Bundel - Politieke Avond van 25 november 2020

Agenda bijlagen

Getekende besluitenlijst van 25 november 2020

Raadskamerindeling & agenda 25 november 2020

Stemmingen PA 25 november 2020

1 18.45 uur - 19.30 uur: Rondvraag en mededelingen

2 19.30 uur - 19.45 uur: Pauze

3 19.45 uur - 21.00 uur: Informatieve/meningsvormende vergadering

3.1.RZ Huisvesting Lauwersgrachtalliantie

Fase: meningsvormend (1) vervolg
Locatie: Raadzaal

Behandeladvies 25 november 2020, 2e meningsvormende behandeling

Raadsvoorstel "Huisvesting Lauwersgrachtalliantie"

Bijlage 1 - Waarde Introdans Oospool en Stadstheater regionaal provincie en landelijk

Bijlage 2 - Een huis voor iedereen Ambitiedocument voor een eigentijdse Schouwburg voor stad en regio

Bijlage 3 - Toekomstbestendige huisvesting Lauwersgrachtalliantie Civic architects en TwynstraGudde december 2019

Bijlage 4 - Kaart Oostelijke binnenstad

Bijlage 5 - Brief directies culturele partners d.d. 25 maart 2020

Raadsbrief "Ontwikkeling lauwersgrachtalliantie renovatie Stadstheater", d.d. 14-02-2017

Bijlage - Brief Musis/Stadstheater d.d. 12 januari 2017

Presentatie "Huisvesting Lauwergrachtalliantie"

Presentatie "Huisvesting Lauwergrachtalliantie" (vervolg)

Behandelresultaat 9 september 2020, technische briefing

Behandelresultaat 16 september 2020, technische briefing (vervolg)

Brief van Bestuur Platform Binnenstad Arnhem inzake "Lauwersgracht Alliantie", d.d. 01-07-2020

Lijst met deelnemers rondetafelgesprek "Huisvesting Lauwersgrachtalliantie"

Schriftelijke bijdrage van Vereniging Eigenaren Citycenter Arnhem & Platform Binnenstad Arnhem inzake "Huisvestiging culturele organisaties en oostelijke binnenstad Arnhem"

Schriftelijke inspraakbijdrage van Bewonersgroep Arnhems Hart

Behandelresultaat 28 oktober 2020, informatieve behandeling

Memo inzake "Reactie op mondelinge technische vragen PvdA inzake Lauwergrachtalliantie" d.d. 19-10-20

Memo van wethouder De Vroome inzake Overleg Provincie inzake Alliantie, d.d. 11-11-20 (n.a.v. begrotingsbehandeling)

Aangenomen motie "Begroten, niet dromen" (20M258) van de fractie CDA

Behandelresultaat 18 november 2020, 1e meningsvormende behandeling

Technische antwoorden inzake "Stadstheater" bij MJPB 2020-2023

Behandelresultaat 25 november 2020, 2e meningsvormende behandeling

3.2.LF Arnhemse Armoede Aanpak 2020 en verder

Fase: meningsvormend (1)
Locatie: Landgoed/Festival

Behandeladvies 25 november 2020, meningsvormende (1) behandeling

Raadsvoorstel "(de) Weg uit Armoede, werken aan perspectief: Arnhemse Armoede Aanpak 2020 en verder"

Bijlage 1 - (de) Weg uit Armoede, Werken aan Perspectief. Nota Arnhemse Armoede Aanpak (2020 e.v.).

Bijlage 2 - Samenvattend beeldverhaal nota armoedeaanpak

Bijlage 3 - Minima-effectrapportage Arnhem 2019 (Nibud)

Visie ChristenUnie Arnhem op het lokale armoedebeleid "Help Arnhemmers zélf op te staan uit armoede"

Raadsbrief 'Startnotitie Armoedeaanpak', d.d. 7 februari 2020

Aangenomen motie 19M148

Raadsbrief 'Vernieuwing GelrePas', d.d. 13 oktober 2020

Afbeelding - Geholpen kinderen sinds 2000

Schriftelijke inspraakbijdrage van dhr. K. van Esch

Schriftelijke inspraakbijdrage van mw. C. Barbosa

Behandelresultaat 18 november 2020, informatieve / meningsvormende (1) behandeling

Schriftelijke inbreng van Stichting Ecovrede d.d. 25-11-2020

Behandelresultaat 25 november 2020, meningsvormende (1) behandeling

3.3.RR Strategie Klimaatadaptatie

Fase: meningsvormend (1) vervolg
Locatie: Restaurant

Behandeladvies 25 november 2020, 2e meningsvormende (1) behandeling

Raadsvoorstel "Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030"

Bijlage - Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030 (incluisief Voorlopige Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Arnhem)

Bijlage - concept Intentieverklaring Klimaatbestendig Arnhem

Schriftelijke inspraakbijdrage van mw. M. Spaander

Behandelresultaat 18 november 2020, informatieve & meningsvormende (1) behandeling

Raadsbrief inzake "Financiering subsidieregeling Initiatieven Klimaatadaptatie Gemeente Arnhem" d.d. 07-07-20

Bijlage - Subsidieregeling Initiatieven Klimaatadaptatie Gemeente Arnhem

Bijlage - Toetsing Subsidieregeling Initiatieven Klimaatadaptatie kaders bestedingen Klimaatfonds

Bijlage - Toelichting en wegingscriteria Klimaatadaptatie

Behandelresultaat 25 november 2020, 2e meningsvormende (1) behandeling

4 21.00 uur - 21.15 uur: Pauze

5 21.15 uur - 23.15 uur: Besluitvormende vergadering

5.1 Opening en mededelingen

5.2 Beëdiging van de heer Wim Spruijt als fractievolger voor de fractie van Arnhem Centraal

5.3 Beëdiging van de heer Peter Verdijk als fractievolger voor de fractie van Arnhem Centraal

5.4 Beëdiging van mevrouw Maria Hobbelen als fractievolger voor de fractie van Arnhemse Ouderen Partij

5.5 Beëdiging van de heer Peter Henzen tot raadslid

5.6 Stemmen over het interpellatieverzoek "Het niet informeren van de raad over het onderzoek naar een diverse organisatie"

5.7 Stemmen over het interpellatieverzoek "Ernstige ongeregeldheden Geitenkamp Arnhem"

5.8 Vaststellen van de agenda en spreektijdverdeling

5.9 Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 4 november 2020 & 11 en 12 november 2020

Getekend raadsbesluit

Raadsvoorstel "Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 4 november 2020 & 11 en 12 november 2020"

Besluitenlijst van 4 november 2020

Besluitenlijst van 11 en 12 november 2020

5.10 Ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad

Getekend raadsbesluit

Raadsvoorstel "Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken voor de raadsvergadering van 25 november 2020"

Lijst van Ingekomen stukken (6 november 2020 tot en met 18 november 2020)

6 Onderwerpen direct ter besluitvorming

6.1 Wijziging Verordening Adviesraden gemeente Arnhem

Het dagelijks bestuur heeft besloten om dit voorstel direct ter besluitvorming aan de raad voor te leggen tijdens de Politieke Avond van 25 november 2020.

Raadskameradvies t.b.v. de besluitvormende behandeling op 25-11-2020

Getekend raadsbesluit

Raadsvoorstel "Wijziging Verordening Adviesraden gemeente Arnhem"

Bijlage 1 - Geconsolideerde Verordening Adviesraden gemeente Arnhem

Bijlage 2 - Uitkomsten zelfevaluatie Adviesraden Sociaal Domein

6.2 Statutenwijziging Stichting Flores Onderwijs

Het dagelijks bestuur heeft besloten om dit voorstel direct ter besluitvorming aan de raad voor te leggen tijdens de Politieke Avond van 25 november 2020.

Getekend raadsbesluit

Raadskameradvies t.b.v. de besluitvormende behandeling op 25-11-2020

Raadsvoorstel "Statutenwijziging Stichting Flores Onderwijs"

Bijlage 1 - Brief verzoek instemming statutenwijziging (naamswijziging) Flores Onderwijs dd. 20-07-2020

Bijlage 2 - Doorlopende tekst statuten Stichting voor primair onderwijs DeBasisFluvius dd. 3-11-2020

Bijlage 3 - Doorlopende tekst na statutenwijziging (naamswijziging) Stichting Flores Onderwijs concept

7 Onderwerpen welke voor debat en besluitvorming worden voorgedragen

7.1 Interpellatieverzoek "Het niet informeren van de raad over het onderzoek naar een diverse organisatie"

Interpellatieverzoek "Het niet informeren van de raad over het onderzoek naar een diverse organisatie" van de leden Nede en Wiggers

Schriftelijke inbreng van dr. Hans Siebers, ontvangen d.d. 25-11-2020

Raadsbrief - Aanvullende vraag n.a.v. art. 44-antwoordbrief college van 6 oktober jl. over 'etnisch profileren', d.d. 10-11-2020

Bijlage - Rapport Universiteit Tilburg 'Naar een diverse organisatie van de gemeente Arnhem. Verbeterruimte in gelijke kansen en inclusie van diverse medewerkers

Beantwoording Art. 44-vragen inzake "Etnisch profileren (vervolgvragen)", d.d. 06-10-2020

Beantwoording Art. 44-vragen inzake "Etnisch Profileren", d.d. 23-06-2020

Raadsbrief "Op weg naar een Programma Inclusie", d.d. 06-02-2018

Opmerkingen (OS) onderzoek Tilburg "Algemeen oordeel over kwaliteit van het onderzoek"

Verworpen motie "Van afkeuring" (20M312) van de fracties ChristenUnie en DENK Verenigd Arnhem

7.2 Interpellatieverzoek "Ernstige ongeregeldheden Geitenkamp Arnhem"

Interpellatieverzoek "Ernstige ongeregeldheden Geitenkamp Arnhem" van de leden Elfrink, Dobbe en Cetintas

Raadsbrief "Geitenkamp", d.d. 23-11-2020

Aangenomen motie "Actief steun bieden aan bewoners met schade" (20M314) van de fractie SP

Verworpen motie "Breng de 13 uitgeleende agenten structureel terug naar Arnhem" (20M313) van de fractie SP

Verworpen motie "Samen met bewoners een plan maken voor een veiligere wijk" (20M315) van de fractie SP

Ingetrokken motie "Tussenevaluatie aanpak onrust in de Geitenkamp" (20M316) van de fractie SP

7.3 Vaststellen van het schetsontwerp+ voor Blauwe Golven

Dit onderwerp is niet behandeld tijdens de Politieke Avond van 25 november jl. en zal in een volgende vergadering aan de orde komen.

Raadskameradvies t.b.v. de besluitvormende behandeling op 25-11-2020

motie "Verdere uitwerking uitvoering Blauwe Golven" (20M311) van de fracties Arnhem Centraal, VVD, Partij voor de Dieren en GroenLinks

Raadsvoorstel "Blauwe Golven"

Bijlage 1 - Koers en schetsontwerp + Blauwe Golven (Veenenbos en Bosch, april 2020)

Bijlage 2 - Rapportage verhardingsonderzoek kunstwerk Blauwe Golven (Wegen Advies Bureau, december 2019)

Bijlage 3 - Proposal paper Blauwe Golven (DTO, maart 2020)

Bijlage 4 - Kostenindicatie Blauwe Golven en omgeving (maart 2020)

Bijlage 5 - Reacties op Schetsontwerp + Blauwe Golven (april 2020)

Aangenomen motie "Op naar een uitvoeringsplan Blauwe Golven!" (19M23) van de fracties Partij voor de Dieren, GroenLinks, PvdA, VVD, ChristenUnie en Arnhem Centraal

Aangenomen motie "Dekking voor de Blauwe Golven" (19M135) van de fracties VVD, PvdA, GroenLinks, Arnhem Centraal, ChristenUnie en Partij voor de Dieren

Schriftelijke inspraakbijdrage van dhr. P. Struycken

Schriftelijke inspraakbijdrage van dhr. Kerner

Schriftelijke inspraakbijdrage van Bewonersgroep Arnhems Hart

Schriftelijke inspraakbijdrage van dhr. P. Groot

Schriftelijke inspraakbijdrage van dhr. R. Stevens

Lijst van deelnemers aan het rondetafelgeprek "Blauwe Golven"

Presentatie - Blauwe Golven Parkeren (van dhr. Wanrooij)

Memo van wethouder van der Zee "Onderhoudskosten Blauwe Golven en omgeving", d.d. 27-10-2020

Behandelresultaat 28 oktober 2020, informatieve behandeling

Rijlijnen Blauwe Golven (van dhr. Wanrooij)

8 Moties vreemd aan de agenda

8.1 Motie vreemd aan de agenda "Arnhem tekent Cities Appeal voor een kernwapenvrije wereld" (20M210)

Dit onderwerp is niet behandeld tijdens de Politieke Avond van 25 november jl. en zal in een volgende vergadering aan de orde komen.

Motie vreemd aan de agenda "Arnhem tekent Cities Appeal voor een kernwapenvrije wereld" (20M210) van de fracties Partij voor de Dieren en GroenLinks

8.2 Motie vreemd aan de agenda "Herdenken 17 september de ware datum van de slag om Arnhem" (20M212)

Dit onderwerp is niet behandeld tijdens de Politieke Avond van 25 november jl. en zal in een volgende vergadering aan de orde komen.

Motie vreemd aan de agenda "Herdenken 17 september de ware datum van de slag om Arnhem" (20M212) van de fractie Arnhem Centraal

8.3 Motie vreemd aan de agenda "Bouwmaterialen blokkeren Arnhemse parkeerplaatsen" (20M227)

Dit onderwerp is niet behandeld tijdens de Politieke Avond van 25 november jl. en zal in een volgende vergadering aan de orde komen.

Motie vreemd aan de agenda "Bouwmaterialen blokkeren Arnhemse parkeerplaatsen" (20M227) van de fracties PvdA en DENK Verenigd Arnhem

8.4 Motie vreemd aan de agenda "De stad praat mee over zwarte/grijze/roetveeg pieten of andere varianten" (20M230)

Dit onderwerp is niet behandeld tijdens de Politieke Avond van 25 november jl. en zal in een volgende vergadering aan de orde komen.

Motie vreemd aan de agenda "De stad praat mee over zwarte/grijze/roetveeg pieten of andere varianten" (20M230) van de fractie Arnhem Centraal

8.5 Motie vreemd aan de agenda "Plek KW 37 grondig gewogen" (20M310)

Dit onderwerp is niet behandeld tijdens de Politieke Avond van 25 november jl. en zal in een volgende vergadering aan de orde komen.

Motie vreemd aan de agenda "Plek KW 37 grondig gewogen" (20M310) van de fracties Arnhemse Ouderen Partij, CDA en Partij voor de Dieren

GEMEENTE Arnhem

BESLUITENLIJST VAN DE VERGADERING VAN DE
RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM OP WOENSDAG 25 november 2020

De voorzitter: de heer Marcouch

De raadsgriffier: de heer Kersten

Aanwezig de leden: mevrouw Andeweg (D66), de heer Aydemir (DENK Verenigd Arnhem), de heer Becker (ChristenUnie), de heer Bouma (PvdA), de heer Çetintaş (SP), de heer Coenders (GroenLinks), de heer Combée (VVD), mevrouw Dobbe (SP), mevrouw Van Dillen (CDA), mevrouw Dolsma (GroenLinks), de heer Elfrink (SP), de heer Eliëns (Partij voor de Dieren), de heer Van Es (VVD), mevrouw Gemici (GroenLinks), de heer Greving (PvdA), de heer De Groot (Partij voor de Dieren), de heer Henzen (PVV), de heer Hutten (CDA), de heer Van Iperen (D66), mevrouw Kalthoff (VVD), de heer Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), de heer Van der Laak (Arnhem Centraal), de heer Van der Loo (GroenLinks), de heer Loor (D66), de heer Loos (VVD), mevrouw Manders (Arnhem Centraal), de heer Maref (VVD), mevrouw Navis (GroenLinks), mevrouw Nede (ChristenUnie), mevrouw Van Ommen (D66),mevrouw Pape (VVD), de heer Prinsen (GroenLinks), de heer Sanders (PVV), mevrouw Simonis (GroenLinks), de heer Usta (DENK Verenigd Arnhem), de heer Venhoek (D66), de heer Visser (PvdA), mevrouw De Vries (PvdA), de heer Wiggers (Arnhemse Ouderen Partij)

Afwezig: de heer Verheij (PVV), mevrouw Gemici (GroenLinks) (vanaf 0.05 uur), mevrouw Dolsma (GroenLinks) (vanaf 0.30 uur), de heer Van der Laak (Arnhem Centraal) (vanaf 0.35 uur), de heer Wiggers (Arnhemse Ouderen Partij) (vanaf 0.40 uur), mevrouw Van Ommen (D66) (vanaf 1.30 uur)

Begintijd vergadering : 21:20 uur
Eindtijd vergadering : 02:10 uur

BESLUITEN:
Agendapunt:

5.6 Stemmen over het interpellatieverzoek "Het niet informeren van de raad over het onderzoek naar een diverse organisatie"	Het verzoek is met algemene stemmen aangenomen.
5.7 Stemmen over het interpellatieverzoek "Ernstige ongeregeldheden Geitenkamp Arnhem"	Het verzoek is met algemene stemmen aangenomen.
5.9 Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 4 november 2020 & 11 en 12 november 2020	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
5.10 Ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
6.1 Wijziging Verordening Adviesraden gemeente Arnhem	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
6.2 Statutenwijziging Stichting Flores Onderwijs	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
7.1 Interpellatieverzoek "Het niet informeren van de raad over het onderzoek naar een diverse organisatie" van de leden Nede en Wiggers	De motie "Van afkeuring" (20M312) is met 9 stemmen voor en 28 stemmen tegen verworpen.
7.2 Interpellatieverzoek "Ernstige ongeregeldheden Geitenkamp Arnhem" van de leden Elfrink, Dobbe en Cetintas	De motie "Breng de 13 uitgeleende agenten structureel terug naar Arnhem" (20M313) is met 14 stemmen voor en 19 stemmen tegen verworpen. De motie "Actief steun bieden aan bewoners met schade" (20M314) van de fractie SP is met 26 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen.

Zaaknummer: 528503

GEMEENTE Arnhem

De motie "Samen met bewoners een plan maken voor een veiligere wijk" (20M315) van de fractie SP is met 12 stemmen voor en 21 stemmen tegen verworpen.

De raadsgriffier,

Jozef Kersten

De voorzitter,

Ahmed Marcouch

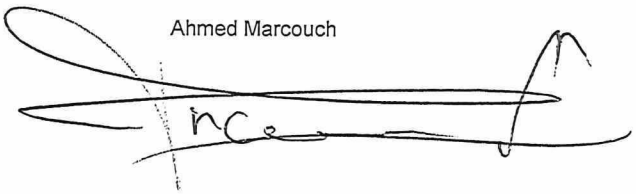

Zaaknummer: 528503

Raadskamerindeling & agenda
Politieke Avond 25 november 2020

Raadzaal
18.45 uur - 19.30 uur (45) Rondvraag en Mededelingen
19.30 uur - 19.45 uur: Pauze

Raadzaal	Landgoed/Festival	Restaurant
19.45 uur - 21.00 uur (75) Huisvesting Lauwersgrachtalliantie (m1)	19.45 uur - 21.00 uur (75) Arnhemse Armoede Aanpak 2020 en verder (m1)	19.45 uur - 21.00 uur (75) Strategie Klimaatadaptatie (m1)

21.00 uur - 21.15 uur: Pauze
Raadzaal
21.15 uur - 23.15 uur Besluitvormende vergadering

5.1	**Opening en mededelingen**
5.2	Beëdiging van de heer Wim Spruijt als fractievolger voor de fractie van Arnhem Centraal
5.3	Beëdiging van de heer Peter Verdijk als fractievolger voor de fractie van Arnhem Centraal
5.4	Beëdiging van mevrouw Maria Hobbelen als fractievolger voor de fractie van Arnhemse Ouderen Partij
5.5	Beëdiging van de heer Peter Henzen tot raadslid
5.6	Stemmen over het interpellatieverzoek "Het niet informeren van de raad over het onderzoek naar een diverse organisatie" van het raadslid Nede
5.7	Vaststellen van de agenda en spreektijdverdeling
5.8	Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 4 november 2020 & 11 en 12 november 2020
5.9	Ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad
6	**Onderwerpen direct ter besluitvorming**
6.1	Wijziging Verordening Adviesraden gemeente Arnhem
6.2	Vaststellen Statutenwijziging Stichting Flores Onderwijs
7	**Onderwerpen welke voor debat en besluitvorming worden voorgedragen**
7.1	Vaststellen van het schetsontwerp+ voor Blauwe Golven
8	**Moties vreemd aan de agenda**
8.1	Motie vreemd aan de agenda "Arnhem tekent Cities Appeal voor een kernwapenvrije wereld" (20M210)
8.2	Motie vreemd aan de agenda "Herdenken 17 september de ware datum van de slag om Arnhem" (20M212)
8.3	Motie vreemd aan de agenda "Bouwmaterialen blokkeren Arnhemse

	parkeerplaatsen" (20M227)
8.4	Motie vreemd aan de agenda "De stad praat mee over zwarte/grijze/roetveeg pieten of andere varianten" (20M230)
8.5	Motie vreemd aan de agenda "Plek KW 37 grondig gewogen" (20M310)

Voor 9

Tegen 28

Motie "Van afkeuring" (20M312)

GROENLINKS	0	6
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

Arnhemse Ouderen Partij	0	1
Wiggers		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

CDA Arnhem	0	2
van Dillen		
Hutten		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
van Ommen		
van Iperen		

Arnhem Centraal	1	2
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
de Groot		
Eliëns		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
de Vries		
Visser		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

Partij voor de Vrijheid	1	0
Verheij		
Henzen		

Totaal 37

Voor 14

Tegen 19

Motie "Breng de 13 uitgeleende agenten structureel terug naar Arnhem" (20M313)

GROENLINKS	0	5
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

Arnhemse Ouderen Partij		
Wiggers		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

CDA Arnhem	2	0
van Dillen		
Hutten		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

D66	4	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
van Ommen		
van Iperen		

Arnhem Centraal	0	2
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

Partij voor de Dieren Gemeentelijke Afdeling Arnhem	0	2
de Groot		
Eliëns		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
de Vries		
Visser		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

Partij voor de Vrijheid	1	0
Verheij		
Henzen		

Totaal 33

Voor 26

Tegen 7

Motie "Actief steun bieden aan bewoners met schade" (20M314)

GROENLINKS	5	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

Arnhemse Ouderen Partij		
Wiggers		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

CDA Arnhem	2	0
van Dillen		
Hutten		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

D66	3	1
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
van Ommen		
van Iperen		

Arnhem Centraal	2	0
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
de Groot		
Eliëns		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
de Vries		
Visser		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

Partij voor de Vrijheid	1	0
Verheij		
Henzen		

Totaal 33

Voor 12

Tegen 21

Motie "Samen met bewoners Geitenkamp een plan maken voor een veiligere wijk" (20M315)

GROENLINKS	0	5
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

Arnhemse Ouderen Partij		
Wiggers		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

CDA Arnhem	2	0
van Dillen		
Hutten		

DENK / Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

D66	0	4
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
van Ommen		
van Iperen		

Arnhem Centraal	2	0
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
de Groot		
Eliëns		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
de Vries		
Visser		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

Partij voor de Vrijheid	1	0
Verheij		
Henzen		

Totaal 33

Titel/onderwerp: **Huisvesting Lauwersgrachtalliantie, meningsvormend 1 (vervolg)**

Raadsadviseur: E.J.S. Dirksen Telefoonnr: 3774712 Elsebee.dirksen@arnhem.nl

Van:	college	Ambtenaar:	Guus de Rijk
Portefeuillehouder:	H. de Vroome	Telefoonnr:	3774759
		E-mailadres:	guus.de.rijk@arnhem.nl
Doel activiteit	Meningsvorming 1 (vervolg)		
Toelichting	**Voorstel:** **Het college stelt de raad voor om te besluiten:** 1. de ambitie uit te spreken om te investeren in een toekomstbestendige huisvesting van Stadstheater Introdans en Oostpool 2. kennis te nemen van de varianten (samenwoonvariant en stand-alonevariant) en een voorkeursvariant aan te geven met de daarbij behorende financiële kaders. 3. In te stemmen met het aanbieden van de definitieve keuze in de vorm van een raadsvoorstel voor 1 november 2020 (onder voorbehoud van besluitvorming door uw raad). **Achtergrond** In **maart 2013** heeft de raad besloten in te stemmen met "een cluster voor muziek en podiumkunsten (renovatie Musis Sacrum (inclusief op termijn nieuwbouw muziekzaal) en renovatie Schouwburg) rond de Lauwersgracht." De vernieuwing van Musis is inmiddels afgerond. Op **30 maart 2015** heeft de raad de motie "Visie Koningsplein" aangenomen, Hierin werd het college verzocht om samen met relevante stakeholders een visie op te stellen voor het Koningsplein. In **september 2016** is, na een eerste bespreking in de raadskamer, het raadsvoorstel "Uitwerking Visie Koningsplein en nadere haalbaarheid" niet verder in behandeling genomen. In de raadsbrief van **januari 2017** geeft het college aan: (…) "De ondertekening van het ambitiedocument leidde niet vanzelfsprekend tot de gewenste samenwerking. Daarom is in de loop van het jaar een externe procesbegeleider aangesteld. Deze heeft in korte tijd samen met de directeuren afspraken gemaakt om de samenwerking in 2017 en 2018 concreet vorm te geven. Het provinciebestuur en wij ondersteunen dit." **Coalitieakkoord 2018-2022** Met het nu voorliggende raadsvoorstel komt het college een afspraak na uit het coalitieakkoord 2018-2022. Hierin staat bij Cultuur en toerisme: (…) Daarvoor is het noodzakelijk de in Arnhem gevestigde culturele gezelschappen een passende, eigentijdse en toekomstbestendige huisvesting te bieden. *Afspraak 3.12: (…) Daarnaast wordt €1,6 miljoen extra kapitaallasten gereserveerd vanaf 2022 ten behoeve van cultuurinvesteringen, in elk geval voor een toekomstbestendige huisvesting van Stadstheater Arnhem, Toneelgroep Oostpool en Introdans. We ondersteunen de ambitie van deze organisaties en het Gelders Orkest om tot een intensiveren samenwerking te komen.* **Beoogd effect van het raadsvoorstel** Het beoogt effect van het raadsvoorstel is het realiseren van een toekomstbestendige huisvesting voor Introdans, Toneelgroep Oostpool en het Stadstheater. Het doel is het creëren van een voor het publiek goede culturele infrastructuur die de stad langjarig vooruit helpt, zowel maatschappelijk als economisch, waarbij Arnhem nu en in de toekomst haar culturele functie voor de regio en Oost-Nederland optimaal kan blijven uitoefenen.		

	Samenwoonvariant of Stand-alonevariant Bij beide varianten wordt het Stadstheater toekomstbestendig gemaakt. Bij de *standalone-variant* wordt er geïnvesteerd in drie afzonderlijke panden. Door het werken in één gebouw (*samenwoonvariant*) wordt de samenwerking en de kruisbestuiving tussen de gezelschappen gestimuleerd. De *stand-alonevariant* biedt meer autonomie, zelfstandigheid aan de partners. In beide varianten kunnen de huisvestinglocaties iets toevoegen aan hun omgeving. In de *samenwoonvariant* is het gebouw zelf de trekpleister doordat er de hele dag levendigheid is en het maakproces kan worden gevolgd. Bij de *stand-alonevariant* moet onderzocht worden in hoeverre de aantrekkelijkheid voor publiek of de betekenis voor de directe omgeving kan worden vergroot. In het rapport van Toekomstbestendige huisvesting Lauwersgrachtalliantie staan drie opties voor de samenwoonvariant: compact model, tuinmodel en het paviljoenmodel. Deze laatste is uitgebreider beschreven in het rapport.("aangezien dit in deze fase een goed basismodel is om op door te werken"). **Kosten** De samenwoonvariant kost circa 82 miljoen (kosten gemeente circa 72,9 miljoen plus een bijdrage van de provincie van 9-11 miljoen). De ramingen voor de standalonevariant gaan richting 60 miljoen voor de gemeente plus een bijdrage van de provincie van 3 miljoen. **Kanttekeningen en risico's** - De exploitatie tekorten die ontstaan zijn door de coronacrisis. - De huidige zwakke staat van het Stadstheater en daarmee de noodzaak om te renoveren/vervangen. - De bijdrage van de provincie. Het risico bestaat dat er geen of een lagere bijdrage vanuit de provincie komt (op dit moment: 9-11 miljoen euro bij samenwoonvariant en 3 miljoen euro bij stand-alonevariant). - Bovenmatige bouwkostenstijging door risico van prijsstijgingen en door nog niet goed in te schatten kosten van asbestverwijdering. - De financiële taakstellingen voor de instellingen op termijn (8 jaar na oplevering voor tekort op gebruiksexploitatie en 10-20 jaar na oplevering voor vervanging deel theatertechniek/inrichting. - bij de samenwoonvariant bestaat het risico dat op termijn een van de BIS partners wegvalt. - Introdans werkt momenteel aan een sluitende begroting op verzoek van het ministerie van OCW in het kader van de lopende BIS subsidie. **Proces** Deze technische briefing gaat vooraf aan de inhoudelijke behandeling van het raadsvoorstel. De behandeling kent verschillende fasen: Ronde tafelgesprek met belanghebbenden (direct betrokkenen en omwonenden). Meningsvorming 1, standpuntbepaling door de fracties Meningsvorming 2, voorbereiding van besluitvorming aan de hand van debat over moties en wijzigingsvoorstellen. Besluitvorming, de raad neemt een besluit over het voorstel. **9 september 2020** Na een presentatie was de raadskamer in de gelegenheid om vragen te stellen aan de programmamanager, de projectmanager en de senior controller. Tevens aanwezig waren de heer Verbugt van Musis/Stadstheater, de heer Nannen van Oostpool en de heer Wiggers van Introdans voor de beantwoording van technische vragen. Aan het eind van de bijeenkomst bleek dat er onvoldoende tijd was om alle vragen te stellen en te beantwoorden. **16 september 2020** Op 16 september vond het vervolg en de afronding van de technische briefing plaats. De

	aangevulde presentatie, is toegevoegd aan de stukken. **Rondetafelgesprek 28 oktober** Tien betrokkenen en belanghebbenden hebben met de woordvoerders van de fracties gesproken over hun ideeën en wensen t.a.v. het raadsvoorstel. (Zie het behandelresultaat). **Meningsvorming-1 18 november** De M1 fase kon niet worden afgerond. Na de eerste termijn van de raadskamer heeft de portefeuillehouder een begin gemaakt met de beantwoording van de aan hem gestelde vragen waarbij de vragen van de ChristenUnie, de AOP en de VVD zijn beantwoord. Bij de vervolgbehandeling vervolgt de portefeuillehouder zijn 1e termijn met de beantwoording van de vragen van de SP.
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Afronden van de fase meningsvorming 1 en doorgeleiden naar de meningsvorming 2 of naar besluitvorming.
Spreekrecht publiek	Nee
Behandeladvies	*Meningsvorming I* De vergadering vindt plaats in twee termijnen. De **eerste termijn** waarbij iedere fractie de gelegenheid krijgt om zijn of haar voorlopige standpunt te verkondigen en de politieke vragen te stellen die nodig zijn voor het formuleren van dat standpunt is op 18 november afgerond. De wethouder reageert in zijn eerste termijn op de gestelde vragen, waarbij de vragen van CU, AOP en VVD reeds zijn beantwoord op 18 november. In de **tweede termijn** is er gelegenheid tot onderling debat, kunnen er vervolgvragen worden gesteld en kunnen moties en amendementen worden aangekondigd. Interrupties zijn zowel in het eerste als tweede termijn toegestaan Na afronding van het tweede termijn van het college beslist de raadskamer over het vervolg: een Meningsvorming-2 behandeling of naar de besluitvorming..

Bijlagen			
Raadsvoorstel huisvesting Lauwersgrachtalliantie			
Bijlage 1 Waarde Introdans Oostpool en Stadstheater regionaal provincie landelijk			
Bijlage 2 Een huis voor iedereen Ambitiedocument voor een eigentijdse Schouwburg voor stad en regio			
Bijlage 3 Toekomstbestendige huisvesting Lauwersgrachtalliantie Civic architects en TwijnstraGudde december 2019			
Bijlage 4 Kaart Oostelijke binnenstad			
Bijlage 5 Brief directies culturele partners d.d. 25-3-20			
Raadsbrief Ontwikkeling Lauwersgrachtalliantie / renovatie Stadstheater d.d. 14-2-17 inclusief bijlage			
PowerPoint Presentatie Huisvesting Lauwersgrachtalliantie 16-09-20			
Behandelresultaat technische briefing 09-09-20			
Behandelresultaat [vervolg] technische briefing 16-09-20			
Brief van bestuur Platform Binnenstad Arnhem inzake "Lauwersgracht Alliantie" d.d. 01-07-2020			
Lijst met deelnemers Rondetafelgesprek			
Behandelresultaat rondetafelgesprek d.d. 28-10-2020			
Memo 'reactie op mondelinge technische vragen PvdA inzake Lauwersgrachtalliantie' d.d. 19-10-20			
Memo wethouder de Vroome: Overleg Provincie inzake Alliantie d.d. 11-11-20 (n.a.v. begrotingsbehandeling)			
Motie 'Begroten, niet dromen' (20M258) van de fractie van het CDA, aangenomen bij begrotingsbehandeling 11-11-20			
Behandelresultaat Meningsvorming-1 d.d. 18-11-20			

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 455870

Onderwerp: Huisvesting Lauwersgrachtalliantie[1]

Voorstel

1. De ambitie uit te spreken om te investeren in een toekomstbestendige huisvesting van Stadstheater, Introdans en Oostpool.
2. Kennis te nemen van de varianten (samenwoonvariant en stand-alonevariant) en een voorkeursvariant aan te geven met de daarbij de bijbehorende financiële kaders.
3. In te stemmen met het aanbieden van de definitieve keuze in de vorm van een raadsvoorstel voor 1 november 2020 (onder voorbehoud van besluitvorming door uw raad).

Vooraf

De huisvesting van culturele instellingen in Arnhem vraagt bijzondere aandacht. Het gaat daarbij om een van de grootste projecten voor de stad en dat ook nog in een bijzondere tijd ten gevolge van Corona. Arnhem is de culturele hoofdstad van het Oosten en wil dat blijven.

Het is noodzakelijk de in Arnhem gevestigde culturele gezelschappen een passende, eigentijdse en toekomstbestendige huisvesting te bieden. Het is deze ambitie die het uitgangspunt is geweest voor dit raadsvoorstel. Het voorliggende raadsvoorstel is gebaseerd op diverse onderzoeken.
Bij de uitwerking van de ambitie zijn substantieel hogere kosten naar voren gekomen, onder andere: theatertechniek en inrichting en stijging van de bouwkosten, maar ook zaken als parkeren, klimaat en archeologie.
Voor de toename van deze kosten, de noodzakelijke toekomstige vervangingsinvesteringen en het op prijspeil houden van de overige eigenaarslasten kunnen ter dekking de volgende financiële maatregelen worden ingezet:
1. Het rekenen met marktrente in plaats van rekenrente.
2. Indexatie van het budget voor de eigenaarslasten (EUR 1,6 mln./jaar)
3. De inzet van het restant budget bouw Focus in de bestemmingsreserve cultureel vastgoed (EUR 0,8 mln.)

Met deze financiële maatregelen wordt het mogelijk om een toekomstbestendige huisvesting op adequate wijze in te vullen.

Investeringen (anticyclisch) ook van het Rijk en de Provincie, zijn voor de toekomst van een grote economische betekenis. Teneinde de besluitvorming te faciliteren wil het College met de raad het

[1] Sinds 2015 hebben Musis & Stadstheater Arnhem, Introdans, Toneelgroep Oostpool, Het Gelders Orkest, gemeente Arnhem en provincie Gelderland zich verenigd in de Lauwersgracht Alliantie. Het doel van de alliantie is om een stevige, brede basis voor alle podiumkunsten in Arnhem te creëren, om de door het Rijk gefinancierde topgezelschappen goed te faciliteren, en om zo bij te dragen aan een toekomstbestendige culturele infrastructuur en aan een aantrekkelijke stad en regio voor wonen, werken en verblijven.

GEMEENTE Arnhem

volgende proces ingaan: aan de voorkant bieden we technische sessies aan waarbij uitleg wordt gegeven over functionaliteit, techniek, ruimtelijke vertaling, kosten en dekking van kosten. Graag stellen we in deze fase ook expliciet vast of er additionele wensen en of eisen zijn dan wel dat bestaande of opgenomen eisen of wensen geschrapt kunnen worden. Het definitieve voorstel zal daarna voor 1 november 2020 ter besluitvorming aan u worden aangeboden.

Inleiding

Cultuur is voor Arnhem en de regio van fundamenteel belang. Het is een basis voor een gezonde sociaal-economische positie. Het Rijk en de provincies erkennen ook het belang van cultuur en investeren daarom jaarlijks miljoenen. Het Stadstheater, Introdans en Toneelgroep Oostpool zijn belangrijk voor cultuur in Arnhem. Als partners zoeken zij nadrukkelijk naar verdere versterking van de samenwerking, zowel inhoudelijk als zakelijk. Dit vraagt om een toekomstbestendige infrastructuur. De bestaande huisvesting voldoet op dit moment niet. Ingrijpen is noodzakelijk. De economische crisis die ons te wachten staat als gevolg van Corona, maakt die noodzaak groter. In tijden van crisis zijn het de overheden die moeten investeren.

In de gemeentelijke begroting is vanaf 2022 een bedrag van EUR 1,6 mln./jaar opgenomen ten bate van de huisvesting van Introdans, Toneelgroep Oostpool en Stadstheater. Tevens is een jaarlijks renovatiebudget van EUR 0,5 mln. opgenomen. Om de (verschillende) huisvestingsvragen op te lossen zijn twee varianten vergeleken: enerzijds de *samenwoonvariant,* waarbij Introdans en Toneelgroep Oostpool in een vernieuwd Stadstheater worden gehuisvest en anderzijds de *stand-alonevariant* waarbij het Stadstheater, Introdans en Oostpool worden vernieuwd, respectievelijk opgeknapt op de huidige locaties. De dekking vanuit de gemeente is gebaseerd op het jaarlijkse gelijkblijvende renovatiebudget van EUR 0,5 mln. en de aanvullende middelen uit het coalitieakkoord van EUR 1,6 mln. per jaar (jaarlijks te indexeren; zie ook de toelichting bij Financiën onder E). Daarnaast kunnen additionele dekkingsbronnen worden ingezet, waaronder inzet van het voordeel van lage marktrente. De lage marktrente is een financieringsvoordeel dat budgettair neutraal kan worden ingezet binnen de totale Arnhemse begroting. Tevens is een voldoende provinciale bijdrage een belangrijke voorwaarde. Zie ook de paragrafen Financiën en Kanttekeningen in dit voorstel.

Beoogd effect

Het realiseren van een toekomstbestendige huisvesting voor Introdans, Toneelgroep Oostpool en het Stadstheater. We beogen het creëren van een voor het publiek goede culturele infrastructuur die de stad langjarig vooruit helpt, zowel maatschappelijk als economisch. Zo borgen we dat Arnhem nu en in de toekomst haar culturele functie voor de regio en Oost-Nederland optimaal kan blijven uitoefenen.

Argumenten

1.1 Vernieuwing Stadstheater duldt geen uitstel

Het Stadstheater is een onmisbare schakel in de culturele infrastructuur van de stedelijke regio 025. Over de staat van het Stadstheater wordt al gesproken sinds 2005. Er zijn sinds die tijd in het cultureel vastgoed diverse goede ontwikkelingen geweest (Rozet, Musis, Focus), maar aan de slechte staat van het Stadstheater is weinig gedaan. Het kampt met achterstallig onderhoud, onder andere het binnenklimaat is niet meer op een acceptabel niveau te krijgen en het zitcomfort is - vooral

op de balkons - niet meer van deze tijd. Bezoekers en artiesten kan niet het comfort worden geboden dat past bij een theaterbezoek.

Zowel bij de *samenwoonvariant* als bij de *stand-alonevariant* geven we invulling aan het toekomstbestendig maken van het Stadstheater.

1.2 Investering nodig in huisvesting Introdans en toneelgroep Oostpool

De genoemde gezelschappen zijn toonaangevend en voor een groot deel debet aan de status die Arnhem in het land heeft op cultureel gebied. Voor de ambities van de Arnhemse Rijksgezelschappen zowel landelijk als voor Oost-Nederland, is het van groot belang dat zij duurzaam worden gefaciliteerd. Het pand van Introdans aan de Vijfzinnenstraat is niet representatief. Er is sprake van achterstallig onderhoud en de repetitieruimten zijn verouderd en te klein. Voor Toneelgroep Oostpool geldt dat zij op termijn op zoek moeten naar repetitieruimte, aangezien de plek waar deze nu zit een tijdelijke vergunning heeft. Verder is de locatie slecht bereikbaar voor bevoorrading. Vrachtwagens hebben er onvoldoende ruimte. Ten slotte is het gebouw matig toegankelijk voor mensen met een beperking.

Bij de *samenwoonvariant* kunnen bovengenoemde problemen met de huisvesting in één keer worden opgelost. Er ontstaat een gezamenlijke huisvesting die aan alle eisen van deze tijd tegemoet komt. Voor de *stand-alonevariant* geldt dat ook investeringen in alle drie afzonderlijke panden nodig en mogelijk zijn om de belangrijkste problemen, zoals achterstallig onderhoud, aan te pakken. Zaken, zoals de bereikbaarheid van Oostpool en Introdans en functionele modernisering van de studio's en artiestenruimte van Introdans, zijn in deze variant niet mogelijk binnen het beschikbare budget (Zie rapport Civic; pagina 10-13)).

1.3 Meerwaarde voor publiek en gebruikers

Samenwoonvariant

Een duurzame modernisering van de gezamenlijke huisvesting voor Introdans, Stadstheater en Oostpool, levert een toekomstbestendig gebouw op voor de komende 40 jaar. De zalen worden comfortabel en flexibel, waardoor vernieuwende voorstellingen kunnen plaatsvinden. Er komen moderne repetitieruimten en faciliteiten voor dansers en acteurs. Door het werken in één gebouw wordt daarnaast de samenwerking en kruisbestuiving tussen de gezelschappen gestimuleerd. De locatie van Stadstheater, Introdans en Oostpool wordt zo nog meer één van de culturele centra van Arnhem.

Stand-alonevariant

In deze variant wordt het Stadstheater ook gemoderniseerd, komen er flexibele zalen met beter zitcomfort, et cetera. Introdans blijft op de bestaande locatie en kan daar mogelijk - meer dan nu het geval is - bijdragen aan leefbaarheid in de buurt, of onderdeel kunnen worden van de zogenaamde verleidende verbinding. Voor Oostpool geldt dat zij een met Huis Oostpool hun eigen stek houden die door een deel van het Arnhemse publiek gewaardeerd wordt. Een intiem theater is een mooie invulling voor dit monumentale pand.
De *stand-alonevariant* biedt meer autonomie, zelfstandigheid aan de partners.

1.4 Cultuur draagt bij aan de economische positie van de stedelijke regio

Onderzoek toont aan dat steden met een creatief klimaat en een divers cultureel aanbod het economisch beter doen, onder andere omdat deze steden aantrekkelijk zijn voor bedrijven om zich er

te vestigen. Arnhem bevindt zich op dat vlak in een bevoorrechte positie: Arnhem is de enige stad buiten de Randstad die op alle podiumkunstdisciplines door het Rijk (en de provincie) gesubsidieerde instellingen huisvest: Introdans, Toneelgroep Oostpool en het Gelders Orkest/Phion. Jaarlijks investeert het Rijk de komende periode (2021 - 2024) circa EUR 20 mln. in Arnhemse Instellingen (dit is inclusief o.a. Het Nederlands Openluchtmuseum en De Nieuwe Oost). De Raad voor Cultuur is in de recente advisering aan de minister lovend over de Arnhemse gezelschappen en ook over de Lauwersgrachtalliantie.
Zie ook bijlage: *Waarde Introdans, Oostpool en Stadstheater regionaal, provinciaal en landelijk*.

1.5 Samenwerken aan een inclusieve samenleving

Culturele uitwisseling kan bij uitstek een brug slaan tussen verschillende bevolkingsgroepen en (sub)culturen. De alliantiepartners geven aan veel meer te willen gaan inzetten op de maatschappelijke rol van het theater door een interactieve relatie met hun omgeving aan te gaan en het publiek actiever te betrekken bij alles wat zij doen. Zo ontstaat een divers, inclusief en gelaagd aanbod dat inspeelt op de actuele vraagstukken in onze samenleving. De partners presenteren naast hun reguliere producties en programmering juist ook activiteiten en projecten met onderwijs en speciale doelgroepen, zoals senioren of met mensen met een beperking.
Zie ook bijlage: *Waarde Introdans, Oostpool en Stadstheater regionaal, provinciaal en landelijk*.

1.6 Sterke binnenstad in sterke regio

De gemeente werkt voortdurend aan de ruimtelijke kwaliteit van de binnenstad. Het streven is een gastvrije en bereikbare binnenstad en een creatieve en aantrekkelijke programmering van cultuur en evenementen. Een sterk cultureel programma vergroot de economische waarde van de binnenstad. De provincie Gelderland ondersteunt deze transformatie van de binnenstad, wat onder andere zijn weerslag vindt in het bestuursakkoord Investeringsagenda stedelijk netwerk Arnhem - Nijmegen (2017).

In beide varianten kunnen de huisvestingslocaties iets essentieels toevoegen aan hun omgeving. In de *samenwoonvariant* is het gebouw zelf een trekpleister doordat er de hele dag levendigheid is en het maakproces kan worden gevolgd. Voor de *stand-alonevariant* geldt dat kan worden onderzocht in hoeverre de aantrekkelijkheid voor publiek of de betekenis voor de directe omgeving kan worden vergroot.

De provincie Gelderland heeft aangegeven een hoger bedrag te willen bijdragen aan de *samenwoonvariant* dan aan de *stand-alone*variant (zie paragraaf financiën)

1.7 Ruimtelijke aspecten

In bijgaand rapport "Toekomstbestendige huisvesting Lauwersgrachtalliantie" is het onderzoek vastgelegd dat Civic Architects en TwynstraGudde hebben gedaan naar de ruimtelijke en financiële aspecten van mogelijke oplossingen voor de huisvestingsvraagstukken van Stadstheater, Oostpool en Introdans. Naast de *samenwoonvariant* en de *stand-alonevariant* is daarbij ook gekeken naar scenario's waarin slechts één partner (Introdans of Oostpool dus) wordt gehuisvest in het Stadstheater. Voor alle mogelijke oplossingen op de locatie van het huidige Stadstheater zijn modellen in beeld gebracht. De conclusies en aanbevelingen zijn weergegeven op pagina 46 en 47 van het rapport. Samengevat is de conclusie in dit rapport dat samenwonen op de locatie Koningsplein, met een transformatie van het huidige Stadstheater, de voorkeur heeft.

1.8 **Aandachtspunten bij vernieuwing Stadstheater (in beide varianten)**

Het grotere gebied: de oostelijke binnenstad

De ruimtelijke uitgangspunten voor de ontwikkeling op het Koningsplein en omgeving, gebaseerd op de Binnenstadsvisie uit 2015, zijn in het onder 1.7 genoemde rapport opgenomen (pag. 22 en 23).

- Groene buitenruimte. Bij de herinrichting van het gebied en in de omgeving zal worden gezocht naar mogelijkheden om groen dat verdwijnt, te compenseren. Daarnaast wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn om het gebouw letterlijk te vergroenen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan groene daken en gevels.

  Parkeren. In het rapport van Civic en TwynstraGudde is in bijlage B aandacht besteed aan de gevolgen van uitwerking van de s*amenwoonvariant* voor de aanwezige parkeervoorzieningen. In de *stand-alonevariant* zijn die gevolgen minder omvangrijk. Er is in het rekenmodel *stand-alone* wel rekening gehouden met het vervallen van parkeerplaatsen als gevolg van een grotere footprint dan het huidige Stadstheater. Dat ontstaat wanneer de nieuwe kleine zaal en/of foyers op maaiveld (in plaats van ondergronds of op de verdieping) worden gerealiseerd (zie het beeld van de *stand-alonevariant* op pag. 39 in het Civic-TwynstraGudderapport). In de uitwerking zal duidelijk worden of en in hoeverre uitbreiding van de footprint noodzakelijk c.q. wenselijk is.
  Het is wenselijk om breder te kijken naar benodigde parkeerruimte in de binnenstad in de toekomst. Voor robuuste oplossingen op termijn worden in de komende periode verkenningen gedaan in relatie tot een mogelijke Singelgarage en in relatie tot overige ontwikkelingen in het centrumgebied waar met een substantiële parkeervoorziening rekening wordt gehouden. In de paragraaf Financiën is een reservering opgenomen om een bijdrage te leveren aan parkeervoorzieningen. De inzet van deze reservering is afhankelijk van nader onderzoek naar de parkeerbehoefte en zal pas worden ingezet na expliciete voorlegging aan uw raad.
- Duurzaamheid, klimaatadaptatie, circulariteit. In de studie van Civic en TwynstraGudde is m.n. in de (bouw)kostenraming gerekend met een zogenoemd Bijna Energieneutraal Gebouw (BENG), conform de huidige wettelijke maatstaven. De ambities liggen echter hoger. De vernieuwing van de huisvesting van de drie partners biedt de kans om, in lijn met het in januari jl. door de gemeenteraad vastgesteld programmaplan New energy made in Arnhem 2020-2030, het goede voorbeeld te geven in het verduurzamen van gebouwen. Daarom zijn in de ramingen (zie onder Financiën) extra investeringen opgenomen. Deze investeringen kunnen deels worden terugverdiend door lagere energielasten. Het voordeel hiervan op de exploitatielasten is meegenomen in de berekeningen t.b.v. dit raadsvoorstel.
  (Zie ook rapport Civic/TwynstraGudde pagina 34: duurzaamheid)

Voor alle hierboven genoemde punten zijn financiële middelen gereserveerd. Zie ook paragraaf Financiën.

1.9 **Vergelijking twee varianten (samengevat)**

Samenwoonvariant: Het Stadstheater, Oostpool en Introdans worden naast technisch ook functioneel gemoderniseerd. Er komen goede repetitieruimten met eigentijdse faciliteiten voor dansers en acteurs. Er is sprake van een toekomstbestendige huisvesting (40 jaar) voor alle drie de instellingen. De *samenwoonvariant* zorgt voor een culturele hotspot in het centrum van Arnhem, en draagt bij aan de gebiedsontwikkeling in de binnenstad.
De *samenwoonvariant* kan onder een aantal voorwaarden (zie Vooraf) uitgevoerd worden.

Stand-alonevariant: Introdans, Oostpool en Stadstheater blijven in de *stand-alonevariant* op hun eigen locatie gehuisvest, waarbij het Stadstheater functioneel wordt gemoderniseerd. De locaties

van Introdans en Oostpool worden vooral technisch gemoderniseerd. De basis wordt weer op orde gebracht voor 10 à 15 jaar. Functionele verbeteringen zoals in de *samenwoonvariant* zijn op de huidige locaties Oostpool en Introdans weinig tot niet realistisch (zie rapport Civic pag. 10 en 12). Separate nieuwbouw elders is duurder dan gezamenlijke huisvesting. De mogelijkheid voor de partners om op hun eigen locatie bij te dragen aan de leefbaarheid in de omgeving zal extra investeringen vergen. Deze variant vraagt minder aanvangsinvesteringen, maar omdat de partners niet bijdragen aan de investering in het Stadstheater en de provincie minder over heeft voor deze variant, is deze alleen mogelijk met taakstellende optimalisaties en/of door het verkrijgen van extra dekking van per saldo EUR 2,4 mln. (zie onder Financiën)

De *samenwoonvariant* heeft meer inhoudelijke voordelen, biedt meer kansen en heeft de voorkeur van de partners en van de provincie.

Kanttekeningen en risico's

Risico's:

- De culturele en creatieve sector in Arnhem is hard getroffen door de Corona-crisis. De duur van de crisis en de bijbehorende beperkingen leiden tot exploitatietekorten bij de culturele instellingen. Rijk, provincie en gemeente trekken gezamenlijk op om de schade te beperken. Zo heeft het Rijk extra subsidie beschikbaar gesteld voor de BIS-gezelschappen en voor de 'cruciale regionale infrastructuur', een regeling waar het Stadstheater een beroep op doet. Wat de crisis betekent voor de middellange en lange termijn is nog onduidelijk. Er worden in samenwerking met de andere overheden en de sector verschillende scenario's uitgedacht om de culturele infrastructuur te behouden.
- De noodzaak om het bestaande Stadstheater te renoveren/vervangen wordt met de dag nijpender gezien de huidige zwakke staat van het theater. Forse ingrepen om het theater weer up-to-date te brengen zijn in elk scenario noodzakelijk en zullen gepaard gaan met forse investeringen. Duidelijkheid over de toekomst van het Stadstheater kan niet veel meer uitstel hebben. Indien besluitvorming over de toekomst van het Stadstheater niet op korte termijn plaatsvindt, bestaat het risico dat het Stadstheater noodgedwongen haar deuren moet sluiten en/of dat aanzienlijke niet-rendabele investeringen gedaan moeten worden om het theater open te houden.
- Bijdrage provincie Gelderland: wij voeren momenteel gesprekken met de provincie over een bijdrage die tussen de EUR 9-11 mln. ligt voor de *samenwoonvariant.* Voor de *stand-alonevariant* heeft de provincie een indicatieve bijdrage aangegeven van maximaal EUR 3 mln. Naar verwachting zal later dit jaar hier meer duidelijkheid over komen. Het risico bestaat dat er geen of een lagere bijdrage vanuit de provincie komt. In dat geval zullen wij opnieuw een voorstel doen aan de raad.
- Bovenmatige bouwkostenstijging: in de ramingen is een gemiddeld percentage voor bouwkostenstijging meegenomen. Aangezien de bouw pas over enige tijd gaat plaatsvinden, bestaat het risico dat prijsstijgingen bovengemiddeld zullen zijn.
  Voor asbestonderzoek en -verwijdering is een bedrag van EUR 1 mln. opgenomen. Een nauwkeuriger inschatting is zonder destructief onderzoek nu niet te doen. Altijd is er een risico dat meer asbest wordt aangetroffen dan verwacht en dat de gereserveerde middelen niet toereikend zijn. In voornoemde gevallen zal gekeken worden welke mogelijkheden er zijn om de extra kosten binnen het project op te vangen.

- Vertraging van het traject tot en met de bouw kan mogelijk tot hogere (bouw)kosten leiden. Indien de oplevering verder in de tijd plaatsvindt dan nu beoogd (2024), dienen de extra vrijvallende jaarschijven ter dekking van deze meerkosten.
- Het project gaat uit van een aantal (financiële) taakstellingen voor de instellingen op termijn: over 8 jaar na oplevering (na 2033) voor het tekort op de gebruiksexploitatie en over 10-20 jaar na oplevering voor de vervanging van een deel van de theatertechniek/inrichting. Voor de eerste periode zijn deze kosten meegefinancierd in het project. Er is daarmee voldoende ruimte om tijdig oplossingen te vinden,
- Bij de *samenwoonvariant* bestaat het risico dat er een gat in de dekking ontstaat wanneer op korte of langere termijn een van de BIS-partners (huurders) wegvalt. BIS-subsidies worden voor een periode van 4 jaar toegekend, waarna telkens een nieuwe beoordeling door het Rijk wordt gedaan. Geografische spreiding is een criterium in de verdeling van BIS-gelden over het land. Dit biedt enige zekerheid dat er geld van het Rijk beschikbaar blijft voor een aantal gezelschappen in Oost-Nederland. De Raad voor Cultuur heeft onlangs positief geadviseerd over de subsidies aan Introdans en Oostpool voor de periode 2021-2024 en zich daarbij ook positief uitgelaten over de Lauwersgrachtalliantie. Het is niet de verwachting dat op termijn geen BIS-subsidie aan hen toegekend zal gaan worden en zij zullen zich dan ook langjarig verbinden aan de nieuw te realiseren gezamenlijke huisvesting.
- In het kader van de lopende BIS subsidie heeft het ministerie van OCW Introdans verzocht alsnog een sluitende begroting, met aangepast activiteitenplan in te dienen. Hier wordt momenteel door Introdans aan gewerkt. Dit kan mogelijk tot een lager budget voor huisvestingslasten leiden dan in dit voorstel door Introdans is toegezegd. Indien dit het geval is, zal de huisvestingsomvang van Introdans in de *samenwoonvariant* hierop aangepast worden. In eerste instantie zal dit binnen de kaders van het project opgelost gaan worden.

Financiën

1. Inleiding
Onderzocht is of toekomstbestendige huisvesting voor het Stadstheater, Introdans en Oostpool financieel haalbaar is met de beschikbare middelen. Daarbij gaat het voor wat betreft de gemeentelijke inbreng om EUR 0,5 mln. per jaar ten behoeve van de renovatie van het Stadstheater en (vanaf 2023) EUR 1,6 mln. per jaar aan extra middelen zoals opgenomen in het coalitieakkoord 2018-2022.
Voor de verschillende scenario's (samen of *stand-alone*) en ruimtelijke modellen zijn doorrekeningen gemaakt. In de samenwoonvariant is uitgegaan van het tuinmodel waarbij zoveel mogelijk erfgoed-elementen behouden blijven en zaaloptimalisaties zijn meegenomen (transformatie-concept in rapport Civic/TwynstraGudde pagina 30-31).

Als basis voor de berekeningen zijn de bouwkostenramingen genomen zoals weergegeven in het rapport Toekomstbestendige huisvesting Lauwergrachtalliantie (Civic/TwynstraGudde). De bouwkostenramingen van Civic/TwynstraGudde vormen de basis om naar de voor de gemeente gebruikelijke investeringsramingen te komen. Conform de gemeentelijke spelregels zijn in de investeringsramingen aanvullende kosten opgenomen zoals grondkosten en andere (gemeentelijke) kosten.

Er is onderscheid gemaakt in:

A. Gebouw en gebied (bouwkosten, grondkosten, gemeentelijke kosten, instandhouding etc.)
Dit betreft de (gemeentelijke) investeringskosten om het gebouw te realiseren en gedurende 40 jaar in stand te houden (eigenaarskosten voor beheer en onderhoud alsmede toekomstige vervangingsinvesteringen). Daarmee is de duurzame instandhouding van het gebouw voor de toekomst gewaarborgd. Daarnaast zijn de verwachte kosten van de noodzakelijke ingrepen in het gebied meegenomen.

B. Gebruiksexploitatie (variabele huisvestingslasten voor gebruiker)
Hierbij gaat het om de jaarlijkse kosten voor de gebruikers om het gebouw te kunnen gebruiken. Denk daarbij aan energie, water, schoonmaak, beheer, klein onderhoud etc.

C. Theatertechniek en inrichting
Dit gaat over de kosten voor de inrichting van het theater en overige gebruiksruimten: verlichting, geluid, hijsinstallaties, stoelen etc.

D. Bijkomende kosten / risico (eenmalig)
Dit betreffen overige bijkomende kosten en/of risico's die samenhangen met het samenvoegen van 3 instellingen onder 1 dak, frictiekosten, etc.

2. Financiële verschillen tussen *samenwoonvariant* en *stand-alone*variant:
Het financiële overzicht is opgebouwd uit investeringskosten (gebouw, gebied, inrichting en techniek en overige kosten) en uit de dekking van deze kosten (gemeente, instellingen, additionele dekking). Daarnaast zijn enkele tijdelijke subsidies opgenomen.

Samengevat:

Kosten (in EUR)	*Samenwonen*.	*Stand-alone*
Investering gebouw en gebied (na aftrek bijdrage Provincie*[1])	57,0 mln.	45,7 mln.*[2]
Nb inclusief taakstellende optimalisaties bij *stand-alone* EUR 2,4 mln.		
• Eenmalige investeringsbijdrage inrichting en techniek	9,9 mln.	9,2 mln.*[3]
Totaal investeringen	66,9 mln.	54,9 mln.
• Tijdelijke subsidie gebruiksexploitatie	1,6 mln.	2,0 mln.*[4]
• Tijdelijke subsidie Introdans BIS	0,4 mln.	- mln.
• Reserveren gebiedsvisie compensatie parkeren	4,0 mln.	2,1 mln.
Totaal	6,0 mln.	4,1 mln.
• Totaal	72,9 mln.	59,4 mln.
Dekking (in EUR)		
• Dekking gemeente*[5]	40,0 mln.	44,3 mln.
• Dekking Introdans, Oostpool *[6]	15,2 mln.	- mln.
Totaal dekking	55,2 mln.	44,3 mln.
• Additionele dekking		
- Voordeel lagere marktrente	10,0 mln.	7,0 mln.

- Inzetten jaarschijven	6,9 mln.	6,9 mln.
- Inzetten restbudget gerealiseerde cultuur huisvesting	0,8 mln.	0,8 mln.
Totaal additioneel	17,7 mln.	14,7 mln.
• Totaal	72,9 mln.	59,0 mln.
Dekkingssaldo	0,0 mln.	0,0 mln.
Jaarlast gemeente*[7]	2,1 mln.	2,1 mln.
Jaarlijkse gebruiksexploitatie instellingen	0,9 mln.	1,0 mln.

*[1] Inschatting bijdrage provincie *samenwoonvariant* EUR 9-11 mln. (rekenkundig: EUR 10 mln.); bijdrage provincie in *stand-alonevariant*: maximaal EUR 3 mln.

*[2] Dit bedrag geldt na verwerking van taakstellende optimalisaties op de investering en/of door het verkrijgen van extra dekking van per saldo EUR 2,4 mln.
Inclusief eenmalige bijdrage aan bestaande huisvesting Introdans (EUR 1,7 mln. excl. eventuele bijdrage aan taakstelling) en Oostpool (EUR 1,7 mln. excl. eventuele bijdrage aan taakstelling) voor het technisch moderniseren van deze gebouwen.
Het Stadstheater wordt functioneel gemoderniseerd op basis van transformatie-concept, inclusief investeringen in duurzaamheid/circulariteit en meerkosten op grex/groene buitenruimte.

*[3] Uitsluitend investeringen in inrichting/theatertechniek voor locatie Stadstheater en niet bij Introdans en Oostpool, die zullen zelf (op termijn) door Introdans en Oostpool vervangen moeten worden.

*[4] De gebruiksexploitatie is in de *stand-alonevariant* duurder dan in de *samenwoonvariant*

*[5] Het bedrag dat jaarlijks beschikbaar is in de begroting dekt de bouw + langjarige instandhouding. Omdat bij een groter gebouw (*samenwoonvariant*) de instandhoudingslasten hoger zijn, is het bedrag dat beschikbaar is voor de bouw lager.

*[6] De dekking voor huisvestingskosten afkomstig van het Stadstheater (huur van EUR 1,15 mln./jaar) maakt al onderdeel uit van de gemeentelijke begroting en geeft geen extra dekking voor vernieuwbouw. De dekking Introdans en Oostpool is op basis van gemaakte afspraken over de huisvestingslasten in hun (toekomstige) begroting.

*[7] (EUR 0,5 mln. renovatiebudget + EUR 1,6 mln. coalitieafspraak)

Vanwege de overzichtelijkheid zijn in het vervolg de financiële aspecten nader uitgewerkt voor de *samenwoonvarian*t. Dezelfde toelichting geldt voor de *stand-alonevariant*, maar dan met de cijfers in bovengenoemde vergelijking.

3. Investeringsraming *samenwoonvarian*t

A1. Gebouw en gebied

- Basisinvestering gebouw — EUR 66 mln.
  Inclusief investering in duurzaamheid / klimaatadaptatie / circulariteit
- Meerkosten op standaard Grex / groene buitenruimte — EUR 1 mln.
- Bijdrage provincie EUR 9-11 mln. (rekenkundig EUR 10 mln.) — EUR 10 mln. -/-

Totaal investering Gebouw & Gebied — EUR 57 mln.

Uitgangspunten investeringsraming:

- Investeringsramingen zijn gebaseerd op de bouwkostenramingen uit het rapport Civic en TwynstraGudde aangevuld met (standaard)grondkosten, architecten- en advieskosten, bijkomende kosten, financieringskosten, kosten asbestsanering, kosten eigen apparaat en een post voor onvoorzien. Dit is in overeenkomst met andere projecten.
- Prijspeil maart 2020, exclusief BTW (is niet van toepassing). In de investeringsraming is rekening gehouden met toekomstige reguliere prijsstijgingen tot aan het moment van bouw (2,5% per jaar).
- Basisinvesteringen gebouw zijn gebaseerd op tuinmodel met behoud van zoveel mogelijk erfgoed-elementen en toepassen van zaaloptimalisaties (transformatie-concept op pag. 31 in rapport Civic/TG).
- Investeringen in duurzaamheid/klimaatadaptie/circulariteit houden ook rekening met extra energiebesparende maatregelen bovenop de BENG-normen conform rapport Civic/TG en zullen bijdragen aan verdere energie(kosten)besparing.
- Investering in gebied houdt rekening met een bijdrage aan de Grex bovenop de standaard grondprijs i.v.m. hogere kosten bouwrijp maken (o.a. i.v.m. archeologische locatie) en een bijdrage aan de groene buitenruimte.
- De gesprekken met de provincie over een financiële bijdrage aan dit project zijn thans gaande. Op basis van eerste gesprekken is een indicatie gegeven van EUR 9-11 mln. bijdrage voor de *samenwoonvariant*. Voor rekenkundige doeleinden zijn we uitgegaan van EUR 10 mln.

A2. Reservering voor Gebied - compensatie parkeren — EUR 4 mln.

Dit betreft een reservering ter compensatie van te vervallen parkeerplaatsen inclusief eventuele kosten voor een tijdelijke overbrugging. De inzet van deze reservering is afhankelijk van nader onderzoek naar de parkeerbehoefte.

B. Gebruiksexploitatie

Totaal jaarlijkse lasten worden ingeschat op EUR 0,9 mln. inclusief door de instellingen te verwachten optimalisaties en extra besparing op energielasten ad. EUR 0,1 mln. per jaar doordat extra geïnvesteerd wordt in duurzaamheid (energiebesparende maatregelen) bovenop de BENG-norm.

Bij de partners is voor EUR 0,7 mln. aan jaarlijkse dekking aanwezig. De instellingen zullen zelf het resterende tekort overbruggen bijvoorbeeld door het creëren van extra inkomsten en/of verdere taakstelling. Hiervoor wil de gemeente de instellingen gedurende 8 jaar (2 BIS-perioden) de tijd geven. De gemeente zal de eerste 8 jaar na ingebruikname voor het jaarlijks tekort van EUR 0,2 mln. een subsidie verstrekken. Daarnaast wordt voor 8 jaar een bijdrage van de gemeente Arnhem ad. EUR 50.000 per jaar opgenomen onder voorwaarde van hogere bijdrage door het Rijk/provincie aan

Introdans. Totaal leidt dit gedurende 8 jaar tot een last van EUR 250k per jaar voor de gemeente (totaal EUR 2 mln.).

Tijdelijke subsidie gebruiksexploitatie EUR 2 mln.

C. Theatertechniek en inrichting
De totale aanvangsinvestering wordt geraamd op EUR 15,5 mln. Vanuit de gemeente komt voor de instellingen een eenmalige investeringsbijdrage van EUR 10,7 mln. beschikbaar. Conform bestaande ruimte in de begrotingen gaan de instellingen zelf aanvullend een investering van EUR 4,8 mln. doen om de restant investeringen voor theatertechniek en inrichting te voldoen. Hiervoor zal de gemeente een lening van maximaal EUR 4,8 mln. aan de instellingen ter beschikking stellen waarop een jaarlijkse rentevergoeding van 1% van toepassing is.
Er is in de begroting van de gemeente al rekening gehouden met een budget van EUR 0,8 mln. voor de vervanging van de trekkenwand, per saldo is dus een resterende investeringsbijdrage nodig van EUR 9,9 mln.
De instellingen worden dan vanaf moment opening/ingebruikname verantwoordelijk voor het (jaarlijks) onderhoud en toekomstige vervanging van de theatertechniek en inrichting. Deze oplossing leidt niet tot extra jaarlasten voor de gemeente.

Investeringsbijdrage van gemeente aan instellingen EUR 9,9 mln.

D. Bijkomende kosten/risico's (eenmalig)
Zowel Oostpool als Introdans zullen in hun huidige locatie blijven totdat zij kunnen verhuizen naar de nieuwe gezamenlijke locatie. Uitgangspunt is dat frictiekosten als gevolg van tijdelijke huisvesting (in geval Musis Stadstheater Arnhem MSA) en extra kosten als gevolg van niet kunnen voorbereiden en optreden in huidige Stadstheater (in geval van Oostpool en Introdans) door de instellingen zelf gedragen worden. De omvang van deze kosten wordt als beperkt ingeschat.

Uitgangspunt voor de eenmalige kosten van versnelde afschrijving activa is dat deze voor rekening komen van de instellingen. Aangezien de verhuizing niet op korte termijn zal plaatsvinden, is er voor de instellingen nog voldoende tijd om bestaande activa (versneld) af te schrijven en vervangingsinvesteringen zo lang mogelijk uit te stellen tot ingebruikname van het nieuwe onderkomen.

Uitgangspunt voor Introdans is dat de opbrengst van de verkoop van de bestaande locatie ingezet wordt ter dekking van de huisvestingslasten voor een periode van circa 10 jaar.
Uitgangspunt voor Oostpool is tevens dat de verkoopopbrengst van de vertreklocatie voldoende is om de restant leningen bij de gemeente Arnhem af te lossen. Dit is gebaseerd op een extern taxatierapport (d.d. 26-3-2018).

E. Dekkingsmiddelen
De aanvullende middelen uit het coalitieakkoord van EUR 1,6 mln. per jaar maken het mogelijk om een goede en toekomstbestendige huisvesting te realiseren voor Stadstheater Arnhem, Introdans en Oostpool. Hierbij vinden wij het belangrijk om niet alleen de kapitaallasten als gevolg van vernieuwbouw, maar ook de lasten voor duurzame instandhouding daarvan mee te nemen. Dit betekent dat ook rekening wordt gehouden met eigenaarslasten zoals onderhoud, toekomstige vervangingsinvesteringen, verzekeringen en belastingen. Hiervoor is het nodig dat de EUR 1,6 mln.

vanaf 2023 jaarlijks voor inflatie zal worden gecorrigeerd. Het effect hiervan is EUR 21 mln. waarvan EUR 2 mln. al beschikbaar is voor de initiële investering en EUR 19 mln. voor de instandhouding over een periode van 40 jaar.

Daarnaast is rekening gehouden met een huurbijdrage van de instellingen op basis van een reële huur, deze wordt door de instellingen bekostigd uit de te ontvangen BIS-bijdrage.

Het jaar van activeren (jaar dat investeringskrediet in MIP wordt opgenomen) zal naar verwachting 2024 zijn. Dat betekent dat de lasten vanaf 2025 op de begroting drukken. Tot die tijd worden de jaarlijks beschikbare jaarschijven aan de bestemmingsreserve cultureel vastgoed toegevoegd. Deze middelen worden ter dekking ingezet voor de realisatie van het nieuwe Stadstheater. Daarnaast resteert in deze bestemmingsreserve nog een bedrag van EUR 750.000 lagere bouwkosten Focus Filmtheater, ook dit bedrag wordt nu ingezet voor het Stadstheater (valt binnen hetzelfde bestemmingsdoel, zijnde realisatie van cultureel vastgoed).

In de raming van de jaarlijkse lasten is rekening gehouden met de huidige omslagrente van 2,0%. Omdat de marktrente aanmerkelijk lager is (0,8% gebaseerd op 20 jaar rente vast; stand maart 2020) ontstaat er een resultaat bij Treasury. Dit wordt ingezet voor dit project.
Het college is voornemens om het voordeel van de lagere marktrente in te zetten in het kader van de herstelagenda. Een voorstel hiervoor zal bij de verdere uitwerking van de anti-cyclische investeringen uit de herstelagenda aan u worden voorgelegd. Aangezien dit project ook grote kansen geeft om nu te investeren zien wij dit als eerste project om hiermee te starten.

F. Totaal financieel overzicht

Investeringskosten:

• A1 Gebouw & Gebied (na aftrek bijdrage provincie)	EUR 57,0 mln.	
• C Extra investeringsbijdrage Inrichting en theatertechniek	EUR 9,9 mln.	
Totaal investeringskosten		EUR 66,9 mln.

Overige kosten

• A2 Reservering voor Gebied - compensatie parkeren	EUR 4,0 mln.	
• B Tijdelijke subsidie gebruiksexploitatie	EUR 2,0 mln.	
Totaal overige kosten		EUR 6,0 mln.
Totaal kosten		EUR 72,9 mln.

Dekking:

Aanwezige dekking gemeente*[1]	EUR 40,0 mln.	
Aanwezige dekking Oostpool, Introdans *[2]	EUR 15,2 mln.	
Totaal aanwezige dekking		EUR 55,2 mln.

Additionele dekkingsbronnen:

Inzetten deel van het voordeel lagere marktrente*[3]	EUR 10,0 mln.	
Inzetten jaarschijven*[4]	EUR 6,9 mln.	
Inzet restbudget Focus Filmtheater*[5]	EUR 0,8 mln.	
Totaal additionele dekkingsbronnen		EUR 17,7 mln.

Totaal dekking	EUR 72,9 mln.
Dekkingssaldo (tekort is -)	EUR 0,0 mln.

Bijkomende kosten/risico's (eenmalig)

- Frictiekosten tijdelijke huisvesting tijdens verbouwing*[6] EUR 0,0 mln.
- Eenmalige kosten versnelde afschrijving activa EUR 0,0 mln.

*[1] Gebaseerd op 2% omslagrente. De dekking is gebaseerd op het jaarlijks renovatiebudget EUR 0,5 mln. (jaarlijks gelijkblijvend) en de middelen uit het coalitieakkoord EUR 1,6 mln. per jaar (jaarlijks te indexeren).

*[2] De dekking door partners is gebaseerd op de huidige vaste huisvestingslasten in de begroting en een aanvullende financiële toezegging door Introdans. Dit bedrag is exclusief de investeringen in inrichting en theatertechniek die de instellingen zelf voor hun rekening nemen (EUR 4,8 mln.).

*[3] Inzetten van voordeel lagere marktrente voor investering Gebouw. Bij een marktrente van 0,8% (looptijd 20 jaar) levert dit een totaal voordeel van circa EUR 14,4 mln. op, afgezet tegen de omslagrente van 2%. Los van het rentevoordeel moet conform de beleidsregel afschrijving activa in 20 jaar circa EUR 4,5 mln. worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve solvabiliteit. Voor de overzichtelijkheid is het voordeel rente gesaldeerd met de toevoeging aan deze bestemmingsreserve.
*[4] Inzetten van jaarschijven renovatie Stadstheater (EUR 0,5 mln. per jaar) en in coalitieakkoord (EUR 1,6 mln. per jaar) zoals opgespaard tot aan moment van oplevering van nieuwe Stadstheater. Bij een verwachte ingebruikname in 2025 is dit circa EUR 7 mln.

*[5] Daarnaast worden de beschikbare restantbudgetten Focus van EUR 0,8 mln. ingezet.

*[6] MSA komt in overleg met de gemeente later met een plan hoe om te gaan met voorstellingen tijdens de verbouwing.

4. Samenvatting

Samenvattend is het mogelijk om toekomstige huisvesting van onze culturele gezelschappen mogelijk te maken door aanvullende financiële maatregelen te treffen.

Bij de *stand-alonevariant* is de initiële investering lager dan bij de *samenwoonvariant*. De *stand-alonevariant* is financieel dekkend met taakstellende optimalisaties van €2,4 mln.

Daarnaast zijn de gebruiksexploitatielasten voor de culturele instellingen in de *stand-alonevariant* hoger dan in de *samenwoonvariant*. Tot slot is in de *stand-alonevariant* de taakstelling voor het Stadstheater om na 8 jaar haar eigen gebruiksexploitatielasten te kunnen dragen hoger dan in de *samenwoonvariant*.

4a. Financieel-technische uitwerking *samenwoonvariant*

Het hierboven beschreven scenario samenwonen is mogelijk met de volgende financieel technische maatregelen:

a. Een investeringskrediet van EUR 57,0 mln. voor gebouw en gebied (eenmalige investering).

b. Een investeringskrediet van EUR 9,9 mln. voor theatertechniek en inrichting (eenmalige bijdrage aan instellingen).
c. Een subsidie van EUR 0,2 mln. per jaar (voor de duur van maximaal 8 jaar; ergo: van maximaal EUR 1,6 mln.) ter compensatie van aanloopkosten in de gebruiksexploitatie (tijdelijke subsidie).
d. Een subsidie van EUR 50.000 per jaar (voor de duur van maximaal 8 jaar; ergo: van maximaal EUR 0,4 mln.) als verhoging van de gemeentelijke bijdrage aan Introdans, onder voorwaarde van een hogere bijdrage door het Rijk en/of provincie aan Introdans.
e. Een reservering van EUR 4,0 mln. voor een gebiedscompensatie parkeren (eenmalige investering). De inzet van deze reservering afhankelijk te maken van nader onderzoek naar de parkeerbehoefte.
f. Een deel van het voordeel van een lagere marktrente voor realisatie van gezamenlijke huisvesting.
g. Een eventuele restschuld bij Oostpool kwijt te schelden indien de verkoopopbrengst van haar huidige locatie lager is dan de restschuld bij de gemeente.
h. Door het college aan de instellingen te verstrekken lening van maximaal EUR 4,8 mln. tegen een rente van 1% per jaar voor de aanschaf van inrichting- en theatertechniek.

4b. Financieel-technische uitwerking scenario *stand-alone*

Het hierboven beschreven scenario stand-alone is mogelijk met de volgende financieel technische maatregelen:

a. Een investeringskrediet van EUR 45,7 mln. voor gebouw en gebied (eenmalige investering).
b. Een investeringskrediet van EUR 9,2 mln. voor theatertechniek en inrichting (eenmalige bijdrage).
c. Een subsidie van EUR 0,250 mln. per jaar (voor de duur van maximaal 8 jaar; ergo: van maximaal EUR 2 mln.) ter compensatie van aanloopkosten in de gebruiksexploitatie (tijdelijke subsidie).
d. Een reservering van EUR 2,1 mln. voor een gebiedscompensatie parkeren (eenmalige investering). De inzet van deze reservering afhankelijk te maken van nader onderzoek naar de parkeerbehoefte.
e. Een deel van het voordeel van een lagere marktrente voor het renoveren van het Stadstheater.
f. Door het college aan het Stadstheater te verstrekken lening van maximaal EUR 3,2 mln. tegen een rente van 1% per jaar voor de aanschaf van inrichting- en theatertechniek.

5. Alternatieven

Conform het verzoek van de raad zijn er ook andere scenario's en varianten onderzocht en doorgerekend (zie ook rapportage Civic/TwynstraGudde). Deze variëren van een meer compacte bouw naar een meer uitgerekte bouw en van alle instellingen gezamenlijk gehuisvest onder 1 dak (*samenwoonvariant*) tot gedeeltelijke samenwerkingsvarianten dan wel allemaal *stand-alone*. Uitgaande van de ambitie is de meest gunstige variant de *samenwoonvariant*. Geconcludeerd kan worden dat in alle scenario's en varianten sprake is van een forse (hogere) benodigde investering om tot een toekomstbestendige huisvesting te komen voor de instellingen.

6. Aanloopkosten

Het uitwerken van de plannen en rapporten zoals die er nu liggen is gezien de complexiteit en omvang van de beoogde investering bovengemiddeld tijdsintensief. Hierbij is het tevens noodzakelijk geweest om externe specialisten in te schakelen om tot een gedegen onderbouwing van de plannen te komen. Tot op heden zijn de aanloopkosten van het vooronderzoek circa EUR 650.000, dit betreffen zowel externe als intern gemaakte kosten. Alle (gemaakte) aanloopkosten zijn meegenomen in de berekeningen van de kostenraming en derhalve voorzien in de totale investeringsopzet.

Uitvoering

Na de definitieve keuze, waarbij wij streven om die op 1 november bij u voor te leggen, zal gestart worden met de uitwerking en realisatie van de plannen voor de vernieuwde huisvesting. Concreet betekent dat een verdere uitwerking van de nu voorliggende rapporten in een programma van eisen en een nota van randvoorwaarden. Specifiek aandachtspunt is daarbij de uitwerkingsrichting van de transformatie van het Stadstheater m.n. in relatie tot erfgoed, theatertechniek en architectuur. Dan worden ook de voorbereidingen voor een architectenselectie gestart.
Parallel daaraan zal met de provincie verder worden gesproken over haar bijdrage. Eventuele lagere bijdragen zullen leiden tot aanpassing van de ambities waarbij in eerste instantie getracht zal worden dit binnen de gestelde kaders van het project op te lossen. Wezenlijke afwijkingen en/of keuzes zullen door het college aan de gemeenteraad worden gemeld.
De totale doorlooptijd tot de uiteindelijke ingebruikname van de vernieuwbouw wordt ingeschat op 4-5 jaar vanaf een definitief besluit. Gedurende die periode zal het Stadstheater circa 2 jaar buiten gebruik zijn.

Communicatie

Over dit voorstel heeft uitvoerig overleg plaatsgevonden met de partners van de Lauwersgracht-alliantie. Ook is een kleine vertegenwoordiging van buurtbewoners op voorhand enkele keren bijgepraat. Direct na besluitvorming door het college zijn deze bewoners geïnformeerd via toezending van dit voorstel. Ook andere partners zoals CNA en PBA zijn actief geïnformeerd.

Bewoners die zicht hebben op het Stadstheater (de naaste buren) krijgen een informatiebrief.

In de volgende fase, als de gemeenteraad uitspraak heeft gedaan over de variant, worden de genoemde belangengroepen betrokken, voordat een ontwerp wordt gemaakt.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Waarde Introdans, Oostpool en Stadstheater regionaal, provinciaal en landelijk.
- Een huis voor iedereen, Ambitiedocument voor een eigentijdse Schouwburg voor stad & regio. Thomas van Dalen, 11 januari 2019.
- Toekomstbestendige huisvesting Lauwersgrachtalliantie. Civic en TwynstraGudde, december 2019.
- Kaart Oostelijke binnenstad
- Brief directies culturele partners d.d. 25 maart 2020

RAADSVOORSTEL

Besluit van

Zaaknummer 455870

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 13 augustus 2020, nummer: 455870;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De ambitie uit te spreken om te investeren in een toekomstbestendige huisvesting van Stadstheater, Introdans en Oostpool.
2. Kennis te nemen van de varianten (samenwoonvariant en stand-alonevariant) en een voorkeursvariant aan te geven met de daarbij de bijbehorende financiële kaders.
3. In te stemmen met het aanbieden van de definitieve keuze in de vorm van een raadsvoorstel voor 1 november 2020 (onder voorbehoud van besluitvorming van de raad).

De griffier, De voorzitter,

Gemeente Arnhem

Waarde Introdans, Oostpool en Stadstheater regionaal, provinciaal en landelijk.

De waarde van BIS-gezelschappen als Oostpool en Introdans voor de stad is veelzijdig en moet niet worden onderschat. In de recent verschenen advisering van de Raad voor Cultuur aan de Minister van Cultuur valt te lezen dat deze raad zeer te spreken is over de prestaties. Ook de samenwerking in de Lauwersgrachtalliantie kan op waardering rekenen.

Hieronder treft u enkele citaten aan uit het adviesrapport van de Raad voor Cultuur aan de minister:

Over de Lauwersgrachtalliantie:
De raad is benieuwd naar de uitwerking van de Lauwersgrachtalliantie (…) Het wekt vertrouwen dat eerst in een haalbaarheidsstudie enkele scenario's op het gebied van schaalgrootte, inhoudelijke ambities en kosten worden verkend."

Over Introdans
"Met de afdeling Interactie heeft het gezelschap een frisse tak in huis die artistieke projecten verbindt met maatschappelijke vraagstukken."

"De raad is vol lof over de projecten rond Introdans Interactie: ze zijn energiek, fris en uitnodigend."

"Introdans loopt voorop met haar inclusieve visie en toont veel betrokkenheid met de regio."

"De raad is onder de indruk van de veelheid aan activiteiten die Introdans ontwikkelt op het gebied van educatie en participatie."

Over Toneelgroep Oostpool
"De raad waardeert de zoektocht naar urgentie en het streven om in te spelen op actuele en maatschappelijke thema's.""

"Toneelgroep Oostpool heeft de afgelopen jaren laten zien een zeer sterk educatief en participatief beleid te voeren."

"Diversiteit en inclusiviteit zijn de afgelopen jaren hoog op de agenda gekomen."

"De raad oordeelt positief over het feit dat de instelling een relatief jong publiek naar het theater leidt."

"Toneelgroep Oostpool heeft de afgelopen jaren laten zien zich actief te engageren met de eigen stad en de stedelijke cultuurregio's in Oost- Nederland en daarin verantwoordelijkheid te nemen."

"De raad is te spreken over de stappen van het gezelschap ten aanzien van de grote zaal, waarmee zij, samen met de podia in Oost-Nederland, een infrastructuur bouwt die meer en nieuw publiek kan bereiken."

"Toneelgroep Oostpool is een belangrijke schakel in de regio voor productie binnen de podiumkunsten, en voor talent- en publieksontwikkeling."

Speciale programmering
Naast de reguliere programmering hebben de culturele partners van de Lauwersgrachtalliantie een uitgebreide programmering voor speciale doelgroepen of besteden zij aandacht aan bijzondere thema's. Hieronder enkele voorbeelden van Toneelgroep Oostpool, Introdans en het Stadstheater. Deze voorbeelden laten het grote maatschappelijke belang en de betrokkenheid van deze Arnhemse partners zien.

Toneelgroep Oostpool

Hoe nu mens te zijn?
Hoe nu mens te zijn? is het motto van Oostpool. Een onderzoekende houding ten aanzien van elke unieke mens in een hechte, diverse samenleving. Elke uiting van Oostpool bevat een vraag die te herleiden is naar deze nieuwsgierigheid. De inhoud van de hieronder genoemde programma's wordt bepaald door de samenhang met de voorstellingen die Oostpool maakt, de thema's waar ze mee werken en de actualiteit die hen boeit.

Allemaal mensen
Oostpool heeft een werkwijze ontwikkeld die direct leidt tot een meer divers publiek en meer diverse verhalen op de (grote) podia: 'allemaal mensen' is de titel van een werkvorm die uitgaat van de levenservaringen van onze diverse cast acteurs - d.m.v. interviews, rollenspellen, etc. Die voorstellingen trekken aantoonbaar een nieuw, jong publiek in het hele land en ook in de grote zaal.

Wijktalks - en een raad van 'buurtgenoten'
Oostpool werkt samen met Rozet om beter geïntegreerd te raken in de buurten in Arnhem. Zij stellen zich voor in alle uithoeken van Arnhem als het stadstheatergezelschap - dus ook 'van hen'. Omgekeerd nodigt Oostpool hen uit bij het 'buurtfeest' dat zij organiseren in Huis Oostpool in de zomer. Deze ontmoetingen leiden tot een raad van buurtgenoten: de 'buren van Oostpool' met wie Oostpool in gesprek gaat over onze maatschappelijke, lokale relevantie.

Sociaal artistiek
Voor de programmering van het eigen (theater)gebouw, Huis Oostpool, zoekt Oostpool (lokale) curatoren en programmeren zij artistiek hoogstaand werk ván en vóór de bewoners van het Oosten. Ook geeft Huis Oostpool nu al de ruimte aan relevante, sociaal-artistieke projecten om te repeteren in één van de 3 studio's. Nog voor de komende zomer zijn er twee projecten op bezoek die de positie van statushouders / nieuwkomers onderzoeken.

School of Vulnerability
Samen met Cultuur Oost werkt Oostpool een 'alternatieve school' die jongeren leert over het proces van identificatie en representatie. Hoe komt het dat je een identiteit ontwikkelt met behulp van rolmodellen? Waar verdient dit proces aandacht, voor meer kwetsbare jongeren?

BAR / CLUB Oostpool
Om de band met de diverse jongeren in Arnhem (uit de wijken én de (kunst)studenten) te versterken is Oostpool betrokken bij de organisatie van broedplaatsen en feesten. Oostpool draagt inhoudelijk bij aan die evenementen en probeert een brug te bouwen tussen uitgaanspubliek en publiek van diverse andere (kunst)disciplines en onze voorstellingen.

Introdans

Hieronder in willekeurige volgorde (en niet compleet) enkele van de maatschappelijke projecten voor de komende tijd en jaren. Het jaarlijks bereik is jaar is +/- 16.000 mensen, tussen 4 -104 jaar.

Ouderen /kwetsbare of gehandicapte mensen

Actieve toegankelijke dansworkshops voor ouderen, *"Silver Moves"* in eigen pand, die danskunst vertalen in actie en plezier, voor iedereen boven de 55. Een variant daarvan in nabije toekomst voor kwetsbare of gehandicapte volwassenen vanaf ca. 45 jaar: *"Golden Moves"*, in samenwerking met SIZA.

Speciale doelgroepen (i.s.m. Scalabor, Siza, Vluchtelingenwerk, ISK)

Speciale Stoelen Project: groepen in de samenleving met een "afstand tot theaterbezoek" krijgen VIP-ontvangst bij voorstellingen van Introdans: Een aantal stoelen wordt voor hen gereserveerd bij een generale in het Stadstheater. Zij worden ontvangen door Introdans en laagdrempelig meegenomen in de wereld van de dans.

(Speciaal) Onderwijs

Door een officiële samenwerking met de onderwijskoepel De Onderwijsspecialisten (25 scholen Speciaal Onderwijs) werkt Introdans we jaarlijks met 100 leerlingen uit speciaal onderwijs (VO en PO, alle clusters (van fysiek en mentale beperking tot gedragsstoornissen) aan een dansvoorstelling die in het theater wordt opgevoerd.

De Sprinklesclub: Introdans werkte de afgelopen jaren aan een format voor het vrijetijdscircuit voor danslessen waarin kinderen van het speciaal onderwijs samen met kinderen uit het regulier onderwijs kunnen dansen. Deze lessenreeks wordt de komende jaren uitgezet op geïnteresseerde dansscholen die inclusieve lessen willen geven.

Informele ontmoetingen

De Hub-Club wordt vanaf november 2020 een in Arnhem georganiseerde club-avond, waar publiek en collega's kunnen kennismaken met de professionele inclusieve danskunst. Onder het genot van een drankje laten Introdans en andere landelijke dansers/makers zien, wat er gebeurt als je optreedt in gemengde tableaus: diversiteit op de dansvloer.

Inclusiviteit

Door een jarenlang intensief beleid op inclusiviteit, staan de Ontmoetingsvoorstellingen van Introdans jaarlijks op het programma van Introdans in Stadstheater Arnhem. Hier treden Introdansers op met bijzondere partners (variërend van danser met een beperking, tot ouderen, autist, andere cultuur etc.), zie video's hieronder.

Video's De bijzondere ontmoetingen van Introdans, algemeen overzicht, 10 minuten:
https://www.youtube.com/watch?v=55DJL3W_9R0

De Bijzondere Ontmoeting met topsporters van Papendal, van TEAM NL, 10 minuten
https://www.youtube.com/watch?v=juzqS64VO-E&t=533s

De Ontmoeting Circular (danser met cerebrale parese) (2 minuten)
https://www.youtube.com/watch?v=778FOGPHA_E&t=2s

Stadstheater

Musis en Stadstheater Arnhem levert met haar activiteiten een belangrijke bijdrage aan de lokale en regionale economie en aan de aantrekkelijkheid, leefbaarheid en culturele profilering van de stad. MSA richt zich op alle inwoners in de brede regio en spant zich in om nieuwe doelgroepen aan zich te binden en inclusief te zijn in programmering en organisatie.

Voor jongeren

- Musis &Stadstheater heeft een Convenant met de gemeente Arnhem, schoolbesturen en een aantal Arnhemse cultuurinstellingen, voor het primair en speciaal onderwijs (PR8programma). 90% van de Arnhemse basisscholen nam deel aan het programma.
- Er zijn in totaal 43 schoolvoorstellingen, concerten en workshops georganiseerd voor 10.850 schoolkinderen (PO en VO). Dit aantal ligt fors hoger dan de zevenduizend kinderen van vorig jaar. Het voorgezet onderwijs uit Arnhem en omstreken wist onze huizen weer te vinden voor het bijwonen van workshops en de reguliere schoolvoorstellingen.
- Musis & Stadstheater werkt samen met de organisatie Playing for Success Arnhem. Playing for Success is een naschools programma voor kinderen van 9 tot 14 jaar die om sociaal-emotionele redenen op school niet helemaal goed in hun vel zitten. Playing for Success brengt leerlingen van middelbare scholen naar een uitdagende en inspirerende plek buiten de school om een positieve leerervaring op te doen. Doel van het leren op een bijzonder, inspirerende locatie is onder meer het vergroten van zelfvertrouwen, zelfbeeld en motivatie en het voorkomen en verminderen van schooluitval. Gedurende tien weken hebben in totaal veertien leerlingen van verschillende scholen van het voortgezet onderwijs gewerkt aan verschillende opdrachten op het toneel van de grote zaal, de kleedkamers, de foyers van het Stadstheater en het podium van de Muzenzaal.
- Een ander project voor jongeren is dat Musis&Stadstheater zich samen met JINC inzet voor leerlingen uit het VMBO en Praktijkonderwijs met bliksemstages, sollicitatietrainingen en het programma Baas van Morgen. Musis en Stadstheater gelooft, net als JINC dat ieder kind talent heeft en strijdt daarom voor een samenleving waar je achtergrond niet je toekomst bepaalt.
- Sinds 2019 bestaan de Cultuur Hooligans, het jongeren cultuurpanel van Musis & Stadstheater. Dit is een kritische en dynamische club jonge honden die meedenken op het gebied van programmering en marketing. Zij geven hun ongezouten mening en denken mee over hoe leeftijdsgenoten bereikt kunnen worden.

Programma theater Inclusief

- Musis & Stadstheater verwelkomde ruim 1.400 ouderen van Stichting Vier het Leven bij onze voorstellingen en concerten. Een mooi voorbeeld van een inclusief project is het project met bewoners uit de wijk Kronenburg. Zij werden uitgenodigd voor de voorstelling *Onze straat* van Het Nationale Theater.
- In samenwerking met Rozet MEEDOEN heeft een groep mensen, die woonachtig is rondom het Croydonplein in de wijk Kronenburg, een onvergetelijke theaterervaring gekregen. De bewonersgroep is in hun vertrouwde omgeving tijdens een koffieochtend in het wijkcentrum verrast met een filmpje over de voorstelling, vervolgens zijn zij met een touringcar naar het Stadstheater gereden voor een meet & greet met de directeur, rondleiding, lunch en gesprek over voorstellingsthema's uit *Onze straat*. Een week later hebben de zij de voorstelling bezocht; de meesten waren nog nooit in het theater geweest.

Verdieping & verrijking
Programma's rondom voorstellingen en concerten, maar ook op zichzelf staande programma's. Denk aan een inleiding, nagesprek, workshop, iftar of dansbattle. In 2019 waren er in totaal 182 van dergelijke activiteiten, waaronder:

- Maandelijks lunchlezingen voor 10 euro. Specifiek de bijeenkomst *Muziek, geheugen en Alzheimer* door Prof. dr. Wiesje van der Flier was relevant en een groot succes. De lezing was uitverkocht en het publiek was divers, een mix van ouderen en professionals uit de zorg.
- Voorspel, de gratis jaarlijkse seizoensopening trok dit jaar 1.600 bezoekers. Zij maken een middag lang kennis met het aanbod voor het nieuwe seizoen.

Culturele verhuringen (dit zijn dus verhuringen, maar wel met culturele tarieven

- Musis en Stadstheater ontvangt jaarlijks verschillende amateurgezelschappen en semiprofessionele gezelschappen.
- De podia zijn opengesteld voor talrijke eindpresentaties en voorstellingen van theater- en dansscholen uit Arnhem en regio, zoals Menander, Goog, VKA en RijnIJssel College. De komende jaren willen Musis & Stadstheater hun maatschappelijke functie behouden en uitbouwen en een podium bieden aan een groot deel van de Arnhemse bevolking. Zij hebben de wens dat de drempel laag is en dat het Stadstheater en Musis belangrijke plekken blijven waar de inwoners uit stad en regio de podiumkunsten kunnen bezoeken.

ORGANISATIESTRATEEG

Een huis voor iedereen

Ambitiedocument voor een eigentijdse Schouwburg voor stad & regio

Eigenaar: Alliantie Lauwersgracht

Versie: definitief

Datum: 11 januari 2019

'Ook toekomstige generaties tot trotse eigenaars maken van een nieuwe schouwburg.' (Hans Verbugt)

'Zorgen dat Oost-Nederland een factor van belang blijft in het land, zowel economisch als cultureel.' (Ruud van Meijel)

'Dans en theater dichter bij de mensen brengen en dagelijks zichtbaar maken in het hart van de stad.' (Ton Wiggers)

Thomas van Dalen Advies
Laurierstraat 89 II
1016 PJ Amsterdam

+31 (0)6 29 00 51 73
thomas@thomasvandalen.nl
www.thomasvandalen.nl

Bank: 78.69.32.309
KVK: 54530075
BTW: NL1952.15.072.B01

Inhoud

Voorwoord 4

1 Inleiding 5

1.1 Achtergrond: de Lauwersgracht alliantie 5

1.2 De opgave voor de verdiepingsfase 6

1.3 Toelichting op de gevolgde aanpak 7

1.4 De status van dit rapport 8

2 Trends en ontwikkelingen 9

2.1 Ook cultuurbeleid vraagt dat overheden samenwerken 9

2.2 Culturele ecosystemen als uitgangspunt voor beleid 9

2.3 Kunst en cultuur zijn cruciaal in stedelijke ontwikkeling 10

2.4 Oost-Nederland mag niet achterop (blijven) lopen 11

3 Motieven om te investeren 13

3.1 De grotere drijfveren achter dit plan 13

3.2 Inhoudelijk motief: de podiumkunsten vernieuwen 14

3.3 Niet afwachten, maar vormgeven aan de toekomst 14

3.4 Onvermijdelijke problemen met gebouwen oplossen 15

4 Ambitie: een huis voor iedereen 16

4.1 Cultuurgebouw zonder drempels 16

4.2 Het concept rust op drie pijlers 16

4.3 Het concept vergt een multifunctioneel, flexibel gebouw 17

4.4 Smart city, smart theatre; de toekomst begint in Arnhem 18

5 Publiek en programma: een onlosmakelijk geheel 19

5.1 Een gedeelde visie als basis 19

5.2 Wederzijdse inspiratie en uitwisseling 19

5.3 Geen eenheidsworst, maar sterke eigen profielen 20

5.4 Een afgestemd educatieprogramma heeft veel potentie 20

6 Organisatie en gebouw zijn dienstbaar en flexibel 22

6.1 Samenwerken met afgebakende verantwoordelijkheden 22

6.2 Profiteren van een netwerkstructuur van professionals 22
6.3 Programma van eisen ≠ optelsom van ruimtebehoeftes..... 23
6.4 Vervolgstappen: implicaties in beeld brengen..... 24

Bijlage 1. Inventarisatie educatie 26

Voorwoord

Het Gelders Orkest, Introdans, Toneelgroep Oostpool en Musis & Stadstheater Arnhem weten elkaar al geruime tijd goed te vinden. Dit heeft al vele mooie projecten opgeleverd. Sinds twee jaar zijn wij met elkaar in gesprek om deze samenwerking te intensiveren. In de zomer van 2018 heeft dit geresulteerd in de oprichting van Stichting Lauwersgracht Alliantie. Het samenwerken deed bij ons de behoefte groeien om ook samenwonen te onderzoeken. Zowel gemeente Arnhem als provincie Gelderland steunen ons hierin. Het gesprek is in een stroomversnelling geraakt na opname van deze ambitie in het gemeentelijk Coalitieakkoord 2018-2022.

Voor u ligt de tussenrapportage van het haalbaarheidsonderzoek dat onder onafhankelijke begeleiding van Thomas van Dalen tot stand is gekomen. Wij danken gemeente Arnhem dat zij ons de ruimte heeft geboden onze ambities verder te onderzoeken en daar woorden aan te geven. De uitkomsten stemmen positief. Wij vertrouwen erop dat gemeente en provincie ons zullen steunen in de volgende stap van ons onderzoek naar een gezamenlijke toekomst onder één dak.

Hans Verbugt, directeur Musis & Stadstheater Arnhem
Ruud van Meijel, zakelijk directeur Toneelgroep Oostpool
Ton Wiggers, algemeen directeur Introdans
Wiebren Buma, directeur Het Gelders Orkest

1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden kort de achtergrond, de opgave en de opbouw van het doorlopen traject toegelicht. Ook geeft het hoofdstuk aan welke status aan deze rapportage mag worden toegekend en welk doel het wil dienen.

1.1 Achtergrond: de Lauwersgracht alliantie

Sinds 2015 hebben Musis & Stadstheater Arnhem, Introdans, Toneelgroep Oostpool, Het Gelders Orkest, gemeente Arnhem en provincie Gelderland zich verenigd in de Lauwersgracht Alliantie[1]. De ambities van de alliantie zijn vastgelegd in het 'Ambitiedocument Lauwersgracht Alliantie' dat op 27 juni 2016 door de partijen werd ondertekend. Bijzonder aan de alliantie is dat het artistiek-inhoudelijke ambities van vier culturele instellingen koppelt aan de grote en door het algemeen belang gedreven strategische agenda van overheden. Dit is terug te lezen in de meerledige doelstelling van de alliantie die als volgt is samen te vatten:

Het doel van de alliantie is om een stevige, brede basis voor alle podiumkunsten in Arnhem te creëren, om de door het Rijk gefinancierde topgezelschappen goed te faciliteren, en om zo bij te dragen aan een toekomstbestendige culturele infrastructuur en aan een aantrekkelijke stad en regio voor wonen, werken en verblijven.

Van inhoudelijke samenwerking tot nadenken over huisvesting

In de afgelopen jaren zijn door de alliantie al enkele mooie coproducties tot stand gebracht die vroeger ondenkbaar waren. Een prachtig voorbeeld is de gelauwerde samenwerkingsproductie Kogelvis. Ook buiten de coproducties vond er intensieve uitwisseling plaats tussen medewerkers van de betrokken organisaties. Inmiddels bestaan er werkgroepen met verschillende expertisegebieden waarin professionals van de betrokken organisaties samen plannen maken voor de alliantie. Dit strekt zich uit van programmering en educatie tot marketing en techniek. Hoewel de instellingen verschillende opdrachten en (hoofd)financiers hebben is duidelijk dat ze elkaar op inhoud goed kunnen vinden. De partijen delen niet alleen de liefde voor Arnhem en de regio, maar ze delen ook een grote betrokkenheid bij het gebouw waarin voorstellingen en inwoners van de stad en de regio elkaar ontmoeten: het Stadstheater. De partijen zien de urgentie om de mensen een voorziening te geven die deze regio verdient. Arnhem biedt haar inwoners van de stad en haar verzorgingsgebied nu niet wat andere steden wel doen. Het huidige Stadstheater is een verouderd en weinig aantrekkelijk, gesloten gebouw dat in zijn verschijningsvorm haaks staat op de visie en de ambities van zowel de betrokken individuele organisaties als van de alliantie.

[1] De alliantie dankt haar naam aan park Lauwersgracht. Dit park ligt tussen Musis en het Stadstheater in en staat daarmee symbool voor de nagestreefde verbinding tussen de podia Musis & Stadstheater en podiumkunstinstellingen Toneelgroep Oostpool, Introdans en Het Gelders Orkest.

1.2 De opgave voor de verdiepingsfase

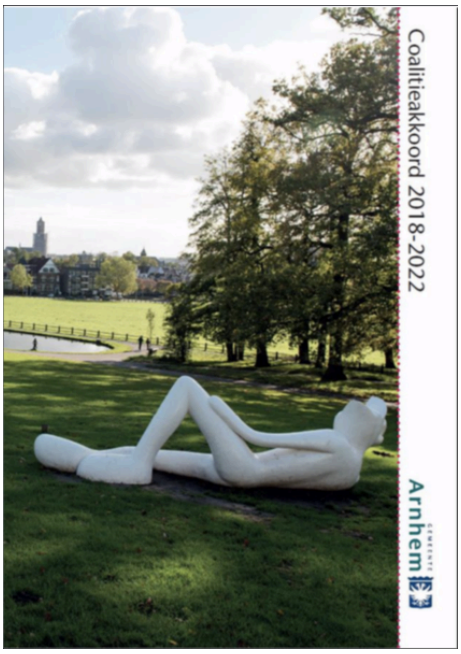

Eerder gemeentelijk onderzoek heeft aangetoond dat zowel Stadstheater Arnhem als Toneelgroep Oostpool en Introdans een lastige huisvestingssituatie kennen. Vooral de situatie van het Stadstheater is urgent te noemen. Het coalitieakkoord 2018-2022 benoemt om die reden ook de noodzaak voor toekomstbestendige huisvesting voor de partijen en legt enkele voor deze opgave relevante afspraken vast:

- *Het [is] noodzakelijk de in Arnhem gevestigde culturele gezelschappen een passende, eigentijdse en toekomstbestendige huisvesting te bieden. De gezelschappen werken op dit moment samen aan plannen daarvoor. Deze ambitie ondersteunen we.*
- *De investeringen in gebouwen gaan niet ten koste van inhoudelijke programma's op het gebied van kunst en cultuur.*
- *[Er] wordt €1,6 miljoen extra kapitaallasten gereserveerd vanaf 2022 ten behoeve van cultuurinvesteringen, in elk geval voor een toekomstbestendige huisvesting van Stadstheater Arnhem, Toneelgroep Oostpool en Introdans. We ondersteunen de ambitie van deze organisaties en Het Gelders Orkest om tot een intensievere samenwerking en te komen.*

Er is overeenstemming over het feit dat investeringen nodig zijn om de huisvesting op orde te brengen. De vraag is alleen op welke manier die het beste kunnen worden ingevuld. De overtuiging van de alliantiepartners is dat het een aanzienlijke gemiste kans is om de huisvestingsvraagstukken los van elkaar te beschouwen. Dit omdat de partijen gezamenlijk iets heel nieuws kunnen maken; een gedeeld gebouw tilt de reeds bestaande samenwerking in één klap naar een nationaal toonaangevend niveau. Door meer samenwerking tussen producerende instellingen en het Stadstheater ontstaat een voorziening die voor alle inwoners van de stad en de regio substantieel aan relevantie en betekenis wint.

Dit ideaal is in de afgelopen maanden in verschillende bijeenkomsten in wisselende samenstelling onderzocht en aangescherpt. Er was tot dat moment al veel over gepraat, maar zowel de inhoudelijke ambities als de gebouwelijke ‘dromen’ vergden uitwerking en aanscherping. We hebben onderzocht wat de verbinding tussen de producerende partijen Introdans en Toneelgroep Oostpool met het Stadstheater oplevert. Een kleine greep uit de vragen die ons in dat onderzoek dreven:

- Voor wie is het Stadstheater-nieuwe-stijl bedoeld?
- Hoe kunnen de artistieke ‘power’ en de uitstraling van Introdans en Oostpool nog beter voor de stad en de regio worden benut?
- Wat voor gebouw is daarvoor nodig?
- En hoe vertaalt dat zich zowel organisatorisch en bedrijfsmatig als programmatisch en fysiek?

1.3 Toelichting op de gevolgde aanpak

In de afgelopen maanden is in nauwe afstemming met de gemeente Arnhem en de provincie Gelderland een proces doorlopen om deze vragen te kunnen beantwoorden. Gemeente Arnhem en provincie Gelderland hebben in dit proces heel bewust het voortouw gegund aan de cultuurinstellingen.

Het proces startte met separate bijeenkomsten met het management van de drie organisaties Introdans, Toneelgroep Oostpool en Musis & Stadstheater[2]. Daarbij werd de startsituatie van de organisaties nader onder de loep genomen. In een aantal daarop volgende plenaire sessies werd het samenwerkingsconcept verder uitgewerkt. Vanuit de kerngroep werden opdrachten verstrekt aan specialistengroepen waarin medewerkers vanuit de verschillende organisaties samenkwamen. Zo is gewerkt aan deelopdrachten rondom programma, marketing en educatie/inclusie. Ook vond een eerste oriëntatie plaats op de eventuele verschillende scenario's of varianten waarin het concept kan worden belegd. Tot slot zijn de resultaten samengebracht in deze rapportage.

Tijdens een speciale expertsessie waarbij naast gemeentelijke vertegenwoordigers ook alle betrokken medewerkers en vertegenwoordigers van de Raden van Toezicht aanwezig waren, werden de ideeën aangescherpt aan die van ervaringsdeskundigen. Het ging daarbij om mensen die ervaring hebben met cultuurgebouwen waarin productie en presentatie samenkomen. We spraken met: Jerry Aerts (de Singel, Antwerpen), Melle Daamen (voorheen Theater Rotterdam en Stadsschouwburg Amsterdam), Jan van der Putten (Verkadefabriek, 's-Hertogenbosch), Henk Scholten (Onderwijs- en Cultuurcomplex, Den Haag).

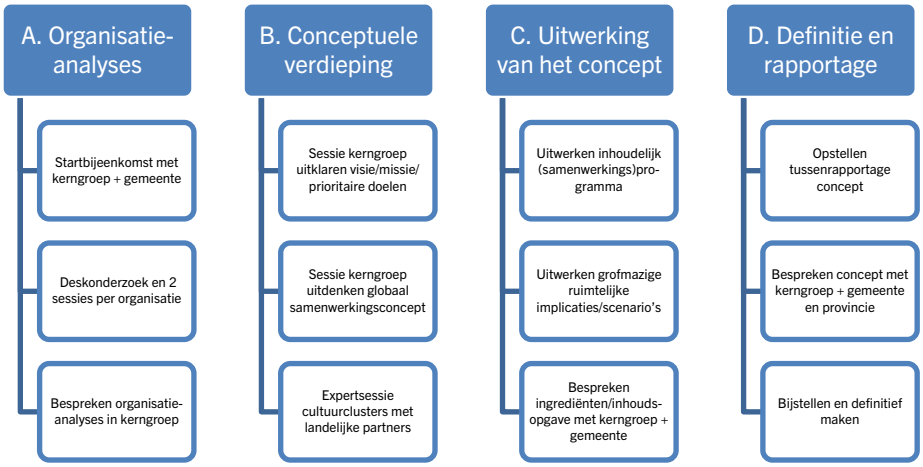

[2] Omdat de organisatie naar verwachting maar beperkt beslag zal leggen op de ruimte in een nieuw Stadstheater, was het Gelders Orkest tijdens de verdiepingsfase alleen zijdelings betrokken.

1.4 De status van dit rapport

Dit rapport is te beschouwen als een tussenrapportage. Het is het resultaat van de zogenaamde 'verdiepingsfase'. Het is het startpunt voor een intensivering van het gesprek met bestuurders en met politici. Na bespreking zal de fase van scenarioplanning en uitwerking moeten ingaan.

Dit rapport is het aangekondigd vervolg op de samenwerking binnen de Lauwersgracht Alliantie. Na de inhoudelijke samenwerking en verschillende coproducties werd het tijd om te laten zien hoe de faciliteiten (lees: de huisvesting) zo kunnen worden ingericht dat de podiumkunsten in Arnhem naar een fundamenteel hoger plan worden getild. Tegelijk met een duurzame inbedding/omarming van de (bijna volledig) door het Rijk gesubsidieerde topspelers Toneelgroep Oostpool en Introdans moet dit zich vertalen in een nieuwe propositie naar het Arnhemse publiek. Het rapport is het resultaat van twee maanden onderzoek en overleg. Met dit plan maakt de alliantie de belofte waar aan bestuurders en politici van provincie en stad om globaal te schetsen wat gebouwelijke samenwerking voor de stad en de regio betekent.

2 Trends en ontwikkelingen

Het (cultuur)beleid van Nederlandse overheden is sterk in ontwikkeling. Er wordt volop gezocht naar nieuwe manieren om gezamenlijke doelen te bereiken. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste trends en ontwikkelingen benoemd. Ook worden de concrete voorbeelden aangehaald van inspirerende initiatieven elders die al in een veel verder gevorderd stadium van ontwikkeling zijn.

2.1 Ook cultuurbeleid vraagt dat overheden samenwerken

Overheden, maatschappelijke instellingen en private partijen zijn op zoek naar manieren om oplossingen te vinden voor de vraagstukken van deze tijd. Vaak past de werkwijze van vroeger niet meer. Voor een antwoord op de grote trends en ontwikkelingen (met als koplopers globalisering en digitalisering) en de vraagstukken die daaruit volgen, volstaan de oude structuren niet. Van benaderingen die zich minder gelegen laten liggen aan de klassieke grenzen van bestuurlijke domeinen en vakgebieden mag meer worden verwacht. En dat geldt evenzeer voor economie en ruimtelijke ordening als voor cultuur. Zo'n benadering treffen we bijvoorbeeld aan in het recente onderzoek naar opgaven en kansen voor de ontwikkeling van Oost-Nederland[3] (zie afbeelding). Daaruit komt naar voren dat Rijk, provincies en gemeenten door samen te werken aan dezelfde doelen tot meer resultaat kunnen komen. Het deskonderzoek, de bijeenkomsten en de individuele sessies leren dat de ambities rondom de Lauwersgracht moeten worden geplaatst binnen deze grotere context.

2.2 Culturele ecosystemen als uitgangspunt voor beleid

Een vergelijkbare benadering geldt ook voor het cultuurbeleid in Nederland. De financiering van het landelijk podiumkunsten-bestel loopt grotendeels langs klassieke lijnen. Het Rijk subsidieert de productie van theater en dans in ons land en zo ook Toneelgroep Oostpool en Introdans. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de presentatie van theater en dans en houden daarom theaters zoals Stadstheater Arnhem & Musis in stand. Ook verwacht het Rijk van gemeenten dat zij de huisvesting van de door hen gesubsidieerde gezelschappen faciliteert. En de provincies hebben een wat abstracter geduide verantwoordelijkheid voor spreiding en ondersteuning. Het algemeen besef bestaat dat deze verdeling niet meer helemaal van deze tijd is. Het leidt in elk geval tot afstemmingsproblemen. Mede daarom pleitte de Raad voor Cultuur in haar verkenning in 2017 voor een benadering van deze sector in termen van 'ecosystemen' of cultuurregio's, zoals verwoord in het volgende citaat:

'De stedelijke cultuurregio is als cultureel ecosysteem een interessant aangrijpingspunt voor beleid. Er is in zo'n regio voldoende kritische massa aanwezig om een rijk en veelzijdig cultureel klimaat te

[3] Recent onderzoeksrapport van de Rijksoverheid in het kader van de pilot 'Vernieuwing gebiedsagenda Oost-Nederland'. Zie: https://www.leerplatformmirt.nl/mirt+in+de+regio/oost-nederland/1028561.aspx?t=Rijkshuiswerk+Gebiedsagenda+Oost-Nederland

ondersteunen. De verwevenheid van voorzieningen maakt het mogelijk om te sturen op samenhang, om tot een taakverdeling over te gaan en om het aanbod af te stemmen. Als gevolg hiervan zijn in zo'n stedelijke regio vrijwel altijd verschillende overheden betrokken. De benadering gaat dus uit van samenwerking tussen gemeenten en provincies en het Rijk, en breekt met het idee dat iedere gemeente of provincie het alleen kan opknappen.'[4]

De ambities van Cultuurregio 025

Het pleidooi van de Raad voor Cultuur is opgepakt. Inmiddels zijn in ons land, mede op verzoek van de minister, verschillende regioprofielen gemaakt. Bij het opstellen daarvan werkten coalities van gemeenten, provincies en culturele instellingen samen. Ze brachten de grote overstijgende kansen en uitdagingen in beeld en deden voorstellen voor gezamenlijke aanpakken. Arnhem en Nijmegen pakten deze uitdaging samen op. In intensieve samenwerking tussen de instellingen en overheden is in de afgelopen maanden een ambitieus programma tot stand gebracht.[5] In het zogenaamde 'Groeidocument 025' wordt geschetst hoe de steden meer naar elkaar toe groeien en één gebied vormen. Een van de gepresenteerde 'proeftuinen' uit deze regio is gericht op intensivering van de samenwerking van overheden. Gemeenten en provincie willen gezamenlijke opgaven formuleren en ook de subsidie-instrumenten afstemmen. Ook het gesprek met de rijksoverheid moet in gezamenlijkheid worden aangegaan. Dit Regioprofiel is samen met alle andere profielen naar verwachting het begin van een grote verandering in het cultuurbeleid waarin meer in termen van netwerken wordt gedacht dan in termen van afgebakende verantwoordelijkheden. Het ligt in de lijn om ook de ambities ten aanzien van het nieuwe Stadstheater te betrekken bij de gesprekken in het kader van het traject 025.

2.3 Kunst en cultuur zijn cruciaal in stedelijke ontwikkeling

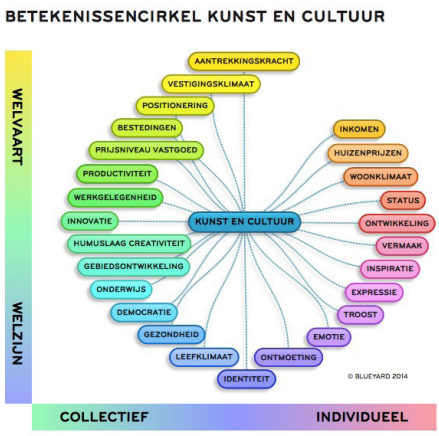

De regioprofielen leren dat de benadering van kunst en cultuur als een relatief geïsoleerd beleidsdomein dat vooral het verstrekken van subsidies tot kern heeft niet meer van deze tijd is. Bestuurders en politici van nu respecteren doorgaans de inhoudelijk autonomie van de kunsten en zijn tegelijkertijd in staat om het cultuurbeleid te relateren aan het grotere strategisch beleid van hun stad. En die benadering doet recht aan de vele betekenissen die kunst en cultuur in de samenleving heeft, zowel op individueel als op collectief niveau. De afbeelding hierboven, gemaakt door Geert Boogaard van bureau Blueyard, schetst de breedte het spectrum van betekenissen dat aan kunst en cultuur is verbonden. Het is niet compleet, maar geeft een goede indruk van de reikwijdte.

[4] Bron: Raad voor Cultuur (2017). Verkenning 'Cultuur voor stad, land en regio'.
[5] Het betreft de instellingen die vertegenwoordig zijn in Cultuur Netwerk Arnhem en Cultuur Netwerk Nijmegen en de overheden Arnhem, Nijmegen en provincie Gelderland.

Ook Introdans, Toneelgroep Oostpool en Musis & Stadstheater hanteren deze brede benadering van kunst en cultuur als vertrekpunt voor het denken over een nieuw theater. Zowel in de individuele sessies als in de gezamenlijke bijeenkomsten waren de grote maatschappelijke uitdagingen van deze regio vertrekpunt voor het denken. Bijdragen aan oplossingen is een leidend motief voor deze nieuwe plannen. Dit engagement lijkt het particuliere organisatiebelang te overstijgen.

2.4 Oost-Nederland mag niet achterop (blijven) lopen

Met de ideeën om de succesvolle samenwerking tussen Stadstheater & Musis, Toneelgroep Oostpool en Introdans naar een hoger plan te tillen door een gezamenlijk cultuurgebouw in te richten sluit de Lauwersgracht alliantie aan bij een grotere ontwikkeling. Hieronder volgens enkele inspirerende voorbeelden van collega's in binnen- en buitenland. De gesprekken met de partners leren dat er geen gesprek voorbijgaat met het Rijk of met de Raad voor Cultuur waarbij niet gevraagd wordt naar de stand van de plannen van de alliantie. Maken Arnhem en de regio de gewekte verwachtingen waar? Om een stevige en onderscheidende positie binnen de landelijke culturele basisinfrastructuur in te kunnen nemen is het volgens de alliantiepartners nodig om door te pakken.

AMSTERDAM | Uit een persbericht van 19 sept. 2017: 'Het gaat goed, maar het kan beter. (...) Het theater wordt een onmisbaar instrument in het publieke debat over mens en samenleving. Stadsschouwburg Amsterdam en Toneelgroep Amsterdam willen dit internationaal eigentijds theater samen vormgeven vanuit de overtuiging dat dit alleen mogelijk is vanuit één gezamenlijk gedragen visie.'

ROTTERDAM | Sinds 2017 is de Rotterdamse Schouwburg gefuseerd met het Ro Theater, Productiehuis Rotterdam en Wunderbaum. 'Wij gaan samen verder onder de naam Theater Rotterdam: theater en gezelschap in één. Onze programmering, vol actualiteit, maatschappelijke urgentie en artistieke vernieuwing is toegankelijk voor iedereen. Onze twee hoofdlocaties zijn de Rotterdamse Schouwburg en het Ro Theater.'

DEN HAAG | Het Nationale Toneel, NTjong, Theater aan het Spui en de Koninklijke Schouwburg zijn sinds 1 januari 2017 Het Nationale Theater (HNT). Het Nationale Theater is het grootste reizende toneelgezelschap van Nederland met meerdere eigen theaters en zalen in Den Haag. Het Nationale Theater is een gemeenschapshuis: een open en bruisend huis waar verschillende groepen toeschouwers zich thuis voelen, waarmee ze zich identificeren, waar ze trots op zijn. Een thuis waar gevierd, beleefd, herdacht en samen gedacht wordt. Een plek voor houvast, visie en vermaak.

GRONINGEN | Het Noord Nederlands Toneel (NNT) staat per 1 januari 2017 onder nieuwe leiding die ook werkt voor dansgezelschap Guy & Roni. De ambities zijn groot. Beide gezelschappen delen de artistieke en zakelijke directie, maar kennen zelfstandige stichtingen met elk hun eigen RvT. NNT is een BIS-toneelgezelschap is en Guy & Roni wordt gefinancierd door het fonds Podiumkunsten. Samen bouwen de organisaties aan een interdisciplinair theaterhuis waarin alle disciplinekaders worden opgeheven.

In Theater de Machinefabriek, de theaterwerkplaats van het gezelschap, gaan iedere vrijdagavond vanaf 17.00 uur de deuren wagenwijd open voor 'Machinefabriek RAW': 'Een plek waar je aan het eind van de week naar toe gaat met vrienden of collega's om bij te praten, lekker te eten, en je vervolgens te laten verrassen door een voorstelling, expositie, lezing of optreden. Alles wat ruw, rauw of onaf is, in ontwikkeling, op kweek of in de steigers verdient hier een plek. Iedere vrijdagavond heeft een ander programma. Je kunt komen en gaan wanneer je wilt en je mag altijd blijven eten.'

GENT, BELGIË | 'NTGent is een Stadstheater in Gent, Vlaanderen, België, Europa. We beschouwen deze stedelijke omgeving, inclusief zijn rijke cultuurgeschiedenis en de snel veranderende demografie, als de vanzelfsprekende context voor onze huisdramaturgie. Niet in enge zin of via een vernauwende invalshoek, maar als uitnodiging om naar de stad en zijn inwoners te kijken als lokaal en Europees tegelijk. We zijn ervan overtuigd dat 'interlokaal' en 'internationaal' volstrekt complementair zijn: in een professioneel netwerk maar ook als benaderwijze van het publiek. Wat het repertoire betreft willen we inhoud en verhalen (klassieke stukken en andere) combineren volgens het principe: fictie meets non-fictie.'

'HET DUITS MODEL' | Journalist Wijbrand Schaap op Cultuurpersbureau.nl, 18 december 2014: 'De maker van kunst heeft er tegenwoordig een geweldig belang bij om de zalen vol te hebben, en dus zijn theater en gezelschap veel meer met hetzelfde bezig dan vroeger. Waarom dan nog scheiden? Veel beter is het wanneer het hele gebouw en het hele gezelschap één gezamenlijk doel hebben: een huis te zijn met echte gastheren, die precies weten wat er in hun huis gebeurt, wie daar welkom is, en wat daar te zien is. Het huis kan nu echt een band opbouwen met het publiek. In andere landen gebeurt dat al eeuwen. Met goed resultaat. Nederlandse kunstliefhebbers kijken altijd vol jaloezie naar onze oosterburen, waar de stadstheaters niet alleen bakken met geld hebben, maar ook eigen huizen, vaste publieken en flexibele programmering.'

In de afgelopen jaren is het bewustzijn sterk gegroeid dat Rijk, provincies en gemeenten samen moeten werken om tot betere resultaten van beleid te komen. Dit geldt ook voor het cultuurbeleid. De Raad voor Cultuur stelt dat samenwerking in een cultuurregio's ervoor kan zorgen dat er meer samenhang in het aanbod ontstaat. Op die manier kunnen ook de Rijksmiddelen nog beter aansluiten bij de regionale doelen en wordt de impact groter. In meerdere steden (met name in de Randstad) kreeg deze samenwerking al handen en voeten. Daar ontstonden gedeelde voorzieningen voor landelijk gefinancierde gezelschappen en lokaal gefinancierde schouwburgen. Inhoudelijk sluiten de ontwikkelingen in het Oosten aan, maar qua gebouwen en investeringen loopt de regio achter. Er zijn toekomstgerichte besluiten nodig om de positie van de Oostelijke gezelschappen in het landelijk bestel te versterken.

3 Motieven om te investeren

Er zijn veel verschillende motieven die volgens de alliantie moeten worden meegewogen bij de beoordeling van dit plan. In dit hoofdstuk werken we de verschillende lagen in de argumentatie voor investeren in een nieuwe voorziening aan de Lauwersgracht uit. We starten bij de grote maatschappelijke drijfveren, daarna volgen de podiumkunst-inhoudelijke motieven, en we sluiten af met de meest praktische overwegingen.

3.1 De grotere drijfveren achter dit plan

Trots op deze regio, trots op deze stad

De inwoners van deze regio beseffen niet altijd hoe mooi en hoe bijzonder hun omgeving is. Dat in Arnhem topkunst wordt gemaakt die overal in Nederland, zelfs in de hele wereld, op volle zalen mag rekenen, lijken veel mensen niet te weten. Er is geen andere stad buiten de Randstad met zoveel rijksgesubsidieerde instellingen. Van onderwijsinstellingen, talentenprogramma's tot topgezelschappen: de keten is hier vrijwel compleet.

Arnhem maakte naam als modestad en Toneelgroep Oostpool, Introdans en Het Gelders Orkest zijn een wereldwijd visitekaartje voor de regio. Zij merken dat veel niet-inwoners warme gevoelens voor deze regio koesteren. Door beter zichtbaar te worden in de stad kunnen de gezelschappen meer bijdragen aan dat positieve (zelf)beeld.

Investeren in cultuur om positie te behouden

De partijen benadrukken de grote betekenis van een grootstedelijk en innovatief cultuuraanbod (en dito faciliteiten) om de competitieve positie van stad en regio in het land, en vooral ten opzichte van de Randstad, te behouden. Dit is van aantoonbaar belang voor vestigingsbeslissingen van zowel bedrijven als van burgers. Investeren in kunst en cultuur en in het behoud en vasthouden van kunstenaars en creativiteit is van fundamenteel belang voor de ontwikkeling van de regio.

Werken aan een samenleving die werkelijk inclusief is

Zoals niemand die de programma's van de partijen kent zal verrassen onderschrijven ze het grote belang van een inclusieve samenleving waarin iedereen mee doet en waarin culturele uitwisseling de grenzen van subculturen overstijgt. Het cultuuraanbod en de gebouwen waarin dit wordt aangeboden moeten hierbij aansluiten en dit mee mogelijk maken. Dat geldt ook voor onze organisaties. De schouwburgen waren ooit een bastion voor de burgerlijke elite. Deze tijd vraag om een publieke voorziening die een bredere aantrekkingskracht heeft.

Sterke binnenstad voor een sterke regio

De partijen zien het als noodzaak om mede door kunst en cultuur plekken te creëren die het verschil te maken. De binnenstad van Arnhem maakte door de investeringen in de afgelopen jaren al een sprong en dat is voelbaar in de hele regio. Het werk is echter nog lang niet af. Inwoners

verdienen een stadshart waarin publiek en commercie, cultuur en maatschappelijke waarden met elkaar in balans zijn en elkaar versterken.

Het Koningsplein heeft een impuls nodig. De Sint Walburgiskerk wordt ontwikkeld, het politiebureau komt leeg te staan en het plein rondom het Stadstheater maakt de potentie niet waar. De ruimtelijke verbinding tussen Stadstheater en Musis is bovendien zwak. Herontwikkeling van het Stadstheater kan een vliegwiel vormen voor de ontwikkeling van dit hele stuk van de binnenstad.

3.2 Inhoudelijk motief: de podiumkunsten vernieuwen

In gesprekken over de toestand van de podiumkunsten wordt vaak verwezen naar de negatieve impact van de landelijke bezuinigingen. De middelen zijn verdund en het gesubsidieerd aanbod staat sterk onder druk. De angst voor tekorten in de gebouwexploitatie krijgt soms te veel grip op het programma. Als bezoekersaantallen belangrijker worden dan de inhoud verliezen voorzieningen hun maatschappelijke en culturele waarde. In Arnhem zal dit niet snel gebeuren, maar voor de rijksgezelschappen, die de opgave hebben door het hele land te spelen, is deze context een gegeven. Ook zonder bezuinigingen zou echter sprake zijn van een uitdagende tijd. Een bezoekje aan een schouwburg is voor Nederlanders niet meer zo vanzelfsprekend. Vroeger hoorde dit bij het reguliere gedragspatroon van een deel van de samenleving. Lange tijd hebben de podiumkunsten in een relatief beschermd gebied kunnen functioneren. In diezelfde tijd is het vrijetijdsaanbod enorm toegenomen. Het onderscheid tussen hoge kunst en lage kunst vindt tegenwoordig bijna niemand meer interessant. Daarmee hebben podia en gezelschappen het veel lastiger gekregen. Publiek is nu grillig en kiest steeds vaker op het laatste moment. De klassieke middelen om mensen te binden werken niet, en je kunt ook niet meer volstaan met een voorstelling tussen acht en tien. Mensen verwachten een complete ervaring, een *experience*. De furore die festivals en locatietheater de laatste jaren maakten spreekt boekdelen.

Het gebouw als obstakel

De schouwburgen uit het begin van de voor-vorige eeuw passen niet meer bij deze opgave. Sterker nog: het zijn obstakels geworden. Ze hebben niet de uitstraling die past bij deze tijd; ze bieden niet de flexibiliteit, de kwaliteit, de service en de technische mogelijkheden die burgers normaal vinden. En hierin vinden we de cultuur-intrinsieke motivatie van de partijen van de alliantie. Ze willen graag, samen met de overheden, een gebouw ontwikkelen dat de noodzakelijke vernieuwing van de podiumkunsten faciliteert, zodat meer mensen zich verbonden voelen met theater en dans. En zodat de inzet van makers en overheden ook daadwerkelijk overkomt.

3.3 Niet afwachten, maar vormgeven aan de toekomst

De partijen van de alliantie zitten niet bij de pakken neer. Ze willen zich juist graag tot het volle leven en tot de hele stad en de brede regio verhouden. In hun ogen is een theater bedoeld voor iedereen. Tegelijk is wel duidelijk dat de partners flink moeten uitpakken om voor de langere termijn positie te behouden. De programma's moeten, net als het nu als is, actueel zijn en mensen

in het hart raken. Maar nog meer dan nu moeten alle middelen uit de kast worden gehaald om ieder op de geëigende manier te bereiken en mensen uit hun 'bubbel' te trekken. Marketing en randprogrammering moeten van topniveau zijn. Het hele verhaal moet kloppen: van gebouw tot inrichting, van ontvangst tot programma. Bezoekers willen een dialoog aan kunnen gaan met makers en acteurs; een simpele inleiding is niet genoeg. Voor al deze zaken is een kloppend gebouw een belangrijke voorwaarde. Het moet flexibel zijn en zich kunnen aanpassen aan de doelgroep en aan het programma. Ook in sfeer moet het de kleur aan kunnen nemen die nodig is: klassiek rood pluche wanneer dat gewenst is en rauw en industrieel op een ander moment. Het prikkelen van de verbeelding moet zich niet beperken tot dat wat op het podium staat. Al aan de buitenkant van het gebouw moet het beginnen.

3.4 Onvermijdelijke problemen met gebouwen oplossen

Er is reeds het nodige onderzoek verricht naar de huisvestingsvraagstukken waarmee de drie partijen kampen. Het is onvermijdelijk dat de overheden en instellingen op korte termijn tot actie overgaan om de huisvesting en de functies veilig te stellen.

- Zoals al jaren bekend is het Stadstheater dringend aan grootscheepse renovatie toe. Zowel om technische redenen als om inhoudelijke redenen kan niet langer gewacht worden met de aanpak van deze problematiek. Het vergt een meerjarenplanning met grote impact op de bedrijfsvoering. Als er vernieuwd gaat worden zou het daarom een gemiste kans zijn als de implicaties van trends en ontwikkelingen niet worden meegewogen in de keuzes.
- Introdans is gevestigd in een pand met veel achterstallig onderhoud. Daarvoor zijn geen of onvoldoende middelen gereserveerd. Daarnaast bestaat bij de organisatie een groot verlangen naar een meer transparant gebouw op een beter zichtbare plek in de stad.
- Toneelgroep Oostpool moet per 2025 het tijdelijke repetitiegebouw aan de Weerdjesstraat vervangen. Dat kan om bestemmingsplan-technische redenen niet op de huidige locatie. Daarbij komt dat het theater aan de Nieuwstraat door de aanleg van de Sint Jansbeek slecht bereikbaar geworden voor het laden en lossen van de theaterdecors. De directie van het gezelschap wil niets liever dan vereiste investeringen laten landen in een samen vorm te geven Stadstheater. Zo wordt een investering in gebouwen ook een investering in de toekomst de podiumkunsten.

Renovatie van het Stadstheater is urgent. Toneelgroep Oostpool komt in de problemen doordat het repetitiegebouw wegvalt, en het gebouw van Introdans vergt grootschalige ingrepen. Desondanks liggen de beweegredenen voor dit plan op een veel dieper niveau. De pijn zit erin dat het Stadstheater een (te) weinig aantrekkelijke plek dreigt te worden. Daarmee ontbreekt het in de stad aan een werkbare basis voor het publiekscontact. Deze partijen willen een plek creëren waarin de vernieuwing van de podiumkunsten in de komende decennia werkelijk vorm krijgt. Een plek voor iedereen, voor stad en regio. Want alleen op die manier kunnen de culturele partijen hun volle bijdrage aan de regionale ontwikkeling leveren en de verwachting waarmaken. Wanneer stad, provincie en Rijk de visie delen en de durf hebben om de handen ineen te slaan dan kunnen deze ambities volgens de alliantiepartners werkelijkheid worden.

4 Ambitie: een huis voor iedereen

In de afgelopen maanden is gebleken dat Musis & Stadstheater, Introdans en Toneelgroep Oostpool dezelfde taal spreken waar het gaat om hun visie op het Stadstheater van de toekomst voor Arnhem. In dit hoofdstuk bespreken we de centrale gedachte, de pijlers daaronder, en een eerste, globale vertaling naar een gebouwelijk concept.

4.1 Cultuurgebouw zonder drempels

Uit het onderzoek voor dit plan komt een beeld naar voren dat is te omschrijven als een cultuurgebouw zonder drempels. Het gaat om een publieke plek die voor mensen met alle verschillende achtergronden van betekenis moet zijn. Het is een eigentijds huis dat in de plaats komt van een klassiek theatergebouw. Nu worden bezoekers overdag geconfronteerd met een gesloten gebouw, een somber bastion uit vervlogen tijden. Bij dit theater gaan de deuren vaak pas vlak voor de voorstelling open. Als het aan de partijen ligt is dit stuk van de binnenstad niet langer donker en verlaten; het moet een plek zijn waar het zowel overdag als in de avonduren bruist van licht en levendigheid, en die volledig verbonden is met zowel het Lauwerspark als met Musis en de binnenstad. De activiteiten die erin plaatsvinden - educatieactiviteiten, voorstellingen en complete festivals - brengen heel verschillende mensen bij elkaar. Ook maatschappelijke initiatieven en het bedrijfsleven willen hier graag samenkomen. Een breed spectrum van activiteiten in dit vrij toegankelijke en uitnodigende cultuurgebouw trekt een mooie dwarsdoorsnede van de bevolking. Er komen kinderen en volwassenen uit alle postcodegebieden van stad en regio. Het is een gebouw waar overdag honderden mensen aan het werk zijn. De hele dag zijn er professionele kunstenmakers aan het werk. Ze lopen in en uit, de dansers en acteurs.

4.2 Het concept rust op drie pijlers

Het concept voor dit cultuurgebouw zonder drempels rust op drie pijlers: (1) programmatische vernieuwing en (2) hoogwaardige dienstbare architectuur en stedenbouw en (3) de voorwaardenscheppende samenwerking tussen overheden. Elk van deze elementen is onmisbaar voor dit plan. Als er een mist gaat het niet lukken om de droom te realiseren.

1. *Door het samenleven en samenwerken van deze partijen in één huis wordt de bron geslagen voor een toekomstgericht en inclusief artistiek programma dat inspeelt op de vragen van deze tijd. Door productie en presentatie samen te brengen wordt het nieuwe gebouw, samen met Musis, een energiecentrale voor de podiumkunsten. Het schept ruimte voor kwaliteit en schoonheid en is er nadrukkelijk voor alle inwoners.*

2. *Door het programma dat de drie partijen, deels in interactie met elkaar, maken, door het aanbod van voorzieningen en door de manier waarop het gebouw en de omgeving worden vormgegeven, ontstaat een uitnodigende en inspirerende plek waar mensen graag samenkomen. Op deze plek brengen makers, dansers en acteurs ideeën uit de hele wereld naar het publiek. Ze gaan hierover met het publiek in dialoog en doen hier zo ook weer inspiratie op voor nieuw werk.*

3. *Musis & Stadstheater omarmt in een nieuw gebouw de landelijke topgezelschappen Toneelgroep Oostpool en Introdans en biedt hen een toekomstbestendige plek in Arnhem en de regio. De landelijke, provinciale en gemeentelijke overheden werken hierbij niet alleen incidenteel samen, maar kiezen voor een duurzame gezamenlijke koers.*

Deze droom vergt heel veel en is niet in een dag te realiseren. Het vraagt een samenhangende strategie van de drie partijen. De overheden moeten het eens zijn over het belang van die strategie en ze moeten die mogelijk willen maken.

4.3 Het concept vergt een multifunctioneel, flexibel gebouw

De omgeving en het gebouw vormen voor de realisatie een meer dan noodzakelijke voorwaarde. De manier waarop het wordt vormgegeven en de manier waarop het zich tot de omgeving verhoudt zijn bepalende succesfactoren. De bedoelingen van de partijen staan of vallen met de mate waarin stedenbouwkundigen en architecten erin slagen om de intenties van de partijen te materialiseren. Het gebouw mag best een icoon zijn, maar wel een icoon dat dienstbaar is aan het ideaal. In de sessies die voorafgingen aan dit rapport is met de partijen geprobeerd om een nadere typering te geven van de voorziening.

Het gebouw wordt een voorbeeld van het theater van de toekomst. Dat is een gebouw dat flexibel is tot het uiterste. Het is een gebouw dat meebeweegt met het gewenste programma voor het beoogde publiek. Het is een open gebouw waarvan je de functies van buiten kunt aflezen. Het is een gebouw dat uitnodigt tot ontmoeting met elkaar en met het programma. Mensen kunnen bijna altijd naar binnen, ook als ze er geen directe aanleiding voor hebben. Het nodigt uit tot een langer verblijf.
De producerende gezelschappen willen op dagelijkse basis dichter bij de mensen komen. Er ontstaat een permanent open huis en er is altijd wat te doen. Mensen kunnen rechtsreeks in de studio's naar binnen gluren tijdens de repetities. Met grote regelmaat vinden ook openbare repetities plaats. Ook worden er workshop georganiseerd en een groot aantal educatieve activiteiten.

Het gebouw is vormgeven rondom de theaterzalen met een nauw verbonden verblijfsruimte met goede en laagdrempelige horeca. Bij festivals kunnen de horeca en de zalen heel gemakkelijk in samenhang worden ingezet. Bij heel grote evenementen kunnen ook de studio's worden betrokken bij de publieksfuncties. Het gebouw is groot, maar heeft een menselijke maat. Daarmee is het gebouw bij ook zeer geschikt om een hoogwaardige festivalbeleving te realiseren. De grote zaal is flexibel door een hydraulische vlakke vloer en een hydraulische tribune. Zo biedt het complex niet alleen de ruimte voor het bestaande culturele aanbod, voor zowel 'hoge' als voor 'lage' cultuur. Natuurlijk moet het programma van eisen voldoende productiestudio's omvatten. Deze studio's moeten ook geschikt zijn voor openbare repetities en kleinere performances.

4.4 Smart city, smart theatre; de toekomst begint in Arnhem

Elke stad is tegenwoordig 'smart city' of wil het in elk geval worden. Onder dit begrip worden ontwikkelingen gevat waarbij innovaties strategisch worden ingezet om een toekomstbestendige en leefbare stad tot ontwikkeling te brengen. Sleutelkenmerken zijn innovatie, circulariteit en een internationale focus. Het lijkt de partijen de moeite waard om het smart city-perspectief ook te gebruiken bij de verdere ontwikkeling en het ontwerp van het theater. Het nieuwe gebouw moet duurzaam zijn en de theaterlogistiek moet toekomstbestendig zijn. Beleving van en interactie met het publiek staan centraal, en daarbij gaat het niet alleen om tradities, maar juist ook om het binnenhalen van nieuwe vormen en de publieksgroepen die daarop afkomen. Het gebouw zal zowel theater, debat, gaming en VR faciliteren en daarmee nieuwe vormen van interactie met stad en regio mogelijk maken. Ook over de betrokkenheid en de interactie met het publiek bij het inhoudelijk programma moet worden nagedacht. De inwoners van Arnhem en omgeving kunnen, in lijn met de smart-city-strategie, betrokken worden bij het proces van nadenken over de vormgeving van het nieuwe theater. Een huis voor iedereen vergt betrokkenheid van het publiek vanaf de start.

Musis & Stadstheater, Toneelgroep Oostpool en Introdans streven naar een cultuurgebouw zonder drempels, naar een energiecentrale voor de podiumkunsten en een plek voor iedereen. In dit gebouw zal weinig meer te herkennen zijn van het huidige, wat donkere en gesloten bastion. De partijen constateren dat deze droom alleen tot stand gebracht komt als het rust op drie stevige pijlers: (1) programmatische vernieuwing, (2) hoogwaardige, dienstbare architectuur en stedenbouw en (3) samenwerking tussen overheden. Over het gebouw kan al worden gezegd dat het flexibel moet zijn en dat het schaalgrootte en de menselijke maat moet combineren. Het is het gedroomde flexibele gebouw dat de vorm kan aannemen die past bij het programma en bij het publiek van het moment. Het moet bovendien duurzaam zijn en ook in logistiek en technisch opzicht toekomstbestendig.

5 Publiek en programma: een onlosmakelijk geheel

De partners delen een uitgesproken focus op de regio en op een divers publiek dat ze willen verleiden om zich actief tot de podiumkunsten te verhouden. In dit hoofdstuk worden de programmatische kansen verder uitgewerkt. Ook wordt aangegeven hoe de gezamenlijkheid zich daarbij verhoudt tot de individuele profielen.

5.1 Een gedeelde visie als basis

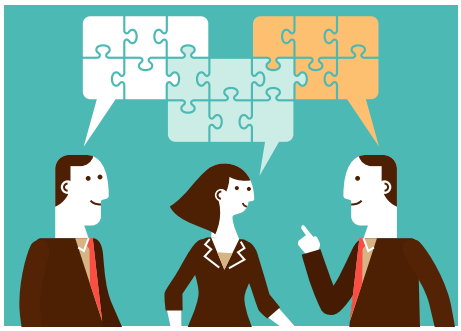

De partijen vinden elkaar in de visie op het Stadstheater van de toekomst zoals beschreven in het vorige hoofdstuk. Alle activiteiten in het huis maken onderdeel uit van het programma. En de som der delen moet groter zijn dan het geheel. Op die manier wordt het huis niet alleen geprogrammeerd, maar ook vermarkt. Er zijn vijf beginselen voor programma en marketing gedefinieerd die in een latere fase worden uitgewerkt in een programma- en marketingplan.

1. We stellen de maatschappelijke rol van theater bij alles wat we doen centraal en bieden daarom een breed, divers en gelaagd aanbod.
2. We geven een grotere rol aan het publiek en aan interactie met onze omgeving en maken ons sterk om meer en meer verschillende soorten mensen te bereiken.
3. Stadstheater, Toneelgroep Oostpool en Introdans ontwikkelen aansprekende gezamenlijke programmalijnen.
4. We beschouwen alles in ons huis als programmering: van kaartverkoop en horeca tot voorstellingen en educatie. Het geheel moet kloppen als een bus.
5. We zorgen dat mensen zich welkom en betrokken voelen bij het huis, zowel in de horeca als bij onze programma's. We monitoren dit voortdurend.

5.2 Wederzijdse inspiratie en uitwisseling

De keuze voor het programma blijft een verantwoordelijkheid van het Stadstheater, maar de gezelschappen zijn nauw betrokken bij de conceptuele keuzes die hieraan voorafgaan. Partijen zullen elkaar inspireren en beïnvloeden, ook waar het gaat over de inhoud en het productieproces. De creatieve processen komen onder een dak en de professionals die werken aan de realisatie komen elkaar in de nieuwe situatie vrijwel op dagelijkse basis tegen. Ze zullen elkaar soms frustreren, maar belangrijker, ze zullen van elkaar leren. De kritische massa op belangrijke en bepalende disciplines wordt groter en daar kan iedereen van profiteren. Voor de professionele dwarsverbanden en informele netwerken van o.a. technici, programmeurs, educatiemedewerkers en marketingmedewerkers is de afgelopen maanden al met veel enthousiasme de basis gelegd.

5.3 Geen eenheidsworst, maar sterke eigen profielen

Toneelgroep Oostpool en Introdans delen de opgave om hun zichtbaarheid in de stad en hun impact op de omgeving substantieel te vergroten. De fysieke connectie met het Stadstheater biedt die kans. Voor het Stadstheater heeft alleen al de aanwezigheid van de twee huisgezelschappen een enorme meerwaarde. De gezelschappen brengen niet alleen de levendigheid van het productieproces in huis, maar zorgen ook voor veel meer bezoekers overdag. Denk aan educatieprogramma's en rondleidingen, openbare repetities, workshops en masterclasses. Het theater en dit deel van het stadscentrum, waar het nu overdag vaak relatief stil is, krijgen zo een heel andere dynamiek. Een belangrijke factor is ook dat Toneelgroep Oostpool het publiek meeneemt uit het eigen theater Huis Oostpool. Ook sluit dit aan bij het doel om een breder en meer gelaagd publiek te bereiken in het Stadstheater. Zoals beschreven vormt programmatische samenwerking een wezenlijk onderdeel van het concept. Tegelijkertijd is van belang om de eigenheid en de eigen verantwoordelijkheden van de partijen te benadrukken.

De drie partijen voeren een eigen artistieke koers. Ze kennen eigen doelstellingen en ook eigen financiers en verantwoordingsregimes. De formele verantwoordelijkheden kunnen niet op een hoop worden gegooid. Dat zou een slechte zaak zijn. De drie organisaties blijven zelfstandige stichtingen. Ze werken samen, maar ze gaan niet in elkaar op. Juist het samenwerken vanuit eigenheid zorgt voor de benodigde spanning en dynamiek. Ook is er, ondanks de introductie van gezamenlijke programmalijnen, geen sprake van artistieke gelijkvormigheid. Integendeel: de autonome kleuren van de partijen blijven even krachtig en zorgen samen voor een aansprekend geheel. Ze contrasteren en versterken elkaar.

5.4 Een afgestemd educatieprogramma heeft veel potentie

In alliantieverband is recent een gedetailleerde analyse gemaakt van het educatieaanbod inclusief overige maatschappelijke programma's en activiteiten. Ook zijn de prestaties in termen van bezoekersaantallen naast elkaar gelegd. Duidelijk is dat de partijen bij elkaar genomen nu al een enorme impact hebben. Ook is geconstateerd dat de nodige overlap bestaat, zowel in doelgroepen als doelstellingen. In een aparte sessie met de specialisten zijn de mogelijkheden voor vervolgstappen verder verkend. De verschillen in aanpak en visie blijken goed overbrugbaar. De conclusie is dat een tot op grote hoogte geïntegreerde educatieve aanpak leidt tot meer efficiency en een groter effect. Er mag meer worden verwacht in termen van bereik en impact wanneer gewerkt kan worden vanuit één gebouw. Het is dan mogelijk om een geïntegreerd pakket te bieden aan het onderwijs (zowel actief als receptief). Een gezamenlijk beleidsplan zorgt voor helderheid en voor lange lijnen. Talentonwikkelingsprogramma's komen door samenwerking ook beter uit de verf. Tegelijkertijd

kan dubbel werk in termen van planning en marketing zoveel mogelijk worden geëlimineerd. Deze aanpak biedt daarnaast ook perspectief op gezamenlijke educatieve coproducties. De specialisten dromen van een aparte en gezamenlijk geëxploiteerde educatieruimte in een nieuw gezamenlijk gebouw. Die ruimte biedt tevens plek aan amateurkunstprojecten en samenwerkingen van buiten met andere instellingen uit Arnhem en omgeving. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de uitkomsten van de eerste (oriënterende) verkenning van de implicaties van samenwonen aan de Lauwersgracht zoals de betrokken specialisten ze noteerden.

Activiteiten	Bereik	Organisatie	Gebouw
• Op elkaar afgestemd/gecoördineerd • Thema's benoemen en op elkaar voortborduren • Marketing gezamenlijk, databases delen • Kennisdeling/visie-deling/inspiratie • Van ons kan kwaliteitsimpuls uitgaan naar andere organisaties • Gezamenlijke educatieve producties	• Kruisbestuiving. Een grote overlap realiseren van elkaars publieksgroepen • Mogelijkheid om samen substantiële brokken nieuw publiek te bereiken • Andere cultuurinstellingen beter bereiken (samenwerking ArtEZ)	• Gezamenlijk al dan niet genetwerkt team vormen • Fysiek dichter bij elkaar leidt tot snel contact en gemakkelijker samen organiseren •	• Meerdere educatieruimtes, ook met omkleedruimtes • Flexibele tribunes, spiegelwanden en mengpanelen

De partijen delen hun ambitie om het Stadstheater van de toekomst te willen realiseren en vinden het nodig om daarvoor dicht tegen elkaar aan te kruipen. De professionals vanuit de verschillende organisaties kunnen elkaar stimuleren om tot grotere hoogte te komen. Tegelijkertijd is de eigenheid van de verschillende partners een onwrikbaar uitgangspunt. Musis & Stadstheater is en blijft verantwoordelijk voor de algemene programmering. Toneelgroep Oostpool en Introdans maken als rijksgezelschappen hun autonome werk. In de benadering van het publiek en in gezamenlijke thema's vinden de partijen hun gezamenlijke kracht. Daar verwachten we de impact. De samenwerking op het gebied van educatie en inclusie in en rondom een nieuw gedeeld gebouw kan nog veel verder gaan.

6 Organisatie en gebouw zijn dienstbaar en flexibel

De ambities die in de voorgaande hoofdstukken zijn beschreven hebben grote implicaties voor zowel organisatievorm als gebouw. Hoe moeten de partijen zich tot elkaar verhouden en hoe maakt het gebouw het beoogde programma mogelijk?

6.1 Samenwerken met afgebakende verantwoordelijkheden

Het gebouw en de organisatiestructuur moeten uitnodigen tot intensieve samenwerking, maar ze moeten dit niet afdwingen. Dat is uitkomst van de analyse van de organisatiestructuur met de verschillende organisaties. Organisatorische en artistieke autonomie en een heldere afbakening van verantwoordelijkheden in samenwerkingsprojecten maken dat de visie uit dit document bewaarheid wordt. De autonomie van de instellingen en hun directies blijft ook onaangetast. Juist daardoor kan de samenwerking steeds de vorm krijgen die de inhoud vraagt. En alleen daar waar sprake is van het grotere gedeelde belang. Het samenwerken kan dan nooit een loos doel worden. Duidelijk is dat Musis & Stadstheater de verantwoordelijkheid voor het programma behoudt. Het is allesbehalve de bedoeling om diffuus te maken wie die mooie uitdaging heeft waar te maken. Hetzelfde geldt voor de productionele opgaven en de verplichtingen die Toneelgroep Oostpool en Introdans moeten realiseren als onderdeel van de nationale en provinciale culturele infrastructuur. De samenwerking mag niet leiden tot een governance-spaghetti. De partijen houden de huidige governance-structuur als uitgangspunt. Ook de huidige taken en afspraken blijven gelijk. De samenwerking in het nieuwe gebouw zorgt er primair voor dat de partijen ieder voor zich nog beter worden in de normale werkzaamheden.

6.2 Profiteren van een netwerkstructuur van professionals

Ook op het niveau van organisatieonderdelen is de netwerkstructuur nu uitgangspunt voor het denken. De overstijgende programmalijnen en het gedeeld gebouw zorgen er tegelijkertijd wel voor dat er een klimaat kan groeien waarin sneller samenwerkingsprojecten ontstaan. De lijnen tussen alle medewerkers van de partners worden korter, waardoor er veel doelmatiger kan worden gewerkt. Mogelijk is op termijn meer winst te halen door de ondersteunende diensten daadwerkelijk voor elkaar (of zelfs in gezamenlijkheid) uit te voeren. Gedacht kan worden aan marketing en communicatie, financiën en personeel en organisatie.

Voor één onderwerp geldt dat expliciet nader onderzoek nodig is om te bepalen of daar toch een aparte rechtspersoon voor nodig is. Dat onderwerp betreft het gebouwbeheer. Het ligt voor de hand dat het beheer van het gebouw bij één partij komt te liggen, maar het is volgens de

besprekingen nog de vraag of dit bij Musis & Stadstheater moet liggen of dat hiervoor een aparte rechtspersoon voor wordt opgericht. Een andere optie is dat het beheer in handen van de gemeente wordt gelegd. De motivatie om ook dit op tafel te leggen schuilt in de zware belasting die deze taak met zich meebrengt. Ook kan een huurder-verhuurdersrelatie tussen enerzijds Musis & Stadstheater en anderzijds Toneelgroep Oostpool en Introdans de onderlinge verhoudingen onder druk zetten en daarmee de samenwerkingsambities ondermijnen. In de sessies is ook het idee opgeworpen om elke partij voor een eigen deel van het gebouw verantwoordelijk te maken.

In onderstaand schema worden de uitkomsten samengevat van een oriënterende verkenning naar intensiteit van samenwerking per deelonderwerp in de nieuwe netwerkstructuur.

Vergaand samenwerken	**Tussencategorie**	**Niet samenwerken**
We werken samen aan een coherent meerjarenprogramma dat leidt tot beoogd bereik en uitstraling.	Administratie, personeelszaken, fysiotherapie en gezondheid.	Zelfstandigheid in het maakproces van de voorstellingen.
Educatie: activiteiten + gezamenlijke ruimte (+ te onderzoeken kleine filmzaal, theatertje en bibliotheek).	Centraal inkopen op onderdelen.	Ingekocht programma is en blijft uiteindelijk verantwoordelijkheid Musis & Stadstheater.
Horeca, gastvrijheid, kassa, bespreekbureau, beveiliging, receptie.	Incidentele coproducties en gezamenlijke projecten.	In principe niet samen in studio's. Uitsluitend incidenteel en onder voorwaarden.
Marketing op corporate niveau.	Theatertechniek en productie.	Voorstellingsmarketing.
Corporate marketing, CRM, data, publieksonderzoek, ticketing.	Governance/strategie/toezicht (een keer per jaar ontmoeten).	Educatie rondom voorstellingen.
Gebouwbeheer en onderhoud, ruimtegebruik/zalenplanning. ICT, systeembeheer.		Eigen fondsenwerving.

6.3 Programma van eisen ≠ optelsom van ruimtebehoeftes

Een nieuw gebouw dwingt in zijn vormgeving bepaald gedrag af van de bewoners en de bezoekers. Het veroorzaakt een eigen dynamiek, die lastig te veranderen is als het gebouw er eenmaal staat. De expertsessie die in het kader van dit proces werd gehouden onderstreepte het belang van een goed doordacht gebouw dat veel meer is dan de optelsom van de ruimtebehoefte van de drie bestaande instellingen. Het behelst veel meer dan het stapelen van zalen en oefenruimten. Een publieksgebouw is al een verhaal op zichzelf. Tegelijk moet het aan de eisen voldoen die productie van cultuur stelt. Soms staan die eisen ook enigszins op gespannen voet. En gedeeld gebruik moet heel zorgvuldig worden bekeken. Een theatergezelschap als Toneelgroep Oostpool zal andere eisen stellen dan het dansgezelschap dat Introdans is. De partijen zullen op verschillende manieren intensief samenwerken, maar hebben ook een eigen domein nodig binnen het gebouw. In de sessies die de basis vormen voor dit rapport is niet meer dan een globaal begin gemaakt met de verkenning van het programma van eisen. Er is meer en zorgvuldig onderzoek nodig in de volgende fase van dit traject om tot een vlekkenplan en later ook tot een programma van eisen te komen. De complexiteit van deze opgave moet niet worden onderschat.

Inspiratiebronnen

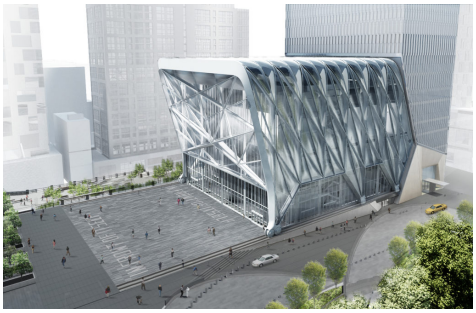

Tijdens het vooronderzoek is gezocht naar goede voorbeelden van gebouwen die de flexibiliteit in zich dragen die de partijen in Arnhem beogen. Die waren amper te vinden. Zelfs nieuwe of vernieuwde theaters in binnen- en buitenland kennen vaak een zeer klassieke constellatie. Een van de voorbeelden die met enthousiasme werd bekeken door de betrokkenen komt uit New York. Het gebouw is nog in aanbouw en heeft een ongekende omvang. Ter relativering van dit voorbeeld: het kostte ongekende bakken met geld. Toch is het de moeite waard om het voorbeeld eens nader te bekijken. Het is een zeer flexibel, multifunctioneel gebouw. Het ontwerp omvat een uitschuifbaar dak waardoor ook buitenevenementen onderdak kan worden geboden. Het is spectaculair. Er zijn verschillende filmpjes te vinden op de website: https://theshed.org/. Ook de onderstaande missie, afkomstig van dezelfde website, blijkt wonderwel aan te sluiten bij het verhaal dat wij, in onze eigen taal, en op eigen Nederlandse schaal voor dit rapport ontwikkelden.

> *Of and for 21st-century New York City, The Shed will be:*
>
> *A cultural hub that minimizes barriers to entry and takes artistic risks.*
> *A place for creative experience that is enriching, but not rarefied.*
> *A civic institution that is warm, welcoming, and generous to all.*
>
> *Artists and creative thinkers have always made works that reflect their time and influence how we see the world. Today, artists and audiences share a hunger for original new work, silos between disciplines are dissolving, and institutions can connect with audiences more directly and personally than ever before. The Shed is made to help artists and audiences thrive in this new context.*
>
> *We are committed to commissioning and presenting leading and early-career artists, thinkers, and makers across all forms and mediums. Opening in spring 2019, The Shed will be highly adaptable, responsive, welcoming, and architecturally unique. Our commissioning model will provide the space, support, and resources to experiment with, produce, and present original work, offering new experiences to the widest possible audience. Our remarkable movable building, designed by Diller Scofidio + Renfro in collaboration with Rockwell Group, structurally supports this mission.*
>
> *By committing to process and dialogue, we'll strive to remove barriers between artists, audiences, and the institution, offering deep engagement with how works are created and developed. By intentionally considering our social contributions, we hope to play an energizing, generous, and creative role in the civic life of the city.*
>
> *Our vision is one of parity across all forms of art, creativity, and intellectual inquiry.*

6.4 Vervolgstappen: implicaties in beeld brengen

Uiteraard heeft het voorbeeld uit New York niet de schaal en de uitstraling die bij de partijen in Arnhem en de beoogde locatie passen. Het voorbeeld laat wel zien dat de partijen niet zitten te wachten op een conventioneel theatergebouw. Het lijkt daarom verstandig om een nadere

conceptuele slag uit te voeren voordat een programma van eisen wordt geproduceerd. Daartoe is alvast een eerste programma-exercitie door de partijen uitgevoerd. Op dit moment wordt deze nog verder uitgewerkt. Na conceptuele uitwerking moet een globaal vlekkenplan worden opgesteld. Daarmee krijgen de partijen meer grip op de beoogde vertaling van het concept in termen van gebouwen, ruimtes en onderlinge verbanden. In volgende fases zal heel zorgvuldig moeten worden onderzocht wat haalbaar en wenselijk is in termen van programma van eisen en de kosten die daaruit volgen (investering en exploitatie). De partijen willen daarbij graag een aantal varianten uitwerken en laten zien hoe deze zich verhouden tot de in dit plan geschetste ambities. De schaalgrootte en het aantal zalen en studio's zullen van grote invloed zijn op zowel de kosten als de inhoud. Een scenariostudie biedt ook de mogelijkheid om te onderzoeken of het nieuwe Musis-gebouw tevens deels kan worden benut voor de programmatische opgave. Het traject dat volgt op de verdiepingsfase bestaat uit de onderstaande stappen (tweede kolom schema):

Een goede organisatievorm en een conceptueel goed doordacht gebouw zijn cruciaal om de ambities van de partijen te kunnen realiseren. Deze studie leert dat zowel organisatievorm als gebouwelijke inrichting de organisaties een hoge mate van autonomie moeten bieden om het beoogde samenwerkingsklimaat te kunnen verwerkelijken. De sterke drijfveer om fundamenteel te innoveren vraagt tegelijk om een gebouwelijk concept dat nog niet eerder is gerealiseerd. Het vervolgtraject moet enkele scenario's opleveren waarbij schaalgrootte wordt afgezet tegen de geschetste inhoudelijke ambities en de kosten. Dit om de bestuurders en politici van de betrokken overheden in staat te stellen om in goede afstemming tot een gewogen keuze te komen.

Bijlage 1. Inventarisatie educatie

Onderstaand overzicht is het resultaat van een verkenning die eerder dit jaar werd uitgevoerd door de werkgroep educatie van de alliantie. Het geeft inzicht in de reikwijdte, de omvang en de overlap van de educatieactiviteiten van de partners.

Overzicht projecten/activiteiten voor primair (PO) en voortgezet onderwijs (VO)

INTRODANS

- **PO: Schoolvoorstelling en nagesprek met de dansers, digitale lesbrief en voorbereidende actieve doe-mee-les op school.** Schoolvoorstellingen voor groep 3 t/m 8 vinden plaats in de schouwburgen. Na de voorstelling krijgen leerlingen de gelegenheid in gesprek te gaan met de dansers. Voorafgaand is er een digitale lesbrief voor de leerkracht beschikbaar met informatie en klassikale voorbereidende- en verwerkingsopdrachten. In de provincies Gelderland en Overijssel krijgen scholen vooraf een actieve doe-mee-les op school aangeboden.
- **VO/MBO/HBO: Voorstelling in het theater.** In het kader van een project of een verdiepingsreeks zijn de reguliere voorstellingen van Introdans te boeken als voorstelling voor het beroepsonderwijs.
- **PO en VO: Dansworkshops.** Actieve workshop waarin de leerlingen ondervinden wat er allemaal komt kijken bij het maken van een danscreatie. De leerlingen zijn tijdens deze workshop één uur lang intensief aan het dansen. Aan het einde van de workshop weten de kinderen precies wat het inhoudt om een professioneel danser te zijn, hebben ze de mogelijkheden van hun eigen lichaam ontdekt en hebben ze een eigen stukje choreografie gemaakt.
- **PO en VO: Choreografieworkshop met presentatie.** De leerlingen ervaren hoe leuk en uitdagend het is om samen te dansen en in korte tijd eenvoudige danscombinaties onder de knie te krijgen. Een dansdocent van Introdans leert de leerlingen danscombinaties aan gebaseerd op het repertoire uit de voorstellingen van Introdans in combinatie met het maken van een eigen choreografie. Presentatie in kostuum aan leerlingen en ouders.
- **PO en VO: Achter de schermen. Bezoek aan de studio's van Introdans.** Alle leerlingen in het primair onderwijs zijn welkom '*behind the scenes*' bij Introdans. *Achter de schermen bij Introdans* bestaat uit een bezoek aan de Introdansstudio's waar de leerlingen een repetitie van de dansers bijwonen. Ook bezoeken ze andere afdelingen zoals de kostuumafdeling, pr & marketing en techniek. Tot slot kruipen ze in de huid van een danser tijdens een actieve dansworkshop in de studio's van Introdans.
- **PO en VO: Lessenreeks choreografie met presentatie.** Verdiepende reeks choreografielessen waarin de leerlingen leren hoe een choreografie tot stand komt. Ze maken kennis met de werkwijze van Introdans en staan stil bij alle facetten van moderne dans. Aan het einde van de lessenreeks weten de leerlingen precies wat het inhoudt om een professioneel danser te zijn, hebben ze de mogelijkheden van hun eigen lichaam ontdekt, danscombinaties geleerd en een kleine choreografie gemaakt.
- **Dans Speciaal: Dansspektakel in het speciaal onderwijs.** *Dans Speciaal* is een concept van Introdans dat is geïnitieerd door De Onderwijsspecialisten. Het maakt deel uit van het stimuleringsprogramma Special Heroes Kunst & Cultuur. Het is een groots dansspektakel voor en door (150) leerlingen die het speciaal onderwijs volgen. Het Introdans educatieteam onder leiding van choreograaf Adriaan Luteijn, tekent voor de choreografie, het instuderen en de presentatie in professionele setting in de schouwburg.
- **BeVoice: Muzikale dansvoorstelling met wetenschappelijk thema.** Sinds 2011 werken ieder jaar ruim honderd Berlijnse scholieren samen met scholieren van de havo voor Muziek en Dans Rotterdam, studenten van de muziek- en dansopleiding Codarts, professionele musici, theatermakers en choreografen. In 2014 en 2016 werd het project ook naar Arnhem, de thuisbasis van Introdans, gehaald.

HET GELDERS ORKEST

- Workshops, schoolconcerten en ensemblevoorstellingen. Voor kinderen van 4-18 jaar
- ***PO: concert voor middenbouw**, receptief kinderconcert waarbij er elk seizoen een koppeling wordt gemaakt met een andere kunstdiscipline en onderwerpen die de leerlingen al kennen, waarmee de klanken van het orkest voor deze doelgroep op een receptieve manier inzichtelijk worden gemaakt. In het lesmateriaal onderzoekt deze doelgroep wat muziek is en wat een orkest is.*
- ***PO: concert voor bovenbouw**, het meedoe-concert. Vanuit het voorbereidende lesmateriaal heeft de leerling de kaders van het verhaal en zijn onderdeel in het concert op school geleerd en meegekregen. De leerlingen geven dit concert samen met Het Gelders Orkest.*
- ***VO: concert voor alle jaargangen en niveaus.** De differentiatie is vanuit het bijgeleverde lesmateriaal.*
- ***BO:** bij alle schoolconcerten kunnen leerlingen uit het beroepsonderwijs aansluiten vanuit hun studie. Hiervoor heeft Het Gelders Orkest een introductie op school waarna studenten vanuit een opdracht - pedagogiek, muziekonderwijs, cultuuronderwijs of psychologie - naar de voorstelling gaan en leerlingen kunnen observeren. Daarnaast wordt geregeld gezorgd voor een evaluatieles die door deze studenten gegeven wordt in de klassen van leerlingen die naar een schoolconcert zijn geweest.*

Ensemblevoorstellingen:

PO:
- Met Mozart op reis
- Peter Roodkapje en de wolf
- Waar slaat dat op!?
- De muziekquiz (in de maak)

VO:
- Bas, bas, bas, bas en bas. (op aanvraag)

Workshops en musici in de klas:

PO:
- Het geluid van Viooltjes
- Slagwerk groot
- Slagwerk klein
- Op aanvraag een musicus vanuit het gewenste instrument in de klas
- Instrumententuin
- Kijkje achter de schermen

VO:
- Slagwerk en Ritme
- Op aanvraag een musicus van uit het gewenste instrument in de klas
- Instrumententuin
- Kijkje achter de schermen

Daarnaast zijn er jaarlijks verschillende projecten met jongeren vanuit een samenwerking met Rijnstad/Willemeen en projecten met kinderen en jongeren met een beperking vanuit Klimmendaal.

OOSTPOOL

- **Trailervoorstellingen, 12+ en 14+,** voorstellingen in een vrachtwagentrailer op het schoolplein. Coproducties met Theater Sonnevanck.
- **Bromance**, een herneming van de prijswinnende trailervoorstelling die nu in zaalversie te zien in theaters in het hele land.
- **Coming of Age voorstelling**, voorstelling met jongeren van 14 tot 19 jaar.
  JOOST activiteiten, Joost is het jongerenplatform van Toneelgroep Oostpool. Activiteiten voor en door jongeren van 14 tot 21 jaar.
- **Club Oostpool**, een energiek en theatraal minifestival vol kunsten.
- **Acteurs in de klas**, een minivoorstelling in het klaslokaal over de basiselementen van het theater.
- **Date VO onderwijs Arnhem e.o.**, een theatrale ontmoeting met het onderwijs.
- **Romeo & Julia Playroom**, een samenwerkingsproject met ArtEZ rondom R. & J. Voorstelling in de klas en activiteiten in het theater.
- **Theatervooropleiding Oost**, Theatervooropleiding OOST geeft talentvolle jongeren uit Oost-Nederland de kans om zich op hoog niveau te ontwikkelen en hun mogelijkheden in het theater te ontdekken. Een samenwerking met zes Gelderse instituten.
- **Trailerfestival**, een festival met voorstellingen, beeldende kunst, literatuur, dans en muziek in vrachtwagentrailers.

MUSIS & STADSTHEATER

- PO: **Programmeren van (school)voorstellingen en concerten**. Naast de 30 à 35 familievoorstellingen programmeert MSA voorstellingen i.s.m. Rozet ONDERWIJS schoolvoorstellingen.
  Leerlingen maken receptief kennis met theater, dans en klassieke muziek. De schoolvoorstellingen zijn in de meeste gevallen uitgebreid met educatieve voorbereidende en/of verwerkingsactiviteiten.
- PO / VO: **Playing for Success Kunst, leren met een WOW- Factor.** Concept van Stichting Playing for Success. Een naschools programma gericht op leerlingen met een leerachterstand en een laag zelfvertrouwen. MSA faciliteert en participeert inhoudelijk met als doel de leerprestaties en zelfvertrouwen van kinderen in een inspirerende en culturele omgeving te vergroten.
- VO / MBO: **Programmeren van (school)voorstellingen**. MSA maakt een selectie van voorstellingen die aansluiten bij de leerlijnen van specifieke vakken als Culturele Kunstzinnige Vorming, Klassieke talen, Geschiedenis, Engels. De voorkeur gaat hierbij uit naar voorstellingen/concerten die ondersteund worden met educatief materiaal en/of uitnodigt tot participatie.
- VO: **Beroep oriënterende workshops.** MSA biedt spel- en theatergerelateerde workshops zoals techniek en grime. Leerlingen maken op praktische wijze kennis met beroepen die verbonden zijn aan de theaterwereld in een professionele omgeving.
- VO & MBO: **Besloten inleidingen en nagesprekken**. Speciaal voor leerlingen worden besloten inleidingen of nagesprekken aangeboden zodat ze in de vertrouwde setting van hun klas acteurs, makers en dansers het hemd van het lijf kunnen vragen en zich vrij voelen om hun beleving van de voorstelling te delen.
- PO/ VO / MBO: **Kijkje achter de schermen**. Leerlingen krijgen een rondleiding door het Stadstheater of Musis en leren ondertussen van alles over het reilen en zeilen in een theater of concertgebouw.

Overzicht educatieve ondersteuning aan het onderwijs

INTRODANS

- **PO: Ondergedompeld in dans: Deskundigheidstrajecten voor leerkrachten.** Het traject wordt op maat ingevuld en kan worden ingepast in de doorlopende leerlijn van de school (vaak in het kader van

Cultuureducatie met Kwaliteit). De trajecten vergroten snel de danskennis en -vaardigheden van leerkrachten in het primair onderwijs. Leerkrachten leren zelf danslessen te ontwikkelen en te geven en zijn na afloop van het project in staat om samen met de leerlingen een danspresentatie te maken, om (dans)beweging te gebruiken in andere lessen en muziek te zoeken en te kiezen.

HET GELDERS ORKEST

- Workshops die vanuit de vraag inhoudelijk kunnen worden aangepast, en docententrainingen.

OOSTPOOL

- **Download your CKV verslag**, informatie over de voorstelling. Te gebruiken als voorbereidings- of verwerkingsles.
- **Inleidingen en nagesprekken** bij voorstellingen.
- **Uitnodigingen voor premières**, ter voorbereiding op schoolbezoek trailers.
- **Openbare repetities**, tijdens de repetitieperiode van de trailer of reguliere voorstellingen wordt op verschillende momenten de mogelijkheid geboden om aanwezig te zijn tijdens een repetitie.
- **Tekst scènes beschikbaar**, via de website kan de leerkracht enkele scènes downloaden van de trailervoorstelling om deze met de leerlingen ter voorbereiding of verwerking te gebruiken.
- **Kennismaking Oostpool**, op aanvraag kan er een rondleiding door Huis Oostpool worden verzorgd.
- **Gastlessen ArtEZ**, in de samenwerking met ArtEZ geven regisseurs, dramaturg of educatiemedewerker gastlessen aan de theater of docent opleiding binnen ArtEZ.

MUSIS & STADSTHEATER

- Advisering geschikte voorstellingen voor leerlingen toegespitst op opleidingsniveau, leeftijd en thema.
- Scholen attenderen op educatiemateriaal van gezelschappen en stimuleren deze af te nemen ter voorbereiding van een voorstellingbezoek.
- Leren in een professionele setting. Studenten Toneelschool Arnhem en MBO artiest krijgen van hun docenten stemlessen in de grote zaal.

Aantallen deelnemers totaal

INTRODANS

- Totaal nemen jaarlijks gemiddeld 19.000 deelnemers in binnen- en buitenland deel aan gemiddeld 575 projecten, workshops en activiteiten van Introdans Interactie binnen en buiten onderwijsverband.
- Gemiddeld 400 onderwijsprojecten met een gemiddeld bereik van 10.000 leerlingen.

HGO

- 16.000

OOSTPOOL

- Ongeveer 18.000.

MUSIS & STADSTHEATER

- Ongeveer 12.000.

Overige educatieprogramma's

INTRODANS

Inclusieprojecten:

- **De Ontmoeting: Dansproductie met speciale gastdansers.** De Ontmoeting is een speciale dansproductie waarin de professionals van Introdans samen optreden met gastdansers uit bijzondere doelgroepen zoals bijvoorbeeld mensen met autisme, het syndroom van down, of een spierziekte. Deze bijzondere dansproductie is het geesteskind van choreograaf Adriaan Luteijn.
- **Cardiac Output: Professionele productie met dansers en mensen met een beperking.** Met Cardiac Output dragen wij vanuit Introdans de opgedane kennis van eerdere inclusieve projecten over aan een nieuwe generatie dansmakers. Het doel is een volwaardige dansproductie neer te zetten met zeer uiteenlopende dansers en mogelijkheden.

Senioren en volwassenen:

- **Oud(a)live: Dans als middel om de oudste groep te laten bewegen.** Oud(a)live is een dansontmoeting van senioren in samenwerking met Stichting Welzijn Ouderen Arnhem. Onder enthousiaste leiding van docenten van Introdans en begeleid door choreograaf Adriaan Luteijn stappen ouderen de wereld van dans binnen.
- **Jong geleerd Oud gedanst: Actieve dansreeks en kijkje achter de schermen voor senioren.** Een reeks van zes bijeenkomsten gericht op het ervaren van Introdans. Een cursus vol actieve dansbeoefening, maar daarnaast ook een kijkje in de keuken van ons bedrijf, van danser tot kleedster. Het lesmateriaal is geïnspireerd op choreografieën uit onze voorstellingen en geeft inzicht in het creatieve maakproces.
- **Achter de schermen: Een kijkje achter de schermen bij Introdans** bestaat uit een bezoek aan de studio's van Introdans waarbij je een repetitie bijwoont. Ook bezoek je alle afdelingen die bij een voorstelling betrokken zijn. Tot slot kruipen bezoekers in de huid van een danser tijdens een actieve dansworkshop.
- **In Bedrijf: Vergaderen bij Introdans tot en met Wake up Ball op de werkvloer.** Divers aanbod op maat gemaakte activiteiten voor bedrijven.

HET GELDERS ORKEST

- Projecten met amateurs en samenwerkingsprojecten met lokale Toneelgroepen, dansgezelschappen en andere kunstenaars.

OOSTPOOL

- **T.b.v. regulier programma Oostpool**:
  Inleidingen, nagesprekken, openbare repetities, bijwonen doorloop, filminterviews, readers bezoek dramaturg, vriendenactiviteiten.

MUSIS & STADSTHEATER

- Ter verrijking en verdieping van de programmering organiseren we educatieve randprogramma's als inleidingen, nagesprekken, lezingen, debatten, workshops, masterclasses, theatercolleges en cursussen m.b.t. toneelkijken, opera, klassieke muziek en dans voor belangstellenden.
- Rondleidingen. Specifiek voor bedrijven en maandelijks voor belangstellende muziek- en architectuurliefhebbers uit Arnhem en de regio.
- After Talk. In samenwerking met ArtEZ. Studenten van de toneelschool organiseren en leiden nagesprekken met de makers en acteurs van mede door hen geselecteerde voorstellingen.
- Leerervaringsplek. MSA is een leerervaringsplek voor MBO studenten Rijn IJssel opleiding Evenementen. Zij leren alles met betrekking tot organisatie en uitvoering van randprogrammering rondom bepaalde voorstellingen.
- Meedoen naast de profs. In het kader van talentontwikkeling en leren van professionals programmeert MSA voorstellingen/concerten van gezelschappen die participatie van amateurs als speerpunt hebben. MSA draagt bij in werving en coördinatie. Amateurs stralen zelf als bijv. figurant of koorlid in een professionele opera. Of na een masterclass in een concert naast inspirerende muziekvirtuozen.
- Jongerencultuurpanel. In samenwerking met Rijnstad en Rozet MEEDOEN worden jongeren betrokken bij de jongerenprogrammering, marketing en randactiviteiten. De jongeren verbreden door diverse opdrachten en activiteiten hun horizon op theatergebied en op persoonlijk vlak.

Aantal deelnemers/bezoekers overige educatieprogramma's

INTRODANS

- Jaarlijks gemiddeld 170 projecten met gemiddeld 9.575 deelnemers buiten het onderwijs in binnen- en buitenland.

HET GELDERS ORKEST

- Deelnemers 200-400. Dit ligt aan de hoeveelheid projecten die er gedaan worden.
- Bezoekers 1.000- 3.000. Ook dit ligt aan de hoeveelheid projecten die dat jaar gedaan worden.

OOSTPOOL

- Ongeveer 2.000.

MUSIS & STADSTHEATER

- Ongeveer 5.000.

Bestaande samenwerking educatie binnen Alliantie

INTRODANS

- Met alle alliantiepartners in het Pr8programma voor primair onderwijs in het kader van het convenant cultuureducatie Arnhem 2015-2022.
- Coming of age voorstellingen met Oostpool
- IntroDANSklassen voorafgaand aan de familievoorstelling van Introdans in het Stadstheater zijn gestart.

HET GELDERS ORKEST

We krijgen geregeld aanvragen die we kunnen koppelen bij bezoekjes aan/kijkjes achter de schermen. Daarnaast zijn er samenwerkingsprojecten.

OOSTPOOL

HGO: workshops m.b.t. presentatietechniek.
Introdans: Coming of Age, Lenteritueel.

MUSIS & STADSTHEATER

- Samenwerking met alliantiepartners binnen het Pr8programma t.b.v. het primair onderwijs.
- IntroDANSklassen (workshops) voorafgaand aan familievoorstellingen van Introdans.
- Combinatiepakket HGO/Musis & Stadstheater, Kijkje achter de schermen – workshop t.b.v. CKV dagen VO waarin scholieren kennis maken met cultuuraanbieders in Arnhem.
- Invulling inleidingen – nagesprekken.

TOEKOMSTBESTENDIGE HUISVESTING

LAUWERSGRACHTALLIANTIE

Civic
PUBLIC ARCHITECTURE

TwynstraGudde

Dit rapport is een coproductie van

Civic architects
Donauweg 10
1043 AJ Amsterdam
www.civicarchitects.eu
Gert Kwekkeboom
Ingrid van der Heijden

TwynstraGudde
Oliemolenhof 14a
3812 PB Amersfoort
www.twynstragudde.nl
Iljan van Hardevelt
Wicher Schönau

In opdracht van
gemeente Arnhem

december 2019

VOORWOORD

Tussen juni en oktober 2019 hebben wij een verkenning uitgevoerd naar de randvoorwaarden voor het toekomstbestendig huisvesten van Stadstheater, Introdans en Oostpool in Arnhem. Dit rapport benoemt alle onderzochte thema's en is de kortst mogelijke feitelijke samenvatting van de bevindingen.

In overleg met de instellingen en de gemeente focust dit rapport zich op de functionele, ruimtelijke, technische en organisatorische aspecten van de huisvesting. Die zijn vrij zakelijk naast elkaar gezet, vanuit perspectief van de adviseurs. De werkvorm bestond uit een combinatie van onze expert-analyses en werkoverleggen met betrokkenen, waarbij Introdans, Stadstheater, Oostpool en gemeente Arnhem aanwezig waren. Ook Het Gelders Orkest/Phion en de provincie Gelderland zijn betrokken bij het project. Wij hebben tevens bijgedragen aan de financiële doorrekening naar exploitatielasten voor de instellingen en jaarlasten voor de gemeente. Deze onderdelen van het werk krijgen elders een plek en zijn niet opgenomen in deze rapportage.

Na een relatief lang en intensief studietraject is er véél informatie op tafel gekomen, en we weten al meer dan we doorgaans weten in deze fase van een huisvestingstraject. Het is nu tijd om op basis van deze kennis de volgende stappen te zetten en het traject verder vorm te geven. De toekomst van deze bijzondere culturele organisaties hangt namelijk sterk af van de te kiezen richting.

INHOUD

Colofon 2
Voorwoord 3
Inhoudsopgave 4
Inleiding 6

1 Toekomstbestendige huisvesting voor minimaal 25 jaar
1.1 Drie niveaus van toekomstbestendigheid 8
1.2 Gezamenlijke huisvesting of niet? 9

2 Scenario A - toekomstbestendigheid huidige huisvesting
2.1 Introdans 10
2.2 Oostpool 12
2.3 Stadstheater 14
2.4 Conclusie 16

3 Scenario B - gezamenlijke huisvesting: een huis voor de stad
3.1 Kwalitatieve en kwantitatieve eisen 18
3.2 Koningsplein en omgeving 22
3.3 Ruimtelijke verkenning 24
3.4 Ontoereikende grote zaal 28
3.5 Omgang met het erfgoed 30
3.6 Tussenliggende scenario's 33

4 Financiële consequenties
4.1 Uitgangspunten en toelichting 34
4.2 Financiële resultaten 36
4.3 Financiële resultaten tussenliggende scenario's 38
4.4 Conclusie 40

5 Beheer van het huis voor de stad
5.1 Beheermodel: vertrek vanuit bestaande situatie 42
5.2 Beheertaken: autonoom of in samenwerking 42
5.3 Samenwerken en overdragen 43
5.4 Conclusie 45

6 Conclusies en aanbevelingen
6.1 Toekomstbestendigheid 46
6.2 Ruimtelijk en functioneel 46
6.2 Financieel en organisatorisch 47
6.3 Aanbevelingen voor vervolg 47

Bijlagen
A Gehanteerde ruimtestaat 48
B Verkeersbewegingen en parkeren 52
C Varianten ruimtelijke verkenning 56
D Waardestelling 62
E Verkenning aanpassingen grote zaal 64

INLEIDING

Sinds 2015 hebben Musis & Stadstheater Arnhem, Introdans, Toneelgroep Oostpool, Het Gelders Orkest, gemeente Arnhem en de provincie Gelderland zich verenigd in de Lauwersgracht Alliantie. De ambities van de alliantie zijn vastgelegd in het 'Ambitiedocument Lauwersgracht Alliantie' dat op 27 januari 2016 door de partijen werd ondertekend. Bijzonder aan de alliantie is dat het artistiek-inhoudelijke ambities van vier culturele instellingen koppelt aan de grote en door het algemeen belang gedreven strategische agenda van overheden.

Dit is terug te lezen in de meerledige doelstelling van de alliantie en is als volgt samen te vatten: *"Het doel van de alliantie is om een stevige, brede basis voor alle podiumkunsten in Arnhem te creëren, om de door het Rijk gefinancierde topgezelschappen goed te faciliteren, en om zo bij te dragen aan een toekomstbestendige culturele infrastructuur en aan een aantrekkelijke stad en regio voor wonen, werken en verblijven."*

Ter ondersteuning hieraan is in het collegeakkoord 2018-2022 het volgende opgenomen: "*Het is noodzakelijk de in Arnhem gevestigde culturele gezelschappen een passende, eigentijdse en toekomstbestendige huisvesting te bieden. De gezelschappen werken op dit moment samen aan plannen daarvoor. Deze ambitie ondersteunen we. De investeringen in gebouwen gaan niet ten koste van inhoudelijke programma's op het gebied van kunst en cultuur. Er wordt 1,6 miljoen euro extra kapitaallasten gereserveerd vanaf 2022 ten behoeve van cultuurinvesteringen, in elk geval voor een toekomstbestendige huisvesting van Stadstheater Arnhem, Toneelgroep Oostpool en Introdans. We ondersteunen de ambitie van deze organisaties en Het Gelders Orkest om tot een intensievere samenwerking te komen.*"

Alvorens het concrete studieproces te starten is een verkennend rapport opgesteld door Thomas van Dalen Advies, genaamd 'Een huis voor iedereen'. Dit verkent de culturele positie van de stad Arnhem, de bredere ontwikkelingen in de culturele sector in relatie tot de maatschappij en de kwaliteiten en ambities van de drie culturele partijen in relatie tot de stad en elkaar.

HET ONDERZOEK

De vraag die in deze studie allereerst moet worden beantwoord, is wat toekomstbestendige huisvesting precies inhoudt. Aan welke eisen en wensen moet deze voldoen? Daartoe is in hoofdstuk 1 het onderscheid beschreven tussen verschillende niveaus van toekomstbestendigheid voor de bestaande locaties: de basis op orde in de huidige situatie; technisch gemoderniseerd voor de komende tien jaar of; functioneel gemoderniseerd voor de komende vijfentwintig jaar.

Hoofdstuk 2 is het onderzoek naar scenario A: de potentie voor toekomstbestendige huisvesting voor de individuele instellingen op de huidige locaties. Hieruit kunnen al de nodige conclusies getrokken worden.

Scenario B is de gezamenlijke huisvestingsvariant. In hoofdstuk 3 is op basis van een voorlopig (kwalitatief en kwantitatief) programma van eisen en wensen gestudeerd naar de mogelijke ruimtelijke modellen op en rond de huidige locatie van het Stadstheater.
Het Stadstheater heeft de status van gemeentelijk monument. Daarom is ook onderzocht in hoeverre de kwaliteits-ambities voor met name de grote zaal benaderd kunnen worden in relatie tot de waardestelling van het bouwhistorisch onderzoek van het monument. Op basis van de uitersten ‘allemaal samen’ en ‘allemaal apart’ kunnen tussenscenario’s worden afgeleid; scenario’s waarbij óf Introdans óf Oostpool op zijn huidige locatie blijft.

Alle scenario’s en ruimtelijke modellen zijn doorgerekend op bouwkosten. Deels zijn deze in hoofdstuk 4 opgenomen, deels zijn ze in de bijlagen terug te vinden.

Hoofdstuk 5 gaat over de verkenning naar de mogelijke beheermodellen voor de verschillende organisaties bij een gezamenlijk scenario op de locatie van het Stadstheater. Hiertoe zijn de verschillende beheermodellen met de instellingen besproken, waaruit een voorlopig voorkeursmodel voor een toekomstige samenwerking volgt. Het voorkeursmodel voor het beheer behoeft nog nadere uitwerking als er meer duidelijkheid is over de ruimtelijke samenwerking van de partijen. Tegelijkertijd wordt wel duidelijk dat andere modellen in eerste aanleg afvallen.

Op basis van alle verkregen informatie worden in hoofdstuk 6 conclusies getrokken over de wenselijkheid van de diverse modellen en scenario’s.

SCENARIO’S

STADS THEATER · Toneelgroep OOST POOL · INTRODANS

A - ‘ALLEMAAL APART’

STADS THEATER Toneelgroep OOST POOL of STADS THEATER INTRODANS

TUSSENSCENARIO’S

STADS THEATER Toneelgroep OOST POOL INTRODANS

B - ‘ALLEMAAL SAMEN’

1. TOEKOMSTBESTENDIGE HUISVESTING

1.1 DRIE NIVEAUS VAN TOEKOMSTBESTENDIGHEID

Scenario's voor een 'toekomstbestendige huisvesting' zijn niet los te zien van de definitie van het begrip toekomstbestendig. Wat wordt bedoeld? Gaat het om verbeteringen tot een acceptabel basisniveau; tot het niveau waarop het gebouw ten minste voldoet aan de hedendaagse en te verwachten regelgeving of denkt men aan een vergaande transformatie? Eventuele scenario's kunnen ook niet los gezien worden van de gebouwexploitatie.

Huisvesting is een middel om de instellingen te faciliteren in het bereiken van hun doelstellingen: in de kern het produceren en laten zien van voorstellingen en het uitvoeren van een educatief programma. De instellingen moeten daarbij continu reageren op de ontwikkelingen in de sector en in de maatschappij, waaronder de behoeften en wensen van het publiek. Dit vraagt het nodige van het gebouw waarin zij werken. Kortom: écht toekomstbestendige huisvesting komt tegemoet aan de ontwikkelingen in de bedrijfsvoering en exploitatie voor de komende 20/25 jaar.

Bij het beoordelen van oekomstbestendige huisvesting moet dus niet alleen naar de technische aspecten worden gekeken, maar ook naar de functionele aspecten. Dat wil zeggen: in hoeverre is de huisvesting toegerust voor het uitvoeren van de culturele kerntaken - het maken en presenteren van toneel, dans en muziek, inclusief educatieve activiteiten.

Wat zijn - in het algemeen - de niveaus van toekomstbestendigheid ten aanzien van huisvesting?

I. Basis op orde
Dit wil zeggen reactief gebouwbeheer en gaat over het zorgen dat het gebouw veilig gebruikt kan blijven worden (plegen van onderhoud, verhelpen van gebreken en aanpassingen a.g.v. regelgeving). Functioneel verandert er weinig aan de huisvesting.

II. Technisch gemoderniseerd
Naast alle zaken die volgen uit niveau I, worden technische en (incidentele) functionele verbeteringen aangebracht om te kunnen voldoen aan de bouwtechnische en installatietechnische eisen voor de komende tien jaar. Het resultaat is een beperkte functionele verbetering.

III. Functioneel gemoderniseerd
Naast alle zaken die volgen uit niveau I en II worden moderniseringen doorgevoerd waarmee de instellingen een toekomstbestendige exploitatie kunnen realiseren. Denk aan goed geoutilleerde repetitieruimten en een grote zaal met ruim zit- en klimaatcomfort. Niveau III zorgt ervoor dat de huisvesting voldoet aan de standaard voor minimaal de komende twintig tot vijfentwintig jaar. Functioneel verbetert de huisvesting dus ter facilitering van een toekomstbestendige exploitatie van de instellingen.

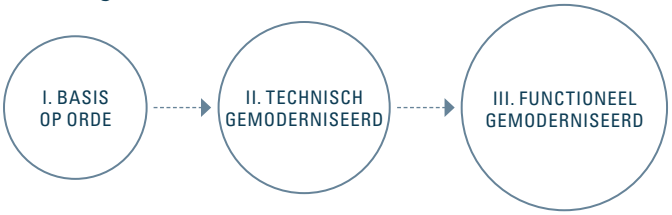

1.2 GEZAMENLIJKE HUISVESTING OF NIET?

In het ambitiedocument van de Lauwersgrachtalliantie wordt een ambitie uitgesproken naar samenvloeiing van de productie en presentatie in Arnhem: *"Het is essentieel voor deze ontwikkeling dat productie en presentatie van de in Arnhem gevestigde podiumkunsten op inhoudelijk, organisatorisch en fysiek gebied goed samenvloeit."* (van Daalen, 'Een huis voor iedereen', 11 januari 2019)

Hieruit is de voorkeur te destilleren van een gezamenlijke toekomstbestendige huisvesting. Het collegeakkoord spreekt van *"een passende, eigentijdse en toekomstbestendige huisvesting"*.

Voor een goed begrip van het uitgangspunt 'toekomstbestendige huisvesting' hebben we de huidige huisvesting van de instellingen als vertrekpunt genomen. Scenario A betreft de potentie op de huidige locaties. In scenario B is de potentie onderzocht voor een gezamenlijke huisvesting.
Door middel van gesprekken met betrokken (technische) medewerkers, een (technische) gebouwschouw en het bestuderen van de meerjarenonderhoudsplannen is een beeld verkregen van de knelpunten die de organisaties nu en in de toekomst kunnen belemmeren in het optimaal functioneren. Middels ruimtelijk onderzoek is bekeken wat de mogelijkheden zijn om deze knelpunten op te lossen. Uit deze resultaten zijn conclusies te trekken over de wenselijkheid van gezamenlijke huisvesting. Vervolgens wordt gekeken naar de potentie van de gezamenlijke huisvesting

2. TOEKOMSTBESTENDIGHEID HUIDIGE HUISVESTING

2.1 INTRODANS

Introdans is een nationaal en reizend dansgezelschap dat zich op volwassenen, jeugd en bijzondere doelgroepen richt. Introdans is bijna 50 jaar gevestigd in Arnhem en speelt in de regio Oost (Gelderland en Overijssel), de rest van Nederland en ook daarbuiten. Introdans wil de danskunst toegankelijk maken en produceert vanuit die visie choreografieën voor families en jeugd, educatieactiviteiten en activiteiten gericht op participatie. Met zeventig medewerkers hoort Introdans tot de drie grootste dansgezelschappen van Nederland.

Introdans is gevestigd in een oud schoolgebouw met twee delen die via een loopbrug met elkaar verbonden zijn. De panden zijn niet voor de huidige functie ontworpen en zijn niet op hun taak berekend. De panden zijn sterk verouderd en vergen grootschalige ingrepen. Vooral de kwaliteit van de repetitiestudio's is beneden het toelaatbare. Grotere studio's en betere artiestenruimten zijn gewenst om mee te kunnen in de ontwikkeling van het dansgezelschap. Introdans heeft bovendien een uitgesproken wens voor een transparanter gebouw en grotere zichtbaarheid in de stad, die recht doet aan de ontwikkeling en positie van het gezelschap.

In de directe omgeving bevinden zich overwegend woningen. De bewoners ondervinden hinder van de logistiek die samenhangt met voorstellingen elders in het land. Het laden en lossen van de productievrachtwagens gebeurt aan de voorzijde van het pand, waarbij de opstelplaats het verdere verkeer regelmatig hindert. De overlast die hierdoor vooral 's avonds en 's nachts optreedt, kan leiden tot een onhoudbare situatie.

De oplossing voor deze problemen kan gevonden worden in sloop en nieuwbouw van een deel van het huidige gebouw. Het terug te brengen volume dient dan echter substantieel groter te zijn voor de accommodatie van de studio's en het inpandig laden en lossen. Het is weinig realistisch om ervan uit te gaan dat dit überhaupt of binnen afzienbare termijn in deze omgeving gerealiseerd kan worden.

Belangrijke constatering is dan ook dat toekomstbestendige huisvesting op functioneel gemoderniseerd niveau voor Introdans op de huidige locatie niet mogelijk is.

Naar een toekomstbestendige huisvesting voor Introdans

Op basis van het technisch en ruimtelijk onderzoek is een verdeling gemaakt van de gewenste en noodzakelijke maatregelen om het gebouw toekomstbestendig te maken. Indien deze gecategoriseerd worden naar de drie niveaus van toekomstbestendigheid, kennen de ingrepen in hoofdlijnen de volgende specifieke maatregelen, aanpassingen en vernieuwingen:

I. Basis op orde

- Uitvoeren van de noodzakelijke onderdelen uit het instandhoudingsplan van Introdans.
- Uitvoeren van uitgesteld en achterstallig onderhoud (met name installaties en gevel)
- Voldoen aan de huidige wet- en regelgeving.

II. Additioneel naar niveau 'Technisch gemoderniseerd'

- Verduurzaming van de installaties en gebouw
- Vernieuwing van het interieur
- Gevel representatief opknappen
- De gewenste onderdelen uit het instandhoudingsplan van Introdans

III. Additioneel naar 'Functioneel gemoderniseerd'

- Niet mogelijk (zie voorgaande toelichting)

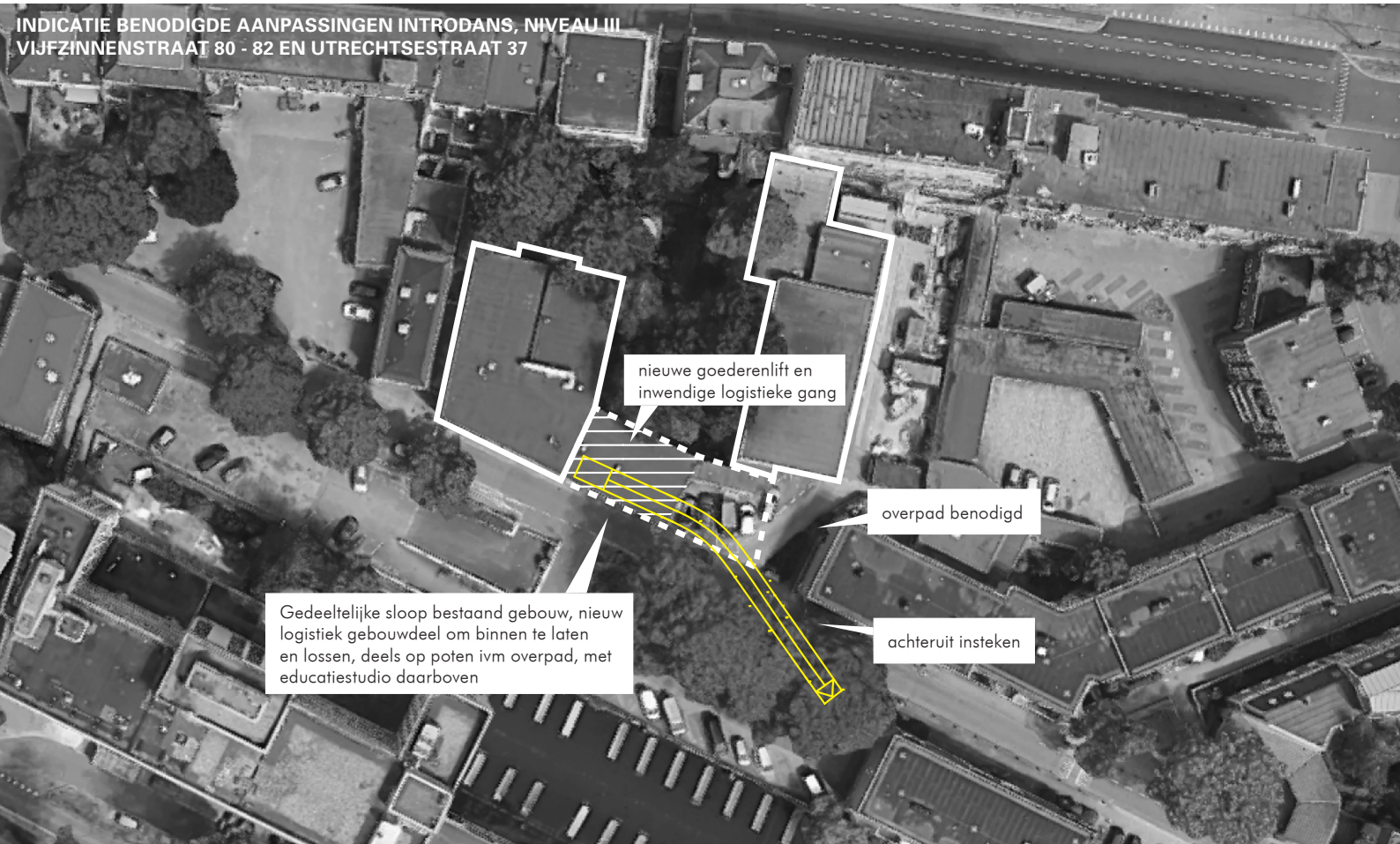

2.2 OOSTPOOL

Oostpool is een nationaal theatergezelschap dat al ruim 65 jaar Arnhem als thuisbasis heeft. Het is een van de vier grotere toneelgezelschappen van Nederland. Het gezelschap gelooft in theater als middel voor onvoorziene 'ontmoetingen' met andere mensen, tijden en denkbeelden. Oostpool maakt theater voor een publiek vanaf 15 jaar en speelt in het hele land in schouwburgen, vlakke-vloertheaters, op (zomer)festivals, op locatie en in 'Huis Oostpool' in Arnhem. Oostpool maakt ook speciale producties voor jongeren, te zien in een trailer die langs scholen in Oost-Nederland reist.

De huisvesting bestaat uit twee delen. Het gebouwdeel aan de Nieuwstraat stamt uit ongeveer 1875. Het bevatte oorspronkelijk drie woonhuizen. In de ruimte waar nu het theater is, bevond zich een binnenplaats waar de koetsen konden keren. In de twintigste eeuw deed het voorhuis lange tijd dienst als sociëteit, en na een lange periode van verval werd het in 2003 gerestaureerd en uitgebreid tot theater, foyer, keuken, kleedruimten, atelier en diverse ondersteunende ruimtes. Het gebouw is een gemeentelijk monument en is goed onderhouden.

Aan de Weerdjesstraat staat het tijdelijke repetitiegebouw dat daar tot en met 2024 kan blijven staan. Vanuit het huidige bestemmingsplan kan dit niet langer op deze locatie. Oostpool heeft te maken met stadsontwikkeling in de directe nabijheid, wat direct raakt aan de dagelijkse bedrijfsvoering. De locatie is slecht bereikbaar voor laden en lossen van theaterdecors; deze situatie is door de aanleg van de Sint Jansbeek verder verslechterd. De logistieke afhandeling vindt plaats aan de voorzijde van het pand, wat leidt tot ongemak en strijdigheid met het gebruik van horecaterrassen in de omgeving. Momenteel heeft Oostpool ook te maken met de ontwikkeling van woningbouw aan de overzijde van de Nieuwstraat. Dit leidt tot een verdere verslechtering van de situatie in de Nieuwstraat, wanneer het gezelschap 's avonds laat of in de nacht terugkomt en in de straat laadt en lost. Het is niet ondenkbaar dat dit uiteindelijk leidt tot een onhoudbare situatie.

Het alternatief om de laad- en losfaciliteit aan het binnenterrein te realiseren wordt beperkt door de hoogte van de onderdoorgang aan de Weerdjesstraat. Aanpassing hiervan zou gedeeltelijke sloop van woningen betekenen. Het is niet realistisch om ervan uit te gaan dat dit op de huidige locatie opgelost kan worden. De constatering is dan ook dat toekomstbestendige huisvesting op functioneel gemoderniseerd niveau op de huidige locatie niet mogelijk is.

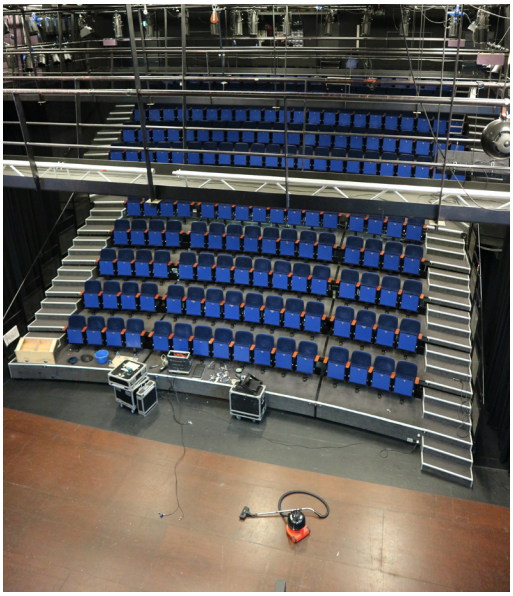

Naar een toekomstbestendige huisvesting voor Oostpool

Op basis van onderzoek is een verdeling gemaakt van de gewenste en noodzakelijke maatregelen om het gebouw toekomstbestendig te maken. Indien deze gecategoriseerd worden naar de niveaus van toekomstbestendigheid, kennen de ingrepen in hoofdlijnen de volgende specifieke maatregelen, aanpassingen en vernieuwingen:

I. Basis op orde

- Uitvoeren van het instandhoudingsplan
- Aanpassing van de mindervalidenlift om te voldoen aan de wet- en regelgeving

II. Additioneel naar niveau 'Technisch gemoderniseerd'

- Verduurzaming van de installaties en gebouw
- Tijdelijke bouw repetitieruimte vervangen voor definitieve bouw (conform moderne standaard)
- Inpassen van een kleedruimte bij de repetitieruimtes

III. Additioneel naar 'Functioneel gemoderniseerd'

- Niet mogelijk (zie voorgaande toelichting)

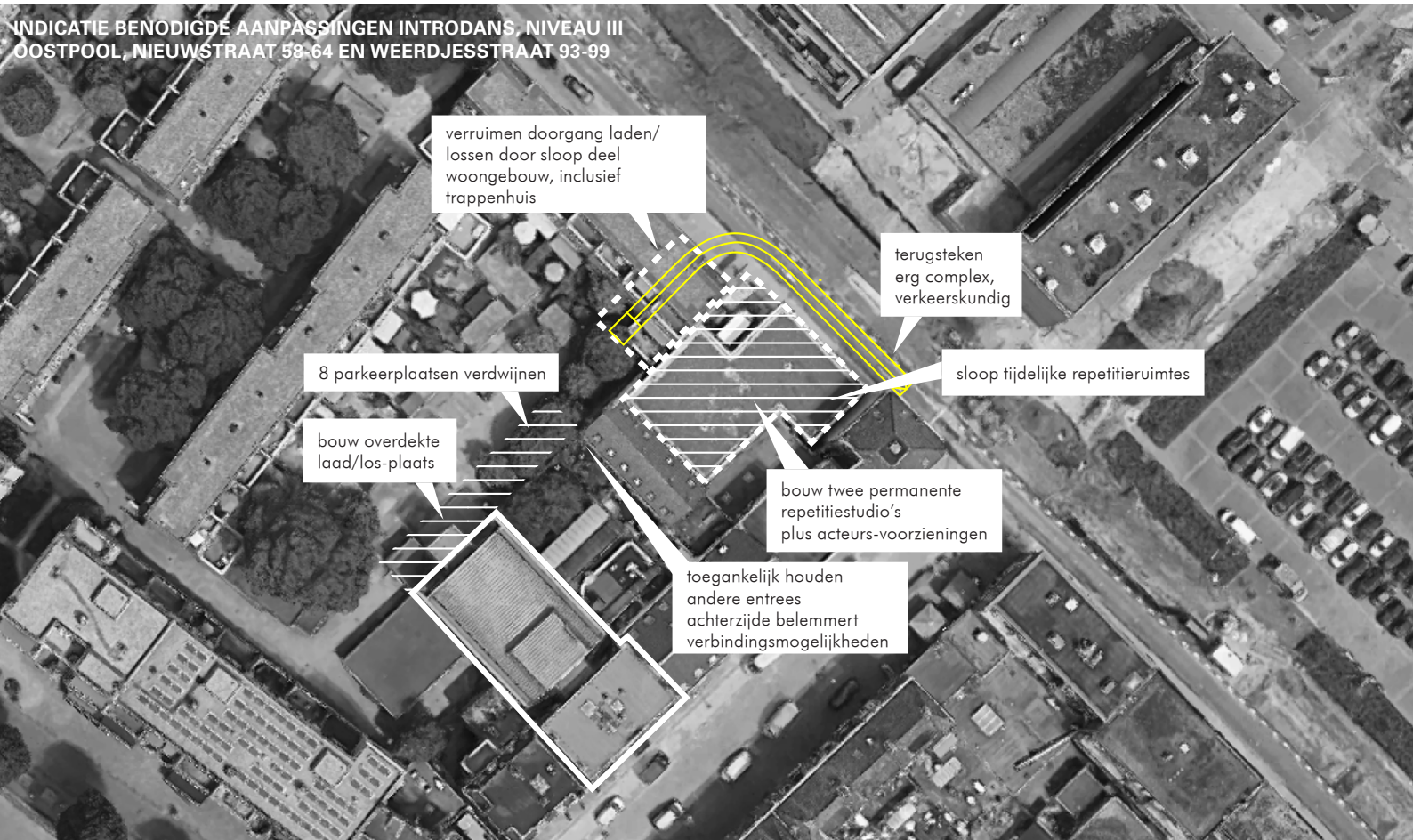

2.3 STADSTHEATER

Het Stadstheater focust in zijn programmering op toneel, dans en jeugdtheater, met een prominente plek voor Oostpool en Introdans. Het heeft een onderscheidende programmering ten opzichte van andere theaters in de regio. Aanbod uit Nederland en België vormt de hoofdmoot, waarbij bewust wordt gekozen voor door het Rijk en de fondsen gesubsidieerd toneel, dans en muziek. Maar er is ook ruimte voor andersoortige, meer mainstream programmering, zoals cabaret.

Het huidige Stadstheater is een gemeentelijk monument. De architectuur is modernistisch, met invloeden van de Delftse School en Art Deco. Het ontwerp uit 1938 wordt gekenmerkt door een uit drie delen samengestelde plattegrond, een opzet die aansluit op de traditionele theaterbouw uit de 19e eeuw.

Het gebouw is in drie fasen grootschalig verbouwd en uitgebreid. De schade ontstaan tijdens de Slag om Arnhem werd na de oorlog hersteld. In 1978 is een kleine zaal aangebouwd met foyers en een café, en de hoofdentree is verlegd. Met de laatste verbouwing uit 1986 is de toneeltoren vergroot en uitgebouwd naar de achterzijde. Tevens is een nieuwe dakconstructie gemaakt met daar bovenop een kantoorverdieping. Het Stadstheater is, zowel om technische als inhoudelijke redenen, dringend aan grootscheepse renovatie toe. Het is een weinig aantrekkelijk, gesloten gebouw dat sterk verouderd is. De stand van het gebouw staat op dit moment al op gespannen voet met de visie en ambitie van het Stadstheater en de Lauwersgrachtalliantie, ook vanwege de functionele en klimatologische gebreken aan de zaal zélf (zie paragraaf ‘ontoereikende grote zaal’).

Naar een toekomstbestendige huisvesting voor het Stadstheater

Op basis van het technisch en ruimtelijk onderzoek is een verdeling gemaakt van de gewenste en noodzakelijke maatregelen om het gebouw weer toekomstbestendig te maken. Indien deze gecategoriseerd worden naar de drie niveaus van toekomstbestendigheid, kennen de ingrepen in hoofdlijnen de volgende specifieke maatregelen, aanpassingen en vernieuwingen:

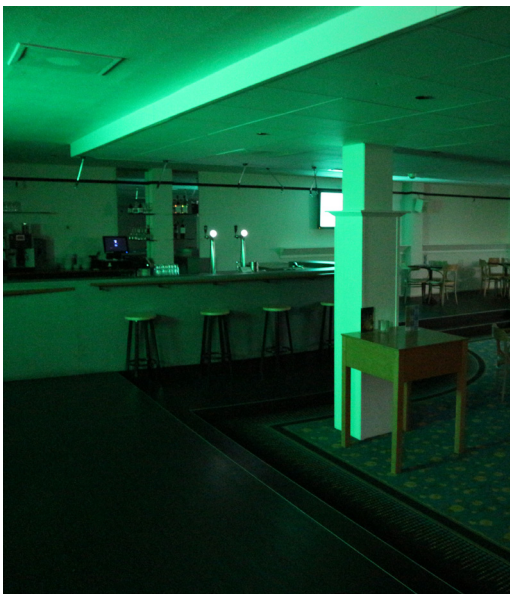

I. Basis op orde

- Uitvoeren van het instandhoudingsplan
- Uitvoeren van achterstallig groot onderhoud
- Vernieuwen van liften (einde levensduur)
- Bouwtechnische gebreken verhelpen (o.a. lekkage kelder)
- Vernieuwen technische installatie orkestbak
- Oplossen basisproblemen met klimaat en installaties

II. Additioneel naar niveau 'Technisch gemoderniseerd'

- Verduurzaming van de installaties en gebouw
- Akoestische scheiding van de zalen verbeteren
- Vernieuwing van het interieur
- Aanpassing stoelenplan van het balkon van de grote zaal
- Publiekslogistiek verbeteren
- Verbeteren theaterlogistiek binnen bestaande context
- Horecaruimten en faciliteiten verbeteren

III. Additioneel naar 'Functioneel gemoderniseerd'

- Sloop huidige kleine zaal en bouw nieuwe kleine zaal op naastliggende parkeerzone
- Complete renovatie van de gebouwinstallaties
- Verbeteren of vernieuwen van grote zaal (zichtlijnen, zitcomfort en schaalbaarheid)
- Publieks- en backstagelogistiek anders inrichten door uitbreiding/ingrijpende aanpassing

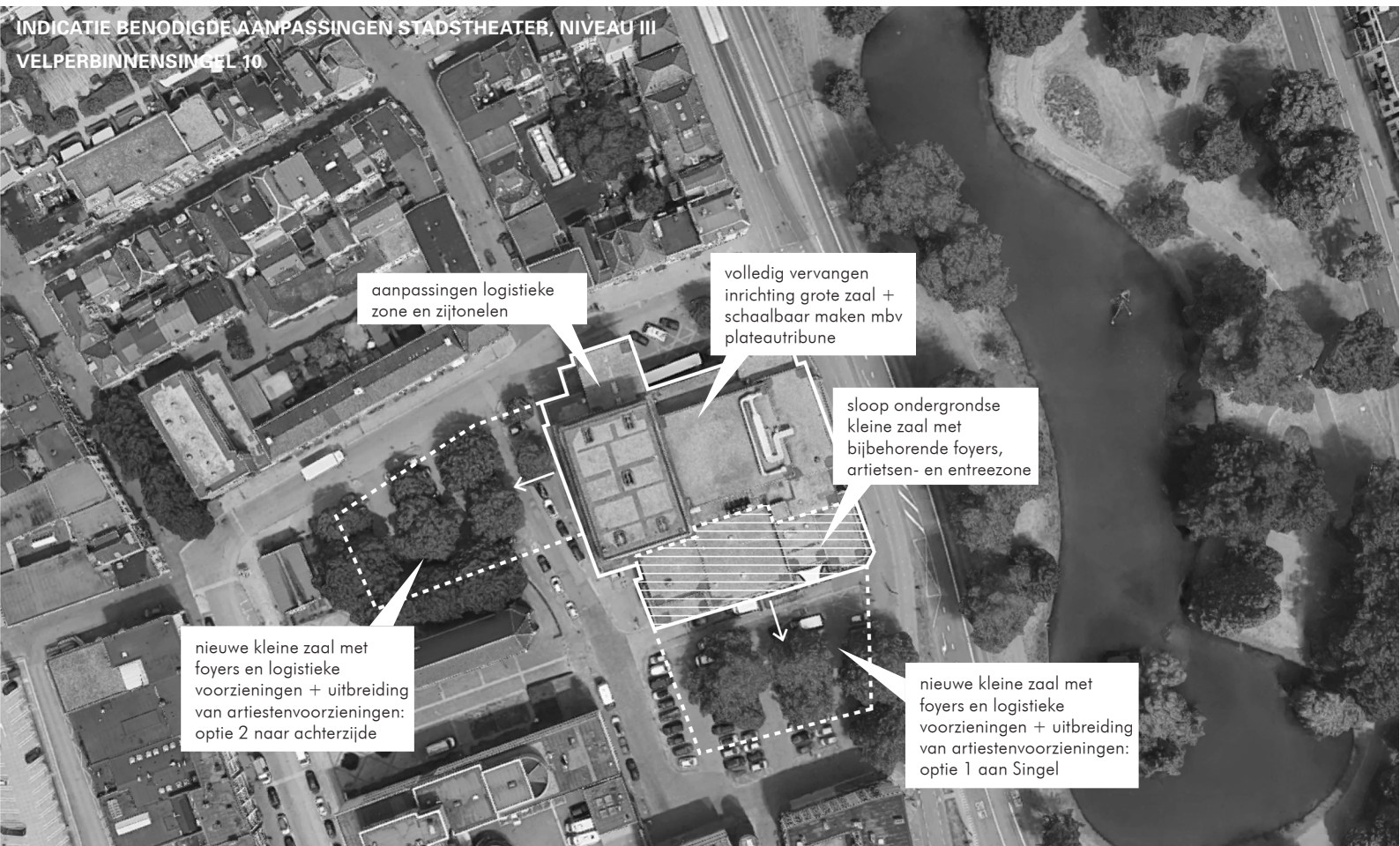

2.4 CONCLUSIE

Echt toekomstbestendige huisvesting gaat niet op alle huidige locaties
Uit het technisch en ruimtelijk onderzoek kan geconcludeerd worden dat verbetering van de huisvesting van Introdans en Oostpool op de huidige locatie bij lange na niet het ambitieniveau van toekomstbestendige huisvesting kan bereiken. Voor het Stadstheater geldt dat een - werkelijk toekomstbestendig - stand-alone theater alleen te realiseren is met de maatregelen van niveau III (functioneel gemoderniseerd).

Het doel van de alliantie is om een stevige, brede basis voor alle podiumkunsten in Arnhem te creëren, om de door het Rijk gefinancierde topgezelschappen goed te faciliteren, en om zo bij te dragen aan een toekomstbestendige culturele infrastructuur en aan een aantrekkelijke stad en regio voor wonen, werken en verblijven. Met andere woorden: wat hebben de rijksgezelschappen nodig om ook in de toekomst hun ambities te verwezenlijken?

Fysieke component van de Alliantie-ambities
Naast de technische (gebouw)aspecten moet daarom ook naar de functionele aspecten worden gekeken. In voorgaande paragrafen is beargumenteerd waarom functionele modernisering niet mogelijk is op de huidige locaties van Oostpool en Introdans.

Willen de Lauwersgracht-partijen serieus werk maken van hun ambitie dan is nieuwe, functioneel gemoderniseerde huisvesting (niveau III) voor deze instellingen gewenst.

Indien nieuwe huisvesting dán samen
De conclusie van voorgaand onderzoek is dan ook dat indien partijen willen samenwerken en nieuwe huisvesting voor Introdans en Oostpool aan de orde is, deze huisvesting niet als standalone kan worden gerealiseerd. Door middel van gezamenlijke huisvesting (samenwonen) kan naast programmatische synergie, ook organisatorische en ruimtelijke synergie gecreëerd worden.

In het verdere onderzoek is daarom gefocust op gezamenlijke huisvesting op en rond de locatie van het Stadstheater. Scenario B beschrijft het mogelijke samengaan van alle instanties. Er zijn ook tussenscenario's denkbaar waarbij twee organisaties samengaan.

3. GEZAMENLIJKE HUISVESTING - EEN HUIS VOOR DE STAD

3.1 KWALITATIEVE EN KWANTITATIEVE EISEN

In de rapportage 'Een huis voor iedereen' van Thomas van Dalen Advies (dd. 11 januari 2019) is de ambitie voor een gezamenlijke huisvesting onderbouwd en gerelateerd aan trends en ontwikkelingen in het Nederlandse cultuurbeleid.
De technische en functionele (on-) mogelijkheden uit het vorige hoofdstuk staven deze ambitie: als je een hoogwaardige, toekomstbestendige huisvesting wenst voor de drie partijen kan dat het best gezamenlijk in één gebouw. Doorgaans is dit ook op het vlak van kosten en exploitatie de meest optimale keus.

De volgende vraag is dan: wat voor soort eigentijds cultuurgebouw zou dit moeten of kunnen zijn? Door de instellingen is hierover het volgende opgeschreven:

Ruimte voor programmatische vernieuwing
Een gezamenlijke huisvesting gaat niet alleen over de presentatie van podiumkunsten, maar ook over de productie ervan. Dit is een wezenlijk verschil. Het nieuwe, gedeelde gebouw is namelijk tegelijkertijd voorstellingsgebouw én werkgebouw: met dansers, acteurs, mensen van theatertechniek en voor educatie etc. Daarmee kan het theater niet langer een gesloten bolwerk zijn dat pas een uur voor de voorstelling opengaat, maar zal het zeven dagen per week, gedurende vele uren per dag bruisen van leven en licht. Dit betekent ook kansen voor de omgeving. Door het maakproces zichtbaar te maken, ontstaat meerwaarde door kruisbestuiving; tussen de partners, met de omgeving en met de buitenwereld. Op deze manier kunnen we ook landelijk een stevige positie creëren.

Een huis voor iedereen
Hiermee bedoelen we letterlijk iedereen. Wij zijn verbonden met stad en maatschappij en we hebben allemaal educatie en inclusiviteit hoog in onze programma's staan. Door deze programma's samen te voegen, ontstaat een nog grotere slagkracht om mensen samen te brengen en kennis te laten maken met elkaar en met kunst. Een tweede aspect betreft de trend van 'festivalisering'. Vanuit een nieuw perspectief kunnen we hier programmatisch en ruimtelijk op inspringen.

Hoogwaardige grote zaal
De huidige grote zaal sluit niet aan bij de ontwikkelingen in de theaterwereld en bij onze ambities. Een eerste vereiste is een zaal die voldoet aan basiseisen van deze tijd , wat betreft zichtlijnen, zitcomfort en (theater)techniek. Daarnaast zou het verstandig zijn om de grote zaal zó te ontwerpen, dat deze tegemoetkomt aan de trends en ontwikkelingen in de theaterwereld, waaonrder een meer directe visuele en fysieke relatie tussen publiek en spelers (stijle en ondiepe tribunes), en veel (technische) flexibiliteit voor het ontwikkelen van vernieuwende theaterconcepten.

In de loop der jaren is op een aantal plaatsen verbouwd, onder andere aan de toren, de zijtonelen en aan de lijst. Deze ingrepen hebben destijds voor verbetering gezorgd, maar zijn ten opzichte van de meest recente standaarden van theaters achterhaald. Op het gebied van de basiseisen bestaan er rond de huidige grote zaal daarom al een aantal stevige uitdagingen, die worden toegelicht in de paragraaf 'ontoereikende grote zaal'. Ook wordt daar toegelicht hoe er een spanninsveld bestaat tussen de basiseisen en toekomstvisies enerzijds, en de monumentale waarden van het gebouw anderzijds.

Ruimtestaat functionele zalen en studio's

Als de instellingen gaan samenwonen, welke ruimtes zijn dan nodig?
Voor de zalen (de dans-, educatie- en repetitiestudio's) is de optimale maatvoering bepaald [zie onder]. Ook zijn wensen geformuleerd over multi-inzetbaarheid van ruimtes en de connectie met andere ruimtes zoals foyers en kleedkamers.

Vervolgens is door de adviseurs en de partners een volledige ruimtelijst opgesteld. In gezamenlijkheid is vanuit de individuele eisen en wensen verder gewerkt aan synergie en optimalisatie. De resulterende ruimtestaat is gebruikt voor de ruimtelijke studies en de financiële onderbouwing. Voor de volledige ruimtestaat zie bijlage A.

Als men uitgaat van een ingrijpende transformatie van de bestaande grote zaal (zoals in paragraaf 3.4 beschreven), wordt de totale ruimtebehoefte van het project op dit moment ingeschat op ruim 13.000 m^2 aan toe te voegen/te vervangen gebouwoppervlak. Dit betreft sloop/nieuwbouw van delen van het stadstheater zelf en alle ruimtes die voorzien worden voor Oostpool en Introdans. Zo'n 3000 m^2 van het bestaande stadstheater wordt in dat geval behouden en/of licht aangepast, wat uiteindelijk resulteert in een gebouw van ongeveer 16.000 m^2. Bij volledige sloop van het bestaande gebouw en nieuwbouw komt het totaal aantal nieuw te bouwen m^2 lager uit: Net boven 15.000 m^2 omdat in nieuwbouw een efficiënter gebouw te bouwen is dan het bestaande. Een zorgvuldige PVE-fase met deze lijst als startpunt zal moeten leiden tot een concreet programma van eisen.

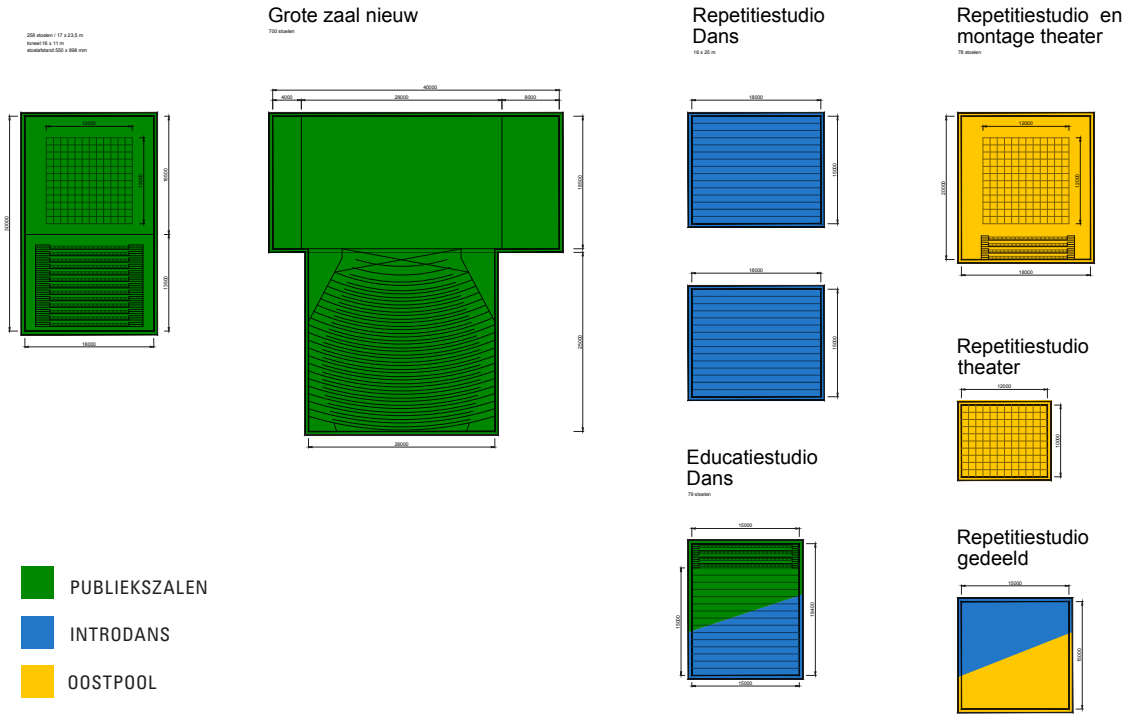

OVERZICHT VAN DE GEWENSTE ZALEN EN STUDIO'S

Logistiek en bereikbaarheid
Een theater is op te vatten als een logistiek knooppunt met verkeersstromen van publiek, medewerkers, techniek en horeca. De grote bewegingen hebben vaste afmetingen en zijn voorspelbaar qua frequentie en tijdstip. In het ontwerpend onderzoek is in kaart gebracht wat de gevolgen zijn voor de expeditieknooppunten ten behoeve van voorstellingen en het opereren van de gezelschappen; de goederenentrees, inclusief die voor horeca. De komst van Introdans en Oostpool naar het Stadstheater brengt ook omgekeerde bewegingen met zich mee, namelijk dat men overdag vanuit het gebouw vertrekt om elders in het land op te treden en dat 's avonds de decors en kostuums worden teruggebracht.

Bereikbaarheid per ov, fiets en auto.
Voor parkeren zullen bezoekers aangewezen zijn op nabijgelegen parkeervoorzieningen. De ruimtelijke impact van het project op de omgeving zal niet gering zijn. Uit het ontwerpend onderzoek blijkt dat een deel van de bestaande parkeerplaatsen op het Koningsplein moet verdwijnen om op efficiënte wijze het project te kunnen realiseren. Voor meer informatie hierover zie bijlage B.

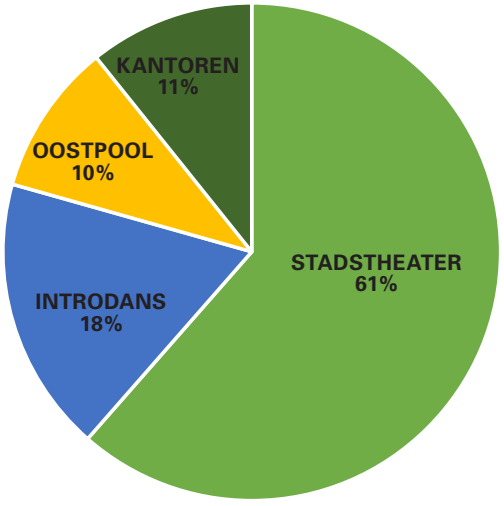

AANDEEL IN TOTALE RUIMTEBEHOEFTE, ALS BASIS VOOR DE STEDENBOUWKUNDIGE VERKENNING

3.2 KONINGSPLEIN EN OMGEVING: UITGANGSPUNTEN

De wederopbouw van Arnhem na de Tweede Wereldoorlog werd gebruikt voor modernisering van de verwoeste delen. Meer verkeers- en parkeerruimte voor de auto, samen met grootschaliger invulling met gebouwen, leidde tot een schaalvergroting. Ook doordat delen van het wederopbouwplan niet werden uitgevoerd, ontstond op en rond het Koningsplein een overmaat aan ongevormde openbare ruimte. Als totaal levert dit een onsamenhangend gebied met weinig verblijfskwaliteit op. Tegelijkertijd heeft het gebied uitstekende potenties door zijn ligging op de grens van het winkelgebied en de groene omzoming van de singel. Ook de aanwezige functies en de aanwezige informele ruimte bieden kansen.

In de visie 'De Arnhemse binnenstad 2015' heeft het gemeentebestuur de ontwikkelingsrichting van de binnenstad beschreven. De binnenstad is opgebouwd uit het compacte dynamische winkelhart met daaromheen een schil van gebieden die gekenmerkt worden door een luwer karakter. Enerzijds wordt ingezet op het versterken van de kwaliteiten van het compacte hart, anderzijds op het benutten van de luwe schil eromheen door het toevoegen van goede binnenstedelijke woonmilieus. Deze woonmilieus kunnen verrijkt worden met functies die iets toevoegen aan het wonen (zoals cultuur) zonder de kwaliteit ervan aan te tasten. Het compacte hart wordt vervolgens nog met 'rode lopers' verbonden met de rest van de stad en de Rijn. Het oostelijke binnenstadsgebied ligt in een luwtegebied en is daarmee kansrijk voor opwaardering.

Levendig stadskwartier

Het gebied moet aantrekkelijk, leefbaar en dynamisch worden. Een gebied waarin je de hartslag van de binnenstad al voelt en waarin de verblijfsfunctie versterkt wordt. De randen van de locatie doen mee in de schaal van de aangrenzende gebieden; middelgroot aan de singel en de Beekstraat, iets kleiner aan de Catharinaplaats. Het toevoegen van cultuurfuncties zal het gebied extra leven inblazen. Qua sfeer kan gedacht worden aan het huidige Spijkerkwartier, maar ook aan de ambities voor het bestaande gebied rondom de Walburgiskerk. Dat gebied heeft kenmerken die als inspiratie kunnen dienen: een groot stadsblok dat zich voegt in de grotere schaal van de stad met een kleinschalig, groen, verstild binnengebied met een hoge verblijfskwaliteit. Voor de hoogte van de toe te voegen bebouwing wordt uitgegaan van de gemiddelde bouwhoogte van het omliggende gebied. Hoogteaccenten die boven deze maat uitgaan zijn niet uitgesloten, de plaats ervan moet wel nauwkeurig gekozen worden.

Sluiten singelwand

Het 'gat' in de singelwand (ruimte naast het Stadstheater) kan bebouwd worden om daarmee de situering van het theater en de singelwand zelf te versterken. Aandacht is nodig voor het voorterrein aan de singel. Dat mist nu de allure die bij het gebouw hoort. Een betere relatie met het ook aan de Lauwersgracht gelegen Musis verdient aandacht. Ook de Waalse kerk moet weer een belangrijke rol gaan spelen in de sfeer en identiteit van het gebied, zonder dat de positie van de kerk te dominant wordt.

Totaalbeeld

Wanneer de diverse uitgangspunten worden verbonden, ontstaat een beeld waarin er een tweetal min of meer gesloten bouwblokken ontstaan. Het ene wordt begrensd door Catharinaplaats/Koningsplein,

Beekstraat, Damstraat en singel. Het Stadstheater en het politiekantoor worden hiermee opgenomen in straatwanden die het historische stratenpatroon herstellen. Het andere wordt begrensd door singel, Damstraat, Beekstraat en Walburgstraat. Binnenin die grote blokken ontstaan verstilde, kleinschalige 'binnenwerelden' waarin de Waalse kerk en de Walburgiskerk centraal staan en drager worden van de nieuwe identiteit. Deze keuze schept goede voorwaarden voor het laten ontstaan van een hoogwaardig woongebied.
Wanneer het mogelijk is het Stadstheater te verbreden met de functies van Oostpool en Introdans, ontstaat er een prachtige kans het woongebied te verrijken met cultuur. Deze ontwikkeling zal beide functies en de relatie met de binnenstad versterken en het gebied een sterke identiteit meegeven.

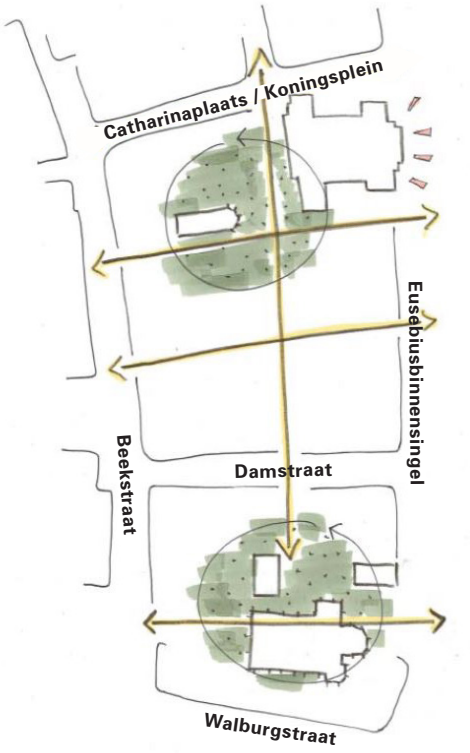

RUIMTELIJK KADER UIT DE VISIE 2015

3.3 RUIMTELIJKE VERKENNING

De ambitie van de culturele partners in de Lauwersgrachtalliantie is helder en is gericht op een nieuw, gemeenschappelijk gebouw. In een serie workshops en gesprekken hebben de partners hun animo, dromen en bezorgdheden met elkaar gedeeld. Bijvoorbeeld over de veronderstelde aantrekkelijkheid voor verschillende doelgroepen; het zoeken naar synergie maar ook de herkenbaarheid van de eigen organisaties.

Deze sessies resulteerden in een aantal denkrichtingen. Samen met de voorlopige ruimtelijst dienden ze als input voor een ontwerpend onderzoek. Doel van dit onderzoek was het ruimtelijk verkennen van de mogelijkheden van locatie Koningsplein en welke locatiegebonden factoren te verwachten zijn. Daarbij is gekeken naar interne en externe aspecten: respectievelijk het detecteren van kansen en knelpunten voor de organisaties en voor de omgeving.

Diverse ruimtelijke modellen zijn onderzocht en beoordeeld op factoren zoals de impact voor het functioneren van de organisatie en de mogelijke betekenis voor het publiek en de omgeving. Ook zijn bouw-, beheer- en gerelateerde kosten berekend. Deze verkenning heeft geleid tot drie ruimtelijke varianten.

Op de volgende pagina beschrijven we het ‘tuinmodel’, aangezien dit in deze fase een goed basismodel is om op door te werken. Op stedenbouwkundige, functionele, logistieke, beheertechnische en financiële aspecten scoort dit model goed. Een korte beschrijving van beide andere modellen is opgenomen in bijlage C.

Dit betekent niet dat de andere varianten definitief moeten worden afgeschreven. Bij een keuze voor een gezamenlijke huisvesting op deze locatie, zal een afweging worden gemaakt tussen de diverse aspecten en belangen van stakeholders. De uiteindelijke uitwerking is bovendien een ontwerpopgave, op basis van een volledig programma van eisen.

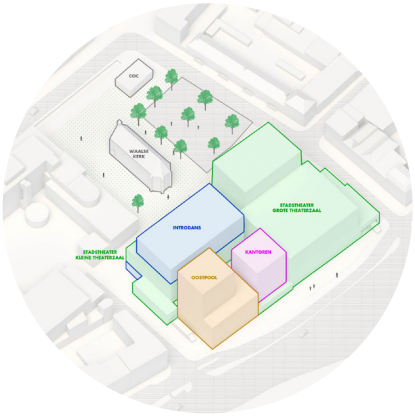

COMPACT MODEL

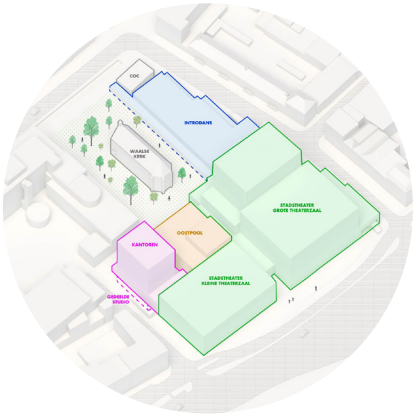

TUINMODEL

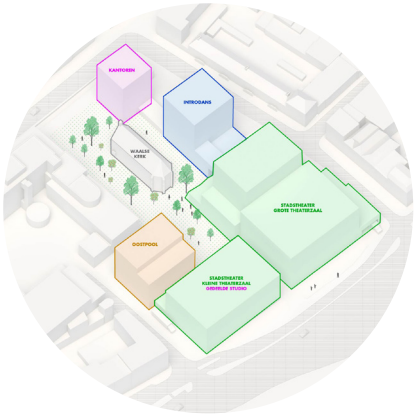

PAVILJOENMODEL

TUINMODEL

Dit model verhoudt zich qua maat en schaal goed tot de omgeving. Het theater is het formelere gebouwdeel aan de Singel. Rondom de Waalse kerk vouwt zich een ‘werkgebouw’ dat ruggelings verbonden is met het theater. De drie organisaties hebben zo elk een eigen gezicht en desgewenst een eigen logistieke entree. Het bouwvolume nodigt ruimtelijk uit tot verdere samenwerking met de Waalse kerk alsook programmering in de buitenruimte. Dit geldt ook voor het vergroenen van de omgeving door aanleg van een intiem parkje rondom de Waalse kerk.

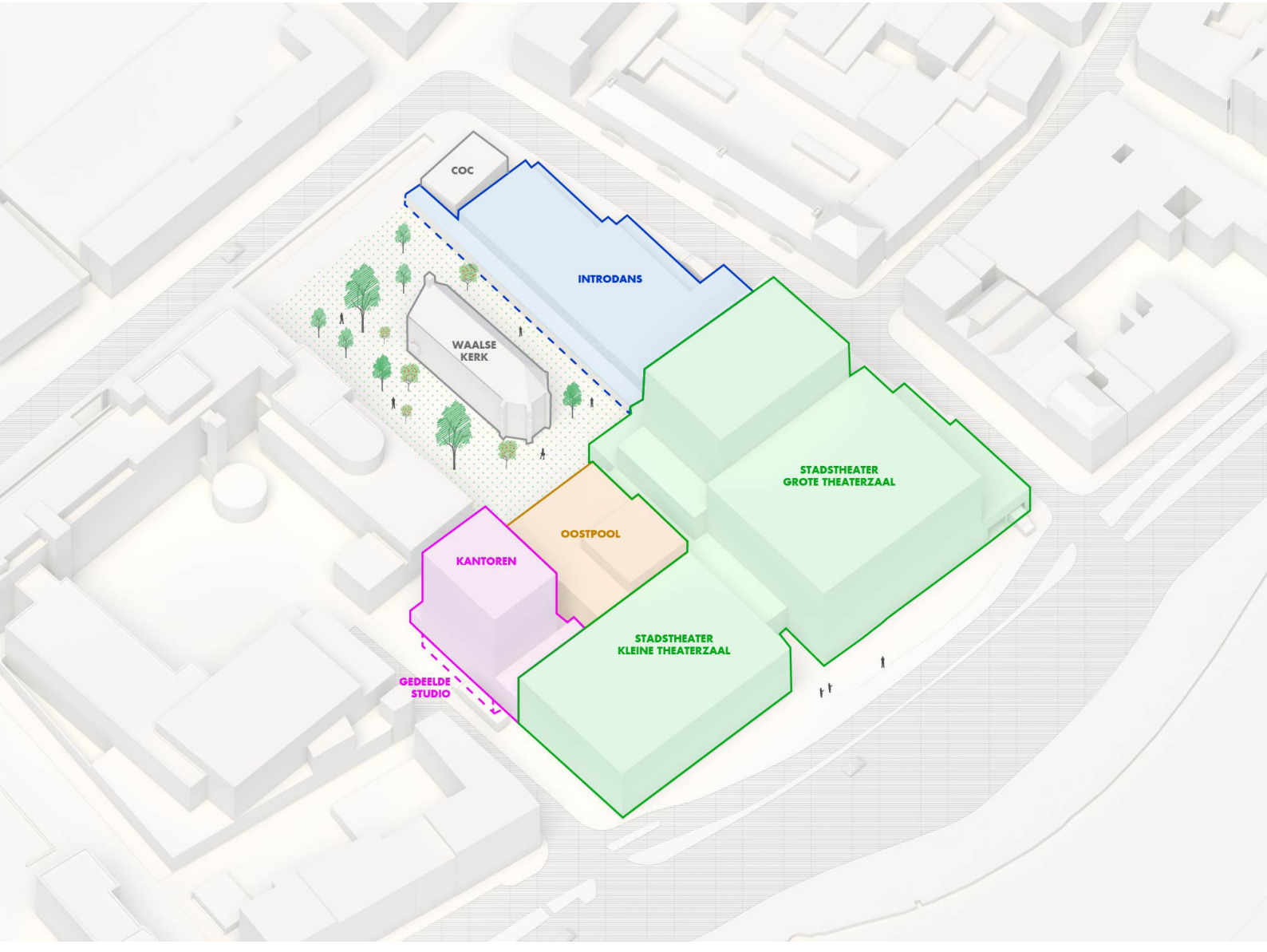

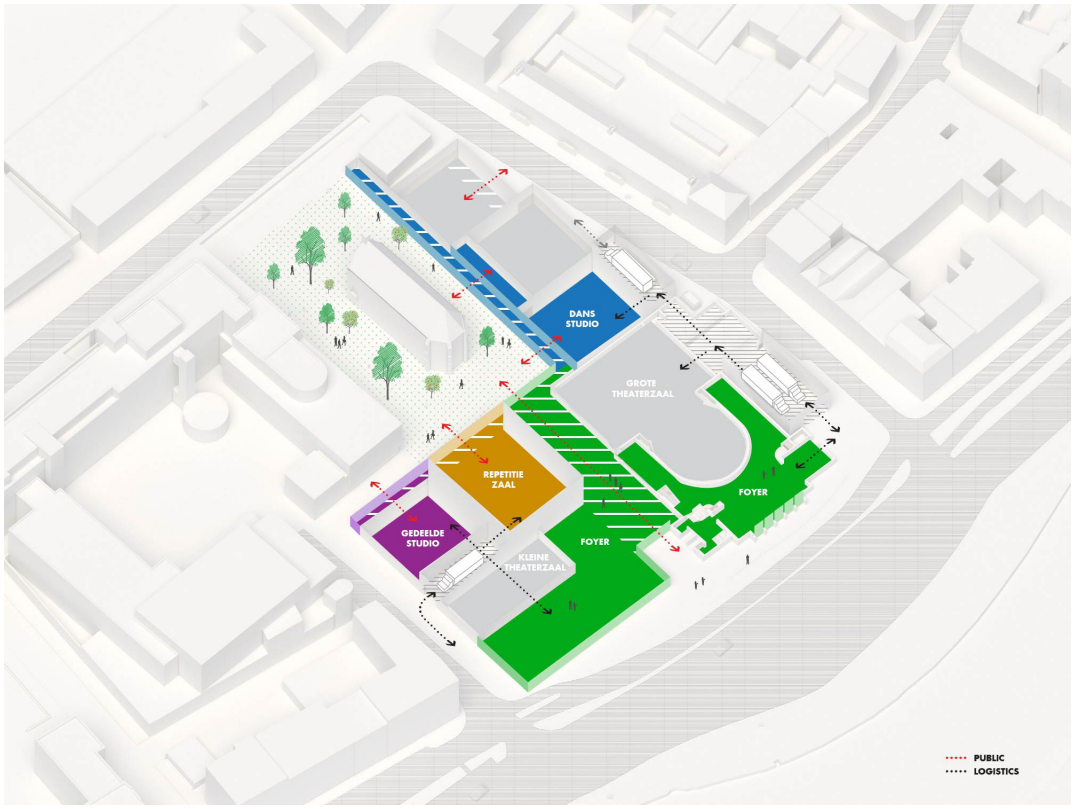

score 'tuinmodel'		
stedenbouwkundig	gebouwmassa tov omgeving	+
	mogelijkheid van actieve plint	++
	impact op omgeving (risico overlast)	+
functioneel	identiteit van de individuele organisaties	+
	efficiënte logistiek	++
	efficiënt ruimtegebruik	+/-
	synergie	+
financieel	bouwkosten	+
	beheerkosten	+/-

3.4 ONTOEREIKENDE GROTE ZAAL

De ambities van de partners voor de toekomst van de grote zaal lijken in eerste instantie moeilijk te verenigen met het behouden van de zaal. Sloop en nieuwbouw lijken vanuit functioneel perspectief noodzakelijk, maar dit kan natuurlijk niet zomaar even geconcludeerd worden, gezien de monumentale waarden die hier aan zijn toegekend. Om hier goed grip op te krijgen is een uitgebreide deelstudie gedaan naar de bestaande grote zaal, en de mogelijkheden om deze aan te passen met behoud van de monumentenwaarden.

Manco bestaande grote zaal; schaalbaarheid

De bestaande grote zaal is op meerdere niveaus achterhaald, zowel qua functionaliteit, techniek en comfort. Ten eerste passen de zichtlijnen en stoelruimte niet bij het gewenste comfortniveau van deze tijd. Een ander manco van de grote zaal is dat deze niet schaalbaar is. De best mogelijke zaal is namelijk een volle zaal van 700 personen, maar bij verschillende types voorstellingen horen verschillende publieksgroottes. Deze flexibiliteit is nu niet aanwezig / mogelijk om bij voorstellingen voor bijvoorbeeld 500 personen de zaal zó aan te passen, dat er niet te veel lege stoelen zijn. Daarnaast is de zaal - ook wel de 'bonbonnière' - ontworpen als theaterzaal, en hiermee in de basis minder geschikt voor dansvoorstellingen, waarbij ook de benen en voeten van de performers erg belangrijk zijn. In de loop van de jaren is op een aantal plaatsen verbouwd, onder andere aan de toren, de zijtonelen en aan de lijst. Veel van deze ingrepen voldoen niet meer aan de hedendaagse eisen.

Zitplaatsen

De kwaliteit van een zitplaats is een resultante van de afstand tot het podium, de vrije zichtlijn, akoestiek etc. Een van de problemen is de kijkhoek in de parterre. Een ander de te krappe zitplaatsen. Het ontwerp van de zaal stamt uit de jaren dertig van de vorige eeuw. De gemiddelde lengte van volwassen mannnen was toen 1,72m terwijl dat nu 1,84m is [bron: CBS]. Niet zo vreemd dat de rijafstand nu te klein is.

Zichtlijnen

Vanaf de balkons heeft iedere bezoeker vrij goed zicht op het toneel, zonder obstructies van de bezoekers op de rijen daarvoor. In de parterre is het vrije zicht op het toneel echter onvoldoende omdat de vloer niet steil genoeg afloopt, en omdat een deel van de vloer wat is doorgezakt.

Theaterlogistiek

De theaterlogistiek is aan opwaardering toe. De zijtonelen zijn niet breed genoeg, en aan de straatzijde ook niet diep genoeg om eenvoudig grote stukken uit te laden en te verplaatsen bij het loading dock.

Klimaatinstallaties

Daarnaast zijn de installaties in de zaal flink verouderd en is de zaaltechniek (bruggen/ lampen) zichtbaar in de zaal zelf, wat het comfort en de beleving voor bezoekers absoluut niet ten goede komt.

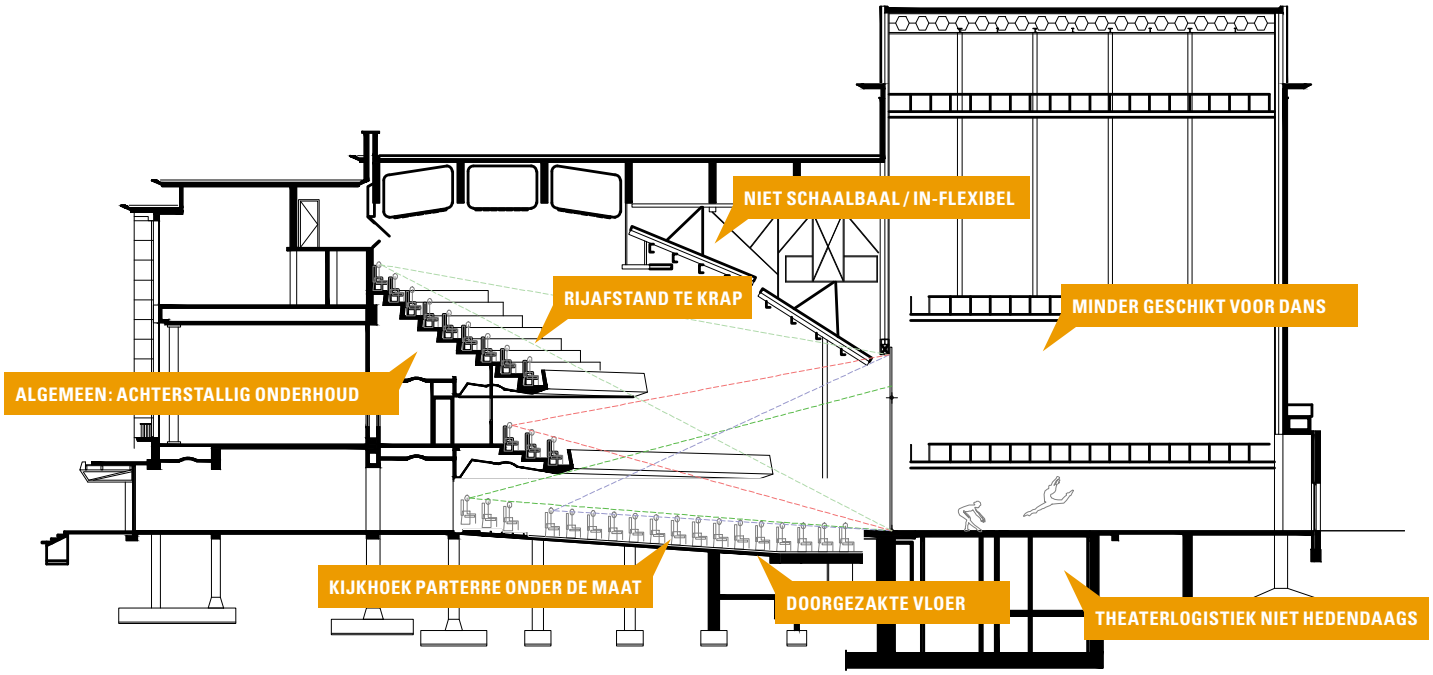
NIET SCHAALBAAL / IN-FLEXIBEL
RIJAFSTAND TE KRAP
MINDER GESCHIKT VOOR DANS
ALGEMEEN: ACHTERSTALLIG ONDERHOUD
KIJKHOEK PARTERRE ONDER DE MAAT
DOORGEZAKTE VLOER
THEATERLOGISTIEK NIET HEDENDAAGS

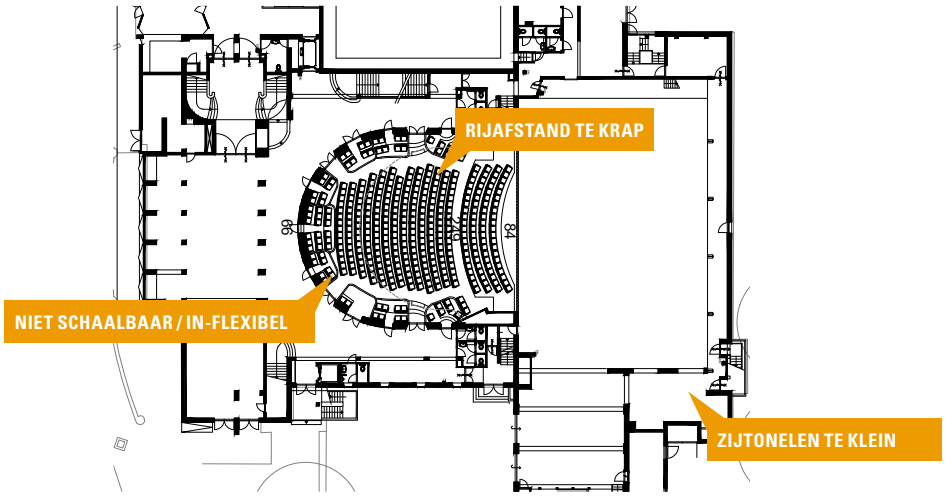
RIJAFSTAND TE KRAP
NIET SCHAALBAAR / IN-FLEXIBEL
ZIJTONELEN TE KLEIN

3.5 OMGANG MET HET ERFGOED

De bestaande grote zaal en het toneelhuis voldoen niet aan de standaarden die vandaag de dag gesteld worden aan publiekscomfort, zichtlijnen, schaalbaarheid en logistiek in theaters. Indien aan de eisen en knelpunten van paragraaf 3.1 tegemoet gekomen dient te worden zal het gebouw grondig aangepast of zelfs deels vervangen dienen te worden. Het Stadstheater is als beeldbepalend historisch element aan de Lauwersgracht benoemd als gemeentelijk monument, en ingrijpen in een gemeentelijk monument moet nauwkeurig en consistent gebeuren. Er is daarom uitgebreid gestudeerd op de relatie tussen functionele eisen en het behoud van erfgoedwaarden.

Het startpunt van deze studie was de bouwhistorische verkenning met waardestelling (dd 17 april 2018). Met deze waardestelling als basis is ten eerste geconcludeerd dat een aantal slecht functionerende onderdelen van het gebouw, met name de recentere uitbreidingen, verwijderd zouden moeten worden om de historische hoofdvorm weer leesbaar te kunnen maken, en het gebouw goed te kunnen aansluiten op de toekomstige uitbreiding. Door een aantal concrete schets-studies te doen is vervolgens bepaald wat de verdere impact op het monument zal zijn. De diagrammen op pagina 31 tonen op schematische wijze de conclusies.

Transformatie

Het zal hoe dan ook noodzakelijk zijn om delen van het gebouw te vervangen om aan de functionele eisen te kunnen voldoen en mee te kunnen in de subtop van Nederlandse theaters. In andere woorden: er zal sprake zijn van een transformatie, in plaats van een renovatie, waarbij zeker de zaal zelf niet in de huidige staat behouden zal kunnen blijven. Dit is complex, maar biedt ook kansen om in Arnhem een bijzonder theater te ontwikkelen waarbij oud en nieuw op bijzondere wijze samengaan.

Hoewel er samen met experts grondig gestudeerd is op oplossingsrichtingen, is het concrete ontwerpen van de aanpassing niet de scope van deze verkenning. Op het gebied van erfgoed, theatertechniek en bezoekerscomfort zal een gedetailleerdere vervolgstudie moeten leiden tot concrete en genuanceerde oplossingsrichtingen, in samenwerking met het kwaliteitsteam van de gemeente Arnhem. Deze studie kan eventueel onderdeel zijn van het eerste deel van de ontwerpfase door de te selecteren architect, of kan tijdens de pve-fase parallel vooraf uitgevoerd worden.

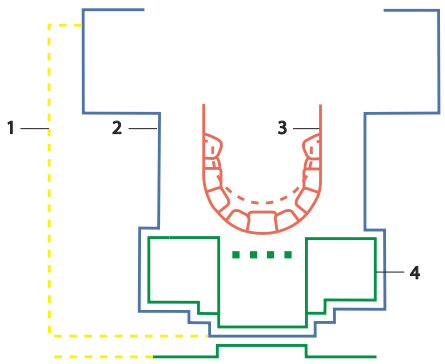

1 - recentere uitbreiding/aanpassing
2 - originele ensemblecontour
3 - zaal met baignoires
4 - voorhuis met foyers en trappenhuizen

IMPACT VAN FUNCTIONELE EISEN OP HET ERFGOED

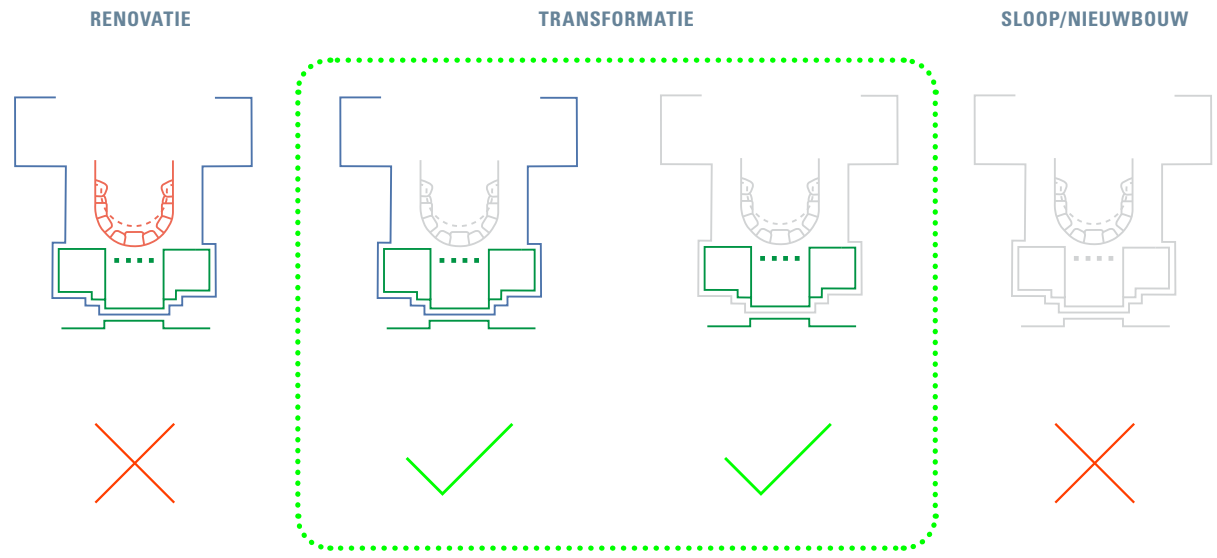

Varianten waarbij het de intentie is om álle hoofdelementen te behouden leveren wel een verbeterde zaal op, maar niet een zaal die past bij de positie van Stadstheater Arnhem in het culturele veld in Nederland, en de rijksgezelschappen Introdans en Oostpool.

Er zijn verschillende uitwerkingsvarianten mogelijk die wél de faciliteiten bieden die passen bij de functionele eisen van Stadstheater, Introdans en Oostpool en tegelijkertijd het erfgoed behouden, en mogelijk versterken. Een gedetailleerdere vervolgstudie als onderdeel van de ontwerpfase zal zich moeten richten op integrale en concrete transformatiescenario's.

Volledige sloop en vervanging van het bestaande gebouw behoort niet tot de gewenste scenario's, en is ook niet nodig vanuit functioneel perspectief. Dit geldt ook voor scenario's waarbij er niet nauwkeurig wordt omgegaan met het erfgoed en de hoofdkenmerken.

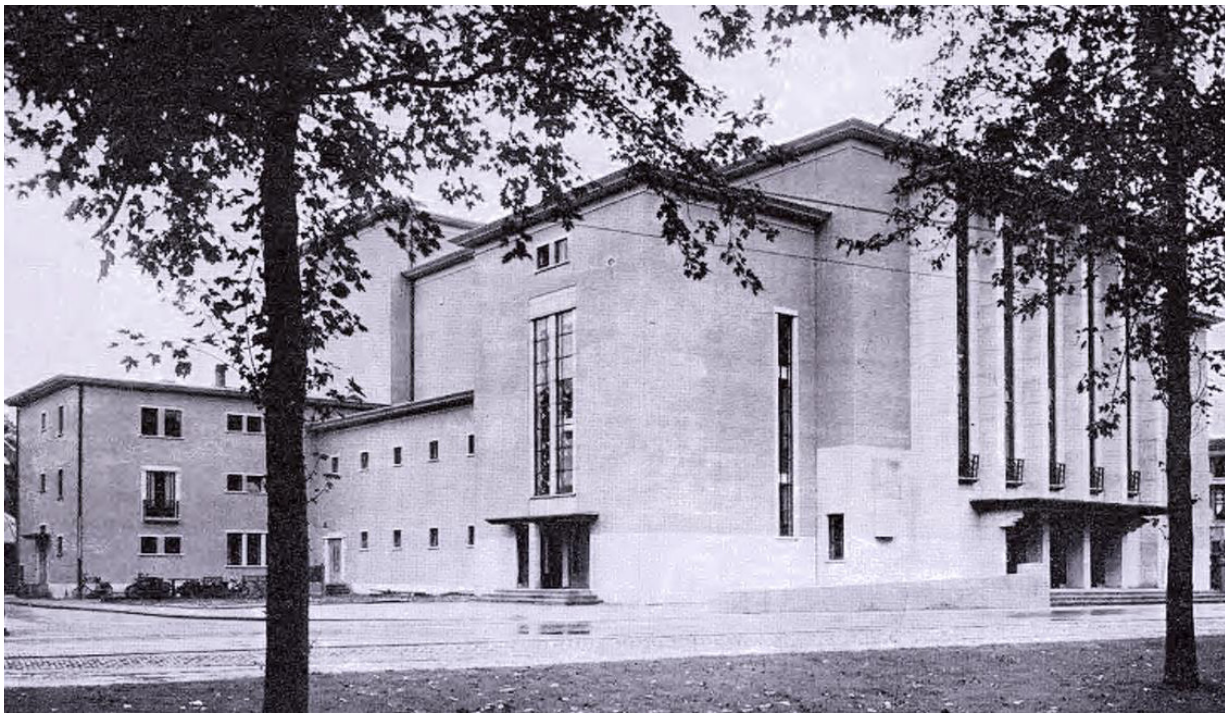

3.6 TUSSENLIGGENDE SCENARIO'S

In hoofdstuk 2 is reeds geconcludeerd dat alleen in de gezamenlijke huisvesting van de drie instellingen van toekomstbestendige huisvesting sprake is. Desondanks zijn er tussenscenario's mogelijk waarbij niet alle partijen op één locatie komen.

STADSTHEATER EN OOSTPOOL

Het scenario waarbij Oostpool en Stadstheater in hetzelfde gebouw komen, is ruimtelijk onderzocht en uitgewerkt tot een compact gebouw dat zich uitstrekt over het Koningsplein. Het plot biedt voldoende ruimte voor dit scenario.

Programmatisch beweegt Oostpool zich zowel rondom de kleine als de grote zaal, In het programma zitten drie repetitiezalen. Dit zijn kleine zalen om te repeteren, voor de fulltime doorlopende montage van nieuwe producties en voor educatiedoeleinden. Het verschil is dat deze zalen geen of een veel kleinere tribune hebben.

Gevolgen voor Introdans

In het geval dat het Stadstheater en Oostpool functioneel gemoderniseerde huisvesting krijgen blijft Introdans in haar huidige accommodatie. Deze kan dan maximaal 'technisch gemoderniseerd' worden. Zie hiervoor hoofdstuk 2.

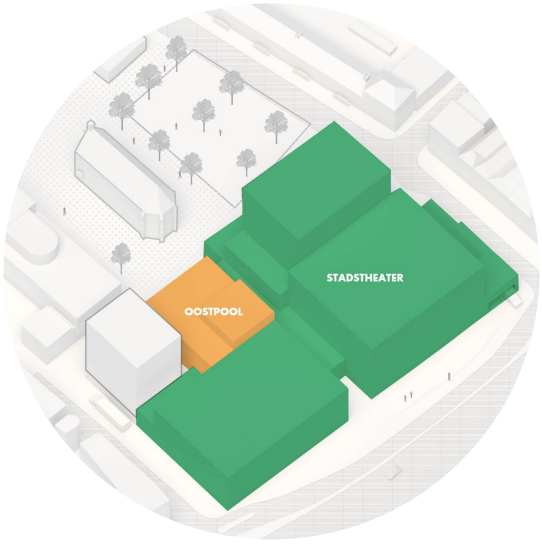

STADSTHEATER EN INTRODANS

De omvang van de ruimtelijst van Introdans is groter dan die van Oostpool. Een eerste verkenning laat zien dat de m2 nog steeds in te passen zijn binnen het compacte ruimtelijke model (zie 3.3; Ruimtelijke verkenning, en bijlage C). Een ander verschil zit in de aard van de ruimtes en het gebruik. Als het gaat om gedeelde ruimtes, zal Introdans regelmatig voorstellingen geven in de grote zaal. Net als nu al gebeurt.

Specifiek voor Introdans zijn de twee ensembles met elk een eigen repetitieruimte, direct gekoppeld aan de kleed- en rustruimtes. De dansers en choreografen maken hier lange werkdagen. Het zijn werelden op zich. De afdeling Introdans Interactie organiseert ieder jaar honderden (700-900) educatieve workshops en projecten. Dit gebeurt op locatie, maar ook in de educatiestudio 'in huis'. Onder het motto 'Iedereen kan dansen' vervult Introdans een voorbeeldfunctie op het gebied van inclusie. Het gebouw moet toegerust zijn op die uiteenlopende groepen bezoekers.

Gevolgen voor Oostpool

In geval het Stadstheater en Introdans functioneel gemoderniseerde huisvesting krijgen blijft Oostpool in haar huidige accommodatie. Deze kan dan maximaal 'technisch gemoderniseerd' worden. Zie hiervoor hoofdstuk 2.

CONCLUSIE

- de modellen laten zien dat tussenvarianten ook mogelijk zijn
- echter niet zonder dat ingeboet wordt op het ambitieniveau van één van de instellingen.
- alternatief is dat één van de instellingen niet mee samenwoont, maar eigen nieuwe huisvesting krijgt op de bestaande locatie.
- dit is altijd duurder dan gezamenlijke huisvesting en vermindert het ambitieniveau
- ook de bestaande problemen genoemd in hoofdstuk 2 blijven bestaan

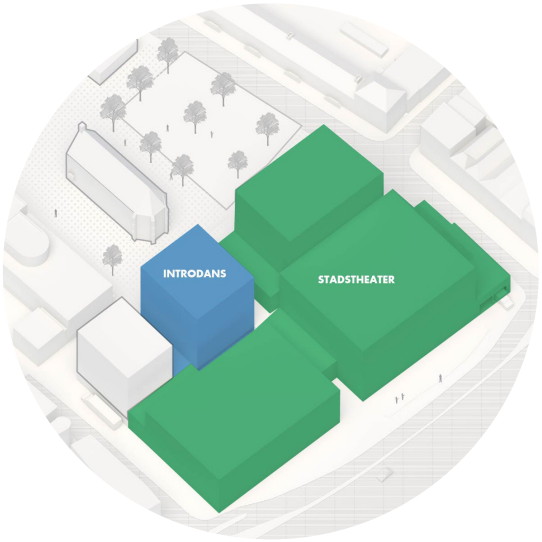

4. FINANCIËLE CONSEQUENTIES

4.1 UITGANGSPUNTEN EN TOELICHTING

Detailniveau van de kostenraming
De kostenramingen hebben een detailniveau dat passend is bij de gedetailleerdheid van het ontwerpend onderzoek. De kosten zijn bepaald door de m2 te vermenigvuldigen met kengetallen. In de hoogte van de kengetallen wordt rekening gehouden met alle kosten die nodig zijn voor het realiseren van het bouwwerk (bouwkosten). De kosten zijn uitgerekend op het prijsniveau van 2019. De kosten dienen in de loop der jaren derhalve ook aangepast te worden naar het daadwerkelijke prijsniveau als gevolg van prijsstijgingen, inflatie en conjuncturele ontwikkelingen.

Uitgangspunten en onzekerheidsmarge
De studie naar toekomstbestendige huisvesting kent een detailniveau dat passend is voor dit moment. Dat betekent tevens dat er een onzekerheidsmarge in de kostenramingen zit van plus of min ca 10%. Dit is vergelijkbaar met de eerdere studies die naar dit onderwerp zijn gedaan.
Delen van de resultaten van eerder onderzoek en de daarbij behorende kostenramingen zijn geactualiseerd. Het betreft hier een constructieve studie van ABT naar het balkon en een raming van het eerdere onderzoek door architectenbureau Braaksma & Roos. Daarnaast zijn recente kostengegevens uit een instandhoudingsstudie aangeleverd door Introdans.

Duurzaamheid
In de investeringsramingen wordt rekening gehouden met het kwaliteitsniveau BENG; Bijna Energie Neutraal. Dit is het minimale ambitieniveau waartoe de overheid vanaf 1 januari 2019 verplicht is. Alle terugverdienbare duurzaamheidsmaatregelen krijgen daarin ook een plek.

Dat wil overigens nog niet zeggen dat duidelijk is met welke maatregelen deze eis gehaald wordt. Keuzes ten aanzien van bijvoorbeeld zonnecellen, energie-neutraal, warmte-koude opslag, gasloos of andere bouwkundige en installatietechnische oplossingen worden bij het maken van een echt ontwerp in eerste aanleg gemaakt.

Wil de gemeente hogere duurzaamheidseisen, bijvoorbeeld het project zoveel als mogelijk op een circulaire wijze ontwikkelen, dan is een aanvullend budget (en tijd) noodzakelijk. Afhankelijk van de keuzes voor duurzaamheidsmaatregelen kan dit effect hebben op de geraamde exploitatiekosten van onderhoud of energieverbruik.

Grondkosten en terreininrichting
De kosten voor het verwerven en bouwrijp maken van gronden en inrichting van het (openbaar) terrein zijn geen onderdeel van de geraamde bouwkosten maar? worden meegenomen in de doorrekening naar jaarlasten door de gemeente.

Bij het bouwrijp maken van grond bestaat het risico op het aantreffen van grondvervuiling, kabels en leidingen die belemmerend liggen of zelfs niet gesprongen explosieven. Bij het starten

van het ontwerpproces kan onderzoek hiernaar gedaan worden om te bepalen of, en zo ja hoe groot, dit risico is. Het is niet gebruikelijk om deze aspecten nu al inzichtelijk te hebben.

Asbest
Er zijn geen kosten opgenomen voor het verwijderen van asbest in de aanvankelijke bouwkostenraming. Deze kosten zijn echter wél verwerkt in de investerings- en exploitatieraming die de gemeente heeft uitgewerkt.

Losse inrichting en theatertechniek
Tot de losse inrichting behoort o.a. het meubilair, horeca-inrichting en werkplekinrichting. Deze onderdelen behoren in reguliere zin tot de investeringen van de gebruiker (huurder) en zijn geen onderdeel bij het bepalen van de bouwkosten. Ook de onderdelen die tot de theatertechniek behoren, zoals geluidsinstallaties, licht- en hijsinstallatie en bijzondere of flexibele tribunes en podiumdelen, zijn niet opgenomen in de bouwkosten.

Bijkomende kosten
Onder de bijkomende kosten vallen zaken als leges, verzekeringen, honoraria en advieskosten, toezicht tijdelijke huisvesting, verhuiskosten en de interne kosten van de gemeente. Deze zijn in de ramingen van TwynstraGudde niet opgenomen. Deze kosten worden meegenomen in de doorrekening van de gemeente.

BTW
Alle bedragen van de bouwkosten zijn exclusief BTW.

4.2 FINANCIËLE RESULTATEN

In het onderzoek zijn de bouwkosten van de diverse modellen van de gezamenlijke huisvesting geraamd. Daarbij is rekening gehouden met bovenstaande uitgangspunten en het ruimteprogramma van de instellingen. Het overzicht van de bouwkosten is opgenomen in onderstaand overzicht.

Het voert hier te ver om in detail de ramingen toe te lichten. Volstaan wordt met de kenmerkende aspecten die de financiële verschillen en overeenkomsten duiden. Voor het tuinmodel zijn twee uiterste varianten berekend, die de brandbreedte tonen voor de benodigde transformatie van de grote zaal: Er is een referentievariant met zo ingrijpend mogelijke volledige sloop/-nieuwbouw berekend, en een variant met een zo minimaal mogelijke ingreep in de grote zaal. De daadwerkelijke kosten voor een model dat uitgaat van transformatie zal tussen deze twee calculaties in liggen. Voor de beide andere modellen is een dergelijke variant in principe ook mogelijk, deze zijn echter niet doorgerekend.

Tuinmodel (volledig nieuwbouw)

- Uitgegaan wordt van een kostenpost voor sloop van het huidige pand en de realisatie van een volledig nieuw theater.
- Het ruimtelijke programma is ca. 15.000 m^2 groot voor de drie instellingen.
- Raming van de bouwkosten bedraagt ca. € € 37,8 miljoen.

Tuinmodel (renovatie)

- Uitgegaan wordt van een kostenpost voor sloop van alleen het niet-monumentale deel van het pand.
- Het monumentale deel van het pand blijft behouden en wordt bouwkundig en installatietechnisch gerenoveerd.
- Delen hiervan worden getransformeerd.
- Het balkon van de grote zaal wordt gemoderniseerd.
- De constructieve vloer van het theater wordt geschikt gemaakt voor een plateautribune.
- Het ruimtelijke programma is ca. 15.000 m^2 groot voor de drie instellingen.
- Raming van de bouwkosten bedraagt ca. € € 33,2 miljoen.

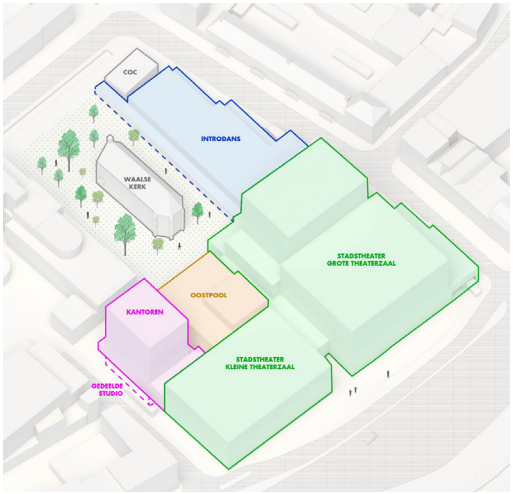

Bouwkosten: Ca € 33,2 tot 37,8 miljoen
Programma: 15.000 m^2
Beschrijving: Pagina 26 en bijlage C

Compact model

• Dit model is opgenomen in bijlage C.
• Uitgegaan wordt van een kostenpost voor sloop van het huidige pand en de realisatie van een volledig nieuw theater.
• Een kostenverhogend effect in de prijs per m2 wordt veroorzaakt door extra kosten die noodzakelijk zijn voor de ingewikkeldere constructie, de hoge mate van stapeling van functies en daardoor ook extra doos-in-doos-constructies om geluidoverlast tussen zalen te voorkomen.
• Het nieuwbouwprogramma is ca. 15.000 m^2 groot voor de drie instellingen.
• Raming van de bouwkosten bedraagt ca. €
€ 39,3 miljoen.

Paviljoenmodel

• Dit model is opgenomen in bijlage C.
• Uitgegaan wordt van een kostenpost voor sloop van het huidige pand en de realisatie van een volledig nieuw theater..
• Een kostenverhogend effect in dit model wordt veroorzaakt door extra noodzakelijke verkeersruimte (er is weinig ruimtelijke synergie) en meer geveloppervlak.
• Dit nieuwbouwprogramma is ca. 15.500 m^2 groot voor de drie instellingen.
• Raming van de bouwkosten bedraagt ca. €
€ 39,7 miljoen.

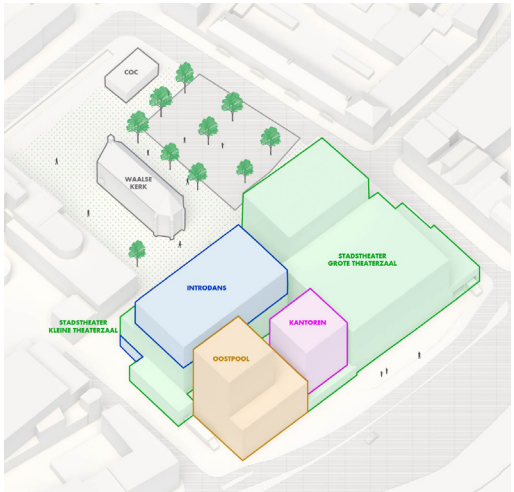

Bouwkosten: Ca € 39,3 miljoen
Programma: 15.000 m^2
Beschrijving: bijlage C

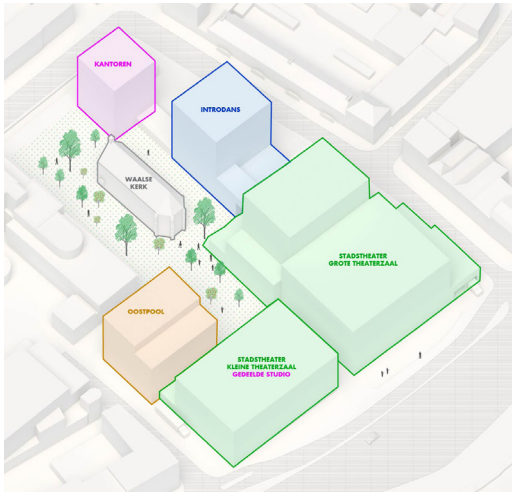

Bouwkosten: Ca € 39,7 miljoen
Programma: 15.500 m^2
Beschrijving: bijlage C

4.3 FINANCIËLE RESULTATEN TUSSENLIGGENDE SCENARIO'S

In hoofdstuk 2 is reeds geconcludeerd dat alleen in de gezamenlijke huisvesting van de drie instellingen sprake is van toekomstbestendige huisvesting. Desondanks zijn er ook tussenscenario's opgesteld waarbij niet alle partijen op één locatie komen.

Bij het bepalen van de bouwkosten van deze scenario's worden de investeringen van de nieuwe gezamenlijke huisvesting van twee van de instellingen aangevuld met de investeringen die gedaan kunnen worden om de huidige huisvesting van de individuele instelling te verbeteren.

Nogmaals wordt daarbij opgemerkt dat met een verbetering van de huisvesting van Introdans of van Oostpool op de huidige locatie bij lange na niet het ambitieniveau van toekomstbestendige huisvesting bereikt wordt. Hier kan alleen uitgegaan worden van het niveau 'Technisch gemoderniseerd'.

Let wel dat bij deze bouwkostencalculaties de 'renovatievariant' gekozen is voor de kosten van de grote zaal. Deze cijfers zijn dus goed te vergelijken met de variant 'tuinmodel (renovatie)' op de vorige pagina (33,2 miljoen). De kosten van tussenscenario Stadstheater en Oostpool zijn dan financieel als volgt opgebouwd:

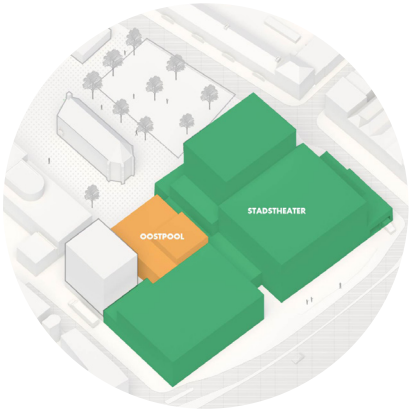

Tussenscenario Stadstheater en Oostpool o.b.v. tuinmodel (behoud)

Totale kosten: Minimaal € 28,2 miljoen
Inclusief opwaardering huidige locatie Introdans
Programma bouw Koningsplein: 12.500 m²
Beschrijving: Pagina 10 en 32

- Uitgegaan wordt van een kostenpost voor sloop van alleen het niet-monumentale deel.
- Het monumentale deel van het pand blijft behouden en wordt bouwkundig en installatietechnisch gerenoveerd.
- Delen hiervan worden getransformeerd.
- Het balkon van de grote zaal wordt gemoderniseerd.
- De constructieve vloer van het theater wordt geschikt gemaakt voor een plateautribune.
- Het ruimtelijke programma is ca. 12.500 m² groot voor de twee instellingen.
- Raming van de bouwkosten bedraagt ca. € € 26,5 miljoen.
- Technische modernisering van de huisvesting van Introdans wordt geraamd op € 1,7 miljoen
- Totale raming van dit scenario is € 28,2 miljoen.

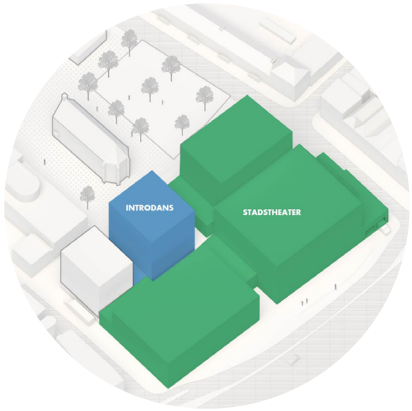

Tussenscenario Stadstheater en Introdans o.b.v. tuinmodel (behoud)

Totale kosten: Minimaal € 31,5 miljoen
Inclusief upgrade huidige locatie Oostpool
Programma bouw Koningsplein: 13.200 m²
Beschrijving: Pagina 12 en 32

- Uitgegaan wordt van een kostenpost voor sloop van alleen het niet-monumentale deel.
- Het monumentale deel van het pand blijft behouden en wordt bouwkundig en installatietechnisch gerenoveerd.
- Delen hiervan worden getransformeerd.
- Het balkon van de grote zaal wordt gemoderniseerd.
- De constructieve vloer van het theater wordt geschikt gemaakt voor een plateautribune.
- Het ruimtelijke programma is ca. 13.200 m² groot voor de twee instellingen.
- Raming van de bouwkosten bedraagt ca. € € 29,8 miljoen.
- Technische modernisering van de huisvesting van Oostpool wordt geraamd op € € 1,7 miljoen.
- Totale raming van dit scenario is € 31,5 miljoen.

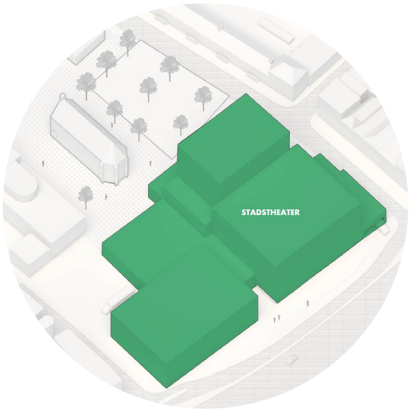

Scenario allen stand-alone o.b.v. tuinmodel (behoud)

Totale kosten: Minimaal € 26,4 miljoen
Inclusief upgrade locaties Oostpool en Introdans
Programma bouw Koningsplein: 11.000 m²
Beschrijving: Pagina 12 en 32

- Uitgegaan wordt van een kostenpost voor sloop van alleen het niet-monumentale deel.
- Het monumentale deel van het pand blijft behouden en wordt bouwkundig en installatietechnisch gerenoveerd.
- Delen hiervan worden getransformeerd.
- Het balkon van de grote zaal wordt gemoderniseerd.
- De constructieve vloer van het theater wordt geschikt gemaakt voor een plateautribune.
- Het ruimtelijke programma is ca. 11.000 m² groot voor de renovatie Stadstheater.
- Raming van de bouwkosten bedraagt ca. € 23,0 miljoen.
- Technische modernisering van de huisvesting van Oostpool en Introdans wordt geraamd op elk € 1,7 miljoen.
- Totale raming van dit scenario is € 26,4 miljoen.

4.4 CONCLUSIE

Uit de ramingen is af te leiden dat het tuinmodel financieel gunstiger is dan de overige modellen.

Indien binnen dit model gekeken wordt naar de varianten voor volledige nieuwbouw of voor behoud van het monumentale deel, dan kent daarin de behoudvariant een lager bouwkostenniveau. Deze twee kostenniveaus bepalen de bandbreedte van het benodigde budget voor de bouw. Zoals in hoofdstuk 3.4 geschetst wordt, kan een definitieve inschatting voor het kostenniveau gedaan worden nadat het transformatiescenario voor de grote zaal is vastgelegd.

De tussenscenario's kennen een aanzienlijk lager kostenniveau, echter deze voldoen niet aan het criterium toekomstbestendige huisvesting voor alle drie instellingen.

5. BEHEER VAN HET HUIS VOOR DE STAD

Naast het opstellen van de ruimtelijke scenario's, voor de oprichting van het gebouw en de inpassing in zijn omgeving, is in de zomer van 2019 een verkenning gedaan naar het mogelijke beheermodel van de accommodatie voor het moment dat de exploitatieperiode start.

5.1 BEHEERMODEL: VERTREK VANUIT BESTAANDE SITUATIE

Het toekomstige Stadstheater is een accommodatie die in exploitatie wordt genomen. Daartoe moeten -naast het primaire (maak)proces van de drie partners- diverse taken van ondersteunende aard worden uitgevoerd. Het betreft hoofdzakelijk facilitair beheer, maar ook taken die een programmatisch en educatief karakter hebben. In eerste instantie gaat deze verkenning in op de logische clustering van taken, zodat elk van de partners de taken uitvoert waarin zij excelleert en taken waarvoor dit niet geldt laat uitvoeren door een andere partij.

Als vertrekpunt voor het beheermodel wordt de huidige situatie genomen:

- In de accommodatie van het Stadstheater geldt een archetypische verdeling van beheertaken, waarbij de gemeente (als eigenaar) de taken behorend bij het 'eigenaarsdeel' (technisch en administratief beheer) voor zijn rekening neemt. MSA is de huurder en draagt (als exploitant) zorg voor het 'huurdersdeel' (facilitair en programmatisch beheer). Oostpool (via een aparte stichting) en Introdans dragen in de huidige situatie verantwoordelijkheid voor zowel het eigenaars- als huurdersdeel in hun respectievelijke eigen huisvesting.
- Hoewel elke partij momenteel de verantwoordelijkheid draagt voor de beheertaken in het gebruikersdeel, vindt de uitvoering van een gedeelte van deze taken plaats door derden. De horeca bij Oostpool is bijvoorbeeld uitbesteed.
- De culturele opdracht en daarbij behorende financiering (subsidie) is momenteel per organisatie (partner) vastgesteld en zal in iedere samenwerkingsvorm grotendeels gehandhaafd moeten worden.

5.2 BEHEERTAKEN: AUTONOOM OF IN SAMENWERKING

In 2019 heeft de Lauwersgrachtalliantie een Ambitiedocument (Thomas van Dalen Advies) opgesteld. In het laatste hoofdstuk wordt het resultaat weergegeven van de verkenning naar de intensiteit van samenwerking per deelcategorie.

Diverse taken, die horen bij het exploiteren van de accommodatie, zijn verdeeld naar: vergaand samenwerken, tussencategorie en niet samenwerken. In de verkenning van de zomer 2019 is een nadere aanscherping gemaakt in de taken die onder autonome dan wel gezamenlijke verantwoordelijkheid worden uitgevoerd. Van de eerdere tussencategorie wordt afstand genomen, omdat praktische uitvoering van de taken onder één van de genoemde regimes moet vallen.
Met de clustering van de beheertaken vindt de inhoudelijke afbakening plaats, waarna deze bij één verantwoordelijke

organisatie of samenwerkingsverband kan worden neergelegd. Door de instellingen is een aantal taken, gebaseerd op het Ambitiedocument, expliciet benoemd als primair proces van de partners. Deze vallen dus buiten de verantwoordelijkheid/ scope van het beheermodel [zie fig. 1]

De resterende taken, die dus niet autonoom worden uitgevoerd door de partners, kunnen worden toegewezen aan één organisatie die deze taken op zich neemt (bijvoorbeeld MSA) of een organisatievorm waarin de partijen samen verantwoordelijkheid dragen voor de taken.

5.3 SAMENWERKEN EN OVERDRAGEN

Op basis van gesprekken en individuele reacties op diverse vormen om het beheer te organiseren tekent zich een lijn af. Het is helder dat er een aantal taken bestaat, vooral programmatisch en educatief van aard, waar de partijen graag op basis van gelijkwaardigheid samen verantwoordelijkheid voor dragen [zie figuur 2].
Omdat deze taken relatief simpel in onderlinge samenwerking zijn uit te voeren, lijkt het niet zinnig noch noodzakelijk hier een aparte juridische entiteit voor op te richten. De afspraken hoe partijen concreet invulling geven aan deze taken, kunnen in een samenwerkingsovereenkomst worden vastgelegd.

De meer op het facilitair beheer gerichte taken liggen in het verlengde van wat alle partijen nu zelf (laten) uitvoeren, maar waarvoor het goed denkbaar is deze te laten uitvoeren door MSA [zie figuur 3].

Wanneer deze taken door MSA worden uitgevoerd, sluiten Oostpool en Introdans een dienstverleningsovereenkomst, waarin zij (per partij) afspraken maken over het niveau en de kosten van de dienstverlening. Ook in deze oplossing is het niet nodig een aparte juridische entiteit op te richten. Consequentie is dat Oostpool en Introdans een eigen huurovereenkomst sluiten met de gebouweigenaar (de gemeente).

MSA	Oostpool	Introdans
Opzetten jaarprogramma (algemeen)	Maakproces (toneel)	Maakproces (dans)
Zalenplanning (algemeen)	Voorstellingsmarketing	Voorstellingsmarketing
	Educatie rondom voorstellingen	Educatie rondom voorstellingen
	Eigen fondsenwerving	Eigen fondsenwerving

FIG 1: (BEHEER)TAKEN ALS ONDERDEEL VAN HET PRIMAIR PROCES, BUITEN SCOPE BEHEERMODEL

De lijst van taken die gezamenlijk (figuur 2) en door MSA (figuur 3) worden uitgevoerd zal inhoudelijk nog sterk worden aangescherpt, maar deze indeling is op basis van de verkenning een vertrekpunt.

In onderlinge samenwerking
Programmering en planning – Opzetten coherent meerjarenprogramma – Zalenplanning specifiek (Oostpool en Introdans)
Educatie – Opstellen educatief beleidsplan – Activiteiten – Gezamenlijke ruimte (n.t.b.)
Marketing – CRM, data t.b.v. ticketing – Publieksonderzoek

FIG 2

Onder te brengen bij MSA
Gastvrijheid – Horeca en gastvrijheid (catering) – Kassa, ticketing en bespreekbureau
Theatertechniek en productie (n.t.b.)
Facilitaire diensten – Receptie – Beveiliging – Groot keuken – Schoonmaak – Lunchvoorziening – Warme drankenautomaten – Post – Archief – Inventaris / losse inrichting
Gebouwbeheer – Klein onderhoud bouwkundig – Werktuigbouwkundig (riool, sanitair, afzuiging) – Electrotechnisch, lift, blusonderhoud
Gebouwbeheer diensten – Nutsvoorzieningen – BHV organisatie

FIG 3

5.4 CONCLUSIE

HET BEHEERMODEL IN RELATIE TOT DE BESLUITVORMING

Het proces om te komen tot het 'nieuwe' Stadstheater bevindt zich nog in een beginstadium. Het moment dat het toekomstige beheermodel in werking treedt, valt samen met de ingebruikname van het gebouw (de exploitatiefase). Ongeacht politieke besluitvorming zal dit ontwikkelingsproces nog enkele jaren duren, waarin het ontwerp wordt gemaakt en de uitvoeringswerkzaamheden plaatsvinden. Dit betekent dat voor de nadere invulling van het beheermodel en de voorbereiding op de exploitatiefase nog ruimschoots de tijd beschikbaar is.

De ervaring leert dat het in gezamenlijkheid ontwikkelen van een artistiek meerjarenprogramma een goede voorbereiding kan zijn op de beoogde samenwerking. De programmatische en organisatorische samenwerking vormt dan een goede basis voor het daadwerkelijk gezamenlijk gebruiken van de culturele accommodatie.

6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In het rapport zijn tussentijdse conclusies opgenomen die richting hebben gegeven aan het onderzoek. In dit hoofdstuk zijn deze nog eens samengevat. Gemakshalve zijn de conclusies en aanbevelingen opvolgend genummerd.

6.1 TOEKOMSTBESTENDIGHEID

1. Toekomstbestendige huisvesting gaat niet alleen over de (bouw)technische kwaliteit van de huisvesting maar ook over de functionele kwaliteit. De huisvesting is een voorwaardelijk middel in het functioneren van de culturele infrastructuur van Arnhem en omgeving.

2. Introdans, Oostpool en het Gelders Orkest/Phion worden door het Rijk gefinancierd omdat zij aangemerkt zijn als een gezelschap van topniveau. Om op dit topniveau te blijven is continu innovatie en ontwikkeling van het gezelschap vereist en het kunnen meegaan in de nationale en internationale ontwikkelingen. De huidige huisvesting van Introdans en Oostpool kent (toekomstige) knelpunten die deze doorontwikkeling straks niet meer faciliteert, maar beperkt. Functionele modernisering op de huidige locatie is voor hen niet mogelijk, waardoor nieuwbouw vereist is om de hoogstaande kwaliteit te kunnen blijven garanderen.

3. De meeste synergie, en dus realisatie van de ambities van de Lauwersgrachtalliantie, ontstaat indien er sprake is van een gezamenlijke en toekomstbestendige huisvesting.

4. Het Stadstheater heeft als traditionele schouwburg niet meer de uitstraling, flexibiliteit, technische mogelijkheden en comfort die passen bij de veranderende wensen en behoeften van het hedendaagse publiek. Deze zal hoe dan ook verbeterd dienen te worden.

5. Vanwege het behoud van monumentale waarden van het Stadstheater is het gewenst om de ontwikkeling van gezamenlijke en toekomstbestendige huisvesting op de locatie van het Stadstheater te doen.

6.2 FUNCTIONEEL EN RUIMTELIJK

6. Een gezamenlijke huisvesting op locatie Koningsplein is mogelijk. Daarbij bestaat de mogelijkheid om dit uit te voeren door aantrekkelijke verbindingen en het vergroenen van de omgeving.

7. Voor de gezamenlijke huisvesting op locatie Koningsplein zijn meerdere configuraties van het gewenste programma mogelijk. De meest voor de hand liggende is het tuinmodel omdat de balans tussen logistieke complexiteit, kosten, beheerbaarheid en stedenbouwkundige context optimaal is.

8. Aanpassing van de grote zaal van het Stadstheater is nodig om functioneel weer aansluiting te vinden met andere historische theaterzalen in Nederland. Dit heeft impact op het monument.

9. Om een grote zaal op nationaal niveau te realiseren is een omvangrijke transformatie van het monument het meest voor de hand liggend.

10. Een kleinere variant van scenario

B is mogelijk waarbij twee van de drie instellingen gaan samenwonen. Gevolg voor de niet-meeverhuizende organisatie is dat de huisvesting blijft hangen op technisch gemoderniseerd en dat bestaande problemen niet worden opgelost.

6.3 FINANCIEEL EN ORGANISATORISCH

11. In een overzicht in hoofdstuk 4 zijn de bouwkosten van de scenario's weergegeven. Indien voor alle instellingen functioneel gemoderniseerde en dus maximaal toekomstbestendige huisvesting gerealiseerd dient te worden is het tuinmodel financieel het meest gunstig.

12. Financieel voordeligere scenario's zijn ook mogelijk. Dit betekent wel een aanzienlijke teruggang in de mate van toekomstbestendigheid. Dit kan de betreffende instelling gaan beperken in het vasthouden van het huidig niveau.

13. In de rapportage zijn alleen de gebouwgebonden investeringskosten opgenomen. De bijkomende kosten behoren tot de financiële doorrekening van de gemeente en de partners. Hierover wordt separaat gerapporteerd.

14. De instellingen hebben met elkaar een concretiseringsslag gemaakt in de taken die individueel, gezamenlijk of overgedragen kunnen worden bij het gebruiken van gezamenlijke huisvesting. Deze laatste categorie betreft vooral de facilitaire en gebouwtechnische diensten.

15. Een nadere (juridische) invulling van deze afspraken van het beheermodel in de exploitatiefase kan gelijktijdig plaatsvinden met de ontwikkeling van het ontwerp en realisatie van de huisvesting.

6.4 AANBEVELINGEN

Dit onderzoek is heel breed geweest, en heeft veel onderwerpen aangeraakt. De belangrijkste uitdagingen voor het project zijn hierdoor helder in beeld gekomen, van de stedenbouwkundige schaal tot het detailniveau van de stoelen in de zaal. Tevens hebben de studies tot inzichten geleid in de te verwachten kosten. Aanbevelingen voor vervolgstudies richten zich met name op een verfijning van de inzichten in een aantaal deeltrajecten:

- Detailstudie naar concrete uitwerkingsrichtingen voor de transformatie van het historische gebouw, de zaal en het toneelhuis, in groter detail, en met een integraal team van erfgoeddeskundigen, theatertechnici, architect en gebruikers.

- Het opstellen van het Programma van Eisen en Wensen en het optimaliseren en verder uitwerken van de ruimtelijst (mede aan de hand van gekozen scenario).

Deze studies zijn onderdeel van de eerstvolgende fase (definitie en ontwerp).

BIJLAGE A - GEHANTEERDE RUIMTESTAAT

Ten behoeve van de ruimtelijke studies en de financiële onderbouwing zijn door de instellingen en de adviseurs de volgende eerste ruimtestaten opgesteld:

1 - scenario in geval van alles nieuwbouw

2 - scenario volledig behoud/renovatie bestaande grote zaal

3 - scenario behoud met grondige transformatie van bestaande grote zaal

Het verschil in de totale ruimtebehoefte komt voort uit verschillende ambities voor de grote zaal, omgang met het erfgoed en de mogelijkheden voor publieksvoorziening.

Het derde scenario is op basis van de functionele eisen van de organisaties het meest waarschijnlijke als startpunt voor een nauwkeurige en complete PVE-fase.

SCENARIO NIEUWBOUW

1	Buitenruimte	bandbreedte / uitgangspunt	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]	netto hoogte [m]	netto volume [m³]
Stadstheater									
1	fietsparkeren publiek	1 m2 per fiets - tweezijdig 5,50m.br.	100	0,36	2,75	1,0	100	3,0	300
2	parkeergarage publiek			2,5	4,75	11,9	0	4,5	0
3	parkeerplaats mindervaliden		2	2,5	4,75	11,9	24		0
4	"Kiss & Ride" zone, incl. taxi in & uitstapplaats		1			0,0	0		0
5	taxistandplaats					0,0	0		0
6	rooklogia | buitenterras bij foyer		1	3,0	15,00	45,0	45		0
7	opstelplaats vrachtwagen vóór loading dock/garage | manoeuvreerruimte		2	3,5	16,5	57,8	116	4,5	520
8	laad & losplaats leveranciers / bevoorrading orkest (instrumenten)	bakwagen	1	3,5	12,0	42,0	42	4,5	189
9	parkeerplaats vrachtwagens	trailer wett.max. 16,50 x 2,55 x 4,00 m.		3,5	16,5	57,8	0	4,5	0
10	parkeerplaats artiestenbus/nightliner	standaard bus 12 x 2,55 m.	1	3,5	12,0	42,0	42	4,5	189
11	opstelplaats opnametrein (NOB)	trailer		3,5	16,5	57,8	0	4,5	0
12	fietsenstalling personeel		30	0,36	2,75	1,0	30		0
13	opstelplaats afvalcontainers (voor lediging)		1	4,00	6,00	24,0	24	3,0	72
Introdans									
14	Fietsenstalling 50 fietsen		1	8,0	4,0	32,0	32	2,8	90
15	Parkeerplaats Interactiebus/bedrijfswagen		1	6,0	3,0	18,0	18		0
16	Parkeerplaatsen voor 15 auto's		1	20,0	15,0	300,0	300		0
17	Parkeerplaats voor dansersbus (Kiss & Ride zone)		1	15,0	4,5	67,5	68		0
18	Opstelplaats vrachtwagen - laden & lossen (onafh. van GZ/KZ)		1	3,5	16,5	57,8	58		0
Oostpool						0,0	0		0
19	Fietsenstalling 30 fietsen		30	0,36	2,75	1,0	30	3,0	90
20	Parkeerplaatsen voor 6 auto's		1	10,0	15,0	150,0	150		0
	Totaal						**1.077**		**1.449**

SCEN. MAX BEHOUD

aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]
ZIE SCENARIO NIEUWBOUW				
				1.077

SCEN. TRANSFORMATIE

aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]
ZIE SCENARIO NIEUWBOUW				
				1.077

2	Publieksruimten	bandbreedte / uitgangspunt	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]	netto hoogte [m]	netto volume [m³]
1	fietsenstalling publiek - inpandig	1 m2 per fiets - tweezijdig 5,50m.br.		0,36	2,75	1,00	0	3,0	0
2	entree, incl. tochtsluis		1	7,0	3,0	21,0	21	4,5	95
3	ontvangsthal/openbare inloopruimte		1	10,0	10,0	100,0	100	4,5	450
4	informatiebalie/receptie		1	5,0	3,0	15,0	15	4,5	68
5	meet & greet/verkooppunt merchandising/signeersessies	meters zitten in m² foyer		2,0	2,5	5,0	0	4,5	0
6	kassa/bespreekbureau		1	3,5	6,0	21,0	21	3,0	63
7	backoffice (kassa & info)	kantoor - 2 werkplekken	1	4,0	5,0	20,0	20	3,0	60
8	berging backoffice		1	4,0	2,0	8,0	8	3,0	24
9	garderobe (bewaakt/onbewaakt)	0,035-0,04m2 per jas	1147	0,5	0,08	0,04	46	3,0	138
10	lockerwand	10% bezoekers in twee lagen	57,35	0,3	0,5	0,125	7	3,0	22
11	foyers, inclusief lounges. Norm is 0,75 voor alle nieuwe foyerruimte	0,75-1,2 m² per bez. - pop 0,5 m² p.p.	1147	0,8	1,0	0,8	860	4,5	3.871
12	buffetten/bars	1 buffet per 200 bezoekers -12m2	6	4,0	3,0	12,0	72	4,5	324
13	spoelkeuken buffetten/bars | mise en place	8 m2 per bar	6	4,0	3,0	12,0	72	3,0	216
14	berging buffetten/bars	6 m2 per bar	6	3,0	2,0	6,0	36	3,0	108
15	ruimte voor inleidingen/workshops/educatie	1 m2 per bezoeker	100	1,0	1,0	1,0	100	4,5	450
16	ontvangsruimte, met buffet/bar en sanitair	2 m2 per bezoeker, in m² Foyer		1,0	2,0	2,0	0	4,5	0
17	vergaderruimten / break out ruimten	tussen de 35 en 50 m2				0,0	0	3,5	0
18	EHBO-ruimte	douche, toilet en warmwater	1	2,5	4,0	10,0	10	2,6	26
19	toiletten	2-3,5 m2 per toilet [incl.voorruimte]	45	1,0	3,0	3,0	135	2,6	351
20	toiletten miva	5 m2 - 1 toilet tot 1.000 bez.	2	2,0	2,5	5,0	10	2,6	26
	Totaal						**1.533**		**6.290**

aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m2]	totaal nuttig oppervlakte [m2]
	0,36	2,75	1,00	0
1	7,0	3,0	21,0	21
1	10,0	10,0	100,0	100
1	5,0	3,0	15,0	15
	2,0	2,5	5,0	0
1	3,5	6,0	21,0	21
1	4,0	5,0	20,0	20
1	4,0	2,0	8,0	8
1147	0,5	0,08	0,04	46
57,35	0,3	0,5	0,125	7
266,4	0,8	1,0	0,8	213
1	4,0	3,0	12,0	12
1	4,0	3,0	12,0	12
1	3,0	2,0	6,0	6
100	1,0	1,0	1,0	100
	1,0	2,0	2,0	0
			0,0	0
1	2,5	4,0	10,0	10
45	1,0	3,0	3,0	135
2	2,0	2,5	5,0	10
				736

aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m2]	totaal nuttig oppervlakte [m2]
	0,36	2,75	1,00	0
1	7,0	3,0	21,0	21
1	10,0	10,0	100,0	100
1	5,0	3,0	15,0	15
	2,0	2,5	5,0	0
1	3,5	6,0	21,0	21
1	4,0	5,0	20,0	20
1	4,0	2,0	8,0	8
1147	0,5	0,08	0,04	46
57,35	0,3	0,5	0,125	7
266,4	0,8	1,0	0,8	213
1	4,0	3,0	12,0	12
1	4,0	3,0	12,0	12
1	3,0	2,0	6,0	6
100	1,0	1,0	1,0	100
	1,0	2,0	2,0	0
			0,0	0
1	2,5	4,0	10,0	10
45	1,0	3,0	3,0	135
2	2,0	2,5	5,0	10
				736

3	Theatercafé/restaurant	bandbreedte / uitgangspunt	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]	netto hoogte [m]	netto volume [m³]
1	theatercafe (publieksdeel)			15,0	25,0	375,0	0	4,5	0
2	bereidingskeuken (koud & warm)	20-40 m2		5,0	6,0	30,0	0	3,0	0
3	afwaskeuken (spoelkeuken)	8-16 m2		3,0	4,0	12,0	0	3,0	0
4	koelcel	8-12 m2		2,0	6,0	12,0	0	2,3	0
5	vriescel	8-12 m2		2,0	4,0	8,0	0	2,3	0
6	magazijn (food en non food)	15-20 m2		3,0	6,0	18,0	0	3,0	0
7	toiletten (dames & heren of gendemeutraal)	min. 1 heren, 1 uri & 2 dames		1,0	3,0	3,0	0	2,6	0
8	toilet miva	5 m2		2,0	2,5	5,0	0	2,6	0
9	kantoorruimte	10 m2		3,0	3,5	10,5	0	2,6	0
10	kleedruimte personeel, D&H, incl. sanitair	15m2 per ruimte		3,0	5,0	15,0	0	2,6	0
	Totaal						**0**		**0**

aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]
ZIE SCENARIO NIEUWBOUW				
				0

aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]
ZIE SCENARIO NIEUWBOUW				
				0

4	Grote Zaal (lijsttoneel)	bandbreedte / uitgangspunt	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]	netto hoogte [m]	netto volume [m³]
1	zaal, inclusief balkons	huidige Grote Zaal (max)	737	1,0	0,93	0,9	685	20,0	13.708
2	loge voor laatkomers	2% van aantal bezoekers	15	0,5	2,5	1,3	19	3,0	56
3	toegangssluizen (akoestische scheiding)	min. doorgang 1,4 m.	8	1,8	1,4	2,5	20	2,6	52
4	onder voortoneel, vaste gedeelte	100 man = 160 m2 (1,6 m2/pp)	1	20,0	4,0	80,0	80	3,0	240
5	voortoneel, beweegbare gedeelte naar kelder (bestoeld)	i.c.m. onder voortoneel, in m² zaal		16,0	5,0	80,0	0	12,0	0
6	stoelenberging onder zaalvloer		1	20,0	5,0	100,0	100	3,0	300
7	regieplaats geluid in de zaal	2-8 m2 (8-16 plaatsen)	1			0,0	0		0
8	voortoneel		1	16,0	1,0	16,0	16	12,0	192
9	toneeltoren		1	28,0	18,5	518,0	518	30,0	15.540
10	zijtoneel rechts	diepte toneeltoren	1	8,0	18,5	148,0	148	12,0	1.776
11	zijtoneel, links	diepte toneeltoren	1	4,0	18,5	74,0	74	12,0	888
12	achtertoneel	breedte toneeltoren		28,0	5,0	140,0	0	12,0	0
13	omloopgang achter toneel (gelijk aan breedte toneeltoren)	min. 2,5-3,0 m. breed	1	28,0	3,0	84,0	84	2,6	218
14	berging theatertechniek (licht, geluid, toneel)		1	4,0	6,0	24,0	24	3,0	72
15	ondertoneel	afm. Toneeltoren	1	28,0	18,5	518,0	518	4,5	2.331
16	lierenruimte (binnen de contouren van de toneeltoren)	let op m3	0	18,5	4,0	74,0	0	4,0	0
17	regiecabine		1	5,0	4,0	20,0	20	2,6	52
18	opnamecabine			5,0	4,0	20,0	0	2,6	0
19	projectiecabine	min.2,5 m diep en 4,5 m br.		5,0	4,0	20,0	0	2,6	0
20	volgspotcabine			2,5	2,0	5,0	0	2,6	0
21	tolkencabine					0,0	0		0
22	versterkerruimte		3	1,5	3,0	4,5	14	3,0	41
23	dimmerruimte		6	1,5	3,0	4,5	27	3,0	81
24	Kleedkamers artiesten Grote Zaal - 1 - 2 personen (incl. douche & toilet)	10-20 m2 pp	2	5,0	4,0	20,0	40	2,6	104
25	Kleedkamers artiesten Grote Zaal - 4 - 6 personen (ex. douche & toilet)	4-6 m2 pp	6	6,0	4,0	24,0	144	2,6	374
26	Kleedkamers artiesten Grote Zaal - 10 - 12 personen (ex. douche & toilet)	2,5-3 m2 pp	4	6,0	5,0	30,0	120	2,6	312
27	Dirigentenkamer (incl.douche & toilet)	10-20 m2	1	5,0	3,0	15,0	15	2,6	39
28	Kleedkamer groepen (max. 50 personen)	1 m2 pp	0	5,0	10,0	50,0	0	2,6	0
29	Kleedkamer groepen (20 p.)/ stemkamer		1	5,0	8,0	40,0	40	2,6	104
30	Kleedruimte theatertechnici (dames & heren - huis)	D&H gescheiden	2	3,0	4,0	12,0	24	2,6	62
31	kleedruimte theatertechnici (dames & heren - gezelschap)		1	5,0	4,0	20,0	20	2,6	52
32	wacht-, verblijfsruimte naast toneel (techniek en artiesten) | als ArtFo ver weg	model Enschede		4,0	7,0	28,0	0	2,6	
33	productie kantoor (i.c.m. kantoor Techniek)		1	4,0	4,0	16,0	16	2,6	42
34	kantoor Techniek (naast toneel)		1	5,0	4,0	20,0	20	2,6	52
35	toiletten (gendemeutraal)		8	1,0	2,5	2,5	20	2,6	52
36	toilet miva	5 m2	1	2,0	2,5	5,0	5	2,6	13
37	douches		6	1,0	2,0	2,0	12		
38	kap- en grimeruimte (faciliteit in een kleedkamer)			5,0	6,0	30,0	0	2,6	0
39	werkruimte kleedsters (i.c.m. wasruimte)		1	4,0	4,0	16,0	16	2,6	42
40	was-, droog- en strijkruimte	in rekwisietenruimte		2,0	4,0	8,0	0	2,6	0
41	rekwisietenruimte (naast toneel)		1	4,0	4,0	16,0	16	2,6	42
42	keuken catering gezelschap (i.c.m. ArtFo)			6,0	8,0	48,0	0	2,6	0
43	fysiotherapie en massage (faciliteit in kleedruimte)			3,0	4,0	12,0	0	2,6	0
	Totaal						**2.855**		**35.548**

aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m2]	totaal nuttig oppervlakte [m2]
	1,0	0,93	0,9	0
0	0,5	2,5	1,3	0
8	1,8	1,4	2,5	20
0	20,0	4,0	80,0	0
	16,0	5,0	80,0	0
0	20,0	5,0	100,0	0
1			0,0	0
0	16,0	1,0	16,0	0
0	28,0	18,5	518,0	0
0	8,0	18,5	148,0	0
0	4,0	18,5	74,0	0
	28,0	5,0	140,0	0
0	28,0	3,0	84,0	0
0	4,0	6,0	24,0	0
0	28,0	18,5	518,0	0
0	18,5	4,0	74,0	0
0	5,0	4,0	20,0	0
	5,0	4,0	20,0	0
	5,0	4,0	20,0	0
	2,5	2,0	5,0	0
			0,0	0
3	1,5	3,0	4,5	0
6	1,5	3,0	4,5	0
2	5,0	4,0	20,0	40
6	6,0	4,0	24,0	144
4	6,0	5,0	30,0	120
1	5,0	3,0	15,0	15
0	5,0	10,0	50,0	0
1	5,0	8,0	40,0	40
2	3,0	4,0	12,0	24
1	5,0	4,0	20,0	20
	4,0	7,0	28,0	0
1	4,0	4,0	16,0	16
1	5,0	4,0	20,0	20
8	1,0	2,5	2,5	20
1	2,0	2,5	5,0	5
6	1,0	2,0	2,0	12
	5,0	6,0	30,0	0
1	4,0	4,0	16,0	16
	2,0	4,0	8,0	0
1	4,0	4,0	16,0	16
	6,0	8,0	48,0	0
	3,0	4,0	12,0	0
				528

aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m2]	totaal nuttig oppervlakte [m2]
0	1,0	0,93	0,9	0
0	0,5	2,5	1,3	0
8	1,8	1,4	2,5	20
1	20,0	4,0	80,0	80
	16,0	5,0	80,0	0
1	20,0	5,0	100,0	100
1			0,0	0
1	16,0	1,0	16,0	16
1	28,0	18,5	518,0	518
1	8,0	18,5	148,0	148
1	4,0	18,5	74,0	74
	28,0	5,0	140,0	0
1	28,0	3,0	84,0	84
1	4,0	6,0	24,0	24
1	28,0	18,5	518,0	518
0	18,5	4,0	74,0	0
0	5,0	4,0	20,0	0
	5,0	4,0	20,0	0
	5,0	4,0	20,0	0
	2,5	2,0	5,0	0
			0,0	0
3	1,5	3,0	4,5	14
6	1,5	3,0	4,5	27
2	5,0	4,0	20,0	40
6	6,0	4,0	24,0	144
4	6,0	5,0	30,0	120
1	5,0	3,0	15,0	15
0	5,0	10,0	50,0	0
1	5,0	8,0	40,0	40
2	3,0	4,0	12,0	24
1	5,0	4,0	20,0	20
	4,0	7,0	28,0	0
1	4,0	4,0	16,0	16
1	5,0	4,0	20,0	20
8	1,0	2,5	2,5	20
1	2,0	2,5	5,0	5
6	1,0	2,0	2,0	12
	5,0	6,0	30,0	0
1	4,0	4,0	16,0	16
	2,0	4,0	8,0	0
1	4,0	4,0	16,0	16
	6,0	8,0	48,0	0
	3,0	4,0	12,0	0
				2.131

5	Kleine theaterzaal (vlakke vloer)	bandbreedte / uitgangspunt	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]	netto hoogte [m]	netto volume [m³]
1	zaal, publieksdeel (250p) eventueel incl balkon, inclusief omlopen		250	0,77	1,0	0,77	193	11,0	2.118
2	balkon, indien buiten het zaaloppervlak			17,5	1,5	26,3	0	0,0	0
3	toegangssluizen	min. doorgang 1,4 m.	4	1,8	1,4	2,5	10	2,6	26
4	toneel (speelvlak)		1	13,5	11,0	148,5	149	11,0	1.634
5	voortoneel		1	13,5	1,0	13,5	14	11,0	149
6	zijtoneel (rechts naast speelvlak)		1	2,0	11,0	22,0	22	11,0	242
7	zijtoneel (links naast speelvlak)		1	2,0	11,0	22,0	22	11,0	242
8	omloopgang achtertoneel		1	17,5	2,5	43,8	44	2,6	114
9	opstelruimte (inschuifbare) tribune					0,0	0		0
10	berging theatertechniek (licht, geluid, toneel)		1	4,0	8,0	32,0	32	3,0	96
11	lierenruimte		1	3,0	11,0	33,0	33	3,0	99
12	regieplek, achterin de zaal, incl.projectie en volgspots	zaalbreedte - 2 toegangssluizen	1	13,9	3,0	41,7	42	3,0	125
13	volgspotposities (links & rechts)			2,0	2,0	4,0	0	2,6	0
14	projectiecabine			4,5	2,5	11,3	0	2,6	0
15	dimmerruimte		2	1,5	3,0	4,5	9	3,0	27
16	versterkerruimte		2	1,5	3,0	4,5	9	3,0	27
kleedkamers artiesten Kleine Zaal						0,0	0		0
17	- 1 - 2 personen (incl. douche & toilet)	10-20 m2 pp	1	5,0	4,0	20,0	20	2,6	52
18	- 4 - 6 personen	4-6 m2 pp	4	6,0	4,0	24,0	96	2,6	250
19	- 10 - 12 personen	2,5-3 m2 pp	0	6,0	5,0	30,0	0	2,6	0
20	kleedruimte theatertechnici (dames & heren - huis) i.c.m. Grote Zaal			3,0	4,0	12,0	0	2,6	0
21	kleedruimte theatertechnici (dames & heren - gezelschap) i.c.m. Grote Zaal			5,0	4,0	20,0	0	2,6	0
22	productie kantoor (i.c.m. kantoor Techniek)			4,0	4,0	16,0	0	2,6	0
23	toiletten		4	1,0	2,5	2,5	10	2,6	26
24	toilet miva	5 m2		2,0	2,5	5,0	0	2,6	0
25	douches		6	1,0	2,0	2,0	12	2,6	31
26	was-, droog- en strijkruimte, i.c.m. rekwisietenruimte		1	2,0	4,0	8,0	8	2,6	21
27	rekwisietenruimte, zie was-, droog- en strijkruimte			4,0	4,0	16,0	0	2,6	0
	Totaal						**723**		**5.277**

aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]
ZIE SCENARIO NIEUWBOUW				
				723

aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]
ZIE SCENARIO NIEUWBOUW				
				723

6	Dansvoorzieningen Introdans	bandbreedte / uitgangspunt	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]	netto hoogte [m]	netto volume [m³]	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]
101	Studio 1 - groot		1	18,0	15,0	270,0	270	7,0	1.890	ZIE SCENARIO NIEUWBOUW					ZIE SCENARIO NIEUWBOUW				
102	Studio 2 - groot		1	18,0	15,0	270,0	270	7,0	1.890										
103	Studio 3 - klein		1	10,0	8,0	80,0	80	5,0	400										
104	Studio Interactie (met publieksfaciliteiten voor 80 bez.)		1	15,0	18,0	270,0	270	7,0	1.890										
105	Kleedkamer 8 personen		1	6,0	4,0	24,0	24	2,8	67										
106	Kleedkamer 8 personen		1	6,0	4,0	24,0	24	2,8	67										
107	Kleedkamer 8 personen		1	6,0	4,0	24,0	24	2,8	67										
108	Kleedkamer 8 personen		1	6,0	4,0	24,0	24	2,8	67										
109	Kleedkamer 8 personen		1	6,0	4,0	24,0	24	2,8	67										
110	Kleedkamer 15 personen Interactie		1	6,0	4,0	24,0	24	2,8	67										
111	~~Kleedkamer 15 personen Interactie~~			6,0	4,0	24,0	0	2,8	0										
112	Doucheruimte 4 douches		1	4,0	3,0	12,0	12	2,8	34										
113	Doucheruimte 4 douches		1	4,0	3,0	12,0	12	2,8	34										
114	Doucheruimte 4 douches		1	4,0	3,0	12,0	12	2,8	34										
115	Doucheruimte 4 douches		1	4,0	3,0	12,0	12	2,8	34										
116	Doucheruimte 4 douches		1	4,0	3,0	12,0	12	2,8	34										
117	Doucheruimte 4 douches		1	4,0	3,0	12,0	12	2,8	34										
118	~~Doucheruimte 4 douches~~			4,0	3,0	12,0	0	2,8	0										
119	Kleedkamer repetitoren, incl. douche		1	5,0	4,5	22,5	23	2,8	63										
120	Kantoor en kleedkamer choreografen, incl. douche		1	3,0	5,0	15,0	15	3,0	45										
121	Kantoor en kleedkamer choreografen, incl. douche		1	3,0	5,0	15,0	15	3,0	45										
122	Sauna + fitnessruimte		1	10,0	8,0	80,0	80	3,5	280										
123	Fysiotherapie en massageruimte		1	4,0	4,0	16,0	16	3,0	48										
	Totaal						**1.255**		**7.156**					**1.255**					**1.255**

7	Repetitievoorzieningen Oostpool	bandbreedte / uitgangspunt	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]	netto hoogte [m]	netto volume [m³]	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]
1	**Grote repetitieruimte** (montage) met publieksfaciliteiten voor 80 bez.		1	18,0	20,0	360,0	360	8,0	2.880	ZIE SCENARIO NIEUWBOUW					ZIE SCENARIO NIEUWBOUW				
2	kleedruimte - 1 - 2 personen (incl. douche & toilet)	10-20 m2 pp		5,0	4,0	20,0	0	2,6	52										
3	kleedruimte - 4 - 6 personen	4-6 m2 pp		6,0	4,0	24,0	0	2,6	62										
4	kleedruimte - 10 - 12 personen	2,5-3 m2 pp	2	6,0	5,0	30,0	60	2,6	78										
5	toiletten		5	1,0	2,5	2,5	13	2,6	7										
6	toilet miva	5 m2	1	2,0	2,5	5,0	5	2,6	13										
7	douches		4	1,0	2,0	2,0	8	2,6	5										
8	Kantine/ontspanningsruimte		1	5,0	4,0	20,0	20	2,6	52										
9	pantry		1	3,0	2,0	6,0	6	2,6	16										
10	berging		1	5,0	5,0	25,0	25	**5,0**	125										
2	**Kleine repetitieruimte**		1	**15,0**	**12,0**	180,0	180	5,0	900										
3	kleedruimte - 1 - 2 personen (incl. douche & toilet)	10-20 m2 pp		5,0	4,0	20,0	0	2,6	52										
4	kleedruimte - 4 - 6 personen	4-6 m2 pp	2	6,0	4,0	24,0	48	2,6	62										
5	kleedruimte - 10 - 12 personen	2,5-3 m2 pp		6,0	5,0	30,0	0	2,6	78										
6	toiletten		3	1,0	2,5	2,5	8	2,6	7										
7	toilet miva	5 m2		2,0	2,5	5,0	0	2,6	13										
8	douches		2	1,0	2,0	2,0	4	2,6	5										
9	berging		1	4,0	5,0	20,0	20	**5,0**	100										
	Totaal						**756**		**4.507**					**756**					**756**

8	Back-stage ruimten	bandbreedte / uitgangspunt	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]	netto hoogte [m]	netto volume [m³]	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]
entree en laden & lossen										ZIE SCENARIO NIEUWBOUW					ZIE SCENARIO NIEUWBOUW				
1	fietsenstalling personeel (inpandig) | zie buitenruimte			0,36	2,75	1,0	0	2,6	0										
2	artiesten-, personeels- en leveranciersingang		1	2,0	3,0	6,0	6	2,6	16										
3	receptieloge, zie 8.401 Introdans		0	4,5	7,0	31,5	0	2,6	0										
4	vrachtwagengarage opstelplaats (inpandig) - Grote Zaal		2	4,5	18,0	81,0	162	5,0	810										
5	dockleveller - Grote Zaal		2	4,0	3,0	12,0	24	4,0	96										
6	vrachtwagengarage opstelplaats (inpandig) - Kleine Zaal		1	4,5	18,0	81,0	81	5,0	405										
7	dockleveller - Kleine Zaal		1	4,0	3,0	12,0	12	4,0	48										
8	laad- en losruimte (tussenopslag)		1	5,0	6,0	30,0	30	4,0	120										
9	expeditieruimte	zie laad- en losruimte (tussenopslag)	0	5,0	6,0	30,0	0	4,0	0										
studio/educatie/repetitieruimte (ST, OP, & ID)						0,0	0												
10	studio/repetitie/warming up ruimte		1	15,0	15,0	225,0	225	6,0	1.350										
11	kleedruimte 4 - 6 personen	4-6 m2 pp		6,0	4,0	24,0	0	2,6	0										
12	kleedruimte 10 - 12 personen	2,5-3 m2 pp	2	6,0	5,0	30,0	60	2,6	156										
13	(pop)oefenruimte (muziek)	16-42 m2		6,0	7,0	42,0	0												
14	toiletten		2	1,0	2,5	2,5	5	2,6	13										
15	douches, i.c.m. kleedruimten	2 m2	2	1,0	2,0	2,0	4	2,6	10										
artiestenfoyer						0,0	0												
16	artiestenfoyer	(aantal = aanwezige personen)	140	1,0	1,5	1,5	210	3,0	630										
17	keuken artiestenfoyer		1	5,0	4,0	20,0	20	3,0	60										
18	voorraadruimte artiestenfoyer		1	5,0	2,0	10,0	10	3,0	30										
19	kleedkamer personeel artiestenfoyer		1	5,0	3,0	15,0	15	3,0	45										
20	rookruimte	3-12m2 (4-12 rokers)=ca. 1m2/roker	1	5,0	3,0	15,0	15	3,0	45										
werkplaatsen, incl. voorraad						0,0	0												
21	- hout		1	10,0	8,0	80,0	80	4,0	320										
22	- schilder		1	4,0	5,0	20,0	20	4,0	80										
23	- metaalbewerking / lassen		1	10,0	4,0	40,0	40	4,0	160										
24	- electra/licht		1	10,0	8,0	80,0	80	2,6	208										
25	- audio/video		1	5,0	8,0	40,0	40	2,6	104										
26	- filterssnijden, incl. berging filters		1	5,0	5,0	25,0	25	2,6	65										
bergingen						0,0	0												
27	orkestbak (lessenaars en stoelen)		1	5,0	4,0	20,0	20	3,0	60										
28	vleugel		1	3,0	4,0	12,0	12	2,6	31										
29	instrumenten(kisten) - voorziening in brede gang			6,0	10,0	60,0	0	2,6	0										
30	theatertechniek (toneelniveau of met lift bereikbaar)			3,0	18,5	55,5	0	3,0	0										
31	licht (schijnwerpers & verlengkabels)	50 m2	1	5,0	10,0	50,0	50	3,0	150										
32	geluid (versterker- en randapparatuur)	25 m2	1	5,0	5,0	25,0	25	3,0	75										
33	toneel (gereedschap, hijsmiddelen, praktikabels & doekenwagens, etc.)	50 m2	1	5,0	10,0	50,0	50	3,0	150										
34	lampenberging, i.c.m. filtersnijruimte			5,0	2,0	10,0	0	2,6	0										
35	berging drukwerk/brochures/flyers/posters	i.c.m. kantoren (ca. 25 m2)	1	4,0	5,0	20,0	20	3,0	60										
36	berging schoonmaak	Musis 10m²	1	3,0	4,0	12,0	12	3,0	36										
37	berging horeca	publieksruimten / facilitair		3,0	4,0	12,0	0	3,0	0										
Introdans																			
216	Opslag Interactie		1	10,0	4,0	40,0	40	2,8	112										
301	Werkplaats elektro		1	7,0	5,0	35,0	35	3,5	123										
302	Opslag geluid en video		1	5,0	5,0	25,0	25	3,5	88										
303	AV-studio en AV-archief		1	5,0	4,0	20,0	20	3,5	70										
304	Naaiatelier en strijkkamer		1	6,0	5,0	30,0	30	3,5	105										
305	Wasruimte		1	6,0	4,0	24,0	24	3,5	84										
306	Opstelruimte kostuumkisten		1	8,0	4,0	32,0	32	3,5	112										
307	Verfruimte		1	4,0	4,0	16,0	16	3,5	56										
308	Paskamer		1	4,0	4,0	16,0	16	3,5	56										
309	Opslag kostuums		1	15,0	8,0	120,0	120	3,5	420										
310	Opslag requisieten en klein decor		1	12,0	8,0	96,0	96	3,5	336										
311	Laad- en losplaats kostuumkisten, decor en techniek (tussenopslag)		1	5,0	6,0	30,0	30	4,5	135										
401	Receptie/hal, zie 8.3		1	8,0	8,0	64,0	64	4,0	256										
402	Werkruimte/opslag receptie		1	4,0	4,0	16,0	16	3,5	56										
403	(Personeels)garderobe		1	4,0	3,0	12,0	12	2,8	34										
404	Kantine		1	10,0	10,0	100,0	100	3,5	350										
405	Keuken		1	4,0	4,0	16,0	16	3,5	56										
406	Opslag drank en etenswaren		1	4,0	4,0	16,0	16	2,8	45										
407	Rustruimte		1	4,0	3,0	12,0	12	3,0	36										
409	Toiletten cf. ARBO en Bouwbesluit					0,0	0		0										
412	Opslag meubilair		1	5,0	5,0	25,0	25	2,8	70										
413	Opslag onvoorzien		1	4,0	4,0	16,0	16	2,8	45										
Oostpool									0										
2	Opslagruimte groot		1	10,0	8,0	80,0	80	6,0	480										
3	Opslagruimte groot		1	10,0	8,0	80,0	80	5,0	400										
4	Opslagruimte klein		2	2,0	5,0	10,0	20	2,6	26										
5	Kostuumatelier		1	6,0	5,0	30,0	30	2,6	78										
6	Werkplaats		1	5,0	6,0	30,0	30	5,2	156										
7	Woonkeuken (Kantine/ontspanningsruimte)		1	9,0	4,0	36,0	36	2,6	94										
	Totaal						**2.390**		**9.210**					**2.390**					**2.390**

9	Facilitaire horecaruimten foyer | Banqueting	bandbreedte / uitgangspunt	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]	netto hoogte [m]	netto volume [m³]	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]
1	koffie-, afwaskeuken (spoelkeuken)	ca. 20 m2	1	5,0	4,0	20,0	20	3,0	60	ZIE SCENARIO NIEUWBOUW					ZIE SCENARIO NIEUWBOUW				
2	magazijn keuken		1	3,0	4,0	12,0	12	3,0	36										
3	drankenopslag		3	3,0	4,0	12,0	36	3,0	108										
4	drankenopslag (gekoeld)		1	3,0	4,0	12,0	12	2,6	31										
5	emballageruimte		1	3,0	4,0	12,0	12	3,0	36										
6	bierkoeling (centrale opslag biertank)	500 of 1000 liter	1	3,5	2,8	9,6	10	3,0	29										
7	koelcel	12-16 m²	1	4,0	4,0	16,0	16	2,6	42										
8	vriescel	6-8 m²	1	2,0	4,0	8,0	8	2,6	21										
9	kleedruimten dames (horeca)	15-25 m2	1	5,0	5,0	25,0	25	2,6	65										
10	kleedruimten heren (horeca)	10-15 m2	1	3,0	4,0	12,0	12	2,6	31										
11	toiletten, algemeen gebruik Backstage		0	1,0	3,0	3,0	0	2,6	0										
12	douches, algemeen gebruik Backstage		0	1,0	3,0	3,0	0	2,6	0										
13	was-, droog- en strijkruimte		1	2,0	4,0	8,0	8	2,6	21										
14	afwerkruimte externe cateraar (excl.apparatuur)		1	4,0	11,0	44,0	44	3,0	132										
	Totaal						**215**		**611**					**215**					**215**

10	Kantoren	bandbreedte / uitgangspunt	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]	netto hoogte [m]	netto volume [m³]	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]	aantal	netto breedte [m]	netto diepte [m]	nuttig oppervlakte [m²]	totaal nuttig oppervlakte [m²]
Stadstheater (48 werkplekken)										ZIE SCENARIO NIEUWBOUW					ZIE SCENARIO NIEUWBOUW				
1	directiekantoor, zie werkplekken			4,0	5,0	20,0	0	2,6	0										
2	**OVERALL werkplekken totaal (nader in te delen)**	8 (min) - 12 (TG) m² pp	99	3,0	4,0	12,0	1.188	2,6	3.089										
3	werkruimte Marketing, zie archief / berging			3,0	4,0	12,0	0	2,6	0										
4	stilte werkplekken, , zie werkplekken			2,0	3,0	6,0	0	2,6	0										

5	spreekkamers, , zie werkplekken			2,5	3,0	7,5	0	2,6	0											
6	vergader-, presentatieruimte	10 pers = 25 m2		5,0	5,0	25,0	0	2,6	0											
7	bibliotheek i.c.m. vergaderuimte			2,5	5,0	12,5	0	2,6	0											
8	pantry, garderobe			2,0	3,0	6,0	0	2,6	0											
9	toiletten			1,0	2,5	2,5	0	2,6	0											
10	toilet miva	5 m2		2,0	2,5	5,0	0	2,6	0											
11	Kolfruimte/douche			2,0	2,0	4,0	0	2,6	0											
12	archief / berging (ook voor Marketing)			5,0	5,0	25,0	0	2,6	0											
13	kopieer-/ printerruimte			3,0	4,0	12,0	0	2,6	0											
14	server-, patchruimte (telefooncentrale), onderdeel technische ruimten	ca. 8 m2 (2x4m)		3,0	3,0	9,0	0	2,6	0											
Introdans (30 werkplekken)						0,0	0													
201	Artistieke directie			6,0	5,0	30,0	0	4,0	0											
202	Secretariaat artistiek			4,0	4,0	16,0	0	3,5	0											
203	Zakelijke directie			6,0	5,0	30,0	0	4,0	0											
204	Secretariaat zakelijk			4,0	4,0	16,0	0	3,5	0											
205	Repetitoren			4,0	4,0	16,0	0	3,5	0											
206	Manager administratie, P&O			4,0	4,0	16,0	0	3,5	0											
207	Administratie			4,0	4,0	16,0	0	3,5	0											
208	Productie			5,0	4,0	20,0	0	3,5	0											
209	Manager PR			4,0	4,0	16,0	0	3,5	0											
210	PR			5,0	4,0	20,0	0	3,5	0											
211	2 Flexplekken			4,0	4,0	16,0	0	3,5	0											
212	Opslag PR			6,0	4,0	24,0	0	2,8	0											
213	Interactie artistiek			4,0	4,0	16,0	0	3,5	0											
214	Interactie algemeen			4,0	4,0	16,0	0	3,5	0											
215	Interactiedocenten			4,0	4,0	16,0	0	3,5	0											
217	Hoofd techniek en huisvesting			4,0	4,0	16,0	0	3,5	0											
218	ICT en AV			6,0	4,0	24,0	0	3,5	0											
219	Techniek			6,0	4,0	24,0	0	3,5	0											
220	Huishoudelijke dienst, incl. opslag			4,0	4,0	16,0	0	3,0	0											
221	Vergader- en ontvangstruimte (16 personen)			6,0	6,0	36,0	0	3,5	0											
222	Vergader- en ontvangstruimte (10 personen)			4,0	4,0	16,0	0	3,5	0											
223	Opslag kantoor en repro			4,0	4,0	16,0	0	2,8	0											
224	Archief			5,0	5,0	25,0	0	2,8	0											
411	Communicatienetwerkbeheer			4,0	4,0	16,0	0	3,0	0											
Oostpool (21 werkplekken)									0											
1	Kantoorruimte groot			5,0	9,0	45,0	0	4,0	0											
2	Kantooruimte klein			5,0	5,0	25,0	0	2,6	0											
3	Kopieerruimte			2,5	2,0	5,0	0	2,6	0											
4	Pantry			2,0	3,0	6,0	0	2,6	0											
	Totaal						**1.188**		**3.089**						**1.188**					**1.188**

	11 Transportinstallaties	**bandbreedte / uitgangspunt**	**aantal**	**netto breedte [m]**	**netto diepte [m]**	**nuttig oppervlakte [m²]**	**totaal nuttig oppervlakte [m²]**	**netto hoogte [m]**	**netto volume [m³]**	**aantal**	**netto breedte [m]**	**netto diepte [m]**	**nuttig oppervlakte [m²]**	**totaal nuttig oppervlakte [m²]**	**aantal**	**netto breedte [m]**	**netto diepte [m]**	**nuttig oppervlakte [m²]**	**totaal nuttig oppervlakte [m²]**
1	vrachtwagenlift			3,5	16,5	57,8	0	3,0	0	ZIE SCENARIO NIEUWBOUW					ZIE SCENARIO NIEUWBOUW				
2	goederenlift (horeca)		1	1,1	2,2	2,4	2	20,0	48										
3	goederenlift (back stage)		1	2,5	3,0	7,5	8	20,0	150										
4	goederenlift			1,4	2,2	3,1	0	30,0	0										
5	heffer zaalregie		1	1,8	3,0	5,4	5	2,6	14										
6	personenlift (publiek - 13 personen)	(kelder t/m hoogste nivo foyer)	1	1,1	2,2	2,4	2	20,0	48										
7	personenlift (back stage)	(kelder t/m hoogste verdieping)	1	1,1	2,2	2,4	2	30,0	73										
8	personenlift (techniek)	(kelder t/m rollenzolder)	1	1,1	2,2	2,4	2	35,0	85										
	In m2 BVO opnemen als toeslag op m2 NVO %						**0**		**0**					**0**					**0**

	12 Algemeen ondersteunende ruimten	**bandbreedte / uitgangspunt**	**aantal**	**netto breedte [m]**	**netto diepte [m]**	**nuttig oppervlakte [m²]**	**totaal nuttig oppervlakte [m²]**	**netto hoogte [m]**	**netto volume [m³]**	**aantal**	**netto breedte [m]**	**netto diepte [m]**	**nuttig oppervlakte [m²]**	**totaal nuttig oppervlakte [m²]**	**aantal**	**netto breedte [m]**	**netto diepte [m]**	**nuttig oppervlakte [m²]**	**totaal nuttig oppervlakte [m²]**
Stadstheater										ZIE SCENARIO NIEUWBOUW					ZIE SCENARIO NIEUWBOUW				
1	magazijn algemeen | meubilair foyer		1	6,0	10,0	60,0	60	3,0	180										
2	magazijn schoonmaakdienst, bij centrale toiletgroep		1	3,0	5,0	15,0	15	3,0	45										
3	centrale vuilverzameling (containerruimte), zie 12.414 Introdans			1,5	6,0	9,0	0	3,0	0										
4	1 werkkast per sanitairblok/verdieping		12	1,5	2,0	3,0	36	2,6	94										
5	kleedkamer dames nabij receptieloge (schoonmaak)		1	2,0	2,0	4,0	4	2,6	10										
6	kleedkamer heren nabij receptieloge (schoonmaak)		1	2,0	2,0	4,0	4	2,6	10										
7	Kolfruimte i.c.m. kantoren			2,0	3,0	6,0	0	2,6	0										
Introdans						0,0	0												
414	Schoonmaakopslag en afvalcontainers, zie 12.1 ST		1	6,0	4,0	24,0	24	2,8	67										
409	Schoonmaakkasten cf. ARBO					0,0	0		0										
	Totaal						**143**		**339**					**143**					**143**

	13 Technische installatieruimten	**bandbreedte / uitgangspunt**	**aantal**	**netto breedte [m]**	**netto diepte [m]**	**nuttig oppervlakte [m²]**	**totaal nuttig oppervlakte [m²]**	**netto hoogte [m]**	**netto volume [m³]**	**aantal**	**netto breedte [m]**	**netto diepte [m]**	**nuttig oppervlakte [m²]**	**totaal nuttig oppervlakte [m²]**	**aantal**	**netto breedte [m]**	**netto diepte [m]**	**nuttig oppervlakte [m²]**	**totaal nuttig oppervlakte [m²]**
										ZIE SCENARIO NIEUWBOUW					ZIE SCENARIO NIEUWBOUW				
1	C.V.-ruimte		1	2,0	5,0	10,0	10	5,2	52										
2	luchtbehandeling grote theaterzaal		1	5,0	15,0	75,0	75	5,2	390										
3	luchtbehandeling kleine theaterzaal		1	5,0	10,0	50,0	50	5,2	260										
4	luchtbehandeling filmzalen					0,0	0		0										
5	luchtbehandeling publieksruimten		1	5,0	10,0	50,0	50	5,2	260										
6	luchtbehandeling backstage, kantoren theater e.d.		1	5,0	15,0	75,0	75	5,2	390										
7	traforuimte (middenspanning)		2	3,0	3,0	9,0	18	2,6	47										
8	laagspanningsruimte		1	3,0	4,0	12,0	12	2,6	31										
9	sprinklervoorraadruimte			10,0	20,0	200,0	0	2,6	0										
10	sprinklerpompkamer			5,0	4,0	20,0	0	2,6	0										
11	accuruimte, t.b.v. nobreak noodstroom voorziening		1	2,0	3,0	6,0	6	2,6	16										
Introdans																			
411	Technische ruimte		1	6,0	4,0	24,0	24	3,5	84										
	In m2 BVO opnemen als toeslag op m2 NVO %						**0**		**0**					**0**					**0**

	RECAPITULATIE / NUTTIGE AFMETINGEN	**bandbreedte / uitgangspunt**	**%**			**totaal nuttig oppervlakte [m²]**		**totaal nuttig volume [m³]**	**%**			**totaal nuttig oppervlak [m2]**	**%**			**totaal nuttig oppervlak [m2]**
1	Buitenruimte					1.077		1.449				1.077				1.077
2	Publieksruimten		13,87%			1.533		6.290	9,28%			736	7,72%			736
3	Theatercafé/restaurant		0,00%			0		0	0,00%			0	0,00%			0
4	Grote Zaal (lijsttoneel)		25,82%			2.855		35.548	6,66%			528	22,34%			2.131
5	Kleine theaterzaal (vlakke vloer)		6,54%			723		5.277	9,11%			723	7,58%			723
6	Dansvoorzieningen Introdans		11,35%			1.255		7.156	15,81%			1.255	13,16%			1.255
7	Repetitievoorzieningen Oostpool		6,84%			756		4.507	9,53%			756	7,93%			756
8	Back-stage ruimten		21,61%			2.390		9.210	30,13%			2.390	25,06%			2.390
9	Facilitaire horecaruimten foyer | Banqueting		1,94%			215		611	2,71%			215	2,25%			215
10	Kantoren		10,74%			1.188		3.089	14,97%			1.188	12,46%			1.188
11	Transportinstallaties	zie onder als toeslag op NVO	0,00%			0		0	0,00%			0	0,00%			0
12	Algemeen ondersteunende ruimten		1,29%			143		339	1,80%			143	1,50%			143
13	Technische installatieruimten	zie onder als toeslag op NVO	0,00%			0		0	0,00%			0	0,00%			0
	Totaal nuttig vloeroppervlak (nvo) | excl. buitenruimte		**100,0%**			**11.057**		**72.027**	**100,0%**			**7.933**	**100,0%**			**9.536**

	TOESLAGEN	**bandbreedte / uitgangspunt**	**%**			**oppervlakte [m2]**		**volume [m3]**	**%**			**oppervlakte [m2]**	**%**			**oppervlakte [m2]**
1	Technische installatieruimten	7-9% op nvo	7%			774	3,0	2.322	7%			555	7%			668
2	Verkeersruimten	15-20% op nvo+verkeersruimte	16%			1.893	3,0	5.679	16%			1.358	16%			1.633
3	Constructie	13% op nvo+verkeersruimte	12%			1.420	10%	7.203	12%			1.019	12%			1.224
	Totaal toeslagen		**36,96%**			**4.087**		**15.204**	**36,96%**			**2.932**	**36,96%**			**3.524**

	BRUTO VLOEROPPERVLAK (BVO)					**oppervlakte [m2]**		**volume [m3]**				**oppervlakte [m2]**				**oppervlakte [m2]**
	Totaal bruto vloeroppervlak (bvo) | excl. Buitenruimte					**15.144**		**87.231**				**10.866**				**13.060**

SCENARIO NIEUWBOUW | SCEN. MAX BEHOUD | SCEN. TRANSFORMATIE

BIJLAGE B - VERKEERSBEWEGINGEN EN PARKEREN

Huidige situatie parkeren
Rond het Stadstheater zijn verschillende parkeerplaatsen aanwezig waar ten dele door o.a. bezoekers van het theater kan worden geparkeerd. Het gaat om:
• Koningsplein: 57 betaalde parkeerplaatsen + 2 gehandicapten parkeerplaatsen (algemeen)
• St Catharinaplaats: 35 vergunning parkeerplaatsen + 1 gehandicapten parkeerplaats (op kenteken)
• Langs de straat: 12 betaalde parkeerplaatsen + 2 gehandicapten parkeerplaatsen (algemeen) + 1 gehandicapten parkeerplaats (op kenteken) + 1 deelauto parkeerplaats (Greenwheels)

De vergunningparkeerplaatsen op Sint Catharinaplaats zijn ooit ingesteld speciaal voor ondernemers omdat mensen met een bedrijfsvergunning geen gebruik mochten maken van de parkeergarages. Dat is inmiddels veranderd dus de noodzaak voor vergunningplekken is er niet meer. Deze plekken zouden binnen het huidige beleid kunnen worden omgezet in betaalde parkeerplaatsen. Op dit moment kunnen bezoekers van het Stadstheater geen gebruik maken van de vergunningparkeerplaatsen (tenzij zij toevallig ook een bedrijfsvergunning hebben).

Volgens de huidige parkeernorm (0,15 per zitplaats) zijn er voor de bestaande voorziening 0,15 * 950 = 143 parkeerplaatsen nodig. Iets minder dan de helft van de benodigde parkeervoorzieningen wordt nu gevonden op het Koningsplein en langs de straat, de andere plekken bevinden zich op korte afstand: Musisgarage (540 bezoekersparkeerplaatsen) en Broerengarage (380 plaatsen). Op wat meer afstand zijn er parkeerplaatsen o.a. op de Trans, P7 en voor de mensen die de weg weten: Prinsenhof.

Toekomstige parkeervraag
In de voorliggende scenario's voor gezamenlijke huisvesting is het niet mogelijk om de huidige maaiveldparkeerplaatsen op het Koningsplein en St Catharinaplaats te handhaven. Voor deze parkeerplaatsen zullen alternatieven moeten worden onderzocht. Omdat de zaalcapaciteit nagenoeg gelijk blijft zal de piekvraag voor parkeren gelijk blijven en behoeven er dus geen extra parkeerplaatsen te worden toegevoegd.

Opvangen parkeercapaciteit
Om de parkeercapaciteit die verloren gaat te ondervangen, wordt in eerste instantie gekeken of er in de omgeving nog voldoende parkeercapaciteit aanwezig is. Uit een eerste verkenning blijkt dat er m.n. in de nabijgelegen parkeergarages Musis en Broerenstraat nog ruimte aanwezig is. Voor fietsen zijn er rond het theater zo'n 60 parkeerplekken aanwezig maar ligt een deel niet op de logische plekken en wordt er daarom vrij veel "wild geparkeerd".

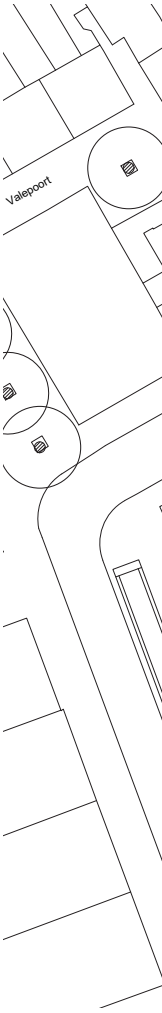

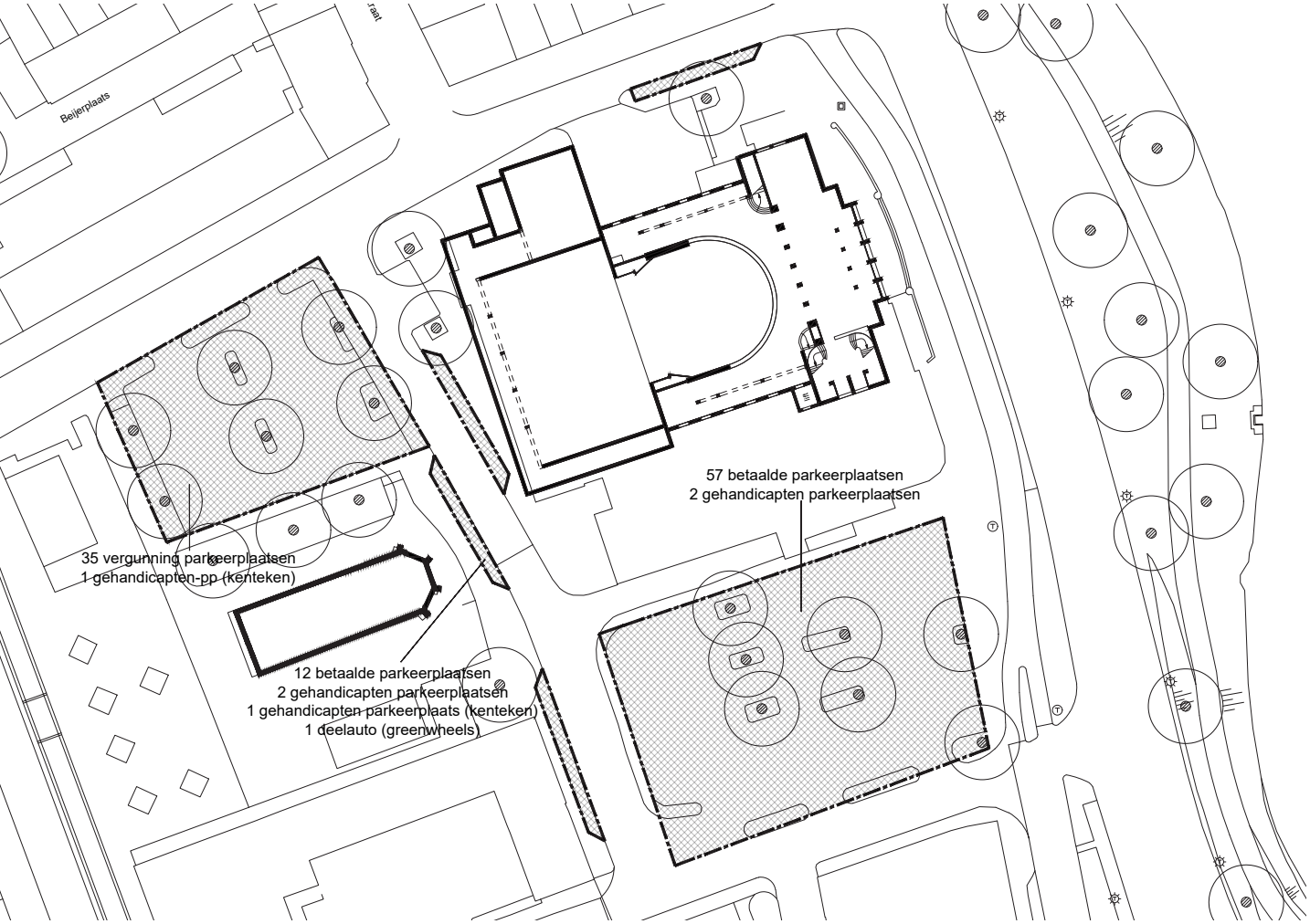
Beijerplaats
57 betaalde parkeerplaatsen
2 gehandicapten parkeerplaatsen
35 vergunning parkeerplaatsen
1 gehandicapten-pp (kenteken)
12 betaalde parkeerplaatsen
2 gehandicapten parkeerplaatsen
1 gehandicapten-parkeerplaats (kenteken)
1 deelauto (greenwheels)

	EXPEDITIEVERKEER OVERZICHT						
	Alliantie Oostpool Stadstheater Introdans						
				FREQUENTIE, AANTAL KEER PER			
ORGANISATIE	**AFDELING**	**TRANSPORTMIDDEL**	**SOORT VRACHT**	**DAG**	**WEEK**	**MAAND**	**JAA**
introdans	interactie	bedrijfsbusje	docenten en lesmateriaal		4		
introdans	algemeen	bedrijfsbusje	divers	1			
introdans	algemeen	busjes/bakwagens	leveringen en paketten	6			
introdans	algemeen	busjes	beveiligingsdienst			1	
introdans	facilitair	busjes	onderhoudsdiensten			2	
introdans	voorstellingen	trailer/oplegger	3 tot 8 kostuumkisten		8		
introdans	voorstellingen	touringcar	dansers ophalen terugbrengen		10		
introdans	repetities	trailer/oplegger	decor			1	
introdans	repetities	bakwagen b rijbewijs	decor			1	
introdans	voorstellingen	bakwagen b rijbewijs	decor			1	
introdans	interactie	rolstoeltaxi	personen			1	
Toneelgroep Oostpool	voorstellingen	trailer/oplegger	decor, licht, geluid en kostuum			2	
Toneelgroep Oostpool	voorstellingen	bedrijfsbus	decor, licht, geluid en kostuum		4		
Toneelgroep Oostpool	voorstellingen	bakwagen b rijbewijs	decor, licht, geluid en kostuum			2	
Toneelgroep Oostpool	Voorstellingen	taxi / personen bus	ophalen & brengen acteurs			3	
Toneelgroep Oostpool	Voorstellingen	bedrijfsbus	cateraar			3	
Toneelgroep Oostpool	repetities	trailer/oplegger	decor, licht, geluid en kostuum				6
Toneelgroep Oostpool	repetities	bedrijfsbus	decor, licht, geluid en kostuum			4	
Toneelgroep Oostpool	repetities	bakwagen b rijbewijs	decor, licht, geluid en kostuum			1	
Toneelgroep Oostpool	facilitair	bedrijfsbus	installateur / onderhoudsmonteur			8	
Toneelgroep Oostpool	facilitair	bedrijfsbus	schilder			1	
Toneelgroep Oostpool	facilitair	bedrijfsbus	leveringen en paketten	4			
Toneelgroep Oostpool	facilitair	bedrijfsbus	divers		2		
Stadstheater	Grote Zaal | voorstellingen	2 trailers/bakwagen	decor, licht, geluid en kostuum		5		
Stadstheater	Grote Zaal | voorstellingen	personenwagen	technici gezelschap		5		
Stadstheater	Grote Zaal | voorstellingen	bus/personenwagen	artiesten		5		
Stadstheater	Grote Zaal | voorstellingen	bakwagen	muziekinstrumenten				6
Stadstheater	Kleine Zaal | voorstellingen	trailer/bakwagen/bus	decor, licht, geluid en kostuum		4		
Stadstheater	Kleine Zaal | voorstellingen	personenwagen	technici gezelschap		4		
Stadstheater	Kleine Zaal | voorstellingen	bus/personenwagen	artiesten		4		
Stadstheater	horeca	bakwagen	bevoorading		3		
Stadstheater	horeca	bakwagen	catering		2		
Stadstheater	facilitair	busjes	installateurs/onderhoud		3		
Stadstheater	facilitair	bakwagen	bedrijfsafval, glas, papier		3		
Stadstheater	leveranciers	busjes/bakwagens	leveringen en paketten	4			
Stadstheater	publiek, incl.rolstoelen	personenwagen/taxi	kiss & ride		50		
Stadstheater	artiesteningang	personenwagen/bus	kiss & ride		10		
Stadstheater	algemeen	personenwagen	woonwerkverkeer	7			

Inventarisatie logistieke bewegingen

Logistieke bewegingen zijn rond de inpassing van culturele gebouwen een belangrijk vraagstuk. In deze studiefase kon dit onmogelijk al volledig uitgewerkt worden. Aan alle organisaties is echter wel gevraagd om nu al inzichtelijk te maken wat de omvang en frequentie is van alle logistieke verkeersbewegingen. Dit om een eerste indruk te kunnen krijgen van de impact van deze organisaties op het laad/los-verkeer in de omgeving.

		TOTAAL			
AR	**WEEKEND?**	**PER JAAR**	**TIJDSTIP**	**TIJDSDUUR PER KEER**	**OPMERKINGEN**
		120	07.00-17.00	busje staat op eigen parkeerplaats nabij kantoor	
	JA	200	09.00-20.00	bovenstaand busje	
		1000	9.00-17.00	0.10h	
	JA	10	17.00-07.00	0.30h	
		18	9.00-17.00	8.00h	
	JA	120	24h	0.30h	
	JA	100	8.00-17.00	0.15h	
		4	9.00-20.00h	1.00h	
		10	9.00-17.00	1.00h	
	JA	8	7.00-02.00	0.30h	
		8	9.00-17.00	0.15h	
	JA	24	24h	2h00	
	JA	200	24h	eigen bus, parkeervoorziening is noodzakelijk	
	JA	24	24h	1h00	
	JA	40	10:00-03:00	0h30	
	JA	40	16:00-20:00	0h10	
	JA	6	24h	1h00	
	JA	48	24h	eigen bus, parkeervoorziening is noodzakelijk	
	JA	12	24h	3h00	
		96	07:00-18:00	0h30	parkeermogelijkheid dichtbij is wenselijk
		12	07:00-18:00	0h30	parkeermogelijkheid dichtbij is wenselijk
		800	07:00-18:00	0h30	parkeermogelijkheid dichtbij is wenselijk
	JA	60	07:00-18:00	0h30	parkeermogelijkheid dichtbij is wenselijk
	JA	260	00:00-23:59	24:00h	parkeren voor de hele dag
	JA	260	7:00-03:00	16:00h	parkeren voor meerdere auto's voor de hele dag
	JA	260	15:00-02:00	10:00h	parkeren voor meerdere auto's voor de hele dag
	JA	6	15:00-01:00h	10:00h	met toegang tot de lift naar de kelder (orkestbak)
	JA	208	24h	24:00h	parkeren voor de hele dag
	JA	208	7:00-03:00	16:00h	parkeren voor de hele dag
	JA	208	15:00-02:00	10:00h	parkeren voor de hele dag
	JA	156	9:00-17:00	01:00h	
	JA	104	7:00-22:00	00:30h	
		156	7:00-16:30	08:00h	parkeren voor de hele dag
		156	7:00-16:00	00:10h	zowel van binnen als van van buitenaf goed bereikbare plaats in het gebouw
		1040	8:00-17:00	00:15h	
	JA	2600	19:00-24:00	00:15h	
	JA	520	10:00-24:00	00:10h	
	JA	1820	7:00-03:00	24:00h	5 parkeerplaatsen voor onregelmatig werkenden

BIJLAGE C - VARIANTEN RUIMTELIJKE VERKENNING

COMPACT MODEL

Bij het compacte model wordt uitgegaan van de minimale footprint van het huidige gebouw en de parkeerplaats aan het Koningsplein.
De partners zitten dicht op elkaar en kunnen optimaal gebruik maken van elkaars faciliteiten. Hoe in een dergelijk compact gebouw te differentiëren is qua sfeer die past bij het profiel, is een ontwerpopgave. Evenals de beheerkwestie. Een risico is dat het gebouw massaal overkomt in de omgeving en gesloten oogt.

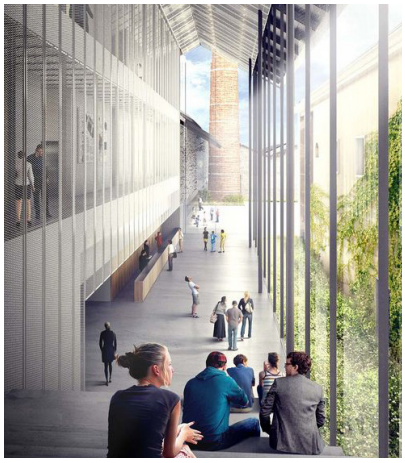

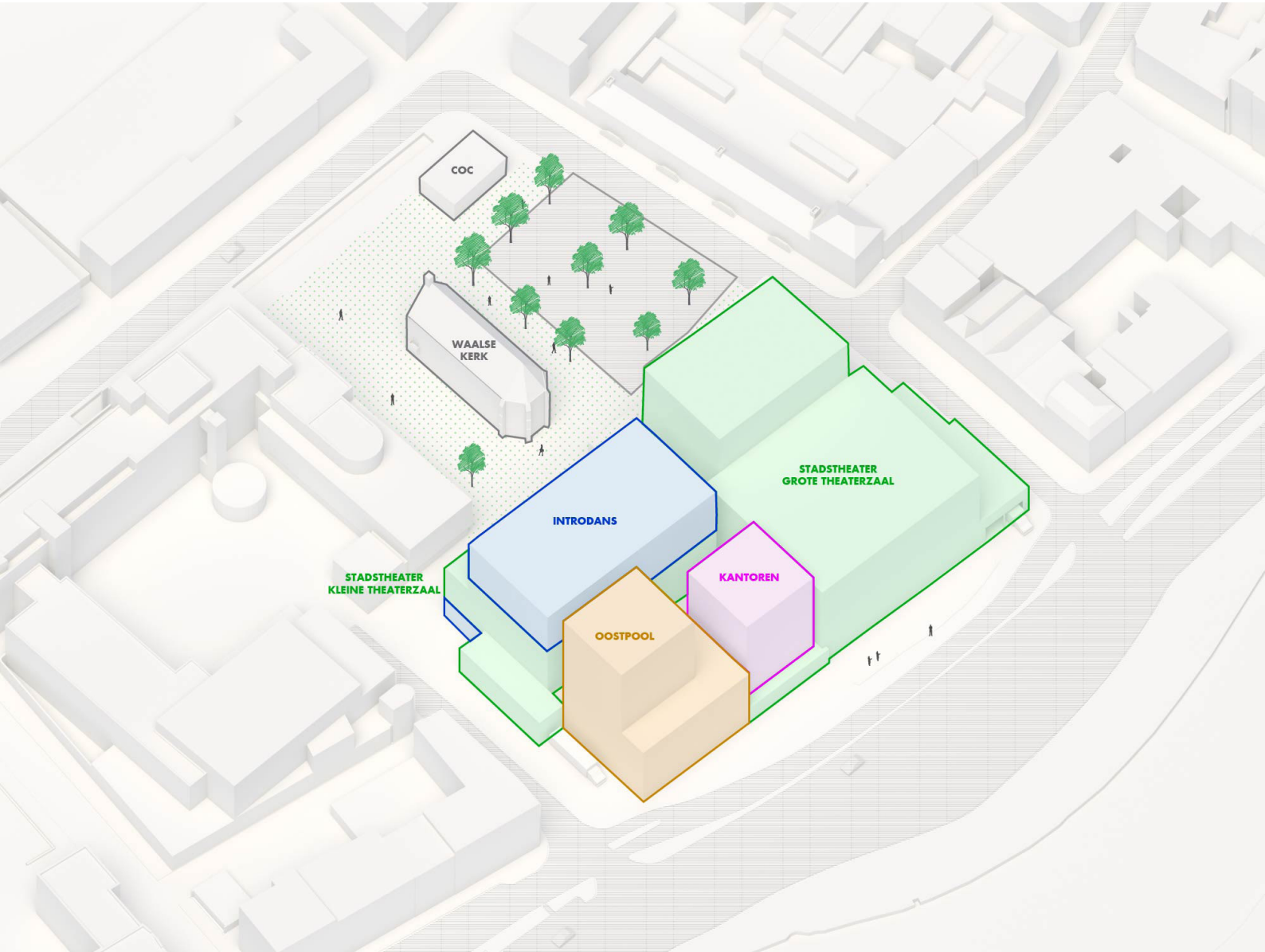

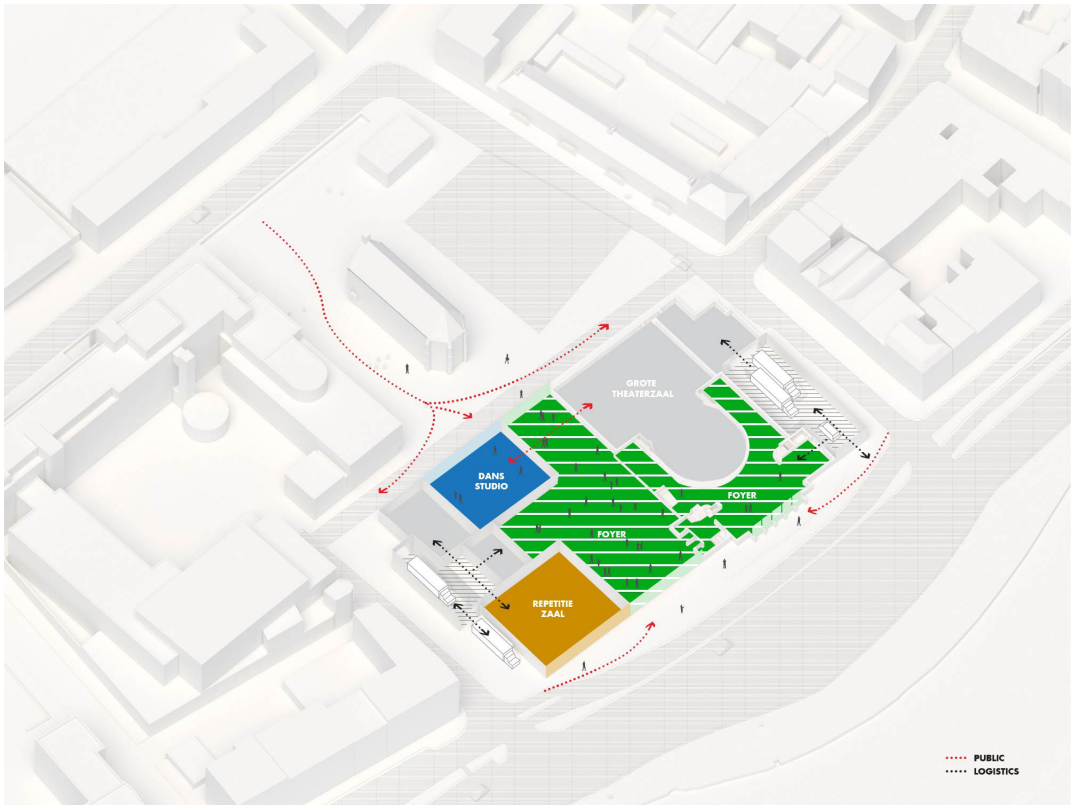

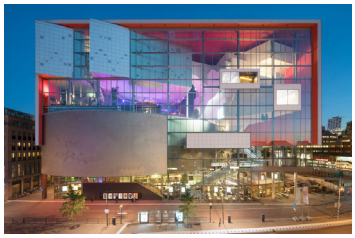

score compact model		
stedenbouwkundig	gebouwmassa tov omgeving	+/-
	mogelijkheid van actieve plint	-
	impact op omgeving (risico overlast)	+
functioneel	identiteit van de individuele organisaties	-
	efficiënte logistiek	+/-
	efficiënt ruimtegebruik	++
	synergie	+/-
financieel	bouwkosten	-
	beheerkosten	+

PAVILJOENMODEL

Diametraal tegenover het compacte model staat het paviljoenmodel. Hier heeft iedere organisatie een eigen gebouwdeel. Ook de kantoororganisatie wordt los georganiseerd. Dit model is naar binnen toe georganiseerd, maar biedt tegelijk kansen voor contact met de omgeving. Vanwege de schaal en openheid kunnen nieuwe verbindingen worden gelegd en biedt het kansen om de omgeving sterk te vergroenen en tot in het theater te brengen.

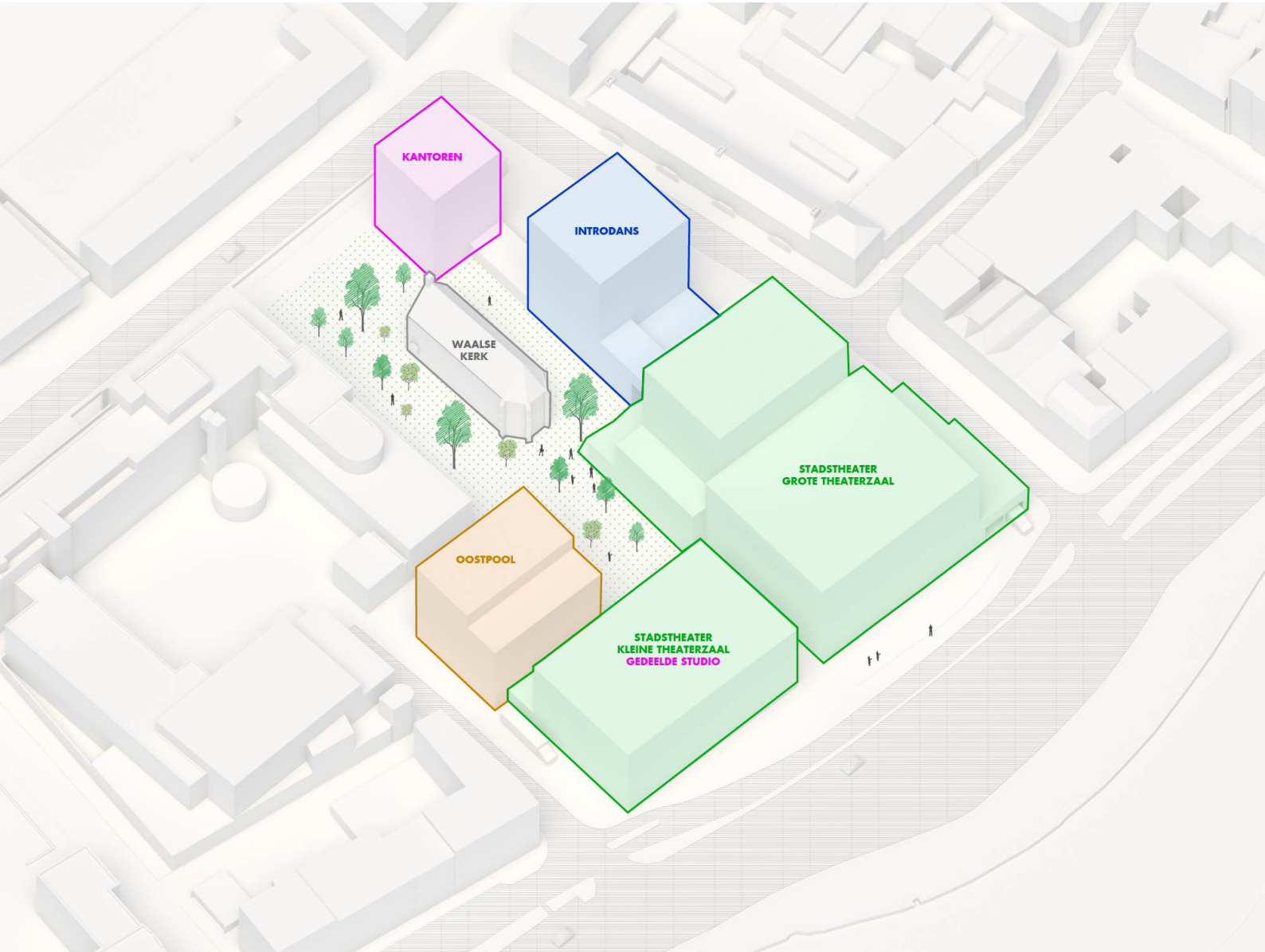

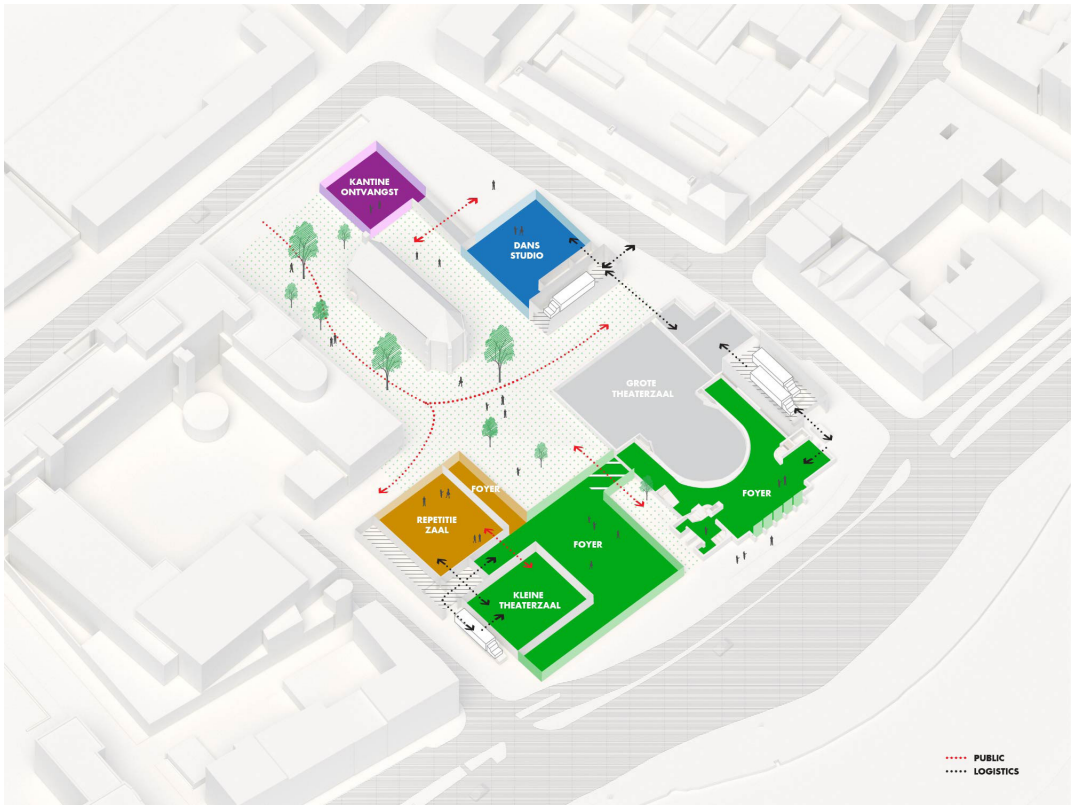

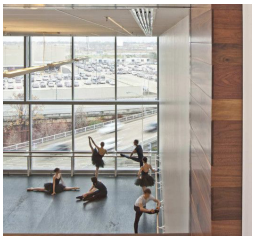

score paviljoenmodel		
stedenbouwkundig	gebouwmassa tov omgeving	++
	mogelijkheid van actieve plint	++
	impact op omgeving (risico overlast)	+/-
functioneel	identiteit van de individuele organisaties	++
	efficiënte logistiek	++
	efficiënt ruimtegebruik	-
	synergie	+/-
financieel	bouwkosten	-
	beheerkosten	-

TUINMODEL

Dit model verhoudt zich qua maat en schaal goed tot de omgeving. Het theater is het formelere gebouwdeel aan de Singel. Rondom de Waalse kerk vouwt zich een ‘werkgebouw’ dat ruggelings verbonden is met het theater. De drie organisaties hebben zo elk een eigen gezicht en desgewenst een eigen logistieke entree. Het bouwvolume nodigt ruimtelijk uit tot verdere samenwerking met de Waalse kerk alsook programmering in de buitenruimte. Dit geldt ook voor het vergroenen van de omgeving door aanleg van een intiem parkje rondom de Waalse kerk.

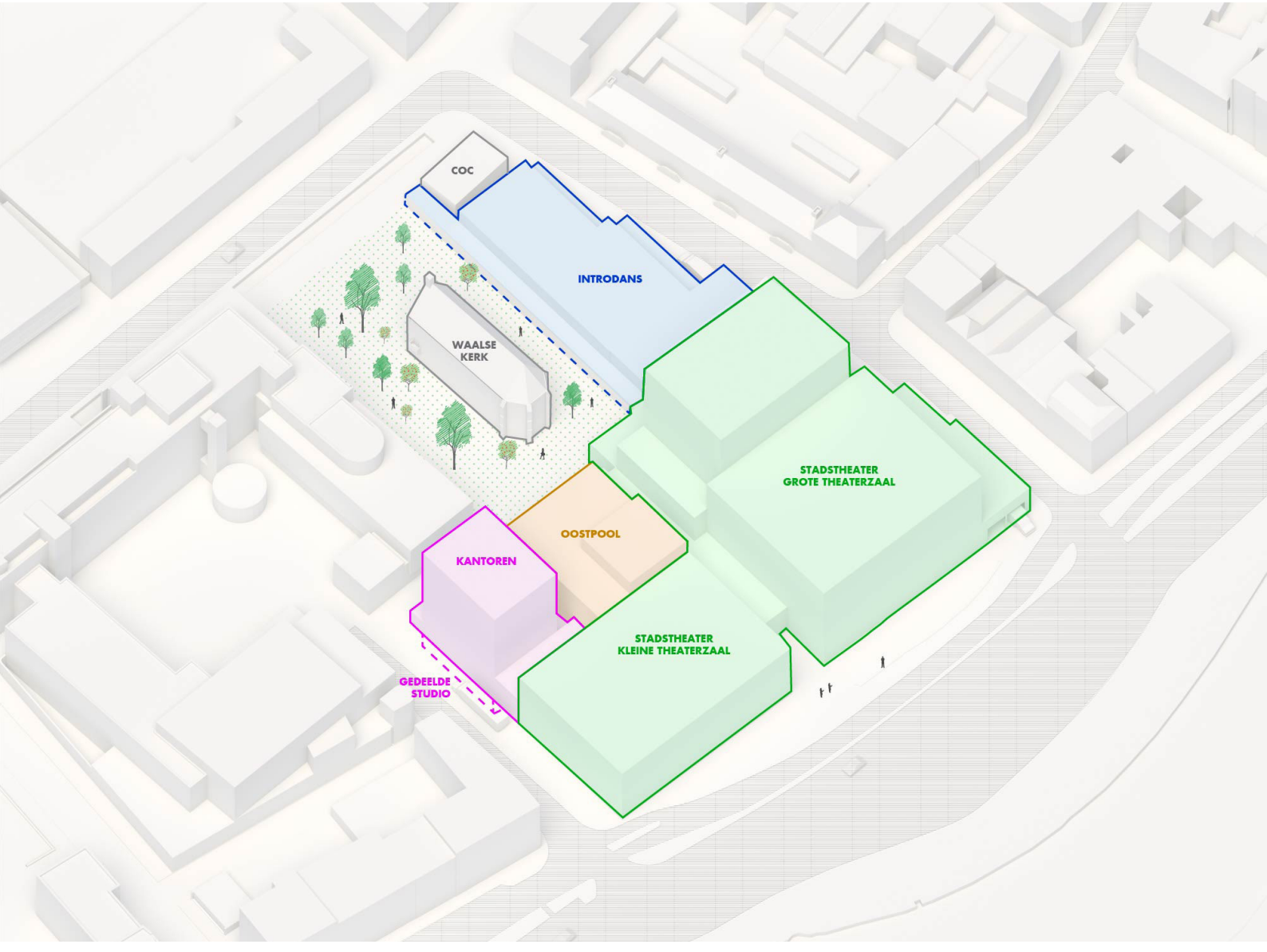

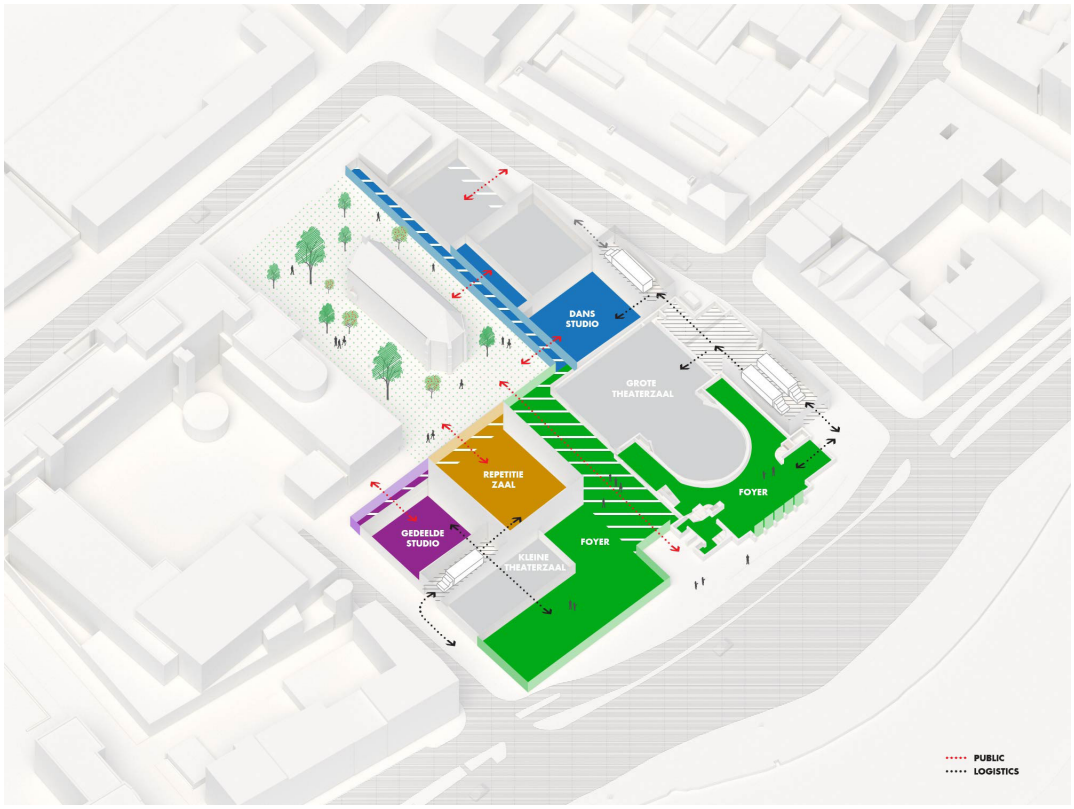

score tuinmodel		
stedenbouwkundig	gebouwmassa tov omgeving	+
	mogelijkheid van actieve plint	++
	impact op omgeving (risico overlast)	+
functioneel	identiteit van de individuele organisaties	+
	efficiënte logistiek	++
	efficiënt ruimtegebruik	+/-
	synergie	+
financieel	bouwkosten	+
	beheerkosten	+/-

BIJLAGE D - WAARDESTELLING

Velperbinnensingel 10 is een gemeentelijk monument. In 2018 heeft MAB, in opdracht van gemeente Arnhem, een bouwhistorische verkenning met waardestelling uitgevoerd. Het betreft een verkennende analyse en waardering van het totale gebouw, interieur en exterieur en de directe omgeving van het theater. Deze dienen als input voor en ter toetsing van de planvorming.

Uit deze rapportage komen ook de waardenkaarten met aanduiding:

- hoge monumentenwaarde (blauw)
- positieve monumentenwaarde (groen)
- indifferente monumentenwaarde (geel)

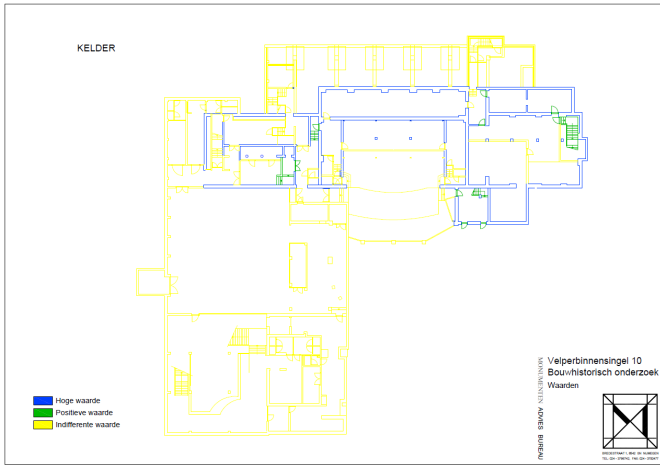

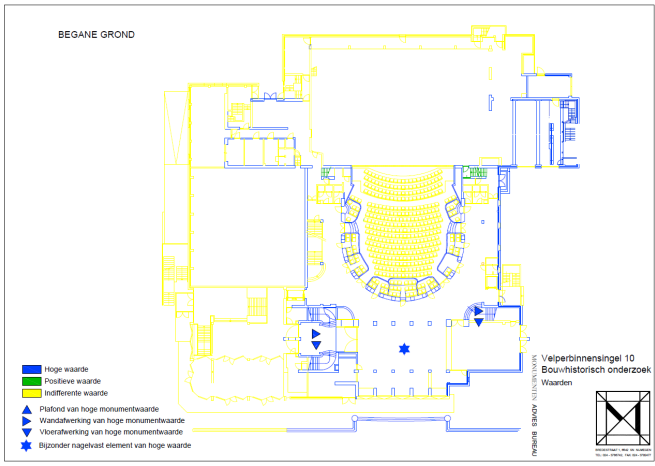

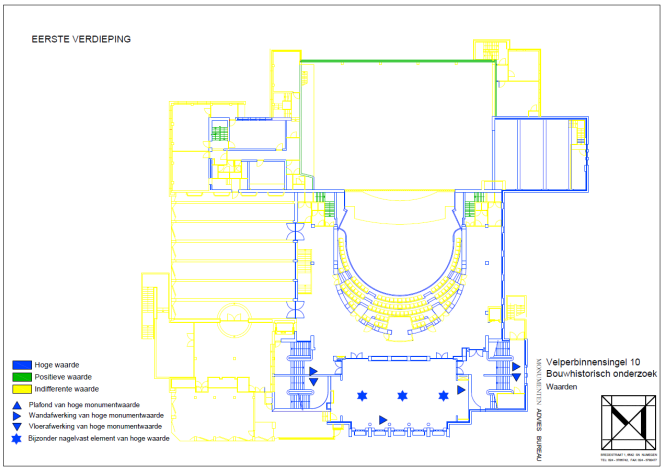
EERSTE VERDIEPING
Hoge waarde
Positieve waarde
Indifferente waarde
Plafond van hoge monumentwaarde
Wandafwerking van hoge monumentwaarde
Vloerafwerking van hoge monumentwaarde
Bijzonder nagelvast element van hoge waarde
Velperbinnensingel 10
Bouwhistorisch onderzoek
Waarden

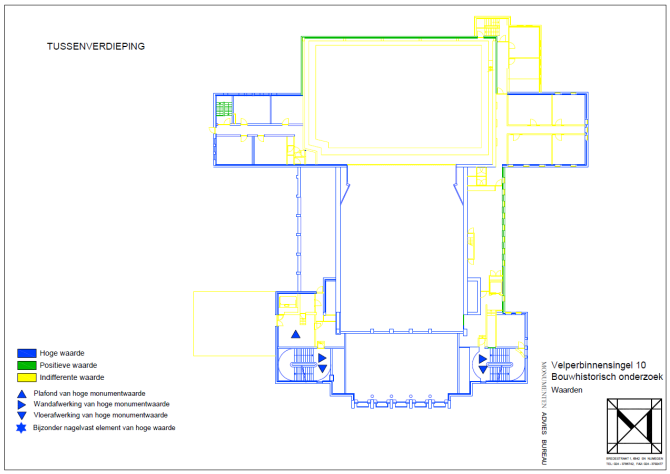
TUSSENVERDIEPING
Hoge waarde
Positieve waarde
Indifferente waarde
Plafond van hoge monumentwaarde
Wandafwerking van hoge monumentwaarde
Vloerafwerking van hoge monumentwaarde
Bijzonder nagelvast element van hoge waarde
Velperbinnensingel 10
Bouwhistorisch onderzoek
Waarden

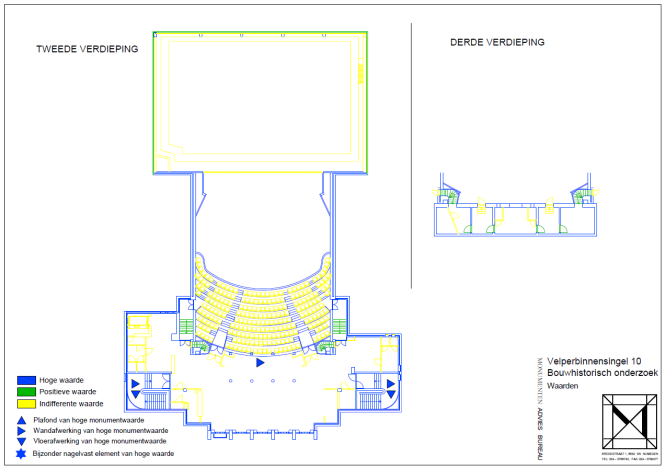
TWEEDE VERDIEPING
DERDE VERDIEPING
Hoge waarde
Positieve waarde
Indifferente waarde
Plafond van hoge monumentwaarde
Wandafwerking van hoge monumentwaarde
Vloerafwerking van hoge monumentwaarde
Bijzonder nagelvast element van hoge waarde
Velperbinnensingel 10
Bouwhistorisch onderzoek
Waarden

BIJLAGE E - VERKENNING AANPASSINGEN GROTE ZAAL

Is het mogelijk de zaal voldoende te verbeteren?
De bestaande grote zaal voldoet niet aan de standaarden die vandaag de dag gesteld worden aan publiekscomfort, zichtlijnen, schaalbaarheid en logistiek in theaters. De zaal zou dus zeer grondig aangepast, of zelfs vervangen moeten worden om een kwalitatief goede grote zaal te behalen. Aangezien het een gemeentelijke monument betreft, is uitvoerig bestudeerd in hoeverre de zaal te verbeteren is, met behoud van de monumentale aspecten.

Monumentale waarden
Om een ingreep te doen in een monument is een visie op de omgang met monumentale waarden nodig. Er is een uitgebreide bouwhistorische verkenning met waardestelling beschikbaar van het Stadstheater (door MAB, dd 17 april 2018). Dit document is als basis gebruikt voor de studies. De waardestellingstekeningen zijn ten behoeve van deze zaalstudie samen te vatten door een aantal belangrijke monumentale hoofdonderdelen te benoemen die mogelijk beïnvloed worden, van interieur van de grote zaal tot de gevelwand aan de Lauwersgracht.

Minimaal benodigde sloop
Het is nodig om de uitbreiding uit 1978 te verwijderen van het oorspronkelijke gebouwdeel. Dat maakt het mogelijk om de zaal goed te verbinden met de andere functies van het toekomstige complex en om overzichtelijke gelijkvloerse publieksroutes te realiseren. Deze ingreep doet geen inbreuk aan de belangrijke monumentale aspecten van het gebouw, dus zal eenvoudig uit te voeren zijn.

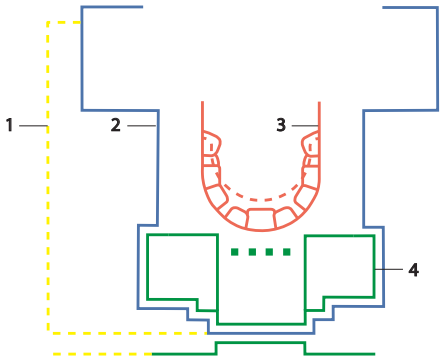

1 - recentere uitbreiding/aanpassing
2 - originele ensemblecontour
3 - zaal met baignoires
4 - voorhuis met foyers en trappenhuizen

BELANGRIJKE HOOFDWAARDEN ERFGOED

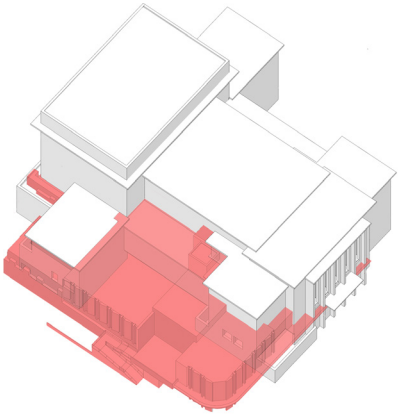

TE SLOPEN IN IEDER GEVAL

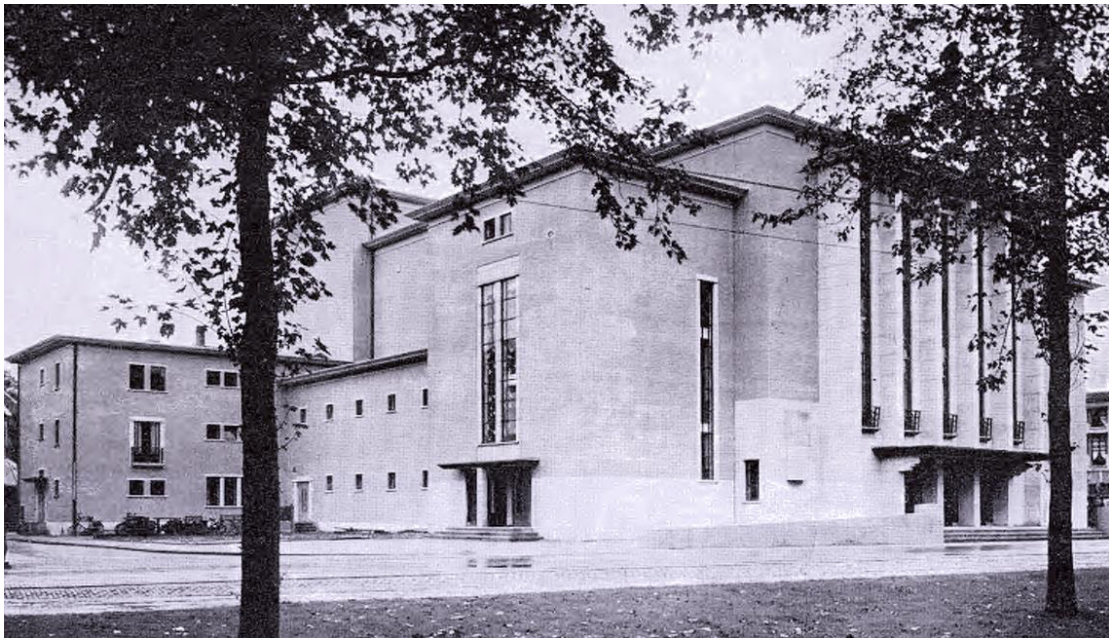

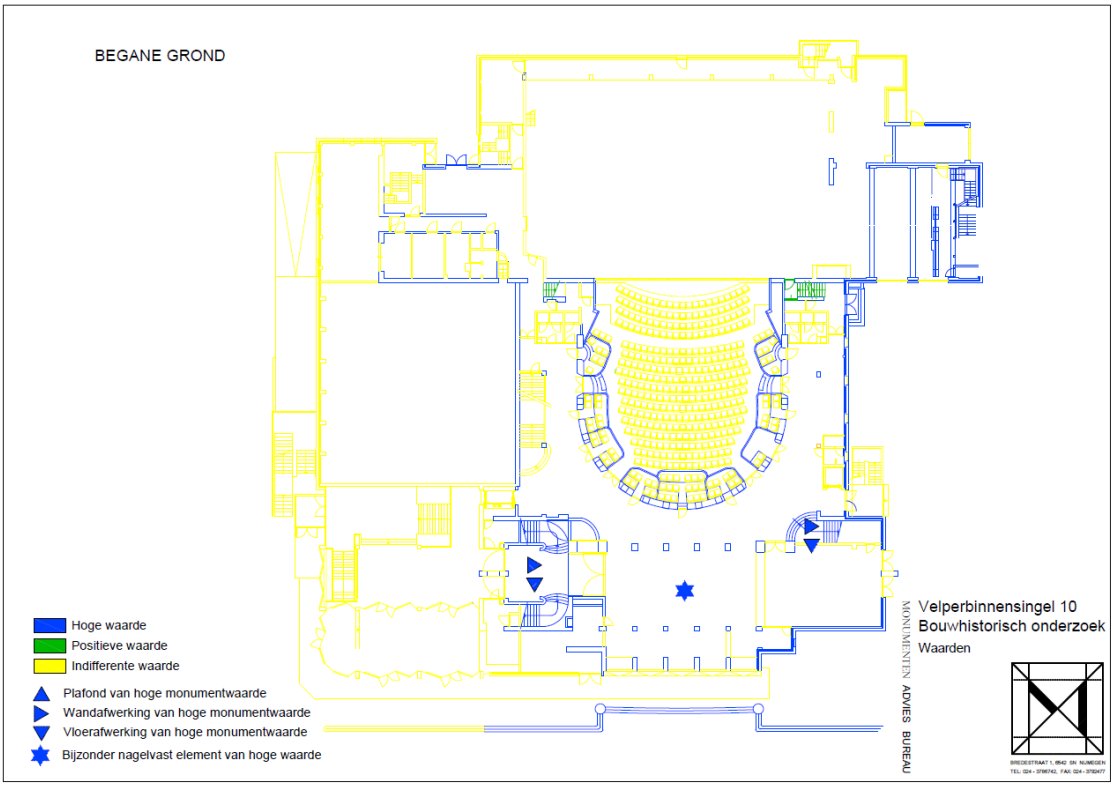
BEGANE GROND
Hoge waarde
Positieve waarde
Indifferente waarde
Plafond van hoge monumentwaarde
Wandafwerking van hoge monumentwaarde
Vloerafwerking van hoge monumentwaarde
Bijzonder nagelvast element van hoge waarde
MONUMENTEN ADVIES BUREAU
Velperbinnensingel 10
Bouwhistorisch onderzoek
Waarden

Uitgebreide verkenning mogelijkheden
Het verbeteren van de zaal zal wél een aantal belangrijke monumentewaarden raken. Daarom is, in samenwerking met alle partijen, en met aanvullende externe expertise, een groot aantal haalbaarheidsstudies verricht voor de zaal. Drie hiervan worden getoond in deze bijlage. Ze hebben allemaal hun eigen voordelen en nadelen op andere vlakken. Bijbehorende tekeningen zijn te vinden op pagina 70 tot 77.

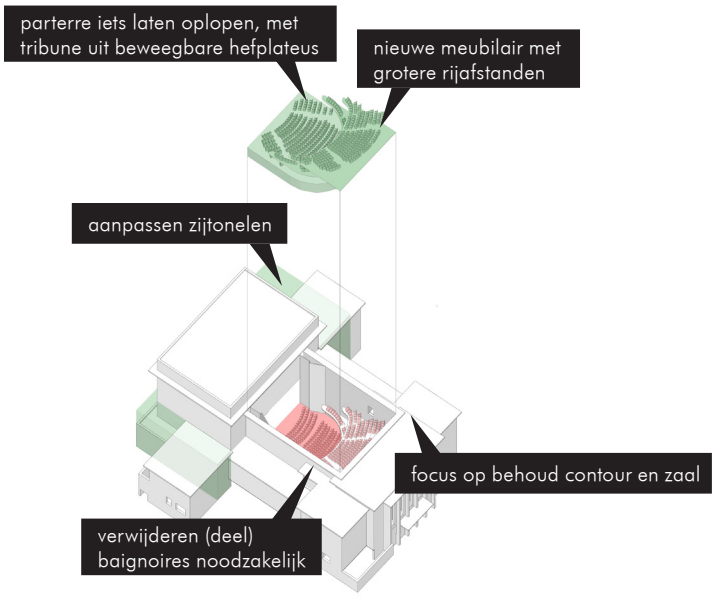

I. Rijdiepte verhogen en nieuwe verstelbare parterre + zijtonelen

De basisingreep om de grote zaal te laten voldoen aan de minimum standaarden van nu, met zo veel mogelijk behoud van het erfgoed. Om het zitcomfort te verbeteren wordt de gehele zaal opnieuw ingericht met een ruimte rij-afstand, inclusief de twee balkons. De betonnen balkonconstructies zullen hiervoor een getimmerde opbouw-vloer krijgen met nieuwe dieptes, waardoor het 2e balkon één rij minder krijgt dan nu. Om het kijkcomfort in de parterre te verbeteren en flexibiliteit te krijgen in het gebruik van de zaal voor verschillende publieksgroottes, wordt de hele parterrevloer vervangen door een nieuwe vloer met verplaatsbare plateaus per rij. Hiermee kan de 700 stoelen tellende zaal kleiner gemaakt worden voor kleinere publiek, terwijl toch een intieme theaterbeleving wordt bereikt. De standaardpositie van deze parterrevloer eindigt achterin zo'n 75 cm hoger dan nu, zodat je in de parterre met verspringende stoelen tussen de twee mensen op de rij voor je door kunt kijken, over het hoofd van de persoon in de rij dáárvoor. Dit is een veel gebruikte methode voor minder steile parterres. Het publiek kan dan het gehele podium zien, inclusief de vloer. Om 700 stoelen in deze variant te realiseren zullen echter wel een groot deel van de baignoires moeten worden verwijderd. Tevens dienen stevige aanpassingen te worden gedaan aan de zijtonelen, die nu te klein zijn. Het niveau van de theaterbeleving is ook lager.

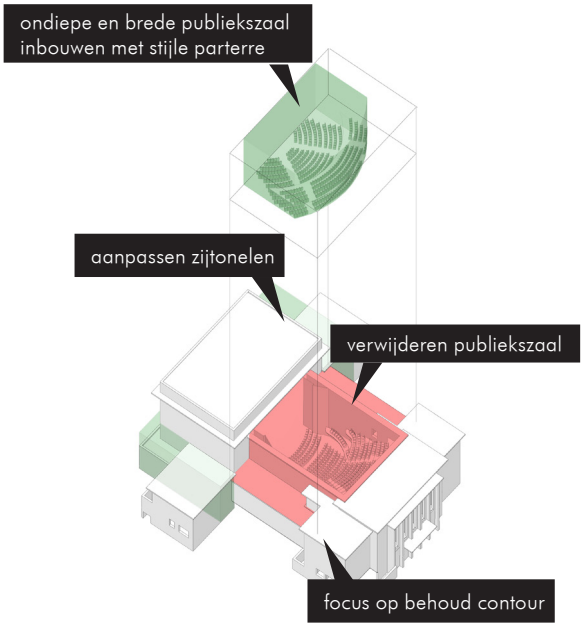

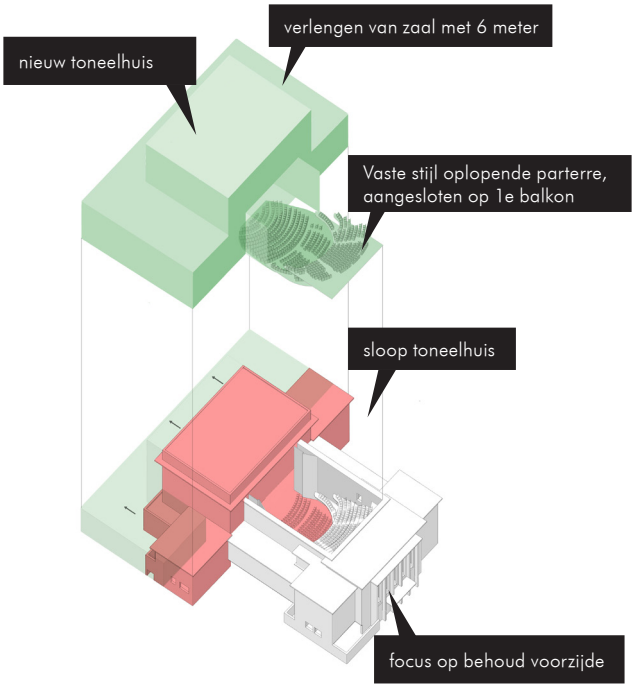

II. Vernieuwen publieksdeel van de zaal + zijtonelen

Om een goede zaalopstelling te realiseren die meegaat in de theaterontwikkeling van vandaag de dag zijn twee van de meest belangrijke zaken: een ondiepe zaal voor goed contact tussen publiek en toneel, en een steile parterre met vrije zichtlijnen naar het podium. Dit is niet haalbaar voor 700 stoelen en volledig behoud van de bestaande zaal. Een strategie kan zijn om, ten gunste van de theaterbeleving, het gehele publieksdeel van de zaal te vervangen door een nieuw zaaldeel, dat wel aansluit op de bestaande monumentale foyers. Deze, en de contour van het monument worden dan juist wél volledig behouden. Om ook de nieuwe zaal goed aan te laten sluiten op de asymmetrische publieksbenadering van het toekomstige gebouw en publieksopstoppingen te voorkomen zal deze afgeschuind of in een amfitheater-opstelling gerealiseerd moeten worden. De nieuwe breedte van deze zaal zal van buiten zichtbaar zijn op het bovenste niveau, dat nu wat verder terug ligt. De uitvoering van deze variant vraagt extra aandacht ivm het tijdelijk stutten of verwijderen en reconstrueren van de bestaande buitenwanden. Tevens dienen stevige aanpassingen te worden gedaan aan de zijtonelen, die nu te klein zijnVanwege de technische complexiteit is het verstandig rekening te houden met een hogere budgetreservering voor onvoorziene kosten.

III. Vaste tribune naar 1e balkon

Ook is een variant onderzocht waarbij een deel van de zaal, en een deel van de contouren van het monument behouden worden, en toch de kwaliteit van de zaalbeleving vergroot wordt. Door een nieuwe vaste steile parterre te maken die direct aansluit op het eerste balkon zijn de kijkhoeken naar het toneel stukken beter dan in variant 1. Omdat ook vaste trappen benodigd zijn en de ruimte achterin de huidige parterre niet meer bruikbaar is, zal de zaal ongeveer 6 meter verlengd moeten worden, en het toneel dient gesloopt en vervangen te worden. Dit betekent dat een deel van de bestaande zaal, en een deel van de bestaande contour behouden kunnen blijven, maar zorgt er tevens voor dat de balkons wat verder van het toneel komen te liggen, wat niet ten goede komt aan de theaterbeleving op deze plekken. Deze meest ingrijpende variant zal in kosten op een vergelijkbaar niveau uitkomen als de nieuwbouwvariant.

Is volledig behoud mogelijk?
De meest optimale variant vanuit een restauratieve bril is de hiernaast getoonde. Hierbij wordt een geheel nieuwe parterre gerealiseerd, gebruik makend van een nieuwe flexibele plateautribune. Hiermee kan de 700 stoelen tellende zaal kleiner gemaakt worden voor kleiner publiek, terwijl toch een intieme theaterbeleving wordt bereikt. De standaardpositie van deze parterrevloer eindigt achterin zo'n 75 cm hoger dan nu, zodat je in de parterre met verspringende stoelen tussen de twee mensen op de rij voor je door kunt kijken, over het hoofd van de persoon in de rij dáárvoor. Het publiek kan dan het gehele podium zien, inclusief de vloer. Om het zitcomfort te verbeteren wordt de gehele zaal tevens opnieuw ingericht met een ruimere rij-afstand, inclusief de twee balkons. In de principedoorsnedes belooft deze aanpassing haalbaar te zijn, maar verder onderzoek is nodig om voor iedere zitplaats te bepalen wat dit betekent, en de akoestische werking van de zaal te modelleren. Om 700 stoelen in deze variant te realiseren zullen echter wel een groot deel van de (monumentale) baignoires moeten worden verwijderd. Tevens dienen stevige aanpassingen te worden gedaan aan de zijtonelen, die nu te klein zijn.

Voldoet de optimale aanpassing aan de standaarden?
De zaal zoals hierboven omschreven zal een sterke verbetering zijn ten opzichte van de huidige zaal. Het minst sterke punt blijft echter de parterre, die in de basispositie nog steeds een relatief vlakke helling heeft, en daarom alleen met verspringende stoelen een ongehinderd zicht op het toneel geeft. Bijna elke klassieke zaal in Nederland (bijv. stadsschouwburgen Amsterdam, Haarlem, Den Haag, Utrecht en Groningen) heeft een stoelopstelling waarbij sprake is van 'every other row', dat wil zeggen stoelen die per rij ten opzichte van elkaar verspringen.

Een zaal als deze is daarom te waarderen als een voldoende, maar wordt vandaag de dag niet nieuw gebouwd. Een zaal zoals deze kan namelijk niet meedoen op nationaal niveau als het gaat om een hoogwaardige bezoekersbeleving voor de komende decennia, zoals bijvoorbeeld het Parktheater in Eindhoven of de Rabozaal van het Internationaal Theater Amsterdam. Een steilere tribune voor de parterre is meer en meer een voorwaarde geworden voor theaters. Dit lijkt in de verschillende behoudvarianten niet haalbaar zonder flinke impact op de erfgoedwaarden van het gebouw.

Om aan de functionele eisen van de partners te voldoen en een theater te ontwikkeling dat mee kan in de subtop van Nederlandse theaters zal een ingrijpender transformatietraject nodig zijn. De precieze uitwerking hiervan zal in een vervolgstudie bepaald moeten worden, waarin erfgoedwaarden, technische eisen, comforteisen en haalbaarheid integraal worden bestudeerd. Dit kan resulteren in een uniek theater: een bijzondere combinatie van oude en nieuwe elemten die meer is dan de som der delen, bijvoorbeeld door binnen de buitencontouren en met behoud van de foyers een gehele nieuwe zaal te realiseren, of misschien zelfs ook een nieuw toneelhuis te bouwen, met respect voor de ensemble-werking van het originele gebouw.

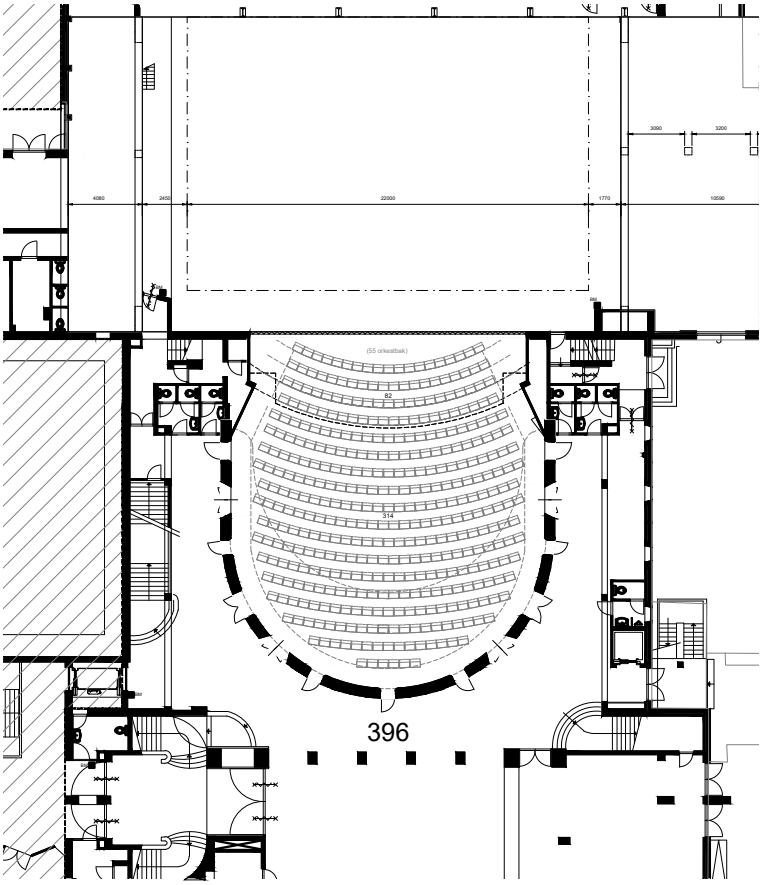

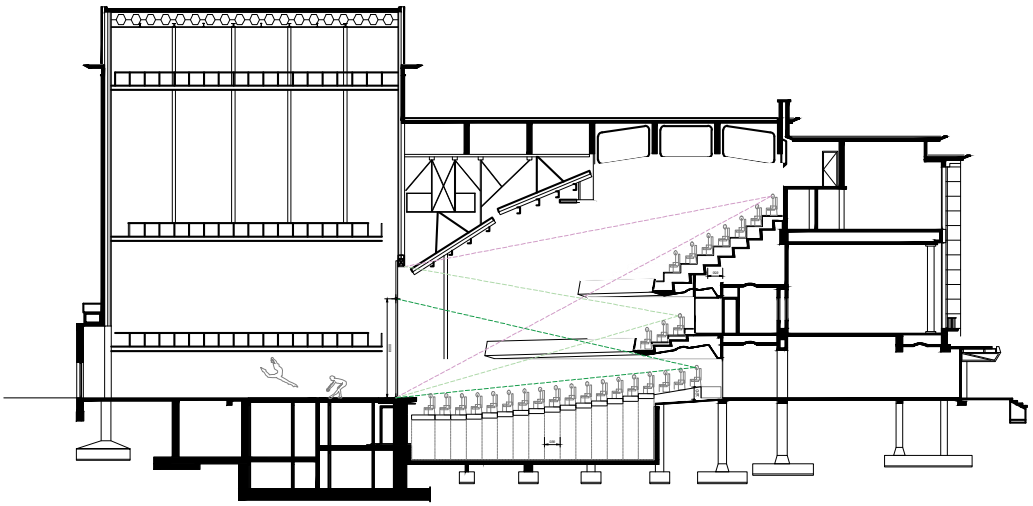

Hoogst haalbare functionele verbetering vanuit een 100% renovatieblik

0 Bestaande situatie

BESTAAND TOTAAL= 745

Begane grond

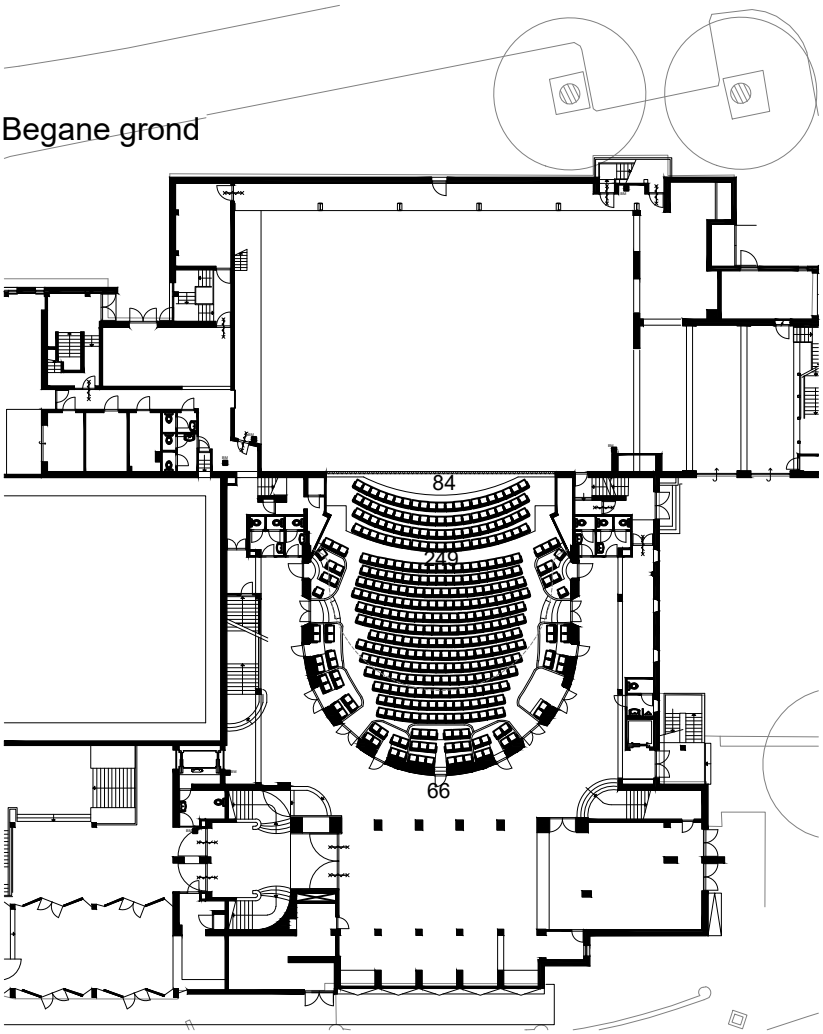

1e balkon

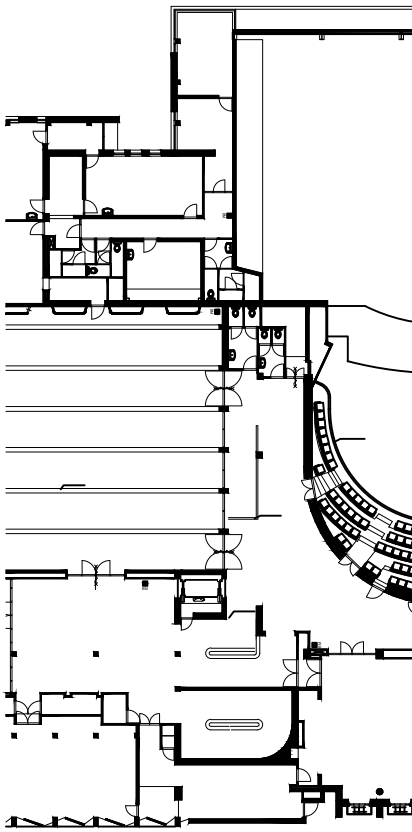

langsdoorsnede

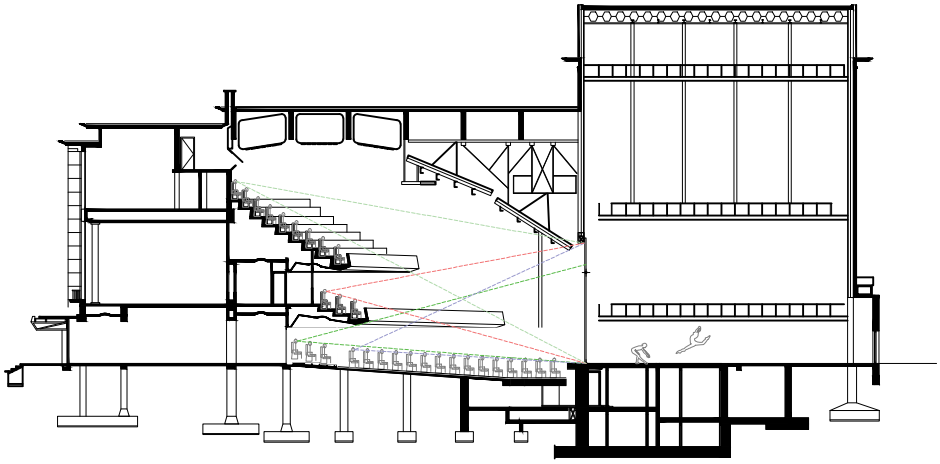

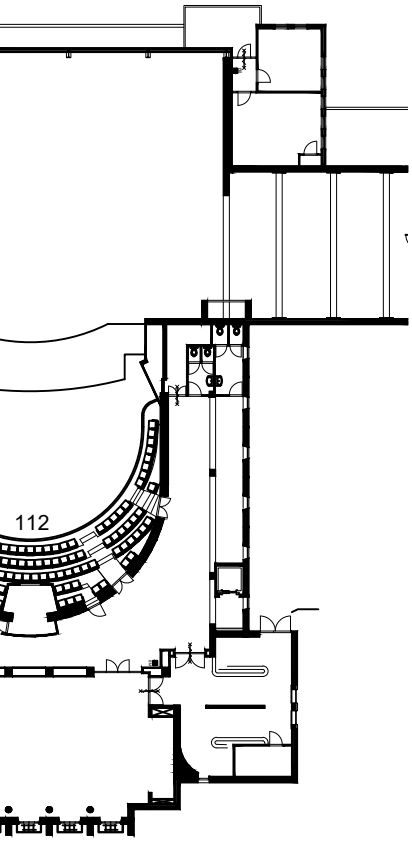

2e balkon

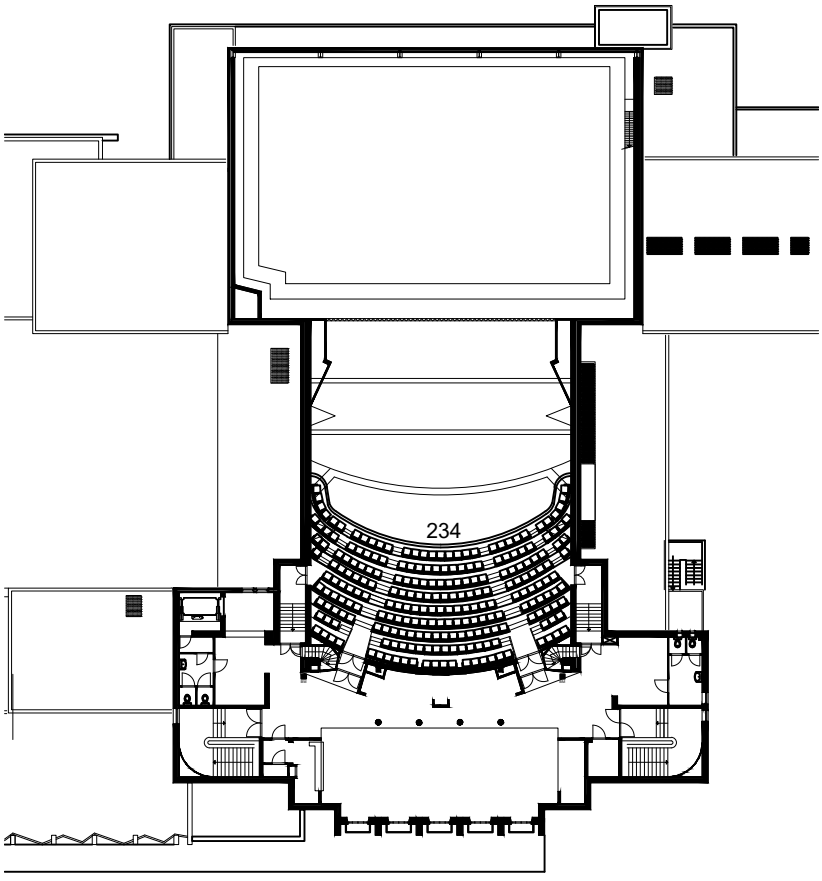

Vervanging stoelen, verstelbare parterre

plaatsen: 729, 18 rijen in parterre
diepte: 23 m
breedte: 17 m
balkons: 2
lijst: 15 x 8 m (bestaand)
stoelen/rijen: 550 mm breed, 950 mm diep

capaciteit max: 647 of 729 (orkestbak = 82)
tribune omhoog: 502 of 584
ook minus 2e balkon: 297 of 379

Begane grond

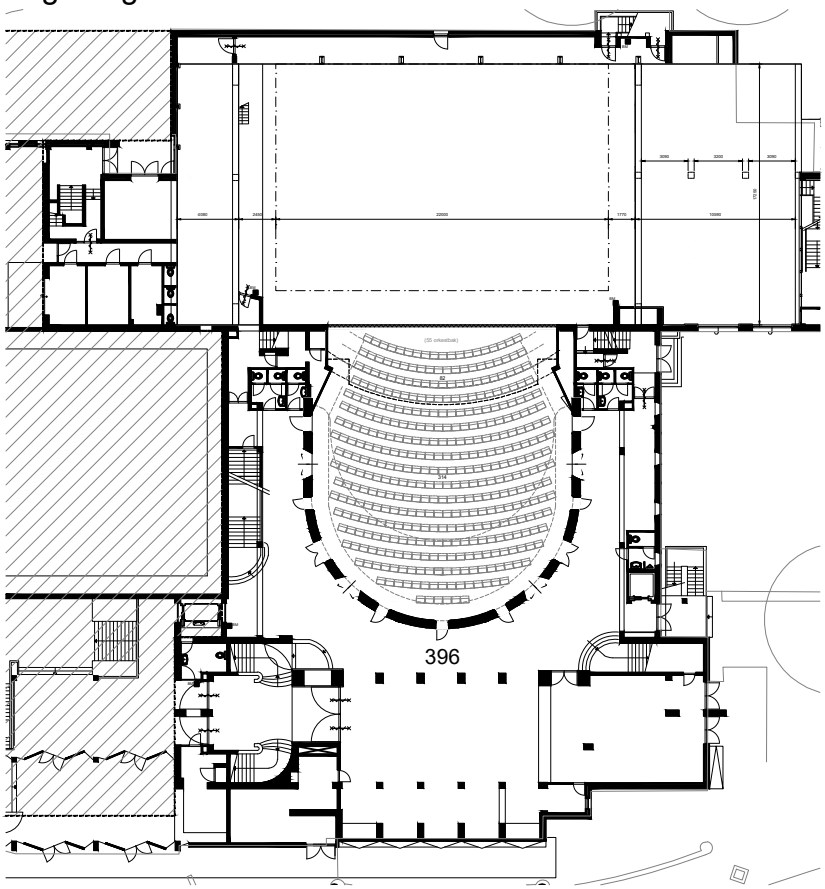

1e balkon

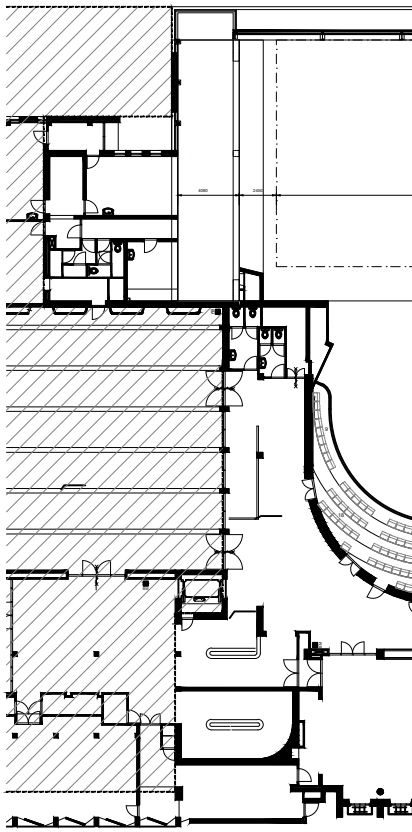

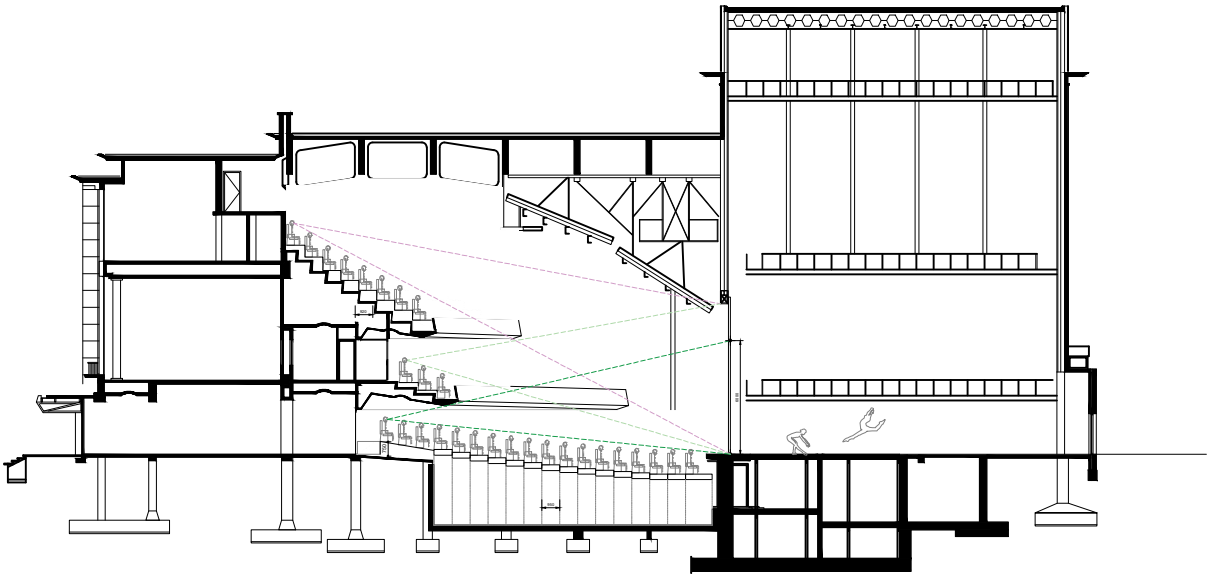

2e balkon

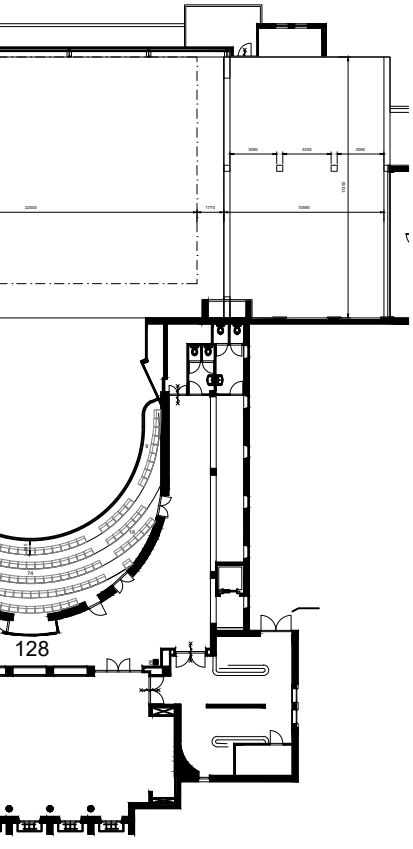

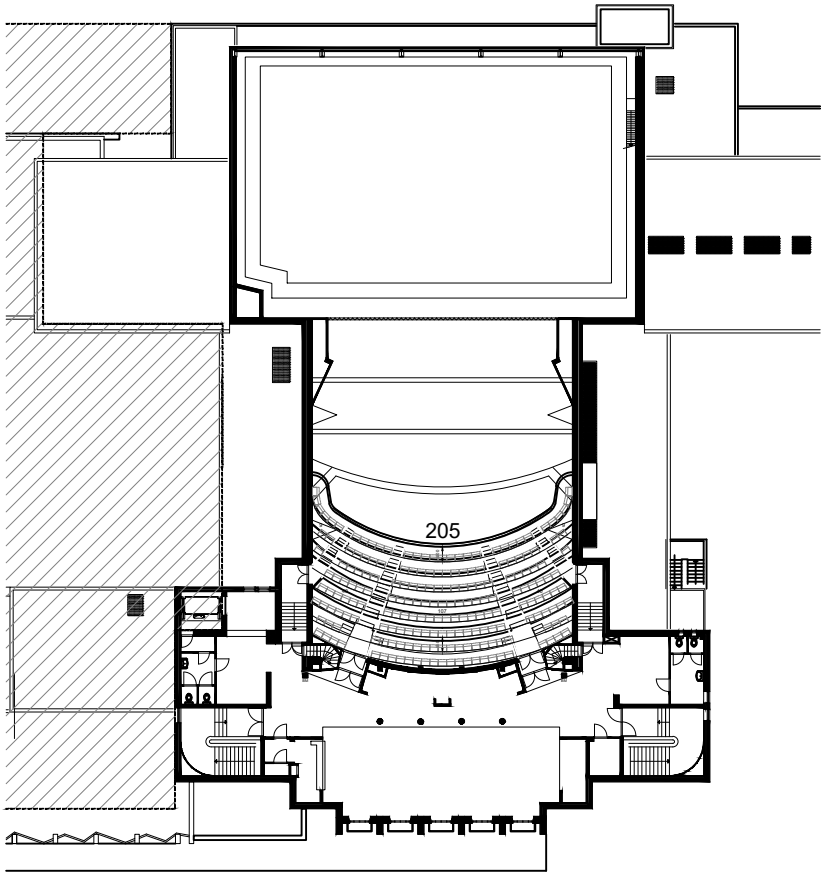

Vervanging publieksdeel

plaatsen: 709, 15 rijen in parterre
diepte:16 m
breedte: 22 m
balkons: 1 of 2
lijst: 15 x 8 m
stoelen/rijen: 550 mm breed, 950 mm diep

capaciteit max: 631 of 709 (orkestbak = 78)
zonder 2e balkon: 522 of 600
zonder balkons: 377 of 455

Begane grond

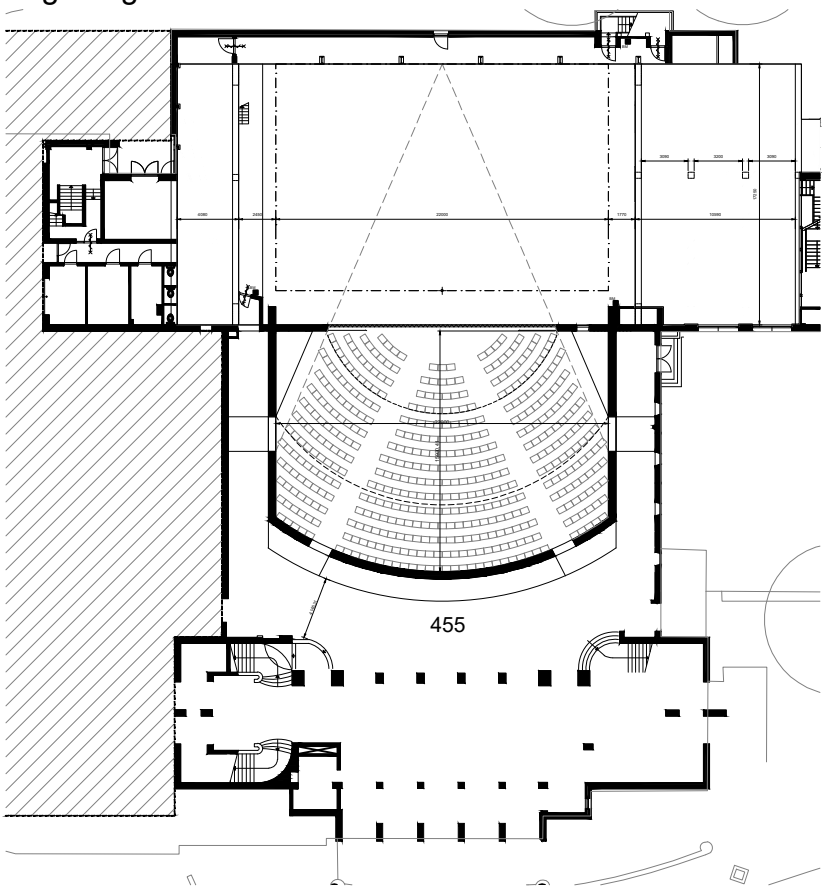

1e balkon

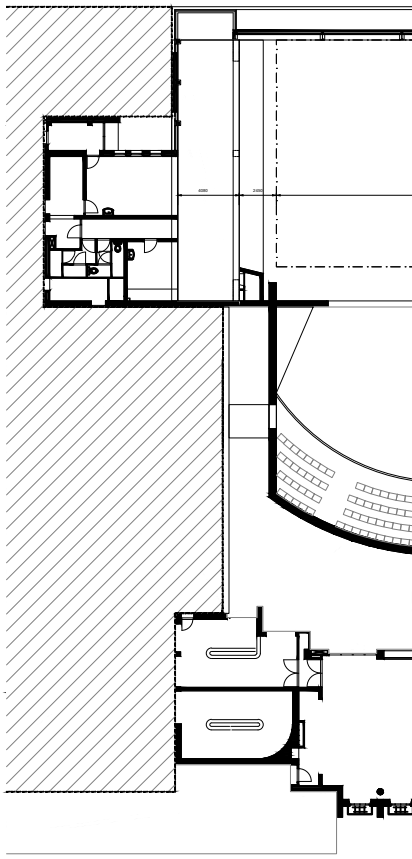

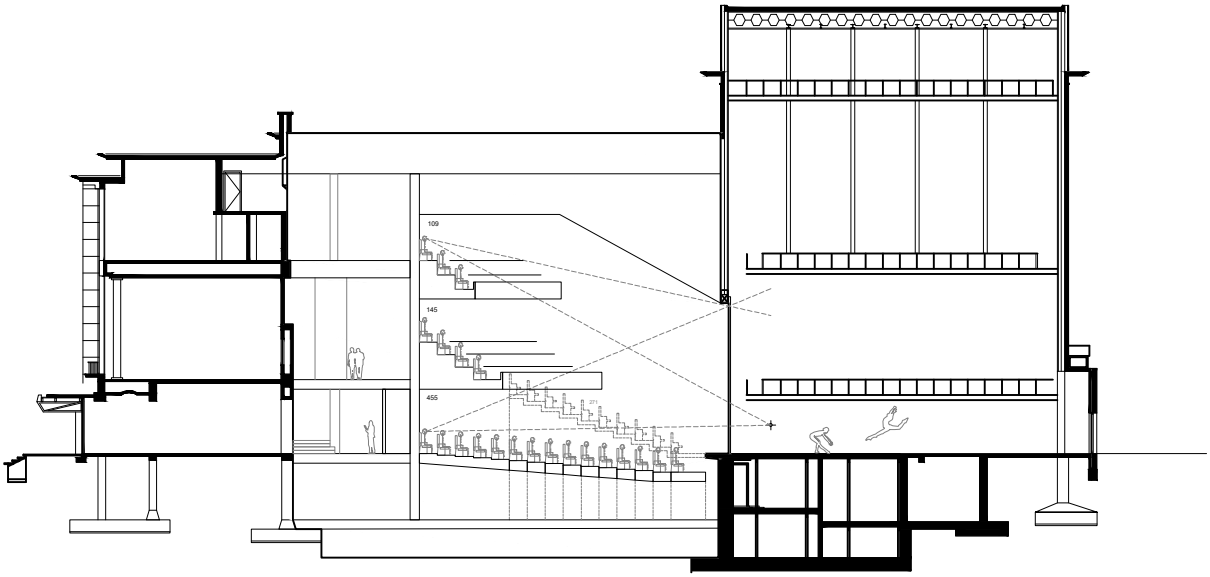

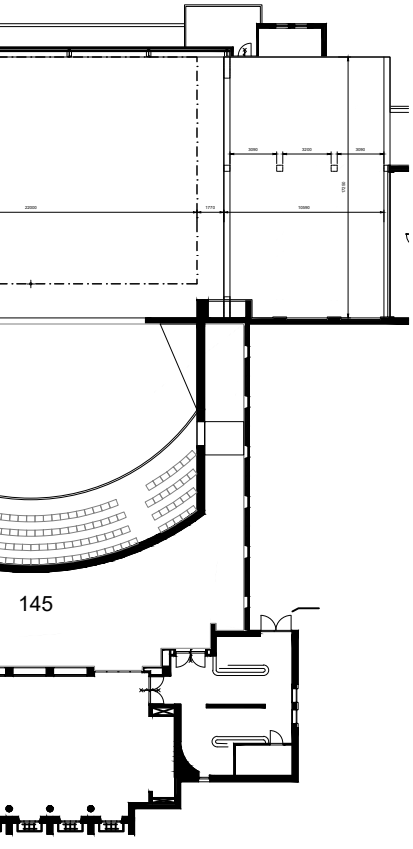

2e balkon

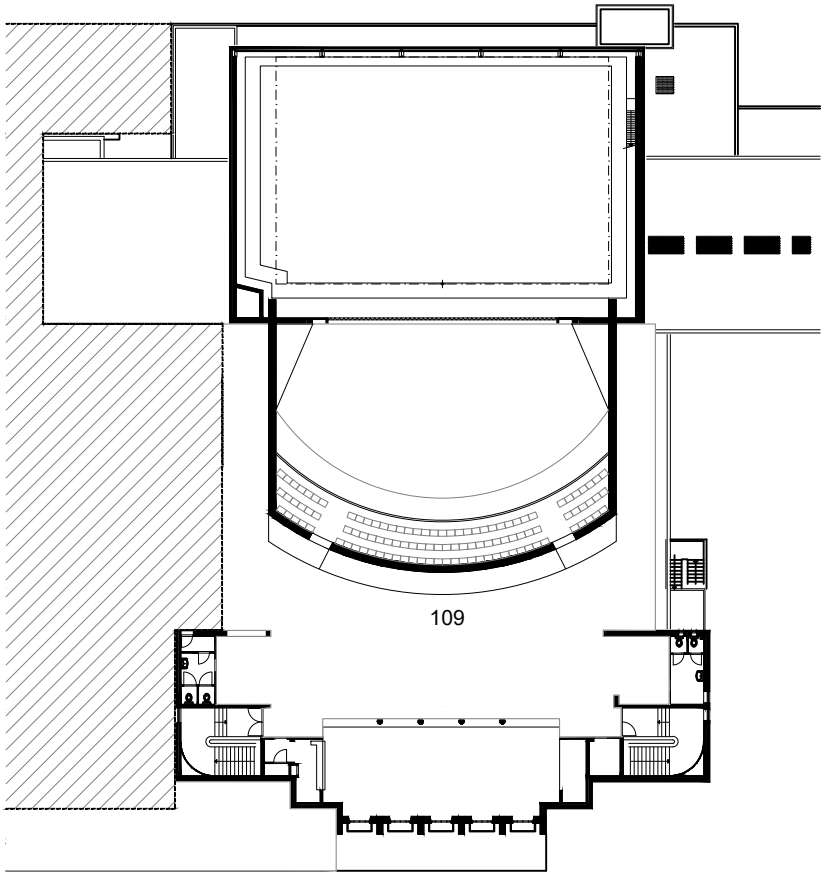

Nieuwe steile tribune + verlengen zaal

plaatsen: 697
diepte: 20-29 m
breedte: 17 m
balkons: 1
lijst: 15 x 8 m
stoelen/rijen: 550 mm breed, 950 mm diep

capaciteit max: 644 - 697 (orkestbak = 53)
zonder 2e balkon: 439 - 492
zonder balkons: 311 - 364

Begane grond

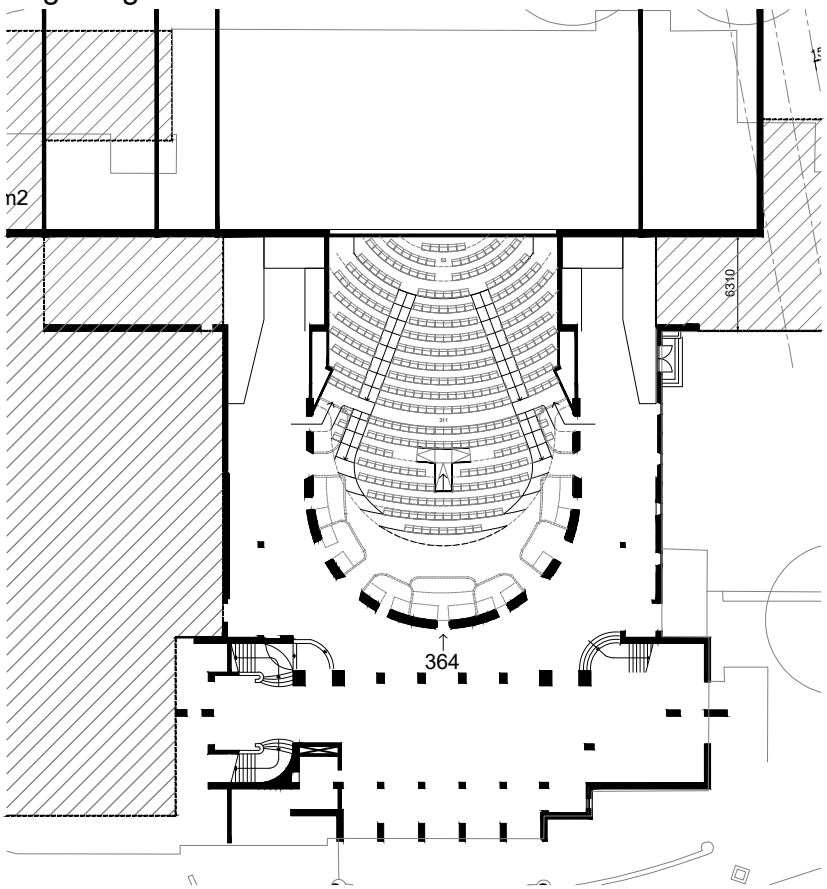

1e balkon

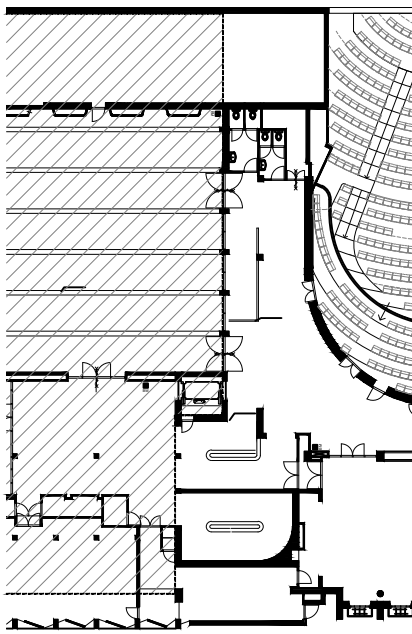

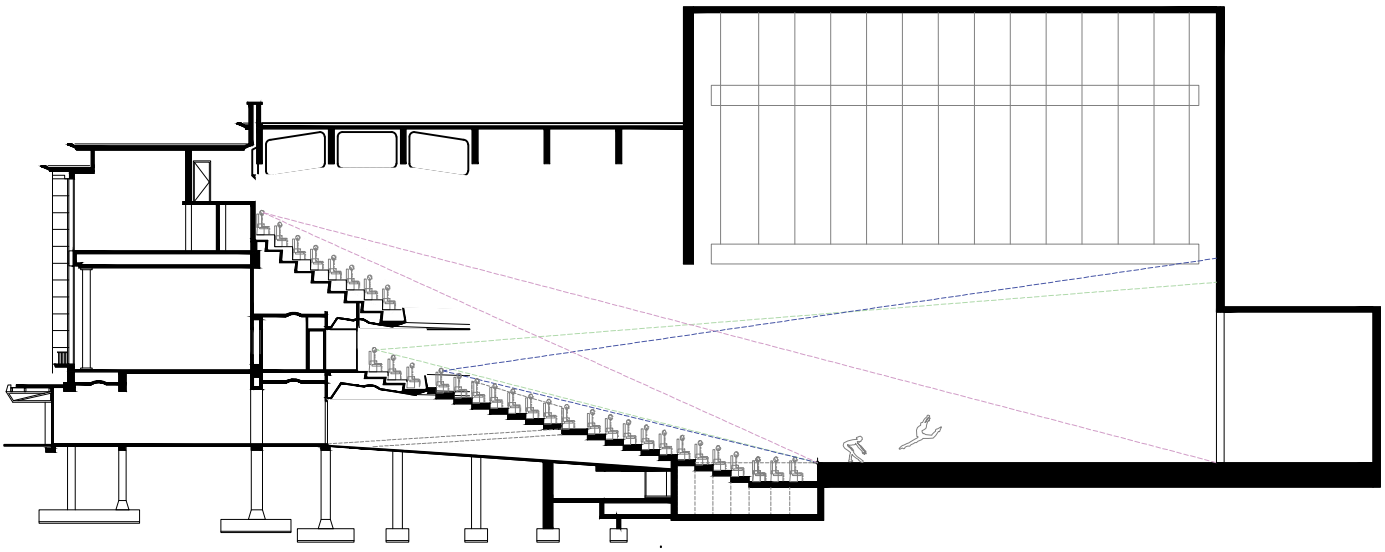

2e balkon

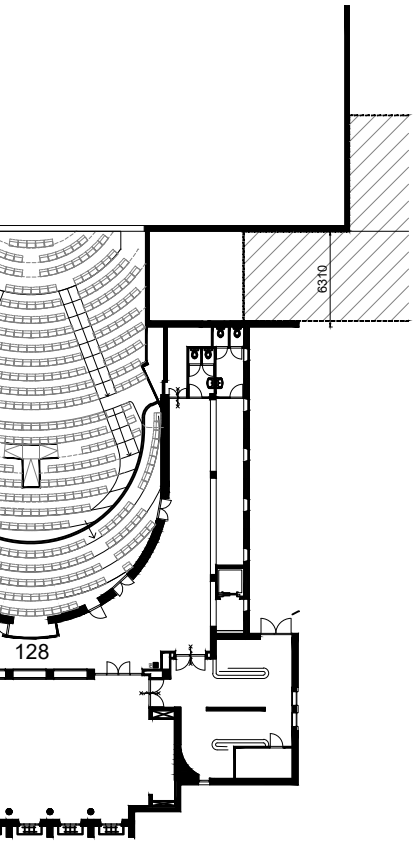

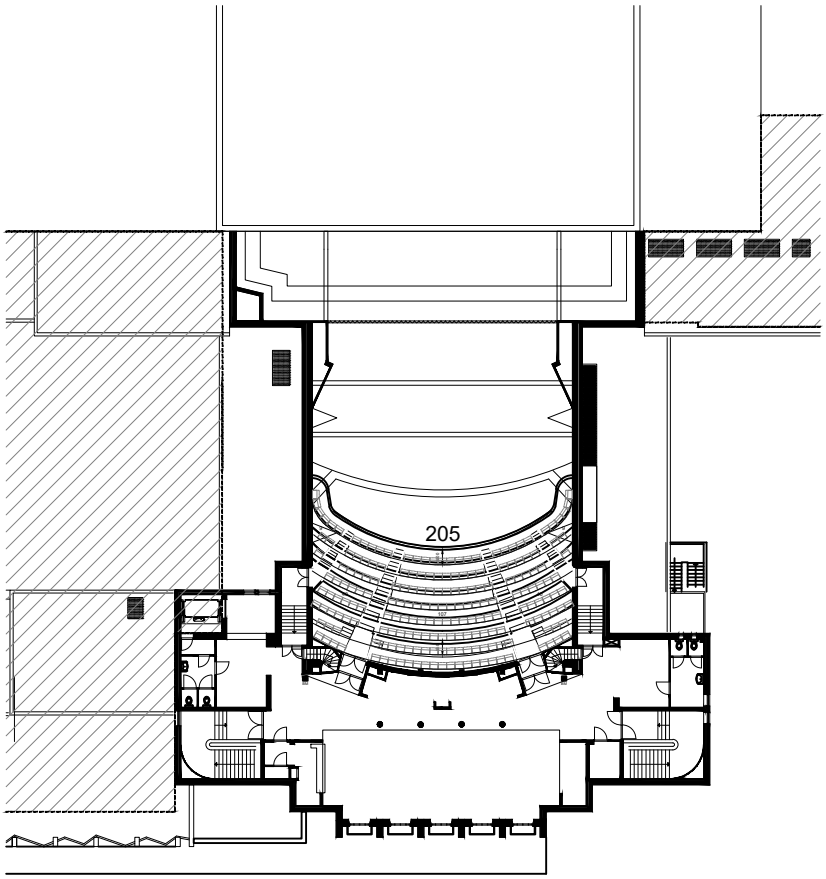

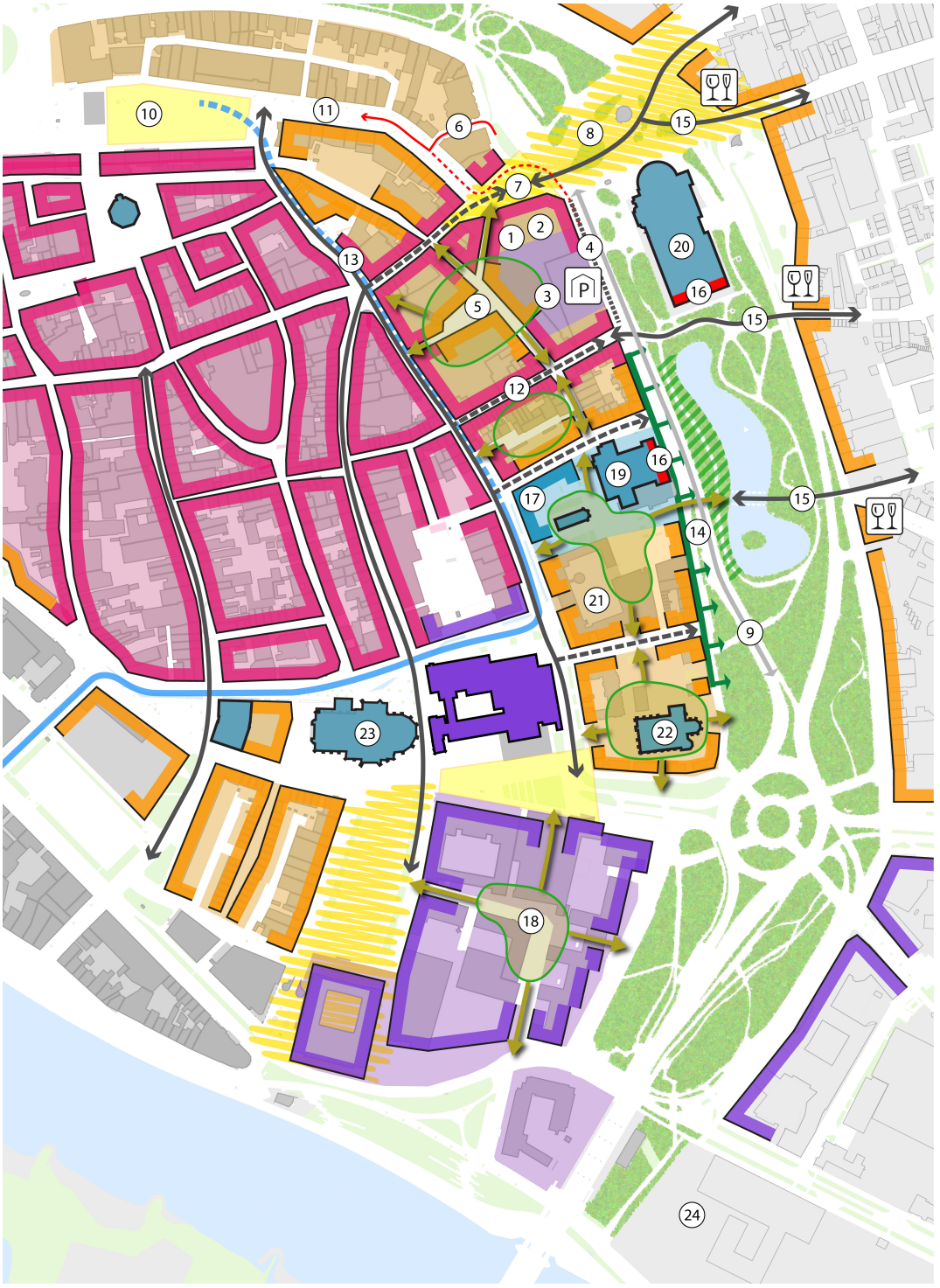

LEGENDA

- Primaire functie Detailhandel
- Primaire functie Wonen
- Primaire functie Dienstverlening
- Primaire functie Kunst en Cultuur
- Plein
- Corridor
- Luwte
- Singelgroen
- Potentie; onbenut deel van het park
- Verkeersverbindingen
- Verbinding met Musispark
- Sint Jansbeek
- Gevelwand Musiskwartier
- Horeca
- Parkeergarage

1. Leegstand winkels Musiskwartier
2. Herbestemming delen Musiskwartier
3. Parkeergarage Musiskwartier
4. Gevelwand Musiskwartier
5. Leegstand Brouwersplein
6. Verbinding Telefoonstraat
7. Ontwikkeling van Johnny van Doornplein tot verblijfsgebied
8. Stadsentree vanuit Spijkerkwartier, Station Velperpoort, Modekwartier en busstation
9. Buslijn Velperbinnensingel
10. Verbinding met Gele Rijdersplein (luwtegebied)
11. Functies Looierstraat
12. Versterken stedelijk weefsel Nieuwstad (stegenstructuur)
13. Doortrekken Sint Jansbeek
14. Meer verbinding met Musispark
15. Verbindingen doo Musispark naar Steenstraat, Spijkerstraat en Parkstraat
16. Programmering Stadstheater en Musis in Musispark
17. COC gebouw
18. Ontwikkeling van Prinsenhof
19. Onderzoeknaar renovatie stadstheater / Lauwersgracht-alliantie
20. Nummer 19 met een relatie naar Musis
21. Zoekvraag politie naar andere (binnenstads)locatie
22. Herontwikkeling Walburgiskerk met als tijdelijke bestemming Museum Arnhem
23. Ontwikkeling van Eusebius tot hoogwaardige evenementenlocatie
24. Ontwikkeling Cobercoterrein

Oostzijde Binnenstad

13 maart 2020

GEMEENTE Arnhem

Aan College van Burgemeester en wethouders van Arnhem

Arnhem, 25 maart 2020

Geacht College,

De kunstenaar maakt; het publiek, de kijker, maakt het werk af' (Raad voor Cultuur)
De Lauwersgrachtalliantie ambieert met 'een huis voor iedereen' een moderne en duurzame huisvesting voor Stadstheater Arnhem, Introdans en Toneelgroep Oostpool. Met de inspiratie die uitgaat van elkaars dagelijkse nabijheid wordt hun zichtbaarheid vergroot. Arnhemmers ervaren hier de hoge kwaliteit van de podiumkunsten die hen daadwerkelijk raakt, prikkelt, inspireert, stimuleert en uitdaagt. De culturele positie van Arnhem als G9-stad wordt hiermee versterkt en de ruimtelijke, economische en culturele ontwikkeling van de stedelijke regio Arnhem-Nijmegen en Oost-Nederland wordt gestimuleerd.

De meerwaarde van de samenwerking tussen de instellingen reikt verder dan het culturele domein:
> Maatschappelijk: Culturele uitwisseling slaat bij uitstek een brug tussen verschillende bevolkingsgroepen en (sub)culturen in Arnhem. De alliantiepartners willen meer inzetten op de maatschappelijke rol van het theater door een interactieve relatie met omgeving en publiek.
> Economisch: De Lauwersgrachtalliantie betekent een stevige impuls voor de culturele positie van Arnhem en voor 025 (Arnhem en Nijmegen) als culturele regio. Steden met een breed cultureel aanbod en moderne culturele infrastructuur zijn aantrekkelijker om in te wonen, te werken en te verblijven en zijn een belangrijke factor in de economische en toeristische aantrekkingskracht.
> Educatief: De instellingen leveren voor stad, regio en provincie(s) een belangrijke bijdrage aan cultuureducatie en talentontwikkeling, ook voor bijzondere doelgroepen.
> Ruimtelijk: Met de nieuwe huisvesting ontstaat in de oostkant van de binnenstad een nieuwe ontmoetingsplek voor publiek uit stad en regio.

Een huis voor iedereen
In de nieuwe huisvesting van de alliantiepartners bruist het van levendigheid; het inspireert jong en oud. Een plek waar ook festivals kunnen plaatsvinden. Een plek waar zowel professionals als amateurs zich thuis voelen. Een broedplaats voor samenwerking, een plek voor workshops en educatieve projecten. Kortom: een huis voor iedereen!

Met hartelijke groet,

Hans Verbugt	Ton Wiggers	Michiel Nannen	Jacco Post
Musis & Stadstheater	Introdans	Toneelgroep Oostpool	Het Gelders Orkest

Aan de gemeenteraad

Datum	:	14 februari 2017
Zaaknummer	:	115732
Contactpersoon	:	Guus de Rijk
Telefoonnummer	:	(026) 377 4759

Onderwerp : Ontwikkeling Lauwersgrachtalliantie/renovatie Stadstheater

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de ontwikkelingen van de Lauwersgrachtalliantie en de consequenties daarvan voor de vernieuwing van het Stadstheater.

Inleiding
In de brief van 19 januari 2016 bent u geïnformeerd over de ondertekening van het ambitiedocument Lauwersgrachtalliantie.
Op 12 september 2016 heeft wethouder Elfrink, bij de bespreking van de Visie Koningsplein, toegezegd de gemeenteraad te informeren over de renovatie van het Stadstheater. De toezeggingen zijn ook opgenomen in de Najaarsrapportage Grondexploitatie en Investeringsprojecten Gebouwen 2016 (pg 9).
Woensdag 18 januari jl. zijn leden van provinciale staten en van de gemeenteraad tijdens een bezoek aan Musis en Stadstheater geïnformeerd over de laatste ontwikkelingen. In deze brief zijn die nog eens op de rij gezet.

Ontwikkeling Lauwersgrachtalliantie
In januari 2016 is het Ambitiedocument Lauwersgracht Alliantie ondertekend[1].
Daarmee is invulling gegeven aan de gezamenlijke ambitie om de productie en presentatie van de podiumkunsten in Oost-Nederland en in het bijzonder in Arnhem steviger te verbinden en te versterken. Er kan meerwaarde worden gecreëerd die bijdraagt aan een stevige én onderscheiden positie binnen de landelijke culturele basisinfrastructuur. De krachtenbundeling van culturele instellingen en met en tussen overheden is nodig om het (publieks)bereik, zichtbaarheid, weerbaarheid en slagkracht te verbeteren, te vergroten en robuust te maken. In dat kader heeft Landsdeel Oost in mei 2015 in het Manifest Oost-Nederland aangegeven nieuwe samenwerkingsvormen en allianties nader te willen onderzoeken.
Een eerste verkenning op basis van het ambitiedocument richtte zich op inhoudelijke en organisatorische samenwerking en onderzocht de huisvestingsvraag gericht op de locatie Koningsplein.
Het ondertekende ambitiedocument had een looptijd tot 1 januari 2017. Daarna zou opnieuw worden bekeken welke vervolgafspraken de partners willen maken.

[1] Toneelgroep Oostpool, Introdans en Het Gelders Orkest, Musis Stadstheater Arnhem, gemeente Arnhem en provincie Gelderland

De ondertekening van het ambitiedocument leidde niet vanzelfsprekend tot de gewenste samenwerking. Daarom is in de loop van het jaar een externe procesbegeleider aangesteld. Deze heeft in korte tijd samen met de directeuren afspraken gemaakt om de samenwerking in 2017 en 2018 concreet vorm te geven. Het provinciebestuur en wij ondersteunen dit.
De resultaten moeten tot uiting komen in (inhoudelijke en organisatorische) projecten, in de kwaliteit van de samenwerking tussen de partijen en in de zichtbaarheid van de samenwerking naar stad, regio én landelijk.
Voorwaarde voor het realiseren van de ambities is de aanstelling van een regisseur voor twee jaar. De kosten voor de aanstelling van de regisseur (ca € 100.000,-- per jaar) worden 50-50 gedragen door de gemeente[2] en provincie. Hierover zijn afspraken vastgelegd in de regionale investeringsagenda Arnhem-Nijmegen.
Onder leiding van de procesbegeleider worden gesprekken gestart over het "samenwonen" i.r.t. het Stadstheater. Centraal hierbij staat regie op het proces vanuit de gebruikers, met de visie van MSA op het 'Stadstheater van de Toekomst' in het achterhoofd.

Consequenties voor renovatie Stadstheater
In het afgelopen jaar zijn de gesprekken gestart over de vernieuwing van het Stadstheater. De bedoeling was om de werkzaamheden zeker niet eerder te beginnen dan na het gereedkomen van de vernieuwing van Musis. Dat in verband met de beschikbaarheid van voldoende zaalruimte en vanwege de belasting van de juist verzelfstandigde Musis/Stadstheaterorganisatie.
De gesprekken zijn aanleiding geweest tot visievorming door het management van Musis-Stadstheater Arnhem (MSA) omtrent de toekomst van het Stadstheater. Dat mede in verband met het overleg in het kader van de Lauwergrachtalliantie over verdergaande samenwerking tussen de betrokken partners.
Dat alles heeft bij de directie van het Stadstheater geleid tot het inzicht dat een standalone renovatie geen toekomst heeft. Dat is verwoord in brief van de Musis Stadstheater d.d. 12 januari 2017.

Gevolg van de beschreven ontwikkelingen is dat de gewenste renovatie van het Stadstheater (onderhoud, verbeteren comfort publiek etc) langer op zich laat wachten. Stadstheater en de gemeentelijke afdeling vastgoedmanagement monitoren de gevolgen hiervan.
De gesprekken onder leiding van de procesbegeleider moeten helpen meer duidelijkheid te krijgen over vormen van samenwonen en de mogelijke gevolgen voor het Stadstheater. Afhankelijk van de uitkomst van die gesprekken wordt een vervolgproces uitgezet.

[2] Dekking 50% vanuit het programma cultuur en 50% vanuit de gereserveerde middelen voor cultuurhuisvesting

Communicatie
Een vertegenwoordiging van de omwonenden van het Stadstheater zijn uitgenodigd om te worden bijgepraat over de stand van zaken.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlage(n)

- brief Musis/Stadstheater d.d. 12 januari 2017

MUSIS

STADSTHEATER

Aan het College van B & W
Postbus 9029
6800EL Arnhem

Arnhem, 12 januari 2017

Geacht College,

Graag praten wij u in het kort even bij over de bevindingen van Musis & Stadstheater Arnhem. Wij zijn de laatste maanden bezig geweest met de visievorming omtrent de toekomst van Stadstheater Arnhem. De directe aanleiding is de concrete, op handen zijnde renovatie van het Stadstheater (2018/19). In de ontwikkelde visie speelt de (landelijke) discussie over de betekenis van theater en de impact ervan, zowel cultuurinhoudelijk, maatschappelijk als economisch, een belangrijke rol. We willen hierbij meegeven dat de inhoud van deze beknopte brief geen recht doet aan deze ontwikkelde visie, en dat we natuurlijk van harte bereid zijn nadere uitleg te geven.

Een toekomstbestendig Stadstheater
Kern van onze visie op het Stadstheater van de toekomst is het hervinden van maatschappelijk draagvlak, en zichtbaarheid van onze activiteiten in de stad en regio. We willen met het Stadstheater beter kunnen inspelen op trends als festivallisering, kwaliteit van de beleving, gastvrijheid en de kritische consument. Ook het bereiken van nieuwe doelgroepen is een belangrijke wens en noodzaak voor de toekomst.

Om ons huidige publiek én het publiek van de toekomst succesvol te verwelkomen in het Stadstheater is een flexibel en publieksvriendelijk pand nodig. Wij zijn ervan overtuigd dat een theater in de klassieke zin (een grote zaal met ruime foyers voor de pauzehoreca) niet de toekomst heeft. We zien naast de (gezamenlijk te gebruiken) theaterzalen meerdere, toegankelijke en flexibel te gebruiken ruimtes, geschikt om bepaalde activiteiten los van elkaar te organiseren en om als ontmoetingsplek te fungeren. Onze wens sluit aan bij een van de aanbevelingen uit het onderzoek van Commissie Ter Horst (2015): “Investeer in de toegankelijkheid van het theater en in de maatschappelijke functie ervan en maak gebruik van de veelzijdigheid van concept - voor intern gebruik het gebouw.” We hebben volop ideeën hoe we hier invulling aan kunnen geven.

MUSIS

STADSTHEATER

De handen ineen

Als faciliterende theaterorganisatie hebben we sterk de behoefte de krachten met de makers te bundelen. Den Haag, Rotterdam, Groningen en Amsterdam zijn voor ons bijzonder inspirerende voorbeelden, waar makers en theaters vergelijkbaar samenwerken. Wij vinden het belangrijk dat wij in Arnhem ook deze stap naar gezamenlijkheid maken.

Graag willen we met de Arnhemse B.I.S.-gezelschappen produceren en programmeren om de thema's in de stad goed neer te zetten, en verdere programmatische afstemming zoeken met partijen in de stad, om zo de maatschappelijke footprint te vergroten. In het verlengde van de samenwerking binnen de Lauwersgrachtalliantie zoeken we met Het Gelders Orkest naar nieuwe wegen in Musis en daarbuiten; en met Introdans en Oostpool hebben we de ambitie en het voornemen in en om het Stadstheater de handen ineen te slaan. Met elkaar kunnen we een evenwichtig en afgestemd programma bieden en een beter verdienmodel opzetten.

De reeds geplande (en noodzakelijke) renovatie van het Stadstheater is de perfecte aanleiding om verder te kijken dan het heden en de stad goed toe te rusten voor de toekomst.
Een 'stand-alone' renovatie van het Stadstheater heeft onzes inziens geen toekomst en we verzoeken u ons de gelegenheid te geven samen met de 'huisgezelschappen' de komende maanden de plannen in beeld te brengen, zodanig dat helder wordt of naast samenwerken samenwónen ook zinvol kan zijn.
Om daarmee een toekomstbestendig theater in beeld te brengen en te realiseren.
We investeren daarmee vooral graag in de toegankelijkheid van theater, dans en muziek en in de maatschappelijke functie ervan.

We kijken er naar uit om u verder deelgenoot te maken van onze visie en ideeën en leiden u graag rond in het Stadstheater om u mee te nemen in ons verhaal.

Met vriendelijke groet,

Gijsje van Honk
Directeur/bestuurder

Huisvesting Lauwersgrachtalliantie

Technische briefing
Gemeenteraad

9 september 2020

MUSIS STADS THEATER ARNHEM

INTRODANS BEWEEGT JE

Toneelgroep OOST POOL

provincie Gelderland

GEMEENTE Arnhem

phion Orkest van Gelderland & Overijssel

Inhoud presentatie

Aan de hand van studies door externe adviseurs en in nauwe samenwerking met partners:

- Waarom?
- Ruimtelijk
- Financieel

Waarom investeren?

Passend, eigentijds, toekomstbestendig

- Problemen huisvesting oplossen
- Meerwaarde voor publiek en gebruikers
- Cultuur draagt bij aan economische positie stad en regio
- Samenwerken aan een inclusieve samenleving
- Sterke binnenstad in sterke regio

Ruimtelijk - Toekomstbestendige huisvesting: scenario's

1. Verbetering huidige locaties, *stand alonevariant*

2. *Samenwoonvariant* locatie Stadstheater

(3. Tussenvormen: Stadstheater en Oostpool of Introdans)

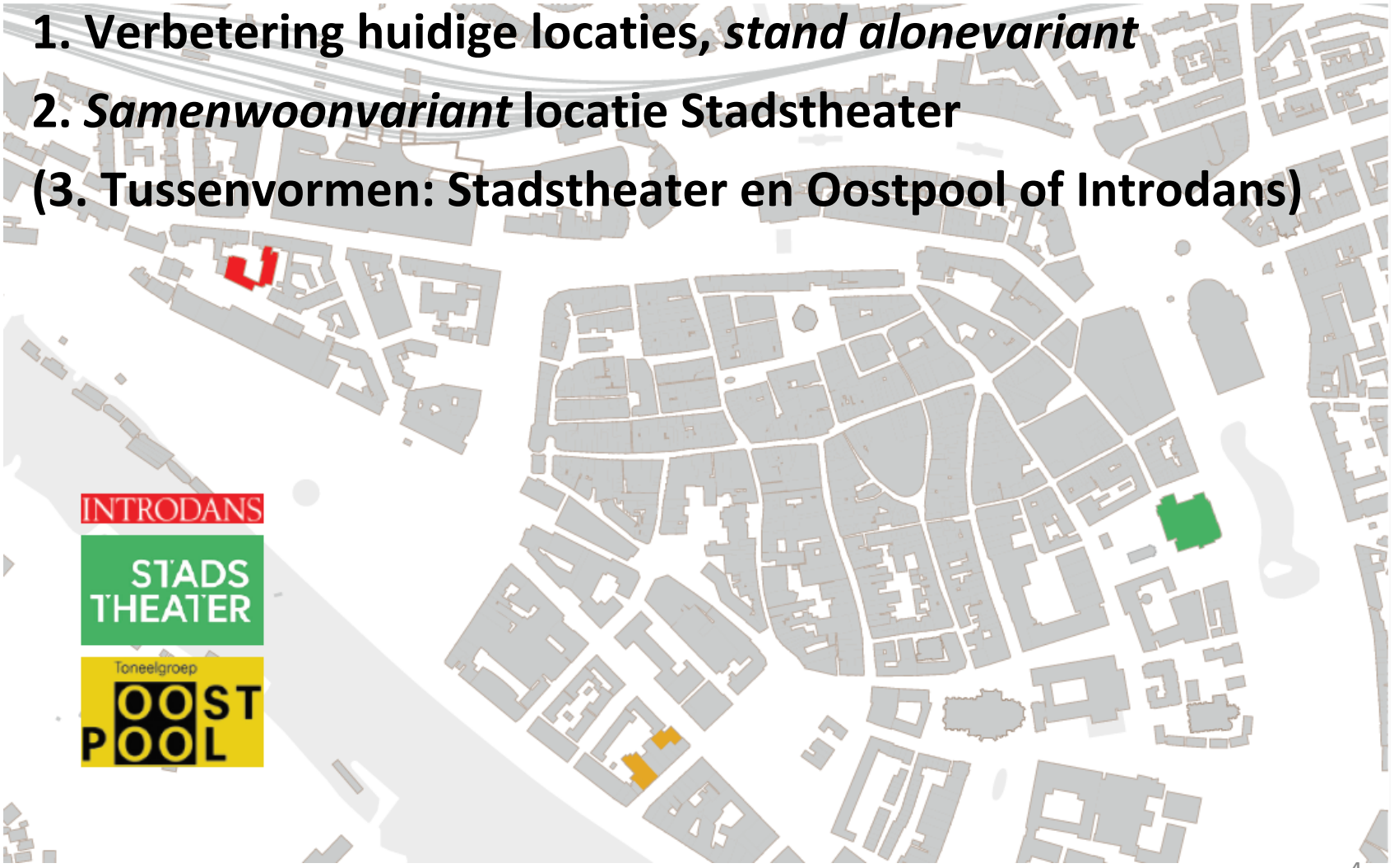

Ruimtelijk - modellen

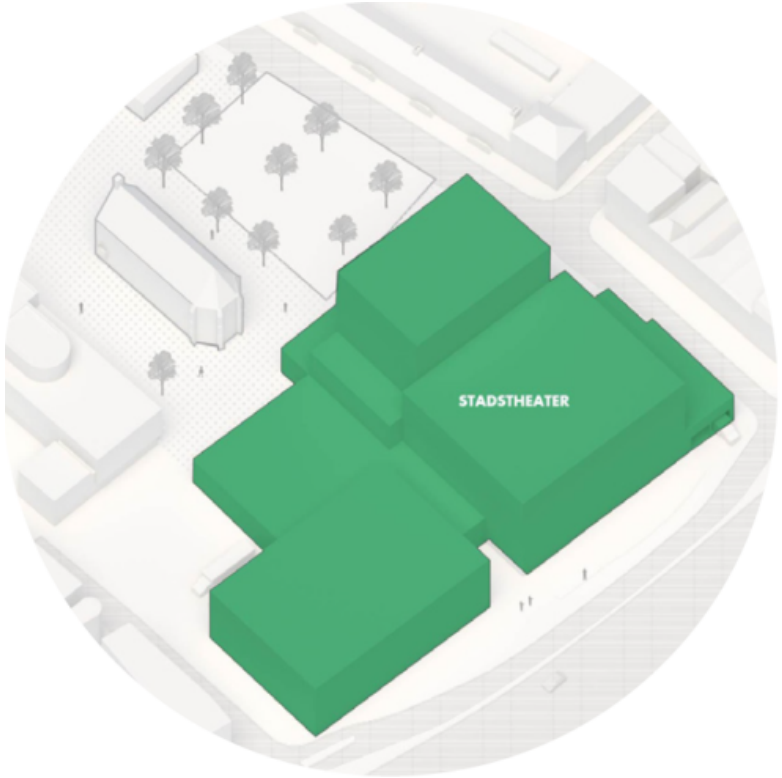

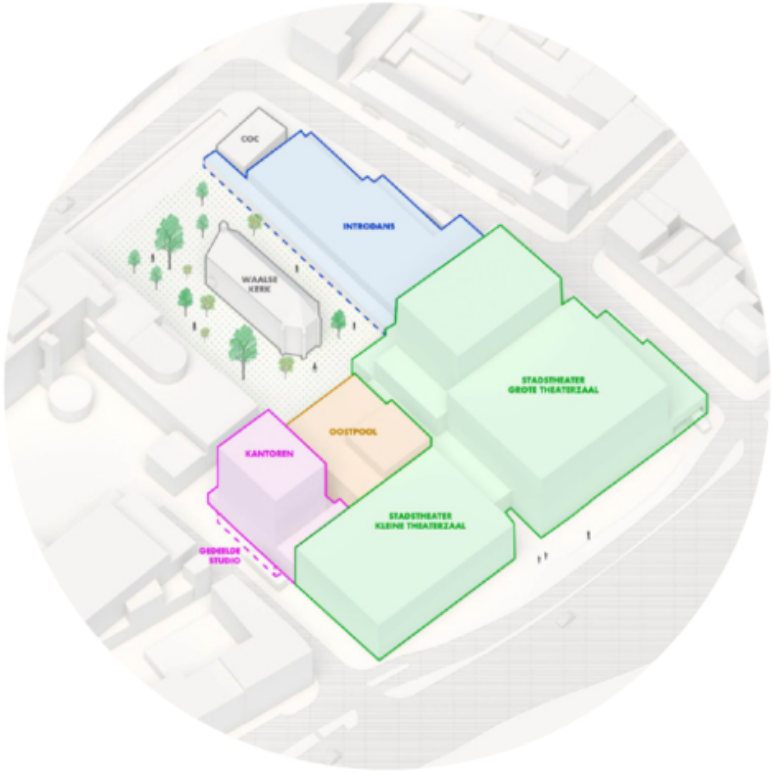

- Meerdere <u>modellen</u> verkend
- Waar mogelijk behoud monument maar in ieder geval optimalisatie zaal (transformatie)

Ruimtelijk: Toekomstbestendig

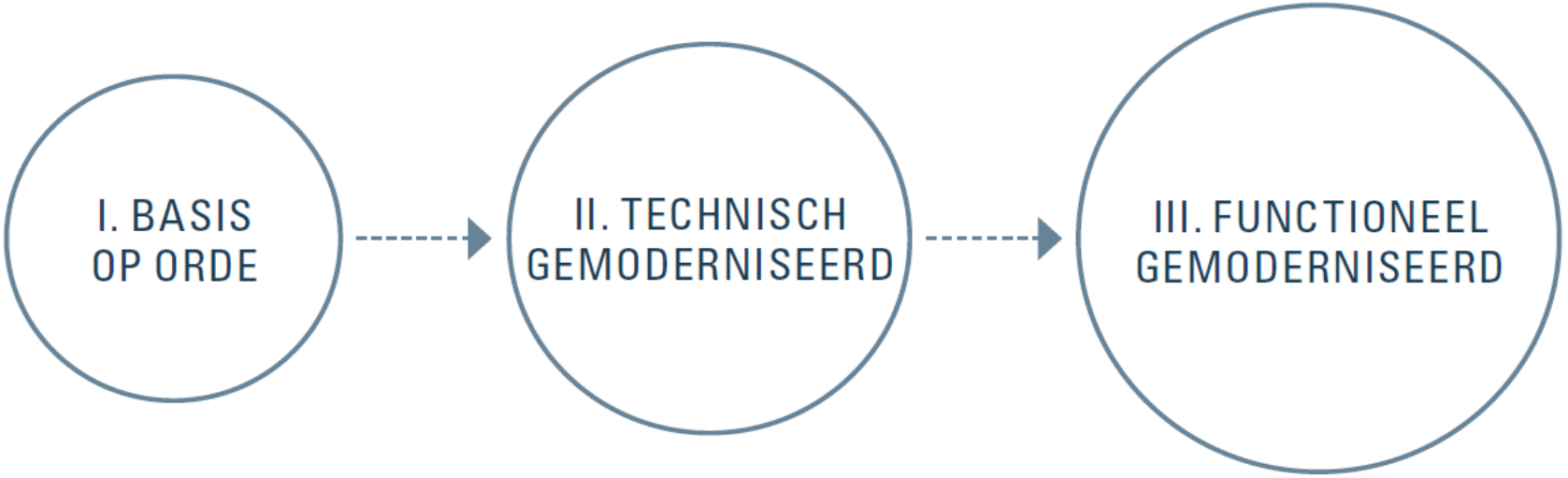

Stand alone:

- Introdans en Oostpool, technisch gemoderniseerd, beperkte functionele verbetering.
- Stadstheater, functioneel gemoderniseerd

Samen:

- Huisvesting drie partners functioneel gemoderniseerd

Financiën - Uitgangspunten

- Niet alleen (realisatie) gebouw maar ook bijkomende kosten
- Langjarige instandhouding en gebruik (40 jaar)
- Gebaseerd op werkwijze en ervaringen eerdere projecten (Rozet, Musis, Focus, Museum)
- Beschikbare middelen (gemeentelijke budgetten/MJPB, huisvestingsbudgetten partners, verwachte bijdrage provincie)
- Niet ten koste van programmabudgetten partners

Financiën - Rollen en verantwoordelijkheden

A. Gebouwexploitatie verantwoordelijkheid gemeente eigenaar, verhuurder

- Realisatiekosten (volgende dia)
- Groot onderhoud en vervangingsinvesteringen (40 jaar)
- Kostprijsdekkende huur wordt doorberekend aan partners

B. Gebruiksexploitatie verantwoordelijkheid gebruiker

- Energie, water, schoonmaak, beheer, klein onderhoud etc.

C. Theatertechniek en inrichting (verantwoordelijkheid gebruiker)

Financiën – Realisatiekosten
(investeringen)

- Grondkosten (incl. bouwrijp maken) en bijkomende kosten gebied
- Advieskosten en projectmanagementkosten
- Bouwkosten (aannemers)
- Bijkomende kosten (leges, financieringskosten, etc.)
- Post onvoorzien

Financiën- Verschillen t.o.v. 2018

o.b.v. samenwoonvariant

Raming 2018	ca €45 mln.
• Uitgewerkte raming/zaaloptimalisaties, bouwkostenstijgingen, hogere (grond)kosten	ca €15 mln.
• Theatertechniek	ca €10 mln.
• Duurzaamheid /circulariteit/klimaatadaptatie	ca €6 mln.
• Compensatie parkeren en groen	ca €5 mln.
• Aanloopsubsidie gebruiksexploitatie	ca €2 mln.
TOTAAL	ca €83 mln.

Financiën - Kosten en dekking

Uitgaven

<u>Incidenteel</u>
- Grondkosten
- Project- en advieskosten
- Bouw- en inrichtingskosten

<u>Structureel</u>
- Onderhoud (40 jaar)
- Vervangingsinvesteringen (40 jaar)
- Vaste lasten eigenaar
- Financieringskosten
- Kapitaallasten/afschrijving

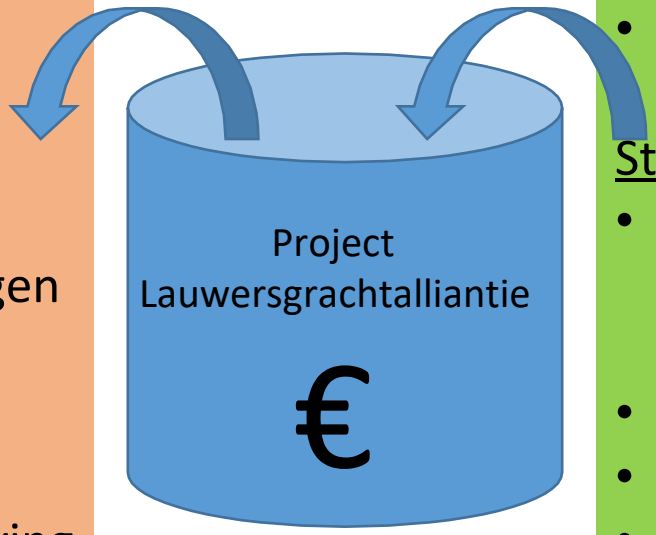

Inkomsten

<u>Incidenteel</u>:
- Bijdrage provincie
- Overschot Focus
- Gespaarde jaarschijven tot jaar na oplevering

<u>Structureel</u>
- 0,5 mln./jaar renovatiebudget Stadstheater
- 1,6 mln./jaar mjpb
- Voordeel lagere rente
- Huurbijdrage partners

Financiën - Uitgaven

Bedragen in EURO (afgerond)	**Samenwoon**	**Stand-alone**
1) Gebouw en Gebied		
Totaal basis investering Gebouw (inclusief taakstelling standalone)	*66.000.000*	*48.200.000*
Meerkosten op standaard Grex / groene buitenruimte	1.000.000	500.000
Compensatie parkeren	4.000.000	2.100.000
Totaal investering Gebouw en Gebied	*71.000.000*	*50.800.000*
2) Tijdelijke subsidies tekort gebruiksexploitatie		
Tijdelijke subsidie gebruiksexploitatie (8 jaar)	1.600.000	2.000.000
Tijdelijke subsidie Introdans (8 jaar)	400.000	-
Totaal tijdelijke subsidies	*2.000.000*	*2.000.000*
3) Gemeentelijke bijdrage aan inrichting en theatertechniek	*9.900.000*	*9.200.000*
Totaal bruto investering	*82.900.000*	*62.000.000*
- bijdrage provincie (voorlopige inschatting)	-10.000.000	-3.000.000
Totaal netto investering	72.900.000	59.000.000

Financiën - Dekkingsbronnen

Bedragen in EURO (afgerond)	**Samenwoon**	**Stand-alone**
Aanwezige dekking uit beschikbare jaarbudgetten:		
Gemeente Arnhem	40.000.000	44.300.000
Bijdrage Oostpool, Introdans tbv huisvesting	15.200.000	-
Additionele dekkingsbronnen:		
Gespaarde jaarschijven (bij ingebruikname in 2025)	6.900.000	6.900.000
Restbudget Focus	800.000	800.000
Voordeel lagere marktrente (na versterking solvabiliteit)	10.000.000	7.000.000
Totaal dekking	72.900.000	59.000.000
P.M. bijdrage provincie is al in mindering gebracht op investering		

Financiën - Totaaloverzicht jaarlijkse begrotingslast gemeente

Renovatiebudget Stadstheater	€ 0,5 mln
MJPB	€ 1,6 mln
TOTAAL	**€ 2,1 mln**

VRAGEN?

Huisvesting Lauwersgrachtalliantie

Technische briefing
Gemeenteraad

Aanvulling

16 september 2020

MUSIS STADS THEATER ARNHEM

INTRODANS BEWEEGT JE

Toneelgroep OOST POOL

provincie Gelderland

GEMEENTE Arnhem

phion Orkest van Gelderland & Overijssel

Financiën – jaarlast begroting

o.b.v. samenwoonvariant

Investeringsbedrag ca €83 mln.

Minus:

- Provincie ca €10 mln.
- Bijdrage partners ca €15 mln.

Gedurende 40 jaar kosten:

- Eigenaarslasten (verzekering, OZB) 40 jaar
- Toekomstig onderhoud en vervangingsinvesteringen

Totaal gedekt door: €2,1 mln./ jaar.

Duurzaamheid/circulariteit/ klimaatadaptatie

- Ramingen in dit stadium o.b.v. kengetallen
- Concrete invulling in volgende fase
- Basisraming o.b.v. BENG (wettelijke norm)
- Raming extra maatregelen in kader NEMIA 2020-2030
- Raming extra investering €6 mln.
- Levert onder andere besparing van €0,1 mln./jaar in gebruiksexploitatie (reeds verwerkt)

Werkgelegenheid

- Werkgelegenheid partners direct en indirect
- Werkgelegenheid a.g.v. investering.
- Economisch spin off (verbetering vestigingsklimaat etc.)

Waarom investeren?

Passend, eigentijds, toekomstbestendig

- Problemen huisvesting oplossen
- Meerwaarde voor publiek en gebruikers
- Cultuur draagt bij aan economische positie stad en regio
- Samenwerken aan een inclusieve samenleving
- Sterke binnenstad in sterke regio

Ruimtelijk - Toekomstbestendige huisvesting: scenario's

1. Verbetering huidige locaties, *stand alonevariant*

2. *Samenwoonvariant* locatie Stadstheater

(3. Tussenvormen: Stadstheater en Oostpool of Introdans)

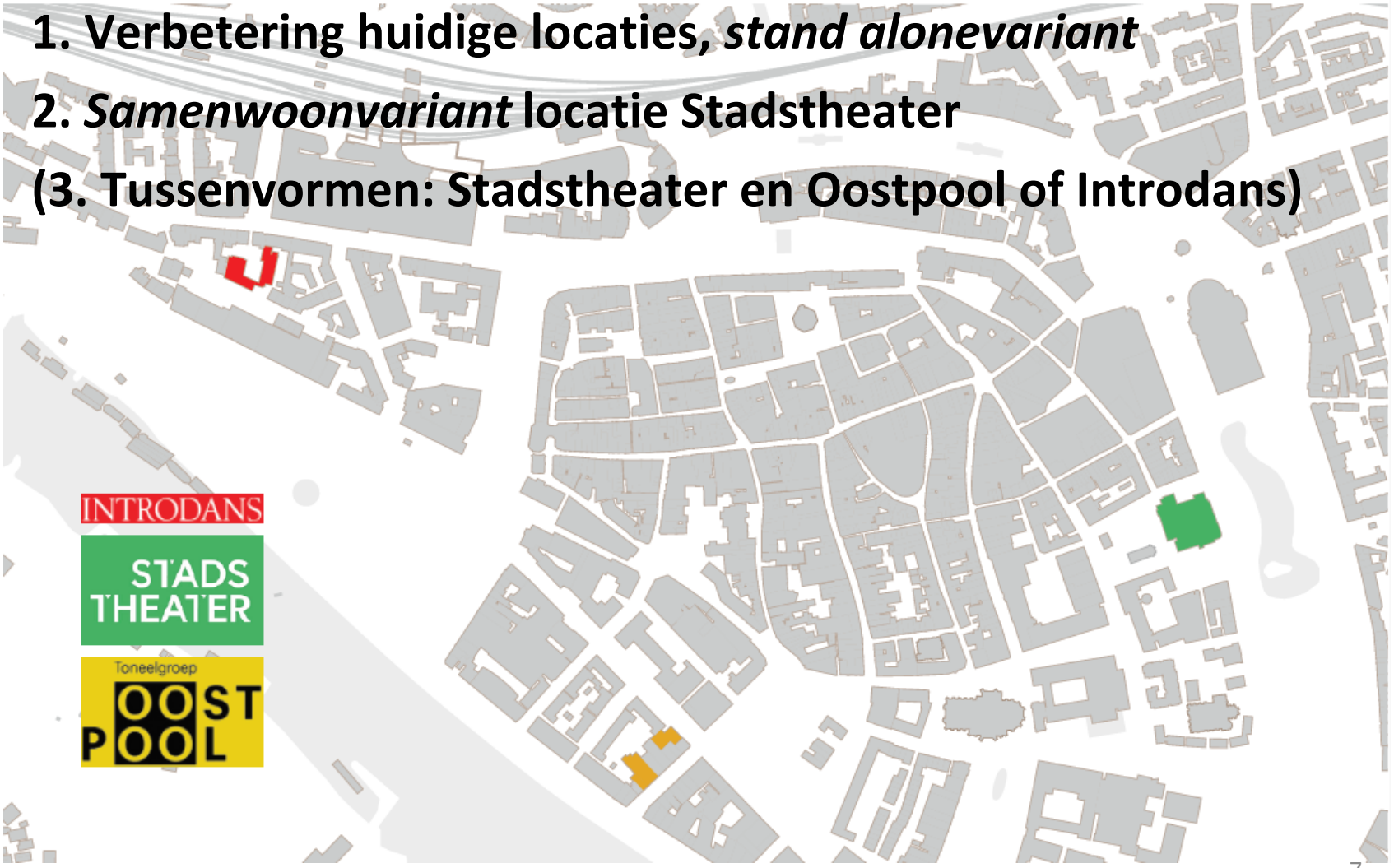

Ruimtelijk - modellen

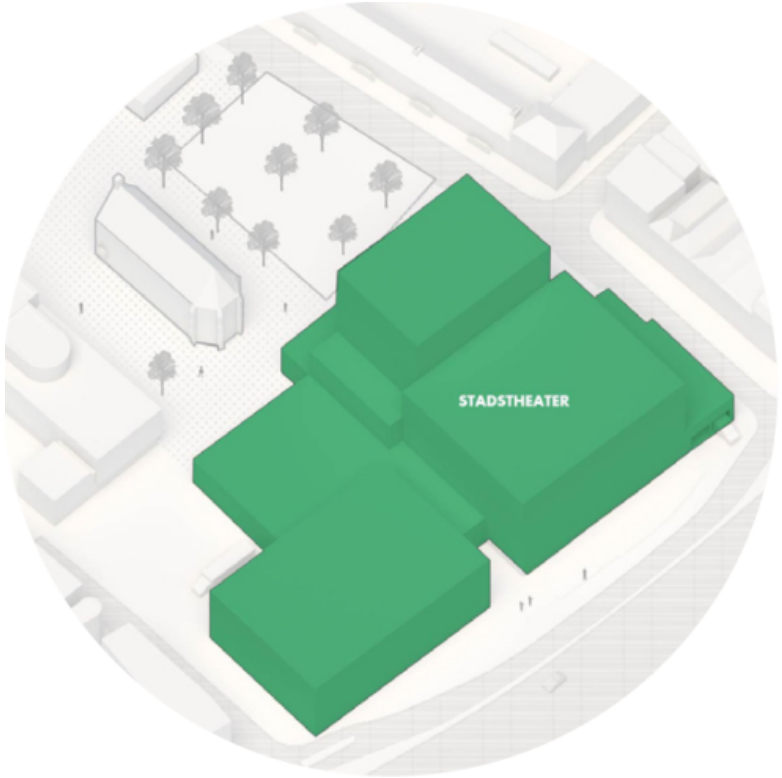

- Meerdere <u>modellen</u> verkend
- Waar mogelijk behoud monument maar in ieder geval optimalisatie zaal (transformatie)

Ruimtelijk: Toekomstbestendig

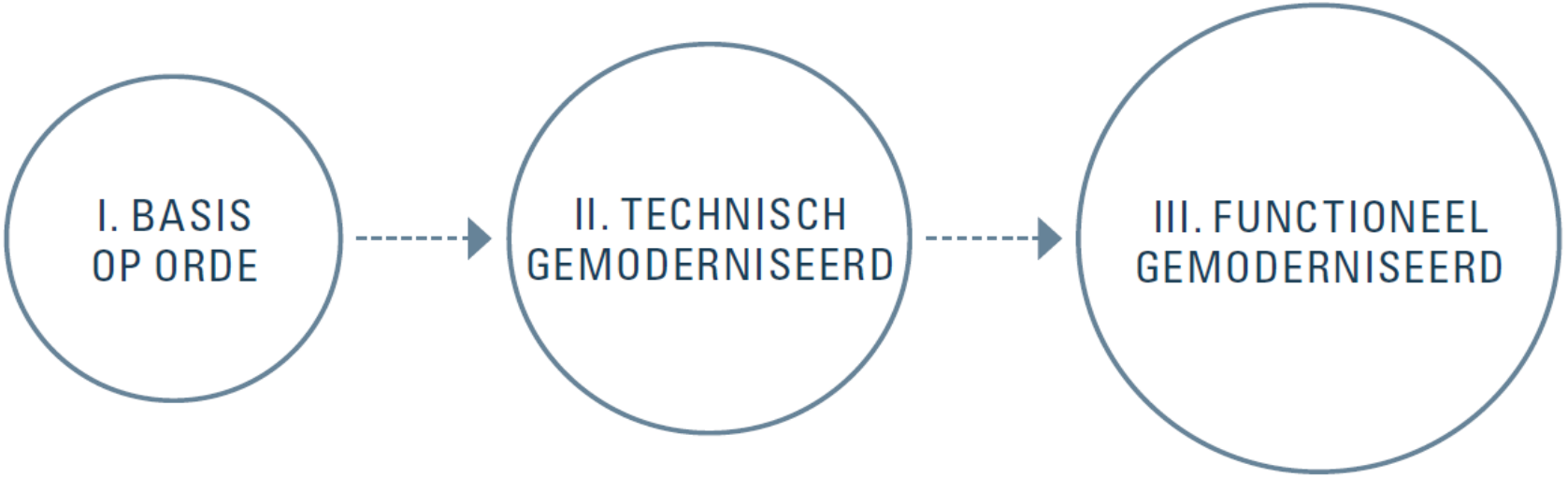

Stand alone:

- Introdans en Oostpool, technisch gemoderniseerd, beperkte functionele verbetering.
- Stadstheater, functioneel gemoderniseerd

Samen:

- Huisvesting drie partners functioneel gemoderniseerd

Financiën - Uitgangspunten

- Niet alleen (realisatie) gebouw maar ook bijkomende kosten
- Langjarige instandhouding en gebruik (40 jaar)
- Gebaseerd op werkwijze en ervaringen eerdere projecten (Rozet, Musis, Focus, Museum)
- Beschikbare middelen (gemeentelijke budgetten/MJPB, huisvestingsbudgetten partners, verwachte bijdrage provincie)
- Niet ten koste van programmabudgetten partners

Financiën - Rollen en verantwoordelijkheden

A. Gebouwexploitatie verantwoordelijkheid gemeente eigenaar, verhuurder

- Realisatiekosten (volgende dia)
- Groot onderhoud en vervangingsinvesteringen (40 jaar)
- Kostprijsdekkende huur wordt doorberekend aan partners

B. Gebruiksexploitatie verantwoordelijkheid gebruiker

- Energie, water, schoonmaak, beheer, klein onderhoud etc.

C. Theatertechniek en inrichting (verantwoordelijkheid gebruiker)

Financiën – Realisatiekosten
(investeringen)

- Grondkosten (incl. bouwrijp maken) en bijkomende kosten gebied
- Advieskosten en projectmanagementkosten
- Bouwkosten (aannemers)
- Bijkomende kosten (leges, financieringskosten, etc.)
- Post onvoorzien

Financiën- Verschillen t.o.v. 2018

o.b.v. samenwoonvariant

Raming 2018	ca €45 mln.
• Uitgewerkte raming/zaaloptimalisaties, bouwkostenstijgingen, hogere (grond)kosten	ca €15 mln.
• Theatertechniek	ca €10 mln.
• Duurzaamheid /circulariteit/klimaatadaptatie	ca €6 mln.
• Compensatie parkeren en groen	ca €5 mln.
• Aanloopsubsidie gebruiksexploitatie	ca €2 mln.
TOTAAL	ca €83 mln.

Financiën - Kosten en dekking

Uitgaven

<u>Incidenteel</u>
- Grondkosten
- Project- en advieskosten
- Bouw- en inrichtingskosten

<u>Structureel</u>
- Onderhoud (40 jaar)
- Vervangingsinvesteringen (40 jaar)
- Vaste lasten eigenaar
- Financieringskosten
- Kapitaallasten/afschrijving

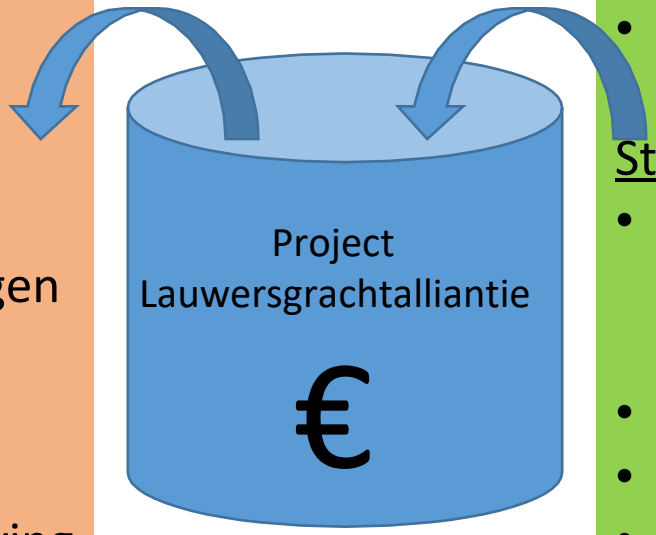

Inkomsten

<u>Incidenteel</u>:
- Bijdrage provincie
- Overschot Focus
- Gespaarde jaarschijven tot jaar na oplevering

<u>Structureel</u>
- 0,5 mln./jaar renovatiebudget Stadstheater
- 1,6 mln./jaar mjpb
- Voordeel lagere rente
- Huurbijdrage partners

Financiën - Uitgaven

Bedragen in EURO (afgerond)	**Samenwoon**	**Stand-alone**
1) Gebouw en Gebied		
Totaal basis investering Gebouw (inclusief taakstelling standalone)	*66.000.000*	*48.200.000*
Meerkosten op standaard Grex / groene buitenruimte	1.000.000	500.000
Compensatie parkeren	4.000.000	2.100.000
Totaal investering Gebouw en Gebied	*71.000.000*	*50.800.000*
2) Tijdelijke subsidies tekort gebruiksexploitatie		
Tijdelijke subsidie gebruiksexploitatie (8 jaar)	1.600.000	2.000.000
Tijdelijke subsidie Introdans (8 jaar)	400.000	-
Totaal tijdelijke subsidies	*2.000.000*	*2.000.000*
3) Gemeentelijke bijdrage aan inrichting en theatertechniek	*9.900.000*	*9.200.000*
Totaal bruto investering	*82.900.000*	*62.000.000*
- bijdrage provincie (voorlopige inschatting)	-10.000.000	-3.000.000
Totaal netto investering	72.900.000	59.000.000

Financiën - Dekkingsbronnen

Bedragen in EURO (afgerond)	**Samenwoon**	**Stand-alone**
Aanwezige dekking uit beschikbare jaarbudgetten:		
Gemeente Arnhem	40.000.000	44.300.000
Bijdrage Oostpool, Introdans tbv huisvesting	15.200.000	-
Additionele dekkingsbronnen:		
Gespaarde jaarschijven (bij ingebruikname in 2025)	6.900.000	6.900.000
Restbudget Focus	800.000	800.000
Voordeel lagere marktrente (na versterking solvabiliteit)	10.000.000	7.000.000
Totaal dekking	72.900.000	59.000.000
P.M. bijdrage provincie is al in mindering gebracht op investering		

Financiën - Totaaloverzicht jaarlijkse begrotingslast gemeente

Renovatiebudget Stadstheater	€ 0,5 mln
MJPB	€ 1,6 mln
TOTAAL	**€ 2,1 mln**

VRAGEN?

BEHANDELRESULTAAT

TECHNISCHE BRIEFING 9 september 2020

GEMEENTE Arnhem

Huisvesting Lauwersgrachtalliantie

Documentnummer:	
Zaaknummer:	
Portefeuillehouder:	Dhr de Vroome

Resultaat van bespreking:

Aanwezig: de raadsleden/fractievolgers Van der Laak (AC), Combée (VVD), Van Dillen (CDA), Andeweg (D66), Coenders (GL), Greving (PvdA), Usta (DENK-Verenigd Arnhem), Eliëns (Partij voor de Dieren), Zijlstra (ChristenUnie), Elfrink (SP), Wiggers (Arnhemse Ouderenpartij) Engelaar (PVV).

Verloop
Na een presentatie was de raadskamer in de gelegenheid om vragen te stellen aan de programmamanager, de projectmanager en de senior controller. Tevens aanwezig waren de heer Verbugt van Musis/Stadstheater, de heer Nannen van Oostpool en de heer Wiggers van Introdans voor de beantwoording van technische vragen.
De PowerPoint presentatie is aan de stukken toegevoegd in IBabs.

Conclusie
Aan het eind van de bijeenkomst bleek dat er onvoldoende tijd was om alle vragen te stellen en te beantwoorden.
Een kleine meerderheid van de raadskamer geeft aan prijs te stellen op een fysiek vervolg van de technische briefing. De voorzitter sluit de bijeenkomst en meldt dat ze het verzoek van de raadskamer zal doorgeven aan het DB van de Agendacommissie.

De raadsadviseur,

E.J.S. Dirksen

De voorzitter,

C.J.M. Kalthoff

BEHANDELRESULTAAT

TECHNISCHE BRIEFING 16 september 2020

GEMEENTE Arnhem

Huisvesting Lauwersgrachtalliantie

Documentnummer:	
Zaaknummer:	
Portefeuillehouder:	Dhr de Vroome

Resultaat van bespreking:

Aanwezig: de raadsleden/fractievolgers Kraaijenbrink (AC), Combée (VVD), Van Dillen (CDA), Andeweg (D66), Coenders (GL), Greving (PvdA), Usta (DENK-Verenigd Arnhem), Eliëns (Partij voor de Dieren), Zijlstra (ChristenUnie), Çetintaş (SP) en Van Plateringen (Arnhemse Ouderenpartij). De PPV was niet vertegenwoordigd.

Verloop
Mede aan de hand van een drietal sheets werd de technische briefing voortgezet.
Er werden onder meer vragen gesteld over de Financiën en de Duurzaamheid.
De PowerPoint presentatie is aan de stukken toegevoegd in IBabs.

Conclusie
De voorzitter concludeert dat de technische briefing is afgerond.

De raadsadviseur,

E.J.S. Dirksen

De voorzitter,

C. Prinsen

Binnenstad Arnhem

Aan: Gemeente Arnhem
t.a.v. de gemeenteraad en het college van Burgemeester en Wethouders
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

Arnhem, 1 juli 2020

Geachte gemeenteraad,
Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

'Een huis voor iedereen' is het uitgangspunt van de Lauwersgracht Alliantie. Via deze brief wil het bestuur van Platform Binnenstad Arnhem beklemtonen om, ook in deze zware tijd van keuzes maken, op korte termijn het besluit te nemen om het huis voor iedereen te gaan realiseren. Opdat de herontwikkeling van de Oostelijke Binnenstad, met in de hoofdrol de verbouwing van het Stadstheater, in de zomer van 2021 van start kan gaan.

Juist in deze tijd moeten we anticyclisch durven te investeren in die plannen die de binnenstad, en daarmee de hele stad, sociaal, cultureel en economisch gaan versterken. Doet de gemeente Arnhem dat niet, dan lopen we een reëel risico dat Introdans en Toneelgroep Oostpool hun bakens gaan verzetten en zelfs onze binnenstad gaan verlaten.

Ook zou het betekenen dat we met een sterk verouderd Stadstheater blijven zitten en de ontwikkeling van de Oostelijke binnenstad op de lange baan wordt geschoven. Dit is voor Platform Binnenstad Arnhem en haar stakeholders werkelijk onacceptabel.

We zijn de trotse culturele hoofdstad van het Oosten die de grote culturele instellingen van het Oosten moeten koesteren. Daar hoort goede, eigentijdse huisvesting bij. We gaan er dan ook vanuit dat het College van B&W de herontwikkeling van de Oostelijke binnenstad, en in het bijzonder de verbouwing van het Stadstheater als 'Huis voor iedereen', hoog op de investerings- en uitvoeringsagenda heeft staan. Juist nu!

U mag deze brief zien als een steunbetuiging aan een ieder die onze opvatting deelt en als een dringend beroep om hier gehoor aan te geven. We gaan hierover graag nader in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Gerard Velthuizen
Namens het Bestuur van Platform Binnenstad Arnhem

Lijst met deelnemers rondetafelgesprek Huisvesting Lauwersgrachtalliantie
28 oktober 2020

	Naam	Namens
1	Fred de Graaf	Introdans
2	Erik Wiessenberg	Bewonersgroep Arnhems Hart
3	Gerard Velthuizen	Platform binnenstad Arnhem (PBA)
4	Hans Robert van der Doe	OndernemersKontact Arnhem (OKA)
5	Hans Verbugt	Musis en Stadstheater (tevens voorzitter Lauwersgrachtalliantie)
6	Michiel Nannen	Toneelgroep Oostpool
7	Robin Hartogh Heys	Vereniging Eigenaren Citycenter Arnhem (VECA0
8	Marja Beumer-Vogel	VVE St. Catharinaplaats 20-27
9	Hans Beumer	Omwonende
10	Jacco Post	Phion

VECA VERENIGING EIGENAREN CITYCENTER ARNHEM

Binnenstad Arnhem

Aan: De Arnhemse gemeenteraad

Arnhem, oktober 2020

Betreft: **huisvestiging culturele organisaties en oostelijke binnenstad Arnhem**

Geachte heer/mevrouw,

Binnenkort besluit politiek Arnhem over de vernieuwing van het Stadstheater en het plan voor een krachtenbundeling van diverse culturele organisaties, gebundeld onder de noemer 'Lauwersgracht Alliantie' onder één dank in het vernieuwde Stadstheater. De cultuurinstellingen willen de krachten bundelen om zo sterker voor de dag te kunnen komen.

Advies Platform Binnenstad Arnhem in juli

Zoals bij u bekend vertegenwoordigt de Vereniging Eigenaren Citycenter Arnhem (VECA) de commercieel vastgoedeigenaren in de binnenstad. VECA is onderdeel van de grotere samenwerking van stakeholders in de binnenstad binnen het Platform Binnenstad Arnhem (PBA).
Op 1 juli van dit jaar heeft het bestuur van PBA aan het College én aan de gemeenteraad schriftelijk haar standpunt kenbaar gemaakt met betrekking tot het theater en de huisvesting van de Lauwersgracht Alliantie. Het bestuur adviseert in die brief om, ondanks de zware tijd, om op korte termijn een keuze te maken om een locatie te gaan realiseren waar iedereen gehuisvest kan worden.
"Juist in deze tijd moeten we anticyclisch durven te investeren in die plannen die de binnenstad, en daarmee de hele stad, sociaal, cultureel en economisch gaan versterken", zo staat in de brief.
Is de keuze anders dan is het risico realistische dat één of meerdere culturele gezelschappen de binnenstad verlaten.

Relatie vernieuwing cultureel aanbod en gebiedsontwikkeling oostelijke binnenstad

In het schrijven wordt reeds kort gememoreerd aan de katalysator die de vernieuwing van het Stadstheater en de huisvesting van culturele gezelschappen kan bieden voor de gebiedsontwikkeling in de oostelijke binnenstad. Het bestuur van VECA voelt zich uitgenodigd hier een nadere beschouwing op te geven aangezien de gebiedsontwikkeling oostelijke binnenstad al geruime tijd op onze agenda staat.

In mei 2019 heeft het gemeentebestuur van Arnhem met het Rijksvastgoedbedrijf en de provincie Gelderland een Manifest ondertekend dat zich o.a. richt op een 'gebiedsgerichte aanpak' bij de diverse verhuisbewegingen en herontwikkelingen die op stapel staan rondom de Markt in het zogenaamde Bestuurskwartier. Het gaat daarbij met name om de garage Prinsenhof, het Gelders Archief, een vrijkomend provinciekantoor, de Rechtbank, het Openbaar Ministerie en het Politiebureau. De verkoop einde 2019 van

VECA Vereniging Eigenaren Citycenter Arnhem

Bovenbeekstraat 21 6811 CV Arnhem info@veca.nu

Stichting Platform Binnenstad Arnhem is een samenwerking van: OndernemersKontakt Arnhem, vereniging City Centrum Arnhem, Koninklijke Horeca Nederland afdeling Arnhem, Hotel Overleg Regio Arnhem, CultuurNetwerk Arnhem, Vereniging van Eigenaren Citycenter Arnhem en GrootWinkelbedrijf Arnhem

het Musiskwartier aan de nieuwe eigenaar Varensa maakt de situatie alleen maar actueler en kansrijker. Door de nieuwe eigenaar zijn de ambities gepresenteerd om het gebied een impuls te geven.

In gesprekken binnen de werkgroep van het PBA 'Ruimtelijke Ontwikkeling' en tussen de VECA en de gemeente is gebleken dat deze ontwikkelingen in potentie een relatie hebben met de ambities die er zijn met de culturele voorzieningen in dit gebied (Schouwburg en Musis) én met de verkleuring van de hele oostelijke flank van de binnenstad; van Bestuurskwartier tot aan het Musiskwartier.

VECA is zich bewust van deze kans en heeft daardoor een jaar geleden het initiatief genomen om met de vastgoedeigenaren met positie in dit gebied aan tafel te gaan om in gezamenlijkheid bij te dragen aan de visie voor versterking van dit gebied. Tijdens deze bijeenkomst is het belang van een integrale aanpak en een interactief te werken duidelijk gebleken. De gebiedsontwikkeling oostelijke binnenstad is een unieke kans voor versterking van verbindingen, betere overgangen van functies (werken-wonen-cultuur-winkelen-leisure), het versterken van de diversiteit van de binnenstad en daarmee de aantrekkingskracht als geheel. Op de bij deze brief gevoegde kaart (bron: gemeente Arnhem) wordt in één oogopslag duidelijk hoe het Stadstheater een schakel vormt in het gebied. De programmering van deze plek is bepalend voor de circuitvorming, de levendigheid en het economisch potentieel van het hele gebied.

U heeft nu de troef in handen om met een essentiële waarde drager in gebiedsontwikkeling (cultuur) positie in te nemen en vertrouwen uit te stralen.

Belang cultuur voor binnenstad

Binnensteden ervaren momenteel de grootste crisis van de laatste decennia. Ook de situatie in Arnhem is zorgelijk. Traditionele waarde dragers (zoals horeca en retail) staan onder druk. Dat betekent dat binnensteden zich opnieuw moeten uitvinden. Cultuur is daarbij een essentiële sector. Nieuwe bewoners en nieuwe consumenten vragen iets anders en gedragen zich anders. Zeker is dat beleving en betekenis een voorname rol zullen spelen. Kunst en cultuur kan hierin een belangrijke rol spelen. Zij maken namelijk trots, bieden levendigheid, geven plekken uitstraling, verrassen en dagen uit en zetten aan het denken.

Investeringen in cultuur betalen zich dubbel en dwars terug. De relatie tussen de aanwezigheid van cultuur in de stad en de (woon)aantrekkelijkheid van steden is in tal van onderzoeken aangetoond.

Hoe aantrekkelijker het aanbod van kunst en cultuur, hoe hoger de belevings- en verblijfswaarde van het gebied. Hoe groter de aantrekkingskracht op bezoekers met een hoger bestedingspatroon, hoe hoger de economische (materiële) waarde van het gebied. De nieuwe economische waarde wordt op haar beurt de financieringsbron voor het culturele programma.

Maar cultuur kan ook een belangrijke identiteitsdrager van een gebied zijn, zoals de oostelijke binnenstad. Dat bewijzen Musis en het Stadstheater in de huidige vorm, laat staan als vernieuwing van laatste is afgerond. De gebouwen en de functies verrijken de beleving van een plek door betekenis te geven aan tijd en ruimte. En daardoor aan de omgeving, aan de ontmoeting en het verblijf. Iedere gebiedsontwikkelaar is jaloers op zo'n functie.

VECA Vereniging Eigenaren Citycenter Arnhem

Bovenbeekstraat 21 6811 CV Arnhem info@veca.nu

Onze oproep
Uit alle artikelen die over dit onderwerp verschijnen bekruipt ons het gevoel dat enerzijds de discussie sterk wordt gevoed door kosten en opbrengsten van modernisering en huisvesting en anderzijds dat er onvoldoende aandacht is voor de kansen van de ontwikkeling voor het functioneren van de binnenstad en de katalysator die de ontwikkeling kan zijn voor de oostelijke binnenstad. Wij doen dan ook de dringende oproep om vanuit een integraal perspectief tot besluitvorming te komen en in ogenschouw te nemen dat de hele oostflank van de binnenstad deze ontwikkeling nodig kan hebben om andere stakeholders daadwerkelijk te doen laten overgaan tot investeren. Stel u op als ondernemer. Kosten gaan voor de baten. Succesverhalen van over de hele wereld bewijzen dat investeren in cultuur loont.

Bovenstaande inhoud is afgestemd met het bestuur van Platform Binnenstad Arnhem. Zij steunen de volledige inhoud, wat heeft geleid tot het mede ondertekenen van dit schrijven.

Met vriendelijke groet,

Vereniging Eigenaren Citycenter Arnhem

Robin Hartogh Heys
Voorzitter

Platform Binnenstad Arnhem

Gerard V...
Voorzit...

VECA Vereniging Eigenaren Citycenter Arnhem
Bovenbeekstraat 21 6811 CV Arnhem info@veca.nu

Stichting Platform Binnenstad Arnhem is een samenwerking van: OndernemersKontakt Arnhem, vereniging City Centrum Arnhem, Koninklijke Horeca Nederland afdeling Arnhem, Hotel Overleg Regio Arnhem, CultuurNetwerk Arnhem, Vereniging van Eigenaren Citycenter Arnhem en GrootWinkelbedrijf Arnhem

Gemeente Arnhem,
T.a.v. Gemeenteraad,
Postbus 9029,
6800 EL Arnhem.

Arnhem, 28 oktober 2020.

Betreft: Raadsvoorstel Huisvesting Lauwersgrachtalliantie.

Beste college en gemeenteraadsleden,

Als gesprekspartner van de gemeente Arnhem zijn wij vanavond aanwezig bij het ronde tafelgesprek over het raadsvoorstel Huisvesting Lauwersgrachtalliantie. Hierop willen we ook schriftelijk onze mening inbrengen, op verzoek, zodat deze ook in de stukken meegenomen zal worden.

Vreemd:
Het is vreemd dat in 2016 voormalig wethouder Gerrie Elfrink de omwonenden van het Stadstheater via een informatiemiddag op de hoogte bracht van de veranderingen die er aan zaten te komen. Want immers de gemeenteraad zou de maandag er op al beslissen werden de aanwezigen verteld. Ondanks wat er in de stukken staat is er van enig verder overleg, met omwonenden, geen sprake geweest indertijd.

Het COC zou gesloopt worden en vanaf het Stadstheater zou een lang en hoog (appartementen)complex komen tot op de hoek van de Beekstraat. Alle bomen zouden worden gekapt en de parkeerplaatsen zouden verdwijnen. Men moest dan maar als inwoner naar de Musisgarage werd hun die middag als oplossing gegeven. Onbegrijpelijk voor de vele oudere bewoners die een voertuig hebben en blij zijn dat deze binnen loopafstand met/zonder hulpmiddelen bereikbaar is. Vaak hun enige betrouwbare bron om zich te verplaatsen of naar een ziekenhuis te kunnen voor de controles.

Wat vreemd was in 2016 gebeurd nu eigenlijk weer maar dan zonder een haastige informatiemiddag. Omwonenden moeten de laatste berichten horen via De Gelderlander, onze website en inloop-buurttafel. Geen wethouder die de omwonenden vraagt via een korte schriftelijke uitnodiging om even met elkaar om de tafel te zitten. En ook geen boekwerk met diverse impressies zoals in 2016 te bekennen.

In de mailing naar partners, belangstellenden en de alliantieclub krijgt maar één bewoner aan het plein ook de uitnodiging voor deze avond omdat deze toevallig in het systeem zat. Een brief aan huis namens de wethouder kan er tegenwoordig niet meer af? En waar is dan de participatie waar Arnhem zo graag een dikke JA tegen zei in de gemeenteraad?

Het is dan ook niet vreemd dat er deze avond maar twee bewoners aan de ronde tafel zitten om toch hun inbreng kenbaar te maken over de werkwijze en de plannen inzake het raadsvoorstel. Als wij de aangrenzende bewoners spreken dan hebben ze geen zin omdat het balletje toch al geheel rond is.

Maar er zijn er ook die pas afgelopen maandag te horen kregen dat er een ronde tafel is en vanwege het korte tijdsbestek helaas hun planning niet om konden gooien.

Het zou de wethouder dan ook enorm sieren om met de omwonenden eerst een goed gesprek aan te gaan en duidelijk de tekeningen en mogelijkheden zou delen. En daarna pas het raadsvoorstel te behandelen in de gemeenteraad.

Het raadsvoorstel:
We kunnen het gehele raadsvoorstel wel gaan uitspitten op mogelijkheden, bedragen, successen en andere zaken maar heeft dit op dit moment nog wel zin?

Omwonenden, en ook wij als bewonersgroep, geven aan dat een samenwoon-variant niet de voorkeur heeft. Wie naar de prijs kijkt ziet er al een heel groot verschil als het gaat om gemeenschapsgeld e.d.. Daarnaast zullen de verbouwingen in 2021 pas kunnen beginnen en de bedragen uit 2018 veel hoger zijn.

We lezen ook dat de provincie bij een samenwoon-variant meer geld gaat geven dan bij een standalone-variant. De tekst komt over alsof de beslissing al genomen is en dwingend. Vreemd is dat men uit gaat van bedragen welk ook niet eens bekend zijn gemaakt door de provincie.

Maar is het samenvoegen ook beter? Aan de ene kant wellicht omdat men dan in één directe omgeving zit en met elkaar kan uitwisselen, lenen en overleggen. Maar is er dan geen gevaar dat men elkaar ook in de weg zit als het gaat om planningen, voorstellingen, afspraken en heel belangrijk: meer verkeersbewegingen van gasten/werknemers (aankomst-vertrek) maar ook laden- en lossen.

Is ook dit gedeelte van de binnenstad klaar voor meer verkeer en waar moeten de gasten maar ook het personeel en de dansers e.d. parkeren? Hoe zit het ook met de veiligheid in de omgeving en vooral naar de omwonenden toe? We weten dat de omgeving al enorm last heeft van (fout) geparkeerde voertuigen maar ook van zaken die het daglicht niet vaak kunnen zien.

We zien dan ook graag dat elk op zijn eigen locatie blijft en dat daar dan geld ingaat om het te moderniseren, opknappen en meer toegankelijk gaat worden. Het scheelt ook nog heel veel geld waarvan ook nog andere leuke doelen mee gedaan kunnen worden.

Daartegen is spreiding van cultureel veel beter voor hun zelf maar ook richting de zittende ondernemers in hun buurt. Tevens zijn de verkeersbewegingen meer verspreid en ook de controle beter op het geheel in de omgeving.

Oostpool zit op een hele mooie locatie welk straks ook een blikvanger wordt in het geheel als de Rijnkade opgeknapt is en Het Kadehuis er staat. Een mooiere combinatie en verbinding kan men niet wensen. Daarnaast heerlijk centraal voor parkeren in Rozet, de Trans of onderkade.

Introdans heeft een plek waar velen wel jaloers op zijn. Dicht bij Arnhem Centraal met een ruim toegankelijk parkeerplaats daaronder. Gelegen aan een goede verbinding vanaf de A12 en komende vanaf Nijmegen. Daarnaast met diverse goede hotels en horeca in hun directe omgeving die zeker een deal willen maken met de voorstellingen van Introdans.

Vrachtverkeer:
Oostpool geeft aan dat een oplegger hun pand moeilijk kan bereiken. Wij waren terplekke toen er een test werd gedaan met hun grootste oplegger om voor de deur te komen. En dat ging zonder problemen via de Rijnkade.

Ook Introdans is goed te bereiken maar de Vijfzinnenstraat zal i.c.m. de ook aangepakt moeten worden. Bewoners van deze straat vragen er al jaren ook om. Met het grote budget “Binnenstad bereikbaar” is dit ook te realiseren.

Impressie?:

We zien twee ruwe onduidelijke schetsen als het gaat om de indelingen maar welke wordt of is het nu eigenlijk? Waar stemt de gemeenteraad voor en wat krijgen bewoners voor hun deur? In 2016 was er een mooie dikke kleurboek met voorbeelden maar die is verdwenen of moet alles nu zo snel dat er geen tijd voor was?

Groen & klimaat:
De gemeente Arnhem gaat zo in op het vergroenen van de wijken en zelfs werd er laatst een plan gepresenteerd met veel meer groen en aansluiting op de Veluwe waar vogels en insecten heen en weer kunnen hoppen. Blijkbaar telt dat niet voor het Koningsplein waar dan de bomen gaan wijken en de uitstraling die het nu heeft totaal verdwijnt.

We gaven al de opmerking dat voor 20 bomen geplant worden en achter je rug weer 15 bomen gekapt worden. Nou dat klopt dan geheel met dit raadsvoorstel.

Arnhem gaat zeer klimaatgericht werken is het motto richting de verkiezingen. Dus we halen bomen, groen en klinkers weg om er dan maar hoge gebouwen neer te zetten?

In hoever wil men de binnenstad nog vol gaan bouwen? Moet dan ook elk leuk en nostalgisch plein of plek geruimd gaan worden? En voor een bedrag waar men eigenlijk geheel Arnhem van vele bomen en plantsoenen kan voorzien?

Slot:
Natuurlijk gunnen de bewoners een mooie en degelijk plek aan het Stadstheater, Oostpool en Introdans. Daarnaast zijn we ook blij met hun betrokkenheid in Arnhem en dat zij de vleugels uitsteken samen en met andere partijen in de culturele sector. En het is iedereen ook bekend dat Introdans en het Stadstheater behoorlijk opgeknapt moeten worden.

We horen signalen dat er een kans bestaat dat Oostpool of Introdans zal vertrekken in de toekomst maar dat is nu niet aan de orde in het verhaal. Aan de orde is wel of zij de jaarlijkse subsidie behouden maar dat is voor elke aanvrager spannend in deze sector. Maar wat als de subsidie weg valt of ontoereikend is en we een pand hebben waar voor miljoenen en jaren bijgebouwd en verbouwd is?

In eerdere gesprekken werd er al aangegeven dat het Cobercoterrein een mooi uitgangspunt zou zijn voor culturele groepen en dat het heel goed gaat met appartementen en andere ondernemers. Bereikbaar en toegankelijk voor iedereen maar helaas wilde het vorig college daar niets van weten.

Zoals eerder al is aangegeven hopen we dat men besluit om eerst de verantwoordelijke wethouder via een degelijke informatiebijeenkomst met de omwonenden goed gaat praten en ook hun meningen bespreekt en tot die tijd het raadsvoorstel verder laat rusten. Mocht de gemeenteraad deze mening niet delen dan zijn de aangehaalde argumenten hopelijk een reden om voor de standalone-variant te gaan kiezen.

We wensen de gemeenteraad dan ook veel wijsheid en succes in de voortgang.

Met vriendelijke groet,

Dhr. E.R. Wiessenberg,
Voorzitter Bewonersgroep Arnhems Hart.

Uitgaan
Rust
Groen
Coehoorn
Winkelen
Gemeente
SamenZijn
Binnenstad
ArnhemsHart
Arnhem
Korenmarkt
Rijnkade
sacrum
Musis
Bewoners
Cohesie
Centrum
Veilig

BEHANDELRESULTAAT
RONDETAFELGESPREK 28 OKTOBER 2020

GEMEENTE Arnhem

Huisvesting Lauwersgrachtalliantie

Documentnummer:	
Zaaknummer:	
Portefeuillehouder:	Dhr. de Vroome

Resultaat van bespreking:

Aanwezig: de raadsleden/fractievolgers Kraaijenbrink (AC), Combée (VVD), Van Dillen (CDA), Andeweg (D66), Coenders (GL), Greving (PvdA), Eliëns (Partij voor de Dieren), Zijlstra (ChristenUnie), Elfrink (SP) en Wiggers (Arnhemse Ouderenpartij). De PPV en Denk/Verenigd Arnhem waren niet vertegenwoordigd.

Verloop
Deelnemers aan het rondetafelgesprek:

	Naam	Namens
1	Fred de Graaf	Introdans
2	Erik Wiessenberg	Bewonersgroep Arnhems Hart
3	Gerard Velthuizen	Platform binnenstad Arnhem (PBA)
4	Hans Robert van der Doe	OndernemersKontact Arnhem (OKA)
5	Hans Verbugt	Musis en Stadstheater (tevens voorzitter Lauwersgrachtalliantie)
6	Michiel Nannen	Toneelgroep Oostpool
7	Robin Hartogh Heys	Vereniging Eigenaren Citycenter Arnhem (VECA)
8	Marja Beumer-Vogel	VVE St. Catharinaplaats 20-27
9	Hans Beumer	Omwonende
10	Jacco Post	Phion

Tijdens het rondetafelgesprek hebben de woordvoerders en de betrokkenen met elkaar gesproken over (onderdelen van) het voorstel. Naar aanleiding van de inbreng van mevrouw Beumer-Vogel en de

BEHANDELRESULTAAT

RONDETAFELGESPREK 28 OKTOBER 2020

heer Wiessenberg heeft de heer Verbugt aangegeven dat hij zich zal inzetten voor een goede communicatie met de burgers.

Conclusie
De voorzitter concludeert dat het rondetafelgesprek is afgerond en geeft aan dat de (meningsvormende) behandeling van het raadsvoorstel huisvesting Lauwersgrachtalliantie, op een van de volgende Politieke Avonden (maar niet eerder dan 18 november) zal plaatsvinden.

De raadsadviseur,

E.J.S. Dirksen

De voorzitter,

C.J.M. Kalthoff

Reactie op mondelinge technische vragen PvdA inzake Lauwergrachtalliantie

19 oktober 2020

Vraag 1:

Met welke herinvesteringen/vervangingsinvesteringen is rekening gehouden (graag inzichtelijk gemaakt in een soortgelijke tabel als in de raadsvoorstellen voor Musis en voor Focus)?

Antwoord vraag 1:

In het voorstel is uitgegaan van een toekomstbestendige huisvesting waarin ook rekening gehouden wordt met toekomstig groot onderhoud bijvoorbeeld ter vervanging van het dak. Dit wordt allemaal gedekt uit het beschikbare jaarbudget van EUR 2,1 mln.

Onderstaande tabel geeft weer welke componenten onderscheiden worden en wanneer deze vervangen worden. Het in bedragen expliciet uitsplitsen naar componenten (en herinvesteringen) maakt dat aanbestedingsgevoelige informatie openbaar wordt gemaakt. Aannemers kunnen dan zien hoeveel geld er beschikbaar is voor de verschillende componenten en zo nodig ook het totale bouwbudget nog uitrekenen, dit is onwenselijk. Vandaar dat er geen bedragen opgenomen zijn in onderstaande tabel voor de verschillende componenten, dit is vergelijkbaar met het raadsvoorstel Focus.

(bedragen in afgeronde Euro's)

Investeringen Lauwersgrachtalliantie - Samenwoonvariant

			initiële investering	vervangingen (bedragen geïndexeerd met 2,2% per jaar)			rest-waarde
	Vervanging	% vervanging	2024	2039	2044	2054	2064
Grond	n.v.t.	n.v.t.					
Bouwkosten	n.v.t.(40 jaar)	n.v.t.					
Installaties	20 jaar	80%					
Terreininrichting	20 jaar	100%					
Vaste inrichting	15 jaar	50%					
Dak	15 jaar	100%					
Interieur	10 jaar	0%					
			57.000.000	**3.200.000**	**15.600.000**	**4.400.000**	**-3.100.000**

Investeringen Lauwersgrachtalliantie - Stand alone variant

			initiële investering	vervangingen (bedragen geïndexeerd met 2,2% per jaar)			rest-waarde
	Vervanging	% vervanging	2024	2039	2044	2054	2064
Grond	n.v.t.	n.v.t.					
Bouwkosten	n.v.t.(40 jaar)	n.v.t.					
Installaties	20 jaar	80%					
Terreininrichting	20 jaar	100%					
Vaste inrichting	15 jaar	50%					
Dak	15 jaar	100%					
Interieur	10 jaar	0%					
			45.700.000	**2.000.000**	**15.900.000**	**2.800.000**	**-1.700.000**

Vraag 2:
Waarom is in de ambtelijke berekeningen uitgegaan van het jaarlijks indexeren van de EUR 1,6 mln coalitieafspraak?

Antwoord vraag 2:
Om de volgende redenen is er in de ambtelijke berekeningen in het raadsvoorstel van uitgegaan om het bedrag van EUR 1,6 mln van het coalitieakkoord jaarlijks voor inflatie te corrigeren:

- Deze de werkwijze sluit aan bij de binnen de gemeente gehanteerde systematiek van kostprijsdekkende huur, deze huren wordt ook jaarlijks geïndexeerd. Bij de berekeningen die ten tijde van de coalitie-onderhandelingen in 2018 zijn gemaakt, is het jaarlijks indexeren van de EUR 1,6 mln ook als uitgangspunt gehanteerd.
- Budgetten voor subsidies worden binnen de gemeentelijke begroting op een gelijksoortige wijze geïndexeerd.
- Om ieder jaar op een reëel prijspeil de lasten in de begroting op te nemen.

Als de EUR 1,6 mln. niet geïndexeerd zou worden zou het budget voor investeringskosten in gebouw en gebied veel lager zijn. Voor de samenwoonvariant zou het dan maximaal EUR 39,9 mln. i.p.v. EUR 57,0 mln, (zie p.8 raadsvoorstel) kunnen zijn en voor de standalonevariant EUR 29,7 mln. i.p.v. EUR 45,7 mln (zie p. 8 raadsvoorstel). (Ervan uitgaande dat alle overige uitgangspunten en bijdragen gelijk blijven.)

De informatie die tijdens de coalitieonderhandelingen beschikbaar was ging uit van een investering van ca. EUR 45 mln. Als onderlegger voor de investering werd er ambtelijk van uitgegaan dat de hiervoor benodigde EUR 1,6 mln. jaarlijks zou worden geïndexeerd. Zonder indexatie van de EUR 1,6 mln. zou geen EUR 45 mln. maar EUR 31 mln. geïnvesteerd kunnen worden.

De indexatie van de EUR 1,6 mln. is nodig om in de toekomst vervangingsinvesteringen te kunnen doen tegen het dan geldende prijspeil en gedurende 40 jaar prijsstijgingen van de overige eigenaarslasten te kunnen betalen. Er is hiermee dan ook sprake van een volledig dekkend raadsvoorstel.

Memo

Aan: Gemeenteraad van Arnhem
Van: Hans de Vroome
Dd.: 11 november 2020
Betreft: Overleg Provincie inzake Alliantie

Op de politieke avond van maandag 9 november 2020 zijn mij - bij de behandeling van de MJPB - ook vragen gesteld over het overleg met Provincie inzake de Lauwersgrachtalliantie. Mij is gevraagd over de beantwoording een memo op te stellen. Daar wil ik graag aan voldoen.

Eind 2019 kreeg ik zicht op het financiële totaalplaatje voor de Lauwersgrachtalliantie. Ik heb toen contact gezocht met de gedeputeerde, ook partner in de alliantie, om hem te informeren en hem tevens te vragen na te denken over een provinciale bijdrage voor het realiseren van de huisvesting van het Stadstheater, Introdans en Oostpool. Dit is immers cruciaal voor cultuur, de instellingen, het publiek, bewoners en bezoekers van Arnhem, de Regio en de Provincie. Tevens zijn de plannen in het bijzonder van belang voor de afronding van de culturele infrastructuur, de gebiedsontwikkeling en de bruisende binnenstad. We hadden een constructief gesprek over deze onderwerpen. In eerste instantie heb ik een bedrag gevraagd van tussen de € 8 mln. en € 12 mln. De gedeputeerde heeft aangeven dit een hoog bedrag te vinden, waarvoor hij naar de Gedeputeerde en de Provinciale Staten moet.

Toen begin 2020 het college besloot om naast de samenwoonvariant ook de stand alonevariant uit te werken, is dit ook met de Gedeputeerde gedeeld. Ik heb gevraagd wat zijn bijdrage zou kunnen zijn voor de stand alonevariant. De Gedeputeerde heeft aangegeven hiervoor maximaal een eventuele ruimte van € 3 mln. te zien (met alle voorbehouden). In het overleg heb ik ook aangegeven de marge voor de samenwoonvariant te verkleinen naar tussen de € 9 mln. en € 11 mln. De voorkeur van de Provincie gaat, vanwege de kansen in relatie tot de gebiedsontwikkeling, uit naar de samenwoonvariant. Ik heb in het gesprek aangegeven dat de bedragen (resp. 3 en 10 mln.) in een concept-raadsvoorstel voor college en raad zouden worden verwerkt. Dit is ook zo uitgevoerd.

Kortom, over de huisvesting van de culturele partners van de Lauwersgrachtalliantie hebben gemeente en Provincie, zowel bestuurlijk als ambtelijk regelmatig met elkaar gesproken.
Op basis van die gesprekken is een inschatting van de bijdrage van de Provincie opgenomen. In het raadsvoorstel is aangegeven dat wij overleg voeren met de Provincie over die bijdrage.

Tot slot heeft de Provincie tijdens het overleg aangegeven dat zij - alvorens zij een goede interne behandeling (GS en PS) kunnen starten - een duidelijke keuze tussen de varianten van de Raad van Arnhem nodig hebben. Met een duidelijke keuze van de Raad kan het overleg worden vervolgd. Zoals in het Raadsvoorstel is aangegeven is er een risico dat er een lagere bijdrage vanuit de Provincie komt. In dat geval zullen wij opnieuw een voorstel doen aan de Raad.

AANGENOMEN

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	11 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021
Motie van	Klaartje van Dillen - CDA
Titel motie	Begroten, niet dromen
Nummer Zaaknummer	**20M258** 504479

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;

- in deze MJPB wordt uitgegaan van en begroting Lauwersgracht zoals deze in grove contouren nu door de raad is besproken bij informatieve behandeling;
- in de grofmazige begroting van de Lauwersgracht Alliantie (bij de samen-variant) wordt gerekend met een bijdrage van de provincie van 10 miljoen.

Overwegende dat;
- bij navraag, deze inschatting echt een eerste inschatting blijkt en deze niet stevig onderzocht is;
- de raad een afweging moet kunnen maken met volledige, juiste en voldoende informatie.

Verzoekt het college;
- op een zo kort mogelijke termijn met de provincie in gesprek te gaan over de Arnhemse inschatting van 10 miljoen provinciale bijdrage;
- deze Arnhemse inschatting aan de verwachtingen van de provincie te toetsen;
- de definitieve uitkomst hiervan zo snel als mogelijk, maar zeker voor de besluitvorming in de raad (Lauwersgracht), aan de raad aan te bieden middels een raadsinformatiebrief.

en gaat over tot de orde van de dag

Klaartje van Dillen - CDA

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
Van der Loo		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
Van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
Van Ommen		
Van Iperen		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
De Vries		
Visser		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
Van Dillen		
Hutten		

Arnhem Centraal	0	3
Manders		
Van der Laak		
Kraaijenbrink		

SP	0	3
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
De Groot		
Eliëns		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	
Verheij	

Totaal 37

BEHANDELRESULTAAT

MENINGSVORMING-1 18 NOVEMBER 2020

Huisvesting Lauwersgrachtalliantie

Documentnummer:	
Zaaknummer:	
Portefeuillehouder:	Dhr. de Vroome

Resultaat van bespreking:

Aanwezig: de raadsleden/fractievolgers Kraaijenbrink (AC), Combée (VVD), Van Dillen (CDA), Andeweg (D66), Coenders (GL), Greving (PvdA), Eliëns (Partij voor de Dieren), Zijlstra (ChristenUnie), Elfrink (SP) en Tujeehut (Arnhemse Ouderenpartij). De PPV en Denk/Verenigd Arnhem waren niet vertegenwoordigd.

Verloop
De eerste termijn van de raadskamer is afgerond.De wethouder is bezig met zijn eerste termijn waarbij hij de vragen van drie fracties heeft beantwoord.

Toezegging
De wethouder zegt toe uit te zoeken hoe de bijdrage van 15,2 miljoen van Introdans en Oostpool onderling verdeeld is en de raad hierover te informeren.

Conclusie
De voorzitter concludeert dat de Meningsvorming 1 fase niet is afgerond. De wethouder heeft in zijn eerste termijn de vragen van de ChristenUnie, de AOP en VVD beantwoord. De volgende keer zal de wethouder door gaan in zijn eerste termijn met het beantwoorden van de vragen van de SP-fractie.

De raadsadviseur,

E.J.S. Dirksen

De voorzitter,

V.L. Bouma

Fractie:	**AC - 4**
Pagina:	21 en 22
Vraag:	Lagere kosten door invoering per 1-1-2020 van Diftar zijn in de begroting verwerkt. Diftar is nu al een half jaar uitgesteld. 1. Wat zijn de financiële gevolgen hiervan? 2. Hoe worden die opgelost?
Antwoord:	Door de latere invoeringsdatum van Diftar zullen de begrootte kosten-bateneffecten ook later optreden. Per saldo leidt de invoering van Diftar tot een kostendaling, de doorrekening hiervan in een lagere afvalstoffenheffing, zal door dit uitstel ook later plaatsvinden. De financiële gevolgen van latere invoering van Diftar dan 1-1-2020, zullen in een begrotingswijziging aan u worden voorgelegd.

Fractie:	**AC- 5**
Pagina:	23
Vraag:	Voor 2023 is € 1.600.000 gereserveerd voor een toekomstbestendige huisvesting voor Stadstheater Arnhem, Oostpool en Introdans 1. Hoe groot is deze investering? 2. Wanneer is dit besloten?
Antwoord:	1. Er is nog geen besluit genomen over de wijze waarop de huisvesting van Stadstheater, Oostpool en Introdans zal worden gerealiseerd. Op basis van de uitgangspunten zoals die er al waren in 2018 zou de reservering van EUR 1,6 mln samen met de voor de renovatie van het Stadstheater gereserveerde middelen een investeringsbedrag van circa EUR 45 mln mogelijk maken. Daarmee zijn dan ook de lasten voor de instandhouding (eigenaarslasten inclusief groot en klein onderhoud) gedekt.

BEHANDELRESULTAAT

MENINGSVORMING-1 (vervolg) 25 NOVEMBER 2020

Huisvesting Lauwersgrachtalliantie

Documentnummer:	
Zaaknummer:	
Portefeuillehouder:	Dhr. de Vroome

Resultaat van bespreking:

Aanwezig: de raadsleden/fractievolgers Kraaijenbrink (AC), Combée (VVD), Van Dillen (CDA), Andeweg (D66), Coenders (GL), Greving (PvdA), Eliëns (Partij voor de Dieren), Zijlstra (ChristenUnie), Elfrink (SP), Tujeehut (Arnhemse Ouderenpartij) en Usta (Denk/Vereningd Arnhem). De PPV was niet vertegenwoordigd.

Verloop
De eerste termijn van het college is niet afgerond. De raadskamer verzoekt om schriftelijke beantwoording van de nog openstaande vragen uit de eerste termijn. Waarbij wordt aangegeven dat ovb van vervolg-agendering op 2 december de beantwoording voor het weekend beschikbaar moet zijn.

Conclusie
De voorzitter concludeert dat de nog openstaande vragen schriftelijk zullen worden beantwoord en dat de vervolgbehandeling zal starten met de tweede termijn van de raadskamer en sluit de vergadering.

De raadsadviseur,

E.J.S. Dirksen

De voorzitter,

J. van der Loo

Titel/onderwerp: **Arnhemse Armoedeaanpak 2020 en verder**

Raadsadviseur: P. Wielaard Telefoonnr: 377 4836 petra.wielaard@arnhem.nl

Van:	college	Ambtenaar:	K. van Rooy J. Sietinga
Portefeuillehouder:	R. Paping	Telefoonnr:	377 5689 377 2497
		E-mailadres:	kim.van.rooy@arnhem.nl john.sietinga@arnhem.nl
Doel activiteit	Meningsvormend (1)		
Toelichting	Het college vraagt de raad om in te stemmen met de koers voor een Arnhemse integrale aanpak van armoede zoals beschreven in (de) Weg uit Armoede, werken aan perspectief. Het college beschrijft drie ambities (gezonde financiele basis, doorbreken generatiearmoede, voorkomen en beperken) waarmee ze tweedeling wil verminderen en kansengelijkheid wil vergroten. **Raadsbrieven** Middels de **raadsbrief 'Startnotitie Armoedeaanpak**: werken aan een duurzaam perspectief door verbinding en vereenvoudiging' die het college begin februari aan de raad stuurde liet het college de raad weten dat ze *"wil komen tot een nieuwe aanpak van de armoedeproblematiek in Arnhem, in relatie tot ons beleid op het gebied van schulden, zorg en werk."* Het voorgestelde resultaat zou moeten zijn: *"Een notitie waarin de dwarsverbanden tussen armoede, schulden, zorg en werk worden gelegd en waarin vervolgens ingezoomd wordt op de aanpak van het armoedevraagstuk. Dit leidt tot een integrale, actuele aanpak en een eerste opzet voor een uitvoeringsagenda 2020-2023, waarin we armoede als vertrekpunt nemen en verbindingen leggen met de andere terreinen. Deze uitwerking zal worden opgesteld in lijn met de te ontwikkelen visie op sociaal domein."* In de armoedenota zijn de opzet en uitgangspunten van de nieuwe GelrePas beschreven. In oktober heeft het college de raad via de **raadsbrief 'Vernieuwing Gelrepas'** geinformeerd over de stand van zaken rond deze vernieuwing. **Toezeggingen** Tijdens de bespreking van de Ontwerp-Meerjarenprogramma Begroting 2020-2023 op woensdag 23 oktober 2019 hebben wethouders Paping en Louwers toegezegd om: "m.b.t. armoede - schulden - werk - zorg: vóór 1 mei met integrale visie naar de raad te komen" *(Louwers)* en "naast de lopende aanpak, voor 1 mei 2020 met een geïntegreerde aanpak zorg/armoede/schuld en werk te komen, zoals aangegeven op p. 13 van de MJPB 2020- 2023" *(Paping).* Op 14 oktober heeft wethouder Paping bij de eerste bespreking van de Begroting 2021 toegezegd dat het college geen onomkeerbare besluiten m.b.t. **'Schoolkostenregeling'** zal nemen totdat het raadsvoorstel over de armoedeaanpak is vastgesteld door de raad. **Visie ChristenUnie Arnhem op het lokale armoedebeleid "Help Arnhemmers zélf op te staan uit armoede"** De fractie van de ChristenUnie heeft haar visie op het voorliggende raadsvoorstel vooraf aan de behandeling kenbaar gemaakt. De visie is aan de stukken toegevoegd. **Besluitvormingsproces** Op 18 november 2020 heeft de informatieve fase plaatsgevonden in de vorm van een rondetafelgesprek. Deze bijeenkomst is terug te kijken en de schriftelijke bijdragen van		

	de deelnemers zijn aan de stukken toegevoegd.
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Beslissen of het voorstel kan worden doorgeleid naar de volgende fase in het besluitvormingsproces: meningsvorming 2 of de besluitvormende fase.
Spreekrecht publiek	Nee, dit heeft reeds op 18 november 2020 plaatsgevonden
Behandeladvies	GEWIJZIGDE vergaderorde meningsvorming 1: Op 14 oktober 2020 besloot de Agendacommissie om de de vergaderorde in de raadskamers bij M1 vergaderingen en bij agenderingsverzoeken aan te passen, er wordt in twee termijnen vergaderd. - Iedere fractie heeft twee termijnen, waarin meningen kunnen worden verkondigd of politieke vragen kunnen worden gesteld. In het geval van een agenderingsverzoek krijgt de indiener(s) van het verzoek als eerste het woord in de eerste termijn. - De wethouder reageert nadat alle fracties aan het woord zijn geweest, en beantwoordt de vragen, waarbij hij antwoorden kan samenvoegen en herhaling van vrijwel overeenkomstige punten achterwege blijft, De voorzitter ziet erop toe dat de beantwoording van de wethouder ter zake is en in gaat op de gestelde vragen. - Interrupties (in de vorm van een korte vraag of opmerking zonder inleiding) zijn in alle termijnen toegestaan. Zoals altijd kan de voorzitter interrupties beperken. Uitkomst van de Meningsvormende (MI) behandeling kan zijn: 1. Partijen zijn het eens, het voorstel wordt doorgeleid naar de besluitvormende fase 2. Partijen zijn het niet (volledig) eens en overwegen moties en/of amendementen. Het voorstel wordt doorgeleid naar de fase Meningsvorming 2, waar deze besproken zullen worden.
Bijlagen	

Raadsvoorstel (de) Weg uit Armoede, werken aan perspectief: Arnhemse Armoede Aanpak 2020 en verder
Bijlage 1 (de) Weg uit Armoede, werken aan perspectief: Arnhemse Armoede Aanpak 2020 en verder
Bijlage 2 Samenvattend beeldverhaal
Bijlage 3 Minima-effectrapportage Arnhem 2019 (Nibud)
Visie ChristenUnie Arnhem op het lokale armoedebeleid "Help Arnhemmers zélf op te staan uit armoede"
Raadsbrief 'Startnotitie Armoedeaanpak', d.d. 7 februari 2020
Aangenomen motie 19M148
Raadsbrief 'Vernieuwing GelrePas', d.d. 13 oktober 2020
Schriftelijke inspraakbijdrage van dhr. K. van Esch
Schriftelijke inspraakbijdrage van mw. C. Barbosa
Schriftelijke inspraakbijdrage van dhr. D van der Meer
Behandelresultaat informatieve behandeling 18 november 2020

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 484818

Onderwerp: (de) Weg uit Armoede, werken aan perspectief: Arnhemse Armoede Aanpak 2020 en verder.

Voorstel

1. In te stemmen met de koers voor een Arnhemse integrale aanpak van armoede zoals deze is beschreven in *(de) Weg uit Armoede, werken aan perspectief.*

Inleiding

Voor u ligt de nota '(de) Weg uit Armoede, Werken aan Perspectief'. In deze nota schetsen we een Arnhemse integrale aanpak van armoede die u eerder is toegezegd. Een aanpak in lijn met onze visie op het gehele sociale domein waarvoor u de gespreksnotitie voor de opzet reeds ontving. Het college heeft een stad voor ogen waarin zoveel mogelijk Arnhemmers actief, vrij en zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving. Een vitale samenleving met actief participerende inwoners die zoveel als mogelijk perspectief hebben op een goede en gezonde toekomst. Onze inzet binnen het sociaal domein is erop gericht de tweedeling in de stad te verminderen en de kansengelijkheid te vergroten. Dat doen we door vraagstukken nog meer in samenhang te benaderen en een goede samenwerking in de uitvoering.

Perspectief op zoveel mogelijk financiële en economische zelfredzaamheid is hierbij cruciaal. Het is belangrijk dat zoveel mogelijk Arnhemmers kunnen voorzien in eigen levensonderhoud. We zien dat nog steeds relatief veel Arnhemmers structureel een laag inkomen hebben met een groot risico op een armoedesituatie. We constateren dat het risico op langdurige armoede in Arnhem nog steeds toeneemt. We zien dat het niet alleen gaat om huishoudens met een uitkering. Het gaat - voor een kleiner deel - ook om werknemers en zelfstandigen. We zien bevestigd dat nog steeds ruim 5.000 Arnhemse kinderen opgroeien in een gezin met een laag inkomen met gevolgen voor hun ontwikkeling. Het risico op armoede komt in sommige wijken aanmerkelijk meer voor dan in andere wijken. In deze wijken zien we ook dat de sociaal culturele en gezondheidsaspecten van armoede het meest voorkomen. Covid-19 heeft een grote impact op onze stad. Naar verwachting zal dit leiden tot meer werkloosheid. Hiermee zal het risico op armoede toenemen. Het college gaat er alles aan doen om inwoners die nu hun baan verliezen zo snel mogelijk weer aan werk te helpen. Tegelijkertijd zetten we ons vol in voor de Arnhemmers die al geruime tijd in armoede verkeren en om diverse redenen al langer aan de kant staan.

In (de) Weg uit Armoede, werken aan Perspectief schetsen we welke aanscherpingen in de ondersteuning van mensen in armoede nodig en zinvol zijn om dit vraagstuk aan te pakken. Om op deze manier bij te dragen aan het doorbreken van het forse armoedevraagstuk in de gemeente Arnhem.

GEMEENTE Arnhem

Een uitgebreide kwantitatieve analyse van de situatie en het voeren van vele gesprekken (zie kopje participatie) gaven ons een goed beeld van de thema's waarop we willen en moeten versterken. Arnhem staat een armoede-aanpak voor die zich richt op effectieve en efficiënte inkomensondersteuning én tegelijkertijd op een stevige inzet op preventie en activering van inwoners. Op die manier verwachten we meer perspectief te kunnen realiseren voor Arnhemmers met een structureel laag inkomen. Hiertoe is het nodig zowel de huidige inkomensondersteuning als de integrale aanpak die al was ingezet aan te scherpen en te versterken.

Versterken inkomensondersteuning

- We vereenvoudigen de toegang en het gebruik van de Arnhemse voorzieningen.
- Zorgen ervoor dat ook de landelijke regelingen bij inwoners goed in beeld zijn.
- We vernieuwen op onderdelen, waaronder de GelrePas en de Schoolkostenregeling.
- We doen voorstellen hoe we inkomensondersteuning meer flexibel, op maat en gerichter in kunnen zetten en beter afgestemd op de situatie en ambitie van de inwoner. Hiermee beogen we dat de inkomensregelingen naast een vangnet ook zoveel als mogelijk een weg uit armoede gaan stimuleren (trampoline).
- We reduceren zoveel als mogelijk de vaste lasten van inwoners met een laag inkomen.

Versterken van een integrale aanpak.

- Armoede bestrijden is geen solitaire actie vanuit inkomensondersteuning. In lijn met de visie op het gehele sociale domein benaderen we het armoedevraagstuk in samenhang en de volle breedte van ons werk. In de eerste plaats vanuit een samenhangende aanpak inkomensondersteuning, schulddienstverlening en toeleiding naar betaald werk. Om langdurige armoede te doorbreken, zetten we vol in om onze inwoners richting (betaald) werk te krijgen, mee te laten doen in de samenleving (sociale activering), schulden te voorkomen en te bestrijden en de samenhang met andere vraagstukken in beeld te krijgen en op te lossen (bijvoorbeeld zorg). Daarnaast ook vanuit en in samenhang met ons beleid op het gebied van sport- en cultuur, onderwijs, welzijn, duurzaamheid, leefbaarheid en veiligheid.
- Om (het risico op) armoede te voorkomen en te doorbreken kiezen we voor een gebiedsgerichte sturing, een wijkgerichte aanpak met integrale dienstverlening richting inwoners waarbij we de financiële hulp (armoederegelingen) flexibel en op maat koppelen aan meer immateriële hulp. We versterken hiertoe de samenwerking W&I, Sociale Wijkteams en Teams Leefomgeving. Zij vormen gezamenlijk de eerste schil in de armoedeaanpak. Op gebiedsniveau worden doelstellingen, die aansluiten bij wat Arnhem wil bereiken, geformuleerd en vertaald naar de wijkgerichte aanpak. Niet elke wijk krijgt dan dezelfde kleur.
- We werken verder aan een sterke maatschappelijke Arnhemse coalitie van onder andere organisaties die zich (vrijwillig) inzetten om inwoners met financiële problemen te ondersteunen, onderwijs en werkgevers en we organiseren een structurele dialoog met inwoners en ervaringsdeskundigen, jong en oud.

Beoogd effect

De gemeente Arnhem heeft met deze aanpak de volgende **drie ambities** om armoede te voorkomen, te bestrijden als wel haar inwoners perspectief te bieden naar vrijer en zelfstandiger bestaan:

1. Arnhemmers hebben hun financiële basis op orde. Elke inwoner van Arnhem heeft voldoende inkomsten om te kunnen voldoen in zijn /haar basislevensonderhoud en om mee te kunnen doen in de samenleving, zonder geldstress en zonder de noodzaak voor het maken van schulden. Zoveel als mogelijk vanuit betaald werk. Hierbij gaan we uit van minimaal het 'Niet veel maar toereikend budget' (SCP).

2. Arnhem voorkomt en beperkt (langdurige) armoede. In Arnhem zetten we in op een verkorting van de periode waarin onze inwoners langdurig moeten rondkomen van een laag inkomen.

3. Arnhem doorbreekt generatie-armoede. We zetten in op het realiseren van minder maatschappelijke achterstand en een betere uitgangspositie voor participatie voor kinderen die in een armoedesituatie opgroeien.

Argumenten

1.1 *Financiële basis op orde*, bij voorkeur door betaald werk is noodzakelijk om mee te kunnen doen in de samenleving, schulden te voorkomen, welzijn en gezondheid zoveel mogelijk te waarborgen en kinderen en jongeren voldoende kansen te bieden om zich te ontwikkelen.

1.2 *Het risico op (langdurige) armoede neemt nog steeds toe*. Een lang tekort werkt door op diverse leefgebieden, leidt tot een neerwaartse spiraal en schaadt de ontwikkeling van kinderen. Deze situatie is slecht voor inwoners, slecht voor de Arnhemse samenleving en leidt tot hoge gemeentelijke kosten. Deze situatie willen we daarom zoveel mogelijk voorkomen en doorbreken

1.3 *Doorbreken dynamiek Generatiearmoede voorkomt (financiële) problemen in de toekomst.* Opgroeien in armoede leidt tot maatschappelijke achterstand en houdt armoede in stand. Door armoede in gezinnen aan te pakken, maar bovenal kinderen een kans te geven om zich persoonlijk te ontwikkelen op hetzelfde niveau als andere kinderen, kunnen we latere (financiële) problemen voorkomen. Door armoede in gezinnen aan te pakken, maar bovenal kinderen een kans te geven om zich persoonlijk te ontwikkelen op hetzelfde niveau als andere kinderen, kunnen we latere (financiële) problemen voorkomen.

1.4 *Huidige inkomensondersteuning is te ingewikkeld en versnipperd*. Een tijdelijk goed vangnet blijft hard nodig om erger te voorkomen. Arnhem kent een ruimhartig pakket aan inkomensondersteunende regelingen en dat blijft zo. Wij zorgen voor mensen die onze zorg nodig hebben. Arnhemmers die tijdelijk of structureel afhankelijk zijn van hulp bieden we een basis voor hun levensonderhoud. Ook alle initiatieven in de stad blijven hard nodig. Het huidige systeem is vanuit het perspectief van inwoners echter te ingewikkeld en voor sommigen zijn de regelingen onbekend. Daarom is het belangrijk de toegang en het gebruik te vereenvoudigen.

1.5 *Armoede is meer dan alleen financiële schaarste*. Het is belangrijk te erkennen en te benadrukken dat het bij armoede niet alleen gaat om financiële schaarste. Armoede is een gebrek aan

perspectief, sociale uitsluiting en bepaalde gedragspatronen. Een complexe situatie met minder persoonlijke competenties en minder kansen in het onderwijs, op de arbeidsmarkt, op een kansrijk netwerk, voor een gezonde leefstijl en een acceptabele woonsituatie. Armoede bestrijd je niet alleen met financiële ondersteuning, maar ook door mensen te ondersteunen en de mogelijkheden te bieden uit de armoedesituatie te komen. Meedoen moet het doel zijn voor alle Arnhemmers.

- Preventie en activering van inwoners dragen bij aan dit perspectief.
- Armoede bestrijden is daarom geen solitaire actie vanuit inkomensondersteuning. We moeten het doen met vereende krachten, vanuit diverse terreinen in ons gemeentelijk huis (schulddienstverlening, werk, zorg, onderwijs, sport, cultuur, wonen) én samen met diverse partners in de stad. Met elkaar kunnen we de belemmeringen voor financiële zelfredzaamheid wegnemen.
- Gerichte inkomensondersteuning, flexibel en op maat is hierbij helpend.

1.6 *Elke situatie is anders, elke wijk is anders.* Armoede manifesteert zich op veel verschillende manieren. Armoedeproblematiek is niet in elke wijk en niet voor iedereen hetzelfde. Bovendien is het risico op armoede in sommige wijken groter dan in andere wijken. Daarom kiezen we voor een Wijkgerichte aanpak waarbij we de oorzaken en gevolgen van armoedesituaties van inwoners integraal bezien en zoveel mogelijk op maat tegemoet treden. In de wijk wordt de samenhang van vraagstukken zichtbaar. W&I, SWT en TLO staan in directe verbinding met de inwoners in de wijk. Ze weten hierdoor wat de wijk en de inwoner nodig hebben en kunnen op deze manier, vanuit hun gebied, een belangrijke rol innemen bij de samenwerking met het uitgebreide (armoede)netwerk van partners.

1.7 *Toezegging Raad.* Het college heeft de Raad in 2019 toegezegd een geïntegreerde aanpak armoede, schulden, werk en zorg uit te werken. Door verschil in timing is nu nog sprake van afzonderlijke uitvoeringsplannen. De uitvoeringsagenda armoedeaanpak bestaat uit een pakket van samenhangende acties die we deels samen met andere beleidsterreinen oppakken en die we deels vanuit de armoedeportefeuille uitvoeren. De samenhangende acties met schulddienstverlening, werk en inkomen en zorg zijn hierin herkenbaar. Er wordt gewerkt aan een geïntegreerde uitvoeringsagenda Armoede/Schulden.

1.8 *Motie 19M148.* Met deze aanpak geeft het college uitvoering aan de aangenomen motie Armoede door de ogen van kinderen, d.d. 11-02-2020. We hebben met hulp van Stichting Leergeld gesproken met gezinnen. Met hulp van Zorgbelang hebben we jongeren betrokken bij het tot stand brengen van deze visie en aanpak.

Kanttekeningen en risico's

1.1 *Overschrijding armoedebudget*. De versterking van de armoederegelingen en betere informatie voorziening leiden naar verwachting tot meer gebruik van de gemeentelijke regelingen en tot meer aanvragen bij alle maatschappelijke organisaties. Ook de Coronacrisis zal naar verwachting ertoe leiden dat meer inwoners een beroep doen op de gemeente en onze partners in de stad.
Tegelijkertijd verwachten we dat onze aanpak ertoe gaat leiden dat meer armoedesituaties worden voorkomen en meer inwoners weer het perspectief hebben om niet meer afhankelijk te zijn van regelingen en voorzieningen. Hoe die balans uitpakt laat zich moeilijk voorspellen.
Daarom is een mogelijke overschrijding van het budget meegenomen in de risico-inventarisatie van de Planning en Control cyclus.

We gaan de ontwikkeling goed monitoren. De verbondenheid met andere beleidsvelden zal zichtbaar zijn in deze monitor. De monitor moet ons in staat stellen om te sturen op (maatschappelijke) effecten in plaats alleen op input te sturen. Armoede is onderdeel van de Monitor Doorbraak naar Werk. De monitor leert ons waar we staan, geeft ons inzicht in wat werkt en wat niet, maakt duidelijk wat de financiële en de maatschappelijke resultaten en effecten zijn van onze inspanningen. Dit stelt ons ook in staat zo nodig tijdig maatregelen te kunnen nemen.

Participatie

Voor deze aanpak lieten we het Nibud een Arnhemse minimaeffectrapportage uitvoeren, maakten we een uitgebreide analyse van de situatie en voerden we vele gesprekken. Met inwoners (jong en oud), professionals en hun organisaties, de adviesraden, sociale wijkteams, interne gemeentelijke collega's en collega's van andere gemeenten. Dit gaf ons een goed beeld van de thema's waarop we willen en moeten versterken. We hebben met hulp van Stichting Leergeld gesproken met gezinnen. Met hulp van Zorgbelang hebben we jongeren betrokken bij het tot stand brengen van deze visie en aanpak. Deze aanpak is voorgelegd aan enkele van onze partners en aan de adviesraden Wmo, Werk en Inkomen en Jeugdhulp. We hebben de reacties op onderdelen in de tekst meegenomen. Bij de uitvoering van de aanpak blijven we inwoners en de diverse partners betrekken.

Financiën

Voor zover het de armoedeportefeuille betreft, gaan we in de aanpak zoals deze is geschetst uit van het *huidige* financiële kader van 17 miljoen euro. De aanpak geeft echter handvatten voor eventuele extra inzet als het gaat om financiële ondersteuning en activering, passend bij de koers die we voorstaan. Deze extra inzet moet dan wel worden voorzien van aanvullende financiering (of prioriteitsstelling).

Uitvoering

De uitvoeringsagenda armoedeaanpak bestaat uit een pakket van samenhangende acties die we deels samen met andere beleidsterreinen oppakken en die we deels vanuit de armoedeportefeuille uitvoeren. Sommige acties zijn al in gang gezet, sommige zijn op korte termijn realiseerbaar en sommige acties vragen verdere verkenning dan wel onderzoek. Specifiek over de Gelrepas treft u informatie in de uitvoeringsagenda. Met diverse stakeholders zullen we de komende periode de acties verder vormgeven en tot uitvoer brengen.

Communicatie

Voor de algemene communicatie is een persbericht opgesteld. Voor de vernieuwing van de GelrePas zijn inmiddels de huidige aanbieders binnen het GelrePas programma en belangrijke stakeholders geïnformeerd. Inwoners ontvangen zo snel mogelijk een brief over de wijzigingen. Wat betreft de voorgestelde wijziging van de Schoolkostenregeling informeren wij de scholen. Alle belangrijke stakeholders (intern en extern) ontvangen de nota.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- (de) Weg uit Armoede, Werken aan Perspectief. Nota Arnhemse Armoede Aanpak (2020 e.v.).
- Samenvattend Beeldverhaal.
- Minima-effectrapportage Arnhem 2019 (Nibud).

RAADSVOORSTEL

Besluit van	30-06-2020
Zaaknummer	484818

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 30 juni 2020, nummer: 484818;

gelet op artikel 108, eerste lid en artikel 147, tweede lid van de Gemeentewet;

besluit:

1. In te stemmen met de koers voor een Arnhemse integrale aanpak van armoede zoals deze is beschreven in *(de) Weg uit Armoede, werken aan perspectief.*

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

(de) Weg uit armoede: werken aan perspectief

Arnhemse armoedeaanpak - 2020 e.v.

juni 2020

GEMEENTE Arnhem

Voorwoord

In een betere wereld is helemaal geen armoede en heeft iedereen een menswaardig bestaan. Dan heeft een gemeente geen armoedebeleid nodig. Maar de werkelijkheid is anders. Niet iedereen heeft voldoende inkomen. Te veel mensen leven in armoede, soms van generatie op generatie. Dus doen we als gemeente wat we kunnen.

Meer dan vijfhonderd jaar geleden kenden we in Nederland al armoedebestrijding. Toen nog vooral door de kerken. Vanaf eind negentiende eeuw werd armoedebestrijding meer en meer een zaak van de overheid, met de introductie van de sociale wetgeving. Ook ontstonden er steeds meer particuliere initiatieven die hun bijdrage leverden.

Tegenwoordig is armoedebeleid grotendeels een zaak van de gemeente, al gaat de landelijke overheid over de hoogte van de bijstand en het minimumloon. In Arnhem willen we dat iedere Arnhemmer een voldoende bestaansminimumniveau heeft én vrij en zelfstandig kan deelnemen aan de samenleving. Dat betekent dat iedereen een goede en gezonde toekomst voor zich ziet en dat ze zelf kunnen voorzien in hun levensonderhoud. We zetten daarom in op het voorkomen en beperken van (langdurige) armoede en het doorbreken van generatiearmoede.

Armoede is meer dan ‘geen geld hebben’. Armoede betekent vaak niet meer mee kunnen doen. Met sporten, met evenementen, met de buurt. Armoede zorgt voor veel problemen, van stress tot sociale uitsluiting. Het is een negatieve spiraal waaraan het lastig is je te ontworstelen.

Toch is het juist dát wat wij voor ogen hebben. Onze inzet is er vooral op gericht om Arnhemmers te helpen, en te ondersteunen, zodat ze zelfstandig en langdurig een beter bestaan kunnen opbouwen. Voor zichzelf en voor hun kinderen. Daarnaast bieden we een vangnet voor mensen die dat echt niet (meer) lukt.

In deze Armoedevisie laten we zien op welke manier en met welke acties we dat willen bewerkstelligen. Bijvoorbeeld door het verlagen van vaste lasten en het verlagen van de energierekening, of door de toegang tot gemeentelijke inkomensondersteuning makkelijker te maken. We moderniseren de GelrePas en laten die beter aansluiten op de behoefte van onze inwoners. Het zijn slechts enkele voorbeelden van acties die we inzetten. Met als één doel: geen Arnhemmers in armoede.

Ronald Paping
Wethouder gemeente Arnhem

Inhoudsopgave

VOORWOORD 3

HOOFDSTUK 1: DE WEG UIT ARMOEDE, WERKEN AAN PERSPECTIEF 5
1.1 Wat voor ons ligt 5
1.2 De leeswijzer 6

HOOFDSTUK 2: HET ARMOEDEVRAAGSTUK IN ARNHEM NADER BEKEKEN 7
2.1 Hoe wij armoede zien 7
2.2 Armoede in Arnhem in cijfers uitgedrukt 7

HOOFDSTUK 3: WAAR STAAN WE VOOR EN WAT WILLEN WE BEREIKEN 9
3.1 Waar staan we voor 9
3.2 Wat willen we bereiken 10
I. Alle Arnhemmers hebben hun financiële basis op orde 10
II. Arnhem voorkomt en beperkt (langdurige) armoede 10
III. Arnhem doorbreekt generatie-armoede 10
3.3 Armoede staat niet op zich en vraagt brede integrale inspanning; samen met onze partners 11

HOOFDSTUK 4: DE UITVOERING IN BEELD GEBRACHT 13
4.1 Acties op: Alle Arnhemmers hebben de financiële basis op orde 13
4.2 Acties op: Arnhem voorkomt en beperkt (langdurige) armoede 16
4.3 Acties op: Arnhem zet in op het doorbreken van generatiearmoede 18
4.4 Acties op: Armoede staat niet op zich en vraagt brede integrale inspanning; samen met onze partners 20

HOOFDSTUK 5: FINANCIËN EN MONITORING 22
5.1 Financiën 22
5.2 Monitoring 23

Bijlage 1: Het proces 24

Bijlage 2: Inzicht in de armoedeproblematiek in Arnhem 25

Bijlage 3: Samenvatting Minima-effectrapportage Arnhem (Nibud, 2019) 29

Bijlage 4: Gemeentelijke en landelijke inkomensondersteuning 34

Bijlage 5: Toelichting vernieuwing GelrePas 35

Bijlage 6: Beeldplaat Arnhemse armoedeaanpak 38

Bronvermelding 39

1 De weg uit Armoede, werken aan perspectief

1.1 Wat voor ons ligt

In Arnhem zijn relatief veel inwoners die de financiële basis niet op orde hebben. Veel van deze inwoners kennen daarnaast ook nog vraagstukken, zoals schulden, gezondheidsproblemen, niet aan het werk zijn, opvoedingsvraagstukken. Deze problemen kunnen elkaar in de greep houden, maar elkaar ook versterken. Om deze problemen te voorkomen en op te lossen, moeten we op veel terreinen aan de slag.

Armoedebestrijding is er daar één van en tegelijkertijd een hele belangrijke. De gemeente Arnhem heeft samen met haar strategische partners al veel, en op onderdelen met succes, geïnvesteerd. Zo blijkt uit de Nibud effectrapportage dat inwoners van Arnhem ruimhartig financieel ondersteund worden en een goed vangnet aanwezig is. Daarnaast wordt flink geïnvesteerd in het aanbod op gelijke kansen voor kinderen die opgroeien in een gezinssituatie waar financiële zelfstandigheid minder vanzelfsprekend is.

We zijn er echter nog lang niet. Het aantal inwoners dat (langdurig) moeilijk kan rondkomen, en daardoor afhankelijk is van hulp, blijft nog steeds toenemen. Ook zien we dat het in bepaalde delen van de stad niet goed gaat en de problematiek daar steeds verder toeneemt. Andere wijken vragen aandacht om erger te voorkomen. Het aantal mensen dat een beroep doet op inkomensondersteuning binnen Arnhem blijft onverminderd groot en de kans dat dit zal stijgen, vanwege het Covid-19 virus, is groot. En als gekeken wordt naar de totale uitgaven in het sociale domein dan zijn deze relatief hoog ten opzichte van andere gemeenten, waarbij de inzet op dit moment vooral curatief is. Arnhem zet de middelen nog te weinig in op voorkomen van financiële problemen.

Op alle fronten zijn we aan de slag om de problemen samen aan te pakken. Dit doen we door het vormgeven van een nieuwe visie op het sociale domein en een goed aangescherpte uitvoering. Verder hebben we de afgelopen jaren fors ingezet om een verandering zichtbaar te maken waarbij minder inwoners afhankelijk zijn van een uitkering en aan het werk gaan. Belangrijke keuze hierbij is het zorgen voor nabijheid, zowel in de wijken, maar ook door naast onze inwoners te staan en te zien wat nodig is. Nu is het de tijd om na te gaan welke aanscherpingen in de ondersteuning van mensen in armoede nodig en daadwerkelijk ook zinvol zijn. Om op deze manier bij te dragen aan het doorbreken van het armoedevraagstuk in de gemeente Arnhem, de tweedeling in de stad te verminderen en de kansengelijkheid te vergroten.

Impact Coronacrisis

Het Covid-19 virus (Corona) en de maatregelen die nodig zijn om ons tegen het virus te beschermen gaan een forse impact hebben op onze stad. Onzeker is hoe hard en wanneer we (financieel) getroffen worden. Het SCP[1] geeft aan dat de sociale impact groot is voor kwetsbaren en ouderen. Ook zullen jeugdigen flink worden getroffen, waaronder studenten en kinderen uit kwetsbare gezinnen. Flexkrachten en zelfstandig ondernemers worden, ondanks tijdelijke noodmaatregelen, hard getroffen. Het rapport van de werkgroep Sociale impact van de Coronacrisis benoemt drie groepen mensen met een (vergrote) financiële kwetsbaarheid:

1. Mensen die voor de crisis al in armoede leefden en/ of schulden hadden;
2. Mensen die door de crisis in zwaar weer zijn gekomen;
3. Mensen die nu nog geen problemen hebben of denken te hebben (maar straks wel).

Na aanleiding van alle berichtgeving verwachten we dat meer aanspraak gemaakt zal worden op de regelingen en voorzieningen rondom de inkomensondersteuning. Dit heeft zeer waarschijnlijk invloed op het financiële budget van de gemeente Arnhem.

[1] Sociaal en Cultureel Planbureau

1.2 De leeswijzer

In hoofdstuk 2 leest u waar het eigenlijk over gaat in Arnhem. In hoofdstuk 3 leest u wat de Arnhemse kernopgave en ambities zijn om de armoedeproblematiek aan te pakken. In dit hoofdstuk leest u ook over de integrale benadering van het probleem en welke waarden worden gehanteerd. In hoofdstuk 4 wordt de uitvoeringsagenda in beeld gebracht. In hoofdstuk 5 gaan we in op financiën en monitoring. Het proces dat doorlopen is om deze nota tot stand te laten komen, treft u in Bijlage 1.

2 Het armoedevraagstuk in Arnhem nader bekeken

2.1 Hoe wij armoede zien

Armoede is in de kern 'het structureel niet kunnen rondkomen door een te kort aan financiële middelen', waarbij voor een langere periode te weinig financiële middelen beschikbaar zijn voor een 'niet-veel-maar-toereikend budget' (SCP, 2019). Veelal als gevolg van een (langdurig) laag inkomen en/of problematische schulden. Armoede is echter niet alleen financiële schaarste. Armoede is, voor inwoners die het betreft, ook vooral een situatie met onvoldoende kansen in het onderwijs, op de arbeidsmarkt, op een krachtig sociaal netwerk en op onvoldoende kennis en vaardigheden. Armoede gaat bovendien regelmatig samen met vraagstukken op het gebied van zorg en welzijn.

Niet-veel-maar-toereikend budget

Het minimale budget voor onvermijdelijke en zeer wenselijke uitgaven. Het betreft de minimale uitgaven van een zelfstandig huishouden aan basale zaken als voedsel, kleding, wonen, verzekeringen, persoonlijke verzorging en de minimale kosten van ontspanning en sociale participatie

(SCP, 2019).

Brede kijk op Armoede

Een situatie waarin sprake is van onvoldoende materiële, culturele en sociale middelen, waardoor mensen zijn uitgesloten van een levensstandaard die in de samenleving waarin men woont als minimaal wordt gezien."

Definitie Europese Unie

De dynamiek van armoede wordt tegenwoordig ook gezien en zorgt vaak voor een neerwaartse spiraal en het in standhouden van de situatie. Dit komt doordat leven in armoede meestal leidt tot chronische stress. Mensen verliezen daardoor vaak het overzicht over de lange termijn, waardoor keuzes gemaakt worden voor de korte termijn. Dit zijn achteraf gezien meestal niet de beste keuzes om uit de situatie te komen. Daarbij geven ouders, die in armoede leven, vaak onbedoeld en ongemerkt armoede aan hun kinderen door.

2.2 Armoede in Arnhem in cijfers uitgedrukt

Afhankelijk van definitie[2] hebben 15.000 tot 17.000 Arnhemse huishoudens een laag inkomen, waardoor zij een groot risico lopen om in een armoedesituatie te verkeren. Soms gaat dit gepaard met schulden en vaak met gezondheidsproblemen. We constateren dat het risico op armoede in Arnhem nog steeds toeneemt. We zien dat het niet alleen gaat om huishoudens met een uitkering. Het gaat - voor een kleiner deel - ook om werknemers en zelfstandigen. We zien bevestigd dat nog steeds ruim 5.000 Arnhemse kinderen opgroeien in een gezin met een laag inkomen met gevolgen voor hun ontwikkeling. Het risico op armoede komt in sommige wijken aanmerkelijk meer voor dan in andere wijken. In deze wijken zien we ook dat de sociaal culturele en gezondheidsaspecten van armoede het meest voorkomen.

[2] 120% resp. 130% van de bijstandsnorm

1 op de 5
Arnhemse huishoudens heeft minimaal een jaar een laag inkomen*. **1 op 8** minimaal 4 jaar

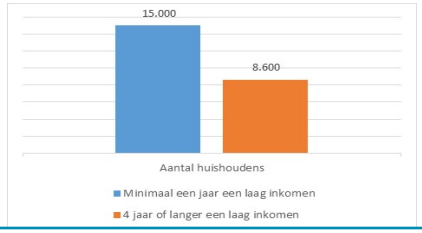

* 120% van de bijstandsnorm

50% van de huishoudens met een langdurig laag inkomen heeft een **'uitkering sociale voorziening'** als voornaamste inkomensbron.

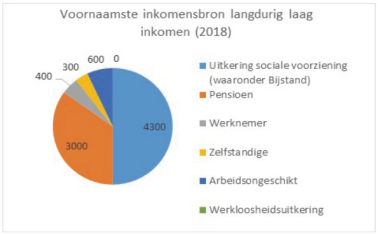

Minimaal 4700 Arnhemse kinderen
Groeien op in financiële schaarste.

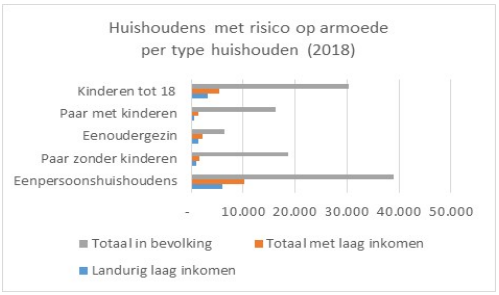

Langdurig risico op armoede groeit

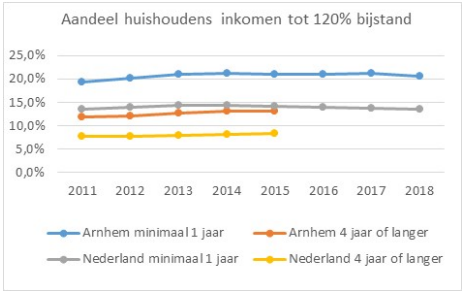

Bijna alle onderzochte huishoudtypen kunnen met gebruik van de voorzieningen **Rondkomen** Voor zowel de basiskosten als de kosten voor sociale participatie. **

Paren met twee oudere kinderen kunnen op bijna alle onderzochte inkomensniveaus de kosten voor sociale participatie niet bekostigen. Voor alleenstaanden < 65 is de bestedingsruimte klein.

Malburgen Oost-Zuid (39%)

Presikhaaf West (35%)

Risico armoede het grootst in

Geitenkamp (40%)

Arnhemse Broek (32%)

Klarendal (30%)

** Minimaeffectrapportage Nibud, 2019 (bijlage 3). Hierbij is uitgegaan van alle uitgaven die als noodzakelijk kunnen worden beschouwd (Nibud), een pakket voor sociale participatie volgens het SCP, geen schulden en het gebruik van alle landelijke en Arnhemse armoederegelingen.

Bijlage 2 biedt aanvullende informatie

3 Waar staan we voor en wat willen we bereiken?

3.1 Waar staan we voor

Wij zien een stad voor ogen waar in Arnhemmers actief, vrij en zelfstandig deelnemen aan de samenleving. De Arnhemmer heeft daarbij perspectief op een goede en gezonde toekomst. Ze kunnen zichzelf voorzien in eigen levensonderhoud en hebben regie over hun eigen leven. Hierbij hanteren wij de volgende waarden:

Waarden	Toelichting
Medemenselijkheid en zorgzaamheid	We zijn outreachend bij het vermoeden van (financiële) problemen en proberen te voorkomen dat inwoners de grip op hun leven verliezen. We zorgen voor elkaar en we staan naast onze inwoners. Zoals dit ook is verankerd in de Grondwet (artikel 19 en 20).
Zelfstandigheid	We willen zoveel mogelijk voorkomen dat inwoners onze ondersteuning nodig hebben. Onze ondersteuning is duurzaam en gericht op het vergroten van de eigen kracht, het netwerk en de mogelijkheden van een inwoner om op deze manier te komen richting (financiële) zelfstandigheid en meedoen. Ook (duurzame) nazorg is hierbij belangrijk.
Bestaanszekerheid	We bieden de inwoners een realistisch perspectief door te zorgen voor een toereikend en stabiel inkomen en een activerende aanpak die leidt tot (naar vermogen)participeren. Hierbij houden we rekening met de onderliggende gedragsbepalende factoren.
Wederkerigheid	We zijn goed voor onze inwoners, maar verwachten tegelijkertijd toewijding van onze inwoners om in de ondersteuning ook de problemen zelf proberen op te lossen dan wel dat gemaakte afspraken worden nagekomen.
Vertrouwen en gelijkwaardigheid	We sluiten aan bij de behoefte en uitgangspositie van de inwoner, waarbij we ons richten op een positieve aanpak en niet (ver)oordelen. We laten de verantwoordelijkheid zo veel mogelijk bij de inwoner, zodat de eigen regie wordt behouden. We hebben vertrouwen in elkaars aanpak. We realiseren ons dat in het geval van armoede “weten nog geen doen is[3] ”. We hebben een realistisch perspectief op de situatie waar onze inwoner zich in bevindt.
Samenwerking	We benaderen vraagstukken rondom armoede integraal zowel op inhoud als in de aanpak om te komen tot duurzame oplossingen. Dit doen we in samenspraak met inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en over beleidsterreinen heen.
Oplossingsgericht	We investeren alleen in datgene wat voor een inwoner écht nodig is om duurzaam uit de armoedesituatie te komen. We denken hierbij in kansen en mogelijkheden. We leveren maatwerk als de situatie daarom vraagt en zijn we niet bang om ongelijke gevallen ongelijk te behandelen. We zijn daarin voorspelbaar, betrouwbaar en navolgbaar.
Doelmatigheid	Bij alles wat wij doen: de principes van eenvoud en doeltreffendheid staan voorop. We richten processen zo doelmatig mogelijk in, zodat de toegang tot en de aanvraag van gemeentelijke regelingen, hulp en ondersteuning eenvoudig, begrijpelijk en makkelijk zijn. We stemmen af op het niveau van de inwoner en zijn aanwezig op vindplekken. We monitoren onze dienstverlening en stellen deze dienstverlening en beleid bij daar waar nodig.

[3] Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2017). Weten is nog geen doen. Een realistische perspectief op redzaamheid.

3.2 Wat willen we bereiken

De gemeente Arnhem heeft de volgende drie ambities om armoede te voorkomen, te bestrijden als wel haar inwoners perspectief te bieden en te activeren naar vrijer en zelfstandiger bestaan.

I. Alle Arnhemmers hebben hun financiële basis op orde

Elke inwoner van Arnhem heeft voldoende inkomsten om te kunnen voldoen in zijn /haar basislevensonderhoud en mee te kunnen doen in de samenleving. Hierbij gaan we uit van het 'Niet veel maar toereikend budget.'

- Zoveel mogelijk Arnhemmers hebben voldoende inkomen uit betaald werk;
- Vroegtijdige signalering van financiële armoede;
- Verlaging van de kosten voor minima;
- Een effectief, eenvoudig, laagdrempelig tijdelijk financieel vangnet voor het geval de basis niet op orde is;
- Voorkomen en aanpakken van schulden;
- We laten niet zomaar los en bieden (duurzame) nazorg.

II. Arnhem voorkomt en beperkt (langdurige) armoede

Een lang tekort werkt door op alle leefgebieden en op het hebben van beperkte financiële reserves.
In Arnhem zetten we in op een verkorting van de periode waarin onze inwoners langdurig moeten rondkomen van een laag inkomen door inwoners perspectief te bieden.

- Vroegtijdig signaleren en voorkomen van een langdurig laag inkomen;
- In te zetten op ontwikkeling en (activerend) werk;
- Zetten ons instrumentarium daar waar kan in als springplank;
- Versterken van kansrijk netwerk (verbinden en ontmoeten);
- Aandacht voor combinaties van (zorg)vraagstukken en wat dat van ons vraagt;
- Samenwerken vanuit al onze beïnvloedingsmogelijkheden: sport, onderwijs, wijken, zorg, cultuur;
- We laten niet zomaar los en bieden (duurzame) nazorg;
- Inwoners hebben een stem!

III. Arnhem doorbreekt generatie-armoede

Ouders geven armoede ongemerkt en onbedoeld door over op hun kinderen. Door armoede in gezinnen aan te pakken, maar bovenal kinderen een kans te geven om zich persoonlijk en vrij te ontwikkelen op hetzelfde niveau als andere kinderen, kunnen we latere (financiële) problemen voorkomen. We zetten in op het realiseren van minder maatschappelijke achterstand en een betere uitgangspositie voor participatie voor kinderen die in een armoedesituatie opgroeien.

- Meer onderwijskansen voor kinderen en jongeren;
- Stimuleren van een gezonde leefstijl;
- Investeren in laagdrempelig aanbod Sport en cultuur;
- Begeleiding van ouders waar nodig.

3.3 Armoede staat niet op zich en vraagt brede integrale inspanning; samen met onze partners

Omdat armoede niet op zichzelf staat en vaak ook andere vraagstukken in het sociale domein versterkt, kunnen we het armoedevraagstuk in onze stad nooit solitair bestrijden. We zullen met vereende krachten, vanuit ons gemeentelijk huis én samen met onze partners, in moeten zetten op een langdurige en niet-aflatende inspanning.

We

- Zetten ons als gemeente vanuit alle beleidsvelden waar we het verschil kunnen maken maximaal in om samenwerkend tot andere resultaten voor onze stad te komen. Sport, onderwijs, energie, zorg, werk en zo meer.
- Werken op wijkniveau. Dicht bij de Arnhemmers, op de plek waar zij wonen. Hier verbinden de gebiedsteams Werk en Inkomen, de sociale wijkteams en de teams leefomgeving vraagstukken aan oplossingen op maat.
- Kunnen niet zonder goede samenwerking met onze belangrijke maatschappelijke partners die samen met ons aan deze opgave werken.
- Willen voortdurend van onze inwoners (jong en oud) weten wat zij ervaren en wat beter kan.

4 De uitvoering in beeld gebracht

In dit hoofdstuk beschrijven we de acties die we gaan uitvoeren om bovenstaande ambities te realiseren. We geven per ambitie weer waar we samen met andere beleidsterreinen optrekken en welke acties concreet vanuit de armoedeaanpak worden opgepakt. Sommige acties zijn al in gang gezet, sommige zijn op korte termijn realiseerbaar en sommige acties vragen verdere verkenning dan wel onderzoek.
Bij de realisatie van deze uitvoeringsagenda houden we rekening met de impact die ontstaat door Covid-19.

4.1 Acties op: Alle Arnhemmers hebben de financiële basis op orde

Iedereen kan financiële problemen krijgen. Deze situatie willen we niet te lang laten duren. Hierom zetten we in op het vroeg signaleren van de situatie en het voorkomen van erger door zorg te dragen van een optimale ondersteuning. Dit doen we door te focussen op het optimaliseren van de toegang tot de ondersteuning en dat iedere inwoner voldoende inkomsten heeft. Zodra er rust is in de financiële situatie ontstaat er vaak ook ruimte voor perspectief en activering.

4.1.1 Verbindende acties richting vergroten financiële zelfstandigheid

Binnen de gemeente Arnhem wordt, vanuit verschillende beleidsterreinen (schulden, armoede, werk), breed ingezet bij de inwoner op het bereiken van financiële zelfstandigheid (schulden, armoede, werk). In de uitvoeringsagenda Schulddienstverlening is deze brede inzet vertaald naar concrete acties.
We trekken samen op in:

Verbindende acties richting bereiken van financiële zelfstandigheid (Uitvoeringsagenda Schulddienstverlening)	Nr.
Passend preventief aanbod voor kinderen tot en met 18 jaar	1
Aansluiten bij de landelijke week van het geld	2
Heldere communicatie door de gemeente, in de volle breedte	3
Het vergroten van het bereik Startpunt Geldzaken	4
Samenwerking externe initiatieven	5
Extra inzet op communicatie in verband met de coronacrisis	8
Extra inzet op budgetchecks in verband met de coronacrisis	9
Stroomlijnen van de toegang voor financiële vragen	11
Intensivering ondersteuning laaggeletterden	14
Signalering en verwijzing door ketenpartners	17
Signalering en verwijzing door werkgevers	18
Arnhemse aanpak Energie-armoede	19

4.1.2 Acties gericht op financiële basis op orde vanuit de armoedeaanpak

A. Vergroten toegang tot en gebruik van (inkomens)ondersteuning en voorzieningen	
Context	Het indienen van gemeentelijke of landelijke aanvragen staat niet bekend als makkelijk of gebruikersvriendelijk. Inwoners geven dan ook aan dat zij vaak 'door de bomen het bos niet meer zien'. Zo moeten ze bijvoorbeeld meerdere keren hun persoonsgegevens aandragen of weten ze niet waar ze moeten zijn. Dit weerhoudt hen om (inkomens)ondersteuning en voorzieningen aan te vragen.
Resultaat	√ We vereenvoudigen - vanuit het perspectief van de inwoner - de toegang en het proces tot de aanvraag van regelingen en voorzieningen voor gemeentelijke (inkomens)ondersteuning. √ In onze communicatie en dienstverlening nemen we de landelijke ondersteunings-mogelijkheden goed mee. √ We vergroten het bereik en kunnen zo gericht mogelijk ondersteuning bieden. √ Inwoners kunnen op één plek terecht (digitaal - telefonisch - fysiek). √ Betere informatievoorziening over mogelijkheden (inkomens)ondersteuning en voorzieningen bij (informele) vindplaatsen en ketenpartners. Deze actie sluit in elk geval aan bij actie 3,4 en 11 uit de uitvoeringsagenda Schulddienstverlening.
Planning	Start 2020 - doorloop 2021
Trekker	Gemeente Arnhem

B. Ontwikkelen een GelrePas 2.0	
Context	De GelrePas is een belangrijke basisvoorziening in ons armoede- instrumentarium. We willen meer gebruik van de pas en optimale efficiency. Tegelijkertijd laten we het aanbod op de GelrePas meer aansluiten op de behoefte van onze inwoners. We hebben daarbij ook specifiek oog voor kinderen, jongeren en gezinnen met kinderen. Daarnaast willen we zoveel mogelijk verschillende vergoedingen voor participatie onderbrengen in de pas. Dat maakt het geheel van regelingen voor de inwoner overzichtelijker. Gezinnen kunnen met een inkomen tot 130% gebruik maken van de pas en overige inwoners met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm. Zie bijlage 4 voor een uitgewerkte toelichting.
Resultaat	De vernieuwde GelrePas heeft als doel: √ Versterken van de inkomensondersteuning; √ Stimuleren van sociale participatie en activering; √ Kosten voor inwoners te verlagen.
Planning	Aanvang 2021 operationeel.
Trekker	Gemeente Arnhem Samen met regiogemeenten, stichting Leergeld, Sportbedrijf, Rozet, Jeugdfonds Sport en Cultuur

C. Verlagen van de vaste lasten: inzet energie-armoede en Woondeal

Context

De vaste lasten voor wonen zijn een grote kostenpost voor inwoners met een laag inkomen. Vaak meer dan 50% van het inkomen. Wanneer het ons lukt de lasten omlaag te krijgen, hebben we (na investering) een structureel effect. Hiervoor zien we in elk geval in komende tijd twee mogelijkheden. Via de woondeal gaan we meer betaalbare woningen realiseren. Daarnaast richten we ons op een specifiek deel van de vaste lasten: de energierekening. Het zijn vanuit de opgave van energietransitie vaak juist de groepen met een lager inkomen die minder snel de stappen (kunnen) zetten naar verduurzamingsmaatregelen. Voor de aanpak energie-armoede richten we op huishoudens die meer dan 10% van hun inkomen kwijt zijn aan de energierekening. We gaan hier dus gericht aan de slag om meerdere vliegen in een klap te vangen:

- verduurzaming
- lagere vaste lasten
- energietransitie versterkt de tweedeling in de stad niet
- een extra mogelijkheid om intensief in contact te komen met Arnhemmers (vindplaats)

Resultaat

√ Aanpak energiearmoede: vaste lasten voor energie verlagen, verduurzaming door de hele stad en inzet Energiebank;
√ Meer betaalbare (huur- en koop) woningen door de Woondeal;
√ Vergroten van de kernvoorraad bij corporaties;
√ Zorgen dat de woningcorporaties de huurkosten niet hoger dan de tweede aftoppingsgrens in rekening brengen voor deze inwoners.
√ Verdere stimulering van de Arnhem-Oost aanpak.

Planning

Start 2020 - doorlopend.
De Energiebank is van start gegaan.

Trekker

Gemeente Arnhem

D. Inzet op resultaten van het convenant Beschermingsbewind

Context

In het belang van de best passende dienstverlening aan Arnhemmers met financiële problemen hebben we afspraken gemaakt met inmiddels ongeveer 15 bewindvoeringskantoren.
We hebben afspraken over kwaliteit, continuïteit, door- en uitstroom en vooral de best passende vorm van ondersteuning aan onze (financieel kwetsbare) inwoners bevestigd in een samenwerkingsconvenant. Belangrijk onderdeel van de samenwerkingsafspraken is dat bewindvoerders bij schuldenbewinden zorgen voor een snelle en goede doorgeleiding naar een traject Schulddienstverlening, waarmee de inwoner (weer) perspectief krijgt op een schuldenvrije toekomst. Wij verstrekken de verwijzers in de stad een lijst met onze convenantpartners en doen een dringend beroep op hen om deze kantoren onder de aandacht te brengen bij de inwoners, als beschermingsbewind geïndiceerd is.

Resultaat

√ Met deze actieve benadering willen wij Arnhemmers een goede kwaliteit en best passende vorm van beschermingsbewind en ondersteuning bij financiële problemen bieden.

Planning

Monitoring in het eerste jaar en mogelijk bijsturing.

Trekker

Gemeente Arnhem

E. Landelijk aandacht vragen voor inkomen bestaanszekerheid

Context

Inkomenspolitiek wordt landelijk bepaald. Lokaal hebben wij van doen met de ervaringen in de praktijk. Daar waar we lokaal stagneren en het rijk aan zet is om veranderingen in de positie van onze Arnhemmers te brengen, zorgen we dat dit onder de aandacht komt.

Resultaat

√ We maken inzichtelijk waar onze inwoners t.o.v. het landelijk beleid tegen aanlopen en welke kansen er zijn om dit op te lossen;
√ We leggen verbinding met de strategische agenda van de G40;
√ We doen dit in samenwerking met andere gemeenten en de VNG.

Planning

Start 2020 - Doorlopend

Trekker

Gemeente Arnhem

4.2 Acties op: Arnhem voorkomt en beperkt (langdurige) armoede

4.2.1 Verbindende acties richting voorkomen en beperken van (langdurige) armoede

In Arnhem is langdurige armoede relatief veelvoorkomend. We zien namelijk een samenhang met de tijd dat een deel van de Arnhemmers in een uitkeringspositie zit.
Om langdurige armoede te doorbreken, zetten we vol in om onze inwoners richting (betaald) werk te krijgen; mee te laten doen in de samenleving (sociale activering); schulden te voorkomen en te bestrijden; en de samenhang met andere vraagstukken in beeld te krijgen en op te lossen (bijvoorbeeld zorg).
De acties die we daarin gezamenlijk ondernemen worden in onderstaande tabel kort benoemd.

Verbindende acties voorkomen en beperken langdurige armoede (armoede - schulden - werk - zorg)	Nr.
Programmaplan Doorbraak naar Werk: Participatieronde, Human Capital Agenda, Inclusieve arbeidsmarkt, Social Return on Investment	d.d. 3 juli 2019
Programma 'Zorg Dichterbij'	-
Herijking Sociale Basis (Welzijn): gericht op ontmoeten, verbinden	d.d. juni 2020
Gezond en Fit	d.d. maart 2020
Uitvoeringsagenda schulddienstverlening:	d.d. juni 2020
• Sociaal Hospitaal Doorbraakmethode	6
• Intensivering ondersteuning laaggeletterden	14
• Signalering en verwijzing door ketenpartners	17
• Signalering en verwijzing door werkgevers	18

4.2.2 Acties gericht inzetten van instrumentarium van uit de armoedeaanpak

F. (Inkomens)ondersteuning en voorzieningen gericht op perspectief en activering	
Context	Wij zorgen voor mensen die onze zorg nodig hebben. Tegelijkertijd willen we dat onze inwoners duurzaam uit de armoedesituatie komen. In andere gemeenten zien wij dat inkomensvoorzieningen niet alleen als vangnet dient, maar ook gericht wordt ingezet als stimulans en springplank. Ook wij willen onze inkomensondersteuning en voorzieningen op die manier gaan inzetten.
Resultaat	De gemeentelijke armoederegelingen worden meer flexibel, meer op maat en meer gericht ingezet. √ We gaan de regelingen overzichtelijker vormgeven. √ We gaan regelingen en bedragen, zoals de IIT, aanpassen op de Minimaeffectrapportage (MER). √ We willen vanuit de Bijzondere Bijstand beter aansluiten bij het leveren van maatwerk. We onderzoeken of een bijdrage mogelijk is, meer afhankelijk van de persoonlijke situatie en de ambitie van de inwoner/het huishouden. √ We benutten de mogelijkheden voor incidentele ondersteuning bij bepaalde levens-gebeurtenissen of armoedeval, gericht op zelfredzaamheid. √ Daarnaast onderzoeken we op welke wijze kwetsbare inwoners, die wellicht zelf nooit zelfredzaam zullen zijn, structurele en duurzame ondersteuning kunnen krijgen.
Planning	Op onderdelen vraagt dit om een Raadsbesluit. In het eerste kwartaal van 2021 komen we met een concreet voorstel.
Trekker	Gemeente Arnhem

G. Inzet Werken Loont

Context

Momenten waarop veranderingen in het leven plaatsvinden die effect hebben op de inkomenssituatie kunnen we zien als 'risico-momenten'. Zeker voor mensen met een laag inkomen. Van belang dus dat wij inzetten op het wegnemen van drempels (zorgen) en bijdragen aan het zo soepel mogelijk verlopen van overgangen. Rond een drietal sleutelmomenten (aanvraag uitkering, stap naar (deeltijd)werk en uitstroom uit de bijstand) ondersteunen wij inwoners extra bij veranderingen in hun inkomen. We maken met de inwoner een nieuw financieel overzicht en zorgen dat de inwoner bewust is van de consequenties van deze financiële wijzigingen. Dit doen wij samen met partners in de stad. Bij parttime werk kan Surplus worden ingezet om onzekerheid door teveel betaalmomenten te voorkomen en bij uitstroom uit de uitkering kan de inwoner nog 6 maanden voor terecht bij de regisseur voor vragen.
Daarnaast verkennen we verder welke mogelijkheden (in combinatie met bovenstaande actie) er zijn om stappen richting werk lonend te laten zijn.

Resultaat

√ Wegnemen van drempels;
√ Vergroten van succes bij 'overgangen';
√ Stimulans.

Planning

Eind 2020 is inzet gerealiseerd.

Trekker

Gemeente Arnhem

H. Investeren in kansrijk netwerk

Context

Het gebrek aan sociale en maatschappelijke integratie van inwoners, die financiële problemen hebben, belemmert hen uit armoede te komen en beter met armoede te kunnen omgaan, omdat er geen (emotionele of financiële) hulp of steun uit het netwerk wordt ervaren. Het helpen van elkaar wordt als waardevol ervaren.

Resultaat

√ Stimuleren en vergroten van het bereik van de steun van familie, vrienden, buren, wijk- en lokale initiatieven;
√ Inzetten op sterke sociale infrastructuur in de wijken die kwetsbaar zijn;
√ Faciliteren van voldoende (informele) ontmoetings- en vindplekken.

Planning

Start als de notitie Herijking sociale basis vastgesteld is.

Trekker

Gemeente Arnhem

Toelichting

Inwoners in een (langdurige) armoede situatie hebben vaak geen goed functionerend netwerk waarin zij hulp kunnen opbouwen en benutten. Investeren in dit zogenaamde sociaal kapitaal is dan ook belangrijk als het gaat om hulp en activering. Daarom gaan we sterker inzetten op sociale infrastructuur in de wijken die kwetsbaar zijn. Bijvoorbeeld door te zorgen voor voldoende ontmoetingsplekken en het faciliteren van initiatieven van bewoners.

4.3 Acties op: Arnhem zet in op het doorbreken van generatiearmoede

4.3.1 Verbindende acties bij het doorbreken van generatiearmoede

Een kind dat in een gezin met geldzorgen/ armoede opgroeit, heeft een grotere kans om op latere leeftijd in een vergelijkbare situatie terecht te komen. Dit komt mede doordat ouders in een dergelijke situatie niet in staat zijn om kinderen voldoende te begeleiden. Kinderen hebben als gevolg daarvan meer kans op bijvoorbeeld slechte gezondheid, ontwikkeling, multi-problematiek. Door kinderen gelijke kansen te bieden, hun ouders tijdig te bereiken en te ondersteunen, kunnen we deze vicieuze cirkel doorbreken.
In onderstaand tabel staan de acties weergegeven die we gezamenlijk organiseren:

Samenhangende acties doorbreken generatiearmoede (Armoede - Schulden - Werk)	Nr.
Programmaplan Doorbraak naar Werk	d.d. 3 juli 2019
Herijking Sociale Basis (Welzijn): gericht op ontmoeten, verbinden	d.d. juni 2020
Gezond en Fit	d.d. maart 2020
Landelijk programma Kansrijke start	-
Beleid Jeugdzorg	In ontwikkeling
Uitvoeringsagenda Schulddienstverlening:	d.d. juni 2020
• Sociaal Hospitaal Doorbraakmethode	6
• Jongeren	1, 2

4.3.2 Actie aanpassen en gerichte inzet instrumentarium vanuit de armoedeaanpak

I. Aanpassen schoolkostenregeling	
Context	Hoewel sommige scholen een goed voorbeeld zijn, blijkt de huidige schoolkostenregeling onvoldoende effectief bij het terugdringen van de schoolkosten en bij het bespreekbaar maken van het thema armoede in vooral het Voortgezet Onderwijs. Om gezinnen financieel beter te kunnen ondersteunen bij de toenemende schoolkosten, overwegen we daarom om met ingang van het schooljaar 2021 - 2022 de huidige regeling om te vormen tot een meer individuele regeling binnen bij de nieuwe GelrePas. Op deze manier krijgen de ouders meer keuzevrijheid waaraan ze het budget voor de schoolkosten aan uit kunnen geven. Het budget van de huidige Schoolkostenregeling voegen wij toe aan het budget GelrePas. Waar nodig adviseren wij gezinnen, in samenwerking met Stichting Leergeld om een goede keuze te maken bij de inzet. Samen armoede bestrijden betekent ook een goede samenwerking tussen de school, ouders en kinderen. Leerkrachten signaleren veel en zien wat kinderen nodig hebben. Zij kunnen laagdrempelig in gesprek met kinderen en hun ouders. De school kan zich inzetten om de schoolkosten beheersbaar te houden en voor laagdrempelige huiswerkbegeleiding. We gaan vanuit de portefeuille armoede en onderwijs, samen met Stichting Leergeld met de scholen en vooral met het Voortgezet Onderwijs, in gesprek over de mogelijkheden waarop zij ouders en kinderen kunnen informeren over hulp en ondersteuning. Ook het geven van financiële voorlichting aan kinderen is een onderdeel.
Resultaat	√ Stimuleren van gelijke kansen op ontwikkelen en meedoen in het onderwijs; √ Kosten voor gezinnen verlagen.
Planning	Met ingang van schooljaar 2021-2022 onderbrengen in de GelrePas.
Trekker	Gemeente Arnhem i.a.m. Leergeld

J. Gerichte aanvulling voor gezinnen met kinderen in het VO

Context	Uit de minimaeffectrapportage (MER) blijkt dat bijna alle onderzochte huishoudtypen voldoende inkomen hebben om de noodzakelijke basiskosten voor levensonderhoud en kosten om mee te kunnen doen, kunnen betalen. De uitzondering hierop is het tweeoudergezin waarvan de kinderen naar het Voortgezet Onderwijs gaan. Zij kunnen op bijna alle onderzochte inkomensniveaus de kosten voor sociale participatie niet betalen. Afhankelijk van het inkomensniveau komt het gezin meer of minder tekort. Dit tekort wordt veroorzaakt door het landelijke beleid. Vooral wanneer dit tekort langdurig is, ontstaat een zeer kwetsbare situatie.
Resultaat	√ We gaan gezinnen met een laag inkomen van 3 jaar of langer extra compenseren via de Individuele Inkomens Toelage (IIT).
Planning	Hiervoor is een Raadsbesluit nodig. We komen met een uitgewerkt voorstel, zie ook actie F.
Trekker	Gemeente Arnhem

K. Doorontwikkeling Kansrijk Opgroeien bij inzet op gelijke kansen

Context	Kansrijk Opgroeien is een samenstel van programma's die in de Arnhemse wijken zijn opgezet om extra ondersteuning te bieden aan Arnhemse kinderen in de leeftijd van 0-18 jaar die opgroeien in gezinnen met een langdurig laag besteedbaar inkomen (tot 130% van het sociaal minimum). De programma's zijn vormgegeven als een structurele, mensgerichte aanpak en kenmerken zich door een preventieve insteek, in die zin dat Kansrijk Opgroeien een bijdrage levert aan het doorbreken van de vicieuze cirkel van generatie armoede. Daarbij worden ook de partners in de wijk betrokken die zich al tot de kinderen verhouden, zoals scholen, Rijnstad, Pactum, Sportbedrijf, Rozet, jeugdartsen, het Consultatiebureau, etc. en uiteraard ook de sociale wijkteams. Thema's hebben bij voorkeur betrekking op leefgebieden waar kinderen in armoede het meeste risico hebben om met een achterstand geconfronteerd te worden: onderwijs, gezonde leefstijl, participatie en de gezinssituatie (opvoeding). Naast deze programma's op wijkniveau kent Kansrijk Opgroeien ook een stedelijk onderdeel. We zijn nu in de fase beland dat verkend kan worden of programmaonderdelen die zich op wijkniveau bewezen hebben zich lenen voor een wijkoverstijgende inzet.
Resultaat	√ Inventarisatie van de verschillende programma's binnen Kansrijk Opgroeien op wijkniveau. √ Verkenning van de mogelijkheden voor een bredere, wijkoverstijgende inzet van de programmaonderdelen die positief uit de hiervoor genoemde inventarisatie naar voren komen.
Planning	2021
Trekker	TLO

4.4 Acties op: Armoede staat niet op zich en vraagt brede integrale inspanning; samen met onze partners

Vanuit het perspectief van de inwoner vraagt de aanpak erom dat we de oorzaken en gevolgen van zijn of haar armoedesituatie integraal bezien en op maat tegemoet treden. Dit werd ook zichtbaar in de voorgaande actie. Hierom zien we toe dat de integrale armoedeaanpak ook samen met onze partners en inwoners verder wordt doorgevoerd.

L. Gebiedsgerichte sturing en wijkgerichte aanpak	
Context	Onze wijken zijn erg belangrijk in de aanpak van de armoedevraagstukken. Hier wonen de Arnhemmers, hier is bij uitstek de samenhang van vraagstukken zichtbaar. W&I, SWT en TLO staan in directe verbinding met de inwoners in de wijk. Ze weten hierdoor wat de wijk en de inwoner nodig heeft en kunnen op deze manier, vanuit hun gebied, een belangrijke rol innemen bij de samenwerking met het uitgebreide (armoede)netwerk van partners. Gezamenlijk vormen zij de eerste schil in de armoedeaanpak. Op gebiedsniveau worden doelstellingen, die aansluiten bij wat Arnhem wil bereiken, geformuleerd en vertaald naar de wijkgerichte aanpak. Niet elke wijk krijgt dan dezelfde kleur. We zetten onder meer in op: • Intensivering van de samenwerkingsdriehoek tussen de Teams Leefomgeving (TLO), Sociale Wijkteams (SWT) en Werk en Inkomen (W&I): • Driehoekgesprek SWT/ W&I/ inwoner; • Regelruimte in de wijk voor maatwerk bij de inwoner; • Financiële zelfstandigheid wordt integraal onderdeel van de gesprekken • Meer focus op het beperken van financiële instabiliteit bij de aanvraag uitkering, deeltijdwerk en uitstroom naar werk (nazorg). • Meer focus op en aandacht voor een gedragsgerichte benadering, waarbij de inwoner wordt ondersteund bij het doorbreken van niet-helpende gedragspatronen en het ontwikkelen van voor de financiële-, basis-, regie-, budget-sociale-, pedagogische en gezondheidsvaardigheden; • Hulp bij administratie inschakelen, bijvoorbeeld budgettraining, BooM, derdenbetaalregeling.
Resultaat	√ De (financiële) persoonlijke situatie van de inwoner wordt integraal en duurzaam aangepakt tussen partners.
Planning	Doorlopend
Trekker	Gemeente Arnhem, SWT, TLO

M. Vergroten van de gezamenlijke kracht met onze maatschappelijke partners

Context

In Arnhem zijn diverse organisaties die zich (vrijwillig) inzetten om inwoners met financiële problemen te ondersteunen, bijvoorbeeld op sport, cultuur, onderwijs, eenzaamheid, gezondheid. Deze organisaties zijn onmisbaar in de integrale armoedeaanpak. De initiatieven die zij ontplooien willen we koesteren. Tegelijkertijd willen we de onderlinge verbinding versterken, zodat deze een sterkere impact heeft op de armoedeaanpak in Arnhem. Dit met het doel om te zorgen dat:

- Er meer gezamenlijk bewustzijn komt over het armoedevraagstuk en wat eenieder in de aanpak kunnen bijdragen;
- De onderlinge samenwerking en aanpak wordt geïntensiveerd;
- Een goede informatie-uitwisseling plaatsvindt over hun aanbod/aanpak;
- Vraag en aanbod elkaar weten te vinden.
- Werkende armen beter in beeld te krijgen en beter te bereiken.

Wij zien ook dat enkele van onze zeer gewaardeerde kernpartners regelmatig kampen met vraagstukken rond financiering of huisvesting. Gezien het belang van deze partijen willen wij onderzoeken wat nodig en mogelijk is om hen te ondersteunen.

Resultaat

√ Verbinden van het netwerk: organiseren van netwerkmomenten, creëren van samenhang tussen de verschillende initiatieven, vraag en aanbod afstemmen, kennis en informatie delen.

√ Onderzoeken van andere manieren om maatschappelijke initiatieven te financieren: stimuleringsfonds, crowdfunding, alternatieve middelen (expertise, ruimte).

Planning

Uitkomsten onderzoek: Start 2020 - zomer 2021

Trekker

Gemeente Arnhem, in samenspraak met onder andere de Arnhemse Fondsen (Dullertsstichting, Stichting Sint Nicolai Broederschap, Stichting Het Burger en Nieuwe Weeshuis), Leergeld, Voedselbank, Kledingbank, Arnhemse Dialoog

N. Een inwonerspanel (met jong en oud) als belangrijke voedingsbron voor koers

Context

Onze Arnhemmers zelf hebben het beste zicht op vooroordelen, processen van uitsluiting, belemmeringen, kansen, toegankelijkheid van voorzieningen en de uitwerking van wet- en regelgeving. We willen inwoners structureel meer ruimte geven om samen de beste oplossingen te vinden, hen hebben we nodig.

Resultaat

√ Praktijkervaring in onze keuzes

Planning

Doorlopend

Trekker

Gemeente Arnhem

5 Financiën en Monitoring

5.1 Financiën

Voor zover het de armoede-portefeuille betreft, gaan we in de aanpak zoals deze is geschetst uit van het huidige financiële kader. We verwachten dat het uitvoeren van de acties in de uitvoeringsagenda passen binnen de huidige structurele armoedebegroting van 17 miljoen euro. De aanpak geeft echter handvatten voor eventuele extra inzet als het gaat om financiële ondersteuning en activering, passend bij de koers die we voorstaan. Deze extra inzet moet dan wel worden voorzien van aanvullende financiering (of prioriteitsstelling).
Binnen dit budget vallen Openeinderegelingen, subsidies en uitvoeringskosten. De openeinderelingen zijn regelingen waarvan je verplicht bent om bedragen toe te kennen aan de inwoners op het moment dat er aanvragen binnen komen die aan alle criteria voldoen. Ook als dit leidt tot budgetoverschrijdingen, zijn we verplicht om de bijdragen te verstrekken.

Armoederegelingen	Budget
Openeinderegelingen	
Bijzondere Bijstand	1.650.000
Gelrepas Arnhem	1.500.000
Individuele Inkomenstoeslag (IIT)	1.450.000
Collectieve Aanvullende Ziektekostenverzekering (CAZ)	2.200.000
Tegemoetkoming Meerkosten Chronisch Zieken en Gehandicapten	350.000
Peuterspeelzalen (korting Gelrepas)	45.000
Kwijtschelding lokale heffingen	2.400.000
Individuele Studietoeslag (IST)	120.000
Subsidies/activiteiten	
Formulieren Brigade/Thuisadministratie/Coaches	275.000
Schoolkostenregeling	240.000
Stadsagenda Arnhem omarmt	58.000
Maaltijdvoorziening ouderen	65.000
Kansrijk Opgroeien	1.169.000
Beschermingsbewind	
Beschermingsbewind (Bijzondere Bijstand)	3.900.000
Subtotaal	**15.422.000**
Armoedebestrijding Algemeen (uitvoering)	1.638.000
Totaal structureel armoedebudget	**17.060.000**

Armoedebestrijding algemeen. Dit onderdeel bevat de uitvoeringskosten vanuit Werk & Inkomen en Strategie, Beleid & Regie die worden toegerekend aan Armoede.

In de tabel is geen budget voor Arnhemse Jeugd Doet Mee opgenomen omdat dit bedrag van € 26.000 vanuit een externe partner wordt gefinancierd.

5.2 Monitoring

Armoede is onderdeel van de Monitor Doorbraak naar Werk. De verbondenheid met andere beleidsvelden zal zichtbaar zijn in deze monitor, omdat inwoners zonder voldoende inkomen of met problematische schulden een groot risico lopen om in Armoede te geraken. De monitor moet ons in staat stellen te sturen op (maatschappelijke) effecten in plaats alleen op input te sturen. De monitor leert ons waar we staan, geeft ons inzicht in wat werkt en wat niet, maakt duidelijk wat het effect is van onze inspanningen en laat zien welke resultaten we bereiken.

De monitor moet ons inzicht geven in de volgende aspecten:

Wat is de Arnhemse situatie?

Omdat Armoede niet alleen maar als financiële armoede wordt gezien, is een combinatie van verschillende beleidsonderdelen nodig om te duiden hoe met de armoedeproblematiek in Arnhem staat.
Het gaat dan om kengetallen op het gebied van:

- Financiën en inkomen;
- Schulddienstverlening;
- Kans op werk;
- Scholing en opleiding;
- Welzijn en gezondheid;
- Gezin en huisvesting.

Gebruik van regelingen

Meer en beter inzicht in het gebruik van zowel lokale- als landelijke inkomensondersteunende regelingen is de eerste stap om de Arnhemse situatie te monitoren. Belangrijk is om te weten wat de inkomstenbron van Arnhemmers is (bijvoorbeeld werk, bijstand, pensioen, WAO/WIA) en of dit inkomen toereikend is om te voldoen aan “niet-veel-maar-toereikend budget”.

Effect van voorzieningen

Meer inzicht in de situatie van Arnhem, Arnhemmers en het gebruik van regelingen moet ertoe leiden dat we beter kunnen sturen om meer inwoners uit de armoede te helpen.

Bijlage 1: Het proces

Hieronder treft u een schema aan van het proces dat doorlopen is om te komen tot een nieuwe nota van de Arnhemse armoedeaanpak.

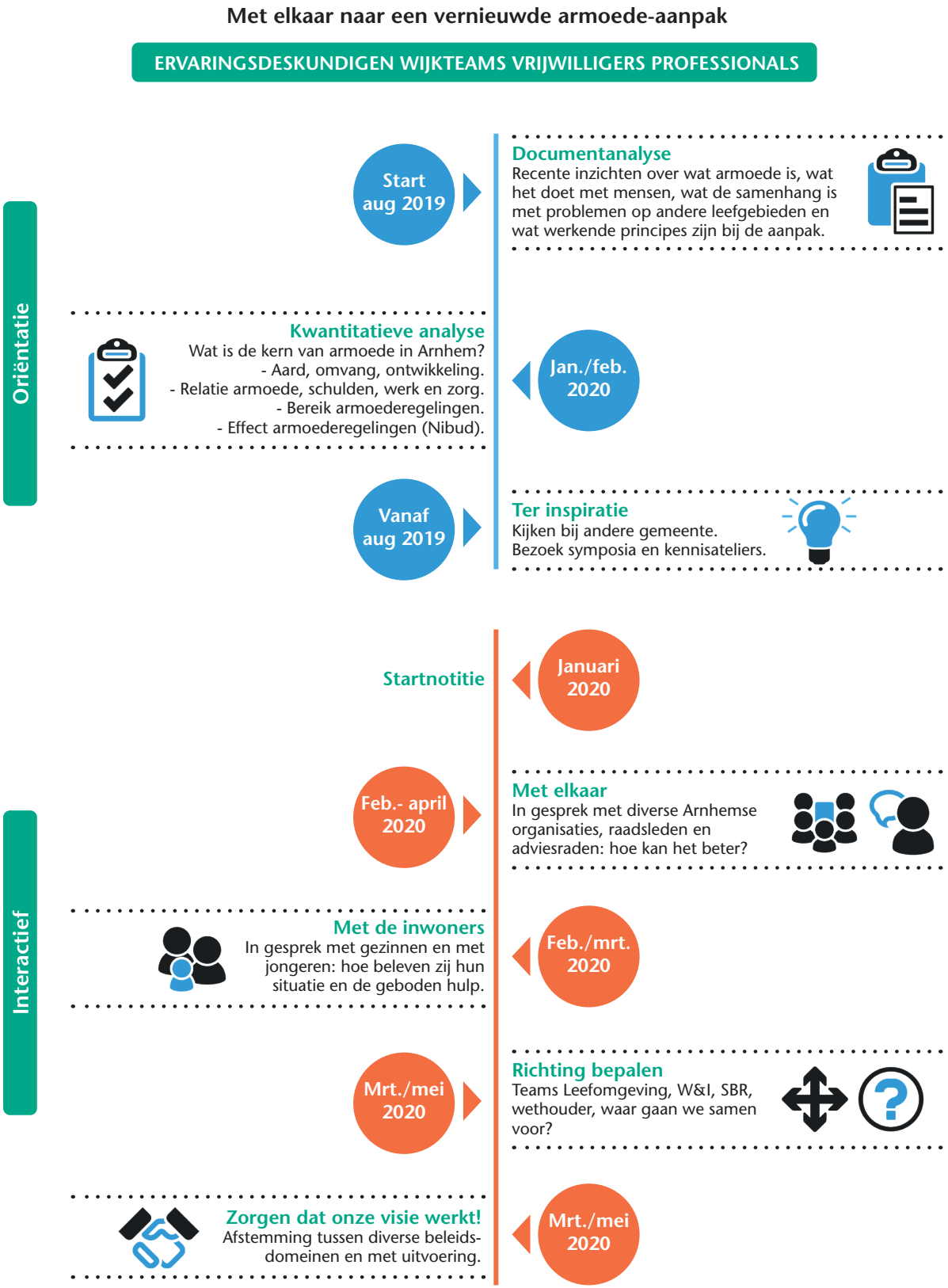

Bijlage 2: Inzicht in de armoedeproblematiek in Arnhem

Arnhem heeft een brede kijk op de definitie armoede

Armoede in Nederland wordt ook wel omschreven als 'het niet volwaardig kunnen meedoen aan onze samenleving'. Dat wil zeggen dat je misschien wel een huis hebt en iedere dag te eten hebt, maar dat je geen geld over hebt om mee te kunnen doen. In de kern gaat armoede om het niet kunnen rondkomen als gevolg van structureel te weinig geld.

Als we spreken van financiële armoede gaan we uit van een 'niet-veel-maar-toereikend-budget' (SCP).

Het SCP definieert financiële armoede als een situatie waarin voor een langere periode te weinig financiële middelen beschikbaar zijn om te kunnen voorzien in de minimale noodzakelijke goederen en voorzieningen. Armoede wordt gemeten op basis van het jaarinkomen. Iemand wordt als 'arm' geclassificeerd als het jaarinkomen onder de armoedegrens blijft. Deze grens wordt door het SCP gebaseerd op een wetenschappelijke lijst met minimaal noodzakelijke goederen en voorzieningen, met de bijbehorende prijzen. Deze lijst is door het Nibud vastgesteld. Desondanks rekent het SCP, naast het 'noodzakelijke budget' ook met een 'niet-veel-maar-toereikendbudget'. Dit referentiebudget houdt ook rekening met een minimale vorm van ontspanning en sociale participatie, wat door veel mensen die in armoede leven als zeer wenselijk wordt ervaren.

Voor 2017 golden de volgende bedragen per maand voor het 'niet-veel-maar-toereikendbudget':

Alleenstaanden	€ 1135,-
Paar zonder kinderen	€ 1555,-
Paar met twee kinderen	€ 2100,-
Eenoudergezin met 1 kind	€ 1464,-
Eenoudergezin met 2 kinderen	€ 1691,-

Maar armoede gaat niet alleen om financiële schaarste. Armoede is een gebrek aan perspectief, sociale uitsluiting en bepaalde gedragspatronen. Een complexe situatie met minder persoonlijke competenties en minder kansen in het onderwijs, op de arbeidsmarkt, op een kansrijk netwerk, voor een gezonde leefstijl en een acceptabele woonsituatie.
Omdat het zoveel leefgebieden raakt, komen inwoners die het betreft vaak in een neerwaartse spiraal. Daarbij zorgt de chronische stress die deze situatie oplevert dat er minder denkkracht is en men geen zicht heeft op de langere termijn en zien we meer gezondheidsproblemen. Armoede wordt ook onbedoeld en ongemerkt doorgegeven van ouders op kinderen. Wie als kind langdurig met (financiële) armoede wordt geconfronteerd, loopt meer risico om op latere leeftijd in een vergelijkbare situatie terecht te komen.

Over wie gaat het?

Om een indruk te krijgen van de aard en omvang van armoede in Arnhem kijken we ten eerste naar de hoogte van het inkomen dat iemand te besteden heeft. Dat is immers een belangrijke indicator voor armoede. Inwoners met een structureel laag inkomen lopen een groter risico om in een armoedesituatie te (gaan) verkeren, zeker als dit lage inkomen lang aanhoudt. De doelgroep voor de Schulddienstverlening is veel breder: inwoners met een hoog inkomen kunnen ook tot de doelgroep behoren.

Omvang risico Armoede in Arnhem: minstens 1 jaar een laag inkomen

	Inkomen percentage van de Bijstandsnorm				
	Tot 101%	Tot 105%	Tot 110%	Tot 120%	Tot 130%
Aantal huishoudens	**8.500**	**10.500**	**12.500**	**15.000**	**17.100**
Aantal minderjarige kinderen	2.700	3.500	4.000	4.700	5.400
Inkomen uit werk	600	700	1.000	1.500	2.200
Inkomen als zelfstandige	700	800	800	900	1.000
Ander inkomen	7.200	9.000	10.700	12.400	14.000

Bron CBS, 2020

Peildatum 1-1-2018
*Alleen inwoners met een volledig jaarinkomen en niet afhankelijk van studiefinanciering

- Op basis van hun structurele lage inkomen (minimaal een jaar een inkomen van 101% tot 130% van de bijstandsnorm) heeft 12% tot 25% van de Arnhemse huishoudens een hoger risico op armoede. Voor een deel van deze huishoudens (6% tot 16%) is de situatie van een laag inkomen langdurig, namelijk 4 jaar of langer.
- Het gaat niet alleen om huishoudens met een uitkering. Het gaat - voor een kleiner deel - ook om werknemers en zelfstandigen.
- Nog steeds veel kinderen groeien op in een gezin met een laag inkomen.
- Het risico op armoede komt in sommige wijken aanmerkelijk meer voor dan in andere wijken. Het risico is het grootst in Malburgen Zuid, Presikhaaf West, het Arnhemse Broek, Geitenkamp en Klarendal. Hier komen ook de sociaal culturele aspecten van armoede het meest voor.
- Het risico op langdurige armoede in Arnhem groeit.

1 op de 5

Arnhemse huishoudens heeft minimaal een jaar een laag inkomen*. **1 op 8** minimaal 4 jaar

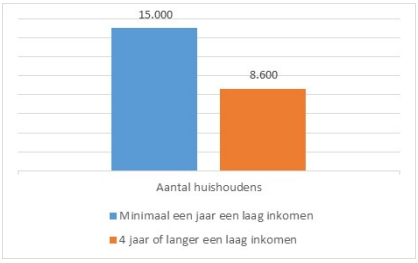

Malburgen Oost-Zuid (39%)

Presikhaaf West (35%

Risico armoede het grootst in

Geitenkamp (40%)

Arnhemse Broek (32%)

Klarendal (30%)

* 120% van de bijstandsnorm

Minimaal 4700 Arnhemse kinderen

Groeien op in financiële schaarste.

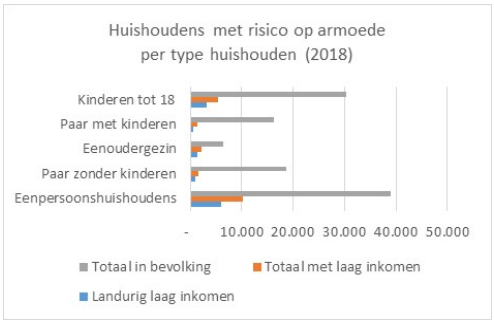

Langdurig risico op armoede groeit

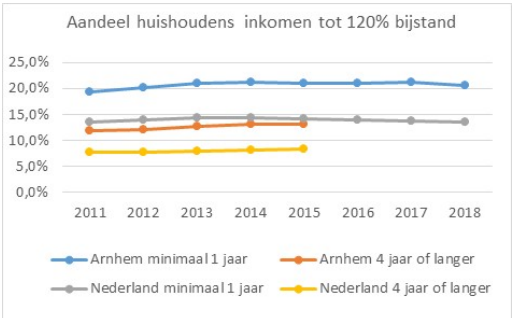

50% van de huishoudens met een langdurig laag inkomen heeft een **'uitkering sociale voorziening'** al voornaamste inkomensbron.

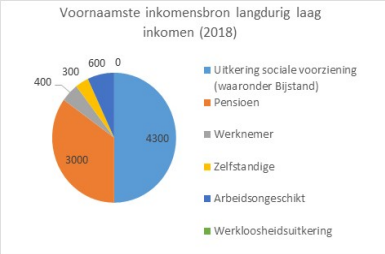

Bijna alle in Arnhem onderzochte huishoudtypen kunnen **Rondkomen** Voor zowel de basiskosten als de kosten voor sociale participatie **.

Paren met twee oudere kinderen kunnen op bijna alle onderzochte inkomensniveaus de kosten voor sociale participatie niet bekostigen. Voor alleenstaanden < 65 is de bestedingsruimte klein.

Bereik Arnhemse regelingen

Ongeveer 80%
Van de inwoners met een laag inkomen maakt gebruik van een Arnhemse armoederegeling. Het *gebruik* van de GelrePas, vooral door volwassenen is overigens gering.

GelrePas

Ongeveer **20%** van de pashouders maakte er in 2019 gebruik van. Vooral bij volwassenen is het gebruik laag.

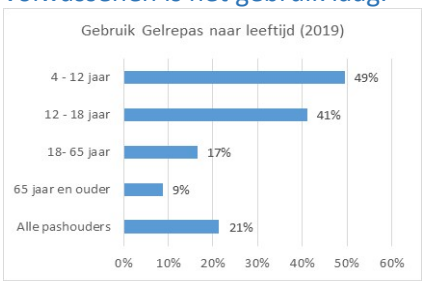

50% van de huishoudens met een langdurig laag inkomen heeft een **'uitkering sociale voorziening'** al voornaamste inkomensbron.

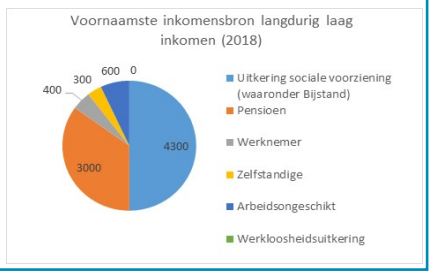

Armoede en schulden

45%
van de inwoners met een schuldregeling maakt gebruik van een armoederegeling.

10%
Van de inwoners met een armoederegeling heeft een schuldregeling.

**Minimaeffectrapportage Nibud, 2019. Hierbij is uitgegaan van alle uitgaven die als noodzakelijk kunnen worden beschouwd (Nibud), een pakket voor sociale participatie volgens het SCP, geen schulden en het gebruik van alle landelijke en Arnhemse armoederegelingen.

Armoede en zorg

Inwoners met een langdurig laag inkomen en of een uitkering maken opvallend meer dan gemiddeld gebruik van de (specialistische) geestelijke gezondheidszorg en andere vormen van zorg. Ongeveer **500** Arnhemmers die beschermd wonen, maken gebruik van een armoederegeling.

Laaggeletterdheid en armoede

8.000 tot 10.000
Arnhemmers kunnen onvoldoende lezen, schrijven, rekenen of met een computer omgaan. Zij zijn drie keer vaker afhankelijk van een uitkering. Naar schatting 19% van hen heeft financiële schaarste, ruim 6% langdurig.

80% van de huishoudens met een laag inkomen woont in een **huurwoning met huurtoeslag**. 17% heeft geen huurtoeslag. 3% heeft een eigen woning.

Arnhemse huishoudens met een laag inkomen zijn gemiddeld ruim 6% van hun inkomen kwijt aan **gas en elektra**.

In de financieel kwetsbare wijken is het % **vroegtijdig schoolverlaters** aanmerkelijk hoger dan gemiddeld

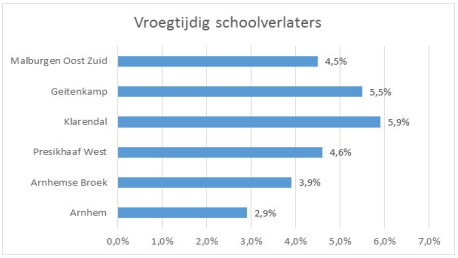

Effect van onze financiële ondersteuning

Uitkomen met inkomen

Eind 2019 hebben wij het Nibud gevraagd een minimaeffectrapportage voor Arnhem te maken. Hieruit blijkt dat Arnhemse huishoudens met een laag inkomen voor hun bestaanszekerheid voor een belangrijk deel afhankelijk zijn van de landelijke (toeslagen en kinderbijslag) én de Arnhemse inkomensregelingen (zie bijlage 3).

Bereik van onze regelingen

De gemeente Arnhem kent diverse regelingen voor Arnhemmers met een laag inkomen; om hen financieel tegemoet te komen én om ervoor te zorgen dat zij ondanks dit lage inkomen toch mee kunnen doen (zie Bijlage 4). We bereiken met onze gemeentelijke armoederegelingen een behoorlijk deel van deze huishoudens: ongeveer 80% van hen maakt gebruik van een Arnhemse armoederegeling. Opvallend is dat het gebruik van de GelrePas, vooral door volwassenen gering is.

Armoedeval

- We zien een uitstroomval alleen bij een alleenstaande die IIT ontvangt en uitstroomt naar een inkomen van 110 procent van de bijstandsnorm. Een uitstroomval ontstaat als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op bijstandsniveau.
- Een doorstroomval betekent dat een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op het voorliggende, lagere inkomensniveau. Dit komt voor bij een paar zonder kinderen en een paar met oudere kinderen, bij wie het inkomen stijgt van 120 naar 130 procent van de bijstandsnorm en van 130 naar 140 procent. Dit wordt veroorzaakt door de afbouw van landelijke toeslagen, het wegvallen van het recht op de collectieve zorgverzekering en door het wegvallen van de GelrePas bij een inkomen boven 140 procent. Ook een alleenstaande oudere met een zorgvraag houdt op 120 procent meer over dan op 130 procent. Het wegvallen van de GelrePas is hier de belangrijkste oorzaak.

Bijlage 3: Samenvatting Minima-effectrapportage Arnhem (Nibud, 2019)

Deze minima-effectrapportage geeft weer wat het effect is van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente Arnhem.

Het doel van dit onderzoek is:

√ Inzicht te geven in de bestedingsruimte van de armste groepen in de gemeente;
√ Inzichtelijk maken welke groepen huishoudens in de gemeente goed profiteren van de verschillende (landelijke en lokale) inkomensondersteunende maatregelen en welke groepen minder goed;
√ Eventuele armoedevallen in kaart brengen.

De resultaten van de effectrapportage kunnen als basis dienen voor de verdere ontwikkeling van het minimabeleid van de gemeente Arnhem.

Uitgangspunten

In deze minima-effectrapportage is voor negen verschillende huishoudtypen de bestedingsruimte inzichtelijk gemaakt:
- Alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd;
- Alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd);
- Eenoudergezin met 2 jongere kinderen (3 en 5 jaar);
- Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (12 en 16 jaar);
- Paar zonder kinderen Paar met 2 jongere kinderen (3 en 5 jaar);
- Paar met 2 oudere kinderen (12 en 16 jaar)
- Eenoudergezin met een zorgvraag;
- Alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd) met een zorgvraag.

Voor elk van deze huishoudtypen is op vier inkomensniveaus een begroting gemaakt:
- De geldende bijstands/AOW-norm;
- 110 procent van de geldende bijstandsnorm;
- 120 procent van de geldende bijstandsnorm;
- 130 procent van de geldende bijstandsnorm.

Zo wordt voor de verschillende huishoudtypen op deze inkomensniveaus inzichtelijk wat het effect van landelijke en gemeentelijke maatregelen is op de bestedingsruimte.

Bij de uitgaven maken we onderscheid tussen uitgaven uit het basispakket en uitgaven voor sociale participatie:
- De uitgaven uit het basispakket zijn *alle uitgaven die als noodzakelijk kunnen worden beschouwd.*
- Het pakket voor sociale participatie is opgesteld in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau. Het gaat om uitgaven aan *contributies en abonnementen, bezoek ontvangen en op bezoek gaan, vakantie/uitgaan en recreatief vervoer.*

Resultaten

De financiële situatie van huishoudens
Alle onderzochte huishoudens hebben op de vier inkomensniveaus voldoende inkomsten om alle noodzakelijke uitgaven uit het basispakket te betalen zonder dat er tekorten ontstaan.
Wanneer ook naar *de bestedingen voor sociale participatie wordt gekeken, zien we dat het paar met twee oudere kinderen op drie van de vier onderzochte inkomensniveaus de maandbegroting niet rond kan krijgen.* Alleen op 120 procent is er een (klein) positief saldo.

Alleenstaanden onder de AOW-gerechtigde leeftijd en paren zonder kinderen kunnen de begroting wel rond krijgen, maar de *bestedingsruimte op 100 en 110 procent is klein*. Als deze huishoudens met extra (onvermijdbare) kosten te maken krijgt, kan dit al snel leiden tot een tekort.

Ouderen en eenoudergezinnen kunnen het *basispakket en de kosten voor sociale participatie goed bekostigen*. Dit *geldt ook als er sprake is van een zorgvraag*.
Ook bij *paren met jonge kinderen doen zich geen tekorten* voor als de kosten voor het basispakket en de kosten voor sociale participatie zijn gedaan.

Armoedeval
In dit rapport wordt onderscheid gemaakt in een uitstroomval en een doorstroomval.
Een uitstroomval ontstaat als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op bijstandsniveau. Van een doorstroomval is sprake als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op het voorliggende, lagere inkomensniveau.

Een *uitstroomval* zien we alleen bij een *alleenstaande die IIT ontvangt en uitstroomt naar een inkomen van 110 procent*. Dan is er geen recht meer op IIT en is de bestedingsruimte lager dan op 100 procent. Een alleenstaande met een bijstandsuitkering zonder IIT houdt één euro minder over dan een alleenstaande met een inkomen op 110 procent.

Een doorstroomval komt voor bij een paar zonder kinderen en een paar met oudere kinderen, waarvan het inkomen stijgt van 120 naar 130 procent. Dit wordt veroorzaakt door de afbouw van landelijke toeslagen, het wegvallen van het recht op de collectieve zorgverzekering en het wegvallen van voordelen van de GelrePas. Ook een alleenstaande oudere met een zorgvraag houdt op 120 procent meer over dan op 130 procent. Het wegvallen van de GelrePas is hier de belangrijkste oorzaak. Het gaat dan om de kosten voor sociale participatie én de kosten van de maaltijdvoorziening.

Als ook naar *een inkomen van 140 procent* wordt gekeken, zien we bij *paren met jonge kinderen* dat er bij een inkomen op 140 procent *minder bestedingsruimte* is dan op 130, 120 en 110 procent. Bij *paren met oudere kinderen* is er op 140 procent zelfs *minder bestedingsruimte dan op bijstandsniveau* (en is er dus sprake van een uitstroomval). Dit wordt veroorzaakt door het wegvallen van het recht op de GelrePas, die voor gezinnen met kinderen doorloopt tot 130 procent.

Positieve aspecten
De gemeente Arnhem kent voor alle soorten huishoudens verschillende vormen van inkomensondersteuning die een positief effect hebben op de bestedingsruimte van de inwoners.

Specifieke positieve aspecten:
De gemeente Arnhem biedt een collectieve zorgverzekering aan, waarmee huishoudens met een laag inkomen uitgebreider verzekerd zijn dan huishoudens met een gemiddelde verzekering. Voor huishoudens met hoge zorgkosten is er een pakket met afgekocht eigen risico.

Met de GelrePas creëert de gemeente Arnhem extra ruimte op de begroting voor deelname aan maatschappelijke en recreatieve activiteiten. Dit heeft een positief effect op de bestedingsruimte van huishoudens met een laag inkomen en het vergroot de kans dat huishoudens met een laag inkomen blijven participeren in de samenleving.

De gemeente zet sterk in op de ondersteuning van kinderen: Vanuit de GelrePas zijn diverse vergoedingen mogelijk, onder andere voor sport en het lidmaatschap van een vereniging. Dit is een extra stimulans om kinderen deel te laten nemen aan sportieve en culturele activiteiten. Daarnaast is een vergoeding mogelijk voor school gerelateerde kosten en via de Stichting Leergeld kunnen onder andere computers, fietsen en kosten voor schoolkampen en excursies vergoed worden.

Personen met een zorgvraag kunnen in de gemeente Arnhem in aanmerking komen voor verschillende vergoedingen. De eigen bijdrage CAK en de kosten van personenalarmering worden vergoed vanuit de collectieve zorgverzekering, voor de maaltijdvoorziening kan een korting worden verkregen via de GelrePas en aanvullend vervoer wordt vanuit de Wmo tegen een gereduceerd tarief aangeboden. Hiermee blijven de extra kosten als gevolg van de zorgvraag beperkt voor chronisch zieken in de gemeente.

In de gemeente Arnhem kunnen huishoudens onder de AOW-leeftijd met een inkomen tot 105 procent van de geldende bijstandsnorm in aanmerking komen voor een individuele inkomenstoeslag. Daarbij is het positief dat de gemeente Arnhem bij de hoogte van de individuele inkomenstoeslag rekening houdt met de gezinssamenstelling. Huishoudens met kinderen ontvangen een hoger bedrag dan alleenstaanden.

Aanbevelingen

Verminder niet-gebruik regelingen

De gemeente Arnhem kent een ruimhartig minimabeleid: bijna alle onderzochte huishoudtypen kunnen de maandbegroting rond krijgen, met uitzondering van het paar met oudere kinderen.
Echter, in de berekeningen is ervan uitgegaan dat alle aanspraken op landelijke en lokale regelingen zijn aangevraagd. Dat is niet voor ieder huishouden een vanzelfsprekendheid. De gemeente Arnhem kan het gebruik van *landelijke en lokale regelingen stimuleren door hieraan publiciteit te geven en de toegang tot deze regelingen te vereenvoudigen*. Een instrument dat in de gemeente Arnhem wordt ingezet is "Bereken uw recht". Hiermee worden bewoners gewezen op alle mogelijkheden die er zijn.

Ook voorlichting door intermediairs is vaak doeltreffend. Het is daarbij belangrijk dat de intermediairs bekend zijn met alle regelingen die de gemeente Arnhem te bieden heeft en dat zij ook continu op de hoogte worden gebracht van veranderingen in inkomensondersteunende maatregelen.

Stimuleer goed financieel beheer

Om rond te kunnen komen van een minimuminkomen is een goed financieel beheer van het huishouden noodzakelijk. Men reserveert om zo nodig grote uitgaven te kunnen doen voor de vervanging van inventaris. We gaan ervan uit dat het huishouden niet leent, zodat er niet nog extra kosten van rente en aflossing bijkomen. Veel huishoudens die van een minimum inkomen moeten rondkomen, voeren een goed financieel beheer, maar een deel ook niet. Voor deze huishoudens is het *aan te bevelen cursussen of begeleiding te organiseren*.

Help energielasten verlagen

Het is te verwachten dat de energielasten een groter deel van de woonlasten en daarmee van de totale begroting van minima gaan innemen. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat juist minima vaak in minder goed geïsoleerde woningen wonen, waardoor ze ook een hoger verbruik dan gemiddeld hebben. Ook de toekomstige energietransitie zal de nodige kosten met zich meebrengen. Voor bewoners van een huurwoning is nog onduidelijk of de woningbouwcorporaties dit gaan doorberekenen aan hun huurders. Het Nibud adviseert de gemeente hier aandacht voor te hebben.

Huishoudens met een laag inkomen zouden *hulp van energieadviseurs of gratis/ goedkope energieboxen aangeboden* kunnen krijgen. Producten zoals ledlampen en isolatiefolies, waarvan de aanschafkosten voor deze doelgroep vaak te hoog zijn, terwijl ze een snelle terugverdientijd hebben, zijn dan het meest effectief. In de gemeente Arnhem lopen al verschillende pilots op dit gebied (zoals de inzet van energiecoaches).

Houd bij de berekening van de kwijtschelding rekening met overige belastingen

Om voor kwijtschelding van gemeentelijke heffingen en waterschapslasten in aanmerking te komen hanteren zowel *de gemeente als het waterschap een kwijtscheldingsnorm van 100 procent*. Dit is hoger dan de wettelijk voorgeschreven norm van 90 procent.
Voor beide (gemeente en waterschap) wordt de betalingscapaciteit apart berekend. Hiermee wordt ervan uitgegaan dat het huishouden tweemaal over de betalingscapaciteit beschikt, wat uiteraard niet zo is. De gemeente heeft de *mogelijkheid de betalingscapaciteit op een andere wijze te berekenen*: de regelgeving (Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990, URIW 1990) is zodanig dat bij de berekening van de betalingscapaciteit rekening kan worden gehouden met meerdere belastingaanslagen.

Overweeg het meest uitgebreide pakket van de collectieve zorgverzekering open te stellen voor alle minima

De gemeente Arnhem biedt inwoners met een laag inkomen (tot en met een inkomen van 120/130 procent van de geldende bijstandsnorm) een collectieve zorgverzekering aan. Het gaat om de basisverzekering plus een aanvullend pakket en een tandverzekering.

Deelnemers zijn met deze verzekering uitgebreider verzekerd dan huishoudens met een gemiddelde zorgverzekering. *Door deze uitgebreide verzekering zal het beroep op de bijzondere bijstand lager zijn, wat gunstig uitpakt voor de (uitvoerings)kosten van de gemeente*. Ook deelnemers aan de collectieve verzekering zijn beter af: zij krijgen een uitgebreid pakket aan medische kosten vergoed.
Bovendien is in de meest uitgebreide variant (GarantVerzorgd 3) ook het verplichte eigen risico meeverzekerd. Steeds vaker ontvangen belangengroeperingen signalen dat huishoudens zorg mijden, zodat zij hun eigen risico niet hoeven aan te spreken. Dit is een onwenselijke situatie. Het is daarom positief dat de gemeente Arnhem een pakket aanbiedt waarin het eigen risico is meeverzekerd.

Voor dit uitgebreide pakket gelden echter aanvullende specifieke voorwaarden. De gemeente zou kunnen overwegen het pakket aan te bieden aan alle inwoners met een minimuminkomen. Hierbij is het voor de gemeente van belang dat de kosten van de aanboden pakketten in balans zijn: de gemeentelijke bijdrage voor het pakket met afgekocht eigen risico moet niet veel hoger zijn dan de bijdrage voor de goedkopere verzekering, waardoor het voor (bijna) alle huishoudens aantrekkelijk wordt om het eigen risico mee te verzekeren, ongeacht de verwachting die men hierover heeft. Dit leidt tot onnodige hoge kosten voor de gemeente. In de ideale situatie ontstaat een soort zelfregulerend systeem, waarbij juist de huishoudens die veel zorg (denken) nodig (te) hebben, zullen kiezen voor een pakket met afgekocht eigen risico en de overige huishoudens niet.

Overweeg een ongedeeld budget voor de kosten van kinderen

De gemeente Arnhem zet sterk in op vergoeding van kosten van kinderen. Zo zijn er diverse vergoedingen vanuit de GelrePas, een vergoeding voor schoolkosten en de mogelijkheden die worden geboden door Stichting Leergeld en het Jeugdfonds Sport en Cultuur.
Om het gevoel van bestedingsvrijheid voor huishoudens te vergroten, zou de *gemeente kunnen werken met een ongedeeld budget voor zowel schoolkosten als kosten voor maatschappelijke participatie*. Dit zou de gemeente bijvoorbeeld kunnen realiseren, door via de GelrePas een vrij besteedbaar budget beschikbaar te stellen. In een dergelijke situatie zijn huishoudens vrij in de keuze in welke mate zij de tegemoetkomingen willen besteden aan schoolkosten en in welke mate aan sport- en culturele activiteiten.
Behalve dat een ongedeeld budget de bestedingsvrijheid vergroot, kan dit ook het niet-gebruik tegengaan. Te veel verschillende losse regelingen kan het voor inwoners onoverzichtelijk maken, met als ongewenst effect dat een groep huishoudens onterecht geen gebruik maakt van de mogelijkheden die er zijn.

Differentieer de individuele inkomenstoeslag

In de gemeente Arnhem kunnen huishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd, die gedurende minimaal drie jaar een inkomen ontvangen van maximaal 105 procent van de geldende bijstandsnorm, in aanmerking komen voor een individuele inkomenstoeslag.
De tegemoetkoming heeft een gunstig effect op de bestedingsruimte van huishoudens die langdurig van een laag inkomen moeten rondkomen. Huishoudens met een laag inkomen en zeker de huishoudens die niet alle onvermijdbare uitgaven plus de uitgaven voor sociale participatie kunnen bekostigen (zie tabel 1), zullen als eerste bezuinigen op de reserveringsuitgaven, omdat deze niet elke maand terugkomen. Dit is een onwenselijke situatie; wanneer dit huishouden dan plotseling voor een grote uitgave komt te staan, zal het schulden moeten gaan maken. Het Nibud adviseert daarom om de regeling in stand te houden.
De hoogte van de IIT bedraagt voor paren een alleenstaande ouders 375 euro per jaar en voor alleenstaanden 260 euro per jaar. Er wordt daarmee onderscheid gemaakt tussen huishoudens met en zonder kinderen. Er wordt echter geen rekening gehouden met het aantal kinderen en de leeftijden van de kinderen.
Aangezien de kosten van (oudere) kinderen niet volledig gecompenseerd worden door kindgebonden toeslagen, zou de gemeente kunnen overwegen om per ten laste komend kind een extra bedrag toe te kennen. De gemeente kan zelfs nog een stap verder gaan door voor oudere kinderen een hogere toeslag te verstrekken dan voor jonge kinderen, omdat de kosten van oudere kinderen hoger liggen dan die van jonge kinderen.
Personen vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd die langdurig van een laag inkomen moeten rondkomen krijgen geen toeslag. Dit is echter geen groot probleem omdat, zoals in tabel 1 te zien is, de AOW-gerechtigde huishoudens niet met tekorten op de begroting te maken hebben.
Hier staat tegenover dat ouderen een steeds groter deel van hun zorgkosten zelf moeten gaan betalen en dat zij meestal niet in staat zijn hun inkomen nog te verhogen. Het Nibud adviseert de gemeente hier in mogelijk toekomstig beleid rekening mee te houden.

Houd aandacht voor paren met oudere kinderen

Paren met oudere kinderen kunnen, ondanks de gemeentelijke ondersteuning, op bijna alle onderzochte inkomensniveaus de maandbegroting niet rond krijgen, als zij naast het basispakket de uitgaven voor sociale participatie willen bekostigen. Het Nibud adviseert de ondersteuning voor deze doelgroep voort te zetten en het bestaan van inkomensondersteunende regelingen voor gezinnen met (oudere) kinderen actief onder de aandacht te brengen. Ook verstrekkingen vanuit de individuele bijzondere bijstand (niet in dit onderzoek meegenomen) kunnen dergelijke gezinnen helpen om hun tekorten beperken. In dit laatste geval kunnen alleen noodzakelijke bijzondere kosten vergoed worden, maar het is zeker de moeite waard om ook dit extra onder de aandacht te brengen.

Dat paren (en met name paren met oudere kinderen) met tekorten te maken hebben, ziet het Nibud ook bij andere gemeenten en het blijkt ook uit onze landelijke koopkrachtberekeningen. Inzetten op de begeleiding naar werk van tenminste één van beide partners lijkt de eerste stap op weg uit de armoede. Bovendien blijkt een klein baantje van de andere partner veel meer op te leveren dan alleen het maandelijks bruto-inkomen: fiscaal houdt een stel meer over als beide partners parttime werken dan als één persoon fulltime werkt.

Echter, het blijft voor gemeenten een lastige opgave om alle tekorten te compenseren. *Een structurele oplossing zal, indien politiek gewenst, vanuit het Rijk moeten komen.*
Een aanzet hiervoor is gegeven in de Miljoenennota voor 2018: voor de bestrijding van armoede onder kinderen is landelijk 100 miljoen euro uitgetrokken, waarvan 85 miljoen naar de gemeenten is gegaan. Dit geld is onder meer bedoeld om schoolreisjes, sportles en muziekles voor kinderen uit arme gezinnen mogelijk te maken.
Bovendien is in het huidige regeerakkoord opgenomen dat het kabinet extra middelen beschikbaar stelt voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede, in het bijzonder onder kinderen: het kabinet stelt hiervoor 80 miljoen ter beschikking (30 miljoen in 2018 en 25 miljoen in 2019 en 2020). Het merendeel van de middelen (90 procent) zal via een decentralisatie-uitkering beschikbaar worden gesteld aan gemeenten

Bijlage 4: Gemeentelijke en landelijke inkomensondersteuning

Een inwoner kan gemeentelijke en landelijke inkomensondersteuning aanvragen.

De **gemeentelijke inkomensondersteuning** valt uiteen in:
1. Regelingen vanuit de Participatiewet
a. Bijzondere Bijstand;
b. GelrePas;
c. Individuele Inkomenstoeslag (ITT);
d. Individuele Studietoeslag (IST);
e. Collectieve aanvullende ziektekostenverzekering (CAZ);
f. Tegemoetkoming chronische ziekten en gehandicapten (MT-CZG).

2. Regelingen buiten de participatiewet
a. Kwijtschelden lokale heffingen;
b. Schoolkostenregeling;
c. Vergoeding kinderopvang en peuteropvang;
d. Vergoeding maaltijdvoorziening;
e. WMO-eigen bijdrage.

3. Maatschappelijke initiatieven (niet uitputtend!)
a. Arnhemse jeugd doet mee, Stichting Leergeld;
b. Voedselbank Arnhem;
c. Jeugdfonds Sport en Cultuur;
d. De Arnhemse Fondsen;
e. De Kledingbank;
f. De Speelstoet;
g. De Arnhemse Dialoog;
h. De Arnhemse Uitdaging.

De **landelijke inkomensondersteuning** valt uiteen in:
1. Landelijke heffingskortingen
a. Algemene heffingskorting;
b. Arbeidskorting;
c. Inkomensafhankelijke combinatiekorting;
d. Ouderenkorting en alleenstaande ouderenkorting.

2. Landelijke toeslagen
a. Zorgtoeslag;
b. Huurtoesla;
c. Kinderopvangtoeslag;
d. Kindgebonden budget;
e. Kinderbijslag;
f. Kwijtschelding (waterschap Rivierenland).

Bijlage 5: Toelichting vernieuwing GelrePas

Introductie

We willen dat al onze inwoners kunnen meedoen, ook in hun vrije tijd. Voor mensen met een laag inkomen is dit een stuk moeilijker. Een structureel laag inkomen belemmert het meedoen. Niet meedoen heeft een negatief effect op gedrag, gezondheid en (school)prestaties en vergroot de kans op armoede in de toekomst. Vooral voor kinderen kan opgroeien in een gezin met een laag inkomen ervoor zorgen dat zij onvoldoende kunnen meedoen op school en in hun vrije tijd (sport, cultuur, uitstapjes).

Met de GelrePas verlagen we al 25 jaar voor deze inwoners de financiële drempels voor deelname aan culturele, sportieve en recreatieve activiteiten. Hiermee willen we ontmoeting, zelfontplooiing en het welzijn van inwoners met een laag inkomen helpen bevorderen. Voor al onze inwoners met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm is de GelrePas beschikbaar. Voor gezinnen geldt een inkomensgrens van 130% van de bijstandsnorm. Dat was al zo en blijft ook zo.

We stellen vast dat de uitvoering van de GelrePas aan vernieuwing en modernisering toe is. Bovendien stellen we vast dat het bereik van de GelrePas weliswaar hoog is, echter dat het gebruik achterblijft bij onze verwachting. Het programma sluit niet altijd aan bij de belevingswereld inwoners. Het administratief proces is achterhaald, de pas is onvoldoende gebruiksvriendelijk voor zowel inwoners als aanbieders en het ontbreekt aan goede managementinformatie.

Daarom gaan samen met de regiogemeenten de GelrePas versterken. Enerzijds door de uitvoering te professionaliseren, te automatiseren en het gebruik van de pas te vergemakkelijken, anderzijds door in te zetten op het verbeteren van het inhoudelijke programma. Met de vernieuwde GelrePas denken wij dat het gebruik van de pas substantieel toeneemt en we meer maatwerk en keuzevrijheid realiseren.

In de tabel hieronder is het huidige gebruik van de GelrePas weergegeven.

Arnhem	Aantal unieke gebruikers					Totale besteding in €					Gem besteding per gebruiker in €			
	tot 12	12-18	18-65	65+	**Totaal**	tot 12	12-18	18-65	65+	**Totaal**	tot 12	12-18	18-65	65+
Sport	807	623	1.646	143	**3.219**	177.690	140.824	313.915	22.760	**655.189**	220	226	191	159
Sport en Cultuur	91	45	79	3	**218**	52.685	28.038	32.353	709	**113.785**	579	623	410	236
Sport + Overig	151	75	94	16	**336**	41.061	21.157	23.417	3.351	**88.986**	272	282	249	209
Sport + Cultuur + Overig	15	1	4	2	**22**	9.700	672	1.455	632	**12.459**	647	672	364	316
Cultuur	158	98	154	18	**428**	51.945	37.102	25.518	2.125	**116.690**	329	379	166	118
Cultuur + Overig	9	2	27	6	**44**	4.442	1.143	5.951	972	**12.508**	494	572	220	162
Overig	47	28	416	127	**618**	4.200	2.946	22.370	5.087	**34.603**	89	105	54	40
Totaal	1.278	872	2.420	315	**4.885**	341.723	231.882	424.979	35.636	**1.034.220**	267	266	176	113
Check (afronding						*341.726*	*231.887*	*424.982*	*35.638*	***1.034.233***				
Pashouders per 1-10-2019	2.584	2.123	14.624	3.586	**22.917**									
Aandeel gebruik/passen	49%	41%	17%	9%	**21%**									

Een GelrePas 2.0

Als het gaat om het verbeteren van de uitvoering en het gebruik van de pas hebben we als gemeenten de benodigde expertise onvoldoende in huis. Daarom zoeken we met de regiogemeenten via een aanbestedingsprocedure een externe partij. De aanbestedingsstrategie is door het college vastgesteld en is inmiddels in gang gezet.

Uitganspunt is meer gebruik van de pas en optimale efficiency. We willen de uitvoeringskosten van de pas zo laag mogelijk houden, daarom kiezen we voor digitalisering waar dat kan. Tegelijkertijd grijpen we de aanbesteding aan om de GelrePas qua aanbod meer aan te laten sluiten op de behoeften van onze inwoners: we maken het mogelijk dat inwoners meer dan voorheen zelf kunnen kiezen waar ze het bedrag op de pas willen voor inzetten. Daarnaast willen we zoveel mogelijk vergoedingen voor kosten van participatie onder brengen in de pas. Dit maakt het geheel van regelingen voor de inwoner overzichtelijker.

Wat is er met de nieuwe pas anders?

- *Meer Arnhemmers krijgen een pas.* De GelrePas 2.0 wordt ook beschikbaar gesteld voor kinderen in de leeftijd 0-4 jaar. Meedoen begint in Arnhem zo vroeg mogelijk en ook voor deze leeftijdsgroep zijn er veel activiteiten in Arnhem. Kinderen in een gezin met een laag inkomen willen we zo jong mogelijk ook laten mee doen. We gaan daarom werken met de volgende leeftijdscategorieën: 0 tot 4 jaar, 4 tot 12 jaar, 12 tot 18 jaar, 18 tot 65 jaar, 65 jaar en ouder.
- *Meer Arnhemmers weten dat en hoe ze de pas kunnen gebruiken:* de website voor de GelrePas 2.0 wordt een stuk gebruiksvriendelijker en toegankelijker, ook voor inwoners die minder taalvaardig zijn. Daarnaast gaan we met onze partners in de stad in gesprek (o.a. Stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport en Cultuur, Rijnstad/Formulierenbrigade, Sociale Wijkteams en onze eigen mensen van Werk en Inkomen) om de pas onder de aandacht te brengen als een van de basisvoorzieningen voor inwoners met een laag inkomen om te kunnen blijven meedoen.
- *Meer programma in de wijken en heldere kaders voor het programma:* uitgangspunt bij het programma-aanbod is dat het bijdraagt aan sociale participatie. Inwoners moeten gemakkelijk en eenvoudig gebruik kunnen maken van dit aanbod, daarom zetten we vol in op een programma in de directe leefomgeving van onze inwoners.
- *Aanbod met korting.* De gemeente Arnhem streeft ernaar dat aanbieders binnen het GelrePas programma een korting geven op hun contributie, lesgeld of prijzen. Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat hij zich hiervoor zal inspannen. Ook aanbieders die niet direct gericht zijn op sociale participatie en dus geen onderdeel uitmaken van het programma kunnen vanzelfsprekend aan GelrePashouders een korting bieden op hun producten en diensten. Bijvoorbeeld een opticien die korting geeft bij de aanschaf van een bril of lenzen. We verkennen de mogelijkheid dat ook deze aanbieders, afhankelijk van het product of de dienst, hun kortingsaanbod op de GelrePas website kenbaar kunnen maken. Uit de gesprekken met de inwoners horen we dat de behoefte om ook eens een keer iets nieuws te kunnen kopen, groot is. Aan de andere kant willen we niet aanzetten tot koopgedrag. Dus we zoeken hier naar een goede balans. De gemeenten willen wel vooraf toetsen of het product of de dienst passend is. Dus plaatsing van dit aanbod gebeurt altijd in overleg met de gemeenten.
- Uitgangspunt is dat we het *huidige programma-aanbod handhaven.* Wel is de opgaaf aan de marktpartij die het nieuwe passysteem gaat faciliteren, om met de huidige aanbieders in gesprek te gaan over de hoogte van de gereduceerde tarieven die zij hanteren bij gebruik/inzet van de GelrePas.
- *Persoonlijk tegoed.* De hoogte van het tegoed gaat verschillen per leeftijdscategorie. Op basis van uitgevoerde analyse van het gebruik en de analyse van het NIBUD hebben we er voor gekozen om een verdeling te maken gebaseerd op waar het meest nodig is. We willen volop de ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren die opgroeien in een gezin met (zeer) beperkte financiële mogelijkheden stimuleren. Met deze nieuwe budgetvorm hebben inwoners meer keuzevrijheid en is meer maatwerk mogelijk.

In de onderstaande tabel is de hoogte van het tegoed per leeftijdscategorie aangegeven.

Wat	Leeftijdscategorieën				
	0-4	4-12	12-18	18-65	65+
Verwacht gebruik (%)	40%	60%	50%	20%	10%
Bedrag per pas per doelgroep	100	335	335	200	125

- *Vernieuwing van het programma.* Stapsgewijs gaan we het programma vernieuwen. Voor zover het sport en cultuur betreft, biedt het huidige programma voornamelijk sport en culturele activiteiten in verenigings- en cursusverband. We zien dat vormen van 'anders georganiseerde sport en cultuur' steeds belangrijker worden en dat het aandeel van vooral sporten via verenigingen afneemt. Zeker ook bij de doelgroep van de GelrePas. Andere mogelijkheden om te bewegen en om cultureel actief te zijn zoals buurtinitiatieven, sport en cultuur vanuit het welzijnswerk of onderwijs willen we daarom meer onder de aandacht brengen en stimuleren en dus gaan onderbrengen in het programma.
- *Digitaal tenzij* is het uitgangspunt. De GelrePas zal zoveel mogelijk in digitale vorm worden verstrekt. Maar ook hier geldt: een fysieke pas blijft mogelijk voor inwoners die digitaal beperkt of niet vaardig zijn. Het aanbod van activiteiten wat je kunt doen met de GelrePas komt op een website te staan. En iedere gebruiker kan straks op een persoonlijke pagina zien wat de hoogte is van het tegoed op een pas.
- *Schoolkosten:* mogelijk op de pas. We onderzoeken de mogelijkheid om de huidige schoolkostenregeling onder te brengen in de GelrePas. Kinderen en jongeren krijgen hiermee op de pas een extra tegoed dat zij kunnen inzetten voor school gerelateerde kosten. Hiermee denken we effectiever te kunnen zijn als het gaat om meedoen op school.
- *Diftar:* op de pas. De marktpartij wordt gevraagd afspraken te maken met de gemeente over de wens om in het kader van Diftar periodiek een extra tegoed op de pas te kunnen storten. Diftar wordt per 1 juli ingevoerd. In januari 2021 wordt per inwoner de balans opgemaakt van het variabele tarief. Voor minima is afgesproken dat zij een storttegoed krijgen van 23 zakken per jaar. Voor iedere minder aangeboden zak ontvangen zij 80 eurocent, dat wordt gestort op de pas.

(de) Weg uit armoede: werken aan perspectief

Er is duidelijk een samenhang tussen armoede en problemen op allerlei leefgebieden

Armoede is geen keuze het kan iedereen overkomen

Rondkomen met een laag inkomen vraagt veel vaardigheid

en dat hebben veel inwoners in deze situatie vaak juist niet

Armoede is een belangrijke risicofactor voor kindermishandeling en jeugd-criminaliteit

Risico op stress, sociaal isolement en depressie neemt toe

weinig vertrouwen
depressie
sociaal isolement
slechte gezondheid
stress
schaamte
verlies van regie
psychische problemen
geen perspectieven
veel zorgen
slecht slapen

minder denkvermogen
geen zicht op lange termijn
stress

GENERATIEARMOEDE

minder kansen
ontwikkeling
isolement
later minder kans op een baan
stress
hoger risico op armoede
welzijn

De gemeente heeft een stad voor ogen waarin alle Arnhemmers vrij en (financieel) zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving. Een stad waarin alle Arnhemse inwoners perspectief hebben op een goede en gezonde toekomst. Daartoe zijn **3 AMBITIES** geformuleerd.

Bij de uitwerking van deze ambities werkt de gemeente samen met keten- en netwerkpartners, maar vooral met de inwoner zelf. We investeren in een integrale aanpak, in driehoeksgesprekken tussen de inwoner, W&I en SWT. Er is ook aandacht voor de ontwikkeling van vaardigheden van de inwoner, gericht op duurzame bestaanszekerheid.

AMBITIE

Financiële basis op orde

voldoende inkomen en toereikend budget

appel aan politiek om landelijke voorzieningen toe-reikend te maken

verlagen van woonlasten en energielasten

Gelre Pas +

nieuwe Gelrepas

open

betere toegang

inkomensondersteuning en voorzieningen

flexibele inzet en maatwerk

werken moet lonen

investeren in kansrijke netwerken

AMBITIE

Langdurige armoede voorkomen en beperken

een langdurig tekort leidt tot een neerwaartse spiraal

AMBITIE

Doorbreken van generatiearmoede

een kind dat opgroeit in armoede heeft grotere kans op achterstand in de maatschappij. Dat kan armoede in stand houden

gerichte compensatie voor gezinnen met kinderen in het VO

doorontwikkeling *kansrijk opgroeien*

actieve inzet onderwijs op gelijke kansen

schoolkosten op de Gelrepas

Gelre Pas + schoolkosten

We laten ons voeden door de inwoner zelf. Samen gaan we na welke oplossingen het beste bijdragen aan een duurzame oplossing.

Feiten

1 op de 5 Arnhemse huishoudens heeft minimaal 1 jaar een laag inkomen* (dat zijn 15.000 - 17.000 huishoudens)

1 op de 8 huishoudens heeft gedurende minimaal 4 jaar een laag inkomen

3500 gezinnen

4700 kinderen

vooral paren met 2 oudere kinderen en alleenstaanden < 65 jaar komen niet rond

* een laag inkomen is maximaal 120% van bijstandsnorm

bijstand:
alleenstaande (21-65 jaar) € 1059,03
alleenstaande ouder (21-65 jaar) € 1059,03
gehuwden (21-65 jaar) € 1512,90

50% van de huis-houdens met een langdurig laag inkomen heeft een 'uitkering sociale voorziening' als voornaamste inkomstenbron

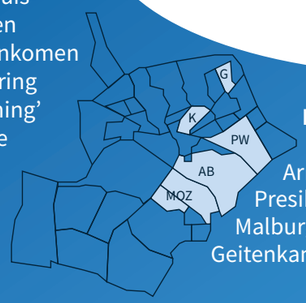

Risico op armoede is het grootst in
Klarendal - 30%
Arnhemse Broek - 32%
Presikhaaf West - 35%
Malburgen Oost-Zuid - 39%
Geitenkamp - 40%

In deze wijken is het aantal vroegtijdige schoolverlaters hoger dan gemiddeld

\+ Inwoners met een langdurig laag inkomen en/of uitkering maken opvallend meer gebruik van (specialistische) vormen van zorg en geestelijke gezondheidszorg.

45% van mensen met een schuldregeling maakt gebruik van armoederegeling

10% van mensen met een armoederegeling heeft een schuld-regeling

[Ongeveer 500 Arnhemmers die beschermd wonen, maken gebruik van een armoederegeling]

8000 - 10000 Arnhemers kunnen onvoldoende lezen, schrijven of rekenen. Ruim 19% van hen heeft financiële schaarste

GEMEENTE Arnhem

Bronvermelding

- CPB (mei 2020). Arbeidsmarkt: sterke daling gewerkte uren
- Gemeente Arnhem. Visie sociaal domein (2020, in wording).
- Gemeente Arnhem. Coalitieakkoord 2018 - 2022.
- Nibud (2020). Minima-effectrapportage gemeente Arnhem 2019
- SCP. Impact van de Corona maatregelen. Mei 2020
- Tilburg University, University of Bonn en IZa. https://www.tilburguniversity.edu/nl/actueel/nieuws/meer-nieuws/lage-inkomens-lijden-het-meest-onder-de-coronacrisis
- Visser (2019). Mechanismen van en interventies bij intergenerationele armoede. Rijksuniversiteit Groningen.
- VNG (mei 2020). Verslag Werkgroep Sociale Impact van de Coronacrisis.
- Werkgroep sociale impact (2020). Verslag Werkgroep Sociale Impact van de Coronacrisis.
- Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2017). Weten is nog geen doen. Een realistische perspectief op redzaamheid.

(de) Weg uit armoede: werken aan perspectief

Er is duidelijk een samenhang tussen armoede en problemen op allerlei leefgebieden

Armoede is geen keuze het kan iedereen overkomen

Rondkomen met een laag inkomen vraagt veel vaardigheid

en dat hebben veel inwoners in deze situatie vaak juist niet

Armoede is een belangrijke risicofactor voor kindermishandeling en jeugd-criminaliteit

Risico op stress, sociaal isolement en depressie neemt toe

weinig vertrouwen
depressie
sociaal isolement
slechte gezondheid
verlies van regie
stress
schaamte
psychische problemen
geen perspectieven
veel zorgen
slecht slapen

minder denkvermogen
geen zicht op lange termijn
stress

GENERATIEARMOEDE

minder kansen
ontwikkeling
isolement
later minder kans op een baan
stress
hoger risico op armoede
welzijn

De gemeente heeft een stad voor ogen waarin alle Arnhemmers vrij en (financieel) zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving. Een stad waarin alle Arnhemse inwoners perspectief hebben op een goede en gezonde toekomst. Daartoe zijn **3 AMBITIES** geformuleerd.

Bij de uitwerking van deze ambities werkt de gemeente samen met keten- en netwerkpartners, maar vooral met de inwoner zelf. We investeren in een integrale aanpak, in driehoeksgesprekken tussen de inwoner, W&I en SWT. Er is ook aandacht voor de ontwikkeling van vaardigheden van de inwoner, gericht op duurzame bestaanszekerheid.

AMBITIE
Financiële basis op orde
voldoende inkomen en toereikend budget

appel aan politiek om landelijke voorzieningen toe-reikend te maken

Gelre Pas +

verlagen van woonlasten en energielasten

AMBITIE
Langdurige armoede voorkomen en beperken
een langdurig tekort leidt tot een neerwaartse spiraal

open

nieuwe Gelrepas

betere toegang

investeren in kansrijke netwerken

inkomensondersteuning en voorzieningen

werken moet lonen

flexibele inzet en maatwerk

AMBITIE
Doorbreken van generatiearmoede
een kind dat opgroeit in armoede heeft grotere kans op achterstand in de maatschappij. Dat kan armoede in stand houden

gerichte compensatie voor gezinnen met kinderen in het VO

doorontwikkeling *kansrijk opgroeien*

actieve inzet onderwijs op gelijke kansen

schoolkosten op de Gelrepas

Gelre Pas +
Schoolkosten

We laten ons voeden door de inwoner zelf. Samen gaan we na welke oplossingen het beste bijdragen aan een duurzame oplossing.

Feiten

1 op de 5 Arnhemse huishoudens heeft minimaal 1 jaar een laag inkomen* (dat zijn 15.000 - 17.000 huishoudens)

1 op de 8 huishoudens heeft gedurende minimaal 4 jaar een laag inkomen

3500 gezinnen
4700 kinderen
vooral paren met 2 oudere kinderen en alleenstaanden < 65 jaar komen niet rond

* een laag inkomen is maximaal 120% van bijstandsnorm

bijstand:
alleenstaande (21-65 jaar) € 1059,03
alleenstaande ouder (21-65 jaar) € 1059,03
gehuwden (21-65 jaar) € 1512,90

50% van de huis-houdens met een langdurig laag inkomen heeft een 'uitkering sociale voorziening' als voornaamste inkomstenbron

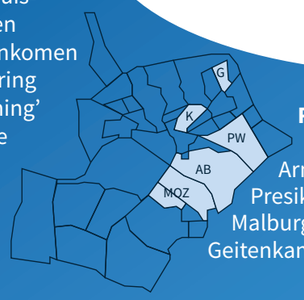

Risico op armoede is het grootst in
Klarendal - 30%
Arnhemse Broek - 32%
Presikhaaf West - 35%
Malburgen Oost-Zuid - 39%
Geitenkamp - 40%

In deze wijken is het aantal vroegtijdige schoolverlaters hoger dan gemiddeld

\+ Inwoners met een langdurig laag inkomen en/of uitkering maken opvallend meer gebruik van (specialistische) vormen van zorg en geestelijke gezondheidszorg.

45% van mensen met een schuldregeling maakt gebruik van armoederegeling

10% van mensen met een armoederegeling heeft een schuld-regeling

[Ongeveer 500 Arnhemmers die beschermd wonen, maken gebruik van een armoederegeling]

8000 - 10000 Arnhemers kunnen onvoldoende lezen, schrijven of rekenen. Ruim 19% van hen heeft financiële schaarste

GEMEENTE Arnhem

De weg uit armoede: werken aan perspectief

Nota Arnhemse armoedeaanpak - 2020 e.v.

GEMEENTE Arnhem

(de) Weg uit armoede: werken aan perspectief

Nota Arnhemse armoedeaanpak - 2020 e.v.

juni 2020

GEMEENTE Arnhem

(de) Weg uit armoede: werken aan perspectief

Nota Arnhemse armoedeaanpak - 2020 e.v.

juni 2020

GEMEENTE Arnhem

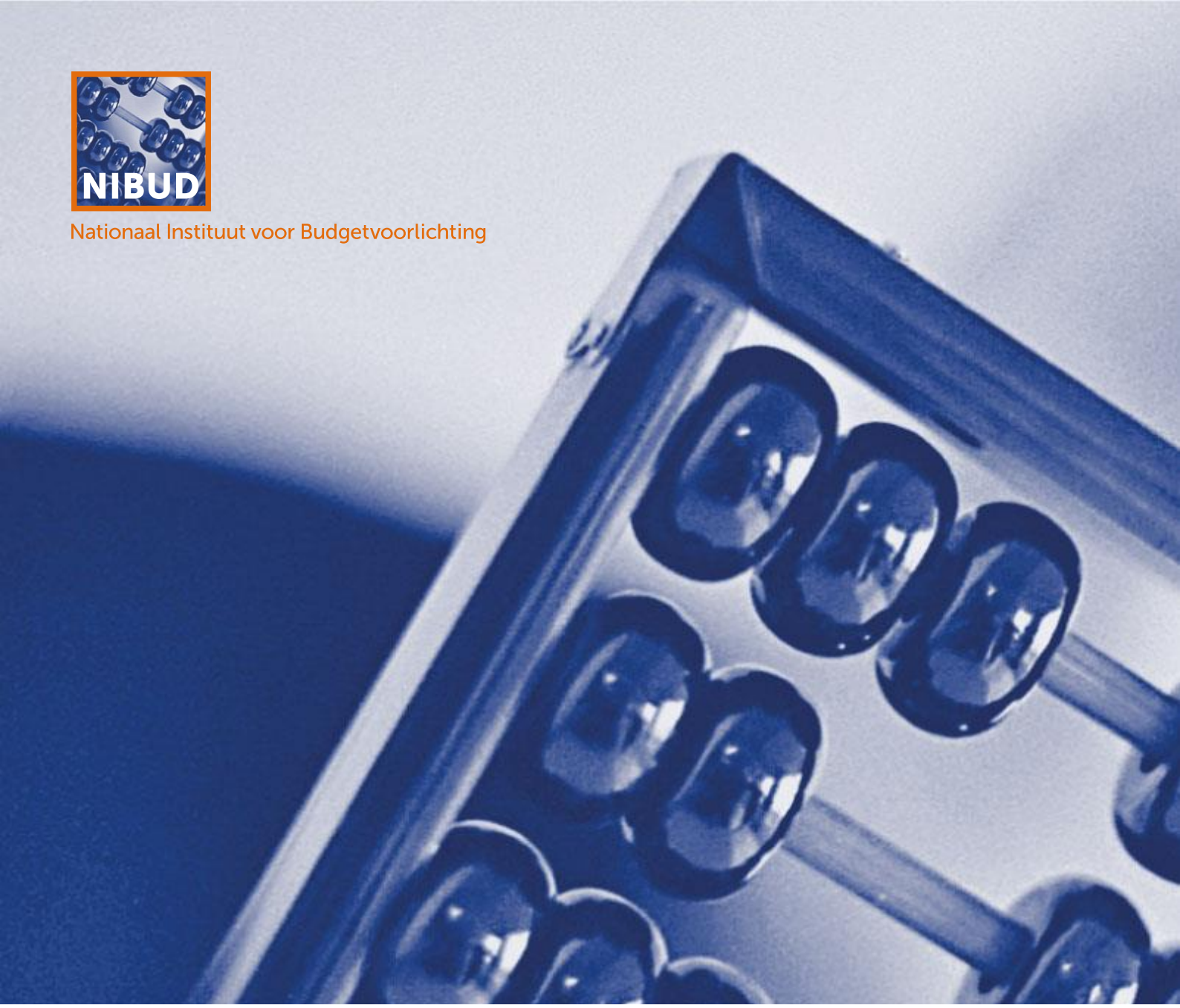

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Minima-effectrapportage gemeente Arnhem 2019

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

21 januari 2020

Minima-effectrapportage gemeente Arnhem 2019

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

Nibud, Utrecht, 21 januari 2020
In opdracht van de gemeente Arnhem

Voorwoord

Het Nibud (Nationaal Instituut voor Budgetvorlichting) is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk. Ons doel is het voorkomen van geldproblemen. Naast het verzamelen, berekenen en bijhouden van basiscijfers, doet of initieert het Nibud ook onderzoek naar andere aspecten over omgaan met geld. Daarbij spelen gedragsaspecten een belangrijke rol. Daarmee kunnen we snel inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen.

Het Nibud is gespecialiseerd in het maken van de vertaalslag van de verzamelde data en kennis over de huishoudfinanciën in methodes, materialen en tools. Daarbij wordt voortdurend voeling gehouden met de actualiteit en de praktijk van alledag.

We gaan uit van drie niveaus van voorlichting en financiële educatie: direct voor consumenten (via onze websites, (social) media, interactieve tools, voorlichtingsmaterialen en hulpmiddelen en de helpdesk), via onderwijs/educatie door derden en door deskundigheidsbevordering van professionals. Als kenniscentrum vervult het Nibud ook een adviesrol naar derden.

Bij dit alles gaat het Nibud uit van een standaardmethode van begroten. Dit resulteert in een reeks voorbeeldbegrotingen met referentiecijfers die zijn gebaseerd op empirisch wetenschappelijk onderzoek. Het Nibud stelt de keuzevrijheid en de eigen verantwoordelijkheid van de huishoudens voorop.

Het Nibud geeft gemeenten meer inzicht in het effect van hun minimabeleid. Door middel van een minima-effectrapportage (MER) helpt het Nibud gemeenten het geld bestemd voor minimabeleid, optimaal te besteden.

Deze rapportage is uitgevoerd door het Nibud, in opdracht van de gemeente Arnhem. Met dit onderzoek wil de gemeente Arnhem inzicht krijgen in de effecten van haar minimabeleid. De defintieve versie van dit rapport dateert van januari 2020, de cijfers waar mee gerekend is zijn van 2019.

Utrecht, januari 2020

Samenvatting

Doel onderzoek

Deze minima-effectrapportage geeft weer wat het effect is van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente Arnhem.

Het doel van dit onderzoek is:

- *inzicht te geven in de bestedingsruimte van de armste groepen in de gemeente;*
- *inzichtelijk maken welke groepen huishoudens in de gemeente goed profiteren van de verschillende (landelijke en lokale) inkomensondersteunende maatregelen en welke groepen minder goed;*
- *eventuele armoedevallen in kaart brengen.*

De resultaten van de effectrapportage kunnen als basis dienen voor de verdere ontwikkeling van het minimabeleid van de gemeente Arnhem.

Uitgangspunten

In deze minima-effectrapportage is voor negen verschillende huishoudtypen de bestedingsruimte inzichtelijk gemaakt:

- Alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd
- Alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd)
- Eenoudergezin met 2 jongere kinderen (3 en 5 jaar)
- Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (12 en 16 jaar)
- Paar zonder kinderen
- Paar met 2 jongere kinderen (3 en 5 jaar)
- Paar met 2 oudere kinderen (12 en 16 jaar)
- Eenoudergezin met een zorgvraag
- Alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd) met een zorgvraag

Voor elk van deze huishoudtypen is op vier inkomensniveaus een begroting gemaakt:

- de geldende bijstands/AOW-norm
- 110 procent van de geldende bijstandsnorm
- 120 procent van de geldende bijstandsnorm
- 130 procent van de geldende bijstandsnorm

Zo wordt voor de verschillende huishoudtypen op deze inkomensniveaus inzichtelijk wat het effect van landelijke en gemeentelijke maatregelen is op de bestedingsruimte.

Bij de uitgaven maken we onderscheid tussen uitgaven uit het basispakket en uitgaven voor sociale participatie:

- De uitgaven uit het *basispakket* zijn *alle uitgaven die als noodzakelijk kunnen worden beschouwd*.
- Het pakket voor *sociale participatie* is opgesteld in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau. Het gaat om uitgaven aan *contributies en abonnementen, bezoek ontvangen en op bezoek gaan, vakantie/uitgaan en recreatief vervoer*.

Resultaten

De financiële situatie van huishoudens

Alle onderzochte huishoudens hebben op de vier inkomensniveaus voldoende inkomsten om alle noodzakelijke uitgaven uit het basispakket te betalen zonder dat er tekorten ontstaan.

Wanneer ook naar de *bestedingen voor sociale participatie* wordt gekeken, zien we dat het *paar met twee oudere kinderen op drie van de vier onderzochte inkomensniveaus de maandbegroting niet rond* kan krijgen. Alleen op 120 procent is er een (klein) positief saldo.

Alleenstaanden onder de AOW-gerechtigde leeftijd en *paren zonder kinderen* kunnen de begroting wel rond krijgen, maar de *bestedingsruimte op 100 en 110 procent is klein*. Als deze huishoudens met extra (onvermijdbare) kosten te maken krijgt, kan dit al snel leiden tot een tekort.

Ouderen en *eenoudergezinnen* kunnen het *basispakket en de kosten voor sociale participatie goed bekostigen*. Dit geldt *ook als er sprake is van een zorgvraag*. Ook bij *paren met jonge kinderen* doen zich *geen tekorten* voor als de kosten voor het basispakket en de kosten voor sociale participatie zijn gedaan.

Armoedeval

In dit rapport wordt onderscheid gemaakt in een uitstroomval en een doorstroomval. Een uitstroomval ontstaat als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op bijstandsniveau. Van een doorstroomval is sprake als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op het voorliggende, lagere inkomensniveau.

Een *uitstroomval* zien we alleen bij een *alleenstaande die IIT ontvangt en uitstroomt naar een inkomen van 110 procent*. Dan is er geen recht meer op IIT en is de bestedingsruimte lager dan op 100 procent. Een alleenstaande met een bijstandsuitkering zonder IIT houdt één euro minder over dan een alleenstaande met een inkomen op 110 procent.

Een *doorstroomval* komt voor bij een *paar zonder kinderen en een paar met oudere kinderen, waarvan het inkomen stijgt van 120 naar 130 procent.* Dit wordt veroorzaakt door de afbouw van landelijke toeslagen, het wegvallen van het recht op de collectieve zorgverzekering en het wegvallen van voordelen van de GelrePas.
Ook een alleenstaande oudere met een zorgvraag houdt op 120 procent meer over dan op 130 procent. Het wegvallen van de GelrePas is hier de belangrijkste oorzaak. Het gaat dan om de kosten voor sociale participatie én de kosten van de maaltijdvoorziening.

Als ook naar een *inkomen van 140 procent* wordt gekeken, zien we bij *paren met jonge kinderen* dat er bij een inkomen op 140 procent minder bestedingsruimte is dan op 130, 120 en 110 procent. Bij *paren met oudere kinderen* is er op 140 procent zelfs minder bestedingsruimte dan op bijstandsniveau (en is er dus sprake van een uitstroomval). Dit wordt veroorzaakt door het wegvallen van het recht op de GelrePas, die voor gezinnen met kinderen doorloopt tot 130 procent.

Positieve aspecten
De gemeente Arnhem kent voor alle soorten huishoudens verschillende vormen van inkomensondersteuning die een positief effect hebben op de bestedingsruimte van de inwoners.

Specifieke positieve aspecten:
De gemeente Arnhem biedt een collectieve zorgverzekering aan, waarmee huishoudens met een laag inkomen uitgebreider verzekerd zijn dan huishoudens met een gemiddelde verzekering. Voor huishoudens met hoge zorgkosten is er een pakket met afgekocht eigen risico.

Met de GelrePas creëert de gemeente Arnhem extra ruimte op de begroting voor deelname aan maatschappelijke en recreatieve activiteiten. Dit heeft een positief effect op de bestedingsruimte van huishoudens met een laag inkomen en het vergroot de kans dat huishoudens met een laag inkomen blijven participeren in de samenleving.

De gemeente zet sterk in op de ondersteuning van kinderen: Vanuit de GelrePas zijn diverse vergoedingen mogelijk, onder andere voor sport en het lidmaatschap van een vereniging. Dit is een extra stimulans om kinderen deel te laten nemen aan sportieve en culturele activiteiten.
Daarnaast is een vergoeding mogelijk voor schoolgerelateerde kosten en via de Stichting Leergeld kunnen onder andere computers, fietsen en kosten voor schoolkampen en excursies vergoed worden.

Personen met een zorgvraag kunnen in de gemeente Arnhem in aanmerking komen voor verschillende vergoedingen. De eigen bijdrage CAK en de kosten van personenalarmering worden vergoed vanuit de collectieve zorgverzekering, voor de maaltijdvoorziening kan een korting worden verkregen via de GelrePas en aanvullend vervoer wordt vanuit de Wmo tegen een gereduceerd tarief aangeboden.
Hiermee blijven de extra kosten als gevolg van de zorgvraag beperkt voor chronisch zieken in de gemeente.

In de gemeente Arnhem kunnen huishoudens onder de AOW-leeftijd met een inkomen tot 105 procent van de geldende bijstandsnorm in aanmerking komen voor een individuele inkomenstoeslag. Daarbij is het positief dat de gemeente Arnhem bij de hoogte van de individuele inkomenstoeslag rekening houdt met de gezinssamenstelling. Huishoudens met kinderen ontvangen een hoger bedrag dan alleenstaanden.

Aanbevelingen

Verminder niet-gebruik regelingen
De gemeente Arnhem kent een ruimhartig minimabeleid: bijna alle onderzochte huishoudtypen kunnen de maandbegroting rond krijgen, met uitzondering van het paar met oudere kinderen.
Echter, in de berekeningen is ervan uitgegaan dat alle aanspraken op landelijke en lokale regelingen zijn aangevraagd. Dat is niet voor ieder huishouden een vanzelfsprekendheid. De gemeente Arnhem kan het gebruik van landelijke en lokale regelingen stimuleren door hieraan publiciteit te geven en de toegang tot deze regelingen te vereenvoudigen. Een instrument dat in de gemeente Arnhem wordt ingezet is “berekenuwrecht” . Hiermee worden bewoners gewezen op alle mogelijkheden die er zijn.

Ook voorlichting door intermediairs is vaak doeltreffend. Het is daarbij belangrijk dat de intermediairs bekend zijn met alle regelingen die de gemeente Arnhem te bieden heeft en dat zij ook continu op de hoogte worden gebracht van veranderingen in inkomensondersteunende maatregelen.

Stimuleer goed financieel beheer

Om rond te kunnen komen van een minimuminkomen is een goed financieel beheer van het huishouden noodzakelijk. Men reserveert om zo nodig grote uitgaven te kunnen doen voor de vervanging van inventaris. We gaan ervan uit dat het huishouden niet leent, zodat er niet nog extra kosten van rente en aflossing bijkomen. Veel huishoudens die van een minimum inkomen moeten rondkomen, voeren een goed financieel beheer, maar een deel ook niet. Voor deze huishoudens is het aan te bevelen cursussen of begeleiding te organiseren.

Help energielasten verlagen

Het is te verwachten dat de energielasten een groter deel van de woonlasten en daarmee van de totale begroting van minima gaan innemen. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat juist minima vaak in minder goed geïsoleerde woningen wonen, waardoor ze ook een hoger verbruik dan gemiddeld hebben. Ook de toekomstige energietransitie zal de nodige kosten met zich meebrengen. Voor bewoners van een huurwoning is nog onduidelijk of de woningbouwcorporaties dit gaan doorberekenen aan hun huurders. Het Nibud adviseert de gemeente hier aandacht voor te hebben.
Huishoudens met een laag inkomen zouden hulp van energieadviseurs of gratis/ goedkope energieboxen aangeboden kunnen krijgen. Producten zoals ledlampen en isolatiefolies, waarvan de aanschafkosten voor deze doelgroep vaak te hoog zijn, terwijl ze een snelle terugverdientijd hebben, zijn dan het meest effectief.
In de gemeente Arnhem lopen al verschillende pilots op dit gebied (zoals de inzet van energiecoaches).

Houd bij de berekening van de kwijtschelding rekening met overige belastingen

Om voor kwijtschelding van gemeentelijke heffingen en waterschapslasten in aanmerking te komen hanteren zowel de gemeente als het waterschap een kwijtscheldingsnorm van 100 procent. Dit is hoger dan de wettelijk voorgeschreven norm van 90 procent.
Voor beide (gemeente en waterschap) wordt de betalingscapaciteit apart berekend. Hiermee wordt er van uitgegaan dat het huishouden twee maal over de betalingscapaciteit beschikt, wat uiteraard niet zo is. De gemeente heeft de mogelijkheid de betalingscapaciteit op een andere wijze te berekenen: de regelgeving (Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990, URIW 1990) is zodanig dat bij de berekening van de betalingscapaciteit rekening kan worden gehouden met meerdere belastingaanslagen.

Overweeg het meest uitgebreide pakket van de collectieve zorgverzekering open te stellen voor alle minima

De gemeente Arnhem biedt inwoners met een laag inkomen (tot en met een inkomen van 120/130 procent van de geldende bijstandsnorm) een collectieve zorgverzekering aan. Het gaat om de basisverzekering plus een aanvullend pakket en een tandverzekering. Deelnemers zijn met deze verzekering uitgebreider verzekerd dan huishoudens met een gemiddelde zorgverzekering. Door deze uitgebreide verzekering zal het beroep op de bijzondere bijstand lager zijn, wat gunstig uitpakt voor de (uitvoerings)kosten van de gemeente. Ook deelnemers aan de collectieve verzekering zijn beter af: zij krijgen een uitgebreid pakket aan medische kosten vergoed.

Bovendien is in de meest uitgebreide variant (GarantVerzorgd 3) tevens het verplichte eigen risico meeverzekerd. Steeds vaker ontvangen belangengroeperingen signalen dat huishoudens zorg mijden, zodat zij hun eigen risico niet hoeven aan te spreken. Dit is een onwenselijke situatie. Het is daarom positief dat de gemeente Arnhem een pakket aanbiedt waarin het eigen risico is meeverzekerd.
Voor dit uitgebreide pakket gelden echter aanvullende specifieke voorwaarden. De gemeente zou kunnen overwegen het pakket aan te bieden aan alle inwoners met een minimuminkomen. Hierbij is het voor de gemeente van belang dat de kosten van de aanboden pakketten in balans zijn: de gemeentelijke bijdrage voor het pakket met afgekocht eigen risico moet niet veel hoger zijn dan de bijdrage voor de goedkopere verzekering, waardoor het voor (bijna) alle huishoudens aantrekkelijk wordt om het eigen risico mee te verzekeren, ongeacht de verwachting die men hierover heeft. Dit leidt tot onnodige hoge kosten voor de gemeente. In de ideale situatie ontstaat een soort zelfregulerend systeem, waarbij juist de huishoudens die veel zorg (denken) nodig (te) hebben, zullen kiezen voor een pakket met afgekocht eigen risico en de overige huishoudens niet.

Overweeg een ongedeeld budget voor de kosten van kinderen

De gemeente Arnhem zet sterk in op vergoeding van kosten van kinderen. Zo zijn er diverse vergoedingen vanuit de GelrePas, een vergoeding voor schoolkosten en de mogelijkheden die worden geboden door Stichting Leergeld en het Jeugdfonds Sport en Cultuur.
Om het gevoel van bestedingsvrijheid voor huishoudens te vergroten, zou de gemeente kunnen werken met een ongedeeld budget voor zowel schoolkosten als kosten voor maatschappelijke participatie. Dit zou de gemeente bijvoorbeeld kunnen realiseren, door via de GelrePas een vrij besteedbaar budget beschikbaar te stellen. In een dergelijke situatie zijn huishoudens vrij in de keuze in welke mate zij de tegemoetkomingen willen besteden aan schoolkosten en in welke mate aan sport- en culturele activiteiten.

Behalve dat een ongedeeld budget de bestedingsvrijheid vergroot, kan dit ook het niet-gebruik tegengaan. Teveel verschillende losse regelingen kan het voor inwoners onoverzichtelijk maken, met als ongewenst effect dat een groep huishoudens onterecht geen gebruik maakt van de mogelijkheden die er zijn.

Differentieer de individuele inkomenstoeslag

In de gemeente Arnhem kunnen huishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd, die gedurende minimaal drie jaar een inkomen ontvangen van maximaal 105 procent van de geldende bijstandsnorm, in aanmerking komen voor een individuele inkomenstoeslag.

De tegemoetkoming heeft een gunstig effect op de bestedingsruimte van huishoudens die langdurig van een laag inkomen moeten rondkomen. Huishoudens met een laag inkomen en zeker de huishoudens die niet alle overmijdbare uitgaven plus de uitgaven voor sociale participatie kunnen bekostigen (zie tabel 1), zullen als eerste bezuinigen op de reserveringsuitgaven, omdat deze niet elke maand terugkomen. Dit is een onwenselijke situatie; wanneer dit huishouden dan plotseling voor een grote uitgave komt te staan, zal het schulden moeten gaan maken. Het Nibud adviseert daarom om de regeling in stand te houden.

De hoogte van de IIT bedraagt voor paren een alleenstaande ouders 375 euro per jaar en voor alleenstaanden 260 euro per jaar. Er wordt daarmee onderscheid gemaakt tussen

huishoudens met en zonder kinderen. Er wordt echter geen rekening gehouden met het aantal kinderen en de leeftijden van de kinderen.
Aangezien de kosten van (oudere) kinderen niet volledig gecompenseerd worden door kindgebonden toeslagen, zou de gemeente kunnen overwegen om per ten laste komend kind een extra bedrag toe te kennen. De gemeente kan zelfs nog een stap verder gaan door voor oudere kinderen een hogere toeslag te verstrekken dan voor jonge kinderen, omdat de kosten van oudere kinderen hoger liggen dan die van jonge kinderen.

Personen vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd die langdurig van een laag inkomen moeten rondkomen krijgen geen toeslag. Dit is echter geen groot probleem omdat, zoals in tabel 1 te zien is, de AOW-gerechtigde huishoudens niet met tekorten op de begroting te maken hebben.
Hier staat tegenover dat ouderen een steeds groter deel van hun zorgkosten zelf moeten gaan betalen en dat zij meestal niet in staat zijn hun inkomen nog te verhogen. Het Nibud adviseert de gemeente hier in mogelijk toekomstig beleid rekening mee te houden.

Houd aandacht voor paren met oudere kinderen

Paren met oudere kinderen kunnen, ondanks de gemeentelijke ondersteuning, op bijna alle onderzochte inkomensniveaus de maandbegroting niet rond krijgen, als zij naast het basispakket de uitgaven voor sociale participatie willen bekostigen. Het Nibud adviseert de ondersteuning voor deze doelgroep voort te zetten en het bestaan van inkomensondersteunende regelingen voor gezinnen met (oudere) kinderen actief onder de aandacht te brengen. Ook verstrekkingen vanuit de individuele bijzondere bijstand (niet in dit onderzoek meegenomen) kunnen dergelijke gezinnen helpen om hun tekorten beperken. In dit laatste geval kunnen alleen noodzakelijke bijzondere kosten vergoed worden, maar het is zeker de moeite waard om ook dit extra onder de aandacht te brengen.

Dat paren (en met name paren met oudere kinderen) met tekorten te maken hebben, ziet het Nibud ook bij andere gemeenten en het blijkt ook uit onze landelijke koopkrachtberekeningen. Inzetten op de begeleiding naar werk van tenminste één van beide partners lijkt de eerste stap op weg uit de armoede. Bovendien blijkt een klein baantje van de andere partner veel meer op te leveren dan alleen het maandelijks bruto inkomen: fiscaal houdt een stel meer over als beide partners parttime werken dan als één persoon fulltime werkt.
Echter, het blijft voor gemeenten een lastige opgave om alle tekorten te compenseren. Een structurele oplossing zal, indien politiek gewenst, vanuit het Rijk moeten komen. Een aanzet hiervoor is gegeven in de Miljoenennota voor 2018: voor de bestrijding van armoede onder kinderen is landelijk 100 miljoen euro uitgetrokken, waarvan 85 miljoen naar de gemeenten is gegaan. Dit geld is onder meer bedoeld om schoolreisjes, sportles en muziekles voor kinderen uit arme gezinnen mogelijk te maken.
Bovendien is in het huidige regeerakkoord opgenomen dat het kabinet extra middelen beschikbaar stelt voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede, in het bijzonder onder kinderen: het kabinet stelt hiervoor 80 miljoen ter beschikking (30 miljoen in 2018 en 25 miljoen in 2019 en 2020). Het merendeel van de middelen (90 procent) zal via een decentralisatie-uitkering beschikbaar worden gesteld aan gemeenten.

Inhoud

1 Inleiding 5
1.1 Centrale vraag 5
1.2 Kern minima-effectrapportage 5
1.2.1 Huishoudtypen 5
1.2.2 Inkomensniveaus 5
1.2.3 Armoedeval 6
1.2.4 Voorbeeld huur 6
1.3 Leeswijzer 6
2 Onderzoeksmethode: begrotingen 7
2.1 Inleiding 7
2.2 Inkomsten 7
2.3 Uitgaven: Basispakket & Sociale participatie 8
2.4 Uitgavensoorten 9
2.5 Voorwaarden aan de begrotingen 9
2.6 De begrotingen 10
3 Minimabeleid 11
3.1 Landelijk beleid 11
3.2 Lokaal minimabeleid 13
3.2.1 Kwijtscheldingsbeleid 13
3.2.2 Collectieve (aanvullende) zorgverzekering 14
3.2.3 Individuele inkomenstoeslag 14
3.2.4 Vergoeding schoolkosten 15
3.2.5 GelrePas 15
3.2.6 Particuliere fondsen 16
3.2.7 Kinderopvang en peuteropvang 16
3.2.8 Individuele bijzondere bijstand 17
3.2.9 Duurzame gebruiksgoederen 17
3.3 Huishoudens met een zorgvraag 18
3.3.1 Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 18
3.3.2 Collectieve zorgverzekering 18
3.3.3 Tegemoetkoming Meerkosten Chronisch Zieken en Gehandicapten 18
3.3.4 Uitgangspunten huishoudens met zorgvraag 19
4 Resultaten 23
4.1 Saldo inkomsten min uitgaven 23
4.2 Tekorten en armoedevallen 25
4.3 Resultaten bij 140 procent 26
5 Conclusies en aanbevelingen 29
5.1 Conclusies 29
5.2 Aanbevelingen 30
Bijlage 1 | Verantwoording uitgaven 35
Bijlage 2 | Begrotingen 39
Bijlage 3 | Overzicht saldo inkomsten minus uitgaven 49

1 Inleiding

1.1 Centrale vraag

Iedere gemeente beschikt over mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens. Dat kan bijvoorbeeld door het kwijtschelden van gemeentelijke heffingen en/ of door bijzondere bijstand. Het is echter niet direct zichtbaar wat in de praktijk de effecten van die maatregelen zijn op het budget van verschillende groepen huishoudens.

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:
Wat is het effect van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente Arnhem?

Bekeken wordt welke groepen huishoudens in de gemeente goed profiteren van de verschillende inkomensondersteunende maatregelen en welke groepen minder goed. Ook maakt deze rapportage een eventuele armoedeval inzichtelijk.

1.2 Kern minima-effectrapportage

Om tot een antwoord te komen op de centrale vraag, worden voor een aantal veel voorkomende voorbeeldsituaties alle inkomstengeïnventariseerd. Hierbij wordt rekening gehouden met alle landelijke en gemeentelijke inkomensondersteunende maatregelen. Dit inkomen zal in een begroting worden afgezet tegen de minimale uitgaven waarmee huishoudens met een laag inkomen worden geconfronteerd. De minimale uitgaven zijn gebaseerd op de Nibud methode van budgetteren, aangevuld met lokale tarieven en tegemoetkomingen.

1.2.1 Huishoudtypen

In deze minima-effectrapportage wordt voor een aantal huishoudtypen de bestedingsruimte inzichtelijk gemaakt. In overleg met de gemeente Arnhem is een keuze gemaakt voor de volgende voorbeeldsituaties:

a. Alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd
b. Alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd)
c. Eenoudergezin met 2 jongere kinderen (3 en 5 jaar)
d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (12 en 16 jaar)
e. Paar zonder kinderen
f. Paar met 2 jongere kinderen (3 en 5 jaar)
g. Paar met 2 oudere kinderen (12 en 16 jaar)
h. Eenoudergezin met een zorgvraag
i. Alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd) met een zorgvraag

1.2.2 Inkomensniveaus

De rapportage laat zien welke effecten de landelijke en gemeentelijke maatregelen hebben op de financiële positie van de huishoudtypen bij verschillende inkomensniveaus.

In overleg met de gemeente Arnhem is in dit rapport gekozen om begrotingen op te stellen met de volgende inkomensniveaus: bijstand of AOW, 110, 120 en 130 procent van de geldende bijstandsnorm.

1.2.3 Armoedeval

Het kan voorkomen dat een huishouden met een hoger inkomen, minder overhoudt dan met een lager inkomen, nadat rekening is gehouden met alle noodzakelijke uitgaven. Bijvoorbeeld doordat er geen recht meer is op inkomensondersteunende regelingen. Als een dergelijke armoedeval zich voordoet binnen de gestelde kaders, dan blijkt dat uit de resultaten van dit onderzoek.

Hierbij onderscheiden we twee soorten armoedevallen, namelijk een armoedeval bij uitstroom uit een bijstandsuitkering naar betaald werk (werkloosheidsval/uitstroomval) en een armoedeval bij het meer gaan verdienen (doorstroomval).

Bij huishoudens boven de AOW-gerechtigde leeftijd wordt officieel niet gesproken van een armoedeval, omdat deze gewoonlijk geen inkomensstijging meemaken. Toch kan er bij hen ook sprake zijn van een geringere bestedingsmogelijkheid bij een hoger inkomen.

1.2.4 Huur

Uit het woononderzoek 2018 van het CBS komt naar voren dat 96 procent van de huishoudens die de bijstandsuitkering als belangrijkste inkomstenbron hebben, in een huurwoning woont. Op basis hiervan gaan we er in deze rapportage vanuit dat huishoudens in een huurwoning wonen.
De huur vormt in de meeste huishoudens de hoogste uitgave op de begroting. De huurprijzen in dit onderzoek zijn vastgesteld in overleg met de gemeente, op basis van cijfers van het CBS. We hebben hierbij gekeken naar de gemiddelde huur van inwoners met een inkomen tot 130 procent van het sociaal minimum.
Voor een- en tweepersoonshuishoudens komt dit neer op 558 euro per maand, voor meerpersoonshuishoudens rekenen we met een huur van 647 euro per maand.

1.3 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd: In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de onderzoeksmethode. Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de lokale inkomens-ondersteunende regelingen. In hoofdstuk 4 worden kort de resultaten weergegeven: Wat is de bestedingsruimte van huishoudens met een laag inkomen? En wat zijn de effecten van het minimabeleid op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen? Ten slotte staan in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen.
In de bijlagen wordt meer informatie gegeven over bronnen van de referentiecijfers en de inkomensopbouw.

2 Onderzoeksmethode: begrotingen

2.1 Inleiding

Om het effect van inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens te berekenen, maakt het Nibud gebruik van begrotingen. Uit deze begrotingen zijn de inkomsten en uitgaven van de huishoudens af te lezen.

De begrotingen zijn voor groepen van huishoudens. De bedragen in de begrotingen zijn gemiddelden; in werkelijkheid zal de financiële situatie van de individuele huishoudens er anders uitzien. De begroting laat dus niet zien in hoeverre een individueel huishouden een sluitende begroting heeft. Wel wordt duidelijk in hoeverre een groep huishoudens een sluitende begroting heeft. Bij het opstellen van de begrotingen wordt geen rekening gehouden met schulden, omdat daarover niets algemeens te zeggen valt. Schulden komen echter vaak voor onder huishoudens met lage inkomens.

Maandbegrotingen

Alle begrotingen zijn maandbegrotingen, waarbij de inkomsten en uitgaven zijn omgerekend naar gemiddelde maandbedragen. In de praktijk kunnen er flinke verschillen zijn tussen de maanden van het jaar. Vakantiegeld wordt bijvoorbeeld vaak jaarlijks uitgekeerd, maar wordt in deze rapportage uitgedrukt in een maandelijks bedrag. Het inkomen is in iedere begroting een vast gegeven.

2.2 Inkomsten

In deze rapportage worden op vier inkomensniveaus begrotingen opgesteld voor de betreffende voorbeeldhuishoudens: het minimuminkomen (bijstand/AOW-uitkering), 110 procent, 120 procent en 130 procent van de geldende bijstandsnorm. Met bijstandsniveau wordt in deze rapportage bedoeld de norm op grond van de Participatiewet, artikel 5 lid 1 sub c.

Uitgangspunt in deze rapportage is het totaal besteedbaar maandinkomen. Dat inkomen bestaat uit alle inkomsten van het huishouden, zoals netto salarissen, uitkeringen, kortingen op de belasting, zorgtoeslag, huurtoeslag, vakantiegeld, kinderbijslag en kindgebonden budget. In de begrotingen is geen rekening gehouden met eigen vermogen of eventuele inkomsten daaruit. Hoe de regelingen doorwerken in de begrotingen en wat de invloed is op het inkomen van de verschillende huishoudens is te zien in bijlage 1.

In de rapportage wordt verondersteld dat de huishoudens maximaal gebruik maken van alle inkomensondersteunende regelingen die op hen van toepassing zijn.

2.3 Uitgaven: Basispakket & Sociale participatie

De noodzakelijke uitgaven vullen we in via een basispakket met apart een pakket voor sociale participatie.
Het basispakket bestaat uit uitgaven die voor elk huishouden niet of moeilijk vermijdbaar zijn.
De begroting bestaat uit een pakket aan vrij goedkope artikelen (niet de allergoedkoopste) die algemeen verkrijgbaar zijn. We houden geen rekening met tweedehands artikelen.

In bijlage 1 staande uitgangspunten en de samenstelling van de pakketten beschreven. Het basispakket en de sociale participatie zijn op bepaalde punten verschillend voor de diverse huishoudtypen. Een alleenstaande staat immers voor andere kosten dan bijvoorbeeld een gezin met kinderen.

Sociale participatie

Als voorbeeld heeft het Nibud een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. Dit pakket is opgesteld in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau. Het gaat bijvoorbeeld om uitgaven aan contributies en abonnementen, bezoek ontvangen en op bezoek gaan, vakantie/uitgaan en recreatief vervoer.
Sociale participatie wordt door velen als noodzakelijk beschouwd en is in veel gemeenten op de een of andere manier onderdeel van het minimabeleid. De uitgaven voor sociale participatie staan beschreven in bijlage 1.

Persoonlijk onvermijdbare uitgaven

Naast de noodzakelijke uitgaven van de pakketten zijn er in individuele gevallen persoonlijk moeilijk of niet-vermijdbare uitgaven. Dit zijn uitgaven die voor een bepaald persoon onontkoombaar zijn. Bijvoorbeeld wanneer iemand een speciaal dieet moet volgen. Voor dit soort uitgaven is vaak een tegemoetkoming mogelijk via gemeentelijk beleid. Deze uitgaven worden in dit rapport niet meegenomen.
Uitzondering zijn de huishoudens met een zorgvraag. Hierbij gaan we uit van extra, onvermijdbare uitgaven. Deze staan beschreven in paragraaf 3.3.4.

In de begrotingen is geen rekening gehouden met kosten voor een huisdier of voor roken. Deze uitgaven worden niet gezien als noodzakelijk. Echter, relatief veel huishoudens in de onderzochte inkomensniveaus zullen wel met deze kosten te maken hebben. Indien dit het geval is, wordt het saldo op de begroting lager dan in deze rapportage is weergegeven. Het is raadzaam hier rekening mee te houden, zeker waar het gaat om de meest kwetsbare groepen (die ook zonder deze kosten de maandbegroting niet of nauwelijks rond krijgen).

2.4 Uitgavensoorten

In alle begrotingen onderscheidt het Nibud drie soorten uitgaven:
- Vaste lasten: Komen regelmatig terug. Meestal vaste bedragen waar een contract aan ten grondslag ligt. Voorbeelden zijn de huur, energiekosten en verzekeringen.
- Reserveringsuitgaven: Komen niet regelmatig voor. De hoogte is niet precies bekend. Voorbeelden hiervan zijn de kosten voor inventaris (meubels, apparatuur/witgoed) en kleding.
- Huishoudelijke uitgaven: Steeds terugkerende uitgaven die maandelijks kunnen variëren. Voorbeelden zijn voeding, was- en schoonmaakartikelen, persoonlijke verzorging.

Lokale tarieven

In deze rapportage wordt gerekend met minimale bedragen die huishoudens nodig hebben om deze uitgaven te kunnen betalen. Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de tarieven voor heffingen, de premie van de collectieve zorgverzekering en de kosten van de peuterspeelzaal.

Minimabeleid

Als er inkomensondersteunende maatregelen zijn die een vergoeding vormen voor bepaalde uitgavenposten, dan is hier rekening mee gehouden in de begrotingen. De regelingen staan beschreven in het volgende hoofdstuk.

2.5 Voorwaarden aan de begrotingen

Aan de begrotingen worden drie belangrijke voorwaarden opgelegd.

1. Zeer goed met geld kunnen omgaan

Een goed overzicht van alle inkomsten en uitgaven is noodzakelijk. Alleen dan kan er voldoende geld opzij worden gezet om onregelmatige uitgaven te kunnen doen. Een gebrek aan goed overzicht kan vaak confronterend zijn en moeilijk te doorbreken.

2. Alle inkomensondersteuning aanvragen

Toeslagen en tegemoetkomingen beslaan vaak een groot deel van het totale inkomstenplaatje. Het is daarom voor huishoudens belangrijk om te weten op welke inkomensondersteuning men recht heeft en hoe en waar deze moet worden aangevraagd. Het tijdig doorgeven van gegevens is hierbij belangrijk. En daarmee dus ook een actieve houding.

3. Geen grote persoonlijk onvermijdbare uitgaven hebben

Hoge persoonlijk onvermijdbare uitgaven zoals afbetalingen, zorgkosten of een hoge huur, kunnen het moeilijk of onmogelijk maken om een sluitende begroting op te stellen. Als de uitgaven niet omlaag gebracht kunnen worden, dan resteert er niks anders dan om te bezuinigen op overige uitgaven. In het geval van de begrotingen met minimale uitgaven, zoals ze in dit rapport zijn opgesteld, ontstaat het gevaar dat er ook bezuinigd wordt op noodzakelijke uitgaven. Dit kan er toe leiden dat er totaal geen reserves meer zijn om tegenslagen op te kunnen vangen, dat rekeningen niet meer betaald worden waardoor schulden ontstaan of dat gezondheidsbedreigende omstandigheden ontstaan.

2.6 De begrotingen

Volgens de methodiek die hierboven staat beschreven, worden de begrotingen opgesteld. Deze begrotingen staan in bijlage 2.

3 Minimabeleid

In dit hoofdstuk worden diverse landelijke en gemeentelijke regelingen voor inkomensondersteuning van minima beschreven. Alleen de regelingen die in de berekeningen zijn meegenomen komen in dit hoofdstuk aan bod. Paragraaf 3.1 beschrijft de landelijke regelingen; in paragraaf 3.2 komen de lokale inkomensondersteunende regelingen aan bod.

3.1 Landelijk beleid

Bij het opstellen van de begrotingen worden de landelijke heffingskortingen (algemene heffingskorting, arbeidskorting, inkomensafhankelijke combinatiekorting en de [alleenstaande] ouderenkorting), landelijke toeslagen (zorgtoeslag, huurtoeslag, kinderopvangtoeslag, kindgebonden budget) en de kinderbijslag in de berekeningen opgenomen.

Landelijke heffingskortingen

Heffingskortingen zijn kortingen op de belasting. Hiermee wil de overheid bepaalde groepen ondersteunen. Denk aan ouders, ouderen en gehandicapten. Door de heffingskorting betalen zij minder belasting.

De volgende heffingskortingen (2019) zijn voor de voorbeeldhuishoudens van belang:

Algemene heffingskorting
Voor iedereen boven de 18 die inkomstenbelasting betaalt, ook als men niet werkt. De algemene heffingskorting bedraagt maximaal 2.477 euro per jaar voor mensen onder de AOW-gerechtigde leeftijd en 1.268 euro vanaf de AOW gerechtigde leeftijd.

Arbeidskorting
Voor iedereen die betaald werk heeft, ook als men daarnaast nog gedeeltelijk een uitkering ontvangt. De arbeidskorting bedraagt maximaal 3.399 euro per jaar.

Inkomensafhankelijke combinatiekorting
Voor werkende ouders met kinderen jonger dan 12 jaar. Deze wordt toegekend aan de alleenstaande ouder of aan de minst verdienende fiscale partner. Deze heffingskorting bedraagt maximaal 2.835 euro per jaar.

Ouderenkorting en alleenstaande ouderenkorting
Heffingskortingen voor AOW-gerechtigden. De ouderenkorting bedraagt maximaal 1.596 euro per jaar; de alleenstaande-ouderenkorting is 429 euro per jaar.

Landelijke toeslagen

Toeslagen zijn bijdragen van de overheid om tegemoet te komen in de kosten voor de zorgverzekering, huur of kind(eren). Of een huishouden recht heeft op bepaalde toeslagen, is afhankelijk van een aantal factoren (bijvoorbeeld inkomen).

De volgende toeslagen zijn van belang voor de voorbeeldhuishoudens:

Zorgtoeslag
Zorgtoeslag is een bijdrage van de overheid voor de kosten van de zorgverzekering. Iemand kan aanspraak maken op zorgtoeslag vanaf 18 jaar. Dit geldt voor zowel alleenstaanden als stellen. Het inkomen moet wel onder de inkomensgrens vallen. Een alleenstaande heeft recht op zorgtoeslag bij een toetsinkomen van 29.562 euro of minder. Voor samenwonenden is deze grens 37.885 euro.

Naast de inkomensgrens is er ook een vermogensgrens voor de zorgtoeslag. In 2019 bedraagt deze voor alleenstaanden 114.776 euro en voor paren 145.136 euro.
De zorgtoeslag voor een alleenstaande is maximaal 99 euro per maand. Voor een stel is de zorgtoeslag maximaal 192 euro. Hoe lager het inkomen, hoe meer toeslag iemand ontvangt.

Huurtoeslag
Huurtoeslag is een bijdrage van de overheid in de huurkosten. Huurders van een zelfstandige huurwoning kunnen in aanmerking komen voor huurtoeslag. De hoogte van de huurtoeslag is afhankelijk van het inkomen, het vermogen, de huishoudsamenstelling en de huur.

Een- en tweepersoonshuishoudens krijgen boven de 228,62 euro (minimale basishuur) huurtoeslag tot een huur van 424,44 euro. Voor een huur boven dit bedrag wordt 65 procent van de huur tot 607,46 euro vergoed (651,03 euro voor driepersoonshuishoudens of meer). Alleenstaanden of ouderen/hulpbehoevenden krijgen boven deze huur tot een huur van maximaal 720,42 euro vervolgens nog 40 procent vergoed.
Voor ouderen is de minimale basishuur enkele euro's lager. De basishuur is inkomensafhankelijk waardoor de huurtoeslag daalt bij een hoger inkomen.

Vanaf een inkomen van 22.700 euro heeft een alleenstaande geen recht meer op huurtoeslag (22.675 euro vanaf AOW-leeftijd). Voor meerpersoonshuishoudens is de inkomensgrens 30.825 euro (30.800 euro vanaf AOW-leeftijd).
De vermogensgrens voor de huurtoeslag van 30.360 euro is strenger dan voor de zorgtoeslag.

Kinderopvangtoeslag
Kinderopvangtoeslag is een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang. De kinderopvangtoeslag is geregeld in de Wet Kinderopvang. De wet geldt voor dagopvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar en buitenschoolse opvang voor basisschoolkinderen. Maar ook voor opvang door ouderparticipatiecrèches of gastouders via een gastouderbureau en voor de peuterspeelzaal. Informele opvang door familie of kennissen valt hier dus niet onder.
Om voor kinderopvangtoeslag in aanmerking te komen moet de instelling zijn aangemeld bij het Landelijk Register Kinderopvang. Ook moeten, in het geval van paren, beide ouders werken, tenzij er een re-integratietraject wordt gevolgd.

De vergoeding wordt berekend over een maximaal uurtarief van 8,02 euro voor kinderen tot vier jaar (dagopvang) en van 6,89 euro voor kinderen in de basisschoolleeftijd (buitenschoolse opvang). Wanneer iemand per uur meer dan dit bedrag betaalt, ontvangt hij of zij over dit extra deel geen toeslag.
Er gelden grenzen voor het totaal aantal uren waarvoor kinderopvangtoeslag aangevraagd kan worden.

Kindgebonden budget
Iedereen met kinderen jonger dan 18 jaar kan in aanmerking komen voor het kindgebonden budget. Dit is een maandelijkse, inkomensafhankelijke bijdrage in de kosten van kinderen. Voorwaarde is dat iemand zijn of haar kind 'in belangrijke mate onderhoudt'.

In 2019 ontvangt iemand met een verzamelinkomen tot 20.941 euro het maximale bedrag aan kindgebonden budget. Na dit inkomen wordt de hoogte van het bedrag geleidelijk afgebouwd. Het bedrag aan kindgebonden budget is afhankelijk van het aantal kinderen en de leeftijd van de kinderen. Voor alleenstaande ouders is dit hoger dan voor paren.
Het kindgebonden budget voor het tweede kind is lager dan voor het eerste kind en vanaf het derde kind eveneens lager dan voor het tweede kind. Vanaf 12 jaar is het kindgebonden budget hoger.

Kinderbijslag
Een ouder heeft recht op kinderbijslag voor thuiswonende eigen kinderen, stiefkinderen tot 18 jaar en soms voor pleegkinderen tot 16 jaar. Kinderbijslag wordt eenmaal per kwartaal uitgekeerd. De bedragen worden in het geval van meerdere kinderen bij elkaar opgeteld. De bedragen voor kinderbijslag zijn afhankelijk van de leeftijd van het kind. De kinderbijslag voor een kind van 12 tot 18 jaar bedraagt 314,24 euro. Voor 6 tot 12 jaar en voor 0 tot 6 jaar is het respectievelijk 267,10 euro en 219,97 euro.

3.2 Lokaal minimabeleid

Naast de landelijke inkomensondersteunende maatregelen heeft de gemeente Arnhem voor huishoudens met een laag inkomen ook een lokaal minimabeleid. De regelingen die worden opgenomen in de berekeningen komen in de volgende paragrafen aan bod.

3.2.1 Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente Arnhem kent een kwijtscheldingsregeling voor de gemeentelijke heffingen. De kwijtscheldingsnorm bedraagt 100 procent van het sociaal minimum. Dat wil zeggen dat, afhankelijk van het vermogen, huishoudens met een inkomen rond het sociaal minimum in principe geen gemeentelijke heffingen hoeven te betalen. Bij een inkomen hierboven wordt wel betalingscapaciteit verondersteld.
De beleidsvrijheid ten aanzien van het kwijtscheldingsbeleid wordt bepaald door landelijke regelgeving. Hierbij wordt aan gemeenten de mogelijkheid geboden om rekening te houden met de kosten voor kinderopvang en om voor AOW'ers uit te gaan van de netto AOW in plaats van de bijstandsbedragen. De gemeente Arnhem maakt gebruik van de mogelijkheid om uit te gaan van de verhoogde norm voor AOW'ers, maar houdt geen rekening met de kosten voor kinderopvang bij de bepaling van de betalingscapaciteit. Wel worden de bedragen voor kinderopvangtoeslag en het kindgebonden budget vrijgelaten, dus niet meegeteld als inkomen.

Bij het waterschap Rivierenland is kwijtschelding mogelijk voor de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing ingezetenen. Bij de berekening van de kwijtschelding hanteert het waterschap, net zoals de gemeente, de norm van 100 procent van de toepasselijke norm.

De kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen en het waterschap worden apart berekend. Een toelichting op de berekening van de gemeentelijke heffingen staat in bijlage 1.

3.2.2 Collectieve (aanvullende) zorgverzekering

Het verzekeren tegen ziektekosten is voor iedereen wettelijk verplicht. Daarom biedt de gemeente Arnhem inwoners met een laag inkomen een collectieve zorgverzekering aan. Het gaat om de basisverzekering plus een aanvullende verzekering en een tandverzekering.
Deelnemers kunnen kiezen uit verschillende pakketten bij zorgverzekeraar Menzis: GarantVerzorgd 1, GarantVerzorgd 2 en GarantVerzorgd 3, aangevuld met een keuze uit drie tandverzekeringen te weten GTV250, GTV 500 en GTV 750.
In de meest uitgebreide variant (GarantVerzorgd 3) is tevens het verplichte eigen risico meeverzekerd. Voor dit pakket gelden aanvullende specifieke voorwaarden.[1]

In de begrotingen rekenen we met de premie van GarantVerzorgd 2 en de goedkoopste tandartsverzekering (GTV 250). Alleen bij de huishoudens met een zorgvraag wordt gerekend met GarantVerzorgd 3. Omdat bij dit pakket het eigen risico is meeverzekerd, wordt voor het huishouden met een zorgvraag de post "eigen risico" op nul gezet. Voor de huishoudens met GarantVerzorgd 2 rekenen we wel een bedrag voor de reservering van het eigen risico, namelijk 32 euro per maand (385 euro/12). Wij gaan ervan uit dat huishoudens met een laag inkomen voor het eigen risico moeten reserveren, omdat zij dit bedrag (mocht dit onverwachts nodig zijn), niet 'op de plank zullen hebben liggen'.

De totale premie van GarantVerzorgd 2 (inclusief tandverzekering) bedraagt 143,80 euro per maand. In dit bedrag zijn de collectiviteitskorting en de gemeentelijke bijdrage al verrekend. Voor Garant Verzorgd 3 komt de premie uit op 163,30 euro.
Om voor deelname aan de collectieve zorgverkering in aanmerking te komen, hanteert de gemeente Arnhem een inkomensgrens van 120 procent van de toepasselijke bijstandsnorm. Voor GarantVerzorgd 3 ligt de inkomensgrens op 130 procent.
De kosten van de premie zijn in de begrotingen opgenomen onder de uitgavepost "zorgverzekering". De zorgtoeslag die huishoudens ontvangen is in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

3.2.3 Individuele inkomenstoeslag

De individuele inkomenstoeslag in de gemeente Arnhem is bedoeld voor inwoners:

- tussen de 21 jaar en de AOW-gerechtigde leeftijd;
- die gedurende een periode van minimaal drie jaar over een inkomen beschikken dat niet hoger is geweest dan 105 procent van de geldende bijstandsnorm;
- die een vermogen hebben dat niet hoger is dan de in de Participatiewet genoemde vermogensgrenzen;
- die geen zicht hebben op inkomensverbetering (studenten zijn uitgesloten);
- die niet gedetineerd zijn op het moment van de aanvraag;
- die geen maatregel opgelegd hebben gekregen in verband met de arbeidsverplichting gedurende de referteperiode van 36 maanden.

[1] Om hiervoor in aanmerking te komen, moet aan twee van de vier onderstaande voorwaarden worden voldaan:

- U heeft een voorziening vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO).
- U betaalt een eigen bijdrage aan het Centraal Administratie Kantoor (CAK) voor zorg aan huis.
- U heeft een indicatie vanuit de Wet langdurige Zorg (WlZ).
- U heeft vorig jaar (2019) het volledige eigen risico betaald.

De hoogte van de IIT bedraagt voor paren en alleenstaande ouders 375 euro per jaar en voor alleenstaanden 260 euro per jaar.

Bij de resultaten van deze rapportage worden de saldi van huishoudens die in aanmerking komen voor de individuele inkomenstoeslag apart gepresenteerd, omdat de IIT niet voor elke inwoner van Arnhem met een laag inkomen geldt.

3.2.4 Vergoeding schoolkosten

Voor huishoudens met schoolgaande kinderen (4 tot 18 jaar) en een inkomen niet hoger dan 120 procent van de geldende bijstandsnorm verstrekt de gemeente een bijdrage in de schoolkosten. Voor kinderen in het primair onderwijs is deze bijdrage 40 euro per schooljaar, voor kinderen in het voortgezet onderwijs is dit 70 euro per schooljaar.
De scholen ontvangen een bijdrage per kind. Zij kunnen dit inzetten om de schoolkosten van leerlingen te verlagen.
Deze vergoedingen worden verrekend met de post "Onderwijs".

3.2.5 GelrePas

De GelrePas is een Arnhems instrument om de maatschappelijke participatie van inwoners met een laag inkomen te bevorderen. Met de pas worden financiële drempels weggenomen of in ieder geval verlaagd, die bij activiteiten op het gebied van sport en cultuur of op sociaal terrein voor inwoners met een laag inkomen kunnen bestaan. De pas is zowel bedoeld voor volwassenen (18+) als voor kinderen van 4 tot 18 jaar. Het betreft een individuele pas.

Om voor de GelrePas in aanmerking te komen mag het inkomen niet hoger zijn dan 120 procent van de geldende bijstandsnorm. Voor gezinnen met kinderen van 4 tot en met 17 jaar geldt een inkomensgrens van 130 procent. Het vermogen mag niet hoger zijn dan het wettelijk vrij te laten vermogen.
Studenten met studiefinanciering of scholieren met een WTOS-toelagen zijn uitgesloten van het recht op een Gelrepas (zij worden geacht gebruik te kunnen maken van studentenkortingen).

De GelrePas kent diverse vergoedingen: Kinderen krijgen op het onderdeel sport 100 procent vergoed tot maximaal 225 euro per jaar. Op het onderdeel cultuur wordt maximaal 405 euro vergoed, voor ten hoogste één cursus/activiteit per jaar. Voor cultuur geldt een eigen bijdrage van 10 procent.
Voor volwassenen wordt 50 procent van de jaarcontributie van een sportvereniging vergoed tot maximaal 225 euro per jaar. Voor cultuur wordt 50 procent van de jaarcontributie vergoed tot maximaal 185 euro euro per jaar. Voor cultuur geldt een eigen bijdrage van 10 procent.
Daarnaast zijn er voor kinderen en volwassenen nog diverse andere vergoedingen. Zo zijn er kortingen voor film, theater, musea, etc. Specifiek voor kinderen is er "Ome Joop's Tour", waar een vergoeding van 120 euro per kind aan verbonden is. Ook zijn kortingen mogelijk voor zwemabonnementen, cursussen, pasfoto's en voorzieningen zoals de bibliotheek.

Het is lastig om het gebruik van de GelrePas uit te drukken in een bepaald bedrag. Temeer daar kortingen op bijvoorbeeld uitjes ook weer tot extra bestedingen zullen leiden, bijvoorbeeld voor het vervoer er naartoe of versnaperingen ter plaatse.

In overleg met de gemeente Arnhem worden de volgende vergoedingen in de begrotingen doorgerekend: Voor sport en cultuur is in de begrotingen een bedrag opgenomen van 11,50 euro per maand voor kinderen van 4 tot 12 jaar en 17,50 euro per maand voor personen vanaf 12 jaar. Deze bedragen worden in de begroting op nul gezet.
Voor vakantie en uitgaan wordt standaard een uitgave opgenomen van 17,50 euro per maand per gezinslid. Vanwege de voordelen van de GelrePas halveren we dit bedrag in de begroting voor Arnhem. (Zie voor de bedragen bijlage 1, onder sociale participatie.)

3.2.6 Particuliere fondsen

In de gemeente Arnhem zijn zowel de Stichting Leergeld als het Jeugdfonds Sport en Cultuur actief.

Stichting Leergeld
De Stichting Leergeld verstrekt (zoveel mogelijk tweedehands) computers, fietsen, fietsreparaties, kosten voor schoolkampen, -excursies en andere schoolactiviteiten. In aanmerking komen in principe kinderen uit gezinnen met een inkomen tot 120 procent van de bijstandsnorm. Computers zijn bedoeld voor kinderen in het voortgezet onderwijs.

Wanneer er geen voorzieningen zijn waarop een beroep kan worden gedaan voor het betreffende kind, of wanneer deze voorzieningen niet toereikend zijn, kan aanvullende hulp geboden worden door Leergeld in de vorm van giften in natura (in principe een 2e hands fiets of 2e hands laptop).
Direct aan de school dragen zij bij aan de kosten van met name sociale evenementen als schoolkamp en -reis.

In overleg met de gemeente worden in de begrotingen de kosten van een laptop en een fiets verrekend voor kinderen op het voortgezet onderwijs. Kinderen op het basisonderwijs kunnen ook in aanmerking komen voor een fiets, wanneer zij meer dan 1,5 kilometer van school wonen. Hier wordt in de begrotingen niet van uitgegaan.

Jeugdfonds Sport en Cultuur
Het Jeugdfonds Sport en Cultuur vergoedt de contributie voor sport en cultuur voor kinderen die geen gebruik kunnen maken van een GelrePas. In deze rapportage gaan we ervan uit dat kinderen uit gezinnen met een inkomen tot 130 procent van de geldende bijstandsnorm gebruik (kunnen) maken van de GelrePas. Vergoedingen vanuit het Jeugdfonds worden daarom niet in de begrotingen meegenomen.

3.2.7 Kinderopvang en peuteropvang

Op grond van de Wet kinderopvang kunnen ouders van kinderen tot twaalf jaar een tegemoetkoming toegekend krijgen voor de kosten van kinderopvang. Vervolgens resteert een eigen bijdrage voor deze kosten. Voor deze eigen bijdrage kan met de GelrePas een extra korting van 7 euro per maand verkregen worden. Daarnaast krijgen ouders met een inkomen onder 19.433 euro 7 uur van de 14 uur kinderopvang gratis.

Een alleenstaande ouder met een inkomen boven bijstandsniveau zal enkele dagen per week werken en dus gebruik maken van de kinderopvang. In deze rapportage wordt bij een inkomen op 110 procent van de bijstandsnorm uitgegaan van 20 uur kinderopvang per week, bij een inkomen op 120 en 130 procent van de norm wordt uitgegaan van 30 uur kinderopvang per week.

Een alleenstaande ouder met een bijstandsuitkering hoeft geen gebruik van de kinderopvang te maken. Wel wordt ervan uitgegaan dat twee maal 7 uur per week gebruik wordt gemaakt van de peuteropvang, waarvan 7 uur gratis.
Ook paren zonder werk (met een bijstandsuitkering) of paren waarvan één van beide partners werkt (met een inkomen van 110 tot en met 130 procent van de norm), zullen geen gebruik maken van de kinderopvang, maar van de peuteropvang.

Per 1 januari 2018 zijn peuterspeelzalen omgevormd tot kinderdagverblijven. Dit is geregeld in de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. Hierdoor krijgen sommige ouders die gebruik maken van de peuteropvang recht op kinderopvangtoeslag. Eenverdieners (kostwinnergezin) of werkloze alleenstaande ouders komen niet in aanmerking voor kinderopvangtoeslag. Voor deze ouders geldt in de gemeente Arnhem hetzelfde als voor ouders met recht op kinderopvangtoeslag: bij een inkomen lager dan 19.433 euro krijgen ouders bij minimaal 7 uur peuteropvang, 7 uur gratis. Bovendien is er recht op de extra korting met de GelrePas.

De kosten voor kinderopvang en de peuterspeelzaal zijn in de begrotingen opgenomen onder de post “kinderopvang”. De kinderopvangtoeslag (of de vergoeding die door de gemeente wordt verstrekt) is in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

3.2.8 Individuele bijzondere bijstand

De gemeente Arnhem verstrekt voor bijzondere en noodzakelijke kosten individuele bijzondere bijstand. Het inkomen tot 110 procent van de toepasselijke bijstandsnorm wordt niet als draagkracht aangemerkt; van het inkomen daarboven wordt 25 procent als draagkracht aangemerkt.
Voor medische kosten geldt dat 25 procent van het inkomen boven 120 procent van de geldende bijstandsnorm als draagkracht wordt bestempeld. Voor bewindvoeringskosten wordt de helft van inkomen boven de bijstandsnorm als draagkracht beschouwd.

De individuele bijzondere bijstand wordt in dit onderzoek niet meegenomen omdat deze sterk afhankelijk is van de persoonlijke situatie. Hiervan uitgezonderd zijn de huishoudtypen met een zorgvraag. Bij deze huishoudtypen gaan we uit van een aantal veronderstellingen (zie ook paragraaf 3.3.3). Indien voor een of meer van deze voorzieningen individuele bijzondere bijstand kan worden aangevraagd, wordt dit meegenomen in de begroting. Overige verstrekkingen vanuit de individuele bijzondere bijstand worden, net als bij de andere huishoudtypen, niet meegenomen.

3.2.9 Duurzame gebruiksgoederen

Voor het vervangen van duurzame gebruiksgoederen moeten mensen in principe zelf reserveren. Voor deze kosten kunnen huishoudens met een laag inkomen de Individuele Inkomenstoeslag gebruiken.
Wanneer er iets onverwachts gebeurt, bijvoorbeeld een scheiding, of als er beslag op het inkomen ligt, dan hebben mensen niet kunnen reserveren. In dit soort gevallen is bijzondere bijstand mogelijk (zie hierboven). Vergoedingen worden verstrekt op basis van een tweedehandsprijslijst.
De bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen wordt in dit onderzoek niet meegenomen, omdat dit afhankelijk is van de individuele omstandigheden.

3.3 Huishoudens met een zorgvraag

In dit onderzoek worden tevens twee huishoudens met extra zorgkosten onderzocht, namelijk een eenoudergezin en een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd).

Hieronder wordt eerst dieper ingegaan op de regelingen van de gemeente Arnhem voor huishoudens met een zorgvraag. Daarna wordt het profiel van dit huishoudtype nader omschreven en wordt bekeken wat het effect van de regelingen is op de maandbegroting van de alleenstaande oudere met een zorgvraag.

3.3.1 Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) zorgt ervoor dat mensen met een handicap, chronisch zieken en ouderen een zo normaal mogelijk dagelijks leven kunnen leiden. De gemeente bekijkt of hulp nodig is en waarmee iemand het beste is geholpen. Iedere gemeente regelt dit op zijn eigen manier.
Naast algemene taken, zoals het vergroten van de leefbaarheid in de gemeente, heeft de gemeente op basis van de Wmo de volgende taken:

- ondersteuning van mensen met een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking zodat zij mee kunnen doen aan de samenleving, bijvoorbeeld door begeleiding, zinvolle daginvulling, huishoudelijke verzorging, woningaanpassing, vervoer of een rolstoel;
- ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers, bijvoorbeeld door trainingen, of ondersteuning in het geval dat de mantelzorger ziek is.

3.3.2 Collectieve zorgverzekering

Zoals in paragraaf 3.2.2 staat beschreven, kent de gemeente Arnhem een uitgebreide collectieve zorgverzekering waar huishoudens met extra zorgkosten veel profijt van kunnen hebben: GarantVerzorgd 3. Via dit pakket is onder meer het verplicht eigen risico van 385 euro per jaar meeverzekerd, evenals de eigen bijdrage voor Wmo maatwerkvoorzieningen (tot een bedrag van 300 euro per jaar). Voor dit pakket gelden aanvullende specifieke voorwaarden.

3.3.3 Tegemoetkoming Meerkosten Chronisch Zieken en Gehandicapten

De tegemoetkoming meerkosten voor chronisch zieken en gehandicapten (TM-CZG) is een gemeentelijke bijdrage van maximaal 155 euro per jaar, om indirecte zorgkosten te compenseren die niet op een andere manier worden vergoed. De TM-CZG is bedoeld voor een inwoner die:

- een (gezamenlijk) inkomen heeft tot maximaal 150 procent van het sociaal minimum én
- een vermogen heeft tot maximaal 10.000 euro voor alleenstaanden en 20.000 euro voor alleenstaande ouders en gehuwden én
- het afgelopen jaar het volledig eigen risico voor de zorgverzekering heeft betaald én
- het lopende jaar een eigen bijdrage betaalt aan het CAK voor Wmo hulpmiddelen of zorg thuis.

In deze rapportage gaan we er vanuit dat de huishoudens met een zorgvraag aan de voorwaarden voldoen en dus voor de bijdrage in aanmerking komen. In de begrotingen is deze tegemoetkoming opgenomen bij de inkomsten.

3.3.4 Uitgangspunten huishoudens met zorgvraag

Om de begrotingen voor huishoudens met een zorgvraag op te maken, moeten zogenoemde zorgprofielen worden opgesteld. Vervolgens kan bepaald worden welke extra kosten dit huishoudens heeft, en welke vergoedingen daar tegenover staan.
De profielen zijn opgesteld door het Nibud, in samenspraak met Ieder(In)[2].

Voor de alleenstaande vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd geldt het volgende zorgprofiel:

- Hartklachten
- Bril
- Gehoorapparaat
- Rollator
- Een medicijn dat door (aanvullende) zorgverzekering vergoed wordt
- Lichte vorm van incontinentie
- Maakt gebruik van de maaltijdvoorziening
- 3 uur huishoudelijke verzorging per week
- 14 uur persoonlijke verzorging per week
- 4 uur verpleging per week
- Personenalarmering
- Gebruik belbus/collectief vervoer
- Woningaanpassing (drempels weg, verhoogde wc)

Het profiel voor de alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd ziet er als volgt uit:

- Stofwisselingsziekte
- Longproblemen
- Hoog medicijngebruik (deels eigen bijdrage voor betalen)
- Rolstoelgebonden
- 2 uur huishoudelijke verzorging per week
- 12 uur persoonlijke verzorging per week
- 4 uur verpleging per week
- Woningaanpassing (drempels weg, verhoogde WC)
- Personenalarmering
- Gebruik belbus / collectief vervoer

Gezien het bovenstaande, zal de begroting van de huishoudens met een zorgvraag op diverse punten afwijken van de standaardbegrotingen:

- De **huishoudelijke verzorging** is in de gemeente Arnhem mogelijk als een algemene voorziening of een maatwerkvoorziening. Veruit het grootste deel (85 procent) heeft de huishoudelijke verzorging als een maatwerkvoorziening. Hiervoor betaalt de inwoner een inkomensafhankelijke eigen bijdrage. De eigen bijdrage Wmo is 17,50 euro per vier weken (19 euro per maand), ongeacht het inkomen. De eigen bijdrage wordt betaald vanuit de collectieve zorgverzekering die de gemeente aanbiedt.
  Er komen daarom geen meerkosten bij voor de huishoudelijke verzorging.

[2] Ieder(In) is een belangenorganisatie voor mensen met een beperking of een chronische ziekte

- De **persoonlijke verzorging en verpleging** vallen in het basispakket van de zorgverzekering. Hiervoor komen er dus geen extra kosten bij.

- De **maaltijdvoorziening** zorgt voor meerkosten ten opzichte van de situatie waarin de warme maaltijd zelf wordt bereid. De kosten voor een warme maaltijd, bedragen gemiddeld 5,65 euro per maaltijd. Dit is een gemiddelde tussen versmaaltijden en vriesmaaltijden.
  Voor inwoners die vanwege sociaal-medische redenen niet in staat zijn om zelf een maaltijd te bereiden en die in het bezit zijn van een GelrePas is een vergoeding mogelijk van 2,50 euro op de hoofdmaaltijd.
  Volgens de Nibud Prijzengids kost een warme maaltijd voor personen van 70 jaar en ouder 2,14 euro per persoon. De meerkosten voor een warme maaltijd bedragen dus 5,65 euro minus 2,14 euro is 3,51. Inwoners met een GelrePas hebben, na aftrek van de vergoeding van 2,50 euro, meerkosten van 1,01 euro per maaltijd.
  Uitgaande van vijf maaltijden per week, zijn de meerkosten 76,05 euro per maand. Inclusief de korting met de GelrePas wordt dit 21,88 euro per maand.
  De meerkosten voor de maaltijdvoorziening van de alleenstaande oudere met een zorgvraag zijn in de begrotingen opgenomen onder de post "voeding".

- Het huishouden met een zorgvraag maakt gebruik van **aanvullend vervoer**. In de gemeente Arnhem gelden hiervoor de volgende tarieven:

Tarieven	*Opstaptarief*	*Km-tarief*
Wmo met korting	*€ 0,95*	*€ 0,17*
Wmo zonder korting	*€ 3,15*	*€ 0,49*

  Inwoners krijgen een Avan-pas vanuit de wmo met een kilometerbudget. Dan geldt het bovenste tarief. Boven dat budget geldt het onderste tarief. De hoogte van het kilometerbudget is afhankelijk van de vervoersbehoefte van de de inwoners. In het algemeen komt dit neer op 1.500 kilometer per jaar. Dit wordt minder als er ook een andere vervoersvoorziening wordt ingezet, zoals bijvoorbeeld een scootmobiel.

  In de begrotingen wordt gerekend met vier ritten per maand van 5 kilometer enkele reis, wat neerkomt op 14,40 euro per maand.
  Daarnaast rekenen we een aantal langere reizen voor bijvoorbeeld het bezoeken van een specialist. Daarbij gaan we uit van 4 ritten per jaar van 50 kilometer enkele reis. Omgerekend per maand gaat dit om een bedrag van 6,30 euro.
  Totaal gaat het dus om een bedrag van 20,70 euro per maand aan extra vervoerskosten vanwege zorg.
  Verder gaan we ervan uit dat er geen gebruik wordt gemaakt van de fiets; deze kosten (8,84 euro per maand) zijn daarom uit de begroting van de betreffende huishoudens gehaald. De extra vervoerskosten zijn opgenomen onder de post "vervoer".

- Voor de **extra waskosten** in verband met incontinentie gaan we uit van twee keer per week extra wassen, wat neerkomt op 10 euro per maand. Deze kosten worden vergoed vanuit de Wmo (maatwerkvoorziening huishoudelijke hulp).
  In de begrotingen komen er daarom geen kosten bij.

- Voor de **eigen bijdrage voor medicijnen** voor het huishouden onder de AOW-gerechtigde leeftijd (eenoudergezin) rekenen we 200 euro op jaarbasis. Dit bedrag is door het Nibud en Ieder(in) vastgesteld in eerder onderzoek. De kosten worden verrekend met de uitgavenpost "eigen bijdragen, betalingen zorg".

- De kosten voor een **woningaanpassing** (drempels weg, verhoogde wc), die vanuit de Wmo wordt toegekend, worden doorgegeven aan het CAK voor de inning van de eigen bijdrage. Het CAK berekent aan de hand van het inkomen en vermogen wat dan de eigen bijdrage wordt en de periode waarover men moet betalen.
  Deze eigen bijdrage wordt vergoed vanuit de collectieve zorgverzekering. Er komen in de begroting dus geen extra kosten bij.

- De kosten voor de **personenalarmering** worden volledig vanuit de aanvullende zorgverzekering vergoed. In de begrotingen komt er daarom geen bedrag meer bij.

- Naast bovengenoemde zorgkosten rekenen we nog acht euro per maand voor **attentiekosten** voor hulp van buren, vrienden, etc. Deze kosten zijn opgenomen onder de post "eigen bijdragen/betalingen zorg".

De bovenstaande kosten en bijbehorende vergoedingen hebben betrekking op de zorgprofielen die als uitgangspunt voor deze minima-effectrapportage zijn gekozen. Uiteraard zal het zorgprofiel per individu verschillend zijn en daarmee zullen er dus ook verschillende kosten zijn. In de gehanteerde zorgprofielen wordt bijvoorbeeld uitgegaan van een eigen bijdrage voor huishoudelijke verzorging. Echter, ook dagbesteding en persoonlijke begeleiding vallen onder de Wmo en ook hiervoor is een eigen bijdrage verschuldigd. Dit is niet in de begrotingen meegenomen, omdat de gekozen zorgprofielen hier niet om vragen.

4 Resultaten

4.1 Saldo inkomsten min uitgaven

Dit hoofdstuk bevat de resultaten van het onderzoek.

Een en ander wordt schematisch weergegeven in tabel 1 op de volgende pagina. De tabel bevat per voorbeeldhuishouden een overzicht van het saldo van inkomsten min uitgaven bij verschillende inkomensniveaus. Achtereenvolgens is het saldo weergegeven nadat:

- alleen de uitgaven uit het basispakket zijn gedaan;
- zowel de uitgaven uit het basispakket als voor sociale participatie zijn gedaan;
- alleen de uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, rekening houdend met de Individuele Inkomenstoeslag (IIT);
- zowel de uitgaven uit het basispakket als voor sociale participatie zijn gedaan, rekening houdend met de Individuele Inkomenstoeslag (IIT).

Verder is de volgende codering weergegeven:

Een negatief saldo op de maandbegroting is in rood weergegeven;

- Als een hoger inkomen leidt tot minder bestedingsruimte dan is dit bij het betreffende inkomensniveau aangegeven met een pijltje.
- Een rood pijltje betekent een armoedeval ten opzichte van de situatie met een bijstandsuitkering (uitstroomval/werkloosheidsval).
- Een grijs pijltje betekent een armoedeval ten opzichte van het voorliggende inkomensniveau (doorstroomval).

Het kan voorkomen dat een huishouden op een bepaald inkomensniveau te maken heeft met zowel een doorstroom- als een uitstroomval. In dat geval kleurt het pijltje rood.

Uit de tabel valt af te lezen dat er voor een alleenstaande met een bijstandsuitkering 74 euro per maand resteert nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan. Als naast de uitgaven uit het basispakket ook alle uitgaven aan sociale participatie zijn gedaan, dan is er een bestedingsruimte van 7 euro. Hierbij is rekening gehouden met alle landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen.

Tabel 1. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand

a. Alleenstaande

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	inclusief inkomenstoeslag	saldo na basispakket en participatie
100%	€	74	€	7	€	95	€	28
110%	€	75	€	8	€	75	€	8
120%	€	178	€	111	€	178	€	111
130%	€	243	€	149	€	243	€	149

b. Alleenstaande oudere

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	inclusief inkomenstoeslag	saldo na basispakket en participatie
100%	€	259	€	192				
110%	€	261	€	194				
120%	€	341	€	274				
130%	€	403	€	309				

c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	inclusief inkomenstoeslag	saldo na basispakket en participatie
100%	€	374	€	251	€	406	€	282
110%	€	412	€	289	€	412	€	289
120%	€	457	€	334	€	457	€	334
130%	€	543	€	419	€	543	€	419

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen 12 & 16 jaar

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	inclusief inkomenstoeslag	saldo na basispakket en participatie
100%	€	222	€	95	€	254	€	126
110%	€	260	€	132	€	260	€	132
120%	€	313	€	185	€	313	€	185
130%	€	376	€	248	€	376	€	248

e. Paar zonder kinderen

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	inclusief inkomenstoeslag	saldo na basispakket en participatie
100%	€	105	€	7	€	136	€	39
110%	€	136	€	39	€	136	€	39
120%	€	212	€	114	€	212	€	114
130%	€	244	€	94	€	244	€	94

f. Paar met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	inclusief inkomenstoeslag	saldo na basispakket en participatie
100%	€	203	€	50	€	235	€	81
110%	€	238	€	84	€	238	€	84
120%	€	295	€	141	€	295	€	141
130%	€	298	€	145	€	298	€	145

g. Paar met 2 oudere kinderen 12 & 16 jaar

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	inclusief inkomenstoeslag	saldo na basispakket en participatie
100%	€	77	€	-82	€	108	€	-50
110%	€	111	€	-47	€	111	€	-47
120%	€	167	€	9	€	167	€	9
130%	€	151	€	-7	€	151	€	-7

h. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen met zorgvraag

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	inclusief inkomenstoeslag	saldo na basispakket en participatie
100%	€	187	€	59	€	219	€	91
110%	€	225	€	97	€	225	€	97
120%	€	277	€	150	€	277	€	150
130%	€	293	€	165	€	293	€	165

i. Alleenstaande oudere met zorgvraag

		saldo na basispakket		saldo na basispakket en participatie		saldo na basispakket	inclusief inkomenstoeslag	saldo na basispakket en participatie
100%	€	223	€	156				
110%	€	225	€	158				
120%	€	304	€	237				
130%	€	318	€	225				

4.2 Tekorten en armoedevallen

Tekorten

Uit tabel 1 blijkt dat in de gemeente Arnhem, na bekostiging van het basispakket, geen enkel huishouden een tekort op de begroting heeft.

Als ook de uitgaven voor sociale participatie zijn gedaan, dan heeft het paar met twee oudere kinderen een tekort op bijstandsniveau van 82 euro. Op 110 procent is er een tekort van 47 euro. Bij een inkomen op 120 procent van de geldende bijstandsnorm wordt het saldo positief (9 euro), maar op 130 procent ontstaat weer een tekort van 7 euro. Een belangrijke oorzaak van deze tekorten ligt in het feit dat een paar de kosten van twee volwassenen moet dragen, zoals de kosten van de zorgverzekering, kleding en voeding. Daar komen de kosten voor de oudere kinderen nog bij, die hoger liggen dan de uitgaven voor jonge kinderen. Deze combinatie maakt dit huishoudtype financieel zeer kwetsbaar.

Als ook naar de IIT wordt gekeken, dan blijven de bovengenoemde tekorten bestaan. Op bijstandsniveau wordt het tekort wel kleiner, namelijk 50 euro per maand. Bij een inkomen hoger dan 105 procent, is er geen recht meer op IIT. De tekorten boven dit niveau blijven dus gelijk.

De overige onderzochte huishoudtypen kunnen de maandbegroting wel rond krijgen. Hierbij moet de kanttekening worden geplaatst dat een alleenstaande met een bijstandsuitkering slechts 7 euro per maand overhoudt, als ook de kosten voor sociale participatie zijn gedaan. Op 110 procent is dit 8 euro. Ook bij paren zonder kinderen is de bestedingsruimte klein: 7 euro op bijstandsniveau en 39 euro op 110 procent van de geldende norm. Deze overschotten zijn niet groot. Als een individueel huishouden te maken heeft met persoonlijk onvermijdbare uitgaven (zie paragraaf 2.3) kan dit leiden tot een tekort.

Uitstroomval

Een uitstroomval ontstaat als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op bijstandsniveau.
In de gemeente Arnhem doet dit zich voor bij een alleenstaande die in aanmerking komt voor IIT. Het besteedbaar inkomen op bijstandsniveau, verhoogd met de IIT, ligt hoger dan het besteedbaar inkomen op 110 procent van de norm.
Zonder recht op IIT is de bestedingsruimte op 110 procent wel hoger dan op bijstandsniveau, maar dit scheelt maar één euro. Dat de bestedingsruimte niet evenredig toeneemt wordt veroorzaakt door het feit dat een alleenstaande met een inkomen op 110 procent van de geldende bijstandsnorm geen recht meer heeft op kwijtschelding van lokale lasten. Daarnaast zijn er op 110 procent extra uitgaven voor de kosten van woon-werkverkeer. Hierdoor blijft er op 110 procent onderaan de streep slechts één euro meer over dan op bijstandsniveau.
Ontvangt een alleenstaande ook IIT op bijstandsniveau, dan is de bestedingsruimte op 110 procent zelfs lager dan op 100 procent.

Doorstroomval

Van een doorstroomval is sprake als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op het voorliggende, lagere inkomensniveau.
In deze rapportage zien we een doorstroomval bij het paar zonder kinderen en bij het paar met twee oudere kinderen op 130 procent van de geldende bijstandsnorm.

Met andere woorden, als deze huishoudens met een inkomen op 120 procent op een gegeven moment meer gaan verdienen en uitkomen op een inkomen van 130 procent van de bijstandsnorm, is er op dat moment minder bestedingsruimte dan in de situatie waarin het inkomen nog 120 procent was.

Bij het paar zonder kinderen doet de doorstroomval zich nog niet voor wanneer alleen de uitgaven uit het basispakket zijn gedaan. Pas als ook de uitgaven voor sociale participatie zijn gedaan ontstaat een doorstroomval. Wel zien we dat, na invulling van alleen het basispakket, de bestedingsruimte niet evenredig toeneemt. Dit wordt veroorzaakt door de afbouw van landelijke toeslagen (zorgtoeslag en huurtoeslag) en door het wegvallen van het recht op de collectieve zorgverzekering. Deze factoren leiden nog niet tot een armoedeval. Als ook de kosten voor sociale participatie worden meengenomen wordt wel een armoedeval zichtbaar, veroorzaakt door het wegvallen van de voordelen van de GelrePas.

Bij het paar met oudere kinderen wordt de doorstroomval op 130 procent al zichtbaar na invulling van het basispakket. Net als bij het paar zonder kinderen is sprake van afbouw van landelijke toeslagen. Naast de zorg- en de huurtoeslag, neemt ook het kindgebonden budget af. Bovendien nemen de kosten voor onderwijs toe, omdat de vergoeding schoolkosten en de vergoedingen vanuit de Stichting Leergeld op 130 procent komen te vervallen.
Wanneer ook naar de uitgaven voor sociale participatie wordt gekeken, wordt de doorstroomval niet groter, aangezien de inkomensgrens voor de GelrePas voor gezinnen met kinderen op 130 procent ligt.

Behalve bij bovengenoemde paren, is ook een armoedeval zichtbaar bij de alleenstaande oudere met een zorgvraag op 130 procent. Formeel spreken we bij ouderen niet van een armoedeval omdat deze gewoonlijk geen inkomensstijging meemaken. Toch kan er bij hen ook sprake zijn van een geringere bestedingsmogelijkheid bij een hoger inkomen.
Als alleen naar de bestedingen in het basispakket wordt gekeken, is er nog geen sprake van een doorstroomval. Wel zien we dat de kosten voor voeding toenemen, vanwege het gebruik van de maaltijdvoorziening. Tot 120 procent is via de GelrePas een vergoeding van 2,50 euro op de hoofdmaaltijd mogelijk. Op 130 procent is geen recht meer op de GelrePas en betaalt de oudere de meerkosten van de maaltijdvoorziening zelf. Deze extra kosten leiden echter nog niet tot een doorstroomval.
Als ook de kosten voor sociale participatie toenemen (onder andere door het wegvallen van de voordelen van de GelrePas), wordt wel een doorstroomval zichtbaar.

4.3 Resultaten bij 140 procent

De gemeente Arnhem kent een breed pallet aan inkomensondersteunende maatregelen voor inwoners met een laag inkomen. Dat beleid kent een bepaalde inkomensgrens, waarboven er geen recht meer is op financiële ondersteuning. Dat kan ertoe leiden dat er bij een inkomensniveau net boven die inkomensgrens zich een armoedeval voordoet. Die armoedeval verschilt per huishouden en hangt af van het gebruik van inkomensondersteuning.

In de gemeente Arnhem lopen veel inkomensondersteunende regelingen door tot een inkomensniveau van 120 procent. Dit leidt in sommige gevallen tot een doorstroomval op 130 procent (zie paragraaf 4.2). Echter, de inkomensgrens voor de GelrePas loopt voor gezinnen met kinderen van 4 tot en met 17 jaar door tot 130 procent. Daarom is voor de huishoudtypen met kinderen tevens gekeken wat er gebeurt bij een inkomensniveau van 140 procent. De uitkomsten hiervan staan weergegeven in tabel 2.

Tabel 2. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand, inclusief 140 procent bij gezinnen met kinderen

c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 374	€ 251	€ 406	€ 282
110%	€ 412	€ 289	€ 412	€ 289
120%	€ 457	€ 334	€ 457	€ 334
130%	€ 543	€ 419	€ 543	€ 419
140%	€ 646	€ 467	€ 646	€ 467

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen 12 & 16 jaar — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 222	€ 95	€ 254	€ 126
110%	€ 260	€ 132	€ 260	€ 132
120%	€ 313	€ 185	€ 313	€ 185
130%	€ 376	€ 248	€ 376	€ 248
140%	€ 479	€ 272	€ 479	€ 272

f. Paar met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 203	€ 50	€ 235	€ 81
110%	€ 238	€ 84	€ 238	€ 84
120%	€ 295	€ 141	€ 295	€ 141
130%	€ 298	€ 145	€ 298	€ 145
140%	€ 311	€ 76	€ 311	€ 76

g. Paar met 2 oudere kinderen 12 & 16 jaar — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 77	€ -82	€ 108	€ -50
110%	€ 111	€ -47	€ 111	€ -47
120%	€ 167	€ 9	€ 167	€ 9
130%	€ 151	€ -7	€ 151	€ -7
140%	€ 173	€ -90	€ 173	€ -90

h. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen met zorgvraag — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 187	€ 59	€ 219	€ 91
110%	€ 225	€ 97	€ 225	€ 97
120%	€ 277	€ 150	€ 277	€ 150
130%	€ 293	€ 165	€ 293	€ 165
140%	€ 439	€ 232	€ 439	€ 232

Uit de tabel valt af te lezen dat bij eenoudergezinnen geen armoedeval zichtbaar wordt op 140 procent als gevolg van hetwegvallen van de voordelen van de GelrePas.

Bij paren met kinderen is wel een doorstroomval zichtbaar. Paren met jonge kinderen houden bij een inkomen van 140 procent van de geldende bijstandsnorm minder over dan op 130 procent, 120 procent en 110 procent. Komt dit paar ook in aanmerking voor IIT (bij een inkomen op bijstandsniveau), dan is het saldo op 140 procent zelfs lager dan op 100 procent en is er behalve van een doorstroomval ook sprake van een uitstroomval. Het saldo blijft wel in alle gevallen positief.

Voor paren met oudere kinderen is het beeld negatiever. Wanneer het recht op de GelrePas vervalt, ontstaat op 140 procent een tekort van 90 euro. Dat tekort is zelfs nog groter dan op bijstandsniveau.
Overigens is dit niet alleen toe te schrijven aan het wegvallen van de voordelen van de GelrePas. Ook de verdere afbouw van landelijke toeslagen draagt bij aan de uitstroomval op 140 procent.

5 Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk bevat, naar aanleiding van de resultaten in het vorige hoofdstuk, de conclusies. Daarnaast worden er verschillende adviezen gegeven voor de aanpassing van regelingen in het kader van het minimabeleid van de gemeente Arnhem.

5.1 Conclusies

Welke huishoudens hebben het moeilijk?

Bijna alle onderzochte huishoudtypen kunnen zowel de kosten van het basispakket als de kosten van sociale participatie betalen. De enige uitzondering is het paar met oudere kinderen.
Paren met twee oudere kinderen kunnen op bijna alle onderzochte inkomensniveaus de kosten voor sociale participatie niet bekostigen. Alleen op 120 procent is er een (klein) positief saldo.
De belangrijkste oorzaak van deze tekorten ligt in het feit dat paren de kosten voor twee volwassenen moeten dragen. Ter vergelijking, een eenoudergezin ontvangt 70 procent van de norm voor een paar plus de alleenstaande ouderkop vanuit het kindgebonden budget, wat samen neerkomt op ongeveer 90 procent van de norm. De extra inkomsten voor paren (van ongeveer 10 procent) ten opzichte van het eenoudergezin wegen vaak niet op tegen de kosten voor een extra volwassene aan bijvoorbeeld voeding, kleding en de zorgverzekering. Daarnaast drukken met name oudere kinderen sterk op de begroting. Deze kosten worden niet volledig gecompenseerd door (leeftijdsafhankelijke) kindgebonden toeslagen.
Bovengenoemde factoren vinden hun oorsprong in het Rijksbeleid. Gemeenten kunnen via het eigen beleid trachten de gevolgen hiervan te repareren. De gemeente Arnhem kent al een aantal inkomensondersteunende regelingen om de bestedingsruimte voor paren met kinderen te verruimen, zoals een gunstige collectieve zorgverzekering, de vergoeding schoolkosten en de GelrePas. Desondanks kunnen paren met oudere kinderen de begroting niet rond krijgen op bijna alle onderzochte inkomensniveaus.

Alleenstaanden onder de AOW-gerechtigde leeftijd kunnen de begroting wel rond krijgen, maar de bestedingsruimte op 100 en 110 procent is klein. Als dit huishouden met extra (onvermijdbare) kosten te maken krijgt, kan dit al snel leiden tot een tekort. Hetzelfde geldt voor paren zonder kinderen.

Welke huishoudens kennen armoedevallen?

In de gemeente Arnhem hebben paren zonder kinderen en paren met oudere kinderen te maken met een doorstroomval op 130 procent. Paren met kinderen hebben (ook) te maken met een armoedeval op 140 procent. Voor paren met oudere kinderen gaat het niet alleen om een doorstroomval, maar ook om een uitstroomval.

5.2 Aanbevelingen

Verminder niet-gebruik regelingen

De gemeente Arnhem kent een ruimhartig minimabeleid: bijna alle onderzochte huishoudtypen kunnen de maandbegroting rond krijgen, met uitzondering van het paar met oudere kinderen.
Hierbij moet de gemeente het volgende goed in het oog houden. In de berekeningen is ervan uitgegaan dat alle aanspraken op landelijke en lokale regelingen zijn aangevraagd. Dat is echter niet voor ieder huishouden een vanzelfsprekendheid[3]. De gemeente Arnhem kan het gebruik van landelijke en lokale regelingen stimuleren door hieraan publiciteit te geven en de toegang tot deze regelingen te vereenvoudigen. Een instrument dat in de gemeente Arnhem wordt ingezet is "berekenuwrecht" . Hiermee worden bewoners gewezen op alle mogelijkheden die er zijn.
Ook voorlichting door intermediairs is vaak doeltreffend. Het is daarbij belangrijk dat de intermediairs bekend zijn met alle regelingen die de gemeente Arnhem te bieden heeft en dat zij ook continu op de hoogte worden gebracht van veranderingen in inkomensondersteunende maatregelen.

Stimuleer goed financieel beheer

Om rond te kunnen komen van een minimuminkomen is een goed financieel beheer van het huishouden noodzakelijk. Men reserveert om zo nodig grote uitgaven te kunnen doen voor de vervanging van inventaris. We gaan ervan uit dat het huishouden niet leent, zodat er niet nog extra kosten van rente en aflossing bijkomen. Veel huishoudens die van een minimum inkomen moeten rondkomen, voeren een goed financieel beheer, maar een deel ook niet. Voor deze huishoudens is het aan te bevelen cursussen of begeleiding te organiseren.

Help energielasten verlagen

Het is te verwachten dat de energielasten een groter deel van de woonlasten en daarmee van de totale begroting van minima gaan innemen. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat juist minima vaak in minder goed geïsoleerde woningen wonen, waardoor ze ook een hoger verbruik dan gemiddeld hebben. Ook de toekomstige energietransitie zal de nodige kosten met zich meebrengen. Voor bewoners van een huurwoning is nog onduidelijk of de woningbouwcorporaties dit gaan doorberekenen aan hun huurders. Het Nibud adviseert de gemeente hier aandacht voor te hebben.
Huishoudens met een laag inkomen zouden hulp van energieadviseurs of gratis/ goedkope energieboxen aangeboden kunnen krijgen. Producten zoals ledlampen en isolatiefolies, waarvan de aanschafkosten voor deze doelgroep vaak te hoog zijn, terwijl ze een snelle terugverdientijd hebben, zijn dan het meest effectief.
In de gemeente Arnhem lopen al verschillende pilots op dit gebied (zoals de inzet van energiecoaches).

Houd bij de berekening van de kwijtschelding rekening met overige belastingen

Om voor kwijtschelding van gemeentelijke heffingen en waterschapslasten in aanmerking te komen hanteren zowel de gemeente als het waterschap een kwijtscheldingsnorm van 100 procent. Dit is hoger dan de wettelijk voorgeschreven norm van 90 procent.

---

[3] Zie bijvoorbeeld Tempelman, C., Houkes, A. Prins, J. (2011). *Niet-gebruik inkomensondersteunende maatregelen*, Amsterdam: SEO. Te downloaden op www.overheid.nl.

Voor beide (gemeente en waterschap) wordt de betalingscapaciteit apart berekend. Hiermee wordt er van uitgegaan dat het huishouden twee maal over de betalingscapaciteit beschikt, wat uiteraard niet zo is. De gemeente heeft de mogelijkheid de betalingscapaciteit op een andere wijze te berekenen: de regelgeving (Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990, URIW 1990) is zodanig dat bij de berekening van de betalingscapaciteit rekening kan worden gehouden met meerdere belastingaanslagen.[4]

Overweeg het meest uitgebreide pakket van de collectieve zorgverzekering open te stellen voor alle minima

De gemeente Arnhem biedt inwoners met een laag inkomen (tot en met een inkomen van 120/130 procent van de geldende bijstandsnorm) een collectieve zorgverzekering aan. Het gaat om de basisverzekering plus een aanvullend pakket en een tandverzekering. Deelnemers zijn met deze verzekering uitgebreider verzekerd dan huishoudens met een gemiddelde zorgverzekering. Door deze uitgebreide verzekering zal het beroep op de bijzondere bijstand lager zijn, wat gunstig uitpakt voor de (uitvoerings)kosten van de gemeente. Ook deelnemers aan de collectieve verzekering zijn beter af: zij krijgen een uitgebreid pakket aan medische kosten vergoed.
Bovendien is in de meest uitgebreide variant (GarantVerzorgd 3) tevens het verplichte eigen risico meeverzekerd. Steeds vaker ontvangen belangengroeperingen signalen dat huishoudens zorg mijden, zodat zij hun eigen risico niet hoeven aan te spreken. Dit is een onwenselijke situatie. Het is daarom positief dat de gemeente Arnhem een pakket aanbiedt waarin het eigen risico is meeverzekerd.
Voor dit uitgebreide pakket gelden echter aanvullende specifieke voorwaarden. De gemeente zou kunnen overwegen het pakket aan te bieden aan alle inwoners met een minimuminkomen. Hierbij is het voor de gemeente van belang dat de kosten van de aanboden pakketten in balans zijn: de gemeentelijke bijdrage voor het pakket met afgekocht eigen risico moet niet veel hoger zijn dan de bijdrage voor de goedkopere verzekering, waardoor het voor (bijna) alle huishoudens aantrekkelijk wordt om het eigen risico mee te verzekeren, ongeacht de verwachting die men hierover heeft. Dit leidt tot onnodige hoge kosten voor de gemeente. In de ideale situatie ontstaat een soort zelfregulerend systeem, waarbij juist de huishoudens die veel zorg (denken) nodig (te) hebben, zullen kiezen voor een pakket met afgekocht eigen risico en de overige huishoudens niet.

Overweeg een ongedeeld budget voor de kosten van kinderen

De gemeente Arnhem zet sterk in op vergoeding van kosten van kinderen. Zo zijn er diverse vergoedingen vanuit de GelrePas, een vergoeding voor schoolkosten en de mogelijkheden die worden geboden door Stichting Leergeld en het Jeugdfonds Sport en Cultuur.
Om het gevoel van bestedingsvrijheid voor huishoudens te vergroten, zou de gemeente kunnen werken met een ongedeeld budget voor zowel schoolkosten als kosten voor maatschappelijke participatie. Dit zou de gemeente bijvoorbeeld kunnen realiseren, door via de GelrePas een vrij besteedbaar budget beschikbaar te stellen. In een dergelijke situatie zijn huishoudens vrij in de keuze in welke mate zij de tegemoetkomingen willen besteden aan schoolkosten en in welke mate aan sport- en culturele activiteiten.

[4] De regeling waar hier naar verwezen wordt is te vinden in art. 15, lid 1, onderdeel a van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990.

Behalve dat een ongedeeld budget de bestedingsvrijheid vergroot, kan dit ook het niet-gebruik tegengaan. Teveel verschillende losse regelingen kan het voor inwoners onoverzichtelijk maken, met als ongewenst effect dat een groep huishoudens onterecht geen gebruik maakt van de mogelijkheden die er zijn.

Differentieer de individuele inkomenstoeslag

In de gemeente Arnhem kunnen huishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd, die gedurende minimaal drie jaar een inkomen ontvangen van maximaal 105 procent van de geldende bijstandsnorm, in aanmerking komen voor een individuele inkomenstoeslag.

De tegemoetkoming heeft een gunstig effect op de bestedingsruimte van huishoudens die langdurig van een laag inkomen moeten rondkomen. Huishoudens met een laag inkomen en zeker de huishoudens die niet alle overmijdbare uitgaven plus de uitgaven voor sociale participatie kunnen bekostigen (zie tabel 1), zullen als eerste bezuinigen op de reserveringsuitgaven, omdat deze niet elke maand terugkomen. Dit is een onwenselijke situatie; wanneer dit huishouden dan plotseling voor een grote uitgave komt te staan, zal het schulden moeten gaan maken. Het Nibud adviseert daarom om de regeling in stand te houden.

De hoogte van de IIT bedraagt voor paren een alleenstaande ouders 375 euro per jaar en voor alleenstaanden 260 euro per jaar. Er wordt daarmee onderscheid gemaakt tussen huishoudens met en zonder kinderen. Er wordt echter geen rekening gehouden met het aantal kinderen en de leeftijden van de kinderen.
Aangezien de kosten van (oudere) kinderen niet volledig gecompenseerd worden door kindgebonden toeslagen, zou de gemeente kunnen overwegen om per ten laste komend kind een extra bedrag toe te kennen. De gemeente kan zelfs nog een stap verder gaan door voor oudere kinderen een hogere toeslag te verstrekken dan voor jonge kinderen, omdat de kosten van oudere kinderen hoger liggen dan die van jonge kinderen.

Personen vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd die langdurig van een laag inkomen moeten rondkomen krijgen geen toeslag. Dit is echter geen groot probleem omdat, zoals in tabel 1 te zien is, de AOW-gerechtigde huishoudens niet met tekorten op de begroting te maken hebben.
Hier staat tegenover dat ouderen een steeds groter deel van hun zorgkosten zelf moeten gaan betalen en dat zij meestal niet in staat zijn hun inkomen nog te verhogen. Het Nibud adviseert de gemeente hier in mogelijk toekomstig beleid rekening mee te houden.

Houd aandacht voor paren met oudere kinderen

Paren met oudere kinderen kunnen, ondanks de gemeentelijke ondersteuning, op bijna alle onderzochte inkomensniveaus de maandbegroting niet rond krijgen, als zij naast het basispakket de uitgaven voor sociale participatie willen bekostigen. Het Nibud adviseert de ondersteuning voor deze doelgroep voort te zetten en het bestaan van inkomensondersteunende regelingen voor gezinnen met (oudere) kinderen actief onder de aandacht te brengen. Ook verstrekkingen vanuit de individuele bijzondere bijstand (niet in dit onderzoek meegenomen) kunnen dergelijke gezinnen helpen om hun tekorten beperken. In dit laatste geval kunnen alleen noodzakelijke bijzondere kosten vergoed worden, maar het is zeker de moeite waard om ook dit extra onder de aandacht te brengen.

Dat paren (en met name paren met oudere kinderen) met tekorten te maken hebben, ziet het Nibud ook bij andere gemeenten en het blijkt ook uit onze landelijke koopkrachtberekeningen. Inzetten op de begeleiding naar werk van tenminste één van beide partners lijkt de eerste stap op weg uit de armoede. Bovendien blijkt een klein baantje van de andere partner veel meer op te leveren dan alleen het maandelijks bruto inkomen: fiscaal houdt een stel meer over als beide partners parttime werken dan als één persoon fulltime werkt.[5]
Echter, het blijft voor gemeenten een lastige opgave om alle tekorten te compenseren. Een structurele oplossing zal, indien politiek gewenst, vanuit het Rijk moeten komen. Een aanzet hiervoor is gegeven in de Miljoenennota voor 2018: voor de bestrijding van armoede onder kinderen is landelijk 100 miljoen euro uitgetrokken, waarvan 85 miljoen naar de gemeenten is gegaan. Dit geld is onder meer bedoeld om schoolreisjes, sportles en muziekles voor kinderen uit arme gezinnen mogelijk te maken.
Bovendien is in het huidige regeerakkoord opgenomen dat het kabinet extra middelen beschikbaar stelt voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede, in het bijzonder onder kinderen: het kabinet stelt hiervoor 80 miljoen ter beschikking (30 miljoen in 2018 en 25 miljoen in 2019 en 2020). Het merendeel van de middelen (90 procent) zal via een decentralisatie-uitkering beschikbaar worden gesteld aan gemeenten.

[5] Zie hiervoor de WerkZorgberekenaar: https://www.nibud.nl/beroepsmatig/werkzorgberekenaar-helpt-keuze-meer-minder-werken/

Bijlage 1 | Verantwoording uitgaven

Het Nibud gebruikt diverse bronnen voor de referentiecijfers. Hieronder volgt een korte verantwoording van keuzes en bronnen uitgesplitst naar het basispakket en de uitgaven voor sociale participatie. De bedragen in de begrotingen zijn de bedragen voor het jaar 2019.

De uitgavenpakketten worden in overleg met andere organisaties regelmatig aangepast. Zo gaan we er sinds 2014 van uit dat elk gezinslid vanaf 12 jaar een eigen mobiele telefoon heeft om op gebeld te worden.

Basispakket

Huur

Er is gerekend met een huur van 558 euro voor een- en tweepersoonshuishoudens en 647 euro voor meerpersoonshuishoudens.

Energie

Dit is 90 procent van de prijs van gemiddeld gebruik naar huishoudtype met een opslag voor huishoudens vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd (gasverbruik). Daarbij hanteert het Nibud de prijs van het gemiddelde verbruik.

Lokale lasten

Dit zijn de gemeentelijke- en waterschapsheffingen verminderd met de eventuele kwijtschelding.

De afvalstoffenheffing bedraagt voor eenpersoonshuishoudens 181,61 euro per jaar en voor meerpersoonshuishoudens 245,16 per jaar.
Het tarief voor de rioolheffing wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde, namelijk 0,0415 procent van de waarde van de woning. Hierbij zijn we uitgegaan van een WOZ-waarde van 223.000 euro. Dat is de gemiddelde WOZ-waarde in de provincie Gelderland in 2017 en 2018. Dit komt neer op een bedrag van 92,55 euro per huishouden per jaar.
De afvalstoffenheffing en de rioolheffing samen komen daarmee uit op 23 euro per maand voor alleenstaanden en 28 euro per maand voor meerpersoonshuishoudens.

De tarieven van het waterschap Rivierenland bedragen voor de zuiveringsheffing 54 euro per jaar per vervuilingseenheid en 99,90 euro per jaar voor de watersysteemheffing. Daarmee betalen eenpersoonshuishoudens per maand 13 euro en meerpersoons-huishoudens 22 euro.

Telefoon, televisie en internet

Deze bedragen zijn gebaseerd op het bellen met een mobiele telefoon met een sim-only abonnement voor 100 tot 150 belminuten per maand zonder internetbundel, een basisabonnement voor internet en een basis digitaal televisie abonnement. We gaan er van uit dat iedereen in het huishouden van 12 jaar en ouder een eigen mobiele telefoon heeft. +

Zorgverzekeringen
Dit betreft de nominale premie van de basis- en aanvullende verzekering inclusief een tandartsverzekering. Voor huishoudens die voldoen aan de voorwaarden zijn de tarieven voor de collectieve basisverzekering en de aanvullende verzekering (incl. tand) gehanteerd.

Overige verzekeringen
Dit betreft een aansprakelijkheidsverzekering, een inboedelverzekering en voor volwassenen in huishoudens onder de pensioengerechtigde leeftijd een uitvaartverzekering.

Onderwijs
Deze bedragen zijn gebaseerd op onderzoek van SEO, zoals gepubliceerd in de Schoolkostenmonitor. Het betreffen onder andere de vrijwillige schoolbijdrage, leermiddelen en gereedschappen, ICT-benodigdheden en kosten voor extra schoolactiviteiten.

Kinderopvang
Dit zijn de kosten inclusief de landelijke vergoeding die wordt gegeven. Voor een alleenstaande ouder gaan we er vanuit dat er op bijstandsniveau gebruik wordt gemaakt van een dagdeel per week in peuteropvang. Bij een hoger inkomen gaan we uit van 20 of 30 uur per week.

Vervoerskosten
Voor ieder lid van het huishouden zijn dit de kosten van een fiets en de kosten voor stads- en streekvervoer met de bus. Hierbij is uitgegaan van een beperkte hoeveelheid vervoer per maand. Voor huishoudens met zorgkosten zijn de kosten van een fiets niet meegerekend.

Uitgaven in verband met het verkrijgen of behouden van werk
We houden rekening met werkgerelateerde kosten (vervoer, representatieve kleding). Hiervoor houden we een vast bedrag aan.
Ouderen hebben geen werkgerelateerde kosten. Om de vergelijking tussen de huishoudtypen juist te laten verlopen, wordt bij ouderen de post vervoer verhoogd.

Kleding en schoenen
Deze bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor kleding. Het gaat hierbij net als bij alle andere uitgavenposten om een goedkoop pakket met nieuwe artikelen.

Inventaris en onderhoud
Bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor inventaris en onderhoud.

Niet-vergoede ziektekosten
In het basispakket zitten kosten die elk huishouden heeft. De kosten betreffen de huisapotheek met pleisters, aspirines e.d. plus het bedrag dat een huishouden maximaal kwijt kan zijn aan het eigen risico van de zorgverzekering.

Voeding
De bedragen zijn gebaseerd op de aanbevolen hoeveelheden voor een gezonde voeding van het Voedingscentrum en de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Was- en schoonmaakmiddelen
Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Persoonlijke verzorging
Er is uitgegaan van een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Diversen
Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon voor diverse uitgaven.

Pakket voor sociale participatie

Het bedrag dat overblijft nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, is bestemd voor vrije bestedingen.

Als voorbeeld heeft het Nibud in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. De uitgavenposten waar rekening mee is gehouden staan hieronder weergegeven evenals de richtbedragen voor deze uitgavenposten. Het gaat hierbij om een voorbeeld van een invulling van activiteiten. Bij vakanties/uitgaan kan ook gedacht worden aan andere activiteiten zoals het bezoeken van een museum of zwembad.

Uitgaven aan sociale participatie, bedrag per maand

	€
Contributies en abonnementen	
per kind 4 tot 12 jaar	11,50
per persoon vanaf 12 jaar	17,50
per huishouden	2,50
Bezoek ontvangen	
per persoon	9,00
per huishouden	11,50
Op bezoek gaan	
per persoon	6,00
Vakantie/uitgaan	
per persoon	17,50
per huishouden	23,50
Vervoer	
per kind 4 tot 12 jaar	2,50
per persoon vanaf 12 jaar	7,50

Bron: Hoff et al, SCP/Nibud, 2009, berekeningen Nibud, 2019

Bijlage 2 | Begrotingen

In de volgende tabellen zijn de begrotingen van de verschillende voorbeeldhuishoudens opgenomen. Bovenaan staan de inkomsten en daaronder de uitgaven aan het basispakket en aan sociale participatie. Het basispakket is verdeeld in vaste lasten, reserveringsuitgaven en huishoudelijke uitgaven. In de begrotingen zijn landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen van de gemeente verwerkt. De uitgavenposten waar lokale tegemoetkomingen tegenover staan zijn aangeduid. De bedragen worden weergegeven in hele euro's, waardoor optellingen een euro te laag of te hoog kunnen lijken.

a. Alleenstaande

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1030	1133	1237	1340
zorgtoeslag	99	99	99	99
huurtoeslag	282	282	282	250
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**1411**	**1514**	**1618**	**1689**
VASTE LASTEN				
huur	558	558	558	558
gas	78	78	78	78
elektriciteit	32	32	32	32
water	9	9	9	9
gemeentelijke heffingen	0 •	23	23	23
waterschapsheffingen	0 •	13	13	13
telefoon, televisie, internet	55	55	55	55
zorgverzekering	144 ••	144 ••	144 ••	151
overige verzekeringen	19	19	19	19
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	16	16	16	16
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	66	66	66
totaal vaste lasten	**914**	**1015**	**1015**	**1022**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	53	53	53	53
inventaris	65	65	65	65
onderhoud huis en tuin	23	23	23	23
zelfzorgmiddelen	6	6	6	6
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**179**	**179**	**179**	**179**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	214	214	214	214
was- en schoonmaakmiddelen	4	4	4	4
persoonlijke verzorging	19	19	19	19
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	7	7	7	7
totaal huishoudelijke uitgaven	**245**	**245**	**245**	**245**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1338**	**1439**	**1439**	**1446**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**74**	**75**	**178**	**243**
SOCIALE PARTICIPATIE	**67 ••**	**67 ••**	**67 ••**	**93**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**7**	**8**	**111**	**149**

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***
• Verminderd met de kwijtschelding
•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

b. Alleenstaande oudere

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1224	1269	1385	1500
zorgtoeslag	99	99	99	99
huurtoeslag	284	284	284	237
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**1607**	**1652**	**1768**	**1836**
VASTE LASTEN				
huur	558	558	558	558
gas	87	87	87	87
elektriciteit	36	36	36	36
water	10	10	10	10
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	23	23
waterschapsheffingen	0 •	0 •	13	13
telefoon, televisie, internet	59	59	59	59
zorgverzekering	144 ••	144 ••	144 ••	151
overige verzekeringen	13	13	13	13
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	14	57	57	57
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	**923**	**966**	**1001**	**1008**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	53	53	53	53
inventaris	65	65	65	65
onderhoud huis en tuin	23	23	23	23
zelfzorgmiddelen	9	9	9	9
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**181**	**181**	**181**	**181**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	214	214	214	214
was- en schoonmaakmiddelen	4	4	4	4
persoonlijke verzorging	19	19	19	19
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	7	7	7	7
totaal huishoudelijke uitgaven	**244**	**244**	**244**	**244**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1348**	**1391**	**1427**	**1434**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**259**	**261**	**341**	**403**
SOCIALE PARTICIPATIE	**67 ••**	**67 ••**	**67 ••**	**93**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**192**	**194**	**274**	**309**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

	100%	110%	120%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1030	1049	1141	1232	1324
zorgtoeslag	99	99	99	99	99
huurtoeslag	340	340	340	340	340
kinderbijslag	147	147	147	147	147
kindgebonden budget	441	441	441	441	441
kinderopvangtoeslag	237	334	534	534	534
voorlopige aanslag	0	84	96	107	118
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2294**	**2494**	**2797**	**2900**	**3003**
VASTE LASTEN					
huur	647	647	647	647	647
gas	99	99	99	99	99
elektriciteit	61	61	61	61	61
water	17	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	28	28	28
waterschapsheffingen	0 •	0 •	22	22	22
telefoon, televisie, internet	55	55	55	55	55
zorgverzekering	144 ••	144 ••	144 ••	151	151
overige verzekeringen	22	22	22	22	22
onderwijs	1 ••	1 ••	1 ••	5	5
kinderopvang	244 ••	341 ••	549 ••	556	556
contributies en abonnementen	2	2	2	2	2
vervoer	26	26	26	26	26
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	66	66	66	66
totaal vaste lasten	**1318**	**1480**	**1738**	**1755**	**1755**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	103	103	103	103	103
inventaris	80	80	80	80	80
onderhoud huis en tuin	23	23	23	23	23
zelfzorgmiddelen	6	6	6	6	6
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**244**	**244**	**244**	**244**	**244**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	297	297	297	297	297
was- en schoonmaakmiddelen	7	7	7	7	7
persoonlijke verzorging	42	42	42	42	42
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	13	13	13	13	13
totaal huishoudelijke uitgaven	**358**	**358**	**358**	**358**	**358**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1920**	**2082**	**2340**	**2358**	**2358**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**374**	**412**	**457**	**543**	**646**
SOCIALE PARTICIPATIE	**123 ••**	**123 ••**	**123 ••**	**123 ••**	**179**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**251**	**289**	**334**	**419**	**467**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen 12 & 16 jaar

	100%	110%	120%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1030	1133	1237	1340	1443
zorgtoeslag	99	99	99	99	99
huurtoeslag	340	340	340	340	340
kinderbijslag	210	210	210	210	210
kindgebonden budget	496	496	496	496	496
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2175**	**2278**	**2382**	**2485**	**2588**
VASTE LASTEN					
huur	647	647	647	647	647
gas	99	99	99	99	99
elektriciteit	61	61	61	61	61
water	17	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	28	28	28
waterschapsheffingen	0 •	0 •	22	22	22
telefoon, televisie, internet	63	63	63	63	63
zorgverzekering	144 ••	144 ••	144 ••	151	151
overige verzekeringen	22	22	22	22	22
onderwijs	48 ••	48 ••	48 ••	74	74
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2	2
vervoer	42 ••	42 ••	42 ••	49	49
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	66	66	66	66
totaal vaste lasten	**1144**	**1210**	**1260**	**1300**	**1300**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	140	140	140	140	140
inventaris	89	89	89	89	89
onderhoud huis en tuin	23	23	23	23	23
zelfzorgmiddelen	6	6	6	6	6
eigen risico zorgverzekering	32	32	32	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**290**	**290**	**290**	**290**	**290**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	441	441	441	441	441
was- en schoonmaakmiddelen	7	7	7	7	7
persoonlijke verzorging	57	57	57	57	57
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	13	13	13	13	13
totaal huishoudelijke uitgaven	**518**	**518**	**518**	**518**	**518**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1953**	**2019**	**2069**	**2108**	**2108**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**222**	**260**	**313**	**376**	**479**
SOCIALE PARTICIPATIE	**128 ••**	**128 ••**	**128 ••**	**128 ••**	**207**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**95**	**132**	**185**	**248**	**272**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

e. Paar zonder kinderen

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1472	1619	1766	1914
zorgtoeslag	192	192	164	129
huurtoeslag	282	282	238	172
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**1946**	**2093**	**2168**	**2215**
VASTE LASTEN				
huur	558	558	558	558
gas	78	78	78	78
elektriciteit	51	51	51	51
water	13	13	13	13
gemeentelijke heffingen	0 •	28	28	28
waterschapsheffingen	0 •	22	22	22
telefoon, televisie, internet	66	66	66	66
zorgverzekering	288 ••	288 ••	288 ••	301
overige verzekeringen	28	28	28	28
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	3	3	3	3
vervoer	33	33	33	33
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	66	66	66
totaal vaste lasten	**1118**	**1234**	**1234**	**1248**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	105	105	105	105
inventaris	77	77	77	77
onderhoud huis en tuin	23	23	23	23
zelfzorgmiddelen	10	10	10	10
eigen risico zorgverzekering	64	64	64	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**279**	**279**	**279**	**279**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	390	390	390	390
was- en schoonmaakmiddelen	6	6	6	6
persoonlijke verzorging	38	38	38	38
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	10	10	10	10
totaal huishoudelijke uitgaven	**444**	**444**	**444**	**444**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1841**	**1957**	**1957**	**1971**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**105**	**136**	**212**	**244**
SOCIALE PARTICIPATIE	**98 ••**	**98 ••**	**98 ••**	**150**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**7**	**39**	**114**	**94**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

f. Paar met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

	100%	110%	120%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1472	1619	1766	1914	2061
zorgtoeslag	192	192	164	129	94
huurtoeslag	340	340	295	230	158
kinderbijslag	147	147	147	147	147
kindgebonden budget	179	179	165	147	130
kinderopvangtoeslag	467	467	467	465	455
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2797**	**2944**	**3005**	**3032**	**3045**
VASTE LASTEN					
huur	647	647	647	647	647
gas	99	99	99	99	99
elektriciteit	70	70	70	70	70
water	19	19	19	19	19
gemeentelijke heffingen	0 •	25 •	28	28	28
waterschapsheffingen	0 •	22	22	22	22
telefoon, televisie, internet	66	66	66	66	66
zorgverzekering	288 ••	288 ••	288 ••	301	301
overige verzekeringen	29	29	29	29	29
onderwijs	1 ••	1 ••	1 ••	5	5
kinderopvang	488 ••	488 ••	488 ••	495	495
contributies en abonnementen	3	3	3	3	3
vervoer	42	42	42	42	42
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	66	66	66	66
totaal vaste lasten	**1752**	**1865**	**1868**	**1892**	**1892**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	150	150	150	150	150
inventaris	94	94	94	94	94
onderhoud huis en tuin	23	23	23	23	23
zelfzorgmiddelen	10	10	10	10	10
eigen risico zorgverzekering	64	64	64	64	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**341**	**341**	**341**	**341**	**341**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	416	416	416	416	416
was- en schoonmaakmiddelen	8	8	8	8	8
persoonlijke verzorging	61	61	61	61	61
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	15	15	15	15	15
totaal huishoudelijke uitgaven	**501**	**501**	**501**	**501**	**501**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**2594**	**2706**	**2709**	**2733**	**2733**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**203**	**238**	**295**	**298**	**311**
SOCIALE PARTICIPATIE	**154 ••**	**154 ••**	**154 ••**	**154 ••**	**235**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**50**	**84**	**141**	**145**	**76**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

g. Paar met 2 oudere kinderen 12 & 16 jaar

	100%	110%	120%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1472	1619	1766	1914	2061
zorgtoeslag	192	192	164	129	94
huurtoeslag	340	340	295	230	158
kinderbijslag	210	210	210	210	210
kindgebonden budget	235	235	220	203	185
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2449**	**2596**	**2655**	**2686**	**2708**
VASTE LASTEN					
huur	647	647	647	647	647
gas	99	99	99	99	99
elektriciteit	70	70	70	70	70
water	19	19	19	19	19
gemeentelijke heffingen	0 •	25 •	28	28	28
waterschapsheffingen	0 •	22	22	22	22
telefoon, televisie, internet	74	74	74	74	74
zorgverzekering	288 ••	288 ••	288 ••	301	301
overige verzekeringen	29	29	29	29	29
onderwijs	48 ••	48 ••	48 ••	74	74
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	3	3	3	3	3
vervoer	59 ••	59 ••	59 ••	66	66
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	66	66	66	66
totaal vaste lasten	**1335**	**1448**	**1451**	**1498**	**1498**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	187	187	187	187	187
inventaris	103	103	103	103	103
onderhoud huis en tuin	23	23	23	23	23
zelfzorgmiddelen	10	10	10	10	10
eigen risico zorgverzekering	64	64	64	64	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**387**	**387**	**387**	**387**	**387**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	550	550	550	550	550
was- en schoonmaakmiddelen	8	8	8	8	8
persoonlijke verzorging	76	76	76	76	76
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	15	15	15	15	15
totaal huishoudelijke uitgaven	**650**	**650**	**650**	**650**	**650**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**2372**	**2485**	**2488**	**2535**	**2535**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**77**	**111**	**167**	**151**	**173**
SOCIALE PARTICIPATIE	**158 ••**	**158 ••**	**158 ••**	**158 ••**	**263**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**-82**	**-47**	**9**	**-7**	**-90**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

h. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen met zorgvraag

	100%	110%	120%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1030	1133	1237	1340	1443
zorgtoeslag	99	99	99	99	99
huurtoeslag	340	340	340	340	340
kinderbijslag	210	210	210	210	210
kindgebonden budget	496	496	496	496	496
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	57	57	57	56	55
Tegemoetkoming zieken en gehanciapten	13	13	13	13	0
totaal inkomsten	**2245**	**2349**	**2451**	**2553**	**2643**
VASTE LASTEN					
huur	647	647	647	647	647
gas	99	99	99	99	99
elektriciteit	61	61	61	61	61
water	17	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	28	28	28
waterschapsheffingen	0 •	0 •	22	22	22
telefoon, televisie, internet	63	63	63	63	63
zorgverzekering	163 ••	163 ••	163 ••	163 ••	151
overige verzekeringen	22	22	22	22	22
onderwijs	48 ••	48 ••	48 ••	74	74
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2	2
vervoer	54 ••	54 ••	54 ••	61 ••	61 ••
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	66	66	66	66
totaal vaste lasten	**1176**	**1241**	**1291**	**1324**	**1312**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	140	140	140	140	140
inventaris	89	89	89	89	89
onderhoud huis en tuin	23	23	23	23	23
zelfzorgmiddelen	6	6	6	6	6
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	0 ••	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	84 ••	84 ••	84 ••	84 ••	84
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**342**	**342**	**342**	**342**	**374**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	463 ••	463 ••	463 ••	517 ••	441
was- en schoonmaakmiddelen	7	7	7	7	7
persoonlijke verzorging	57	57	57	57	57
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	13	13	13	13	13
totaal huishoudelijke uitgaven	**540**	**540**	**540**	**594**	**518**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**2058**	**2124**	**2174**	**2261**	**2204**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**187**	**225**	**277**	**293**	**439**
SOCIALE PARTICIPATIE	**128 ••**	**128 ••**	**128 ••**	**128 ••**	**207**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**59**	**97**	**150**	**165**	**232**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

i. Alleenstaande oudere met zorgvraag

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1224	1269	1385	1500
zorgtoeslag	99	99	99	99
huurtoeslag	284	284	284	237
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	39	39	39	38
Tegemoetkoming zieken en gehanciapten	13	13	13	13
totaal inkomsten	**1659**	**1704**	**1819**	**1887**
VASTE LASTEN				
huur	558	558	558	558
gas	87	87	87	87
elektriciteit	36	36	36	36
water	10	10	10	10
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	23	23
waterschapsheffingen	0 •	0 •	13	13
telefoon, televisie, internet	59	59	59	59
zorgverzekering	163 ••	163 ••	163 ••	163 ••
overige verzekeringen	13	13	13	13
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	26 ••	69 ••	69 ••	69 ••
levensonderhoud anderen/betalingsverplichtingen	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0
totaal vaste lasten	**954**	**997**	**1033**	**1033**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	53	53	53	53
inventaris	65	65	65	65
onderhoud huis en tuin	23	23	23	23
zelfzorgmiddelen	9	9	9	9
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	0 ••
eigen bijdragen/betalingen zorg	67 ••	67 ••	67 ••	67 ••
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**216**	**216**	**216**	**216**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	236 ••	236 ••	236 ••	290 ••
was- en schoonmaakmiddelen	4	4	4	4
persoonlijke verzorging	19	19	19	19
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	7	7	7	7
totaal huishoudelijke uitgaven	**266**	**266**	**266**	**320**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1436**	**1479**	**1515**	**1569**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**223**	**225**	**304**	**318**
SOCIALE PARTICIPATIE	**67 ••**	**67 ••**	**67 ••**	**93**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**156**	**158**	**237**	**225**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

Bijlage 3 | Overzicht saldo inkomsten minus uitgaven

Toelichting bij de tabel:

- De eerste twee kolommen (zwart) geven het netto inkomen weer en het verschil in netto inkomen tussen twee opeenvolgende inkomensniveaus.
- De volgende drie kolommen (blauw) hebben betrekking op het saldo na invulling van de noodzakelijke uitgaven in het basispakket. Hierbij is ook het verschil in het saldo tussen twee opeenvolgende inkomensniveaus weergegeven. En het verschil in bestedingsruimte op respectievelijk 110, 120 en 130 procent ten opzichte van die op bijstandsniveau.
- De laatste drie kolommen (groen) hebben betrekking op het saldo na invulling van de uitgaven uit het basispakket en het pakket voor sociale participatie. Ook hier zijn de verschillen weergegeven.
- Een negatief saldo op de maandbegroting is in rood weergegeven.
- Indien een hoger inkomen leidt tot minder bestedingsruimte (de zogenoemde armoedeval) dan is dit bij het betreffende inkomensniveau aangegeven met een rood pijltje:

inkomen				na basispakket			na basispakket en participatie		
%	netto inkomen	toename netto inkomen	toename t.o.v. 100%	saldo	verschil met voorgaande inkomens-categorie	verschil met 100%	saldo	verschil met voorgaande inkomens-categorie	verschil met 100%
a. Alleenstaande									
100%	€ 1.411			€ 74			€ 7		
110%	€ 1.514	€ 103	€ 103	€ 75	€ 2	€ 2	€ 8	€ 2	€ 2
120%	€ 1.618	€ 103	€ 206	€ 178	€ 103	€ 105	€ 111	€ 103	€ 105
130%	€ 1.689	€ 71	€ 277	€ 243	€ 64	€ 169	€ 149	€ 38	€ 143
b. Alleenstaande oudere									
100%	€ 1.607			€ 259			€ 192		
110%	€ 1.652	€ 45	€ 45	€ 261	€ 2	€ 2	€ 194	€ 2	€ 2
120%	€ 1.768	€ 115	€ 161	€ 341	€ 80	€ 82	€ 274	€ 80	€ 82
130%	€ 1.836	€ 68	€ 229	€ 403	€ 62	€ 144	€ 309	€ 35	€ 117
c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar									
100%	€ 2.294			€ 374			€ 251		
110%	€ 2.494	€ 200	€ 200	€ 412	€ 38	€ 38	€ 289	€ 38	€ 38
120%	€ 2.797	€ 303	€ 503	€ 457	€ 45	€ 82	€ 334	€ 45	€ 82
130%	€ 2.900	€ 103	€ 606	€ 543	€ 86	€ 168	€ 419	€ 86	€ 168
d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen 12 & 16 jaar									
100%	€ 2.175			€ 222			€ 95		
110%	€ 2.278	€ 103	€ 103	€ 260	€ 37	€ 37	€ 132	€ 37	€ 37
120%	€ 2.382	€ 103	€ 206	€ 313	€ 53	€ 90	€ 185	€ 53	€ 90
130%	€ 2.485	€ 103	€ 309	€ 376	€ 63	€ 154	€ 248	€ 63	€ 154
e. Paar zonder kinderen									
100%	€ 1.946			€ 105			€ 7		
110%	€ 2.093	€ 147	€ 147	€ 136	€ 32	€ 32	€ 39	€ 32	€ 32
120%	€ 2.168	€ 75	€ 222	€ 212	€ 75	€ 107	€ 114	€ 75	€ 107
130%	€ 2.215	€ 46	€ 269	€ 244	€ 32	€ 139	€ 94	€ -20	€ 87
f. Paar met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar									
100%	€ 2.797			€ 203			€ 50		
110%	€ 2.944	€ 147	€ 147	€ 238	€ 35	€ 35	€ 84	€ 35	€ 35
120%	€ 3.005	€ 60	€ 207	€ 295	€ 57	€ 92	€ 141	€ 57	€ 92
130%	€ 3.032	€ 27	€ 235	€ 298	€ 3	€ 95	€ 145	€ 3	€ 95
g. Paar met 2 oudere kinderen 12 & 16 jaar									
100%	€ 2.449			€ 77			€ -82		
110%	€ 2.596	€ 147	€ 147	€ 111	€ 35	€ 35	€ -47	€ 35	€ 35
120%	€ 2.655	€ 59	€ 206	€ 167	€ 56	€ 91	€ 9	€ 56	€ 91
130%	€ 2.686	€ 30	€ 237	€ 151	€ -16	€ 74	€ -7	€ -16	€ 74
h. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen met zorgvraag									
100%	€ 2.245			€ 187			€ 59		
110%	€ 2.349	€ 103	€ 103	€ 225	€ 38	€ 38	€ 97	€ 38	€ 38
120%	€ 2.451	€ 102	€ 206	€ 277	€ 52	€ 90	€ 150	€ 52	€ 90
130%	€ 2.553	€ 102	€ 308	€ 293	€ 15	€ 105	€ 165	€ 15	€ 105
i. Alleenstaande oudere met zorgvraag									
100%	€ 1.659			€ 223			€ 156		
110%	€ 1.704	€ 45	€ 45	€ 225	€ 2	€ 2	€ 158	€ 2	€ 2
120%	€ 1.819	€ 115	€ 160	€ 304	€ 79	€ 82	€ 237	€ 79	€ 82
130%	€ 1.887	€ 68	€ 228	€ 318	€ 14	€ 95	€ 225	€ -12	€ 69

HELP ARNHEMMERS ZÉLF OP TE STAAN UIT ARMOEDE

Visie ChristenUnie Arnhem op het lokale armoedebeleid

Inleiding

Armoede is een belangrijk onderwerp voor de Arnhemse ChristenUnie. Het heeft invloed op alle terreinen van het leven. De afgelopen jaren heeft de gemeente Arnhem een beleid hiervoor gemaakt. Dit beleid wordt binnenkort opnieuw bekeken met een armoedeagenda.

De afgelopen jaren is het de fractie opgevallen dat de insteek van de gemeente vooral gericht is geweest op de materiële kant van de zaak: het zoeken naar mogelijkheden om de financiële positie van Arnhemmers te verbeteren, inzetten van maatregelen waardoor mensen kunnen meedoen in de samenleving op alle gebieden. Wij zien het belang en de noodzaak hiervan in, maar misten toch een aspect erin. Door het beleid wordt symptomatisch gekeken naar de situatie. Er worden maatregelen genomen die de gevolgen van armoede wegnemen. Wij willen een slag dieper gaan en zijn daarom op zoek gegaan naar de oorzaken van armoede en hoe die aangepakt kunnen worden.

De ChristenUniefractie is daarom in gesprek gegaan met de Nederlandse ontwikkelingsorganisatie Tear. Vanuit de gedachte: waarom opnieuw het wiel uitvinden, als er in andere delen van de wereld al veel ervaring is opgedaan op dit gebied. Een omgekeerde vorm van ontwikkelingswerk: leren van de kennis en ervaring in Afrika, Azië en Latijns-Amerika, om dat toe te passen in de bestaande Nederlandse situatie.

Ervaringen in ontwikkelingslanden

Tear heeft haar kennis en ervaringen ten aanzien van armoedebestrijding beschreven in een Theory of Change.[1] Basis is het uitgangspunt dat armoede ten diepste wordt veroorzaakt door verstoorde of gebroken relaties: relatie met jezelf, de omgeving, de gemeenschap. Die leiden tot een beschadigd zelfbeeld, onrechtvaardige relaties tussen mensen onderling en een omgeving die we uitbuiten. Gebroken relaties leiden tot egoïsme, hebzucht, machteloosheid, onrecht, ongelijkheid, conflicten en rampen.

Ondanks alle vooruitgang die de afgelopen 50 jaar is bereikt door vormen van ontwikkelingssamenwerking, bijvoorbeeld op het gebied van infrastructuur, gezondheidszorg en onderwijs, is er helaas nog steeds een grote groep mensen wereldwijd die niet profiteert van een groeiende economie, die te maken hebben met een overheid die niet hun belang in het oog heeft en die met alle goede bedoelingen in een afhankelijkheidspositie is terecht gekomen.

De afgelopen jaren is in het denken rond ontwikkelingssamenwerking een kentering gekomen. In plaats van grootschalige ontwikkelingsprojecten wordt de focus door sommigen verlegd naar ondernemerschap, participatie en samenwerking met de lokale bevolking. Er wordt samen met lokale partners gewerkt aan de ontwikkeling van de gemeenschap op lokaal niveau (meestal dorpsgemeenschappen, maar in toenemende mate ook urbane gemeenschappen). Er wordt aangesloten bij gemeenschappen binnen een dorp die structureel aanwezig zijn en daardoor stabiliteit bieden. Die gemeenschappen gaan aan de slag met een programma dat procesmatig en niet projectmatig is. Deze aanpak is gebaseerd op lessen uit Asset Based Community Development (ABCD, programma's die ook gericht zijn op verandering in urbane gebieden), aangevuld met een focus op de rol van stabiele lokale groepen en van bezinning op waarden en overtuigingen als startpunt.

[1] Tear (2019), Onze kijk op verandering: Theory of Change, https://www.tear.nl/theoryofchange.

In die programma's wordt gewerkt vanuit 4 aanjagers van verandering:

• *Een veranderde mindset*. Wanneer mensen zich bewust worden van hun waarde, rol en mogelijkheden, voelen ze zich in staat om te handelen en hun situatie te verbeteren of anderen te helpen dit te doen.

• *Eigenaarschap*. Binnen de programma's ligt de verantwoordelijkheid voor activiteiten of initiatieven niet bij een externe partij (overheid, organisatie), maar bij de mensen zelf, en wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de eigen hulpbronnen. Wanneer de verantwoordelijkheid voor verandering bij de mensen zelf ligt, is de verandering duurzaam en ervaren mensen trots en vrijheid.

• *Inclusie*. Pas als iedereen volop meedoet en er geen uitsluiting meer is op basis van bijvoorbeeld afkomst, religie of geslacht, kunnen mensen hun volle potentieel realiseren.

• *Samenwerking.* Duurzame verandering komt alleen tot stand door samenwerking op verschillende niveaus op basis van gelijkwaardigheid, met alle actoren in een gemeenschap.

Het programma wordt aangejaagd door lokale "facilitators": mensen uit de eigen gemeenschap die worden opgeleid om de plaatselijke gemeenschap dusdanig te trainen en te begeleiden dat ze het programma en vanaf het begin zelf uitvoeren en uitbouwen.

Door het programma gaan mensen nadenken over zichzelf, hun eigen rol en ervaren zij kracht om zaken zelf aan te pakken. De cirkel van afhankelijkheid wordt doorbroken. Dat werkt ook door in de lokale dorpsgemeenschap.

Uit een onderzoek dat hierover is gedaan in Malawi, geven deelnemers het volgende terug:

. "In the past, we used to hope that some NGO or politician would come to help us. Now we just meet as a community, decide what we need to do, and do it." (Community member) (vert.: "*In het verleden hoopten we maar dat een of andere NGO of politicus zou komen om ons te helpen. Nu komen we samen als gemeenschap en besluiten wat we moeten doen en voeren dat uit (gemeenschapslid)")*

. "In the future, our village will be so advanced! If you depend on organisations, they come and go, but if you are self-reliant, you develop yourselves." (Village Chief) (vert.: "*In de toekomst hebben we zoveel voordelen. Als je afhankelijk bent van organisaties, komen en gaan ze, maar als je onafhankelijk bent, kun je jezelf ontwikkelen (Dorpschef")).*

. "This process is really helping us here and changing the mindsets of the people…we used to expect people from town to come and do things for us; now we do things for ourselves." (Area Development Committee Chair) (vert.: *"Dit proces helpt ons hier echt en verandert de mindset van de mensen… we verwachtten dat mensen uit de stad zouden komen om dingen voor ons te doen; nu doen we die dingen zelf (District ontwikkelingscomité lid)".*[2]

[2] Steffie Kemp, Rob MacLennan & Rick James (2020): Sustainable value for money – a glimpse of the holy grail?, Development in Practice, DOI: 10.1080/09614524.2020.1752152 - https://doi.org/10.1080/09614524.2020.1752152

Vergelijking met de Arnhemse armoedesituatie

Verschillen

Armoede in Arnhem kent een aantal verschillen ten opzichte van de situatie in ontwikkelingslanden:

- Armoede is geen wijkbreed probleem. Niet iedereen in een wijk is even arm. Maar armoede concentreert zich wel in bepaalde wijken. Binnen zo'n wijk is vaak ook nog sprake van 'parallelle samenlevingen'; kleine gemeenschappen van mensen in vergelijkbare sociaal-economische situaties. Daardoor is armoede vaak wel een geografisch probleem en moet gezocht worden naar een werkwijze die daarop aansluit;
- Dit programma gaat uit van het vinden van een partner in de gemeenschap die er altijd is en altijd zal zijn. Tear kiest er voor om dat een kerk te laten zijn vanwege de unieke positie van de kerk in de gemeenschap en haar rol in het aanspreken van mensen op hun mindset. In Arnhem zijn religieuze gemeenschappen minder wijkgericht en daarmee minder structureel aanwezig in de wijk. In sommige wijken zijn ze aan het ontstaan en zou het sterk zijn die te erkennen als partner.[3] Religieuze gemeenschappen hebben een eigen rol, omdat vraagstukken rondom zingeving daar aan de orde komen en mensen vanuit hun diepste wezen worden aangesproken. De ChristenUnie is naast deze nota bezig met een pilot in een van deze wijken om kerken meer bewust te maken van hun eigen rol in de wijk.
- In sommige ontwikkelingslanden is de lokale overheid minder sterk en vaak op afstand, vandaar dat daar meer wordt samengewerkt met andere partners. In andere landen is juist sprake van een krachtige overheid. Daar gaat het erom mensen bewust maken van de rechten die ze hebben (bijv. op subsidie, op onderwijs, enz), zorgen dat ze toegang krijgen tot die voorzieningen en dat ze betrokken worden bij politieke besluitvorming daarover. Dat is in Arnhem anders. De lokale overheid wil een betrouwbare partner zijn in de wijk, met zelfs wijkambtenaren in de vorm van het team leefomgeving.
- Arnhem kent, net zoals de rest van Nederland, een vrij sterk maatschappelijk middenveld, organisaties die gemeentelijk beleid uitvoeren of die (semi-)zelfstandig in de wijk werkzaam zijn. Dat is in gemeenschappen in ontwikkelingslanden over het algemeen minder sterk ontwikkeld.

Overeenkomsten

- De genoemde afhankelijkheidsrelatie waarbij de hulp van buiten komt is vergelijkbaar. Wij horen vaak van mensen dat zij het geld nodig hebben en dat ze dat van de lokale overheid verwachten. Mensen verwachten de oplossing van buitenaf en zien zelf geen handelingsperspectief. Het beleid wijzigt regelmatig, waardoor arme mensen zich speelbal voelen van wisselend beleid.
- De afhankelijkheid van buiten zorgt voor een bepaalde mindset. Arm-zijn is een onderdeel van de eigen identiteit. Het versterkt het gevoel van minderwaardigheid. Het leidt uiteindelijk tot een houding van onverschilligheid en het gevoel niet in staat te zijn zelf actie te ondernemen.

[3] Daarover is op 2 september de motie "Investeren in een sociaal sterke stad" (20M176) aangenomen (https://online.ibabs.eu/ibabsapi/publicdownload.aspx?site=Arnhem&id=8c6876c2-fdc5-4569-b852-9128d0505743)

- Er zijn wijken die nadrukkelijk armer zijn dan andere wijken. Alhoewel het gemengd blijft (maximaal 40% in Geitenkamp), heeft een groot aantal mensen die arm zijn in een wijk gevolgen voor de manier waarop een wijk functioneert.

De visie van de ChristenUnie op armoedebeleid

- Ook wij gaan ervan uit dat armoede wordt veroorzaakt door de verstoring en verbreking van relaties;
- Beleid op dat gebied zal er daarom op gericht moeten zijn die relaties te herstellen;
- Hulp op gebied van armoede speelt zich bij voorkeur af binnen bestaande lokale groepen in specifieke wijken (communities);
- De oplossing voor het armoedebeleid begint bij het leren herkennen door mensen van hun eigen waarde, talenten en mogelijkheden;
- We willen toewerken naar een holistische transformatie: een verandering die bij mensen zelf begint, waarvan zij zelf de eigenaar zij en die van daaruit het hele leven doortrekt, op alle terreinen;
- Religieuze groepen hebben binnen de gemeenschappen een unieke plek, vanwege hun wortels in de gemeenschap, hun rol in samenbinden van mensen en hun ingang op het gebied van onderliggende waarden en overtuigingen;
- Armoedebeleid gaat daarmee verder dan materiële steun. Er moet gezocht worden naar wegen waardoor mensen in armoede zelf uit hun situatie kunnen opstaan.

Reactie op de nota “(de) Weg uit Armoede, werken aan perspectief: Arnhemse Armoede Aanpak 2020 en verder

- De nota gaat nog steeds sterk uit van de noodzaak van financiële ondersteuning aan de doelgroep. Dat is terecht, omdat mensen zonder die ondersteuning in een grotere overlevingsstand terecht komen. De acties die erop gericht zijn dat Arnhemmers hun financiële basis op orde hebben ondersteunen wij daarom van harte;
- Wij zijn verheugd met de nadruk op participatie van de doelgroep en de ondersteuning daarvan. Wij willen daarin een stap verder gaan. Van participatie naar zelf doen. Niet alleen meedoen met wat er al is (dat klinkt passief), maar actief zelf de samenleving of wijkgemeenschap samen vormgeven;
- De nota is sterk individueel ingestoken. Wij pleiten ervoor te experimenteren met groeps- of gemeenschapsgerichte activiteiten. De ervaringen in andere landen die hiervoor zijn geschetst wijzen erop dat het samenbrengen van gemeenschappen en het gebruik maken van bestaande groepen de sleutel is tot daadwerkelijke transformatie. Daarvan is een kleine hint zichtbaar in acties H Investeren in een kansrijk netwerk en M Vergroten van de gezamenlijke kracht met onze maatschappelijke partners, maar dat mag daar wat ons betreft nog veel sterker worden aangezet;
- Wij ondersteunen van harte de wijkgerichte aanpak samen met partners. Wat ons betreft mag daarin de uitvoering van de motie “Investeren in een sociaal sterke stad” (20M176) plaatsvinden, waardoor ook religieuze groepen gezien worden als belangrijke maatschappelijke partners;
- Wij herkennen het probleem van generatiearmoede. Kinderen moeten geholpen worden om zelfstandig te worden en op te groeien zonder in de valkuil van armoede te vallen. De

maatregelen bieden kansen voor kinderen. Tegelijkertijd pleiten wij ook voor een apart programma “Kansrijk opvoeden”: de opvoeding door ouders is de basis waarvan uit het leven wordt vormgegeven. Die basis wordt meegegeven vanaf het prilste begin van het leven. Daarom is het belangrijk ook ouders ruimte te geven zelf na te denken over hun manier van opvoeden. Niet belerend, maar zoveel mogelijk door ook daar in een vorm van eigenaarschap met anderen over in gesprek te gaan.

Naar een lerende werkwijze in Arnhem

Deze visie willen we uitwerken in een pilot waarin de principes en werkwijze die hiervoor zijn geschetst uitgewerkt kunnen worden.

- Start in een van de wijken die wordt genoemd in de Arnhemse armoedenota 2020 e.v. (Malburgen, Presikhaaf, Het Broek, Geitenkamp, Klarendal);
- Geef het Team Leefomgeving (TLO) in dat gebied opdracht op zoek te gaan naar een of meerdere stabiele lokale groepen in de wijk die nauwe relaties onderhoudt met wijkbewoners, die een wijkgerichte benadering heeft en die daar geworteld is dan wel daarin wil wortelen;
- Ga als TLO met de leiding van die lokale groep in gesprek met de vraag of zij bereid zijn hier hun visie van te maken;
- Zoek binnen die lokale groep naar (een groep) mensen die visie hebben om het programma te begeleiden door training en facilitering;
- Geef ruimte aan die leden van die lokale groep en anderen uit de wijkgemeenschap die daarbij aanhaken om aan de slag te gaan met de uitwerking van het programma;
- Houd als TLO regelmatig contact met de lokale groep, zodat ontwikkelingen gevolgd kunnen worden en er korte lijnen zijn als die groep met nieuwe initiatieven voor de wijk komt;
- Biedt als gemeente Arnhem voldoende financiële middelen, bij voorkeur meerjarig, zodat het programma zo goed mogelijk kan gedijen en gefaciliteerd kan worden.

Rick Jansen, fractievolger ChristenUnie

Nathalie Nede, raadslid ChristenUnie

Aan deze visie is meegedacht en meegeschreven door:

- Matthijs van Pijkeren, Tear Nederland
- Herman Bouma, Tear Nederland
- Wim Bos, stadswerker Koepelkerk

Aan de gemeenteraad

Datum : 28 januari 2020
Zaaknummer : 401815
Contactpersoon : John Sietinga
Telefoonnummer : 026 3772497

Onderwerp: Startnotitie *Armoedeaanpak*

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de startnotitie *Armoedeaanpak*: *werken aan een duurzaam perspectief door verbinding en vereenvoudiging.*

Inleiding
Het college wil komen tot een nieuwe aanpak van de armoedeproblematiek in Arnhem, in relatie tot ons beleid op het gebied van schulden, zorg en werk. De aanleiding hiertoe is tweeledig:
1. Armoede is vaak veel meer dan te weinig inkomen. In veel situaties is op meerdere leefgebieden sprake van een te grote achterstand. We willen actuele kennis over het armoedevraagstuk én de samenhang met andere leefgebieden (schulden, zorg en werk) beter benutten en toepassen.
2. De Arnhemse armoedeagenda liep in 2018 af.

Met deze startnotitie beschouwen we motie 19M148 'Armoede door de ogen van kinderen' als afgedaan.

Doelstelling
De ambitie van het college is: Alle inwoners uit de (langdurige) armoede! Om deze ambitie te realiseren bekijken we het armoedevraagstuk in samenhang met verschillende andere leefgebieden (schulden, zorg en werk) én leggen we focus op de vereenvoudiging en verbetering van de regelingen.

Het resultaat
Een notitie waarin de dwarsverbanden tussen armoede, schulden, zorg en werk worden gelegd en waarin vervolgens ingezoomd wordt op de aanpak van het armoedevraagstuk. Dit leidt tot een integrale, actuele aanpak en een eerste opzet voor een uitvoeringsagenda 2020-2023, waarin we armoede als vertrekpunt nemen en verbindingen leggen met de andere terreinen. Deze uitwerking zal worden opgesteld in lijn met de te ontwikkelen visie op sociaal domein.

Aanpak
De afgelopen tijd hebben we zowel met partners als met inwoners gesprekken gevoerd over de samenhang tussen armoede, schulden, zorg en werk en de veelheid aan regels en instanties die zich met deze onderwerpen bezighouden. Met inwoners is gesproken over wat zij denken dat nodig is om

duurzaam uit de armoede te komen. De inzichten uit deze gesprekken gebruiken we bij de aanpak Armoede. Ondertussen zijn we al bezig met een aantal onderwerpen, zoals het vereenvoudigen van regelingen, vernieuwing van de Gelrepas en het opstarten van pilots waarbij uitgegaan wordt van de samenhang tussen de verschillende terreinen.

Betrokkenheid van kinderen en jongeren
Voor het realiseren van de nieuwe armoedenota, hebben wij onder andere een interactief proces ingericht. Omdat in Arnhem relatief veel kinderen in armoede leven (14%), vinden we hun perspectief ook belangrijk. Bij het opstellen van de notitie worden kinderen en jongeren daarom uitdrukkelijk betrokken. We richten ons op de kinderen uit groep 7 en 8 van de basisschool en jongeren tot 18 jaar. We gaan op drie manieren in gesprek met kinderen en jongeren. Samen met Stichting Leergeld gaan we in gesprek met gezinnen. Zowel gezinnen met jonge kinderen (basisonderwijs) als gezinnen met oudere kinderen (voortgezet onderwijs). Daarnaast voeren wij een ALL-IN gesprek: door de ogen van jongeren. Een dialoog met financieel kwetsbare jongeren (https://burgerschapmbo.nl/app/uploads/ALL-IN-two-pager-docenten.pdf).Tot slot zijn we in gesprek met Zorgbelang Arnhem om een bijeenkomst te organiseren met het JongerenNetwerk van Zorgbelang. Het netwerk bestaat uit 85 ervaringsdeskundige jongeren van verschillende leeftijd en achtergrond.

Naast dit alles benutten we de expertise die de Teams Leefomgeving hebben opgebouwd in het kader van het ontwikkelen van Kansrijk Opgroeien en de werkwijzen die zij hebben toegepast.
Ook gaan we verder in gesprek met een aantal belangrijke lokale stakeholders, zoals de Stichting Leergeld, de Jeugdadviesraad, Jeugdfonds sport en cultuur, de Voedselbank en de Kledingbank.
Tot slot brengen we met de Minimaeffect rapportage van het Nibud in beeld wat de effecten zijn van ons huidige minimabeleid op de financiële positie van inwoners met een laag inkomen. Daarbij is speciale aandacht voor gezinnen met kinderen. Ook maken we gebruik van actuele inzichten uit landelijk onderzoek. Denk daarbij aan het rapport 'Alle kinderen kansrijk' van de Kinderombudsman of 'Opgroeien zonder armoede' van de Sociaal Economische Raad.

Planning
In het eerste kwartaal vindt het interactieve proces plaats. Ook een groot deel van de gesprekken met jongeren en kinderen vindt plaats in deze periode. De input uit deze gesprekken wordt, samen met de inzichten uit onderzoek, in maart en april verwerkt in de aanpak armoede. De notitie wordt in mei 2020 aan de griffie aangeboden voor agendering in de raad.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlage:
- Motie 19M48

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	13 november 2019
Ter bespreking	Motie
Motie van	Sabine Andeweg - D66 Gerrie Elfrink - SP Eric Greving - PvdA Marie-José Navis - GroenLinks
Titel motie	Armoede door de ogen van kinderen
Nummer Zaaknummer	**19M148** 401815

De raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;

- 20% van de Arnhemse huishoudens in armoede leeft;
- Deze groep vaak met schulden te maken heeft en voor een groot deel bestaat uit gezinnen met (jonge) kinderen;
- De Arnhemse Armoede agenda tot 2018 liep en er geen vervolg voorzien was;

Overwegende dat;

- In voorliggende begroting de betrokkenheid van kinderen/jongeren nergens wordt benoemd.
- Het College itt wat in de begroting stond niet voornemens was een separaat visie document voor te leggen aan de gemeenteraad van Arnhem op het gebeid van armoede-schulden-werk en zorg
- Het College na aandringen van de raad heeft toegezegd met een geïntegreerde visie en aanpak op het gebied van armoede-schulden-werk en zorg te komen.
- Jongeren op dit moment niet gevraagd wordt waar zij behoefte aan hebben en dit daardoor ook niet meegenomen kan worden in de visie

Verzoekt het college:

- Vooruitlopend op de toegezegde visie met een startnotitie te komen waarin oa wordt aangegeven hoe kinderen/jongeren worden betrokken bij de totstandkoming van de visie.
- De inbreng van kinderen/jongeren voldoende te betrekken bij de tot stand koming van de visie en aanpak op het gebied van armoede-schulden-werk en zorg.

AANGENOMEN

19 m 140/P.2

En gaat over tot de orde van de dag

Sabine Andeweg (D66)
Gerrie Elfrink (SP)
Eric Greving (PvdA)
Marie-José Navis (GroenLinks)

AANGENOMEN

Voor 37 *Motie "Armoede door de ogen van kinderen" (19M148)*

Tegen 2

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Dijk		
Venhoek		
van Ommen		

PvdA	4	0
Greving		
van Nunen		
Bouma		
de Vries		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
van Burgsteden		
Hutten		

Arnhem Centraal	3	0
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Aydemir		
Bal		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
de Groot		
Hegge		

Partij voor de Vrijheid	2	0
Verheij		
Sanders		

Totaal 39

Aan de gemeenteraad

Datum : 6 oktober 2020
Zaaknummer : 509553
Contactpersoon : John Sietinga
Telefoonnummer : 026 3772497

Onderwerp: vernieuwing GelrePas

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de stand van zaken van de vernieuwing van de GelrePas. In juli boden we u de armoedevisie aan. Een van de onderdelen in de visie is het vernieuwen van de huidige GelrePas. In de armoedenota zijn de opzet en uitgangspunten van de nieuwe GelrePas beschreven. In deze brief informeren we u waar we nu staan met deze vernieuwing.

Aanleiding / terugblik
Begin 2019 hebben de gemeente Arnhem en de regiogemeenten (Rheden, Rozendaal, Renkum, Zevenaar, Duiven, Westervoort) samen vastgesteld dat de GelrePas toe is aan vernieuwing. Vanwege de uitvoering, maar zeker ook omdat we denken dat we de pas nog meer van waarde kunnen laten zijn voor Arnhemmers.

- Het huidige gebruik is beperkt en het administratieve proces is niet efficiënt, fraudegevoelig en niet gebruiksvriendelijk, zowel voor de gemeenten, de inwoners als de aanbieders van het programma. Dat gaan we verbeteren met een grotendeels geautomatiseerd administratief proces en een professionele deels interactieve website met een persoonlijke 'Mijn GelrePas' omgeving.
- Ook het inhoudelijke programma is aan een actualisatie toe. Het is wenselijk een aanbod te realiseren dat nog beter aansluit bij de behoeften van inwoners en meer kan bijdragen aan perspectief. De GelrePas is immers het instrument voor onze inwoners met een lager inkomen om te kunnen blijven meedoen in Arnhem. Dat willen we met de inhoudelijke vernieuwing van het programma steviger neerzetten.

Om tot deze vernieuwing te komen is gekeken in hoeverre de gemeente Arnhem - de huidige uitvoerder van de GelrePas-regeling - deze vernieuwing kan bewerkstelligen. Hieruit is geconcludeerd dat de uitvoering enkel voldoende gemoderniseerd kan worden door een gespecialiseerde partij in de arm te nemen.

Waar staan we nu?
Voor de zomer is de aanbestedingsprocedure succesvol afgerond en is de keuze gevallen op Paspartous als leverancier van de vernieuwde GelrePas. De bedoeling is dat de vernieuwde GelrePas vanaf januari 2021 beschikbaar komt voor de inwoners van Arnhem en de regiogemeenten. We zijn inmiddels met de implementatie gestart en liggen op koers. We gaan er vanuit dat we de implementatie-fase voor 31 december 2020 kunnen afronden.

Wat wordt er dan anders?
Voor zowel onze inwoners, onze aanbieders als voor de gemeenten zelf in hun bedrijfsvoering zullen er veranderingen zijn ten opzichte van de huidige GelrePas. Hieronder volgen puntsgewijs de belangrijkste veranderingen.

Voor de inwoners

- We richten ons erop dat veel meer inwoners de GelrePas kunnen en gaan gebruiken, binnen het bestaande programmabudget. Nu gebruikt een relatief kleine groep inwoners de pas (optimaal), een grote groep inwoners gebruikt de pas niet of minimaal. Dat willen we omdraaien.
  Hiertoe ontvangt iedere inwoner van de gemeente een maximum te besteden tegoed per jaar dat zij aan verschillende participatiedoelen kunnen besteden. Dit tegoed verschilt per leeftijdscategorie. Het tegoed is uit te geven bij alle aanbieders binnen het GelrePasprogramma. We gaan werken met 5 verschillende leeftijdscategorieën (dit zijn er op dit moment 2). Dit omdat we maatwerk voor sociale participatie zo groot als mogelijk willen maken. De hoogte van het tegoed is afgestemd op de situatie en de behoeften van verschillende typen pashouders, passend binnen het bestaande budget. De regiogemeenten bepalen ieder voor zichzelf het tegoed op de pas.
- De GelrePas wordt zoveel mogelijk digitaal (een digitale pas via een app). Een fysieke pas blijft beschikbaar, maar we ondersteunen onze inwoners bij het wegwijs raken in de digitale omgeving van de pas. Iedere inwoner heeft een eigen persoonlijk account waarmee direct inzichtelijk is hoeveel tegoed is uitgegeven en wat er nog besteed kan worden. De huidige bonnenboekjes komen te vervallen.
- De nieuwe GelrePas wordt ook verstrekt voor inwoners in de leeftijdscategorie 0-4 jaar. Nu is dat niet zo en krijgen inwoners een pas op het moment dat zij 4 jaar of ouder zijn.
- De website en app van de nieuwe GelrePas voldoen aan de eisen voor digitale toegankelijkheid en laaggeletterdheid.

Voor de aanbieders

- Al het huidige aanbod komt in principe terug in de nieuwe situatie.
- We willen graag dat de aanbieders een korting gaan geven op hun lesgeld of prijzen voor de inwoners die een GelrePas hebben.
- Ook aanbieders die niet direct gericht zijn op sociale participatie en dus geen onderdeel uitmaken van het programma kunnen vanzelfsprekend aan GelrePashouders een korting bieden op hun producten en diensten. Afhankelijk van het product of de dienst willen wij deze

aanbieders ook de mogelijkheid bieden hun kortingsaanbod op de GelrePas website kenbaar te maken. We toetsen altijd of het aanbod past binnen het beleidskader.
- Voor de aanbieders is het administratieve proces van de huidige pas zeer arbeidsintensief en niet gebruiksvriendelijk. Dit wordt in de nieuwe situatie verbeterd.

Voor de gemeenten/bedrijfsvoering
- Voor onze eigen organisatie is - net als voor de aanbieders - het administratieve proces van de huidige pas zeer intensief. Doordat veel werkprocessen geautomatiseerd gaan worden, wordt dit verbeterd. Daarmee worden de uitvoeringskosten van de nieuwe GelrePas straks lager. Deze ontwikkeling was tijdig bekend. Bij de transformatie van Werk en inkomen is hier al rekening mee gehouden.
- Stapsgewijs gaan we bestaande voorzieningen integreren in de GelrePas. Als eerste onderzoeken we het onderbrengen van de schoolkostenregeling op de nieuwe pas met ingang van schooljaar 2021/2022.
- Indien inwoners minder restafval aanbieden, ontvangen zij hiervoor een extra tegoed op de GelrePas.
- We kunnen beter monitoren op het gebruik van de GelrePas en de pas zo eventueel aanpassen aan behoeften.

Financien
In de MJPB 2020 is een bedrag opgenomen voor de implementatie. De uitvoeringskosten voor de structurele uitvoering van de GelrePas zijn lager dan de huidige uitvoeringskosten.

Een vernieuwde en grotendeels geautomatiseerde GelrePas zal vermoedelijk leiden tot meer gebruik van de regeling. Tot en met 2020 is het budget voor de jaarlijkse programmakosten voor GelrePas € 1,2 mln. Door extra middelen en verschuiving binnen de Armoedebegroting is er vanaf 2021 1,5 mln. beschikbaar voor programmakosten. Er is dus 0,3 mln. meer budget beschikbaar voor GelrePas.

In de risicoanalyse van de planning & control cyclus is het risico van meergebruik van alle inkomensregelingen al opgenomen, ter hoogte van een bedrag van € 400K. We verwachten niet dat de programmakosten boven de 1,5 mln. uit gaan komen. Mocht dit wel het geval zijn, dan nemen we dit mee in de Turaps. We blijven het gebruik van de GelrePas door monitoring op de voet volgen.

Corona
De impact van corona op het aantal GelrePashouders is vooralsnog niet duidelijk. Hier is bij onze analyse nog geen rekening mee gehouden. Mogelijk leidt corona op enig moment tot meer gebruik van de gemeentelijke inkomensondersteuning en dus ook van de GelrePas. Door op tijd erbij te zijn en inwoners tijdig te ondersteunen naar (meer) betaald werk willen we dit zoveel mogelijk voor zijn.

Communicatie
Inmiddels zijn alle aanbieders binnen het GelrePas-programma en alle betrokken ketenpartners geïnformeerd over de nieuwe GelrePas. We zetten fors in op de communicatie naar Arnhemmers en zullen hen ook ondersteunen bij het nieuwe gebruik van de pas.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Geholpen kinderen sinds 2000

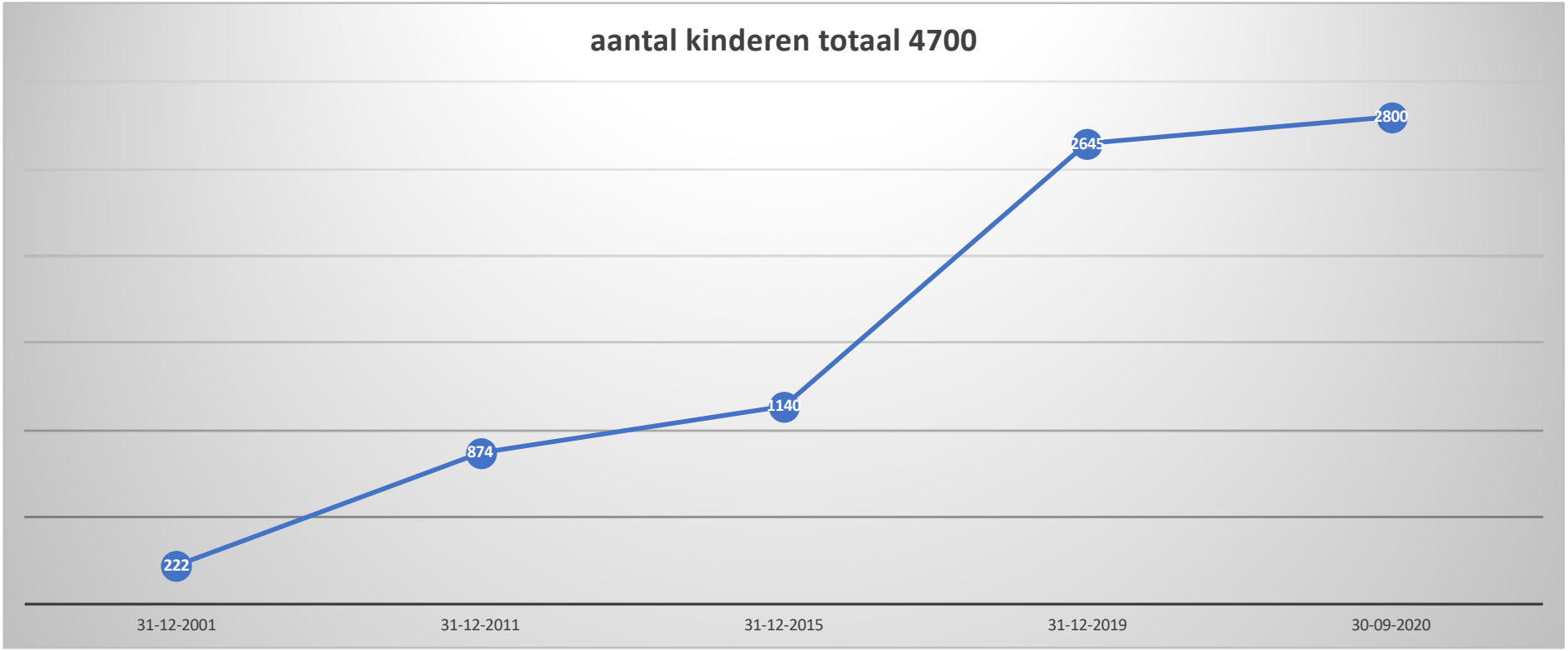

Overleg Kerken en Overheid Arnhem

nota (de) Weg Uit Armoede

Inspreekreactie gemeenteraad, 18 november 2020

MdV, geachte leden van de Raad,

Onlangs nam ds. Dick Couveé afscheid als voorganger van de Pauluskerk in Rotterdam, u weet wel, die kerk die bekend staat als de plek waar daklozen, vluchtelingen, verslaafden en mensen in armoede altijd terecht kunnen. Hij sprak bij zijn afscheid over de verharding in onze maatschappij en over het feit dat de overheid niet langer bereid is zich sterk te maken voor hen die steun nodig hebben; die overheid is dus geen schild meer voor de zwakken

Is dat ook zo in Arnhem? Hoe gaan wij in onze stad om met onze medeburgers en met name met hen die hulp nodig hebben? Ik zeg met opzet 'wij', want we kunnen die verantwoordelijkheid niet alleen maar bij de overheid, bij de gemeente leggen. Wij allen hebben, ieder op zijn of haar plaats en omstandigheid, om te zien naar onze medemens, naar mensen in onze straat of buurt. Of dat nu georganiseerd is of spontaan. Dat is in deze tijd van corona en de toegenomen eenzaamheid extra van belang. Dat geldt denk ik voor ons allen.

Bij het OKO en de daarbij aangesloten kerken doen we dat vanuit ons opdracht in de Bijbel (Matheus 25) waar Jezus zegt:

> "Want ik had honger en jullie gaven mij te eten, ik had dorst en jullie gaven mij te drinken. Ik was een vreemdeling, en jullie namen mij op, ik was naakt, en jullie kleedden mij. Ik was ziek en jullie bezochten mij, ik zat gevangen en jullie kwamen naar mij toe."… "Ik verzeker jullie: alles wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders of zusters», dat hebben jullie voor mij gedaan."

Er gebeurt heel veel in onze stad door organisaties, wijkteams en vele mantelzorgers en vrijwilligers om onze stadsgenoten die het moeilijk hebben te helpen en te ondersteunen. Ook door de Gemeente ! Ik dat kader noem ik de mooie actie van de Gemeente van vorig jaar om schulden kwijt te schelden van mensen die maar niet van die schulden af konden komen.

En dan is er nu de Nota en de uitvoeringsagenda. die gaat over de armoedeaanpak Wij zijn als OKO blij met deze nota, ook omdat blijkt dat de gemeente oog heeft voor het feit dat armoede niet op zichzelf staat: eenzaamheid, werkeloosheid, uitgerangeerd lijken, opgroeien in armoede, weinig contacten,.. Al deze zaken veroorzaken soms uitzichtloze situaties.

Wij geloven vooral in acties die in de wijk of buurt worden ondernomen om mensen op te zoeken en hen mee te nemen naar activiteiten. Naar ze luisteren, relaties aangaan en ze weer een plekje in onze gemeenschap geven. Contacten op basis van gelijkwaardigheid dus. Daarbij wijzen we op het grote belang van continuïteit in die contacten met en zorg voor mensen. Niet steeds weer andere mensen, bijvoorbeeld vanuit de wijkteams, maar trouw zijn in het onderhouden van duurzame contacten; dat geeft vertrouwen. Het zijn oude christelijke waarden, maar nog steeds actueel: trouw en vertrouwen, duurzaamheid, iedereen mag erbij horen, perspectief en ruimte bieden, aandacht geven, elkaar dienen en geduld hebben met elkaar.

Generatie-armoede is een groot ding. Mensen kunnen ontmoedigd raken als de gemeente signalen afgeeft dat de gezette stapjes (bijv. richting participatie/werk) altijd te klein zijn.

Gelukkig zijn er wijkcoaches en hulpverleners die hier best goed en stimulerend mee om weten te gaan. Te snel ‘afrekenen’ vanuit de overheid blijft een risico.

We vragen met name ook aandacht voor de kinderen die opgroeien in armoede. Geef hen vertrouwen en perspectief door speciaal voor hen projecten op te zetten of te ondersteunen om hen sterk te maken in het besef dat ze waardevol zijn en met hun talenten iets kunnen bereiken en wat kunnen betekenen voor anderen.

We complimenteren het College met deze nota (de) Weg uit Armoede. Maar het is natuurlijk maar een nota… Het gaat erom dat de plannen en goede voornemens vanuit een breed draagvlak in onze stad en in de gemeenteraad worden uitgevoerd. Daaraan willen wij vanuit de kerken graag meewerken!

Kees van Esch, voorzitter OKO

Inspraak Armoedebeleid gemeente Arnhem, 18/11/2020, City Hearts Nederland.

Het is bemoedigend om samen te zijn met mensen die op zoek zijn naar inzichten in het bestrijden van armoede in de levens van mensen om ons heen.

Ik ben Christina Barbosa, en vertegenwoordig City Hearts Nederland, een organisatie die op dit moment actief is in de wijk Malburgen met vrouwen die op de een of andere manier geïsoleerd zijn geraakt. Vier dagen per week zijn vrouwen welkom bij ons in het Bruishuis. Dit kan voor alleen gezelligheid en bemoediging maar wij helpen de vrouwen ook met praktische zaken die hen tegenhouden om zich te kunnen ontwikkelen. Onze visie is: Levens hersteld zien. Mensen verbinden.

Er is al veel hulpverlening en hulp beschikbaar, maar vaak is deze gericht op het oplossen van een specifiek probleem in het leven van iemand. Dit kan zelfs probleem vergrotend werken omdat mensen zichzelf als een probleem gaan zien, afhankelijk van professionele hulpverleners. Wij werken samen met bestaande hulpverleners. Onze inzet hierbij is om de hele mens te zien door middel van het present zijn. Een wijkcoach omschreef ons werk als het 'duurzaam maken van de hulpverlening'. Bij ons mogen vrouwen er gewoon zijn met alles in hun leven. Wij brengen de vrouwen in verbinding met elkaar en anderen, en zo ontstaat een vangnet en netwerk waardoor vrouwen uit de isolatie komen.

Een vrouw die niet goed Nederlands sprak, kwam op vrijdagochtend en leerde een kussentje te naaien. Thuis waren haar kinderen verbaasd dat hun moeder zoiets kon! De volgende week wilde ze heel veel kussens naaien en kon ze aan een andere vrouw laten zien hoe dat moest. Zo werd ze in haar kracht gezet: ze kan iets en ze mag er zijn! Daarna ging het gesprek verder over wat ze nog meer kan en wil doen. Ze wordt bemoedigd door ons en de andere vrouwen om meer stappen te nemen naar ontwikkeling. Zo hebben vrouwen leren fietsen en een CV maken en hebben nu een baan. Of durven ze nu een taalcursus of studie te doen. Anderen durven op deze manier aan de slag met therapie omdat ze zich gesteund voelen.
En als er dan iets mis gaat, is er een laagdrempelig vangnet om je weer op weg te helpen zodat je niet terugvalt in je problemen en armoede. Want de deur blijft altijd openstaan om koffie te komen drinken, vragen te stellen of te komen helpen als vrijwilligster.

Oftewel, 'Ik kan omdat wij zijn'.

Wij stellen voor dat in het armoedebeleid wordt gekeken naar deze invalshoek, naar het creëren van laagdrempelige plekken waar een diverse doelgroep welkom is en waar netwerken gecreëerd worden gebaseerd op relaties, positiviteit en de hele mens. Soortgelijke initiatieven worden al door gemeenten mogelijk gemaakt in bv. Baarle-Nassau door het Centrum Frits en in Rotterdam door House of Hope. Beiden werken ook vanuit het denken van de Presentie Theorie van Andries Baart, waar relaties, maatwerk en langdurigheid centraal staan.

www.cityheartsnederland.nl info@cityheartsnederland.nl

www.houseofhope.nl https://centrum-frits.nl/

BEHANDELRESULTAAT

RONDETAFELGESPREK 18 november 2020

GEMEENTE Arnhem

Arnhemse Armoede Aanpak 2020 e.v.

Zaaknummer:	484818
Portefeuillehouder:	Wethouder Paping

Resultaat van bespreking:

Aanwezig: de raadsleden/fractievolgers Van der Laak (AC), Kalthoff (VVD), Hutten (CDA), Van Iperen (D66), Dolsma (GL), De Vries (PvdA), De Groot (Partij voor de Dieren), Jansen (ChristenUnie), Cetintas (SP), Wiggers (Arnhemse Ouderenpartij) en Aydemir (Denk/Verenigd Arnhem).

De fractie van de PPV is niet vertegenwoordigd.

Verloop
Deelnemers aan het rondetafelgesprek:

1	**De heer Van der Meer**	**Stichting Leergeld**
2	**De heer Van Esch**	**Voorzitter Overleg Kerken en Overheid**
3	**De heer Fonk**	**Stichting Ecovrede**
4	**Mevrouw Barbosa**	**City Hearts**

Tijdens het rondetafelgesprek hebben de woordvoerders en de betrokkenen met elkaar gesproken over (onderdelen van) het voorstel.
De ingediende inspreekbijdragen worden in Ibabs gepubliceerd.

Conclusie
De voorzitter concludeert dat het rondetafelgesprek is afgerond en geeft aan dat de (meningsvormende) behandeling van dit raadsvoorstel, op een van de volgende Politieke Avonden zal plaatsvinden.

De griffier,

J. Kersten

De voorzitter,

R. Maref

Armoede

- Arnhem 25.11.2020

Geachte raadsleden,

Op uw verzoek sturen wij u graag een samenvatting, of althans een poging daartoe, van dat wat er in de meningvormende bijeenkomst is gezegd tav de armoedenota.

Vanuit onze insteek zijn dat de volgende punten met een korte omschrijving;

Duurzame aanpak;
In aanvulling op de armoedenota vragen wij graag uw aandacht voor een aantal brandende punten. **Er is hard gewerkt aan het document**
Wat heeft de bevolking nodig; Een gezond uitgangspunt. Het gaat om meer dan financiële middelen. Brug tussen Armoede en Duurzaamheid EcoVrede Laagdrempelig.

De samenleving heeft diverse ingangen nodig om mensen in armoede te bereiken. Naar schatting worden er een drieduizend mensen in armoede bereikt op dit moment. Er zijn er naar schatting minstens een zeventienduizend. Dat aantal is stijgende door een kwakkelende economie en een dreigende golf van faillisementen van ondernemers.

Je hebt alle partijen en ingangen in de samenleving nodig om dit bereiken goed op de rails te krijgen. **Het gaat niet over geld!** Het gaat over voorzieningen regelen.
Het gaat om vertrouwen winnen en om mensen te helpen waar mogelijk.

Duurzaamheid dient verbonden te worden met armoedeaanpak. Dient een integraal onderdeel te zijn van deze nota. Mensen in armoede kunnen niet meedoen aan de in de samenleving gewenste verandering richting duurzaamheid.
Volgens het CBS gaan mensen in armoede 5 tot 6 jaar eerder dood.
https://www.mugmagazine.nl/cbs-laagopgeleiden-gaan-zes-jaar-eerder-dood-dan-hoogopgeleiden/

Armoede komt voor in alle lagen van de bevolking. Mensen komen sneller in armoede. Mede omdat de kosten telkens blijven stijgen.
Belangrijk is te beseffen dat armoede niet alleen over geld gaat maar over veel meer. Het is ook geestelijke armoede.

Onze ervaring; Er is veel stille armoede in mensen die proberen het zelf uit te zoeken. Schaamte, onkunde, gefrustreerd en onwetend of niet kunnen lezen zijn redenen. Mensen zijn ver weg in hun bewustzijn. In stress en druk met overleven en de gevolgen van medicijnen, slechte voeding en meer. **Wat helpt is een informatieplicht richting de burger** 'Wij weten dat u recht hebt op' Graag helpen wij u; dit is de datum en tijd dat wij u graag helpen. Wij kunnen ook bij u op bezoek komen'.

- In In Arnhem leven 8,1% mensen in armoede (13.000 tot 17.000 mensen). Het is de verwachting dat dit aantal gaat toenemen. Vaak hebben deze mensen te maken met een inkomensterugval. Wij zien ook het aantal daklozen stijgen. Dit staat in contrast met het beleid in 2014 waarin de gemeente Arnhem voornemens is geweest de hoeveelheid daklozen te halveren.
  Het aantal mensen die van 20-40 euro, of soms van niks, in de week moet rondkomen stijgt. **'Het verschil tussen theorie en praktijk'.**

https://www.mugmagazine.nl/cbs-laagopgeleiden-gaan-zes-jaar-eerder-dood-dan-hoogopgeleiden/

Laagopgeleiden en mensen in armoede, laag inkomen, Stress, slechte voeding en meer.
Hoe gaan deze mensen deelnemen aan de duurzame samenleving? Er zijn toegankelijke voorzieningen nodig. Die geen geld kosten.
Zodoende zijn wij al in 2013, met uw unanieme instemming in de Raad gestart met de minimatuinen met landelijke persaandacht. Nu in 2020 - 2021 hebben wij hier een nieuwe stap in gezet. Een stap die wij graag met u concretiseren. Projectplan Huisvesting, Tiny Houses, Sociale Hulp als anker voor een nieuwe samenleving voor iedereen toegankelijk; Gezien wet en regelgeving gaan wij voor minimaal 5 hectare en beter voor 12 (landgoed etc)
https://sites.google.com/view/tinyhouses-natuur-socialehulp/home

Tweedeling in de samenleving
Het is een illusie te denken dat mensen geld genoeg hebben. Er is geen enkele tegenslag die opgevangen kan worden. Gebrek aan financiële ruimte.

- **Er kan niet worden deelgenomen aan duurzaam en gezond eten en leven en het leven wordt telkens duurder**. Zodoende verergert de afstand tussen mensen onderling en de zorgelijke situatie. Juist dan zijn basisvoorzieningen die low budget of zelfs gratis zaken regelen belangrijk.

- Wat ook van groot belang is dat mensen die in financiële armoede leven **ook op andere fronten in armoede leven**. Mensen zijn jaren niet op vakantie geweest en hebben nauwelijks of geen mogelijkheid gehad tot persoonlijke ontwikkeling door de zorgen en stress die zij door het geldgebrek ervaren. Een baan bieden is daarin 'slechts een schrale troost'. Er is meer nodig ook in langdurigere begeleiding in het vervolgtraject om zo te voorkomen dat mensen terugvallen, met veel kosten.

- Door de huidige corona crisis komt er een grote faillissmentgolf onder het MKB in 2021 . (rapport Mc Kinsey - en anderen)
https://www.faillissementsdossier.nl/nieuws/20796/mckinsey-helft-mkb-failliet-in-2021.aspx
  - Dat wil zeggen meer mensen in armoede(!) in alle geledingen van de samenleving. Dat wil zeggen een grotere druk op bestaande regelingen, maatschappelijk initiatief en wijkteams

- Er wordt de suggestie gedaan dat alles meer via de wijkteams moet lopen. Wat is de praktijk? De wijkteams zijn overbelast.Er gaan veel cliënten bijkomen. Een groei van 30 tot 50%. Waar gaat dat opgevangen worden? Maatschappelijk initiatief in de praktijk, low budget, is meer dan nodig en kostenbesparend. Daar zijn een aantal basisvoorzieningen voor nodig als; afvalverwerking, registraties als organisatie en welwillende medewerking.
- **Criteria zijn voor de organisaties eenvoudig op te stellen;** Minimaal 5 jaar bestaan, non profit, low budget, enkel onkostenvergoeding - geen salarissen,

- **Andere economie die over waarden gaat en over behoeften is meer dan nodig.**
- Het gaat over voortbestaan over zien dat er een enorm financieel tekort aan komt.

Wat is er nodig?

- Het is belangrijk dat alle bestaande organisaties de handen ineen slaan. De rol van de armoedeorganisaties zijn ontzettend belangrijk omdat de gemeente nu slechts enkele duizenden mensen in armoede bereikt en de rest niet en daar nog jaren voor nodig zal hebben, het aantal mensen in armoede blijft stijgen (daarmee ook de kosten). Opname in bestanden gemeente als gewenste samenwerkings-ketenpartner
- Doorverwijzing naar armoedeorganisaties door bijvoorbeeld het wijkteam. Wat wij vaak zien is dat mensen boven de inkomensgrens komen (maar netto nauwelijks iets te besteden hebben) en geen gebruik kunnen maken van de voedselbank.

- Er is een drastische verandering nodig in de aanvoer van grondstoffen voor de stad en ook voedsel. Lokaal voedsel, voedselbossen, biodiversiteit. Er is een echte verschuiving nodig waarin duurzaamheid en de samenleving en met elkaar leven en vooral overleven centraal dienen te staan. Hierdoor wordt Arnhem onafhankelijker van de instroom van voedsel. Mensen kunnen door het bijhouden van voedselbossen en bijvoorbeeld de opzet van een tiny house project zowel uit de armoede komen als duurzamer leven.
- **Armoede en duurzame samenleving horen samen aangepakt te worden**
- Onderwijs heeft daarbij een belangrijke rol (Verzorgen gastlessen)

Hoe ga je zorgen dat mensen in financiële armoede duurzaam kunnen leven?
Nu kunnen mensen daar niet in mee. Kunnen en willen wij uitspreken dat wij willen als samenleving dat iedereen hierin mee kan blijven doen? -> Samenwerken meer dan nodig.

Een samenleving heeft meerdere ingangen en op het punt van het vinden van mensen is belangrijk dat er meerdere organisaties en ingangen zijn.

Wat hebben de armoedeorganisaties nodig? Samenwerken (4.1.1. en 4.4.)

- Direct inhoudelijk overleg. Voorzieningen voor de armoedeorganisaties - keurmerken en opgenomen worden in de bestanden van doorverwijzing van mensen, afval en actieve doorverwijzing etc.) Opname in de motie armoede en de aanpak. Er is een drastische en snelle verandering nodig om de stad leefbaar te houden.
- Verwijzing door ketenpartners; Betere samenwerking nodig
- -> 4.4 M - pag 21 ketenpartners en welke partijen dat zijn

Water - Beken Veluwe Enorm tekort aan water en bedreiging voor het drinkwater. Sedert drie jaar zakt het grondwater dramatisch. Buffering nodig op grote schaal, poelen graven, water opslaan, geen water meer in rivier of zee laten lopen. Watertappunten open, speciaal voor mensen die dakloos zijn en voor wandelaars, badhuis maken zodat de voorziening in de bibliotheek ontlast wordt en mensen zich niet schuldig hoeven te voelen over gebruik(!)

Wonen; huren stijgen en mensen raken zonder werk. Een toevloed van mensen zonder woning. Tinyhouses project om hier een praktisch en duurzaam alternatief in neer te zetten. Huizen verduurzamen, duurzame energie en; de huren omlaag! Dat laatste mist in de concept nota. **Net als dat de kosten als geheel niet mogen stijgen maar moeten dalen.**

Voedselbossen; Hittestress, bodembescherming, toename biodiversiteit, lokaal voedsel, waterbuffering, educatie .. Vernietigen van natuur, strafbaar stellen. Juist natuur ontwikkelen en daarmee lokaal voedsel stimuleren --- en burgerparticipatie en natuurontwikkeling.
Zorg voor verandering in de regelgeving waarmee initiatieven en verandering sneller kunnen plaatsvinden. Ook in gemeentelijke plantsoenen. Ombouw in regelgeving landelijk gebied. Grote prioriteit aan stadslandbouw, **voedselbossen rondom de stad** en vervanging bestaande uitvallende bossen door duurzame voedselbossen. Regelgeving versoepeling en versnelde aanpak in nodig.

Omvormen van bureaucratie; het gaat om leefbaarheid en actie die nu nodig is.
Enkele personen plaatsen bij de armoedeorganisaties; daarmee zij zijn voor de eerste organisatienkosten gedekt. Die beleidskeuzeverandering is intern nodig bij de gemeente. Over de grenzen heen mogelijk maken. Het is een Minimale verschuiving in budgetten. - Bestuurlijke vernieuwing

Mensen: 'Zorgmijders' + mensen die de instanties niet meer kunnen verdragen/willen omdat zij er moe van zijn en gefrustreerd; dat zijn twee verschillende dingen. **Waar is dat aspect in de nota?** Wat wordt er verbeterd in de toegankelijkheid, bereikbaarheid en de

beantwoording van brieven gericht aan de gemeente? Zorgmijdend gedrag voorkomen! Daar heeft maatschappelijk initiatief een belangrijke rol en een signaalfunctie.
Mensen van sociale zaken voor Scalabor achtige trajecten actief doorverwijzen - zodat nieuw perspectief ontstaat. Een onkostenvergoeding en de rest voor de kosten van de organisatie en huisvesting beschikbaar maken. Het gaat om kleine verschuivingen in het beleid die Veel mogelijk maken.

- Informatievoorziening in de eigen taal als beleid toevoegen
- Wat is verbetering van welke informatievoorziening? Hoe mensen te bereiken?
- Elke organisatie heeft zijn eigen ingang

Ziekte en zorg
Met een vergrijzende bevolking, een kwart van de mensen is zometeen ouder als 65, is er meer ruimte nodig en is zorg voor elkaar uitermate belangrijk. Zorg kan geen verdienmodel meer zijn. **'Zorgmijders' + mensen die de instanties niet meer kunnen verdragen/willen omdat zij er moe van zijn en gefrustreerd; dat zijn twee verschillende dingen.** Waar is dat aspect in de nota? Wat wordt er verbeterd in de toegankelijkheid, bereikbaarheid en de beantwoording van brieven gericht aan de gemeente (rapport rekenkamer)? Zorgmijdend gedrag voorkomen! Daar heeft maatschappelijk initiatief ook een belangrijke rol in en een signaal- en opvangfunctie.

Banen die worden genoemd in de conceptnota zijn **nauwelijks een oplossing** voor de mensen in armoede. De banenmarkt krimpt mede door de huidige recessie. Laagbetaalde banen verdwijnen veelal. Veel mensen zitten structureel in een uitkering mede door lichamelijke en geestelijke klachten en te grote afstand tot de arbeidsmarkt. Die groep is flink aan het groeien. Wie vangt dat op? Daarbij stort de middenstand in. Dat wil zeggen; GEEN banen en een grotere druk op de arbeidsmarkt en daarmee op het individu. Richten op banen is het oude model. het gaat om voorzieningen voor iedereen toegankelijk. Daarin investeren en ruimte geven biedt plaatsen voor een zinvolle levensinvulling. Zorgt voor een stad die minder of niet (!) afhankelijk is van importen van buitenaf. Dat is namelijk een ongezonde afhankelijkheid in deze tijden van crisis. De stad kent nu binnen een week honger wanneer het transport wegvalt. Daar wat aan doen door lokale voedselvoorziening.

Lokale Arnhemse munt;
Wij nodigen u uit dit mee neer te zetten en met elkaar te zorgen voor een leefbare en duurzame samenleving. Lokale Arnhemse munt; EcoVrede heeft mee ondersteund in de ontwikkeling van de Gildemunt in de Geitenkamp en de Gelre en hebben enkele jaren LETS gefaciliteerd. Uitingen om te komen tot een andere economie waarin het geld niet wegstroomt maar lokaal blijft. -> Wij nodigen u uit om dat opnieuw mogelijk te maken en dit door te zetten als wenselijke ontwikkeling en beleidspunt. Wij helpen daar graag bij.

Een voorbeeldfunctie vervullen richting andere gemeenten!

- 4.1.2. C - woningen verduurzamen met lagere energielasten is mooi maar levert meestal hogere huren! Dat geeft geen vooruitgang - Huren verlagen
- 4.1.2 D Bewindvoeringskantoren - geven mensen soms geen weekgeld, onregelmatig of te laat, of het bureau beschouwt het te veel als 'eigen geld'. Zeggenschap ver te zoeken. Ondanks recente stappen veel te verbeteren. Extra aandacht voor nodig
- 4.2.2. 'Zorgen voor mensen die onze zorg nodig hebben'; onderzoeken hoe bewoners structurele ondersteuning kunnen krijgen; zorgen voor lokale voorzieningen
- 4.2.2. G Contact kunnen opnemen bij uitstroom is zes maanden nazorg is erg kort
- 4.2.2. H Stimuleren van buren en vrienden etc Hoe is dat in de praktijk? Verschillende culturele achtergronden aanpak? Mensen staan liever niet voor schut.

- 4.3.2. Schoolkostenregeling; is feitelijk een verschuiving van het probleem?
- Tweeoudergezin kosten probleem - tekorten -- > te simpel. Komt bijna niet voor??
- 4.3.2. K Kansrijk opgroeien; De wijkteams zijn al overbelast Onduidelijk verhaal
- 4.4. L Weten wat de inwoner nodig heeft … intensivering van de samen driehoek; Sociale wijkteams zijn overbelast. Wie gaat de nazorg doen?
- 4.4. M Vergroten van de gezamenlijke kracht - samenhang tussen de verschillende initiatieven; Hierin is een grote verbetering mogelijk. Verzoek als EcoVrede mee te worden genomen in de samenwerking.
- 4.4. N Inwonerspanel - samenstelling is belangrijk dat dit een goede doorsnede is van de bevolking

Waar wordt burgerinitiatief gefaciliteerd in de praktijk de komende jaren? Armoede gaat niet over geld maar over voorzieningen regelen. Het zijn rechten. Dat is belangrijk in de formulering en in de praktische werkwijze bij de oplopende tekorten. Een en ander in de economie beïnvloedt ook sterk de gemeentelijke begroting. Zodoende werken aan lokale voorzieningen.

- Uitgenodigd als commissie van vier om bij de vervolgzitting aanwezig te zijn.
- Partijen strategisch partner laten zijn

EcoVrede
www.ecovrede.nl
www.ffrmnework.org

kvk 50879804 Post: Postbus 60051 6800 JB Arnhem NL/EG
Telefoon: 06 19 67 93 89

- Actief in Arnhem sedert 2009!

Bronnen met aanvullende informatie:

https://nos.nl/artikel/2314387-gemeente-arnhem-scheldt-schulden-van-honderden-inwoners-kwijt.html

https://arnhem.raadsinformatie.nl/document/7784974/1

https://www.ftm.nl/artikelen/minister-dekker-meer-schulden-is-meer-betalen?&utm_source=linkedIn&utm_medium=social&utm_campaign=DekkerVerhoging

https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=0&pcode=t2020_50&language=en

https://www.dlmplus.nl/2020/01/11/bijna-3-miljoen-armen-maar-rutte-ziet-geen-reden-verhoging-minimumloon/

BEHANDELRESULTAAT
MENINGSVORMENDE 1 25 november 2020

GEMEENTE Arnhem

Arnhemse Armoede Aanpak 2020 e.v.

Zaaknummer:	484818
Portefeuillehouder:	Wethouder Paping

Resultaat van bespreking:

Aanwezig
De raadsleden/fractievolgers Van der Laak (AC), Witberg (PvdD), Jansen (CU), De Vries (PvdA), Kalthoff (VVD), Dolsma (GL), Van Iperen (D66), Hutten (CDA), Aydemir (Denk/Verenigd Arnhem), Wiggers (AOP) en Çetintaş (SP).
De PVV-fractie was niet bij de beraadslaging aanwezig.

Bespreking
De beraadslaging ging over de Arnhemse Armoede Aanpak 2020. De eerste termijn aan de kant van de raad is afgerond. Daarin zijn voorlopige standpunten gedeeld, vragen gesteld aan de portefeuillehouder en onderling gedebateerd. De wethouder is begonnen aan zijn eerste termijn, maar heeft deze niet af kunnen maken.

Conclusie
Aan het einde van de bespreking heeft de voorzitter de raadskamer de vraag voorgelegd welke vervolgbehandeling het voorstel zou moeten krijgen. Op basis van alle antwoorden concludeert de voorzitter dat de raadskamer de behandeling wil voortzetten in een vervolg M1-behandeling waarin gestart wordt met het vervolg van de eerste termijn aan de kant van het college.

De raadsadviseur,

W. Lammers

De voorzitter,

R. Maref

Titel/onderwerp: "Strategie Klimaatadaptatie"

Raadsadviseur: K. Vons Telefoonnr: 377 4087 Katinka.vons @arnhem.nl

Van:	College	Ambtenaar:	Hans van Ammers /Luuk Tepe
Portefeuillehouder:	K. Bouwkamp	Telefoonnr:	3774431/ 3774373
		E-mailadres:	Hans.van.Ammers@arnhem.nl / Luuk.Tepe@arnhem.nl
Doel activiteit	Vervolg meningsvormend (M1)		
Toelichting	Het college biedt de raad het raadsvoorstel Strategie Klimaatadaptatie aan ter vaststelling. **Inhoud** De voorliggende strategie beschrijft hoe het college de stad wil gaan voorbereiden op de gevolgen van toenemende weersextremen. De grootste prioriteit ligt daarbij op het verminderen van de effecten van hittegolven, wateroverlast door extreme regenbuien en droogte. De strategie beschrijft welke ambities het college heeft voor de komende 10 jaar en hoe ze die wil gaan realiseren. In de uitvoeringsagenda treft u de maatregelen aan die het college de eerst komende jaren wil gaan nemen. Daarnaast wil het college een intentieverklaring afsluiten met bewoners, ondernemers, instellingen en medeoverheden, om samen de ambities te kunnen realiseren. **Proces**. Op 18 november 2020 is de behandeling gestart van het raadsvoorstel met een gecombineerde informerende ronde en de meningsvormende (M1) ronde. Marloes Spaander heeft ingesproken bij de raadskamerbehandeling namens de Arnhemse klimaatcoalitie. Haar inspreektekst is bij de stukken gevoegd. Na de informerende fase is de raadskamer begonnnen aan de meningsvormende fase. Hierbij is de eerste termijn van de raad afgerond. De tweede termijn van de wethouder is niet afgerond en zal op 25 november voortgezet worden.		
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Afronding van de meningsvormende (M1) fase.		
Spreekrecht publiek	Nee		
Behandeladvies	<u>Meningsvormend (M1)</u> - De voorzetting van de behandeling van de M1 zal beginnen met het vervolg van de eerste termijn van de portefeuillehouder. Zij zal de vragen gesteld in de eerste termijn van de raadskamer gaan beantwoorden. - In de tweede termijn kunnen woordvoerders reageren op de eerste termijn van de portefeuillehouder en op elkaar en aangeven of zij moties en/of amendementen overwegen in te dienen. In beide termijnen zijn interrupties toegestaan. Uitkomst van de Meningsvormende (MI) behandeling kan zijn: 1. Partijen zijn het eens, het voorstel wordt doorgeleid naar de besluitvormende fase 2. Partijen zijn het niet (volledig) eens en overwegen moties en/of amendementen. Het voorstel wordt doorgeleid naar de fase Meningsvorming 2, waar deze besproken zullen worden.		
Bijlagen			

Raadsvoorstel "Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030"			
Bijlage - Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030 (inclusief Voorlopige Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Arnhem)			
Bijlage - Concept Intentieverklaring Klimaatbestendig Arnhem			
Inspreektekst Marloes Spaander (Arnhemse klimaatcoalitie)			

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 485440

Onderwerp: Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030

Voorstel

1. De 'Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030' vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de voorlopige 'Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Arnhem' met daarin de beoogde gemeentelijke inzet voor de eerstkomende jaren.

Inleiding

Als gevolg van klimaatverandering staat de leefbaarheid van onze stad onder druk en zijn er risico's voor onze veiligheid, gezondheid en economie. Om deze risico's te beperken nemen we maatregelen om verdere opwarming tegen te gaan (vanuit ons programma New Energy Made in Arnhem 2020-2030) én passen we onze leefomgeving aan op de gevolgen van het veranderende klimaat. Dat laatste noemen wij klimaatadaptatie.

Wij zijn ons in Arnhem al langer bewust van de noodzaak van klimaatadaptatie omdat de stad kwetsbaar is voor extreem weer. Als één van de eerste steden in Nederland deden we in 2009 onderzoek naar hitte-eilanden en formuleerden wij hitte-ambities in de Structuurvisie van 2012. Tijdens hittegolven blijkt keer op keer hoe warm het in de stad kan worden. Op 28 juli 2014 werden we geconfronteerd met een zware hoosbui wat ertoe leidde dat u als raad in november 2015 een aanpak vaststelde om samen met onze bewoners en instellingen de gevolgen van toekomstige buien te verminderen.
In onze eigen projecten benutten we al jaren kansen tot het nemen van maatregelen die bijdragen aan een meer klimaatbestendige en prettige leefomgeving. We zien ook dat bewoners, ondernemers en instellingen zich steeds meer bewust zijn van de bijdrage die zij op hun eigen terreinen kunnen leveren aan een klimaatbestendiger Arnhem. Die groep groeit! Maar we constateren ook dat er nog meer nodig is om te komen tot het doel dat we landelijk voor 2050 hebben afgesproken, en vastgelegd in de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie: een klimaatadaptieve en waterrobuuste inrichting.
Klimaatadaptatie is ook een kansrijke paraplu voor het verbinden met meerdere thema's (gezondheid, natuurinclusief, biodiversiteit, bomen en groen) om zo een prettige en leefbare stad en gemeente te zijn en te blijven voor onze bewoners en bezoekers.

De voorliggende 'Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030' beschrijft hoe wij de stad gaan voorbereiden op de gevolgen van toenemende weersextremen. Grootste prioriteit ligt daarbij op het verminderen van de effecten van hittegolven, wateroverlast door extreme regenbuien en droogte. De strategie beschrijft welke ambities we hebben voor de komende 10 jaar en hoe we die willen gaan realiseren. Ambities en strategie zijn vertaald in een groot aantal maatregelen die we de eerstkomende

Gemeente Arnhem

jaren willen gaan nemen. Deze zijn opgenomen in de voorlopige Uitvoeringsagenda. Deze maatregelen vormen een momentopname: het zijn de maatregelen die wij als gemeente willen nemen in de eerstvolgende jaren. Voor het realiseren van veel van de genoemde ambities hebben we echter de hulp en samenwerking van onze partners in de stad hard nodig: onze bewoners, ondernemers, instellingen en medeoverheden. Met het oog hierop willen wij met onze partners een intentieovereenkomst sluiten.

Aan die intentieovereenkomst zal een volgende versie van de Uitvoeringsagenda worden toegevoegd, met daarin de maatregelen die onze partners willen gaan ondernemen en afgesproken gezamenlijke acties. Als opmaat naar deze intensievere samenwerking hebben wij een intentieverklaring opgesteld die we aan onze partners gaan voorleggen om met ons dit proces aan te gaan. Deze verklaring treft u ter informatie bij dit raadsvoorstel aan.

Beoogd effect

Het aanpassen van de stad aan het veranderende klimaat zodat Arnhem ook in de toekomst leefbaar blijft voor onze bewoners.

Argumenten

1.1 De toename van extreem weer heeft gezondheidsrisico's voor kwetsbare Arnhemmers.

De klimaatverandering manifesteert zich in meer wateroverlast, meer en langere hittegolven met hogere temperaturen, meer en langdurige droogte en risico's ten aanzien van waterveiligheid (hoog water in de rivieren). Vooral langdurige hitte heeft een groot effect op de gezondheid en het welbevinden van kwetsbare Arnhemmers als ouderen, chronisch zieken en heel jonge kinderen. In de strategie zijn ambities opgenomen om de gevolgen van langdurige hitte zoveel mogelijk tegen te gaan waarbij we kijken naar zowel de temperatuur buiten in de stad als die in woningen van kwetsbare Arnhemmers (binnenmilieu). Dat steeds meer van onze ouderen langer zelfstandig thuis wonen, maakt de opgave urgenter. We werken hierin nauw samen met de GGD en onze partners in de publieke gezondheidszorg.

1.2 Klimaatverandering kan leiden tot serieuze economische schade.

Weersextremen kunnen schade veroorzaken aan gebouwen, infrastructuur als wegen en bruggen, groen en natuur. Dit kan leiden tot veel directe schade, denk aan ondergelopen souterrains en kelders, en indirecte schade zoals verkeersopstoppingen. Herstel van de schade kost veel geld. De schade van de hoosbui van 28 juli 2014 is becijferd op meerdere miljoenen euro's. Door de stad beter voor te bereiden op extreem weer maken we onze stad robuuster en daarmee minder gevoelig voor de genoemde schade.

1.3 Het realiseren van een klimaatbestendigere stad vraagt om stevige ambities met borging in planvormingsprocessen.

In de afgelopen jaren zijn in Arnhem al veel maatregelen genomen om de stad klimaatbestendiger te maken. We zien echter ook dat klimaatadaptatie nog niet standaard in alle plannen, projecten en werken en op alle planniveaus wordt toegepast. Zo missen we soms meekoppelkansen. In de

strategie zijn stevige en tegelijkertijd realistische en haalbare ambities opgenomen voor de komende 10 jaar. Ambities de ertoe leiden dat in de stedelijke (her)ontwikkeling en nieuwbouw klimaatbestendigheid als vanzelfsprekendheid, als norm, wordt opgenomen. Evenals een klimaatbestendige inrichting van de buitenruimte; openbaar en privaat. De opgaven voor klimaatadaptatie lijken daarmee op gespannen voet te staan met de bouw- en verdichtingsopgave van onze stad. Echter, door het maken van slimme combinaties tussen natuurinclusief en groen bouwen, groene en waterrobuuste buitenruimten en bewust doordachte materiaalkeuze, is een klimaatbestendig Arnhem binnen handbereik. We merken dat steeds meer projectontwikkelaars inzien dat klimaatbestendig bouwen de nieuwe norm is en bijdraagt aan een prettige werk- en woonomgeving. De Omgevingswet biedt grote kansen klimaatbestendigheid de juiste gebiedsgerichte borging te geven in alle planvormingsprocessen. Met Gebiedsontwikkeling en Vastgoed gaan we op zoek naar de mogelijkheden die er zijn binnen reeds lopende projecten.

1.4 *Realisatie van de ambities vraagt om een gemeente die het voorbeeld geeft.*

Als gemeente en regisseur van de klimaatadaptatie in onze stad zijn we, ook gezien de landelijke afspraken tussen de koepels hierover, verplicht het goede voorbeeld te geven en in al onze eigen projecten klimaatbestendigheid als uitgangspunt en norm te hanteren. In de gemeentelijke begroting zijn meerdere budgetten beschikbaar om de extra kosten van klimaatadaptatie, die er ondanks de samenloop zeker zullen zijn, te financieren zoals het Groenfonds en een deel van het Klimaatfonds (zie verder Financiering).

1.5 *Ondersteuning van initiatieven vanuit de stad is meer dan wenselijk.*

Met een nieuwe stadsbrede subsidieregeling 'Initiatieven Klimaatadaptatie gemeente Arnhem' gaan wij bewoners, bedrijven en instellingen meer tegemoet komen in de kosten die zij maken om hun woningen, tuinen en terreinen klimaatbestendiger te maken. In een aparte raadsbrief bent u hierover door ons geïnformeerd.

2.1 *Realisatie van de ambities vraagt om een afstemming met wat onze partners in de stad kunnen en willen bijdragen.*

In de voorliggende Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie hebben we de maatregelen genoemd die wij de komende jaren als gemeente willen gaan nemen. Deze maatregelen vormen een moment-opname. Voor het realiseren van veel van de genoemde ambities hebben we immers de inzet van en de samenwerking met onze partners in de stad hard nodig: onze bewoners, ondernemers, instellingen en medeoverheden. Samen maken we Arnhem klimaatbestendig. Met het oog hierop willen wij met onze partners een intentieovereenkomst sluiten, waardoor aan de Uitvoeringsagenda maatregelen en acties van onze partners zullen worden toegevoegd, waarop wij als gemeente dan weer kunnen aansluiten. De Uitvoeringsagenda is om die reden nog niet definitief en niet voorzien van een financiële dekking en leggen wij daarom ter informatie aan u voor.
Als eerste stap naar de intentieovereenkomst willen we onze professionele partners in de stad uitnodigen om een intentieverklaring te tekenen, als opmaat naar een intensievere samenwerking op het gebied van klimaatadaptatie. Deze verklaring treft u ter informatie bij dit raadsvoorstel aan.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Zonder de inzet en steun van onze partners gaan we de ambities niet realiseren.

De gemeente is slechts voor circa 20% eigenaar van de buitenruimte in het bebouwde gebied. De overige 80% is eigendom van particuliere grond- en vastgoedeigenaren; huizenbezitters, woningcorporaties, ontwikkelaars, beleggers enz. Het slagen van de klimaatadaptatie is daarom grotendeels afhankelijk van hun medewerking en concrete inzet. Om die reden vormen samenwerking en participatie de basis van de strategie voor klimaatadaptatie en hebben wij een nieuwe stadsbrede subsidieregeling Klimaatadaptatie opgezet om juist particulieren te stimuleren klimaatadaptieve maatregelen door te voeren. In een eerdere raadsinformatiebrief bent u hierover door ons geïnformeerd.

Participatie

Participatie door bewoners en vastgoedeigenaren is een cruciaal onderdeel van de strategie klimaatadaptatie Arnhem. Sinds bijna 4 jaar is het Platform Arnhem Klimaatbestendig zeer actief in het realiseren van bewustwording en het aanzetten van Arnhemmers tot het nemen van eigen verantwoordelijkheid en dus maatregelen. Het stimuleren en faciliteren van initiatieven uit de stad én de concrete samenwerking in projecten en opgaven vormen daarin belangrijke actiepunten.
In de aanloop naar het opstellen van de voorliggende strategie is met bewonersvertegenwoordigers en -initiatieven en met professionele partners als onze woningcorporaties, projectontwikkelaars, kennisinstituten en medeoverheden over de beoogde ambities afgestemd. Hun opmerkingen en suggesties zijn in de voorliggende strategie verwerkt en deze hebben onder meer geleid tot een nieuwe stadsbrede subsidieregeling, gericht op ondersteuning van particuliere initiatieven met geld en kennis.

Financiën

De financiering van veel van de in de Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Arnhem genoemde maatregelen en projecten is nog niet rond. We zetten in op bijdragen vanuit het Rijk (waaronder de Impulsregeling), provincie en regio en zoeken aansluiting bij activiteiten van onze beide waterschappen. Ook kijken we voortdurend naar de mogelijkheden van Europese subsidie en samenwerking waarbij de Green Deal in onze ogen zeker mogelijkheden biedt. We gaan de komende maanden gebruiken om, mede op basis van de gesprekken met onze partners (zie argument 2.1), de financiering van de genoemde projecten rond te krijgen.

Er zijn verschillende gemeentelijke middelen beschikbaar om de klimaatadaptatie te financieren. Dit zijn het Klimaatfonds, dat deels voor klimaatadaptatieprojecten zal worden ingezet, het Groenfonds waaruit ook middelen beschikbaar worden gesteld voor het Bomenplan, Rioolgelden (Gemeentelijk rioleringsplan) en de reguliere middelen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Deze middelen zullen zo optimaal mogelijk worden ingezet voor de financiering van de maatregelen die nodig zijn om de ambities te gaan realiseren, en kunnen fungeren als hefboom voor externe subsidiemogelijkheden zoals hierboven genoemd.

Uitvoering

Wij nodigen onze partners in de stad uit de Intentieverklaring Klimaatadaptatie Arnhem te ondertekenen en samen met ons te komen tot een realisatie van de ambities voor klimaatadaptatie. De eerste stap daarin zal zijn een gezamenlijke Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Arnhem voor de komende jaren. De in de huidige versie genoemde maatregelen en projecten dienen daarvoor als input. De gezamenlijke versie van de Uitvoeringsagenda zullen wij, voorzien van financiering vanuit de gemeentelijke middelen, aan u voorleggen.
De Uitvoeringsagenda is een levend document. Jaarlijks wordt deze geactualiseerd. We bekrachtigen het proces van nauwere samenwerking voor de komende jaren met een intentieovereenkomst.

Communicatie

Na uw instemming met de Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030 zullen wij breed communiceren over de vastgestelde ambities, en onze partners in de stad uitnodigen om met ons de realisatie ter hand te nemen en daarvoor de intentieverklaring te ondertekenen.
Eén van de eerstvolgende activiteiten, rond communicatie is dat wij als gemeente het voortouw nemen om samen met onze partners invulling te geven aan de communicatiestrategie. Belangrijk onderdeel hiervan is de communicatiestrategie van het Platform Arnhem Klimaatbestendig dat zich richt op bewustwording en handelen door bewoners, bedrijven en instellingen in onze stad.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030.
- Voorlopige Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Arnhem.
- concept Intentieverklaring Klimaatbestendig Arnhem.

RAADSVOORSTEL

Besluit van	.. …. 2020
Zaaknummer	485440

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 7 juli 2020, nummer: 485440;

gelet op artikel 190 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem

GROEN, SLIM EN SAMEN

Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030

GEMEENTE ARNHEM

Koningstraat 38
6811 DG Arnhem
Telefoon 0800 - 1809
www.arnhem.nl

Arnhem GEMEENTE

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord pagina 4

01 Inleiding pagina 5

02 Klimaatverandering in Arnhem pagina 7

03 Arnhemse ambities klimaatadaptatie pagina 11

04 Strategie klimaatadaptatie Arnhem pagina 15

05 Communicatie pagina 27

Bijlage: pagina 29

Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Arnhem

COLOFON

Tekst Team klimaatadaptatie gemeente Arnhem

Ontwerp Diep Arnhem - Ontwerp en communicatie

Coverfoto: Gerard Verschooten / FOTAA ©

VOORWOORD

Het klimaat verandert. Dat weten we inmiddel allemaal. Terwijl we ons wereldwijd inzetten om de opwarming van de aarde te beperken, merken we dat door diezelfde opwarming het weer in ons land verandert. Dat merken we ook in Arnhem. Velen van ons zullen zich nog wel dé stortbui van 28 juli 2014 herinneren. Toen regende het zoveel dat in korte tijd grote delen van Arnhem letterlijk onder water liepen. De rubberen bootjes die door de straten gingen, staan ons nog helder voor de geest. In de zomer van 2019 werden we in Arnhem geconfronteerd met temperaturen tegen de 40 graden waardoor het voor veel Arnhemmers, vooral de ouderen en kwetsbaren, nauwelijks was uit te houden. En nu, in 2020, maken we het 3e droge voorjaar op een rij mee. Veel grasvelden kleuren al geel terwijl de zomer nog moet beginnen.

Het klimaatbewustzijn in onze stad is groot; bewoners vergroenen hun tuinen en gevels, ondernemers en winkeliers verruilen stenen voor groen en zorginstellingen zijn alert op de gevolgen van een hittegolf voor hun bewoners. Het is heel goed om te zien hoeveel Arnhemmers zich inzetten voor een klimaatadaptatieve stad. Ook de gemeente zet zich in om Arnhem klimaatbestendiger te maken. Toch moet er meer gebeuren, willen we als stad voorbereid zijn op de gevolgen van het veranderende klimaat. Willen we een stad blijven waar het prettig wonen en werken is, een klimaat- bestendige stad in 2050, zoals we in Nederland met elkaar hebben afgesproken, dan moeten we samen in de versnelling.

In deze ‘Strategie Klimaatadaptatie Arnhem’ geven we aan hoe wij dat voor ons zien. Wat we de komende tien jaar, tot 2030, gaan doen om onze stad klimaatbestendiger te maken. Waar we dit kunnen doen door klimaatadaptatie te combineren met vergroenen doen we dat. Waar we werken aan de stad nemen we klimaatadaptatie mee. En we doen het samen; iedereen is nodig voor een succesvolle aanpak: bewoners, bedrijven, organisaties en instellingen en natuurlijk de overheid. Als gemeente nemen we daarbij de regie omdat het hier gaat over de leefbaarheid van onze stad en de gezondheid en veiligheid van onze inwoners, nu en zeker ook in de toekomst.

Cathelijne Bouwkamp
Wethouder Groen & Openbare ruimte,
Stedelijke Ontwikkeling en Klimaat & Energie

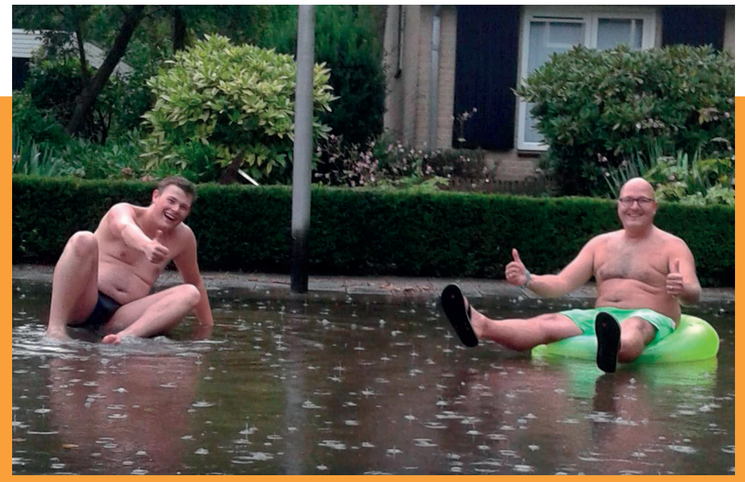

‘De rubberen bootjes die door de straten gingen, staan ons nog helder voor de geest.’

INLEIDING 01

wateroverlast
hitte
droogte
waterveiligheid

Al geruime tijd is de klimaatverandering een belangrijk vraagstuk. Als gevolg van de toename van broeikasgassen wordt het klimaat warmer en neemt de kans op overstromingen, wateroverlast, hitte en droogte toe.

Dit alles blijft niet zonder gevolgen. De leefbaarheid van de stad staat onder druk en er zijn risico's voor onze veiligheid, gezondheid en economie. Om deze risico's te beperken nemen we maatregelen om verdere opwarming tegen te gaan én passen we de stad aan het veranderende klimaat aan.

De energietransitie is gericht op het beperken van verdere opwarming tot maximaal 1,5 graden. Daarvoor heeft Arnhem het programma New Energy made in Arnhem (NEmiA, 2020-2030) vastgesteld. Naast het nemen van maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, is het nodig dat we ons aanpassen aan het veranderende klimaat: klimaatadaptatie.

Daarover gaat deze strategie: Hoe bereiden we Arnhem voor op het veranderende klimaat, hoe houden we de stad leefbaar en hoe houden we de risico's beperkt. Deze strategie beschrijft welke ambities we hebben voor de komende 10 jaar en langs welke weg we verder willen gaan met het klimaatbestendig maken van onze stad. Ambities en strategie zijn vertaald in een groot aantal maatregelen die we de komende jaren willen nemen.

De Arnhemse aanpak richt zich, in lijn met de nationale aanpak, op de vier belangrijkste gevolgen van de klimaatverandering:

- wateroverlast door extreme of langdurige regenval;
- hitte door langdurige hittegolven;
- droogte, inclusief laag water in de rivieren en de gevolgen voor de waterkwaliteit;
- waterveiligheid: zeespiegelstijging en hoog water.

Het gaat hierbij vooral om ruimtelijke aanpassingen die de stad en de Arnhemmers weerbaarder maken tegen de gevolgen van de klimaatverandering. Behalve aanpassing van bestaande situaties is er natuurlijk ook aandacht nodig voor het klimaatadaptief ontwerpen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Klimaatadaptieve maatregelen dragen ook bij aan andere stedelijke opgaven. Waar dat kan, combineren we steeds deze opgaven. Klimaatadaptieve maatregelen zijn daardoor geen noodzakelijk kwaad maar bieden juist een impuls aan ambities op het gebied van biodiversiteit, leefbaarheid, gezondheid en de eerder genoemde energietransitie.

De verwachting is dat Arnhem de komende jaren nog flink zal groeien. De ambitie is daarbij om de groene omgeving te behouden en vooral de bestaande stad te verdichten. De effecten van de klimaatverandering zullen hierdoor nog verder worden versterkt. Ook zal het aandeel oudere bewoners toenemen, waardoor de kwetsbaarheid voor hitte van de Arnhemmers groeit. We staan dus voor de uitdaging om de stad te verdichten en tegelijkertijd klimaatbestendig te maken en leefbaar te houden terwijl de bevolking groeit en vergrijst.

'We staan dus voor de uitdaging om de stad te verdichten en tegelijkertijd klimaatbestendig te maken en leefbaar te houden'

De Meinerswijk tijdens hoog water.

KLIMAAT-VERANDERING IN ARNHEM

02

De klimaatverandering doet zich mondiaal voor maar is vooral deze eeuw steeds meer merkbaar geworden. Het weer wordt extremer en de effecten van de klimaatverandering zijn in de steden sterker dan in de buitengebieden. Door de gebouwen en de verharding warmt de stad sneller op. Vooral in de zomer is de stad veel warmer dan het buitengebied wat de leefbaarheid onder druk zet. Tegelijkertijd zien we dat in onze streken de grilligheid van het weer toeneemt. Er valt meer neerslag (in de zomer in de vorm van zwaardere buiten) maar daarnaast komen er ook meer periodes met extreme droogte voor. De ligging van Arnhem op de overgang van Veluwe en Betuwe maakt dat de situatie in Arnhem anders is dan gemiddeld in Nederland. Voor Arnhem-Noord geldt dat de hoogteverschillen de stad extra kwetsbaar maken voor wateroverlast. Vanwege de hier gelegen zandgronden is dit deel van de stad op sommige plaatsen ook extra gevoelig voor droogte. In Arnhem-zuid is vooral de waterveiligheid van belang. Hoog water in de Rijn is hier een extra risico.

Klimaatverandering heeft verschillende gevolgen die elk hun eigen effect hebben en om specifieke maatregelen vragen: wateroverlast, hitte, droogte en waterveiligheid.

2.1. WATEROVERLAST

Wateroverlast ontstaat wanneer het regenwater bij hevige neerslag niet voldoende kan worden afgevoerd of wegzakt in de bodem. Het gevolg is dat water op straat blijft staan en dit leidt tot overlast voor bewoners en ondernemers. Denk daarbij aan ondergelopen kelders of souterrains, wegen en tunnels. Dit kan leiden tot gevaarlijke situaties en aanzienlijke schade. Als de weg naar bijvoorbeeld het ziekenhuis niet meer toegankelijk is, of gemengde riolen gaan overlopen en ook afvalwater op straat terecht komt is er bovendien sprake van risico's voor de volksgezondheid.

Wateroverlast in Arnhem

In Arnhem is wateroverlast vooral aan de orde in de noordelijke helft van de stad waar in het heuvelachtig gebied het regenwater via beekdalen en straten naar de lager gelegen wijken stroomt. Op plaatsen waar het water niet weg kan ontstaat ernstige overlast. De gevolgen hiervan werden duidelijk tijdens de wolkbreuk van juli 2014, waarbij delen van de Transvaalbuurt, Molenbeke, Klarendal, Spijkerkwartier en Schaarsbergen onder water liepen (zie kaart hiernaast). Naar aanleiding van deze enorme regenbui is een plan van aanpak opgesteld om herhaling van de grote mate van overlast te voorkomen. Met de daaruit volgende 'Aanpak wateroverlast Arnhem-Noord' zijn belangrijke maatregelen genomen om herhaling te voorkomen. Om het risico op wateroverlast te verminderen is het nodig om water langer vast te houden in de hoger gelegen gebieden en het water sneller af te voeren uit de lager gelegen gebieden. Tevens moet worden voorkomen dat er zoveel regenwater in gemengde riolen terecht komt dat deze overstorten, overlopen. Arnhem werkt daarom al geruime tijd aan het afkoppelen van hemelwater. Inmiddels is, sinds 2003 120ha verhard oppervlakte van het rioolstelstel afgekoppeld. De wolkbreuk van 2014 heeft echter laten zien dat er nog een grote opgave ligt om de risico's op wateroverlast verder te beperken.

'Overdag gaat het om een paar graden maar 's nachts kan het tot wel 7 graden warmer zijn.'

Park Lauwersgracht tijdens de zomer van 2018.

2.2. HITTE

In het veranderende klimaat zullen vaker hittegolven optreden waarin hogere temperaturen te verwachten zijn. Steden zijn hiervoor extra gevoelig: de temperatuur is in stedelijk gebied hoger dan buiten de stad. Overdag gaat het om een paar graden maar 's nachts kan het tot wel 7 graden warmer zijn. Dit komt omdat de stenige stad de warmte van de zon lang vasthoudt en bij aanhoudende hoge temperaturen 's nachts steeds minder afkoelt. Daarbij komt dan nog de warmte die de stad zelf genereert, zoals die van auto's en airco's. Langdurige hitte heeft voor kwetsbare groepen, zoals ouderen, chronisch zieken en jonge kinderen, ernstige gevolgen voor de gezondheid. Bij ouderen is er zelfs een verhoogde kans op overlijden. Vooral de hoge temperaturen in de nacht zijn hier debet aan. Stijgende temperaturen leiden ook tot een afname van de luchtkwaliteit. De impact van hitte op de volksgezondheid is dan ook fors.

Hitte in Arnhem

Arnhem kent ten opzichte van steden van vergelijkbare grootte een relatief gunstig stadsklimaat door de ligging aan de grote rivieren, het vele groen in en rond de stad en de groene hellingen van de Veluwezoom.

Arnhem heeft als een van de eerste steden de risico's van hitte in beeld gebracht met de zogenaamde Hittekaart. Deze kaart geeft aan waar de opwarming van de stad het grootst is en welke delen relatief koel blijven. Daaruit blijkt dat vooral de binnenstad en de omringende oudere wijken, de omgeving van winkelcentrum Kronenburg en de bedrijven- en industrieterreinen gevoelig zijn voor hitte. Voor het verminderen van de opwarming van de stad is de Hitte-attentiekaart opgesteld waarop is te zien welke maatregelen waar effectief zijn om het stadsklimaat te verbeteren en te beschermen. Het gaat dan onder andere om het benutten van verkoelende luchtstromen die de stad inwaaien vanaf de Veluwe en de uiterwaarden en het toepassen van groen, water en reflecterende materialen. De Hittekaart laat zien welke gebieden sterk opwarmen tijdens hitteperioden en welke een verkoelend effect op de stad hebben.

2.3. DROOGTE

Droogte ontstaat bij een langere periode waarin weinig neerslag valt. Hierdoor ontstaan watertekorten met kans op schade aan groen (natuurgebieden, parken en bomen). Te lage grondwaterstanden kunnen leiden tot schade aan infrastructuur en dijken. Daarnaast ondervinden landbouw, industrie en scheepvaart overlast en schade van langdurige droogte. De combinatie van droogte en langdurige hitte heeft een negatief effect op de water- en luchtkwaliteit en vormt daarom ook een gezondheidsopgave. Langdurige droogte kan bovendien leiden tot bodemdaling, en daarmee tot ongewenste zettingen, verzakkingen, van gebouwen.

Droogte in Arnhem

Vanwege de zandgronden is vooral Arnhem-Noord gevoelig voor droogte. Hier is bovendien een verhoogd risico op bosbranden. Langdurige droogte kan daarnaast leiden tot lagere waterstanden in beken, vijvers en rivieren. Dit leidt tot een verslechtering van de waterkwaliteit met kans op blauwalg en botulisme. Een lage waterstand in de rivieren geeft ernstige hinder

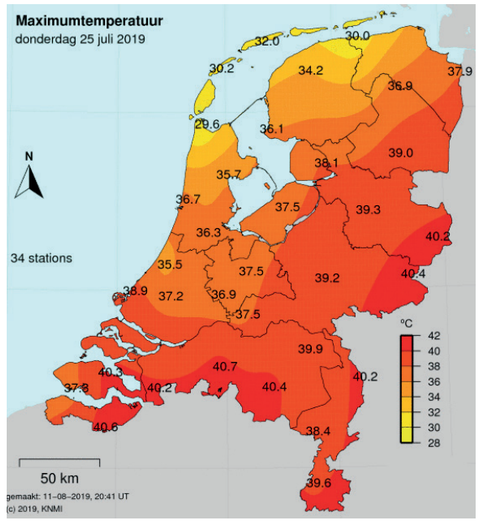

aan scheepvaart, haven en woonboten. De gevoeligheid voor zettingen in de bodem zijn globaal verkend en lijken voor Arnhem relatief klein. Toch vraagt dit aspect de komende jaren extra aandacht en mogelijk ook extra inzet. De gevolgen van droogte laten zich in Arnhem het best bestrijden door het regenwater langer vast te houden zodat dit beschikbaar blijft in droge perioden. Daarnaast vraagt de situatie bij laag water in de Rijn om aandacht voor de beroeps- en cruisevaart maar ook voor de woonboten. Overigens heeft de gemeente nauwelijks invloed op de waterstanden in de rivier.

Maximumtemperaturen 25 juli 2019 met in Deelen de recordhoge temperatuur van 39,2C. In de bebouwde delen van Arnhem is het die dag vermoedelijk meer dan 40C geworden.

De Arnhemse hittekaart geeft aan welke delen van Arnhem het sterkst opwarmen op een hete zomerdag.

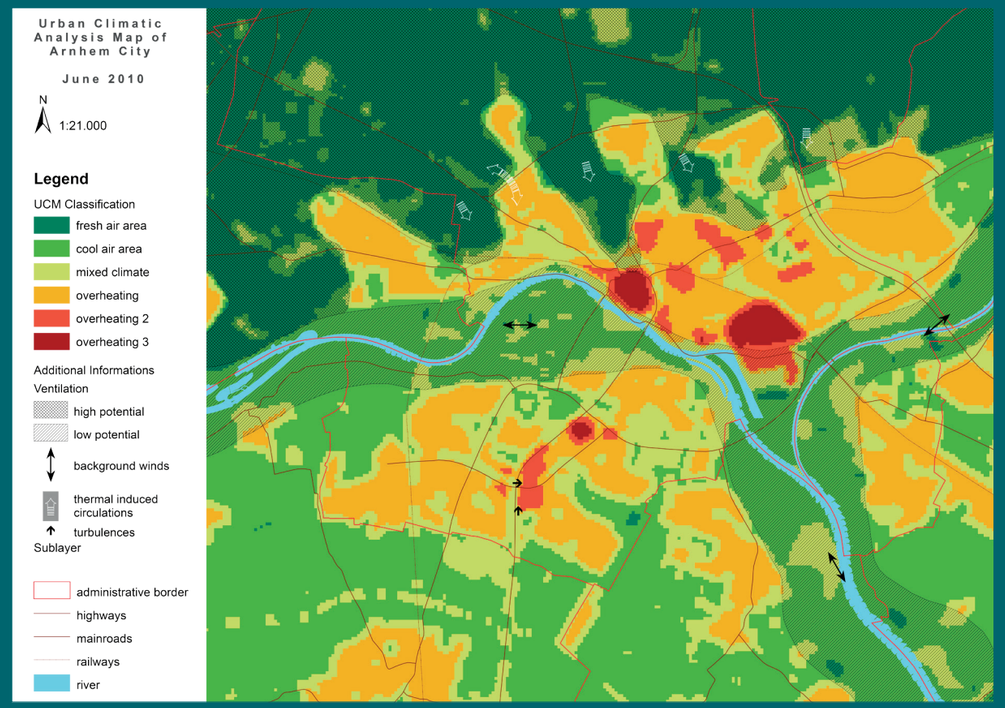

2.4 WATERVEILIGHEID

De klimaatverandering raakt ook gebieden verder weg van Nederland, zoals de Alpen. Door opwarming verandert de redelijk constante afvoer van de Rijn aanzienlijk en zal gaan lijken op het grillige karakter van de Maas: meer en vaker hoogwater in het voorjaar en laagwater in de zomer. In 2008 is geconstateerd dat de veiligheidsnormen voor de dijken achterhaald zijn. Dat heeft ertoe geleid dat in het landelijke Deltaprogramma voor een andere benadering is gekozen: de zogenoemde risicobenadering. Deze houdt in dat iedereen in Nederland dezelfde mate van bescherming heeft met extra aandacht voor die gebieden waar sprake kan zijn van een hoog aantal slachtoffers en/ of grote economische schade.

Waterveiligheid in Arnhem

De waterveiligheid is geen gemeentelijke verantwoordelijkheid maar ligt bij Rijkswaterstaat en de waterschappen. Alle waterkeringen in Nederland, dus ook de Arnhemse dijken en kades langs de Neder-Rijn en IJssel moeten als gevolg van een nieuwe veiligheidsbenadering worden aangepast. In de nieuwe benadering wordt uitgegaan van het risico: de kans op een dijkdoorbraak in relatie tot de gevolgen van die doorbraak. Dat betekent een structureel andere benadering dan in het verleden is gehanteerd. Wat precies de gevolgen zijn van deze verandering wordt de komende jaren door de waterschappen in kaart gebracht. Eén van de opgaven is nu al duidelijk: reconstructie van de Rijnkade (bovendeel) ter hoogte van de binnenstad.

Deze reconstructie is nodig omdat de huidige Bovenkade niet meer voldoet aan de technische eisen. Het waterschap draagt zorg voor de reconstructie; deze wordt naar verwachting in 2022-2023 uitgevoerd. Hierbij wordt al geanticipeerd op de nieuwe veiligheidsbenadering.

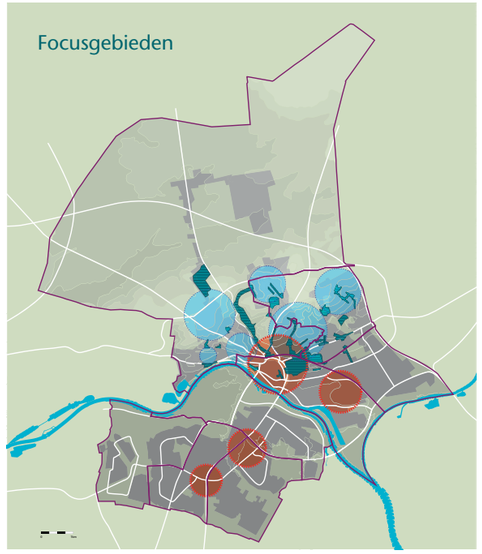

2.5 FOCUSGEBIEDEN

De plekken waar verschillende gevolgen van klimaatverandering samenkomen, noemen we de focusgebieden die op de bovenstaande kaart indicatief zijn aangegeven: rood zijn hitteplekken en blauw de focusgebieden voor (voorkomen van) wateroverlast. Het gaat voornamelijk om plekken in Arnhem-noord die voor zowel hitte als wateroverlast gevoelig zijn, of juist een rol kunnen spelen bij het voorkomen van wateroverlast in de lagere delen. Deze gebieden hebben prioriteit bij het nemen van concrete maatregelen.

Hoog water levert vaak mooie plaatjes op maar kan ook overlast of gevaarlijke situaties veroorzaken.

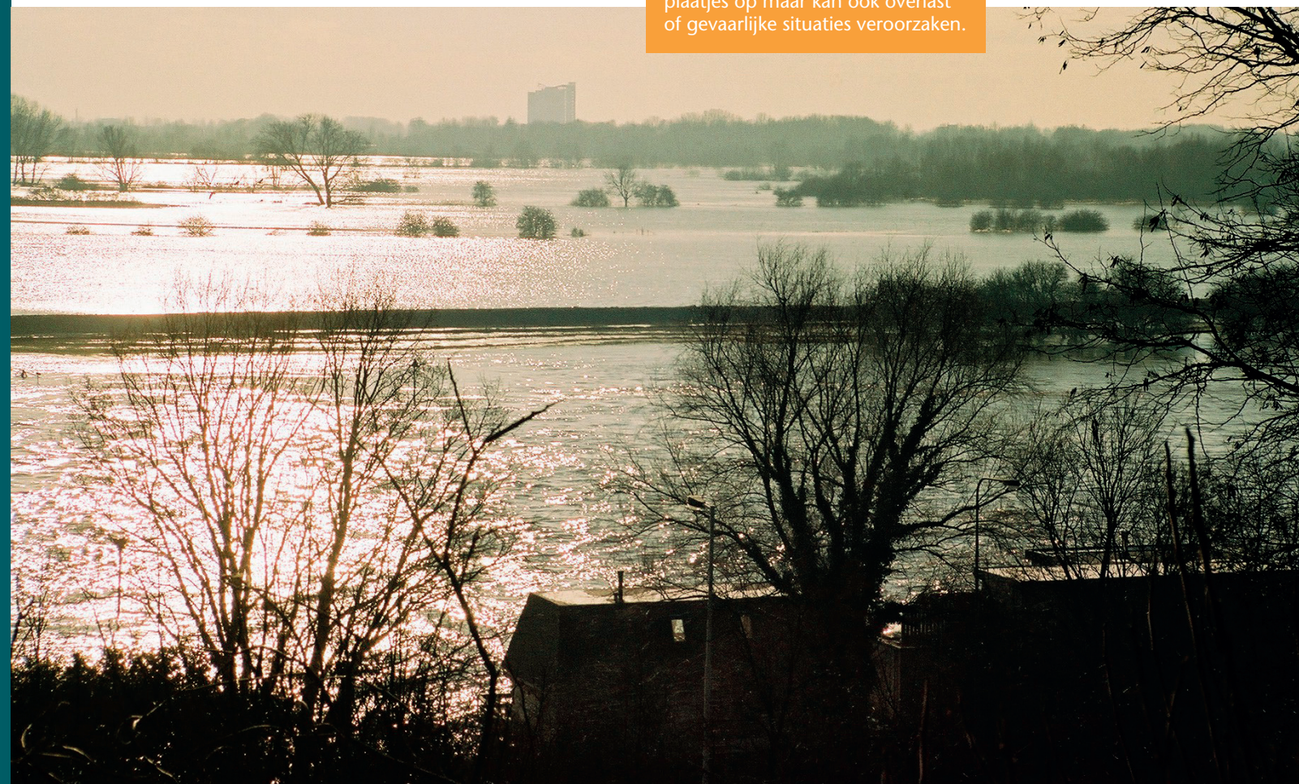

ARNHEMSE AMBITIES KLIMAATADAPTATIE

03

‘Arnhem wil in 2050 een klimaatbestendige stad zijn onder alle weersomstandigheden’

De ambitie is om Arnhem leefbaar te houden voor alle Arnhemmers, ook bij extreme weersomstandigheden.

Op Nationaal niveau is in 2014 door de gezamenlijke overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) afgesproken dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust moet zijn. Dit is vastgelegd in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Arnhem wil in 2050 een klimaatbestendige stad zijn onder alle weersomstandigheden. Dat streven gaat hand in hand met een groene en leefbare stad die ook in de toekomst aantrekkelijk is om te wonen, werken, leren en te bezoeken. Het jaar 2020 is aangewezen als ijkpunt waarin alle organisaties, klimaatbestendig moeten handelen. Dit is bekrachtigd in het ‘Bestuursakkoord Klimaatadaptatie’ dat de gezamenlijke overheden in 2018 hebben ondertekend.

In deze Strategie Klimaatadaptatie Arnhem zijn voor de komende tien jaar op het gebied van wateroverlast, hitte, droogte en waterveiligheid ambities vastgesteld. Deze ambities zijn in de Uitvoeringsagenda verder uitgewerkt in maatregelen en acties.

Verdichtingsopgave combineren met klimaatadaptatie

Arnhem kent een grote verdichtingsopgave: de komende jaren zullen er veel woningen bijgebouwd worden. Naast wonen, vragen ook werken en mobiliteit (met name fiets en OV) om (verharde) ruimte in onze stad. De verdichtingsopgave staat daarom op gespannen voet met opgaven op het gebied van klimaatadaptatie. Verdichting vraagt om meer bebouwing en meer verharding terwijl voor klimaatadaptatie juist meer groen en onverharde ruimte nodig is. De meest uitdagende ambitie is daarom om beide opgaven op een slimme manier te combineren.

Dat is alleen mogelijk door de verdichtingen zeer zorgvuldig uit te voeren en strenge voorwaarden te stellen aan uitbreiding en aanpassing van de bebouwing en de bijbehorende buitenruimte. Daarbij is overigens ook het binnenmilieu belangrijk. Behalve om integrale en innovatieve plannen vraagt dit om compenserende maatregelen op, aan en in de directe omgeving van de bebouwing. Bijvoorbeeld door vergroening, materiaalkeuze, verkoeling en opslag/hergebruik van hemelwater.

10% minder verharding, meer groen en water

Los van de verdichtingsopgave zien we dat er in Arnhem veel verharding aanwezig is, die niet altijd functioneel is en vervangen kan worden door groen of ruimte voor water. De ambitie is om de verharding die in het bebouwde deel van Arnhem aanwezig is tot 2030 met 10% te verminderen. Dit geldt ook voor de hoofdinfrastructuur. Deze vermindering beperkt de opwarming tijdens hete dagen en biedt mogelijkheden om wateroverlast en droogte het hoofd te bieden. Daarnaast draagt meer groen bij aan een betere leefbaarheid en grotere biodiversiteit.

De ambitie is om de verharding in 10 jaar tijd met 10% te verminderen. De vergroening van het Gele Rijdersplein is een mooi voorbeeld.

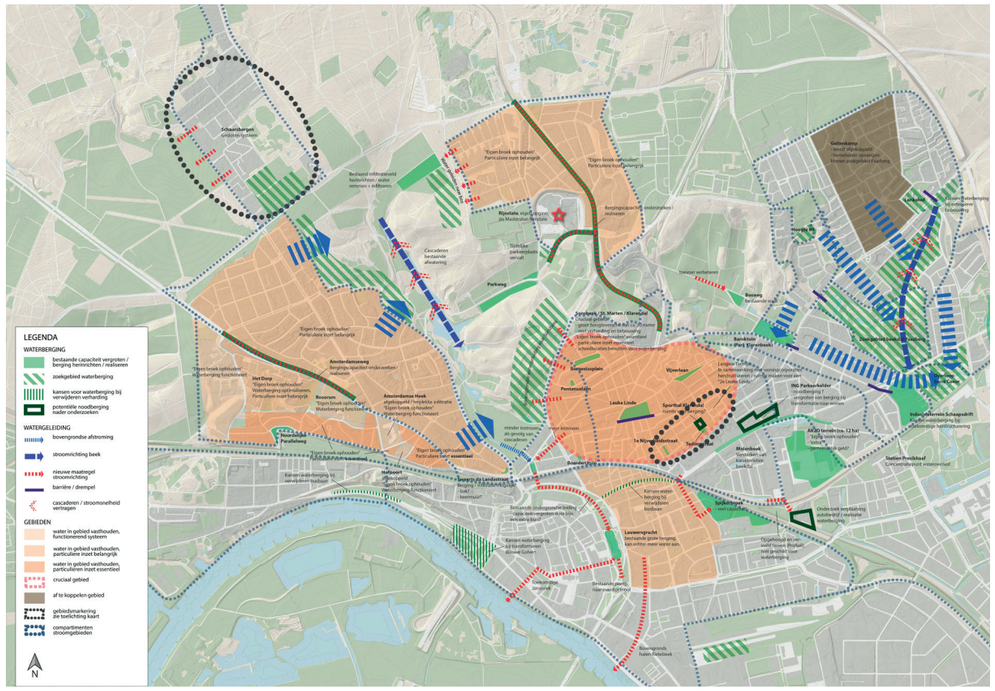

Attentiekaart wateroverlast

Water

Schade en overlast door extreme buien zoveel mogelijk voorkomen

Voor wateroverlast geldt de ambitie om overlast door extreme buien zoveel mogelijk te voorkomen. Daarbij gaat het in de eerste plaats om ernstige overlast door overstroming van woonruimten, zeker wanneer het vervuild water betreft. Ook problemen in de vorm van ondergelopen wegen en onderdoorgangen bij viaducten zien we als overlast. Als referentie voor een extreme bui hanteren we de bui die op 28 juli 2014 in Arnhem is gevallen. Overigens hebben zich voor en na 2014 ook diverse wolkbreuken voorgedaan, zij het dat deze op minder grote schaal schade en overlast hebben veroorzaakt.
Waar het gaat om waterberging op particulier terrein gaan we uit van een minder zware maar realistische bui die eens per 10 jaar valt. Een garantie voor het voorkomen van wateroverlast is overigens niet te geven. De aanwezige hoogteverschillen maken Arnhem-Noord nu eenmaal kwetsbaar voor afstromend regenwater naar de lager gelegen delen van de stad.

Specifiek betekent dit:

- bij nieuwbouw koppelen we al het regenwater af,
- bij renovatie koppelen we maximaal af; de haalbaarheid beoordelen we per geval; hierbij geldt dat minimaal 40 mm op eigen terrein moet worden verwerkt,
- We koppelen 90% van alle openbare ruimte af hierbij nemen we als uitgangspunt een bui van 40 mm die ter plaatse verwerkt moet kunnen worden, en
- we voorkomen toename wateroverlast bij toename bebouwing en/of verharding,

Hitte

Negatieve effecten van hitte tegen gaan

Het is de ambitie om de negatieve effecten van vooral langdurige hitte zoveel mogelijk tegen te gaan. Het gaat dan om de effecten op mensen (gevoelstemperatuur, gezondheid en welbevinden) én om de effecten op techniek en infrastructuur (wegen, bruggen, technische installaties enzovoorts).
Wat betreft de effecten op mensen willen we zoveel mogelijk voorkomen dat kwetsbare Arnhemmers negatieve gezondheidseffecten ondervinden van de hoge temperaturen. Het gaat dan om de situatie binnen- en buitenshuis. Speciale aandacht gaat daarom uit naar kinderopvanglocaties, verzorgingstehuizen, zelfstandig wonende senioren, chronisch zieken en gehandicapten. De risico's die zitten aan de gevolgen van hitte op de infrastructuur en technische installaties moeten nog beter in beeld gebracht worden en waar nodig dienen daarvoor dan gerichte maatregelen genomen te worden.

In de 'Structuurvisie Arnhem 2020-2040' zijn in het kader van hitte een aantal aanbevelingen vastgesteld. De noodzaak om deze aanbevelingen zo veel als mogelijk op te volgen is er gezien de hitteproblematiek van onze stad uiteraard nog steeds. Vertaald naar de Hitte-attentiekaart (zie kaartbeeld) zijn de volgende uitgangspunten van belang:

- **Rode gebieden**: hier gaan we de gevoelstemperatuur,de manier waarop de temperatuur wordt ervaren, verbeteren;
- **Oranje en gele gebieden**: dit zijn gebieden waar het belangrijk is dat de gevoels-temperatuur niet verslechtert;
- **Blauwe gebieden**: we willen de blauwe gebieden als bronnen van koelte in stand houden, dus beschermen, en stimuleren dat koele winden de stad in kunnen stromen. Er is sprake van drie soorten blauwe gebieden in onze stad; donkerblauw, blauw en lichtblauw:
  - donkerblauwe gebieden. Dit zijn de grote parken in Arnhem-Noord en de hellingen van de Veluwe. Het is belangrijk deze gebieden open te houden en toename van bebouwing en verharding te voorkomen. Daar waar in deze gebieden kwetsbare dalwinden voorkomen met een verkoelend effect op de stad (zie de gebieden met de groene pijlen op de Hitte-attentiekaart) is toename bebouwing en verharding niet toegestaan;
  - de blauwe gebieden. Dit zijn de buitengebieden van de stad en de rivieren met hun uiterwaarden. Hierbij is het belangrijk deze gebieden zoveel mogelijk open te houden voor verkoelende winden. Mocht er bebouwing of verharding plaatsvinden dan dient rekening te worden gehouden dat dit geen effect heeft op de verkoelende winden naar de hittegevoelige oranje en rode gebieden. In planvorming en uitwerking wordt dit nadrukkelijk meegenomen.
  - lichtblauwe gebieden. Het is belangrijk dat de (lokale) verkoelende werking van de lichtblauwe gebieden, zoals de kleinere parken in Noord en Zuid, wordt beschermd. Toename van bebouwing en verharding is in die gebieden waar verkoelende winden de stad in stromen en langs de randen met de oranje en rode gebieden niet gewenst. Mocht er bebouwing of verharding plaatsvinden dan dient rekening te gehouden met de verkoelende winden naar de hittegevoelige oranje en rode gebieden. In planvorming en uitwerking wordt dit nadrukkelijk meegenomen.

Binnen de blauwe gebieden hebben inmiddels sinds het opstellen van de Hitte-attentiekaart enkele stedelijke ontwikkelingen plaatsgevonden. De Hitte-attentiekaart zal daarom worden geactualiseerd.

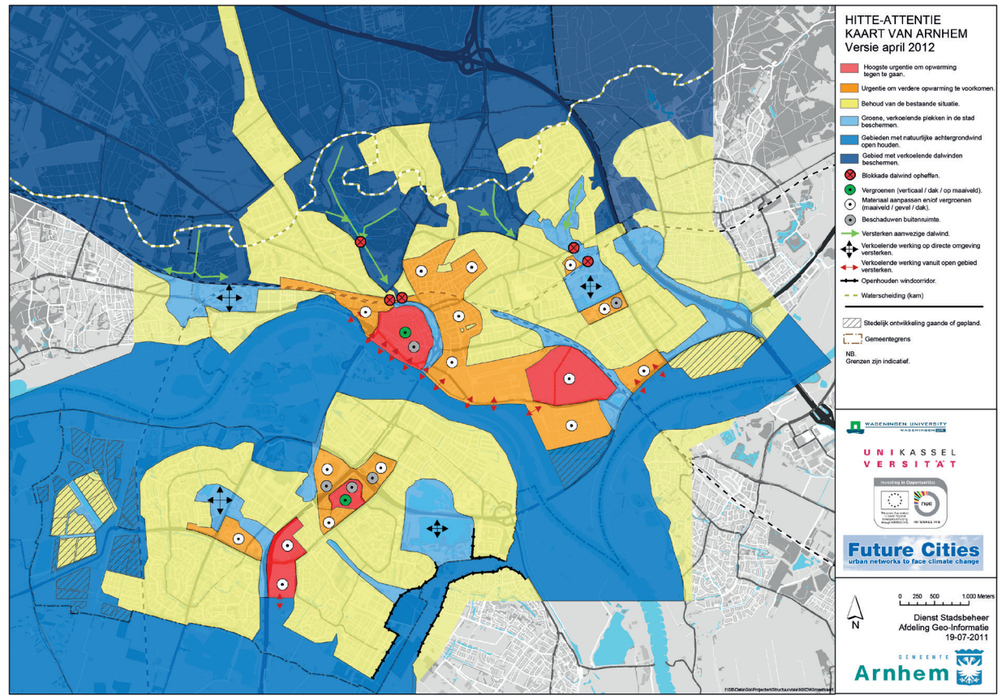

Hitte-Attentie kaart van Arnhem (April 2012)

Droogte

Negatieve effecten door droogte tegen gaan, meer inzicht in effecten droogte ook op de waterkwaliteit

Het is de ambitie om schade aan beplantingen zoveel mogelijk tegen te gaan en om de waterkwaliteit in droge perioden minimaal acceptabel te houden waarmee we blauwalg en botulisme zoveel mogelijk voorkomen.
De bevaarbaarheid van de Rijn is een ander belangrijk thema waar de gemeente overigens geen invloed op heeft. Verder is het nodig dat we meer inzicht krijgen in de effecten die droogte op funderingen en dergelijke in Arnhem kan hebben, zeker in Arnhem-Zuid.

Door de droogte en de toename van de Nederlandse bevolking stijgt de vraag naar drinkwater. Om te voorkomen dat we steeds meer grondwater gaan oppompen voor drinkwater streven de drinkwaterbedrijven naar een goede balans tussen de zoetwater-voorraad en het gebruik van drinkwater, met focus op duurzaamheid. Vitens heeft het initiatief genomen voor een campagne waarin iedereen wordt oproepen zuinig te zijn op ons drinkwater.
Een eenvoudige maatregel is het gebruiken van de bespaarknop op het toilet. Maar ook op andere manieren kun je het water duurzamere gebruiken. Denk aan het opvangen van regenwater in een regenton in de tuin te zetten om de planten water te geven. De gemeente zal actief participeren in deze campagne.

Waterveiligheid: Rijkswaterstaat en waterschappen

De verantwoordelijkheid voor waterveiligheid ligt bij Rijkswaterstaat en de waterschappen. De gemeente sluit aan bij de ambities die deze partijen op het gebied van waterveiligheid hebben.

STRATEGIE KLIMAATADAPTATIE ARNHEM

04

Kwetsbaarheid in beeld brengen

Risicodialoog voeren en strategie opstellen

Meekoppelkansen benutten

Handelen bij calamiteiten

Reguleren en borgen

Uitvoeringsagenda opstellen

Stimuleren en faciliteren

Gebiedsgerichte aanpak

In de jaren dat Arnhem actief is op het gebied van klimaatadaptatie is een werkwijze ontwikkeld waarbij samengewerkt wordt met waterschappen, bewoners, bedrijven en (onderwijs)-instellingen. Gedeelde verantwoordelijkheid staat daarbij centraal en dat ligt voor de hand omdat het overgrote deel van het bebouwde gebied van Arnhem particulier eigendom is. Deze gezamenlijke aanpak is kenmerkend voor Arnhem en staat daarom centraal bij de strategie klimaatadaptatie.

Onderdeel van de risicodialoog is het gesprek dat de gemeente Arnhem voert met haar partners: corporaties, ontwikkelaars, waterschappen, provincie en onderwijsinstellingen.

We onderscheiden daarbij drie niveaus:

1. Alle partijen zijn aan zet op hun eigen terrein, dat geldt voor bewoners, bedrijven, instellingen én overheden. Hierbij heeft de gemeente een stimulerende rol en ondersteunt de genoemde partijen waar nodig.

2. Samen in de wijken: bewoners, vastgoedeigenaren én overheden (gemeente en waterschappen) pakken gezamenlijk met de wijken de klimaatadaptatie aan. De gemeente treedt hierbij op als partner en ondersteunt de initiatieven in de wijken.

3. Regierol voor de gemeente om maatregelen stadsbreed af te stemmen; door de hoogteverschillen in de stad vinden overlast en maatregelen immers niet altijd in dezelfde wijken plaats.

4. Daarnaast neemt de gemeente het initiatief om in de focusgebieden plannen te ontwikkelen die bijdragen aan klimaatadaptatie.

Vanwege de omvang van de opgave vereist het klimaatadaptief maken van onze stad Arnhem actie en samenwerking op vele fronten. Belangrijke samenwerkingpartners voor de gemeenten zijn: bewonersorganisaties, Platform Klimaatbestendig Arnhem, corporaties, onderwijs-instellingen, ontwikkelaars, bedrijven, waterschappen, onderwijsinstellingen en de provincie Gelderland. Binnen de gemeentelijke organisatie is een team klimaatadaptatie gevormd dat zich bezig houdt met het formuleren van beleid en de sturing op de uitvoering daarvan in samenwerking met de partners in de wijken. Het Arnhemse beleid loopt parallel met de Nationale Adaptatie Strategie (NAS). Als onderdeel van deze strategie zijn 7 ambities geformuleerd.

Via deze ambities zal de klimaatadaptatie uitgewerkt en uitgevoerd worden:

1. kwetsbaarheid in beeld brengen
2. risicodialoog voeren en strategie opstellen
3. reguleren en borgen
4. meekoppelkansen benutten
5. stimuleren en faciliteren
6. handelen bij calamiteiten
7. uitvoeringsagenda opstellen
8. gebiedsgerichte aanpak

Ook voor Arnhem nemen we deze punten als leidraad. Het sluit goed aan bij onze ambitie om onze eigen verantwoordelijkheden te vertalen in maatregelen en tegelijkertijd de uitvoering van particuliere plannen te stimuleren. Voor de Arnhemse aanpak voegen we een 8e punt toe: de gebiedsgerichte aanpak: Om snel resultaten te boeken en andere partijen te stimuleren geeft Arnhem het voorbeeld door enkele concrete projecten uit te voeren op plekken waar knelpunten m.b.t. de klimaatverandering samenkomen: de zgn. focusgebieden.

4.1 KWETSBAARHEID IN BEELD BRENGEN

We gaan de kwetsbaarheid van Arnhem nauwkeuriger in beeld brengen. Hierdoor kunnen we risico's scherper definiëren en dat maakt een effectievere aanpak mogelijk.

Op dit moment is de kwetsbaarheid van Arnhem voor de klimaatverandering voldoende in beeld om aan te geven waar de opgaven liggen en dus maatregelen nodig zijn. In hoofdstuk 2 is beschreven waar en op welke manier Arnhem kwetsbaar is voor hoog water, water- overlast, hitte en droogte. De gevolgen die het extreme weer heeft voor de inwoners van Arnhem zijn al voor een groot deel inzichtelijk; de consequenties voor onze infrastructuur, gebouwde omgeving en natuur gaan we nader onderzoeken. We nemen dit mee in de actualisatie van de stresstest:

Door klimaatadaptatie op te nemen in de regelgeving kunnen stenige wanden vaker begroeid worden, zoals hier langs de Sonsbeeksingel.

- wateroverlast: Na de wolkbreuk van 2014 is de kwetsbaarheid al goed in beeld gebracht. In het kader van het basis rioleringsplan zal deze voor Arnhem-Noord nog verder uitgewerkt en verfijnd worden.
- hitte: de Hittekaart geeft een goede indicatie van plekken die gevoelig zijn voor hitte en de Hitte-attentiekaart is bruikbaar voor het maken van afwegingen. Nieuwe technieken maken het mogelijk om de hittekaarten te actualiseren. We zullen daarbij ook de relatie leggen met kwetsbare bevolkingsgroepen. Daarbij gaan we in beeld brengen waar hitte een groot probleem vormt. Onder andere door een 'afstand tot koeltekaart' op te stellen. Daarop is te zien op welke afstand koele plekken bereikbaar zijn tijdens een hittegolf en of belangrijke voorzieningen bereikbaar zijn langs koele en beschaduwde routes.
- droogte: de gevoeligheid voor droogte is de laatste jaren zeer actueel geworden. Op dit moment wordt geïnventariseerd welke schade is ontstaan aan gemeentelijke bomen, parken en bossen. De komende tijd zal globaal in beeld gebracht worden welke gebieden in Arnhem gevoelig zijn voor droogte. Ook de waterkwaliteit zal daarbij bekeken worden. Er is in zijn algemeenheid nog onvoldoende duidelijk wat de gevolgen van droogtes zullen zijn. De risico's die aan droogte zijn verbonden, zullen we daarom verder in beeld brengen.
- waterveiligheid: dit wordt opgepakt door de waterschappen en Rijkswaterstaat.

Door de effecten van waterveiligheid, wateroverlast, hitte en droogte over elkaar heen te projecteren kunnen we de focusgebieden nauwkeuriger benoemen. We zullen daarbij kijken naar de effecten voor verschillende sectoren zoals gezondheid, veiligheid, natuur en infrastructuur. De stresstest zal hier een actueel inzicht in geven. Wanneer daar aanleiding voor is zullen we aan de hand van de geactualiseerde stresstest voorstellen doen om maatregelen aan te passen, of prioriteiten te heroverwegen

4.2 RISICODIALOOG VOEREN EN STRATEGIE OPSTELLEN

We vervolgen de risicodialoog en breiden ons netwerk uit om te komen tot een gezamenlijke aanpak

De risicodialoog is het overleg dat verschillende partijen in Arnhem voeren over de gevolgen, risico's en maatregelen m.b.t. klimaatadaptatie. In Arnhem is de risicodialoog in feite al gestart tijdens het hitte-onderzoek in 2009-2011 en uitgebreid na de wolkbreuk van 2014. In bijna alle wijken in Arnhem-Noord zijn na die stortbui wijkschouwen en bijeenkomsten gehouden met wijkbewoners. Hierbij zijn veel ideeën door bewoners aangedragen om hun buurt weerbaarder te maken tegen wateroverlast. We zullen in de gesprekken die we met de bewoners gaan over de visie op het groen in hun wijken de gevolgen van klimaatverandering blijven meenemen. Ook met andere partijen zoals bedrijven, zorginstellingen en woningbouwcorporaties zijn gesprekken gevoerd. De ideeën die hier uit kwamen zijn verwerkt in de wateroverlastkaart en vormen input voor projecten in de openbare ruimte. Op deze manier is een typisch Arnhemse aanpak voor klimaatadaptatie ontstaan waarbij de gemeente in een netwerk met wijkbewoners, ondernemers en professionele partners tot maatregelen komt. Meer recent zijn ook de teams leefomgeving op de dialoog aangesloten.

Deze aanpak wordt voortgezet waarbij we het netwerk verder gaan uitbouwen:

- De komende tijd zullen we de risicodialoog vervolgen met o.a. de Veiligheidsregio (brandweer, GGD en diverse terreinbeheerders) om vooral de risico's op het gebied van droogte (bosbranden), gezondheid en veiligheid beter in beeld te krijgen. De gezondheid van de Arnhemse bevolking blijft natuurlijk een belangrijke rol spelen. In samenwerking met onze zorgpartners willen we daarom een lokaal hitteplan opstellen
- We gaan ook het overleg met de onderwijsinstellingen intensiveren. We willen dit vormgeven in een triple-helix netwerk, waarin we gebruik maken van elkaars kennis en mogelijkheden. Dit netwerk vormt bovendien een goede basis voor

'We gaan klimaatadaptatie meenemen in alle ruimtelijke plannen'

gezamenlijke projecten en subsidieaanvragen. De eerste stap hiertoe in de ondertekening van een intentieverklaring als opmaat naar een bredere intentieovereenkomst waarin de gezamenlijke werkwijze binnen een Arnhems Klimaatadaptatie Netwerk wordt bekrachtigd.
- De thema's die de gemeente overstijgen pakken we op samen met de Provincie en vanuit de samenwerkingsregio Veluwezoom (naast Arnhem de gemeenten Rozendaal en Rheden en het waterschap Rijn en IJssel en provincie). We koersen daarbij op een regionale adaptatiestrategie.
- We nemen ambtelijk en bestuurlijk deel aan (inter) nationale, regionale en lokale netwerken (zoals Gemeentelijk Netwerk Klimaatadaptatie, netwerk KANS en de stuurgroep Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie). We investeren in netwerken en dragen daarmee bij aan kennisontwikkeling en (onderzoeks) projecten, en creëren mogelijkheden voor aanvullende subsidies.

4.3 REGULEREN EN BORGEN

We gaan klimaatadaptatie meenemen in alle ruimtelijke plannen

De afgelopen jaren heeft klimaatadaptatie een steeds grotere rol gekregen in planvormingsprocessen. Het is belangrijk dat we daarbij klimaatadaptatie standaard meenemen in alle plannen en op alle planniveaus toegepassen. Daarvoor benoemen we klimaatadaptatie als vast onderdeel in planprocessen m.b.t. gebiedsontwikkelingen, vastgoed en beheer van de openbare ruimte en passen daarbij de regelgeving aan. Daarnaast zal zowel binnen- als buiten de gemeentelijke organisatie de bewustwording over dit onderwerp worden vergroot. Het team klimaatadaptatie speelt hierin een belangrijke rol.
We zetten de Omgevingsvisie in als instrument om op gemeentelijk niveau prioriteiten op het gebied van klimaatadaptatie te benoemen. Op die manier kunnen we plekken aan wijzen waar bestrijding van hitte of het creëren van extra waterberging urgent is (focusgebieden). Dit vormt de basis voor de op te stellen omgevingsplannen (integrale opvolger bestemmingsplan). Hiermee ontstaat een juridische basis voor klimaatadaptatie bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Bij ruimtelijke plannen (gebieds- en vastgoedontwikkelingen) zal klimaatadaptatie een vast onderdeel worden van gemeentelijke randvoorwaarden en plantoetsen. De nu al gebruikelijke watertoets wordt uitgebreid tot een 'klimaattoets' door ook de aspecten waterveiligheid, hitte en droogte op te nemen. We kijken ook hier naar de landelijke ontwikkelingen.

Tevens zullen we nadrukkelijk aandacht besteden aan het binnenklimaat. Per 1 juli 2020 gelden strengere normen voor de binnentemperatuur in woningen (BENG, Bijna Energie Neutrale Gebouwen). Daarnaast is ook het gebruik en gedrag van belang, bijvoorbeeld informatie voor bewoners over gebruik zonwering en ventilatie.

Ook bij verkoop, verpachting en verhuren van gemeentelijke grond nemen we klimaatbestendigheid als aandachtspunt mee. Bij vrijkomende ruimte (vastgoed en grond) bekijken wij telkens of en hoe die een rol kan spelen bij de klimaatopgaven.
Bij werken in de openbare ruimte zal met een klimaattoets gewerkt worden en vormt klimaatadaptatie een vast onderdeel in de totale belangenafweging. Credo daarbij is: alleen verharden waar noodzakelijk, waar mogelijk krijgen groen en water de ruimte.

4.4 MEEKOPPELKANSEN BENUTTEN

We combineren de opgave voor klimaatadaptatie met andere opgaven waardoor een efficiëntere inzet van middelen mogelijk wordt.

Het volledig klimaatbestendig maken van Arnhem is een enorme opgave die niet als autonome operatie te financieren is. Klimaatadaptatie lift daarom mee met andere ontwikkelingen (zoals energietransitie, herinrichtingen en gebiedsontwikkelingen). Dit biedt ook de kans om de klimaatadaptatie inhoudelijk af te stemmen en samen te nemen met andere opgaven. Deze koppeling zal plaatsvinden op beleidsmatig en uitvoerend niveau.

Klimaatadaptatie is een zaak van alle Arnhemmers. De gemeente wil initiatieven van bewoners ondersteunen met subsidie en kennis.

Op beleidsmatig niveau wordt telkens de verbinding gelegd met de andere opgaven en programma's. Bij het formuleren van beleid op het gebied van gezondheid, sociaal, economie, energietransitie en ruimtelijke ontwikkeling worden kansen voor klimaatadaptatie in kaart gebracht. Een voorbeeld hiervan vormt de Geitenkamp. Hier is de vervanging van het riool gecombineerd met klimaatadaptatie en interventies op het gebied van armoedebestrijding. We zien ook dat het vergroenen van versteende gebieden bij bewoners kan leiden tot een beter gevoel over hun gezondheid en welzijn.

Speciale aandacht gaat uit naar de wijkgerichte aanpak van de energietransitie en de gebiedsgerichte uitwerking van de Woondeal. Bij grootschalige projecten biedt de koppeling van de verschillende opgaven kansen om (delen van) wijken tegelijkertijd meer leefbaar én energieneutraal én klimaatadaptief te maken. Zo weten we dat door de toename aan hittegolven de koeltevraag in voorjaar en zomer zal gaan toenemen, zowel voor bedrijven als instellingen als door bewoners.
Op wijkniveau zien we veel bewonersinitiatieven ontstaan die zich actief bezig houden met het verduurzamen, vergroenen en klimaatadaptatief maken van hun straat, buurt of wijk. Vanuit het AANjaagfonds worden deze initiatieven actief ondersteund.

In de Visie Stadslandbouw en in de Groenvisie staan ambities die bijdragen aan klimaatadaptatie en ook het recent vastgestelde Bomenplan biedt natuurlijk veel raakvlakken met klimaatadaptatie.

Op uitvoerend niveau gaat het vooral om kansen in openbare ruimte projecten. Bij deze projecten wordt systematisch bekeken welke klimaatadaptieve maatregelen mogelijk zijn. Het kan dan gaan om het verminderen van verharding, toevoegen van groen en bomen en een robuustere waterhuishouding.
De herinrichting van de Apeldoornseweg is een voorbeeld van deze werkwijze: er is meer ruimte voor bestaande bomen, er is nieuw groen toegevoegd en de waterberging wordt vergroot waardoor de kans op wateroverlast in lagere delen (Sonsbeekweg ter hoogte van St. Jansbeek) afneemt. Tijdens de hittegolf van 2019 heeft de gemeente metingen verricht waaruit blijkt dat schaduw van bomen belangrijk bijdraagt aan het voorkomen van vervorming van asfaltwegen. Het planten van meer bomen langs wegen is één van de ambities uit het Bomenplan.

Speciale aandacht gaat uit naar de overbodige verhardingen. Deze zijn veelal aangebracht in de jaren '60-'80 van de vorige eeuw in de veronderstelling dat de auto hèt vervoermiddel van de 21e eeuw zou worden. In totaal ligt in Arnhem ca. 5 ha aan verhardingen die niet nodig zijn. Uit veiligheidsoverwegingen moet deze verharding wel worden onderhouden. Het opruimen van deze verhardingen en vervangen door groen is zeer kostbaar. Een deel van het klimaatfonds zal gereserveerd worden om overbodige verhardingen op te ruimen op plaatsen waar onderhoud of een herinrichting nodig is.

Een aandachtspunt is de relatie tussen bodemverontreiniging en klimaatadaptatie. Met name waar we particulieren stimuleren om verharding te verwijderen en meer groen te realiseren is het belangrijk dat dit op een veilige manier gebeurt. Ook het infiltreren van meer hemelwater kan effecten hebben op de bodemkwaliteit.

4.5 STIMULEREN EN FACILITEREN

We zoeken de samenwerking met onze partners op om gezamenlijk te komen tot maatregelen voor klimaatadaptatie.

De gemeente heeft beperkt mogelijkheden om zelf maatregelen te nemen op het gebied van klimaatbestendigheid. Het grootste deel van de maatregelen zal door particuliere eigenaren moeten worden genomen. Het slagen van de klimaatadaptatie hangt dus voor een groot deel af van de medewerking van deze eigenaren. Met de professionele partijen (corporaties, projectontwikkelaars, grotere vastgoedeigenaren) zal de gemeente de samenwerking actief opzoeken. De gemeente zal met deze partijen meedenken en afspraken maken. Een intentieverklaring vormt hierin een eerste stap.

Voor de bewoners en (kleine) ondernemers zijn er aanvullende maatregelen om de klimaatadaptatie te stimuleren. Deze worden de komende jaren voortgezet en uitgebreid. De sterke nadruk op samenwerken en ondersteunen met alle betrokken partijen is typerend voor de Arnhemse aanpak van klimaatadaptatie. Ter ondersteuning van de maatregelen voor klimaatadaptatie is het belangrijk dat Arnhemmers goed op de hoogte zijn van zowel de urgentie om samen werk te maken van klimaatadaptatie en dat zij weten welke mogelijkheden er zijn en voor welke ondersteuning zij bij de gemeente terecht kunnen (zie hoofdstuk 5).

Platform Arnhem Klimaatbestendig

In 2016 is het Platform Arnhem Klimaatbestendig (AKB) opgericht dat zich als doel heeft gesteld dat in 2023 Arnhemmers zich bewust zijn van de gevolgen van klimaatverandering en actief meehelpen deze gevolgen te verminderen door hun directe woon- en/of werkomgeving aan te passen. Het platform dient als vliegwiel: door alle Arnhemmers te informeren, inspireren, aan te zetten tot actie en door te helpen klimaatbestendige projecten te realiseren ontstaat er een klimaatadaptieve stad met een (fysiek en sociaal) netwerk dat uiteindelijk zichzelf in standhoudt en vergroot.

De eerste jaren lag de inzet op het informeren en inspireren van Arnhemmers om onze hun stad klimaatbestendiger te maken. Hiervoor zijn diverse succesvolle acties gehouden zoals de organisatie van klimaatcafés, het opzetten van een informatieve website met inspiratie voor en door Arnhemmers, deelname aan markten en evenementen en actieve deelname aan diverse sociale media. Daarnaast is er actief met heel veel Arnhemmers gepraat, met individuele bewoners, buurtverenigingen, beheerders van bedrijventerreinen, (vak)opleidingen, gemeentelijke afdelingen, woningcorporaties en wie het verder wilde.

Na deze ronde van informeren en inspireren richt het platform zich sinds 2018 steeds meer op het activeren van de stad: het doen! Het platform gaat actief initiatieven uit de stad begeleiden naar een klimaatbestendige inrichting. Het platform wil daarbij stakeholders als woningcorporaties, ontwikkelaars, makelaars, scholen en professionals (hoveniers, ontwerpers, leveranciers e.d.) actief ondersteunen om hier hun rol in te pakken. De aanpak van AKB is daarbij erop gericht om steeds waar en wanneer nodig in te spelen op vragen, thema's en behoeften die er spelen en actief die partijen en personen te benaderen die hierin een rol kunnen oppakken. Het platform is daarom al jaren een belangrijke partner in het klimaatbestendig maken van Arnhem.

Steenbreek

Stichting Steenbreek is een landelijk netwerk dat gericht is op professionals en gemeenten. Sinds 2020 is Arnhem lid van Stichting Steenbreek. Op deze wijze is Arnhem actief in een landelijk netwerk met als doel het delen van kennis en het opzetten van netwerken om gezamenlijk te komen tot een bestendige en aantrekkelijke leefomgeving.

AANjaagfonds

De afgelopen jaren zijn er in Arnhem steeds meer buurt- en wijkinitiatieven die op het gebied van energie en klimaatadaptatie iets willen doen in hun straat, buurt of wijk. Daarbij kunnen zij (proces)ondersteuning krijgen van het AANjaagfonds. Sinds het AANjaagfonds van start is gegaan in 2018 is er een grote toename van wijkinitiatieven op het gebied van energietransitie en klimaatadaptatie: van 4 naar ruim 30. In de onlangs uitgevoerde evaluatie blijkt ook dat wijkinitiatieven een grote meerwaarde ervaren van de ondersteuning vanuit het fonds en de AANjagers, actieve Arnhemmers die de initiatieven met kennis en kunde ondersteunen. Gezien het succes van het fonds is de looptijd onlangs verlengd met drie jaar (te weten 2020 t/m 2023).

Het AANjaagfonds is sinds januari 2018 van kracht en ondersteunt buurt- en wijkinitiatieven op het gebied van energie(transitie) en klimaatadaptatie. Het fonds verleent steun aan initiatieven in het realiseren van hun

‘OOK ZAL PRIORITEIT GELEGD WORDEN BIJ INITIATIEVEN DIE OOK IN SOCIALE ZIN EEN BIJDRAGE LEVEREN’

eigen wensen, dus het proces, en ambities en niet aan concrete maatregelen. In 2018 en 2019 zijn vanuit het AANjaagfonds vele wijk- en buurtinitiatieven op het gebied van klimaatadaptatie ondersteund. Gezien het succes van het fonds is de looptijd verlengd met nog zeker jaar, te weten 2020 t/m 2023. Een evaluatie gaat bepalen of en zo ja in welke vorm het fonds wordt voortgezet.

Subsidieregeling klimaatadaptatie

Om maatregelen te stimuleren om hitteplekken in de stad te verminderen is er sinds mei 2016 een Arnhemse subsidieregeling. De regeling stimuleert klimaatadaptieve maatregelen van particulieren in de (semi-) openbare ruimte in de oranje en rode focusgebieden op de Hitte-attentiekaart. De regeling wordt verbreed en verruimd zodat het eenvoudiger wordt om voor subsidie in aanmerking te komen. Bovendien wordt het budget voor de subsidie verdrievoudigd. Buurt- en wijkinitiatieven kunnen gebruik blijven maken van de subsidieregeling. Bij het toekennen van subsidies blijft de prioriteit liggen bij de oranje en rode gebieden op de hitte-attentiekaart én bron- en wateroverlastgebieden in Arnhem-Noord. Ook zal prioriteit gelegd worden bij initiatieven die in sociale zin een bijdrage leveren, bijvoorbeeld door eenzaamheid te verminderen of de sociale cohesie versterken.

Financiële prikkels

In opdracht van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie is een onderzoek gedaan naar het inzetten van financiële prikkels om klimaatadaptatie door bewoners, bedrijven en instellingen te stimuleren. Daarbij kan gedacht worden aan WOZ, legeskosten rioolheffing, zuiverings-lasten e.d. We gaan onderzoeken welke mogelijkheden er in Arnhem zijn om deze instrumenten in te zetten.

4.6 HANDELEN BIJ CALAMITEITEN

We gaan inventariseren of de risico’s die klimaatverandering met zich mee brengt voldoende belegd zijn in plannen voor calamiteiten bij de regionale hulpdiensten.

De verantwoordelijkheid voor het handelen bij calamiteiten ligt in de eerste plaats bij de instanties die zich met veiligheid bezig houden zoals VGGM en GGD. In het kader van de klimaatadaptatie zullen we daarom inventariseren of en hoe Arnhem is voorbereid op calamiteiten als gevolg van extreme weersomstandigheden. Daarbij kan gedacht worden aan stroomstoringen, extreme hitte in gebouwen als gevolg van uitvallende airco’s, bosbranden, overstromingen enz. Ook de volksgezondheid zal hierin meegenomen worden. Uit het verder verkennen van kwetsbaarheden (4.1) kunnen aandachtspunten naar voren komen waarop de gemeente wil handelen. Deze zullen dan opgenomen worden in de Uitvoeringsagenda.

4.7 UITVOERINGSAGENDA

We prioriteren de maatregelen die we op korte termijn gaan nemen en geven die weer in de uitvoeringsagenda.

In de uitvoeringsagenda laten we zien hoe we de klimaatadaptatie-opgaven voor Arnhem in de komende drie jaar verder gaan uitwerken en invullen. De laatste jaren is al gestart met het ontwikkelen en uitvoeren van plannen die bijdragen aan het klimaatadaptatief maken van onze stad en goed passen in onze strategie. Vanuit de urgentie meer te doen en het sneller te doen, volgen uit deze strategie een aantal maatregelen en acties die we oppakken. De Uitvoeringsagenda geeft daarvan een overzicht.

De voorgestelde maatregelen en de prioritering daarvan zijn het resultaat van de actuele inzichten die we hebben in de effecten van klimaatverandering en de uitkomsten van de risicodialoog. Onder invloed van de actualisatie van de stresstest en toekomstige ontwikkelingen die voortkomen uit de risicodialoog zullen we de aard en prioritering van de maatregelen indien nodig bijstellen. De uitvoeringsagenda wordt daarom jaarlijks aangepast aan de actuele ontwikkelingen.

4.8 GEBIEDSGERICHTE AANPAK

We gaan snel aan de slag in de stad waarbij we zoveel mogelijk aansluiten bij wat onze partners al doen.

Om snel resultaten te boeken en andere partijen te stimuleren voert de gemeente ook enkele specifieke projecten uit op het gebied van klimaatadaptatie. Dit zijn projecten die uitgevoerd worden in de focusgebieden en snel tot zichtbare (en meetbare) resultaten leiden. Deze zijn in de Uitvoeringsagenda nader omschreven

Ook in het veranderende klimaat moeten we goed voorbereid zijn op de calamiteiten die daar bij horen.

COMMUNICATIE

05

Het realiseren van alle gestelde ambities is een gedeelde verantwoordelijkheid van de overheid (gemeente, waterschappen, provincie en Rijks), bedrijven, maatschappelijke organisaties en natuurlijk onze inwoners. Een belangrijke succesfactor van de Strategie Klimaatadaptatie 2020 - 2030/2050 is dan ook de medewerking van al deze partijen, onze partners in klimaatadaptatie.

Er zijn spelers in de stad die al geruime tijd werken aan het meer klimaatbestendig maken van de stad. Zo verbindt het Platform Arnhem Klimaatbestendig al sinds 2016 veel partijen in de stad om vooral bewoners en bedrijven bewust te maken van hun rol, verantwoordelijkheid en mogelijkheden in het nemen van klimaatadaptieve maatregelen. Woningcorporaties worden zich meer bewust van wat zij kunnen doen aan klimaatbestendigheid aan hun woningen en op hun terreinen. We zien echter ook dat het voor het realiseren van onze ambities nodig is onze gezamenlijke inspanningen te vergroten en versnellen.

Daarbij is het belangrijk dat wij als gemeente het goede voorbeeld geven. Een noodzakelijk onderdeel van de strategie is dus het gedrag, handelen en rolneming van de eigen organisatie. Denk aan het benutten van kansen bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte en het onderhoud van ons eigen vastgoed enen

‘Daarbij is het belangrijk dat wij als gemeente het goede voorbeeld geven.’

aan het stellen van eisen en randvoorwaarden voor klimaatbestendig bouwen in onze stad. Andersom: als we als gemeente de kansen laten liggen in de zichtbare projecten in de stad dan werkt dat averechts op de mensen die wij vragen om mee te werken aan het klimaatbestendig maken van onze stad.

De kunst is om onze partners in klimaatadaptatie te verbinden en goed samen te werken. Een goede communicatie- en participatiestrategie geeft hiervoor de handvatten. De gemeente Arnhem neemt hierbij het voortouw en werkt de communicatiestrategie nader uit in diverse sessies met experts en stakeholders, zowel uit de ambtelijke organisatie, mede-overheden als uit de stad.

De communicatiestrategie bevat de volgende onderdelen:

1. Identificeren en rolduiding van de actieve organisaties.
2. Formuleren gezamenlijke kernboodschap van de partners in klimaatadaptatie. De communicatiestrategie van het Platform Arnhem Klimaatbestendig zal hier een belangrijk onderdeel van zijn.
3. Definiëren van de doelgroepen en communicatie acties per doelgroep.
4. Benoemen van eenduidigheid in de afzender van de communicatie en de verhouding met de communicatie over de energietransitie (Arnhem AAN).

BIJLAGE

UITVOERINGSAGENDA KLIMAATADAPTATIE ARNHEM

Versie juli 2020

In de Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030 zijn ambities benoemd om een grote stap te zetten in het klimaatbestendiger maken van Arnhem. Deze Uitvoeringsagenda beschrijft de maatregelen met een meer fysiek karakter. Ze vormen een ruimtelijke vertaling van de ambities die in hoofdstuk 3 van de strategie zijn beschreven.

1. MAATREGELEN STADSBREED

1.1 MAATREGELEN MINDER VERHARDING

Eén van de belangrijkste ambities is om de verharding in het bebouwde deel van Arnhem met 10% te verminderen. Dit zal voor een belangrijk deel gebeuren via gebiedsontwikkelingen en projecten in de openbare ruimte (zie Strategie 4.4). De op handen zijnde verdichting en intensivering van de stad staan op gespannen voet met de wens om Arnhem klimaatadaptiever te maken. In dit kader zullen we onderzoeken of het effectief is om met een richtpercentage voor groen te gaan werken. Dit percentage vormt dan uitgangspunt voor nieuwe ontwikkelingen. Aan de hand van dit percentage kunnen we tevens bepalen waar in de bestaande stad een tekort aan groen is.

Om het streven naar minder verharding kracht bij te zetten reserveren we een deel van de beschikbare middelen om bij te dragen aan het verwijderen van overbodig asfalt. Met name in Arnhem-zuid zijn in het verleden vaak zeer brede wegen aangelegd vanuit de gedachte dat de auto de toekomst zou zijn. Nu blijkt dat veel verharding die hier is aangelegd nooit gebruikt zal gaan worden. Het verwijderen van dit asfalt is kostbaar en kan vaak niet vanuit de lopende projecten gefinancierd worden. Als blijkt dat het via de lopende projecten onvoldoende lukt om de hoeveelheid verharding terug te dringen onderzoeken we de mogelijkheid om een dergelijke ‘functie’ te benoemen.

1.2 BOMENPLAN

Begin 2020 is het Bomenplan door de gemeenteraad vastgesteld. Onderdeel van dit plan is de jaarlijkse aanplant van nieuwe bomen en bos. Deze nieuwe bomen leveren een belangrijke bijdrage aan het klimaatbestendiger maken van Arnhem. De uitwerking van plannen voor nieuwe bomen en bos zal daarom in nauwe samenhang plaatsvinden met maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie. Als blijkt dat het via de lopende projecten onvoldoende lukt om de hoeveelheid verharding terug te dringen onderzoeken we de mogelijkheid om een ‘ontsteningsmanager’ te benoemen.

Reconstructie van de infrastructuur biedt vaak goede kansen om de hoeveelheid verharding terug te brengen. Zoals hier bij de Johan de Wittlaan.

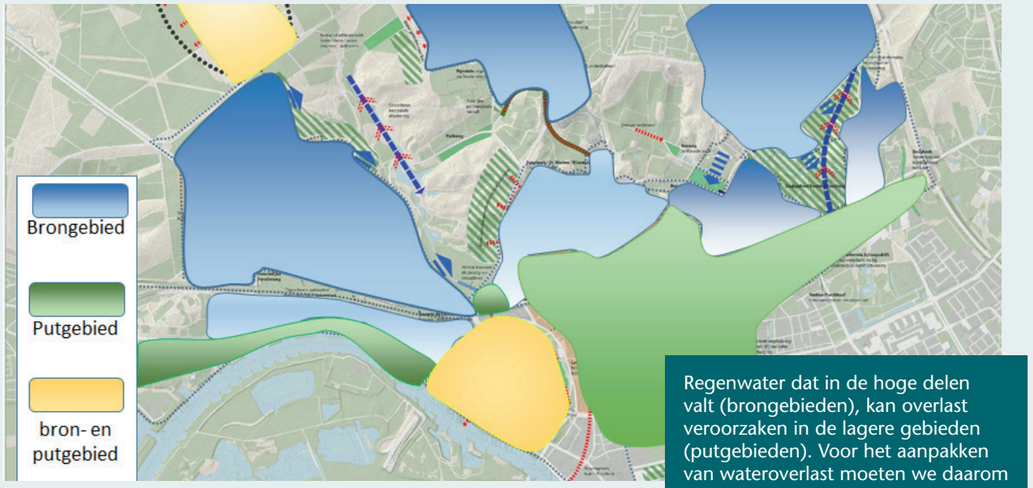

Regenwater dat in de hoge delen valt (brongebieden), kan overlast veroorzaken in de lagere gebieden (putgebieden). Voor het aanpakken van wateroverlast moeten we daarom op alle plekken maatregelen nemen.

1.3 KLEINSCHALIGE PROJECTEN IN DE WIJKEN

Naast het uitvoeren van enkele toonaangevende projecten is het belangrijk dat er ook meer mogelijkheden komen voor het uitvoeren van kleinschalige aanpassingen in de openbare ruimte. Prioriteit krijgen de aanpassingen die bewoners zelf voorstellen; zeker als zij daar zelf aan bijdragen door zelfbeheer of het uitvoeren van maatregelen op eigen terrein. We reserveren een deel van de beschikbare middelen om snel op verzoeken vanuit de wijken in te kunnen gaan en initiatieven op particulier terrein te ondersteunen met maatregelen in de openbare ruimte.

1.4 MAATREGELEN OM WATEROVERLAST TE VERMINDEREN

De gemeente heeft samen met bewoners in de wijken geïnventariseerd waar de problemen zich in 2014 precies hebben voorgedaan. De bewoners hebben zelf ideeën aangedragen om toekomstige wateroverlast te voorkomen. Deze ideeën zijn verwerkt in de ‘wateroverlastkaart’; deze geeft een beeld van de plekken die gevoelig zijn voor wateroverlast en geeft aan op welke locaties extra maatregelen nodig zijn.

Om de ambitie t.a.v. wateroverlast te kunnen realiseren moeten we in de verschillende deelgebieden van Arnhem verschillende soorten maatregelen nemen. We onderscheiden hierbij in het heuvelachtige gebied van Arnhem-Noord brongebieden, overgangsgebieden en putgebieden. Brongebieden zijn de hoger gelegen gebieden waar het hemelwater snel naar beneden stroomt en vervolgens overlast veroorzaakt in de lager gelegen putgebieden. Dit zijn de lager gelegen gebieden van Arnhem-Noord waar het water vaak niet weg kan stromen door het reliëf of een minder gunstige stedenbouwkundige verkaveling. Voorbeelden zijn de Transvaalbuurt, Molenbeke en het Spijkerkwartier. De overgangsgebieden liggen hier tussen de bron- en putgebieden in. Het meer vlak gelegen Arnhem-Zuid zien we als afzonderlijk gebied. Daarnaast is er speciale aandacht voor de hoofdinfrastructuur.

In zijn algemeenheid nemen we de volgende maatregelen om wateroverlast te minimaliseren:

- bij nieuwbouw koppelen we al het regenwater af,
- bij renovatie koppelen we maximaal af; de haalbaarheid beoordelen we per geval, hierbij geldt dat minimaal 40 mm op eigen terrein moet worden verwerkt,
- bij omgevingsvergunningen besteden we extra aandacht aan vloerpeilen en drempelhoogtes van gebouwen, en
- de openbare ruimte richten we zo in dat zware buien zo weinig mogelijk overlast veroorzaken.

Brongebieden

In de brongebieden willen we het water zo lang mogelijk vasthouden. Hiermee beperken we de overlast in de overgangsgebieden en putgebieden. Bovendien levert dit een bijdrage aan het beperken van droogte op een later moment.

Maatregelen:

- We koppelen 90% van alle openbare ruimte af hierbij nemen we als uitgangspunt een bui van 40 mm die ter plaatse verwerkt moet kunnen worden.

Overgangsgebieden

Bij extreme buien is het bijna niet te voorkomen dat water vanuit de brongebieden afstroomt naar de lagere gelegen delen van de stad, de putgebieden. Het overgangsgebied tussen bron- en putgebieden speelt een cruciale rol om te voorkomen dat de lager gelegen delen van de stad naast de eigen opgave ook nog water van hogere delen moeten verwerken. De ambitie is hier om de afstroming te beperken en te vertragen.

Maatregelen:

- we vangen het afstromende regenwater af en infiltreren of bufferen we het, waardoor we voorkomen dat putgebieden extra belast worden met water uit de brongebieden, en
- we leiden waterstromen af naar parken en groenvoorzieningen en richten die zo in dat ze kunnen fungeren als tijdelijk buffergebied.

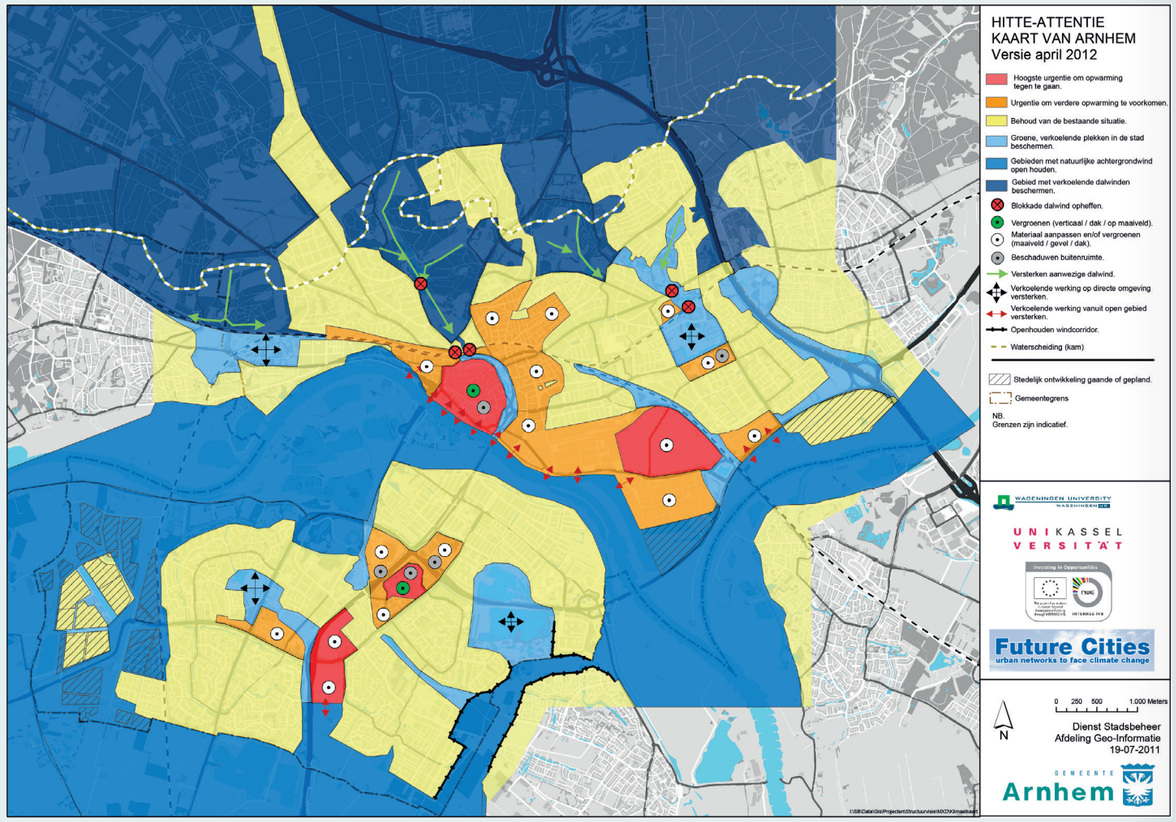

Putgebieden
De putgebieden zijn het meest kwetsbaar voor wateroverlast; hier verzamelt het afstromende water van de hoger gelegen delen zich.

Maatregelen:
- we koppelen de openbare ruimte af; uitgangspunt is een bui van 40 mm die verwerkt moet kunnen worden op de locatie,
- naast infiltratievoorzieningen richten we ook bergingslocaties in waarin we water opslaan en waarmee we het groen in de buurt van water kunnen voorzien, en
- we geven extra aandacht aan het straatprofiel zodat afstromend water naar (tijdelijke) opslaglocaties geleid kan worden.

Arnhem-Zuid
Door de vlakke ligging wordt het hemelwater in Arnhem-Zuid beter gespreid en is de kans op wateroverlast hier kleiner dan in Arnhem-Noord. De ambitie is hier om de huidige risico's op wateroverlast niet toe te laten nemen.

Maatregelen:
- we voorkomen toename wateroverlast door toename bebouwing en/of verharding,
- we koppelen in Elden (hier ligt gemengd rioolstelsel) bij nieuwbouw regenwater niet meer aan (is al wetgeving) en bij renovatie beoordelen we per geval of afkoppelen haalbaar is. (Arnhem-Zuid is verder geheel afgekoppeld), en
- bij Omgevingsvergunningen besteden we extra aandacht aan vloerpeilen en drempels van gebouwen.

Hoofdinfrastructuur
De hoofdinfrastructuur vraagt om speciale aandacht. Een goed functioneren van de hoofdinfra tijdens slecht weer is vitaal voor Arnhem. In en langs de hoofdinfra ligt bovendien veel verharding waardoor hier relatief veel hemelwater wordt verzameld. De ambitie is dat hier geen onveilige verkeerssituaties ontstaan en dat de hoofdinfra ook tijdens noodweer begaanbaar blijft voor hulpdiensten.

Maatregelen:
- we beperken de aanleg van extra verharding,
- óók voor de hoofdinfra geldt de ambitie om te streven naar 10% minder verharding en die ruimte vervangen we door groen dat een functie kan vervullen als opslag of infiltratieplek, en
- inrichting van wegen geven we zo vorm dat in geval van extreme buien, het water afstroomt naar plekken waar het geen schade of overlast kan veroorzaken of waar het (tijdelijk) kan worden opgeslagen.

Vanuit de rioleringsgelden is een budget gereserveerd om klimaatadaptieve maatregelen te financieren wanneer er werkzaamheden aan het riool worden uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn Schaarsbergen en de Geitenkamp: naast het vernieuwen van wegen en riolering zijn hier extra maatregelen genomen om wateroverlast tegen te gaan. Ook voor toekomstige projecten is een reservering gemaakt.

1.5 MAATREGELEN OM HITTE IN DE STAD TEGEN TE GAAN
Ook om de effecten van de opwarming van de stad te verminderen is per gebied maatwerk nodig. In de Veluwse bossen is de hitte minder hevig dan in versteende gebieden in het centrum. Op de Hitte-attentiekaart zijn vier gebieden aangegeven die de mate van opwarming aangeven: rood, oranje, geel en blauw. Voor de beheersing van het klimaat van de stad als geheel spelen de dalwinden vanaf de Veluwe en verkoelende convectiewinden vanuit de open gebieden rond de stad en de uiterwaarden een belangrijke rol. Het aanwezige reliëf en de stedenbouwkundige structuur zijn van grote invloed op deze winden. Bij alle gebiedsontwikkelingen zullen we daarom inzetten op een behoud of versterking van de verkoelende dal- en convectiewinden. Dat betekent dat er eisen worden gesteld aan de positionering en vormgeving van bouwvolumes zeker bij hoogbouw en grote bouwvolumes.

Rode gebieden
Dit zijn de heetste gebieden van de stad: binnenstad, bedrijventerreinen en winkelcentrum Kronenburg vallen hieronder. Dit zijn bovendien plekken waar veel mensen komen, wat maatregelen extra urgent maakt. De ambitie is om het lokale stadsklimaat in deze gebieden te verbeteren en verdere opwarming tegen te gaan. De toename van het bouwvolume, dat met de verdichtingsopgave gepaard zal gaan, moet hier bijdragen aan het verbeteren van de gevoelstemperatuur (hoe een mens de temperatuur ervaart) buiten tijdens hittedagen.

Maatregelen:
- bij toename/verdichting van bebouwing en verharding stellen we als voorwaarde dat dit leidt tot een verbetering van de gevoelstemperatuur. Bijvoorbeeld door betere schaduwwerking, materiaalkeuze (albedo) meer groen en water en dergelijke,
- het realiseren van een netwerk van "schaduwroutes en koelteplekken" in de openbare ruimte. Dit netwerk bestaat uit beschaduwde routes (door bebouwing, bomen of schermen) die de belangrijkste (ontmoetings)plekken in de stad verbinden. In het netwerk realiseren we 'koelteplekken' voor bewoners en bezoekers. We zetten in op een koelteplek binnen 250 meter van elke woning,
- het toevoegen van groen in de vorm van bomen en gevelgroen; evt. ook toevoegen water/fonteinen als daar mogelijkheden voor zijn, en
- het anders inrichten van de grotere parkeerterreinen met bijvoorbeeld grote schaduw gevende bomen.

Oranje gebieden
De oranjegebieden zijn de dicht bebouwde wijken die veelal om het centrum heen liggen. Ook een aantal winkelcentra en bedrijventerreinen vallen hier onder. De ambitie in deze gebieden is om te voorkomen dat ze verder opwarmen en uiteindelijk 'rood' worden. In de oranje gebieden mag de toename van het bouwvolume niet leiden tot een verslechtering van de gevoelstemperatuur buiten tijdens hittedagen. Ook in deze gebieden vraagt dit om (compenserende) maatregelen aan de gebouwen zodat de bebouwing geen negatief effect heeft op het lokale stadsklimaat.

Maatregelen:
- toename/verdichting van bebouwing en verharding zodanig uitvoeren dat dit niet leidt tot een verslechtering van de gevoelstemperatuur. Bijvoorbeeld door betere schaduwwerking, materiaalkeuze, meer groen en water e.d.,
- het ontwikkelen van enkele "schaduwroutes" in de openbare ruimte. Deze routes verbinden de belangrijkste (ont)moetingsplekken met elkaar. In het netwerk worden schaduwrijke zitplekken, koelteplekken, opgenomen. We streven naar een koelteplek binnen 250 meter van elke woning, en
- het toevoegen van groen in de vorm van bomen en gevelgroen.

Alle Arnhemmers zijn aan zet om zich te beschermen tegen de hitte. Maar de gemeente helpt met haar partners mee om de fysieke omgeving zo koel mogelijk te houden.

Gele gebieden
De gele gebieden worden veelal gevormd door de wat ruimer opgezette woonwijken. Wat betreft hitte is de situatie in de gele gebieden relatief gunstig. De ambitie is om deze situatie te behouden. Dit betekent dat ook hier eventuele verdichting niet mag leiden tot een verslechtering van de gevoelstemperatuur ter plaatse.

Maatregelen:
- de gunstige verhouding tussen bebouwd/verhard en groen/blauw behouden, en
- toevoeging van bebouwing combineren met compenserende maatregelen zoals extra groen of minder verharding (openbaar en/of particulier).

Blauwe gebieden
De blauwe gebieden zijn de nagenoeg onbebouwde gebieden in de gemeente. Op de Hitte-attentiekaart worden drie verschillende 'blauwe gebieden' onderscheiden:
- de 'donkerblauwe gebieden' zijn de grote parken in het noorden van de stad op de hellingen van de Veluwe met koele "dalwinden" die de stad in stromen,
- de 'blauwe gebieden' zijn de buitengebieden en de rivieren met hun uiterwaarden, en
- de 'lichtblauwe gebieden' zijn de overige parken in de stad.

Maatregelen (zie ook de Hitte-attentiekaart):
- geen toename bebouwing en verharding in die delen van de donkerblauwe zones waar de kwetsbare dalwinden voorkomen,
- bebouwing in de blauwe gebieden heeft een zodanige verkaveling dat de ontwikkeling geen effect heeft op de verkoelende winden naar de hitte-gevoelige oranje en rode gebieden in de stad, en
- toename hoeveelheid verharding bij voorkeur voorkomen.

1.6 MAATREGELEN OM EFFECTEN DROOGTE TEGEN TE GAAN
De maatregelen die zijn geformuleerd om wateroverlast en hitte tegen te gaan helpen ook om de gevolgen van droogte te verminderen. Door meer groen en wateropslag in de stad aan te leggen wordt meer water vastgehouden waar- door het langer duurt voor droogte tot problemen gaat leiden. De mogelijkheid om water op te slaan en te gebruiken tijdens droogte zal een grotere rol gaan spelen in gebiedsontwikkelingen en de inrichting van de openbare ruimte.
Langdurige droogte kan een negatief effect hebben op de waterkwaliteit. In overleg met de waterschappen zullen we dit aspect nader in beeld brengen en met voorstellen komen om de waterkwaliteit ook in geval van droogte op een acceptabel niveau te kunnen houden.

We nemen maatregelen om het water in de hoge delen van Arnhem vast te houden. Dat vermindert de kans op wateroverlast in de lager gelegen gebieden en beschermt tegen droogte.

Daarnaast zetten we in op:
- voorkomen bosbranden en zo nodig actualiseren van het calamiteitenplan,
- toepassen droogtebestendige bomen en heesters in droogtegevoelige gebieden,
- vasthouden van regenwater waar dat mogelijk is, zeker in hoger gelegen gebieden,
- verbeteren van de 'sponswerking' van stadsbodems door bodem verbeterende maatregelen (tevens optimalisatie biologisch bodemleven),
- bewaking van de bereikbaarheid haven en kades voor de scheepvaart,
- monitoring van de risico's op zettingen,
- onderzoek naar gevolgen van droogte voor de waterkwaliteit in vijvers, watergangen en sloten (samen met de waterschappen), en
- het ondersteunen van de campagne vanuit Vitens om het drinkwatergebruik te verminderen.

1.7 MAATREGELEN WATERVEILIGHEID
De verantwoordelijkheid voor waterveiligheid ligt bij Rijkswaterstaat en de waterschappen. De gemeente sluit aan bij de ambities die deze partijen op het gebied van waterveiligheid hebben en werkt samen bij maatregelen die genomen worden op het gebied van waterveiligheid.

2. MAATREGELEN GEBIEDSGERICHT: VANUIT KLIMAATADAPTATIE
Om snel resultaten te boeken en andere partijen te stimuleren voert de gemeente ook enkele specifieke projecten uit op het gebied van klimaatadaptatie. Dit zijn projecten die uitgevoerd worden in de focusgebieden en snel tot zichtbare (en meetbare) resultaten leiden. Bij deze projecten wordt het initiatief vanuit klimaatadaptatie genomen, waarbij zoveel mogelijk andere opgaven worden meegenomen. Daarbij is cofinanciering van andere partijen, waaronder onze mede-overheden, noodzakelijk.

Vergroenen ir J.P. van Muijlwijkstraat
In samenwerking met aanwonenden, ondernemers en bewonersgroepen wordt gewerkt aan een vergroening van de ing. J.P. van Muijlwijkstraat. Hierbij wordt onder andere gekeken in hoeverre verharding plaats kunnen maken voor groen. Ook wordt bekeken op welke manier verticaal groen toepasbaar is. Hierbij worden ook andere wensen meegenomen zoals: betere oversteekbaarheid, prettige route van de binnenstad naar het Modekwartier enz.

Vergroenen Kronenbrug
In Arnhem-zuid vormt het winkelcentrum Kronenburg en omgeving het belangrijkste hitte-eiland. Ook hier wordt samen met bewoners gekeken waar en hoe de openbare ruimte groener gemaakt kan worden. De focus ligt in eerste instantie op het Croydonplein; dit is één van de meest beeldbepalende openbare ruimtes van de wijk. Ook andere wensen zoals ontmoetingsmogelijkheden en een betere entree naar het winkelcentrum worden hierbij meegenomen.

Verder vergroenen binnenstad
Al enige jaren loopt in de binnenstad een succesvolle aanpak voor vergroening: met financiële ondersteuning van de gemeente kunnen bewoners groenbakken aanvragen die ze vervolgens zelf beheren. In de komende jaren willen we de vergroening uitbreiden en een 'netwerk van schaduwroutes en koelteplekken' creëren in de binnenstad: een netwerk van beschaduwde routes en koele plekken waarlangs en waar naartoe Arnhemmers zich kunnen begeven tijdens een warme periode. Insteek is het realiseren van een koelteplek met rustplek(ken) voor de bewoners van de binnenstad binnen 250 meter van hun woningen.

3. MAATREGELEN GEBIEDSGERICHT: MEELIFTEN ANDERE OPGAVEN
Naast bovengenoemde projecten die vanuit klimaatadaptatie zijn geïnitieerd, zijn er ook andere projecten waar belangrijke kansen liggen voor klimaatadaptatie. De belangrijkste zijn:

Visie beekdal Paasberg
Voor het beekdal Paasberg is een ruimtelijke visie in voorbereiding. Hier spelen verschillende belangen en wensen die nog in beeld gebracht gaan worden. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan zal het beekdal een grote of minder grote rol gaan spelen in de klimaatadaptatie; met name op het gebied van voorkoming wateroverlast

Aanpak wateroverlast Schaarsbergen
Al meerdere keren is gebleken dat Schaarsbergen gevoelig is voor wateroverlast. Bij de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden (riolering, wegen) wordt daarom ook extra geïnvesteerd in maatregelen ter voorkoming van wateroverlast.

Afkoppelen Geitenkamp
Hemelwater dat in de Geitenkamp valt stroomt relatief snel naar lagere delen van de stad, waar het wateroverlast veroorzaakt. Door het hemelwater hier af te koppelen en de riolering te verbeteren is de kans op wateroverlast in de lagere stadsdelen verminderd. In de aanpak proberen we een zo groot mogelijke betrokkenheid van de bewoners te krijgen door het hulp te bieden bij het vergroenen van hun tuinen.

Klimaatbestendig maken Bestuurskwartier
Het gebied tussen het provinciehuis en het stadshuis, het Bestuurskwartier, wordt heringericht. Naast de stedenbouwkundige aanpassingen, moet het gebied ook klimaatadaptief en biodivers worden en tegelijk een duurzame energievoorziening krijgen.

Onderlangs
In het gebied Onderlangs spelen diverse ontwikkelingen zoals de uitbreiding van het museum, het verbeteren van de route binnenstad naar het museum en de aanleg van een snelfietsroute. Dit biedt kansen om de overbodige verharding die hier ligt te verwijderen en meer groen te realiseren.

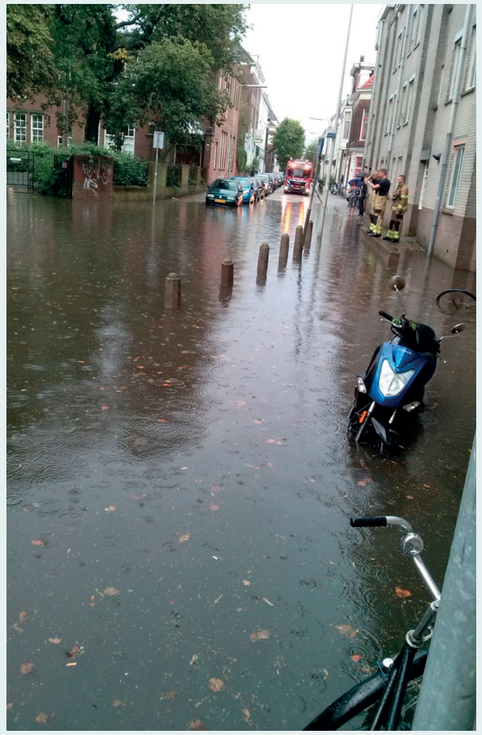

Spijkerkwartier
Het Spijkerkwartier is kwetsbaar voor wateroverlast. Bij de onderhoudswerkzaamheden die hier uitgevoerd worden, nemen we diverse extra maatregelen om het risico op wateroverlast te beperken. Hierin trekken we nauw op met initiatieven die vanuit de wijk rond klimaatadaptatie maar ook energietransitie en leefbaarheid worden ondernomen (zoals Spijkerenergie en de Blauwe Wijkeconomie).

Vergroenen bedrijventerreinen
In samenwerking met de Stichting Arnhemse Bedrijventerreinen (StAB) en individuele ondernemers werkt de gemeente aan het verder vergroenen van die gebieden. Ook hier is de inzet het realiseren van koelteplekken voor werknemers, het toevoegen van groen en het verminderen van verharding.

Maatregelen Waterschappen
De waterschappen Rijn&IJssel en Rivierenland hebben ook een belangrijke taak op het gebied van klimaatadaptatie. De waterschappen participeren in de ruimtelijke projecten van de gemeente of van particuliere ontwikkelaars. Projecten van de waterschappen vinden plaats in nauw overleg met de gemeente.

De belangrijkste projecten en initiatieven vanuit de waterschappen zijn:
- reconstructie hoge kade binnenstad Arnhem maatregelen zuidelijke Rijndijk,
- onderzoek naar de mogelijkheden om Arnhem-Zuid minder droogtegevoelig te maken, en
- onderzoek naar geschikte maatregelen voor het verbeteren van de waterkwaliteit in droge perioden.

‘Hierin trekken we nauw op met initiatieven vanuit de wijk rond klimaatadaptatie’

Foto: Rolf Hensel

CAPACITEIT EN MIDDELEN

Door herschikking van taken en extra inzet zal de capaciteit voor het team klimaatadaptatie verhoogd worden van 1,5 naar ca 3,0 fte, verspreid over meerdere medewerkers. Het team klimaatadaptatie is verantwoordelijk voor formulering van het gemeentelijke beleid en het coördineren van de uitvoering. Ook draagt het zorg voor de afstemming met onze partners in de stad.

Naast extra personele inzet zijn er ook financiële middelen beschikbaar voor klimaatadaptatie. In de eerste plaats zijn er de bestaande budgetten bij beheer- en onderhoud van de openbare ruimte. Deze worden zo effectief mogelijk ingezet zodat bij het nemen van onderhoudsmaatregelen maximaal wordt ingezet op klimaatadaptatie. Wanneer een aanvullende inzet wenselijk is, kan een beroep worden gedaan op het groenfonds of het rioolfonds. Daarnaast is voor klimaatadaptieve maatregelen in projecten en grotere ruimtelijke ontwikkelingen een bijdrage uit het klimaatfonds mogelijk. Hierbij is de voorwaarde gesteld dat er cofinanciering moet zijn.

Naast de gemeente beschikken ook het rijk, de provincie en de waterschappen en wellicht de EU over middelen voor klimaatadaptatie. Subsidieregelingen zijn aan voortdurende wijzigingen onderhevig. De gemeente, het intergemeentelijk subsidiebureau en Bureau Brussel volgen de ontwikkelingen op de voet en zijn continu in gesprek met deze overheden om te komen tot een gezamenlijke financiering van maatregelen in Arnhem.

Binnen de gemeente zijn de volgende middelen inzetbaar voor klimaatadaptatie:		
Groenfonds	200.000,-	Jaarlijks: voor meer groen ten behoeve van klimaatadaptatie waarvan 100.000,- voor planten van meer bomen en bossen (Bomenplan).
	50.000,-	Jaarlijks: bijdrage aan subsidieregeling ‘Initiatieven klimaatadaptatie’.
Klimaatfonds	pm	De hoogte van de bijdrage van het Klimaatfonds aan projecten wordt mede bepaald door de mogelijkheden voor cofinanciering. Deze worden de komende tijd in beeld gebracht.
	1.200.000,-	Eenmalig (2020-2022): voor extra maatregelen klimaatadaptatie voor verminderen wateroverlast.
GRP-budget	100.000,-	Jaarlijks (2020-2023): bijdrage Platform Arnhem Klimaatbestendig (tevens bijdrage beide waterschappen en provincie).

Intentieverklaring 'Samenwerken aan een Klimaatadaptieve stad'
Arnhem 2020-2030

Het klimaat verandert. Ook in onze stad. Als gevolg van de toename van broeikasgassen wordt het klimaat warmer en neemt de kans op wateroverlast, overstromingen, hitte en droogte toe, ook in Arnhem. Dat merkten we allemaal op 28 juli 2014 toen er in enkele uren tijd ruim 100mm regen viel en grote delen van de stad onder water kwamen staan met forse schade als gevolg. Op 25 juli 2019 werd het in Arnhem 39,2 C, iets wat nog niet eerder was gebeurd. En in 2020 maakt onze stad de derde droge lente op een rij mee. Dit alles is niet zonder gevolgen. De leefbaarheid van de stad staat onder druk en er zijn risico's voor de gezondheid van onze kwetsbare inwoners, onze veiligheid en economie. Om deze risico's te beperken is het nodig maatregelen te nemen om de stad beter bestand te maken tegen klimaatverandering.
Klimaatverandering is iets dat ons allemaal raakt. En om onze stad klimaatadaptief te maken hebben we elkaar allemaal nodig. We staan voor een grote opgave. Samen kunnen we de ambitie om te zorgen voor een klimaatadaptief Arnhem waarmaken.

Verklaring:

Arnhem is een mooie, groene stad met een bijzondere ligging op de overgang van Veluwe naar Betuwe, aan de oevers van de Neder-Rijn en IJssel. Hier wonen, werken en recreëren we graag en we willen dat de generaties na ons dit ook kunnen blijven doen.

Wij zijn ons ervan bewust dat klimaatverandering nadelige effecten heeft op het leven in onze stad. De gevolgen van extreem weer met schade aan gebouwen, infrastructuur, groen en natuur en gezondheidsrisico's voor kwetsbare inwoners worden zonder ingrijpen alleen maar groter.

Wij werken samen aan het in kaart brengen en actualiseren van de risico's van de klimaatverandering in onze stad.

Wij geloven dat het nemen van klimaatadaptieve maatregelen ons kansen geeft om onze stad zowel leefbaarder als mooier, groener en gezonder te maken.

Wij verbinden klimaatadaptatie daar waar mogelijk met andere opgaven zoals de energietransitie, biodiversiteit en sociale cohesie.

Wij onderschrijven en ondersteunen de 'Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030'.

Wij zullen ons inspannen om vanuit onze rol en mogelijkheden de genoemde ambities om Arnhem klimaatbestendiger te maken in 2030 als uitgangspunten in onze activiteiten en werkzaamheden.

Wij zien kansen om samen te werken, te investeren, te beheren en van elkaar te leren. Wij pakken elke kans om samen met Arnhemmers, bedrijven, (hoge) scholen, instellingen en overheden projecten op te zetten en uit te voeren.

Wij zullen samen met anderen deze ambities verder uitwerken en toewerken naar een gezamenlijke uitvoeringsagenda. We streven ernaar deze begin 2021 gereed te hebben.

Bij deze aanpak benutten we de kracht van onze samenwerking: van en met elkaar leren, experimenteren, ontwikkelen en uitvoeren.

Daarom ondertekenen wij deze intentieverklaring.

…… namens……

Inspraak Arnhemse Klimaatcoalitie over het Klimaatplan en adaptieve maatregelen

Goedenavond, mijn naam is Marloes Spaander en ik spreek vanavond in namens

- Milieudefensie
- FNV
- Woonbond
- Oxfam
- Pax
- De Goede Zaak
- Code Rood
- Fridays For Future
- Grootouders voor het Klimaat
- Extinction Rebellion
- Fossielvrij
- Greenpeace
- Bloei! In Arnhem
- Actievoerders voor de bomen in Arnhem
- EDSP ECO
- Natuur en Milieu Schuytgraaf
- Behoud Bomen Arnhem
- Elderveld Groen
- Redactie Bomen en Bos
- Werkgroep Klingelbeek
- Arnhems Hart
- Arnhems Peil.

De landelijke Klimaatcoalitie bestaat uit 110 organisaties. Het doel van de Klimaatcoalitie is de politiek houden aan hun verantwoordelijkheid om alle mensen een veilige en gezonde toekomst te geven. In de Urgenda Klimaatzaak stelt de rechter heel duidelijk dat “er een reële dreiging is op een gevaarlijke klimaatverandering waardoor er een ernstig risico bestaat dat de huidige generatie ingezetenen zal worden geconfronteerd met verlies van leven en/of verstoring van gezinsleven.” Dat gaat dus over ons allemaal, jij en ik, u en wij, hebben een reële kans op overlijden door de gevolgen van klimaatverandering. Ook in het raadsvoorstel lezen we duidelijk dat de toename van extreem weer gezondheidsrisico’s geeft en dat klimaatverandering kan leiden tot serieuze economische schade.

Namens de coalitie wil ik jullie er daarom op wijzen dat intenties niet genoeg zijn. Uitgangspunten, strategieën en agenda’s moeten worden omgezet in concrete plannen en budgetten. We zien in de praktijk dat dat niet gebeurt.

Als voorbeeld noem ik bomen op de Beukenlaan die staan uit te drogen. De Arnhemse Bomenbond heeft gesprekken gevoerd met de ambtenaar die verantwoordelijk is voor het beheer en dan blijkt dat er geen geld is om deze bomen te onderhouden, er is slechts geld voor het onderhoud van monumentale bomen, en dat zijn er niet zoveel. In de begroting zien we dat er 385.000 euro wordt uitgetrokken voor het bomenbeleid. Dit staat in schril contract met de 83 miljoen voor een Stadstheater en 10 miljoen voor Blauwe Golven. Mooie woorden over de urgentie van klimaatverandering die lijken te blijven bij woorden.

Aangezien ik vandaag hier namens 22 organisaties sta wil ik ook hen aan het woord laten. Een verzameling van hun adviezen aan het college:

- In Arnhem Zuid worden groene ruimtes volgebouwd en in Noord komen slechts postzegelparkjes. Kunnen we voorkomen dat dit in Zuid ook moet gebeuren?
- Hoe wordt verzekerd dat klimaatadaptatie een keiharde eis is bij nieuwe bouwprojecten?
- Bij nieuwbouw moet er minder eigen buitenruimte en meer gezamenlijk groen komen, meer groene daken en gevels, verplichte groene afscheidingen en groen in het straatbeeld.
- Groene daken beter stimuleren, ook in de minder rijke wijken.
- Meer gebruik maken van halfverharding zoals grind.
- Geef subsidie voor het vergroten van biodiversiteit.
- De doelen moet afrekenbaar zijn.
- Een aparte wethouder klimaat zonder conflicterende belangen.
- Wie zijn die partners waarmee jullie een intentieverklaring tekenen? Hoe zijn die partners gekozen?
- Er is geen burgerparticipatie geweest tot nu toe, hoe gaan jullie dat veranderen?
- Bewoners ervaren ambtenaren als onwillig en afwijzend.
- We willen meer oog voor het welzijn en minder voor economisch gewin.
- Op www.arnhemspeil.nl/klimaatplan staan meer dan 50 preventieve, mitigerende en adaptieve maatregelen voor klimaatverandering.

Neem onze inbreng serieus. In de strategie lezen we dat klimaatadaptatie niet kan zonder de bewoners. En we zijn eerlijk gezegd behoorlijk in shock van de verwachtingen naar de bewoners toe. Niet omdat wij niet mee willen doen, integendeel. Maar omdat we aan het dweilen zijn met de kraan open.

Op 25 september hebben jullie allemaal een uitgebreide analyse ontvangen van de warmtetransitie van de gemeente Arnhem. Wethouder Bouwkamp is momenteel bezig met een tour langs alle wijken van Arnhem om de bewoners duidelijk te maken dat de warmtetransitie nodig is. En in bijna alle wijken worden warmtenetten aangeraden als de meest betaalbare duurzame oplossing. Warmtenetten die grotendeels gevoed worden door verbranding van CO_2-uitstotende biomassa in de centrale van Veolia en restafval dat voor een aanzienlijk deel geïmporteerd wordt uit het buitenland om te verbranden in de vuilverbrander van de AVR in Duiven.

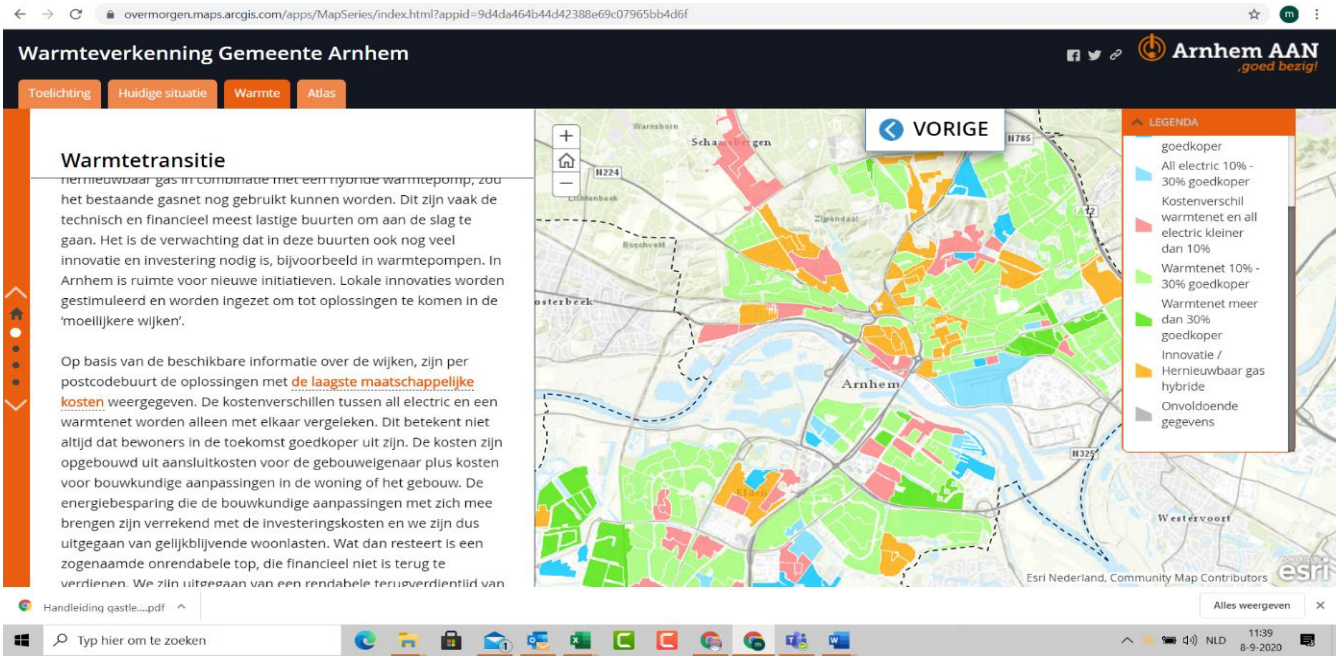

Figuur 1 Plattegrond van de Warmteverkenning Gemeente Arnhem laat het grote aandeel van warmtenetten in de energietransitie zien in de alle wijken van Arnhem

https://arnhemspeil.nl/docs/2020-11-18-klimaatcoalitie-arnhem-klimaatplan-inspraak-voorstel-klimaatadaptatieve-maatregelen.pdf

U heeft allen op 25 oktober 2019 zich uitgesproken tegen het verbranden van houtige biomassa. Ik vraag u daar dan ook naar te handelen en niet te accepteren dat warmtenetten nu in heel Arnhem door jullie wethouder worden verkocht aan de bewoners, ook nog onder het mom van verduurzaming.

In de Strategie Klimaatadaptatie staat: *De energietransitie is gericht op het beperken van verdere opwarming tot maximaal 1,5 graden.* In de praktijk zien we in Arnhem 4 windmolens en een heel groot warmtenet. Nauwelijks maatregelen dus om CO2-uitstoot te verminderen.

Het is het college dat hier de kraan vol open zet, en wat mogen de bewoners doen?
Precies, wij mogen gaan dweilen.

Hartelijk dank voor uw aandacht.
Marloes Spaander

Meer informatie vindt u op:
klimaatplan
klimaatcoalitie

https://arnhemspeil.nl/docs/2020-11-18-klimaatcoalitie-arnhem-klimaatplan-inspraak-voorstel-klimaatadaptatieve-maatregelen.pdf

BEHANDELRESULTAAT

I en M1 18 november 2020

Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030

Zaaknummer:	485440
Portefeuillehouder:	Wethouder Bouwkamp

Resultaat van bespreking:

Aanwezig: de raadsleden/fractievolgers Van der Laak (AC), Pape (VVD), Van den Broek (CDA), Venhoek (D66), Simonis(GL), Bouma (PvdA), De Groot (Partij voor de Dieren), Zijlstra (ChristenUnie) en Tujeehut (Arnhemse Ouderenpartij).

De fracties van de SP, Denk/VA en de PPV waren niet vertegenwoordigd.

Verloop
Er is gestart met de informatieve fase, waarbij er 1 inspreker zich gemeld had. Marloes Spaander van de Arnhemse klimaatcoalitie heeft ingesproken. Haar inspreektekst is bij de stukken in Ibabs gevoegd. Na de informatieve fase is gestart met de meningsvorming 1, waarbij de raadskamer haar eerste termijn heeft afgerond. De wethouder was begonnen aan haar eerste termijn, maar heeft deze omwille van de tijd, niet kunnen afronden.

Conclusie
De voorzitter concludeert dat de informatieve fase en de eerste termijn van de raadskamer in de meningsvorming 1 is afgerond. De eerste termijn van de wethouder is echter niet afgerond en de raadskamer geeft aan de m1 behandeling te willen voortzetten op een volgend moment op de Politieke Avond.

De griffier,

K. M. Vons

De voorzitter,

M. Dolsma

Aan de gemeenteraad

Datum	7 juli 2020
Zaaknummer	482783
Contactpersoon	Henk Wentink
Telefoonnummer	026 3774904

Onderwerp: financiering subsidieregeling 'Initiatieven Klimaatadaptatie Gemeente Arnhem'

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van ons besluit van 7 juli 2020 om de bestaande en gecombineerde subsidieregeling 'Verminderen Hitteplekken en Stimuleren Stadslandbouw' in te trekken, twee nieuwe subsidieregelingen vast te stellen (voor initiatieven klimaatadaptie en voor initiatieven stadslandbouw) en de nieuwe regeling 'Initiatieven Klimaatadaptatie Gemeente Arnhem' voor drie jaar te financieren met een bijdrage uit het Klimaatfonds.

Aanleiding
Op 17 mei 2016 stelden wij de gecombineerde subsidieregeling 'Verminderen Hitteplekken en Stimuleren Stadslandbouw' vast. Deze regeling was gebaseerd op onze 'Aanpak Verminderen Hitteplekken' en de door ons getekende nationale 'Agenda Stadslandbouw'. Hij was bedoeld als laagdrempelig instrument om initiatieven uit de stad op het gebied van klimaatadaptatie en stadslandbouw te stimuleren en te ondersteunen. De afgelopen jaren werd veelvuldig een beroep op de regeling gedaan en is de stad op tal van plekken vergroend om de gevoelstemperaturen op hitteplekken omlaag te brengen en zijn onder meer pluktuinen, buurtmoestuinen en schoolmoestuinen aangelegd.

Het bleek echter dat de gecombineerde regeling ook regelmatig tot verwarring leidde en wat betreft klimaatadaptatie te beperkt was in het ondersteunen van maatregelen. Hitte is immers, naast droogte en wateroverlast, maar één van de thema's die voor bewoners, bedrijven en instellingen een rol spelen bij klimaatadaptatie. Maatregelen op die andere gebieden konden met deze regeling echter niet worden gesubsidieerd. De benaming stadslandbouw wekte onbedoeld de suggestie dat de regeling ook was bedoeld voor agrarische ondernemers die zich meer op de stad (willen) richten. Terwijl het juist de opzet van de regeling is om kleinschalige niet-bedrijfsmatige buurt-, wijk- en schoolinitiatieven te ondersteunen.

Herziene subsidieregelingen
Tijdens het uitwerken van de 'Strategie Klimaatadaptatie Arnhem' is de gecombineerde regeling gesplitst in twee aparte regelingen, voor initiatieven op het gebied van klimaatadaptatie en voor die op het gebied van stadslandbouw.

Stadskantoor - Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem
Telefoon 0900-1809 • Fax 026-3774830 • www.arnhem.nl

De voorgestelde nieuwe regelingen zijn uitgebreid in- en extern besproken. Ze spelen met de ervaringen van de afgelopen vier jaar in op de actualiteit en de wensen die wij van de stad hebben meegekregen. De splitsing in twee aparte regelingen schept meer duidelijkheid en is effectiever. Voor klimaatadaptatie komen alle maatregelen (hitte, droogte, wateroverlast en waterveiligheid) in aanmerking voor subsidie. De hoogte van de subsidie is afhankelijke van de locatie in de stad. Beide regelingen blijven eenvoudig en laagdrempelig, zijn voorzien van een duidelijke toelichting en nodigen initiatieven uit om met de gemeente in gesprek te gaan over hun plannen.

Financiering
Voor de regeling 'Initiatieven Klimaatadaptatie Gemeente Arnhem' is jaarlijks een budget van € 150.000 geraamd. De regeling wordt gedekt met inzet van het Groenfonds en van het Klimaatfonds. Voor de bijdrage van € 50.000 vanuit het Groenfonds wordt jaarlijks een voorstel ter vaststelling voorgelegd aan het college. Voor de bijdrage van € 100.000 per jaar uit het Klimaatfonds, voor in totaal 3 jaar, zijn incidentele onttrekkingen nodig uit de Bestemmingsreserve Duurzaam Arnhem. Deze onttrekkingen vallen binnen het mandaat van het college. De positieve toets aan de kaders voor de bestedingen uit het Klimaatfonds is bijgevoegd. De financiering van de subsidieregeling 'Eetbare Stad Gemeente Arnhem' wordt geregeld met inzet van het Groenfonds.

De subsidieregeling 'Initiatieven Klimaatadaptatie Gemeente Arnhem' loopt vooralsnog voor een periode van drie jaar, van juli 2020 tot juli 2023 en wordt begin 2023 geëvalueerd, waarna een voorstel wordt gedaan voor een eventueel vervolg na juni 2023.

Communicatie
We communiceren actief over de nieuwe subsidieregelingen. Aanvullende communicatie vindt plaats via onder meer de gemeentelijke website, intranet en via de websites van Groen Arnhem (lokaal netwerk), Platform Arnhem Klimaatbestendig en de reguliere media. Ook informeren wij de bewonersverenigingen, de Teams Leefomgeving en de beheerders over de mogelijkheden van de beide regelingen.

Hoogachtend,

het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlagen
- Subsidieregeling 'Initiatieven Klimaatadaptatie Gemeente Arnhem'.
- Toetsing Subsidieregeling Initiatieven Klimaatadaptatie kaders bestedingen Klimaatfonds.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Arnhem;

Gelet op artikel 4:23 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 3 en 4 van de Algemene subsidieverordening Arnhem 2016;

BESLUIT vast te stellen:

SUBSIDIEREGELING INITIATIEVEN KLIMAATADAPTATIE GEMEENTE ARNHEM

Artikel 1: Begripsomschrijvingen

Voor de toepassing van deze regeling wordt verstaan onder:

a. het college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Arnhem;
b. initiatiefnemer: een organisatie die rechtspersoonlijkheid bezit of een samenwerkingsverband van bewoners en/of ondernemers en/of organisaties, in beide gevallen stellen de initiatiefnemers zich ten doel zonder winstoogmerk activiteiten te verrichten ten behoeve van de ingezetenen van de gemeente Arnhem;
c. stakeholders: bewoners, ondernemers en organisaties die mede gebruik maken van de locatie waar de maatregel(en) worden uitgevoerd dan wel (mede)eigenaar zijn van de locatie of de aanpalende bebouwing;
d. initiatief klimaatadaptatie: een initiatief dat bestaat uit één of uit een samenhangende reeks van maatregelen gericht op het verlagen van de gevoelstemperatuur op plekken die sterk opwarmen (hitteplekken) en/of het verminderen van wateroverlast en/of het verminderen van de overlast door droogte en de biodiversiteit stimuleert;
e. hitteplek: plek in de stad die tijdens langdurige perioden van hitte (hittegolven) zodanig opwarmt dat sprake is van hogere tot aanzienlijke hogere (gevoels)temperaturen dan buiten de stad, ook wel hitte-eiland genoemd;
f. wateroverlast: is overlast die ontstaat wanneer het hemelwater bij hevige neerslag niet voldoende kan worden afgevoerd of kan infiltreren in de bodem en over grotere oppervakken op het maaiveld (bestrating) blijft staan;
g. brongebied: speelt primair bij wateroverlast en betreft die gebieden die de bron vormen van wateroverlast elders in de stad doordat zij bijvoorbeeld door een hogere ligging en/of een ongeschikte inrichting water niet voldoende kunnen infiltreren en (te) snel afvoeren naar lager gelegen gebieden in de stad waar vervolgens wateroverlast ontstaat;
h. droogte: ontstaat bij langere perioden waarin geen of onvoldoende neerslag valt waardoor een tekort aan water ontstaat al of niet in combinatie met een te lage grondwaterstand;
i. focusgebied klimaatadaptatie: die gebieden waar een opeenstapeling van klimaat gerelateerde problemen plaatsvindt, een combinatie van brongebied en/of hitteplek en/of een plek waar zich wateroverlast voordoet en/of een plek die gevoelig is voor droogte (zie bijlage 2);
j. openbare ruimte: de ruimte die voor het publiek zonder belemmering vrij toegankelijk is dan wel die ruimte (zoals schoolpleinen, binnenpleinen en binnenhoven en particuliere ruimten) die voor het publiek zonder belemmering gedurende bepaalde delen van de dag openbaar toegankelijk is (bijvoorbeeld tussen zonsopgang en zonsondergang);

k. private ruimte: ruimte die particulier eigendom is en daarom niet of slechts gedeeltelijk (bepaalde tijdstippen of gedeelten) toegankelijk is voor het publiek;
l. groen dak: platte of hellende daken die zijn voorzien van leven groen als sedum, grassen dan wel grassen en heesters in verschillende combinaties;
m. wegingscriteria: de criteria (zie bijlage 2) die worden gebruikt om individuele aanvragen te beoordelen op hun betekenis voor klimaatadaptatie en de hoogte van de subsidie te bepalen;
n. beheerkosten: de onderhoudskosten van de openbare ruimte op en rond die locaties waar een initiatief op het gebied van het verminderen van hitteplekken is gerealiseerd;
o. de wet: de Algemene Wet Bestuursrecht;
p. ASV: de Algemene Subsidieverordening Arnhem.

Artikel 2: Subsidiëring

1. Op grond van artikel 3 van de ASV kan het college initiatiefnemers voor een initiatief klimaatadaptatie dat in Arnhem plaatsvindt met inachtneming van deze regeling een subsidie verstrekken.
2. Het in lid 1 genoemde initiatief dient aantoonbaar bij te dragen aan de klimaatadaptieve opgaven van de bestaande stad en overstijgt daarmee regulier onderhoud en beheer evenals de ontwerpopgave bij nieuwe stedelijke ontwikkeling (uitbreiding, inbreiding, nieuwbouw).
3. Alleen die initiatieven waarvoor niet al een gemeentelijke subsidie wordt of is verstrekt, komen in aanmerking voor subsidiëring op grond van deze regeling.
4. Alleen de kosten die in redelijkheid direct verband houden met de realisatie van het initiatief komen voor subsidie in aanmerking.
5. Reis- en verblijfskosten en plan- en investeringskosten (bijvoorbeeld voor de aanschaf van gereedschap en dergelijke) komen niet voor subsidiëring in aanmerking.
6. Kosten van beheer en onderhoud van de resultaten van het initiatief komen niet voor subsidiering in aanmerking.
7. De subsidie dient een aanvulling te zijn op andere inkomsten dan wel vrijwillige arbeid en/of de inzet van kennis en/of beschikbaar gestelde materialen.
8. De initiatiefnemer heeft voorafgaand aan de indiening van de aanvraag tot het verlenen van subsidie overlegd met medewerkers van het Team Klimaatadaptatie van de gemeente Arnhem.

Artikel 3: Subsidieplafond

1. Het subsidieplafond voor initiatieven hitteplekken bedraagt € 150.000 jaarlijks.
2. Binnen het beschikbare budget is een bedrag van ten minste € 100.000 gereserveerd voor initiatieven van samenwerkingsverbanden van bewoners sec. Het resterende budget van maximaal € 50.000 is bestemd voor ondernemers (inclusief instellingen en organisaties).

Artikel 4: Aanvraag

1. De aanvraag dient ten minste 13 weken voor aanvang van de uitvoering van het initiatief bij het college te worden ingediend.

2. De aanvragen worden beoordeeld op volgorde van binnenkomst van de volledige aanvraag, hierbij is de dagstempel van ontvangst van de gemeente bepalend.
3. De initiatiefnemer maakt bij de indiening van de aanvraag gebruik van een namens het college te verstrekken richtlijn (zie bijlage 1) die bewerkstelligt dat de aanvraag snel en gestructureerd inzicht geeft of en in welke mate wordt voldaan aan de criteria genoemd in artikel 5.
4. De initiatiefnemer overlegt bij de aanvraag in ieder geval:
    a. een beschrijving van de maatregelen waarvoor de subsidie wordt aangevraagd;
    b. de doelen en resultaten welke met die maatregelen worden nagestreefd, en hoe de maatregelen daaraan bijdragen;
    c. een begroting van en een dekkingsplan voor de kosten van deze maatregelen; het dekkingsplan bevat ook een opgave van bij anderen aangevraagde subsidies of vergoedingen ten behoeve van dezelfde maatregelen, onder vermelding van de stand van zaken daarvan.
5. Naast de gegevens en bescheiden die ingevolge de ASV door rechtspersonen moeten worden overgelegd dient een samenwerkingsverband ook overtuigend aan te tonen dat sprake is van een samenwerkingsverband.
6. Binnen uiterlijk 8 weken na indiening van de aanvraag besluit het college. Binnen uiterlijk 2 weken na het besluit verzendt het college de beschikking.

Artikel 5: Criteria

1. Initiatieven kunnen worden gerealiseerd in de openbare ruimte, de private ruimte en op daken (mits die constructief geschikt zijn om te vergroenen). Ook een combinatie van deze locaties is mogelijk.
2. Een initiatief vindt plaats in de bestaande stad waarbij de uit te voeren klimaatadaptieve maatregelen inspelen op het verbeteren van de gegeven stedelijke situatie. De initiatiefnemers moet derhalve overtuigend kunnen aantonen dat hun maatregelen een noodzakelijke klimaatadaptieve verbetering zijn van de bestaande situatie.
3. Initiatiefnemers moeten overtuigend kunnen aantonen dat zij het beheer en onderhoud van de resultaten (van de maatregelen van het initiatief klimaatadaptatie) kunnen borgen voor ten minste vijf jaar.
4. Een initiatief moet, indien relevant, aantoonbaar worden gedragen door de belangrijkste stakeholders.
5. Een initiatief klimaatadaptatie moet aantoonbaar bijdragen aan het verbeteren van de lokale gevoelstemperatuur (het lokale stadsklimaat) en/of het verminderen van wateroverlast en/of droogte, dat kan door middel van bijvoorbeeld (niet limitatief, voor meer voorbeelden verwijzen wij naar bijlage 1):
    a. het vergroenen van reeds bestaande versteende terreinen waarbij ten minste een oppervlak van 10 m^2 of meer moet worden vergroend bij woningen en bij kantoren, bedrijfsgebouwen en -bouwwerken ten minste 25 m^2 oppervlak moet worden vergroend, dat kan ook om de som van meerdere locaties gaan en mag ook gaan om een

samenwerkingsverband van meerdere bewoners, vastgoedeigenaren, ondernemers en/of gebruikers (woningen, winkels en/of bedrijfsgebouwen);

b. het aanbrengen van zogenoemd verticaal groen of gevelgroen aan de gevels van gebouwen en bouwwerken waarbij bij woningen ten minste 10 m^2 of meer aan verticaal groen moet worden toegevoegd en bij bedrijfskantoren en bouwwerken ten minste 25 m^2 aan verticaal groen moet worden toegevoegd, dat kan ook om de som van meerdere locaties gaan en mag ook gaan om een samenwerkingsverband van meerdere bewoners, vastgoedeigenaren, ondernemers en/of gebruikers (woningen, winkels en/of bedrijfsgebouwen);
c. het aanleggen van groene daken waarbij bij ten minste vijf woningen zijn betrokken of een dakoppervlak van 10 m^2 of meer van het dak wordt voorzien van groen;
d. het aanleggen van groene daken op kantoren, bedrijfsgebouwen en -bouwwerken waarbij 25 m^2 of meer van het dak wordt voorzien van groen;
e. het realiseren van één of meer plekken waar water kan worden opgevangen en vertraagd kan worden afgevoerd dan wel kan infiltreren in de ondergrond;
f. het realiseren van één of meer plekken waar water in een of andere vorm kan worden opgeslagen als buffer voor droge perioden;
g. het afkoppelen van daken en andere oppervlakken van de lozing van neerslagwater op het vuilwaterriool;
h. verschillende combinaties van de bovengenoemde ingrepen;
i. innovatieve maatregelen die naar verwachting op een andere wijze dan bovengenoemd bijdragen aan het verbeteren van de lokale gevoelstemperatuur (het lokale stadsklimaat) en/of het verminderen van wateroverlast en/of droogte

Artikel 6: Wegingscriteria

Voor de weging en beoordeling van een initiatief klimaatadaptatie wordt gebruik gemaakt van de bijgevoegde criteria en kaart (bijlage 2). Daarbij wordt belang gehecht aan de resultaten en effecten van de maatregelen waarvoor subsidie is aangevraagd in combinatie met de locatie in de stad waar het initiatief plaatsvindt.

Artikel 7: Hoogte subsidie

1. Van een initiatief klimaatadaptatie:
    a. wordt maximaal 65% van de kosten tot het tekort van de realisatie gesubsidieerd wanneer het plaatsvindt in een focusgebied;
    b. wordt maximaal 50% van de kosten tot het tekort van de realisatie gesubsidieerd wanneer het plaatsvindt in brongebied, een hitteplek, een plek waar zich wateroverlast voordoet of een plek die gevoelig is voor droogte maatregelen;
    c. wordt maximaal 30% van de kosten tot het tekort van de realisatie van het initiatief gesubsidieerd wanneer het plaatsvindt buiten de in lid 1a en 1b genoemde gebieden.

d. voor alle initiatieven genoemd in lid 1a, 1b en 1c geldt een maximum van € 25.000 subsidie per initiatief voor een periode van drie jaar gerekend vanaf de datum van de beschikking.

Artikel 8: Weigeringsgronden

Subsidie kan, naast de in artikel 4:25 en 4:35 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 10 van de ASV genoemde gevallen, in ieder geval worden geweigerd in geval van strijdigheid met één van de overige bepalingen in deze regeling of indien gegronde reden bestaat om aan te nemen dat de maatregelen blijkens de ingediende begroting een onvoldoende betrouwbare financiële basis hebben dan wel onvoldoende draagvlak dan wel dat in alle redelijkheid wordt getwijfeld aan het tot stand komen van de beoogde maatregelen of aan de klimaatadaptieve effecten van de (wijze van uitvoering van de) beoogde maatregelen.

Artikel 9 Verantwoording, uitbetaling en vaststelling:

1. Bij verlening van een subsidie voor een initiatief klimaatadaptatie wordt 100% van de verleende subsidie bevoorschot.
2. Wanneer een subsidie wordt verleend van € 5.000 of minder wordt deze overeenkomstig het gestelde in artikel 14 van de ASV bij verlening ook direct vastgesteld. In dat geval hoeft geen verzoek om vaststelling te worden ingediend.
3. Wanneer een subsidie wordt verleend meer dan € 5.000 dient overeenkomstig artikel 15 van de ASV binnen 13 weken na uitvoering van de maatregelen een verzoek om vaststelling in inclusief een inhoudelijk verslag waaruit duidelijk blijkt dat de subsidie is aangewend voor dat doel of die doelen waarvoor hij is verleend.
4. De initiatiefnemer maakt bij de indiening van verantwoording en verzoek om vaststelling gebruik van een namens het college te verstrekken e-mail met richtlijnen die bewerkstelligen dat snel en gestructureerd inzicht wordt gegeven of en op welke wijze de subsidie is besteed en of daarmee is voldaan aan de verplichtingen.
5. Indien blijkt dat de kosten lager zijn uitgevallen dan begroot dan wel dat de resultaten substantieel achterblijven bij de verwachte resultaten, kan de gemeente de verleende subsidie daarop aanpassen en de aanvrager verzoeken de teveel ontvangen subsidie te retourneren.

Artikel 9: Verslag

Jaarlijks wordt aan het college verslag gedaan over de inzet van de subsidieregeling en de daarmee behaalde resultaten ter onderbouwing van de toedeling voor deze regeling vanuit het Groenfonds voor het daaropvolgend jaar.

Artikel 10: Afwijkingsmogelijkheid

Het college kan in bijzondere gevallen ten gunste van een aanvrager afwijken van één of meerdere bepalingen van deze regeling. Deze afwijking moet voldoende worden beargumenteerd.

Artikel 11: Inwerkingtreding en looptijd

Deze regeling treedt in werking op de dag na bekendmaking ervan.

Artikel 12: Citeerregel

Deze regeling wordt aangehaald als: 'Subsidieregeling Klimaatadaptatie Arnhem'.

Bijlage: Toetsing Subsidieregeling Initiatieven Klimaatadaptatie kaders bestedingen Klimaatfonds (zaaknummer 482783)

[De Kaders zijn geamendeerd door de Gemeenteraad vastgesteld op 15 mei 2019]

Onderwerp	Spelregels	Argumenten voor financiering ten laste van het Klimaatfonds
Voorwaarden voor bestedingen	1. Passend binnen het doel van de BR Duurzaam Arnhem. 2. In lijn met het bestedingsperspectief. 3. Een zo mogelijk kwantitatieve toelichting hoe de besteding bijdraagt aan (één van de) doelen van het fonds 4. Investeringen worden gerealiseerd binnen de gemeentegrenzen. Een beperkt deel van de investeringen kan buiten de gemeente, maar binnen de regio Arnhem Nijmegen worden ingezet. 5. Er wordt aangeven in welke mate de investering wordt gedekt uit reguliere investeringen van betrokken instellingen / sectoren, uit besparingen op energie en/of uit bijdragen van andere overheden en derden 6. Het is duidelijk welk instrumentarium wordt ingezet, passend binnen de beleidskaders. 7. Risico's zijn beschreven. 8. Waar mogelijk wordt 'social return on investment' onderdeel van de opdrachtverstrekking 9. Uitgangspunt voor besteding is het multiplier effect, waarbij andere partijen meefinancieren, zoals provincie, rijk, bewoners en/of bedrijven. 10. Uitgangspunt is dat kosten voor bewoners minimaal gelijk blijven of dalen door een lagere energierekening.	1. De subsidieregeling Klimaatadaptatie draagt bij aan het realiseren van een klimaatadapatief Arnhem als één van de doelstellingen van de BR Duurzaam Arnhem. Vanuit de regeling worden initiatieven van bewoners, bedrijven en instellingen uit de stad gesubsidieerd die zijn gericht op het realiseren van klimaatadaptatieve maatregelen. 2. De subsidieregeling is in lijn met het bestedingsperspectief aangezien de regeling bijdraagt aan het realiseren van een klimaatbestendigere stad en wel specifiek het verminderen wateroverlast, van de gevolgen van extreme hitte en droogte. De Strategie Klimaatadaptatie Arnhem waarin de ambities voor de jaren 2020-2030 zijn geformuleerd zal direct na de zomer aan de raad worden aangeboden. 3. De regeling ondersteunt wensen van bewoners, wijkinitiatieven, bedrijven en instellingen in het realiseren van klimaatadaptatie maatregelen aan woningen, in tuinen en op terreinen van bedrijven en instellingen. 4. De regeling geldt alleen voor verzoeken van bewoners, bedrijven en instellingen uit de gemeente Arnhem. 5. De regeling subsidieert 30, 50 of 65% van de kosten van de realisatie van de klimaatadaptatie maatregelen. De financiering van het overige deel van de kosten wordt door de aanvrager(s) gedaan waarbij zo mogelijk ook van andere externe financiering sprake is, niet zijnde vanuit andere gemeentelijke regelingen. 6. Vanuit de regeling wordt de realisatie van de maatregelen gefinancierd. Voorbereidingskosten komen niet voor subsidie in aanmerking. Hiervoor is een aparte regeling beschikbaar: Het AANjaagfonds gemeente Arnhem. 7. In de uitvoering van de regeling worden geen risico's voorzien aangezien de aanvrager(s) de realisatie van de gewenste maatregelen ter hand nemen. 8. De regeling is niet primair bedoeld om Arnhemmers met afstand tot de arbeidsmarkt in te zetten bij de realisatie van de gewenste maatregelen, al zal dit in specifieke gevallen wel het geval kunnen zijn. Dit is dus geen onderdeel van de ondersteuning die vanuit de regeling voorzien. 9. Bewoners dragen bij aan een multiplier effect doordat zij altijd een eigen financiële bijdrage leveren aan de realisatie van de gewenste maatregelen. 10. Deze spelregel is niet van toepassing op de nu voorliggende subsidieregeling Klimaatadaptatie.

Onderwerp	Spelregels	Argumenten voor financiering ten laste van het Klimaatfonds
Bevoegdheid voor het doen van bestedingen	11. Bestedingsvoorstellen van meer dan €500.000 worden ter goedkeuring aan de raad voorgelegd. Voor het overige is het college bevoegd.	11. Voldoet aangezien het gaat om een bijdrage van 3 X € 100.000 (2020, 2021 en 2022).
Verantwoording van de bestedingen	12. Verantwoording vindt plaats in de reguliere P&C-cyclus 13. Het bestedingsperspectief wordt jaarlijks aangepast.	12. Wordt meegenomen in de P&C-cyclus. 13. Wordt doorlopende gemonitord.

BIJLAGE 1. TOELICHTING EN RICHTLIJN AANVRAGEN

SUBSIDIEREGELING INITIATIEVEN KLIMAATADAPTATIE GEMEENTE ARNHEM

Hebt u een initiatief om uw tuin, uw dak of een deel van de openbare ruimte zo in te richten dat u bijdraagt aan de klimaatadaptieve stad? Hebt u ideeën om een groen dak aan te leggen, een versteend terrein te vergoenen, uw regenpijp af te koppelen of een waterberging te maken? Dan kunt u hiervoor mogelijk subsidie aanvragen bij de gemeente Arnhem.

Doel van de regeling

De subsidieregeling heeft als doel het stimuleren van initiatieven op het gebied van klimaatadaptatie van bewoners en ondernemers (inclusief instellingen en organisaties) in de gemeente Arnhem waardoor onze stad beter is voorbereid op extreme weersomstandigheden als gevolg van klimaatverandering.

Klimaatadaptatie

Is, kort samengevat, het voorsorteren op extreme weersomstandigheden door maatregelen te nemen die bijdragen aan het verlagen van de gevoelstemperatuur (verminderen hitteplekken), het verminderen van wateroverlast, het verminderen van droogte of een combinatie van dergelijke maatregelen.

U kunt dan denken aan bijvoorbeeld (niet limitatief):

- het vervangen van tegels of bestrating door planten, heesters en bomen (levend groen);
- de aanleg van ‘groene daken’ met planten, ‘blauwe daken’ met waterberging of een combinatie van beide (‘groenblauwe daken’);
- boven- en ondergrondse voorzieningen die water (langer) vasthouden of benutten, zoals regenwatervijvers, greppels, wadi’s, infiltratiekratten en systemen voor het hergebruik van neerslag (regentonnen, grijswatersysteem);
- voorzieningen waarbij daken en andere verharde oppervlakken niet langer neerslagwater lozen op het vuilwaterriool maar neerslag wordt opgevangen, gebruikt, geïnfiltreerd of vertraagd afgevoerd. Daarmee wordt het rioolsysteem en de afvalwaterzuivering ontlast en zijn er minder riooloverstorten op het oppervlaktewater.

NB. Voor meer inspiratie over klimaatadaptieve maatregelen die u kunt nemen, verwijzen wij u naar de website van het platform Arnhem Klimaatbestendig (https://www.arnhemklimaatbestendig.nl/wat-kan-jij-doen/).

Hoogte van de subsidie

Afhankelijk van de locatie waar de maatregelen worden uitgevoerd, kunt maximaal 65%, 50% of 30% tot het tekort van de kosten subsidiëren tot een hoogte maximaal € 25.000 per initiatief (aanvrager) voor een periode van drie jaar (gerekend vanaf de datum van de beschikking van de aanvraag van het eerste initiatief).

Wanneer u in een focusgebied (dus een combinatie van brongebied en/of hitteplek en/of een plek waar zich wateroverlast voordoet en/of een plek die gevoelig is voor droogte) maatregelen treft, wordt maximaal 65% van de kosten tot het tekort van de realisatie van het initiatief gesubsidieerd tot een maximum van € 25.000 per initiatief voor een periode van drie jaar.

Wanneer u in een brongebied, een hitteplek, een plek waar zich wateroverlast voordoet of een plek die gevoelig is voor droogte maatregelen treft, wordt maximaal 50% van de kosten tot het tekort van de realisatie gesubsidieerd tot een maximum van € 25.000 per initiatief voor een periode van drie jaar.

Wanneer u buiten de bovenstaande gebieden maatregelen treft, wordt maximaal 30% van de kosten tot het tekort van de realisatie gesubsidieerd tot een maximum van € 25.000 per initiatief voor een periode van drie jaar.

Initiatief bespreken
De subsidieregeling vereist dat u uw initiatief van tevoren bespreekt met medewerkers van het Team Klimaatadaptatie van de gemeente. U kunt dan vragen stellen en de medewerkers kunnen met u meedenken over de opzet, aanpak en uitvoering van uw initiatief. Ook kunnen de medewerkers uw initiatief vooraf toetsen bij collega's van Bodem, Openbare Ruimte en andere relevante beleidsterreinen. Daarmee wordt uw initiatief sterker en kan het ook meerwaarde krijgen voor andere belangrijke ambities op het gebied van biodiversiteit, milieu en energie. De medewerkers toetsen uw maatregelen en in het bijzonder de uitvoering ervan ook op de redelijkheid ten opzichte van de beoogde klimaatadaptieve effecten. Tot slot, kunnen de medewerkers u ook adviseren indien er voor één of meer van de voorgenomen maatregelen een omgevingsvergunning noodzakelijk is. Heeft uw initiatief (ook) betrekking op de openbare ruimte, dan verzoeken wij u ook contact op te nemen met het betreffende team Leefomgeving.

U kunt voor een afspraak contact opnemen met Ronald Bos (026-3774217, ronald.bos@arnhem.nl) of Henk Wentink (026-3774904, henk.wentink@arnhem.nl).

Richtlijn aanvragen
U kunt een subsidieverzoek indienen bij subsidiebeheer@arnhem.nl.

U dient uw aanvraag in ten minste 13 weken voordat u begint met de uitvoering van uw initiatief.

Omschrijf bij uw aanvraag uw initiatief en noem in ieder geval duidelijk:

- Het doel van het initiatief en waarom dit volgens u past bij het gemeentelijk beleid op het gebied van klimaatadaptatie.
- De exacte locatie(s) van uw initiatief en op welke wijze u op welke plek(ken) de verschillende maatregelen wilt realiseren.
- De beoogde resultaten en effecten van uw initiatief en van de verschillende maatregelen afzonderlijk.
- Het draagvlak van uw initiatief bij de belangrijkste belanghebbenden (bijvoorbeeld buren en gebruikers) en of en welke vergunningen u nodig hebt voor de realisatie ervan (dit wordt in het vooroverleg besproken).
- Hoe u uw initiatief wilt realiseren, wie daarbij betrokken zijn en hoe u het beheer en onderhoud van de resultaten van uw initiatief wilt organiseren.
- De verwachte kosten en hoe deze worden gedekt naast de gemeentelijke subsidie (dit mag ook door bijvoorbeeld vrijwillige uren arbeid, kennis en/of materialen beschikbaar te stellen)
- Voeg in ieder geval een technische uitwerking bij van uw initiatief en van de verschillende maatregelen afzonderlijk. Indien voorhanden ook graag de noodzakelijke technische berekeningen en kostenramingen. Wanneer u daken wilt vergroenen, maak dan bij uw aanvraag inzichtelijk of de constructie van deze daken dat aankan.

BIJLAGE 2. WEGINGSCRITERIA AANVRAGEN

SUBSIDIEREGELING INITIATIEVEN KLIMAATADAPTATIE GEMEENTE ARNHEM

Wanneer u een aanvraag doet voor de subsidieregeling klimaatadaptatie is het goed te weten dat wij de aanvragen beoordelen op locatie in de stad en op de voorgestelde maatregelen in combinatie met de verwachte resultaten en effecten. Het doel daarvan is de subsidie slim in te zetten opdat op de juiste plekken in de stad een maximaal resultaat wordt behaald dat ook elders in de stad effect heeft.

Criteria

Wanneer wij uw aanvraag beoordelen, wegen wij de maatregelen, en de resultaten en effecten die u met die maatregelen wilt bereiken. Wij zetten deze af tegen de klimaat gerelateerde problemen in de te onderscheiden gebieden op de klimaatadaptieve kaart van Arnhem en de ambities van onze gemeentelijke ‘Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030'.

Daarbij hanteren wij onder meer de volgende vragen:

- ~ zijn het de juiste maatregelen op de juiste plek in de stad, in de wijk en in de buurt;
- ~ worden maatregelen slim gecombineerd en op een logische en effectieve manier georganiseerd en uitgevoerd met de juiste technieken en materialen;
- ~ is er voldoende draagvlak bij de belangrijkste stakeholders voor de realisatie van de maatregelen;
- ~ is er nagedacht over beheer en onderhoud opdat de maatregelen duurzaam zijn;
- ~ kan de uitvoering van de maatregelen (op onderdelen) worden gecombineerd met werkzaamheden van de gemeente of derden;
- ~ zijn er mogelijkheden om door slimme keuzes met deze maatregelen ook een bijdrage te leveren aan andere ambities op het gebied van bijvoorbeeld luchtkwaliteit of biodiversiteit.

Informatie over de verschillende soorten gebieden in Arnhem en de klimaat gerelateerde problemen die in die gebieden spelen, vindt u op het open data portaal van Arnhem bij de 'Kaart Klimaatadaptatie' op de site: https://opendata.arnhem.nl/app/122929d18f104c3aa3a5234d84a6f84f

U kunt met deze kaart tot op straatniveau inzoomen en zo bepalen in welk soort gebied u aan de slag wilt gaan, welke problemen daar spelen en voor welk percentage subsidie u dan in aanmerking komt.

BEHANDELRESULTAAT

Vervolg M1 25 november 2020

GEMEENTE Arnhem

Strategie Klimaatadaptatie Arnhem 2020-2030

Zaaknummer:	485440
Portefeuillehouder:	Wethouder Bouwkamp

Resultaat van bespreking:

Aanwezig: de raadsleden/fractievolgers Manders (AC), Pape (VVD), Van den Broek (CDA), Venhoek (D66), Simonis(GL), Bouma (PvdA), De Groot (Partij voor de Dieren), Becker (ChristenUnie) en Van Plateringen (Arnhemse Ouderenpartij).

De fracties van de SP, Denk/VA en de PVV waren niet vertegenwoordigd.

Verloop
Er is een vervolg gegeven aan de meningsvorming 1, waarbij de wethouder in haar eerste termijn de resterende vragen heeft beantwoord. Daarna heeft de raadskamer in haar tweede termijn de resterende vragen aan de wethouder gesteld. De wethouder is vervolgens begonnen aan de beantwoording van de vragen en is tot halverwege de beantwoording op de gestelde vragen van PvdD gekomen. Omwille van de tijd heeft de raadskamer de vergadering afgebroken en heeft de raadskamer gevraagd om een voorzetting van de m1, 2e termijn (laatste termijn), op een volgend moment.

Toezegging
Wethouder Bouwkamp heeft toegezegd om jaarlijks met een voortgangrapportage m.b.t. Klimaatadaptatie te komen. Daarin zullen de volgende vragen meegenomen worden: Wat zijn we aan het doen? Wat is het effect ervan?

Conclusie
De voorzitter concludeert dat de eerste termijn van de raadskamer en de wethouder in de meningsvorming 1 is afgerond. De tweede termijn van de raadskamer is afgerond, de tweede termijn van de wethouder is echter niet afgerond en de raadskamer geeft aan de m1 behandeling te willen voortzetten op een volgend moment op de Politieke Avond.

De griffier, ·

K. M. Vons

De voorzitter,

S. van Ommen

GEMEENTE Arnhem

Besluit van	**25 november 2020**
Zaaknummer	**528503**

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de Agendacommissie van 19 november 2020, Griffie nummer: 528503

besluit:

De concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 4 november 2020 & 11 en 12 november 2020 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer **528503**

ONDERWERP: Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 4 november 2020 & 11 en 12 november 2020

Voorstel

De Agendacommissie stelt u voor de concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 4 november 2020 & 11 en 12 november 2020 vast te stellen.

Bijlage

- concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 4 november 2020 & 11 en 12 november 2020

GEMEENTE Arnhem

Besluit van	**25 november 2020**
Zaaknummer	**528503**

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de Agendacommissie van 19 november 2020, Griffie nummer: 528503

besluit:

De concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 4 november 2020 & 11 en 12 november 2020 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

BESLUITENLIJST VAN DE VERGADERING VAN DE
RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM OP WOENSDAG 4 november 2020

De voorzitter: de heer Marcouch

De raadsgriffier: de heer Kersten

Aanwezig de leden: mevrouw Andeweg (D66), de heer Aydemir (DENK Verenigd Arnhem), de heer Becker (ChristenUnie), de heer Bouma (PvdA), de heer Çetintaş (SP), de heer Coenders (GroenLinks), de heer Combée (VVD), mevrouw Van Dillen (CDA), mevrouw Dobbe (SP), mevrouw Dolsma (GroenLinks), de heer Elfrink (SP), de heer Eliëns (Partij voor de Dieren), de heer Van Es (VVD), mevrouw Gemici (GroenLinks), de heer Greving (PvdA), de heer De Groot (Partij voor de Dieren), de heer Hutten (CDA), de heer Van Iperen (D66), mevrouw Kalthoff (VVD), de heer Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), de heer Van der Laak (Arnhem Centraal), de heer Van der Loo (GroenLinks), de heer Loor (D66), de heer Loos (VVD), mevrouw Manders (Arnhem Centraal), de heer Maref (VVD), mevrouw Navis (GroenLinks), mevrouw Nede (ChristenUnie), mevrouw Van Ommen (D66),mevrouw Pape (VVD), de heer Prinsen (GroenLinks), mevrouw Simonis (GroenLinks), de heer Venhoek (D66), de heer Visser (PvdA), mevrouw De Vries (PvdA), de heer Wiggers (Arnhemse Ouderen Partij)

Afwezig: de heer Usta (DENK Verenigd Arnhem), de heer Verheij (PVV), de heer Çetintaş (SP) (aanwezig vanaf 17.40 uur), mevrouw Gemici (GroenLinks) (aanwezig vanaf 17.45 uur), de heer Visser (PvdA) (aanwezig vanaf 17.45 uur), de heer Kraaijenbrink (Arnhem Centraal) (aanwezig vanaf 18.05 uur)

Begintijd vergadering : 17:30 uur
Eindtijd vergadering : 22:40 uur

BESLUITEN:
Agendapunt:

1. Stemmen over het interpellatieverzoek "AZC Elderhoeve" van de leden Combée, Manders, Wiggers, Elfrink en Van Dillen	Het verzoek is met algemene stemmen toegelaten.
1.1 Gratis mondkapjes	De motie "Mensen kunnen prima zelf bepalen of ze een gratis mondkapje nodig hebben" (20M242) van de fracties VVD, Arnhem Centraal, CDA en Arnhemse Ouderen Partij is met 17 stemmen voor en 19 stemmen tegen verworpen. De motie "Mondkapjes niet ten koste van het broodnodige armoedebudget" (20M284g) van de fractie SP is met 20 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. De motie "Geen dure designerkapjes maar meer goede betaalbare mondkapjes" (20M285g) van de fractie SP is met 9 stemmen voor en 27 stemmen tegen verworpen. De motie "Schrap bezuiniging op armoedebudget Gelrepas" (20M286) van de fractie SP is met 9 stemmen voor en 27 stemmen tegen verworpen. De motie van treurnis "Mondkapje ok, proces nee" (20M287) van de fracties CDA, SP, Arnhem Centraal en Arnhemse Ouderen Partij is met 9 stemmen voor en 27 stemmen tegen verworpen. De motie "Verantwoorde kapjes" (20M288) van de fracties D66 en CDA is met 19 stemmen voor en 17 stemmen tegen aangenomen.
1.2 Interpellatieverzoek "AZC Elderhoeve" van de leden Combée, Manders, Wiggers, Elfrink en Van Dillen	De motie "Te komen tot structureel overleg tussen wijk, gemeente, AZC, coa en politie" (20M289) van de fractie Arnhem Centraal is met 32 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. De motie "AZC Elderhoeve; harde einddatum. Niet voor de eeuwigheid en voorzien van data" (20M291g) van de fracties VVD, CDA, SP, Arnhem Centraal en Arnhemse Ouderen Partij is met 15 stemmen voor en 21 stemmen tegen verworpen.

GEMEENTE Arnhem

De motie "Gespreide kleinschalige opvang in wijken met veel maatschappelijke draagkracht" (20M292) van de fractie SP is met 11

stemmen voor en 25 stemmen tegen verworpen.

De motie "In overleg met de buurtbewoners en de AZC-bewoners" (20M293) van de fractie D66 is met algemene stemmen aangenomen.

1.3 Bekrachtiging geheimhouding documenten bijlage bij de beantwoording verzoek van inlichtingen van de SP fractie over het onderwerp 'mondkapjes'

Het voorstel is met 23 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen.

De raadsgriffier,

Jozef Kersten

De voorzitter,

Ahmed Marcouch

Zaaknummer: 523832

GEMEENTE Arnhem

BESLUITENLIJST VAN DE VERGADERING VAN DE
RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM OP WOENSDAG 11 en donderdag 12 november 2020

De voorzitter: de heer Marcouch

De raadsgriffier: de heer Kersten

Aanwezig de leden: mevrouw Andeweg (D66), de heer Aydemir (DENK Verenigd Arnhem), de heer Becker (ChristenUnie), de heer Bouma (PvdA), de heer Çetintaş (SP), de heer Coenders (GroenLinks), de heer Combée (VVD), mevrouw Van Dillen (CDA), mevrouw Dobbe (SP), mevrouw Dolsma (GroenLinks), de heer Elfrink (SP), de heer Eliëns (Partij voor de Dieren), de heer Van Es (VVD), mevrouw Gemici (GroenLinks), de heer Greving (PvdA), de heer De Groot (Partij voor de Dieren), de heer Hutten (CDA), de heer Van Iperen (D66), mevrouw Kalthoff (VVD), de heer Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), de heer Van der Laak (Arnhem Centraal), de heer Van der Loo (GroenLinks), de heer Loor (D66), de heer Loos (VVD), mevrouw Manders (Arnhem Centraal), de heer Maref (VVD), mevrouw Navis (GroenLinks), mevrouw Nede (ChristenUnie), mevrouw Van Ommen (D66),mevrouw Pape (VVD), de heer Prinsen (GroenLinks), mevrouw Simonis (GroenLinks), de heer Venhoek (D66), de heer Visser (PvdA), mevrouw De Vries (PvdA), de heer Wiggers (Arnhemse Ouderen Partij)

Afwezig (woensdag 11 november): de heer Usta (DENK Verenigd Arnhem), de heer Verheij (PVV), de heer Çetintaş (SP) (aanwezig vanaf 16.30 uur), mevrouw Dolsma (GroenLinks) (aanwezig vanaf 18.30 uur), mevrouw Andeweg (D66) (aanwezig vanaf 19.15 uur).

Afwezig (donderdag 12 november): de heer Verheij

Begintijd 11 november : 14:05 uur
Eindtijd 11 november : 23:00 uur

Begintijd 12 november: 19.00 uur

Eindtijd 12 november: 19.25 uur

BESLUITEN:
Agendapunt:

1.4 Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 28 oktober 2020	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
1.5 Ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
2.1 Vaststellen van de Ontwerp Begroting 2021 *De beraadslagingen hebben plaatsgevonden op woensdg 11 november in een fysieke vergadering .* *De stemmingen over de amendementen en moties hebben per brief plaatsgevonden. Aan de stemmingen is deelgenomen door alle aanwezigen, alsmede door de heer Usta.* *De eindstemmingen hebben plaatsgevonden op donderdag 12 november in een digitale vergadering.*	Het amendement "Actieplan voetganger" (20A74) van de fractie Arnhem Centraal is met 25 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. Het amendement "Aanvullend evacuatiemonument" (20A75) van de fracties GroenLinks, VVD, PvdA, D66, ChristenUnie, DENK Verenigd Arnhem en CDA is met 35 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Het amendement "Iedereen een startkwalificatie" (20A76) van de fractie ChristenUnie is met 25 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. Het amendement "Ook echt meer woonwagenplaatsen realiseren" (20A77) van de fractie D66 is met 18 stemmen voor en 19 stemmen tegen verworpen. Het amendement "Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens (20A78g) van de fractie Arnhem Centraal is met 11 stemmen voor en 26 stemmen tegen verworpen. Het amendement "Versterken lokale media" (20A79) van de fracties VVD, GroenLinks, D66, PvdA, Arnhem Centraal, Partij voor de Dieren, CDA, DENK Verenigd Arnhem, Arnhemse Ouderen Partij en ChristenUnie is met algemene stemmen aangenomen. Het amendement "Investeren in een sociaal sterke stad" (20A80) van de fracties ChristenUnie en DENK Verenigd Arnhem is met 26 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen.

GEMEENTE Arnhem

Het amendement "Huisvesting cultuur organisaties" (20A81) van de fractie ChristenUnie is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.

Het amendement "Corona Noodplan" (20A82) van de fractie SP is met 3 stemmen voor en 34 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Niet bezuinigen op de zorg maar juist anticyclisch investeren in de zorg, omdat het keihard nodig is" (20A83) van de fractie SP is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Een coronafonds om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen ipv 10 miljoen euro weggooien op de blauwe golven" (20A84) van de fractie SP is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Klimaatfonds op de best mogelijke manier in te zetten, en de slechtste huizen op te knappen" (20A85) van de fractie SP is met 9 stemmen voor en 28 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Investeren in banen bij Scalabor én investeren in voldoende veilige mondkapjes voor Arnhemmers" (20A86) van de fractie SP is met 5 stemmen voor en 32 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Omscholingsfonds voor zorg, onderwijs en techniek" (20A87) van de fractie SP is met 6 stemmen voor en 31 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Rechtvaardige lokale lasten: huishoudens minder lasten, vastgoedmagnaten méér lasten laten betalen" (20A88) van de fractie SP is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

Het amendement "Differentiëren afvalkosten eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens" (20A89) van de fractie Arnhem Centraal is met 11 stemmen voor en 26 stemmen tegen verworpen.

De motie "Vaste kraakdagen terug" (20M231) van de fracties Partij voor de Dieren, Arnhem Centraal en Arnhemse Ouderen Partij is met 28 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Veilige fietspaden" (20M235) van de fractie Arnhemse Ouderen Partij is met 13 stemmen voor en 24 stemmen tegen verworpen.

De motie "Passend materieel onderhoud" (20M237g) van de fractie van de Arnhemse Ouderen Partij en de Partij voor de Dieren is met 6 stemmen voor en 31 stemmen tegen verworpen.

De motie "Iedereen moet gewoon grofvuil weg kunnen brengen" (20M238) van de fracties Arnhem Centraal en VVD is met 28 stemmen voor 9 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Inclusie in relatie tot autisme binnen de gemeentelijke organisatie" (20M240g) van de fracties ChristenUnie, PvdA, Arnhemse Ouderen Partij en Partij voor de Dieren is met 21 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Integrale Inclusievisie en actieplan" (20M245g) van de fracties DENK Verenigd Arnhem, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA, D66 en Partij voor de Dieren is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Openbare sollicitatieprocedures openstellen" (20M246) van de fractie Arnhemse Ouderen Partij is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Voorrang voor fiets en ander emissievrijverkeer" (20M248) van de fracties GroenLinks, ChristenUnie, D66 en Partij voor de Dieren is met 24 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Begroten op wijkniveau" (20M250) van de fracties Arnhemse Ouderen Partij en Arnhem Centraal is met 15 stemmen voor en 22 stemmen tegen verworpen.

De motie "Duidelijkheid voor het onderwijs" (20M252) van de fracties D66, VVD, CDA, DENK Verenigd Arnhem, GroenLinks, PvdA en Partij voor de Dieren is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.

GEMEENTE Arnhem

De motie "Doelen en middelen voor Arnhem Oost Aanpak" (20M253) van de fracties D66, PvdA, GroenLinks en ChristenUnie is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Levensloopbestendige koopappartementen" (20M254) van de fracties D66, VVD en CDA is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Anticyclisch investeren, anticyclisch sparen" (20M255) van de fracties D66 en VVD is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Ouderbijdrages beperken" (20M256) van de fracties D66, GroenLinks, ChristenUnie en PvdA is met 29 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Stadsvernieuwing 4.0 voorkomen" (20M257g) van de fracties D66, PvdA en GroenLinks is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Begroten, niet dromen" (20M258) van de fractie CDA is met 23 stemmen voor en 14 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Kaderstelling" (20M259) van de fractie CDA is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

De motie Diftar plus voorstel 1: hoogbouw en groenafval (20M260) van de fractie CDA is met 20 stemmen voor 17 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Diftar PLUS, voorstel 2: extra compensatie goede scheiders" (20M261g) van de fracties CDA en Partij voor de Dieren is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

De motie "Diftar PLUS, voorstel 3: vergroot de opening" (20M262) van de fractie CDA is met 8 stemmen voor en 29 stemmen tegen verworpen.

De motie "Diftar PLUS, voorstel 4: handhaving omhoog" (20M263) van de fractie CDA is met 4 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen.

De motie "Diftar PLUS, voorstel 5: meer pasjes levert meer op (20M264) van de fractie CDA is met 19 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Leg geen hypotheek op de toekomst" (20M265) van de fractie CDA is met 2 stemmen voor en 35 stemmen tegen verworpen.

De motie "Geef 'Boost' en daarmee veel Arnhemmers een boost!" (20M267) van de fracties CDA, Arnhem Centraal en ChristenUnie is met 9 stemmen voor 28 stemmen tegen verworpen.

De motie "Homogenezing in kaart brengen en actief tegengaan" (20M268) van de fracties CDA, GroenLinks, Partij voor de Dieren en D66 is met 33 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Sparen voor evenementen" (20M269) van de fractie CDA is met 19 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Bijdrage aanpak arbeidssectoren tekort" (20M270) van de fracties CDA en DENK Verenigd Arnhem is met 16 stemmen voor en 21 stemmen tegen verworpen.

De motie "Geld jeugdzorg blijft voor jeugdzorg" (20M272) van de fracties PvdA, GroenLinks en DENK Verenigd Arnhem is met 24 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen.

De motie "TOZO en NOW verantwoording" (20M273) van de fracties PvdA en GroenLinks is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Arnhems subsidieregister" (20M274) van de fractie PvdA is met 36 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen.

motie "Actie voor bijzondere woonvormen" (20M275) van de fracties Arnhem Centraal en GroenLinks is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.

GEMEENTE Arnhem

De motie "Een overzichtelijke begroting in de media" (20M276) van de fractie Arnhem Centraal is met 31 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Voortaan wél meetbare doelen" (20M277) van de fracties D66, ChristenUnie en CDA is met 27 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Met de regenboogdoelgroep samen werken aan de regenboogdoelen" (20M278) van de fracties D66, PvdA en Partij voor de Dieren is met algemene stemmen aangenomen.

De motie "Parkeren ook voor fietsen geregeld: fietsvlonders en fietskluisjes" (20M279) van de fracties D66, GroenLinks en Partij voor de Dieren is met 30 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Tekort aan studieplekken voor studenten in Arnhem" (20M281) van de fractie Arnhem Centraal is met 22 stemmen voor en 15 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Bijdrage aan de regionale aanpak personeelstekort onderwijs" (20M282) van de fracties DENK Verenigd Arnhem en CDA is met 25 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Ook boa's verdienen waardering" (20M294) van de fracties SP, PvdA, Arnhemse Ouderen Partij, GroenLinks, DENK Verenigd Arnhem en VVD is met 36 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen.

De motie "Belanghebbenden bij projecten" (20M295g) van de fractie van de Arnhemse Ouderen Partij is met 11 stemmen voor en 26 stemmen tegen verworpen.

De motie "Zorgen dat iedereen veilig kan stemmen" (20M296) van de fracties SP, PvdA en D66 is met algemene stemmen aangenomen.

De motie " Laat EcoVrede niet vallen tijdens en na het lopende onderzoek" (20M297g) van de fracties D66, Partij voor de Dieren, SP en Arnhemse Ouderen Partij is met 26 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Veilig klimaat voor seksuele diversiteit" (20M299) van de fracties Arnhem Centraal, D66 en PvdA is met 35 stemmen voor 2 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Monument als eerbetoon voor gastarbeiders" (20M303) van de fractie DENK Verenigd Arnhem is met 18 stemmen voor en 19 stemmen tegen verworpen.

De motie "Vlaggen in de raadskamer (20M304) van de fractie DENK Verenigd Arnhem" is met 3 stemmen voor en 34 stemmen tegen verworpen.

De motie "Na referendum trommelgrootte deels aanpassen als diftar blijft" (20M305) van de fractie Arnhem Centraal is met 26 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen.

De motie "Bethaniënstraat; geen verdeeldheid zaaien, maar raadsbesluit uitvoeren" (20M307) van de fracties SP en Arnhem Centraal is met 16 stemmen voor en 21 stemmen tegen verworpen.

De motie "De raad voortaan direct informeren over alle gevolgen van het afvalbeleid" (20M308) SP en Arnhem Centraal is met 14 stemmen voor en 23 stemmen tegen verworpen.

De motie "Reactie op uitzending van Hofbar" (20M309) SP en Arnhem Centraal is met 12 stemmen voor en 25 stemmen tegen verworpen.

GEMEENTE Arnhem

3. Stemmingen over de Ontwerp Begroting 2021, Turap 2 2020 en Belastingverordeningen 2021 en Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem

Het voorstel "Ontwerp Begroting 2021" is met 34 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen.

Het voorstel "Turap 2 2020" is met algemene stemmen aangenomen.

Het voorstel "Belastingverordeningen 2021 en Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen Arnhem" is met 30 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen.

De raadsgriffier,

Jozef Kersten

De voorzitter,

Ahmed Marcouch

GEMEENTE Arnhem

Besluit van	25 november 2020
Zaaknummer	528503

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de Agendacommissie, d.d. 19 november 2020, zaaknummer: 528503

besluit:

De "Lijst van ingekomen Stukken" van 6 november 2020 tot en met 18 november 2020 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer **528503**

ONDERWERP: Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken voor de raadsvergadering van 25 november 2020

Voorstel

De Agendacommissie stelt u voor de "Lijst van Ingekomen Stukken" van 6 november 2020 tot en met 18 november 2020 vast te stellen.

Als raadslid kunt u de ingekomen stukken inzien via het Bestuurlijk Informatiesysteem (iBabs).

Bijlage

- Lijst van Ingekomen stukken (6 november 2020 tot en met 18 november 2020)

Arnhem GEMEENTE

Besluit van	25 november 2020
Zaaknummer	528503

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de Agendacommissie, d.d. 19 november 2020, zaaknummer: 528503

besluit:

De "Lijst van ingekomen Stukken" van 6 november 2020 tot en met 18 november 2020 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

Lijst van Ingekomen stukken (6 november 2020 tot en met 18 november 2020)			
Datum	**Afzender**	**Titel**	**Advies**
06-11-2020	Boost Arnhem	Boost Arnhem	Voor kennisgeving aannemen
06-11-2020	Arnhemse Bomenbond	Niet nog meer hout verbranden in de kolencentrale RWE in Eemshaven	Voor kennisgeving aannemen
09-11-2020	Cliënten van de Zorgtuin	Zorgtuin Mooieweg	Voor kennisgeving aannemen Betrekken bij de begrotingsbesprekingen
09-11-2020	Raad voor het Openbaar Bestuur	Advies "Goede ondersteuning, sterke democratie"	Kopie van aan college gerichte brief, voor kennisgeving aannemen Betrekken bij de behandeling op de Politieke Avond
09-11-2020	Stichting Vuurwerkdealers Nederlands Consumentenvuurwerk	Belangrijke cijfers en gegevens vuurwerkverbod	Voor kennisgeving aannemen
10-11-2020	Kennisnetwerk Arnhem Nijmegen	WOB-verzoek Raadswerkgroep-Manders	In handen van de griffier ter afdoening
10-11-2020	Rekenkamer Arnhem	Onderzoek Rekenkamer naar Corona steunmaatregelen	In handen van de griffier ter afdoening
10-11-2020	Stichting Arnhems Peil en Actiegroep Woonboten Nieuwehaven (AWN)	Aub controleren of woonboten Nieuwe Haven zijn opgenomen in de begroting 2021	Kopie van aan college gerichte brief, voor kennisgeving aannemen
10-11-2020	Provincie Gelderland	Uitvoeringsprogramma Interbestuurlijk Toezicht 2020 2023	Voor kennisgeving aannemen

Lijst van Ingekomen stukken (6 november 2020 tot en met 18 november 2020)			
Datum	**Afzender**	**Titel**	**Advies**
11-11-2020	Stuurgroep Versterking Regionale Samenwerking	Reactie op Regio Arnhem Nijmegen radenbijeenkomst van 5 oktober 2020	Betrekken bij de behandeling op de Politieke Avond
11-11-2020	Mw. Chabot / Dhr. Meijssen	Ondersteuning Motie Arnhem Centraal afvalbrengstation	Voor kennisgeving aannemen Betrekken bij de begrotingsbesprekingen
11-11-2020	APCG	Reactie motie 20M262 Diftar PLUS, voorstel 3	Voor kennisgeving aannemen Betrekken bij de begrotingsbesprekingen
11-11-2020	Stichting Arnhems Peil Actiegroep Woonboten Nieuwehaven (AWN)	Monitie gemeenteraad Arnhem opnemen budget voor oplossing woonboten Nieuwe Haven in Ontwerp Begroting 2021	Voor kennisgeving aannemen Betrekken bij de begrotingsbesprekingen
11-11--2020	Gemeente Renkum	(raadsbrede) Motie inzake de GR Regio Arnhem-Nijmegen	Betrekken bij de behandeling op de Politieke Avond
17-11-2020	Fam. Rademaker	Bekijk De Hofbar: Afval scheiden: heeft het eigenlijk wel zin?	Voor kennisgeving aannemen
17-11-2020	Mw. Verhoef - Ad Hoc beheer	Rembrandt Theater- Velperplein-Spijkerkwartier- Ad Hoc Beheer	In handen stellen van het college van B&W ter afdoening, verzoek kopie antwoordbrief/mail aan raad
17-11-2020	Dhr. R. Kerner	Gebiedsvisie Coehoorn en blauwe golven	Betrekken bij de behandeling op de Politieke Avond van 18 november 2020

Lijst van Ingekomen stukken (6 november 2020 tot en met 18 november 2020)			
Datum	**Afzender**	**Titel**	**Advies**
18-11-2020	Stichting Arnhems Peil / Actiegroep Woonboten Nieuwehaven (AWM)	Status-update Visie Nieuwe Haven en woonbotendossier gemeente Arnhem	Voor kennisgeving aannemen
18-11-2020	Erfgoedplatform Apeldoorn	Evacuatiemonument	Voor kennisgeving aannemen
18-11-2020	Mw. F. Broer	Tinnitus / woning	In handen stellen van het college van B&W ter afdoening, verzoek kopie antwoordbrief/mail aan raad
18-11-2020	Dhr. G. Stomphorst	Toeristenbelasting	In handen stellen van het college van B&W ter afdoening, verzoek kopie antwoordbrief/mail aan raad
18-11-2020	EHM Group	Studie naar alternatief voor de nieuwbouw van het Arnhemse Stadstheater	Voor kennisgeving aannemen
18-11-2020	Empowering Nisa	Geldkraan dicht voor meidenwerk Arnhem	Voor kennisgeving aannemen
18-11-2020	RES Arnhem Nijmegen	De Regionale Energiestrategie (RES), waar staan we nu en welke stappen zetten we?	Voor kennisgeving aannemen

Wijziging Verordening Adviesraden gemeente Arnhem

Voor de gemeenteraadsvergadering d.d.:	25 november 2020
Zaaknummer:	
Portefeuillehouder:	R. Paping

.

Aan de gemeenteraad, 30 oktober 2020

Met het raadsvoorstel 'Wijziging Verordening Adviesraden gemeente Arnhem' vraagt het college aan de raad om in te stemmen met het samenvoegen van de adviesraden WMO en Jeugdhulp tot één Adviesraad Jeugd & WMO. Om dit mogelijk te maken moet de 'verordening Adviesraden' worden gewijzigd.
Zowel de betrokken Adviesraden als de Adviesraden in het Sociaal Domein zijn positief over dit advies. Daarnaast heeft het college het advies om de ondersteuningsfunctie van de Adviesraden te versterken door het instellen van een onafhankelijke en inhoudelijke ambtelijk secretaris overgenomen. In de MJPB is het budget van de Adviesraden verhoogd (met € 65.000 per jaar), zodat het mogelijk wordt om een inhoudelijk secretaris structureel aan te stellen.

Het Dagelijks Bestuur van de Agendacommissie heeft daarom besloten dit voorstel direct, dat wil zeggen zonder voorafgaande raadskamerbespreking, toe te voegen aan de agenda van de besluitvormende vergadering.

De raadsadviseur, De voorzitter,

J.G.M. Kersten C.J.M. Kalthoff

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 25 november 2020

Zaaknummer 455788

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 27 oktober 2020, nummer: 455788;

gelet op de artikelen 47 van de Participatiewet, artikel 2.1.3 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en artikel 2.10 van de Jeugdwet;

besluit:

ARTIKEL I.

De Verordening Adviesraden gemeente Arnhem wordt als volgt gewijzigd:

A. De in Artikel 1 opgenomen begripsomschrijving 'Adviesraad' komt te luiden:
de adviesraad Werk & Inkomen gemeente Arnhem respectievelijk, de adviesraad Jeugd & Wmo gemeente Arnhem als bedoeld in artikel 2 eerste lid

B. Artikel 2, wordt als volgt gewijzigd:
1. Het eerste lid, komt te luiden:
Er is een adviesraad Werk & Inkomen gemeente Arnhem en een adviesraad Jeugd & Wmo gemeente Arnhem.
2. Het tweede lid komt te luiden:
Ingezetenen van de gemeente Arnhem worden bij de beleidsvorming en de uitvoering van de wet betrokken door de Adviesraad.
3. Het vijfde lid komt te luiden:
De adviesraad Werk & Inkomen bestaat uit 7 personen onder wie een in functie benoemde voorzitter. De adviesraad Jeugd & Wmo bestaat uit 13 leden onder wie een in functie benoemde voorzitter
4. De leden 6 en 7 worden vernummerd tot 7 en 8, en er wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende:
6. De adviesraad Jeugd & Wmo heeft een, door het college aangewezen, ambtelijk inhoudelijk secretaris. De secretaris is voor zijn werkzaamheden voor de adviesraad uitsluitend verantwoording schuldig aan de adviesraad.

C. Het eerste lid van Artikel 3 komt te luiden:
Het gemeentebestuur vraagt advies aan de Adviesraad en informeert de Adviesraad over beleidsvoornemens ten aanzien van de wet en de uitvoering hiervan op een dusdanig tijdstip dat een advies van de Adviesraad van wezenlijke invloed kan zijn op het te nemen besluit.

D. Artikel 8 vervalt

E. Artikel 9, tweede lid komt te luiden:
Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening adviesraden Sociaal Domein gemeente Arnhem.

ARTIKEL II. Inwerkingtreding
Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2021.

De griffier,

De voorzitter,

Toelichting op het wijzigingsbesluit

Algemene toelichting
Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de algemene toelichting van dit raadsvoorstel. Daarin wordt toegelicht waarom wordt voorgesteld te komen tot een samengevoegde adviesraad Jeugdhulp en WMO. Ook wordt daarin de keuze voor ondersteuning van deze adviesraad door een ambtelijk inhoudelijk secretaris onderbouwd.
Daarnaast is deze gelegenheid aangegrepen om nog een enkele verduidelijking door te voeren en, ingegeven door het jaargetijde, wat 'dood hout' te kappen.

Artikelsgewijze toelichting
Per wijziging worden de bestaande tekst en de nieuwe tekst naast elkaar weergegeven zodat duidelijk is waaruit de voorgestelde veranderingen bestaan, kan bewust worden besloten en eventueel geamendeerd. Voor zover hierboven niet reeds toegelicht wordt de wijziging per wijzigingsartikel nader toegelicht.

Artikel I
onderdeel A

Bestaande tekst	*Nieuwe tekst*
Artikel 1. Definities In deze verordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder: Adviesraad: *de adviesraad Werk en Inkomen gemeente Arnhem, de adviesraad Wmo gemeente Arnhem respectievelijk de adviesraad Jeugdhulp gemeente Arnhem als bedoeld in artikel 2 eerste lid.* wet: de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, respectievelijk de Jeugdwet	**Artikel 1. Definities** In deze verordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder: Adviesraad: **de adviesraad Werk & Inkomen gemeente Arnhem respectievelijk, de adviesraad Jeugd & Wmo gemeente Arnhem als bedoeld in artikel 2 eerste lid**. wet: de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, respectievelijk de Jeugdwet

Onderdeel B

Bestaande tekst	*Nieuwe tekst*
Artikel 2. De Adviesraad 1. *Er is een adviesraad Werk en Inkomen gemeente Arnhem, een adviesraad Wmo gemeente Arnhem en een adviesraad Jeugdhulp gemeente Arnhem*	**Artikel 2. De Adviesraad** 1. **Er is een adviesraad Werk & Inkomen gemeente Arnhem en een adviesraad Jeugd & Wmo gemeente Arnhem.**
2. *Ingezetenen van de gemeente Arnhem worden bij de beleidsvorming en de uitvoering van de wet betrokken door de adviesraad Werk en Inkomen gemeente Arnhem, de adviesraad*	2. **Ingezetenen van de gemeente Arnhem worden bij de beleidsvorming en de uitvoering van de wet betrokken door de Adviesraad.**

WMO gemeente Arnhem respectievelijk de adviesraad jeugdhulp gemeente Arnhem.	
3. De leden van de Adviesraad worden benoemd door het college. De adviesraad selecteert en werft zijn eigen leden en doet een voordracht aan het college.	3. De leden van de Adviesraad worden benoemd door het college. De adviesraad selecteert en werft zijn eigen leden en doet een voordracht aan het college.
4. De leden van de Adviesraad dienen ingezetenen te zijn van de gemeente Arnhem. Leden mogen geen lid zijn van de gemeenteraad, het college of werkzaam zijn bij de gemeente Arnhem dan wel een instelling die actief is op het terrein van de wet, tenzij het college overtuigd is van de onafhankelijkheid van het betreffende lid.	4. De leden van de Adviesraad dienen ingezetenen te zijn van de gemeente Arnhem. Leden mogen geen lid zijn van de gemeenteraad, het college of werkzaam zijn bij de gemeente Arnhem dan wel een instelling die actief is op het terrein van de wet, tenzij het college overtuigd is van de onafhankelijkheid van het betreffende lid.
5.*De Adviesraad bestaat uit 7 personen onder wie een in functie benoemde voorzitter.*	5. **De adviesraad Werk & Inkomen bestaat uit 7 personen onder wie een in functie benoemde voorzitter. De adviesraad Jeugd & Wmo bestaat uit 13 leden onder wie een in functie benoemde voorzitter** 6 **De adviesraad Jeugd & Wmo heeft een, door het college aangewezen, ambtelijk inhoudelijk secretaris. De secretaris is voor zijn werkzaamheden voor de adviesraad uitsluitend verantwoording schuldig aan de adviesraad.**
6.De zittingsduur van de leden bedraagt 4 jaar. Een lid kan slechts één keer worden herbenoemd. De leden blijven in hun functie totdat een nieuwe benoeming heeft plaatsgevonden. De Adviesraad stelt een rooster op ter benoeming en aftreden van haar leden dat zorgt voor een goede balans tussen continuïteit, ervaring en vernieuwing van de Adviesraad.	7. De zittingsduur van de leden bedraagt 4 jaar. Een lid kan slechts één keer worden herbenoemd. De leden blijven in hun functie totdat een nieuwe benoeming heeft plaatsgevonden. De Adviesraad stelt een rooster op ter benoeming en aftreden van haar leden dat zorgt voor een goede balans tussen continuïteit, ervaring en vernieuwing van de Adviesraad. 8. Het lidmaatschap van de Adviesraad eindigt: a. op eigen verzoek, b. bij verhuizing buiten de gemeente Arnhem, c bij overlijden,

	d. na het verstrijken van de zittingsduur van de periode van 4 jaar behoudens herbenoeming, e. bij toetreding tot de gemeenteraad, of het college, dan wel het lid werkzaam zal worden bij de gemeente Arnhem of bij een instelling die actief is op het terrein van de wet of, f. na een ontslagbesluit van het college nadat de Adviesraad, een lid of leden hierover een gemotiveerd voorstel heeft ingediend
7. Het lidmaatschap van de Adviesraad eindigt: a. op eigen verzoek, b. bij verhuizing buiten de gemeente Arnhem, c bij overlijden, d.na het verstrijken van de zittingsduur van de periode van 4 jaar behoudens herbenoeming, e. bij toetreding tot de gemeenteraad, of het college, dan wel het lid werkzaam zal worden bij de gemeente Arnhem of bij een instelling die actief is op het terrein van de wet of, f. na een ontslagbesluit van het college nadat de Adviesraad, een lid of leden hierover een gemotiveerd voorstel heeft ingediend	

Deze wijzigingen zijn noodzakelijk in verband met het samenvoegen van 2 aparte adviesraden Wmo en Jeugdhulp naar 1 adviesraad Jeugd & Wmo en het faciliteren van ambtelijk inhoudelijk secretaris.

onderdeel C

Bestaande tekst	*Nieuwe tekst*
Artikel 3. Taken van gemeentebestuur 1. *Het gemeentebestuur vraagt advies aan de Adviesraad over beleidsvoornemens ten aanzien van de wet en de uitvoering hiervan op een dusdanig tijdstip dat dit advies van wezenlijke invloed kan zijn op het te nemen besluit.* 2. Het gemeentebestuur zorgt ervoor dat de Adviesraad wordt betrokken bij de beleidsontwikkeling, de monitoring en evaluatie van het beleid.	**Artikel 3. Taken van gemeentebestuur** 1. **Het gemeentebestuur vraagt advies aan de Adviesraad en informeert de Adviesraad over beleidsvoornemens ten aanzien van de wet en de uitvoering hiervan op een dusdanig tijdstip dat een advies van de Adviesraad van wezenlijke invloed kan zijn op het te nemen besluit.** 2. Het gemeentebestuur zorgt ervoor dat de Adviesraad wordt betrokken bij de beleidsontwikkeling, de monitoring en evaluatie van het beleid.

Met deze wijziging wordt benadrukt dat op het moment het gemeentebestuur de ene adviesraad om advies vraagt om beleidsvoornemens tevens de andere adviesraad daarover informeert.

Onderdeel D

Bestaande tekst	*Nieuwe tekst*
Artikel 8 Intrekken oude verordening/ bepalingen *1. De Verordening Adviesraad Werk en Inkomen Gemeente Arnhem 2015 wordt ingetrokken.* *2. Artikel 1.4 van de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Arnhem 2015 vervalt.* *3. Artikel 10 van de Verordening Jeugdhulp gemeente Arnhem vervalt.*	**Artikel 8 Intrekken oude verordening/ bepalingen** **(vervallen)**

Deze bepaling kan worden geschrapt omdat het een bepaling betreft die uitsluitend de wijziging van andere, deels ook reeds gewijzigde of vervallen, regelingen inhoudt. Wellicht ten overvloede wordt hier benadrukt dat door het vervallen van deze bepaling de oude verordening of genoemde artikelen niet herleven.
Met het schrappen van dit onderdeel uit de verordening wordt deze verordening overzichtelijker en dus beter toegankelijk.

Onderdeel E

Bestaande tekst	*Nieuwe tekst*
Artikel 9. Inwerkingtreding en citeertitel 1. Deze verordening treedt in werking een dag na de datum waarop deze verordening bekend wordt gemaakt. 2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening adviesraden gemeente Arnhem.	**Artikel 9. Inwerkingtreding en citeertitel** 1. Deze verordening treedt in werking een dag na de datum waarop deze verordening bekend wordt gemaakt. **2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening adviesraden Sociaal Domein gemeente Arnhem.**

Omdat deze verordening betrekking heeft op het sociaal domein is het duidelijker om dit terug te laten komen in de naam van de verordening.

Artikel II
Dit artikel spreekt voor zich.

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 455788

Onderwerp: Wijziging Verordening Adviesraden gemeente Arnhem

Voorstel

1. De Verordening Adviesraden gemeente Arnhem te wijzigen door vaststelling van het bijgevoegde wijzigingsbesluit.

Inleiding

In de gemeente Arnhem zijn sinds november 2016 drie Adviesraden actief: Adviesraad Wmo, Adviesraad Jeugdhulp en Adviesraad Werk & Inkomen (W&I).
In de afgelopen periode heeft een zelfevaluatie plaatsgevonden van de Adviesraden, die onder begeleiding van de landelijke Koepel Adviesraden Sociaal Domein is uitgevoerd. Vanuit deze zelfevaluatie wordt geadviseerd om de Adviesraden Wmo en Jeugdhulp samen te voegen. De uitkomsten van deze evaluatie zijn bijgevoegd.
Het samenvoegen van de Adviesraden Wmo en Jeugdhulp tot één Adviesraad Jeugd & Wmo betekent dat de verordening Adviesraden moet worden gewijzigd. Dit wordt geregeld in het nu vast te stellen wijzigingsbesluit.

Beoogd effect

Het samenvoegen van de Adviesraden Wmo en Jeugdhulp tot één Adviesraad Jeugd & Wmo, waardoor de integrale adviesfunctie van deze Adviesraden verbetert en de kwaliteit van het Arnhemse beleid in het sociaal domein verder kan toenemen.

Argumenten

1.1 Vanuit de noodzakelijke integrale aanpak van vraagstukken in het sociaal domein is integratie van de Adviesraden Wmo en jeugdhulp wenselijk.

De huidige drie Adviesraden hebben de afgelopen periode gemerkt dat het omwille van de integraliteit van het sociaal domein belangrijk is om intensiever dan tot nu toe met elkaar samen te werken en af te stemmen. Voor het oplossen van sociaal maatschappelijke opgaven is in veel gevallen een integrale visie en aanpak nodig. Daarbij is vastgesteld dat de Adviesraden Wmo en Jeugdhulp dusdanig veel raakvlakken en overlap met elkaar hebben dat integratie van deze Adviesraden gewenst is. In de verordening Adviesraden worden hiertoe de volgende onderwerpen aangepast:

GEMEENTE Arnhem

- Het samenvoegen van 2 aparte Adviesraden Wmo en Jeugdhulp naar 1 Adviesraad Jeugd & Wmo.
- Het aantal leden van deze nieuwe Adviesraad vaststellen op 13, onder wie 1 voorzitter. Niet langer 2 Adviesraden met ieder 7 leden met elk 1 voorzitter. Het voorgestelde aantal leden (13) is nodig om voldoende expertise in de Adviesraad te houden ten aanzien van Jeugd en Wmo, te voorkomen dat de werkdruk verder oploopt en ook de noodzakelijke verbinding met de 8 wijken in Arnhem goed te kunnen verdelen.
- Het toevoegen dat de gemeente Arnhem een ambtelijk inhoudelijke secretaris faciliteert. In de MJPB 2021-2024 is hiervoor financiële ruimte gemaakt. In de financiële paragraaf in dit raadsvoorstel wordt dit nader toegelicht.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Verdere integratie van de Adviesraden Jeugdhulp/Wmo en W&I is nu niet haalbaar.

Het sociaal domein blijkt dermate breed en veelomvattend dat een verdere integratie van de Adviesraden Jeugdhulp & Wmo en W&I nu niet haalbaar is. Daarvoor lopen de wettelijke basis rondom Zorg en Participatie en de vele bij de uitvoering betrokken publieke en private partners te veel uiteen. Wel zullen thema's verdeeld worden over de Adviesraden Jeugd & Wmo en W&I, waarop het college de beide Adviesraden afzonderlijk en gezamenlijk advies kan vragen.

De Adviesraad Jeugd & Wmo richt zich op de programma's Zorg dichterbij en Meedoen in Arnhem waarbinnen de uitvoering van de Wmo en de Jeugdwet en de domeinen Welzijn en Onderwijs centraal staan. Daarbinnen worden ook onderwerpen als opvoeden/opgroeien, inclusie en toegankelijkheid opgepakt.

De Adviesraad W&I richt zich op het programma Doorbraak naar werk (waarbinnen de uitvoering van de Participatiewet centraal staat) en pakt daarbinnen ook onderwerpen als schulddienstverlening, werkende armen en inburgering op.

Uiteraard zijn er onderwerpen of thema’s (aanstaand) waarop een meer integraal advies vanuit beide adviesraden wenselijk is, zoals de herijking van de armoedeaanpak. Afgesproken is dat vanuit de gemeente het initiatief wordt genomen om dergelijke onderwerpen/ thema’s voor de komende periode te markeren en afhankelijk van het onderwerp één van de adviesraden als ‘hoofdaannemer’ aan te spreken en tegelijkertijd de andere adviesraad te informeren zodat integratie in de advisering waar mogelijk gerealiseerd kan worden.

Naast bovenstaande verdeling van onderwerpen hebben beide Adviesraden een vergelijkbare rol, positie en aanpak:

- De adviesraden adviseren vanuit inwonersparticipatie het college van B&W (en de bestuursadviseurs) gevraagd en ongevraagd over onderwerpen en thema's binnen het sociaal domein. Het college van B&W vraagt de adviesraden om advies aangaande nieuw beleid, ingrijpende wijzigingen in het beleid en de beleidsuitvoering als deze ingrijpende gevolgen kan/ zal hebben voor de inwoners. Als zodanig zijn de adviesraden scherpzinnige sparringpartners en adviseurs voor het college van B&W en de ambtelijke adviseurs.

- De adviesraden zijn er ook om te signaleren welke thema's er leven bij (kwetsbare) inwoners en om de leef- en belevingswereld van hen te agenderen bij het college van B&W en haar bestuursadviseurs. De adviesraden geven dus ook ongevraagd advies.
- De adviesraden adviseren vanuit het brede inwonersperspectief (inwoner als cliënt; inwoner als mantelzorger; inwoner als vrijwilliger; inwoner als kandidaat-werknemer; inwoner als sociale werkgever) met o.a. specifieke aandacht voor het cliëntenperspectief. Dit doen de adviesraden door actief contact te hebben met diverse (groepen) inwoners.
- De gemeente kan de adviesraden raadplegen over hoe (specifieke) groepen inwoners te betrekken, te raadplegen en/ of te informeren rondom ontwikkelingen, veranderingen of sociaal maatschappelijke thema's.
- De adviesraden denken en redeneren niet primair vanuit wetten, regels en beleidskaders, maar vanuit de praktijk van alledag en de leefwereld van inwoners en hun verschillende rollen. De leden van de adviesraden hebben geen 'achterban' omdat zij geen vertegenwoordiger zijn namens (groepen) inwoners, maar denken met de gemeente mee vanuit het inwonersperspectief.

Participatie

De Adviesraden in het Sociaal Domein zijn nauw betrokken geweest bij de evaluatie en het advies om de Adviesraden Wmo en Jeugdhulp samen te voegen. De betrokken Adviesraden zijn ook akkoord met dit advies en willen hier graag invulling aan geven.

Financiën

In de evaluatie is ook geadviseerd om de ondersteuningsfunctie van de Adviesraden te versterken door het instellen van een onafhankelijke en inhoudelijke ambtelijk secretaris. Dit advies is door het college overgenomen en verwerkt in de MJPB 2021-2024. In de MJPB is het budget van de Adviesraden verhoogd (met € 65.000 per jaar), zodat het mogelijk wordt om een inhoudelijk secretaris structureel aan te stellen.

Het instellen van deze ambtelijk secretaris moet er toe leiden dat overleggen, adviesaanvragen, themasessies, concept-adviezen enz. goed worden voorbereid en dat tegelijkertijd de werkbelasting van de leden van de adviesraden in balans is met hun vrijwillige inzet. Daarnaast denkt de inhoudelijke ambtelijk secretaris actief mee hoe leden van de adviesraden zichzelf kunnen voeden, hoe zij vanuit het brede inwonersperspectief kunnen adviseren en welke manieren er zijn om de adviesfunctie vorm te geven. Dit zonder op de stoel van de leden van de Adviesraad te gaan zitten. Een adequate ondersteuning van de adviesraden borgt de kwaliteit van hun gevraagde en ongevraagde adviezen en versterkt niet alleen de afstemming en de samenwerking tussen de adviesraden onderling en hun netwerken, maar ook die met de gemeente. Dit is belangrijk omdat ook binnen de gemeente er meer en meer integraal gedacht en gewerkt wordt.

Uitvoering

Zie de paragraaf Communicatie.

Communicatie

Het wijzigingsbesluit zal worden bekendgemaakt in het Gemeenteblad. De bijgestelde verordening zal op de gebruikelijke wijze worden gepubliceerd via de website.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Wijzigingsbesluit Verordening Adviesraden gemeente Arnhem
- Geconsolideerde Verordening Adviesraden gemeente Arnhem
- Uitkomsten zelfevaluatie Adviesraden Sociaal Domein

RAADSVOORSTEL

Besluit van 27-10-2020

Zaaknummer 455788

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 27 oktober 2020, nummer: 455788;

gelet op de artikelen 47 van de Participatiewet, artikel 2.1.3 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en artikel 2.10 van de Jeugdwet;

besluit:

ARTIKEL I.

De Verordening Adviesraden gemeente Arnhem wordt als volgt gewijzigd:

A. De in Artikel 1 opgenomen begripsomschrijving 'Adviesraad' komt te luiden:
de adviesraad Werk & Inkomen gemeente Arnhem respectievelijk, de adviesraad Jeugd & Wmo gemeente Arnhem als bedoeld in artikel 2 eerste lid

B. Artikel 2, wordt als volgt gewijzigd:
1. Het eerste lid, komt te luiden:
Er is een adviesraad Werk & Inkomen gemeente Arnhem en een adviesraad Jeugd & Wmo gemeente Arnhem.
2. Het tweede lid komt te luiden:
Ingezetenen van de gemeente Arnhem worden bij de beleidsvorming en de uitvoering van de wet betrokken door de Adviesraad.
3. Het vijfde lid komt te luiden:
De adviesraad Werk & Inkomen bestaat uit 7 personen onder wie een in functie benoemde voorzitter. De adviesraad Jeugd & Wmo bestaat uit 13 leden onder wie een in functie benoemde voorzitter
4. De leden 6 en 7 worden vernummerd tot 7 en 8, en er wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende:
6. De adviesraad Jeugd & Wmo heeft een, door het college aangewezen, ambtelijk inhoudelijk secretaris. De secretaris is voor zijn werkzaamheden voor de adviesraad uitsluitend verantwoording schuldig aan de adviesraad.

C. Het eerste lid van Artikel 3 komt te luiden:
Het gemeentebestuur vraagt advies aan de Adviesraad en informeert de Adviesraad over beleidsvoornemens ten aanzien van de wet en de uitvoering hiervan op een dusdanig tijdstip dat een advies van de Adviesraad van wezenlijke invloed kan zijn op het te nemen besluit.

D. Artikel 8 vervalt

Arnhem GEMEENTE

E. Artikel 9, tweede lid komt te luiden:
Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening adviesraden Sociaal Domein gemeente Arnhem.

ARTIKEL II. Inwerkingtreding
Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2021.

De griffier, De voorzitter,

Toelichting op het wijzigingsbesluit

Algemene toelichting
Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de algemene toelichting van dit raadsvoorstel. Daarin wordt toegelicht waarom wordt voorgesteld te komen tot een samengevoegde adviesraad Jeugdhulp en WMO. Ook wordt daarin de keuze voor ondersteuning van deze adviesraad door een ambtelijk inhoudelijk secretaris onderbouwd.
Daarnaast is deze gelegenheid aangegrepen om nog een enkele verduidelijking door te voeren en, ingegeven door het jaargetijde, wat 'dood hout' te kappen.

Artikelsgewijze toelichting
Per wijziging worden de bestaande tekst en de nieuwe tekst naast elkaar weergegeven zodat duidelijk is waaruit de voorgestelde veranderingen bestaan, kan bewust worden besloten en eventueel geamendeerd. Voor zover hierboven niet reeds toegelicht wordt de wijziging per wijzigingsartikel nader toegelicht.

Artikel I
onderdeel A

Bestaande tekst	*Nieuwe tekst*
Artikel 1. Definities In deze verordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder: Adviesraad: *de adviesraad Werk en Inkomen gemeente Arnhem, de adviesraad Wmo gemeente Arnhem respectievelijk de adviesraad Jeugdhulp gemeente Arnhem als bedoeld in artikel 2 eerste lid.* wet: de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, respectievelijk de Jeugdwet	**Artikel 1. Definities** In deze verordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder: Adviesraad: **de adviesraad Werk & Inkomen gemeente Arnhem respectievelijk, de adviesraad Jeugd & Wmo gemeente Arnhem als bedoeld in artikel 2 eerste lid**. wet: de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, respectievelijk de Jeugdwet

Onderdeel B

Bestaande tekst	*Nieuwe tekst*
Artikel 2. De Adviesraad 1. *Er is een adviesraad Werk en Inkomen gemeente Arnhem, een adviesraad Wmo gemeente Arnhem en een adviesraad Jeugdhulp gemeente Arnhem*	**Artikel 2. De Adviesraad** 1. **Er is een adviesraad Werk & Inkomen gemeente Arnhem en een adviesraad Jeugd & Wmo gemeente Arnhem.**
2. *Ingezetenen van de gemeente Arnhem worden bij de beleidsvorming en de uitvoering van de wet betrokken door de adviesraad Werk en Inkomen gemeente Arnhem, de adviesraad*	2. **Ingezetenen van de gemeente Arnhem worden bij de beleidsvorming en de uitvoering van de wet betrokken door de Adviesraad.**

WMO gemeente Arnhem respectievelijk de adviesraad jeugdhulp gemeente Arnhem.	
3. De leden van de Adviesraad worden benoemd door het college. De adviesraad selecteert en werft zijn eigen leden en doet een voordracht aan het college.	3. De leden van de Adviesraad worden benoemd door het college. De adviesraad selecteert en werft zijn eigen leden en doet een voordracht aan het college.
4. De leden van de Adviesraad dienen ingezetenen te zijn van de gemeente Arnhem. Leden mogen geen lid zijn van de gemeenteraad, het college of werkzaam zijn bij de gemeente Arnhem dan wel een instelling die actief is op het terrein van de wet, tenzij het college overtuigd is van de onafhankelijkheid van het betreffende lid.	4. De leden van de Adviesraad dienen ingezetenen te zijn van de gemeente Arnhem. Leden mogen geen lid zijn van de gemeenteraad, het college of werkzaam zijn bij de gemeente Arnhem dan wel een instelling die actief is op het terrein van de wet, tenzij het college overtuigd is van de onafhankelijkheid van het betreffende lid.
5.*De Adviesraad bestaat uit 7 personen onder wie een in functie benoemde voorzitter.*	5. **De adviesraad Werk & Inkomen bestaat uit 7 personen onder wie een in functie benoemde voorzitter. De adviesraad Jeugd & Wmo bestaat uit 13 leden onder wie een in functie benoemde voorzitter** 6 **De adviesraad Jeugd & Wmo heeft een, door het college aangewezen, ambtelijk inhoudelijk secretaris. De secretaris is voor zijn werkzaamheden voor de adviesraad uitsluitend verantwoording schuldig aan de adviesraad.**
6.De zittingsduur van de leden bedraagt 4 jaar. Een lid kan slechts één keer worden herbenoemd. De leden blijven in hun functie totdat een nieuwe benoeming heeft plaatsgevonden. De Adviesraad stelt een rooster op ter benoeming en aftreden van haar leden dat zorgt voor een goede balans tussen continuïteit, ervaring en vernieuwing van de Adviesraad.	7. De zittingsduur van de leden bedraagt 4 jaar. Een lid kan slechts één keer worden herbenoemd. De leden blijven in hun functie totdat een nieuwe benoeming heeft plaatsgevonden. De Adviesraad stelt een rooster op ter benoeming en aftreden van haar leden dat zorgt voor een goede balans tussen continuïteit, ervaring en vernieuwing van de Adviesraad. 8. Het lidmaatschap van de Adviesraad eindigt: a. op eigen verzoek, b. bij verhuizing buiten de gemeente Arnhem, c bij overlijden,

	d. na het verstrijken van de zittingsduur van de periode van 4 jaar behoudens herbenoeming, e. bij toetreding tot de gemeenteraad, of het college, dan wel het lid werkzaam zal worden bij de gemeente Arnhem of bij een instelling die actief is op het terrein van de wet of, f. na een ontslagbesluit van het college nadat de Adviesraad, een lid of leden hierover een gemotiveerd voorstel heeft ingediend
7. Het lidmaatschap van de Adviesraad eindigt: a. op eigen verzoek, b. bij verhuizing buiten de gemeente Arnhem, c bij overlijden, d.na het verstrijken van de zittingsduur van de periode van 4 jaar behoudens herbenoeming, e. bij toetreding tot de gemeenteraad, of het college, dan wel het lid werkzaam zal worden bij de gemeente Arnhem of bij een instelling die actief is op het terrein van de wet of, f. na een ontslagbesluit van het college nadat de Adviesraad, een lid of leden hierover een gemotiveerd voorstel heeft ingediend	

Deze wijzigingen zijn noodzakelijk in verband met het samenvoegen van 2 aparte adviesraden Wmo en Jeugdhulp naar 1 adviesraad Jeugd & Wmo en het faciliteren van ambtelijk inhoudelijk secretaris.

onderdeel C

Bestaande tekst	*Nieuwe tekst*
Artikel 3. Taken van gemeentebestuur 1. *Het gemeentebestuur vraagt advies aan de Adviesraad over beleidsvoornemens ten aanzien van de wet en de uitvoering hiervan op een dusdanig tijdstip dat dit advies van wezenlijke invloed kan zijn op het te nemen besluit*. 2. Het gemeentebestuur zorgt ervoor dat de Adviesraad wordt betrokken bij de beleidsontwikkeling, de monitoring en evaluatie van het beleid.	**Artikel 3. Taken van gemeentebestuur** 1. **Het gemeentebestuur vraagt advies aan de Adviesraad en informeert de Adviesraad over beleidsvoornemens ten aanzien van de wet en de uitvoering hiervan op een dusdanig tijdstip dat een advies van de Adviesraad van wezenlijke invloed kan zijn op het te nemen besluit.** 2. Het gemeentebestuur zorgt ervoor dat de Adviesraad wordt betrokken bij de beleidsontwikkeling, de monitoring en evaluatie van het beleid.

Met deze wijziging wordt benadrukt dat op het moment het gemeentebestuur de ene adviesraad om advies vraagt om beleidsvoornemens tevens de andere adviesraad daarover informeert.

Onderdeel D

Bestaande tekst	*Nieuwe tekst*
Artikel 8 Intrekken oude verordening/ bepalingen *1. De Verordening Adviesraad Werk en Inkomen Gemeente Arnhem 2015 wordt ingetrokken.* *2. Artikel 1.4 van de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Arnhem 2015 vervalt.* *3. Artikel 10 van de Verordening Jeugdhulp gemeente Arnhem vervalt.*	**Artikel 8 Intrekken oude verordening/ bepalingen** **(vervallen)**

Deze bepaling kan worden geschrapt omdat het een bepaling betreft die uitsluitend de wijziging van andere, deels ook reeds gewijzigde of vervallen, regelingen inhoudt. Wellicht ten overvloede wordt hier benadrukt dat door het vervallen van deze bepaling de oude verordening of genoemde artikelen niet herleven.
Met het schrappen van dit onderdeel uit de verordening wordt deze verordening overzichtelijker en dus beter toegankelijk.

Onderdeel E

Bestaande tekst	*Nieuwe tekst*
Artikel 9. Inwerkingtreding en citeertitel 1. Deze verordening treedt in werking een dag na de datum waarop deze verordening bekend wordt gemaakt. 2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening adviesraden gemeente Arnhem.	**Artikel 9. Inwerkingtreding en citeertitel** 1. Deze verordening treedt in werking een dag na de datum waarop deze verordening bekend wordt gemaakt. **2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening adviesraden Sociaal Domein gemeente Arnhem.**

Omdat deze verordening betrekking heeft op het sociaal domein is het duidelijker om dit terug te laten komen in de naam van de verordening.

Artikel II
Dit artikel spreekt voor zich.

Verordening Adviesraden gemeente Arnhem

De raad van de gemeente Arnhem;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van;
gelet op artikel 47 van de Participatiewet
gelet op artikel 2.1.3 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015;
gelet op artikel 2.10 van de Jeugdwet
besluit vast te stellen de Verordening adviesraden gemeente Arnhem**.**

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Definities
In deze verordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:
Adviesraad: de adviesraad Werk & Inkomen gemeente Arnhem respectievelijk de adviesraad Jeugd & Wmo gemeente Arnhem als bedoeld in artikel 2 eerste lid.
wet: de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, respectievelijk de Jeugdwet

Artikel 2. De Adviesraad
1. Er is een adviesraad Werk & Inkomen gemeente Arnhem en een adviesraad Jeugd & Wmo gemeente Arnhem.
2. Ingezetenen van de gemeente Arnhem worden bij de beleidsvorming en de uitvoering van de wet betrokken door de Adviesraad.
3. De leden van de Adviesraad worden benoemd door het college. De adviesraad selecteert en werft zijn eigen leden en doet een voordracht aan het college.
4. De leden van de Adviesraad dienen ingezetenen te zijn van de gemeente Arnhem. Leden mogen geen lid zijn van de gemeenteraad, het college of werkzaam zijn bij de gemeente Arnhem dan wel een instelling die actief is op het terrein van de wet, tenzij het college overtuigd is van de onafhankelijkheid van het betreffende lid.
5. De adviesraad Werk & Inkomen bestaat uit 7 personen onder wie een in functie benoemde voorzitter. De adviesraad Jeugd & Wmo bestaat uit 13 leden onder wie een in functie benoemde voorzitter
6 De adviesraad Jeugd & Wmo heeft een, door het college aangewezen, ambtelijk inhoudelijk secretaris. De secretaris is voor zijn werkzaamheden voor de adviesraad uitsluitend verantwoording schuldig aan de adviesraad.
7. De zittingsduur van de leden bedraagt 4 jaar. Een lid kan slechts één keer worden herbenoemd. De leden blijven in hun functie totdat een nieuwe benoeming heeft plaatsgevonden. De Adviesraad stelt een rooster op ter benoeming en aftreden van haar leden dat zorgt voor een goede balans tussen continuïteit, ervaring en vernieuwing van de Adviesraad.
8. Het lidmaatschap van de Adviesraad eindigt:
a. op eigen verzoek,
b. bij verhuizing buiten de gemeente Arnhem,
c bij overlijden,
d. na het verstrijken van de zittingsduur van de periode van 4 jaar behoudens herbenoeming,
e. bij toetreding tot de gemeenteraad, of het college, dan wel het lid werkzaam zal worden bij de gemeente Arnhem of bij een instelling die actief is op het terrein van de wet of,
f. na een ontslagbesluit van het college nadat de Adviesraad, een lid of leden hierover een gemotiveerd voorstel heeft ingediend

Hoofdstuk 2. Taken en bevoegdheden van de gemeente, het college en de Adviesraad

Artikel 3. Taken van gemeentebestuur
1. Het gemeentebestuur vraagt advies aan de Adviesraad en informeert de Adviesraad over beleidsvoornemens ten aanzien van de wet en de uitvoering hiervan op een dusdanig tijdstip dat een advies van de Adviesraad van wezenlijke invloed kan zijn op het te nemen besluit.
2. Het gemeentebestuur zorgt ervoor dat de Adviesraad wordt betrokken bij de beleidsontwikkeling, de monitoring en evaluatie van het beleid**.**

Artikel 4. Taken en bevoegdheden van De Adviesraad

1. De Adviesraad heeft als taak het college gevraagd en ongevraagd integraal te adviseren en te informeren over het beleid, alsmede ontwikkelingen te signaleren, die van belang zijn voor het sociaal domein.
2. De Adviesraad brengt gevraagd en ongevraagd advies uit in verband met door het college of de gemeenteraad voorgenomen beleid ten aanzien van de wet en de uitvoering hiervan.
3. Ter uitvoering van de taken bedoeld in het eerste en tweede lid overleggen de verschillende adviesraden onderling om met één adviesdocument te komen.
4. De Adviesraad heeft tot taak aansluiting te houden met de doelgroep en cliënten- en belangenorganisaties.
5. Het advies als bedoeld in het eerste lid wordt voordat het college of de gemeenteraad voornemens is het beleid vast te stellen, uitgebracht door toezending aan het college respectievelijk de gemeenteraad.
6. De Adviesraad heeft geen bevoegdheden in zaken betreffende individuele klachten, bezwaarschriften en andere zaken met betrekking tot een individuele persoon.

Artikel 5. Ondersteuning Adviesraad

Het college zorgt voor adequate ondersteuning van de Adviesraad. Hiertoe:

a. wijst het een ambtenaar aan als contactambtenaar;
b. zorgt het ervoor, met in achtneming van artikel 3, tweede lid, dat adviesaanvragen en conceptbeleid de Adviesraad tijdig bereiken;
c. verstrekt het de nodige informatie voor zover dat nodig is voor het naar behoren functioneren van de Adviesraad;
d. verstrekt het de informatie zoals bedoeld onder c, op een zodanig tijdstip dat daadwerkelijk invloed mogelijk is op de beleidsvorming en besluitvorming, en
e. indien van toepassing, ziet het erop toe dat de Adviesraad wordt geïnformeerd over de redenen van afwijking van het door de Adviesraad gevraagd of ongevraagd gegeven advies.

Artikel 6. Huishoudelijk reglement

De Adviesraad stelt een huishoudelijk reglement op, waarin ten minste de volgende zaken zijn vastgelegd:

- de taken en bevoegdheden welke worden opgedragen aan de voorzitter, de secretaris en de penningmeester;
- de wijze waarop door de voorzitter, de secretaris en de penningmeester jaarlijks verantwoording wordt afgelegd over de uitvoering van de taken en bevoegdheden welke hen bij mandaat zijn opgedragen;
- de instelling van een kascontrolecommissie welke jaarlijks de werkzaamheden van de penningmeester aan een controle onderwerpt en hieromtrent verslag uitbrengt aan de adviesraad;
- een in te stellen aantal leden wat minimaal voor vergaderingen en besluiten aanwezig moet zijn;
- de handhaving van de orde tijdens de vergadering;
- de wijze waarop besluitvorming inzake interne aangelegenheden, waaronder de plaatsvervanging van de voorzitter, de secretaris en de penningmeester, tot stand komt;
- het instellen van een sollicitatiecommissie voor nieuwe leden;
- rooster van aftreden van de leden;
- de wijze waarop besluitvorming inzake het uitbrengen van integrale adviezen tot stand komt;
- het minimaal aantal jaarlijks te houden vergaderingen;
- de openbaarheid dan wel beslotenheid van vergaderingen;
- de wijze waarop het huishoudelijk reglement gewijzigd kan worden.

Artikel 7 Budget Adviesraad

1. Ten behoeve van de Adviesraad wordt jaarlijks een budget beschikbaar gesteld.
2. Ten laste hiervan kunnen onder meer kosten worden gebracht die verband houden met deskundigheidsbevordering, ondersteuning van de Adviesraad, het inwinnen van advies en kosten voor het raadplegen van de doelgroepen binnen de wet.
3. Jaarlijks voor 1 april brengt de Adviesraad aan het college verslag uit van de activiteiten en bevindingen over het voorgaande jaar. Daarbij wordt in een financieel verslag tevens verantwoording afgelegd over de besteding van het beschikbaar gestelde budget.

Artikel 8

In gevallen waarin deze regeling niet voorziet of er geschillen zijn over de toepassing van de verordening beslist het College, gehoord de Adviesraad.

Hoofdstuk 3. Slotbepalingen

Artikel 8 Intrekken oude verordening/bepalingen
(vervallen)

Artikel 9. Inwerkingtreding en citeertitel
1. Deze verordening treedt in werking een dag na de datum waarop deze verordening bekend wordt gemaakt.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening adviesraden Sociaal Domein gemeente Arnhem.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 26 september 2016.

De griffier, De voorzitter,

Uitkomsten zelfevaluatie Adviesraden Sociaal Domein

In dit memo worden de uitkomsten van de zelfevaluatie van de Adviesraden samengevat en adviezen voor verbetering benoemd.

Onderstaand de belangrijkste conclusies uit de zelfevaluatie:

- Van de zijde van de gemeente is er tevredenheid over de wijze waarop de adviesraden hun rol vervullen. De adviesraden hebben de afgelopen jaren een waardevolle bijdrage geleverd aan de kwaliteit van de voorstellen van het college van B&W richting de gemeenteraad. De gemeente juicht samenwerking tussen de adviesraden toe en werkt graag mee aan de inzet om te koersen op twee Adviesraden Sociaal Domein: een Adviesraad Jeugd & WMO en een Adviesraad Werk & Inkomen.
- Van de zijde van de gemeente is de behoefte dat de adviesraden hun adviesfunctie nadrukkelijk vanuit het inwonersperspectief vorm en inhoud geven met specifieke aandacht voor het perspectief van cliënten. Hierbij is de volgende nuancering van belang: aan de kant van Zorg gaat dit bijvoorbeeld om de inwoner die ondersteuning vraagt en krijgt, maar ook om de inwoner als mantelzorger; aan de kant van Participatie gaat dit bijvoorbeeld om de inwoner die ondersteund wordt om stappen naar werk te zetten, maar ook om de werkgever die ontzorgd wil worden in alle administratieve rompslomp rondom bijvoorbeeld het in dienst nemen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- De leden van alle adviesraden zijn tevreden over hun eigen rol, positie en huidige werkwijzen. Zij zien het nut en de noodzaak in tot goede samenwerking en willen daar dan ook heldere afspraken over maken met elkaar en met de gemeente.
- Geconstateerd wordt dat er binnen de gemeente meer aandacht moet komen voor het samenwerken met en het raadplegen van de adviesraden. Er is een stijgende lijn voor wat betreft dit punt, maar het behoeft permanente aandacht en is nog niet vanzelfsprekend.
- Ook de samenwerking met belangenorganisaties zoals het APCG heeft meer aandacht nodig. Er is behoefte aan concrete afspraken over de wijze waarop de samenwerking tussen de gemeente, adviesraden en het APCG (en de bij dit platform betrokken inwoners) vorm wordt gegeven. Hierbij is het van belang om scherp te zijn en te blijven op de verschillende rollen en verantwoordelijkheden.

Advies 1: Inzetten op de beweging dat er per 1-1-2021 twee adviesraden in het sociaal domein actief zijn.

De huidige drie adviesraden hebben de afgelopen periode gemerkt dat het omwille van de integraliteit van het domein belangrijk is om met elkaar samen te werken en af te stemmen. Tegelijkertijd is het sociaal domein zo breed en veelomvattend dat het van belang blijft om er vanuit verschillende invalshoeken naar te kijken. Gezamenlijk is vastgesteld dat de adviesraden Jeugdhulp en WMO dusdanig veel raakvlakken en overlap met elkaar hebben dat integratie van deze adviesraden gewenst is. Hoewel die raakvlakken er ook met de adviesraad Werk & Inkomen zijn, ligt integratie tot één adviesraad nu niet voor de hand. Daarvoor lopen de wettelijke basis rondom Zorg en Participatie en de vele bij de uitvoering betrokken publieke en private partners rondom deze (sub)domeinen te sterk uiteen.

Inzet is dan ook om per 1-1-2021, op basis van één (bijgestelde) verordening twee Adviesraden Sociaal Domein actief te hebben: de Adviesraad Jeugd & WMO en de Adviesraad Werk & Inkomen.

Beide adviesraden hebben eenzelfde rol, positie en takenpakket:

- De adviesraden adviseren vanuit inwonersparticipatie het college van B&W (en de bestuursadviseurs) gevraagd en ongevraagd over onderwerpen en thema's binnen het sociaal domein. Het college van B&W vraagt de adviesraden om advies aangaande nieuw beleid, ingrijpende

wijzigingen in het beleid en de beleidsuitvoering als deze ingrijpende gevolgen kan/ zal hebben voor de inwoners. Als zodanig zijn de adviesraden scherpzinnige sparringpartners en adviseurs voor het college van B&W en de ambtelijke adviseurs.

- De adviesraden zijn er ook om te signaleren welke thema's er leven bij (kwetsbare) inwoners en om de leef- en belevingswereld van hen te agenderen bij het college van B&W en haar bestuursadviseurs. De adviesraden geven dus ook ongevraagd advies.
- De adviesraden adviseren vanuit het brede doelgroepperspectief (inwoner als cliënt; inwoner als mantelzorger; inwoner als vrijwilliger; inwoner als kandidaat-werknemer; inwoner als sociale werkgever) met specifieke aandacht voor het cliëntenperspectief. Dit doen de adviesraden door actief contact te hebben met diverse (groepen) inwoners.
- De gemeente kan de adviesraden raadplegen over hoe (specifieke) groepen inwoners te betrekken, te raadplegen en/ of te informeren rondom ontwikkelingen, veranderingen of sociaal maatschappelijke thema's.
- De adviesraden denken en redeneren niet primair vanuit wetten, regels en beleidskaders, maar vanuit de praktijk van alledag en de leefwereld van inwoners en hun verschillende rollen. De leden van de adviesraden hebben geen 'achterban' omdat zij geen vertegenwoordiger zijn namens (groepen) inwoners maar denken met de gemeente mee vanuit het inwonersperspectief.

Dit advies wordt uitgevoerd en vergt permanent aandacht in de dagelijkse praktijk.

Advies 2: Inzetten op een passende verdeling en toedeling van thema's en onderwerpen binnen het sociaal domein waarop het college van B&W de beide adviesraden afzonderlijk en gezamenlijk kan bevragen en aanspreken.

Beide adviesraden hebben een eigen focus op thema's binnen het sociaal domein. De Adviesraad Werk & Inkomen richt zich op het programma Doorbraak Naar Werk (waarbinnen de uitvoering van de Participatiewet centraal staat) en pakt daarbinnen ook onderwerpen als schulddienstverlening, werkende armen en inburgering op. De Adviesraad Jeugd & WMO richt zich op de programma's Zorg Dichterbij en Meedoen In Arnhem (waarbinnen de uitvoering van de WMO en de Jeugdwet en de domeinen Welzijn en Onderwijs centraal staan) en pakt daarbinnen ook onderwerpen als opvoeden/ opgroeien, inclusie en toegankelijkheid op.
Uiteraard zijn er onderwerpen of thema's (aanstaand) waarop een meer integraal advies vanuit beide adviesraden wenselijk is, zoals bijvoorbeeld de herijking van de armoedeaanpak. Afgesproken is dat vanuit de gemeente het initiatief wordt genomen om dergelijke onderwerpen/ thema's voor de komende periode te markeren en afhankelijk van het onderwerp één van de adviesraden als 'hoofdaannemer' aan te spreken en tegelijkertijd de andere adviesraad te informeren opdat integratie in de advisering waar mogelijk gerealiseerd kan worden.

Dit advies zal de komende periode worden opgepakt en uitgewerkt.

Advies 3: Inzetten op versterking van de ondersteuningsfunctie van de adviesraden om bovenstaande beweging te ondersteunen en de waardevolle bijdragen die de adviesraden de afgelopen periode hebben geleverd aan de kwaliteit van onze voorstellen vast te houden.

Doorontwikkeling van de adviesraden vereist dat de ondersteuningsfunctie van de adviesraden versterkt wordt met het instellen van een onafhankelijke en inhoudelijke ambtelijk secretaris. Dit om overleggen, adviesaanvragen, themasessies, concept-adviezen enz. goed voor te bereiden en er daarmee voor te zorgen dat de werkbelasting van de leden van de adviesraden in balans is met hun

vrijwillige inzet. Daarnaast denkt de inhoudelijke ambtelijk secretaris actief mee hoe leden van de adviesraden zichzelf kunnen voeden, hoe zij vanuit het brede inwonersperspectief kunnen adviseren en welke manieren er zijn om de adviesfunctie vorm te geven. Een adequate ondersteuning van de adviesraden borgt de kwaliteit van hun gevraagde en ongevraagde adviezen en versterkt niet alleen de afstemming en de samenwerking tussen de adviesraden onderling en hun netwerken, maar ook die met de gemeente. Dit is belangrijk omdat ook binnen de gemeente er meer en meer integraal gedacht en gewerkt wordt.
Het soms gehoorde risico dat versterking van de ondersteuningsfunctie leidt tot een overdaad aan ongevraagde adviezen lijkt geen reëel gevaar gezien de positieve uitkomsten van de zelfevaluatie.

In de MJPB 2021-2024 wordt budget vrijgemaakt om een onafhankelijke en inhoudelijk ambtelijk secretaris aan te stellen.

Advies 4: Inzetten op het verduidelijken van de verhouding en relatie van de gemeente met (i) de adviesraden sociaal domein en (ii) belangenorganisaties.

Adviesraden ontvangen informatie van de gemeente met de vraag advies te leveren. Adviesraden ontvangen middelen om het college van B&W te adviseren. Dit om het brede inwonersperspectief optimaal te borgen in de voorstellen die het college van B&W aan de gemeenteraad aanbiedt. Na het uitbrengen van het advies aan het college van B&W stoppen de activiteiten van een adviesraad op dat onderwerp.
De rol van een belangenorganisatie is een andere. Een belangenorganisatie behartigt de belangen van een specifieke groep inwoners en zal daarbij bijvoorbeeld ook zelf contact zoeken met (leden van) de gemeenteraad. Dergelijke lobby-activiteiten passen nadrukkelijk niet bij de rol en verantwoordelijkheid van een adviesraad.
Het helpt als de gemeente, in het licht van het bovenstaande verschil, scherper acteert op de wijze waarop adviesraden en belangenorganisaties (zoals het APCG) worden benaderd of bevraagd. Juist om de positie en rollen van de diverse betrokkenen te versterken en 'het blijven voeren van de goede dialoog' te bevorderen.

Dit advies zal in de periodieke contacten met de Adviesraden en de APCG worden meegenomen..

Advies 5: Inzetten om de komende periode te werken aan het raadsvoorstel ‘Bijstellen Verordening Adviesraden Sociaal Domein’ en aanvullende (werk)afspraken met de adviesraden en het APCG.

In de vigerende Verordening Adviesraden Sociaal Domein worden de huidige drie adviesraden en aspecten als minimale en maximale ledenaantallen expliciet genoemd. Op basis van dergelijke expliciteringen stelt de betrokken adviseur van Juridische Zaken dat het wenselijk is om de gemeenteraad voor te stellen om de huidige verordening bij te stellen.

Met het nu voorliggende raadsvoorstel wordt dit advies uitgevoerd.

GEMEENTE Arnhem

Besluit van 25 november 2020

Zaaknummer 492056

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 17 november 2020, nummer: 492056;

gelet op artikel 17, lid 5 van de Wet op Primair Onderwijs;

besluit:

1. In te stemmen met de door Flores Onderwijs voorgestelde statutenwijziging: een naamswijziging van Stichting voor Primair Onderwijs DeBasisFluvius naar Stichting Flores Onderwijs.

De griffier, De voorzitter,

Statutenwijziging Stichting Flores Onderwijs

Voor de gemeenteraadsvergadering d.d.:	25 november 2020
Zaaknummer:	
Portefeuillehouder:	H. de Vroome

.

Aan de gemeenteraad, 30 oktober 2020

Met het raadsvoorstel "Statutenwijziging Stichting Flores Onderwijs" vraagt het college aan de raad om in te stemmen een naamswijziging van Stichting voor Primair Onderwijs DeBasisFluvius naar Stichting Flores Onderwijs.

Vorig jaar heeft de gemeenteraad ingestemd met de fusie van Stichting De Basis en Stichting Fluvius tot Stichting voor Primair Onderwijs DeBasisFluvius. Hierna is de Stichting de handelsnaam Flores Onderwijs gaan gebruiken. De naam is in de statuten nog niet veranderd. Het bestuur van Flores Onderwijs heeft de gemeente een brief gestuurd met het verzoek in te stemmen met een statutenwijziging met als enkel doel de naam van de stichting juridisch te veranderen. Voor een statutenwijziging is wettelijk instemming van de gemeenteraad nodig.

Het Dagelijks Bestuur van de Agendacommissie heeft daarom besloten dit voorstel direct, dat wil zeggen zonder voorafgaande raadskamerbespreking, toe te voegen aan de agenda van de besluitvormende vergadering.

De raadsadviseur, De voorzitter,

J.G.M. Kersten C.J.M. Kalthoff

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 492056

Onderwerp: Statutenwijziging Stichting Flores Onderwijs

Voorstel

1. In te stemmen met de door Flores Onderwijs voorgestelde statutenwijziging: een naamswijziging van Stichting voor Primair Onderwijs DeBasisFluvius naar Stichting Flores Onderwijs.

Inleiding

Vorig jaar heeft de gemeenteraad ingestemd met de fusie van Stichting De Basis en Stichting Fluvius tot Stichting voor Primair Onderwijs DeBasisFluvius (zaaknummer: 406558). Hierna is de Stichting de handelsnaam Flores Onderwijs gaan gebruiken. De naam is in de statuten nog niet veranderd. Het bestuur van Flores Onderwijs heeft de gemeente een brief gestuurd met het verzoek in te stemmen met een statutenwijziging met als enkel doel de naam van de stichting juridisch te veranderen. Voor een statutenwijziging is wettelijk instemming van de gemeenteraad nodig.

Beoogd effect

De naamswijziging in de statuten is gewenst zodat de juridische naam overeenkomt met de handelsnaam van de stichting.

Argumenten

1.1 Het enige dat verandert bij instemming met deze wijziging in de statuten is de juridische naam van de stichting.

1.2 De beoogde wijziging in de statuten heeft geen gevolgen voor het openbare karakter van de stichting of de invloed van de raad op het onderwijs.

1.3 Pas na instemming van de gemeenteraad kan de wijziging in de statuten in werking gezet worden (artikel 17 lid 5 van de Wet op Primair Onderwijs). Die wet zegt ook dat die instemming slechts onthouden kan worden indien overheersende invloed van de overheid in het bestuur niet is verzekerd voor zover het openbaar onderwijs betreft. Dat speelt niet bij de voorgestelde statutenwijziging.

Kanttekeningen en risico's

Niet van toepassing.

Gemeente Arnhem

Participatie

Niet van toepassing.

Financiën

Er zijn geen financiële consequenties verbonden aan deze statutenwijziging.

Uitvoering

Na instemming van de gemeenteraad kan Flores Onderwijs de statuten laten wijzigen.

Communicatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Brief verzoek instemming statutenwijziging (naamswijziging) Flores Onderwijs dd. 20-07-2020
- Doorlopende tekst statuten Stichting voor primair onderwijs DeBasisFluvius dd. 3-11-2020
- Doorlopende tekst na statutenwijziging (naamswijziging) Stichting Flores Onderwijs concept

RAADSVOORSTEL

Besluit van	
Zaaknummer	492056

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 17 november 2020, nummer: 492056;

gelet op artikel 17, lid 5 van de Wet op Primair Onderwijs;

besluit:

1. In te stemmen met de door Flores Onderwijs voorgestelde statutenwijziging: een naamswijziging van Stichting voor Primair Onderwijs DeBasisFluvius naar Stichting Flores Onderwijs.

De griffier, De voorzitter,

Gemeente Arnhem

INGEKOMEN 2 0 JULI 2020

Florēs onderwijs

2020-1013561h

Gemeente Arnhem
College van B&W
Postbus 9029
6800 EL ARNHEM

Datum	15-07-2020	**Uw Kenmerk**	
Behandeld door	S. Veltmaat - Y. Visser	**Ons Kenmerk**	20-048
Onderwerp	Naamswijziging	**Doorkiesnummer**	026 7600 900

Geachte Raad,

De Basis, stichting voor openbaar primair onderwijs Arnhem en Fluvius, stichting voor katholiek,interconfessioneel, protestants-christelijk en algemeen-bijzonder onderwijs zijn per 1 maart 2020 gefuseerd in Stichting voor primair onderwijs DeBasisFluvius. Bijgaand (*) ontvangt u een kopie van de op 29 februari 2020 gepasseerde statuten.

De stichting gebruikt sinds 1 maart 2020 de handelsnaam 'Flores Onderwijs' op al haar uitingen naar derden en zou van de handelsnaam Flores Onderwijs graag haar statutaire naam maken. Op grond van artikel 8 lid 5 van de statuten van de stichting behoeft het college van bestuur voorafgaande goedkeuring casu quo instemming van de gemeenteraad van Arnhem voor het wijzigen van de statuten. Reden waarom wij u dan ook verzoeken goedkeuring te verlenen aan de formele statutenwijziging om de naam Stichting voor primair onderwijs DeBasisFluvius te wijzigingen in Stichting Flores Onderwijs.

Bijgesloten (*) vind u de akte van de notaris en de doorlopende nieuwe statuten van de stichting. Indien u uw goedkeuring verleend, verzoeken wij u vriendelijk de akte voor akkoord getekend retour te zenden.

In afwachting van uw reactie verblijven wij.

Met vriendelijke groet,

S.M.D. Veltmaat
Voorzitter College van Bestuur

Y.J.T.M. Visser
Lid van College van Bestuur

Flores onderwijs
Onderwijshuis PO
Beverweerdlaan 3
6825 AE Arnhem
Postadres
Postbus 2044
6802 CA Arnhem
(026) 76 00 900
info@floresonderwijs.nl
floresonderwijs.nl
KVK 09165987
IBAN NL28 RABO 0300107269

De ondergetekende, mr. Ton Kornelis Lekkerkerker, notaris te Arnhem, verklaart dat de statuten van Stichting voor primair onderwijs DeBasisFluvius, met statutaire zetel in de gemeente Arnhem, na het passeren van de akte van fusie, tevens inhoudende een statutenwijziging, op 29 februari 2020 voor hem verleden en welke op 1 maart 2020 van kracht werden, luiden als volgt:

STATUTEN

Artikel 1

Naam, zetel.

1. De stichting draagt de naam:
   Stichting voor primair onderwijs DeBasisFluvius.
2. De stichting heeft haar zetel in de gemeente Arnhem.
3. De stichting is opgericht voor onbepaalde tijd.

Artikel 2

Doel, grondslag.

1. De stichting heeft ten doel het in stand houden van scholen voor openbaar en bijzonder (katholiek, protestants-christelijk en interconfessioneel (rk/pc) en algemeen-bijzonder) primair onderwijs in de regio Arnhem, als bedoeld in artikel 17 van de Wet op het primair onderwijs.
2. De onder de stichting ressorterende scholen voor openbaar primair onderwijs dragen bij aan de ontwikkeling van de leerlingen met aandacht voor godsdienstige, levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden, zoals die leven in de Nederlandse samenleving en met onderkenning van de betekenis van de verscheidenheid van die waarden. Deze scholen zijn toegankelijk voor alle kinderen zonder onderscheid van godsdienst of levensbeschouwing. Het openbaar primair onderwijs wordt gegeven met eerbiediging van ieders godsdienst of levensbeschouwing.
3. De stichting beoogt het onderwijs op de onder de stichting ressorterende scholen voor bijzonder primair onderwijs te doen geven in overeenstemming met de Christelijke beginselen, zoals verwoord in het evangelie van Jezus Christus. Bij het doen geven van bijzonder onderwijs wordt vanuit de bijbelse inspiratiebron, het Verhaal levend houdend, met hart en ziel en in alle openheid, gewerkt aan de sociale, verstandelijke en creatieve ontwikkeling van de kinderen, met respect voor elkaar en voor de omgeving en richtinggevend aan een hoopvolle toekomst. Vanuit deze gedachte staat het onderwijsaanbod op de scholen open voor kinderen met of zonder kerkelijke achtergrond.
   De stichting zal daarbij voor wat betreft de katholieke scholen onderwijs geven op katholieke grondslag, zodanig dat ouders en leerlingen zich daarin kunnen herkennen. Zij wil handelen volgens de algemene regels voor het katholiek onderwijs welke op grond van het gezamenlijk overleg in de Nederlandse Katholieke Schoolraad zijn vastgesteld, alsmede volgens het Algemeen

Reglement voor het Katholiek Onderwijs.
De stichting zal daarbij voor wat betreft de protestants-christelijke scholen rekening houden met de regels, zoals die gelden voor het protestants-christelijk onderwijs vanuit de Vereniging Besturenraad Protestants Christelijk Onderwijs te Voorburg. Voor wat betreft de interconfessionele scholen geeft zij onderwijs op interconfessionele grondslag. Zij gaat daarbij uit van de christelijke beginselen met als richtsnoer het evangelie van Jezus Christus, zoals dat tot ons komt vanuit de Bijbel en door de kerken wordt uitgedragen. Voor wat betreft het onderwijs op algemeen bijzondere grondslag geeft de stichting onderwijs dat uitgaat van de gelijkwaardigheid van alle levensbeschouwelijke overtuigingen en maatschappelijke stromingen en waarbij in alle openheid, wordt gewerkt aan de sociale, verstandelijke en creatieve ontwikkeling van de kinderen, met respect voor elkaar en voor de omgeving en richtinggevend aan een hoopvolle toekomst.

4. De stichting streeft ernaar de vorm en methodiek van het onderwijs zo veel mogelijk af te stemmen op de behoeften van de bevolking in Arnhem, Renkum en omstreken, waarbij speciale aandacht zal worden geschonken aan leerlingen met een sociaal-culturele en economische achterstand.
5. De stichting beoogt niet het maken van winst.

Artikel 3
Middelen.

De stichting tracht haar doel te bereiken door:

a. het beheren en in stand houden van scholen voor openbaar primair onderwijs en voor katholiek, interconfessioneel, protestants-christelijk en algemeen bijzonder primair onderwijs, binnen het in artikel 2 genoemde gebied waarbij zoveel mogelijk de "eigen identiteit en schoolcultuur" en verworvenheden zullen worden gehandhaafd.
In geval van uitbreiding van het aantal scholen zal het bestuur binnen dertig dagen nadien kennis geven aan de Nederlandse Katholieke Schoolraad te Utrecht, de Besturenraad Protestants-Christelijk Onderwijs te Voorburg en de vereniging Verenigde Bijzondere Scholen voor onderwijs op algemene grondslag (VBS) te 's-Gravenhage met vermelding van de grondslag van de nieuwe school en de gemeente waarin zij gelegen zijn, in combinatie met een opsomming van de direct na de fusie in stand te houden scholen.
b. het samenwerken met andere scholen, overheden, organisaties en/of met (rechts-)personen, die eenzelfde dan wel een aanverwant doel nastreven; door structurele samenwerking met andere kennisorganisaties draagt de stichting bij aan de ontwikkeling van onderwijs, het beroep van de leraar basisonderwijs en het beroep van de schoolleider;
c. het zoveel mogelijk handhaven van de bestaande geografische spreiding van haar scholen;
d. aandacht te besteden aan de levensbeschouwelijke vorming overeenkomstig de grondslag van de stichting, daarbij uitgaande van respect voor andere levensbeschouwingen en godsdiensten, waarbij

1. het katholiek godsdienstonderwijs wordt gegeven met inachtneming van de uitgangspunten welke dienaangaande in de rooms-katholieke kerk worden aangehouden en in het lesrooster van de katholieke scholen voldoende ruimte wordt ingebouwd voor godsdienstonderwijs/- levensbeschouwing en,
2. het protestants-christelijk godsdienstonderwijs wordt gegeven met inachtneming van het evangelie van Jezus Christus en in het lesrooster van de protestants-christelijke scholen voldoende ruimte wordt ingebouwd voor godsdienstonderwijs/- levensbeschouwing en,
3. het interconfessioneel godsdienstonderwijs wordt gegeven met inachtneming van het evangelie van Jezus Christus en in het lesrooster van de interconfessionele scholen voldoende ruimte wordt ingebouwd voor godsdienstonderwijs/- levensbeschouwing en,
4. leerlingen die algemeen bijzonder onderwijs volgen in staat worden gesteld hun levensbeschouwing op te bouwen, rekening houdend met en respect hebbende voor de levensbeschouwing van anderen en in de gelegenheid worden gesteld levensbeschouwelijk vormingsonderwijs te ontvangen;

e. aan te laten geven in het schoolplan op welke wijze vorm en inhoud wordt gegeven aan de identiteit van de onder haar bestuur staande scholen;
f. te bevorderen dat de directeuren, de identiteitsaspecten binnen de scholen en het onderwijs uitwerken en behartigen;
g. alle overige wettige middelen die de stichting ten dienste staan om haar doel te bereiken.

Artikel 4

Financiële middelen.

1. Het vermogen van de stichting bestaat uit:
   a. het bij de oprichting tot verwezenlijking van haar doel bestemde bedrag en de opbrengsten daarvan;
   b. rijksbijdragen en andere subsidies;
   c. andere bijdragen;
   d. inkomsten uit cursussen;
   e. schenkingen, erfstellingen en legaten;
   f. alle andere verkrijgingen en baten.
2. Erfstellingen en legaten mogen slechts onder voorrecht van boedelbeschrijving worden aanvaard.

Artikel 5

Organen.

De stichting kent de volgende organen:

a. het college van bestuur dat het bestuur in de zin van de wet vormt;
b. de raad van toezicht.

Artikel 6

College van bestuur: samenstelling, benoeming.

1. Het college van bestuur bestaat uit minimaal twee natuurlijke personen.

2. De leden van het college van bestuur worden benoemd, geschorst en ontslagen door de raad van toezicht, met inachtneming van het in dit artikel en in artikel 16 bepaalde. De raad van toezicht benoemt één van de leden van het college van bestuur tot voorzitter.
   Eén lid van het college van bestuur dient katholiek te zijn.
3. De benoeming van een lid van het college van bestuur geschiedt aan de hand van een door de raad van toezicht vast te stellen en vooraf openbaar gemaakte profielschets. De profielschets bevat de kwaliteiten en deskundigheden waaraan een lid van het college van bestuur dient te voldoen en kan deel uitmaken van het bestuursreglement. Bij het ontstaan van een vacature kan de profielschets door de raad van toezicht nader worden ingevuld.
4. Een lid van het college van bestuur wordt voor bepaalde of onbepaalde tijd benoemd. De vaststelling van het salaris en de regeling van de overige arbeidsvoorwaarden van een lid van het college van bestuur geschiedt door de raad van toezicht met inachtneming van hetgeen hieromtrent in de Wet op het primair onderwijs, de Wet normering topinkomens en de beloningsleidraad van de brancheorganisatie waar de stichting bij is aangesloten, is bepaald.
5. In vacatures wordt zo spoedig mogelijk voorzien. Ingeval van vacatures behoudt het college van bestuur zijn bevoegdheden. Indien binnen vier maanden na het ontstaan van een vacature in het college van bestuur geen benoeming van een opvolger tot stand is gekomen, dan wel binnen die termijn de raad van toezicht niet heeft besloten het aantal leden van het college van bestuur te verminderen, dan wel niet is overgegaan tot benoeming van een interim lid van het college van bestuur, geschiedt de benoeming door de bevoegde rechtbank op verzoek van de meest gerede belanghebbende.
6. Een lid van het college van bestuur wordt periodiek beoordeeld door de raad van toezicht. De wijze waarop deze beoordeling plaatsvindt, wordt uitgewerkt in het bestuursreglement.

Artikel 7

College van bestuur; defungeren, schorsing en ontslag.

1. Een lid van het college van bestuur defungeert:
   a. door zijn overlijden;
   b. doordat hij het vrij beheer over zijn vermogen verliest;
   c. door zijn ondercuratelestelling;
   d. indien van toepassing: door het eindigen van de benoemingsduur;
   e. door zijn vrijwillig aftreden;
   f. door zijn ontslag door de rechtbank;
   g. door zijn ontslag verleend door de raad van toezicht.
2. Een lid van het college van bestuur kan te allen tijde worden geschorst en ontslagen door de raad van toezicht, ook wanneer hij voor bepaalde tijd is benoemd. Hij wordt in de gelegenheid gesteld zich in een vergadering van de raad van toezicht te verantwoorden. Daarbij kan hij zich doen bijstaan door een raadsman.
3. De schorsing van lid van het college van bestuur vervalt indien de raad van

toezicht niet binnen drie maanden na de datum van ingang van de schorsing besluit tot ontslag, tot opheffing of handhaving van de schorsing. Een schorsing kan eenmaal voor ten hoogste drie maanden worden gehandhaafd, ingaande op de datum waarop het besluit tot handhaving van de schorsing werd genomen.

4. Ingeval van ontstentenis of belet van één of meer leden van het college van bestuur berust het bestuur tijdelijk bij het overblijvende lid/ de overblijvende leden. Ingeval van ontstentenis of belet van alle leden van het college van bestuur of het enige lid berust het bestuur tijdelijk bij één of meer door de raad van toezicht- al dan niet uit zijn midden- aan te wijzen personen. De raad van toezicht is bij ontstentenis of belet van alle leden van het college van bestuur verplicht zo spoedig mogelijk in het bestuur te voorzien.

Artikel 8

College van bestuur; taken en bevoegdheden.

1. Het college van bestuur is belast met het besturen van de stichting. Het college van bestuur vormt het bevoegd gezag van de stichting in de zin van de wet, en is als zodanig belast met de daaruit voortvloeiende taken en bevoegdheden, met inachtneming van hetgeen hieromtrent in deze statuten is bepaald.
   De voorzitter van het college van bestuur is het gezicht van de stichting, naar binnen en buiten toe. De voorzitter leidt de vergaderingen van het college van bestuur.
2. Het college van bestuur is met voorafgaande goedkeuring van de raad van toezicht bevoegd tot het aangaan van overeenkomsten tot verkrijging, vervreemding en bezwaring van registergoederen, alsmede tot het aangaan van overeenkomsten waarbij de stichting zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidsstelling voor een schuld van een ander verbindt. Op het ontbreken van de goedkeuring van de raad van toezicht kan jegens derden wel een beroep worden gedaan.
3. Het college van bestuur behoeft de goedkeuring van de raad van toezicht voor besluiten tot:
   a. de vaststelling en het fundamenteel wijzigen van de begroting en het strategisch meerjarenplan;
   b. de vaststelling en wijziging van het bestuursreglement en het managementstatuut;
   c. het aangaan, wijzigen en verbreken van samenwerking met een andere rechtspersoon of organisatie indien die samenwerking van ingrijpende betekenis is voor de stichting en / of de met haar in een groep verbonden rechtspersonen;
   d. het verkrijgen, wijzigen of beëindigen van een deelneming of zeggenschap in een andere rechtspersoon en het oprichten van een andere rechtspersoon, alsmede de vaststelling en wijziging van diens statuten voor zover het college van bestuur daartoe bevoegd is;
   e. het aanvragen van faillissement en surseance van betaling;

f. een ingrijpende wijziging in of de beëindiging van een aanzienlijk aantal aanstellingen van werknemers binnen korte tijd;
g. het verkrijgen alsmede het overdragen van het bestuur van een school en het opheffen van een school die onder het bestuur van de stichting staat;
h. het oprichten van een nieuwe rechtspersoon;
i. het wijzigen van de statuten van de stichting;
j. het ontbinden van de stichting;
k. de vaststelling van de jaarrekening en het jaarverslag .

4. Het college van bestuur behoeft voorts de goedkeuring van het bestuur van de Nederlandse Katholieke Schoolraad te Utrecht of zijn rechtsopvolger voor besluiten tot:
   a. statutenwijziging, voor zover het betreft de artikelen 1 lid 1 (de naam), artikel 2 leden 1 en 3 (doel en grondslag), artikel 3 onderdeel a en d sub 1 en 3, e en f, artikel 6 lid 2 (samenstelling college van bestuur), artikel 8 leden 4 en 10, artikel 12 lid 1 (samenstelling raad van toezicht) en lid 12, artikel 21, 22 en 23;
   b. ontbinding en juridische fusie en (af)splitsing van de stichting;
   c. oprichting, samenvoeging, overdracht, opheffing en wijziging van de grondslag van (mede) katholieke scholen.
5. Het college van bestuur behoeft voorts de voorafgaande goedkeuring casu quo instemming van de gemeenteraad van de gemeente Arnhem voor besluiten tot:
   a. het wijzigen van de statuten van de stichting en het aangaan van een juridische fusie of splitsing;
   b. het ontbinden van de stichting.
6. De raad van toezicht kan besluiten dat in een in lid 2 en lid 3 genoemd besluit niet aan haar goedkeuring is onderworpen wanneer het daarmee gemoeide belang een door de raad van toezicht te bepalen schriftelijk aan het college van bestuur op te geven waarde niet te boven gaat of rechtstreeks voortvloeit uit de begroting.
7. Het ontbreken van goedkeuring als bedoeld in dit artikel tast de vertegenwoordigingsbevoegdheid van het college van bestuur en de leden van het college van bestuur niet aan, behoudens het bepaalde in lid 2 van dit artikel.
8. Het college van bestuur voorziet de raad van toezicht tijdig van alle informatie die nodig is voor de toezichthoudende taak van de raad van toezicht.
9. In het bestuursreglement wordt de informatieverstrekking aan de raad van toezicht door het college van bestuur vastgelegd
10. Eén van de leden van het college van bestuur wordt in het bijzonder belast met de catechetische aspecten van het onderwijs.
11. Het bestuur is bevoegd onder haar verantwoordelijkheid commissies in te stellen.

Artikel 9

College van bestuur; werkwijze, vergadering.

1. Besluiten van het college van bestuur worden schriftelijk vastgelegd.
2. Het college van bestuur kan aanvullend besluiten regels met betrekking tot de werkwijze en besluitvorming van het college van bestuur in een bestuursreglement vast te leggen.
3. Indien het college van bestuur uit meerdere personen bestaat worden in het bestuursreglement alsdan voorschriften opgenomen met betrekking tot de wijze van oproeping voor de vergadering van het college van bestuur, de aanwezigheid ter vergadering, de wijze van besluitvorming en het stemrecht.
   De vergaderingen van het college van bestuur zijn openbaar. Het vergaderen achter gesloten deuren kan alleen plaatsvinden indien het belang van de openbaarheid niet opweegt tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, de economische of financiële belangen van de stichting of het belang van voorkoming van onevenredige bevoordeling of benadeling van betrokkenen.
   Het bestuursreglement bevat in dat geval tevens de eventuele onderlinge verdeling van taken van de leden van het college van bestuur.
4. Het college van bestuur bestuurt, wanneer bestaande uit meer dan één lid, collegiaal. Besluiten worden in dat geval genomen op basis van consensus.
   Indien er geen sprake is van consensus wordt de raad van toezicht ingeschakeld om de meningsverschillen te overbruggen.
   Indien dit niet mogelijk blijkt te zijn, besluit de raad van toezicht.
5. Het bestuursreglement wordt vastgesteld door het college van bestuur en behoeft de goedkeuring van de raad van toezicht.

Artikel 10

Vertegenwoordiging en tegenstrijdig belang.

1. Uitgezonderd het bepaalde in het navolgende lid wordt de stichting vertegenwoordigd door het college van bestuur.
   Een lid van het college van bestuur meldt een potentieel tegenstrijdig belang bij de voorzitter van de raad van toezicht.
   Een lid van het college van bestuur neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de stichting. Wanneer hierdoor geen besluit kan worden genomen, wordt het besluit genomen door de raad van toezicht. Indien alle leden van de raad van toezicht tevens een tegenstrijdig belang hebben, wordt het besluit genomen door de raad van toezicht, onder schriftelijke vastlegging van de overwegingen.
2. Het college van bestuur kan aan directeuren en één of meer andere personen een (beperkte) volmacht verlenen. De gevolmachtigde vertegenwoordigt de stichting met inachtneming van de grenzen van zijn volmacht. Een (beperkte) volmacht wordt schriftelijk vastgelegd en kan deel uitmaken van het managementstatuut.

Artikel 11

Goed onderwijsbestuur.

De raad van toezicht en het college van bestuur zijn verantwoordelijk voor de ontwikkeling, naleving en handhaving van goed onderwijsbestuur.

Artikel 11a

Periodiek overleg met gemeenteraad.

De leden van het college van bestuur houden zich beschikbaar om periodiek te overleggen met de gemeenteraad van de gemeente Arnhem of door de gemeenteraad aangewezen personen. In dit overleg zal inhoudelijk aandacht worden besteed aan de begroting, de jaarrekening en het jaarverslag.

Artikel 12

Raad van toezicht; samenstelling en benoeming.

1. De stichting heeft een raad van toezicht. De raad van toezicht bestaat uit een door de raad van toezicht te bepalen aantal van minimaal vijf (5) en maximaal zeven (7) natuurlijke personen.
   De raad van toezicht bestaat uit één katholiek lid en een protestants-christelijk lid, aansluitend bij de interconfessionele scholen.
   Ten aanzien van de bemensing van de raad van toezicht wordt ruimhartig omgegaan met diversiteit.
2. De leden van de raad van toezicht worden door de raad van toezicht benoemd, met inachtneming van de benoeming die geschiedt op voordracht van de oudergeleding van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad.
3. Elke benoeming van een lid van de raad van toezicht geschiedt aan de hand van een door de raad van toezicht vast te stellen en vooraf openbaar gemaakte profielschets, welke profielschets wordt opgesteld door de raad van toezicht. De profielschets bevat de kwaliteiten en deskundigheden waaraan een lid van de raad van toezicht dient te voldoen en kan deel uitmaken van het reglement van de raad van toezicht. Bij het ontstaan van een vacature kan de profielschets door de raad van toezicht nader worden ingevuld.
4. Een derde gedeelte, naar boven afgerond indien een derde gedeelte een niet geheel getal als resultaat kent, van de leden van de raad van toezicht wordt benoemd op bindende voordracht van de oudergeleding van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad. Slechts een persoon die blijkens een gezamenlijke verklaring van de raad van toezicht en de oudergeleding van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad voldoet aan de profielschets is benoembaar. Wanneer wordt vastgesteld dat een persoon niet aan de profielschets voldoet kan de oudergeleding overgaan tot het doen van een nieuwe voordracht.
5. Indien moet worden overgegaan tot het doen van een bindende voordracht tot benoeming als bedoeld in het voorgaande lid, wordt genoemde oudergeleding uitgenodigd een bindende voordracht op te stellen. Wanneer de oudergeleding geen gebruik maakt van dit recht, is de raad van toezicht bevoegd een bindende voordracht te doen. De oudergeleding wordt geacht geen gebruik te maken van dit recht wanneer:
   (I) de oudergeleding verklaart van dit recht geen gebruik te maken, of
   (II) de oudergeleding niet binnen drie maanden na daartoe te zijn

uitgenodigd tot een voordracht komt.
De oudergeleding en de raad van toezicht kunnen gezamenlijk besluiten dat de in de vorige zin genoemde termijn van drie maanden eenmalig wordt verlengd met een periode van ten hoogste twee maanden.

6. De leden van de raad van toezicht worden benoemd voor een periode van vier jaar en zijn daarna- al dan niet aansluitend- éénmaal herbenoembaar.
Een tussentijds benoemd lid van de raad van toezicht neemt op het rooster van aftreden de plaats in van zijn voorganger.
7. De raad van toezicht benoemt uit zijn midden een voorzitter. Onverminderd de gezamenlijke verantwoordelijkheid kan de raad van toezicht besluiten tot een onderlinge verdeling van taken en bevoegdheden.
8. Ingeval van vacatures behoudt de raad van toezicht zijn bevoegdheden onverminderd de verplichting om onverwijld maatregelen tot aanvulling van zijn ledental te nemen.
9. De leden van de raad van toezicht hebben recht op een honorering voor hun werkzaamheden; daarnaast hebben de leden van de raad van toezicht recht op een vergoeding van de in redelijkheid gemaakte onkosten. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij het advies van de Nederlandse Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen. De hoogte wordt vastgesteld door de raad van toezicht. De hoogte van het honorarium en de vergoede kosten worden in het jaarverslag vermeld.
10. Jaarlijks beoordeelt de raad van toezicht het functioneren van de raad van toezicht en het college van bestuur, evenals hun onderlinge functioneren en het functioneren van ieder lid van de raad van toezicht en iedere bestuurder afzonderlijk. De wijze waarop deze beoordeling plaatsvindt kan worden uitgewerkt in het reglement van de raad van toezicht.
11. Vacatures in de raad van toezicht worden intern en extern publiekelijk bekend gemaakt.
12. Eén van de leden van de raad van toezicht wordt in het bijzonder belast met het toezicht op- en de bewaking van – de catechetische aspecten van het (mede) katholiek onderwijs.

Artikel 13

Raad van toezicht; defungeren, ontslag en schorsing.

1. Een lid van de raad van toezicht defungeert:
   a. door zijn overlijden;
   b. doordat hij het vrij beheer over zijn vermogen verliest;
   c. door zijn onder curatele stelling;
   d. door het verstrijken van de termijn waarvoor hij is benoemd, behoudens zijn eventuele herbenoeming, en door zijn vrijwillig aftreden (bedanken); of
   e. door zijn ontslag.
2. De raad van toezicht is te allen tijde bevoegd om een lid van de raad van toezicht te schorsen. Indien een lid van de raad van toezicht is geschorst dient de raad van toezicht binnen drie maanden na ingang van de schorsing te

besluiten tot voordracht tot ontslag van het lid van de raad van toezicht dan wel tot opheffing of handhaving van de schorsing. Bij gebreke van een besluit als bedoeld in de vorige volzinnen vervalt de schorsing. Een besluit tot handhaving van de schorsing kan slechts éénmaal worden genomen en de schorsing kan daarbij ten hoogste worden gehandhaafd voor drie maanden, ingaande op de dag waarop de raad van toezicht het besluit tot handhaving heeft genomen. Een lid van de raad van toezicht die is geschorst door de raad van toezicht wordt in de gelegenheid gesteld zich in een vergadering van de raad van toezicht te verantwoorden en zich daarbij door een raadsman te laten bijstaan.

3. Een besluit tot voordracht tot ontslag wordt niet genomen dan nadat het lid van de raad van toezicht over wiens ontslag wordt besloten vooraf de gelegenheid is geboden om te worden gehoord.

Artikel 14

Raad van toezicht; taken en bevoegdheden

1. De raad van toezicht heeft tot taak toezicht te houden op (het beleid van) het college van bestuur en op de algemene gang van zaken in de stichting. De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het toezicht op het waarborgen van de identiteit van het openbaar en bijzonder onderwijs. De raad van toezicht staat het college van bestuur met raad en advies terzijde. Bij de vervulling van hun taak richten de leden van de raad van toezicht zich naar het belang van de stichting en de door de stichting gevoerde organisatie. Het college van bestuur verschaft de raad van toezicht tijdig de voor de uitoefening van zijn taak noodzakelijke gegevens.
2. De raad van toezicht benoemt de (register) accountant van de stichting.
3. Met inachtneming van de wet- en regelgeving op het gebied van bescherming van privacy en persoonsgegevens, na overleg met het bestuur en na een daartoe genomen besluit, heeft de raad van toezicht of één of meer door de raad van toezicht gemachtigde leden toegang tot alle lokaliteiten van de stichting en het recht om te allen tijde inzage te krijgen in alle bescheiden en boeken van de stichting. De raad van toezicht kan zich daarbij voor rekening van de stichting en na overleg met het college van bestuur doen bijstaan door de (register)accountant van de stichting dan wel een door de raad van toezicht aan te wijzen deskundige.
4. Een lid van de raad van toezicht neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de stichting. Indien alle leden van de raad van toezicht een tegenstrijdig belang hebben, wordt het besluit genomen door de raad van toezicht onder schriftelijke vastlegging van de overwegingen.

Artikel 15

Raad van toezicht; werkwijze, vergadering en besluitvorming

1. De raad van toezicht vergadert zo dikwijls de voorzitter en zijn leden dat verzoeken, doch tenminste vijf keer per jaar. Ieder lid heeft één stem. De raad van toezicht besluit bij volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen,

tenzij de wet of de statuten anders bepalen. Bij staking van de stemmen is het voorstel verworpen, tenzij er meer dan twee leden van de raad van toezicht ter vergadering aanwezig zijn; in dat geval heeft de voorzitter van de raad van toezicht een doorslaggevende stem.

2. Geldige besluiten kunnen slechts worden genomen, indien meer dan de helft van het aantal leden van de raad van toezicht ter vergadering aanwezig of vertegenwoordigd is.
   Zolang in een vergadering van de raad van toezicht alle stemgerechtigde leden aanwezig zijn, kunnen geldige besluiten worden genomen over alle aan de orde komende onderwerpen, mits met algemene stemmen, ook al zijn de door de statuten gegeven voorschriften voor het oproepen en houden van vergaderingen niet in acht genomen.
3. De vergaderingen van de raad van toezicht worden voorgezeten door de voorzitter, of, zo deze afwezig is, door een door de raad van toezicht uit zijn midden aangewezen persoon. De raad van toezicht wordt ondersteund door een bestuurssecretaris vanuit de organisatie.
4. De bijeenroeping van de vergaderingen van de raad van toezicht geschiedt door de secretaris van de raad van toezicht in opdracht van de voorzitter of door de leden die het houden van de vergadering hebben verlangd. De bijeenroeping geschiedt door middel van een brief of een langs elektronische weg toegezonden leesbaar en reproduceerbaar bericht, verzonden aan ieder lid van de raad van toezicht. Zij vermeldt plaats en tijdstip van de vergadering en de in de vergadering te behandelen onderwerpen. De termijn van oproeping bedraagt ten minste zeven dagen, de dag van de oproeping en die van de vergadering niet meegerekend. In spoedeisende gevallen – zulks ter uitsluitende beoordeling van de voorzitter – kan de termijn van oproeping worden verkort tot drie dagen, de dag van de oproeping en die van de vergadering niet meegerekend.
5. De notulen van een vergadering worden vastgesteld en ten blijke daarvan getekend door de voorzitter en een ander lid van de raad van toezicht dat de betreffende vergadering heeft bijgewoond, dan wel vastgesteld door een volgende vergadering en alsdan ten blijke van vaststelling door de voorzitter en een ander lid van de raad van toezicht aanwezig bij die volgende vergadering ondertekend.
6. De raad van toezicht kan ook buiten vergadering besluiten nemen, mits dit schriftelijk of door middel van een langs elektronische weg toegezonden leesbaar en reproduceerbaar bericht geschiedt en alle leden van de raad van toezicht zich voor het betreffende voorstel uitspreken. Een dergelijk besluit wordt aangetekend in het notulenregister van de raad van toezicht, dat door de secretaris van de raad wordt gehouden; de bescheiden waaruit van het nemen van een dergelijk besluit blijkt, worden bij het notulenregister bewaard.
7. De leden van het bestuur zijn, indien zij daartoe worden uitgenodigd, verplicht de vergaderingen van de raad van toezicht bij te wonen en aldaar alle door die raad verlangde inlichtingen te verstrekken.

8. De overige regeling van de werkwijze en besluitvorming van de raad van toezicht, alsmede de eventuele onderlinge verdeling van taken, geschiedt bij reglement raad van toezicht dat wordt vastgesteld door de raad van toezicht.

Artikel 16

Onverenigbare functies en hoedanigheden, tegenstrijdig belang.

1. Tenzij de raad van toezicht anders oordeelt, kunnen geen lid van het college van bestuur of de raad van toezicht zijn, personen die:
   a. zitting hebben in een organisatie van ouders en/of de medezeggenschapsraad verbonden aan een van de door de stichting in stand gehouden scholen;
   b. als bestuurslid verbonden zijn aan of in dienst van een organisatie welke pleegt betrokken te zijn bij de vaststelling van de arbeidsvoorwaarden van de medewerkers;
   c. voor wat betreft het lidmaatschap van de raad van toezicht, lid zijn of zijn geweest van het bestuur van de stichting, bestuurder zijn bij een andere organisatie in dezelfde sector of een organisatie in een aanpalende onderwijssector in hetzelfde voedingsgebied, dan wel lid zijn van een intern toezichtsorgaan bij een andere organisatie in dezelfde of aanpalende onderwijssector in hetzelfde voedingsgebied;
   d. voor wat betreft het lidmaatschap van het college van bestuur, personen die lid zijn of gedurende de voorafgaande vier jaar lid zijn geweest van de raad van toezicht van de stichting, dan wel personen die de functie van intern toezichthouder vervullen bij een andere organisatie in dezelfde sector of een aanpalende onderwijssector in hetzelfde voedingsgebied;
   e. zitting hebben in een college van burgemeester en wethouders of lid zijn van een gemeenteraad van een gemeente waarin de stichting openbare scholen in stand houdt;
   f. ambtenaar zijn in dienst van de gemeente waarin de stichting openbare scholen in stand houdt;
   g. of een zodanige andere functie bekleden dat het lidmaatschap van het bestuur of de raad van toezicht kan leiden tot onverenigbaarheid dan wel strijdigheid van deze functie met het belang van de stichting van wel tot ongewenste verstrengeling van belangen.
2. Tenzij de raad van toezicht anders oordeelt, kunnen voorts niet lid van de raad van toezicht zijn personen – en hun bloed- en aanverwanten tot de tweede graad - die (ex-) werknemer zijn van de stichting binnen drie jaar na het einde van het dienstverband.
3. Leden van het college van bestuur of de raad van toezicht evenals hun bloed- en aanverwanten tot de tweede graad mogen geen enkel rechtstreeks of zijdelings persoonlijk voordeel genieten uit leveringen aan of overeenkomsten met de stichting.
4. Het aanvaarden van (on)betaalde nevenfuncties door een lid van het college van bestuur is afhankelijk van de goedkeuring van de raad van toezicht. (On)betaalde nevenfuncties van bestuurders worden vermeld in het

jaarverslag.
Hoofd- en (on)betaalde nevenfuncties van leden van de raad van toezicht worden door hen gemeld bij de voorzitter van de raad van toezicht en vermeld in het jaarverslag.

Artikel 17

Jaarrekening en jaarverslag.

1. Het boekjaar van de stichting is gelijk aan het kalenderjaar.
2. Het college van bestuur is verplicht van de vermogenstoestand van de stichting zodanige aantekeningen te houden, dat daaruit te allen tijde haar rechten en verplichtingen kunnen worden gekend.
3. Per het einde van ieder boekjaar worden de boeken van de stichting afgesloten. Daaruit wordt door het bestuur een jaarrekening opgemaakt welke vergezeld wordt van een rapport van een (register)accountant binnen zes maanden na afloop van het boekjaar.
4. De (register)accountant wordt door de raad van toezicht benoemd en brengt gelijkelijk aan het college van bestuur en de raad van toezicht verslag uit betreffende zijn bevindingen.
5. Het college van bestuur stelt tevens een jaarverslag op over het afgelopen boekjaar. De omvang en opbouw van de eventuele bezoldiging van de college van bestuursleden alsmede de hoogte van de in enig jaar aan de college van bestuursleden en de raad van toezicht verstrekte vergoedingen worden opgenomen in het jaarverslag. Het jaarverslag wordt actief openbaar gemaakt.
6. De jaarrekening en het jaarverslag worden binnen zes maanden na het einde van een boekjaar vastgesteld en ten blijke daarvan door alle leden van het college van bestuur en de raad van toezicht ondertekend. Ontbreekt van één van hen de handtekening, dan wordt daarvan met opgave van redenen melding gemaakt.
7. De vaststelling van de begroting en de jaarrekening vindt plaats na overleg met de gemeenteraad van de gemeente(n) waarin de openbare scholen gevestigd zijn.

Artikel 18

Meerjarenbeleidsplan/Belanghebbendenbeleid en externe verantwoording.

1. Het college van bestuur stelt een meerjarenbeleidsplan op voor een periode van vijf jaar met een bijbehorende meerjarenbegroting. Het meerjarenbeleidsplan bevat meetbare doelstellingen, een prioritering van deze doelstellingen en een omgevingsanalyse, alsmede de uitgangspunten voor het kwaliteitszorgsysteem en het belanghebbendenbeleid.
2. Het college van bestuur brengt jaarlijks aan de gemeenteraad verslag uit omtrent zijn werkzaamheden. Het college van bestuur besteedt daarbij in ieder geval met betrekking tot de door de stichting in stand gehouden openbare scholen aandacht aan de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs. Dit verslag wordt openbaar gemaakt.

Artikel 19

Vrijwaring en vrijtekening.

1. De stichting zal een lid van het college van bestuur van de stichting niet aansprakelijk stellen ter zake van schade die de stichting lijdt als gevolg van enig handelen of nalaten van een lid van het college van bestuur (hierna ook: "bestuurder") in diens hoedanigheid van:
   - bestuurder van de stichting;
   - bestuurder of toezichthouder van een rechtspersoon waarover de stichting zeggenschap heeft (een "Dochter"). Van zeggenschap is sprake indien de stichting meer dan de helft van de stemrechten in de vergadering van aandeelhouders of meer dan de helft van de stemrechten van de leden kan uitoefenen en/of het recht heeft om een meerderheid van de bestuurders of toezichthouders te benoemen en/of af te laten treden;
   - bestuurder of toezichthouder van een rechtspersoon anders dan een Dochter, indien de bestuurder die functie op schriftelijk verzoek van de stichting en/of van een Dochter vervult.
2. De stichting zal een bestuurder schadeloos stellen ter zake van de schade die derden lijden als gevolg van enig handelen en/of nalaten van een bestuurder in diens hoedanigheid van bestuurder van de stichting en/of bestuurder of toezichthouder van een Dochter en tot vergoeding waarvan een bestuurder gehouden is op grond van een in kracht van gewijsde gegaan rechtelijk of arbitraal vonnis of van een met die derde(n) overeengekomen vaststellingsovereenkomst, mits is voldaan aan de in lid 3 van dit artikel genoemde voorwaarden. Onder een derde wordt ook een Dochter verstaan.
3. De verdediging in de procedure bedoeld in lid 2 wordt met instemming van de stichting gevoerd. De vaststellingsovereenkomst bedoeld in lid 2 kan uitsluitend worden gesloten met de uitdrukkelijke schriftelijke goedkeuring van de stichting. De bestuurder dient volledige medewerking aan de stichting te geven bij het voeren van de verdediging respectievelijk bij de desbetreffende schikkingsonderhandelingen.
4. Aan de in lid 1 omschreven vrijtekening en de in lid 2 omschreven vrijwaring kan een bestuurder geen rechten ontleden indien:
   - de schade het gevolg is van opzettelijk of bewust roekeloos gedrag van de bestuurder;
   - de bestuurder in redelijkheid niet kon menen in het belang van de stichting of Dochter te handelen;
   - het verweten handelen of nalaten als feitelijk of beoogd gevolg heeft dat de bestuurder of anderen in welk opzicht dan ook onrechtmatig worden bevoordeeld.
5. Aan de in lid 1 omschreven vrijtekening en de in lid 2 omschreven vrijwaring kan een bestuurder geen rechten ontlenen voor zover de schade als bedoeld in dit artikel is verzekerd en wordt vergoed door een verzekeraar. Ten aanzien van mogelijke vorderingen van verzekeraars van de stichting of derden op de bestuurder, kan de bestuurder uitsluitend rechten aan de vrijtekening en vrijwaring ontlenen, indien de betreffende schade niet is verzekerd of niet

wordt vergoed door een verzekeraar.

6. Onder schade in de zin van dit artikel wordt mede verstaan de over enig te vergoeden bedrag verschuldigde wettelijke rente, de proceskosten welke een bestuurder gehouden is te voldoen en/of de ten behoeve van de verdediging van de bestuurder gemaakte rechtsbijstandkosten, inclusief de kosten van rechtsbijstand bij een officieel onderzoek, mits deze kosten in redelijkheid zijn gemaakt en in redelijke verhouding staan tot de omvang de schade.
7. Onder schade in de zin van dit artikel worden eveneens aan de bestuurder ter zake van enig handelen en/of nalaten in diens hoedanigheid van bestuurder van de stichting en/of bestuurder of toezichthouder van een Dochter door autoriteiten opgelegde boetes begrepen, voor zover vergoeding daarvan rechtens is toegestaan.
8. Kosten van de bestuurder gemaakt voor het voeren van verweer zullen door de stichting worden voorgeschoten tijdens een actie of procedure, mits de bestuurder zich schriftelijk en onherroepelijk jegens de stichting heeft verbonden tot terugbetaling daarvan indien uit een in kracht van gewijsde gegaan vonnis volgt dat hij geen aanspraak kan maken op vrijwaring door de stichting. De stichting kan nadere voorwaarden aan de uitbetaling verbinden, zoals het stellen van zekerheid.
9. De vrijtekening en vrijwaring voorzien in dit artikel blijven gelden voor een persoon die geen bestuurder meer is en komen ook ten goede aan de erfgenamen of legatarissen van de bestuurder.
10. Ook de leden van de raad van toezicht van de stichting kunnen aanspraak maken op de vrijtekening en vrijwaring als voorzien in dit artikel onder overeenkomstige toepassing van de hierin genoemde reikwijdte en voorwaarden.
11. Dit artikel kan zonder toestemming van de personen die aanspraak op vrijtekening en vrijwaring kunnen maken gewijzigd worden. Deze personen kunnen echter aanspraak blijven maken op de bescherming als geboden door dit artikel voor schade als gevolg van handelen of nalaten tijdens de periode dat dit artikel van kracht is.

Artikel 20

Reglement en (advies)commissies

1. Het college van bestuur is bevoegd, met voorafgaande goedkeuring van de raad van toezicht, één of meer reglementen vast te stellen waarin die onderwerpen worden geregeld, welke niet in deze statuten zijn vervat.
2. Een reglement mag niet met de wet of deze statuten in strijd zijn.
3. Het college van bestuur is met voorafgaande goedkeuring van de raad van toezicht bevoegd een reglement te wijzigen of op te heffen.
4. Voorts is het college van bestuur bevoegd één of meer andere (advies)commissies in te stellen. Alsdan worden de samenstelling, taken en bevoegdheden van een (advies)commissie bij reglement bepaald.

Artikel 21

Personeel

1. Bij de benoeming van het aan haar scholen te verbinden personeel zal de stichting zich ervan verzekeren, dat het personeel de grondslag van de betreffende school onderschrijft en loyaal zal meewerken aan de doelstellingen van de betreffende school, zoals die mede ten aanzien van de openbare, katholieke, interconfessionele, protestants-christelijke en algemeen bijzondere grondslag in het schoolplan zijn omschreven. In afwijking van het bepaalde in de vorige volzin, kan van het onderwijsondersteunend personeel en van personeelsleden in tijdelijke dienst worden gevraagd de grondslag van de betreffende school te respecteren en voor zover van toepassing loyaal mee te werken aan de doelstellingen van de school, zoals die in het schoolplan zijn opgenomen.
2. Inzake het personeelsbeleid bij benoeming, overplaatsing en noodzakelijke vermindering van personeel wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de identiteit van de school en de levensbeschouwelijke overtuiging van de betrokken persoon.
3. In bijzondere omstandigheden is het college van bestuur bevoegd om van het bepaalde in de eerste twee leden van dit artikel af te wijken.
4. Indien de stichting catecheten benoemt en ontslaat, gebeurt dit in overeenstemming met de regels van het Algemeen Reglement voor Katholiek Onderwijs ter zake.

Artikel 22
Statutenwijziging

1. Het college van bestuur is met goedkeuring van de raad van toezicht bevoegd de statuten te wijzigen, met inachtneming van het bepaalde in artikel 8 leden 4 en 5.
2. Het besluit van de raad van toezicht tot het verlenen van goedkeuring behoeft twee/derde van de uitgebrachte stemmen in een vergadering, waarin alle leden van de raad van toezicht aanwezig of vertegenwoordigd zijn. Zijn in een vergadering waarin een voorstel als bedoeld in dit lid aan de orde wordt gesteld, niet alle in functie zijnde leden van de raad van toezicht aanwezig of vertegenwoordigd, dan zal binnen veertien dagen na het houden van de eerste vergadering een tweede vergadering worden bijeengeroepen, waarin alsdan, mits tenminste meer dan de helft van het aantal in functie zijnde leden van de raad van toezicht aanwezig is, met een meerderheid van ten minste twee/derde van de uitgebrachte stemmen besluiten omtrent een zodanig voorstel kunnen worden genomen.
3. Een statutenwijziging treedt eerst in werking nadat daarvan een notariële akte is opgemaakt en verleden.
4. Elk lid van het college van bestuur is bevoegd deze akte te doen verlijden. Het college van bestuur is verplicht een authentiek afschrift van de wijziging en een volledige doorlopende tekst van de gewijzigde statuten neer te leggen ten kantore van het door de Kamer van Kophandel gehouden handelsregister.
5. Mutatis mutandis geldt het bepaalde in dit artikel voor het besluit tot juridische fusie of juridische splitsing.

Artikel 23

Ontbinding en vereffening

1. Het college van bestuur is bevoegd de stichting te ontbinden door middel van een besluit, genomen op dezelfde wijze als in voorgaand artikel met betrekking tot een besluit tot statutenwijziging is bepaald.
2. De liquidatie geschiedt door het college van bestuur onder toezicht van de raad van toezicht.
3. De stichting blijft na haar ontbinding voortbestaan voor zover dit tot vereffening van haar vermogen nodig is. Aan haar naam wordt toegevoegd: "in liquidatie".
4. Indien als gevolg van een college van bestuursbesluit de stichting is ontbonden, treden als vereffenaars van het vermogen van de ontbonden stichting de college van bestuursleden op. Op deze vereffenaars zijn de bepalingen van de wet en deze statuten omtrent de benoeming, de schorsing en het ontslag van college van bestuursleden van toepassing.
5. Een vereffenaar heeft dezelfde bevoegdheden, plichten en aansprakelijkheid als een college van bestuurslid.
6. Een eventueel batig saldo wordt uitgekeerd aan een door de raad van toezicht aan te wijzen algemeen nut beogende instelling die als zodanig in aanmerking komt voor een vrijstelling van schenkingsrecht als bedoeld in de Successiewet 1956 en waarvan het doel zoveel mogelijk met dat van de stichting overeenkomt.
7. Na afloop van de vereffening blijven de boeken, bescheiden en andere gegevensdragers gedurende zeven jaar berusten bij de persoon, door de vereffenaars daartoe benoemd.

Artikel 24

Ernstige taakverwaarlozing of functioneren in strijd met de wet.

De gemeenteraad van de gemeente Arnhem is in geval van ernstige taakverwaarlozing door het college van bestuur of functioneren in strijd met de wet bevoegd maatregelen te nemen die hij nodig acht om de continuïteit van het onderwijsproces te waarborgen voor zover het openbaar onderwijs betreft.

Arnhem, 3 november 2020

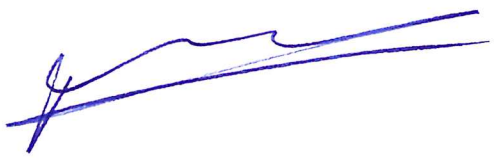

T.K. Lekkerkerker

De ondergetekende,

mr. Ton Kornelis Lekkerkerker, notaris te Arnhem,

verklaart

- dat de statuten van de stichting: **Stichting voor primair onderwijs DeBasisFluvius**, gevestigd in de gemeente Arnhem, na wijziging: **Stichting Flores Onderwijs** (de "**Stichting**"), zijn gewijzigd bij akte op *** verleden voor de ondertekende notaris;
- dat de statuten van de Stichting na de hiervoor gemelde wijziging luiden als volgt:

CONCEPT

STATUTEN

Artikel 1

Naam, zetel.

1. De stichting draagt de naam: **Stichting Flores Onderwijs**.
2. De stichting heeft haar zetel in de gemeente Arnhem.
3. De stichting is opgericht voor onbepaalde tijd.

Artikel 2

Doel, grondslag.

1. De stichting heeft ten doel het in stand houden van scholen voor openbaar en bijzonder (katholiek, protestants-christelijk en interconfessioneel (rk/pc) en algemeen-bijzonder) primair onderwijs in de regio Arnhem, als bedoeld in artikel 17 van de Wet op het primair onderwijs.
2. De onder de stichting ressorterende scholen voor openbaar primair onderwijs dragen bij aan de ontwikkeling van de leerlingen met aandacht voor godsdienstige, levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden, zoals die leven in de Nederlandse samenleving en met onderkenning van de betekenis van de verscheidenheid van die waarden. Deze scholen zijn toegankelijk voor alle kinderen zonder onderscheid van godsdienst of levensbeschouwing. Het openbaar primair onderwijs wordt gegeven met eerbiediging van ieders godsdienst of levensbeschouwing.
3. De stichting beoogt het onderwijs op de onder de stichting ressorterende scholen voor bijzonder primair onderwijs te doen geven in overeenstemming met de Christelijke beginselen, zoals verwoord in het evangelie van Jezus Christus. Bij het doen geven van bijzonder onderwijs wordt vanuit de bijbelse inspiratiebron, het Verhaal levend houdend, met hart en ziel en in alle openheid, gewerkt aan de sociale, verstandelijke en creatieve

ontwikkeling van de kinderen, met respect voor elkaar en voor de omgeving en richtinggevend aan een hoopvolle toekomst. Vanuit deze gedachte staat het onderwijsaanbod op de scholen open voor kinderen met of zonder kerkelijke achtergrond.
De stichting zal daarbij voor wat betreft de katholieke scholen onderwijs geven op katholieke grondslag, zodanig dat ouders en leerlingen zich daarin kunnen herkennen. Zij wil handelen volgens de algemene regels voor het katholiek onderwijs welke op grond van het gezamenlijk overleg in de Nederlandse Katholieke Schoolraad zijn vastgesteld, alsmede volgens het Algemeen Reglement voor het Katholiek Onderwijs.
De stichting zal daarbij voor wat betreft de protestants-christelijke scholen rekening houden met de regels, zoals die gelden voor het protestants-christelijk onderwijs vanuit de Vereniging Besturenraad Protestants Christelijk Onderwijs te Voorburg. Voor wat betreft de interconfessionele scholen geeft zij onderwijs op interconfessionele grondslag. Zij gaat daarbij uit van de christelijke beginselen met als richtsnoer het evangelie van Jezus Christus, zoals dat tot ons komt vanuit de Bijbel en door de kerken wordt uitgedragen.
Voor wat betreft het onderwijs op algemeen bijzondere grondslag geeft de stichting onderwijs dat uitgaat van de gelijkwaardigheid van alle levensbeschouwelijke overtuigingen en maatschappelijke stromingen en waarbij in alle openheid, wordt gewerkt aan de sociale, verstandelijke en creatieve ontwikkeling van de kinderen, met respect voor elkaar en voor de omgeving en richtinggevend aan een hoopvolle toekomst.

4. De stichting streeft ernaar de vorm en methodiek van het onderwijs zo veel mogelijk af te stemmen op de behoeften van de bevolking in Arnhem, Renkum en omstreken, waarbij speciale aandacht zal worden geschonken aan leerlingen met een sociaal-culturele en economische achterstand.
5. De stichting beoogt niet het maken van winst.

Artikel 3
Middelen.

De stichting tracht haar doel te bereiken door:

a. het beheren en in stand houden van scholen voor openbaar primair onderwijs en voor katholiek, interconfessioneel, protestants-christelijk en algemeen bijzonder primair onderwijs, binnen het in artikel 2 genoemde gebied waarbij zoveel mogelijk de "eigen identiteit en schoolcultuur" en verworvenheden zullen worden gehandhaafd.
In geval van uitbreiding van het aantal scholen zal het bestuur binnen dertig dagen nadien kennis geven aan de Nederlandse Katholieke Schoolraad te Utrecht, de Besturenraad Protestants-Christelijk Onderwijs te Voorburg en de vereniging Verenigde Bijzondere Scholen voor onderwijs op algemene grondslag (VBS) te ‘s-Gravenhage met vermelding van de grondslag van de nieuwe school en de gemeente waarin zij gelegen zijn, in combinatie met een opsomming van de direct na de fusie in stand te houden scholen.
b. het samenwerken met andere scholen, overheden, organisaties en/of met (rechts-)personen,

CONCEPT

die eenzelfde dan wel een aanverwant doel nastreven; door structurele samenwerking met andere kennisorganisaties draagt de stichting bij aan de ontwikkeling van onderwijs, het beroep van de leraar basisonderwijs en het beroep van de schoolleider;

c. het zoveel mogelijk handhaven van de bestaande geografische spreiding van haar scholen;

d. aandacht te besteden aan de levensbeschouwelijke vorming overeenkomstig de grondslag van de stichting, daarbij uitgaande van respect voor andere levensbeschouwingen en godsdiensten, waarbij

    1. het katholiek godsdienstonderwijs wordt gegeven met inachtneming van de uitgangspunten welke dienaangaande in de rooms-katholieke kerk worden aangehouden en in het lesrooster van de katholieke scholen voldoende ruimte wordt ingebouwd voor godsdienstonderwijs/- levensbeschouwing en,
    2. het protestants-christelijk godsdienstonderwijs wordt gegeven met inachtneming van het evangelie van Jezus Christus en in het lesrooster van de protestants-christelijke scholen voldoende ruimte wordt ingebouwd voor godsdienstonderwijs/- levensbeschouwing en,
    3. het interconfessioneel godsdienstonderwijs wordt gegeven met inachtneming van het evangelie van Jezus Christus en in het lesrooster van de interconfessionele scholen voldoende ruimte wordt ingebouwd voor godsdienstonderwijs/- levensbeschouwing en,
    4. leerlingen die algemeen bijzonder onderwijs volgen in staat worden gesteld hun levensbeschouwing op te bouwen, rekening houdend met en respect hebbende voor de levensbeschouwing van anderen en in de gelegenheid worden gesteld levensbeschouwelijk vormingsonderwijs te ontvangen;

e. aan te laten geven in het schoolplan op welke wijze vorm en inhoud wordt gegeven aan de identiteit van de onder haar bestuur staande scholen;

f. te bevorderen dat de directeuren, de identiteitsaspecten binnen de scholen en het onderwijs uitwerken en behartigen;

g. alle overige wettige middelen die de stichting ten dienste staan om haar doel te bereiken.

Artikel 4

Financiële middelen.

1. Het vermogen van de stichting bestaat uit:
    a. het bij de oprichting tot verwezenlijking van haar doel bestemde bedrag en de opbrengsten daarvan;
    b. rijksbijdragen en andere subsidies;
    c. andere bijdragen;
    d. inkomsten uit cursussen;
    e. schenkingen, erfstellingen en legaten;
    f. alle andere verkrijgingen en baten.
2. Erfstellingen en legaten mogen slechts onder voorrecht van boedelbeschrijving worden

CONCEPT

aanvaard.

Artikel 5

Organen.

De stichting kent de volgende organen:

a. het college van bestuur dat het bestuur in de zin van de wet vormt;
b. de raad van toezicht.

Artikel 6

College van bestuur: samenstelling, benoeming.

1. Het college van bestuur bestaat uit minimaal twee natuurlijke personen.
2. De leden van het college van bestuur worden benoemd, geschorst en ontslagen door de raad van toezicht, met inachtneming van het in dit artikel en in artikel 16 bepaalde. De raad van toezicht benoemt één van de leden van het college van bestuur tot voorzitter.
   Eén lid van het college van bestuur dient katholiek te zijn.
3. De benoeming van een lid van het college van bestuur geschiedt aan de hand van een door de raad van toezicht vast te stellen en vooraf openbaar gemaakte profielschets. De profielschets bevat de kwaliteiten en deskundigheden waaraan een lid van het college van bestuur dient te voldoen en kan deel uitmaken van het bestuursreglement. Bij het ontstaan van een vacature kan de profielschets door de raad van toezicht nader worden ingevuld.
4. Een lid van het college van bestuur wordt voor bepaalde of onbepaalde tijd benoemd. De vaststelling van het salaris en de regeling van de overige arbeidsvoorwaarden van een lid van het college van bestuur geschiedt door de raad van toezicht met inachtneming van hetgeen hieromtrent in de Wet op het primair onderwijs, de Wet normering topinkomens en de beloningsleidraad van de brancheorganisatie waar de stichting bij is aangesloten, is bepaald.
5. In vacatures wordt zo spoedig mogelijk voorzien. Ingeval van vacatures behoudt het college van bestuur zijn bevoegdheden. Indien binnen vier maanden na het ontstaan van een vacature in het college van bestuur geen benoeming van een opvolger tot stand is gekomen, dan wel binnen die termijn de raad van toezicht niet heeft besloten het aantal leden van het college van bestuur te verminderen, dan wel niet is overgegaan tot benoeming van een interim lid van het college van bestuur, geschiedt de benoeming door de bevoegde rechtbank op verzoek van de meest gerede belanghebbende.
6. Een lid van het college van bestuur wordt periodiek beoordeeld door de raad van toezicht. De wijze waarop deze beoordeling plaatsvindt, wordt uitgewerkt in het bestuursreglement.

Artikel 7

College van bestuur; defungeren, schorsing en ontslag.

1. Een lid van het college van bestuur defungeert:
   a. door zijn overlijden;
   b. doordat hij het vrij beheer over zijn vermogen verliest;
   c. door zijn ondercuratelestelling;

CONCEPT

d. indien van toepassing: door het eindigen van de benoemingsduur;
e. door zijn vrijwillig aftreden;
f. door zijn ontslag door de rechtbank;
g. door zijn ontslag verleend door de raad van toezicht.

2. Een lid van het college van bestuur kan te allen tijde worden geschorst en ontslagen door de raad van toezicht, ook wanneer hij voor bepaalde tijd is benoemd. Hij wordt in de gelegenheid gesteld zich in een vergadering van de raad van toezicht te verantwoorden. Daarbij kan hij zich doen bijstaan door een raadsman.
3. De schorsing van lid van het college van bestuur vervalt indien de raad van toezicht niet binnen drie maanden na de datum van ingang van de schorsing besluit tot ontslag, tot opheffing of handhaving van de schorsing. Een schorsing kan eenmaal voor ten hoogste drie maanden worden gehandhaafd, ingaande op de datum waarop het besluit tot handhaving van de schorsing werd genomen.
4. Ingeval van ontstentenis of belet van één of meer leden van het college van bestuur berust het bestuur tijdelijk bij het overblijvende lid/ de overblijvende leden. Ingeval van ontstentenis of belet van alle leden van het college van bestuur of het enige lid berust het bestuur tijdelijk bij één of meer door de raad van toezicht- al dan niet uit zijn midden- aan te wijzen personen. De raad van toezicht is bij ontstentenis of belet van alle leden van het college van bestuur verplicht zo spoedig mogelijk in het bestuur te voorzien.

Artikel 8

College van bestuur; taken en bevoegdheden.

1. Het college van bestuur is belast met het besturen van de stichting. Het college van bestuur vormt het bevoegd gezag van de stichting in de zin van de wet, en is als zodanig belast met de daaruit voortvloeiende taken en bevoegdheden, met inachtneming van hetgeen hieromtrent in deze statuten is bepaald.
   De voorzitter van het college van bestuur is het gezicht van de stichting, naar binnen en buiten toe. De voorzitter leidt de vergaderingen van het college van bestuur.
2. Het college van bestuur is met voorafgaande goedkeuring van de raad van toezicht bevoegd tot het aangaan van overeenkomsten tot verkrijging, vervreemding en bezwaring van registergoederen, alsmede tot het aangaan van overeenkomsten waarbij de stichting zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidsstelling voor een schuld van een ander verbindt. Op het ontbreken van de goedkeuring van de raad van toezicht kan jegens derden wel een beroep worden gedaan.
3. Het college van bestuur behoeft de goedkeuring van de raad van toezicht voor besluiten tot:
   a. de vaststelling en het fundamenteel wijzigen van de begroting en het strategisch meerjarenplan;
   b. de vaststelling en wijziging van het bestuursreglement en het managementstatuut;
   c. het aangaan, wijzigen en verbreken van samenwerking met een andere rechtspersoon of

CONCEPT

organisatie indien die samenwerking van ingrijpende betekenis is voor de stichting en / of de met haar in een groep verbonden rechtspersonen;

d. het verkrijgen, wijzigen of beëindigen van een deelneming of zeggenschap in een andere rechtspersoon en het oprichten van een andere rechtspersoon, alsmede de vaststelling en wijziging van diens statuten voor zover het college van bestuur daartoe bevoegd is;
e. het aanvragen van faillissement en surseance van betaling;
f. een ingrijpende wijziging in of de beëindiging van een aanzienlijk aantal aanstellingen van werknemers binnen korte tijd;
g. het verkrijgen alsmede het overdragen van het bestuur van een school en het opheffen van een school die onder het bestuur van de stichting staat;
h. het oprichten van een nieuwe rechtspersoon;
i. het wijzigen van de statuten van de stichting;
j. het ontbinden van de stichting;
k. de vaststelling van de jaarrekening en het jaarverslag .

4. Het college van bestuur behoeft voorts de goedkeuring van het bestuur van de Nederlandse Katholieke Schoolraad te Utrecht of zijn rechtsopvolger voor besluiten tot:
   a. statutenwijziging, voor zover het betreft de artikelen 1 lid 1 (de naam), artikel 2 leden 1 en 3 (doel en grondslag), artikel 3 onderdeel a en d sub 1 en 3, e en f, artikel 6 lid 2 (samenstelling college van bestuur), artikel 8 leden 4 en 10, artikel 12 lid 1 (samenstelling raad van toezicht) en lid 12, artikel 21, 22 en 23;
   b. ontbinding en juridische fusie en (af)splitsing van de stichting;
   c. oprichting, samenvoeging, overdracht, opheffing en wijziging van de grondslag van (mede) katholieke scholen.
5. Het college van bestuur behoeft voorts de voorafgaande goedkeuring casu quo instemming van de gemeenteraad van de gemeente Arnhem voor besluiten tot:
   a. het wijzigen van de statuten van de stichting en het aangaan van een juridische fusie of splitsing;
   b. het ontbinden van de stichting.
6. De raad van toezicht kan besluiten dat in een in lid 2 en lid 3 genoemd besluit niet aan haar goedkeuring is onderworpen wanneer het daarmee gemoeide belang een door de raad van toezicht te bepalen schriftelijk aan het college van bestuur op te geven waarde niet te boven gaat of rechtstreeks voortvloeit uit de begroting.
7. Het ontbreken van goedkeuring als bedoeld in dit artikel tast de vertegenwoordigingsbevoegdheid van het college van bestuur en de leden van het college van bestuur niet aan, behoudens het bepaalde in lid 2 van dit artikel.
8. Het college van bestuur voorziet de raad van toezicht tijdig van alle informatie die nodig is voor de toezichthoudende taak van de raad van toezicht.

CONCEPT

9. In het bestuursreglement wordt de informatieverstrekking aan de raad van toezicht door het college van bestuur vastgelegd
10. Eén van de leden van het college van bestuur wordt in het bijzonder belast met de catechetische aspecten van het onderwijs.
11. Het bestuur is bevoegd onder haar verantwoordelijkheid commissies in te stellen.

Artikel 9

College van bestuur; werkwijze, vergadering.

1. Besluiten van het college van bestuur worden schriftelijk vastgelegd.
2. Het college van bestuur kan aanvullend besluiten regels met betrekking tot de werkwijze en besluitvorming van het college van bestuur in een bestuursreglement vast te leggen.
3. Indien het college van bestuur uit meerdere personen bestaat worden in het bestuursreglement alsdan voorschriften opgenomen met betrekking tot de wijze van oproeping voor de vergadering van het college van bestuur, de aanwezigheid ter vergadering, de wijze van besluitvorming en het stemrecht. De vergaderingen van het college van bestuur zijn openbaar. Het vergaderen achter gesloten deuren kan alleen plaatsvinden indien het belang van de openbaarheid niet opweegt tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, de economische of financiële belangen van de stichting of het belang van voorkoming van onevenredige bevoordeling of benadeling van betrokkenen.
   Het bestuursreglement bevat in dat geval tevens de eventuele onderlinge verdeling van taken van de leden van het college van bestuur.
4. Het college van bestuur bestuurt, wanneer bestaande uit meer dan één lid, collegiaal. Besluiten worden in dat geval genomen op basis van consensus. Indien er geen sprake is van consensus wordt de raad van toezicht ingeschakeld om de meningsverschillen te overbruggen. Indien dit niet mogelijk blijkt te zijn, besluit de raad van toezicht.
5. Het bestuursreglement wordt vastgesteld door het college van bestuur en behoeft de goedkeuring van de raad van toezicht.

Artikel 10

Vertegenwoordiging en tegenstrijdig belang.

1. Uitgezonderd het bepaalde in het navolgende lid wordt de stichting vertegenwoordigd door het college van bestuur.
   Een lid van het college van bestuur meldt een potentieel tegenstrijdig belang bij de voorzitter van de raad van toezicht.
   Een lid van het college van bestuur neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de stichting. Wanneer hierdoor geen besluit kan worden genomen, wordt het besluit genomen door de raad van toezicht. Indien alle leden van de raad van toezicht tevens een tegenstrijdig belang hebben, wordt het besluit genomen door de raad van toezicht, onder schriftelijke vastlegging van de overwegingen.

CONCEPT

2. Het college van bestuur kan aan directeuren en één of meer andere personen een (beperkte) volmacht verlenen. De gevolmachtigde vertegenwoordigt de stichting met inachtneming van de grenzen van zijn volmacht. Een (beperkte) volmacht wordt schriftelijk vastgelegd en kan deel uitmaken van het managementstatuut.

Artikel 11

Goed onderwijsbestuur.

De raad van toezicht en het college van bestuur zijn verantwoordelijk voor de ontwikkeling, naleving en handhaving van goed onderwijsbestuur.

Artikel 11a

Periodiek overleg met gemeenteraad.

De leden van het college van bestuur houden zich beschikbaar om periodiek te overleggen met de gemeenteraad van de gemeente Arnhem of door de gemeenteraad aangewezen personen. In dit overleg zal inhoudelijk aandacht worden besteed aan de begroting, de jaarrekening en het jaarverslag.

Artikel 12

Raad van toezicht; samenstelling en benoeming.

1. De stichting heeft een raad van toezicht. De raad van toezicht bestaat uit een door de raad van toezicht te bepalen aantal van minimaal vijf (5) en maximaal zeven (7) natuurlijke personen. De raad van toezicht bestaat uit één katholiek lid en een protestants-christelijk lid, aansluitend bij de interconfessionele scholen.
   Ten aanzien van de bemensing van de raad van toezicht wordt ruimhartig omgegaan met diversiteit.
2. De leden van de raad van toezicht worden door de raad van toezicht benoemd, met inachtneming van de benoeming die geschiedt op voordracht van de oudergeleding van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad.
3. Elke benoeming van een lid van de raad van toezicht geschiedt aan de hand van een door de raad van toezicht vast te stellen en vooraf openbaar gemaakte profielschets, welke profielschets wordt opgesteld door de raad van toezicht. De profielschets bevat de kwaliteiten en deskundigheden waaraan een lid van de raad van toezicht dient te voldoen en kan deel uitmaken van het reglement van de raad van toezicht. Bij het ontstaan van een vacature kan de profielschets door de raad van toezicht nader worden ingevuld.
4. Een derde gedeelte, naar boven afgerond indien een derde gedeelte een niet geheel getal als resultaat kent, van de leden van de raad van toezicht wordt benoemd op bindende voordracht van de oudergeleding van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad. Slechts een persoon die blijkens een gezamenlijke verklaring van de raad van toezicht en de oudergeleding van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad voldoet aan de profielschets is benoembaar. Wanneer wordt vastgesteld dat een persoon niet aan de profielschets voldoet kan de oudergeleding overgaan tot het doen van een nieuwe voordracht.

CONCEPT

5. Indien moet worden overgegaan tot het doen van een bindende voordracht tot benoeming als bedoeld in het voorgaande lid, wordt genoemde oudergeleding uitgenodigd een bindende voordracht op te stellen. Wanneer de oudergeleding geen gebruik maakt van dit recht, is de raad van toezicht bevoegd een bindende voordracht te doen. De oudergeleding wordt geacht geen gebruik te maken van dit recht wanneer:
   (I) de oudergeleding verklaart van dit recht geen gebruik te maken, of
   (II) de oudergeleding niet binnen drie maanden na daartoe te zijn uitgenodigd tot een voordracht komt.

   De oudergeleding en de raad van toezicht kunnen gezamenlijk besluiten dat de in de vorige zin genoemde termijn van drie maanden eenmalig wordt verlengd met een periode van ten hoogste twee maanden.
6. De leden van de raad van toezicht worden benoemd voor een periode van vier jaar en zijn daarna- al dan niet aansluitend- éénmaal herbenoembaar.
   Een tussentijds benoemd lid van de raad van toezicht neemt op het rooster van aftreden de plaats in van zijn voorganger.
7. De raad van toezicht benoemt uit zijn midden een voorzitter. Onverminderd de gezamenlijke verantwoordelijkheid kan de raad van toezicht besluiten tot een onderlinge verdeling van taken en bevoegdheden.
8. Ingeval van vacatures behoudt de raad van toezicht zijn bevoegdheden onverminderd de verplichting om onverwijld maatregelen tot aanvulling van zijn ledental te nemen.
9. De leden van de raad van toezicht hebben recht op een honorering voor hun werkzaamheden; daarnaast hebben de leden van de raad van toezicht recht op een vergoeding van de in redelijkheid gemaakte onkosten. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij het advies van de Nederlandse Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen. De hoogte wordt vastgesteld door de raad van toezicht. De hoogte van het honorarium en de vergoede kosten worden in het jaarverslag vermeld.
10. Jaarlijks beoordeelt de raad van toezicht het functioneren van de raad van toezicht en het college van bestuur, evenals hun onderlinge functioneren en het functioneren van ieder lid van de raad van toezicht en iedere bestuurder afzonderlijk. De wijze waarop deze beoordeling plaatsvindt kan worden uitgewerkt in het reglement van de raad van toezicht.
11. Vacatures in de raad van toezicht worden intern en extern publiekelijk bekend gemaakt.
12. Eén van de leden van de raad van toezicht wordt in het bijzonder belast met het toezicht op- en de bewaking van – de catechetische aspecten van het (mede) katholiek onderwijs.

Artikel 13

Raad van toezicht; defungeren, ontslag en schorsing.

1. Een lid van de raad van toezicht defungeert:
   a. door zijn overlijden;
   b. doordat hij het vrij beheer over zijn vermogen verliest;

CONCEPT

c. door zijn onder curatele stelling;
d. door het verstrijken van de termijn waarvoor hij is benoemd, behoudens zijn eventuele herbenoeming, en door zijn vrijwillig aftreden (bedanken); of
e. door zijn ontslag.

2. De raad van toezicht is te allen tijde bevoegd om een lid van de raad van toezicht te schorsen. Indien een lid van de raad van toezicht is geschorst dient de raad van toezicht binnen drie maanden na ingang van de schorsing te besluiten tot voordracht tot ontslag van het lid van de raad van toezicht dan wel tot opheffing of handhaving van de schorsing. Bij gebreke van een besluit als bedoeld in de vorige volzinnen vervalt de schorsing. Een besluit tot handhaving van de schorsing kan slechts éénmaal worden genomen en de schorsing kan daarbij ten hoogste worden gehandhaafd voor drie maanden, ingaande op de dag waarop de raad van toezicht het besluit tot handhaving heeft genomen. Een lid van de raad van toezicht die is geschorst door de raad van toezicht wordt in de gelegenheid gesteld zich in een vergadering van de raad van toezicht te verantwoorden en zich daarbij door een raadsman te laten bijstaan.
3. Een besluit tot voordracht tot ontslag wordt niet genomen dan nadat het lid van de raad van toezicht over wiens ontslag wordt besloten vooraf de gelegenheid is geboden om te worden gehoord.

Artikel 14

Raad van toezicht; taken en bevoegdheden

1. De raad van toezicht heeft tot taak toezicht te houden op (het beleid van) het college van bestuur en op de algemene gang van zaken in de stichting. De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het toezicht op het waarborgen van de identiteit van het openbaar en bijzonder onderwijs. De raad van toezicht staat het college van bestuur met raad en advies terzijde. Bij de vervulling van hun taak richten de leden van de raad van toezicht zich naar het belang van de stichting en de door de stichting gevoerde organisatie. Het college van bestuur verschaft de raad van toezicht tijdig de voor de uitoefening van zijn taak noodzakelijke gegevens.
2. De raad van toezicht benoemt de (register) accountant van de stichting.
3. Met inachtneming van de wet- en regelgeving op het gebied van bescherming van privacy en persoonsgegevens, na overleg met het bestuur en na een daartoe genomen besluit, heeft de raad van toezicht of één of meer door de raad van toezicht gemachtigde leden toegang tot alle lokaliteiten van de stichting en het recht om te allen tijde inzage te krijgen in alle bescheiden en boeken van de stichting. De raad van toezicht kan zich daarbij voor rekening van de stichting en na overleg met het college van bestuur doen bijstaan door de (register)accountant van de stichting dan wel een door de raad van toezicht aan te wijzen deskundige.
4. Een lid van de raad van toezicht neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de stichting. Indien alle leden van de raad van toezicht een tegenstrijdig belang

CONCEPT

hebben, wordt het besluit genomen door de raad van toezicht onder schriftelijke vastlegging van de overwegingen.

Artikel 15

Raad van toezicht; werkwijze, vergadering en besluitvorming

1. De raad van toezicht vergadert zo dikwijls de voorzitter en zijn leden dat verzoeken, doch tenminste vijf keer per jaar. Ieder lid heeft één stem. De raad van toezicht besluit bij volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen, tenzij de wet of de statuten anders bepalen. Bij staking van de stemmen is het voorstel verworpen, tenzij er meer dan twee leden van de raad van toezicht ter vergadering aanwezig zijn; in dat geval heeft de voorzitter van de raad van toezicht een doorslaggevende stem.
2. Geldige besluiten kunnen slechts worden genomen, indien meer dan de helft van het aantal leden van de raad van toezicht ter vergadering aanwezig of vertegenwoordigd is.
   Zolang in een vergadering van de raad van toezicht alle stemgerechtigde leden aanwezig zijn, kunnen geldige besluiten worden genomen over alle aan de orde komende onderwerpen, mits met algemene stemmen, ook al zijn de door de statuten gegeven voorschriften voor het oproepen en houden van vergaderingen niet in acht genomen.
3. De vergaderingen van de raad van toezicht worden voorgezeten door de voorzitter, of, zo deze afwezig is, door een door de raad van toezicht uit zijn midden aangewezen persoon. De raad van toezicht wordt ondersteund door een bestuurssecretaris vanuit de organisatie.
4. De bijeenroeping van de vergaderingen van de raad van toezicht geschiedt door de secretaris van de raad van toezicht in opdracht van de voorzitter of door de leden die het houden van de vergadering hebben verlangd. De bijeenroeping geschiedt door middel van een brief of een langs elektronische weg toegezonden leesbaar en reproduceerbaar bericht, verzonden aan ieder lid van de raad van toezicht. Zij vermeldt plaats en tijdstip van de vergadering en de in de vergadering te behandelen onderwerpen. De termijn van oproeping bedraagt ten minste zeven dagen, de dag van de oproeping en die van de vergadering niet meegerekend. In spoedeisende gevallen – zulks ter uitsluitende beoordeling van de voorzitter – kan de termijn van oproeping worden verkort tot drie dagen, de dag van de oproeping en die van de vergadering niet meegerekend.
5. De notulen van een vergadering worden vastgesteld en ten blijke daarvan getekend door de voorzitter en een ander lid van de raad van toezicht dat de betreffende vergadering heeft bijgewoond, dan wel vastgesteld door een volgende vergadering en alsdan ten blijke van vaststelling door de voorzitter en een ander lid van de raad van toezicht aanwezig bij die volgende vergadering ondertekend.
6. De raad van toezicht kan ook buiten vergadering besluiten nemen, mits dit schriftelijk of door middel van een langs elektronische weg toegezonden leesbaar en reproduceerbaar bericht geschiedt en alle leden van de raad van toezicht zich voor het betreffende voorstel uitspreken. Een dergelijk besluit wordt aangetekend in het notulenregister van de raad van toezicht, dat

CONCEPT

door de secretaris van de raad wordt gehouden; de bescheiden waaruit van het nemen van een dergelijk besluit blijkt, worden bij het notulenregister bewaard.

7. De leden van het bestuur zijn, indien zij daartoe worden uitgenodigd, verplicht de vergaderingen van de raad van toezicht bij te wonen en aldaar alle door die raad verlangde inlichtingen te verstrekken.
8. De overige regeling van de werkwijze en besluitvorming van de raad van toezicht, alsmede de eventuele onderlinge verdeling van taken, geschiedt bij reglement raad van toezicht dat wordt vastgesteld door de raad van toezicht.

Artikel 16

Onverenigbare functies en hoedanigheden, tegenstrijdig belang.

1. Tenzij de raad van toezicht anders oordeelt, kunnen geen lid van het college van bestuur of de raad van toezicht zijn, personen die:
   a. zitting hebben in een organisatie van ouders en/of de medezeggenschapsraad verbonden aan een van de door de stichting in stand gehouden scholen;
   b. als bestuurslid verbonden zijn aan of in dienst van een organisatie welke pleegt betrokken te zijn bij de vaststelling van de arbeidsvoorwaarden van de medewerkers;
   c. voor wat betreft het lidmaatschap van de raad van toezicht, lid zijn of zijn geweest van het bestuur van de stichting, bestuurder zijn bij een andere organisatie in dezelfde sector of een organisatie in een aanpalende onderwijssector in hetzelfde voedingsgebied, dan wel lid zijn van een intern toezichtsorgaan bij een andere organisatie in dezelfde of aanpalende onderwijssector in hetzelfde voedingsgebied;
   d. voor wat betreft het lidmaatschap van het college van bestuur, personen die lid zijn of gedurende de voorafgaande vier jaar lid zijn geweest van de raad van toezicht van de stichting, dan wel personen die de functie van intern toezichthouder vervullen bij een andere organisatie in dezelfde sector of een aanpalende onderwijssector in hetzelfde voedingsgebied;
   e. zitting hebben in een college van burgemeester en wethouders of lid zijn van een gemeenteraad van een gemeente waarin de stichting openbare scholen in stand houdt;
   f. ambtenaar zijn in dienst van de gemeente waarin de stichting openbare scholen in stand houdt;
   g. of een zodanige andere functie bekleden dat het lidmaatschap van het bestuur of de raad van toezicht kan leiden tot onverenigbaarheid dan wel strijdigheid van deze functie met het belang van de stichting van wel tot ongewenste verstrengeling van belangen.
2. Tenzij de raad van toezicht anders oordeelt, kunnen voorts niet lid van de raad van toezicht zijn personen – en hun bloed- en aanverwanten tot de tweede graad - die (ex-) werknemer zijn van de stichting binnen drie jaar na het einde van het dienstverband.
3. Leden van het college van bestuur of de raad van toezicht evenals hun bloed- en aanverwanten tot de tweede graad mogen geen enkel rechtstreeks of zijdelings persoonlijk

CONCEPT

voordeel genieten uit leveringen aan of overeenkomsten met de stichting.

4. Het aanvaarden van (on)betaalde nevenfuncties door een lid van het college van bestuur is afhankelijk van de goedkeuring van de raad van toezicht. (On)betaalde nevenfuncties van bestuurders worden vermeld in het jaarverslag.
   Hoofd- en (on)betaalde nevenfuncties van leden van de raad van toezicht worden door hen gemeld bij de voorzitter van de raad van toezicht en vermeld in het jaarverslag.

Artikel 17

Jaarrekening en jaarverslag.

1. Het boekjaar van de stichting is gelijk aan het kalenderjaar.
2. Het college van bestuur is verplicht van de vermogenstoestand van de stichting zodanige aantekeningen te houden, dat daaruit te allen tijde haar rechten en verplichtingen kunnen worden gekend.
3. Per het einde van ieder boekjaar worden de boeken van de stichting afgesloten. Daaruit wordt door het bestuur een jaarrekening opgemaakt welke vergezeld wordt van een rapport van een (register)accountant binnen zes maanden na afloop van het boekjaar.
4. De (register)accountant wordt door de raad van toezicht benoemd en brengt gelijkelijk aan het college van bestuur en de raad van toezicht verslag uit betreffende zijn bevindingen.
5. Het college van bestuur stelt tevens een jaarverslag op over het afgelopen boekjaar. De omvang en opbouw van de eventuele bezoldiging van de college van bestuursleden alsmede de hoogte van de in enig jaar aan de college van bestuursleden en de raad van toezicht verstrekte vergoedingen worden opgenomen in het jaarverslag. Het jaarverslag wordt actief openbaar gemaakt.
6. De jaarrekening en het jaarverslag worden binnen zes maanden na het einde van een boekjaar vastgesteld en ten blijke daarvan door alle leden van het college van bestuur en de raad van toezicht ondertekend. Ontbreekt van één van hen de handtekening, dan wordt daarvan met opgave van redenen melding gemaakt.
7. De vaststelling van de begroting en de jaarrekening vindt plaats na overleg met de gemeenteraad van de gemeente(n) waarin de openbare scholen gevestigd zijn.

Artikel 18

Meerjarenbeleidsplan/Belanghebbendenbeleid en externe verantwoording.

1. Het college van bestuur stelt een meerjarenbeleidsplan op voor een periode van vijf jaar met een bijbehorende meerjarenbegroting. Het meerjarenbeleidsplan bevat meetbare doelstellingen, een prioritering van deze doelstellingen en een omgevingsanalyse, alsmede de uitgangspunten voor het kwaliteitszorgsysteem en het belanghebbendenbeleid.
2. Het college van bestuur brengt jaarlijks aan de gemeenteraad verslag uit omtrent zijn werkzaamheden. Het college van bestuur besteedt daarbij in ieder geval met betrekking tot de door de stichting in stand gehouden openbare scholen aandacht aan de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs. Dit verslag wordt openbaar gemaakt.

CONCEPT

Artikel 19

Vrijwaring en vrijtekening.

1. De stichting zal een lid van het college van bestuur van de stichting niet aansprakelijk stellen ter zake van schade die de stichting lijdt als gevolg van enig handelen of nalaten van een lid van het college van bestuur (hierna ook: “bestuurder”) in diens hoedanigheid van:
   - bestuurder van de stichting;
   - bestuurder of toezichthouder van een rechtspersoon waarover de stichting zeggenschap heeft (een “Dochter”). Van zeggenschap is sprake indien de stichting meer dan de helft van de stemrechten in de vergadering van aandeelhouders of meer dan de helft van de stemrechten van de leden kan uitoefenen en/of het recht heeft om een meerderheid van de bestuurders of toezichthouders te benoemen en/of af te laten treden;
   - bestuurder of toezichthouder van een rechtspersoon anders dan een Dochter, indien de bestuurder die functie op schriftelijk verzoek van de stichting en/of van een Dochter vervult.
2. De stichting zal een bestuurder schadeloos stellen ter zake van de schade die derden lijden als gevolg van enig handelen en/of nalaten van een bestuurder in diens hoedanigheid van bestuurder van de stichting en/of bestuurder of toezichthouder van een Dochter en tot vergoeding waarvan een bestuurder gehouden is op grond van een in kracht van gewijsde gegaan rechtelijk of arbitraal vonnis of van een met die derde(n) overeengekomen vaststellingsovereenkomst, mits is voldaan aan de in lid 3 van dit artikel genoemde voorwaarden. Onder een derde wordt ook een Dochter verstaan.
3. De verdediging in de procedure bedoeld in lid 2 wordt met instemming van de stichting gevoerd. De vaststellingsovereenkomst bedoeld in lid 2 kan uitsluitend worden gesloten met de uitdrukkelijke schriftelijke goedkeuring van de stichting. De bestuurder dient volledige medewerking aan de stichting te geven bij het voeren van de verdediging respectievelijk bij de desbetreffende schikkingsonderhandelingen.
4. Aan de in lid 1 omschreven vrijtekening en de in lid 2 omschreven vrijwaring kan een bestuurder geen rechten ontleden indien:
   - de schade het gevolg is van opzettelijk of bewust roekeloos gedrag van de bestuurder;
   - de bestuurder in redelijkheid niet kon menen in het belang van de stichting of Dochter te handelen;
   - het verweten handelen of nalaten als feitelijk of beoogd gevolg heeft dat de bestuurder of anderen in welk opzicht dan ook onrechtmatig worden bevoordeeld.
5. Aan de in lid 1 omschreven vrijtekening en de in lid 2 omschreven vrijwaring kan een bestuurder geen rechten ontlenen voor zover de schade als bedoeld in dit artikel is verzekerd en wordt vergoed door een verzekeraar. Ten aanzien van mogelijke vorderingen van verzekeraars van de stichting of derden op de bestuurder, kan de bestuurder uitsluitend rechten aan de vrijtekening en vrijwaring ontlenen, indien de betreffende schade niet is

CONCEPT

verzekerd of niet wordt vergoed door een verzekeraar.

6. Onder schade in de zin van dit artikel wordt mede verstaan de over enig te vergoeden bedrag verschuldigde wettelijke rente, de proceskosten welke een bestuurder gehouden is te voldoen en/of de ten behoeve van de verdediging van de bestuurder gemaakte rechtsbijstandkosten, inclusief de kosten van rechtsbijstand bij een officieel onderzoek, mits deze kosten in redelijkheid zijn gemaakt en in redelijke verhouding staan tot de omvang de schade.
7. Onder schade in de zin van dit artikel worden eveneens aan de bestuurder ter zake van enig handelen en/of nalaten in diens hoedanigheid van bestuurder van de stichting en/of bestuurder of toezichthouder van een Dochter door autoriteiten opgelegde boetes begrepen, voor zover vergoeding daarvan rechtens is toegestaan.
8. Kosten van de bestuurder gemaakt voor het voeren van verweer zullen door de stichting worden voorgeschoten tijdens een actie of procedure, mits de bestuurder zich schriftelijk en onherroepelijk jegens de stichting heeft verbonden tot terugbetaling daarvan indien uit een in kracht van gewijsde gegaan vonnis volgt dat hij geen aanspraak kan maken op vrijwaring door de stichting. De stichting kan nadere voorwaarden aan de uitbetaling verbinden, zoals het stellen van zekerheid.
9. De vrijtekening en vrijwaring voorzien in dit artikel blijven gelden voor een persoon die geen bestuurder meer is en komen ook ten goede aan de erfgenamen of legatarissen van de bestuurder.
10. Ook de leden van de raad van toezicht van de stichting kunnen aanspraak maken op de vrijtekening en vrijwaring als voorzien in dit artikel onder overeenkomstige toepassing van de hierin genoemde reikwijdte en voorwaarden.
11. Dit artikel kan zonder toestemming van de personen die aanspraak op vrijtekening en vrijwaring kunnen maken gewijzigd worden. Deze personen kunnen echter aanspraak blijven maken op de bescherming als geboden door dit artikel voor schade als gevolg van handelen of nalaten tijdens de periode dat dit artikel van kracht is.

Artikel 20

Reglement en (advies)commissies

1. Het college van bestuur is bevoegd, met voorafgaande goedkeuring van de raad van toezicht, één of meer reglementen vast te stellen waarin die onderwerpen worden geregeld, welke niet in deze statuten zijn vervat.
2. Een reglement mag niet met de wet of deze statuten in strijd zijn.
3. Het college van bestuur is met voorafgaande goedkeuring van de raad van toezicht bevoegd een reglement te wijzigen of op te heffen.
4. Voorts is het college van bestuur bevoegd één of meer andere (advies)commissies in te stellen. Alsdan worden de samenstelling, taken en bevoegdheden van een (advies)commissie bij reglement bepaald.

Artikel 21

CONCEPT

Personeel

1. Bij de benoeming van het aan haar scholen te verbinden personeel zal de stichting zich ervan verzekeren, dat het personeel de grondslag van de betreffende school onderschrijft en loyaal zal meewerken aan de doelstellingen van de betreffende school, zoals die mede ten aanzien van de openbare, katholieke, interconfessionele, protestants-christelijke en algemeen bijzondere grondslag in het schoolplan zijn omschreven. In afwijking van het bepaalde in de vorige volzin, kan van het onderwijsondersteunend personeel en van personeelsleden in tijdelijke dienst worden gevraagd de grondslag van de betreffende school te respecteren en voor zover van toepassing loyaal mee te werken aan de doelstellingen van de school, zoals die in het schoolplan zijn opgenomen.
2. Inzake het personeelsbeleid bij benoeming, overplaatsing en noodzakelijke vermindering van personeel wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de identiteit van de school en de levensbeschouwelijke overtuiging van de betrokken persoon.
3. In bijzondere omstandigheden is het college van bestuur bevoegd om van het bepaalde in de eerste twee leden van dit artikel af te wijken.
4. Indien de stichting catecheten benoemt en ontslaat, gebeurt dit in overeenstemming met de regels van het Algemeen Reglement voor Katholiek Onderwijs ter zake.

Artikel 22

Statutenwijziging

1. Het college van bestuur is met goedkeuring van de raad van toezicht bevoegd de statuten te wijzigen, met inachtneming van het bepaalde in artikel 8 leden 4 en 5.
2. Het besluit van de raad van toezicht tot het verlenen van goedkeuring behoeft twee/derde van de uitgebrachte stemmen in een vergadering, waarin alle leden van de raad van toezicht aanwezig of vertegenwoordigd zijn. Zijn in een vergadering waarin een voorstel als bedoeld in dit lid aan de orde wordt gesteld, niet alle in functie zijnde leden van de raad van toezicht aanwezig of vertegenwoordigd, dan zal binnen veertien dagen na het houden van de eerste vergadering een tweede vergadering worden bijeengeroepen, waarin alsdan, mits tenminste meer dan de helft van het aantal in functie zijnde leden van de raad van toezicht aanwezig is, met een meerderheid van ten minste twee/derde van de uitgebrachte stemmen besluiten omtrent een zodanig voorstel kunnen worden genomen.
3. Een statutenwijziging treedt eerst in werking nadat daarvan een notariële akte is opgemaakt en verleden.
4. Elk lid van het college van bestuur is bevoegd deze akte te doen verlijden. Het college van bestuur is verplicht een authentiek afschrift van de wijziging en een volledige doorlopende tekst van de gewijzigde statuten neer te leggen ten kantore van het door de Kamer van Kophandel gehouden handelsregister.
5. Mutatis mutandis geldt het bepaalde in dit artikel voor het besluit tot juridische fusie of juridische splitsing.

CONCEPT

Artikel 23

Ontbinding en vereffening

1. Het college van bestuur is bevoegd de stichting te ontbinden door middel van een besluit, genomen op dezelfde wijze als in voorgaand artikel met betrekking tot een besluit tot statutenwijziging is bepaald.
2. De liquidatie geschiedt door het college van bestuur onder toezicht van de raad van toezicht.
3. De stichting blijft na haar ontbinding voortbestaan voor zover dit tot vereffening van haar vermogen nodig is. Aan haar naam wordt toegevoegd: “in liquidatie”.
4. Indien als gevolg van een college van bestuursbesluit de stichting is ontbonden, treden als vereffenaars van het vermogen van de ontbonden stichting de college van bestuursleden op. Op deze vereffenaars zijn de bepalingen van de wet en deze statuten omtrent de benoeming, de schorsing en het ontslag van college van bestuursleden van toepassing.
5. Een vereffenaar heeft dezelfde bevoegdheden, plichten en aansprakelijkheid als een college van bestuurslid.
6. Een eventueel batig saldo wordt uitgekeerd aan een door de raad van toezicht aan te wijzen algemeen nut beogende instelling die als zodanig in aanmerking komt voor een vrijstelling van schenkingsrecht als bedoeld in de Successiewet 1956 en waarvan het doel zoveel mogelijk met dat van de stichting overeenkomt.
7. Na afloop van de vereffening blijven de boeken, bescheiden en andere gegevensdragers gedurende zeven jaar berusten bij de persoon, door de vereffenaars daartoe benoemd.

Artikel 24

Ernstige taakverwaarlozing of functioneren in strijd met de wet.

De gemeenteraad van de gemeente Arnhem is in geval van ernstige taakverwaarlozing door het college van bestuur of functioneren in strijd met de wet bevoegd maatregelen te nemen die hij nodig acht om de continuïteit van het onderwijsproces te waarborgen voor zover het openbaar onderwijs betreft.

CONCEPT

Aan: De voorzitter van de gemeenteraad

Betreft: Verzoek tot houden interpellatie (conform art. 40 RvO)

Onderwerp: Het niet informeren van de raad over het onderzoek naar een diverse organisatie

Arnhem, 17 november 2020

Geachte voorzitter,

In de raadsbrief “Op weg naar een Programma Inclusie” van 6 februari 2018 deelde het college aan de raad mee dat gemeente Arnhem aan een onderzoek van de Universiteit Tilburg naar diversiteit en inclusie in de ambtelijke organisatie zou deelnemen. Het verbaasde ons dat wij na zo lange tijd taal noch teken van u hebben mogen ontvangen over de voortgang c.q. resultaten van dit belangwekkende onderzoek. Op 14 juli heeft de ChristenUnie hierover dan ook schriftelijke vragen gesteld. Wij kregen daarop bijna drie maanden later een tamelijk onduidelijk antwoord, dat eigenlijk nauwelijks iets verklaart. Dat antwoord luidde als volgt:

“*Overigens wel met een bredere benadering dan die van de universiteit Tilburg welk traject wij, mede door het ontbreken van een brede scope, destijds niet hebben doorgezet.”*

U verklaart hier dus dat het onderzoek niet is voltooid en niet is uitgemond in een afgeronde, aan u aangeboden rapportage van de betrokken professor van de universiteit van Tilburg. Ook de wethouder inclusie heeft – langs informele weg – desgevraagd gezegd dat deze rapportage er niet is. Daarna hebben wij een persoonlijk onderhoud gehad met de burgemeester hierover, die het bestaan van deze rapportage ook ontkende. Tot slot heeft de wethouder personeel en organisatie ook aangegeven dat er geen afgerond rapport is.

Inmiddels is tot onze verbazing de integrale tekst van het rapport, dat volgens meerderen van u en ook blijkens het antwoord op de door ons hierover gestelde vragen niet zou bestaan, plotsklaps op iBabs voor iedereen te lezen. Dat is buitengewoon merkwaardig. Het verbaast ons dat wij als fractie die meermalen navraag heeft gedaan naar dit rapport, niet over deze plotseling vondst zijn geïnformeerd met een toelichting op wat er is gebeurd en waar dit rapport nu ineens vandaan komt.

Het is naar onze mening noodzakelijk dat de gemeenteraad op korte termijn een oordeel kan geven over de manier waarop u als college met deze kwestie bent omgegaan. Hoe kan het dat meerdere van uw leden en hoge ambtenaren ontkennen van het bestaan van dit rapport te weten terwijl het er nu wel blijkt te zijn? Wat is er gebeurd? Wie wist wat op het moment dat het antwoord op onze eerdere vragen in uw collegevergadering aan de orde is geweest; het moment dat u als college heeft besloten te antwoorden zoals u hebt gedaan terwijl er nu een geheel andere werkelijkheid blijkt te zijn?

Voorop staat dat de ChristenUnie van mening is dat het college heeft verzuimd aan haar inlichtingenplicht naar de raad te voldoen door niet binnen een redelijke na ontvangst het rapport de raad daarover te informeren. Daarnaast is de gemeenteraad door middel van de beantwoording van onze eerdere schriftelijke vragen waarin het bestaan van de rapportage wordt ontkent, foutief geïnformeerd. Hierover zult u zich naar de gemeenteraad toe moeten verantwoorden.

Voorts vinden wij wat wordt gemeld aan voortgang op het punt van het zorgdragen voor een inclusieve organisatie zeer mager. Is dit werkelijk wat in bijna drie jaar is bereikt terwijl het toch gaan om een in het coalitieakkoord expliciet benoemd speerpunt? Wij zullen daarop in een later stadium nog afzonderlijk op terugkomen.

Wij stellen u mede naar aanleiding van het bovenstaande de volgende vragen:

1. Waarom is de raad niet zo spoedig als redelijkerwijs mogelijk was geïnformeerd over het aanbieden van de definitieve rapportage door de onderzoekers?
2. Hoe is het mogelijk dat dit rapport kennelijk deze week opeens boven water is gekomen?
3. Welke bestuurder(s) draagt/dragen verantwoordelijkheid voor het feit dat de ontvangen rapportage niet is doorgeleid naar de gemeenteraad of mogen wij u daar als voltallig college verantwoordelijk voor houden? In welke vergadering van uw college is besloten niets met het rapport te doen en welke stukken en adviezen hebben aan dit besluit ten grondslag gelegen? Wilt u ons deze stukken per direct doen toekomen? Welk advies of voorstel heeft ten grondslag gelegen aan de beantwoording van de vragen die wij hierover eerder stelden en die naar nu blijkt in strijd te zijn met de werkelijkheid?

Hoogachtend,

Nathalie Nede - ChristenUnie

Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij

L.S.,

In de Raadsbrief van 10 november 2020 schrijft het college aan de raad van de gemeente Arnhem het volgende over ons onderzoek dat we in 2018 en 2019 samen met de gemeente Arnhem hebben verricht:

“In onze ogen was het rapport niet voldragen, omdat er destijds kanttekeningen zijn geplaatst bij onder andere de gevolgde methodiek op de representativiteit van de respons en op het gebruik van statistische analyses. Het onderzoekstraject is dus niet volledig afgerond en het toenmalige hoofd P&O heeft de samenwerking na twee gesprekken beëindigd.”

Als betrokken onderzoeksleider moet ik bezwaar maken tegen deze formulering. Wat hier gesteld wordt is eenvoudigweg niet waar. Ten eerste, ik heb meerdere gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de gemeente, waaronder op ambtelijk topniveau, naar aanleiding van ons rapport. Uiteraard zijn er vragen gesteld over de gevolgde methoden en uitkomsten van het onderzoek, maar die vragen heb ik afdoende beantwoord. Op geen enkel moment is echter van enige kanttekening op de gevolgde methodiek, op de representativiteit van de respons en op het gebruik van statistische analyses sprake geweest. Als de gemeente dergelijke kanttekeningen zou hebben gehad, had ze die met mij moeten bespreken, maar dat heeft ze niet gedaan. Het is dan ook volstrekt onacceptabel dat de gemeente nu de kwalificatie ‘onvoldragen’ toekent en dat publiekelijk uitspreekt over ons onderzoek zonder aan te kunnen geven welke die kanttekeningen dan wel zouden zijn. Feiten graag, geen insinuaties.

Ten tweede, het onderzoeksproject is wel terdege volledig afgerond. De data zijn verzameld, de gegevens geanalyseerd, de vraagstelling beantwoord, de doelstelling gerealiseerd, het eindrapport ligt er al bijna twee jaar en de rekening is betaald. Alles wat we aan het begin hadden afgesproken, is gerealiseerd.

Ten derde heeft het toenmalige hoofd P&O de samenwerking helemaal niet beëindigd. Die was al tot een eind gekomen omdat het project af was. Uiteindelijk heb ik zelf in juni 2019 besloten om geen gesprekken meer te voeren met de gemeente omdat ik merkte dat de gemeente kennelijk niet zat te wachten op de uitkomsten ervan. Men stond in de ontkenningsstand en wilde niet onder ogen zien dat er dingen gebeuren die op gespannen voet staan met de Algemene Wet Gelijke Behandeling. Dan wordt elk gesprek zinloos.

Het lijkt erop dat men de boodschapper van het onwelgevallige nieuws bekritiseert, of in dit geval zijn methode, om de aandacht van het nieuws zelf af te leiden. De maatregelen waar de raadsbrief naar verwijst, duiden er niet op dat men de conclusies van het rapport serieus wil nemen. Het is jammer dat de gemeente Arnhem het goede voorbeeld van andere gemeentes niet wenst te volgen.

Hoogachtend,

Dr. Hans Siebers
Tilburg University

Aan de gemeenteraad

Datum	: 10 november 2020
Zaaknummer	: 490724
Contactpersoon	: Stef Schuijt
Telefoonnummer	: 026 3773293

Onderwerp: aanvullende vraag n.a.v. art. 44-antwoordbrief college van 6 oktober jl. over 'etnisch profileren'

Geachte voorzitter en leden,

Op 6 oktober jl. zonden wij uw raad de antwoorden toe op de vragen die de fractie van de ChristenUnie ons had gesteld op basis van artikel 44 van het RvO over het onderwerp 'etnisch profileren' (zaaknr. 490724). In haar vragen had de ChristenUnie ons ook gevraagd naar de stand van zaken met betrekking tot een onderzoek van de Universiteit Tilburg, waarover wij u in een raadsbrief van 6 februari 2018 hadden laten weten dat wij daarin participeerden. In ons antwoord op de art. 44-vragen (bij vraag 3.) hebben wij aangegeven, dat dit onderzoekstraject met de Universiteit Tilburg destijds niet is doorgezet.

Naar aanleiding van ons antwoord van 6 oktober jl. heeft de ChristenUnie ons de vervolgvraag gesteld - nadat zij vernomen had dat de Universiteit Tilburg wel een rapport zou hebben aangeleverd in het kader van bovengenoemd onderzoekstraject - om dit rapport alsnog aan de raad te verstrekken. Hierbij voldoen wij aan dit verzoek. In de ogen van de opsteller van dit rapport moet dit document als eindrapport van het gehouden onderzoekstraject worden gezien. In onze ogen was het rapport niet voldragen, omdat er destijds kanttekeningen zijn geplaatst bij onder andere de gevolgde methodiek op de representativiteit van de respons en op het gebruik van statistische analyses. Het onderzoekstraject is dus niet volledig afgerond en het toenmalige hoofd P&O heeft de samenwerking na twee gesprekken beëindigd.

Voor ons is het streven naar meer diversiteit en het zijn van een inclusieve organisatie van groot belang. Dat is ook de aanleiding geweest van het toenmalige hoofd P&O om op 14 december 2017 een ambtelijke opdracht aan de Universiteit Tilburg te verstrekken om de verbeterruimte in gelijke kansen en inclusie in kaart te brengen.

Ondanks het gegeven dat het onderzoek destijds niet is afgerond wil dat niet zeggen dat er niets is gedaan met het onderwerp Diversiteit en Inclusie.
We zijn ons ervan bewust dat we ons in ons personeelsbeleid nog teveel onbewust laten leiden door ingesleten beelden en patronen, vooral ten aanzien van ons wervings- en selectiebeleid.

Stadskantoor - Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 59 • 6800 LK Arnhem
Telefoon 0800-1809 • Fax 026-3774830 • www.arnhem.nl

Daarom is daar ook in het bijzonder veel aandacht naar uitgegaan bij onze verdere aanpak. Inclusie en diversiteit blijft dus een ontzettend belangrijk thema waar in toenemende mate aandacht naar uit zal blijven gaan.
In de eerdere beantwoording zijn hiervan verschillende voorbeelden gegeven zoals de ondertekening van het (landelijke) Charter Diversiteit, het traineeproject 'werken zonder te beperken', de 'All-Inclusive-week', lezinglunches, en een grote 'Meet-and-Greet' met Arnhem Divers & Jong. Ook trainingen als 'selecteren zonder vooroordelen' (aanbeveling 2 uit rapport) en 'deep democracy' zijn inmiddels gegeven en door veel ambtenaren bijgewoond. Daarnaast zijn met alle managementteams gesprekken gevoerd over de vraag hoe diversiteit en inclusie binnen de clusters versterkt kunnen worden.
Verder is bij de werving en selectie van nieuwe trainees (begin 2020) nadrukkelijk divers geworven en is op vele manieren aandacht aan 'Diversity Day' besteed, waaronder het vaststellen van een Intern Charter Diversiteit waarin acht concrete acties voor de toekomst zijn opgenomen. De conclusie is dat we de nodige inspanningen doen en waarvan we verwachten dat ze leiden tot meer diversiteit in onze organisatie. We gaan dat toetsen door deelname aan de Nederlandse Inclusiviteits Monitor, in het voorjaar worden daarvan de resultaten verwacht. We zijn voornemens deze monitor iedere 2 jaar uit te voeren en het thema ook in een volgend medewerkers onderzoek een plek te geven. Als 0-meting ontvangen wij binnenkort van het CBS een overzicht van het aantal medewerkers (geanonimiseerd) met een migratie-achtergrond (tot op heden onbekend).

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

R.J.M. van Wuijtswinkel A. Marcouch

Bijlage:

- Rapport Universiteit Tilburg *'Naar een diverse organisatie van de gemeente Arnhem. Verbeterruimte in gelijke kansen en inclusie van diverse medewerkers. Onderzoeksrapport'* (februari 2019)

Naar een diverse organisatie van de gemeente Arnhem

Verbeterruimte in gelijke kansen en inclusie van diverse medewerkers

Onderzoeksrapport

Februari 2019

Hans Siebers
Tilburg University
h.g.siebers@tilburguniversity.edu

Voorwoord

In 2018 is in samenwerking tussen Tilburg University (TiU) en de gemeente Arnhem een onderzoek verricht naar diversiteit in de personeelssamenstelling en personeelsstromen van de gemeente. Dit rapport doet verslag van het onderzoek en presenteert de resultaten ervan plus de erop gebaseerde aanbevelingen. Wil hier mijn grote dank uitspreken aan een ieder die het onderzoek mogelijk heeft gemaakt, zoals Arthur Verstegen, Paul Bosch, Désirée Veer, Cleide Argolo da Silva, Albert-Jan Matser, Wilco Liebrand en Margreet Hekman, en aan iedereen die onze vragen heeft beantwoord. De interviews zijn in een open en goede sfeer verlopen. Mijn dank gaat ook uit naar Marissa Koster voor haar bijdrage aan de dataverzameling en –analyse alsmede aan de studentassistenten die de interviewopnames hebben uitgewerkt.

Tilburg, 5 februari 2019.

Hans Siebers

Inleiding

Diversiteit is onvermijdelijk gezien de veranderende samenstelling van de arbeidsmarkt wat betreft mensen met verschillende afkomst, leeftijd en gender. Als organisaties daadwerkelijk openstaan voor diversiteit, zijn ze in staat om de beste mensen aan te trekken op de arbeidsmarkt en om hun kwaliteiten optimaal te benutten. Daarnaast vervullen publieke organisaties als gemeentes een voorbeeldfunctie ten aanzien van de arbeidsmarkt als geheel in het creëren van gelijke kansen voor sollicitanten en medewerkers met verschillende demografische kenmerken.

Dat gaat niet vanzelf. Er zijn weinig organisaties die de kansen van een divers personeelsbestand in termen van afkomst, leeftijd en gender optimaal weten te benutten. Het doel van het onderzoek bij de gemeente Arnhem was:

1. Het vaststellen van de verbeterruimte in de instroom en doorstroom van medewerkers met verschillende kenmerken in relatie tot te realiseren werkprocessen bij de gemeente.
2. Het vaststellen van de factoren die die verbeterruime bepalen bij de gemeente.
3. Het formuleren van doelgerichte en concrete aanbevelingen om die verbeterruimte daadwerkelijk te benutten bij de gemeente.

We hebben ons alleen op de gemeente Arnhem gericht, niet op degenen die werken of hebben gesolliciteerd bij de Connectie.

Definities

We hebben ons wat diversiteit betreft hoofdzakelijk gericht op afkomst, met een spin-off naar leeftijd en gender. Afkomst hebben we in lijn met de definities van het Centraal Bureau voor de Statistiek bepaald aan de hand van de geboorteplaats van beide ouders. Als die geboorteplaats van een van hen zich buiten Nederland bevindt, is er sprake van een persoon met een migratie-achtergrond. De geboorteplaats van de persoon zelf bepaalt of hij of zij een eerste dan wel tweede generatie migratie-achtergrond heeft. Wat die plaats betreft maakt het CBS een onderscheid tussen zogenaamde 'westerse' en 'niet-westerse' gebieden. Die laatste betreffen Latijns Amerika, de Cariben, Afrika, het Midden-Oosten en Azië, met uitzondering van Japan en Indonesië. Die laatste landen worden door het CBS tot de 'westerse' wereld gerekend. Wij hebben mensen met een Indische of Indonesische achtergrond echter meegenomen in de categorie 'niet-westers' omdat hun participatie op de arbeidsmarkt eerder te vergelijken is met 'niet-westerse' migranten dan met 'westerse' migranten. Leeftijd hebben we gemeten door respondenten naar hun geboortejaar te vragen. Gender hebben we bepaald aan de hand van hun antwoord op de vraag of ze man of vrouw zijn.

Als afhankelijke variabelen hebben we meegenomen:

1. Hun vertegenwoordiging bij degenen die solliciteren op vacatures van de gemeente.
2. Hun vertegenwoordiging bij degenen die worden aangenomen bij sollicitaties.
3. Hun vertegenwoordiging in het personeelsbestand van de gemeente.
4. Hun vertegenwoordiging in het functiegebouw van de gemeente.
5. Hun ervaring met inclusie.

Ad 1: Hier staat de vraag centraal of mensen met verschillende afkomst, leeftijd en gender evenredig vertegenwoordigd zijn bij werving, bij degenen die op vacatures van de gemeente solliciteren. Dat hebben we alleen kunnen meten, maar niet verklaren. We hebben geen vergelijking kunnen maken tussen degenen die wel of niet bij de gemeente solliciteren.

Ad 2: Bij selectie gaat het om de vraag of afkomst, leeftijd en gender verschil maken in de kansen als sollicitant om te worden aangenomen. Als dat verschil maakt, kunnen we op basis van vergaarde gegevens vaststellen door welke factoren dat verschil bepaald wordt.

Ad 3: Dan stelt zich de vraag of mensen met verschillende kenmerken evenredig vertegenwoordigd zijn bij degenen die bij en voor de gemeente werken. Hier hebben we zowel medewerkers meegenomen die in dienst zijn van de gemeente zelf als mensen die in een inhuurconstructie bij de gemeente werken, bij voorbeeld gedetacheerd door een detacheringsbureau of als uitzendkracht.

Ad 4: Vervolgens komt de vraag aan de orde waar degenen die werken bij de gemeente terug te vinden zijn in het functiegebouw. Zijn mensen met verschillende achtergronden evenredig verdeeld over de verschillende functieniveaus van de gemeente? Hier hebben we als uitgangspunt genomen dat functieniveaus corresponderen met salarisschalen. We hebben respondenten gevraagd naar hun salarisschaal en inhuurkrachten gevraagd met welke salarisschaal bij de gemeente hun werk overeenkomt.

Ad 5: Vertegenwoordiging betreft het sociologische vraagstuk van (on)gelijke kansen. Daarnaast gaat diversiteit ook over het sociaalpsychologische vraagstuk van inclusie, acceptatie en welbevinden. Zijn er wat dat betreft verschillen aanwezig zijn tussen mensen met verschillende kenmerken? Die hebben we gemeten aan de hand van de volgende items:

Inclusie psychologisch:

- Ik voel soms wel wat spanning naar collega's toe.*
- Mijn collega's en leidinggevenden accepteren me echt wel zoals ik ben.
- Ik heb niet veel zelfvertrouwen in de omgang met collega's.*
- Ik voel me echt zelfverzekerd naar mijn collega's toe.
- Als ik leidinggevende zou worden, weet ik niet of collega's dat wel zouden accepteren.*
- Ik moet dubbel mijn best doen om dezelfde waardering te krijgen als andere collega's.*
- Ik stoor me wel eens aan mijn collega's.*
- Ik heb op het werk hier wel eens het gevoel gehad dat ik gediscrimineerd werd of onheus bejegend werd.*

Inclusie gedrag:

- Zelfstandig willen werken.*
- Ik ben vooral op mijn werk zelf gericht en minder op de omgang met anderen.*
- Sommige collega's vermijden contact met me.*
- Collega's maken wel eens grapjes of opmerkingen die ik niet leuk vind.*
- Ik stel aan mijn leidinggevende van de gemeente wel eens voor hoe we dingen anders of beter kunnen doen.
- In teamvergaderingen laat ik niet graag mijn mening horen.*
- Ik ben regelmatig proactief op mijn werk.
- Ik vind het lastig om collega's feedback te geven.*
- Ik vind het soms lastig om me te uiten op mijn werk.*

Items voorzien van een * zijn gespiegeld als indicator van inclusie. Benadrukt moet worden dat beide vraagstukken, zowel dat van gelijke kansen als dat van inclusie, van belang zijn voor diversiteit en dat ze in grote mate samenhangen. Aandacht voor het ene kan niet zonder aandacht voor het andere.

Voor de overige gehanteerde variabelen verwijs ik naar Tabel 1 (zie bijlagen).

Methoden

We hebben in 2018 de volgende methoden toegepast. Ten eerste hebben we interviews afgenomen om mogelijke relevante issues op het spoor te komen. Daartoe hebben we drie flankerende en oriënterende interviews afgenomen met onder andere enkele HR medewerkers en het hoofd van de HR afdeling. De hoofdmoot van deze eerste fase bestond uit het afnemen van 27 semigestructureerde *in-depth* interviews met:

A. 16 medewerkers:
   - 10 mannen, 10 vrouwen.
   - Gemiddelde leeftijd 43,4 jaar.
   - 8 niet-migrant, 8 niet-westers migrant of Indonesische achtergrond.
B. 4 supervisors.
C. 6 sollicitanten:
   - 4 mannen, 2 vrouwen.
   - Gemiddelde leeftijd rond de 43,3 jaar.
   - 4 niet-migranten, 1 ‘westers’ migrant en 1 ‘niet-westerse’ migrant
D. 2 selecteurs.

In de tweede fase zijn we nagegaan of deze bevindingen van de interviews representatief zijn voor de organisatie als geheel en voor de sollicitantenpopulatie. Ook hebben we daarin de mate van (on)gelijkheid en inclusie gemeten en de vraag beantwoord welke factoren die (on)gelijkheid en inclusie bepalen. Daartoe hebben we twee enquêtes uitgezet: een onder alle medewerkers en degenen die werken voor de gemeente, en een onder alle sollicitanten die sinds de zomer van 2018 bij de gemeente gesolliciteerd hebben.

Wat de medewerkersenquête betreft hebben 1290 medewerkers en inhuurkrachten de uitnodiging ontvangen om de digitale vragenlijst in te vullen. Dat hebben 458 van hen daadwerkelijk gedaan, oftewel 35,5 procent, in de volgende samenstelling:

A. Gender: 45,2 procent mannen; 54,8 procent vrouwen.
B. Afkomst:
   i. Niet-migrant (402) 87,8 procent.
   ii. Westers migrant (15) 3,3 procent.
   iii. Niet-westers migrant (26) 5,7 procent.
   iv. Indonesisch (15) 3,3 procent.
C. Leeftijd: gemiddeld 48,3 jaar.
D. Duur dienstverband: gemiddeld 15,2 jaar.

Daarnaast zijn 566 sollicitanten uitgenodigd via email om de sollicitantenenquête online in te vullen. Uiteindelijk hebben 167 ervan aan de uitnodiging gevolg gegeven en de enquête volledig ingevuld. Zij vertegenwoordigen een respons van 29,5 procent met als samenstelling:

A. Gender: 71,9 procent mannen; 28,1 procent vrouwen.
B. Afkomst:
   a. Niet-migrant (142) 85,0 procent.

b. Westers migrant (7) 4,2 procent.
c. Niet-westers migrant (13) 7,8 procent.
d. Indonesisch (5) 3,0 procent.

C. Gemiddelde leeftijd: 45,7 jaar.

De bevindingen uit de interviews kunnen als indicatief worden beschouwd voor de betrokken populaties. De respons van beide enquêtes is naar behoren en de bevindingen ervan mogen als representatief worden beschouwd met een klein voorbehoud bij de sollicitanten vanwege de niet al te grote N.

In de data-analyse hebben we ons laten leiden door de gebruikelijke standaarden en methoden van kwalitatieve en kwantitatieve analyses. We hebben in hoofdzaak gebruikt gemaakt van lineaire regressie-analyses en van *structural equation modeling* waar een grote mate van precisie gewenst is. Het is in vrijwel alle gevallen gelukt om geconstateerde ongelijkheden volledig te kunnen verklaren, anders gezegd om de factoren te identificeren die die ongelijkheden bepalen. Dat heeft mede te maken met het feit dat we de vragenlijsten hebben laten ‘voeden’ door de bevindingen uit de interviews. De hieronder gepresenteerde conclusies zijn gebaseerd op meerdere soorten data die elkaar bevestigen, tenzij anders aangegeven.

Afkomst

1. Werving en afkomst

Het lukt de gemeente niet goed om mensen met een migratie-achtergrond te interesseren om te solliciteren op haar vacatures. Van de sollicitanten heeft 4,2 procent een ‘westerse’ migratie-achtergrond, 7,8 procent een ‘niet-westerse’ en 3,0 procent een Indonesische achtergrond. Voor de landelijke bevolking liggen deze percentages voor ‘westers’ plus Indonesisch op 10,1 procent en voor ‘niet-westers’ op 13,1 procent (opendata.cbs.nl). In de gemeente heeft 11,5 procent van de bevolking een ‘westerse’ (inclusief een Indonesische) migratie-achtergrond en 20,1 procent een ‘niet-westerse’ migratie-achtergrond (opendata.cbs.nl).

Voor mensen met een ‘westerse’ achtergrond zijn de lagere percentages nog niet zo vreemd omdat zij veelal hier naartoe komen met een contract op zak bij een bedrijf, waardoor ze minder actief hoeven te zijn op de arbeidsmarkt. Mensen met een ‘niet-westerse’ achtergrond zijn echter sterk ondervertegenwoordigd te midden van de sollicitanten. Hun percentage van 7,8 procent blijft achter bij het landelijk gemiddelde van 13,1 procent en zelfs fors achter bij de 20,1 procent van de stedelijke bevolking.

Tabel 2 (zie bijlagen) laat zien dat sollicitanten met een migratie-achtergrond significant meer behoefte hebben aan informatie in de advertentietekst over hun doorgroeimogelijkheden, de werksfeer en de baanzekerheid die de gemeente hen kan bieden. De 14 vacatureteksten die we bestudeerd hebben, gaven daar echter niet of nauwelijks uitsluitsel over. Hier ligt dus een mogelijkheid om vacatures bij de gemeente aantrekkelijker te maken voor mensen met een migratie-achtergrond door deze zaken in de werving sterker te benadrukken.

2. Selectie en afkomst

Op het eerste gezicht maakt afkomst geen verschil om aangenomen te worden bij sollicitaties. De berekening van de gebruikelijke ongelijkheid tussen sollicitanten zonder een migratie-achtergrond enerzijds en sollicitanten met een ‘niet-westerse’ of Indonesische achtergrond anderzijds laat zien dat die ongelijkheid niet significant is: een regressie-effect van B = -0,062, p = 0,426.

Als we echter corrigeren voor wie daadwerkelijk bij de gemeente is begonnen, voor de verwachting vooraf dat je de baan zult krijgen en voor aanvullende cursussen en trainingen hebben gevolgd, wordt de kans dat sollicitanten met een ‘niet-westerse’ of Indonesische achtergrond niet worden aangenomen wel significant (p = 0,049) en wel 14,6 procent (zie Tabel 3).

De kansen ten voordele van sollicitanten met een ‘niet-westerse’ of Indonesische migratie-achtergrond worden geheel en al gecompenseerd of geneutraliseerd door factoren die ten nadele van hen uitwerken (Tabel 4 en 5). Deze factoren samen reduceren het oorspronkelijke effect van -0,146 tot -0,012 en wordt daarmee sterk insignificant (p = 0,864). Dat betekent dat

we met die factoren de gehele ongelijkheid naar afkomst kunnen verklaren. Een van deze factoren, die een kleine bijdrage levert, is het feit dat meer sollicitanten zonder een migratie-achtergrond op vacatures solliciteren vanuit een positie als uitzendkracht bij de gemeente. Die positie vergroot hun kansen om te worden aangenomen. Zij zelf en hun werk zijn dan bekend bij de gemeente en dat werkt in hun voordeel.

Veruit de belangrijkste factor vormt echter de variabele Uitsluiting. Dat is een variabele die gemeten is door meerdere items (zie Tabel 1) die verwijzen naar ervaringen van afwijzing bij sollicitaties, van ervaren discriminatie bij het zoeken naar een baan, van miskenning van hun kwaliteiten op de arbeidsmarkt en van twijfel omtrent hun kansen op de arbeidsmarkt. Het gaat dus niet om factoren die legitiem verschil kunnen maken bij sollicitaties, zoals opleidingsniveau, mate van aansluiting van de opleiding, kwaliteit van opleiding, vaardigheid in het Nederlands of relevante (gemeentelijke) werkervaring. Deze legitieme werkgerelateerde variabelen spelen hier geen rol. Dat betekent dat we hier te maken hebben met op zijn minst een indirecte vorm van ongelijke behandeling.

De items die samen de variabele Uitsluiting vormen en verantwoordelijk zijn voor vrijwel de gehele ongelijkheid naar afkomst bij selectie, wijzen echter ook op meer directe vormen van ongelijke behandeling. Het vermoeden van discriminatie en onterechte afwijzing bij sollicitaties speelt hier een belangrijke rol. Ik onderstreep hier vermoeden, want ik kan op basis van onze gegevens niet vaststellen of dat daadwerkelijk het geval was in de ervaringen waar de respondenten naar verwijzen. Dat kunnen ze zelf veelal ook niet, omdat zeer waarschijnlijk selecteurs bij eerdere sollicitaties hen niet ronduit gezegd hebben dat ze afgewezen zijn vanwege hun afkomst. Dat vermoeden werpt echter zijn schaduw vooruit bij volgende sollicitaties. Het maakt betrokkenen onzeker, argwanend of afwachtend waardoor ze tijdens een volgend sollicitatiegesprek minder uit de verf komen, of leidt juist tot stoer of nonchalant gedrag als afweermechanisme. Al deze reactievormen ondermijnen hun kansen om te worden aangenomen. Hun negatieve ervaringen uit het verleden werken dus door als een soort bagage die ze meenemen naar de sollicitatieprocedure bij de gemeente. Niet iedereen slaagt erin die bagage af te schudden.

Uitsluiting slaat dus op ervaringen uit het verleden. Dat roep de vraag op of Uitsluiting niet ook van toepassing is op het sollicitatieproces bij de gemeente zelf. Vindt er ook discriminatie plaats in de sollicitatiegesprekken bij de gemeente zelf? Dat is moeilijk vast te stellen omdat je als onderzoeker niet in de diepere lagen van het bewustzijn en gedrag van selecteurs kunt afdalen, zo gezegd. In ieder geval kunnen we vaststellen dat het de gemeente niet lukt om die negatieve bagage uit het verleden van sollicitanten met een ‘niet-westerse’ of Indonesische achtergrond volledig te neutraliseren. Het lukt de gemeente niet om hen een dusdanige handreiking te geven en een dusdanige openheid te creëren bij sollicitatieprocedures dat de kwaliteiten van sollicitanten met een dergelijke achtergrond wél helder voor het voetlicht komen. In de interviews is duidelijk geworden dat dat te veel afhankelijk is van de toevallige goodwill van afzonderlijke selecteurs. Er is geen sprake van beleid dat ervoor zou zorgen dat er voldoende vertrouwen en welwillendheid wordt geschapen in het sollicitatiegesprek zodat sollicitanten met deze achtergrond hun reserves kunnen laten varen.

Het mechanisme dat er vooral voor zorgt dat sollicitanten met een ‘niet-westerse’ of Indonesische achtergrond slechter uit de verf komen bij een sollicitatiegesprek vormt het beoordelen van sollicitanten op hun vermeende persoonlijkheidskenmerken. Selecteurs beoordelen sollicitanten niet alleen op werkgerelateerde aspecten zoals hun expertise, vaardigheden en vermogen om in hun toekomstige functie goede resultaten te boeken, maar ook op de vraag of ze als persoon goed in de processen passen en of ze een goede match zullen vormen met het team of de spelers in het betrokken netwerk. Dat verkleint de kansen van sollicitanten met een ‘niet-westerse’ of Indonesische migratie-achtergrond op meerdere manieren.

Ten eerste concentreren zij zich vooral op het profileren van precies die werkgerelateerde aspecten, terwijl de selecteurs op zijn minst evenveel waarde hechten aan die vermeende persoonlijkheidskenmerken. Dat betekent een gedeeltelijke mismatch tussen de aspecten waarop betrokken sollicitanten met een ‘niet-westerse’ of Indonesische achtergrond zich concentreren en de aspecten waarop zij door selecteurs worden beoordeeld. Betrokken sollicitanten richten zich op die werkgerelateerde aspecten omdat die voor hen relatieve zekerheden vertegenwoordigen, hun vermeende persoonlijkheidskenmerken vormen voor hen een risico op discriminatie en afwijzing. Dat verklaart ook waarom ze in de vacaturetekst graag meer hadden gelezen over doorgroeimogelijkheden, de werksfeer en de baanzekerheid die de gemeente hen kan bieden. Ze hebben behoefte aan zekerheden gezien hun zwakkere positie op de arbeidsmarkt en risico op uitsluiting. Voor hen betekent het beoordelen op vermeende persoonlijkheidskenmerken echter het spelen op de man / vrouw in plaats van op de bal.

Ten tweede, sollicitanten met een ‘niet-westerse’ of Indonesische achtergrond weten hun vermeende persoonlijkheidskenmerken minder duidelijk te profileren. Als je onzeker bent over de vraag of voor jou vreemde selecteurs aan de andere kant van de tafel jou als persoon wel willen erkennen en accepteren, voel je je geremd om veel over jouw persoon los te laten of jezelf als persoon te profileren. Bij de gevraagde persoonlijkheidskenmerken gaat het meestal om sociale kenmerken, zoals of je een team player bent, of je communicatief bent, of je proactief bent etc. Om als zodanig uit de verf te kunnen komen, is vertrouwen nodig en dat vertrouwen is voor deze categorie sollicitanten niet vanzelfsprekend. Er is meer nodig om een sfeer van vertrouwen te creëren tijdens het sollicitatiegesprek.

Ten derde, selecteurs gaan daarbij sterk op hun gevoel af, hun eigen subjectieve beleving bij en interpretatie van betrokken sollicitanten. Dat opent de deur voor allerlei beeldvorming in de media en publieke opinie om hun gevoel en beleving te beïnvloeden. Dat risico is veel kleiner als selecteurs zich concentreren op bovengenoemde werkgerelateerde aspecten omdat die meer objectief vast te stellen zijn, bijvoorbeeld aan de hand van diploma’s of werkgerelateerde werkervaring of het bespreken van cases uit het verleden. Bij het inschatten van vermeende persoonlijkheidskenmerken moeten de selecteurs het doen met hun eigen subjectieve interpretatie. Sommige selecteurs hanteren daarbij de *Insights* methode door mensen te labelen met kleuren. Die methode produceert echter vooral stigma’s in plaats van betrouwbare inschattingen. Sollicitanten met een ‘niet-westerse’ of Indonesische achtergrond komen bij elke ‘kleur’ minder uit de verf. Het profileren van hun vermeende persoonlijkheid

in plaats van hun werkgerelateerde kwaliteiten brengt voor hen een risico op discriminatie met zich mee.

3. Vertegenwoordiging in het personeelsbestand en afkomst

Niet alleen zijn mensen met vooral een ‘niet-westerse’ migratie-achtergrond ondervertegenwoordigd bij de sollicitanten, dat geldt nog meer bij degenen die als medewerkers of als inhuurkrachten bij de gemeente werken. Mensen met een Indonesische of ‘westerse’ migratie-achtergrond vormen samen 6,6 procent van deze medewerkers, hun aandeel op de stedelijke bevolking is 11,5 procent (zie boven). Met hun 5,7 procent blijven vooral mensen met een ‘niet-westerse’ migratie-achtergrond achter bij hun aandeel op de gemeentelijke bevolking van 20,1 procent (opendata.cbs.nl). Dat kan het gevolg zijn van hun mindere kansen bij selectie (zie boven), maar ook van een mogelijk grotere uitstroom uit het personeelsbestand. Welk van die twee het meeste gewicht in de schaal legt, kunnen we op basis van onze gegevens niet vaststellen.

4. Vertegenwoordiging in het functiegebouw en afkomst

Dat roept de vraag op of medewerkers van of bij de gemeente ongelijk of evenredig verdeeld zijn over de hiërarchie aan functieniveaus. Zoals gezegd hebben we de functieniveaus gemeten naar de salarisschaal waarin men zich bevindt dan wel die correspondeert met de huidige functie als het om inhuurkrachten gaat. We hebben dus de salarisschaal als meeteenheid gebruikt, niet de periodiek. Nu is het wel zo dat salarisschaal niet altijd correspondeert met functieniveau. Het is mogelijk dat een medewerker al dan niet tijdelijk op een hoger of lager functieniveau feitelijk werkt dan de salarisschaal waarin hij of zij zit. In de enquête hebben we gevraagd naar de salarisschaal zelf. We hebben geen reden om aan te nemen dat de verschillen tussen functieniveau en salarisschaal bij medewerkers zonder een migratie-achtergrond anders zouden zijn dan bij medewerkers met een migratie-achtergrond. Dus maakt dat incidentele verschil tussen salarisschaal en functieniveau voor de vergelijking tussen medewerkers met verschillende achtergronden naar alle waarschijnlijkheid niets uit.

Tabel 6 laat zien dat de verschillen in inschaling naar afkomst fors zijn. Vooral de ongelijkheid tussen enerzijds medewerkers zonder een migratie-achtergrond en anderzijds medewerkers met een ‘niet-westerse’ migratie-achtergrond valt op: een gemiddelde ongelijkheid van anderhalve schaal. Medewerkers met een Indonesische achtergrond zitten daar ergens tussenin, terwijl medewerkers met een ‘westerse’ migratie-achtergrond in de buurt komen van hun collega’s zonder een migratie-achtergrond. Ik heb de ongelijkheid tussen enerzijds medewerkers zonder migratie-achtergrond en anderzijds medewerkers met een ‘niet-westerse’ migratie-achtergrond aan een nadere analyse onderworpen, waarbij ik medewerkers met een Indonesische achtergrond meegenomen heb bij de laatste categorie om voldoende aantallen respondenten te krijgen aan die kant van de vergelijking.

Die ongelijkheid tussen medewerkers met een ‘niet-westerse’ of Indonesische achtergrond enerzijds en hun collega’s zonder een migratie-achtergrond anderzijds bedraagt 1,190 schalen

(p = 0,000). Dat betekent een ongelijkheid van bijna 1,2 schalen / functieniveaus ten nadele van de eersten. Dat vertaalt zich in een inkomensongelijkheid naar afkomst van gemiddeld rond de 650 euro per maand. Tabel 7 laat zien dat er ook factoren zijn die in het voordeel van collega's met een 'niet-westerse' of Indonesische achtergrond uitwerken:

i. Zij halen hun motivatie minder uit gezellige omgang met collega's en meer uit het werk zelf.
ii. Ze halen hun motivatie minder uit rustige sfeer op het werk en meer uit het werk zelf.
iii. Ze zijn meer gemotiveerd om een loopbaan te ontwikkelen.

Die factoren hebben een positieve invloed op je inschaling. Bij invoering ervan in het analysemodel loopt de ongelijkheid naar afkomst zelfs op naar -1,409 (p = 0,000), oftewel bijna anderhalve schaal.

Tabel 8 en 9 doen verslag van het model dat deze ongelijkheid geheel en al weet te verklaren. Met invoering van de variabelen ervan slaat het effect van afkomst op salarisschaal zelfs om tot 0,471, maar is niet significant, p = 0,136. Deze variabelen ten nadele van medewerkers met een 'niet-westerse' of Indonesische migratie-achtergrond zijn:

i. Hun lagere opleidingsniveau: 32,2 procent.
ii. Ze doen vaker werk onder hun capaciteiten: 30,1 procent.
iii. Ze hebben vaker te maken gehad met oorlog en geweld in hun land van herkomst: 18,7 procent.
iv. Hun leidinggevende is meer bekend met hun werk: 8,5 procent.
v. Er zijn meer vrouwen onder hen: 5,6 procent.
vi. Voordat ze bij de gemeente kwamen werken, werkten ze vaker in precaire arbeidsverhoudingen: 2,6 procent.
vii. Het inkomensniveau van hun ouders is / was lager: 2,3 procent.

Van 32,2 procent van deze ongelijkheid kan gezegd worden dat die te wijten is aan factoren die ertoe mogen doen, in dit geval het lagere opleidingsniveau van medewerkers met een 'niet-westerse' of Indonesische achtergrond. Van de 18,7 procent die voortkomt uit het feit dat sommigen onder hen te maken hebben gehad met geweld of oorlog in het land van oorsprong valt te twisten of dat een kwestie van ongelijke behandeling is. Aan de ene kant is het geen werkgerelateerde factor, aan de andere kant is het voorstelbaar dat mensen die recentelijk met geweld of oorlog te maken hebben gehad, zoals vluchtelingen, tijd nodig hebben om hun leven hier op te bouwen alvorens aan loopbaanstappen toe te komen. Ook kan het zijn dat ze hun vrije tijd vooral besteden aan hun familieleden en vrienden daar en het bevorderen van hun lot in plaats van het realiseren van activiteiten die hun arbeidsmarktpositie kunnen verbeteren.

De overige helft van de ongelijkheid naar afkomst in salarisschaal is echter wel problematisch en vertegenwoordigt (indirecte) ongelijke behandeling. Het feit dat medewerkers met een 'niet-westerse' of Indonesische achtergrond vaker werk doen onder hun capaciteiten is, naast een minder goed aansluitende opleiding, vooral een kwestie van je werk zelfstandig doen, beoordeeld worden op de vraag of je wel sympathiek wordt gevonden in het team, minder

leuke taken krijgen toebedeeld en je huidige baan als opstap zien naar een betere baan. Dat betekent dat deze factor grotendeels van interne makelij is. Hetzelfde geldt voor het feit dat hun leidinggevende meer let op hun werk en dat dat samenhangt met een lager functieniveau. Van externe makelij is het feit dat ze vaker uit lagere sociaaleconomische verhoudingen komen en vaker vanuit een precaire baan elders komen werken bij de gemeente. Beide werken in hun nadeel. Tot slot hebben ze 'last' van de factoren die ertoe leiden dat vrouwen bij de gemeente lager ingeschaald zijn (zie beneden) omdat er relatief meer vrouwen zijn te midden van de collega's met een 'niet-westerse' of Indonesische achtergrond.

We mogen hieruit concluderen dat op zijn minst de helft van de ongelijkheid naar afkomst in functieniveau te wijten is aan factoren die niet legitiem of werkgerelateerd zijn. Een deel ervan komt voort uit interne processen en tekorten in inclusie (zie beneden), en een ander deel ervan is van externe makelij. Wat dat laatste betreft is de gemeente kennelijk niet in staat om die invloeden geheel en al buiten de deur te houden.

5. Ervaren inclusie en afkomst

Op vrijwel alle inclusie-items (zie boven) scoren de medewerkers aan de goede kant van middelste waarde (drie), met uitzondering van het item 'Ik stoor me wel eens aan mijn collega's' waar het gemiddelde boven de drie ligt, te weten 3,44. Op ditzelfde item scoren medewerkers met een 'niet-westerse' of Indonesische achtergrond significant lager dan hun collega's zonder een migratie-achtergrond. Blijft staat dat ze op vier andere inclusie-items significant lager scoren (Tabel 10). Vooral het feit dat 10 van de 41 respondenten met een 'niet-westerse' of Indonesische achtergrond aangeven wel eens het gevoel te hebben gehad op het werk onheus bejegend of gediscrimineerd te zijn, is een reden tot zorg. De gemeente heeft haar huis wat betreft inclusie niet op orde.

Conclusies afkomst

1. Afkomst maakt verschil op alle onderzochte items ten nadele van vooral mensen met een 'niet-westerse' of Indonesische achtergrond. Ze zijn ondervertegenwoordigd binnen het personeelsbestand en in mindere mate ook bij degenen die solliciteren op vacatures van de gemeente. Ze hebben te maken met uitsluiting bij sollicitaties binnen en buiten de organisatie en als ze zijn aangenomen zijn ze terug te vinden op lagere functieniveaus in de organisatie. Ook scoren ze op een aantal inclusie-items lager dan hun collega's zonder een migratie-achtergrond.
2. Deze verschillen en ongelijkheid zijn zowel van externe als van interne makelij. Ze worden voor een deel meegenomen door de betrokkenen vanuit de arbeidsmarkt en de samenleving als ze naar de gemeente komen om te solliciteren of te werken. Voor een deel zijn ze ook van interne makelij. De nadruk die de gemeente bij selectie, beoordeling en ontwikkeling legt op vermeende persoonlijkheidskenmerken in plaats van op kennis, vaardigheden

en (potentiële) resultaten van het werk werkt nadrukkelijk negatief uit voor sollicitanten en medewerkers met een ‘niet-westerse’ of Indonesische migratie-achtergrond. De gemeente slaagt er zo niet in de negatieve beeldvorming over deze categorieën buiten de deur te houden.

3. Factoren die in het nadeel werken van sollicitanten met een ‘niet-westerse’ of Indonesische achtergrond zijn grotendeels niet legitiem. Dat wil zeggen dat ze geen relatie hebben met het werk dat gerealiseerd dient te worden. Ze zijn dus niet functioneel. Dat geldt helemaal voor hun ongelijke kansen om te worden aangenomen en voor op zijn minst de helft van hun lagere inschaling. Omdat ze disproportioneel negatief uitwerken voor deze categorie medewerkers met een ‘niet-westerse’ of Indonesische migratie-achtergrond is er dus sprake van directe of indirecte discriminatie.
4. De factoren die ten grondslag liggen aan de geconstateerde ongelijkheid en de verschillen in inclusie hangen sterk samen.

Leeftijd

1. Werving en leeftijd

De sollicitantenenquête laat zien dat de gemiddelde leeftijd van de sollicitanten 45,7 jaar is. Dat ligt in de buurt van het gemiddelde tussen het moment waarop mensen over het algemeen actief worden op de arbeidsmarkt na hun opleiding en het moment waarop zij met pensioen gaan. Dat is op zichzelf dus niet problematisch. Te vermelden is dat jongere sollicitanten graag wat meer hadden gelezen in de advertentietekst over doorgroeimogelijkheden bij de gemeente (B = -0,022, p = 0,002). Daarmee kan de gemeente haar advertenties aantrekkelijker maken voor jongere potentiële sollicitanten.

2. Selectie en leeftijd

Leeftijd speelt wel een duidelijke rol bij de keuze wie aangenomen wordt en wie niet. Jongere sollicitanten hebben een significant grotere kans om te worden aangenomen dan oudere kandidaten (regressie-effect van B = -0,008, p = 0,000). Dat effect stijgt naar B = -0,010, p = 0,000, als we in de analyse meenemen dat oudere sollicitanten vaker solliciteren vanuit een vaste baan bij de gemeente en minder behoefte hebben aan informatie over de manier waarop ze hun functie dienen in te vullen. Beide factoren vergroten hun kansen om te worden aangenomen (Tabel 11). Tien jaar leeftijdsverschil maakt tien procent verschil in de kans om te worden aangenomen ten nadele van oudere sollicitanten.

Daarnaast hebben we de factoren gevonden die deze ongelijkheid ten nadele van oudere sollicitanten geheel en al verklaren (Tabel 12 en 13). De invoering van deze factoren in de analyse leidt ertoe dat het effect van leeftijd op aangenomen worden gereduceerd wordt tot B = -0,001, een effect dat niet langer significant is (p = 0,531). Het gaat om de volgende factoren:

i. Oudere sollicitanten solliciteren hebben vaker het vermoeden dat ze bij sollicitaties in het verleden gediscrimineerd zijn vanwege hun leeftijd: 37,5 procent.
ii. Oudere sollicitanten hebben vaker aanvullende cursussen en trainingen moeten volgen, wellicht vanwege hun zwakkere arbeidsmarktpositie: 25 procent.
iii. Jongere sollicitanten solliciteren vaker vanuit een positie als uitzendkracht bij de gemeente: 12,5 procent.
iv. Jongere sollicitanten weten een meer gemotiveerde indruk achter te laten op de selecteurs: 12,5 procent.

Dit alles gecontroleerd voor de vraag of ze al dan niet elders zijn begonnen – jongeren die weliswaar aangenomen zijn, besluiten alsnog vaker om elders te beginnen – wat ook nog 12,5 procent verschil maakt. Van factor drie en vier is het maar de vraag of die werkgerelateerd zijn. Immers, als je kansen groter zijn omdat je solliciteert vanuit een positie als uitzendkracht

bij de gemeente, kan dat zijn omdat je hebt laten zien goed werk af te kunnen leveren. Het kan echter ook zijn dat dat komt omdat je als persoon bekend bent in de organisatie. Ook het maken van een meer gemotiveerde indruk betekent niet per se dat je ook gemotiveerder bent. Dus de vraag is of we hier te maken hebben met een werkgerelateerd verschil.

De belangrijkste twee factoren, die samen meer dan de helft van de ongelijke kansen naar leeftijd verklaren, zijn nadrukkelijk niet werkgerelateerd: het vermoeden van leeftijdsdiscriminatie bij eerdere sollicitaties en het hebben gevolgd van aanvullende cursussen en trainingen. Het feit dat dat laatste een negatieve relatie heeft met je kansen om te worden aangenomen, duidt erop dat het hier gaat om cursussen en trainingen die je hebt moeten volgen vanwege je lagere kansen op de arbeidsmarkt. Dergelijke cursussen werken kennelijk stigmatiserend uit voor oudere werkzoekenden. Let wel, evident werkgerelateerde factoren als opleidingsniveau en werkervaring spelen hier geen enkele rol.

Deze beide factoren plus de vierde factor zijn waarschijnlijk van externe makelij, maar de gemeente slaagt er kennelijk niet in om te voorkomen dat ze een rol spelen bij sollicitatieprocedures. Oudere sollicitanten hebben vaker het vermoeden van leeftijdsdiscriminatie en hebben een zwakkere arbeidsmarktpositie en lukt het daardoor minder goed om tijdens een sollicitatiegesprek goed uit de verf te komen. De derde factor is geheel en al van interne makelij.

3. Vertegenwoordiging in het personeelsbestand en leeftijd

Jongeren mogen de voorkeur genieten bij sollicitatieprocedures, ze overheersen het personeelsbestand van en bij de gemeente niet. De gemiddelde leeftijd van mensen die voor en bij de gemeente werken is 48,3 jaar. Dat betekent dat het personeelsbestand enigszins aan de oude kant is. Mensen blijven ook relatief lang werken bij de gemeente, de gemiddelde duur is 15,2 jaar.

4. Vertegenwoordiging in het functiegebouw en leeftijd

Waar jongeren meer kans maken om aangenomen te worden, zijn ze in het functiegebouw wel terug te vinden op lagere functieniveaus dan oudere medewerkers. Het regressie-effect van leeftijd op inschaling is B = 0,055, p = 0,000. Dat vertegenwoordigt een ongelijkheid in salaris van gemiddeld rond de 310 euro per maand per 10 jaar leeftijdsverschil. Tabel 14 laat zien dat er drie factoren zijn die ten voordele van jongere medewerkers uitwerken:

i. Ze hebben gemiddeld een minder lang dienstverband.
ii. Ze zijn meer carrièregericht.
iii. Ze zijn optimistischer wat betreft hun arbeidsmarktpositie.

Deze drie factoren werken dus positief uit voor jongere medewerkers. Bij invoering van deze variabelen, stijgt de significante ongelijkheid naar leeftijd naar B = 0,110, p = 0,000. Dat betekent dat, gecorrigeerd voor deze factoren, ouderen een hoger functieniveau bekleden dan jongeren van 1,1 schalen per tien jaar leeftijdsverschil.

Dat voordeel voor oudere medewerkers wordt grotendeels verklaard door de volgende factoren (Tabel 15). Invoering ervan leidt tot het volledig verdwijnen van dat voordeel voor oudere medewerkers. Ze reduceren het effect van leeftijd op inschaling tot B = 0,048, *p* = 0,000, en verklaren daarmee 56,4 procent van de leeftijdsongelijkheid in inschaling. Het aantal factoren die ten nadele van jongere medewerkers uitwerken is relatief groot. De belangrijkste zijn:

i. De mindere werkervaring van jongere medewerkers.
ii. Jongeren stromen de organisatie minder vaak binnen vanuit een vaste baan.
iii. Ouderen scoren hoger bij het focussen op een bepaalde rol in de organisatie.
iv. Oudere medewerkers kennen meer mensen die hen kunnen helpen bij hun carrière.

Ook hier geldt dat de ongelijkheid maar voor een beperkt deel voortkomt uit verschillen in werkgerelateerde factoren als opleidingsniveau, werkervaring of taalvaardigheid. We hebben de factoren die voor of tegen jongere medewerkers uitwerken gecontroleerd voor alle generieke werkgerelateerde factoren en die verklaren de gevonden ongelijkheden maar in beperkte make. Als je van jezelf vindt dat je goed werk aflevert, heeft dat zelfs een negatieve samenhang met je kansen op een hogere functie. Kortom, is er bij instroom sprake van ongelijke behandeling ten voordele van jongeren, in de organisatie zelf is er sprake van ongelijke behandeling ten voordele van oudere medewerkers. Let wel, de gevonden ongelijkheden komen niet voort uit anciënniteit.

De vraag of de factoren die ongelijkheid naar leeftijd in inschaling van interne of externe makelij zijn, is niet eenduidig te beantwoorden omdat we niet alle factoren hebben kunnen identificeren. De factoren die we wel hebben kunnen vaststellen (zie Tabel 15) tonen een mix van factoren die van buiten komen en factoren die de organisatie zelf in de hand heeft.

5. Ervaren inclusie en leeftijd

Zoals gezegd, op de meeste inclusie-items (zie boven) scoren medewerkers van de gemeente redelijk tot goed, maar leeftijd differentieert. Tabel 16 laat zien dat op 4 van de 17 gemeten inclusie-items, jongere medewerkers slechter scoren dan hun oudere collega's. Dat weerspiegelt de bovenstaande ongelijkheid in inschaling en functieniveau naar leeftijd.

Conclusies leeftijd

1. Er is niet of nauwelijks sprake van ongelijkheid naar leeftijd te midden van degenen die solliciteren op vacatures van de gemeente. Hetzelfde geldt, maar dan in wat mindere maten, voor degenen die bij of voor de gemeente werken. De gemiddelde leeftijd van de laatsten is wat aan de oude kant.
2. Er is wel sprake van ongelijkheid naar leeftijd, zowel wat betreft kansen om te worden aangenomen als bij inschaling en salarisschaal. Het voordeel bij het eerste gaat uit

naar jongeren en bij het laatste naar ouderen. Een sollicitant heeft 10 procent meer kans om te worden per tien jaar leeftijdsverschil dan een oudere sollicitant. Per tien jaar leeftijdsverschil is een oudere medewerker gemiddeld 1,1 salarisschalen hoger ingedeeld dan een jongere medewerker.

3. Dat laatste is geen kwestie van anciënniteit. Ook komen deze ongelijkheden maar zeer beperkt voort uit werkgerelateerde factoren. Dat betekent dat we te maken hebben met ongelijke behandeling naar leeftijd, in de ene keer in het voordeel en in de andere keer in het nadeel van jongere mensen.
4. De factoren die deze ongelijkheden bepalen zijn zowel van interne als van externe aard. De gemeente produceert deze factoren dus voor een deel zelf en voor een ander deel is de gemeente kennelijk niet in staat om ze effectief buiten de deur te houden.
5. Jongere medewerkers scoren slechter op 4 van de 17 gemeten inclusie-items. Ook hier hangen inclusie en ongelijkheid te midden van de medewerkers samen.

Gender

1. Werving en gender

Het aantal respondenten op de sollicitantenenquête is niet buitgewoon groot, dus enige deviatie kunnen we verwachten. Desalniettemin is het genderverschil in de populatie sollicitanten erg groot. Van hen is 71,9 procent man en slechts 28,1 procent vrouw. Het lukt de gemeente dus buitengewoon slecht om vrouwen te bewegen op haar vacatures te solliciteren. Er zijn geen genderverschillen gevonden in wat sollicitanten graag in de advertentietekst hadden willen lezen.

2. Selectie en gender

Over de kansen van mannelijke en vrouwelijke sollicitanten om te worden aangenomen kunnen we kort zijn. Er is in het geheel geen ongelijkheid gemeten naar gender om te worden aangenomen, ook niet als we factoren die ten voordele van mannen en factoren die ten voordele van vrouwen werken meenemen in het model. De gemeente lijkt op dit punt daadwerkelijk gelijke kansen naar gender te realiseren.

3. Vertegenwoordiging in het personeelsbestand en gender

Er mogen dan veel meer mannen solliciteren bij de gemeente dan vrouwen, in het personeelsbestand houden ze zich min of meer in evenwicht. Van degenen die bij en voor de gemeente werken is 45,2 procent man en 54,8 procent is vrouw. Vrouwen zijn hier zelfs licht in de meerderheid.

4. Vertegenwoordiging in het functiegebouw en gender

Mannen en vrouwen mogen elkaar in evenwicht houden wat betreft hun kansen om te worden aangenomen, in de organisatie zelf is er sprake van een duidelijk nadeel voor vrouwen. Ze zijn 0,510 schalen (p = 0,014) lager ingeschaald dan hun mannelijke collega's. Dat effect vertegenwoordigt een gemiddelde ongelijkheid in salaris van rond de 310 euro per maand. Dat effect loopt zelfs op tot 0,886 schalen (p = 0,000), als we factoren meenemen die gunstig uitwerken voor vrouwelijke medewerkers (Tabel 17):

i. De hogere klassepositie van hun ouders (inkomen en opleiding).
ii. Hun hogere carrièregerichtheid.
iii. Ze solliciteren vaker.
iv. Ze worden minder aangesproken door collega's over thema's uit de media.
v. Ze ervaren minder steun vanwege het diversiteitsbeleid van de gemeente.

vi. Ze halen minder motivatie uit de rustige werksfeer bij de gemeente.
vii. Ze hechten minder belang aan de gemeente als goede werkgever.
viii. Ze doen hun werk liever samen met anderen.

Die ongelijkheid wordt grotendeels verklaard door onderstaande factoren (Tabel 18 en 19). De invoering ervan in de analyse laat het effect van geslacht op salarisschaal dalen van -0,510 naar -0,014, p = 0,928. Daarmee wordt een effectverschil van 0,496 verklaart. Het totale effect is echter 0,886, dus het verklaarde effect bedraagt 0,496 / 0,886 x 100 = 56 procent. We zijn niet alle factoren op het spoor gekomen die genderongelijkheid in inschaling of functieniveau verklaren. Dat betekent dat de percentages in Tabel 19 gelezen moeten worden als percentage van dit percentage. Dus de eerste factor ervan, in deeltijd werken, verklaart 56 / 100 x 37 = 20,7 procent. Het gaat om de volgende belangrijkste factoren:

i. Vrouwen werken vaker in deeltijd en maken daardoor minder kans op een hogere functie: 20,7 procent.
ii. Vrouwelijke medewerkers zijn gemiddeld jonger: 14,4 procent.
iii. Vrouwelijke medewerkers beschikken minder over contacten die hen aan een betere baan kunnen helpen: 5,7 procent.
iv. Vrouwelijke medewerkers hebben gemiddeld een lager opleidingsniveau: 4 procent.
v. Voorafgaand aan hun werk bij de gemeente hebben vrouwen vaker als uitzendkracht of gedetacheerde elders gewerkt: 2,9 procent.

De vraag of het werken in deeltijd een werkgerelateerd argument is om vrouwen minder kans te geven op een hogere functie staat open voor discussie. Voor het overige wordt slechts 7,2 procent van de lagere salarisschaal van vrouwelijke medewerkers verklaard door direct werkgerelateerde factoren als opleidingsniveau nu en op het moment waarop medewerkers zijn komen werken bij de gemeente, relevante werkervaring en het doen van suggesties aan leidinggevenden over hoe zaken beter of anders kunnen worden aangepakt. Alle andere mogelijke werkgerelateerde factoren spelen geen rol bij deze genderongelijkheid. Dat betekent dat het grootste deel van deze genderongelijkheid in inschaling voortkomt uit factoren die er niet toe zouden mogen doen. Bij leeftijd moet hierbij bedacht worden dat het om leeftijd zelf gaat en niet om duur dienstverband. Het is dus geen kwestie van anciënniteit.

Omdat gevonden factoren maar 56 procent van deze genderongelijkheid verklaren, kan niet met zekerheid worden gezegd of ze vanuit de samenleving de organisatie in worden meegenomen of dat ze door de organisatie zelf gecreëerd worden. In ieder geval kan worden gezegd dat, voor zover het om externe factoren gaat, de gemeente en niet in slaagt ze buiten de deur te houden. Bekeken zou kunnen worden in hoeverre het werken in deeltijd door vrouwen een kwestie is van expliciete wil of dat hen schort aan voldoende kinderopvang om voltijds te werken.

5. Ervaren inclusie en gender

Ook wat betreft inclusie maakt gender verschil. Op 3 van de 17 inclusie-items scoren vrouwelijke medewerkers slechter dan hun mannelijke collega's (Tabel 20). Op slechts één item, contactvermijding door collega's, scoren vrouwen beter.

Conclusies gender:

1. Mannen en vrouwen zijn evenredig vertegenwoordigd bij de medewerkers, maar vrouwen zijn sterk ondervertegenwoordigd bij degenen die op vacatures van de gemeente solliciteren.
2. Vrouwelijke sollicitanten maken evenveel kans om te worden aangenomen als mannelijke sollicitanten. Vrouwelijke medewerkers, daarentegen, zijn gemiddeld op significant lagere functieniveaus en in significant lagere salarisschalen te vinden dan hun mannelijke collega's. Die ongelijkheid komt grotendeels voort uit factoren die als zodanig niets met het werk zelf te maken hebben.
3. Een deel van de factoren is van externe en een deel van interne makelij. Het is van belang om na te gaan waarom vrouwelijke medewerkers minder verticale mobiliteit vertonen: ligt dat aan gebrek aan voorzieningen als kinderopvang of is dat een kwestie van voorkeuren van betrokken vrouwen zelf?
4. Ook wat betreft gender is er een samenhang tussen de mate van gelijke kansen in de organisatie en de mate van inclusie. Op een aantal punten scoren vrouwelijke medewerkers slechter op inclusie-items.

Algehele conclusies

1. De gemeente weet mensen met een ‘niet-westerse’ of Indonesische achtergrond alsmede vrouwen in de werving slecht te bereiken of te bewegen op haar vacatures te solliciteren. Leeftijd maakt in de werving geen verschil.
2. Er is sprake van ongelijke kansen om te worden aangenomen naar afkomst en leeftijd ten nadele van sollicitanten met een ‘niet-westerse’ of Indonesische achtergrond alsmede oudere sollicitanten. Gender maakt in de selectie van sollicitanten geen verschil. Die ongelijkheid naar afkomst en leeftijd wordt voor het overgrote deel veroorzaakt door factoren die geen verband houden met het werk of de functie zelf. Dat betekent dat we te maken hebben met op zijn minst indirecte vormen van discriminatie aan de poort naar afkomst en leeftijd.
3. Deze factoren zijn gedeeltelijk van interne en gedeeltelijk van externe makelij. Dat betekent dat ze voor een deel bestaan uit invloeden uit de samenleving. Ook wat betreft de externe factoren moet echter vastgesteld worden dat de gemeente er kennelijk niet in slaagt ze buiten de sollicitatieprocedures en –gesprekken te houden.
4. Leeftijd en gender maken geen verschil wat betreft vertegenwoordiging in het personeelsbestand. Mannen en vrouwen, en jongeren en ouderen, zijn evenredig verdeeld onder de mensen die bij en voor de gemeente werken. Dat geldt niet voor mensen met een ‘niet-westerse’ of Indonesische achtergrond. Zij zijn sterk ondervertegenwoordigd.
5. De gemeentelijke organisatie is gesegregeerd naar afkomst, leeftijd en gender. Dat wil zeggen dat medewerkers met een ‘niet-westerse’ of Indonesische achtergrond, jongere en vrouwelijke medewerkers gemiddeld op lagere functieniveaus en in lagere salarisschalen te vinden zijn dan hun collega’s zonder een migratie-achtergrond, hun oudere en mannelijke collega’s.
6. Die ongelijkheid is grotendeels te wijten aan factoren die niet werkgerelateerd of functioneel zijn voor het werk. Dat betekent dat er sprake is van ongelijke behandeling binnen de organisatie zelf naar afkomst, leeftijd en gender. Deze factoren zijn gedeeltelijk van interne en gedeeltelijk van externe aard. Op zijn minst de helft van de factoren die ongelijkheid naar afkomst in functieniveau bepalen is van interne aard. Wat betreft de factoren die deze ongelijkheid naar leeftijd en afkomst bepalen moet ik wat voorzichtiger zijn want heb niet alle factoren kunnen vaststellen. In ieder geval lukt het de gemeente niet om externe factoren ook hier geheel en al buiten de deur te houden.
7. Ook ervaren inclusie bij de medewerkers is voor verbetering vatbaar. Die verbeterruimte hangt samen met de geconstateerde segregatie.

Duiding

1. Racisme, seksisme of *ageism*?

Hoe dienen deze bevindingen geduid te worden? Allereerst, de geconstateerde ongelijke kansen, bijvoorbeeld om aangenomen te worden of om toegang te krijgen tot een hoger functieniveau, zijn significant en substantieel. Ze zijn echter niet van dien aard en omvang dat gesproken kan worden van racisme in het geval van afkomst of seksisme in het geval van gender of *ageism* in het geval van leeftijd. Als er daarvan sprake zou zijn, zouden de ongelijkheden veel groter moeten zijn. Racisme-, seksisme-, of *ageism*theorieën zijn niet in staat deze significante maar beperkte ongelijkheden te duiden of te verklaren. Voor dergelijke nuances is geen plaats in dergelijke verklaringen.

Er is op veel punten sprake van ongelijke behandeling of discriminatie naar afkomst, leeftijd en gender. Dat wil echter nog niet zeggen dat er ook sprake zou zijn van *directe* discriminatie in de zin van stelselmatig discriminatoir gedrag van bijvoorbeeld selecteurs of leidinggevenden of collega's. De ongelijke scores qua inclusie in het algemeen en specifiek ten aanzien van ervaren discriminatie en onheuse bejegening ten nadele van medewerkers met een 'niet-westerse' of Indonesische migratie-achtergrond vormen zeker reden tot zorg. De gevonden ongelijkheden naar afkomst, leeftijd en geslacht en de eraan gekoppelde ervaringen zijn echter vooral te herleiden tot indirecte mechanismes van benadeling.

Om een voorbeeld te geven, vanwege hun zwakkere arbeidsmarktpositie én hun onzekerheid ten aanzien van de vraag of ze wel erkend en geaccepteerd zullen worden is het voor sollicitanten met een 'niet-westerse' of Indonesische migratie-achtergrond moeilijker om uit de verf te komen als personen die energiek, enthousiast en gemotiveerd zijn. Ook zal het voor selecteurs moeilijker zijn, gezien de beeldvorming in de media, om het enthousiasme, de energie en de motivatie van deze sollicitanten te herkennen. De zwakkere positie op de arbeidsmarkt van sollicitanten met een 'niet-westerse' of Indonesische migratie-achtergrond, hun onzekerheid ten aanzien van acceptatie en erkenning én de negatieve beeldvorming in de media komen hier samen. Het toetsen van en selecteren op persoonlijkheidscriteria maakt die samenkomst mogelijk en vormt zo een mechanisme dat nadelig uitwerkt voor deze categorie van sollicitanten én het is maar zeer de vraag of dergelijke criteria relevant zijn voor het te verrichten werk. Dus is er sprake van indirecte behandeling vanwege het hanteren van dergelijke selectiecriteria. Uitsluiting vormt zo vooral een *collateral damage* van de gekozen benadering van selectie en beoordeling.

Dat is wat anders dan statistische discriminatie waarbij selecteurs mensen met bepaalde achtergronden niet aannemen omdat de selecteurs het vermoeden hebben dat mensen met dergelijke achtergronden mindere werkgerelateerde kwaliteiten zouden vertegenwoordigen. Het gaat hier immers maar zeer beperkt om het selecteren op werkgerelateerde kwaliteiten. Dat is ook wat anders dan *taste based*, bewust of onderbewust gedreven vormen van directe discriminatie waarbij selecteurs mensen met een bepaalde afkomst afwijzen vanwege die afkomst zelf. Als dat het geval zou zijn, zouden sollicitanten met een 'niet-westerse' of Indonesische achtergrond überhaupt geen kans maken om te worden aangenomen. Een

substantieel deel van hen wordt echter wel terdege aangenomen, alleen minder dan niet-migranten.

De bevindingen van dit rapport mogen dus niet gelezen worden als bewijs voor racisme, seksisme of *ageism*, noch als bewijs voor direct discriminatoir gedrag.

2. Helicopterview

De gevonden ongelijkheden en verschillen naar afkomst, leeftijd en gender zijn niet van dien aard of omvang dat gesproken kan worden van verharde posities van machtsongelijkheid die alleen met geforceerde middelen doorbroken kunnen worden. Dat betekent dat er geen aanleiding is om over te gaan tot voorkeursbeleid of quota, waarbij je mensen met een 'niet-westerse' of Indonesische afkomst of ouderen aan de poort en jongere vrouwen met een dergelijke afkomst op de werkvloer voorrang zou geven bij besluiten over respectievelijk wie je aanneemt of wie je bevordert. Als daar geen aanleiding toe is, is dergelijk beleid sterk af te raden vanwege de potentiële negatieve bijwerkingen ervan. Dergelijk beleid leidt er vrijwel onvermijdelijk toe dat degenen die ervan 'profiteren' door anderen worden gezien als onvoldoende competent of gekwalificeerd. Het richt de aandacht juist op hun afkomst, leeftijd of gender, terwijl erkenning in eerste instantie moet plaatsvinden op basis van hun professionele kwaliteiten. Voorkeursbeleid roept al snel juist die processen van stigmatisering op die je wilt tegengaan.

Vraagstukken van gelijkheid / ongelijkheid en van inclusie / exclusie hangen nadrukkelijk samen. Waar gelijke kansen nog onvoldoende kunnen worden geboden, ligt het voor de hand dat degenen die daarvan het nadeel ondervinden zich weinig ingesloten voelen. Andersom speelt alleen al de onzekerheid met betrekking tot acceptatie voor bijvoorbeeld mensen met een 'niet-westerse' migratie-achtergrond een belangrijke rol bij het feit dat ze minder erin slagen hun persoonlijke kwaliteiten, zoals enthousiasme en motivatie, uit de verf te laten komen tijdens een sollicitatiegesprek. Dat vermindert hun kansen om te worden aangenomen.

De belangrijkste externe factoren die vraagstukken van gelijkheid en inclusie in sollicitatieprocessen, alledaagse interacties en in promotie- en ontwikkelingsbesluiten weten te beïnvloeden zijn zwakkere arbeidsmarktpositie, onzekerheid met betrekking tot acceptatie en erkenning en negatieve beeldvorming vanuit de media. Het belangrijkste mechanisme dat ervoor zorgt dat deze factoren de kans krijgen om actief te worden bij deze interne processen vormt de focus op persoonlijkheidskenmerken. Selecteurs en supervisors beoordelen respectievelijk sollicitanten en medewerkers niet alleen op werkgerelateerde criteria, maar ook op hoe zij overkomen als persoon, welke persoonlijke indruk zij maken. Zij waarderen het bijvoorbeeld nadrukkelijk als een sollicitant of een medewerker enthousiast, energiek of gemotiveerd overkomt. Bij sollicitaties en beoordeling speelt een belangrijke rol hoe een sollicitant of medewerker als persoon al dan niet zou passen in de werkprocessen en 'in de smaak' valt. Hierbij wordt de *Insights* methode gehanteerd.

Die aandacht voor persoonlijkheidskenmerken is zeer problematisch. Hierboven is al aangegeven waarom die aandacht negatief uitwerkt voor sollicitanten met een 'niet-westerse'

of Indonesische achtergrond. Vergelijkbare mechanismen van ongelijkheid zien we bij leeftijd en gender. Bovendien moet de meer fundamentele vraag gesteld worden waarom je als organisatie überhaupt vermeende persoonlijkheidskenmerken onder de loep zou nemen bij selectie en beoordeling. Om enkele voorbeelden te geven, gaat de organisatie er beter van functioneren en weet een medewerker betere resultaten voor de burgers in de gemeente te realiseren als hij of zij een enthousiaste indruk maakt? Stelt een burger het op prijs als hij of zij geholpen wordt door een medewerker van de gemeente als hij of zij energiek is? Is het niet veel belangrijker dat de medewerker de gewenste dienst op een correcte of professionele manier weet te leveren? Laat de gemeente zich hier niet te veel leiden door een logica die wellicht eerder past bij commerciële dienstverlening dan bij een overheidsorganisatie? In de gesprekken die we gevoerd hebben kwamen geen duidelijke antwoorden op deze vragen naar voren.

Ten tweede is het maar zeer de vraag wat de voorspellende waarde is van een beoordeling van een sollicitant op dienst persoonlijkheidskenmerken voor zijn of haar toekomstige functioneren in de organisatie en naar de burgers toe. Mensen hebben geen kernmerken op zich, maar altijd in relatie tot hun omgeving. Wat zegt hun optreden tijdens een sollicitatiegesprek dan voor hun functioneren in de daadwerkelijke werksetting? Zelfs als zou er iets bestaan als een relatief stabiel persoonlijkheidskenmerk, dan nog is het maar zeer de vraag of je daar enig zicht op kunt krijgen tijdens een sollicitatiegesprek. Een persoonlijkheidstest is nauwelijks een alternatief gezien de problematische validiteit van dergelijke testen. Kortom, het toetsen op vermeende persoonlijkheidskenmerken is zinloos, zowel wat betreft validiteit van het toetsen zelf als wat betreft de voorspellende waarde van het gedrag dat je graag zou willen zien dat een toekomstige medewerker dient te vertonen.

Ten derde zijn er goede redenen de *scope of control* van sollicitanten en vooral ook van medewerkers zo beperkt mogelijk te houden. Naarmate mensen meer effectieve controle en zeggenschap krijgen over hun werk en over zichzelf, vergroot dat hun arbeidstevredenheid en *well-being*. Dus is het de vraag of het wel verstandig is om sollicitanten en medewerkers op wat anders te controleren en te beoordelen dan datgene wat strikt noodzakelijk is vanuit de logica van het werk: de kwaliteit en de kwantiteit van het werk dat zij verrichten naar burgers toe of naar interne stakeholders toe enerzijds en anderzijds hun rol in en bijdrage aan de processen van de organisatie. Deze beide indicatoren van hun werk zijn direct afhankelijk van wat zij kunnen en kennen, van hun *hard skills,* kennis en expertise.

Vooral wat betreft de kwaliteit van het werk en de processen waarin mensen werken is hun gedrag van belang. Wat je wilt bereiken door mensen te controleren of ze wel een *team player* zijn of communicatief zijn is ervoor te zorgen dat zij functioneren in samenwerking en communicatie met anderen. Die samenwerking en communicatie zijn echter uit de aard der zaak sociale processen en dus vooral afhankelijk van de condities en voorwaarden waarbinnen mensen werken. Bijvoorbeeld de vraag of er goed wordt samengewerkt is veel meer afhankelijk van de arbeidsvoorwaarden en de organisatie van het werk zelf dan van iets als persoonlijkheidskenmerken van de afzonderlijke medewerkers. Het is dus niet terecht om de verantwoordelijkheid voor samenwerking en communicatie eenzijdig op de schouders te leggen van individuele sollicitanten of medewerkers. Enthousiasme en motivatie zijn eerder

het gevolg van goede arbeidsverhoudingen, interessante taken, goede collegiale verhoudingen, goede organisatie van het werk en terughoudendheid in het controleren van sollicitanten en medewerkers dan van wat mogelijk hun eigen persoonlijke eigenschappen zouden kunnen zijn. Het is dus maar zeer de vraag of je als organisatie niet meer verliest dan dat je wint als je sollicitanten en medewerkers controleert op wat ze zijn in plaats van wat ze kennen en kunnen.

Er zijn dus goede redenen om vanuit de doelmatigheid van selectie, beoordeling en ontwikkeling af te zien van controle op persoonlijkheidskenmerken. Tegelijk hebben we gevonden dat die controle de belangrijkste manier is waarop negatieve factoren uit de omgeving operationeel kunnen worden in de organisatie met de negatieve gevolgen van dien in de vorm van ongelijke behandeling en suboptimale inclusie. Dan maakt een synergie mogelijk tussen het bevorderen van de doelmatigheid van de organisatie én het bevorderen van gelijke kansen en inclusie. Door middel van het eerste open je de organisatie voor diversiteit zodat mensen met verschillende kenmerken op een natuurlijke wijze hun weg weten te vinden naar functies binnen de organisatie - ook de hogere functies daarbinnen - op basis van hun functiegerelateerde kennis en vaardigheden in plaats van hun persoonlijke kenmerken waaronder afkomst, leeftijd en gender. Het spelen op de bal is hierbij veel doelmatiger dan het spelen op de persoon.

Aanbevelingen

Op basis van de bevindingen en de duiding ervan kunnen de volgende aanbevelingen worden geformuleerd:

1. Controleer medewerkers en sollicitanten vooral op hun vermogen om goede resultaten te behalen in hun werk, kwalitatief en kwantitatief, en om een goede bijdrage te leveren aan de processen van de organisatie met het gewenste gedrag. Bij medewerkers gaat het dan om hun *past performance*, bij sollicitanten en in het kader van ontwikkeling gaat het dan om het vermogen om die bijdrage te leveren in de toekomst. Het is onnodig en niet valide om medewerkers en sollicitanten te beoordelen op de vraag of ze wel in het team of proces zouden passen of welke indruk ze maken anders dan wat van een representatieve of professionele medewerker van de gemeente mag worden verwacht.
2. Pas methoden toe die een zo goed mogelijk beeld geven van wat medewerkers kunnen en weten en van de (potentiële) resultaten die ze in hun werk (gaan) boeken. Voor medewerkers betekent dat het registreren van hun resultaten en gedrag en dat als basis hanteren voor besluiten over promotie en talent spotting. Wat sollicitaties betreft hebben andere organisaties goede ervaringen opgedaan met casuïstiek: het voorleggen van een casus uit de werkpraktijk aan de sollicitant. Dan vraag je hem of haar daar een presentatie over te geven om duidelijk te maken hoe de kandidaat de casus denkt om te zetten in resultaten en welk gedrag hij of zij daarbij zal vertonen. Aan de hand van de presentatie en vragen van de selecteurs kan zo een goed beeld worden verkregen van wat de kandidaat kan en weet. Andere organisaties laten een selectie van sollicitanten een halve dag of een dag meelopen zodat ze kunnen laten zien welke relevante expertise en vaardigheden ze in huis hebben. Het laten deelnemen van vacaturehouders en leidinggevenden aan de training *Selecteren zonder Vooroordelen* van het College voor de Rechten van de Mens is daarbij sterk aan te bevelen.
3. Formaliseer sollicitatie- en beoordelingsprocedures zodat beoordelingscriteria helder zijn en expliciet wordt gemaakt wat hun relatie is met het te verrichten werk. Een dergelijke formalisering maakt de processen ook transparant en controleerbaar. Zo verklein je de kans dat persoonlijke indrukken en voorkeuren een rol kunnen spelen bij besluitvorming.
4. Zorg tijdens sollicitatiegesprekken voor een open en vertrouwde sfeer zodat mensen met een negatieve ‘bagage’ vanuit vorige ervaringen op de arbeidsmarkt hun schroom afleggen en uitgenodigd worden om een actieve rol te spelen. Dat kun je doen door mensen daartoe expliciet uit te nodigen en hen letterlijk en figuurlijk een handreiking te bieden.
5. Schrap het hanteren van stigmatiserende methodes als de *Insights* methode. Gezien de gewenste nadruk op wat mensen kennen en kunnen in plaats van wat ze zijn, heeft een dergelijke methode geen zin. Door deze methode niet langer te hanteren, voorkom je ook dat ze nog langer een stigmatiserend effect kan hebben op medewerkers in de organisatie.
6. Mocht je als organisatie besluiten om desalniettemin medewerkers en sollicitanten te beoordelen op een zo beperkt mogelijke set aan set aan

persoonlijkheidskenmerken, maak dat dan duidelijk aan medewerkers en sollicitanten voordat ze beoordeeld en geselecteerd worden. Dan kunnen zij zich daarop voorbereiden. Ook is het van belang om de focus hier vooral te richten op het soort van gedrag dat je wenst te zien en instrumenten te hanteren die daar zicht op geven. Of een persoon ‘uitstraling’ heeft of iets dergelijks is niet van belang, leidt af van waar het over moet gaan en zet de deur open voor ongelijke behandeling.

7. Zoek aansluiting bij mensen met een ‘niet-westerse’ of Indonesische migratie-achtergrond en bij vrouwen op de arbeidsmarkt om hen te interesseren voor vacatures bij de gemeente. Profileer daarbij juist die aspecten die voor hen belangrijk zijn, zoals arbeidszekerheid of loopbaanmogelijkheden. Uit de interviews is gebleken dat selecteurs een dergelijke motivatie niet weten te waarderen, terwijl dat juist belangrijke voorwaarden zijn voor medewerkers om een actieve rol te spelen in de processen van de gemeente. Deze aandacht voor doelgroepen dient dan wel te stoppen op het moment dat er geselecteerd of beoordeeld wordt. Daar geldt dat het controleren op alleen werkgerelateerde factoren als vanzelf de organisatie opent voor diversiteit. Doelgroepenbeleid werkt dan vooral averechts.

Tabellen

Tabel 1. Operationalisering van variabelen

Variabele	Operationalisering	Cronbach's α
Afkomst	Niet-migrant = 1, 'niet-westers' en Indonesisch = 2	
Geslacht / gender	Mijn geslacht is: ( ) man = 1 ( ) vrouw = 2	
Elders begonnen	Ben je aangenomen op de baan waarvoor je bij deze gemeente gesolliciteerd hebt: ( ) Nee, ben niet aangenomen = 1 ( ) Jawel, ben wel aangenomen maar heb een baan elders geaccepteerd en ben daar begonnen = 2 ( ) Ja zeker, ben aangenomen op deze baan en begonnen bij de gemeente = 1	
In deeltijd werken	Ik werk nu: ( ) Voltijds = 1 ( ) In deeltijd = 2	
Aanvullende cursussen gevolgd	Ik heb naast mijn opleiding coaching gehad of cursussen of trainingen gevolgd die relevant zijn voor de functie waarop in gesolliciteerd heb	
Verwachten deze baan te krijgen	Voorafgaand aan de sollicitatie had ik er wel vertrouwen in dat ik deze baan zou krijgen	
Solliciteren als uitzendkracht bij de gemeente	Op het moment van solliciteren werkte ik als uitzendkracht bij deze gemeente ( ) Nee = 1 ( ) Ja = 2	
Solliciteren vanuit positie als uitzendkracht of gedetacheerde elders	Op het moment van solliciteren werkte ik als uitzendkracht of gedetacheerde elders ( ) Nee = 1 ( ) Ja = 2	
Uitsluiting	- Voordat ik solliciteerde bij deze gemeente ben ik vaak afgewezen bij sollicitaties - Ik heb me wel eens zorgen gemaakt of ik wel een goede baan kan vinden - Ik heb het gevoel dat mijn capaciteiten onvoldoende worden gewaardeerd op de arbeidsmarkt - Bij sollicitaties in het verleden heb ik wel eens het vermoeden gehad dat ik werd afgewezen vanwege mijn afkomst of achtergrond - Bij sollicitaties in het verleden heb ik wel eens het vermoeden	0,817

	gehad dat ik werd afgewezen vanwege mijn leeftijd - Anderen in mijn omgeving hebben wel eens te maken gehad met discriminatie bij het vinden van een baan	
Motivator gezellige omgang collega'	Ik word het meest gemotiveerd in mijn werk bij de gemeente door de gezellige omgang met collega's: Niet = 0 Op drie na belangrijkste = 1 Op twee na belangrijkste = 2 Op één na belangrijkste = 3 Belangrijkste = 4	
Motivator de gemeente als goede werkgever	Ik word het meest gemotiveerd in mijn werk bij de gemeente door de gemeente als goede werkgever: Niet = 0 Op drie na belangrijkste = 1 Op twee na belangrijkste = 2 Op één na belangrijkste = 3 Belangrijkste = 4	
Motivator rustige sfeer op het werk	Ik word het meest gemotiveerd in mijn werk bij de gemeente door de rustige sfeer op het werk: Niet = 0 Op drie na belangrijkste = 1 Op twee na belangrijkste = 2 Op één na belangrijkste = 3 Belangrijkste = 4	
Motivator salaris	Ik word het meest gemotiveerd in mijn werk bij de gemeente door het salaris: Niet = 0 Op drie na belangrijkste = 1 Op twee na belangrijkste = 2 Op één na belangrijkste = 3 Belangrijkste = 4	
Carrièregerichtheid	Ik ben niet zo gericht op mijn carrière, ben allang blij dat ik een baan heb*	
Underemployment	- Ik doe nu werk onder mijn opleidingsniveau - Ik kan meer dan mijn huidige werk van mij vraagt - Ik zou graag meer afwisseling willen hebben in de taken die ik doe	0,725
Voorafgaande precaire arbeidsverhoudingen	Voordat ik voor het eerst kwam werken bij de gemeente: [ ] had ik een vaste aanstelling ergens anders = 0 [ ] had in een tijdelijke aanstelling ergens anders =1 [ ] was ik werkloos = 1 [ ] was ik net afgestudeerd = 0 [ ] werkte ik als uitzendkracht of gedetacheerde elders = 1 [ ] had ik een nul-uren-contract ergens anders = 1 [ ] was ik stagiaire bij de gemeente = 0 [ ] was ik ZZP'er of zelfstandig ondernemer = 1	

	[ ] was ik stagiaire = 0 [ ] zat ik nog op school = 0 [ ] was ik economisch niet actief = 0 [ ] deed ik werk met uitkering = 1 Meerdere antwoorden zijn mogelijk
Voorafgaand werken als uitzend-kracht of gedetacheerde elders	Voordat ik voor het eerst kwam werken bij de gemeente werkte ik als uitzendkracht of gedetacheerde elders ( ) Nee = 1 ( ) Ja = 2
Opleidingsniveau	Nu is mijn hoogst behaalde opleiding: ( ) Universiteit = 4 ( ) HBO = 3 ( ) MBO = 2 ( ) LBO / LTS = 1 ( ) Atheneum / gymnasium = 1 ( ) HAVO / HBS / MMS = 1 ( ) MAVO / VMBO / MULO = 1 ( ) Geen of basisschool = 1
Opleidingsniveau bij aanvang	Toen ik voor het eerst kwam werken bij de gemeente, was mijn hoogst behaalde opleiding: ( ) Universiteit = 4 ( ) HBO = 3 ( ) MBO = 2 ( ) LBO / LTS = 1 ( ) Atheneum / gymnasium = 1 ( ) HAVO / HBS / MMS = 1 ( ) MAVO / VMBO / MULO = 1 ( ) Geen of basisschool = 1
Opleidingsniveau ouders	De hoogst behaalde opleiding van (een van mijn) ouders was / is: ( ) Universiteit = 4 ( ) HBO = 3 ( ) MBO = 2 ( ) LBO / LTS = 1 ( ) Atheneum / gymnasium = 1 ( ) HAVO / HBS / MMS = 1 ( ) MAVO / VMBO / MULO = 1 ( ) Geen of basisschool = 1
Aansluitende vooropleiding (medewerkers)	In mijn werk kan ik maar weinig gebruik maken van wat ik tijdens mijn opleiding heb geleerd
Relevante werkervaring (medewerkersenquête)	In mijn huidige werk maak ik actief gebruik van het volgende aantal jaren relevante werkervaring: ( ) Geen ( ) 1-2 jaar ( ) 3-4 jaar ( ) 5-6 jaar ( ) 7-8 jaar ( ) 9-10 jaar ( ) Meer dan 10 jaar
Deficiënties in de Nederlandse taal - Als mensen Nederlands spreken, heb ik soms moeite	0,889

	te begrijpen wat ze zeggen - Als ik een Nederlandse tekst lees, heb ik soms moeite te begrijpen wat er staat - Ik heb soms moeite met spreken in de Nederlandse taal - Ik heb soms moeite met schrijven in de Nederlandse taal
Relatieve inkomenspositie ouders	Vergeleken met anderen in de Nederlandse samenleving hebben / hadden mijn ouders een: ( ) Laag inkomen = 1 ( ) Middeninkomen = 2 ( ) Hoog inkomen = 3
Oorlog of geweld in gebied van oorsprong	Er was oorlog of geweld in het gebied waar ik vandaan kom
Leidinggevende kent mijn werk	Mijn leidinggevende van de gemeente kent de resultaten van mijn werk precies en weet precies hoe ik mijn werk doe
Solliciteren vanuit vaste baan bij de gemeente	Op het moment van solliciteren had ik een vaste baan bij deze gemeente ( ) Nee = 1 ( ) Ja = 2
Informatie willen hebben over de manier waarop je je functie moet invullen (Sollicitanten)	Ik had in de advertentietekst graag meer gelezen over de manier waarop je je werk moet doen en hoe je deze functie moet invullen
Gemotiveerde indruk maken op selecteurs	Ik heb bij deze sollicitatie echt een gemotiveerde indruk achtergelaten bij de selecteurs
Vermoeden leeftijdsdiscriminatie in het verleden	Bij sollicitaties in het verleden heb ik wel eens het vermoeden gehad dat ik werd afgewezen vanwege mijn leeftijd
Optimisme wat betreft arbeidsmarktpositie	Als het moet, vind ik makkelijk een nieuwe baan elders
Huidige baan als opstap	Ik zie mijn huidige baan vooral als opstap naar een betere baan
Focus werk op goede rol vervullen	Ik ben op het werk vooral bezig met een goede rol te vervullen naar de organisatie en naar buiten toe: verbinden schakelen, coördineren, inspireren, anderen motiveren...: ( ) Niet = 0 ( ) Op twee na belangrijkste = 1 ( ) Op één na belangrijkste = 2 ( ) Belangrijkste = 3
Interesses delen met hoog-geplaatste personen	Met hooggeplaatste personen in de organisatie deel ik dezelfde interesses en vrijetijdsbestedingen zoals sport, reizen, vakanties, kunst, muziek…
Toekomstzorgen vanwege mediaverhalen over	Als ik wel eens verhalen in de media over discriminatie op de arbeidsmarkt hoor, maak ik me zorgen over mijn

discriminatie	eigen toekomst
Perceptie goed werk afleveren	Ik lever meestal wel goed werk af
Beschikken over effectief netwerk	Ik ken veel mensen die me aan een betere baan kunnen helpen
Motivator gezellige omgang met collega's	Ik word het meest gemotiveerd in mijn werk bij de gemeente door de gezellige omgang met collega's: Niet = 0 Op drie na belangrijkste = 1 Op twee na belangrijkste = 2 Op één na belangrijkste = 3 Belangrijkste = 4
Aantal interne sollicitaties	Sinds ik werk bij deze gemeente heb ik gesolliciteerd op een openstaande vacature bij dezelfde gemeente: ( ) Geen enkele keer = 1 ( ) Één keer = 2 ( ) Twee keer = 3 ( ) Drie keer = 4 ( ) Vier keer = 5 ( ) Vijf keer = 6 ( ) Meer dan vijf keer = 7
Voorkeursbeleid gemeente	Bij het zetten van stappen in mijn loopbaan heeft de gemeente mij geholpen vanwege mijn achtergrond of leeftijd
Mediatalk	Collega's spreken me wel eens aan op wat ze in de media hebben gehoord
Voorkeur zelfstandig werken	Ik doe mijn werk liever alleen en zelfstandig
Carrière-assertiviteit	Ik denk er soms over om ergens anders een andere baan te zoeken
Leidinggevende suggesties doen	Ik stel aan mijn leidinggevende van de gemeente wel eens voor hoe we dingen anders of beter kunnen doen

Alle items zijn gemeten op een 5-punts Likert schaal van 'Helemaal niet mee eens' (1) tot en met 'Helemaal mee eens' (5), tenzij anders aangegeven.
* Gespiegeld.

Tabel 2. Verschillen naar afkomst in onderwerpen waarover sollicitanten meer hadden willen lezen in de advertentietekst

Onderwerp	Niet-migranten	Migranten	*p*
Doorgroeimogelijkheden	2,51	3,24	0,001
De werksfeer	2,73	3,36	0,004
De baanzekerheid	2,37	3,12	0,000

Gemiddelden op schaal 1-5 van ‘Helemaal niet mee eens’ (1) tot ‘Helemaal mee eens’ (5). Analyse T-test.

Tabel 3: Regressiewaarden van *structural equation modeling* op aangenomen worden: factoren ten voordele van sollicitanten met een 'niet-westerse' of Indonesische achtergrond

			Estimate	P
Elders begonnen	←	Afkomst	0,051	0,006
Elders begonnen	←	Aanvullende cursussen gevolgd	-0,037	0,022
Verwachten deze baan te krijgen	←	Afkomst	0,482	0,037
Aangenomen worden	←	Afkomst	-0,146	0,049
Aangenomen worden	←	Elders begonnen	0,729	0,015
Aangenomen worden	←	Aanvullende cursussen gevolgd	-0,229	***
Aangenomen worden	←	Verwachten deze baan te krijgen	0,057	0,019

NFI: 0,932; TLI: 0,958; CFI: 0,992; RMSEA: 0,024; Chi^2: 3,283; *p* van Chi^2: 0,350.

Normwaarden: NFI: bijna 1; TLI: bijna 1; CFI: bijna 1; RMSEA: < 0,1; *p* van Chi^2 : > 0,05.

Tabel 4: Regressiewaarden van *structural equation modeling* op aangenomen worden: factoren ten voordele én factoren ten nadele van sollicitanten met een 'niet-westerse' of Indonesische achtergrond

			Estimate	P
Elders begonnen	←	Afkomst	0,054	0,005
Uitsluiting	←	Afkomst	0,886	***
Aanvullende cursussen gevolgd	←	Solliciteren als uitzendkracht bij de gemeente	-0,861	0,013
Aanvullende cursussen gevolgd	←	Elders begonnen	-0,861	0,013
Aangenomen worden	←	Afkomst	-0,012	0,864
Aangenomen worden	←	Uitsluiting	-0,120	***
Aangenomen worden	←	Aanvullende cursussen gevolgd	-0,229	***
Aangenomen worden	←	Elders begonnen	0,814	0,003
Aangenomen worden	←	Solliciteren als uitzendkracht bij de gemeente	0,662	0,015

NFI: 0,971; TLI: 1,068; CFI: 1,000; RMSEA: 0,000; Chi^2: 2,641; *p* van Chi^2: 0,852.

Normwaarden: NFI: bijna 1; TLI: bijna 1; CFI: bijna 1; RMSEA: < 0,1; *p* van Chi^2 : > 0,05.

Let wel dat sommige variabelen uit Tabel 3 hier niet meer terugkomen omdat het effect ervan op Aangenomen worden niet langer significant is na invoering van de nieuwe variabelen.

Tabel 5: Factoren die ten nadele werken voor sollicitanten met een 'niet-westerse' of Indonesische achtergrond om te worden aangenomen in rangorde

Rangorde factoren	Effect van afkomst op functieniveau als deze factor uit het model wordt gehaald	Verschil met -0,012	Percentage van de verklaring[a]
1. Uitsluiting	-0,117	0,105	97,2
2. Solliciteren als uitzendkracht bij de gemeente	-0,015	0,003	2,8
Totaal		0,108	100

Samen verklaren het verschil tussen -0,0146 en -0,012.

a. Aandeel van het getal in vorige kolom van het totale effect van 0,108. Voorbeeld: percentage van variabele 1 = 0,105 / 0,108 x 100 = 97,2 procent.

Tabel 6. Gemiddelde salarisschaal medewerkers naar afkomst

Afkomst	Gemiddelde salarisschaal
Niet-migrant	10,0
‘Westers’ migrant	9,8
‘Niet-westers’ migrant	8,5
Indonesisch	9,3

Tabel 7. Regressiewaarden van *structural equation modeling* op salarisschaal: factoren ten voordele van sollicitanten met een 'niet-westerse' of Indonesische achtergrond

			Estimate	P
Motivator gezellige omgang collega's	←	Afkomst	-0,476	0,035
Motivator rustige sfeer op het werk	←	Carrièregerichtheid	-0,053	0,012
Motivator gezellige omgang collega's	←	Carrièregerichtheid	-0,210	0,004
Salarisschaal	←	Afkomst	-1,409	***
Salarisschaal	←	Carrièregerichtheid	0,390	***
Salarisschaal	←	Motivator rustige sfeer op het werk	-0,724	0,005
Salarisschaal	←	Motivator gezellige omgang collega's	-0,263	***

NFI: 0,976; TLI: 1,123; CFI: 1,000; RMSEA: 0,000; Chi^2: 1,664; *p* van Chi^2: 0,645.

Normwaarden: NFI: bijna 1; TLI: bijna 1; CFI: bijna 1; RMSEA: < 0,1; *p* van Chi^2 : > 0,05.

Tabel 8. Regressiewaarden van *structural equation modeling* op salarisschaal: factoren ten voordele én factoren ten nadele van sollicitanten met een 'niet-westerse' of Indonesische achtergrond

			Estimate	P
Voorafgaande precaire arbeidsverhoudingen	←	Afkomst	0,164	0,033
Relatieve inkomenspositie ouders	←	Afkomst	-0,197	0,048
Opleidingsniveau	←	Afkomst	-0,518	***
Underemployment	←	Afkomst	0,541	***
Opleidingsniveau	←	Relatieve inkomenspositie ouders	0,277	***
Underemployment	←	Voorafgaande precaire arbeidsverhoudingen	0,274	***
Motivator gezellige omgang collega's	←	Afkomst	-0,553	0,015
Oorlog of geweld in gebied van oorsprong	←	Afkomst	0,771	***
Leidinggevende kent mijn werk	←	Afkomst	0,605	***
Gender	←	Afkomst	0,180	0,027
Motivator rustige sfeer op het werk	←	Opleidingsniveau	-0,044	0,048
Leidinggevende kent mijn werk	←	Opleidingsniveau	-0,181	0,003
Motivator gezellige omgang collega's	←	Voorafgaande precaire arbeidsverhoudingen	0,473	***
Leidinggevende kent mijn werk	←	*Underemployment*	-0,256	***
Salarisschaal	←	Afkomst	0,471	0,136
Salarisschaal	←	Motivator rustige sfeer op het werk	-0,460	0,022
Salarisschaal	←	Motivator gezellige omgang collega's	-0,205	***
Salarisschaal	←	Opleidingsniveau	1,135	***
Salarisschaal	←	*Underemployment*	-0,806	***
Salarisschaal	←	Oorlog of geweld in gebied van oorsprong	-0,423	0,021
Salarisschaal	←	Voorafgaande precaire arbeidsverhoudingen	-0,557	***
Salarisschaal	←	Leidinggevende kent mijn werk	-0,226	0,002
Salarisschaal	←	Relatieve inkomenspositie ouders	0,322	0,012
Salarisschaal	←	Gender	-0,412	0,008

NFI: 0,962; TLI: 1,052; CFI: 1,000; RMSEA: 0,000; Chi^2: 19,786; *p* van Chi^2: 0,940.

Normwaarden: NFI: bijna 1; TLI: bijna 1; CFI: bijna 1; RMSEA: < 0,1; *p* van Chi^2 : > 0,05.

Let wel dat sommige variabelen uit Tabel 7 hier niet meer terugkomen omdat het effect ervan op Aangenomen worden niet langer significant is na invoering van de nieuwe variabelen.

Tabel 9: Factoren die ongelijkheid naar afkomst in functieniveau gemeente Arnhem verklaren in rangorde

Rangorde factoren, tov niet-migranten	Effect van afkomst op functieniveau als deze factor uit het model wordt gehaald	Verschil met 0,471	Percentage van de verklaring[a]
1. Lager opleidingsniveau	-0,029	0,500	32,2
2. Meer *underemployment*	0,004	0,467	30,1
3. Meer ervaren oorlog in land van herkomst	0,180	0,291	18,7
4. Leidinggevende kent hun werk meer	0,340	0,131	8,5
5. Meer vrouwen	0,384	0,087	5,6
6. Vaker voorafgaande precaire arbeidsverhoudingen	0,431	0,040	2,6
7. Lager inkomensniveau ouders	0,435	0,036	2,3
Total		1,552	100

Samen verklaren het verschil tov -0,1409, p = 0,000, dus totale verschil van -0,1880, gecorrigeerd voor Motivator rustige sfeer op het werk, Motivator Gezellige omgang met collega's en Carrièregerichtheid.

a. Aandeel van het getal in vorige kolom van het totale effect van 1,552. Voorbeeld: percentage van variabele 1 = 0,500 / 1,552 x 100 = 32,2 procent.

Tabel 10. Significante verschillen naar afkomst in inclusie: *compare means*

Items / gemiddelde scores	Nm	Nwm/Ind	sign.
Ik moet dubbel mijn best doen om dezelfde waardering te krijgen als andere collega's	1,96	2,37	0,005
Ik stoor me wel eens aan mijn collega's	3,49	3,10	0,007
Ik heb op het werk hier wel eens het gevoel gehad dat ik gediscrimineerd werd of onheus bejegend werd	1,86	2,34	0,002
Ik ben niet graag afhankelijk van collega's als ik mijn werk doe	2,77	3,12	0,032
In teamvergaderingen laat ik niet graag mijn mening horen	2,11	2,41	0,036

Nm: Niet-migranten. Nwm/Ind: 'niet-westers' mgirant of Indonesisch.
Scores van 1 t/m 5 van 'helemaal niet mee eens' tot 'helemaal mee eens'.

Tabel 11. Factoren die de kansen van oudere sollicitanten bevorderen

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	1,471	0,101		14,543	0,000
	Leeftijd	-0,008	0,002	-0,278	-3,665	0,000
2	(Constant)	1,481	0,099		14,963	0,000
	Leeftijd	-0,009	0,002	-0,304	-4,078	0,000
	Solliciteren vanuit een vaste aanstelling bij deze gemeente	0,210	0,073	0,215	2,880	0,005
3	(Constant)	1,691	0,121		13,928	0,000
	Leeftijd	-0,010	0,002	-0,337	-4,563	0,000
	Solliciteren vanuit een vaste aanstelling bij deze gemeente	0,224	0,071	0,230	3,139	0,002
	Informatie willen hebben over de manier waarop je je functie moet invullen	-0,065	0,023	-0,210	-2,866	0,005

a. Afhankelijke variabele: Aangenomen worden.

Tabel 12. Factoren die de kansen van oudere sollicitanten bevorderen en factoren die de kansen van jongere sollicitanten vergroten

			Estimate	P
Gemotiveerde indruk achterlaten op selecteurs	←	Leeftijd	-0,013	0,030
Aanvullende cursussen gevolgd	←	Leeftijd	0,011	***
Gemotiveerde indruk achterlaten op selecteurs	←	Informatie willen hebben over de manier waarop je je functie moet invullen	-0,145	0,028
Ervaren leeftijdsdiscriminatie in het verleden	←	Leeftijd	0,055	***
Elders begonnen	←	Aanvullende cursussen gevolgd	-0,040	0,015
Solliciteren als uitzendkracht bij de gemeente	←	Aanvullende cursussen gevolgd	-0,040	0,015
Vermoeden leeftijdsdiscriminatie in het verleden	←	Gemotiveerde indruk achterlaten op selecteurs	-0,306	0,013
Aangenomen worden	←	Leeftijd	-0,001	0,531
Aangenomen worden	←	Informatie willen hebben over de manier waarop je je functie moet invullen	-0,043	0,031
Aangenomen worden	←	Gemotiveerde indruk achterlaten op selecteurs	0,062	0,009
Aangenomen worden	←	Aanvullende cursussen gevolgd	-0,188	0,002
Aangenomen worden	←	Vermoeden leeftijdsdiscriminatie in het verleden	-0,050	***
Aangenomen worden	←	Solliciteren als uitzendkracht bij de gemeente	0,670	0,011
Aangenomen worden	←	Elders begonnen	0,699	0,008

NFI: 0,895; TLI: 0,957; CFI: 0,983; RMSEA: 0,029; Chi^2: 15,959; *p* van Chi^2: 0,316.

Normwaarden: NFI: bijna 1; TLI: bijna 1; CFI: bijna 1; RMSEA: < 0,1; *p* van Chi^2 : > 0,05.

Let wel dat sommige variabelen uit Tabel 11 hier niet meer terugkomen omdat het effect ervan op Aangenomen worden niet langer significant is na invoering van de nieuwe variabelen.

Tabel 13: Factoren die ten nadele werken voor oudere sollicitanten om te worden aangenomen in rangorde

Rangorde factoren	Effect van afkomst op functieniveau als deze factor uit het model wordt gehaald	Verschil met -0,001	Percentage van de verklaring[a]
1. Vermoeden leeftijdsdiscriminatie	-0,004	0,003	37,5
2. Aanvullende cursussen gevolgd	-0,003	0,002	25
3. Solliciteren als uitzendkracht bij de gemeente	-0,002	0,001	12,5
3. Gemotiveerde indruk achterlaten op selecteurs	-0,002	0,001	12,5
3. Elders begonnen	-0,002	0,001	12,5
Totaal		0,008	100

Samen verklaren het verschil tussen -0,010 en -0,001.

a. Aandeel van het getal in vorige kolom van het totale effect van 0,008. Voorbeeld: percentage van variabele 1 = -0,003 / -0,008 x 100 = 37,5 procent.

Tabel 14. Factoren die in het voordeel werken van jongere medewerkers wat betreft hun functieniveau of inschaling

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	7,188	0,504		14,257	0,000
	Leeftijd	0,057	0,010	0,257	5,540	0,000
2	(Constant)	6,343	0,539		11,779	0,000
	Leeftijd	0,090	0,013	0,409	6,898	0,000
	Duur dienstverband	-0,050	0,013	-0,238	-4,011	0,000
3	(Constant)	3,307	0,717		4,615	0,000
	Leeftijd	0,100	0,013	0,454	7,908	0,000
	Duur dienstverband	-0,043	0,012	-0,205	-3,587	0,000
	Carrièregerichtheid	0,686	0,112	0,277	6,119	0,000
4	(Constant)	2,043	0,774		2,639	0,009
	Leeftijd	0,110	0,013	0,499	8,661	0,000
	Duur dienstverband	-0,039	0,012	-0,186	-3,300	0,001
	Carrièregerichtheid	0,547	0,116	0,221	4,724	0,000
	Optimisme wat betreft arbeidsmarktpositie	0,391	0,099	0,193	3,950	0,000

a. Afhankelijke variabele: huidige salarisschaal.

Tabel 15. Factoren die in het voordeel werken van jongere medewerkers en factoren die in hun nadeel werken wat betreft hun functieniveau of inschaling

Coefficients[a]

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	2,665	0,775		3,436	0,001
	Leeftijd	0,084	0,010	0,386	8,035	0,000
	Carrièregerichtheid	0,510	0,117	0,210	4,345	0,000
	Optimisme wat betreft arbeidsmarktpositie	0,422	0,101	0,211	4,182	0,000
2	(Constant)	-0,623	0,666		-,935	0,350
	Leeftijd	0,071	0,011	0,327	6,687	0,000
	Carrièregerichtheid	0,308	0,097	0,127	3,180	0,002
	Optimisme wat betreft arbeidsmarktpositie	0,246	0,083	0,123	2,954	0,003
	Relevante werkervaring	0,188	0,061	0,141	3,085	0,002
	Opleidingsniveau	1,335	0,093	0,537	14,346	0,000
3	(Constant)	-0,033	0,721		-,045	0,964
	Leeftijd	0,070	0,011	0,318	6,503	0,000
	Carrièregerichtheid	0,322	0,097	0,133	3,339	0,001
	Optimisme wat betreft arbeidsmarktpositie	0,239	0,083	0,120	2,873	0,004
	Relevante werkervaring	0,192	0,061	0,144	3,159	0,002
	Opleidingsniveau	1,320	0,093	0,532	14,208	0,000
	Gender	-0,328	0,157	-0,075	-2,088	0,037
4	(Constant)	1,080	0,774		1,395	0,164
	Leeftijd	0,060	0,011	0,277	5,735	0,000
	Carrièregerichtheid	0,298	0,095	0,123	3,128	0,002
	Optimisme wat betreft arbeidsmarktpositie	0,248	0,081	0,124	3,086	0,002
	Relevante werkervaring	0,160	0,060	0,120	2,684	0,008
	Opleidingsniveau	1,231	0,091	0,496	13,474	0,000
	Gender	-0,329	0,152	-0,076	-2,166	0,031
	Huidige baan als opstap	-0,268	0,088	-0,116	-3,030	0,003
	Focus werk op goede rol vervullen	0,319	0,068	0,169	4,721	0,000
5	(Constant)	0,687	0,792		,867	0,387
	Leeftijd	0,058	0,011	0,265	5,484	0,000
	Carrièregerichtheid	0,301	0,095	0,124	3,171	0,002

	Optimisme wat betreft arbeidsmarktpositie	0,231	0,081	0,116	2,871	0,004
	Relevante werkervaring	0,168	0,059	0,126	2,826	0,005
	Opleidingsniveau	1,206	0,092	0,485	13,138	0,000
	Gender	-0,340	0,151	-0,078	-2,247	0,025
	Huidige baan als opstap	-0,259	0,088	-0,112	-2,936	0,004
	Focus werk op goede rol vervullen	0,301	0,068	0,159	4,433	0,000
	Interesses delen met hooggeplaatste personen	0,195	0,091	0,076	2,139	0,033
6	(Constant)	2,365	1,022		2,313	0,021
	Leeftijd	0,055	0,010	0,252	5,277	0,000
	Carrièregerichtheid	0,300	0,094	0,124	3,206	0,001
	Optimisme wat betreft arbeidsmarktpositie	0,159	0,082	0,079	1,922	0,055
	Relevante werkervaring	0,180	0,059	0,135	3,052	0,002
	Opleidingsniveau	1,161	0,091	0,467	12,737	0,000
	Gender	-0,308	0,149	-0,071	-2,060	0,040
	Huidige baan als opstap	-0,261	0,087	-0,113	-2,986	0,003
	Focus werk op goede rol vervullen	0,263	0,068	0,139	3,883	0,000
	Interesses delen met hooggeplaatste personen	0,186	0,091	0,073	2,054	0,041
	Toekomstzorgen vanwege mediaverhalen over discriminatie	-0,217	0,082	-0,093	-2,633	0,009
	Perceptie goed werk afleveren	-0,316	0,146	-0,074	-2,163	0,031
	Beschikken over effectief netwerk	0,216	0,092	0,088	2,363	0,019
7	(Constant)	2,789	1,018		2,741	0,006
	Leeftijd	0,052	0,010	0,237	5,014	0,000
	Carrièregerichtheid	0,288	0,092	0,119	3,119	0,002
	Optimisme wat betreft arbeidsmarktpositie	0,161	0,081	0,081	1,979	0,048
	Relevante werkervaring	0,158	0,058	0,118	2,698	0,007
	Opleidingsniveau	1,135	0,090	0,457	12,562	0,000
	Gender	-0,272	0,148	-0,063	-1,840	0,066
	Huidige baan als opstap	-0,273	0,086	-0,118	-3,162	0,002
	Focus werk op goede rol vervullen	0,268	0,067	0,142	4,005	0,000

	Interesses delen met hooggeplaatste personen	0,199	0,090	0,078	2,220	0,027
	Toekomstzorgen vanwege mediaverhalen over discriminatie	-0,231	0,082	-0,099	-2,827	0,005
	Perceptie goed werk afleveren	-0,315	0,144	-0,074	-2,184	0,030
	Beschikken over effectief netwerk	0,218	0,090	0,088	2,416	0,016
	Solliciteren vanuit positie als uitzendkracht of gedetacheerde elders	-0,893	0,265	-0,117	-3,367	0,001
8	(Constant)	3,231	1,036		3,118	0,002
	Leeftijd	0,048	0,010	0,221	4,641	0,000
	Carrièregerichtheid	0,262	0,093	0,108	2,823	0,005
	Optimisme wat betreft arbeidsmarktpositie	0,166	0,081	0,083	2,051	0,041
	Relevante werkervaring	0,160	0,058	0,120	2,754	0,006
	Opleidingsniveau	1,126	0,090	0,453	12,501	0,000
	Gender	-0,291	0,148	-0,067	-1,973	0,049
	Huidige baan als opstap	-0,286	0,086	-0,124	-3,320	0,001
	Focus werk op goede rol vervullen	0,257	0,067	0,136	3,842	0,000
	Interesses delen met hooggeplaatste personen	0,207	0,089	0,081	2,320	0,021
	Toekomstzorgen vanwege mediaverhalen over discriminatie	-0,227	0,081	-0,098	-2,795	0,005
	Perceptie goed werk afleveren	-0,318	0,144	-0,075	-2,211	0,028
	Beschikken over effectief netwerk	0,215	0,090	0,087	2,389	0,017
	Solliciteren vanuit positie als uitzendkracht of gedetacheerde elders	-0,857	0,265	-0,112	-3,236	0,001
	Motivator gezellige omgang met collega’s	-0,113	0,055	-0,071	-2,046	0,041

a. Afhankelijke variabele: huidige salarisschaal.

Let wel dat sommige variabelen uit Tabel 14 hier niet meer terugkomen omdat het effect ervan op Aangenomen worden niet langer significant is na invoering van de nieuwe variabelen.

Tabel 16. Effect van leeftijd op inclusie

Items / gemiddelde scores	B	sign.
Als ik leidinggevende zou worden, weet ik niet of collega's dat wel zouden accepteren	-0,012	0,010
Ik stel aan mijn leidinggevende van de gemeente wel eens voor hoe we dingen anders of beter kunnen doen	0,007	0,048
Ik vind het lastig om collega's feedback te geven	-0,015	0,001
Ik vind het soms lastig om me te uiten op mijn werk	-0,010	0,007

Scores van 1 t/m 5 van ‘helemaal niet mee eens’ tot ‘helemaal mee eens’.

Tabel 17. Factoren die ten voordele werken van vrouwelijke medewerkers qua inschaling / functieniveau

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	10,721	0,340		31,565	0,000
	Gender	-0,546	0,209	-0,126	-2,609	0,009
2	(Constant)	8,963	0,507		17,672	0,000
	Gender	-0,602	0,205	-0,139	-2,937	0,003
	Carrièregerichtheid	0,518	0,113	0,216	4,586	0,000
3	(Constant)	7,664	0,570		13,456	0,000
	Gender	-0,667	0,200	-0,154	-3,344	0,001
	Carrièregerichtheid	0,488	0,110	0,203	4,434	0,000
	Relatieve inkomenspositie ouders	0,476	0,197	0,132	2,420	0,016
	Opleidingsniveau ouders	0,287	0,111	0,140	2,577	0,010
4	(Constant)	7,301	0,573		12,731	0,000
	Gender	-0,729	0,198	-0,168	-3,679	0,000
	Carrièregerichtheid	0,491	0,109	0,205	4,515	0,000
	Relatieve inkomenspositie ouders	0,533	0,195	0,147	2,728	0,007
	Opleidingsniveau ouders	0,287	0,110	0,140	2,603	0,010
	Aantal interne sollicitaties	0,201	0,061	0,151	3,317	0,001
5	(Constant)	7,872	0,607		12,963	0,000
	Gender	-0,743	0,197	-0,171	-3,779	0,000
	Carrièregerichtheid	0,488	0,108	0,203	4,519	0,000
	Relatieve inkomenspositie ouders	0,551	0,194	0,152	2,841	0,005
	Opleidingsniveau ouders	0,282	0,109	0,138	2,581	0,010
	Aantal interne sollicitaties	0,187	0,060	0,141	3,092	0,002
	Voorkeursbeleid gemeente	-0,254	0,094	-0,122	-2,702	0,007
6	(Constant)	8,795	0,660		13,329	0,000
	Gender	-0,810	0,195	-0,186	-4,146	0,000
	Carrièregerichtheid	0,509	0,107	0,212	4,763	0,000
	Relatieve inkomenspositie ouders	0,500	0,192	0,138	2,600	0,010
	Opleidingsniveau ouders	0,279	0,108	0,136	2,588	0,010
	Aantal interne sollicitaties	0,174	0,060	0,131	2,911	0,004
	Voorkeursbeleid gemeente	-0,229	0,093	-0,110	-2,456	0,014
	Mediatalk	-0,305	0,091	-0,152	-3,360	0,001
7	(Constant)	9,756	0,678		14,391	0,000

	Gender	-0,851	0,191	-0,196	-4,452	0,000
	Carrièregerichtheid	0,421	0,106	0,176	3,971	0,000
	Relatieve inkomenspositie ouders	0,491	0,188	0,136	2,607	0,009
	Opleidingsniveau ouders	0,274	0,106	0,134	2,581	0,010
	Aantal interne sollicitaties	0,155	0,059	0,117	2,639	0,009
	Voorkeursbeleid gemeente	-0,209	0,091	-0,100	-2,288	0,023
	Mediatalk	-0,349	0,089	-0,174	-3,915	0,000
	Motivator gezellige omgang	-0,273	0,071	-0,172	-3,851	0,000
	Motivator de gemeente als goede werkgever	-0,305	0,103	-0,131	-2,967	0,003
8	(Constant)	10,648	0,764		13,937	0,000
	Gender	-0,886	0,191	-0,204	-4,650	0,000
	Carrièregerichtheid	0,355	0,109	0,148	3,265	0,001
	Relatieve inkomenspositie ouders	0,496	0,187	0,137	2,648	0,008
	OpleidingsniveauOuders	0,260	0,106	0,127	2,456	0,014
	Aantal interne sollicitaties	0,164	0,058	0,123	2,798	0,005
	Voorkeursbeleid gemeente	-0,211	0,091	-0,101	-2,318	0,021
	Mediatalk	-0,326	0,089	-0,162	-3,657	0,000
	Motivator gezellige omgang	-0,289	0,071	-0,183	-4,092	0,000
	Motivator de gemeente als goede werkgever	-0,299	0,102	-0,129	-2,933	0,004
	Voorkeur zelfstandig werken	-0,261	0,105	-0,112	-2,476	0,014

a. Afhankelijke variabele: huidige salarisschaal.

Tabel 18. Factoren die ten nadele werken van vrouwelijke medewerkers qua inschaling / functieniveau

			Estimate	P
Leeftijd	←	Gender	-1,816	0,049
Opleidingsniveau bij aanvang	←	Age	-0,016	***
Opleidingsniveau	←	Opleidingsniveau bij aanvang	0,756	***
Voorafgaand werken als uitzendkracht of gedetacheerde elders	←	Age	-0,005	***
Voorafgaand werken als uitzendkracht of gedetacheerde elders	←	Opleidingsniveau	-0,035	0,019
Leidinggevende kent mijn werk	←	Opleidingsniveau	-0,193	0,001
Motivator salaris	←	Opleidingsniveau	-0,209	***
Motivator salaris	←	Voorafgaand werken als uitzendkracht of gedetacheerde elders	-0,562	0,003
Relevante werkervaring	←	Leeftijd	0,096	***
Leidinggevende suggesties doen	←	Leeftijd	0,008	0,018
Carrière-assertiviteit	←	Leeftijd	-0,015	0,006
Leidinggevende suggesties doen	←	Opleidingsniveau	0,131	0,001
Carrière-assertiviteit	←	Opleidingsniveau	0,165	0,008
Relevante werkervaring	←	Motivator salaris	-0,146	0,011
Relevante werkervaring	←	Voorafgaand werken als uitzendkracht of gedetacheerde elders	-0,531	0,020
Carrière-assertiviteit	←	Leidinggevende kent mijn werk	-0,198	***
In deeltijd werken	←	Gender	0,412	***
In deeltijd werken	←	Leeftijd	0,006	0,007
Beschikken over effectief netwerk	←	Opleidingsniveau	0,208	***
In deeltijd werken	←	Opleidingsniveau	0,077	0,002
Underemployment	←	Opleidingsniveau bij aanvang	-0,167	***
Underemployment	←	Relevante werkervaring	-0,061	0,004
Beschikken over effectief netwerk	←	Leidinggevende suggesties doen	0,130	0,015
Underemployment	←	Leidinggevende kent mijn werk	-0,076	0,020
Underemployment	←	Carrière-assertiviteit	0,248	***
Salarisschaal	←	Gender	-0,014	0,928
Salarisschaal	←	Opleidingsniveau	0,864	***
Salarisschaal	←	Relevante werkervaring	0,128	0,014

			Estimate	P
Salarisschaal	←	Leeftijd	0,055	***
Salarisschaal	←	Voorafgaand werken als uitzendkracht of gedetacheerde elders	-0,642	0,011
Salarisschaal	←	In deeltijd werken	-0,339	0,025
Salarisschaal	←	Beschikken over effectief netwerk	0,291	***
Salarisschaal	←	Carrière-assertiviteit	0,295	***
Salarisschaal	←	*Underemployment*	-0,849	***
Salarisschaal	←	Motivator salaris	0,140	0,029
Salarisschaal	←	Leidinggevende kent mijn werk	-0,148	0,021
Salarisschaal	←	Leidinggevende suggesties doen	0,266	0,004
Salarisschaal	←	Opleidingsniveau bij aanvang	0,375	0,005

NFI: 0,974; TLI: 1,019; CFI: 1,000; RMSEA: 0,029; Chi^2: 39,774; *p* van Chi^2: 0,911.

Normwaarden: NFI: bijna 1; TLI: bijna 1; CFI: bijna 1; RMSEA: < 0,1; *p* van Chi^2 : > 0,05.

Tabel 19: Factoren die ten nadele werken van vrouwelijke medewerkers qua inschaling / functieniveau in rangorde

Rangorde factoren	Effect van afkomst op functieniveau als deze factor uit het model wordt gehaald	Verschil met -0,014	Percentage van de verklaring[a]	Percentage van totale ongelijkheid
1. In deeltijd werken	-0,155	0,141	37,0	20,7
2. Leeftijd	-0,112	0,098	25,7	14,4
3. Beschikken over effectief netwerk	-0,053	0,039	10,2	5,7
4. Opleidingsniveau	-0,041	0,027	7,1	4
5. Voorafgaand werken als uitzendkracht of gedetacheerde elders	-0,034	0,020	5,2	2,9
6. Motivator salaris	-0,027	0,013	3,4	1,9
7. Leidinggevende suggesties doen	-0,025	0,011	2,9	1,6
8. *Underemployment*	-0,022	0,008	2,1	1,2
9. Carrière-assertiviteit	-0,021	0,007	1,8	1
10. Leidinggevende kent mijn werk	-0,020	0,006	1,6	0,9
10. Opleidingsniveau bij aanvang	-0,020	0,006	1,6	0,9
12. Relevante werkervaring	-0,019	0,005	1,3	0,7
Totaal		0,381	100	56

Samen verklaren het verschil tussen -0,510 en -0,014.

a. Aandeel van het getal in vorige kolom van het totale effect van 0,381. Voorbeeld: percentage van variabele 1 = -0,141 / -0,381 x 100 = 37 procent.

Tabel 20. Significante verschillen naar gender in inclusie: *compare means*

Items / gemiddelde scores	Man	Vrouw	Sign.
Sommige collega's vermijden contact met me	1,97	1,77	0,010
In teamvergaderingen laat ik niet graag mijn mening horen	2,03	2,23	0,017
Ik vind het lastig om collega's feedback te geven	2,39	2,58	0,029
Ik vind het soms lastig om me te uiten op mijn werk	2,13	2,30	0,027

GEMEENTE Arnhem

Aan de leden van de raad

Datum	: 6 oktober 2020
Zaaknummer	: 490724
Contactpersoon	: S. Schuijt
Telefoonnummer	: 026 3773293

Onderwerp: Schriftelijke vragen art. 44 Rvo over vervolg etnisch profileren.

Geachte voorzitter en leden,

Het raadslid Nathalie Nede van de fractie ChristenUnie heeft ons bij brief, ingekomen 17 juli 2020, schriftelijk vervolgvragen gesteld op grond van artikel 44 van het Reglement van Orde voor de Politieke Avond van de gemeente Arnhem 2018 over 'etnisch profileren'. De vragen zijn als bijlage toegevoegd aan deze brief.

In de raadsbrief over het Uitvoeringsplan Inclusief Arnhem van 30 juni jl. (zaaknummer 484622) informeerden wij u over de focus die we gaan aanbrengen om van Arnhem een nog inclusievere stad én organisatie te maken. Als het gaat om onze eigen organisatie zetten we nu belangrijke stappen. Met een diverser personeelsbestand verwachten we scherper oog te hebben voor wat nodig is, herkenbaarder te zijn voor alle inwoners én beter contact met hen te hebben. Wij vinden het erg belangrijk dat we meer medewerkers in huis halen en houden met verschillende perspectieven, achtergronden, oriëntaties en kennis. Zo kunnen we op een efficiëntere wijze aan maatschappelijke vraagstukken werken. Ons streven is dat onze organisatie in álle lagen een representatieve weerspiegeling is van de Arnhemse samenleving.

Ter beantwoording van de vragen delen wij u het volgende mee:

1. *In de beantwoording geeft u aan dat de training "Selecteren zonder vooroordelen" is ingezet. Welk percentage van de ambtelijke top heeft deze training inmiddels gevolgd? Is het volgen van deze training voor alle leidinggevenden die zijn belast met werving en selectie van nieuw personeel verplicht? Zo, ja, binnen welke termijn zullen zij allemaal deze training hebben afgerond?*

   Er hebben inmiddels 19 leidinggevenden (circa 40%), onder wie de concerndirecteur, aan de training deelgenomen. Daarnaast hebben ook de 'recruiter' en alle P&O-adviseurs de training gevolgd. Aan de eerstvolgende training op 6 oktober aanstaande doet opnieuw een aantal P&O-adviseurs mee, naast enkele managers. Eind dit jaar volgt weer een training voor vooral managers. Het is inderdaad

de bedoeling dat alle managers en P&O-adviseurs deze training volgen en wij verwachten dat alle managers dit voor het voorjaar van 2021 hebben gedaan.

2. *Zijn er nog andere trainingen gepland voor het overige personeel om kennis te krijgen van het thema Inclusie en de doelstellingen die u als college heeft gesteld?*

   Ja, we hebben de intentie om trainingen, workshops en lezingen over inclusie aan te bieden aan het overige personeel. We zijn aan het onderzoeken welke trainingen het beste aansluiten en hoe we deze gaan aanbieden gezien de coronamaatregelen. Eerder dit jaar is de training 'Deep Democracy' door ongeveer 100 medewerkers gevolgd. Deze training is gericht op inclusieve besluitvorming, cocreatie en duurzame verandering. Ook deze training wordt later dit jaar opnieuw aangeboden.
   Bij het antwoord op vraag 4 vermelden we diverse activiteiten die we ondernemen om het thema inclusie en diversiteit breed onder de aandacht te brengen van alle medewerkers,

3. *In de raadsbrief "Op weg naar een Programma Inclusie" d.d. 6 februari 2018 laat u de gemeenteraad weten te participeren in een onderzoek van de Universiteit Tilburg. Gezien de tijd die is verstreken gaan wij ervan uit dat de uitkomsten van dit onderzoek inmiddels in uw bezit zijn. Wij zijn benieuwd hoe onze ambtelijke organisatie scoort ten opzichte van andere organisaties of aan eventueel bestaande benchmarks in de mate van inclusie en diversiteit. Heeft u een rapportage waarin de conclusies van dit onderzoek zijn neergelegd? Zo ja, kunt u de integrale tekst van dit onderzoek per omgaande aan de gemeenteraad toezenden? Zo ja, zijn in de uitkomsten van dit onderzoek specifieke conclusies getrokken over de mate van inclusiviteit en diversiteit van de ambtelijke organisatie van de gemeente Arnhem?*

   Eind 2017 zijn wij benaderd door de Universiteit Tilburg om deel te nemen aan een onderzoek om onszelf ten aanzien van inclusie en diversiteit te vergelijken (benchmark) met enkele andere gemeenten en adviezen voor verbetering te ontvangen. Volgend op deze benadering is een aantal interviews gehouden en er zijn personele data verzameld om de verbeterruimte ten aanzien van dit thema in kaart te brengen. In de beantwoording van vooral de vragen 4 en 5 treft u de voorbeelden aan van de verbeteringen die wij inmiddels hebben doorgevoerd. Na de nodige investeringen die zijn gedaan wilden wij zelf ook graag weten waar we als gemeente staan in relatie tot andere, vergelijkbare gemeenten. Overigens wel met een bredere benadering dan die van de universiteit Tilburg welk traject wij, mede door het ontbreken van een brede scope, destijds niet hebben doorgezet. In de loop van 2019 hebben wij ons daarom georiënteerd om deel te nemen aan de Nederlandse Inclusiviteitsmonitor, waarbij sprake is van een benchmark met andere grote steden. Mede als uitvoering van de motie "Naar een diverse en inclusieve gemeentelijke organisatie", die op 8 juli 2020 in uw raad is aangenomen, gaan wij op korte termijn aan deze Inclusiviteitsmonitor deelnemen. Over de uitkomsten hiervan informeren we u met halfjaarlijkse rapportages.

4. *Welke conclusies heeft u naar aanleiding van dit onderzoek getrokken? Welke concrete acties zijn naar aanleiding hiervan inmiddels al genomen om de ambtelijke organisatie meer inclusief te maken? Heeft u daarvoor concrete toetsbare en meetbare doelstellingen vastgelegd? Zo ja, welke?*

   De belangrijkste conclusies die we afgelopen periode hebben getrokken zijn, dat bewustwording en concrete acties met betrekking tot het versterken van ons wervings- en selectiebeleid nodig zijn. Wat dat eerste betreft staat in het eerder gestuurde uitvoeringsplan een aantal uitgevoerde acties beschreven, zoals ondertekening van het (landelijke) Charter Diversiteit, het traineeproject 'werken zonder te beperken', de 'All-Inclusive-week', lezinglunches, 'Diversity Day' en een grote 'Meet-and-Greet' met Arnhem Divers & Jong en de door u al genoemde trainingen.
   Daarnaast zijn met alle managementteams gesprekken gevoerd over de vraag hoe diversiteit en inclusie binnen de clusters versterkt kunnen worden. Hierbij biedt de P&O-afdeling zoveel mogelijk ondersteuning. Bij de werving en selectie van nieuwe trainees (begin 2020) is nadrukkelijk divers geworven.
   Ook dit jaar besteden we op 'Diversity Day' veel aandacht aan diversiteit en inclusie, onder andere door het hijsen van de regenboogvlag, een online lezing, een kookboek van en voor medewerkers met mooie en diverse verhalen en artikelen op intranet met een verhaal van een collega over digitale toegankelijkheid.
   Bij de beantwoording van vraag 5 gaan wij nader in op de verbeteringen in ons proces van werving en selectie. Het vastleggen van meetbare doelstellingen staat dit najaar op de agenda van het gemeentelijk Managementteam en het college. U wordt daarover eind van dit jaar geïnformeerd.

5. *Is in het onderzoek ook bekeken hoe de wervingsadvertenties zodanig kunnen worden opgesteld dat daarmee een bredere groep kandidaten kan worden bereikt? Zo ja, hoe is dit in de praktijk nu anders dan voorheen?*

   Op dit punt hebben we zelf actie ondernomen, mede door de inzet van onze communicatieadviseurs. Dit heeft er mede toe geleid dat nu op de website www.werkenvoorarnhem.nl informatie te vinden is over Inclusie en Diversiteit. Op de website zijn, via filmpjes en verhalen, diverse collega's aan het woord die vertellen over hun werk bij de gemeente Arnhem. Hiermee verwachten wij ook een bredere doelgroep te bereiken.
   We gaan verder onderzoeken hoe de vacatureteksten nog beter opgesteld kunnen worden, zodat de inhoud een bredere doelgroep aanspreekt. De vacatureteksten worden vanaf nu door een team van specialisten doorgelicht zodat ze een diverse groep aanspreken. Daarnaast gaan we ons inzetten om nieuwe netwerken aan te boren waardoor wij meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en mensen met een migratieachtergrond kunnen bereiken.
   In het wervings- en selectieproces voeren we een zo objectief mogelijk en gestructureerd interview. Uiteraard hebben en houden we aandacht voor het welkom heten, ruimte bieden voor talenten, het inbrengen van de andere inzichten, perspectieven en ervaringen. De ruimte om 'jezelf te kunnen zijn' in plaats van zo snel mogelijk aanpassen.

6. *Kunt u ons toezeggen dat wij een halfjaarlijkse voortgangsrapportage met betrekking tot het meer divers maken van ambtelijke organisatie van u zullen ontvangen?*

   Ja, dat kunnen wij u toezeggen. De eerste rapportage kunt u medio 2021 verwachten.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlage:
- Ingekomen brief met artikel 44 vragen CU.

Aan de leden van de raad

Datum	: 23 juni 2020
Zaaknummer	: 478234
Contactpersoon	: S. Meijs
Telefoonnummer	: 026 3774931

Onderwerp: Schriftelijke vragen art. 44 Rvo over etnisch profileren.

Geachte voorzitter en leden,

Het raadslid Nathalie Nede van de fractie ChristenUnie heeft ons bij brief, ingekomen 25 mei 2020, schriftelijk vragen gesteld op grond van artikel 44 van het Reglement van Orde voor de Politieke Avond van de gemeente Arnhem 2018 over 'etnisch profileren'. De vragen zijn als bijlage toegevoegd aan deze brief.

Elke vorm van onderscheid op afkomst, religie, geslacht, geaardheid, beperking en/of leeftijd keuren wij ten zeerste af en wij geven daar nooit vorm aan.
In het algemeen geldt dat de gemeente Arnhem vele ingangen heeft voor inwoners en daarmee ook veel en diverse contacten. Uitgangspunt is dat we als gemeente inclusief willen handelen, denken, werken en communiceren. Hierin past geen enkele vorm van etnisch profileren. Het hanteren van risicoprofielen dient echter meerdere en andere doelen. We hebben uw vragen breed uitgezet. Daarom vindt u hieronder de reactie van verschillende gemeentelijke onderdelen, de Connectie, het Veiligheidshuis en de Stichting Sociale Wijkteams Arnhem (SWT) voor zover van toepassing. Als geen sprake is van risicoprofielen of klachten, geldt voor deze onderdelen dat hierover geen informatie is opgenomen.

Ter beantwoording van deze vragen delen wij u het volgende mee:

1. *Worden er binnen de gemeente Arnhem risicoprofielen gehanteerd op basis waarvan mensen extra worden gecontroleerd?*

   Binnen de gemeentelijke onderdelen worden geen risicoprofielen gehanteerd die zijn gebaseerd op afkomst/etniciteit, religie/overtuiging, geslacht, (seksuele) voorkeur, beperking en/of leeftijd. Dit geldt ook voor de partijen die werkzaamheden voor en namens de gemeente uitvoeren: De Connectie en Stichting Sociale Wijkteams Arnhem. Wel worden in specifieke gevallen indicatoren gehanteerd. Deze dienen onder meer het voorkomen van fraude of het verbeteren van de situatie/het perspectief van inwoners. Deze zijn niet te herleiden naar individuen op basis van afkomst/etniciteit, religie/overtuiging, geslacht, (seksuele) voorkeur, beperking en/of leeftijd.

Hieronder een aantal uiteenlopende voorbeelden:
W&I is alert op mogelijke fraudesignalen waarna controles in gang worden gezet. Het gaat hier bijvoorbeeld om domicilie (zowel bij aanvraag uitkering als Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers -Tozo) en bij Tozo om inschrijfnummer Kamer van Koophandel.
Bij de **Klantenservice** geldt dat mensen met een bel- (telefonisch) of pandverbod (voor de receptie) niet te woord worden gestaan. Mensen met een pandverbod worden wel telefonisch te woord gestaan.
Bij **Burgerzaken** geldt alleen dat bij bepaalde indicatoren wordt gehandeld. Bijvoorbeeld als een inwoner regelmatig verhuist en dan als bestemming 'onbekend' aangeeft. Of als in een woning veel mensen staan ingeschreven in verhouding tot het aantal vierkante meters.
De **Sociale Wijkteams** hanteren geen risicoprofielen, maar zijn wel zijn extra alert bij financiële problematiek, omdat deze vaak samengaat met problemen op andere leefgebieden. Dit met als doel zo preventief mogelijk te werken en de inwoner te helpen.

2. *Welke criteria zijn er in deze risicoprofielen opgenomen?*

Zie de voorbeelden bij beantwoording van vraag 1.

3. *Hoe wordt er omgegaan met vooringenomenheid van medewerkers?*

Alle medewerkers van de gemeente Arnhem geven vanuit hun professionaliteit invulling aan hun werk. Dat vullen ze per definitie integer, zorgvuldig en betrokken in. Ambtenaren werken volgens de kernwaarden van de organisatie, de gedragscode en hebben de ambtseed of -belofte afgelegd. Daarnaast hebben we een klachtenprocedure en klachtencoördinatoren die eventuele klachten van inwoners in behandeling nemen.
Arnhem werkt al een aantal jaar aan een inclusieve gemeente. Dit dragen we zowel in- als extern uit. Onze boodschap is dat in Arnhem iedereen gelijk is. We willen een stad zijn waar inwoners kunnen zijn wie ze willen zijn en een ieder zijn identiteit en eigenheid met trots kan uitdragen. In veiligheid en vrijheid. De gemeente Arnhem heeft voor de eigen organisatie afspraken over het onderwerp 'Diversiteit en Inclusie' opgenomen. Daar wordt ook beleid op gemaakt. Een mooi voorbeeld: om vooringenomenheid tegen te gaan bij de werving en selectie van nieuwe medewerkers, is de training 'Selecteren zonder vooroordelen' die we aanbieden aan leidinggevenden en P&O-adviseurs. We zorgen voor blijvende aandacht aan deze thematiek en werken aan bewustwording bij medewerkers. We willen een afspiegeling zijn van de maatschappij en werken eraan om mogelijke vooringenomenheid van medewerkers naar inwoners, collega's en andere betrokkenen tegen te gaan. Daarbij worden medewerkers gestimuleerd om elkaar aan te spreken op gedrag. De inclusieve normen en waarden van de gemeente als werkgever en als voorbeeld naar de stad zijn hierbij steeds het uitgangspunt.

Verder dient een ambtenaar zich uiteraard aan de Gedragscode van de gemeente te houden, waarin uitdrukkelijk o.a. is bepaald dat een ambtenaar niet mag discrimineren.

4. Zijn er de afgelopen 2 jaar klachten binnen gekomen op basis van etnisch profileren? Zo ja, hoeveel? Hoe zijn deze klachten afgehandeld?

In het kader van de privacywetgeving (artikel 4 van de AVG) wordt 'profilering' omschreven als 'elke vorm van geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens waarbij aan de hand van persoonsgegevens bepaalde persoonlijke aspecten van een natuurlijke persoon worden geëvalueerd, met name met de bedoeling zijn beroepsprestaties, economische situatie, gezondheid, persoonlijke voorkeuren, interesses, betrouwbaarheid, gedrag, locatie of verplaatsingen te analyseren of te voorspellen'.

Klachten (over etnisch profileren) kunnen op meerdere plaatsen binnenkomen, daarom hebben we deze vraag breed uitgezet.

- Bij de intern vertrouwenspersonen van de gemeente Arnhem zijn (over de jaren 2017, 2018, 2019) geen meldingen gedaan, of gesprekken gevoerd over dit onderwerp.
- Bij de klachtencoördinatoren van de gemeente zijn geen klachten over etnisch profilering binnengekomen.
- Ook bij de Sociale Wijkteams zijn geen klachten bekend over etnisch profilering.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlagen:
- Ingekomen brief met artikel 44 vragen CU.

Aan de gemeenteraad

Datum	:	6 februari 2018
Zaaknummer	:	218741
Contactpersoon	:	Malika el Mouridi
Telefoonnummer	:	377 3240

Onderwerp: **Op weg naar een Programma Inclusie**

Geachte voorzitter en leden,

Op basis van het amendement "De Kracht van Diversiteit" aangenomen bij de behandeling van de Perspectiefnota 2018-2021 is in het afgelopen half jaar in diverse bijeenkomsten gesproken met inwoners en maatschappelijke organisaties over de veranderopgave "Inclusief Arnhem". In deze raadsinformatiebrief wordt verslag gedaan van de uitkomsten uit deze interactieve bijeenkomsten. Op 6 november heeft de raad door middel van de motie "Verdere invulling Inclusief Arnhem" tevens het college gevraagd om een uitdagende, verbindende en integrale visie neer te leggen en deze te relateren aan de hoofddoelen in de MJPB 2018-2021. Wij geven in deze raadsinformatiebrief in onderstaand kader een aanzet voor een dergelijke visie.

Een inclusief Arnhem betekent dat eenieder op gelijkwaardige wijze en in vrijheid moet kunnen deelnemen aan de samenleving waarbij de overheid een neutrale positie inneemt ten aanzien van religieuze en/of levensbeschouwelijke overtuigingen en opvattingen, mits deze niet beperkend zijn voor anderen die deze overtuigingen en opvattingen niet delen. De gemeente draagt actief uit dat samenleven in diversiteit niet kan zonder gemeenschappelijkheid en wederzijds vertrouwen waarbij eenieder of hij/zij nu behoort tot de meerderheid of de minderheid zichzelf moet kunnen zijn en zich als volwaardig lid van de samenleving in de eigen identiteit erkend en gerespecteerd moet kunnen voelen[1]. De gemeente bewaakt dat er geen beperkingen worden opgelegd voor deelname aan het maatschappelijk verkeer en stimuleert dat iedereen kan meedoen ongeacht culturele achtergrond, seksuele voorkeur of fysieke en/of psychische beperkingen.

Wij zijn mede op basis van de inbreng van veel Arnhemmers van mening dat deze veranderopgave niet zomaar een project is; het is een doorlopende opgave die op een breed terrein van beleid en uitvoering in de stad maar met name ook in de wijken door de betrokkenen vorm moet worden gegeven. Bovendien is het een veranderopgave, die nadrukkelijk gerelateerd is c.q. moet worden met de vier andere veranderprogramma's. Inclusie moet met andere woorden stevig verankerd worden in het gemeentelijk beleid op veel beleidsterreinen.
Hierbij heeft de gemeente vooral de rol van aanjager om te stimuleren dat steeds meer Arnhemmers zich met elkaar verbonden voelen en concrete belemmeringen die maatschappelijke participatie beperken wegnemen.

Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem
Telefoon 0900 - 1809 (lokaal tarief) • Fax 026 - 3774830 • www.Arnhem.nl

Op 12 september 2017 hebben wij u per brief geïnformeerd over het proces en de stappen om te komen tot de Inclusie Agenda:

1) Met verschillende medewerkers binnen de organisatie organiseren we dialoogsessies, waarbij een inclusieve organisatie en diversiteit onderwerp van gesprek zullen zijn.
2) We gaan "bottum-up" vanuit de wijken met partijen in de stad in gesprek over de ervaringen tot nu toe. De vraag hierbij is: welke uitdagingen zijn er voor de toekomst als het gaat om een inclusieve samenleving en wat is nodig om die samenleving daartoe verder te versterken. Deze gesprekken vinden plaats in het najaar van 2017. Voorafgaand zullen de wijkteams leefomgeving hierover worden benaderd

Dit heeft geresulteerd in de volgende activiteiten:

1. Er is een breed samengesteld team inclusie ingesteld onder leiding van een van de programmamanagers en er zijn doelstellingen geformuleerd die in de breedte op een breed scala van de programma's in de MJPB een extra accent hebben gekregen in het realiseren van meer inclusiviteit. In deze brief zijn deze doelstellingen uitgewerkt. Daarnaast hebben alle wijkteams leefomgeving meegewerkt aan de ontwikkeling van deze doelstellingen vanuit het specifieke perspectief van de wijken. Er zijn twee medewerkers van de teams leefomgeving nauw betrokken bij de ontwikkeling van de Inclusie-agenda.

2. Op 7 december 2017 is er met maatschappelijke (zelf)organisaties (islamitische instellingen van de Turkse, Marokkaanse, Afghaanse en Bosnische gemeenschap, kerkraden en platforms, vrouwen-en welzijnsorganisaties) in MFC De Spil besproken wat de sociale stabiliteit in de stad het meest raakt. Unaniem is armoede als thema gekozen dat Arnhem het meest kwetsbaar maakt. Aan het einde van de avond is er een start gemaakt voor de oprichting van een platform dat zich gaat inzetten op dit vraagstuk. Hiermee is de start gemaakt van een netwerk dat dwars door culturele verschillen heen de samenwerking zoekt op een gemeenschappelijk thema.

3. Op 13 december 2017 organiseerde de gemeente Arnhem een stedelijke inclusiebijeenkomst op het Maarten van Rossem. Op de bijeenkomst zijn diverse Arnhemmers, migranten, vluchtelingen, LHBT inwoners en mensen met een fysieke/psychische beperking aan het woord geweest om hun visie op een inclusief Arnhem toe te lichten. Aanwezigen zijn het erover eens dat hulp aanbieden (in de breedste zin van het woord) op wijkniveau het meest praktisch is. Dit zou geen aanpassing van de organisatie van de gemeente hoeven te betekenen, alleen een versterking van *Van Wijken Weten*. Een inclusiever Arnhem zien zij voor zich door het wegnemen van vooroordelen, door succesverhalen een podium te geven, ervaringen te delen en doelgroepen met elkaar te mengen.

4. Op 15 januari vond een raadsactiviteit plaats met als thema: laaggeletterdheid. Doel van de activiteit was om het bewustzijn te vergroten over de impact van laaggeletterdheid op het leven van de laaggeletterde zelf en op de samenleving. Het Arnhemse kernteam laaggeletterdheid1, waar de gemeente Arnhem deel van uitmaakt, werkt momenteel een plan uit om de aanpak te versterken.

[1] In het kernteam zijn Rijnstad, Stichting PAS, UWV/Leer Werk Loket, Rijn IJssel, Bibliotheek Arnhem, Stichting Lezen en Schrijven en de gemeente Arnhem vertegenwoordigd.

5. Er is een aanzet gemaakt, zodat de gemeente meer inclusief communiceert, zowel intern als met de buitenwereld. Tevens zijn initiatieven genomen om in samenspraak de communicatieafdeling te komen tot een passende communicatiestrategie waarin we inwoners en maatschappelijke partners duurzaam bereiken en activeren.

6. De gemeente heeft deelgenomen aan het Euregioproject toegankelijkheid van de gemeente. In dit kader zijn er door Zorgbelang en de APCG zogenaamde spiegelgesprekken gehouden en zijn op 11 december, tijdens een afsluitende conferentie in Kleef, kennis en ervaringen met Duitse en Nederlandse steden uitgewisseld resulterend in aanbevelingen voor toegankelijkheidsbeleid in deze steden.

7) Het evenement *Arnhem Samen* rond de Kerst 2017 heeft laten zien dat met weinig inspanningen het mogelijk Arnhemmers in een erg diverse samenstelling samen te krijgen. Er waren maar liefst 1.000 bezoekers aanwezig. Het thema Inclusief Arnhem leeft en er zijn kansen om dit verder uit te bouwen.

8) Op 23 januari 2018 is een overleg geweest met de gezamenlijke adviesraden over het thema Inclusie waarbij zij aangaven zich nauw betrokken te voelen bij Inclusief Arnhem en is het initiatief genomen om in een vervolgbijeenkomst te komen concrete adviezen over inclusie in Arnhem.

Geconcludeerd kan worden dat er een grote mate van betrokkenheid en bereidheid is om bij te dragen aan een Inclusie-agenda. Tevens blijkt dat er sprake is van een zeer breed aandachtsveld dat in alle programma's van de MJPB terugkomt. Of het nu gaat om toegankelijkheid in de openbare ruimte, de deelname aan maatschappelijke voorzieningen, de samenstelling van het ambtelijk apparaat of de participatie van Arnhemmers op de arbeidsmarkt en in het onderwijs. We realiseren ons dat er nog veel moet gebeuren om te spreken van een Inclusief Arnhem. We beseffen dat dit niet een aanpak is met een duidelijk begin en eindresultaat, maar veeleer een proces is van bewustwording, samenwerking en focus op prioriteiten, om die vervolgens om te zetten in concrete maatregelen, inspanningen en middelen. We kunnen inmiddels wel vaststellen dat er een breed draagvlak is ontstaan voor een Inclusie-agenda die in de volledige breedte van het publiek en privaat domein herkend wordt als een opgave die de Arnhemse samenleving nodig heeft en die de komende jaren intensief moet worden opgepakt.

We hebben de Inclusie-agenda in relatie tot de Arnhemse hoofddoelen uitgewerkt in de volgende doelstellingen:

1. Arnhemmers met fysieke en/of psychische beperkingen kunnen naar vermogen meedoen in alle aspecten van de samenleving
    a. In samenwerking met vertegenwoordigers van cliënten- en patiëntenorganisaties wordt een "Arnhemse norm voor toegankelijkheid" ontwikkeld en toegepast die waarborgt dat de gebouwen en openbare ruimte waarbij de gemeente opdrachtgever en/of financier is, toegankelijk zijn voor alle mensen ongeacht hun fysieke en/of psychische beperking. Deze norm treedt in 2018 in werking.
    b. In 2020 realiseren wij dat de communicatie vanuit de gemeente Arnhem gemiddeld op niveau B1 wordt gebracht. Daar waar in specifieke situatie aanleiding is voor een nog eenvoudiger taalniveau dan wel voor visuele- of spraakondersteuning in communicatie uitingen en/of -evenementen wordt maatwerk toegepast.

2. Arnhemmers met een migratieachtergrond kunnen meer deelnemen aan de samenleving

a. De relatieve achterstand op het gebied van participatie door middel van (betaald) werk voor mensen met een migratie-achtergrond en hun kinderen wordt de komende jaren verminderd in relatie tot de veranderopgave *Doorbraak naar Werk*
b. De beheersing van de Nederlandse taal voor mensen met een migratie-achtergrond moet gaan toenemen door in te zetten op de talenten van mensen wat verder uitgewerkt wordt in het programma Educatie.
c. De toegang tot de (sociale) voorzieningen in de wijken voor mensen met een migratie-achtergrond verbeteren door directe contacten vanuit zorgaanbieders en sociale wijkteams met (zelf-)organisaties van migranten gericht op adequate en laagdrempelige informatie over de voorzieningen, wat verder uitgewerkt wordt in het veranderprogramma *Zorg dichterbij*

3. Arnhemmers kunnen, ongeacht hun seksuele voorkeur, actief deelnemen aan de samenleving zoals uitgewerkt is in de Beleidsagenda Seksuele Diversiteit.

4. Discriminatie en/of uitsluiting van Arnhemmers op grond van sekse, culturele achtergrond en/of fysieke en psychische beperkingen wordt bestreden, o.a. door inzet van het Meldpunt Discriminatie en pesten Gelderland Midden.

5. De gemeentelijke overheid streeft naar een diverse organisatie, een betere afspiegeling van de Arnhemse samenleving op basis van culturele achtergrond, seksuele voorkeur en fysieke en/of psychische beperkingen. Naar aanleiding van de ondertekening van het *Charter Diversiteit in bedrijf* op 11 januari 2018 wordt ingezet op het vinden en benutten van verbeterruimte bij instroom en doorstroom van 'diverse' medewerkers. In dit kader participeert Arnhem in een onderzoek van de Universiteit Tilburg en wordt de proef met "anoniem solliciteren" geëvalueerd. Daarnaast zullen de verplichtingen voor het realiseren van garantiebanen voor mensen met een beperking worden nagekomen in overleg met de verzelfstandigde onderdelen van de gemeente. Het geheel; leidt tot een pakket van maatregelen waardoor de gemeente in toenemende mate een meer inclusieve organisatie wordt.

6. Nieuwkomers in Arnhem met een erkende status worden van meet af aan direct betrokken bij de samenleving en gestimuleerd op weg naar integratie op het gebied van taal en werk. In de raadsbrief van 24 oktober 2017 is de Raad hierover al uitgebreid geïnformeerd.

7. Met de ontwikkeling van een Vitale economie Arnhem-Nijmegen en het transformatieproces naar een Circulaire Economie gaan we door meer inclusiviteit van arbeid en onderwijs vormgeven aan nieuwe kansen en mogelijkheden voor Arnhemmers die nu onvoldoende kunnen meedoen in de nieuwe economische verhoudingen. Met onderwijs en bedrijfsleven willen we in gesprek gaan over concrete maatregelen om te voorkomen dat er een groter verschil ontstaat tussen mensen die volop meedoen in de nieuwe economie en mensen die langs de kant staan.

Samenvattend gaat het bij inclusie om meedoen in brede zin:
- Fysieke toegankelijkheid: drempels letterlijk weghalen;
- Sociale toegankelijkheid: drempels in samenleven figuurlijk weghalen, zodat iedereen zich welkom voelt op basis van respect en gelijkwaardigheid in hoe we met elkaar omgaan;

- Digitale toegankelijkheid: digitale drempels slechten, door goed toegankelijke websites, ook voor blinden, slechtzienden en gehoor beperkten, maar vooral ook begrijpelijk taalgebruik voor zodat iedereen de informatie tot zich kan nemen;
- Bewustwording en activering in de eigen organisatie, de stad en wijken om blijvend actie te ondernemen op het meedoen van alle Arnhemmers.

Mede met het oog op de komende bestuursperiode worden bovenstaande doelstellingen vertaald in te realiseren maatschappelijke effecten (SMART-doelen). Vervolgens wordt nagegaan in hoeverre het bestaande beleid bijdraagt aan deze doelen en welke aanvullende maatregelen en inspanningen nodig zijn om een Inclusief Arnhem te realiseren. Dat betekent ook dat in de diverse portefeuilles herkenbare concrete acties moeten worden opgenomen met het oog op de realisatie van deze doelstellingen. Het college zal de Inclusie-agenda verder uitwerken, maar is tegelijk van mening dat de besluitvorming hierover voorbehouden is aan de nieuwe gemeenteraad.

Vervolgstappen

1. De hierboven genoemde doelstellingen worden na concretisering in de maanden februari en maart 2018 voorzien van een pakket van mogelijke maatregelen en daarbij behorende inspanningen en middelen en meegenomen in een overdrachtsdossier naar de nieuwe coalitie;
2. Aan de wijkteams leefomgeving wordt als onderdeel van de ontwikkeling van de wijkplannen gevraagd om voor 1 juli 2018 een top 3 van wijkgerichte maatregelen en activiteiten op te stellen op basis van een brede dialoog in de wijken om tot een meer specifieke wijkgerichte invulling van de Inclusie-agenda te komen;
3. We zijn bottom up en bescheiden begonnen aan de Inclusie-agenda maar inmiddels is er een netwerk opgebouwd dat we nu verder kunnen vergroten. Dit gaan we doen door jaarlijks minimaal 1x een stedelijke bijeenkomst te organiseren waarin de voortgang op de Inclusie-agenda wordt besproken en verder wordt aangescherpt. Hiervoor worden de ervaringsdeskundigen en deelnemers aan de bijeenkomsten in het laatste kwartaal van 2017 benaderd met het verzoek om daarnaast een inwoner mee te nemen die nog niet betrokken was waardoor het netwerk Inclusie zich uitbreidt en versterkt;
4. Er wordt voor 1 april 2018 een communicatieplan gemaakt waarin de Inclusie-agenda niet alleen bekend wordt gemaakt maar waarin Arnhemmers ook initiatieven en activiteiten kunnen aandragen.

Door samen met de stad en wijken te blijven werken aan de Inclusie-agenda wordt niet alleen een breed draagvlak tot stand gebracht, maar ook de expertise van alle Arnhemmers opgehaald. Door aan te sluiten bij de inzet en motivatie van inwoners en maatschappelijke partners wordt de uitvoering duurzaam en effectief. Vanuit de gemeente zal het platform dat ontstaan is actief worden ondersteund waarbij het ambtelijk team Inclusie onder leiding van een programmamanager zal zorgen voor de coördinatie en support van het platform.

Het college realiseert zich dat er nog veel moet gebeuren om tot een breed gedragen en effectieve Inclusie-agenda te komen maar is tegelijk positief over de vele enthousiaste reacties die we hebben gekregen uit de stad en is van mening dat er een basis is gelegd die vertrouwen geeft om in de volgende bestuursperiode tot concrete resultaten te komen.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,

de secretaris, de burgemeester

Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem
Telefoon 0900 - 1809 (lokaal tarief) • Fax 026 - 3774830 • www.Arnhem.nl

Algemeen oordeel over kwaliteit van het onderzoek
In algemene zin volgt het onderzoek van de Universiteit van Tilburg een geijkte methode. Via vragenlijsten onder de populatie (sollicitanten en medewerkers van de gemeente) en interviews is een beeld verkregen van de mate van diversiteit en inclusiviteit binnen de gemeente Arnhem. De respons op de vragenlijst is relatief gezien voldoende (29,5% onder de sollicitanten en 35,5% onder de medewerkers). Met name de analyses die gedaan zijn naar de verschillen tussen oudere en jongere medewerkers en tussen mannen en vrouwen zijn (overwegend) gedegen. De conclusies en aanbevelingen bieden goede aanknopingspunten, al lijken niet alle conclusies direct gebaseerd op de onderzoeksresultaten en meer op 'kennis uit het veld' (of literatuur waar verder niet naar wordt verwezen). De conclusie dat de focus op persoonlijkheidskenmerken in sollicitaties nadelig kunnen zijn voor sollicitanten met een niet-Nederlandse achtergrond verdient zeker de aandacht.

Er zijn echter ook een aantal kanttekeningen te plaatsen bij het onderzoek. Ten eerste zijn er vragen te stellen bij de methodiek, over de representativiteit van de respons en over de gebruik van statistische analyses. Ten tweede missen verschillende conclusies onderbouwing op basis van de verzamelde informatie. Sommige uitspraken lijken eerder in zijn algemeenheid (op basis van kennis van de auteur) te worden gedaan in plaats van dat ze met zekerheid ook gelden voor gemeente Arnhem.

Kanttekeningen bij de methode

Geen aandacht aan mogelijke selectie
De enquête onder sollicitanten is ingevuld door 167 van 566 genodigden, een respons van 29,5%. De auteur staat niet stil bij eventuele selectie ('selection bias') voorafgaand aan de enquête. Hoe zijn respondenten uitgenodigd, met welk doel zijn zij gevraagd deel te nemen? Het kan zijn dat de wijze van uitnodiging bepaalde sollicitanten ontmoedigt deel te nemen en andere juist aanmoedigt. Dit kan een effect hebben op de samenstelling van de respons. Het ontbreken van de tekst van de uitnodiging maakt het lastig in te schatten in hoeverre hier sprake van is.

Onjuiste vergelijking steekproef met gemeentelijke cijfers
Onder de respondenten is 7,8% niet-westers migrant en 3,0% heeft een Indonesische afkomst. Het gaat dus in totaal om 18 deelnemers met een niet-westerse achtergrond (volgens de definitie van het onderzoek). De percentuele verdeling wordt vergeleken met de verdeling in Nederland en de gemeente zelf. Hierbij wordt geen rekening gehouden met de gevraagde opleidingsniveaus in de gemeente Arnhem. Zo heeft van alle hoogopgeleide (hbo en hoger) Nederlanders met een leeftijd tussen de 25 en 65 jaar 11,4% een niet-westerse migratieachtergrond (CBS). Als je daarnaast rekening houdt met het feit dat het gaat om een steekproef (niet de volledige populatie van sollicitanten), waardoor afwijkingen kunnen ontstaan, is het de vraag of de diversiteit van de sollicitanten inderdaad zo sterk afwijkt als het onderzoek suggereert. De uitspraak *'Het lukt de gemeente niet goed om mensen met een migratie-achtergrond te interesseren om te solliciteren op haar vacatures*' is in ieder geval te sterk geformuleerd.

Kleine aantallen maken uitsplitsingen onbetrouwbaar
Omdat beschrijvende gegevens ontbreken, is het verder niet vast te stellen hoeveel van de sollicitanten, onderverdeeld naar afkomst, aangenomen zijn bij de gemeente. Dat zou ten eerste een indruk geven van eventuele selectie voorafgaand aan de enquête. Ten tweede is dit nodig om de waarde van de analyses te kunnen inschatten. Stel dat 'maar' 5 van de 18 deelnemers met een niet-westerse achtergrond (bij de sollicitantenenquête) zijn aangeboden, worden uitsplitsingen in deze

groep lastig. In de analyse worden deze uitsplitsingen wel gedaan. Zo wordt in eerste instantie aangegeven dat er geen verschillen zijn wat betreft afkomst in de kans om aangenomen te worden. Als vervolgens gecorrigeerd wordt voor meerdere andere indicatoren (waarvan niet beargumenteerd wordt waarom deze worden gekozen)[1], blijkt er wel een verschil te zijn. Met een dergelijke kleine 'n' is echter het wijs om voorzichtig te zijn met de uitkomsten van dergelijke correcties. Dit zijn dan eerder theoretische exercities dan dat ze de werkelijkheid weergeven.

Scheve verdeling man-vrouw lijkt te wijzen op selectie
Opvallend is het grote aandeel mannen in de deelnemers onder de sollicitantenenquête: 71,9%. Het feit dat dit totaal niet in verhouding staat met de verdeling man-vrouw binnen de gemeente (45,2% en 54,8% volgens het onderzoek) roept de vraag op of deze verdeling door een selectie in de respons wordt veroorzaakt. Het zou bijvoorbeeld kunnen dat mannen zich zekerder voelen tijdens sollicitaties en daardoor het gevoel hebben dat ze een grote kans hadden op een baan bij de gemeente; en dat ze hierdoor gestimuleerd zijn om hun mening via een enquête te geven. Wellicht spelen andere mechanismen een rol. Mocht de verhouding de werkelijkheid weergeven, dan zouden er bij gelijke kansen voor mannen en vrouwen absoluut gezien veel meer mannen worden aangenomen dan vrouwen. De huidige verhouding man-vrouw geeft geen aanleiding tot deze conclusie.

Omgang met meting van inclusie niet correct
Het concept 'inclusie' wordt gemeten met 17 items. Op pagina 5 staan deze items uitgeschreven. Er wordt aangegeven dat twee 'dimensies' worden gemeten: 'inclusie psychologisch' en 'inclusie gedrag'. Onduidelijk is overigens of Een normale methodologische werkwijze is dat na het meten van deze items door middel van een zogeheten factoranalyse wordt beoordeeld of ook daadwerkelijk deze twee dimensies te onderscheiden zijn. Vervolgens wordt dan per dimensie een nieuwe variabele berekend ('inclusie psychologisch' en 'inclusie gedrag'). Dit leidt tot valide en betrouwbare samengestelde variabelen. Het onderzoek behandelt de items echter als 17 losse vragen. Hierbij geldt: hoe meer vragen je stelt, hoe groter de kans dat er door meetfouten of toevalligheden er op enkele vragen verschillen gaan ontstaan. Toch doet het onderzoek op basis van de losse vragen harde uitspraken. Zo wordt bij het thema 'gender' aangeven dat vrouwen op 3 van de 17 stellingen negatiever antwoorden dan mannen, en mannen op 1van de 17 stellingen. Dat betekent dat er 13 stellingen zijn waarop geen verschil is waargenomen. De conclusie luidt dat gender verschil maakt wat betreft inclusie. Dat is op basis van deze uitkomsten niet hard te maken. Bij het thema leeftijd wordt aangeven dat er 4 items zijn waarop jongeren negatiever scoren dan ouderen. In tabel 16 staat echter een positieve score op het item 'Ik stel aan mijn leidinggevende van de gemeente wel eens voor hoe we dingen anders of beter kunnen doen'. Ook hier is de verdeling dan 3 negatief, 1 positief en 14 geen verschil, wederom statistisch te weinig verschil om met zekerheid te zeggen dat leeftijd verband houdt met mate van inclusie.

Kanttekeningen bij verschillende conclusies
Het onderzoek bevat verschillende conclusies die onvoldoende onderbouwd worden. Het kan zijn dat een deel van de uitspraken gebaseerd zijn op informatie die uit de interviews naar voren is gekomen. Het onderzoek geeft aan er 27 interviews zijn gehouden. Opvallend is hierbij overigens het lage aantal

[1] Op pagina 8 staat: "*Als we echter corrigeren voor wie daadwerkelijk bij de gemeente is begonnen, voor de verwachting vooraf dat je de baan zult krijgen en voor aanvullende cursussen en trainingen hebben gevolgd, wordt de kans dat sollicitanten met een 'niet-westerse' of Indonesische achtergrond niet worden aangenomen wel significant (p = 0,049) en wel 14,6 procent (zie Tabel 3).*" Bijzonder is dat hier gecorrigeerd wordt voor 'wie daadwerkelijk bij de gemeente is begonnen'. Dat lijkt toch hier de belangrijkste afhankelijke variabele te zijn, niet een corrigerende factor.

sollicitanten met een niet-westerse migratieachtergrond (slechts 1). In het rapport is echter verder niet duidelijk welke uitspraken onderbouwd worden met deze aanvullende kwalitatieve informatie uit de interviews (bijvoorbeeld door gebruik van quotes) dan wel met wetenschappelijke literatuur. Het lijkt er daardoor op dat het vooral de interpretatie is van de auteur dan dat het gebaseerd is op feiten die naar voren zijn gehaald in het onderzoek.

Om dit punt concreet te maken, staan hieronder een aantal uitspraken waarvan de onderbouwing naar onze mening onvolledig is:

' Het mechanisme dat er vooral voor zorgt dat sollicitanten met een 'niet-westerse' of Indonesische achtergrond slechter uit de verf komen bij een sollicitatiegesprek vormt het beoordelen van sollicitanten op hun vermeende persoonlijkheidskenmerken.' (pagina 10)
Onduidelijk is waarom dit hét mechanisme is dat hiervoor zorgt. Op pagina 9 wordt verwezen naar het mechanisme dat sollicitanten met een niet-westerse achtergrond gevoelens van uitsluiting (in het verleden hebben) ervaren en dat dit wellicht leidt tot bepaald gedrag bij gesprekken dat kun kansen ondermijnt. Vervolgens wordt gewezen op het ontbreken van beleid bij de gemeente om vertrouwen en welwillendheid te schapen tijdens het gesprek (hoewel onduidelijk is of dit vertrouwen ook daadwerkelijk niet gecreëerd wordt). Dan komt het mechanisme zoals hierboven wordt beschreven. Het is dus wellicht één van de mechanismen, en belangrijk om naar te kijken, maar het hoeft niet het meest zwaarwegende aspect te zijn. Zo wordt ook gezegd 'terwijl de selecteurs op zijn minst evenveel waarde hechten aan die vermeende persoonlijkheidskenmerken [aan als werkgerelateerde aspecten]'. Onduidelijk is waarop dit gebaseerd is (de twee interviews met de selecteurs?). Dit neemt natuurlijk niet weg dat dit daadwerkelijk een mechanisme is dat de kansen van sollicitanten met een niet-westerse achtergrond ondermijnt.

'De gemeente heeft haar huis wat betreft inclusie niet op orde.' (pagina 13)
Dat 10 van de 41 respondenten met een 'niet-westerse' of Indonesische achtergrond aangeven wel eens het gevoel te hebben gehad op het werk onheus bejegend of gediscrimineerd te zijn, is natuurlijk reden om hier extra aandacht voor te hebben. Dat de gemeente haar huis wat betreft inclusie niet op orde is, kan hier echter niet aan worden afgeleid. Overigens wordt ook hier een vergelijking gemaakt op elk van de 17 items, waarvan hierboven al betoogd is dat dit niet de meest betrouwbare methode is. Overigens wordt hier niet gewezen naar mogelijke effecten van ongelijkheid in inschaling en functieniveau, waar wel naar wordt verwezen bij de verschillen in inclusie tussen jongere en oudere medewerkers.

'Omdat ze disproportioneel negatief uitwerken voor deze categorie medewerkers met een 'niet-westerse' of Indonesische migratie-achtergrond is er dus sprake van directe of indirecte discriminatie.' (pagina 14)
Hier wordt ten eerste verwezen naar de ongelijke kansen om aangenomen te worden, die niet onomstotelijk bewezen zijn (zie boven). Ten tweede wordt hier 'directe of indirecte discriminatie' geconcludeerd, terwijl in het hoofdstuk 'duiding' een stuk genuanceerder wordt uitgeweid.

'De belangrijkste twee factoren, die samen meer dan de helft van de ongelijke kansen naar leeftijd verklaren, zijn nadrukkelijk niet werkgerelateerd: het vermoeden van leeftijdsdiscriminatie bij eerdere sollicitaties en het hebben gevolgd van aanvullende cursussen en trainingen. Het feit dat dat laatste een negatieve relatie heeft met je kansen om te worden aangenomen, duidt erop dat het hier gaat om cursussen en trainingen die je hebt moeten volgen vanwege je lagere kansen op de arbeidsmarkt.' (pagina 16)

Ten eerste is er de vraag waarom het volgen van cursussen en trainingen niet werk-gerelateerd is. Daarnaast wordt aangenomen dat het hier gaat om cursussen en trainingen die gevolgd zijn vanwege lagere kansen op de arbeidsmarkt, waarvoor geen duidelijk aanwijzing is.

'Alle andere mogelijke werkgerelateerde factoren spelen geen rol bij deze genderongelijkheid. Dat betekent dat het grootste deel van deze genderongelijkheid in inschaling voortkomt uit factoren die er niet toe zouden mogen doen.' (pagina 20).
Het feit dat de gemeten werkgerelateerde factoren niet volledig het effect verklaren van genderongelijkheid wil niet per definitie zeggen dat de rest voortkomt uit factoren die er niet toe zouden mogen doen. Er kunnen ook werkgelateerde factoren niet of niet goed gemeten zijn. Overigens zullen ongetwijfeld niet-werkgelateerde factoren een rol spelen, maar welke dat zijn en hoe groot dat deel is, is niet vast te stellen op basis van dit onderzoek.

'Die ongelijkheid is grotendeels te wijten aan factoren die niet werkgerelateerd of functioneel zijn voor het werk. Dat betekent dat er sprake is van ongelijke behandeling binnen de organisatie zelf naar afkomst, leeftijd en gender.' (pagina 22)
Nergens in het rapport zijn feiten genoemd die wijzen op ongelijke behandeling. Eerder lijkt het rapport te wijzen op gelijke behandeling (bijvoorbeeld het selecteren op persoonlijkheidskenmerken) die (mogelijk) leidt tot ongelijke uitkomsten.

Gemeenteraad Arnhem

VERWORPEN

Bij elkaar op	25 november 2020
Bij de bespreking van	Interpellatieverzoek "Het niet informeren van de raad over het onderzoek naar een diverse organisatie"
Motie van	Nathalie Nede - ChristenUnie Yildirim Usta - DENK Verenigd Arnhem
Titel van de motie	Motie van afkeuring
Nummer Zaaknummer	**20M312** 528503

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 25 november 2020 een besluit te nemen over:

Gehoord hebbende de reactie van het college op de interpellatie “Het niet informeren van de raad over het onderzoek naar een diverse organisatie”,

Spreekt de gemeenteraad uit dat:

Zij het handelen van het college omtrent het rapport “Naar een diverse organisatie van de gemeente Arnhem” ten zeerste afkeurt.

Nathalie Nede – ChristenUnie
Yildirim Usta – DENK Verenigd Arnhem

Voor 9

Tegen 28

Motie "Van afkeuring" (20M312)

GROENLINKS	0	6
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

Arnhemse Ouderen Partij	0	1
Wiggers		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

CDA Arnhem	0	2
van Dillen		
Hutten		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
van Ommen		
van Iperen		

Arnhem Centraal	1	2
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	0	2
de Groot		
Eliëns		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
de Vries		
Visser		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

Partij voor de Vrijheid	1	0
Verheij		
Henzen		

Totaal 37

Arnhem, 23 november 2020

Verzoek tot het houden van een interpellatie art 40 rvo

Ernstige ongeregeldheden Geitenkamp Arnhem

Al dagen wordt de Arnhemse wijk de Geitenkamp geteisterd door jongeren die met zwaar vuurwerk gooien, pijlen op de grond tot ontploffing brengen, branden stichten en vernielingen aanrichten. Bewoners beschrijven de situatie als een oorlogssituatie en voelen zich dan ook buitengewoon onveilig. Ook afgelopen zondagavond moesten de bewoners van de Geitenkamp weer doodsangsten uitstaan, maar aanhoudingen zijn er niet verricht. De SP fractie vindt deze situatie urgent en onacceptabel en ziet hierin aanleiding voor een interpellatie verzoek . Daarbij hebben wij in eerste aanleg de volgende vragen:

1.Wat is volgens het college de oorzaak en de aanleiding van deze ernstige ongeregeldheden, waarom is het niet gelukt deze in de kiem te smoren, hoe wordt herhaling voorkomen en hoe zit het met het herstellen en vergoeden van de geleden schade?

2. Garandeert de burgemeester de bewoners van de Geitenkamp een daadkrachtig optreden, waarbij raddraaiers worden aangepakt en de rust in de wijk wordt hersteld en gaat het college er op toezien dat de geleden schade wordt hersteld en vergoed?

Naast deze ongeregeldheden is er ook elders in Arnhem sprake van zeer ernstige geweldsincidenten. De politie in Arnhem staat zwaar onder druk en dan moet de jaarwisseling nog beginnen. De burgemeester heeft 13 agenten die aan Arnhem waren toegewezen langdurig uitgeleend aan buurgemeenten. En dat terwijl Arnhem die agenten had toegewezen gekregen omdat objectief was aangetoond dat die agenten hier nog harder nodig zijn dan elders. Inmiddels zijn die Arnhem agenten nog véél harder nodig, hier in Arnhem.

3. Wat vindt de burgemeester van de veiligheidssituatie in Arnhem en ziet hij hierin aanleiding om deze weggegeven agenten terug te halen? Wat gaat de burgemeester doen om ervoor te zorgen dat de politie in Arnhem wordt versterkt?

Elfrink, Dobbe, Cetintas (SP)

Aan de gemeenteraad

Datum : 23 november 2020
Zaaknummer :
Contactpersoon : Susanne Boerhof
Telefoonnummer : 06 50 74 01 41

Onderwerp: Geitenkamp

Geachte raadsleden,

Sinds afgelopen donderdagavond is het onrustig in de Geitenkamp. De politie heeft het vermoeden dat gehoor is gegeven aan een landelijke oproep op social media om vuurwerk af te steken als reactie op het landelijk afgekondigde vuurwerkverbod. Er is veel (illegaal) vuurwerk afgestoken en er zijn vernielingen verricht aan onder meer ondergrondse containers. Bewoners vertellen me dat ze ze zich door het gedrag van hun buurtgenoten niet meer veilig voelen in hun wijk. Het is ontoelaatbaar wat daar gebeurt.

Samen met de politie en justitie zit ik er bovenop. We zijn er, zichtbaar en onzichtbaar, aanwezig zoals de politie er gisteren ook was om de raddraaiers die dit veroorzaken aan te pakken. Er zijn processen verbaal afgegeven en diverse aanhoudingen verricht. Vanochtend en vanmiddag heb ik met bewoners en professionals in de wijk gesproken. Samen met de wijkagent, (sociale) wijkteams en jongerenwerkers spreken we ouders aan op hun verantwoordelijkheid en op het gedrag van hun kinderen. Tevens roepen we de bewoners op, eventueel anoniem, om te melden als ze wat zien of informatie hebben, die kan helpen om het illigale vuurwerk en vandalen op te sporen.

De komende dagen zullen we ons inzetten om het onacceptabele gedrag te stoppen, de raddraaiers aan te pakken en er voor te zorgen dat, ook samen met hen, de bewoners zich weer veilig kunnen voelen in hun eigen straat en buurt.
Ik hoop u voor nu voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

A. Marcouch
Burgemeester

Stadskantoor - Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem
Telefoon 0800-1809 • Fax 026-3774830 • www.arnhem.nl

Gemeenteraad Arnhem

AANGENOMEN

Bij elkaar op	25 november 2020
Bij de bespreking van	Interpellatieverzoek "Ernstige ongeregeldheden Geitenkamp Arnhem"
Motie van	Elfrink, Dobbe, Centintas (allen SP)
Titel van de motie	Actief steun bieden aan bewoners met schade
Nummer Zaaknummer	**20M314** 528503

De raad gehoord de beraadslagingen,

Overwegende dat:
Het verhalen van schade soms een langdurige en moeizame kwestie kan zijn.

Constaterende dat:
Door de aanhoudende onrust in de Geitenkamp de bewoners buiten hun schuld om schade kunnen hebben geleden.

Roept het college op:

Actief steun aan te bieden aan bewoners die door de recente onrusten materieel en/of geestelijke schade hebben geleden

en zorg te dragen voor voldoende en adequate slachtofferhulp in de wijk

En gaat over tot de orde van de dag

Elfrink, Dobbe, Centintas (allen SP)

Voor 26

Tegen 7

Motie "Actief steun bieden aan bewoners met schade" (20M314)

GROENLINKS	5	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

Arnhemse Ouderen Partij		
Wiggers		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

CDA Arnhem	2	0
van Dillen		
Hutten		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

D66	3	1
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
van Ommen		
van Iperen		

Arnhem Centraal	2	0
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
de Groot		
Eliëns		

PvdA	4	0
Greving		
Bouma		
de Vries		
Visser		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

Partij voor de Vrijheid	1	0
Verheij		
Henzen		

Totaal 33

Gemeenteraad Arnhem

VERWORPEN

Bij elkaar op	25 november 2020
Bij de bespreking van	Interpellatieverzoek "Ernstige ongeregeldheden Geitenkamp Arnhem"
Motie van	Elfrink, Dobbe, Centintas (allen SP)
Titel van de motie	Breng de 13 uitgeleende agenten structureel terug naar Arnhem
Nummer Zaaknummer	**20M313** 528503

De raad gehoord de beraadslagingen,

Constaterende dat Arnhem structureel 13,3 fte politiecapaciteit heeft afgestaan ten opzichte van het objectieve verdeelmodel en deze agenten elders in het district zijn gestationeerd,

Overwegende dat deze agenten nu alleen ingezet kunnen worden als er iets aan de hand is, maar niet structureel en preventief aanwezig kunnen zijn in de wijk.

Overwegende dat de politie in Arnhem de afgelopen periode nog zwaarder onder druk is komen te staan,

Verzoekt de portefeuillehouder om er zorg voor te dragen dat de 13,3 fte uitgeleende agenten zo spoedig mogelijk in Arnhem worden gestationeerd

En gaat over tot de orde van de dag

Elfrink, Dobbe, Centintas (allen SP)

Voor 14

Tegen 19

Motie "Breng de 13 uitgeleende agenten structureel terug naar Arnhem" (20M313)

GROENLINKS	0	5
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

Arnhemse Ouderen Partij		
Wiggers		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

CDA Arnhem	2	0
van Dillen		
Hutten		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

D66	4	0
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
van Ommen		
van Iperen		

Arnhem Centraal	0	2
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

Partij voor de Dieren Gemeentelijke Afdeling Arnhem	0	2
de Groot		
Eliëns		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
de Vries		
Visser		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

Partij voor de Vrijheid	1	0
Verheij		
Henzen		

Totaal 33

Gemeenteraad Arnhem

VERWORPEN 7k

Bij elkaar op	25 november 2020
Bij de bespreking van	Interpellatieverzoek "Ernstige ongeregeldheden Geitenkamp Arnhem"
Motie van	Elfrink, Dobbe, Centintas (allen SP)
Titel van de motie	Samen met bewoners een plan maken voor een veiligere wijk
Nummer Zaaknummer	**20M315** 528503

De raad gehoord de beraadslagingen,

Overwegende dat:
Deze onlusten grote invloed kunnen hebben op de bewoners, zowel volwassenen als kinderen in bijvoorbeeld gevoel van veiligheid en onrust,

Constaterende dat:
Er al dagenlang ernstige onlusten zijn in de Geitenkamp,

Roept het college op:

In gesprek te gaan met bewoners om samen een plan te maken hoe de veiligheid in de wijk te verbeteren en te behouden

En gaat over tot de orde van de dag

Elfrink, Dobbe, Centintas (allen SP)

Voor 12

Tegen 21

Motie "Samen met bewoners Geitenkamp een plan maken voor een veiligere wijk" (20M315)

GROENLINKS	0	5
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

Arnhemse Ouderen Partij		
Wiggers		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

CDA Arnhem	2	0
van Dillen		
Hutten		

DENK / Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

D66	0	4
Andeweg		
Loor		
Venhoek		
van Ommen		
van Iperen		

Arnhem Centraal	2	0
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
de Groot		
Eliëns		

PvdA	0	4
Greving		
Bouma		
de Vries		
Visser		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

Partij voor de Vrijheid	1	0
Verheij		
Henzen		

Totaal 33

Gemeenteraad Arnhem

..IGETROKKEN

Bij elkaar op	25 november 2020
Bij de bespreking van	Interruptie Ernstige ongeregeldheden Geitenkamp Arnhem
Motie van	Elfrink, Dobbe, Centintas (allen SP)
Titel van de motie	Tussenevaluatie aanpak onrust in de Geitenkamp
Nummer Zaaknummer	**20M316** 528503

De raad gehoord de beraadslagingen,

Constaterende dat:
Er al dagenlang ernstige onlusten zijn in de Geitenkamp

Overwegende dat:
Het van belang is om te leren voor de toekomst, zeker met de jaarwisseling op komst,

Roept het college op:

De volledige aanpak van de onlusten in de Geitenkamp te evalueren en binnen twee weken de raad daarover schriftelijk te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag

Elfrink, Dobbe, Centintas (allen SP)

Vaststellen van het schetsontwerp+ voor Blauwe Golven

Zaaknummer :	463845
Potefeuillehouder:	R. van der Zee

Resultaat van bespreking:

Aanwezig
De raadsleden/fractievolgers Manders (AC), Eliëns (PvdD), Broersma(CU), Greving (PvdA), Maref (VVD), Coenders (GL), Van Ommen (D66), Van Dillen (CDA), Baars (SP) en Wiggers (Arnhemse Ouderen Partij).
De fracties van DENK Verenigd Arnhem en PVV waren niet bij de beraadslaging aanwezig.

Bespreking
De fractie van Arnhem Centraal overweegt een motie in te dienen over de wijze waarop de betrokkenheid van de kunstenaar bij de uitvoering van het plan gehonoreerd wordt.

Toezegging
De portefeuillehouder zegt toe te onderzoeken of en zo ja, hoe de eventuele overlast van het skaten beperkt kan worden door maatregelen zoals het gebruik van materialen etc. Het resultaat daar van zal betrokken worden in de aanleg.

Conclusie

Gezien dat er slechts één motie is aangekondigd leidt de raadskamer het voorstel door naar de besluitvormende fase.

De griffier,

J. Kersten

De voorzitter,

K. Kalthoff

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	25 november 2020
Ter bespreking van	Vaststellen van het schetsontwerp+ voor Blauwe Golven
Motie van	Lea Manders - Arnhem Centraal Leendert Combée - VVD Hans Eliëns - Partij voor de Dieren Cyriel Prinsen - GroenLinks
Titel motie	Verdere uitwerking uitvoering Blauwe Golven
Nummer Zaaknummer	**20M311** 463845

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat:

- Het college stelt dat de ontwerper van de Blauwe Goven zoveel als mogelijk en nodig betrokken zal worden bij de uitvoering van het schetsontwerp;
- Er een motie 19M23 is aangenomen op 17 april 2019 met in de overwegingen oa: '*Bij de uitvoering wordt een constructieve afstemming ten aanzien van het ontwerp en de vormgeving met de ontwerper van de Blauwe Golven Peter Struycken betracht'*.

Overwegende dat:

- De inzet van de ontwerper vanwege het auteursrecht van groot belang is;
- Dat het gezien de omvang van het project logisch is om voor de inzet van de kunstenaar een vergoeding beschikbaar te stellen; .
- Het van belang is tot een duidelijke afspraak te komen met de ontwerper over een reële vergoeding
- Dit bedrag te dekken uit het projectbudget;

Verzoekt het college:
Om maximaal €10.000 van het projectbudget te benutten als vergoeding voor de rol van de kunstenaar bij het realiseren van de hernieuwde Blauwe Golven.

en gaat over tot de orde van de dag

Lea Manders - Arnhem Centraal
Leendert Combée - VVD
Hans Eliëns - Partij voor de Dieren
Cyriel Prinsen - GroenLinks

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 463845

Onderwerp: Blauwe Golven

Voorstel

1. Het schetsontwerp+ voor Blauwe Golven en omgeving vast te stellen en hier uitvoering aan te geven.
2. Voor de uitvoering van dit plan een investeringsbudget beschikbaar te stellen van € 9.576.000.
3. Ter gedeeltelijke dekking hiervan de volgende bedragen toe te voegen aan de BR Kapitaallasten: € 3.000.000 uit de BR Zuidelijke binnenstad, € 350.000 vanuit het budget voor Autobereikbaarheid, € 200.000 vanuit het budget Urban Sports, en 3 jaarschijven (2020, 2021 en 2022) van elk €100.000 van het voor onderhoud van Blauwe Golven gereserveerde budget.
4. Indien er voor het onderdeel 'snelfietsroute' subsidie wordt ontvangen, het vrijkomende bedrag in te zetten voor het doortrekken van de snelfietsroute tot aan de kruising Hulkesteinseweg.

Inleiding

De Blauwe Golven zijn gerealiseerd in 1977 in combinatie met de aanleg van de omvangrijke infrastructuur voor de huidige Mandelabrug en is het grootste openbare kunstwerk van Nederland gemaakt door Peter Struycken.

Liggend aan de Rijn, de weg naar Museum Arnhem en ArtEZ en onze centrumring vormt het de westelijke entrée van Arnhem en is daarmee van regionale betekenis voor de bereikbaarheid van onze binnenstad. Een kansrijke plek die verbindingen kan leggen, maar dat nu niet doet. De plek heeft te weinig (groene) verblijfskwaliteit aan het eind van de singelstructuur bij de Rijn. Ook blokkeert de plek een gezonde doorstroming van het ene naar het andere vitale stuk Arnhem.

Op 17 april 2019 heeft de raad van de gemeente Arnhem bij aanname van de motie 'Op naar een uitvoeringsplan Blauwe Golven (19M23)' het college de opdracht gegeven om de zogenaamde 'optie B2 van de Creatieve Corridor Roermondsplein en omgeving (Poelmans Reesink Landschapsarchitectuur, 26 september 2018)' uit te werken tot een raadsvoorstel. Op 13 november 2019 heeft de raad door aanname bij motie 'Dekking voor de Blauwe Golven (19M135)' aangedrongen op een snelle start van het opknappen van Blauwe Golven en omgeving. In de periode december 2019 tot en met april 2020 is er een schetsontwerp+ opgesteld voor Blauwe Golven en omgeving. Dit schetsontwerp+ is mede dankzij een uitgebreid participatietraject tot stand gekomen.

Met dit schetsontwerp+ is het onze ambitie om deze plek om te vormen zodat er meer verbinding tussen de binnenstad, het programma en functies aan de westzijde van de stad zoals ArtEZ en Museum Arnhem mogelijk wordt. Het geeft een nieuw toekomstperspectief voor dit omgevingskunstwerk als hoogwaardige parkeerfaciliteit en krijgt op zichzelf door bijvoorbeeld Urban Sports meer betekenis als verblijfsgebied zo dicht aan de Rijn.

GEMEENTE Arnhem

Dit voorstel draagt, samen met de overige ontwikkelingen in de omgeving zoals Coehoorn, bij aan het verder versterken van de binnenstad tot een gebied waar beleven en verblijven centraal staan, de koers die de raad in 2015 heeft ingezet met de nota 'De Arnhemse Binnenstad 2015'.

Bij dit raadsvoorstel is het van belang om ook stil te staan bij de impact van Covid-19 op onze Arnhemse ondernemers en de werkgelegenheid in de binnenstad. Naast de aanpak die nu nodig is willen we als college ook oog hebben voor de herstelperiode. Investeren in een gastvrije, kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte en gezonde binnenstad zal naar de toekomst daarom nog belangrijker zijn waarbij juist nu overheidsinvesteringen van belang zijn voor onder andere werkgelegenheid en blijvende ontwikkeling van de stad.

Met dit raadsvoorstel worden de moties 'Op naar een uitvoeringsplan Blauwe Golven (19M23)' en 'Dekking voor de Blauwe Golven (19M135)' afgedaan.

Beoogd effect

Met de aanpak van dit gebied krijgt de binnenstad weer een kwalitatief hoogwaardigere westelijke vergroende entree die bijdraagt aan het versterken en de bereikbaarheid van de binnenstad. We maken met deze ontwikkeling een belangrijke stap om het gebied dat begint bij het Museum Arnhem via ArtEZ en Coehoorn op een aantrekkelijke manier te verbinden met de binnenstad en behouden een belangrijk stuk erfgoed.

Argumenten

1.1 De totstandkoming van het schetsontwerp+

Het schetsontwerp+ (bijlage 1) omvat Blauwe Golven en zijn omgeving en geeft inzicht in de ruimtelijke kwaliteit en het ruimtebeslag van de verschillende onderdelen. Het schetsontwerp heeft een plus of gedetailleerde uitwerking ten aanzien van het kunstwerk Blauwe Golven. Gedurende het traject hebben open bijeenkomsten plaatsgevonden waar omwonenden, betrokkenen en geïnteresseerden input konden leveren. In twee ateliers heeft uitwisseling van kennis en ideeën plaatsgevonden met Peter Struycken.

1.2 Een nieuwe invulling van de randen en een betere aansluiting met de stad

Blauwe Golven blijven het hart van het Roermondsplein kleuren. Maar het ontwerp van de randen zorgt voor een betere aansluiting van het omgevingskunstwerk met de stad. De aanwezige infrastructuur parallel aan de Oude kraan wordt teruggebracht en sterk vereenvoudigd. Het overschot aan asfalt en wegdelen wordt samengevoegd tot een brede groenstrook waar ook waterberging kan plaatsvinden. De Oude Kraan zelf krijgt het profiel van een promenade: een riante wandelzone naast een smalle rijbaan met eenrichtingsverkeer (richting ArtEZ en Museum Arnhem). Het (snel)fietspad loopt via de rijbaan.

Het Roermondsplein vormt de afsluiting van de Arnhemse binnensingel. De 'singel-taal' wordt doorgezet: een plek met een groen karakter. Naast de singel ligt een toerit naar het nieuwe parkeerveld op Blauwe Golven. De straat langs de woningen krijgt een rustig profiel. De singel sluit aan op het 'balkon van de Rijnkade'. Het uitzichtspunt (de terp) is nu een wereld op zich. Er is weinig zicht op. De koers is om deze plek goed te betrekken bij het gebied. Door het grondlichaam af te vlakken tot een flauwhellend grastalud met bomen ontstaat ruimte en overzicht. Een nieuw beloop van de paden zorgt voor een betere aansluiting op de Rijnkade en Oude Kraan.

1.3 Een nieuw perspectief voor de Blauwe Golven

In het schetsontwerp worden de baanbreedtes van de golven aangepast op die van een regulier parkeervak. Hierdoor wordt de parkeerfunctie verduidelijkt. De parkeervelden zijn te bereiken vanaf een smalle parallelweg, je rijdt via de laagste delen van de golf het veld in. Er kunnen 2 auto's per blauwe golf parkeren en 1 per witte golf met een leesbare en bij de golven passende markering. Net zoals in het originele kunstwerk worden er keiformaat betonklinkers toegepast. De fontein wordt gerenoveerd. Uitgangspunt is om het oorspronkelijke beeld zoveel mogelijk te benaderen, maar zuiniger te zijn in energie- en waterverbruik dan voorheen. Peter Struycken is het eens met de getekende voorstellen voor Blauwe Golven in het schetsontwerp+. Hierbij gaat hij er van uit dat voor de kwaliteit van uitvoering bij de totale bestrating, zoveel als mogelijk wordt getracht te komen tot de kwaliteit van de originele uitvoering van de golfstructuur, bestrating en kleurstelling.

1.4 Investeren in de binnenstad en de openbare ruimte juist in deze tijd van belang

Het college is van mening dat juist in deze tijd investeren in de binnenstad belangrijk is. De binnenstad is zwaar getroffen door het Coronavirus. Retail en horeca hebben het zwaar. Juist daarom is het van belang dat de entree van de binnenstad op orde is, Daarnaast biedt de investering van bijna 10 miljoen euro werkgelegenheid die in het kader van anticyclisch investeren van belang is voor de economie.[1]

1.5 Invulling van overige punten uit de motie

Vergroening: In het schetsontwerp is sprake van een duidelijke vergroening van de randen en een toename van het aantal bomen. De vergroening van de westelijke zijde van de entreeweg richting de Oude Kraan is hier niet in meegenomen omdat deze grotendeels onder het brugdek ligt. De groenstrook van het Roermondsplein is maximaal uitgebreid.

Hergebruik stenen: In de motie is aangegeven dat hergebruik van onbeschadigde originele stenen van Blauwe Golven, schoonmaken en impregneren originele stenen, gewenst is. Echter *'indien meer dan 20% van de originele stenen niet meer aan de oorspronkelijke kwaliteitseisen voldoen wordt overwogen om het gehele kunstwerk uit te voeren met nieuwe stenen (van dezelfde kleur, textuur en kwaliteit als de originele stenen) en worden de originele stenen in ieder geval elders op enigerlei wijze hergebruikt'*.

In opdracht van de gemeente is een verhardingsonderzoek uitgevoerd naar het kunstwerk Blauwe Golven (zie bijlage 2). Uit de resultaten van de inspecties wordt geconcludeerd dat de technische toestand (ruim 25% van de verharding) onvoldoende is omdat er sprake is van meerdere schadebeelden. Daarnaast wordt geconcludeerd dat circa 30% van het oppervlak een afwijkende kleur heeft, voornamelijk door de slijtage van de stenen en toepassing van een ander soort steen. Ook wordt geconcludeerd dat de toestand ten aanzien van alleen de vlakheid van het kunstwerk zodanig is dat de verharding volledig herstraat dient te worden. Geconcludeerd kan worden dat op basis van het in de motie genoemde criterium van 20% de hoeveelheid schade van de verharding zodanig is dat de bestrating van het kunstwerk herstraat dient te worden. Er is hierbij nog geen rekening gehouden met het oppervlak aan herstelmaatregelen ten aanzien van onder andere de afwatering, de kolken en putten. In vrijwel elk dal van de golven die vrij laag gelegen zijn, is een

[1] Ter indicatie: uit een onderzoek van Droogh Trommelen en Partners in opdracht van de gemeente in 2016 bleek bijvoorbeeld dat 10 miljoen investering openbare ruimte ongeveer 35.000 arbeidsuren in de bouw en 45.000 uren voorbereiding, ontwerp en toezicht opleveren

probleem van afwatering. Geschat wordt dat deze herstelmaatregelen over circa 25% van het oppervlak uitgevoerd dienen te worden.

Momenteel wordt verkend of de huidige kwalitatief goede stenen met eenzelfde kleurstelling hergebruikt kunnen worden bij de nieuwbouw van Zwembad Valkenhuizen.

Elektrisch laden: In het schetsontwerp staan de mogelijkheden voor elektrisch laden weergegeven. Gekoppeld aan de kolommen van de brug worden goede mogelijkheden gezien voor het realiseren van elektrische laadplekken.

Sociale veiligheid en capaciteit handhaving: Bij het opstellen van het schetsontwerp is zo veel mogelijk aandacht besteed aan het verbeteren van de sociale veiligheid in het gebied. In de motie is daarnaast aandacht gevraagd voor extra handhaving. De kosten voor extra capaciteit van handhaving worden meegenomen bij een komend voorstel ten aanzien van een uitbreiding van de formatie handhaving als onderdeel van de MJPB 2021-2024.

Showroom 2.0: In 2016 heeft het Departement Tijdelijke Ordening (DTO) het initiatief genomen om op Blauwe Golven Showroom 2.0 te realiseren als onderdeel van de Creatieve Corridor. Inmiddels is het collectief van participerende partijen 'uiteen gevallen' en de positieve energie weggeëbd. DTO is van mening dat de plek van Showroom 2.0 op de Blauwe Golven nog steeds van meerwaarde kan zijn voor de stad (Creatieve Corridor, huisvesting ArtEZ, etc.). DTO wil hiervoor een plan/ onderzoek in gang zetten, mits de gemeente hierin een regierol pakt en dit vergoed wordt (zie bijlage 3). Het college is van mening dat dergelijke initiatieven bij voorkeur bottum up ontstaan. Vanwege het op dit moment ontbreken van een initiatief (met gebruikers) wordt de plek nu met parkeren ingevuld. In het schetsontwerp wordt de toekomstige optie voor een paviljoen opengehouden.

Urban Sports
Demografische, maatschappelijke en sociaal economische ontwikkelingen leiden tot een veranderende behoefte. Er is sprake van veranderend sport- en beweeggedrag. Mensen gaan steeds meer bewegen, maar verhoudingsgewijs steeds minder in verenigingsverband. Uit recent onderzoek naar sport- en beweeggedrag in Arnhem blijkt dat de trend in Arnhem overeenkomt met de landelijke trend. In Arnhem geeft ongeveer twee derde van de sporters aan dat zij sporten buiten verenigings- of commercieel verband, zij sporten ‘ongeorganiseerd’ of ‘licht georganiseerd’, het liefst in de eigen buurt en vaak in de openbare ruimte. Ook is bekend dat het aantal leden van sportverenigingen tussen het 10e en 18e levensjaar drastisch afneemt. Deze jongeren willen wel blijven sporten, maar het huidige aanbod via verenigingen sluit niet goed aan op de behoefte. Zoals aangegeven in het raadsvoorstel "Arnhem Gezond en fit" is Urban Sports een van de oplossingen met het oog op de trend van afnemende verenigingslidmaatschappen en afnemende sportdeelname onder jongeren. Het zijn sporten die vooral beoefend worden in de openbare ruimte en binnen een losse organisatiestructuur. Om die reden is een freestyle skate- en BMX voorziening op de Rijnkade onder de Mandelabrug opgenomen. Dekking vindt (deels) plaats vanuit de middelen voor Urban Sports. Deze voorziening was ook al onderdeel van optie B2 van de Creatieve Corridor.

1.6 Advies Q-team Binnenstad Zuid

Het schetsontwerp+ voor Blauwe Golven is ter advisering voorgelegd aan het Kwaliteitsteam Binnenstad Zuid. Het Kwaliteitsteam ondersteunt het schetsontwerp+. Het adviseert om bij de uitwerking helder onderscheid te maken tussen de verschillende ruimtelijke eenheden (in materiaal, sfeer en typologie). Hierbij wordt onder meer gedoeld op de snelfietsroute aan de Oude Kraan.

Verder adviseert het Kwaliteitsteam om bij de uitwerking de versterking van de programmering in de bebouwingsplinten mee te nemen.

1.7 *Snelfietsroute Arnhem-Wageningen*
Een belangrijk onderdeel van het schetsontwerp+ is de inpassing van de snelfietsroute tussen Arnhem en Wageningen. Daarover is recent besloten in de Accentnota Fiets. De noordtak van de snelfietsroute ligt over de Oude Kraan met een vervolg naar de Utrechtseweg. De zuidelijke tak van de snelfietsroute heeft via de Boterdijk een verbinding naar de Lage Kade. Het bestaande fietspad bovenlangs vervalt in het schetsontwerp+. Zoals hierboven aangegeven wordt de Oude Kraan een fietsstraat in twee richtingen gecombineerd met eenrichtingsverkeer voor auto's. Snelfietsroutes zijn belangrijk voor de bereikbaarheid van Arnhem en de overstap op duurzame mobiliteit. Daarom zijn in regionaal verband afspraken gemaakt over de financiering en realisatie van snelfietsroutes. Voor een plan conform de eisen is provinciale cofinanciering beschikbaar van 75 tot 90%. Hierbij is het van belang dat rekening wordt gehouden met de inrichtingseisen. De regionale afspraken en de inrichtingseisen worden bij de uitwerking van het schetsontwerp+ meegenomen. Uitgangspunt voor het college hierbij is de uitvoering van de Oude Kraan als fietsstraat in rood asfalt.

Kanttekeningen en risico's

1.1 *Parkeren versus omgevingskunstwerk*
De Blauwe Golven zijn een omgevingskunstwerk en een parkeerplaats. Bij de verdere uitwerking is het van belang om beide aspecten in goede balans met elkaar te houden. Het moet een aantrekkelijke parkeerplaats met goede routing zijn. Daarnaast is het van belang om de kwaliteiten van het omgevingskunstwerk te behouden en versterken. Het kwaliteitsteam zal deze balans bewaken.

1.2 *Street art*
De muren bij de Rijnkade (ter hoogte van Boterdijk) en de muurtjes van het uitzichtpunt maken onderdeel uit van een gedoogzone voor street art/ graffiti. In het schetsontwerp wordt voorgesteld om het uitzichtpunt af te vlakken en de daar aanwezige muurtjes te verwijderen. Zo wordt het meer een plek voor alle Arnhemmers. Verschillende insprekers hebben er moeite mee dat hierdoor de mogelijkheden voor street art in Arnhem worden beperkt. Om te voorkomen dat hierdoor daadwerkelijk de mogelijkheid voor street art verdwijnt, zullen we bij de verdere uitwerking enkele graffiti artiesten betrekken om zo te verkennen of gekomen kan worden tot een goede inpassing van de plekken waar straatkunst gemaakt kan worden op of nabij Blauwe Golven.

1.3 *Straatwerk Blauwe Golven*
De aanleg van het golfpatroon in het straatwerk is complex en moet waarschijnlijk grotendeels handmatig gestraat worden. Dit is een risico bij verdere uitwerking en is een nadrukkelijk aandachtspunt bij de voorbereiding en uitvoering.

3.1 *Er zijn kansen voor externe subsidie*
Er worden kansen gezien om voor een deel van de investering externe subsidies aan te trekken. De provincie is onze natuurlijke partner voor investeringen in de binnenstad. In algemene zin zijn wij met de provincie in gesprek om te verkennen waar het kansrijk is om gezamenlijk anticyclisch te investeren. Indien subsidie wordt toegekend voor het onderdeel 'snelfietsroute' dan zullen wij de gemeentelijke middelen die hiermee vrijvallen inzetten voor het realiseren van het resterende deel van de snelfietsroute richting Oosterbeek (tussen Blauwe Golven en kruising Hulkensteinseweg).

Mochten er nog andere externe bijdragen in beeld komen dan zal het beroep op de algemene middelen worden verkleind.

Financiën

De uitvoering van het totale plan is begroot op een bedrag van € 9.576.000,-.

Samengevat op hoofdlijnen bestaan de kosten voor de uitvoering uit:
- Kostenindicatie schetsontwerp+: € 7.210.000
- Skatevoorziening (Rijnkade): € 450.000
- Lichtplan Blauwe Golven: € 450.000
- Kunstwerk Flank: € 100.000
- Aanpassing kruising ArtEZ: € 450.000
- Plankosten en rente: € 916.000

Het schetsontwerp+ is doorgerekend op de investeringskosten. Een samenvatting van de kostenindicatie treft u in bijlage 4.

In de Perspectiefnota 2021-2024, die bij u ter besluitvorming voorligt, zijn de moties opgenomen die verwerkt gaan worden in de MJPB, en dus ook de moties 'Op naar een uitvoeringsplan Blauwe Golven (19M23)' en 'Dekking voor de Blauwe Golven (19M135)'. De bedragen die zijn opgenomen in dit raadsvoorstel zijn ook reeds opgenomen in de Perspectiefnota.

Aangezien het hier om een volledige vervanging van de openbare ruimte gaat, dient het totale investeringsbedrag van € 9.576.000 in het meerjareninvesteringsplan (MIP) te worden opgenomen, en wel in het jaar van oplevering, naar verwachting 2022. Dit bedrag zal worden verlaagd indien externe subsidies worden verkregen. Vanaf de jaarschijf 2023 worden de bijbehorende kapitaallasten in de begroting verwerkt.

In lijn met de Perspectiefnota wordt ter dekking van de totale investeringskosten het volgende voorgesteld:
- Een onttrekking uit de BR Zuidelijke Binnenstad: € 3.000.000
- Een bijdrage vanuit het budget voor autobereikbaarheid: € 350.000
- Een bijdrage vanuit het budget Urban Sports: € 200.000
- De jaarschijven (2020, 2021 en 2022) van elk €100.000 van het voor onderhoud van Blauwe Golven gereserveerde budget (het onderhoud van het gebied start na realisatie, naar verwachting vanaf 2023).

Deze dekkingsmiddelen zullen worden toegevoegd aan de BR Kapitaallasten. De totale kapitaallasten bedragen € 670.307 per jaar. Vanuit de BR Kapitaallasten kan hiervan € 269.501 per jaar worden gedekt. De nog ongedekte kapitaallasten bedragen daarmee € 400.806 per jaar. Dit is €21.000 minder dan waarmee in de perspectiefnota is rekening gehouden.

De kosten voor extra capaciteit van handhaving worden meegenomen bij een komend voorstel ten aanzien van een uitbreiding van de formatie handhaving als onderdeel van de MJPB 2021-2024.

Een en ander zal conform worden verwerkt de Begroting 2021-2024. Een aparte begrotingswijziging bij dit voorstel is dan ook niet noodzakelijk.

Daarnaast kan voor de snelfietsroute aanspraak gemaakt worden op provinciale subsidie (regeling). De kosten van aanleg van de snelfietsroute zijn voor 75-90% subsidiabel (inschatting voor gebied Blauwe Golven: bandbreedte ca. € 500.000 - € 600.000). De mogelijkheden hiervan lijken kansrijk en worden momenteel verkend. Wanneer deze middelen voor de snelfietsroute door de provincie worden toegekend dan zullen wij de gemeentelijke middelen die hiermee vrijvallen inzetten voor het realiseren van het resterende deel van de snelfietsroute richting Oosterbeek (tussen Blauwe Golven en kruising Hulkensteinseweg).

Uitvoering

Wanneer u instemt met dit schetsontwerp+ voor Blauwe Golven worden de volgende stappen gezet:

- Uitwerking van het schetsontwerp+ tot VO/ DO/ bestek
- Verkenning van subsidiemogelijkheden
- Aanbesteding van de werkzaamheden
- Afhankelijk van voorliggende besluitvorming en het daarop volgende uitwerkingsproces verwachten wij in 2021 te kunnen starten met de uitvoering

Participatie en communicatie

Het schetsontwerp+ is mede tot stand gekomen dankzij een uitgebreid participatieproces. In december 2019 zijn de bewoners van Du Soleilflat bijgepraat over Blauwe Golven. Op de 1ste inloopavond voor Blauwe Golven in januari 2020 zijn een groot aantal ideeën aangedragen voor het gebied. Veel van deze ideeën zijn meegenomen in de koers van het ontwerp die tijdens de 2de inloopavond in februari 2020 is gepresenteerd. Hier konden wederom aanscherpingen worden meegegeven. Deze reacties zijn voor een belangrijk deel verwerkt in het schetsontwerp+. Vanwege het Coronavirus kon de 3de inloopavond niet doorgaan en zijn het schetsontwerp en de presentatie van ontwerpbureau Veenenbos en Bosch online gepresenteerd (april 2020). De omwonenden hebben hiervoor een huis-aan-huisbrief ontvangen en andere direct betrokkenen een mailing. Ook is deze online verspreid. De website is bezocht door ca. 1.200 bezoekers en er zijn 21 reacties binnengekomen per mail. In bijlage 5 treft u een samenvatting van deze reacties.

Een enkele reactie betreft dat Blauwe Golven beter kunnen verdwijnen. Veel mensen die gereageerd hebben zijn tevreden met het voorliggende schetsontwerp, het behouden en opknappen van Blauwe Golven en het vergroenen van de randen. Wel zijn er vragen/ opmerkingen over de verkeersafwikkeling van het nieuwe parkeerterrein Blauwe Golven op het Roermondsplein en de ontsluiting van de Rijnkade. Een enkeling zet vraagtekens bij het weer openstellen van de Bergstraat vanaf de Oude Kraan. Veel reacties vragen aandacht voor het aanpakken van de overlast door middel van meer handhaving. Ook wordt gepleit voor het goed onderhouden van de weer opgeknapte Blauwe Golven. Er worden daarnaast suggesties aangedragen die bij een verdere uitwerking meegenomen of beoordeeld kunnen worden. Bijvoorbeeld over de toe te passen bestrating, soorten groen of de toegankelijkheid voor minder validen.

Tot slot zijn er redelijk wat reacties op het voorstel voor de terp/ het uitzichtspunt. In het schetsontwerp wordt voorgesteld om van het uitzichtpunt een plek voor alle Arnhemmers te maken. Daarom wordt voorgesteld de plek meer open en toegankelijk te maken en een aantal muurtjes te verwijderen. Langs de Rijnkade ter hoogte van de Boterdijk blijven nog plekken over voor straatkunst/ graffiti. In de

betreffende reacties wordt aangegeven dat er dan te weinig ruimte meer is voor straatkunst/ graffiti. Deze insprekers zijn van mening dat juist dit soort plekken de stad tot een interessante en creatieve plek met smoel maken (kijk naar Rotterdam/ Berlijn). Ook zijn zij van mening dat het getuigt van begrip voor de creatieve sector om juist dit soort plekken en subculturen bestaansrecht te geven. Juist in de beoogde creatieve corridor zou het tegenstrijdig zijn om deze creatieve plek weg te halen. Bij verdere uitwerking zullen we enkele graffiti artiesten betrekken om zo te verkennen of gekomen kan worden tot een goede inpassing van de plekken waar straatkunst gemaakt kan worden op of nabij Blauwe Golven.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

1. Koers en schetsontwerp + Blauwe Golven (Veenenbos en Bosch, april 2020)
2. Rapportage verhardingsonderzoek kunstwerk Blauwe Golven (Wegen Advies Bureau, december 2019)
3. Proposal paper Blauwe Golven (DTO, maart 2020)
4. Kostenindicatie Blauwe Golven en omgeving (maart 2020)
5. Reacties op Schetsontwerp+ Blauwe Golven (april 2020)

RAADSVOORSTEL

Besluit van

Zaaknummer 463845

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 26 mei 2020, nummer: 463845;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet;

besluit:

1. Het schetsontwerp+ voor Blauwe Golven en omgeving vast te stellen en hier uitvoering aan te geven.
2. Voor de uitvoering van dit plan een investeringsbudget beschikbaar te stellen van € 9.576.000.
3. Ter gedeeltelijke dekking hiervan de volgende bedragen toe te voegen aan de BR Kapitaallasten: € 3.000.000 uit de BR Zuidelijke binnenstad, € 350.000 vanuit het budget voor Autobereikbaarheid, € 200.000 vanuit het budget Urban Sports, en 3 jaarschijven (2020, 2021 en 2022) van elk €100.000 van het voor onderhoud van Blauwe Golven gereserveerde budget.
4. Indien er voor het onderdeel 'snelfietsroute' subsidie wordt ontvangen, het vrijkomende bedrag in te zetten voor het doortrekken van de snelfietsroute tot aan de kruising Hulkesteinseweg.

De griffier, De voorzitter,

Arnhem GEMEENTE

koers & schetsontwerp plus

Blauwe Golven

koers & schetsontwerp plus

Blauwe Golven

veenenbosenbosch
landschapsarchitecten

Inhoud

Inleiding 5
Aanpak 6

VERKENNING
Plangebied 10
Historie 12
Plannen 16
Problematiek 18

KOERS
Interpretatie 22
Hoofdlijnen 24
Koerskaart 32

SCHETSONTWERP
Blauwe Golven 36
Oude Kraan 42
Roermondsplein 48
Museumpark/Rijnkade 50
Schetsontwerp 52
Materialencatalogus 54

STADSBEELD
Parkeren 60
Logistiek 64
Vergroening 66
Positie in de Stad 68

Colofon

Inleiding

De iconische, dansende blauwe en witte lijnen blijven het hart van het Roermondsplein kleuren. Met die keuze van de gemeenteraad is een belangrijke knoop in de puzzel van de herinrichting doorgehakt. Maar de opgave is nog niet voltooid.

Aanleiding

De gemeente Arnhem wil het Roermondsplein e.o. herinrichten. Aanleiding hiervoor waren de herinrichting van de wegenstructuur maar ook het idee van een Creatieve Corridor, een verbinding van de binnenstad met Museum Arnhem langs o.a. Focus, Rozet, Coehoorn en ArtEZ.
Bij de planvorming zijn Blauwe Golven, gelegen op het Roermondsplein, in de afgelopen jaren het middelpunt van een stadsdebat geworden: moet het groen worden of moet het omgevingskunstwerk blijven? Middels een motie heeft de gemeenteraad gekozen voor behoud. Daarmee is de koers gezet en besloten om de uitwerking van de herinrichting op te starten.

Opgave

De opgave is om een schetsontwerp *plus* te maken. Uitgangspunt voor het schetsontwerp is optie B2, met ruimte voor Showroom, urban sports en 80 extra parkeerplaatsen, uit de variantenstudie van Poelmans/Reesink. In de motie van de raad zijn bovendien aanpassingen vermeld.
Het schetsontwerp omvat Blauwe Golven en zijn omgeving en moet inzicht geven in de ruimtelijke kwaliteit en het ruimtebeslag van de verschillende onderdelen. Het schetsontwerp heeft een plus of gedetailleerde uitwerking ten aanzien van het kunstwerk Blauwe Golven.

Status

Het ontwerp is tot stand gekomen onder begeleiding van een projectgroep van de gemeente Arnhem. In twee ateliers heeft uitwisseling van kennis en ideeën plaatsgevonden met P. Struycken, auteur van het kunstwerk. Gedurende het traject hebben Open Bijeenkomsten plaatsgevonden, waar omwonenden, betrokkenen en geïnteresseerden input konden leveren. Het plan is voor advies voorgelegd aan het Kwaliteitsteam Zuidelijke Binnenstad.

Leeswijzer

Deze rapportage bestaat uit vier delen. Wie geïnteresseerd is in de achtergonden van Blauwe Golven en haar omgeving kan dit vinden in deel 1, de Verkenning. Deel 2, de Koers, schetst de beoogde ruimtelijke kwaliteit aan de hand van ruimtelijke principes en een Koerskaart. Het concrete ontwerpvoorstel met details en doorsneden kunt u vinden in deel 3, het Schetsontwerp. Tot slot geeft deel 4, het Stadsbeeld, de consequenties van het ontwerpvoorstel en aandachtspunten voor de verankering in de stad.

motie *Uitvoeringsplan Blauwe Golven!*

- Westzijde entreeweg Oude Kraan: Blauwe Golven vervangen door groen;
- Maximale uitbreiding groen Roermondsplein, zover mogelijk met parkeeropgave;
- Hergebruik onbeschadigde stenen Blauwe Golven, schoonmaken en impregneren;
- Indien meer dan 20% stenen niet voldoen overwegen gehele kunstwerk uit te voeren met nieuwe stenen;
- Bij herstel zoveel mogelijk kwaliteit van de originele uitvoering;
- Indeling parkeervakken uitgevoerd zodat voldoet aan kwaliteitseisen originele kunstwerk;
- Parkeren voorbereiden op elektrische auto's;
- 15 laadaansluitingen tegenover Du-Soleil-flat;
- Uitbreiding handhaving overlast nacht/avond;
- Werkende fontein als origineel, minder water;
- In overleg schuiven locatie CASA/Showroom;
- Bij uitvoering afstemming met P. Struycken.

Aanpak

Planproces

Het ontwerpproces is bestond uit een viertal stappen. Daarbij hebben verschillende overleggen en bijeenkomsten plaatsgevonden om tot een breed gedragen ontwerp te komen.

Inventarisatie & analyse

Eerst is er kennis over de situatie en de voorgeschiedenis opgedaan en zijn de belangrijkste wensen opgehaald teneinde de belangrijkste vragen en ontwerpkeuzes te definiëren. De ruimtelijke analyse van de situatie beslaat verschillende niveaus: van de positie in de stad tot de conditie van het kunstwerk.
Om te snappen wat de essentie is van het kunstwerk, was een gesprek met kunstenaar P. Struycken een belangrijk onderdeel. Op een eerste Open Bijeenkomst zijn bij omwonenden en betrokkenen knelpunten en wensen opgehaald.

Verkennen en koers

Op basis van de conclusies uit stap 1 zijn daarna verschillende opties voor de ontwerpkeuzes verkend in de tweede stap. Al ontwerpend en tekenend zijn de verschillende mogelijkheden verkend teneinde een beter inzicht te krijgen. Dit ontwerpende onderzoek gaf ons de handvaten die nodig waren voor de onderbouwde koers van het schetsontwerp.
De verschillende opties zijn in een atelier met P. Struycken besproken. We hebben ze samen afgezet tegen de inzet van het originele kunstwerk. Een *koerskaart* vormde het belangrijkste onderwerp voor het gesprek met buurtbewoners en betrokkenen op een tweede Open Bijeenkomst.

Schetsontwerp+

Op basis van de koers zijn de verschillende onderdelen uitgewerkt en aangevuld met doorsneden en details. De koers is aangevuld met de drie gebieds-uitwerkingen voor de randen en de inzoom voor Blauwe Golven.
In een tweede atelier zijn deze uitwerkingen doorgenomen met P. Struycken. We hebben ideeën uitgewisseld teneinde tot een scherp plan te komen.

Verslaglegging

De vierde stap omvatte het opstellen van een eindproduct, een heldere tekening en een bondig en beeldend eindverslag. De verkregen feedback zijn in de tekeningen en het verslag verwerkt. De ontwerptekeningen zijn vervolgens aangeleverd voor de benodigde raming.

Een film met de presentatie van het schetsontwerp is online geplaatst omdat een derde Open Bijeenkomst door omstandigheden niet mogelijk was. Op die wijze was er voor alle inwoners van Arnhem de mogelijkheid om kennis te nemen van het plan en te reageren. Een concept van het schetsontwerp is gepresenteerd aan het Kwaliteitsteam Zuidelijke Binnenstad. Dat mede met het oog op een goede inbedding van het plan in de stad.

Overleg

Elke stap is afgerond met een bijeenkomst van de brede ambtelijke projectgroep van de gemeente. Op die wijze zijn de voorstellen steeds gemonitord, aangescherpt en bijgesteld. Het definitieve schetsontwerp is door de verschillende diensten getoetst op inrichting, beheer en functionaliteit.

presentatie tijdens Open Bijeenkomst | feb. 2020

Verkenning

Plangebied

Locatie

Huidige situatie

Blauwe Golven is de naam van het kunstwerk en parkeerveld aan het Roermondsplein, doorsneden door de zware infrastructuur van de Nelson Mandelabrug. Het projectgebied ligt tussen de Rijnkade, de Boterdijk en de Oude Kraan, direct grenzend aan de binnenstad.

In de loop der tijd hebben er diverse aanpassingen aan de locatie plaatsgevonden, waarvan de laatste de wijziging van de wegenstructuur is.

Uitgangspunt

Het behoud van kunstwerk Blauwe Golven vormt de basis voor de nieuwe situatie. Daarbij dient de parkeeropgave zoals getoond in Optie B2 (p.39 *Creatieve Corridor, Roermondsplein en omgeving*, Buro Poelmans Reesink Landschapsarchitectuur, 26.09.2018) ingepast te worden. Het betreft 195-285 parkeerplaatsen.
De randen van het gebied, te weten de Oude Kraan, het Roermondsplein en de zuidwest hoek tussen de Rijnkade en Boterdijk, vallen niet los te bezien en verdienen aandacht bij de renovatie van Blauwe Golven.

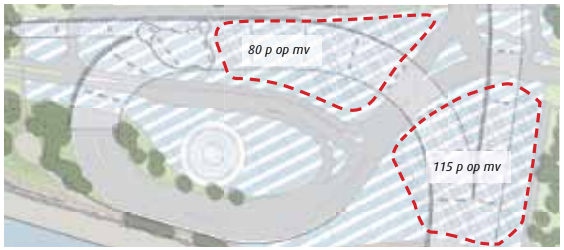

Optie B2 minimaal - 195. parkeren op banen (Poelmans Reesink)

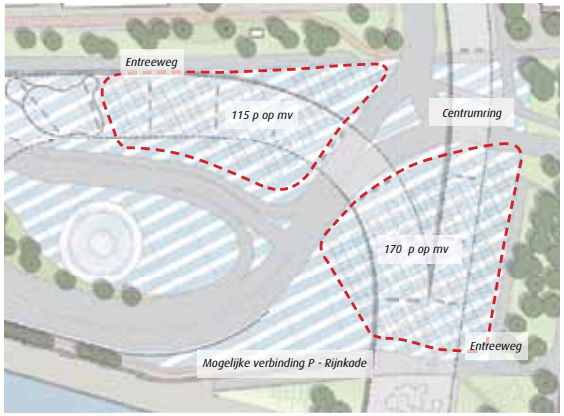

Optie B2 maximaal - 285. belijning toegepast (Poelmans Reesink)

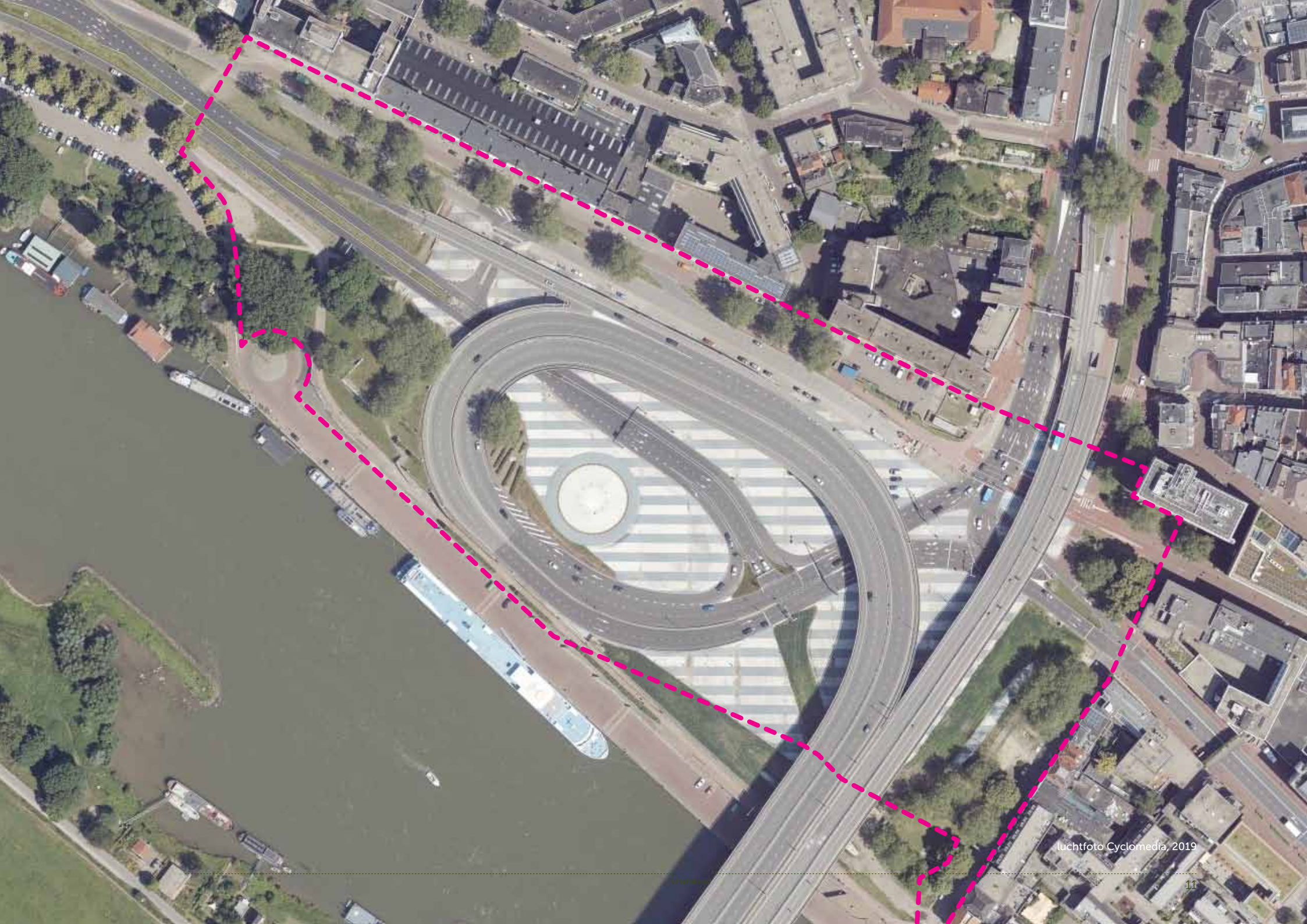

luchtfoto Cyclomedia, 2019

Historie

Blauwe Golven

Ontwerp

Het kunstwerk *Blauwe Golven* is in de jaren '70 ontworpen en in 1977 gerealiseerd in combinatie met de aanleg van de omvangrijke infrastuctuur voor de Roermondspleinbrug. Het kunstwerk ligt op de locatie waar eens de haven van Arnhem en ook de scheepsbrug hun plek hadden.
Het ontwerp van het kunstwerk is van P. Struycken. De landschappelijke inpassing is van de hand van het toenmalige bureau Buys & Van der Vliet.

Blauwe Golven bestaat uit een weids veld met een regelmatig patroon van blauw-witte banen. De landschappelijke ingrepen omvatten hagen, keermuren en een omvangrijke fontein, in het westelijk deel opgenomen in de golven.
Blauwe Golven behoort tot de 100 sleutelwerken van naoorlogse kunst in de openbare ruimte (blad BK-informatie, mrt 2020). Het is, voor zover bekend, het meest omvangrijke 'omgevingskunstwerk'.

Uitvoering

De golven zijn circa 0,8m hoog zodat er door allerlei voertuigen op geparkeerd kan worden. De witte banen zijn strek, de blauwe halfsteens gestraat. Het blauw heeft om en nabij de originele kleur behouden.

Ingrepen

In het recente verleden zijn er al een aantal aanpassingen aan het kunstwerk gedaan. De ingrepen hebben met name te maken met een nieuw beloop van de verkeersroutes op het plein (Revisie Roermondsplein). Er zijn rijbanen opgeheven en aan de oostzijde ook enkele muurtjes verwijderd.
Door verkeerskundige ingrepen is herstel van het veld nodig en zijn er beschadigingen aan het originele bestratingsmateriaal ontstaan. Aanheling van de bestrating is gedaan in een ‘willekeurige’ blauwe kleur, met kleurcontrast tot gevolg.

Bestrating kunstwerk

In opdracht van de gemeente Arnhem is er een rapportage *verhardingsonderzoek* opgesteld door WegenAdviesBureau B.V. (dec. 2019) naar de toestand van de verharding van het kunstwerk Blauwe Golven. De rapportage stelt dat meer dan 20% is beschadigd. Volgens de aangenomen motie betekent dit dat overwogen moet worden alle stenen te vervangen in eenzelfde kwaliteit.

Roermondspleinsbrug in aanleg | 1975-1976

Blauwe Golven gekraakt | 1978

opening Blauwe Golven | 1977

Opening Roermondspleinbrug | 1977

vanaf de Roermondspleinbrug | 1977

skateboarden op Blauwe Golven | 1979 Gerth van Roden

1. Gelders Archief: 1524-8008, fotograaf Gemeentearchief Arnhem, CC0 1.0 licentie | 2. Gelders Archief: 1544-4231-0006, Gerth van Roden, CC-BY-NC-ND-4.0 licentie | 3. Gelders Archief: 1501-04-10319, fotograaf Gemeentearchief Arnhem, CC0 1.0 licentie | 4. Gelders Archief: 1501-04-10401, Gerth van Roden, CC-BY-NC-ND-4.0 licentie | 5. Gelders Archief: 1544-5275-0001, Gerth van Roden, CC-BY-NC-ND-4.0 licentie

Blauwe Golven - P. Struycken

In opdracht van gemeente Arnhem ontwierp P. Struycken eind jaren 1970 aan het Roermondsplein een omgevingskunstwerk in aanvulling op zijn vormgeving van de Rijnkade.

Concept
Het geheel is ontworpen als parkeerveld. Omdat het Roermondsplein en de Nieuwe Rijnbrug (later Nelson Mandelabrug) nog in aanleg waren en de afwikkeling van de brug nog niet precies bepaald, bedacht Struycken één groot gebaar tegenover dit enorme infrastructurele geweld. Eén aaneengesloten blauw-wit golvend veld als verwijzing naar het water en wat de kolommen omspoelt.
De golving is bedoeld als verbindende vormgeving voor de losse stukken terrein die na aanleg van de doorsnijdende wegen resteren. De maat van de golven en de blauw-witte banen dient als schaal element in de overgang tussen de overmaat van de brug en de gebouwde omgeving.
Het grafische patroon van blauwe en witte banen trekt de blik onder de portalen van de brug door en zorgt, wanneer er niet geparkeerd wordt, voor een plastisch verschuivend beeld, in plaats van uitzicht op een verlaten parkeerterrein.

Op het veld zou zonder vaste indeling geparkeerd worden, net als vóór die tijd op het sinds de oorlog braakliggend terrein aan de Oude Kraan. Uit testen bleek dat met een maximale golfhoogte van 80 cm het voor alle voertuigen mogelijk is, met uitzondering van een vijfdeurs limousine, om over de golven te rijden en te parkeren.

Landschappelijke inpassing
De randen van het kunstwerk waren groen gedacht, met hoog opgaande bomen voor een vrije blik. Landschapsarchitect Bob van der Vliet ontwierp de hagen op de taluds van de brughoofden als passtukken.
Hij bedacht ook, met instemming van P. Struycken, de omvangrijke fontein als een feestelijke aanvulling op het veld.
Jaren na het gereedkomen van het project werd Van der Vliet gevraagd om de landschappelijke omkadering te versterken waarvoor hij arrangementen van lage muurtjes bedacht.

Uitvoering
Voordat de bestrating is aangelegd, is deze nauwkeurig uitgewerkt en getest. In Elst werd een proefveld aangelegd om de aansluiting van hellingen en doorsnijdingen met de blauwe en witte klinkers te bestraten. De dubbelgekromde vlakken van de afrondingen vormden, na te zijn uitgezocht, een stratenmakers meesterwerk.

Om het hoofd te kunnen bieden aan iedere belasting van auto's en intensief rijden en parkeren en regelmatige schoonmaak, werd besloten tot een solide stabilisatie van de ondergrond met zand en cement.
De blauwe en witte slijtlaag van de stenen is jarenlang beproefd bij het stoplicht op de Apeldoornse weg om achteruitgang van de stenen, hun kleurechtheid en bestendigheid tegen vervuiling te testen.
In een regelmatige schoonmaak was voorzien en begroot, met bezemwagens met zachte borstels.

Toen in 2017 enkele blauwe stenen werden doorgebroken werd een dikke pigmentlaag zichtbaar en ook de originele kleurstelling. De kleur van deze onderzochte stenen was nagenoeg behouden gebleven na ruim 40 jaar in het veld.

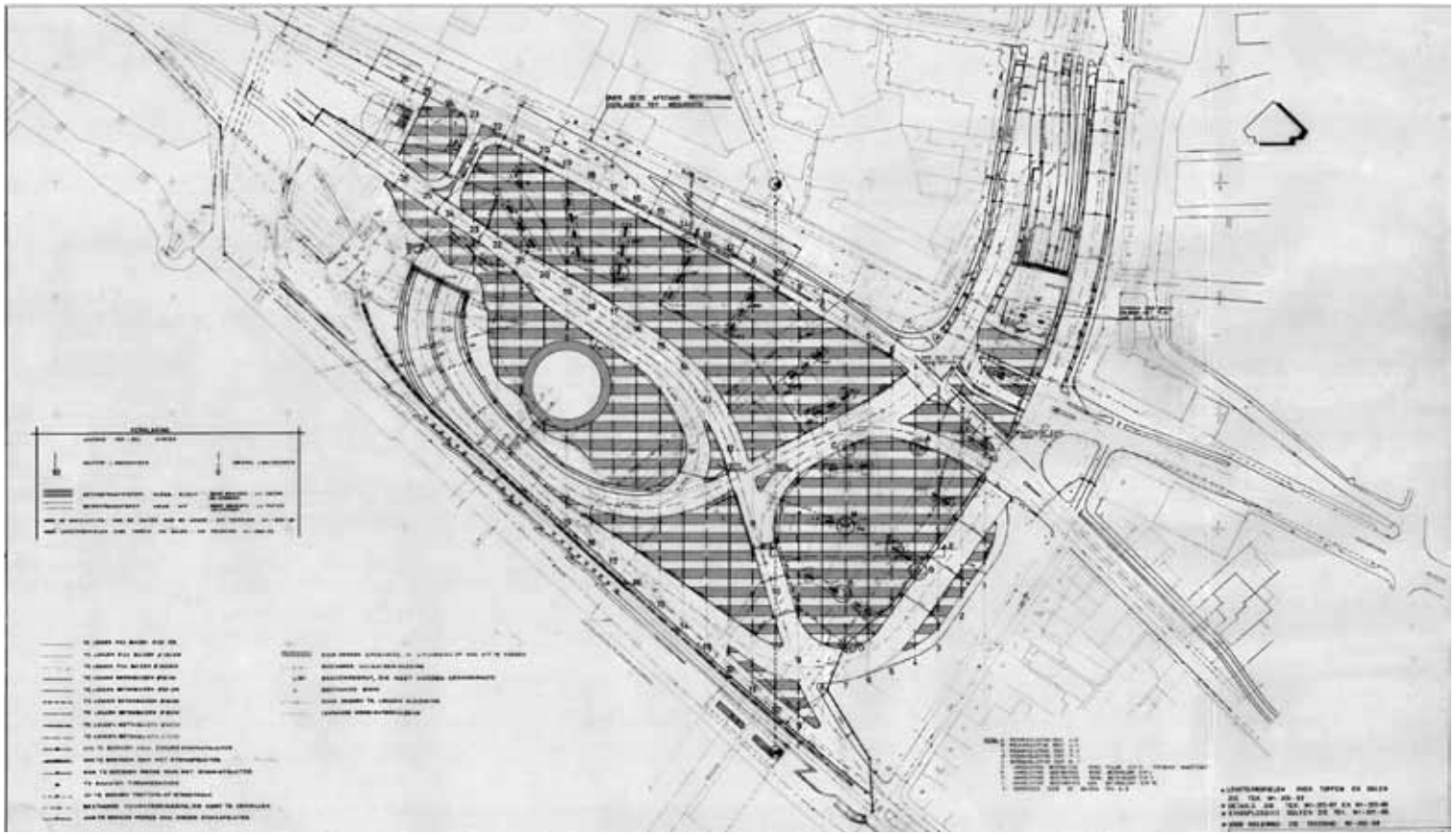

maquette Blauwe Golven | Gemeentearchief Arnhem

Blauwe Golven met fontein & publiek 1978 | Gelders Archief

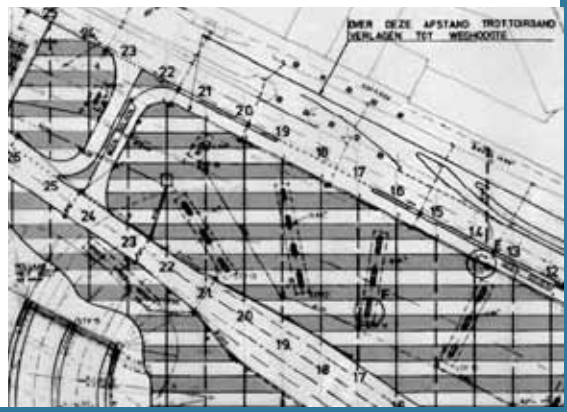

originele ontwerptekening - P. Struycken

Plannen

Ontwikkelingen omgeving

Rijnkade

Bureau Poelmans Reesink maakt het ontwerp voor de herinrichting Rijnkade (2017), wat direct grenst aan het plangebied. Er komt een aansluiting van de kade op de singel ter hoogte van het Roermondsplein middels een groen talud. Onder het brugdek ligt een Urban Sports plek, die tevens functioneert als verbinding tussen hoge en lage Rijnkade. De toegangsweg tot de lage Rijnkade verloopt via een hellingbaan vanaf Roermondsplein. Het betreft een éénrichtingsweg; uitrijden zal gebeuren via de lage Rijnkade richting de John Frostbrug.

Coehoorn Creatieve Wijk

De Gebiedsvisie Coehoorn (feb. 2019) stelt dit gebied als stedelijk blok met een centraal gelegen, omsloten park. Het park kent uitlopers naar noordelijke en westelijke richting. Op twee plekken is ruimte voor nieuwbouw.

Mobiliteitsplan Coehoorn

In samenwerking met Goudappel Coffeng heeft de gemeente een nieuw Mobiliteitsplan Coehoorn (dec. 2019) opgesteld. Het plan bevat keuzescenario's over het openstellen van de Bergstraat, met tweerichtingsverkeer danwel afsluiting ten zuiden van de kruising met de Vijfzinnenstraat.
De keuze is gevallen op scenario 2a: Bergstraat met tweerichtingen. Als deze straat te druk wordt met doorgaand verkeer is het aanbrengen van een knip mogelijk.

visualisatie uit Creatieve Corridor Roermondsplein, Poelmans Reesink

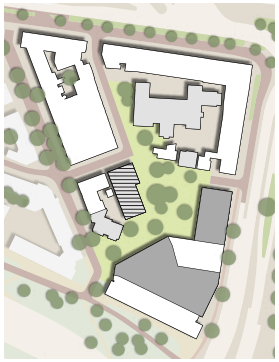
Gebiedsvisie Coehoorn

huidige situatie Bergstraat

Creatieve Corridor

Inspiratiedocument Creatieve Corridor Arnhem, door Karres+Brands (jan. 2107) stelt voor om de kansen van CASA's zoektocht naar huisvesting bij Blauwe Golven, de uitbreiding van Museum Arnhem, langetermijnhuisvestingsplannen van ArtEZ, de versterking van de kade en de toekomst van Coehoorn Centraal te combineren. Het document zet daarmee de koers uit voor het maken van een verbinding door het plangebied die aantrekkelijk is, de culturele programmering ontsluit en de relatie tussen binnenstad met de omliggende wijken versterkt.

Nederrijnpad

De snelfietsroute Arnhem-Wageningen is gepland als combinatie met de Creatieve Corridor.
Richtlijn voor het snelfietspad is comfort en herkenbaarheid voor de fietser, bij voorkeur middels een 4,5 meter brede route en in de vorm van rood asfalt.
De hoofdroute (richting binnenstad) ligt aan de noordzijde van Blauwe Golven, een secundaire fietsroute loopt via de Rijnkade (richting Kleefse Waard).

Ontwikkelperspectief Centrum West

De gemeente Arnhem werkt aan een Ontwikkelperspectief Centrum West, een verleidende verbinding (Creatieve Corridor) van Museum Arnhem naar de binnenstad.
De opgave behelst meer dan de verbinding: programma, verbeteren (lokale) kwaliteit, etc.
Onderdeel van de eerste schets is een Museumpark. De inzet daarbij is dat de openbare ruimte als drager functioneert en cultuur en bijzonder plekken zorgen voor identiteit. Blauwe Golven zijn, als omgevingskunstwerk, onderdeel van dit Museumpark.

inspiratiedocument Creatieve Corridor Arnhem

fietsroutes uit Creatieve Corridor Roermondsplein

schets gemeente Arnhem

Problematiek

Pijnpunten in plangebied

De iconische uitstraling van Blauwe Golven is door de jaren heen vertroebeld. Er liggen inmiddels restanten van infrastructuur en een overmaat aan verharding. Er wordt geparkeerd op de golven, maar met meer dan *1 auto per golf* en ook op veel plekken er omheen. De stenen van de golven zijn vaak vies, plaatselijk verzakt, aangeheeld met een andere blauwe kleur en beschilderd met markeringen voor de aanduiding van parkeervakken.

De drie randen die het kunstwerk binnen het plangebied omsluiten zijn omvangrijk. Ze vertonen alledrie zo hun eigen problemen. De Oude Kraan is zeer stenig, weinig uitnodigend en slecht verbonden met de omgeving. Het Roermondsplein ligt aan de Arnhemse singel maar sluit er slecht op aan en maakt er geen zichtbaar onderdeel van uit. In de westhoek van het plangebied is een ommuurde terp vol graffitti te vinden. De plek ligt geïsoleerd en voelt sociaal onveilig door de forse hoogteverschillen en dikwijls aanwezige jeugd.

infrastructuur

restant verkeersstructuur > overmaat verharding Oude Kraan

voormalige rijbaan bij Roermondsplein

parkeren

parkeren op Blauwe Golven

parkeren naast Blauwe Golven,

parkeren langs Oude kraan

staat

'willekeurige' blauwe kleur

verzakkingen en onkruid

parkeermarkering geschilderd over golven

Oude Kraan

overmaat aan verharding, geen voetgangersvriendelijke zone

te integreren objecten op de Oude Kraan

verwijderde verbinding

Roermondsplein

aansluiten op Kadeplan

onderdeel van de singel?

woonstraat gescheiden van groen

Rijnkade

fietspad tussen terp en lage kade

routes naar terp

ommuurde terp vol met graffiti

Koers

Interpretatie

Meervoudige opgave

de uitdaging

De iconische, dansende blauwe en witte lijnen blijven het hart van het Roermondsplein kleuren. Met die keuze van de gemeenteraad is een belangrijke knoop bij de herinrichting doorgehakt. Maar de opgave is nog lang niet voltooid.
Met 'behoud' is het pleit voor de golven nog niet beslecht. Het op een respectvolle wijze invoegen van het parkeren vormt een cruciaal detail. En vaag lijken we te weten wat we met de randen willen: creatieve corridor, groene kade en Museumpark. Maar is dat ook zo? Passen alle ambities en eisen? En tot slot, vormt het geheel dan nog een harmonieus samenspel?

uiteenlopend schaalniveau

Kortom, de opgave is een vrij uniek samenspel van ontwerpvragen op een uiteenlopend schaalniveau. De eerste ontwerpvraag betreft het kunstwerk, waarbij gezien de voorliggende vraagstukken een nieuwe, specifieke detaillering hoort. Het tweede vraagstuk gaat om de randen: de directe omgeving van het kunstwerk. Van belang voor deze aangrenzende zones is een nieuw en concreet ontwerp. Een laatste ontwerpvraag bestaat uit de inbedding in en aansluiting op de stad. Dat is ook een gesprek op stadsniveau, wat is de rol en positie van deze plek?

Hoofdlijnen

Kunstwerk Blauwe Golven

voorstel / uitgangspunten

Parkeren gebeurt in het gebied alleen óp Blauwe Golven, niet er naast. Door de baanbreedtes van de golven aan te passen op die van een regulier parkeervak wordt de parkeerfunctie verduidelijkt. Het parkeerveld is te bereiken vanaf een smalle parallelweg, je rijdt via de laagste delen van de golf het veld in. In dit ontwerpstadium zijn verschillende golf-breedtes voor parkeren getest. Richtinggevend is de optie om 2 auto's per blauwe golf te plaatsen, 1 per wit en te parkeren met een leesbare doch bij de golven passende markering.

Roermondspleinbrug met Blauwe Golven en spuitende fontein | 1979

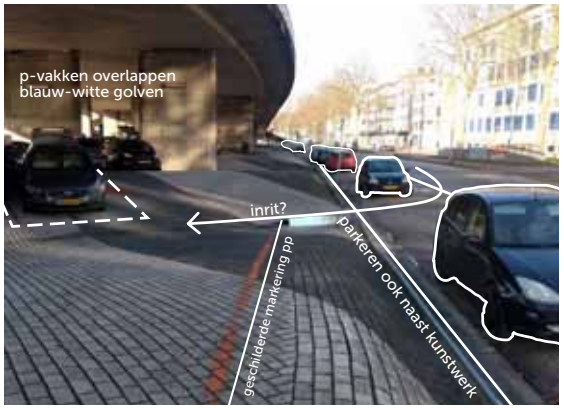

subtielere parkeer-aanduiding maken

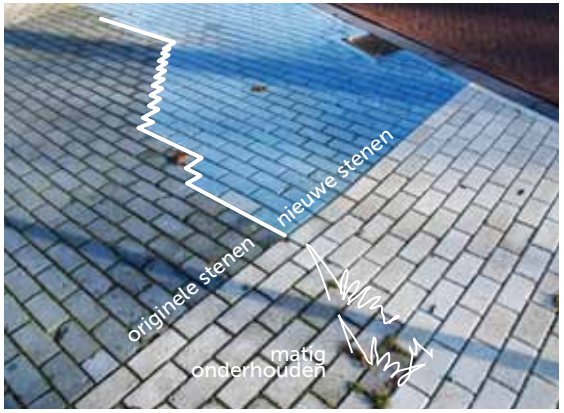

de stenen weer in originele kleurstelling

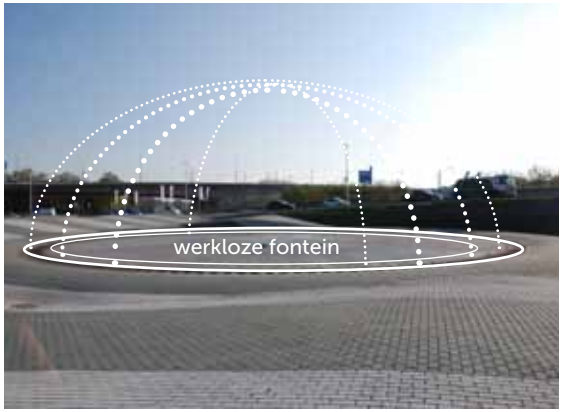

de fontein in ere herstellen

huidige situatie | golven 3.9m

test visualisatie | golven verbreed tot 5m

test visualisatie | golven versmald tot 2.5m

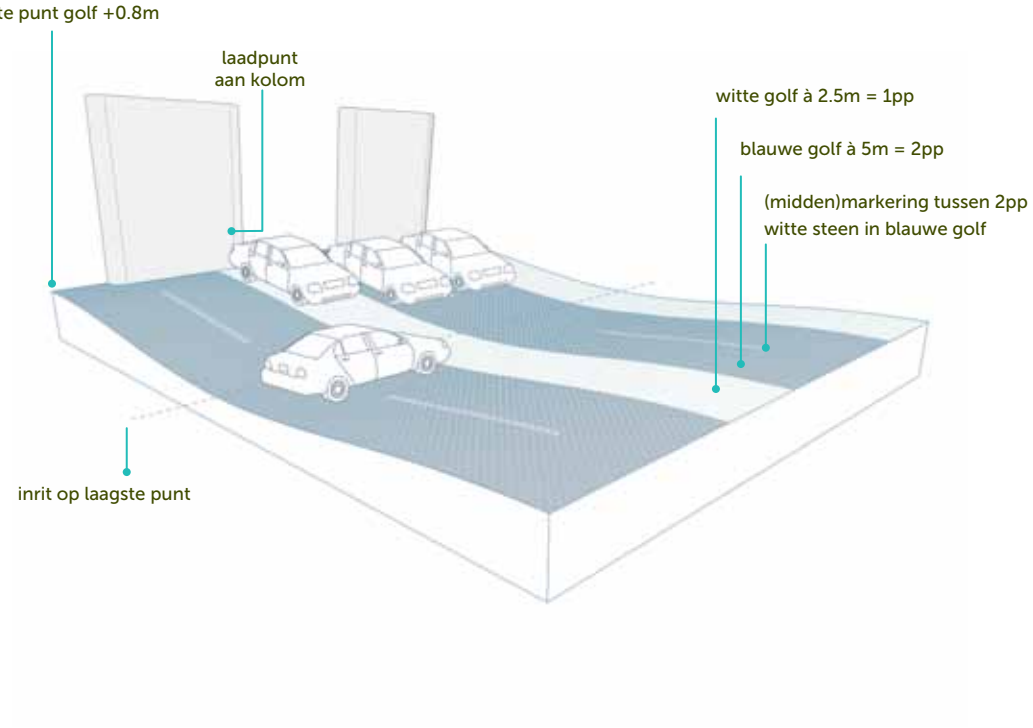

principe inrichting Blauwe Golven

• dubbele parkeerstrook à 16m breed (5+6+5)

Oude Kraan

voorstel / uitgangspunten

De aanwezige infrastructuur parallel aan de Oude Kraan wordt teruggebracht en vereenvoudigd. Het overschot aan wegdelen voegen we toe aan een brede groenstrook.
De Oude Kraan zelf krijgt het profiel van een promenade: een riante wandelzone naast een smalle rijbaan met eenrichtingsverkeer (richting ArtEZ). Het (snel)fietspad loopt via de rijbaan. De wandelzone biedt ruimte voor (flexibele) invulling.

historische afbeelding, hoek Oude Kraan DuSoleil | 1912

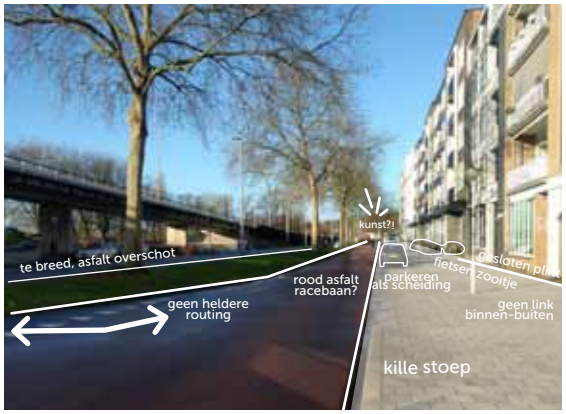

aantrekkelijker en vriendelijker profiel maken

objecten op de route inpassen

slimme positionering t.a.v. kabels & leidingen

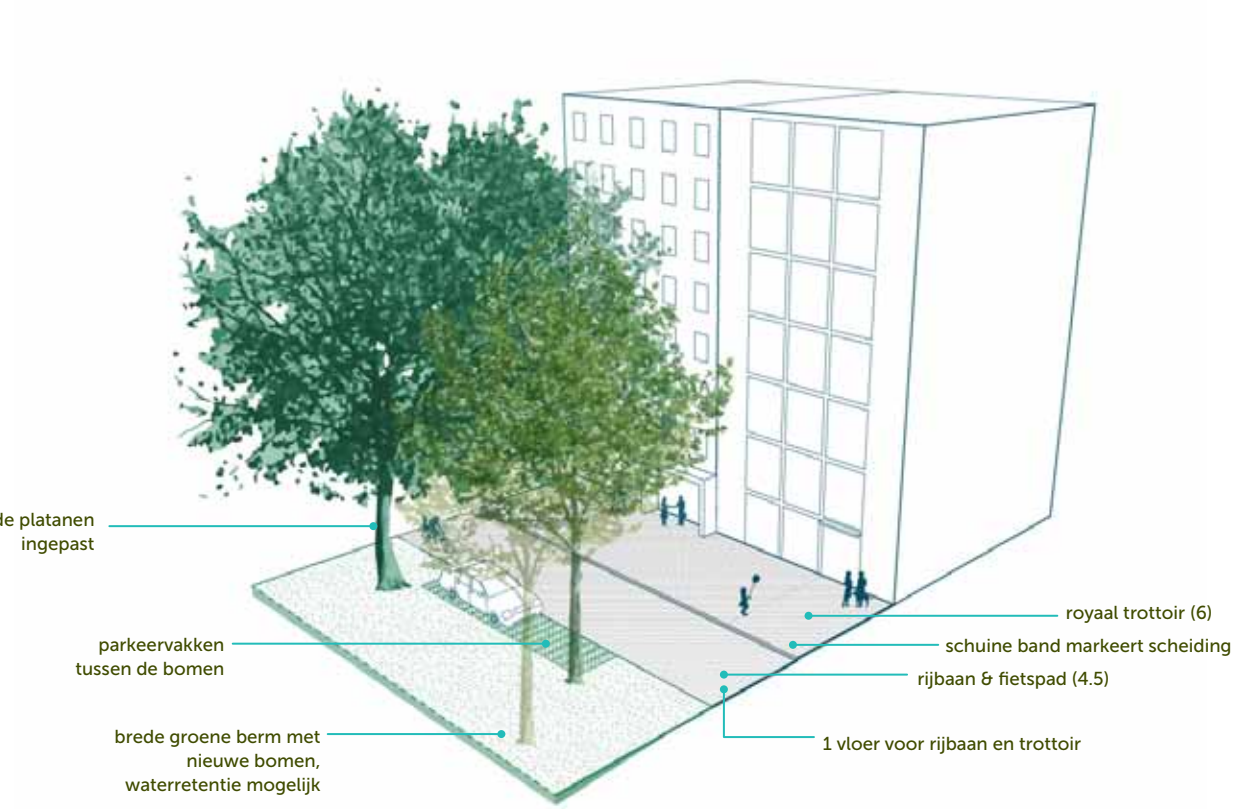

principe inrichting Oude Kraan

• groene promenade (6+4.5+groen)

Roermondsplein

voorstel / uitgangspunten

Het Roermondsplein vormt de afsluiting van de Arnhemse binnensingel. Het moet straks ook als zodanig herkend worden. De *singel*-taal wordt doorgezet: een plek met een groen karakter, in gebogen plantvakken met een (deels verhoogde) brede band.

Naast de singel ligt een toerit naar het parkeerveld op Blauwe Golven. De straat langs de woningen heeft een rustig profiel: eenrichtingsverkeer voor auto's (vanaf de kade en uitrit parkeren) en een ruime stoep met schuine band voor laden&lossen. De singel sluit aan op het balkon aan de Rijnkade.

historische foto Roermondsplein | 1920-1930

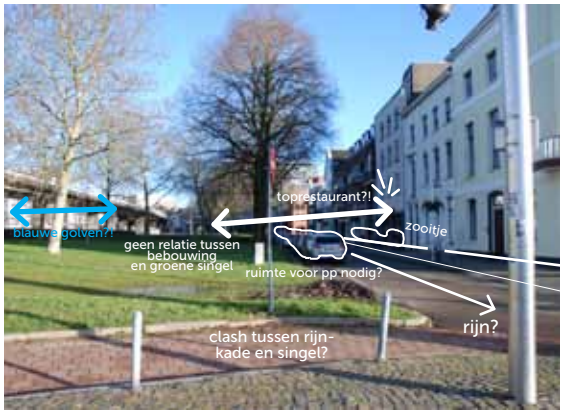

Roermondsplein onderdeel van singel maken

straatprofiel woonstraat, alle auto's op Blauwe Golven

urban sports locatie nabij gepland en te verbinden

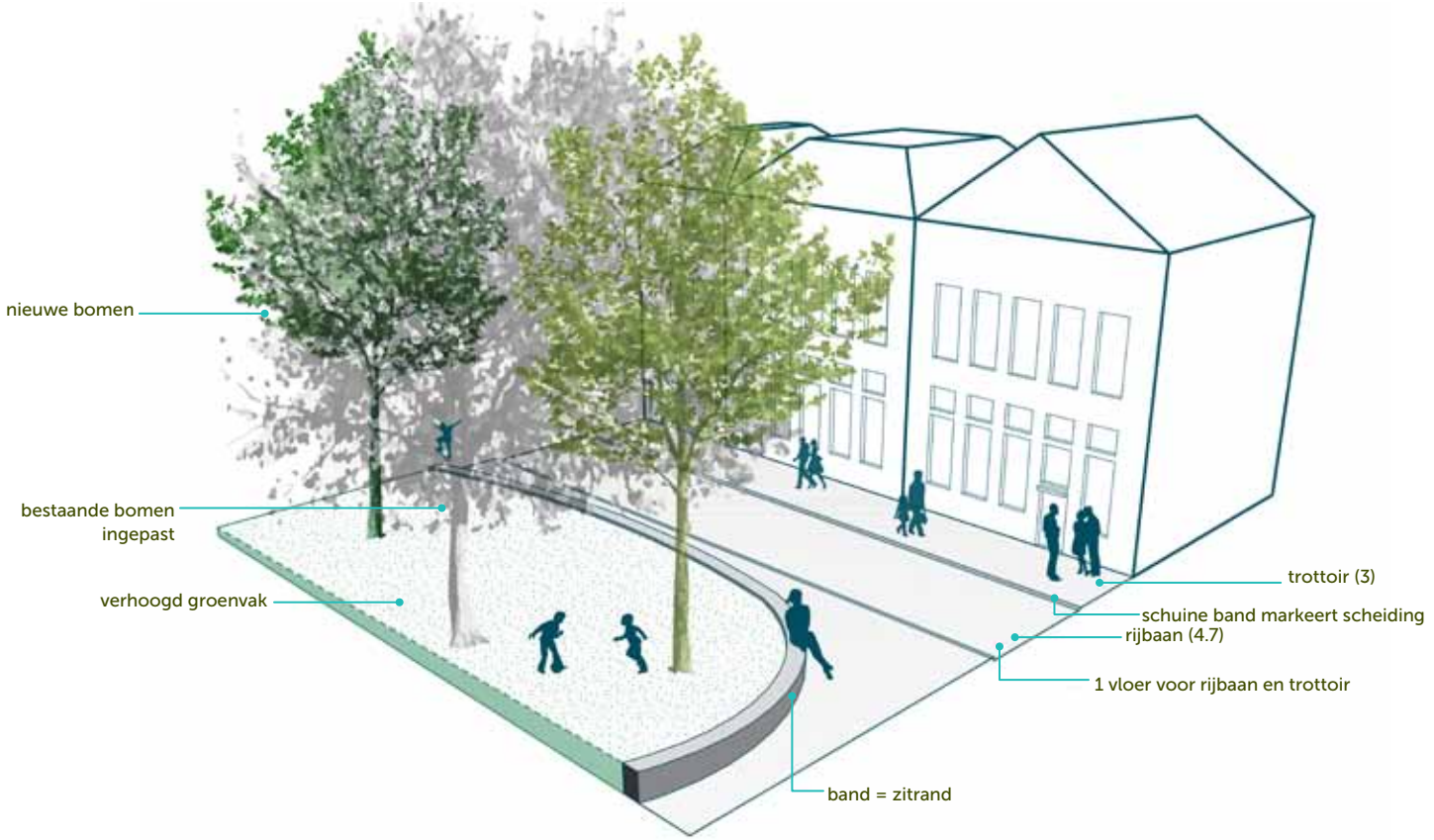

principe inrichting Roermondsplein

- rustige straat aan de groene singel (3+4.7+>1)

Museumpark/Rijnkade

voorstel / uitgangspunten

De Terp is nu een wereld op zich. Niemand heeft er zicht op, daar wordt door verschillende mensen dankbaar gebruik van gemaakt.
De koers is om deze plek goed te betrekken bij het gebied. Daartoe moet er worden opgeruimd. Te beginnen bij (graffiti-)muurtjes. Door bovendien het grondlichaam af te vlakken tot een flauwhellend grastalud met bomen, ontstaat ruimte en overzicht. Met een *folly* als accent in het park kan opnieuw van het zicht op de Rijn worden genoten. Een nieuw beloop van de paden zorgt voor een betere aansluiting op Rijnkade en Oude Kraan.

© foto Gerth van Roden Gelders Archief | 1977

obstakel terp tussen Blauwe Golven en Rijnkade

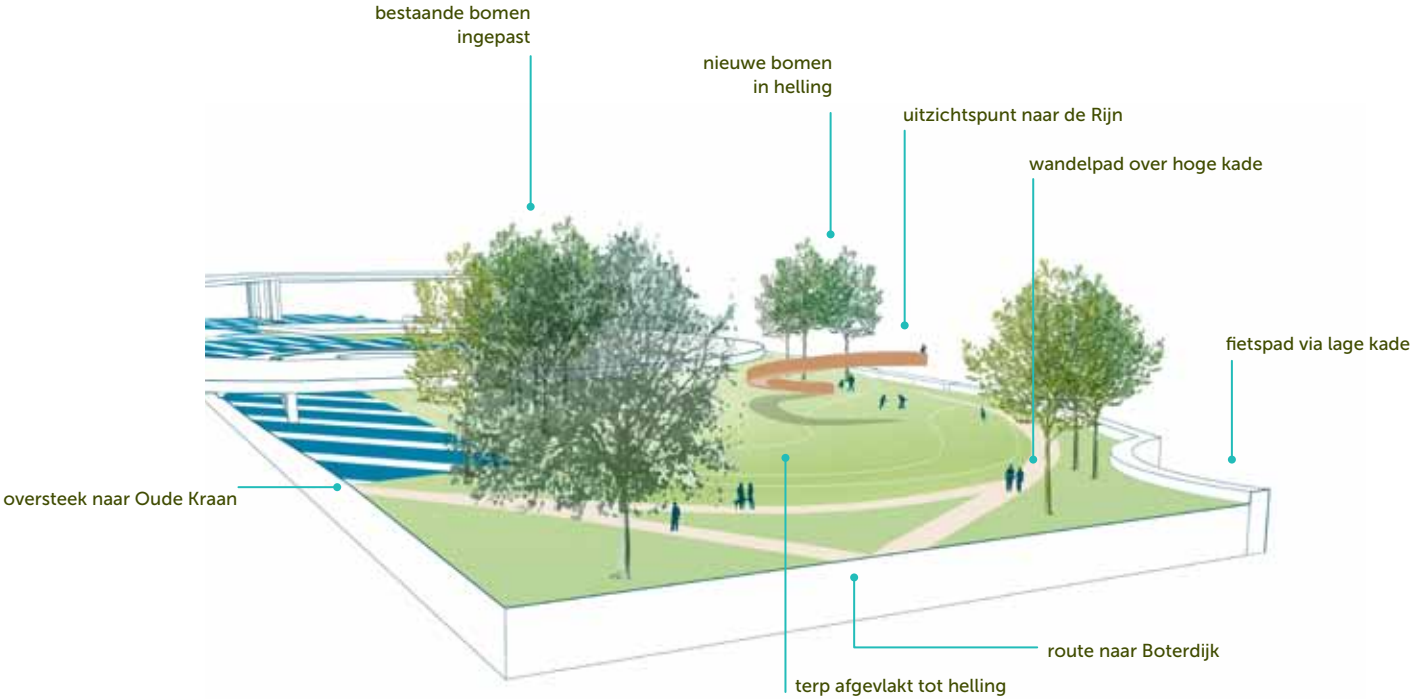

principe inrichting Flank (Terp-Rijnkade)

- folly met uitzicht op lommerrijke grasflank

Koerskaart

Richting plan

De principes van de vier deelgebieden gecombineerd geven de hoofdrichting van het plan: de koers.
De *koerskaart* toont hoe Blauwe Golven van patroon verschieten doch het weidse veld blijven onder het geweld van de infrastuctuur. Het parkeerveld is goed bereikbaar en wordt straks door groen omzoomd.

Het plan heeft met de promenade van ArtEZ tot binnenstad, het doortrekken van de singel, een goede aansluiting op de Rijnkade én de introductie van het Museumpark bovendien een hechte aansluiting op de stad.

Deelgebieden

Blauwe Golven parkeerveld

fontein Blauwe Golven

Oude Kraan als promenade

Roermondsplein als singel

Flank met folly

Routing

inrit Blauwe Golven

rijbaan parkeerveld

rijbaan+trottoir

verbinding Oude Kraan - Flank

wandelpad Boterdijk - Blauwe Golven

trap naar lage kade

hellingbaan rijnkade

trap balkon rijnkade

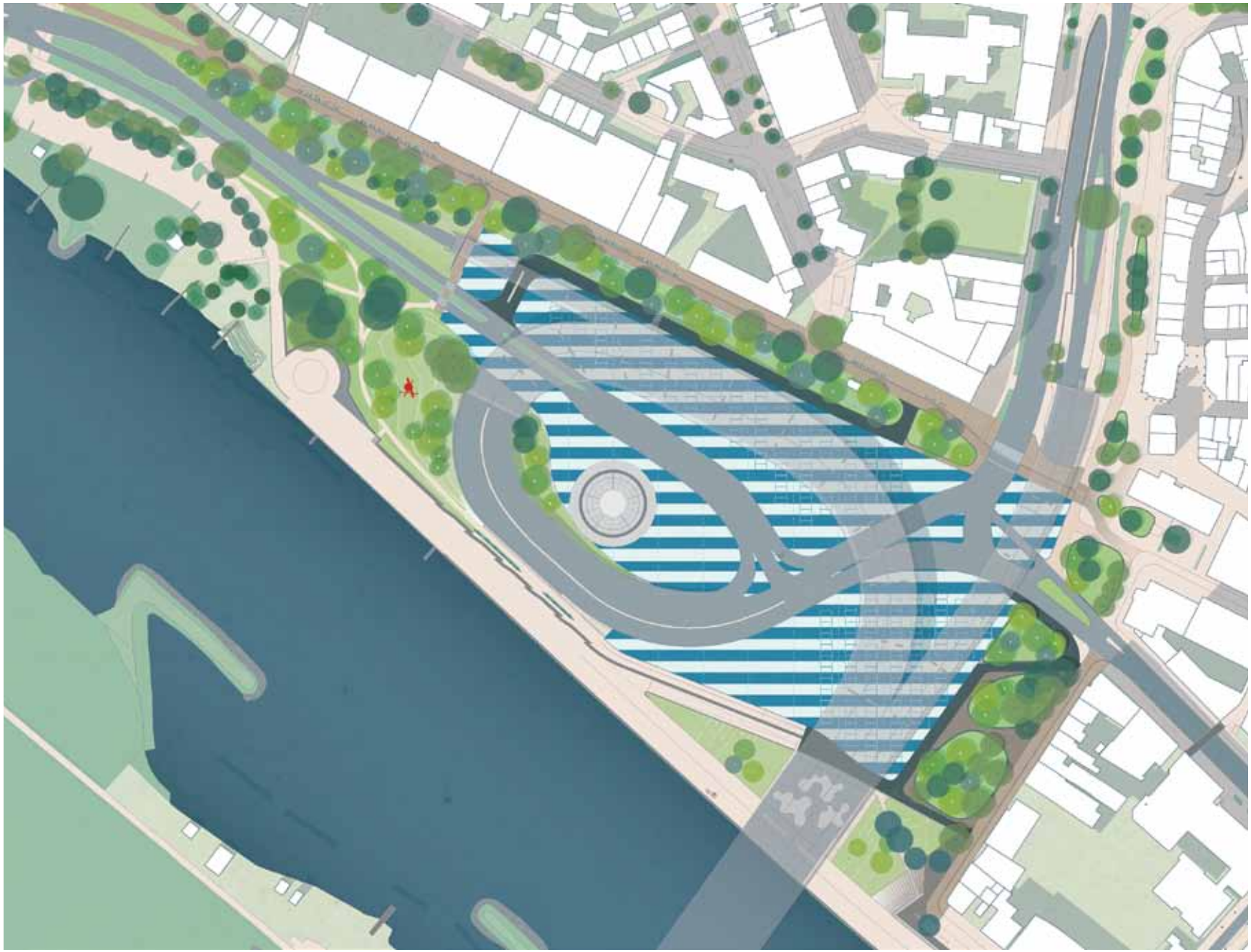

Koerskaart met hoofdrichting plan-ontwikkeling

Schetsontwerp

PORTAAL

Blauwe Golven

straatverband in witte & blauwe banen

kunstwerk parkeerveld

De uitgangspunten van de Koers zijn hier verder uitgewerkt.
De banen met blauwe verharding zijn verbreed tot 5m, de witte banen versmald tot 2.5m.
Net zoals in het originele kunstwerk worden er keiformaat betonklinkers toegepast, gelegd in halfsteens verband. In de blauwe banen liggen de stenen haaks op de baan-richting, in de witte banen parallel aan de golven.

Om de parkeervakken te duiden, is een midden-markering toegevoegd in de blauwe baan, waardoor een opdeling van 2x2.5m (parkeervak-breedte) zichtbaar is. Hiertoe worden blauwe stenen per 5 strekken verwisseld voor witte stenen. Deze markering van 5m lang is (grafisch) onderdeel van het gehele Blauwe Golven veld.
De markering begint steeds op 3m vanaf het laag-ste punt, aan weerszijde. Zo blijft er een rijbaan van 6m breed vrij van midden-markering, gevolgd door een zone van 5m diep met markering. Het deel tot het hoogste punt van een golf (2m) is wederom vrij van markering. Voor de markering valt verder te denken aan het toevoegen van een reflecterende steen. Welk effect dit heeft, bijvoorbeeld ook ‘s avonds, is te onderzoeken in een vervolgfase.

De bestrating van de toerit, de rijbaan direct naast Blauwe Golven bestaat uit een donkere keiformaat betonklinker (bkk), gelegd in keperverband. Naast stevigheid heeft de keuze van bkk hier te maken met de bereikbaarheid van de onderliggende hogedrukgasleiding (parkeerveld *noord*, parallel aan de Oude Kraan).

De aansluiting tussen golf en rijbaan gebeurt door 8 stenen parallel aan de rijbaan te leggen en vervolgens tot 10 stenen extra de golf in te vertanden (zie foto en detail). In de vervolgfase wordt verder onderzocht hoe deze oplossing er uitziet bij (ingewikkelder) bochten van de door-snijdende infrastructuur. Kieren op het hoogste punt moeten we voorkomen. Het aanleggen van proefstroken zou hier zicht op kunnen geven.

Door de rijbaan van de toerit onder afschot richting de groenstrook te leggen, wordt de afwatering geregeld. Een laagte in de groenstrook werkt als wadi.

contrasterende p-marking

vertande aansluiting rand golf

groenstrook met ruimte voor waterretentie

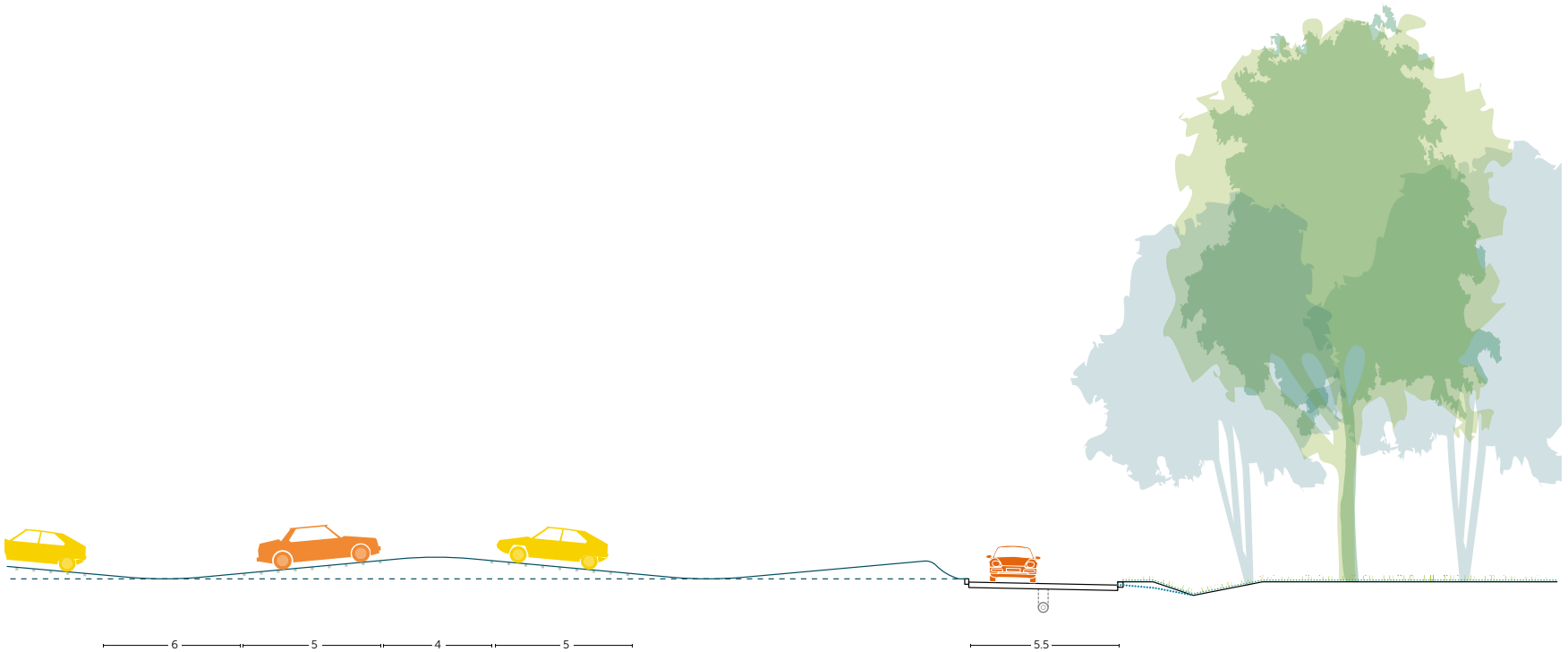

detail P-veld Blauwe Golven

lichtplan

uitgangspunten

Het grafische spel wat Blauwe Golven overdag spelen, dooft in de avond uit. Een nieuw verlichtingsplan kan recht doen aan het samenspel tussen het blauw-witte veld en de forse fly-over, waarbij de brug bij nacht de plek accentueert zoals het blauwe-witte veld dat overdag doet. Bovendien is betere, veilige verlichting voor het avondpubliek en voorbijgangers belangrijk. Door de (constructie van de) fly-over slim te benutten, kan hier zowel functionele als identiteitversterkende verlichting worden toegepast.

Op de golven zelf staan geen lichtmasten, alleen waar nodig langs de rijbaan van- en naar de fly-over. De fontein wordt opnieuw voorzien van licht, wat bijdraagt aan de herkenbaarheid van het kunstwerk.

In de Lichtvisie Binnenstad Arnhem (dec. 2019) is Roermondsplein als *large* benoemd: een landmark met lichtplan op maat. Atelier LEK werkt dit plan verder uit, in afstemming met de landschapsarchitect en de kunstenaar.

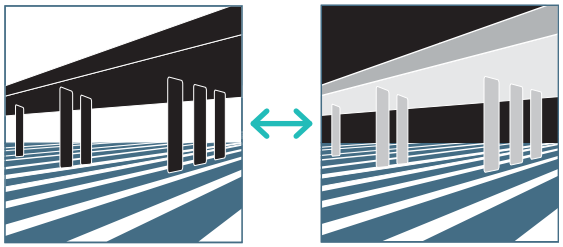

concept schema dag-nacht

huidig beeld - indirect licht aan kolom

ref. lichtlijn fly-over

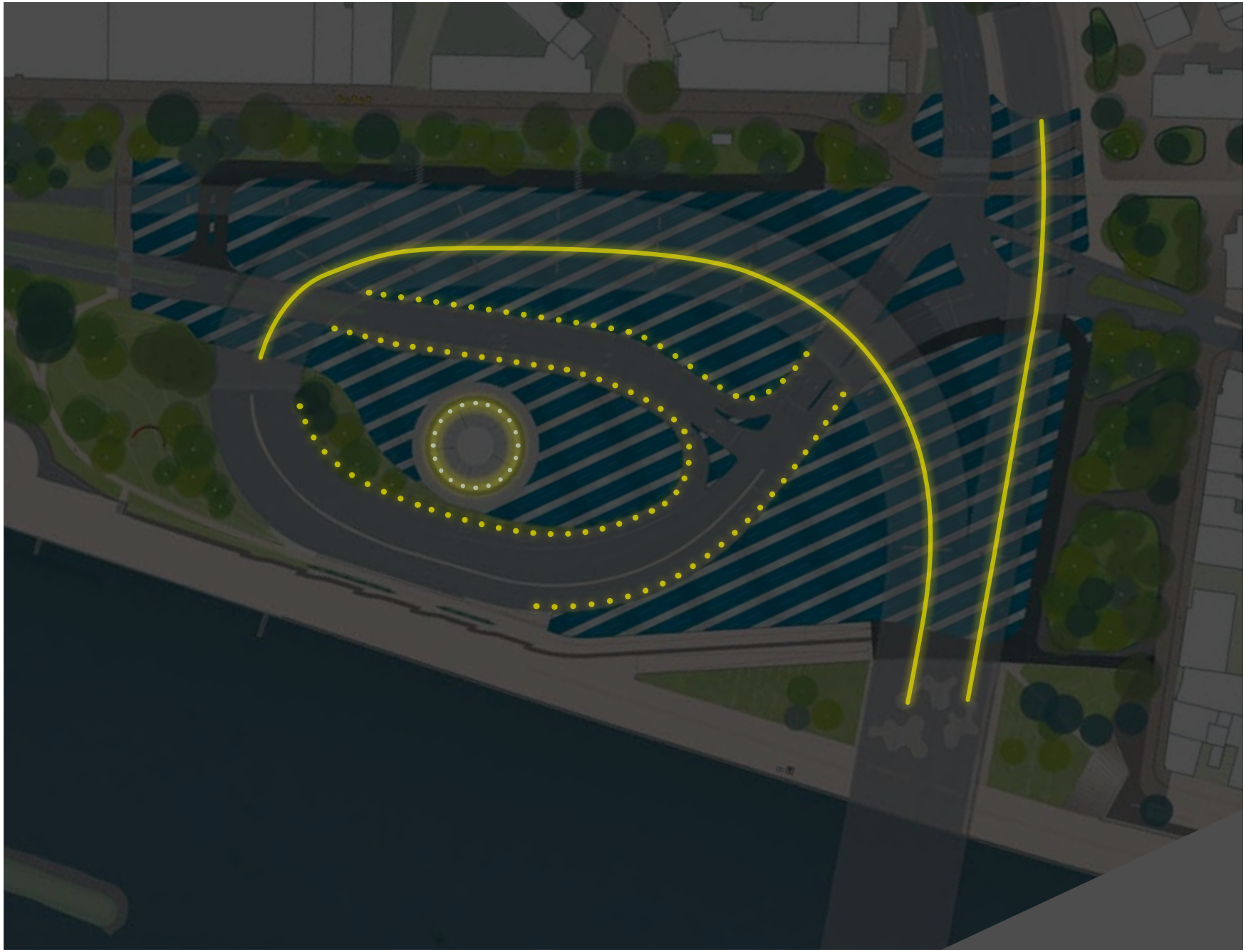

conceptopzet lichtplan Roermondsplein

fontein

Het plan voor de renovatie van de fontein wordt opgesteld door Rots Maatwerk. Uitgangspunt is om het oorspronkelijk beeld zoveel mogelijk te benaderen, maar zuiniger te zijn in energie- en waterverbruik dan voorheen.
Voorstel is om ondere andere aanpassingen te doen aan de spuitmonden en de pompen (droog-opgestelde pompen vervangen voor onderwater-pompen).

Door renovatie van Blauwe Golven en de herstelde oversteek richting de Flank/Rijnkade, wordt de kans dat er gelopen wordt over dit deel van het kunstwerk groter. Zodoende dient gelet te worden op veiligheid van de afdekking van de fontein.

spuitende fontein bij opening Blauwe Golven in 1977

nachtbeeld fontein | 1977

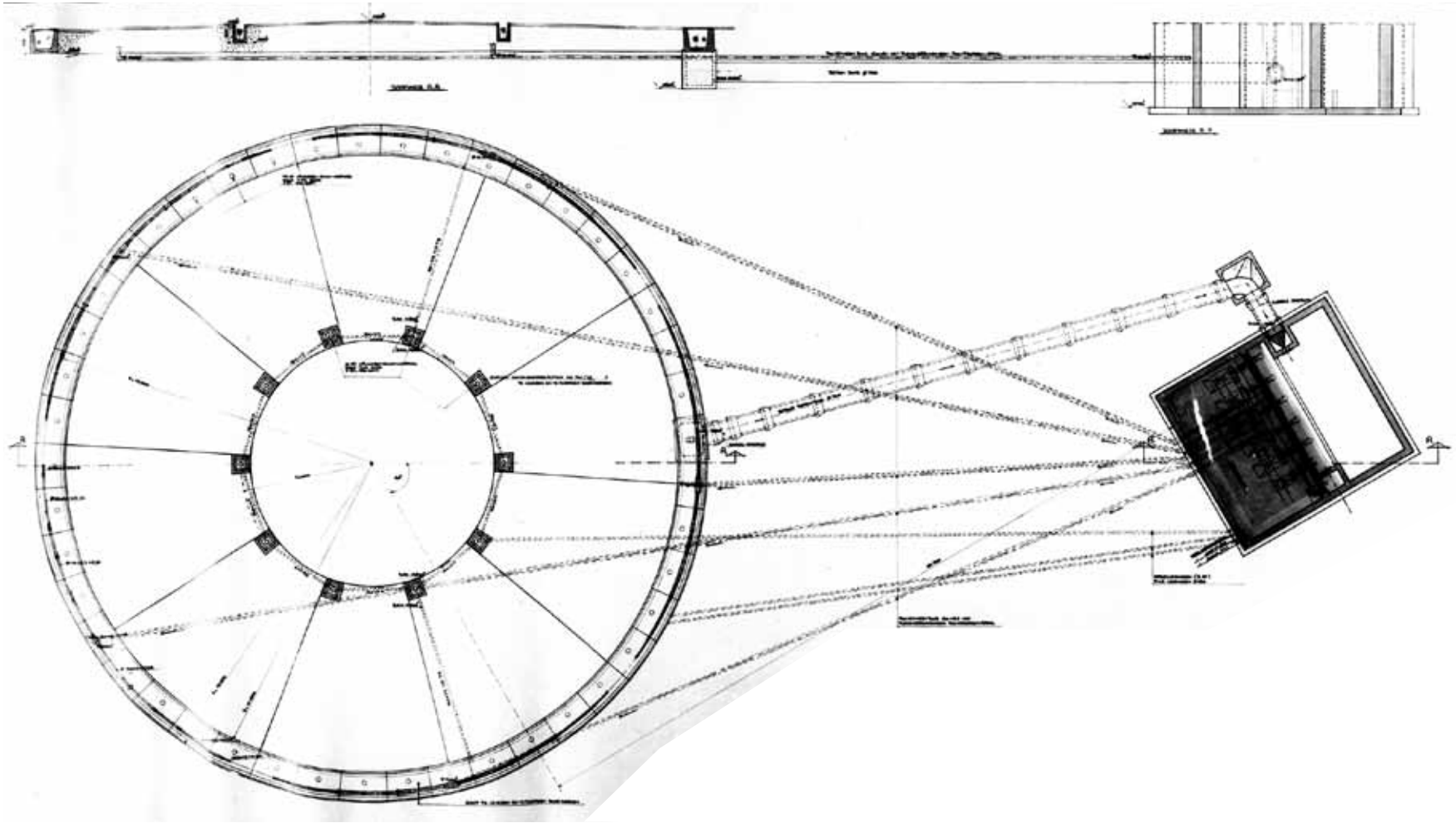

originele tekening fontein Roermondsplein, Gemeentewerken Arnhem

Oude Kraan

promenade Creatieve Corridor

Voor een promenade die riant aanvoelt en uitnodigt tot struinen, wordt gedacht aan één type verharding voor zowel rijbaan als trottoir. Een waalformaat in rode melange (basis binnenstad klinker), gelegd in elleboogverband, met een schuine band als scheiding tussen de verkeersstromen. Alternatief is de rijbaan in rood asfalt uitvoeren (zie blz 17). De keuze hiervoor wordt bij de uitwerking gemaakt en hangt samen met de keuzes voor de inpassing van snelfietsroutes op het niveau van de binnenstad.
Om de voetgangszone te accentueren wordt het trottoir-deel met contrasterende stenen bestrooid, als een soort confetti op de stoep.
Het straatmeubilair staat in één lijn, als intermediair tussen wandelzone en rijweg.

In de groenstrook aan de buitenzijde van de rijbaan is, buiten de bestaande bomen, op enkele plaatsen langsparkeren opgenomen. De vakken zien er zo groen mogelijk uit: langsvakken gelegd in gras-betonstenen.
Door de rijbaan onder afschot richting de groenstrook te leggen, wordt afwatering geregeld. Een laagte in de groenstrook werkt als wadi.
Tussen/naast de bestaande platanen in de groenstrook worden nieuwe bomen in een divers palet aan soorten, die bijdragen aan het bevorderen van de biodiversiteit, toegevoegd.

groenstrook met waterberging en nieuwe bomen

meubilair in lijn

promenade bestrating met accentstenen

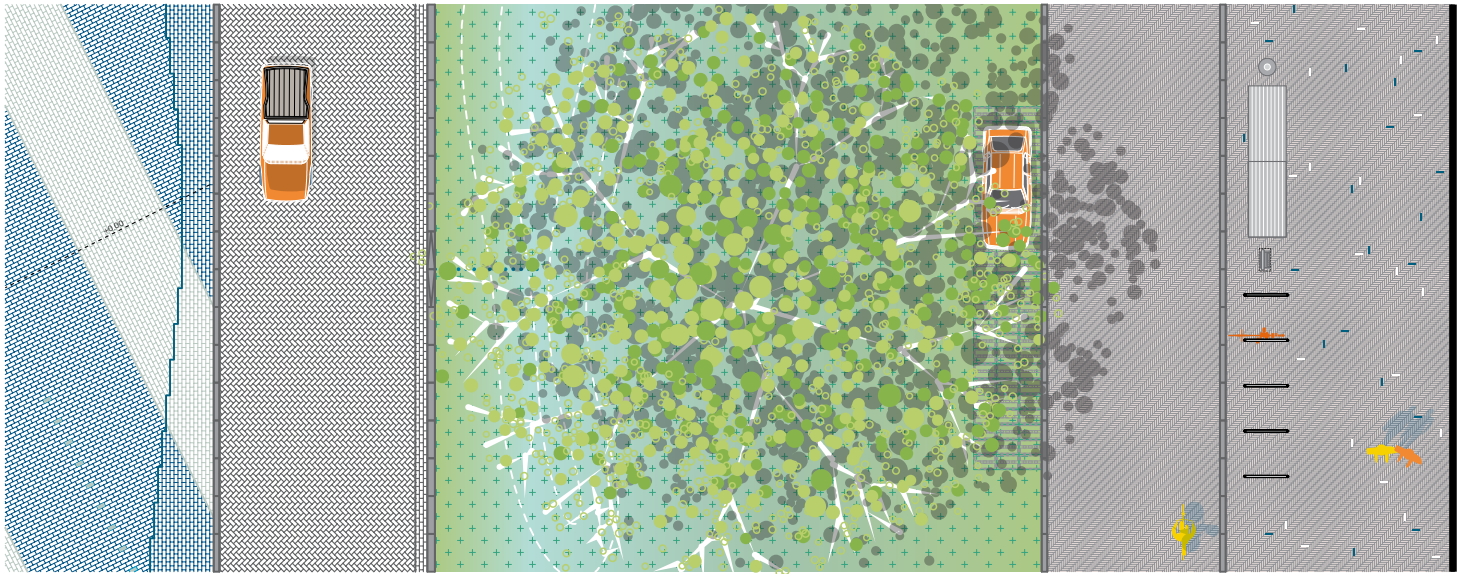

detail promenade Oude Kraan

trafohuis nabij DuSoleil-flat (Liander)

objecten

In de huidige situatie zijn er op de Oude Kraan verschillende (civiel-technische) objecten te vinden die bijzondere aandacht en inpassing vergen. Het verwijderen van de muurtjes uit het oorspronkelijke omgevingsontwerp ten gunste van de promenade veroorzaakt mogelijk instabiliteit in het wortelpakket bij 1 of 2 bestaande bomen, deze zullen waarschijnlijk moeten verdwijnen.

Het trafohuis wordt opgenomen in de groenstrook. De toegang tot het moerriool blijft gewaarborgd doordat deze vrij in de verharding ligt.

Gezien de veelheid aan (gas)leidingen tracés op de hoek Oude Kraan-Nieuwe Plein is hier beperkt ruimte voor beplanting. Waar mogelijk wordt een plantvak met kleine bomen en/of heesters toegevoegd, met voldoende afstand tot de kabels&leidingen. Behalve voor vergroening functioneert dit vak als geleider van de loopstromen richting de oversteek en wordt een tè grote hoeveelheid verharding voorkomen.

originele muurtjes in wortelpakket bestaande bomen

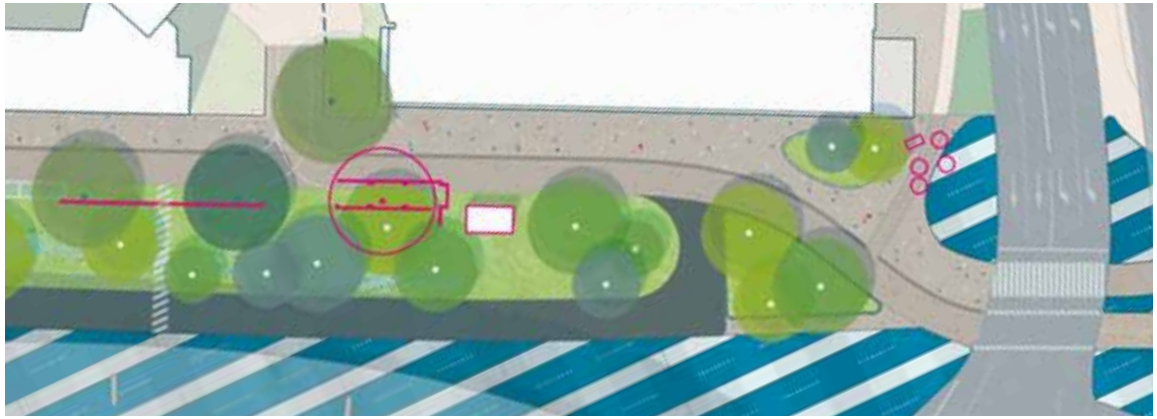

zoom | schetsontwerp met aandachtspunten

put, toegang tot moerriool

elektrakasten tegen muurtjes

beeld vanuit Nieuwe Oeverstraat richting paviljoenlocatie

Hoofdkwartier Strijp S - Piet Hein Eek

ref. visualisatie Showroom - Buro Harro

paviljoen

In dit Schetsontwerp zien we kansen voor het toevoegen van een paviljoen onder de fly-over. Het paviljoen kan functioneren als schakelstuk tussen kunstwerk Blauwe Golven en de Creatieve Corridor, die daarmee verder geactiveerd wordt.

De locatie zoals voorsteld in het eerdere plan van Showroom heeft een slimme positie: mooi zichtbaar vanuit de smalle Nieuwe Oeverstraat en gebruikmakend van het brugdek als dak. Daarbij versterkt de circulaire toepassing van het (bouw-) materiaal het verhaal.

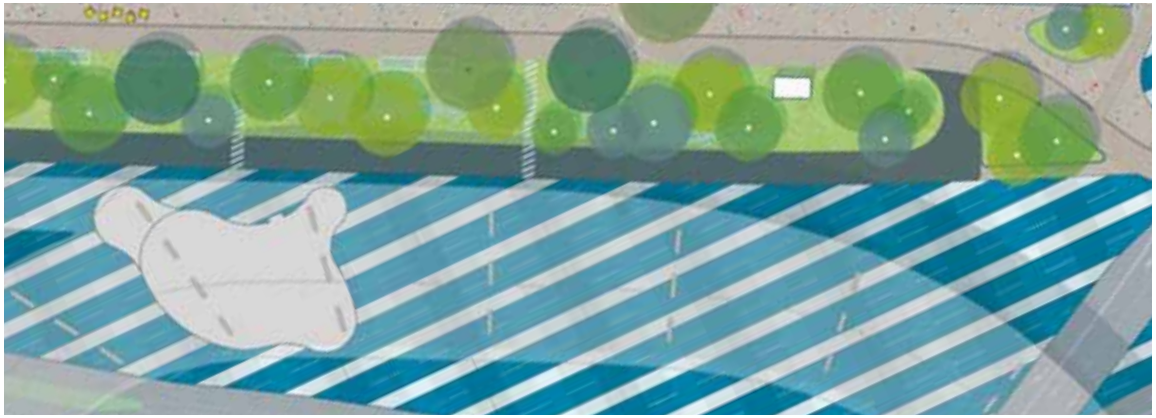

zoom | schetsontwerp met paviljoen

oversteek Nieuwe Plein

Bijzondere aandacht is uitgegaan naar het verbeteren van de oversteek van de Oude Kraan naar het Nieuwe Plein, de verbinding met de binnenstad. Met de aanleg van de Willemstunnel en het waarborgen van de verkeersveiligheid is de (voetgangers-)oversteekplaats in het verleden verschoven en wordt de directe looplijn onderbroken.

Het verplaatsen van de VRI blijkt daarbij onmogelijk. Daarom toont het schetsontwerp een oplossing met een vloeiende lijn. De nieuwe promenade buigt af langs een plantvak op de Oude Kraan. Tegelijk wordt met een nieuw stukje Blauwe Golven de aanwezigheid van het kunstwerk onder de aandacht gebracht. Aan de overzijde snijden voetgangers- en fietsroute eigenwijs door de blauw-witte verharding, wat recht doet aan het concept van het kunstwerk.

zicht vanaf Oude Kraan richting Nieuwe Plein

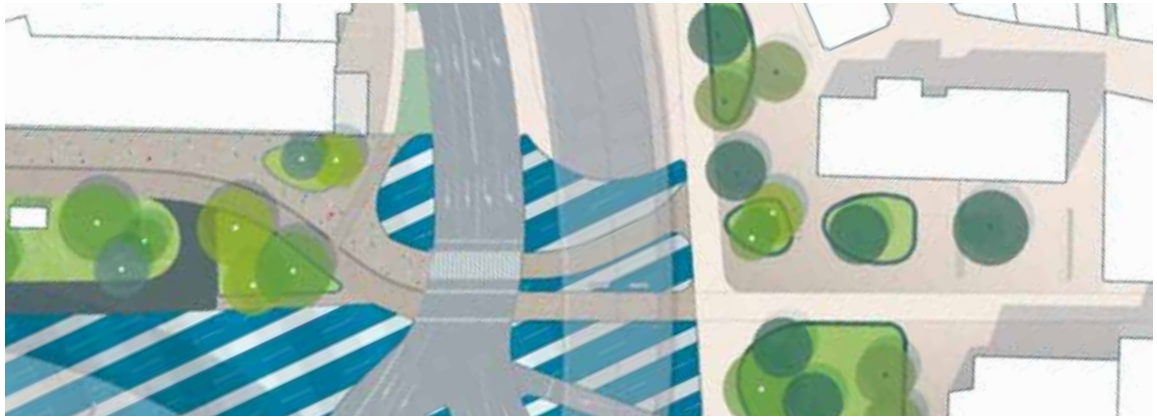

zoom | schetsontwerp met oversteek

zicht vanaf Nieuwe Plein richting Oude Kraan

Roermondsplein

groene singel

De woonstraat van het Roermondsplein krijgt eenzelfde bestrating als de Oude Kraan, echter zonder de accenten. Zowel rijbaan als trottoir in elleboogverband waalformaat, met de schuine band tussen beiden. Het profiel is breed genoeg om laden&lossen voor de aanwezige (horeca-) ondernemers mogelijk te maken.

Het voortzetten van de zogenoemde *singel*-taal betekent dat de plantvakken met gebogen vorm en brede banden worden ingepast. De banden liggen à niveau met de omringende bestrating zodat het in de vakken water opgevangen kan worden. De hoogte van het maaiveld in de vakken wordt lokaal afgestemd met de bestaande bomen. Waar gewenst zullen de randen oplopen om zitgelegenheid te bieden. In de vakken worden nieuwe bomen in een divers palet aan soorten, die bijdragen aan het bevorderen van de biodiversiteit, toegevoegd.

De verbinding met de Rijnkade bestaat uit een mooie aansluiting van het straatprofiel op de brede trap naar de lage kade (ontwerp Poelmans Reesink).

groene vakken en verharding in elleboogverband

verhoogd plantvak met doorsteekje

verhoogde plantvakken met zitgelegenheid

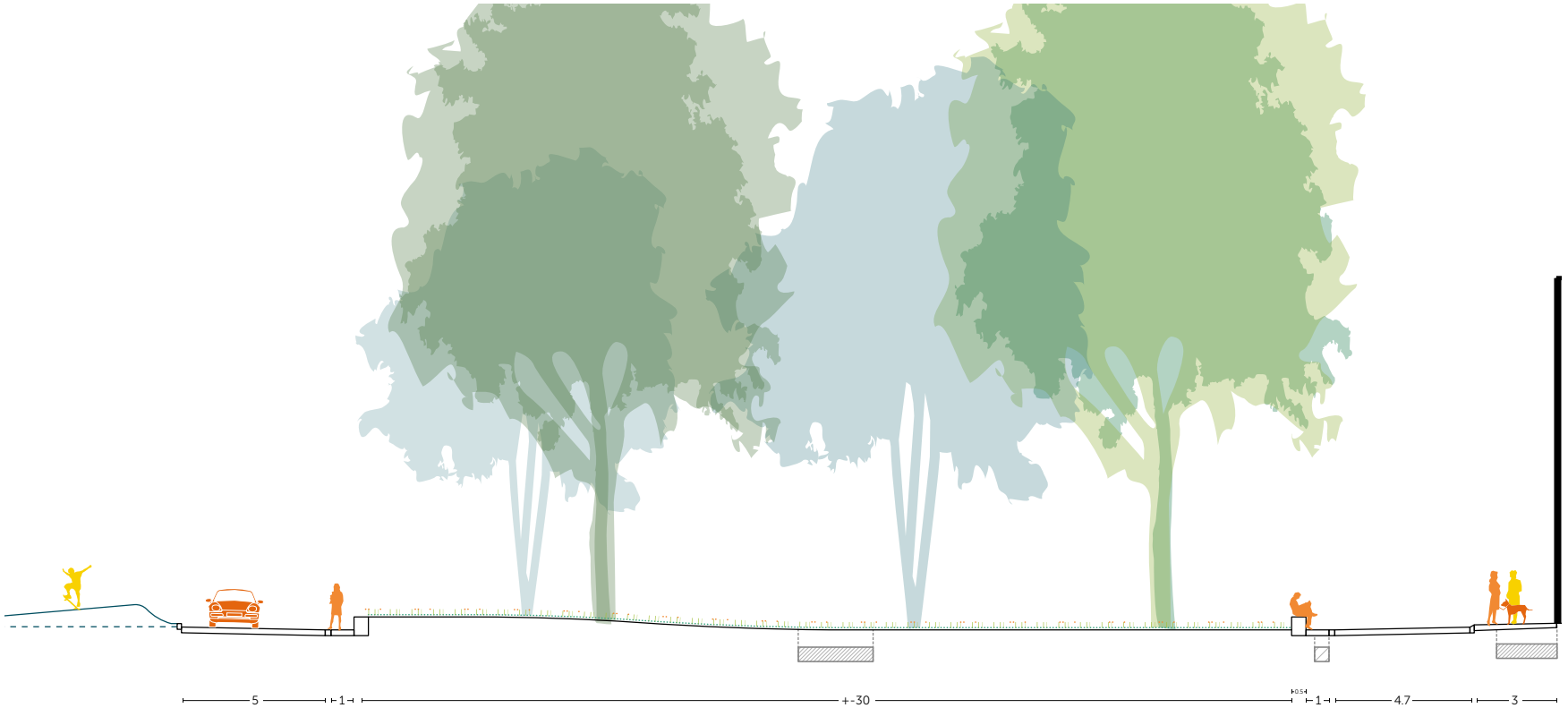

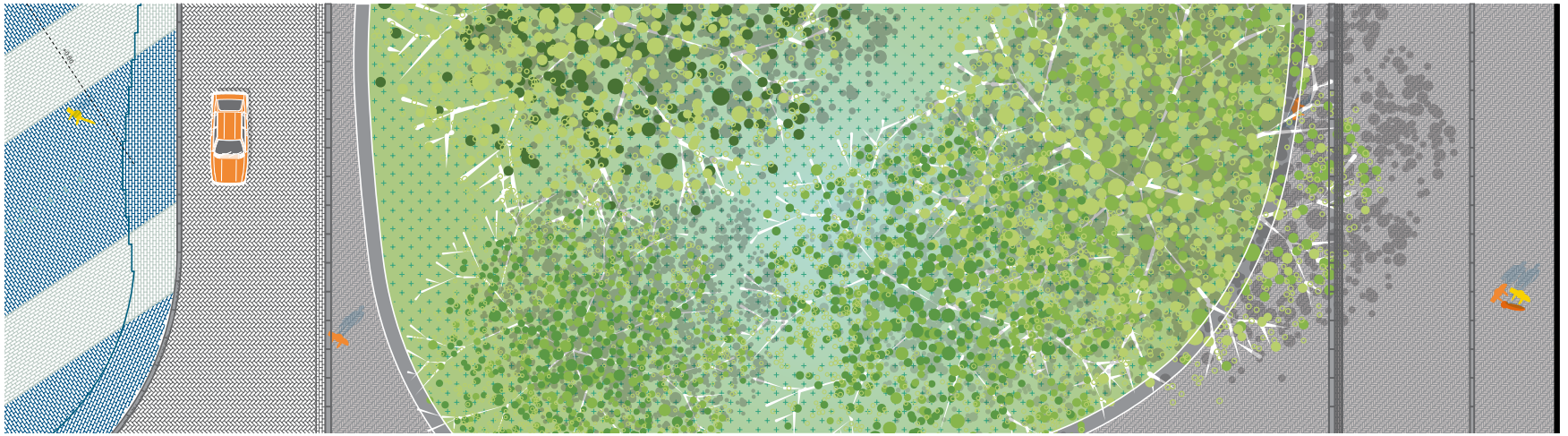

detail singel Roermondsplein

Museumpark/Rijnkade

flank

De zuidwest hoek van het plangebied is te zien als een schakel tussen kunstwerk Blauwe Golven, de creatieve corridor en het toekomstige museumpark. Deze plek verbindt het allemaal! Gelegen aan de Rijn biedt het bovendien een prachtig uitzicht op de zonsondergang, een kans om te benutten.
Door het grondlichaam van de voormalige terp vanaf het brughoofd van de fly-over richting de kade af te vlakken, ontstaat een helling. Bestaande bomen worden zoveel en zo goed mogelijk behouden, nieuwe bomen worden geplant in de flank.
Op de hoge kade en aan de voet van de flank ligt een wandelpad. Middels een trap in de kademuur kan de lage kade bereikt worden. Per fiets kan dit vanaf de Boterdijk. Snelle fietsers vervolgen zo eenvoudig hun route over de lage kade, op de hoge kade krijgen wandelaars meer ruimte. Ten behoeve van de kortste route tussen Boterdijk en Oude Kraan, nu een sluiproute, wordt de oversteek bij Blauwe Golven hersteld.

De folly die op de flank is geplaatst, vormt meer dan de kers op taart. Het uitzichtspunt dat speels uit de helling krult, is een tegenbeweging van de zware fly-over en biedt uitzicht op zowel de (overzijde van de) Rijn als op Blauwe Golven!

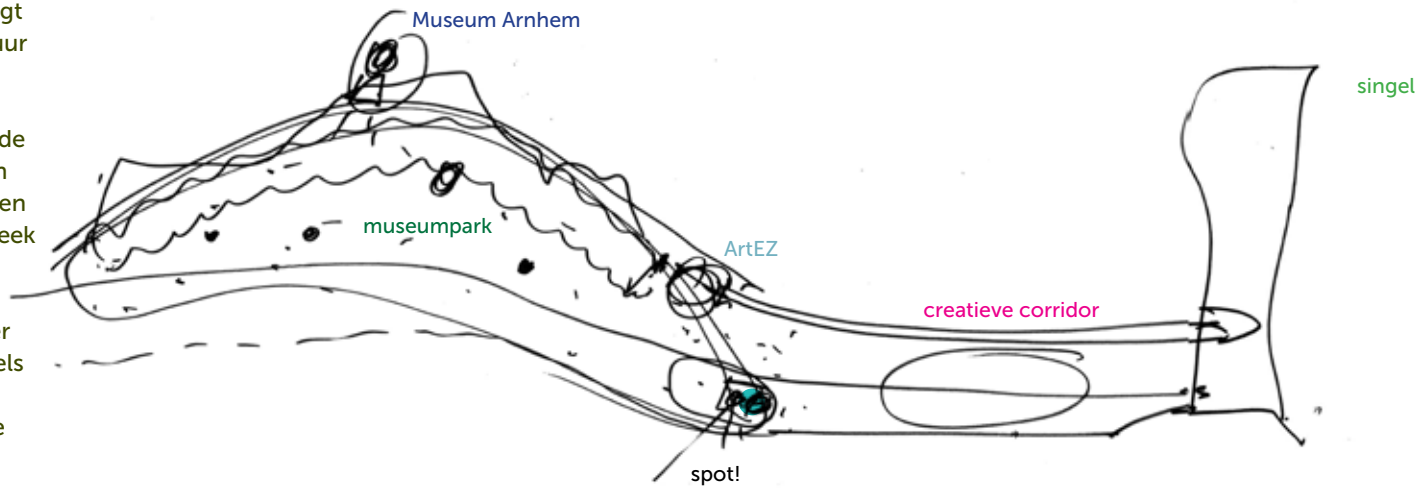

detail Flank, Museumpark/Rijnkade

The Elastic Perspective, Barendrecht | NEXT Architects

uitzichtspunt op talud

zonnig zitten op grashelling

Schetsontwerp

Blauwer dan ooit golven de Blauwe Golven weer. Het kunstwerk is opgefrist en aangepast aan de wensen van nu. Het gebied is beter bereikbaar en beleefbaar. Door nieuwe aansluitingen met de randen zijn de verbindingen voor de binnenstadsentree gelegd.
De randen zelf hebben een herprofilering gekregen en zijn aantrekkelijk vergroend. Het is er aangenamer geworden voor de passant, en uitnodigender om ook even te verblijven. Er wordt gestruind, gefietst en geskated en (on)gewoon geparkeerd op een iconisch kunstwerk!

Algemeen

- bebouwing
- fly-over
- Blauwe Golven parkeerveld
- fontein
- trafohuis
- folly - uitzichtspunt op flank

Verharding

- rijbaan omgeving: asfalt
- rijbaan parkeerveld: donkere klinkers
- parkeerveld: blauw-witte klinkers
- langsparkeervak: grasbetonsteen
- doorsteek: stapstenen
- promenade: klinkers verbijzonderd
- singel: klinkers
- verbinding Blauwe Golven: klinkers
- wandelpad Boterdijk: halfverharding

Bouwkundige elementen

- urban sports plek
- kademuur
- trap naar lage kade
- hellingbaan rijnkade
- trap rijnkade
- balkon rijnkade

Groen

- bestaande boom
- nieuwe boom
- plantvak gras
- groenstrook met wadi laagte
- grastalud
- bestaande middenberm wadi

Meubilair

- fietsnietjes
- fietsnietjes
- bank, afvalbak en verlichting
- zitrand
- terras

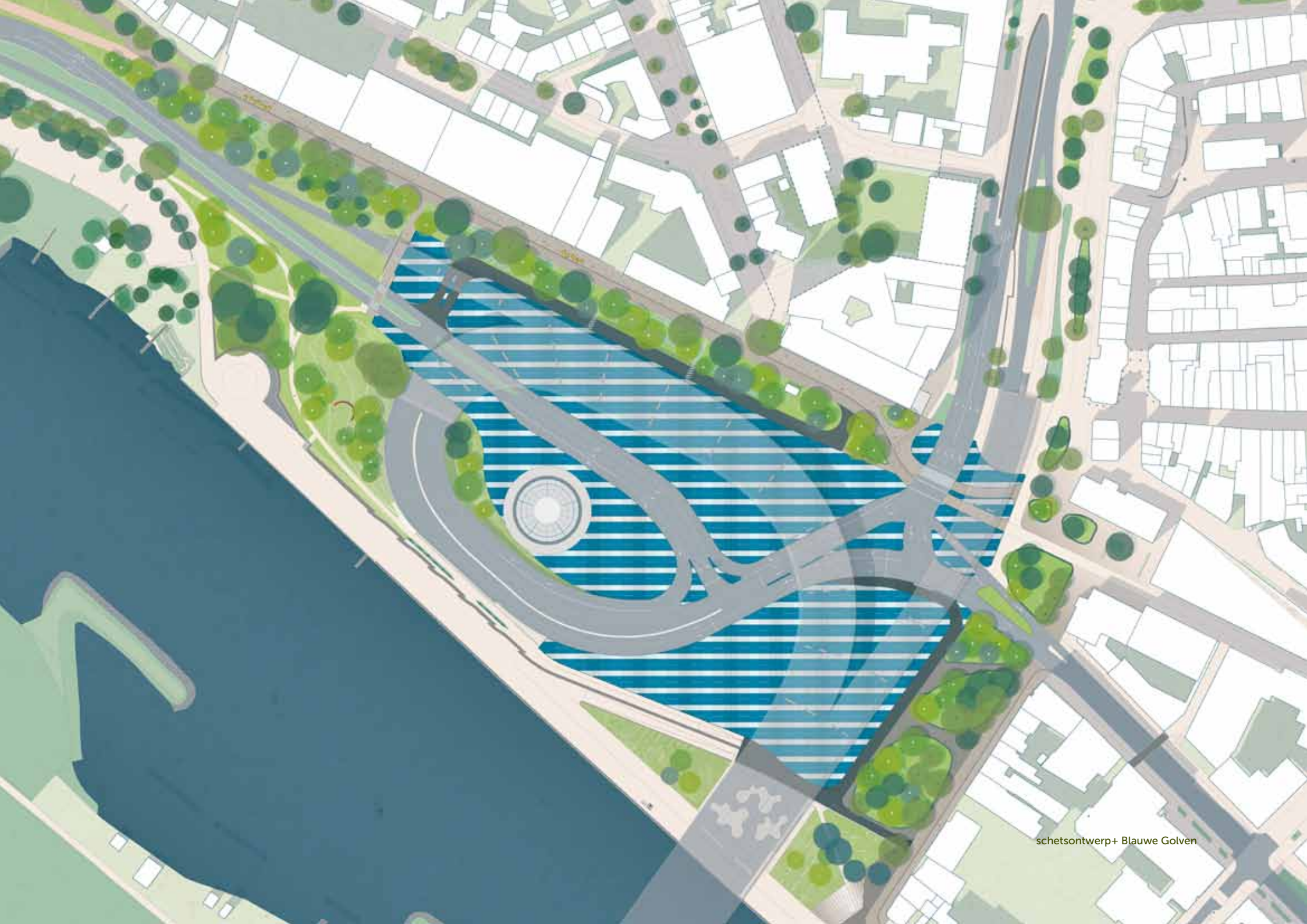

schetsontwerp+ Blauwe Golven

Materialencatalogus

Verharding

blauwe betonklinkers Blauwe Golven (haaks)

witte betonklinkers Blauwe Golven (parallel)

donkere klinker rijbaan Blauwe Golven

Verharding

klinkers, rode melange elleboogverband - promenade en singel

klinkers promenade met accentstenen, bijv. light brick

betonsteen Ebema Grasslines XL - parkeervakken Oude Kraan

Elementen

schuine band tussen trottoir en rijbaan

lage band om plantvak

verhoogde band /zitrand om plantvak

Meubilair

(lineair) zitelement op promenade, tussen trottoir en rijbaan

fietsbeugels nietjes in lijn, tussen trottoir en rijbaan

Steenstraat | uitloper binnenstad met eigen meubilair, ook in lijn

Bomen

bestaande bomen (Oude Kraan)

nieuwe transparante bomen

nieuwe meerstammige bomen

Beplantingen

gras met laagtes, wadi beplanting

bloem- en kruidenrijk grasland

gras flank

Stadsbeeld

Dit plan illustreert de kansen om Blauwe Golven te renoveren en daarbij de plek als het ware te herpositioneren in de stad; iconisch, herkenbaar, bruikbaar.

Met het Stadsbeeld wordt een resumé gegeven, het toont de consequenties en de impact van dit ontwerpvoorstel.

visualisatie van de promenade aan Blauwe Golven

Parkeren

inpassing parkeerplekken

parkeervelden Blauwe Golven

Het aanpassen van de baanbreedtes tot 5m en 2.5m heeft een positief effect op het laadvermogen van Blauwe Golven als parkeerveld.
Gezien de gewijzigde routing naar de parkeervelden, wordt er onderscheid gemaakt tussen parkeerveld *noord,* eenvoudig te bereiken vanuit Arnhem-Noord en parkeerveld *zuid,* direct aan de afrit van de Nelson Mandelabrug vanuit Arnhem-Zuid (zie paragraaf Logistiek).

De kolommen van de fly-over vormen plaatselijk obstakels. Worden deze uitgesloten van parkeerbewegingen, dan telt parkeerveld *noord* 151 parkeerplekken, en parkeerveld *zuid* 139 parkeerplekken, totaal 290.
De midden-markering is over het gehele veld aangebracht om een rustig en consequent beeld te krijgen, net als de oorspronkelijke golven dat waren. Dat betekent dat er door de handige automobilist meer parkeerruimte gevonden zal gaan worden.
Mocht het paviljoen ingepast worden (zoals voorstel Showroom) dan zou dit 21 parkeerplekken kosten.

Oude Kraan

Er worden 20 plekken langsparkeren ingepast in de groenstrook, voornamelijk tussen de bestaande bomen. Deze zijn bedoeld voor (kort)parkeren door aanwonenden en bijvoorbeeld laden&lossen tijdens bevoorrading of verhuizingen. Bij de voormalige inrit naar de parkeergarage van de DuSoleil-flat vanaf het Nieuwe Plein, is een kortparkeerplek ingepast, voor bewoners die boodschappen of zware spullen willen uitladen.

Roermondsplein

Aan de kant van Blauwe Golven, tussen de rijbaan van het parkeerveld en de groene singel, is een zone met bufferruimte te vinden voor taxi's en NS-bussen.

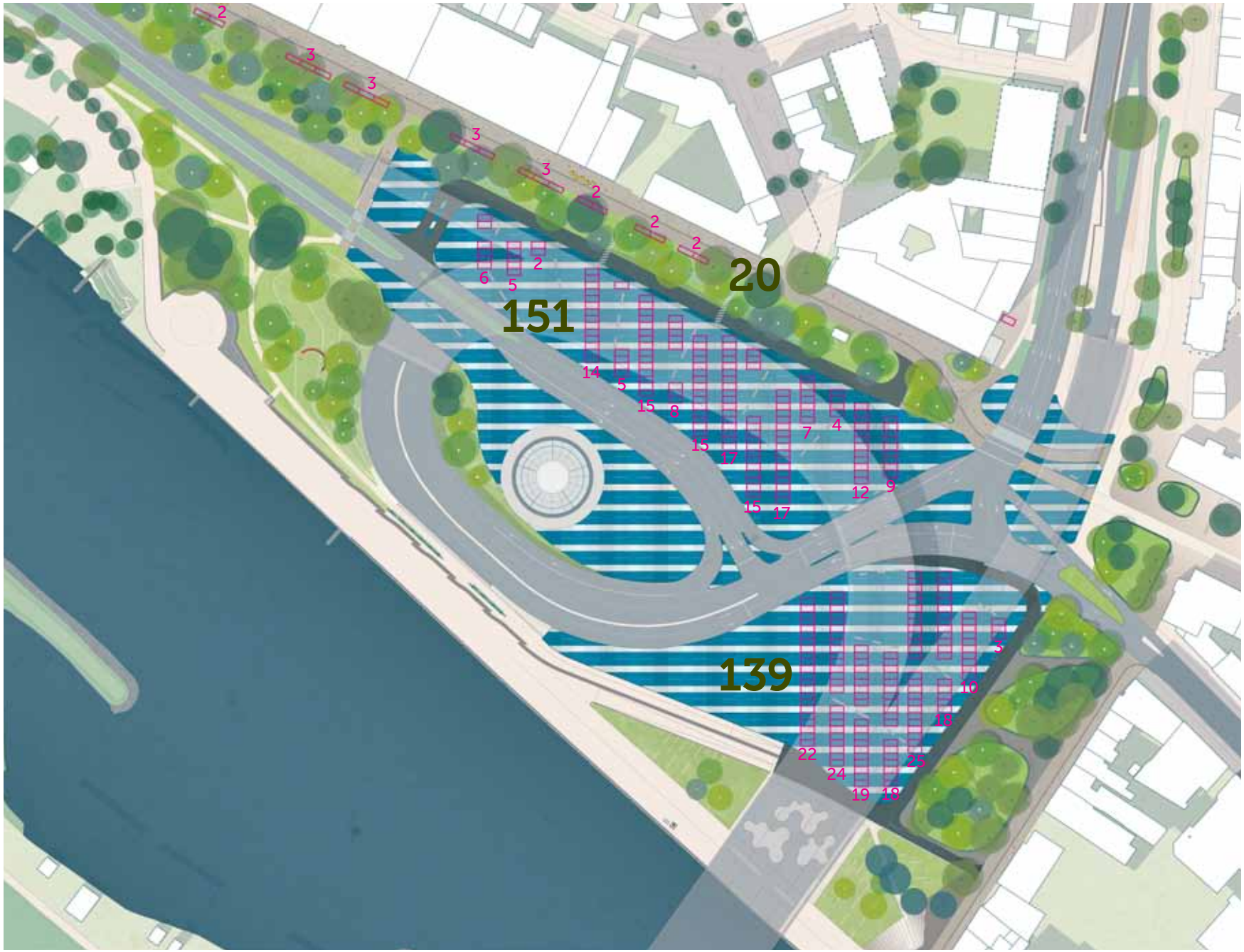

parkeertelling per rij op Blauwe Golven & Oude Kraan | 290 + 20 pp totaal

elektrisch laden

laadpalen

Uitgangspunt bij het voorbereiden van parkeerveld Blauwe Golven op elektrisch laden is dat het kunstwerk niet (visueel) aangetast wordt door de voorzieningen.
Om direct laadgelegenheid aan te kunnen bieden wordt uitgegaan van bestaande (en in de stad reeds toegepaste) technieken voor elektrisch laden. We kunnen niet vooruit lopen op ontwikkelingen als laden middels inductie.
Deze criteria geven enkel ruimte bij de kolommen van de fly-over, hieraan kunnen laadpunten bevestigd worden. De laadvoorzieningen komen dan tegen die kant van de kolommen waar de hoge zijde van het parkeervak bereikt kan worden, zodat er geen laadkabels de (laaggelegen) rijweg versperren.

Op basis van de gemiddelde laadsnoerlengte van 6m zijn op deze manier maximaal 14 plekken op parkeerveld *noord* en 22 plekken op parkeerveld *zuid* te maken, totaal 36.

Omdat er nog ontwikkeling zit in de oplossingen van het laden is een overweging nog om nu alvast mantelbuizen aan te leggen bij renovatie van het kunstwerk, zodat in de toekomst een mogelijke bekabeling voor nieuwe wel inpasbare alternatieven eenvoudig aangebracht kan worden.

ref. ongewest type laadveld

ref. ongewest type laadpunt [P de Trans]

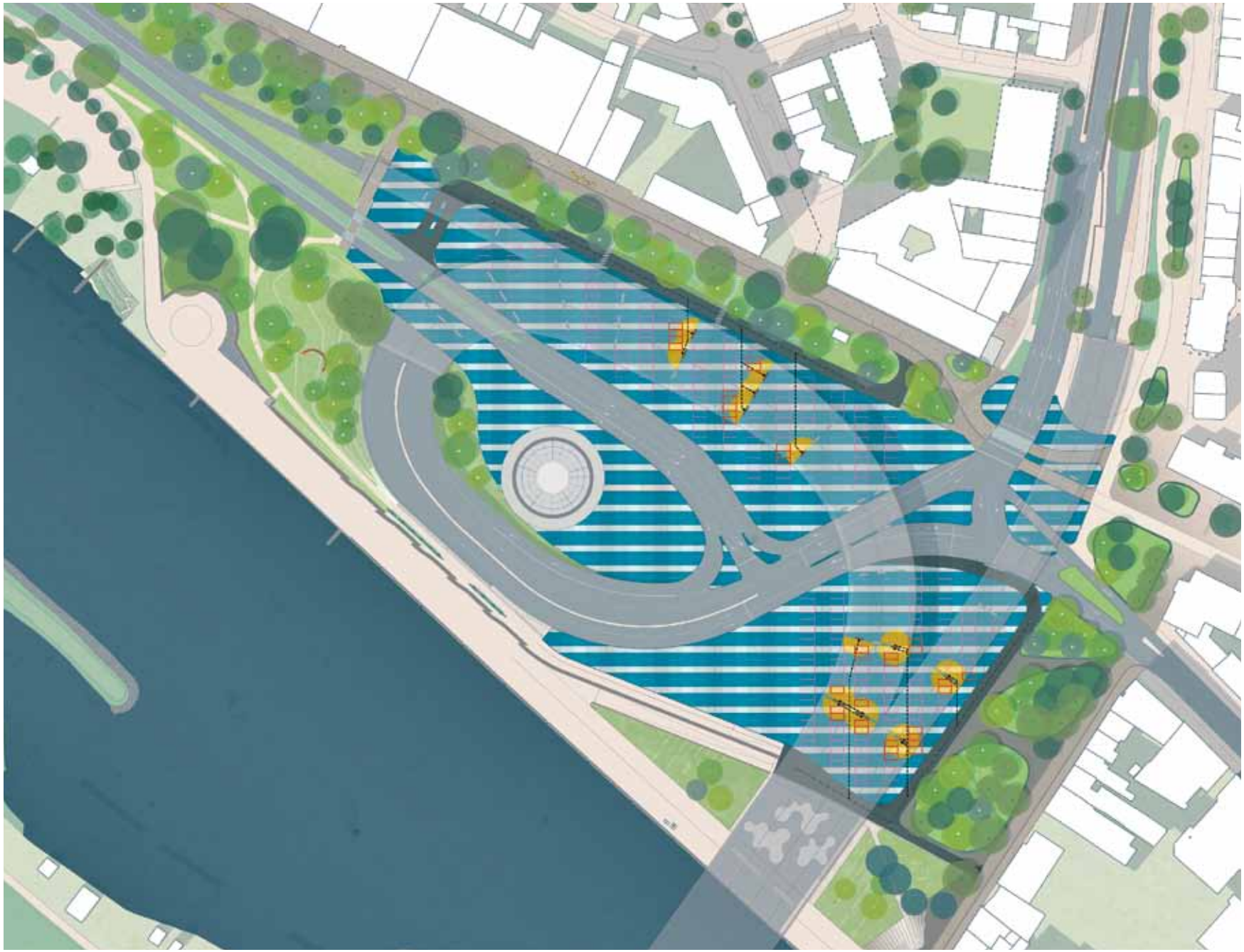

inpassing laadpalen | 36 elektrisch-laden-plekken maximaal

Logistiek

routing

ontsluiting autoverkeer

De (parkeervelden van) Blauwe Golven zijn te bereiken via 2 toeritten: de bestaande inrit tot parkeerveld *noord* vanaf Onderlangs/Roermondsplein voor Arnhem-Noord, en een nieuwe inrit tot parkeerveld *zuid* vanaf de Nelson Mandelabrug voor Arnhem-Zuid (respectievelijk geel en oranje op bovenste afb. p.65). Uitrit voor *noord* ligt op dezelfde rijbaan als de inrit, parallel aan Blauwe Golven. Er is een doorsteek naar de Oude Kraan ter hoogte van de DuSoleil flat. Zo is de Bergstraat bereikbaar voor autoverkeer en kan er ook uitgereden worden via de Oude Kraan richting ArtEZ (eenrichtingsverkeer over promenade). Het uitrijden van *zuid* gebeurt via de eenrichtingsstraat op het Roermondsplein. Touringcars met bestemming Rijnkade rijden heen via de *zuid*-inrit en vervolgen hun route over de lage kade tot de Nieuwe Kade. De *zuid*-inrit bevat tevens een wachtstrook aan de singelzijde: een overloop en bufferzone voor taxi's en/of NS-bussen die daar kunnen halteren indien nodig.

ontsluiting langzaam verkeer

De randen van het plangebied zijn in dit voorstel beter verbonden (voor voetgangers) en vormen samen een *rondje Blauwe Golven* (geel op onderste afb. p.65).
Het rondje sluit aan op routing naar de omgeving (oranje): aan de noordkant op de promenade van de Oude Kraan en het verlengde daarvan naar ArtEZ en richting Nieuwe Oeverstraat; aan de zuidkant vanaf de flank richting Boterdijk en Rijnkade; aan de oostkant vanaf het Roermondsplein naar de Rijnkade.

Het snelfietspad is tweeledig ingepast. Aan de noordzijde van het plangebied (fietsers met bestemming centrum, hoofdroute) gaat de route over de Oude Kraan en vormt ten oosten van de Wolvengang ook ruimtelijk onderdeel van de promenade. Aan de zuidzijde ligt vanaf de Boterdijk de mogelijkheid de fietsroute via de lage kade (bestemming oost, Kleefse Waard, IJsseloord) te rijden. In geval van extreem hoogwater komt deze route tijdelijk te vervallen.

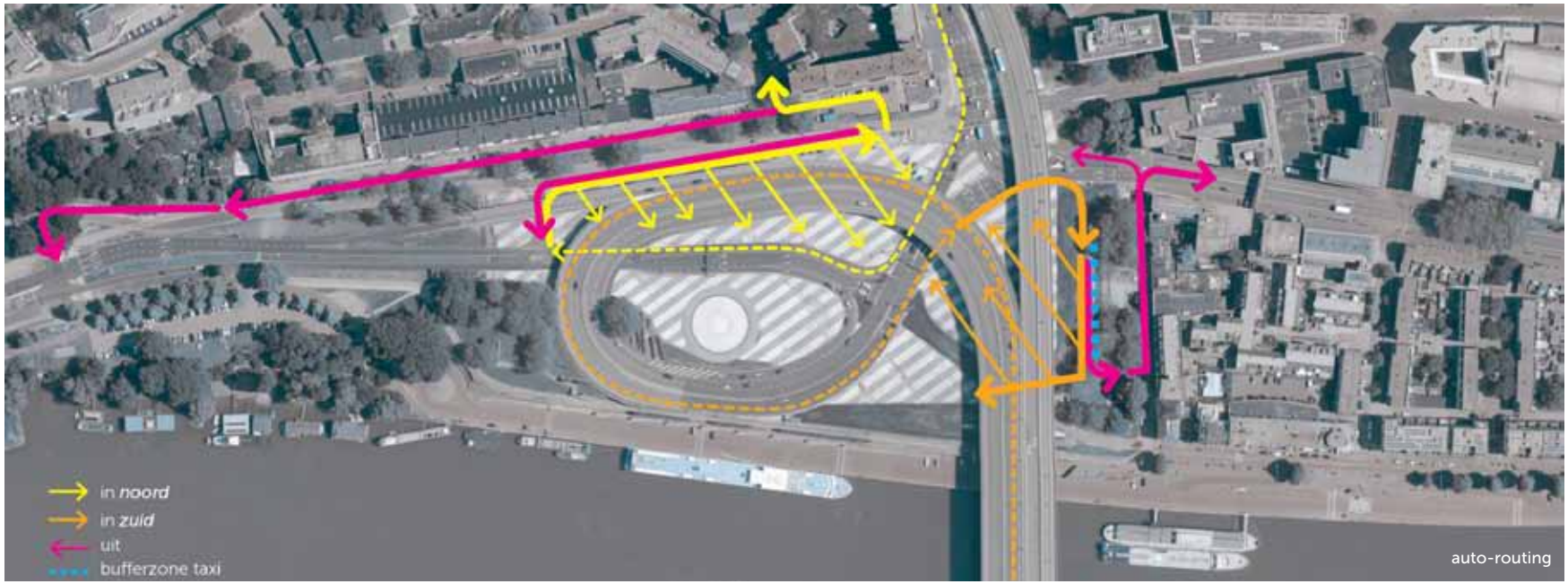
in noord
in zuid
uit
bufferzone taxi
auto-routing

rondje Blauwe Golven
verbinding voetgangers
(snel)fietsroute
rondwandeling | verbinding

Vergroening

	groen m^2	bomen st.	verharding m^2
oorspronkelijk	12120	122	49439
omlegging	15472	87	45974
ontwerp	16122	141	45967
verschil oud-nieuw	+4002	+19	-3472

hoeveelheden-tabel: vergelijking oude, huidige en nieuwe situatie

groene randen

lommerrijke Oude Kraan en Singel

Een belangrijk verschil tussen de huidige situatie en het schetsontwerp zit in het vergroenen van de randzones. Door de infrastructuur efficiënter te organiseren komen er wegdelen vrij die kunnen worden toegevoegd aan de groengebieden. Langs de Oude Kraan zit de grootste winst in de verwijderde rijbaan tussen inrit Blauwe Golven en ArtEZ. Aan het Roermondsplein wordt de singel verbreed en plantvakken vergroot. Hier ontstaat meer aantrekkelijk en gebruiksvriendelijk groen; een verbetering ten opzichte van de huidige braakliggende groenstrook op de voormalige rijweg.

De westelijke zijde van de entreeweg naar Blauwe Golven blijft onderdeel van het kunstwerk. Een goede vergroening van dit deel is niet haalbaar door de aanwezigheid van het brughoofd en de overvloedige schaduw afkomstig van de dalende fly-over. Ook blijft op deze manier het doorzicht op de golven vrij en is de oversteek naar de flank overzichtelijk en veilig.

In verband met eerdere werkzaamheden in het plangebied dienen er 35 bomen gecompenseerd te worden. Het plan bevat 2 locaties met ingrepen waarbij bomenkap onvermijdelijk is: bij het aanpassen van de terp, en aan de promenade ter hoogte van de Bergstraat. Het gaat om cruciale punten en bomen met een beperkte levensverwachting. De vlakken met nieuw groen bieden ruimschoots plek aan nieuwe bomen en dragen bij aan het ontstaan van lommerrijke randen. In het vervolgstadium moet een boomeffectrapportage opgesteld worden ter ondersteuning van het ontwerp.

waterberging

De uitgebreide groenstroken aan de Oude Kraan bieden kansen voor waterinfiltratie in het gebied. Onder meer water dat vanuit de steile Bergstraat afstroomt, kan hier een plek vinden. Door de groenstrook deels te verlagen, rekeninghoudend met bestaande bomen en de ondergrondse infrastructuur, ontstaat extra ruimte.
Ook de plantvakken aan het Roermondsplein die een lage band hebben, kunnen de waterbergingscapaciteit van het gebied vergroten.
Om de hoeveelheid verhard oppervlak verder te beperken, en het gebied klimaatadaptiever te maken, wordt ook infiltrerende verharding voorgesteld (halfverharde paden langs de Flank en langsparkeervakken aan de Oude Kraan).

vergroening plangebied

ruimte voor extra waterinfiltratie

Positie in stad

aaneenschakeling

Opgaves

De positie van het plangebied in de stad vormt aanleiding voor het agenderen van een aantal onderwerpen. Op stadsniveau zijn er grotere lijnen te onderscheiden die het plangebied verbinden met het stedelijk weefsel van Arnhem.
De singel heeft al haar eigen taal en de Rijnkade is duidelijk gedefinieerd, maar de *creatieve corridor* en het *museumpark* moeten nog 'landen'. Hoe ziet het verlengde van de *corridor* er naar ArtEZ en ook voorbij de oversteek naar de binnenstad (Nieuwe Oeverstraat) uit? Wat is er nodig voor een museumpark? Hier liggen opgaven die om antwoorden vragen die voorbij het plangebied gaan.

museumpark
creatieve
corridor
singel
Rijnkade

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Arnhem

Ambtelijke begeleidingsgroep
Anneke Belksman
Berlinda Berends
Arthur Borst
Ronald van Dijk
Doeko Pinxt
Henk Velthorst
Marcel Wenker
Wim van der Wijk

Planteam veenenbos en bosch landschapsarchitecten
Lisa Biris
Claire Oude Aarninkhof
Harm Veenenbos

In samenwerking met:
SmitsRinsma b.v.

april 2020

veenenbosenbosch
landschapsarchitecten

Broekstraat 32
6828 PZ Arnhem

t 026 35 15 195
info@veenenbosenbosch.nl

Blauwe Golven

WEGEN ADVIES BUREAU

WEGEN ADVIES BUREAU

Bureau voor Advisering en Inspectie in de Weg en Waterbouw

Postadres : Kayersdijk 122, 7332 AS Apeldoorn
Telefoon : 055 534 11 12 / 06 17 42 55 99
E-mail : info@wegenadviesbureau.nl
Website : www.wegenadviesbureau.nl
ABN AMRO : NL55 ABNA 0513 358 587
K.v.K. : Oost Nederland nr 690 874 23
BTW nr. : NL 857 726 936

Projectnummer	:	2019-0087-ADV
Offertenummer	:	2019-0087-ADV
Offertedatum	:	22 november 2019
Titel rapport	:	Rapportage verhardingsonderzoek kunstwerk De Blauwe Golven, Roermondsplein te Arnhem.
Status rapport	:	CONCEPT
Naam opdrachtgever	:	Dienst Stadsbeheer, Gemeente Arnhem
Contactpersoon	:	Dhr. B. Seijnaeve
Adres	:	Postbus 9200
Postcode	:	6800 HA
Plaats	:	Arnhem
Datum opdracht	:	22 november 2019
Kenmerk opdracht	:	d.d. 22 november 2019

Rapportage

Naam	:	J. van Drent, R. Unterhorst, A. van Vliet (Inspecteurs)
Handtekening	:	
Datum	:	12 december 2019

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3
2 Gegevens verstrekt door de opdrachtgever 4
3 Inspectiemethoden 5
3.1 Inleiding 5
3.2 Aanvullingen op inspectiemethoden 5
4 Inspectiemethode technische staat 6
4.1 Algemeen 6
4.2 Aanvulling op Schadebeeld Kwaliteit Elementen 6
4.3 Aanvulling Schadebeeld 'Vervuiling (Vies)' 8
5 Inspectiemethode Esthetische staat 9
5.1 Criteria opdracht 9
5.2 Uitgangspunten bepaling kleurstelling 9
5.3 Referentie kleurstelling 10
6 Uitvoering inspecties 11
7 Resultaten gedetailleerde visuele inspecties 12
7.1 Inspectieformulieren 12
7.2 Overzichtstabel resultaten 12
8 Bespreking resultaten inspectie 13
8.1 Technisch staat van de verharding 13
8.2 Esthetische staat van de verharding 17
9 Conclusies 20

1. Inleiding

In opdracht van Dienst Stadsbeheer van de gemeente Arnhem heeft WegenAdviesBureau B.V. een verhardingsonderzoek uitgevoerd naar de toestand van de verharding van het kunstwerk 'De Blauwe Golven' gelegen aan het Roermondsplein in de gemeente Arnhem.
Het kunstwerk bestaat uit een elementenverharding van betonstraatstenen welke in stroken wit en blauw is uitgevoerd. Het golvend karakter van het kunstwerk is verkregen door de elementen verharding te leggen op een fundering van voornamelijk zand en zandcement. Het kunstwerk is door kunstenaar Peter Struycken ontworpen en is in 1977 aangelegd. De bestrating van het kunstwerk wordt deels gebruikt als parkeerterrein.

Deze rapportage gaat niet over de cultuurhistorische waarde van het kunstwerk. Wel wordt ingegaan op een aantal esthetische aspecten waaraan in algemene zin een kunstwerk zou moeten voldoen. Te denken valt aan kleurstelling, vormgeving en de mate van onderhoud vanuit het perspectief duurzaamheid. Om die reden is het kunstwerk beoordeeld op zijn technische kwaliteit en zijn esthetische kwaliteit. De esthetische kwaliteit is beperkt gebleven bij het beoordelen van de verharding en is niet ten aanzien van zijn landschappelijke waarde.

Stadsbeheer heeft aan WegenAdviesBureau B.V. verzocht een gedetailleerde visuele inspectie van de verharding van het kunstwerk uit te voeren, met als doel:

- het vaststellen van de technische kwaliteit in termen van het percentage van afwijkingen ten opzichte van het totale oppervlak van het kunstwerk;
- het vaststellen van het oppervlak aan stenen die afwijken ten opzichte van de oorspronkelijk kleurstelling van het kunstwerk;
- Tevens is verzocht aan te geven met welke onderhoudsmaatregelen het kunstwerk weer in zijn oorspronkelijk staat is terug te brengen.

De bepaling van de technische kwaliteit wordt uitgevoerd middels het uitvoeren van een gedetailleerde visuele inspectie conform de geldende richtlijnen vermeld in CROW publicatie 164a, 2011 (errata 2013).

Bij het aangeven van het oppervlak aan stenen met een afwijkende kleur is de verharding beoordeeld op een aantal criteria die in het rapport nader worden besproken.

Het uitgangspunt van het onderzoek is om te onderzoeken of herstel en aanpassing van Blauwe Golven mogelijk is en waarbij zoveel mogelijk getracht wordt de kwaliteit van de oorspronkelijke uitvoering van de golfstructuur, bestrating en kleurstelling te herstellen.

Het belangrijkste uitgangspunt van dit onderzoek is dat indien 20% van de stenen niet meer voldoen aan de oorspronkelijke kwaliteitseisen, de verharding in zijn geheel vervangen dient te worden. Dit uitgangspunt is ontleend aan een motie van raadsleden ingediend op 17 april 2019 met de titel '*Op naar een uitvoeringsplan De Blauwe Golven'*.

In hoofdstuk 2 word de door de gemeente Arnhem verstrekte overzichtskaart.
In hoofdstuk 3 worden de uitgangspunten van de gedetailleerde visuele inspectie besproken.
In hoofdstuk 4 wordt de inspectiemethode technische staat besproken.
In hoofdstuk 5 wordt de inspectiemethode esthetische staat besproken.
In hoofdstuk 6 gaat in op de uitvoering van de inspecties.
In hoofdstuk 7 wordt aangegeven waar de resultaten van de inspecties zijn verwerkt.
Hoofdstuk 8 worden de resultaten van de inspecties besproken.
In hoofdstuk 9 worden conclusies verwoord.

2. Gegevens verstrekt door de opdrachtgever

In onderstaande tekening is het kunstwerk met zijn specifieke onderdelen weergegeven.

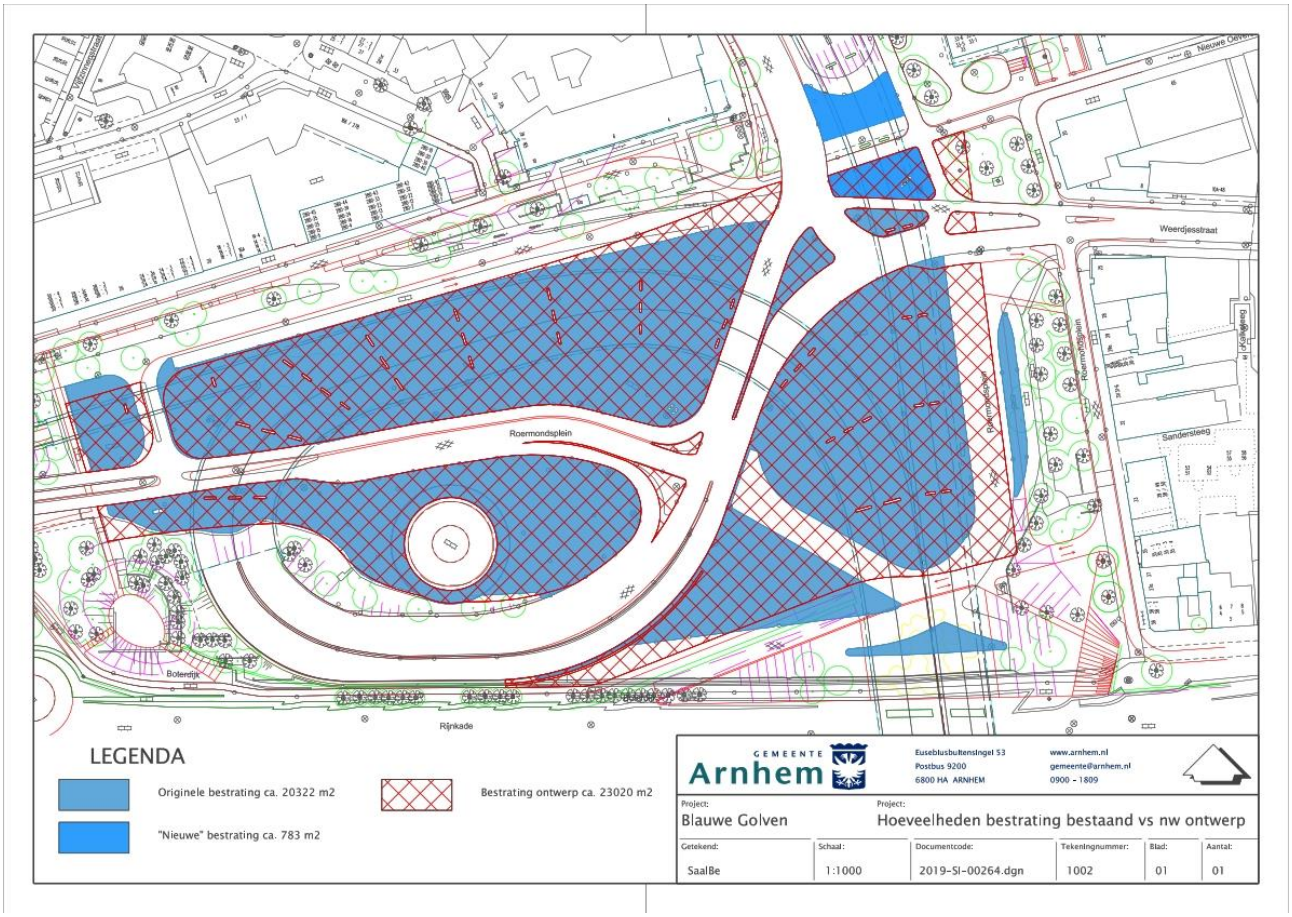

3. Inspectiemethoden

3.1Inleiding

Om de toestand van de verharding van het kunstwerk te bepalen zijn inspectiemethoden voorhanden die beschreven staan in de CROW publicatie 146a en b.
Publicatie 146a beschrijft de gedetailleerde visuele inspectie. Deze methode wordt toegepast om relatief nauwkeurig de toestand van de verharding van wegen in beeld te brengen.
Publicatie 146b beschrijft de inspectiemethode waarin een selectie van schadebeelden wordt gehanteerd welke als basis dient voor het bepalen van de soort onderhoudsmaatregel en in welk planjaar deze uitgevoerd dient te worden.
De methode wordt gebruikt voor asfalt- elementen- en betonverhardingen.
De methoden zijn gericht op het Beheer en Onderhoud van Wegen.

De verharding van het kunstwerk 'De Blauwe Golven' heeft een BetonStraatStenen (BSS) verharding. Ook genoemd een elementenverharding. Deze verharding kan daarom worden beoordeeld conform voornoemde inspectiemethode beschreven in CROW publicatie 146a.

De functie echter van het kunstwerk is niet die van een weg maar van een kunstwerk welke ontworpen is op basis van esthetische uitgangspunten zoals onder andere de vormgeving (reliëf) en de kleurstelling (wisselende stroken blauw en wit). Deze aspecten worden niet beschreven in voornoemde publicaties.
Het is omreden van de functie van het kunstwerk dat een aantal criteria aan de inspectiemethode zijn toegevoegd die gericht zijn op met name de kleurstelling van het kunstwerk.

Overigens wordt opgemerkt dat in de opdracht van de gemeente alleen de technische en esthetisch kwaliteit van de verharding dient te worden bepaald; niet het opstellen van een begroting of een kostenvergelijking.

3.2 Aanvullingen op inspectiemethoden

Op grond van deze specifieke functie van het kunstwerk zijn op de inspectiemethodiek een aantal aanvullingen uitgevoerd, te weten:

- Aanvulling op schade Kwaliteit Elementen ernstklassen Licht. Hamerslag wordt als Lichte Kwaliteit Elementen geïntroduceerd en beoordeeld;
- Aanvulling op de schade Kwaliteit Elementen. Hoekbreuk van stenen (schade kwaliteit Elementen) wordt niet als Matig maar als Ernstig beoordeeld;
- Aanvulling schadebeeld "Vervuiling'. Voor vervuiling van het oppervlak is geen schadebeeld opgenomen in voornoemde CROW Handleiding. Om de vervuiling te beoordelen is om het kort te houden op het inspectieformulier uitgegaan van de schade 'Vies'.

Op basis van voorgaande beschrijvingen wordt onderscheid gemaakt in:

- een inspectiemethode Technische Staat;
- een inspectiemethode Esthetische Staat.

4. Inspectiemethode technische staat

4.1 Algemeen

Voor het bepalen van de technische staat van de verharding wordt een inspectiemethode gehanteerd zoals die in Nederland wordt gebruikt in het kader van Beheer en Onderhoud van Wegen. Deze methode staat beschreven in de CROW publicatie 146a 'Handleiding visuele inspectie 2011' met errata 2013.
Deze methode is geschikt voor het bepalen van de toestand van verhardingen van wegen.
De schades die voor een elementenverharding worden beoordeeld zijn het onderstaande tabel weergegeven. L staat voor Lichte schade, M voor Matige schade en E voor Ernstige schade. De definities van de schade, de ernstklasse en de omvang zijn vermeld in de publicatie 146a.

Overzicht gehanteerde schades met Ernstklassen

Schade:	**Ernstklassen**	**Omvang in:**
Dwarsonvlakheid	L, M en E	m^1
Oneffenheden	L, M en E	st. (PV, PO, BP, AK, AI)
Voegwijdte	L, M en E	%
Kwaliteit Elementen	L, M en E	%
Kantopsluiting	Geen	m^1
Afwatering	L. M en E	Plasvorming
Opmerkingen		

Tijdens het inspecteren worden per 100 m^1 of kleiner de stroken geïnspecteerd en wordt de schade ingetekend op de CROW standaard formulieren.
Elke strook blauw en wit zijn als aparte stroken beoordeeld.

4.2 Aanvulling op Schadebeeld Kwaliteit Elementen

In bijlage 2 is als voorbeeld het schadebeeld Kwaliteit Elementen weergegeven zoals dat in de CROW publicatie 146a beschreven is.

Hamerslag

In het vooronderzoek naar de verharding van het kunstwerk blijkt dat er gedeelten voor komen waar de stenen met behulp van een straathamer zijn gestraat. Dat heeft geleid tot beschadiging aan het oppervlak van de stenen waardoor er geen homogeen oppervlak ontstaat (foto 2). Een voorbeeld van een homogeen oppervlak is weergegeven in foto 1. Dat heeft duidelijk invloed op de kleurstelling (ofwel schoonheid) van het kunstwerk. Het kan een reden zijn tot vervanging van bepaalde delen van de verharding.
Hamerslag komt voornamelijk voor bij oppervlakten die herstraat zijn. Om deze reden is bij de schade Kwaliteit Elementen de ernstklasse 'Licht' geïntroduceerd. Indien besloten wordt in het kader van esthetica deze gedeelten te vervangen dan zou deze schade niet als Lichte schade beoordeeld moeten worden maar als Ernstige schade. Op voorhand wordt deze schade als Licht beoordeeld.

Foto 1
Zonder hamerslag

Foto 2
Met hamerslag

Hoekbreuk

Evenals de hamerslagschade is een regelmatig voorkomende schade breuk van stenen. Dat leidt in de meeste gevallen tot het afbreken van hoeken. Volgens CROW publicatie 146a valt deze schade onder de ernstklasse Matig. Tijdens de (voor) beoordeling van het kunstwerk blijkt dat hoeken van stenen die ontbreken eveneens van grote invloed zijn op de esthetica van het kunstwerk en er wordt vanuit gegaan dat deze stenen worden verwijderd. Om die reden is deze schade, in afwijking van de Handleiding, bij de schade Kwaliteit Elementen als Ernstig gecategoriseerd.

Onderstaande foto's illustreren deze schade.

Mechanische schade

Regelmatig is mechanische schade aangetroffen. Een voorbeeld is foto1 en 2.
Deze schade zorgt voor een inhomogeen oppervlak hetgeen van invloed is op de technische en esthetische staat van het kunstwerk. Deze schade wordt als ernstig beoordeeld omdat de stenen vervangen dienen te worden.

Foto 1

Foto 2

4.3 Aanvulling Schadebeeld 'Vervuiling (Vies)'

Er zijn ook kleurverschillen als gevolg van onder andere plantaardig materiaal zoals mos, onkruid, groen aanslag, modder. Deze schade heeft wel invloed op de kleur van de verharding. Met maatregelen in de zin van borstelen etc. is het mogelijk de originele kleur van de stenen zover mogelijk te benaderen. Omdat er vanuit gegaan wordt dat met reiniging kleurafwijkingen kunnen worden gereduceerd wordt deze schade apart vermeld als schade 'Vies'. Wel wordt verwacht dat bij ernstige vervuiling stenen verwijderd dienen te worden.

Onder de schade 'Vies' wordt verstaan:

- Zwart oppervlak als gevolg van olieresten;
- Zwart oppervlak als gevolg van fijn materiaal in de textuur van de stenen;
- Groen oppervlak als gevolg van groene aanslag of algen;
- Aarde en bezinksel als gevolg van onvoldoende afwatering;
- Grasgroei in het bezinksel;
- Menselijke secreties.

Groene aanslag

Bezinksel

Mos- en plantengroei

Zwarte aanslag

5. Inspectiemethode Esthetische staat

5.1 Criteria opdracht

In de opdrachtverlening voor dit project staat vermeld dat tijdens het onderzoek het volgende vastgesteld dient te worden:

Het vaststellen van het oppervlak aan stenen die afwijken ten opzichte van de oorspronkelijk kleurstelling van het kunstwerk.

5.2 Uitgangspunten bepaling kleurstelling

Voor het bepalen van of 'iets afwijkt' of niet, dient men een referentiekader, een richtlijn of een criterium te hanteren. De referentie 'oorspronkelijke staat' is gelet op de ouderdom en de factoren die tot verkleuring hebben geleid niet mogelijk. Er zijn ongetwijfeld foto's van het kunstwerk ten tijde van aanleg of direct erna. Op deze foto's zijn verschillende kleuringen te zien elk met zijn eigen belichting etc. Zie onderstaande foto's. Daaruit valt niet af te leiden wat de oorspronkelijk kleuren zijn van het kunstwerk. Het is dus lastig om een referentiekleur te bepalen.

Bron: Architectuur.nl

Bron:AD.nl

Voor het beantwoorden van de vraag betreffende de oorspronkelijke kleur is op basis van een beoordeling voorafgaande aan de visuele inspectie gekeken of een referentie kleurstelling is te benoemen.
Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Schade vrij;
- Schoon uiterlijk;
- Benadering van het originele blauw.

Uit deze beoordeling blijkt dat de kleur van de verharding van zowel de witte als de blauwe stroken door vele externe factoren zeer variabel is. De factoren zijn onder andere:

- Voornamelijk slijtage oppervlak steen;
- Inwerking weersomstandigheden op de verharding die buiten de schaduw van de viaducten ligt;
- Ander soort en/of kleur van stenen als gevolg van herstelwerkzaamheden;
- De stenen zijn vervuild door bijvoorbeeld plantaardige producten als mos, groen aanslag etc.;

5.3 Referentie kleurstelling

Op grond van genoemde uitgangspunten zijn een aantal stroken geselecteerd die in aanmerking komen voor een referentie van de kleurstelling. Arbitrair is vastgesteld dat de kleur van de stenen van de stroken B8 en H18 de oorspronkelijke kleur het meest benaderen. Deze gelden derhalve als referentiekader voor het overig oppervlak.

Onderstaande foto 1 geeft de verharding weer die geselecteerd is als kleurstelling die mogelijk overeenkomt met de oorspronkelijke kleurstelling en als referentiekader kan dienen voor deze rapportage. De stenen zijn niet vervuild, niet beschadigd, liggen in goed verband en de stenen zijn homogeen van kleur. Deze strook ligt onder een viaduct.
Voorbeelden van stroken die buiten de invloedsfeer liggen van de viaducten zien er in min of meerdere mate verweerd of hebben een ruwer oppervlak. De textuur is enigszins dieper.
Foto 2 laat de textuur zien onder een viaduct. Foto 3 illustreert de verwering van een strook naast een viaduct.
Opgemerkt wordt dat bij verwering en/of slijtage van de steen de schade deze zowel als Lichte Kwaliteit Elementen en als Lichte afwijking ten opzichte van de referentiekleur wordt beoordeeld.

Foto 1 Referentiekleur

Foto 2 Textuur onder viaduct

Foto 3 Textuur stenen naast viaduct

Of een kleur in min of meer of meerdere mate afwijkt van het referentiekader is in analogie met de voornoemde CROW handleiding de afwijking uitgedrukt in Licht, Matig en Ernstig.
In onderstaande tabel zijn de criteria aangegeven voor de ernstklasse Licht, Matig en Ernstig.

Ernstklasse	Omschrijving
Lichte kleurafwijking	• Enig kleurverschil zichtbaar • Geringe slijtage • Kan nog hergebruikt worden.
Matige kleurafwijking	• Duidelijk kleurverschil zichtbaar • Enige zichtbare slijtage • Gedeeltelijk hergebruik mogelijk
Ernstige kleurafwijking	• Zeer duidelijk kleurverschil • Duidelijk zichtbare slijtage • Afwijkende soort en kleur stenen • Markering • Hergebruik niet mogelijk

6. *Uitvoering inspecties*

In week 49 is de visuele inspectie uitgevoerd door een team van twee gediplomeerde inspecteurs.Er is zoveel mogelijk geïnspecteerd onder droge weersomstandigheden en zo veel mogelijk bij een droog wegdek. Dat is niet altijd gelukt. In sommige situaties is sprake van een opdrogend wegdek.
Voor het uitvoeren van de inspectie is het kunstwerk 'De Blauwe Golven' onderverdeeld in een aantal sectoren A t/m K. Deze zijn in onderstaande tekening vermeld.
De nummers van de stroken staan aangeduid in kaders. De richting waarin de inspecties hebben plaatsgevonden wordt met pijlen aangegeven.
De codering van de stroken zijn aangegeven in de header van elk formulier, bijvoorbeeld sector B, strook 28.
Het begin van de pijl geeft tevens het nulpunt aan van elke strook.

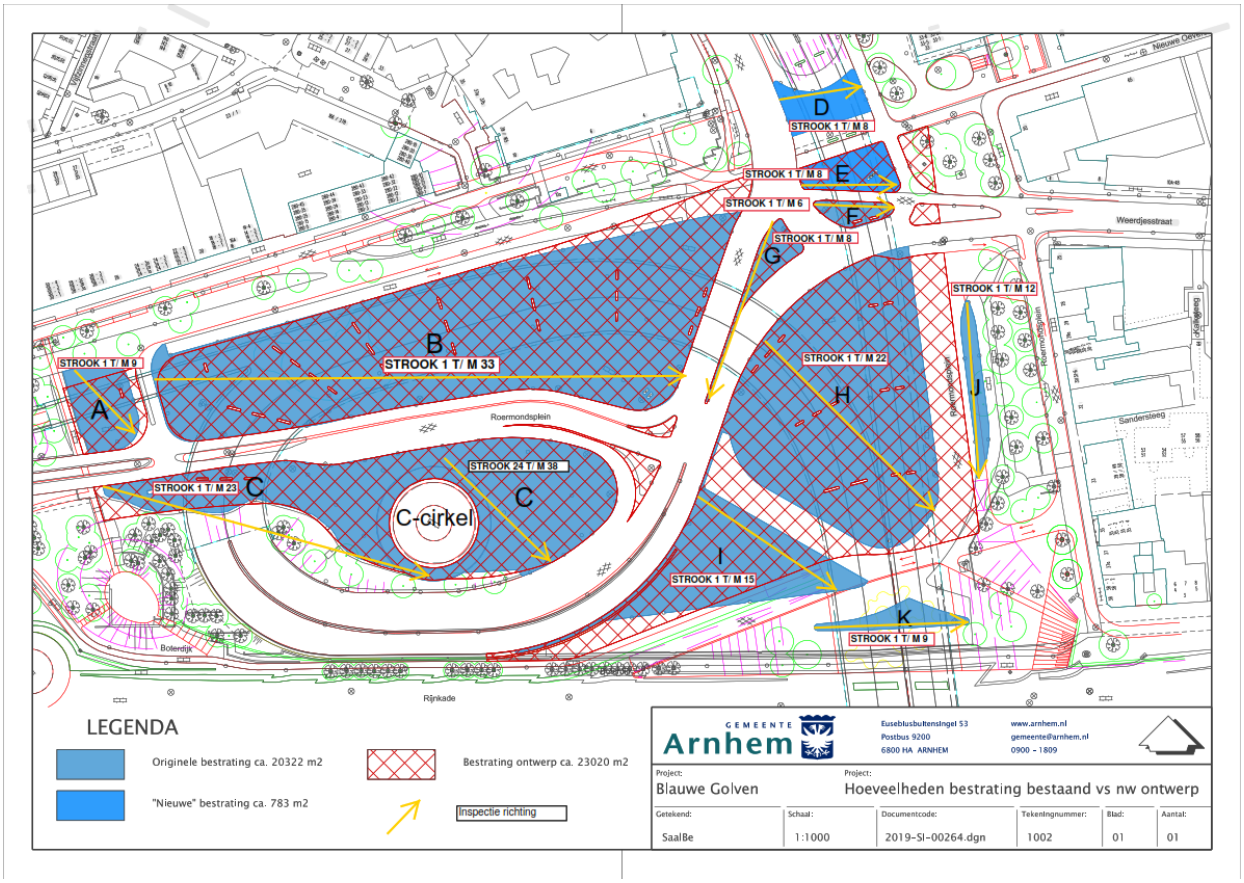

7. Resultaten gedetailleerde visuele inspecties

a. Inspectieformulieren

De resultaten van de gedetailleerde inspecties zijn vermeld op de inspectieformulieren. Deze zijn opgenomen in bijlage 3 van dit rapport.

Van elke sector en daarin van elke strook wit en blauw is per 100 m1 de schade op een inspectieformulier ingetekend conform de CROW inspectiemethode 146a.
De verschillende soorten schades zijn op de formulieren ingetekend als symbolen. Een overzicht van deze symbolen zijn vermeld in bijlage 3.

Op de inspectieformulieren staan zowel de ingetekende symbolen als de numerieke data.
De inspectieformulieren zijn in situ ingetekend en is de data berekend. Door weersomstandigheden kunnen de ingetekende symbolen en getallen enigszins onduidelijk zijn.

b. Overzichtstabel resultaten

De numerieke data vermeld op het inspectieformulier is in een Excelsheet verwerkt. De resultaten daarvan zijn weergegeven in bijlage 4.

In deze tabel zijn opgenomen:

- Sector van het kunstwerk;
- Per sector de nummering van de stroken;
- De kleur van de stroken (blauw/wit);
- De lengte van de strook;
- Het oppervlak van de strook;
- De foto's met nummering per kleur strook die zijn genomen tijdens de inspectie;
- De schadebeelden Dwarsvlakheid, Oneffenheden, Voegwijdte, Kwaliteit Elementen met de ernstklassen en de daarbij behorende omvang in absolute zin en in procenten;
- De kleurafwijking in oppervlak en procenten;
- De kleurafwijking in termen van Licht, Matig en Ernstig
- Schadebeeld gaten
- Het schadebeeld 'Vies'.

Onderaan de tabel zijn de totalen weergegeven van alle witte stroken, alle blauwe stroken en alle stroken in procenten ten opzichte van het totale oppervlak van het kunstwerk.

8. Bespreking resultaten inspectie

a. Technisch staat van de verharding

Onvlakheden

In vrijwel alle sectoren komen oneffenheden voor in de vorm van verzakkingen. Oorzaken van deze verzakkingen zijn:

- Uitspoeling rondom putten fig. 1);
- Scherpe randen;
- Onvoldoende draagkracht van fundering en/of ondergrond (fig.2);
- Uitspoeling vermoedelijk in zandbed of fundering (fig.3);
- Onderheide poeren en riolering.(Fig.4).

De sectoren met een klein oppervlak en de randen van het kunstwerk, zijn extra kwetsbaar in verband met de steile taluds en scherpe hoeken. Daar komen de meeste vervormingen voor.

Fig.1

Fig.2

Fig.3

Fig.4

Het aantal oneffenheden dat geconstateerd is bedragen voor de ernstklasse Licht 450 stuks, voor de ernstklasse Matig 254 stuks en voor ernstklasse Ernstig 58 stuks. In de overzichtstabel is het percentage berekend ten opzichte van het gehele oppervlak van het kunstwerk. Zoals in de tabel is aangegeven is voor elke ernstklasse het aantal stuks omgerekend naar een bepaald oppervlak. Dit zijn per ernstklasse gemiddelden die gebaseerd op een oneffenheid die herstraat wordt. Lichte oneffenheden zijn niet verdisconteerd in het percentage omdat deze oneffenheden nauwelijks invloed heeft op de functie van het kunstwerk. Het percentage oneffenheden M+E komt dan uit op 7.1%.
De 7,1 % lijkt gering ten opzichte van het gehele oppervlak. Er zijn ook onvlakheden geconstateerd als gevolg van het verzakken rondom onderheide pijlers. Deze vertegenwoordigen een groter oppervlak. Deze onvlakheden dienen met een waterpastoestel ingemeten te worden. Verwacht wordt dat het oppervlak aan onvlakheden dan de 10% benadert.

Voor het verkrijgen van het beeld dat de oneffenheden hebben ten aanzien ven Beheer en Onderhoud van wegen is het interessant de hoeveelheden om te rekenen naar de CROW Globale Visuele Inspectiemethode (CROW publicatie 146b). Bij deze methode worden dezelfde ernstklassen L, M en E gebruikt als bij de Gedetailleerde Inspectie. In deze methode is de hoogste ernstklasse van schadebeelden maatgevend.
De omvang wordt in drie omvangsklassen ingedeeld, deze zijn: Gering (1), Enig(2) en Groot(3). De notatie van de scores worden uitgedrukt in L1 t/m E3. Deze Ernst- en Omvangsklasse combinatie wordt per schade bepaald. De omvang van de maatgevende schade oneffenheden wordt standaard uitgedrukt in aantallen per 100 m1 lengte wegvak. Bij een omvang van 8 tot 15 ernstige oneffenheden per 100 m1 is de score bij een globale inspectie de ernst- en omvangsklasse E2, bij meer dan 15 oneffenheden per 100 m1 wordt de score E3.
De inspectiedata wordt in de CROW beheersystemen gebruikt voor het bepalen van wanneer en welk groot onderhoud uitgevoerd dient te worden en wat de kosten daarvan zijn. Voor het kunstwerk worden de resultaten van de Gedetailleerde Inspectie omgerekend naar deze ernst en omvangsklassen.
De lengte van elke sector (richting pijl) wordt bepaald en gesommeerd. De lengte bedraagt in totaal circa 510 m1. Er zijn in totaal 58 ernstige oneffenheden geconstateerd. De maatgevende schade zijn de ernstige oneffenheden. De score van 58 ernstige oneffenheden wordt 'verdeeld' over de 510 m1. Het betekent dat er per 100 m1 sprake is van circa 11 ernstige oneffenheden per 100 m1. De score voor het kunstwerk wordt voor oneffenheden E2. Wat zegt deze score?

In het kader van beheer en onderhoud (CROW publicatie 147 'Wegbeheer") betekent het dat een wegvak met een dergelijke score voor oneffenheden binnen 1 jaar groot onderhoud (volledig herstraten) nodig heeft. Worden het aantal Matige oneffenheden in beschouwing genomen (254 st.) dan is er zelfs sprake is van achterstallig onderhoud. Het herstraten is conform de methode op korte termijn noodzakelijk.

Voegwijdte
Voegwijdte is voornamelijk in geringe omvang geconstateerd bij de scherpe hoeken in het reliëf van het kunstwerk. Zie foto's.
De oorzaak van deze voegwijdte is het scherpe reliëf in relatie tot de dikte van de straatsteen. Deze voegwijdte kan voorkomen worden door toepassing van een minder scherp reliëf of aanpassing van de dikte van de straatsteen.

Kwaliteit elementen

Uit de resultaten van het schadebeeld ' Kwaliteit Elementen' blijkt dat er sprake is van bijna 30% van de straatstenen die afwijkingen vertonen in Lichte, Matige en Ernstige mate. In het geval Lichte ernstklasse betreft het voornamelijk een afwijkende textuur (foto 1) van de stenen.

Bij relatief veel locaties komt een textuur voor waarbij sprake is van zowel slijtage als een afwijkende kleur (foto 2). In de meeste situaties is dat apart als omvang schade KEL en als afwijkende kleur Licht beoordeeld.

Foto 1

Foto 2

Matige en Ernstige Kwaliteit Elementen komt in geringe mate voor. Meestal betreft het hoekbreuk van enkele stenen. Bij herstraten dienen deze stenen vervangen te worden.

Gaten

De schade 'Gaten" betekent het ontbreken van stenen. In totaal zijn 23 gaten geteld. Deze gaten komen voornamelijk voor in die gedeelten met een steil talud en langs de randen van het kunstwerk (foto 3 en 4).

Foto 3

Foto 4

Afwatering

Op basis van het vooronderzoek is besloten om het schadebeeld 'Afwatering' uiteraard wel te beoordelen maar niet op te nemen op de inspectieformulieren. De afwatering is het gevolg van voornamelijk verzakkingen rondom de kolken en/of putten. Deze worden beoordeeld als oneffenheden en op het inspectieformulier aangeduid als AI (Aansluiting Inspectieput) of AK (Aansluiting kolk).

In veel dalen van de golven komen als gevolg van zettingen of vervorming in de ondergrond plasvorming voor. Er zijn in circa 100 stroken contouren van plasvorming geconstateerd in Licht, Matig en Ernstig. De matige en ernstige plasvorming komt het meeste voor. De omvang daarvan wordt geschat op 5.000 m2 en is circa 25% van het totale oppervlak. Deze omvang is zodanig groot dat deze in samenhang met de zettingen ter plaatse van de pijlers ingemeten moet worden om een nauwkeurig beeld te verkrijgen van het afwateringsprobleem.

Opvallend zijn de kolken die gelegen zijn min of meer boven op een top van een golf fig 1,2 en 3. Aangenomen wordt dat deze kolken een andere functie hebben dan afwatering.

Afwatering Licht

Afwatering Matig

Afwatering Ernstig

Fig 1

Fig 2

Fig 3

8.2 Esthetische staat van de verharding

Kleurafwijking

Op basis van de (arbitraire) uitgangspunten blijkt dat circa 25% van het oppervlak een kleurafwijking heeft in termen van Licht, Matig en Ernstig. Voornamelijk lichte kleurafwijking komt voor in de vorm van geringe slijtage (hetgeen ook als lichte kwaliteit elementen wordt aangemerkt) (zie foto 1).
Matige en Ernstige kleurafwijking komen in geringe omvang voor maar hebben wel een grote invloed op de homogeniteit van de verharding (foto 5 en 6)

Foto1 Licht

Foto2 Licht

Foto3 Matig

Foto 4 Ernstig

Foto 5 Ernstig

Foto 6 Ernstig

Opgemerkt wordt dat de kleur van de verharding sterk beïnvloed wordt door de mate van vervuiling. Uit de resultaten van de inspectie blijkt dat circa 40% van het oppervlak in min of meerdere mate is vervuild is (Vies)(Zie Hoofdstuk Vervuiling).

Belijning

Uit de resultaten van de inspectie blijkt dat circa 2% van het totale oppervlak voorzien is van belijning. Deze is in goede staat (foto 1) of nagenoeg versleten (foto 2).

Foto 1

Foto 2

De belijning heeft een duidelijke invloed op de esthetica van het kunstwerk en behoort ook tot de kleurafwijking. Indien de markering niet goed gereinigd kan worden is vervanging van de steen noodzakelijk. Het blijkt overigens dat wegenverf onderhevig is aan slijtage door de banden van het parkerend autoverkeer. Deze slijtage is vrij snel na aanbrengen opgetreden.

Vervuiling (Vies)

Uit de resultaten blijkt dat het kunstwerk voor meer dan 40% min of meer ernstig vervuild is. Deze vervuiling bestaat voornamelijk uit onkruid, groene en zwarte aanslag, mos en bezinksels(Foto 1 en 2)

Foto 1

Foto 2

Uit de inspectie blijkt voorts dat in verschillende sectoren plaatselijk is herstraat met gebruikmaking van niet schoongemaakte originele stenen (foto 3 en 4).

Foto 3

Foto 4

Bij voornoemde soorten van vervuiling wordt aangenomen dat intensieve reiniging van deze oppervlakken leidt tot een duidelijke verbetering van de kwaliteit wat betreft kleur. Het hangt echter sterk af van de wijze van reiniging. Mogelijk dat na reiniging de kleur van de stenen overeen kan komen met die van de referentiekleur.

Opmerkingen:

- De omvang van de schadebeelden als gaten en voegwijdte zijn ten opzichte van het totaal oppervlak zeer gering in omvang. Niettemin vergt de reparatie ervan extra aandacht omdat deze schade met name voorkomt in de randgebieden van het kunstwerk (zie foto 1, 2 en 3);
- Ook herstelwerkzaamheden zijn niet altijd succesvol uitgevoerd (foto 4, 5 en 6) Reparaties daarvan leidt tot het geheel herstraten van een golf om aan de esthetische randvoorwaarden (vormgeving) moet voldoen;

Deze schades komen verdeeld over het oppervlak van het kunstwerk voor.

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 4

Foto 5

Foto 6

9. Conclusies

In de opdracht van de gemeente zijn, zoals eerder gememoreerd, de volgende opdrachten gesteld:

1. het vaststellen van de technische kwaliteit in termen van het percentage van afwijkingen ten opzichte van het totale oppervlak van het kunstwerk;
2. het vaststellen van het oppervlak aan stenen die afwijken ten opzichte van de oorspronkelijk kleurstelling van het kunstwerk;
3. Tevens is verzocht aan te geven met welke onderhoudsmaatregelen het kunstwerk weer in zijn oorspronkelijk staat is terug te brengen.

Conclusies ten aanzien van opdracht 1:

- Uit de resultaten van de inspecties kan geconcludeerd worden dat de technische toestand (ruim 25% van de verharding) onvoldoende is ten aanzien van meerdere schadebeelden;

Conclusies ten aanzien van opdracht 2:

- Geconcludeerd kan worden dat circa 30% van het oppervlak een afwijkende kleur heeft voornamelijk door de slijtage van de stenen en toepassing van een ander soort steen en kleur van stenen.

Conclusies ten aanzien van opdracht 3:

- Geconcludeerd kan worden dat de toestand ten aanzien van alleen de vlakheid van het kunstwerk zodanig is dat, conform CROW publicatie 147, de verharding volledig herstraat dient te worden;
- Geconcludeerd kan worden dat op basis van het criterium van 20%, vermeld in de motie van de gemeenteraadsleden ‘Op naar een uitvoeringsplan Blauwe Golven’, de hoeveelheid schade van de verharding zodanig is dat voornoemd criterium overschreden wordt en derhalve de bestrating van het kunstwerk herstraat dient te worden.

Opmerkingen ten aanzien van de conclusies:

- Er is geen rekening gehouden met het oppervlak aan herstelmaatregelen ten aanzien van onder andere de afwatering, de kolken en putten en de nazettingen ter plaatse van de onderheide objecten.
  Deze technische aspecten moeten ingemeten worden om de omvang te kunnen bepalen. In vrijwel elk dal van de golven die vrij laag gelegen zijn, is een probleem van afwatering. Geschat wordt dat deze herstelmaatregelen over circa 25% van het oppervlak uitgevoerd dienen te worden. In een deel van dit oppervlak bevindt zich ook schade als oneffenheden. Het resterend oppervlak wordt geschat op 10% van het totale oppervlak. Het betekent dat van circa 40% van de verharding de technische staat onvoldoende is.

Bijlage 1

Overzichtskaart kunstwerk De Blauwe Golven

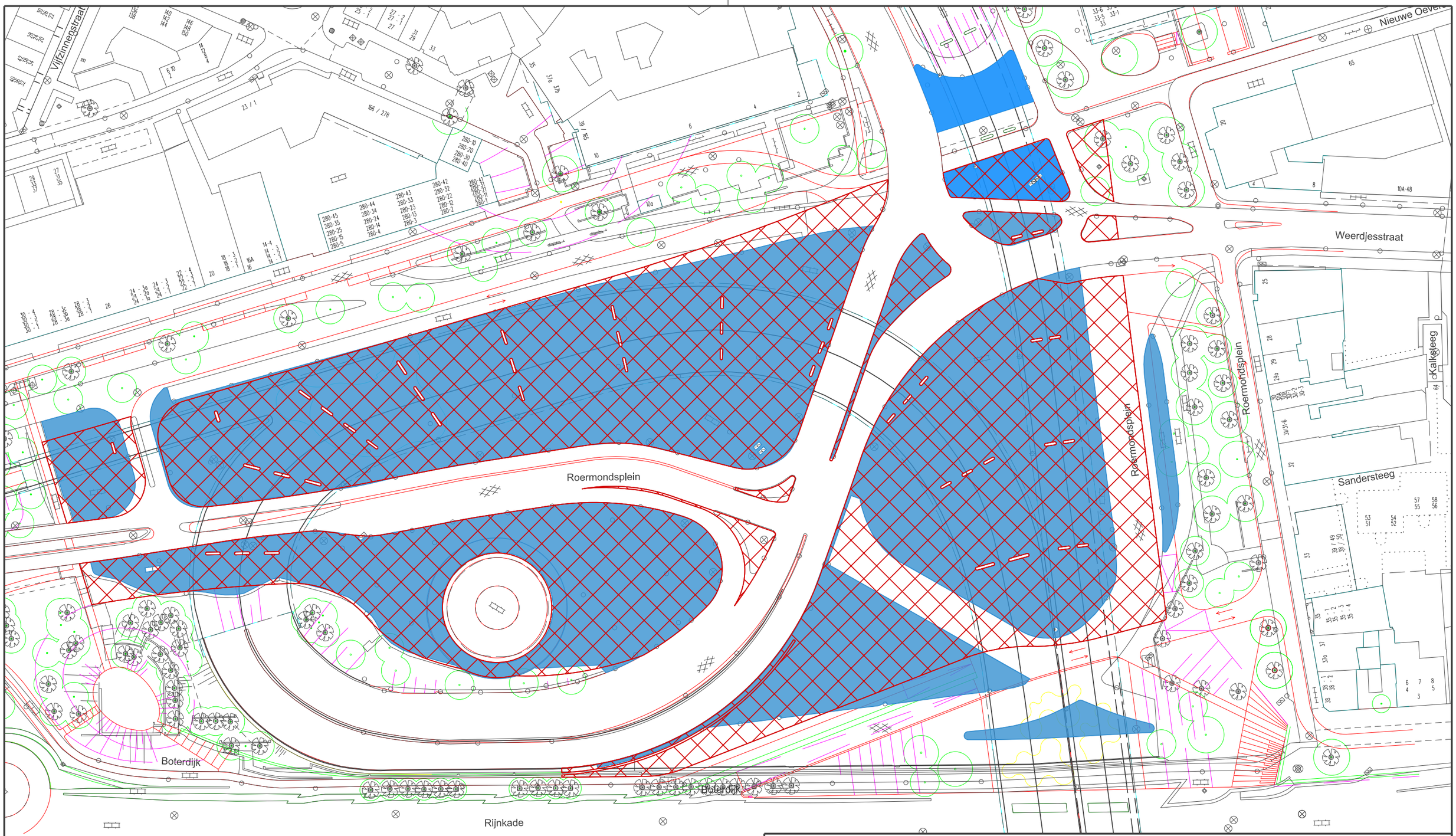

LEGENDA

Originele bestrating ca. 20322 m2

"Nieuwe" bestrating ca. 783 m2

Bestrating ontwerp ca. 23020 m2

GEMEENTE Arnhem

Eusebiusbuitensingel 53
Postbus 9200
6800 HA ARNHEM

www.arnhem.nl
gemeente@arnhem.nl
0900 - 1809

Project:	Project:				
Blauwe Golven	Hoeveelheden bestrating bestaand vs nw ontwerp				
Getekend:	Schaal:	Documentcode:	Tekeningnummer:	Blad:	Aantal:
SaalBe	1:1000	2019-SI-00264.dgn	1002	01	01

Bijlage 2

Criteria Kwaliteit Elementen

Toelichting
Bij het vaststellen van de ernst van voegwijdte dient rekening te worden gehouden met het feit dat door de aanwezige vellingkanten of door de afronding van de elementen, de voeg breder lijkt dan zij in werkelijkheid is. Om dat effect te elimineren, wordt de voegwijdte gemeten met stiften van respectievelijk 5, 10, 15 en 20 mm. De stift wordt 30 mm in de voegen gestoken (figuur 38). Zo nodig wordt de voeg eerst schoongekrabd.

Bij sierbestrating van natuursteen elementen moet rekening worden gehouden met de grilligheid en het niet maatvast zijn van de elementen.

3.2.2 Kwaliteit elementen

Definitie
Bij kwaliteit elementen wordt de conditie van de verhardingselementen met betrekking tot breuk, afschilfering, slijtage en verwering beoordeeld.

Ernst
De bruikbaarheid van de elementen voor het herstraten is bepalend voor de ernst van kwaliteit elementen (tabel 27).

Tabel 27. Ernst van kwaliteit elementen

Ernstklasse	Omschrijving
Matig (M)	- de elementen zijn gedeeltelijk geschikt om hergebruikt te worden - hoeken, schilfers en dergelijke ontbreken - de elementen zijn verweerd - er komt enige breuk voor
Ernstig (E)	- de elementen hebben zoveel van hun oorspronkelijke vorm verloren dat zij geheel ongeschikt zijn om te worden hergebruikt - er komt veel breuk voor

Omvang
De omvang van kwaliteit elementen wordt vastgesteld als oppervlakte (m^2) en genoteerd als percentage van de oppervlakte van het wegvakonderdeel.
Om de ernst vast te stellen wordt een representatief deel van het wegvakonderdeel met een oppervlakte van 1 m^2 van de verharding beschouwd.
De omvang wordt vastgesteld door het aantal maal dat de representatieve m^2 per ernstklasse in het wegvakonderdeel voorkomt op te tellen en te delen door de oppervlakte van het wegvakonderdeel en vervolgens te vermenigvuldigen met 100 om tot het percentage te komen.

Toelichting
De kwaliteit van de elementen vermindert als gevolg van verwering en gebruik. In eerste instantie zullen de elementen een ruw aanzien krijgen, waarbij de vorm van de elementen gelijk blijft. Na verloop van tijd springen stukjes van de elementen af en de elementen verliezen hun oorspronkelijke vorm. Uiteindelijk breken de elementen in twee of meer stukken. Van de vorm van de elementen is weinig tot niets over.

3.3 Verhardingsrand

3.3.1 Kantopsluiting

Definitie
Bij kantopsluiting wordt de zijdelingse steun aan de rand van de verharding beoordeeld.

Ernst
De omschrijvingen van tabel 28 zijn bepalend voor de ernst van de kantopsluiting.

Tabel 28. Ernst van kantopsluiting bij elementenverhardingen

Ernstklasse	Omschrijving
Licht (L)	- de steun van de kantopsluiting aan de verharding is verminderd
Matig (M)	- de steun van de kantopsluiting aan de verharding is aanzienlijk verminderd
Ernstig (E)	- de steun van de kantopsluiting aan de verharding is onvoldoende - de kantopsluiting is plaatselijk verdwenen

Omvang
De omvang van kantopsluiting wordt genoteerd als lengte van de schade (in m).

Bijlage 3

Inspectieformulieren

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Lijst met afkortingen, aanduidingen en arceringen die gebruikt worden

bij een Gedetailleerde Visuele Inspectie:

L	Lichte schade
M	Matige schade
E	Ernstige schade

PV	Plaatselijke Verzakking
PO	Plaatselijke Ophoging
AI	Aansluiting Inspectieput
AK	Aansluiting Kolk
BWS	Boomwortel Schade

MS	Mechanische schade

Kwaliteit Elementen Licht
Bij grote oppervlakken > 2m2

Kwaliteit Elementen Licht
Bij kleine oppervlakken < 2m2

Kwaliteit Elementen Matig
Bij kleine oppervlakken < 2m2

Kwaliteit Elementen Licht
Bij grote oppervlakken > 2m2

Schade	licht	matig	ernstig
Dwarsonvlakheid > 5 m1	L	M	E
Oneffenheden < 5 m1 (vb: pl. verzakking)	PV Licht	PV Matig	PV Ernstig
Voegwijdte	L	M	E
Kwaliteit Elementen	KEL	KEM	KEE
Kantopsluiting	KL	KM	KE
Gaten (ontbreken van element)	L	M	E
Belijning			
Zonken/ verzakkingen	ZonkL	ZonkM	ZonkE

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** A1

Totale weglengte:

Lengte: ...7..... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ...28..... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

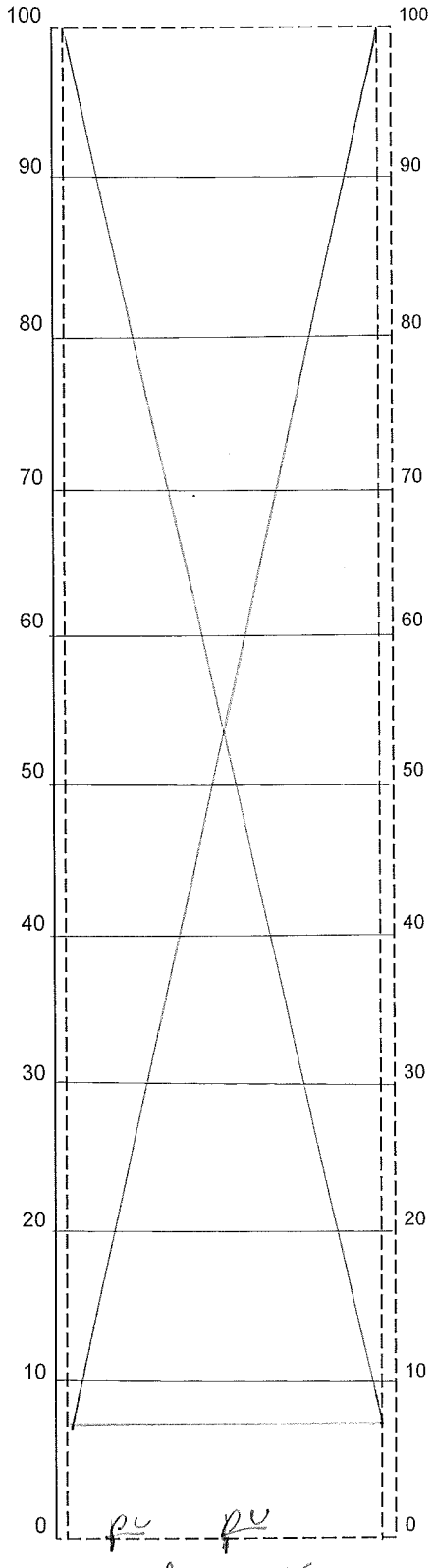

Overzicht: foto 706

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden		2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

foto 706 overzicht
KEL 100% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** A2

Totale weglengte:

Lengte: ..14.... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ..56..... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

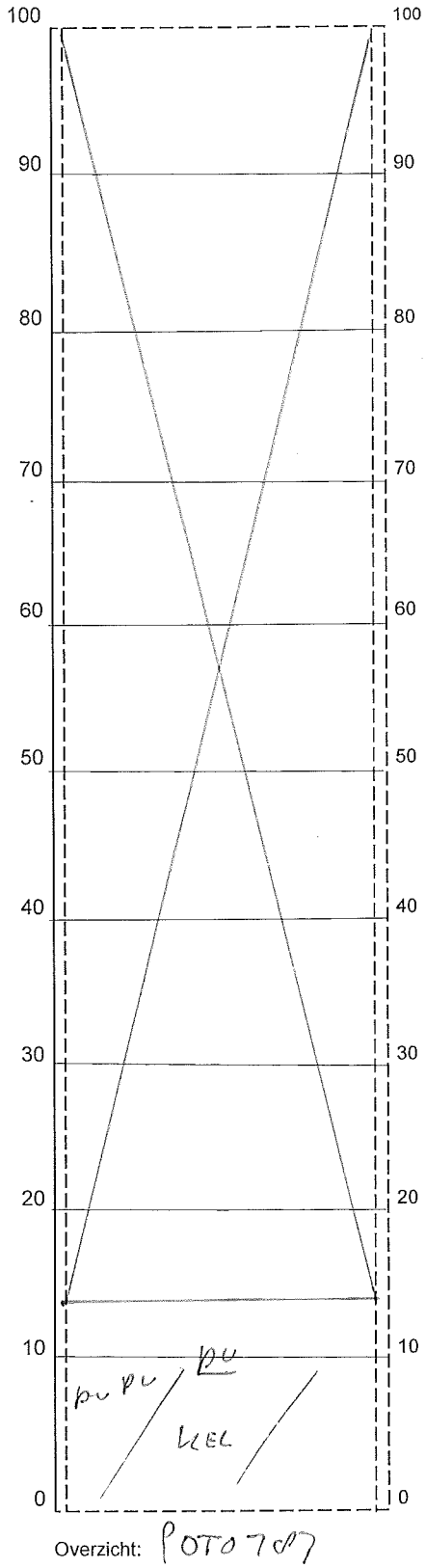

Overzicht: P0707

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden	2	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	100			%
				score
Belijning				%

P0707 overzicht
P0700 pu
kel 100%
kel 100% vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: A3

Totale weglengte:

Lengte: 21..... mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 84..... m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

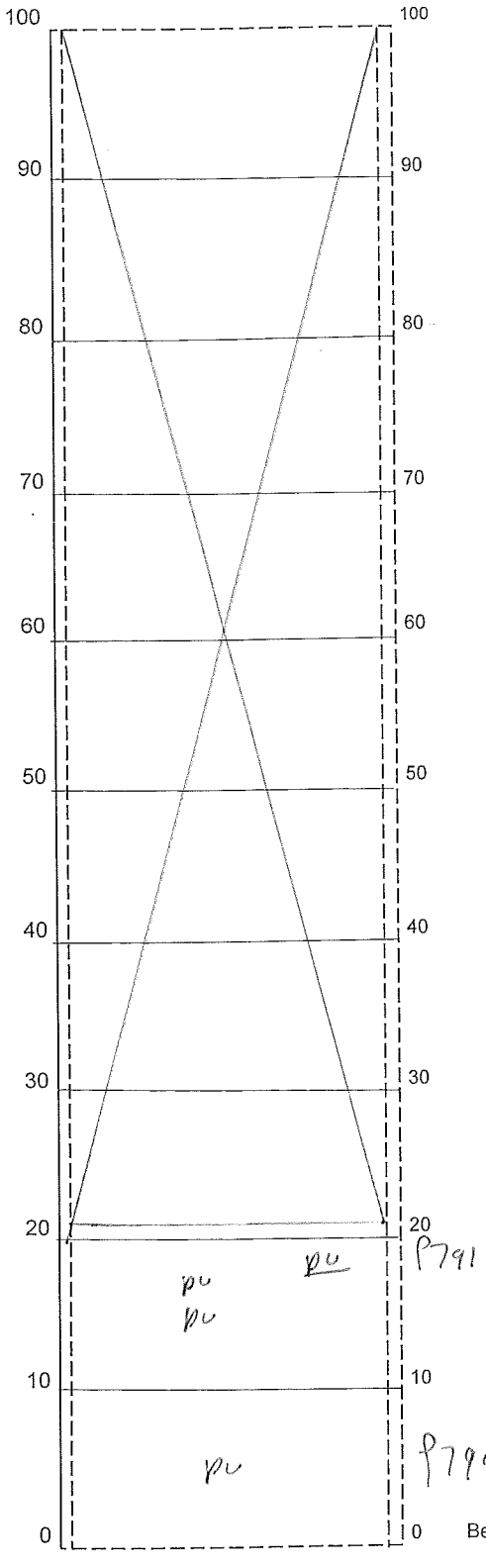

Overzicht: Foto 789

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

Foto 789 overzicht
Foto 790 overzicht
Foto 791 pu
kei 100% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: A4

Totale weglengte:

Lengte: 24 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 96 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

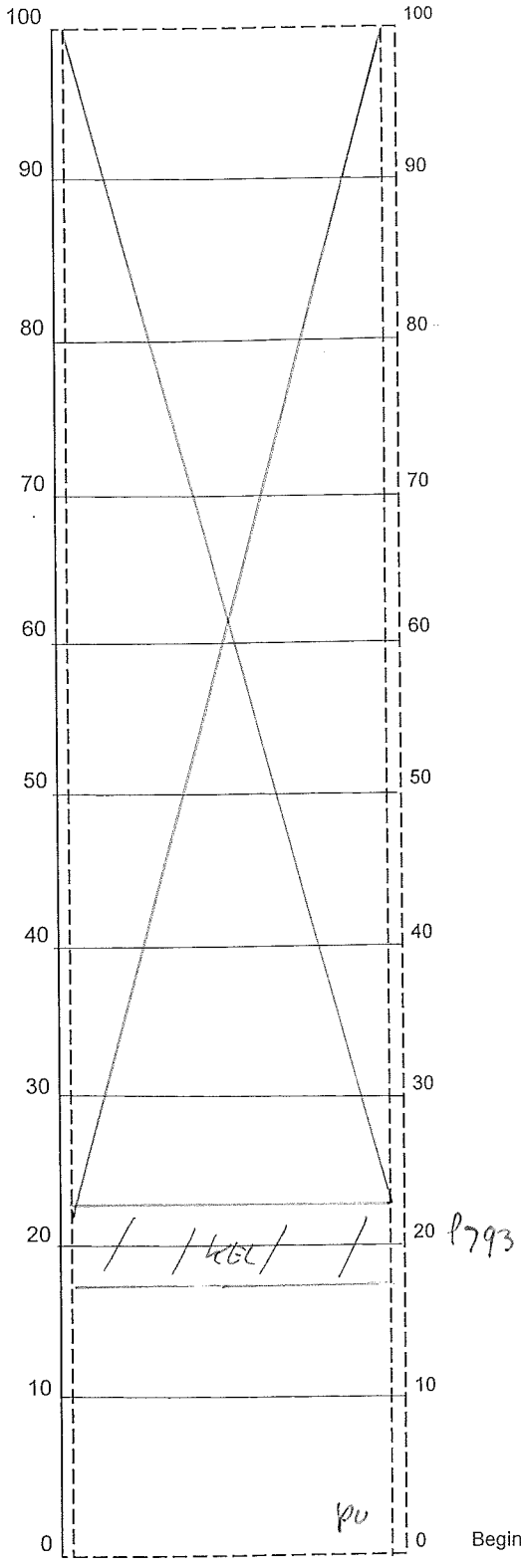

Overzicht: FOTO 792

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	25			%
				score
Belijning				%

FOTO 792 overzicht
FOTO 793 KEL 2 m²
KEL 50% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: A5

Totale weglengte:

Lengte: 24... mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 96..... m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

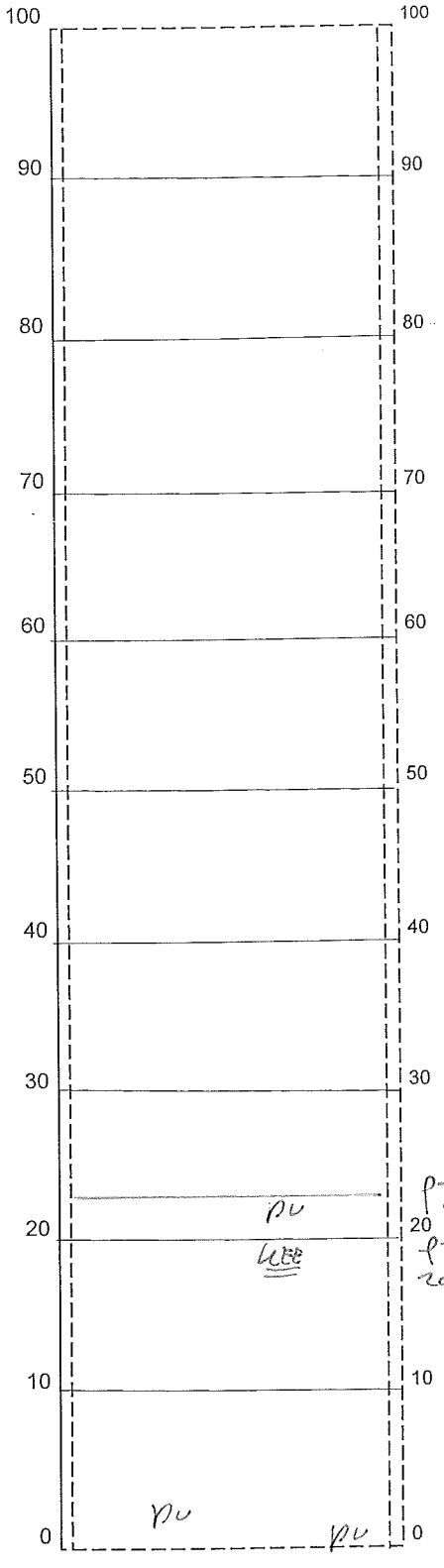

Overzicht: Foto 796

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,46	%
				score
Belijning				%

Foto 794 overzicht
Foto 795 KEE 20 STENEN
Foto 796 overzicht
KEE 100 % uites

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: A6

Totale weglengte:

Lengte: 23 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 92 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

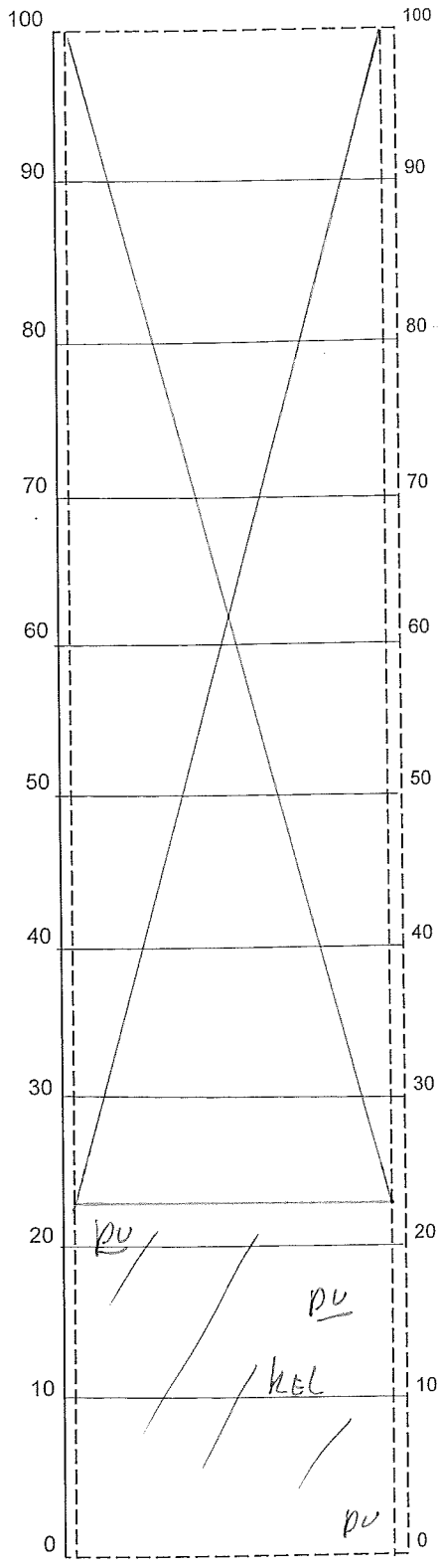

Overzicht: Foto 797

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1	2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	100			%
				score
Belijning				%

Foto 797 overzicht
Foto 798 PV
Foto 799 PV TALud
Foto00 TALud
KEL 100%
KEL 100% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: A7

Totale weglengte:

Lengte: 22 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 88 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

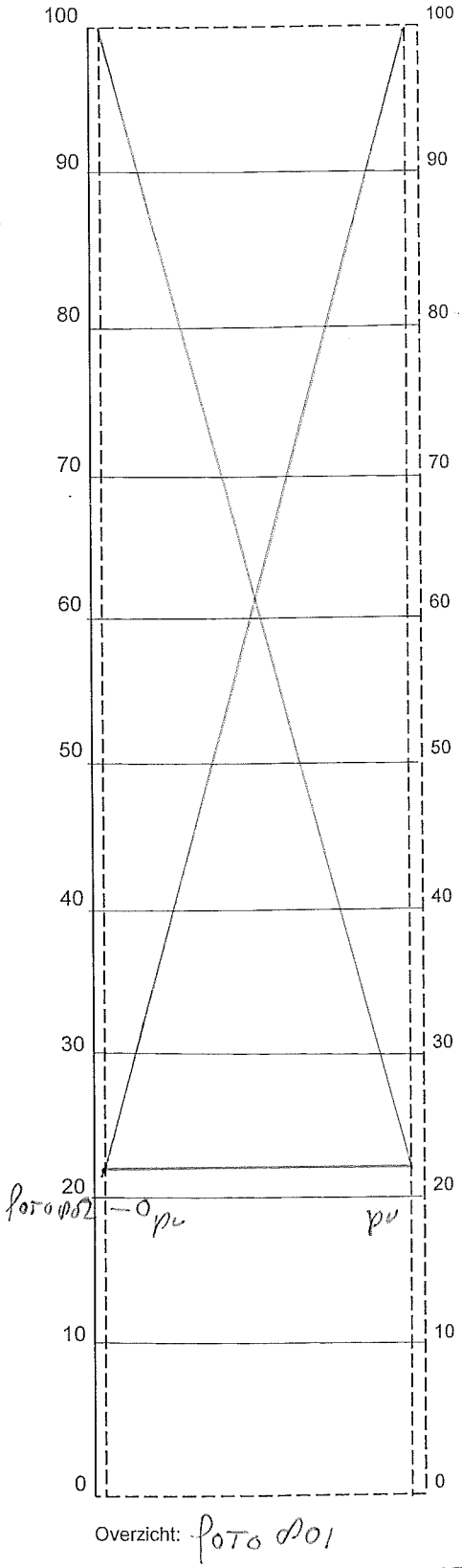

Overzicht: foto P01

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

foto P01 overzicht
foto P02 Losliggende steen/tegel
foto P03 talud
Heel 100% wies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: A0

Totale weglengte:

Lengte: 14 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 56 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

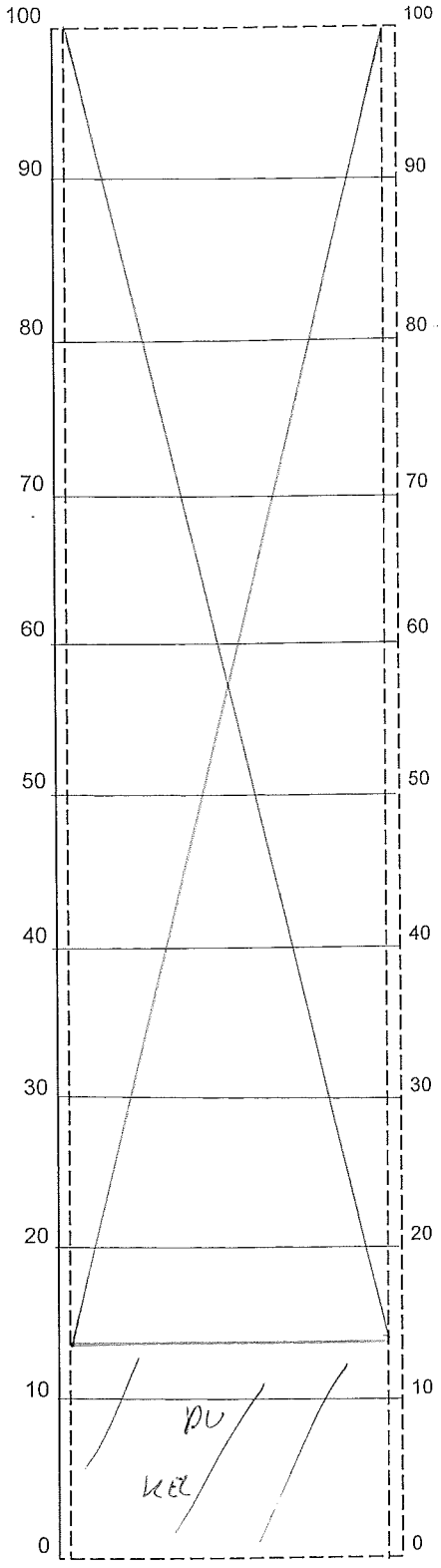

Overzicht: foto dag

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m¹
				score
Oneffenheden	1			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	160			%
				score
Belijning				%

foto dag overzicht
KEL 100%
KEL 100% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: A9

Totale weglengte:

Lengte: ....9.... mtr. Breedte: ..3.... mtr. Oppervlakte: ....10.... m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

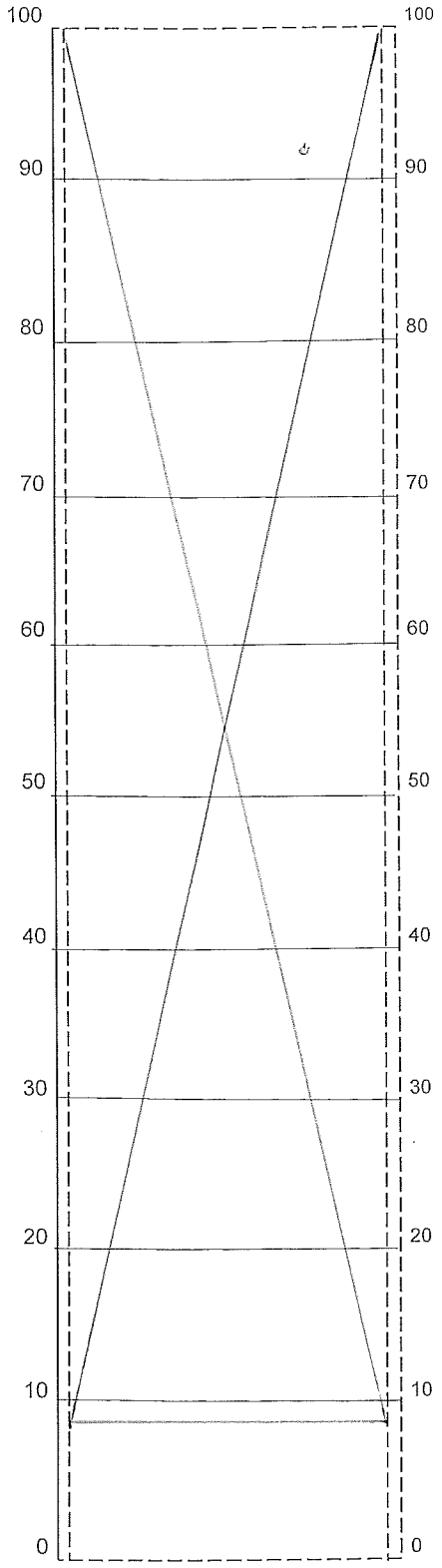

Overzicht: Foto Pos

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

Foto Pos overzicht

KEL 100% vlies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** B1

Totale weglengte:

Lengte: 0 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 32 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

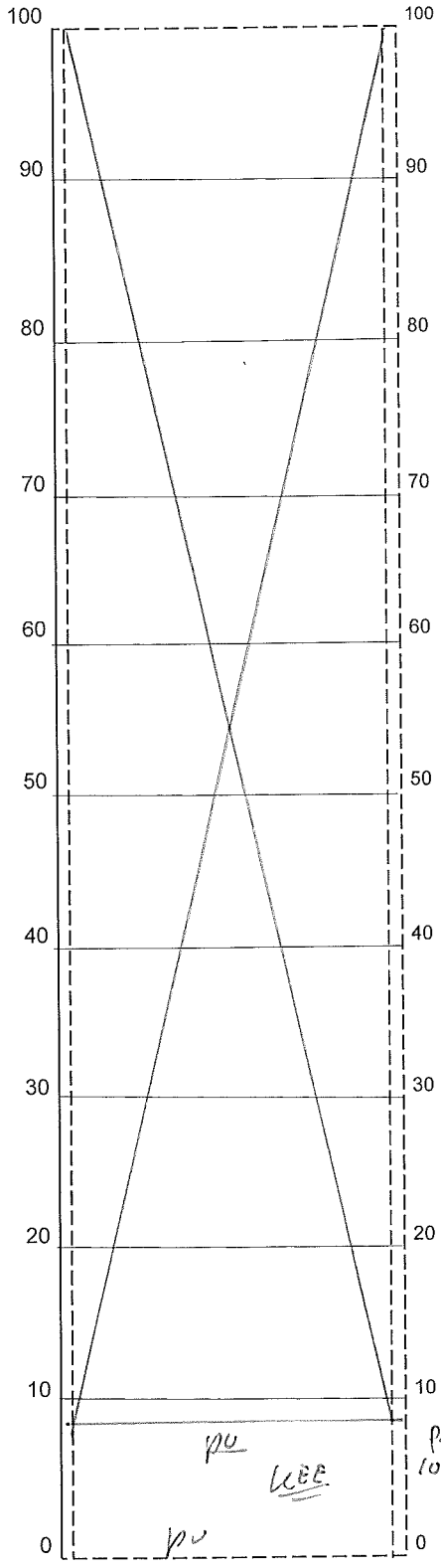

Overzicht: FOTO 258

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,7	%
				score
Belijning				%

FOTO 258 overzicht

FOTO 259 KEE 10 STENEN

KEE 100% STENEN UIES

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** B2

Totale weglengte:

Lengte: 12 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 48 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

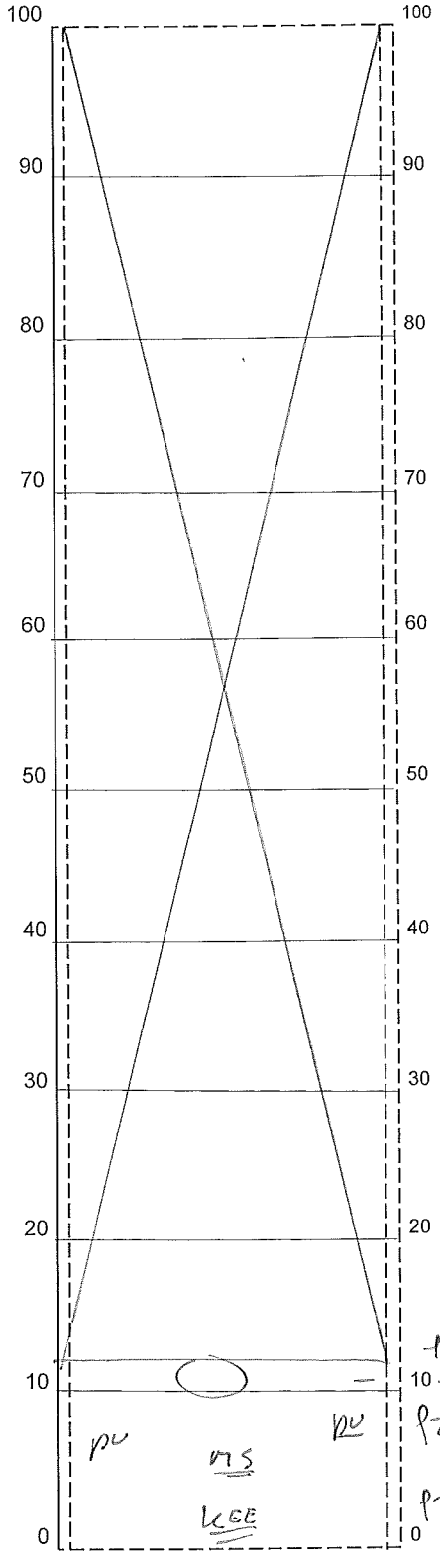

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m²
				score
Oneffenheden	1	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			4,2	%
				score
Kwaliteit Elementen			1,11	%
				score
Belijning				%

FOTO 260 overzicht nieuwe steen
FOTO261 KEE 4STENEN
FOTO262 MS 20stenen 0,9%
FOTO263 PU
F264 BELIJNING
F265 AFWIJKENDEKLEUR 2m²
KEL 50% vies

F265 afwijkende kleur
F264 belijning
F263
F261 4STENEN

Beginpunt:.....

Overzicht: FOTO260

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** B3

Totale weglengte:

Lengte: 2.0 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 80 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

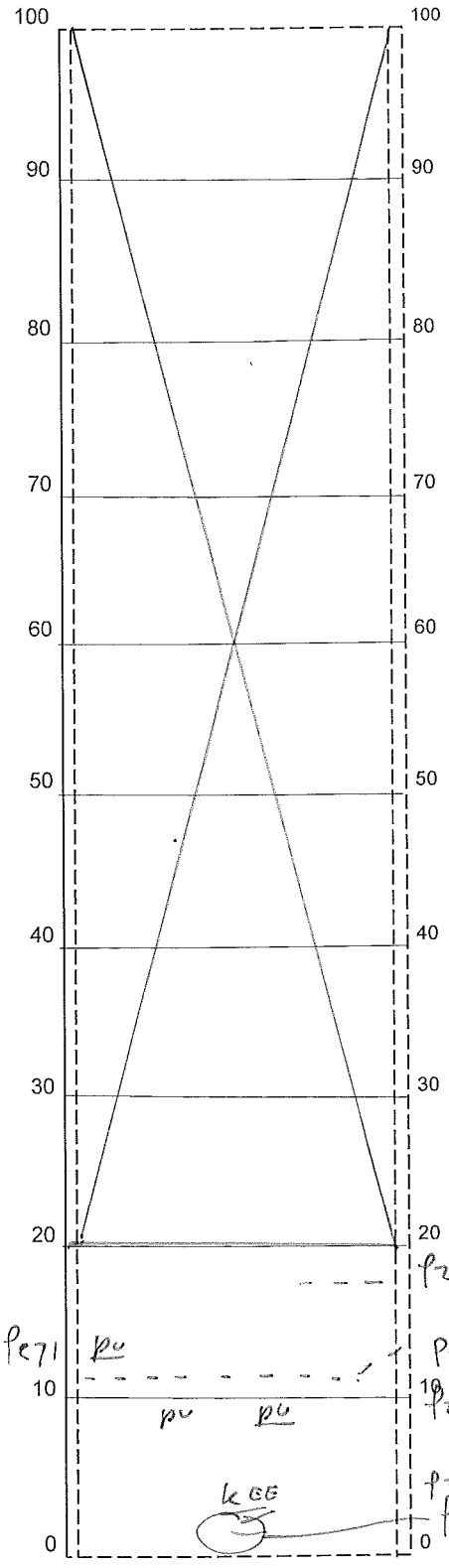

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1	2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,05	%
				score
Belijning			1,5	%

foto 266 overzicht
foto 267 afwijkende kleur 7m²
foto 268 KEG 2 stenen
foto 269 PU
foto 270 belijning
foto 271 PU
foto 272 belijning
KEL 20% vrij

Overzicht: foto 266

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** B4

Totale weglengte:

Lengte: 30 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 152 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

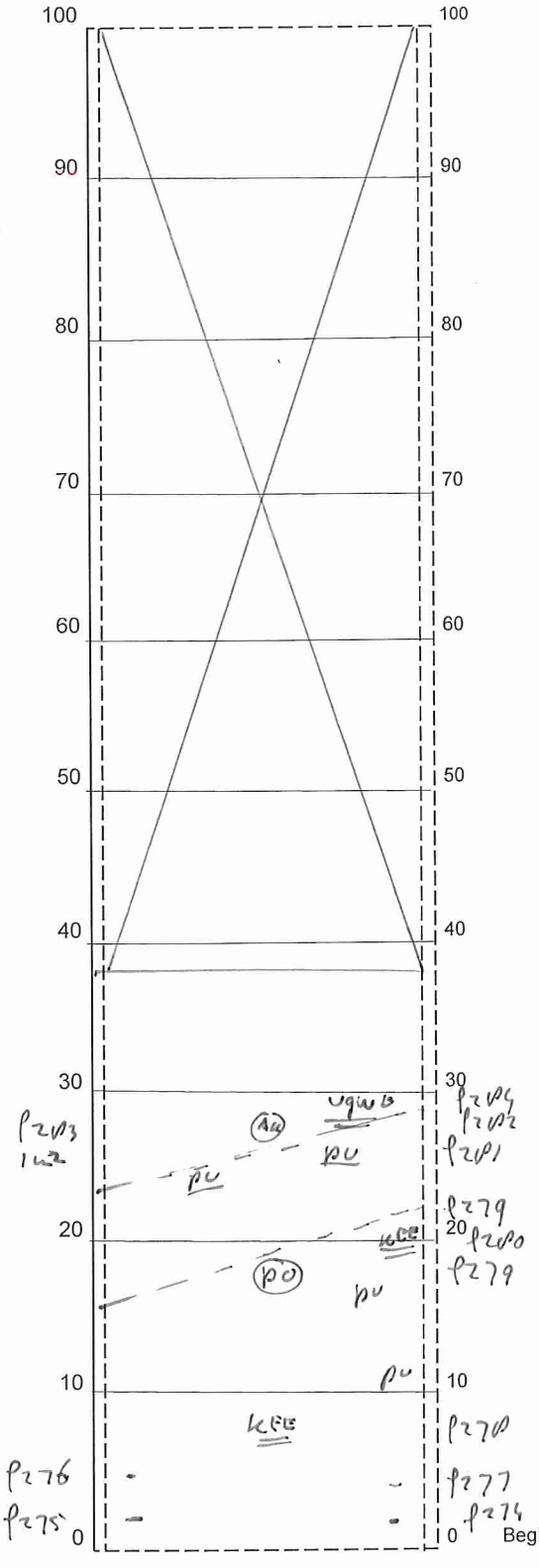

Overzicht: foto 273

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2	2	2	stuks
				score
Voegwijdte			0,6	%
				score
Kleurafwijking			0,07	%
				score
Kwaliteit Elementen			0,06	%
				score
Belijning			1,6	%

foto 273 overzicht nieuwe steen
foto 274 afwijkende steen 1
foto 275 afwijkende steen 2
foto 276 afwijkende steen 1
foto 277 afwijkende steen 1
p278 kee 3 stenen
p279 (po) + belijning
p280 kee. 1 steen
foto 281 pu
foto 282 belijning
foto 283 ugwb 1 m²
foto 284 (AK)
foto 285 afwijkende steen 1
kee 20 % ures

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** B5

Totale weglengte:

Lengte: 40 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 160 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

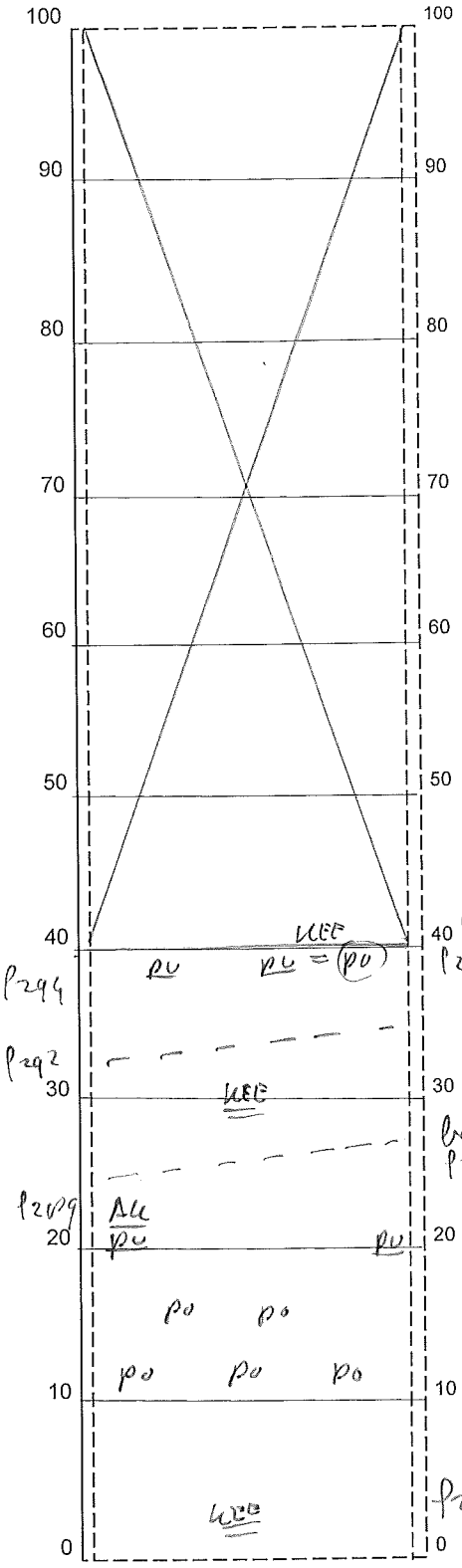

Overzicht: FOTO 296

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	5	5	1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,71	%
				score
Belijning			4,5	%

FOTO 286 overzicht
FOTO 287 KEE STENEN
FOTO 288 PU
FOTO 289 AK
FOTO 290 BELIJNING
FOTO 291 KEE 7 STENEN
FOTO 292 BELIJNING
FOTO 293 KEE 5 STENEN
FOTO 294 PU
FOTO 295 (PU)
KEE 6,3 % VRW

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B6

Totale weglengte:

Lengte: 50 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 200 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

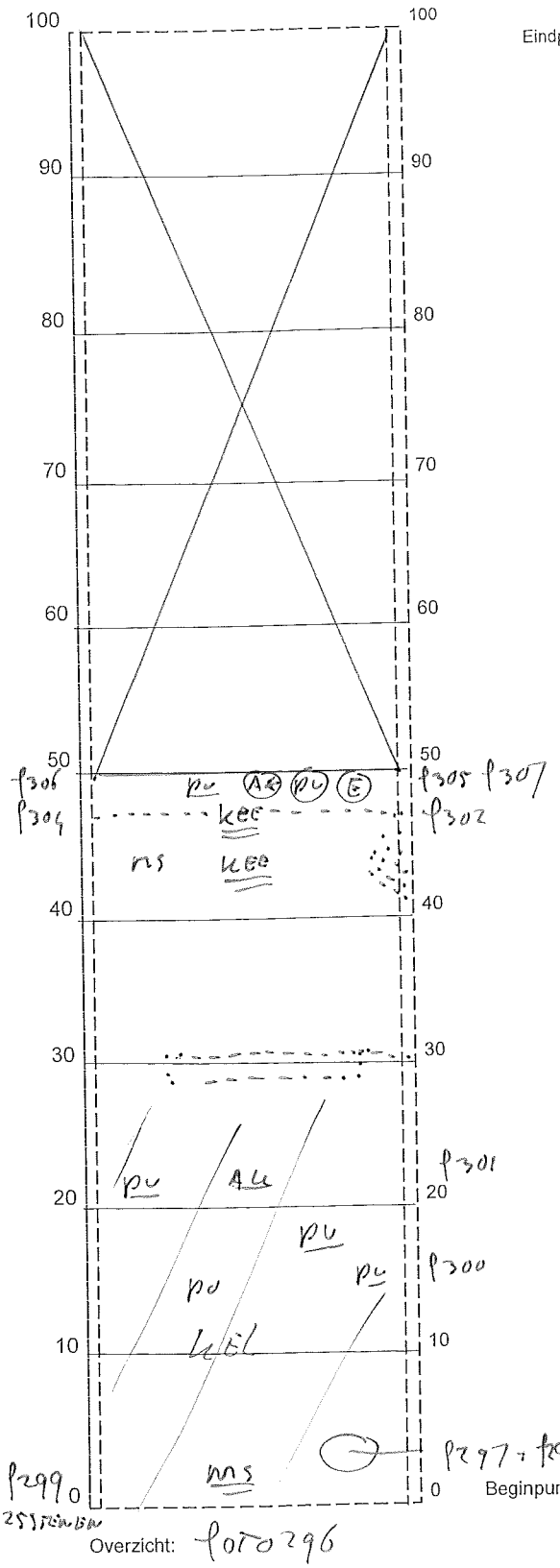

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1	5	2	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			2,5	%
				score
Kwaliteit Elementen	40		0,300	%
				score
Belijning			1,6	%
				score
Gat				st.

foto 296 overzicht

foto 297 AFWIJKENDE KLEUR 1 STEEN

foto 298 AFWIJKENDE KLEUR 5 M²

foto 299 ns 25 STENEN

foto 300 pu

foto 301 AK

foto 302 BELIJNING

KEL 60% OVER 8 STEEN

foto 303 KEE 8 STENEN

foto 304 KEE 4 STENEN

foto 305 GAT

foto 306 pu

foto 307 (AK)

foto 308 (pu) NAAST GAT

KEL 6% VIES

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** B7

Totale weglengte:

Lengte: 56 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 224 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

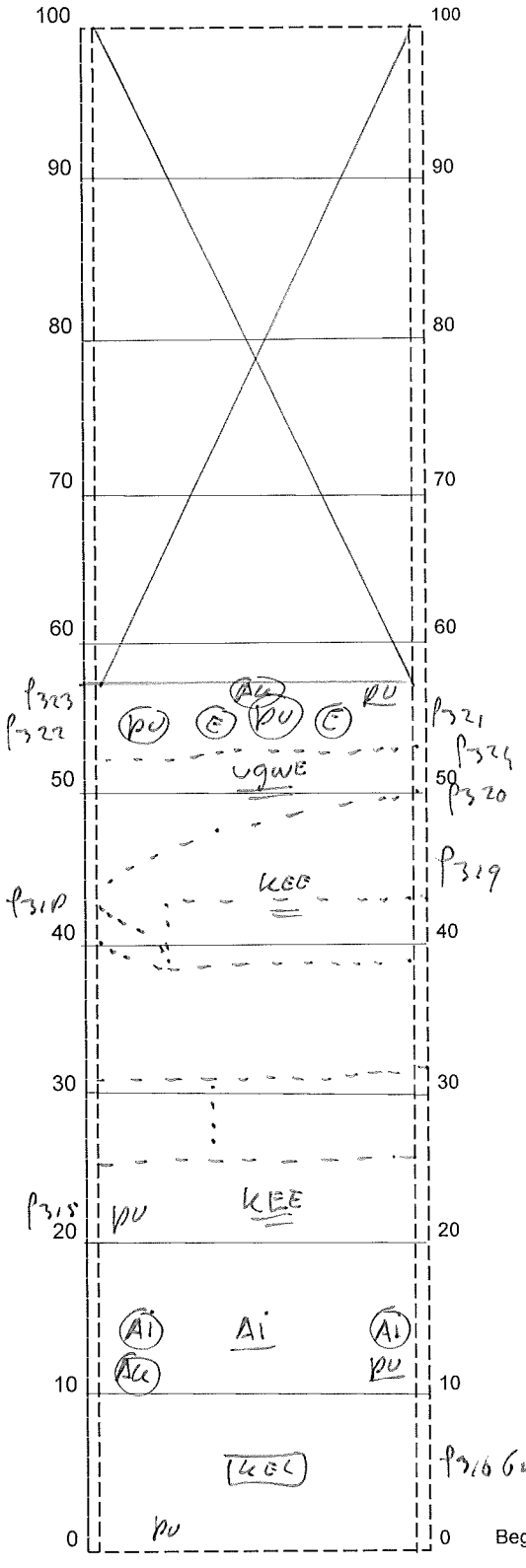

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1	4	6	stuks
				score
Voegwijdte		0,4	0,4	%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	2,7		0,25	%
				score
Belijning			3,6	%
				score
Gat			2	st.

POTO 309 overzicht
POTO 310 KEL 6m²
POTO 311 PU
POTO 312 AU
POTO 313 AI
POTO 314 AI
POTO 315 PU
POTO 316 KEE 6 STENEN
POTO 317 BELIJNING
POTO 318 BELIJNING
POTO 319 KEE 20 STENEN
POTO 320 BELIJNING
POTO 321 GATEN 2
P322 PU
P323 AU
P324 UGWE 1m² n 1m²
KEL 13,4% vies

Beginpunt:.....

Overzicht: P309

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** B8

Totale weglengte:

Lengte: 63 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 252 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

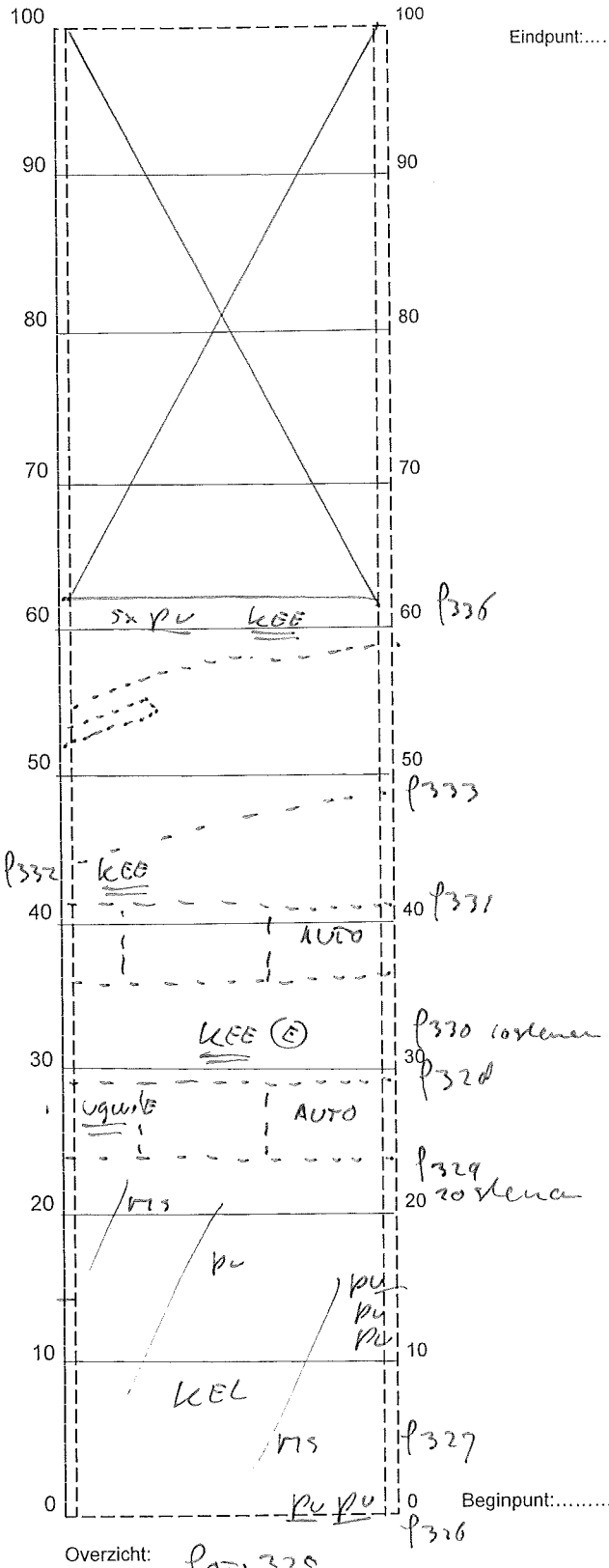

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	4	7		stuks
				score
Voegwijdte			0,4	%
				score
Kleurafwijking			0,03	%
				score
Kwaliteit Elementen	39,7		0,57	%
				score
Belijning			4	%
				score
Gat			1	st.

f325 overzicht
f326 PU
f327 MS 20 stenen
f328 BELIJNING
f329 MS 20 stenen
f330 GAT + KEE 10 stenen
f331 BELIJNING
f332 KEE 10 stenen
f333 BELIJNING
f334 BELIJNING
f335 PU 5x
f336 KEE 5 stenen
KEL 25 m' REST IS NIEUW
KEL 4% vies
f345 UGW E 1 m² + AFWIJKENDE
klem 3 stenen (losliggend)

Beginpunt:.....

Overzicht: FOTO 325

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** B9

Totale weglengte:

Lengte: 66 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 264 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

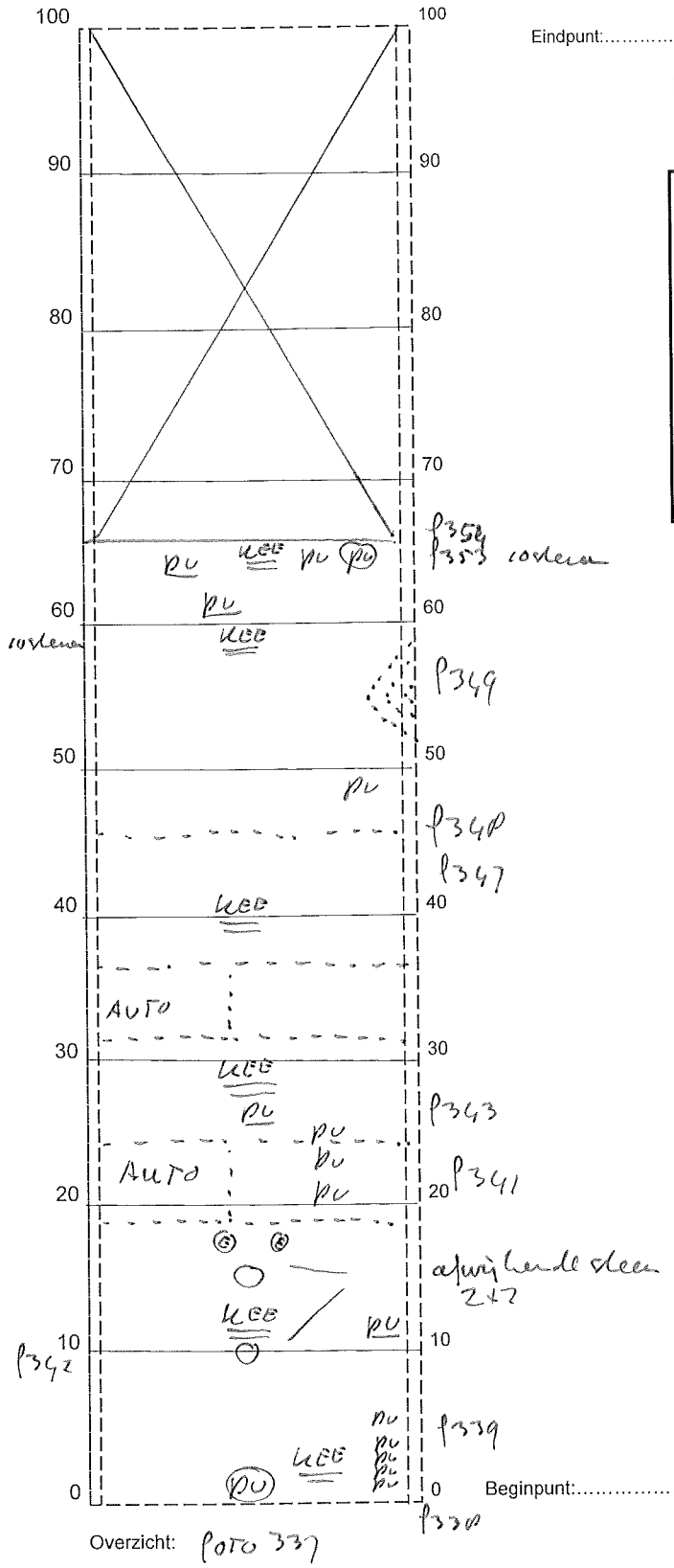

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	10	4	2	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			1,5	%
				score
Kwaliteit Elementen			0,04	%
				score
Belijning			5,3	%
				score
Gat			2	st.

foto 337 overzicht
foto 338 (PU)
foto 339 KEE 10 stenen
foto 340 AFWIJKENDE STEEN 2m² +2
KEE 10 STENEN
foto 341 BELIJNING
foto 342 2x GAT
foto 343 PU
foto 344 KEE 5 stenen
foto 345 voegwijdte / kromme lijn
foto 346 BELIJNING
foto 347 KEE 30 stenen
foto 348 BELIJNING
foto 349 BELIJNING
foto 350 KEE 10 stenen
foto 351 TALUD
foto 352 PU
foto 353 KEE 10 stenen
foto 354 (PU) -
KEE 1.9% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B10

Totale weglengte:

Lengte: 66 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 264 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

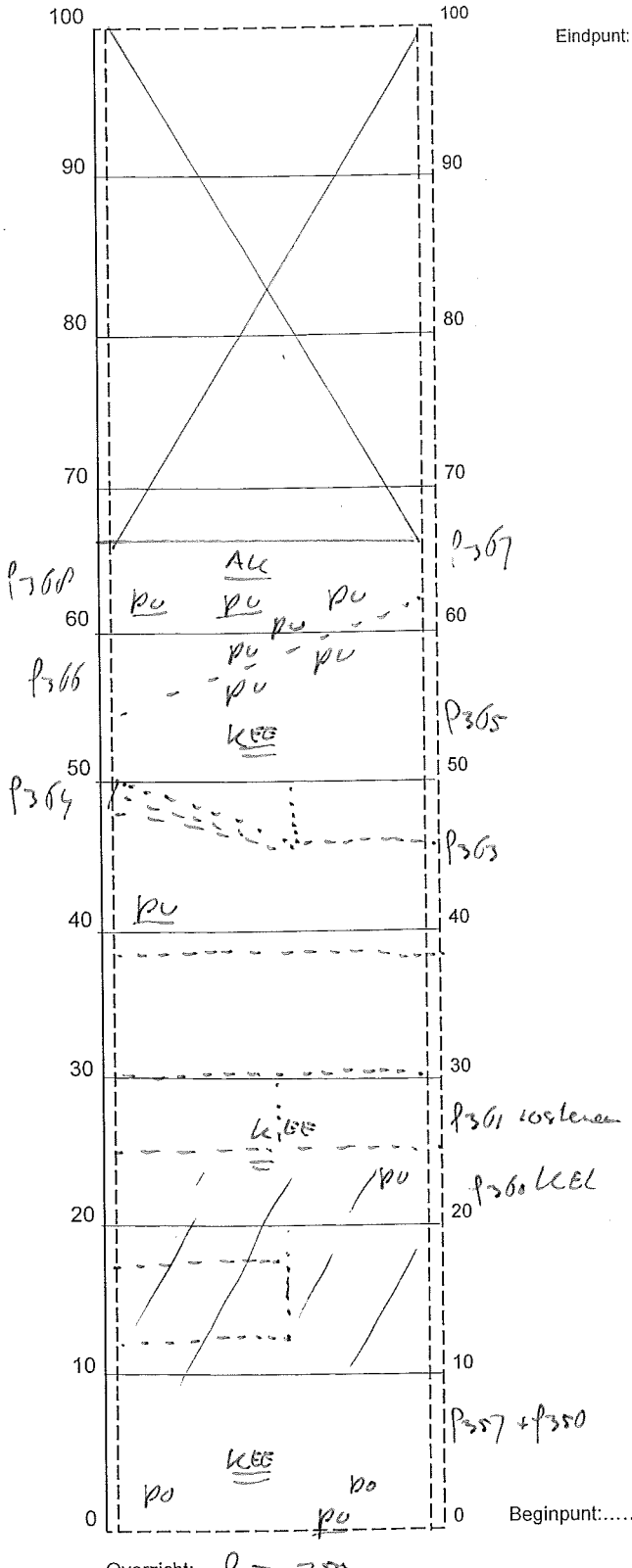

Overzicht: foto 355

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	0	5		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,06	%
				score
Kwaliteit Elementen	11,4		0,3	%
				score
Belijning			6	%

foto 355 overzicht nieuwe steen
foto 356 Ai tAlud
foto 357 KEE 5 stenen
foto 358 AFWIJKENDE STEEN 33 STUK
foto 359 Belijning
foto 360 KEE 30 m2
foto 361 KEE 10 STENEN + BELIJNING
foto 362 Belijning
foto 363 PU
foto 364 Belijning
foto 365 KEE 20 STENEN
foto 366 Belijning
foto 367 overzicht Talud + Afwijkende steen 2 stuks
foto 368 PU

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B 11

Totale weglengte:

Lengte: 70 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 280 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

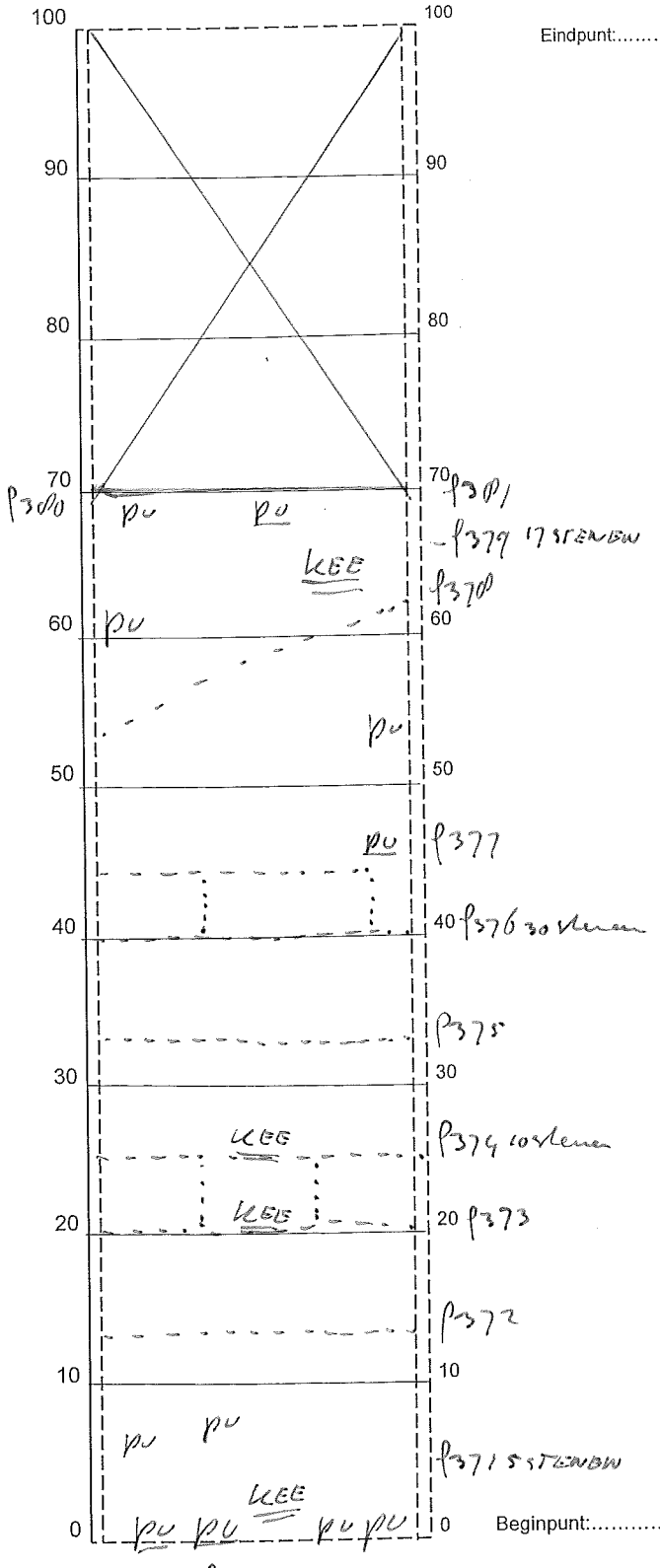

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	00	4		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,6	%
				score
Belijning			3,6	%

P369 overzicht

P370 TALUD

P371 KEE 5 stenen

P372 overzicht + belijning

P373 KEE 10 stenen + belijning

P374 KEE 10 stenen

P375 overzicht + belijning

P376 belijning

P377 KEE 30 STENEN

P378 overzicht + belijning

P379 KEE 17 STENEN

P380 overzicht TALUD.

P381 PU

KEL 1.P06 vies

Beginpunt:.....

Overzicht: P070 369

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** B12

Totale weglengte:

Lengte: ...73... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 292 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

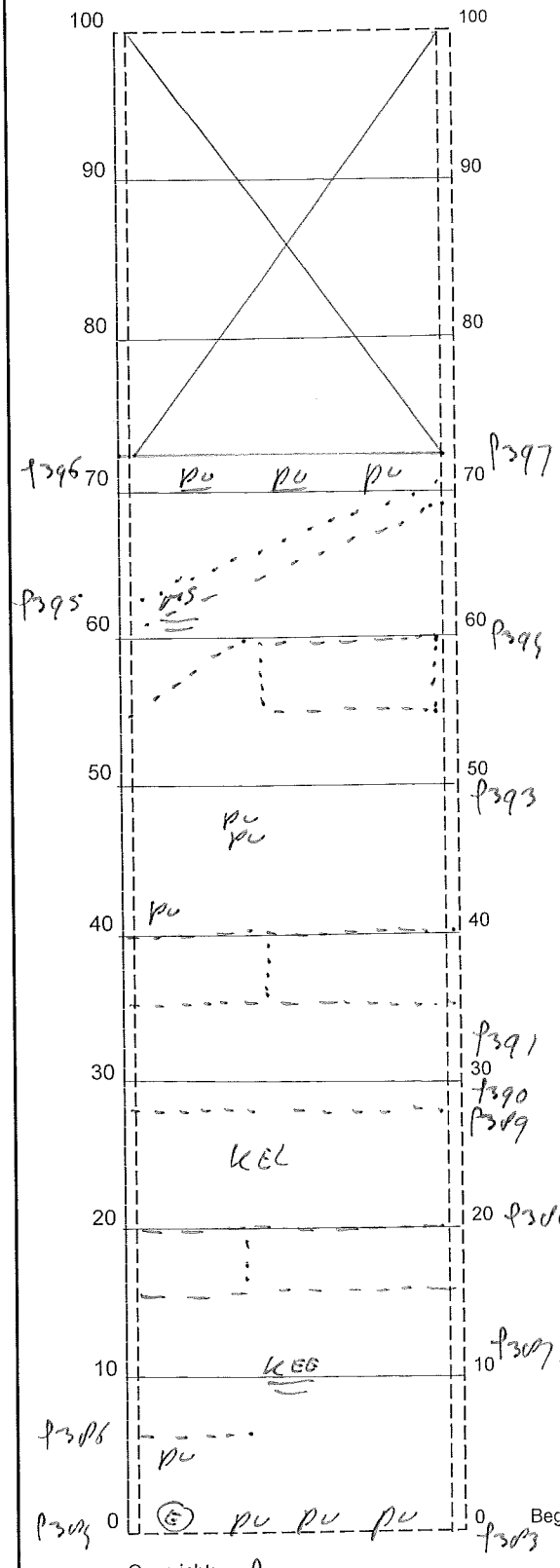

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	0	3		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			2,25	%
				score
Kwaliteit Elementen			0,6	%
				score
Belijning			4,2	%
				score
Gat			1	st.

foto 382 overzicht
foto 383 TALud
foto 384 GAT
foto 385 AFWIJKENDE KLEUR 6m²
foto 386 BELIJNING
foto 387 KEE IN STENEN
foto 388 BELIJNING
foto 389 KEL 6m² KEE IN STENEN
foto 390 BELIJNING
foto 391 PU
foto 392 BELIJNING
foto 393 KEE IN STENEN AFWIJKENDE STEEN 25
foto 394 BELIJNING
foto 395 PU5 1m²
foto 396 TALud.
foto 397 PU

Beginpunt:.....

Overzicht: foto 382

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B13

Totale weglengte:

Lengte: 0,4 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 324 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

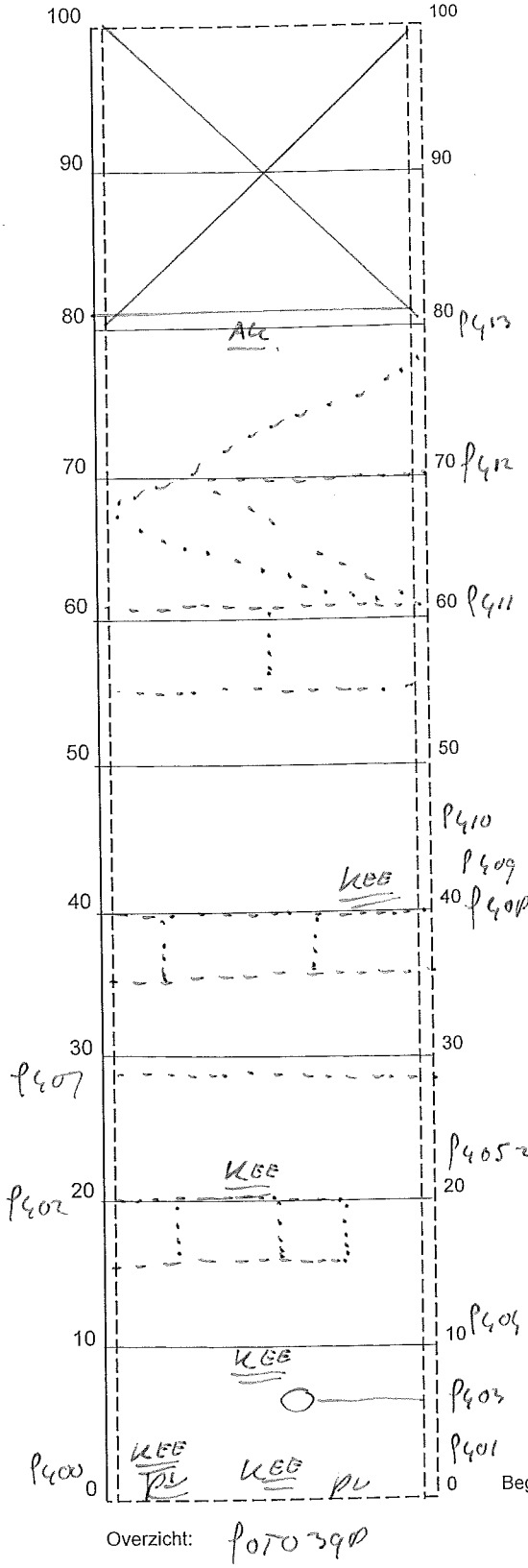

Overzicht: POTO 398

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1	2	1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,006	%
				score
Kwaliteit Elementen			0,35	%
				score
Belijning			5	%

POTO 398 overzicht

POTO 399 TAlud

POTO 400 KEE 4 STENEN

POTO 401 KEE 8 STENEN

POTO 402 overzicht belijning

POTO 403 AFwijkende kleur 1 steen

POTO 404 KEE 20 STENEN

POTO 405 KEE 20 STENEN

POTO 406 (AK)

POTO 407 BELIJNING

POTO 408 BELIJNING

POTO 409 KEE 7 STENEN

POTO 410 overzicht

POTO 411 BELIJNING

POTO 412 BELIJNING

POTO 413 overzicht TAlud

KEE 1,5 % vlak

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B14

Totale weglengte:

Lengte: 75 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 300 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

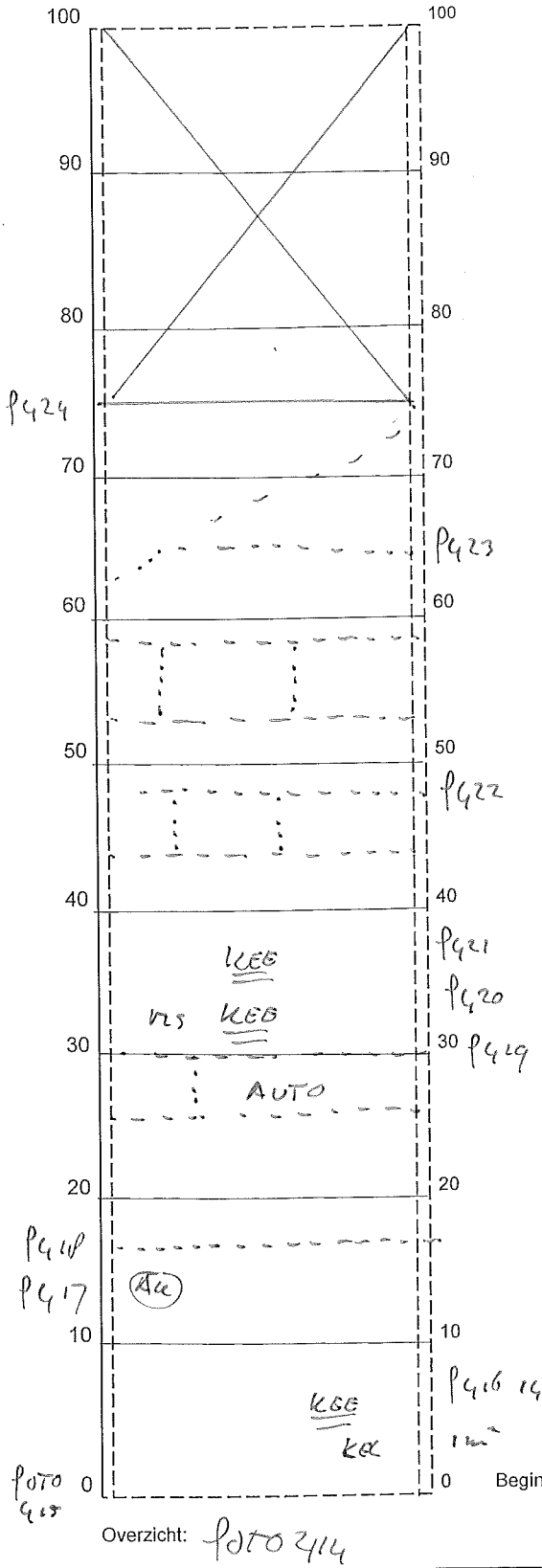

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden			1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	0,3		0,4	%
				score
Belijning			5	%

FOTO 414 overzicht
FOTO 415 TALUD
FOTO 416 KEE 16 stenen
FOTO 417 (AK)
FOTO 418 BELIJNING
FOTO 419 BELIJNING
FOTO 420 KEE 5 STENEN RS 10 STENEN
FOTO 421 KEE 20 STENEN
FOTO 422 OVERZICHT+BELIJNING
FOTO 423 OVERZICHT + BELIJNING
FOTO 424 TALUD.

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B15

Totale weglengte:

Lengte: 77 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 308 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

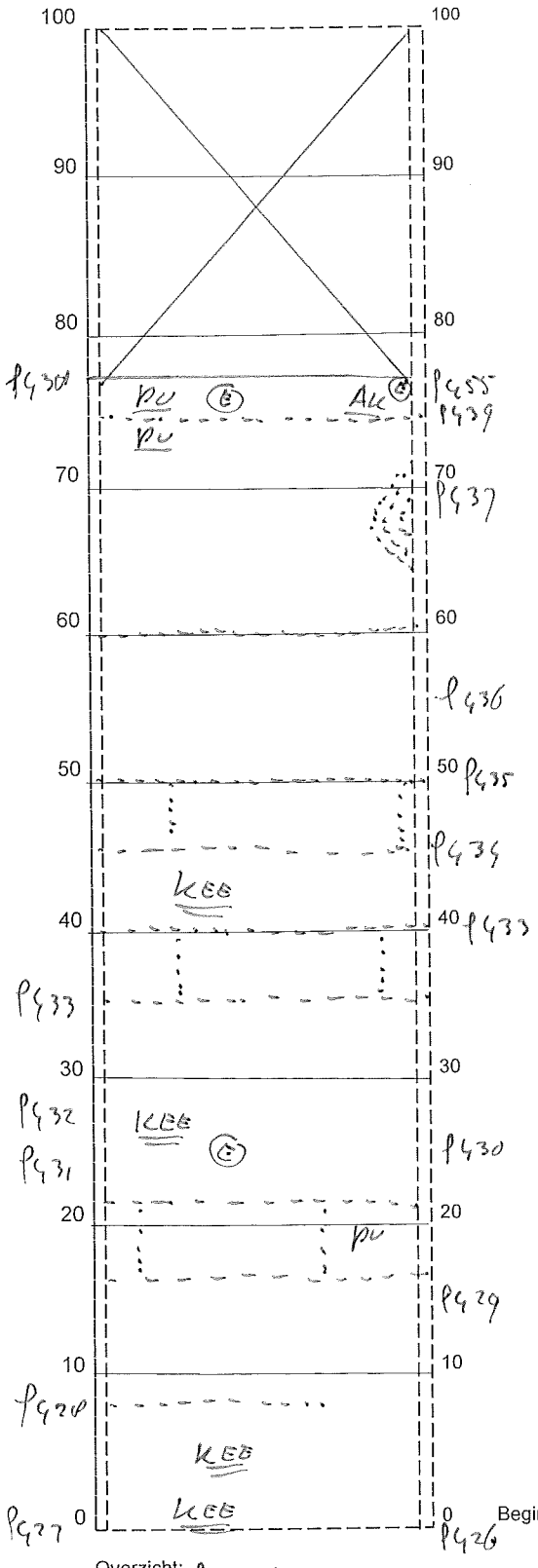

Overzicht: FOTO 425

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1	3		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,25	%
				score
Belijning			5,25	%
				score
Gat			2	st.

FOTO 425 overzicht
FOTO 426 TALUD
FOTO 427 KEE 0 STENEN
FOTO 428 KEE 5 STENEN + BELIJNING
FOTO 429 overzicht + BELIJNING
FOTO 430 GAT + KOLK
FOTO 431 KEE 10 STENEN
FOTO 432 overzicht
FOTO 433 overzicht + BELIJNING
FOTO 434 KEE 12 STENEN
FOTO 435 BELIJNING
FOTO 436 overzicht
FOTO 437 BELIJNING
FOTO 438 TALUD
FOTO 439 GAT
FOTO 455 GAT
KEE 97 % vrij

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B16

Totale weglengte:

Lengte: ...77... mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 308 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

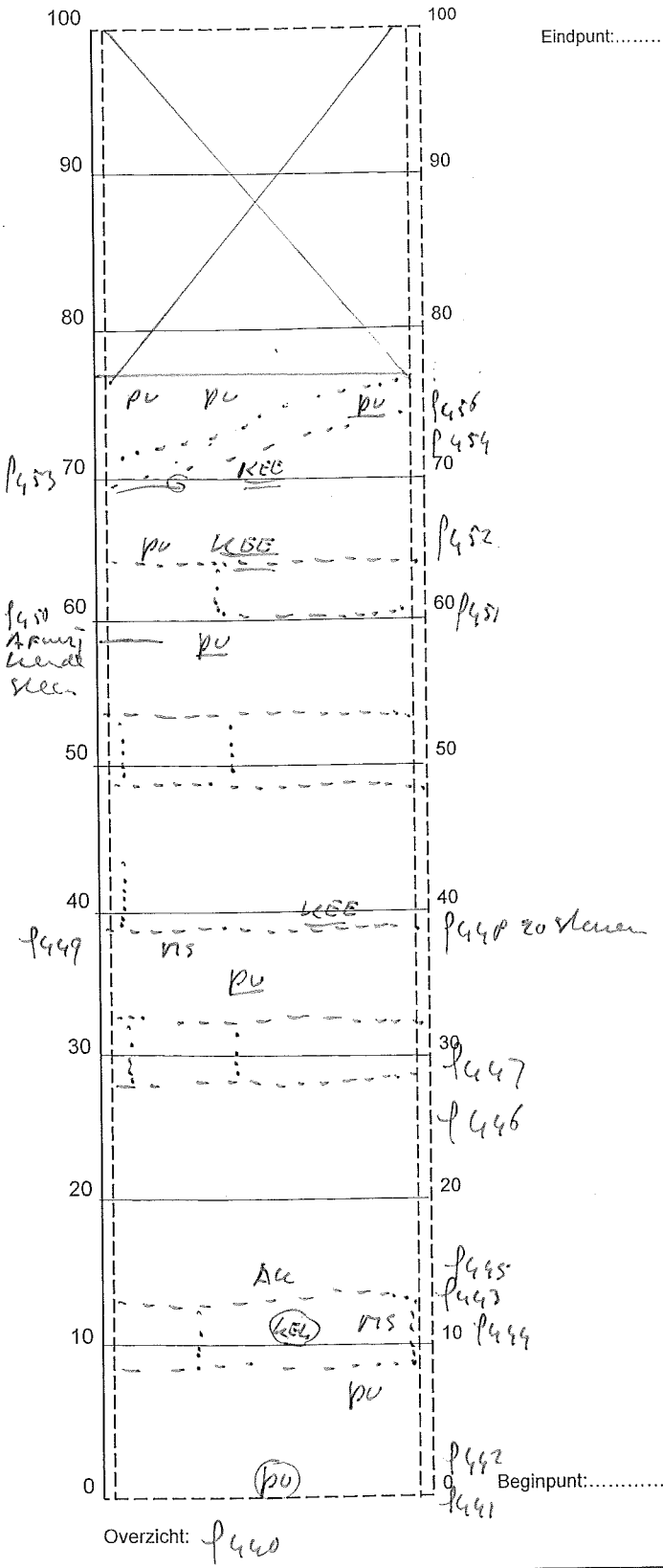

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	5	3	1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,03	%
				score
Kwaliteit Elementen	1,6		0,5	%
				score
Belijning			5,6	%

P440 overzicht nieuwe stenen
P441 TALUD
P442 (pu)
P443 BELIJNING
P444 MS 7 STENEN
P445 KEL 5m²
P446 overzicht
P447 BELIJNING
P448 KEE 20 STENEN
P449 MS 12 STENEN
P450 AFWIJKENDE STEEN 2
P451 overzicht
P452 KEE 20 STENEN
P453 BELIJNING – AFWIJKENDE STEEN 2
KEE 10 stenen
P454 overzicht
P456 pu
KEL 3,2 vrij

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B17

Totale weglengte:

Lengte: ..70.... mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: ..312. m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

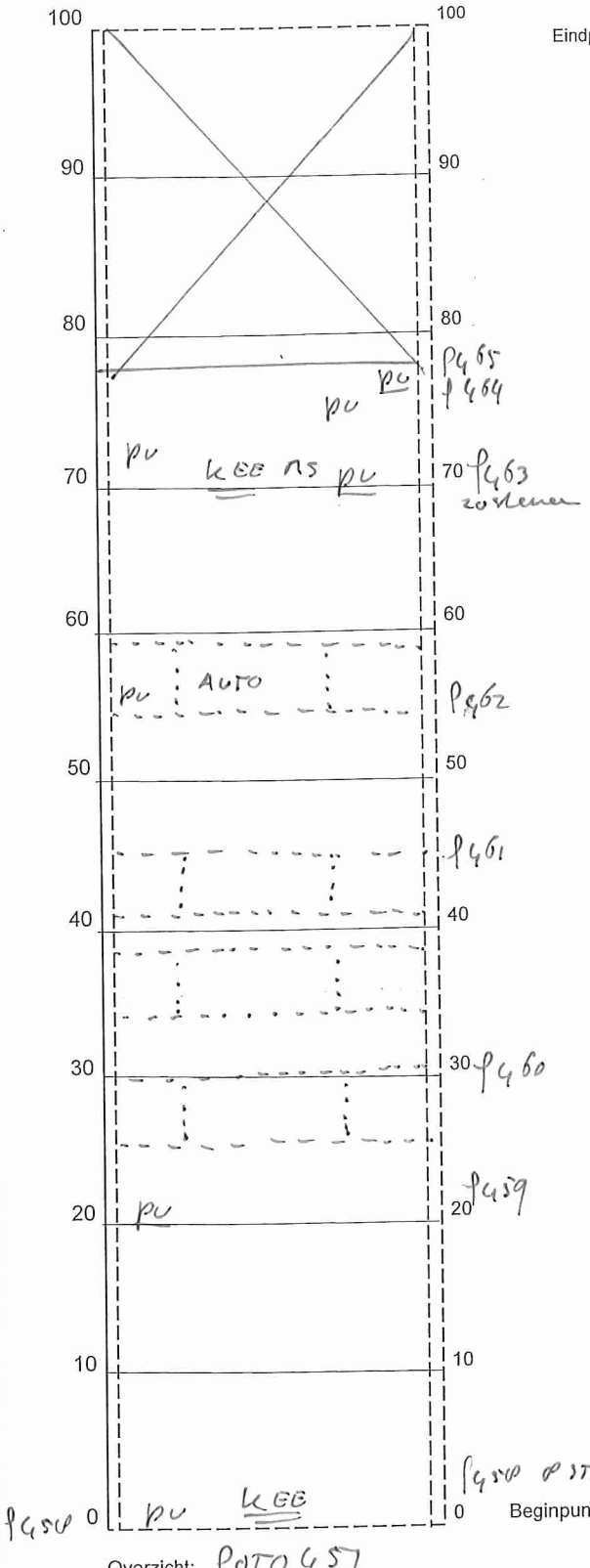

Overzicht: FOTO 457

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	4	3		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,2	%
				score
Belijning			4.6	%

FOTO 457 overzicht
FOTO 450 TALUD KEE PSTENEN
FOTO 459 PU
FOTO 460 BELIJNING
FOTO 461 BELIJNING
FOTO 462 overzicht
FOTO 463 KEE ZOSTENEN + MS
FOTO 464 PU
FOTO 465 TALUD
KEI 6,4 % VLAK

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B10

Totale weglengte:

Lengte: 120 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 320 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

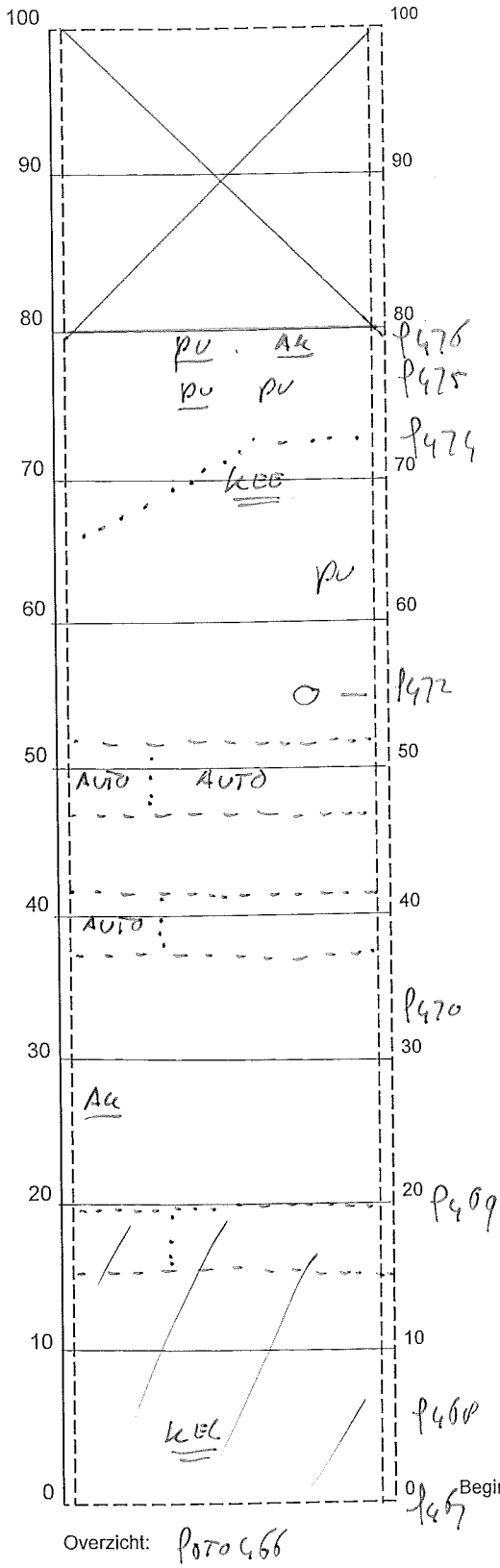

Overzicht: Foto 466

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2	4		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,007	%
				score
Kwaliteit Elementen	25		0,14	%
				score
Belijning			2,8	%

P466 overzicht
P467 TALUD
P468 KEL 20m' DAARNA nieuwere steen
P469 Belijning
P470 overzicht
P471 overzicht
P472 afwijkende steen !
P473 overzicht
P474 KEE 20 stenen + Belijning
P475 PV
P476 TALUD
KEL 1,8 % vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B19

Totale weglengte:

Lengte: ..79.. mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: ..316.... m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

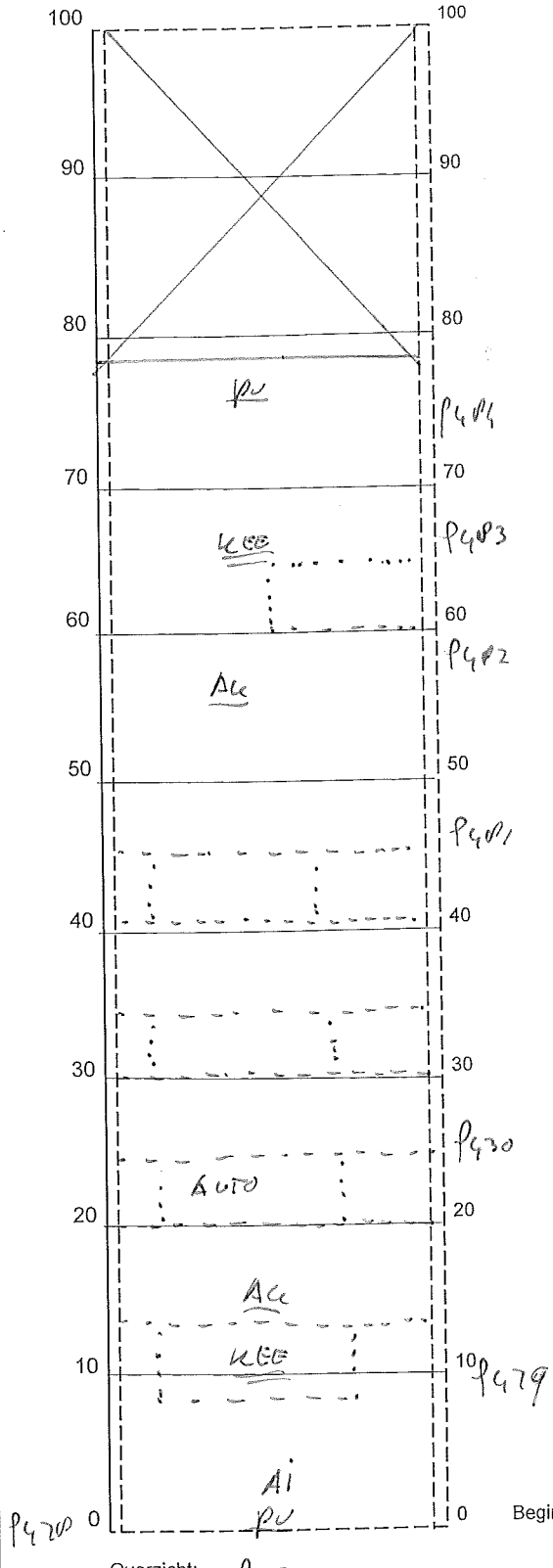

Overzicht: PQ77

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1	4		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,14	%
				score
Belijning			5,6	%

foto 477 overzicht
foto 478 TALUD
foto 479 overzicht belijning
KEE 10 STENEN
PQ80 overzicht belijning
PQ81 overzicht
PQ82 AK
PQ83 KEE 10 stenen
PQ84 overzicht
KEE 4,7% vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B20

Totale weglengte:

Lengte: 83 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 332 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

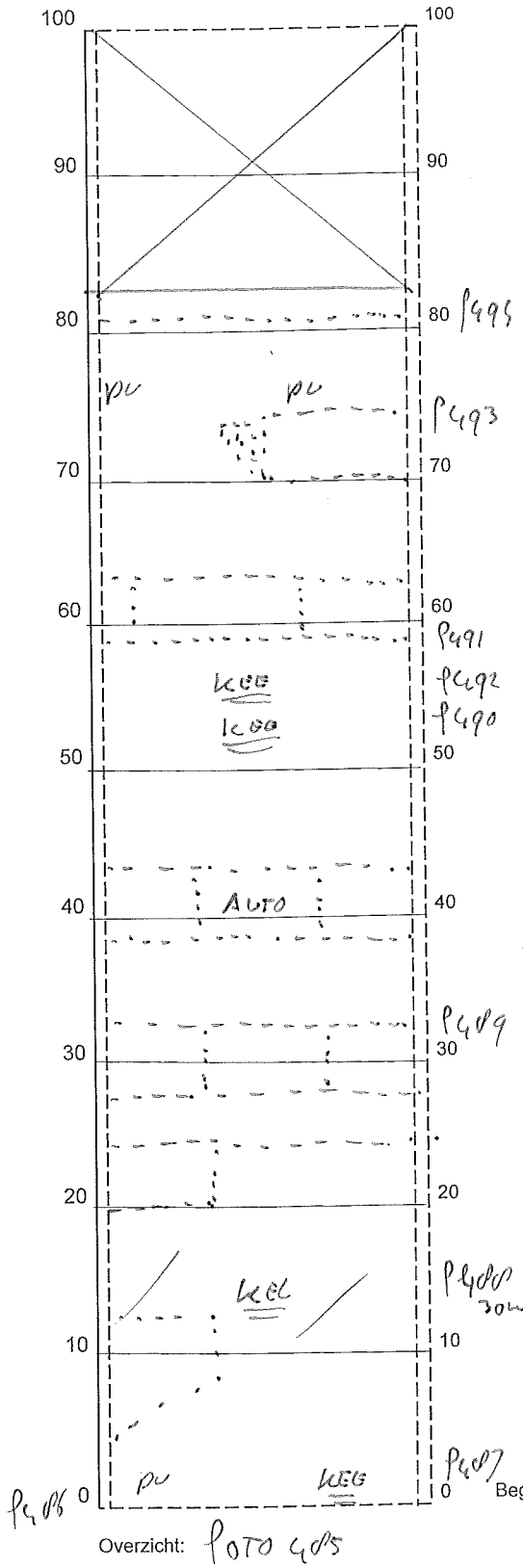

Overzicht: FOTO 495

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	4			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,006	%
				score
Kwaliteit Elementen	9		0,17	%
				score
Belijning			28,6	%

P495 overzicht
P486 TALUD
P487 AFWIJKENDE STEEN 1 KEE 6 STENEN
P488 KEL 6m²
P489 BELIJNING
P490 KEE 10 STENEN
P491 overzicht
P492 KEE 10 stenen
P493 Belijning
P494 TALUD KEL 1,5 % vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B21

Totale weglengte:

Lengte: 90 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 360 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

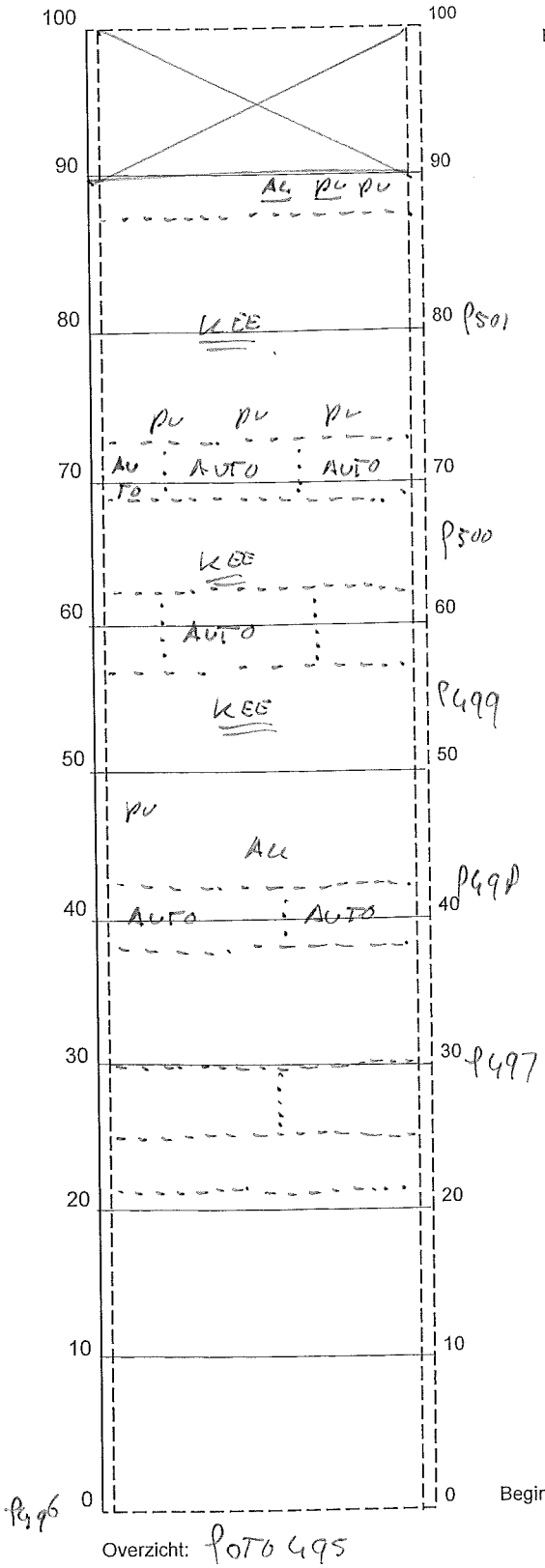

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden	5	3		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,3	%
				score
Belijning			3,0	%

FOTO 495 overzicht
FOTO 496 TALUD
FOTO 497 BELIJNING
FOTO 498 overzicht - BELIJNING
FOTO 499 KEE 20 STENEN
P500 KEE 10 STENEN
P501 KEE 20 STENEN
KEL 5,6 % vlies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B22

Totale weglengte:

Lengte: 93 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 332 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

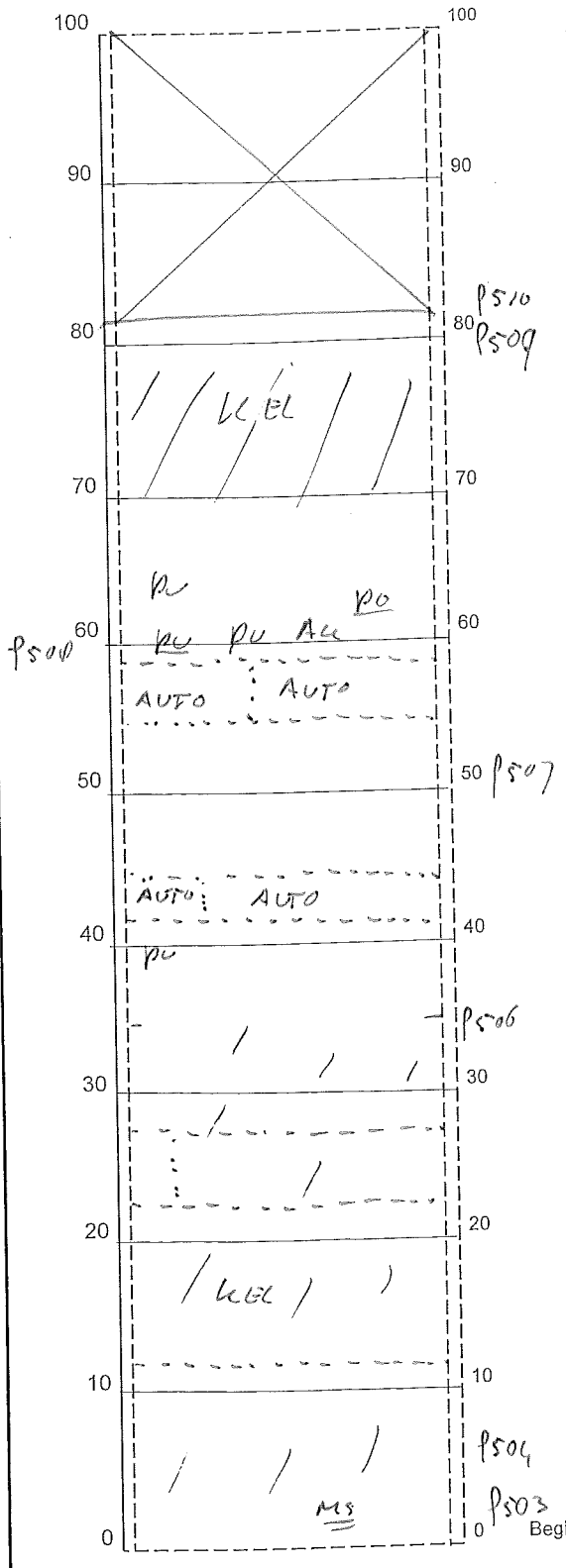

Overzicht: P502

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m¹
				score
Oneffenheden	4	2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	54,2		0,9	%
				score
Belijning			3,6	%

Foto 502 overzicht

Foto 503 MS 3m²

Foto 504 LEL 35+10m¹

Foto 505 overzicht

Foto 506 overzicht

Foto 507 overzicht

Foto 508 PU

Foto 509 LEL

Foto 510 overzicht

LEL 1,5 % vies

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven

Strooknummer: B23

Totale weglengte:

Lengte: 006 mtr.

Breedte: 4.00 mtr.

Oppervlakte: 344 m2

Wegvakonderdeel:

Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

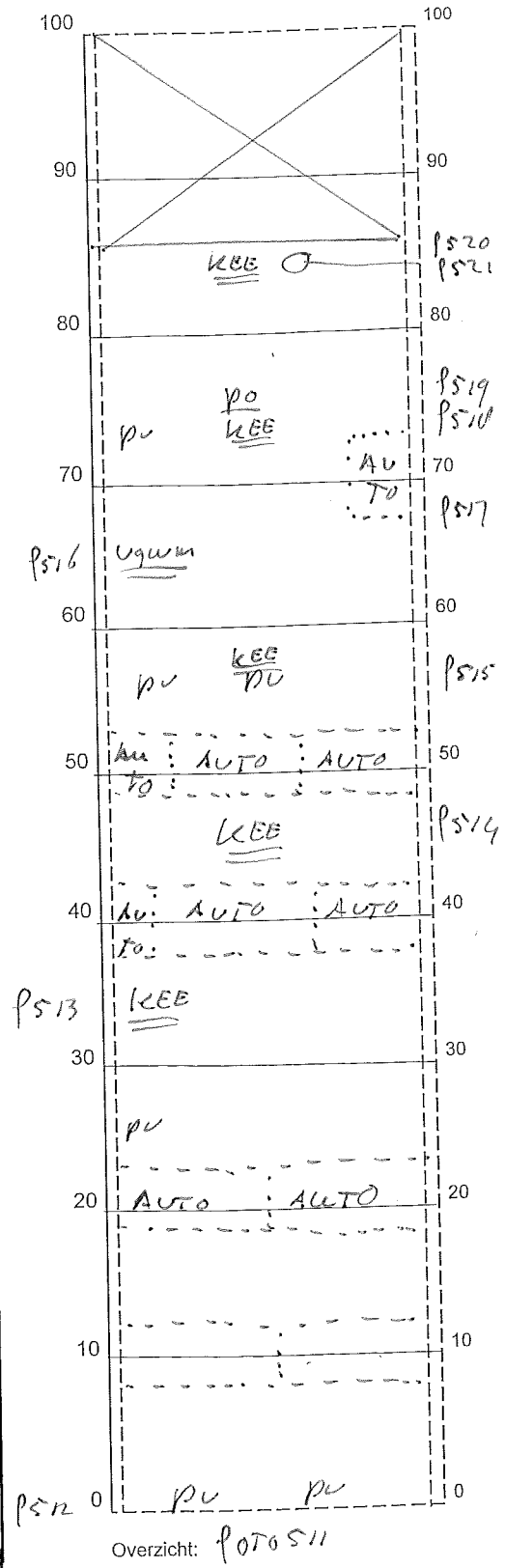

Overzicht: POTO 511

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	6	1		stuks
				score
Voegwijdte		0,3		%
				score
Kleurafwijking			0,06	%
				score
Kwaliteit Elementen			0,4	%
				score
Belijning			3,9	%

POTO 511 overzicht
POTO 512 TALUD
POTO 513 KEE 12 STENEN
POTO 514 KEE 20 STENEN
POTO 515 KEE 15 STENEN
POTO 516 UGWM 1m²
POTO 517 overzicht
POTO 518 KEE 10 stenen
POTO 519 PO
POTO 520 TALUD
POTO 521 KEE 10 STENEN
AFWIJKENDE kleur 10 stenen
KEL 0,706 vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** B24

Totale weglengte:

Lengte: ...96.. mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ..384.. m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

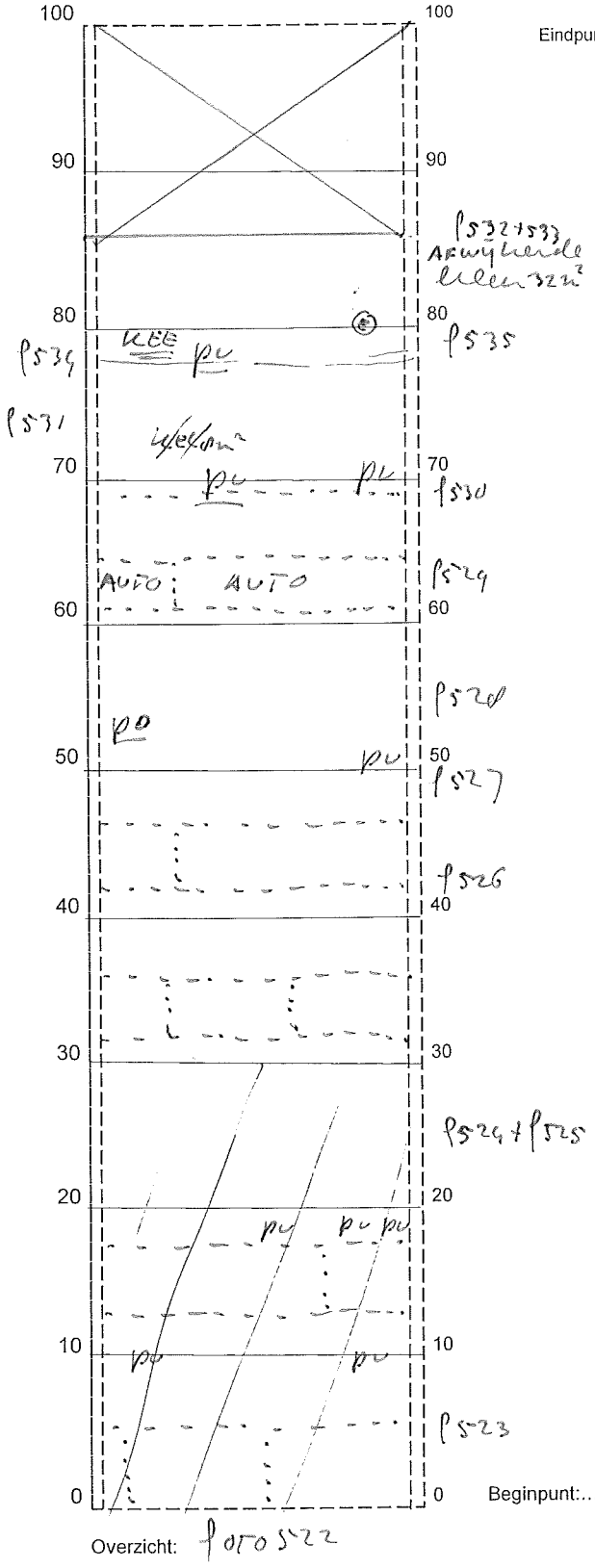

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	6	3		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			9,2	%
				score
Kwaliteit Elementen	37		0,06	%
				score
Belijning			4,4	%
				score
Gat			1	st.

foto 522 Overzicht
foto 523 KEL 30m'
foto 524 KEL
foto 525 DETAIL
foto 526 overzicht
foto 527 overzicht
foto 528 PO
foto 529 overzicht
foto 530 PU
foto 531 KEL 1m'
foto 532 AFWIJKENDE KLEUR 32m²
foto 533 AFWIJKENDE KLEUR
foto 534 PU KEE ISTEEN
foto 535 GAT

Beginpunt:.....

Overzicht: foto 522

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** B25

Totale weglengte:

Lengte: ..80.. mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 352 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

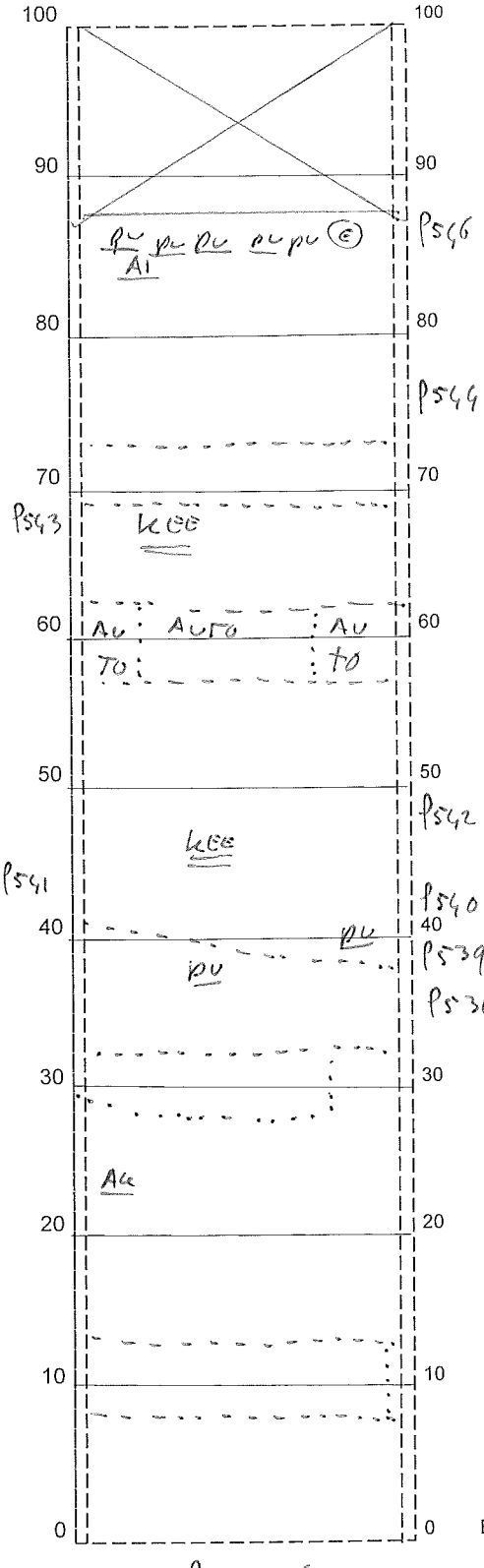

Overzicht: P0T0536

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden		0	1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,19	%
				score
Belijning			2,0	%
				score
Gat			1	st.

P0T0536 overzicht
P0T0537 TALud
P0T0530 overzicht
P0T0539 PU
P0T0540 PU
P0T0541 overzicht
P0T0542 KEE 10STENEN
P0T0543 KEE 20 STENEN
P0T0544 overzicht
P0T0545 TALud.
P0T0546 GAT - AI - PU
KEL 0,5% VRIES

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven

Strooknummer: B26

Totale weglengte:

Lengte: 0,0 mtr.

Breedte: 4.00 mtr.

Oppervlakte: 352 m2

Wegvakonderdeel:

Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

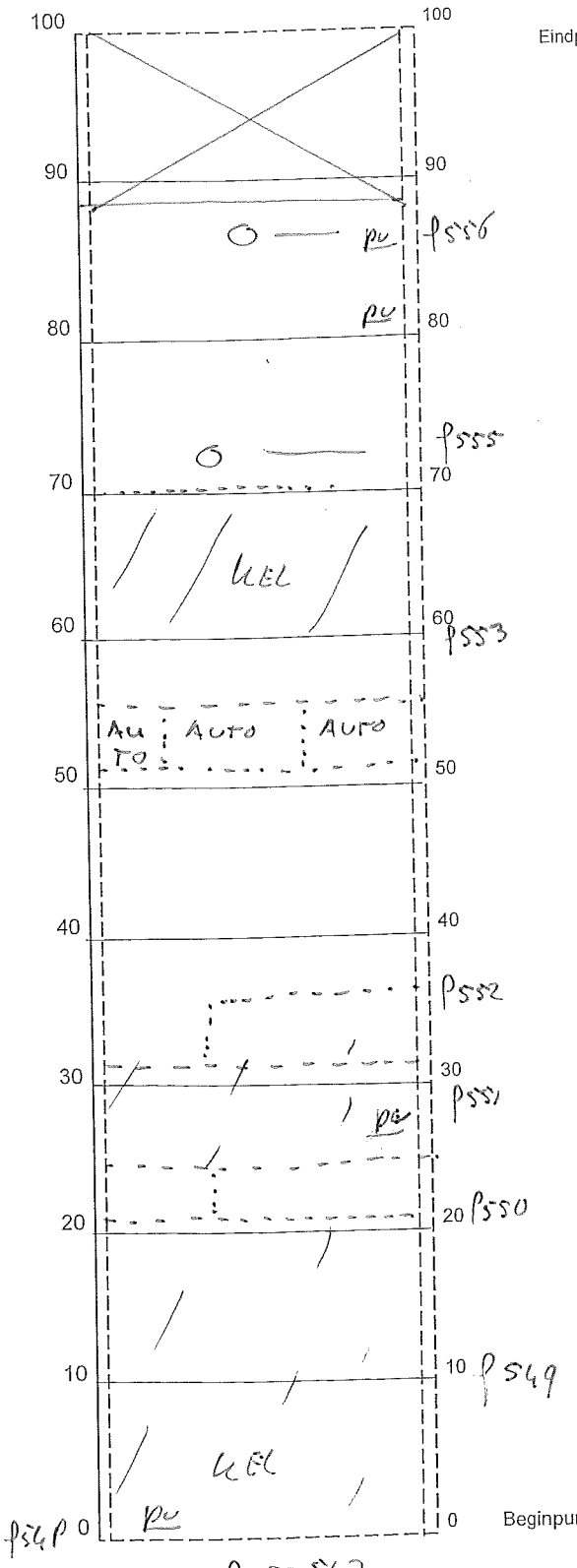

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden		4		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,12	%
				score
Kwaliteit Elementen	47,7			%
				score
Belijning			2,6	%

POTO 547 overzicht
POTO 548 talud
POTO 549 KEL 32 m'
POTO 550 overzicht
POTO 551 pu
POTO 552 overzicht
POTO 553 overzicht
POTO 554 overzicht
POTO 555 AFWIJKENDE STEEN 1
POTO 556 AFWIJKENDE STEEN 1P
KEL 2,8 vies

Beginpunt:.....

Overzicht: POTO 547

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B27

Totale weglengte:

Lengte: 80... mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 320 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

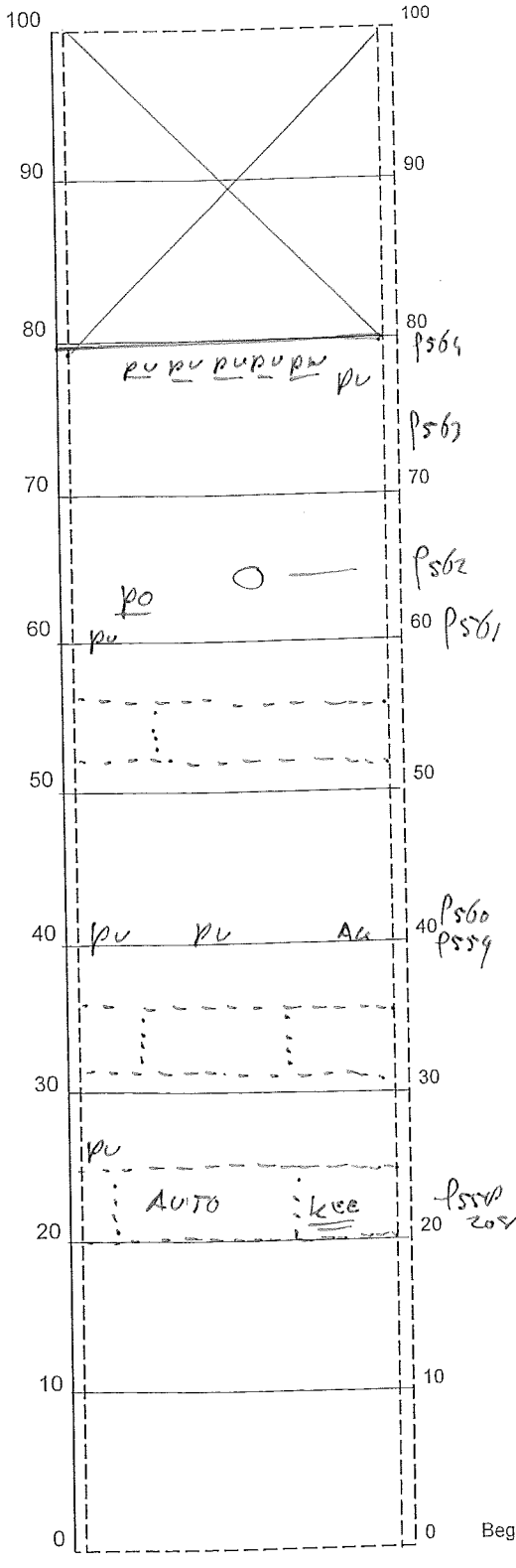

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	6	6		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,01	%
				score
Kwaliteit Elementen			0,14	%
				score
Belijning			3	%

Foto 557 overzicht
Foto 558 KEE 2e stenen
Foto 559 overzicht
Foto 560 AC
Foto 561 overzicht
Foto 562 AFWIJKENDE KLEUR 2 STENEN
Foto 563 overzicht
Foto 564 TALUD.
KEE 4,7 % vies

Beginpunt:.....

Overzicht: Foto 557

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** B2P

Totale weglengte:

Lengte: 70 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 280 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

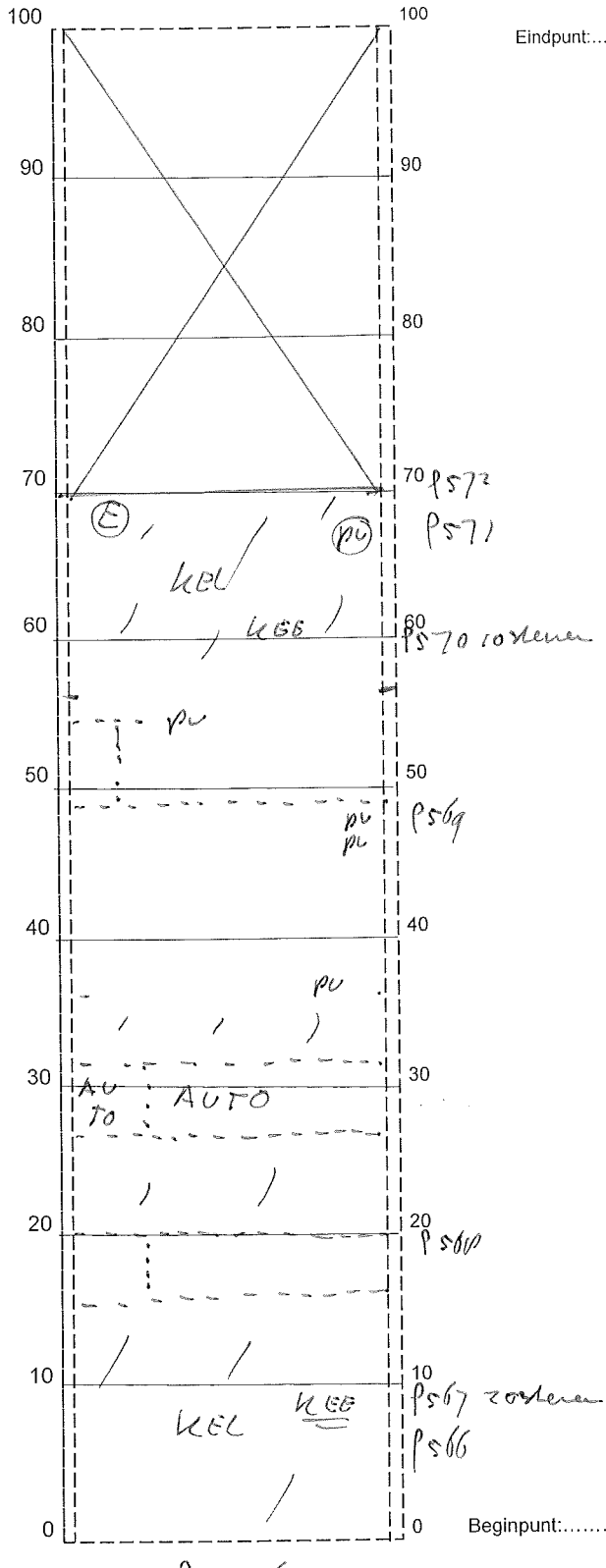

Overzicht: Foto 565

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	4		1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	72,0		0,24	%
				score
Belijning			2,6	%
				score
Gat			1	st.

Foto 565 overzicht
Foto 566 KEL 36+15m'
Foto 567 KEG 20 STENEN
Foto 568 overzicht
Foto 569 overzicht
Foto 570 KEG 10 STENEN
Foto 571 (PU)
Foto 572 gat
KEL 2,9 % ves

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B29

Totale weglengte:

Lengte: 60 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 240 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

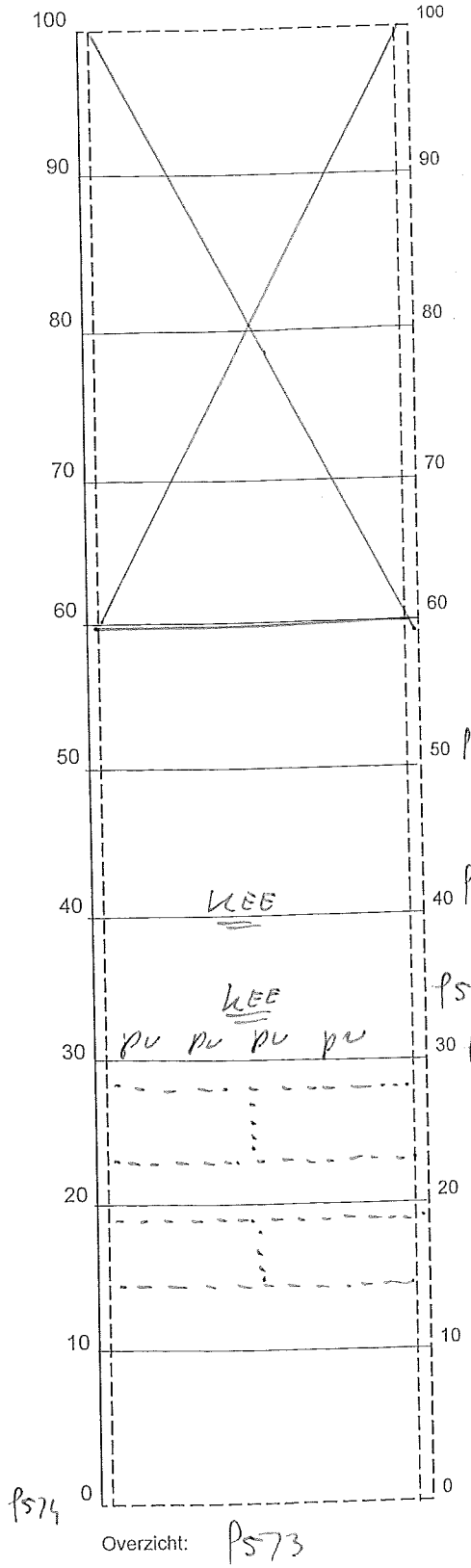

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m¹
				score
Oneffenheden	4			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,3	%
				score
Belijning			2,2	%

FOTO 573 overzicht
FOTO 574 talud
FOTO 575 overzicht
FOTO 576 PU + KEE STENEN
FOTO 577 KEE 30 STENEN
FOTO 578 overzicht.
KEE 6,3% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B30

Totale weglengte:

Lengte: 4.5 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 18 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

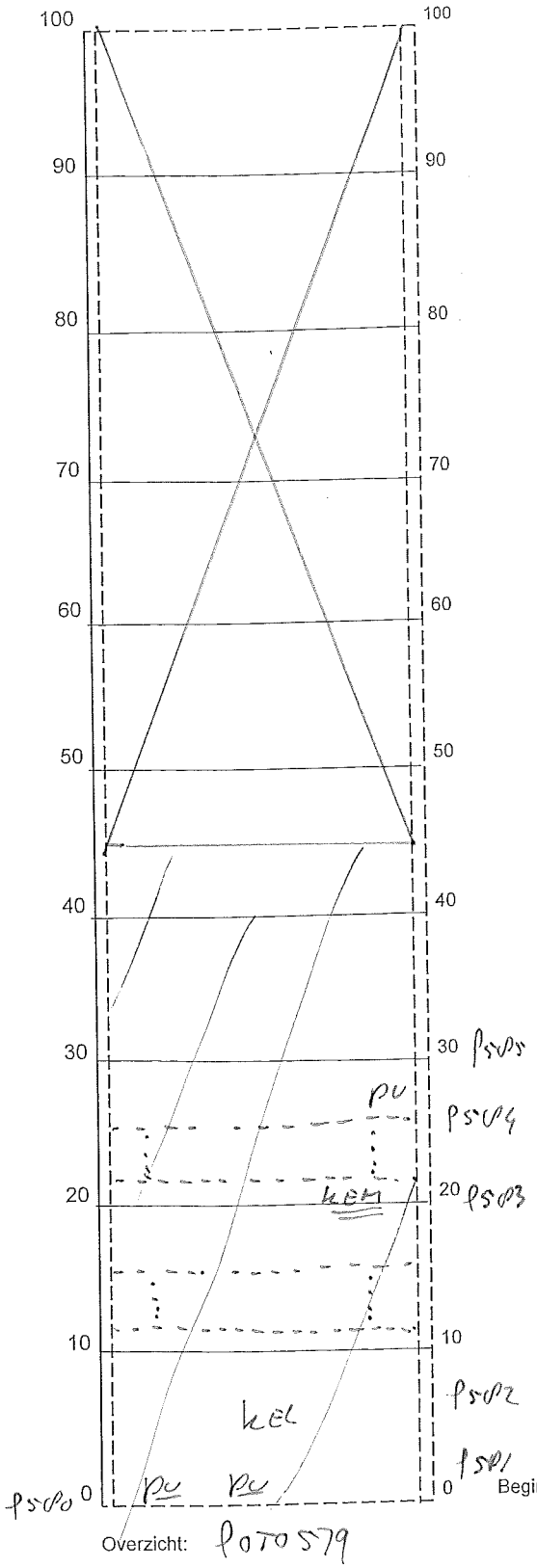

Overzicht: FOTO 579

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1	2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	99,45	0,55		%
				score
Belijning			4	%

FOTO 579 overzicht
FOTO SP0 talud
FOTO SP1 PU
FOTO SP2 KEL 100%
FOTO SP3 KEM 1m²
FOTO SP4 overzicht
FOTO SP5 talud
KEL 11,1 % vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B31

Totale weglengte:

Lengte: 30 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 152 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

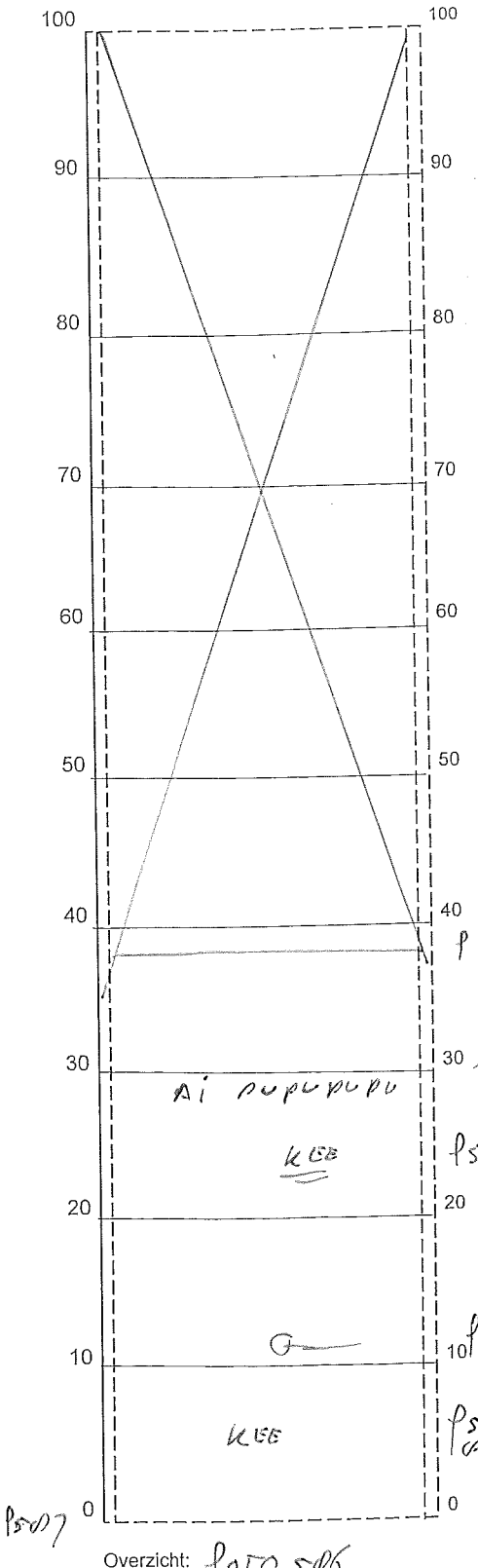

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	5			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,03	%
				score
Kwaliteit Elementen			0,30	%
				score
Belijning				%

P586 overzicht
P587 TALUD AFWIJKENDE KLEUR 1
P588 KEE & STENEN
P589 AFWIJKENDE STEEN 1
P590 KEE 20 stenen
P591 Ai
P592 TALUD
KEL 16,4 % vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B32

Totale weglengte:

Lengte: 20 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 112 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

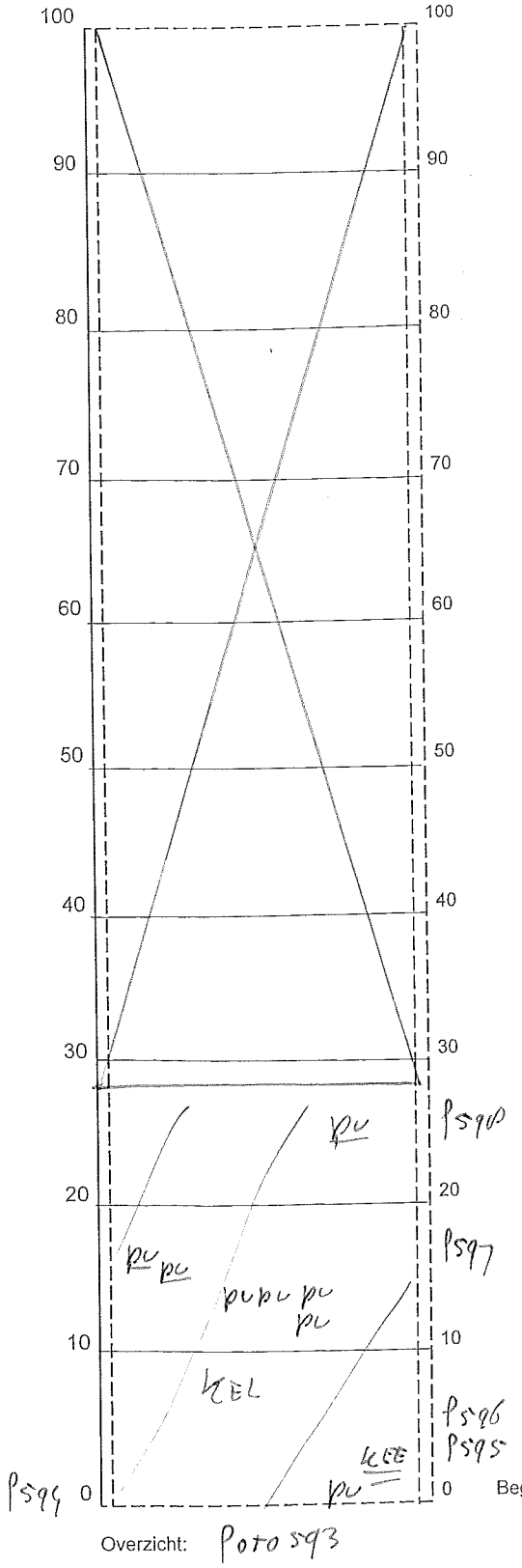

Overzicht: Foto 593

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	5	3		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,04	%
				score
Kwaliteit Elementen	99,06		0,1	%
				score
Belijning				%

Foto 593 overzicht

Foto 594 afwijkende kleur 2 stenen

Foto 595 kEL 5 stenen

Foto 596 kEL 100%

PS97 PU

PS90 talud

kEL 0,9 % vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: B33

Totale weglengte:

Lengte: 17 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 68 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

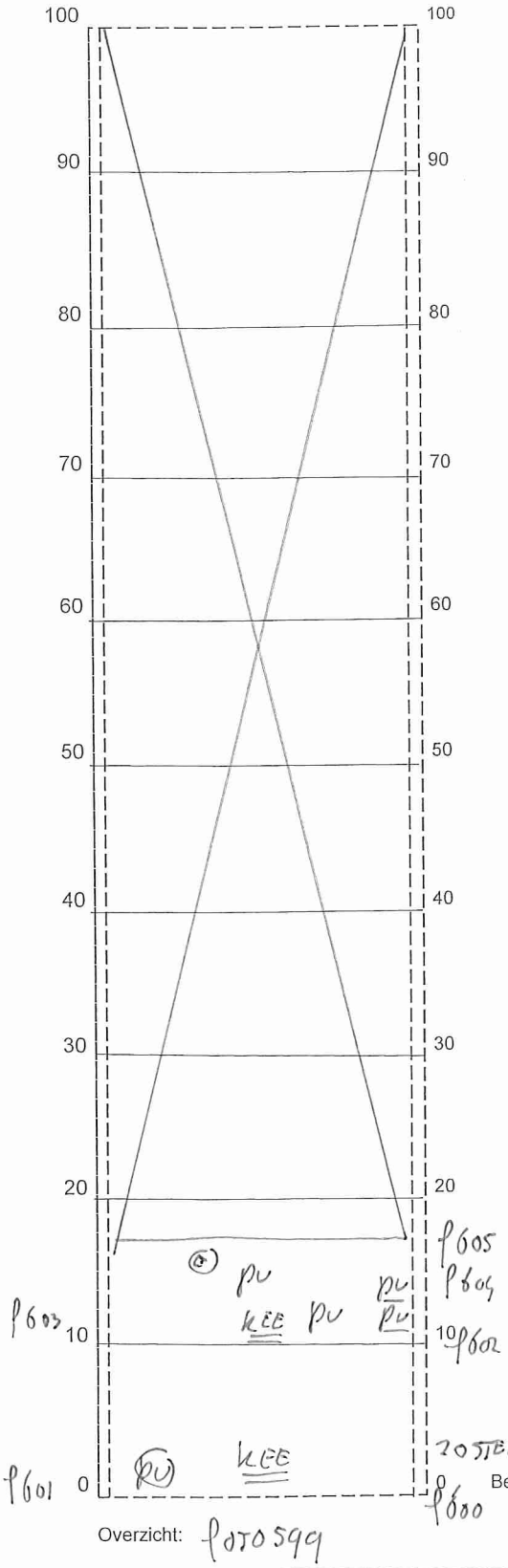

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2	2	1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			1,6	%
				score
Belijning				%
				score
Gat			1	st.

foto 599 overzicht

foto 600 TALUD

foto 601 (PV) KLEE 20 STENEN

foto 602 overzicht

foto 603 KLEE 30 STENEN

foto 604 ZAND

foto 605 GAT

KEL 100% vrij

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C1

Totale weglengte:

Lengte: ..4,5... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ..18..... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

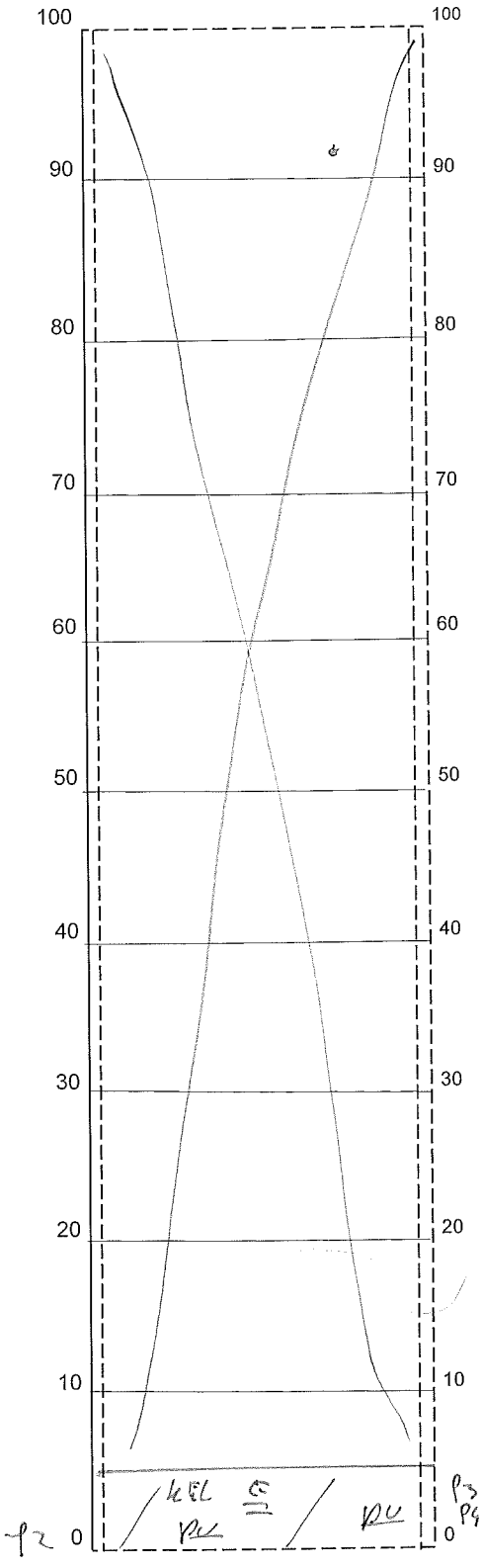

Overzicht: FOTO1

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden		2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	99,75		0,25	%
				score
Belijning				%

FOTO 1 OVERZICHT

FOTO 2 RU

FOTO 3 KUIL 2 STEEN

FOTO 4 RU

FOTO 5 KUIL 100 %

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: C2

Totale weglengte:

Lengte: 5.5 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 22 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

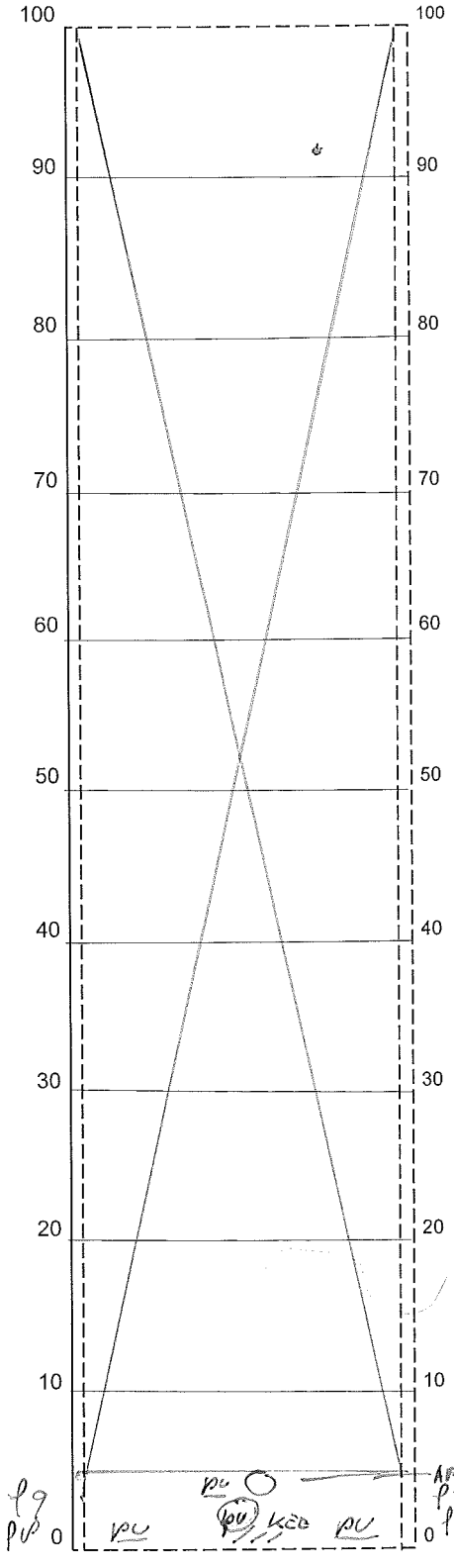

Overzicht: foto 6

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden		3	1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			1	%
				score
Kwaliteit Elementen			1	%
				score
Belijning				%

foto 6 overzicht
P7 PU
P8 PU
P9 PU
P11 AFWIJKENDE KLEUR 0,25 m²
KEE 99% UITS
KEE 10 stenen

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: C3

Totale weglengte:

Lengte: 10 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 40 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

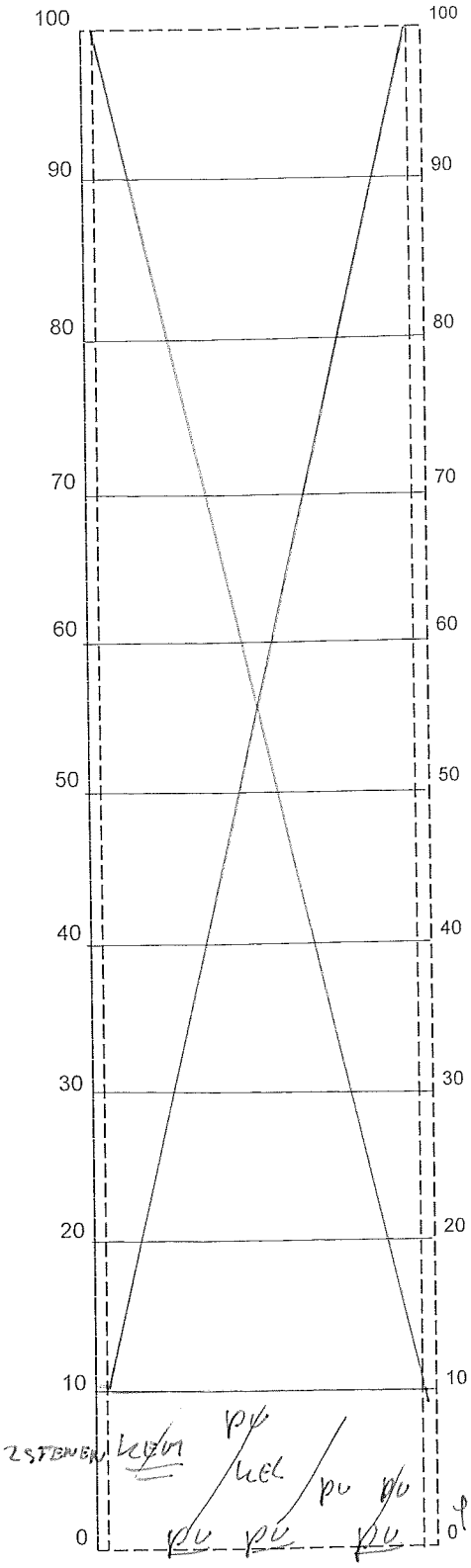

Overzicht: FOTO 10

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^{-1}
				score
Oneffenheden	3	3		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	70	0,11		%
				score
Belijning				%
				score
Gat			1	st.

p10 overrijdt
p12 GAT
p13 KEL 70%
KEM 2 STENEN
KEL 70% NES

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: C4

Totale weglengte:

Lengte: 13 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 42 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

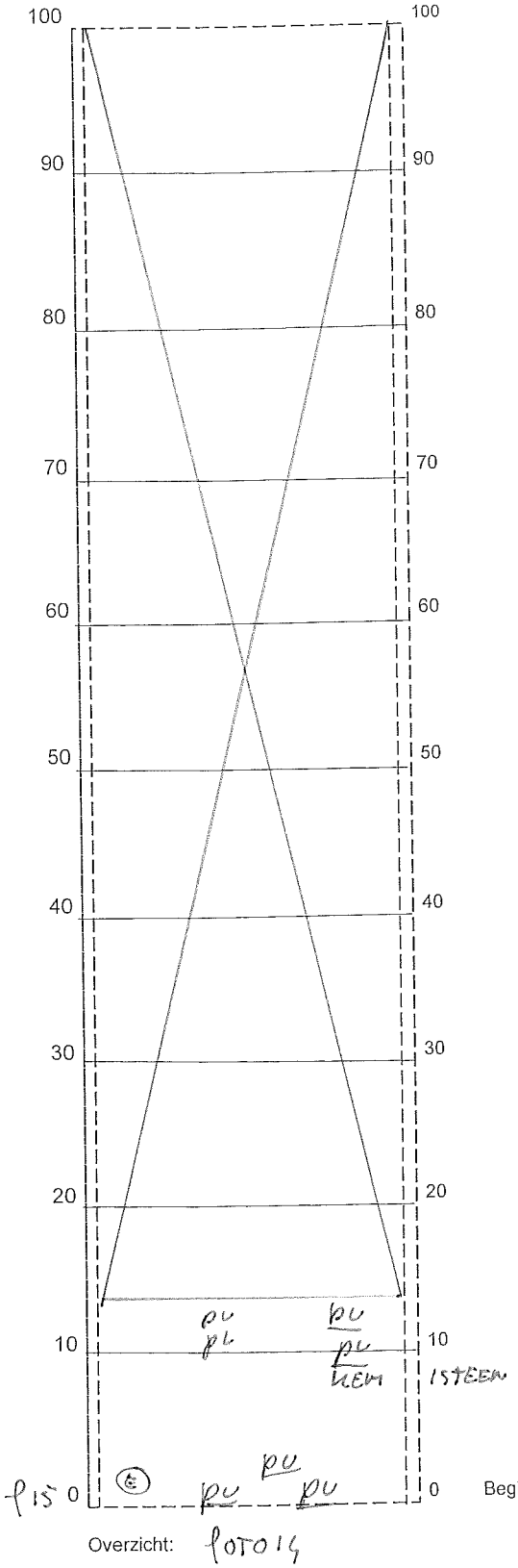

Overzicht: FOTO 14

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2	5		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%
				score
Gat			1	st.

P14 overzicht

P15 GAT

HEL 100% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: C5

Totale weglengte:

Lengte: 17 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 68 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

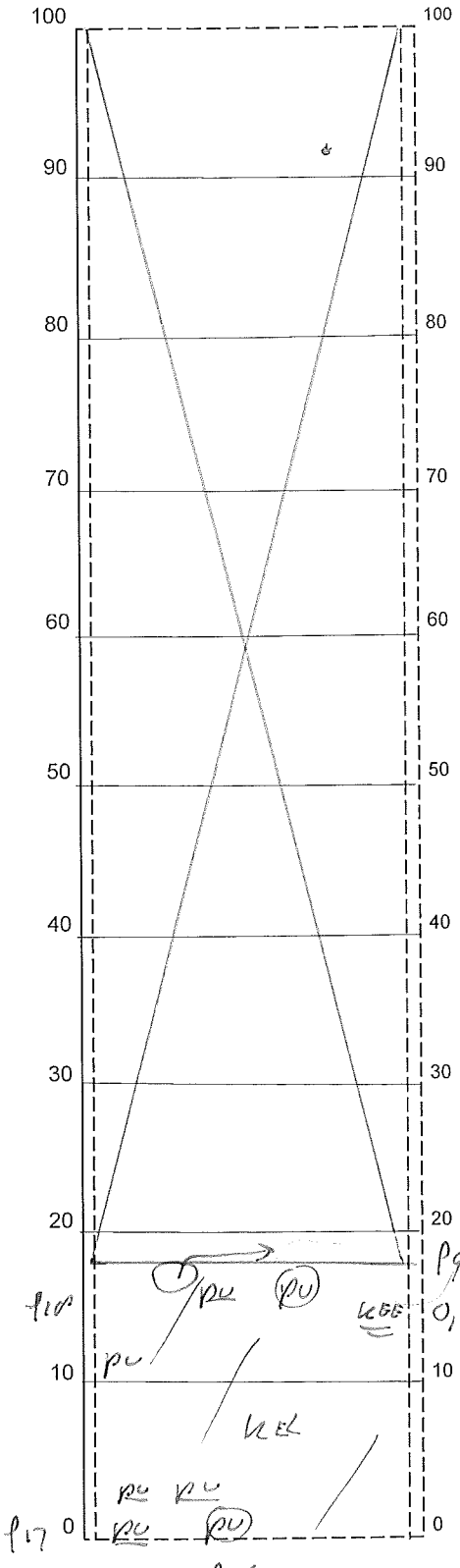

Overzicht: P16

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m¹
				score
Oneffenheden	1	4	1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			5	%
				score
Kwaliteit Elementen	94,3		0,7	%
				score
Belijning				%

P16 overzicht

P17 PU

P18 PU

P19 4m² afwijkende kleur

KEL 100%

KBE 0,5m²

KEL 100% inés

P9 4m² afwijkende kleur

P18 KBE 0,5m²

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C6

Totale weglengte:

Lengte: 10 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 72 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

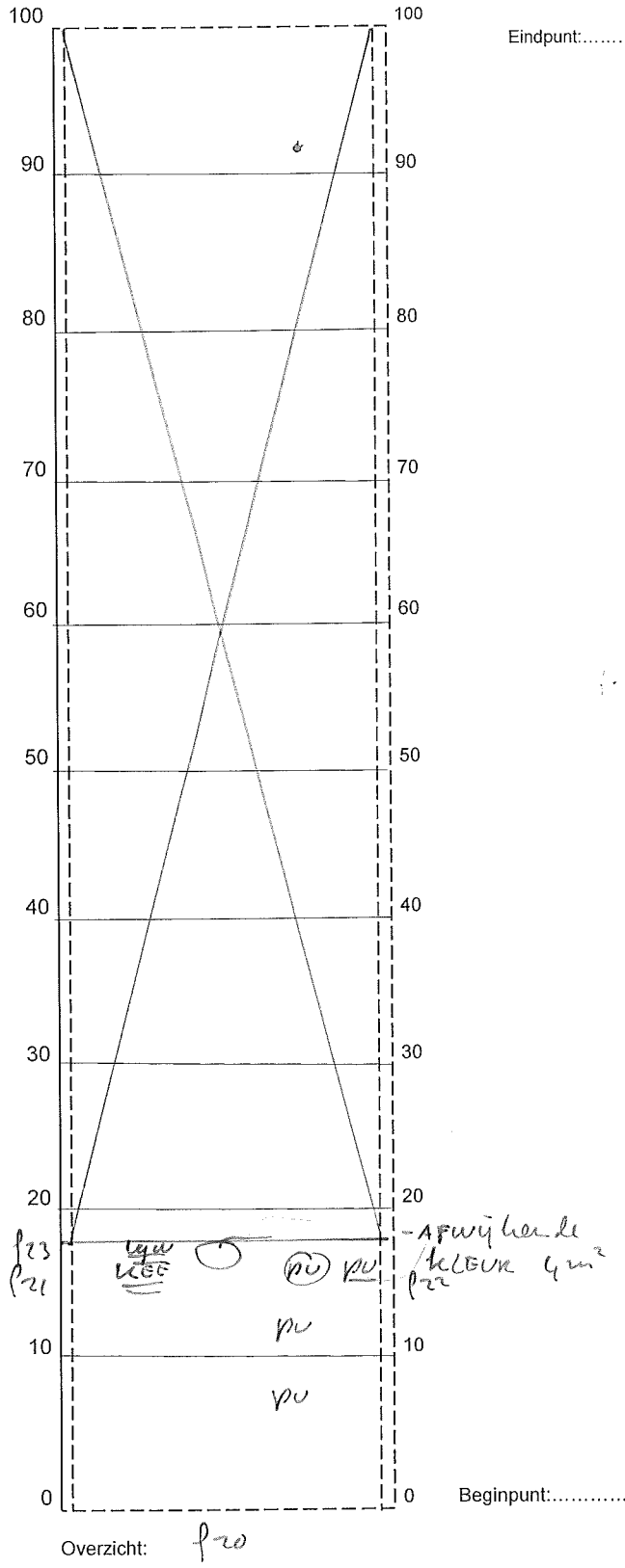

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2	1	1	stuks
				score
Voegwijdte			1,4	%
				score
Kleurafwijking			5,5	%
				score
Kwaliteit Elementen			0,34	%
				score
Belijning				%

f20 overzicht
f21 PU
f22 UgwE.1
f23 KEE 0,25m²
KEL 100% vies
Afwijkende kleur 4m²

Beginpunt:.....

Overzicht: f20

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** 7

Totale weglengte:

Lengte: 24 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 96 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

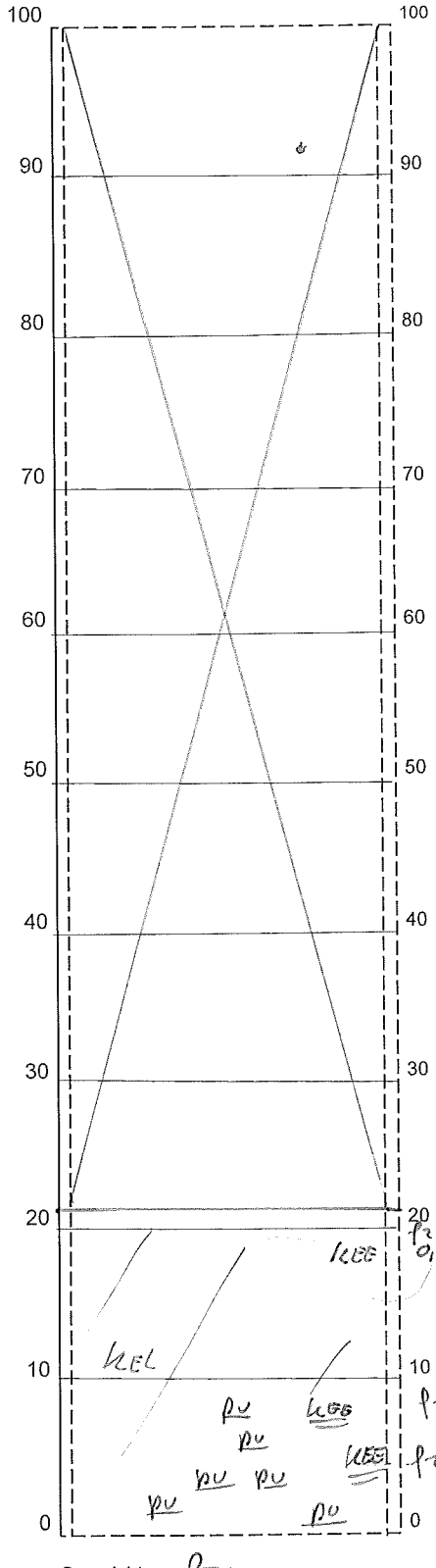

Overzicht: P24

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden		6		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			9,5	%
				score
Kwaliteit Elementen	90,2		0,3	%
				score
Belijning				%

P24 overzicht
P25 KEE 1st een
P26 KEE 0,25 m²
Afwijkende kleur 8m²
KEL 100%
KEL 31% vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** CV

Totale weglengte:

Lengte: 22 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** PP m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

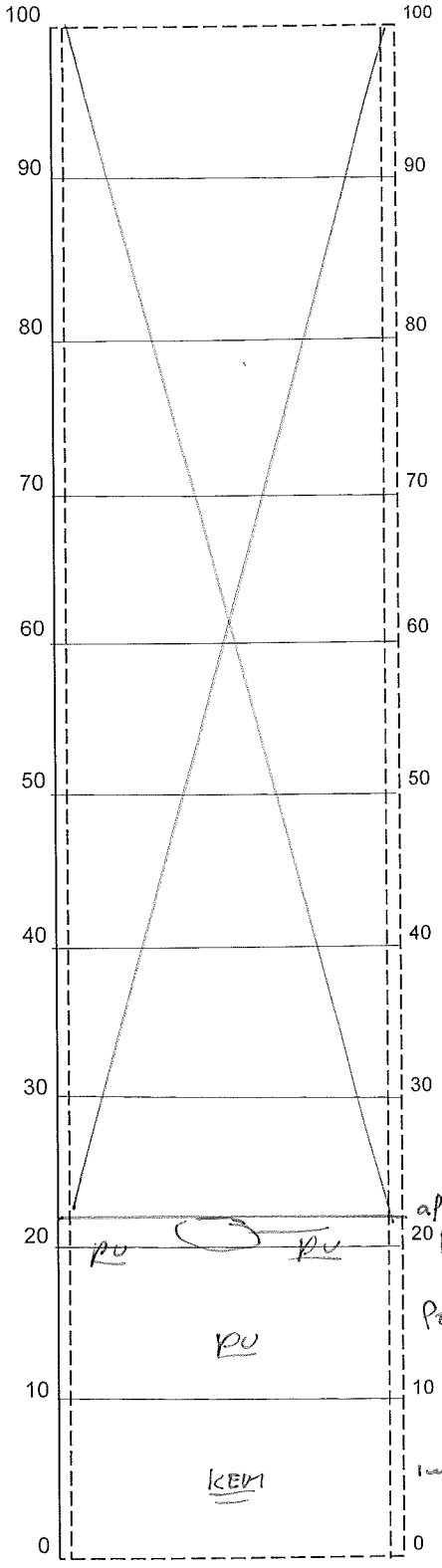

Overzicht: P27

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden		3		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			4,5	%
				score
Kwaliteit Elementen		1,1		%
				score
Belijning				%

P27 overzicht
PRP afwatering
P29 TALUD
KEM 1m²
P30 afwijkende kleur 4m²
KEL 57% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C 9

Totale weglengte:

Lengte: ..24... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ..96.... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

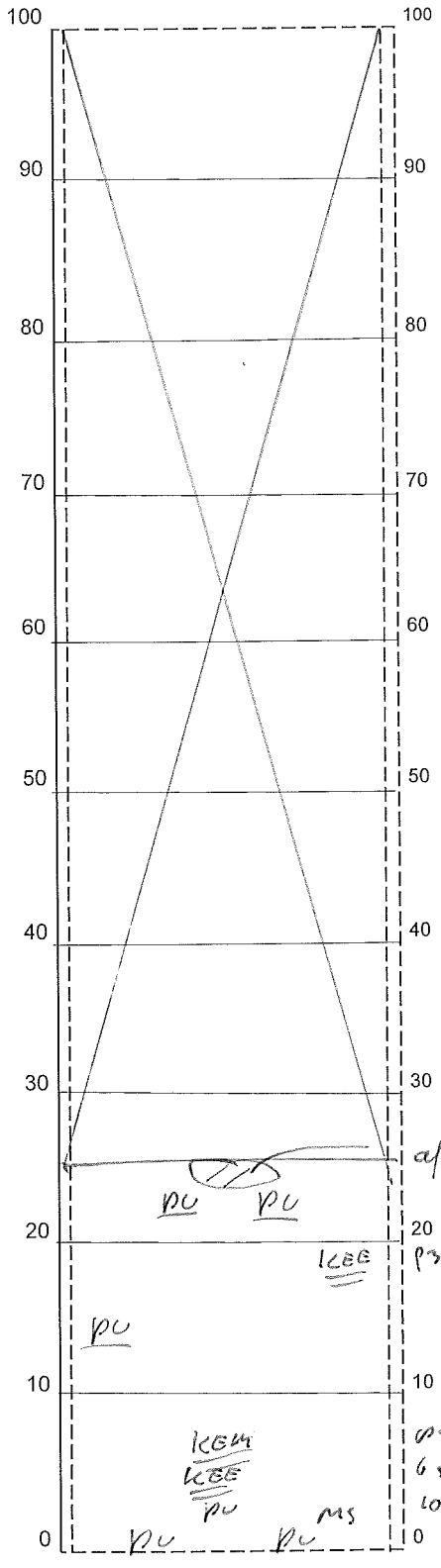

Overzicht: P31

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3	3		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			12,5	%
				score
Kwaliteit Elementen	12,5	0,19	0,62	%
				score
Belijning				%

P31 overzicht
P32 afwijking
P33 ICEE 1 STEEN
ICEM 6 STENEN
P34 Afwijkende kleur 12 m²
ICEE 7 STENEN
P35 ICEL 12 m².
MS 10 STENEN
ICEL 10,4% vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C 10

Totale weglengte:

Lengte: 23 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 92 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

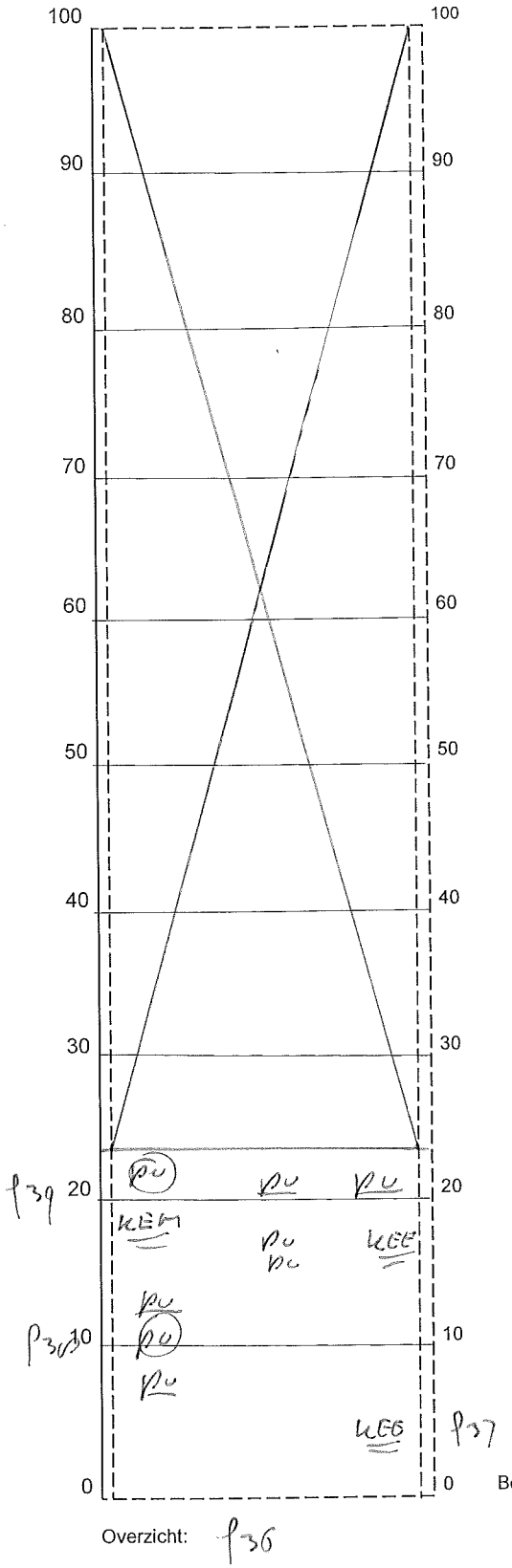

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2	4	2	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen		0,53	0,40	%
				score
Belijning				%

p36 overzicht
p37 KEG 20 stenen
KEM 22 stenen
p30 (PU)
p39 (PU) TALUD
KEG 70% is vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C11

Totale weglengte:

Lengte: 20 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 80 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

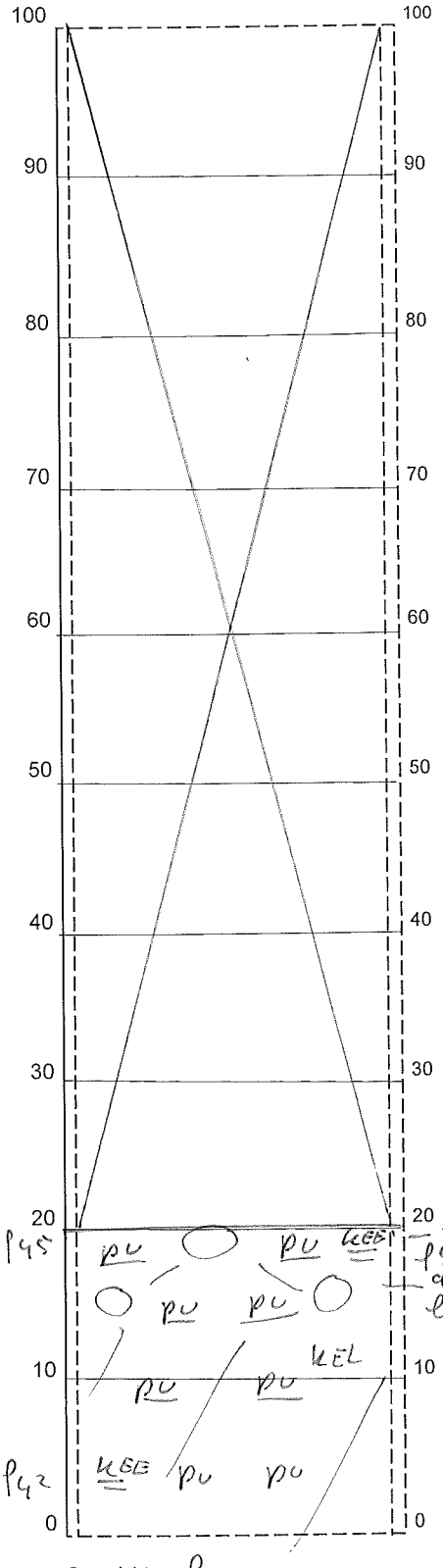

Overzicht: foto 40

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2	6		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			12,5	%
				score
Kwaliteit Elementen	0,4	0,03	0,03	%
				score
Belijning				%

foto 40 overzicht
foto 41 PU
foto 42 KEE 10 steen
foto 43 KEN 1 STEEN
KEL 100 %
AFWIJKENDE KLEUR 10 m².
foto 44 KEE. 10 steen
foto 45 KEE 10 steen
KEL 50 % NES

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C12

Totale weglengte:

Lengte: 20 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 80 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

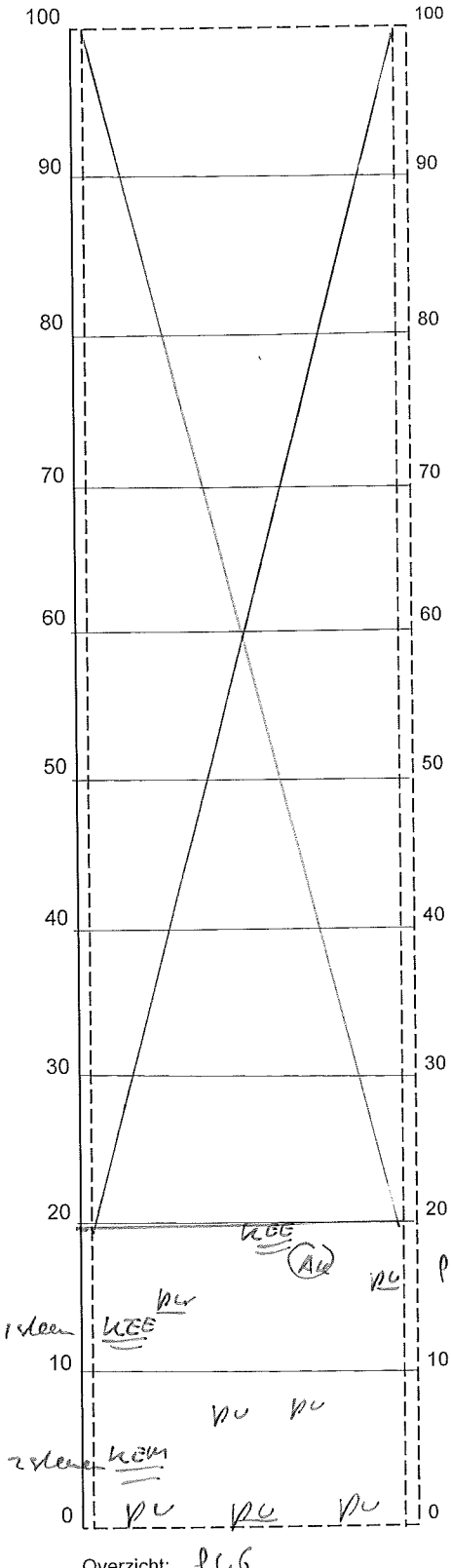

Overzicht: P46

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	6	3	1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen		0,05	0,3	%
				score
Belijning				%

foto 46 overzicht
foto 47 AK
foto 48 KEE overleven
KEE 100% uits
KEM 2 STENEN

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C13

Totale weglengte:

Lengte: 20 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 80 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

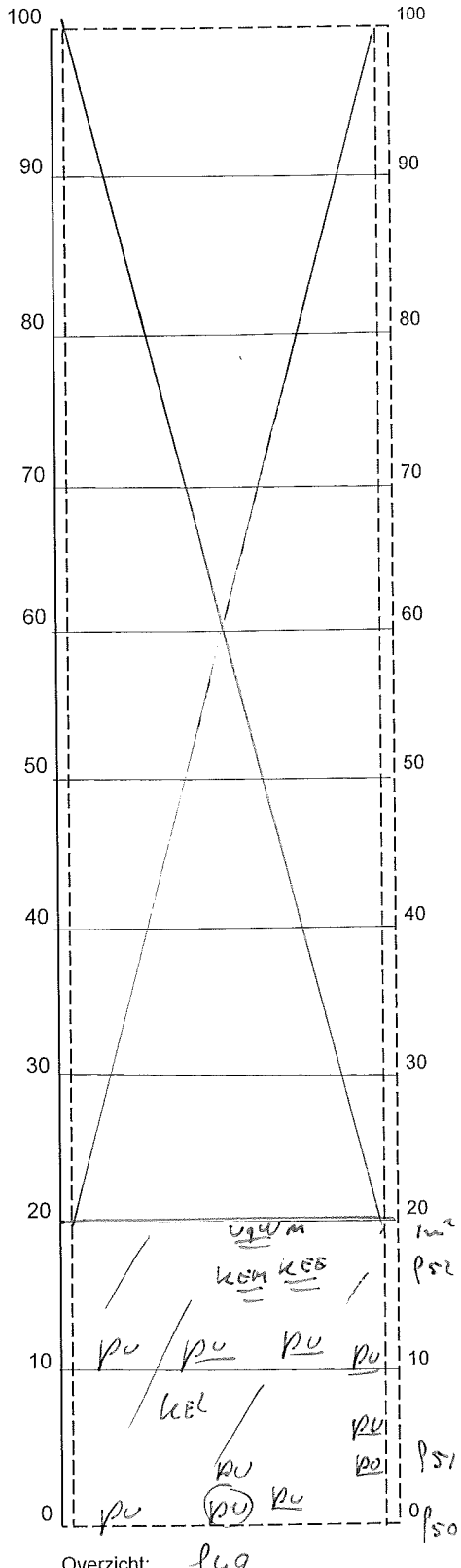

Overzicht: P49

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3	6	1	stuks
				score
Voegwijdte		1,25		%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	99,7	0,27	0,03	%
				score
Belijning				%

foto 49 overzicht
foto 50 (PU)
foto 51 PO
foto 52 KGE 1 steen
KGM 10 stenen
KGL 100%
foto 53 ugwm
KEL 6,3% vies

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C14

Totale weglengte:

Lengte: 20 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 80 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

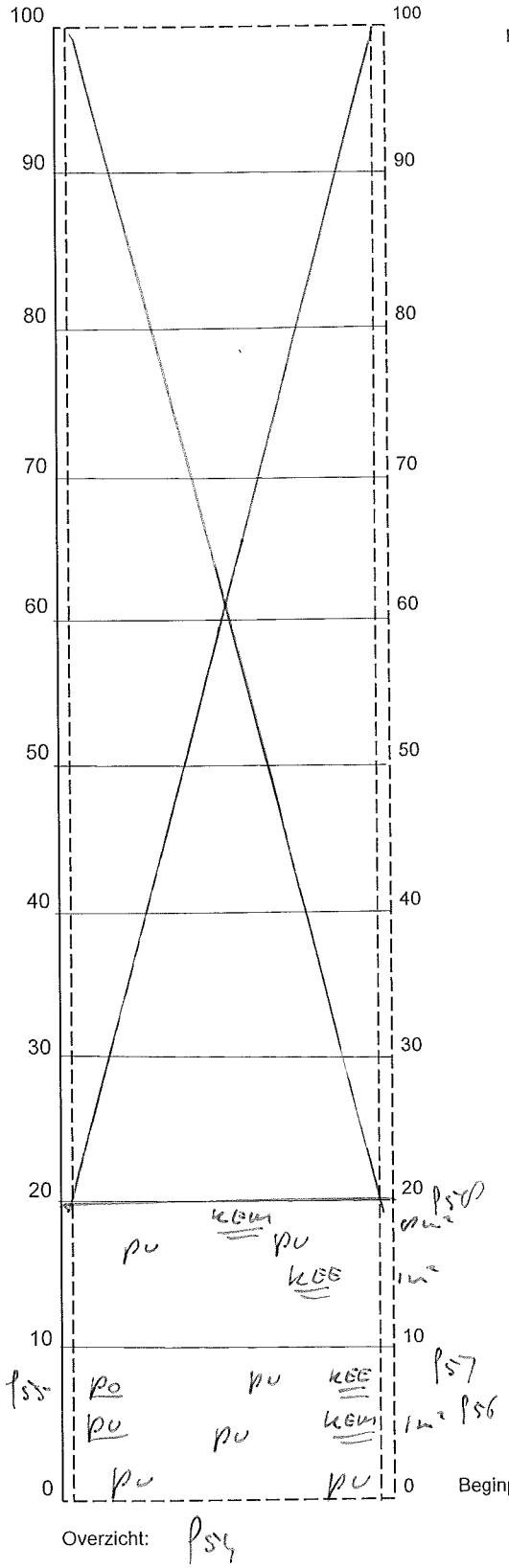

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	6	2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen		11,2	1,3	%
				score
Belijning				%

FOTO 54 overzicht
FOTO 55 PO
FOTO 56 KEM 1m²
FOTO 57 KEE 3 STENEN + 1m²
FOTO 58 KEM 8m²
KEL 100% vies

Beginpunt:.....

Overzicht: P54

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C 15

Totale weglengte:

Lengte: 27 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 108 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

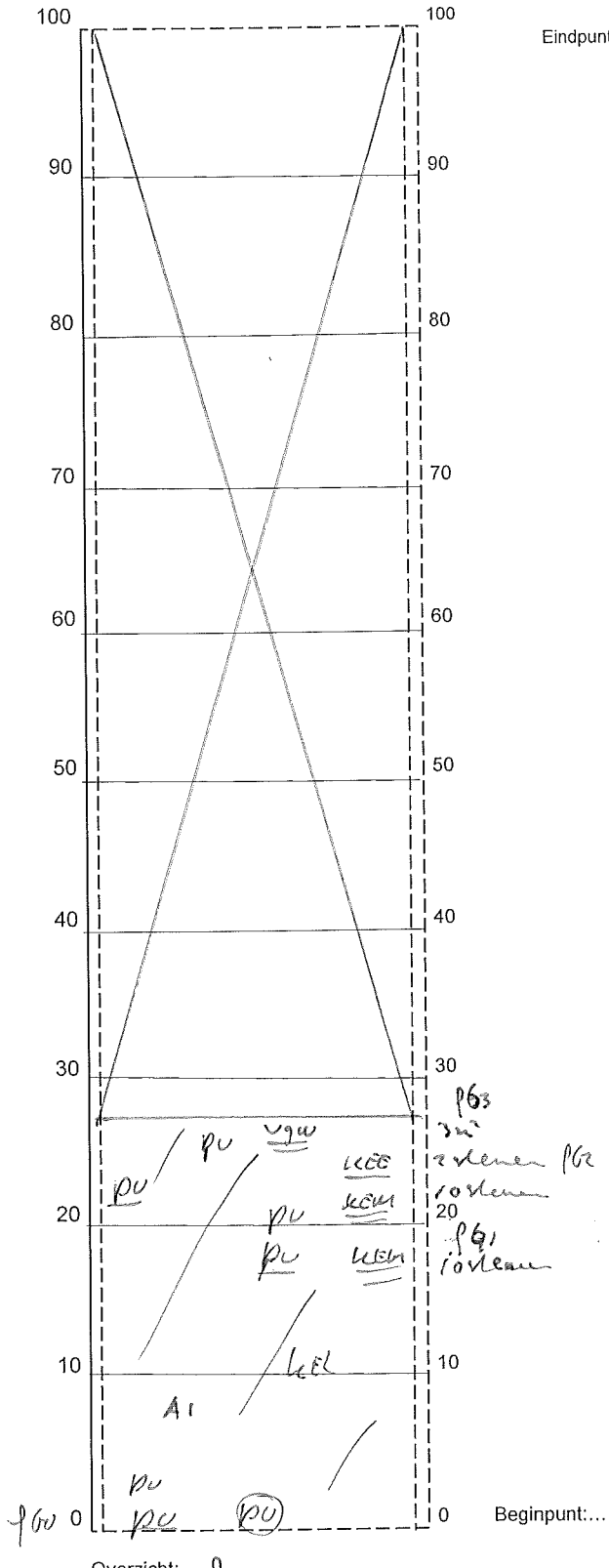

Overzicht: P59

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	4	3	1	stuks
				score
Voegwijdte		2,7		%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	99,86	0,4	0,01	%
				score
Belijning				%

foto 59 overzicht
foto 60 (PU)
foto 61 PU
KEEM 20 STENEN
foto 62 KEEL 2 STENEN
foto 63 UGW 3 m²
KEEL 100 %
KEEL 37 % 1 NES

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C16

Totale weglengte:

Lengte: 33 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 132 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

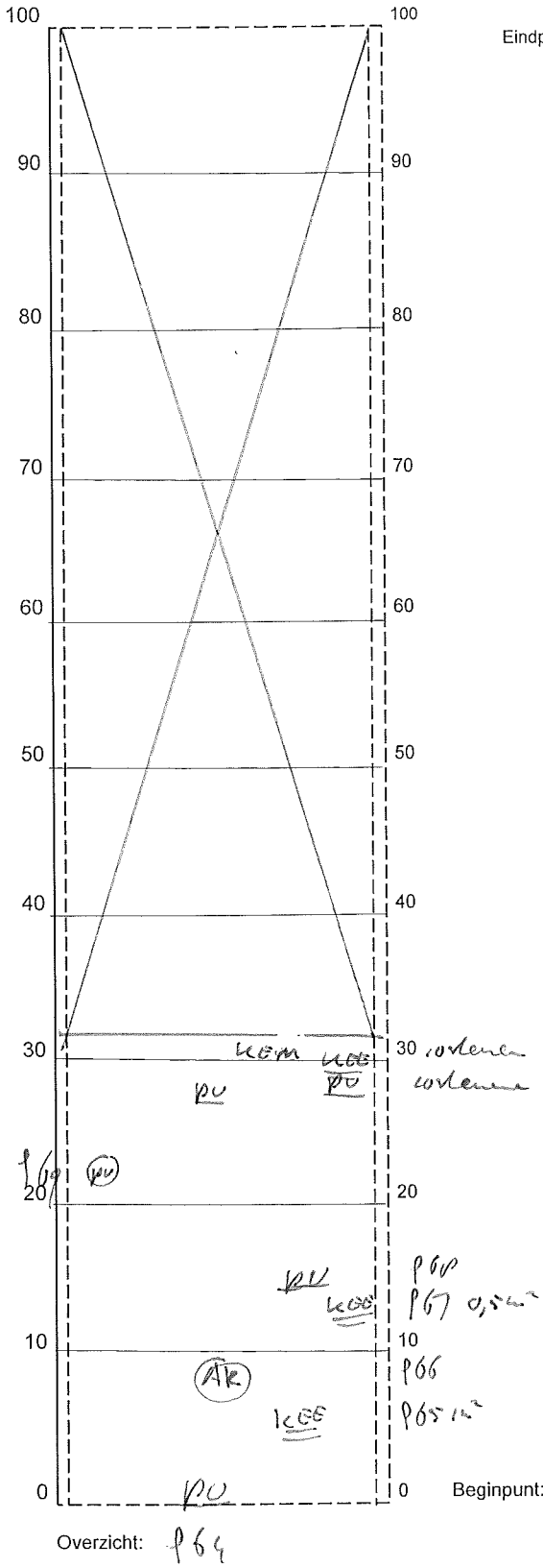

Overzicht: P64

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden		4	2	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen		0,17	1,3	%
				score
Belijning				%

Foto 64 overzicht
Foto 65 KEE 1m²
Foto 66 (AK)
Foto 67 KEE 0,5m²
Foto 68 KEE
Foto 69 (PU)
Foto 70 KEE
KEL 30% vies (kop talud)

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C17

Totale weglengte:

Lengte: ....3.7. mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ....440.... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

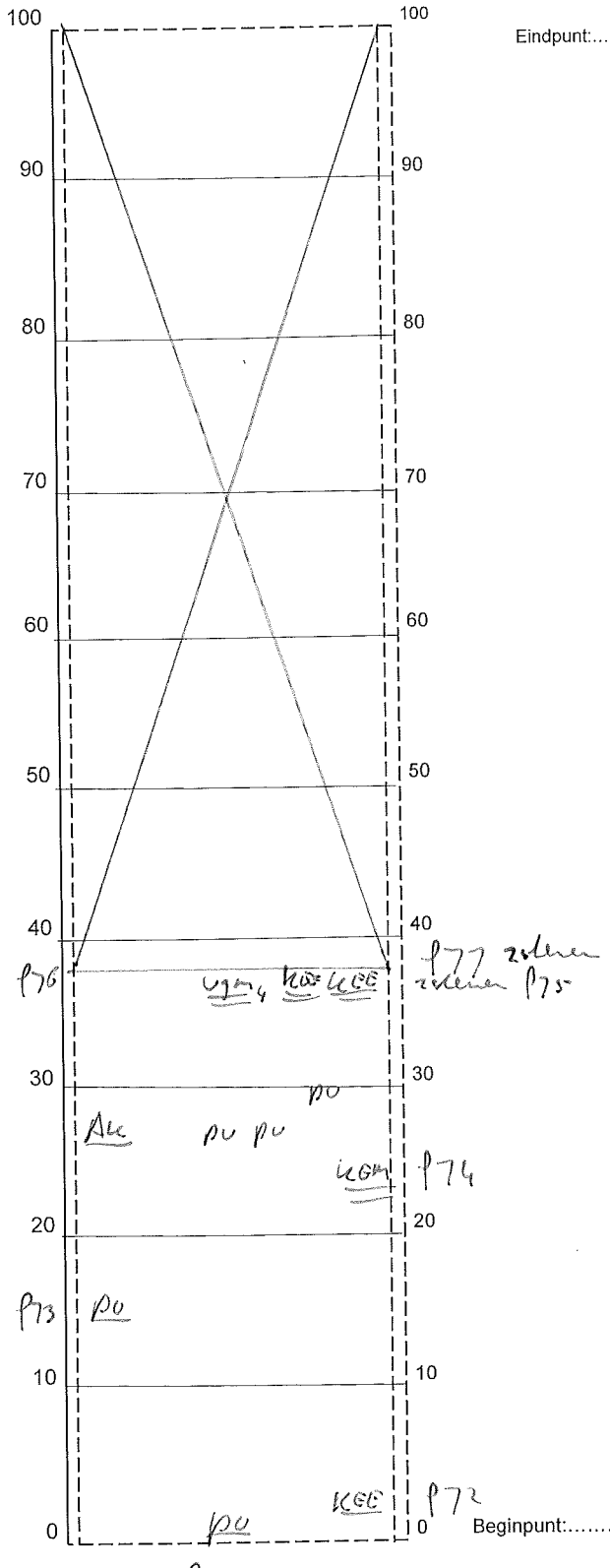

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden	3	3		stuks
				score
Voegwijdte		2,7		%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen		0,3	0,1	%
				score
Belijning				%

FOTO 71 overzicht
FOTO 72 KEE 3 STENEN
FOTO 73 PU
FOTO 74 KEN 20 STENEN
FOTO 75 KEE 2 STENEN
FOTO 76
FOTO 77 KEE 2 STEEN
KEL 40 % VIES

Beginpunt:.....

Overzicht: P71

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C1P

Totale weglengte:

Lengte: 43 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 172 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

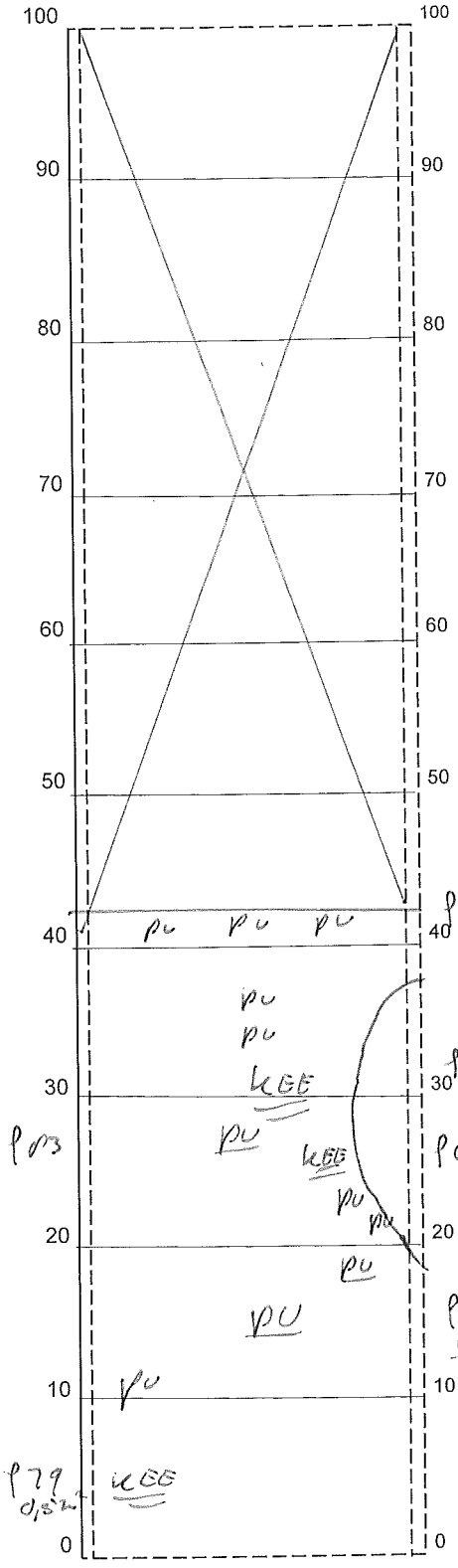

Overzicht: foto 7P

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	0	3		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,6	%
				score
Belijning				%

foto 7P overzicht
foto 79 KEE 0,5m²
foto 00 overzicht met cirkel
foto 01 PU
foto 02 KEE 6 stenen
foto 03 PU
foto 04 KEE 20 STENEN
KEE 100% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C19

Totale weglengte:

Lengte: ...16..... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** .....64..... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

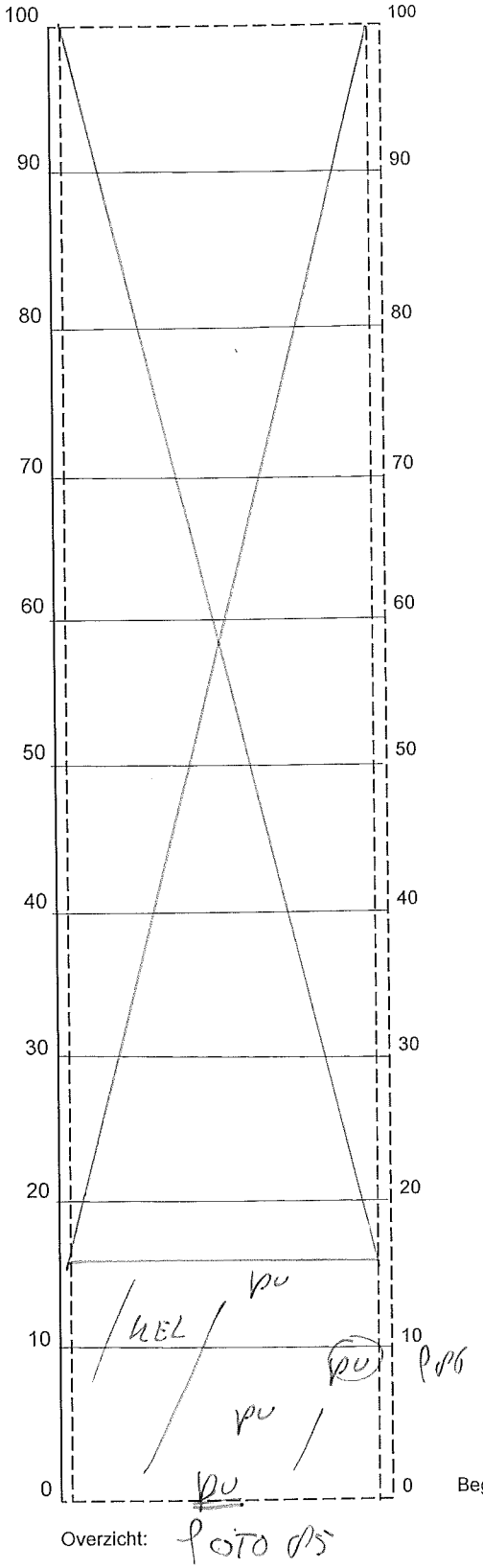

Overzicht: foto d5

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3	1	1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	100			%
				score
Belijning				%

foto d5 overzicht
foto d6 (pu)
HEL 100%
HEL 31,3% hies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C20

Totale weglengte:

Lengte: 13 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 40 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

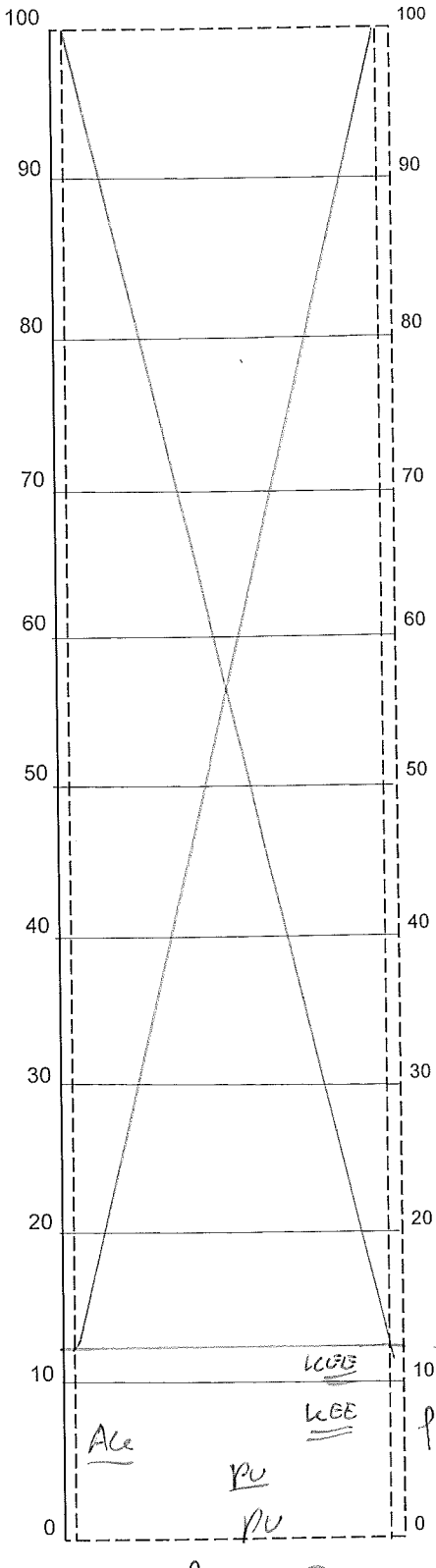

Overzicht: foto 07

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1	2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,65	%
				score
Belijning				%

foto 07 overzicht
foto 08 PU + KEE 10 stenen
foto 09 KEE 9 STENEN
KEE 03 vies

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C21

Totale weglengte:

Lengte: ....9.... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ....36.. m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

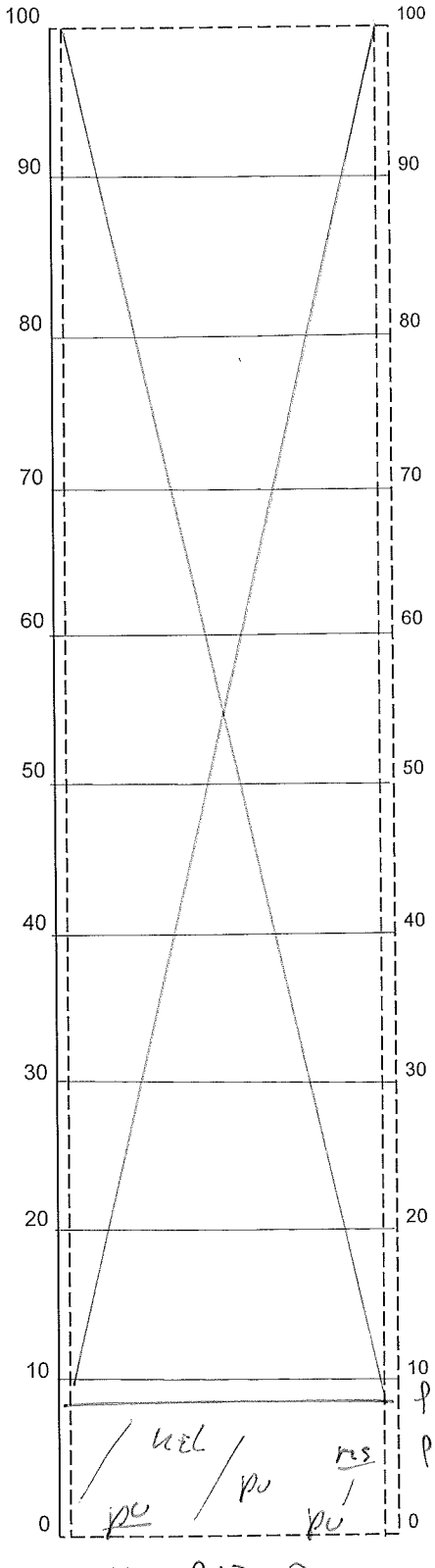

Overzicht: POTO 90

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden	2	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	90,0		12	%
				score
Belijning				%

POTO 90 overzicht
POTO 91 MS
P92 EINDPUNT VAN INSPECTIE
KEL 100 %
KEL 97,8 % MES

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C22

Totale weglengte:

Lengte: ....52.... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ....20.... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

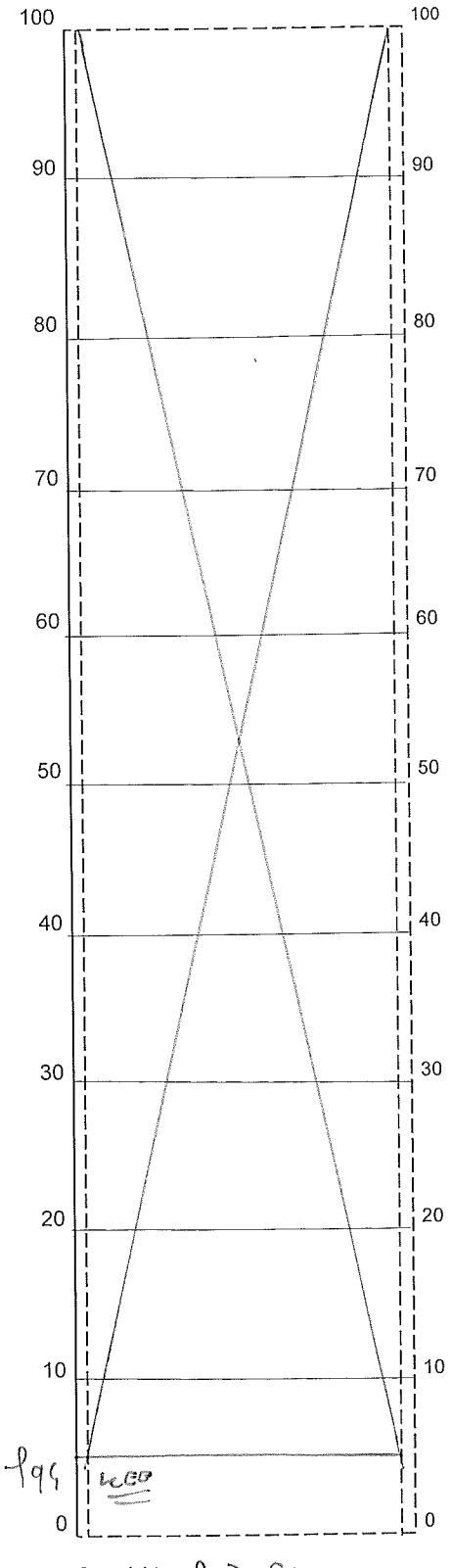

Overzicht: foto 93

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,2	%
				score
Belijning				%

foto 93 overzicht
foto 96 KEE 3 STENEN
KEL 25% vrij

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C23

Totale weglengte:

Lengte: ...3... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ..12..... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

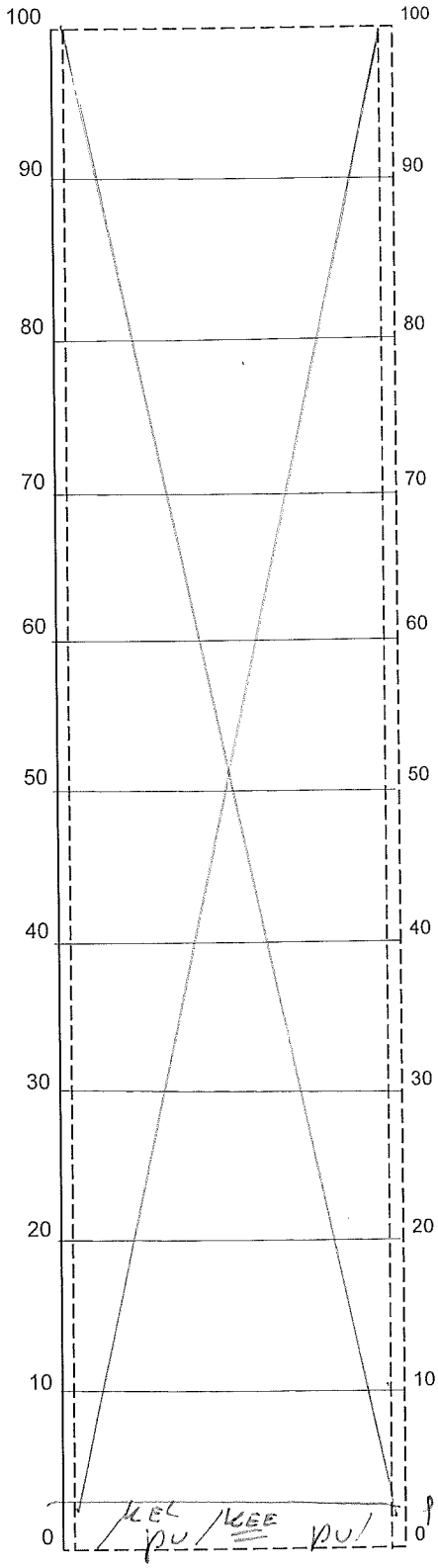

Overzicht: foto 95

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	99,6		0,4	%
				score
Belijning				%

foto 95 overzicht

foto 96 KEE 2 STENEN

KEL 100%

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C24

Totale weglengte:

Lengte: ...10... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ...40... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

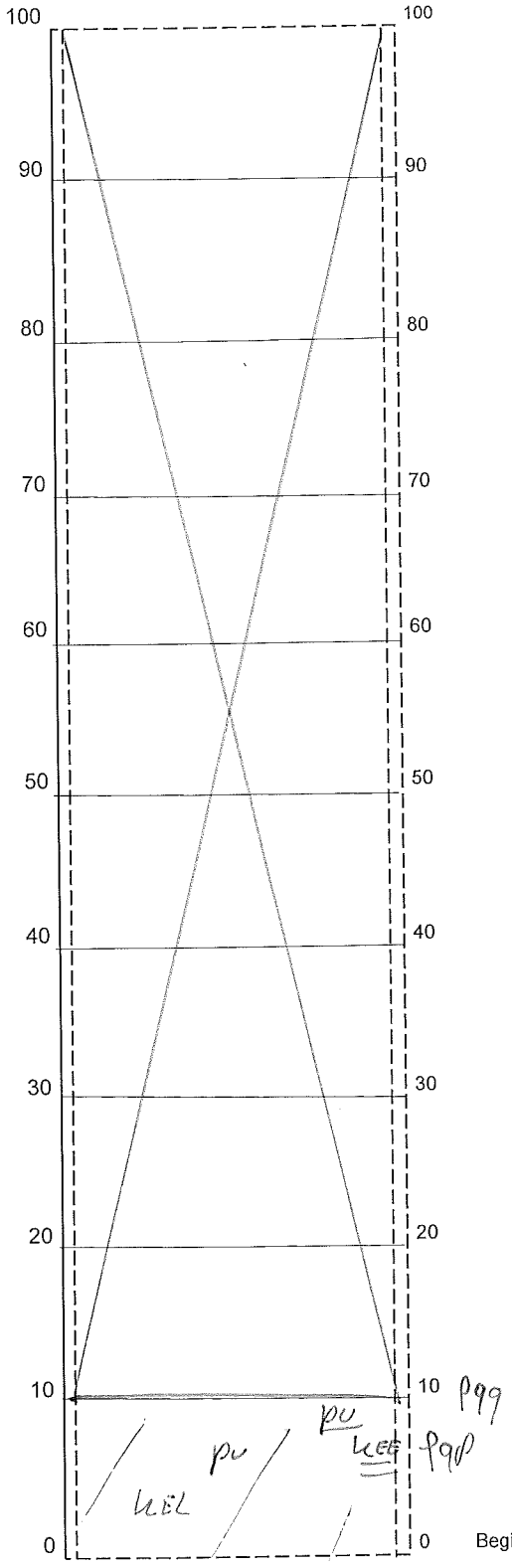

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	99,6		0,4	%
				score
Belijning				%

foto 97 overzicht

foto 98 LEE opstaan

foto 99 LEL 100%

Beginpunt:.....

Overzicht: foto 97

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: C25

Totale weglengte:

Lengte: 12 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 48 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

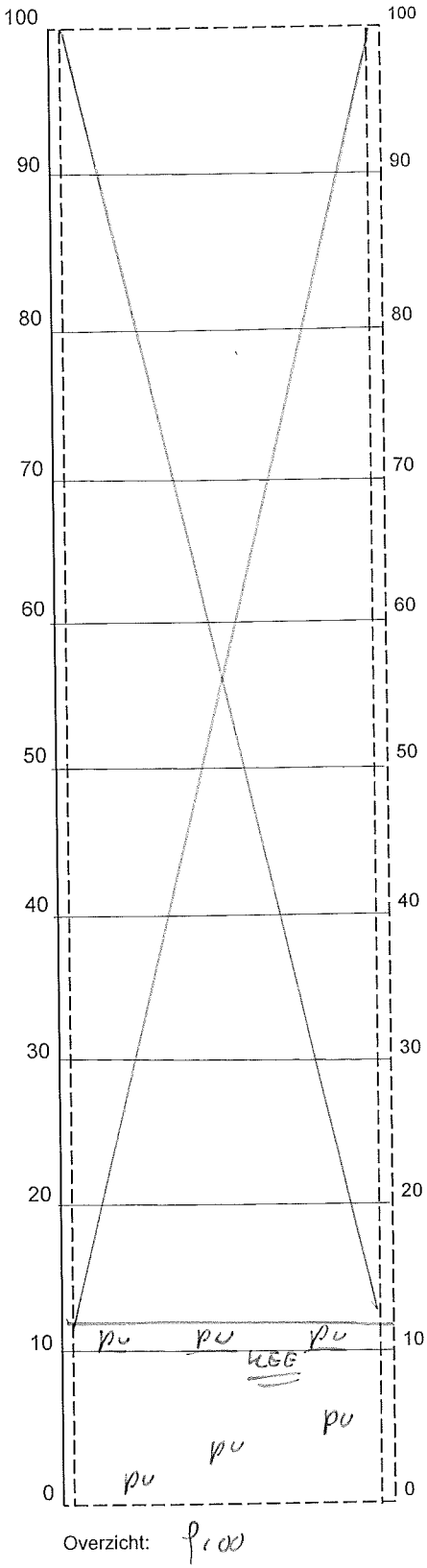

Overzicht: p100

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3	3		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,7	%
				score
Belijning				%

p100 overzicht
p101 KEG isolement
KEL 0,7 % vrij

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: C26

Totale weglengte:

Lengte: 15 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 60 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

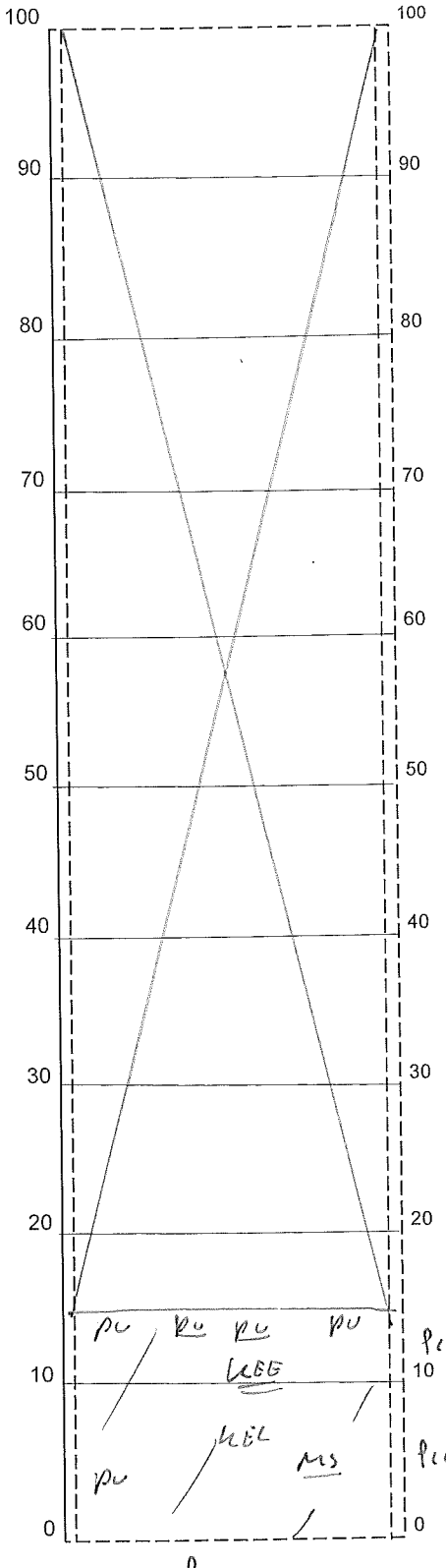

Overzicht: FOTO 102

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3	2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	99,5		0,5	%
				score
Belijning				%

FOTO 102 overzicht

FOTO 103 MS 10 STENEN

FOTO 104 LEGE 6 STENEN

KEL 100%

KEL 66,7 % vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C27

Totale weglengte:

Lengte: 20 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 80 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

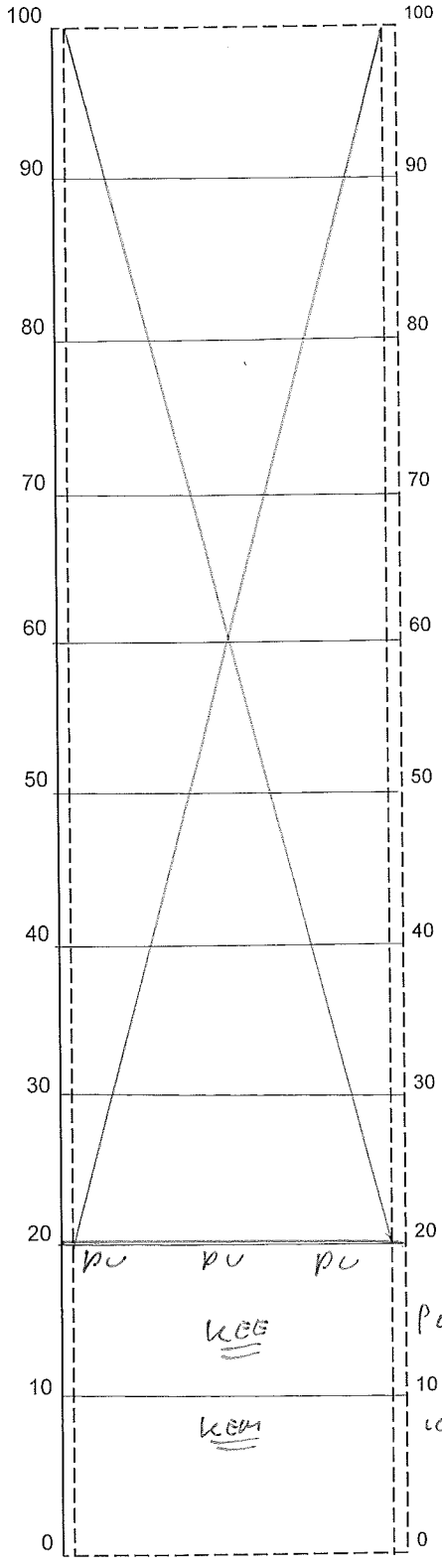

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen		0,3	0,3	%
				score
Belijning				%

Foto 105 overzicht

Foto 106 KGG rijstroken

KGL 30% vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C20

Totale weglengte:

Lengte: 25 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 100 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

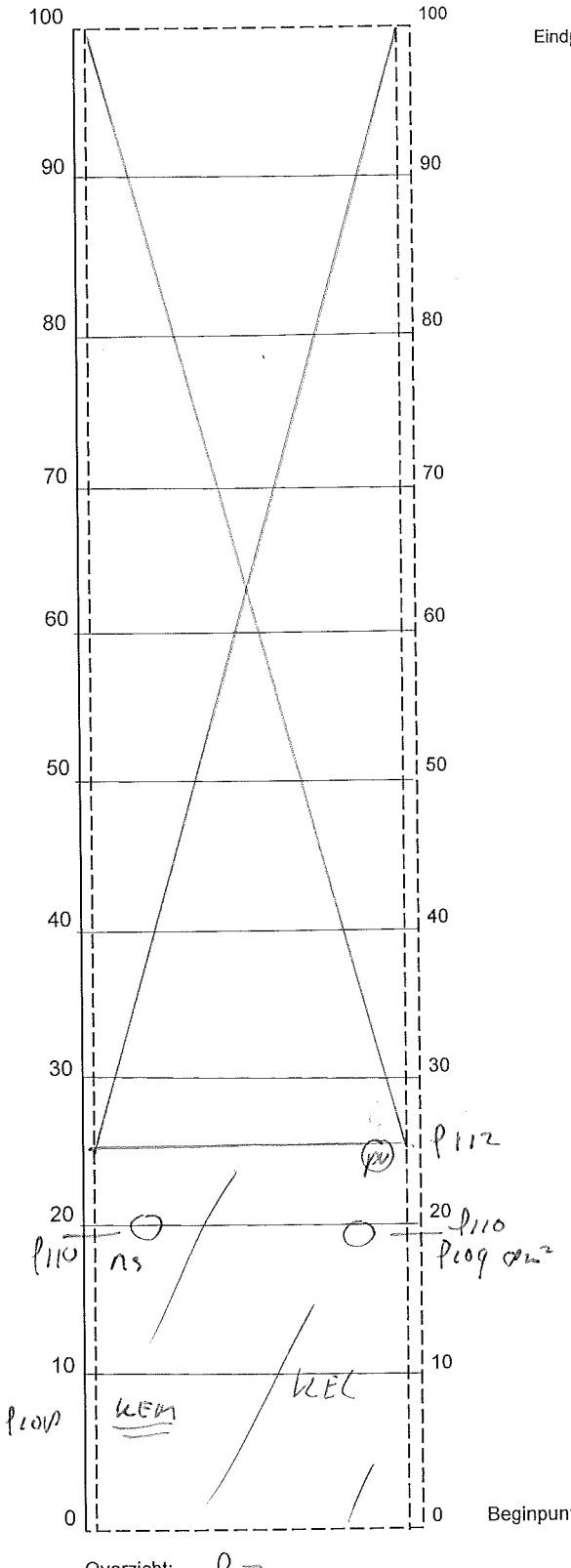

Overzicht: P107

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden			1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,11	%
				score
Kwaliteit Elementen	91,9	0,2	9	%
				score
Belijning				%

foto 107 overzicht
foto 108 kern 10 stenen
foto 109 ns 9 m²
foto 110 afwijkende kleur 5 stenen
foto 111 vlies
foto 112 pv
kel 100%
kel 15% vlies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C29

Totale weglengte:

Lengte: 29 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 116 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

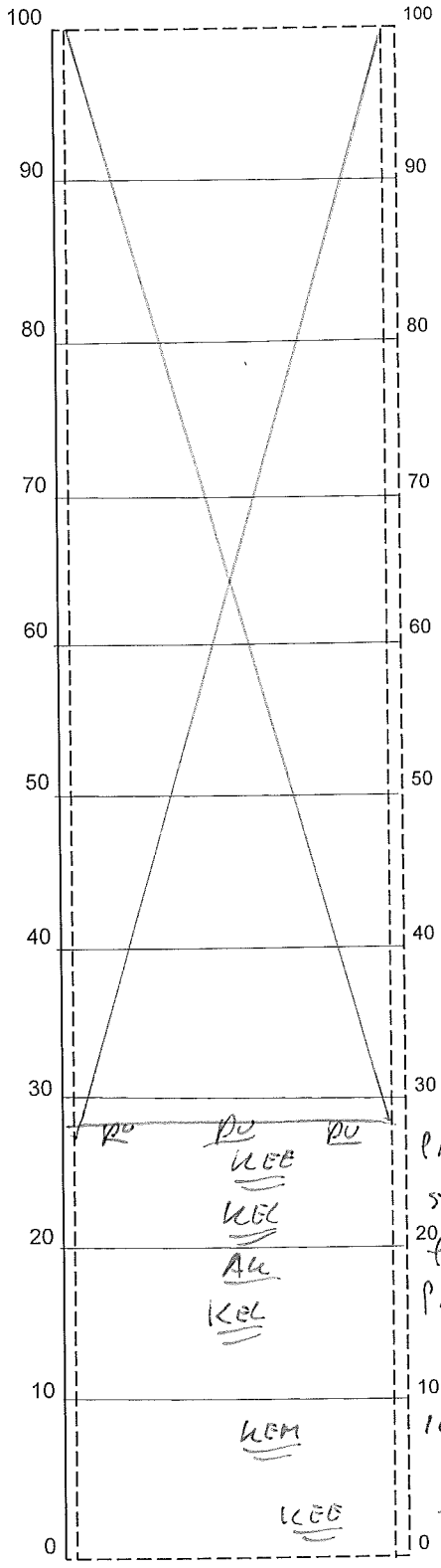

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden		4		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	13	0,3	0,3	%
				score
Belijning				%

P113 overzicht
P114 KGE 4 STENEN
P115 KEL 5 m²
P116 AK
P117 KGE 10 STENEN
KEM 10 STENEN
KEL 12,9 % vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C 30

Totale weglengte:

Lengte: 32 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 128 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

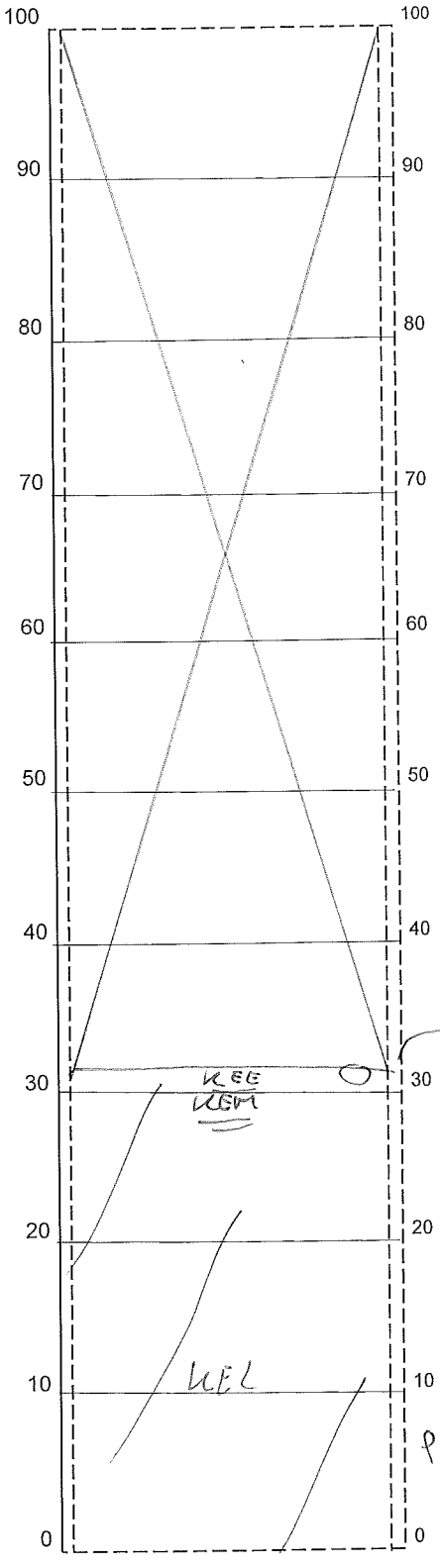

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,02	%
				score
Kwaliteit Elementen	99,67	0,3	0,03	%
				score
Belijning				%

foto 110 overzicht
foto 119 structuur foto
foto 120 LEM 20 stenen
foto 121 afwijkende stenen
foto 122 KEE 2 stenen
LEL 100%

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: C31

Totale weglengte:

Lengte: 37 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 164 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

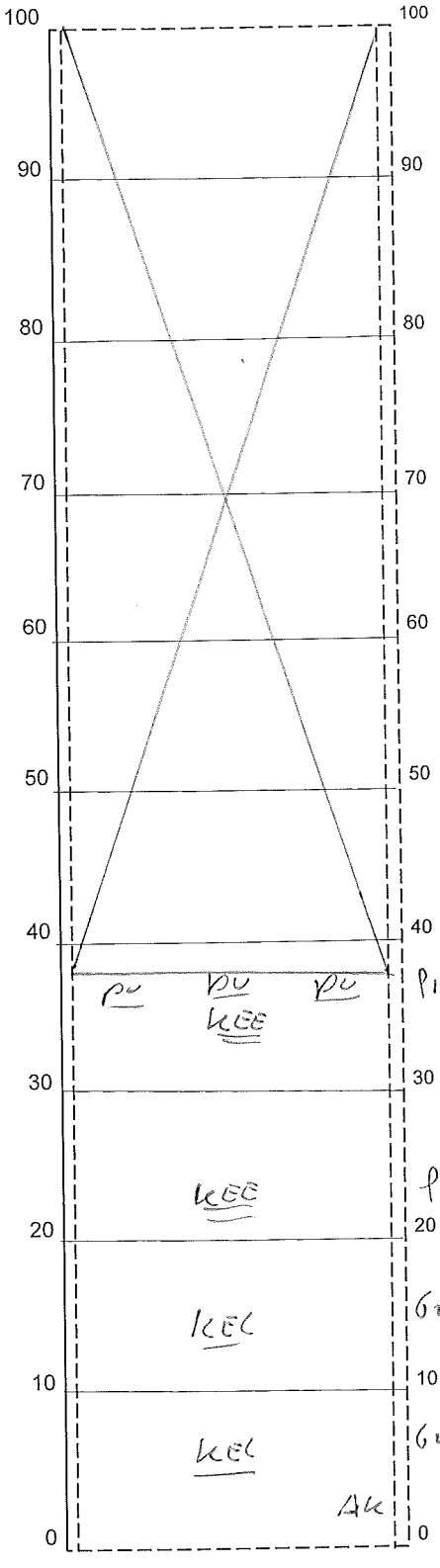

Overzicht: foto 123

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2	2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	0,1		1	%
				score
Belijning				%

foto 123 overzicht

foto 124 KEE 1m²

foto 125 KEE 0,5m²

KEL 13,5 % vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: C32

Totale weglengte:

Lengte: 43 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 172 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

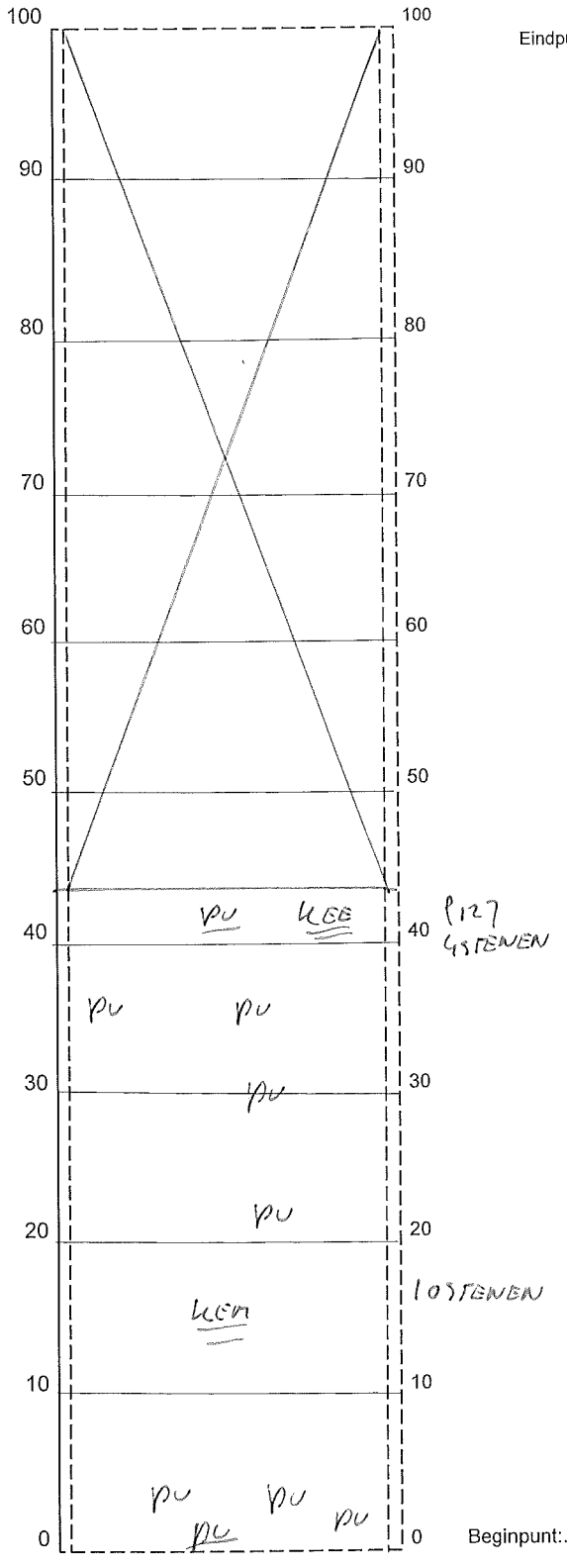

Overzicht: P126

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	7	3		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen		0,13	0,05	%
				score
Belijning				%

P0T0126 overzicht
P0T0127 KGE 4STENEN
KGL 2 19% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: C33

Totale weglengte:

Lengte: 57 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 228 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

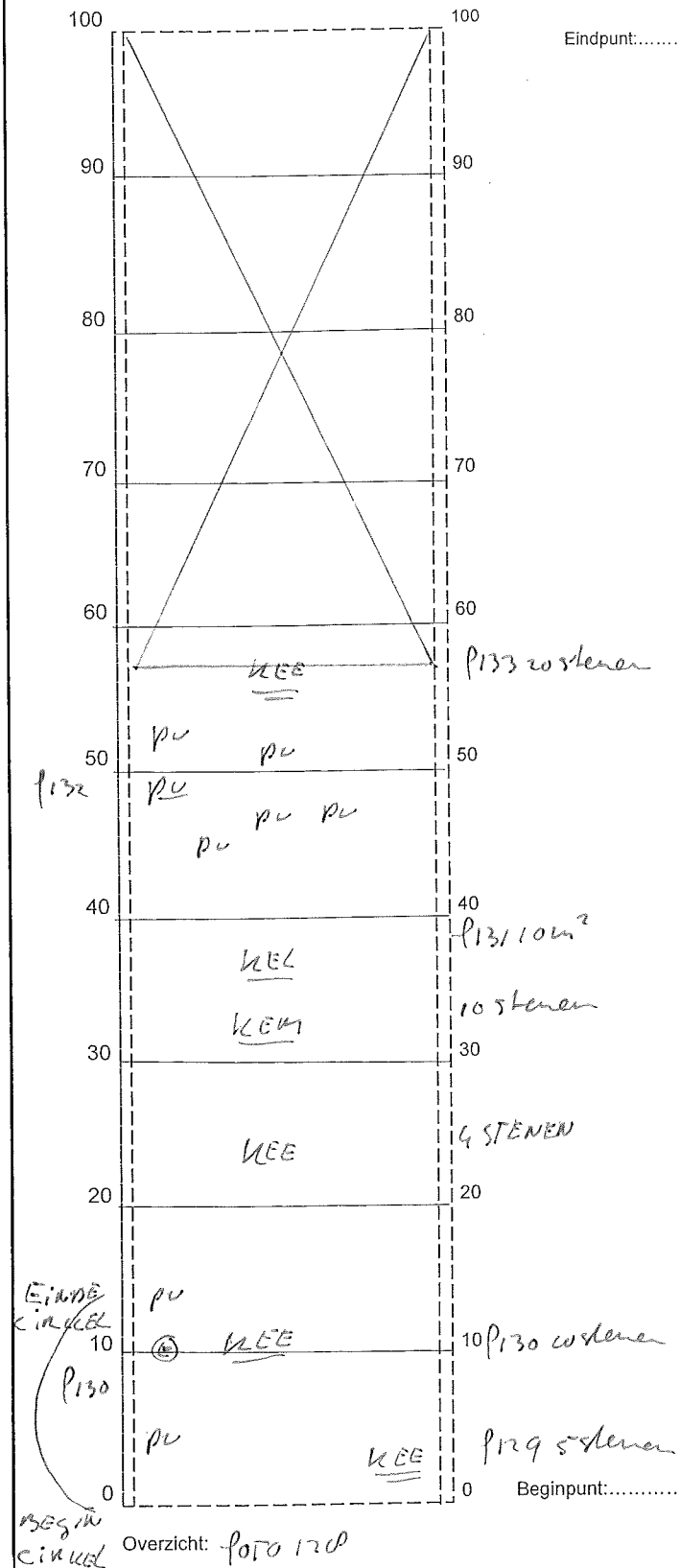

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	4	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	4,4	0,1	0,1	%
				score
Belijning				%
				score
Gat			1	st.

FOTO 128 overzicht
FOTO 129 KEE 5 STENEN
FOTO 130 KEE 10 STENEN
FOTO 131 KEL 10m²
FOTO 132 PV
FOTO 133 KEE 20 stenen
KEL 4,4% vies

Beginpunt:.....

Overzicht: FOTO 128

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: C34

Totale weglengte:

Lengte: 57 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 228 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: O onbewolkt O lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog O opdrogend O nat

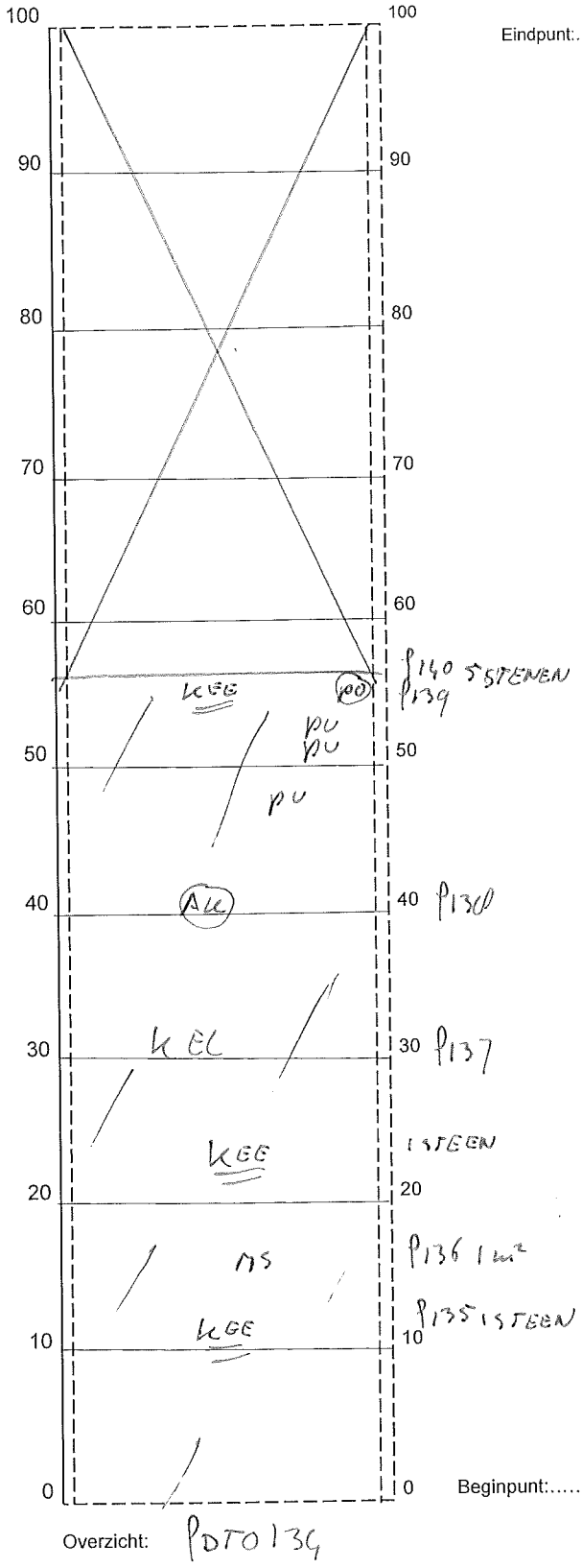

Overzicht: FOTO 134

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3		?	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	99,93		0,5	%
				score
Belijning				%

FOTO 134 overzicht
FOTO 135 KEE 1 STEEN
P136 MS 1 m².
P137 KEL overzicht 100%
P138 AK
P139 PO
P140 KEE 5 STENEN
KEL 2,2% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C35

Totale weglengte:

Lengte: 50 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 200 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

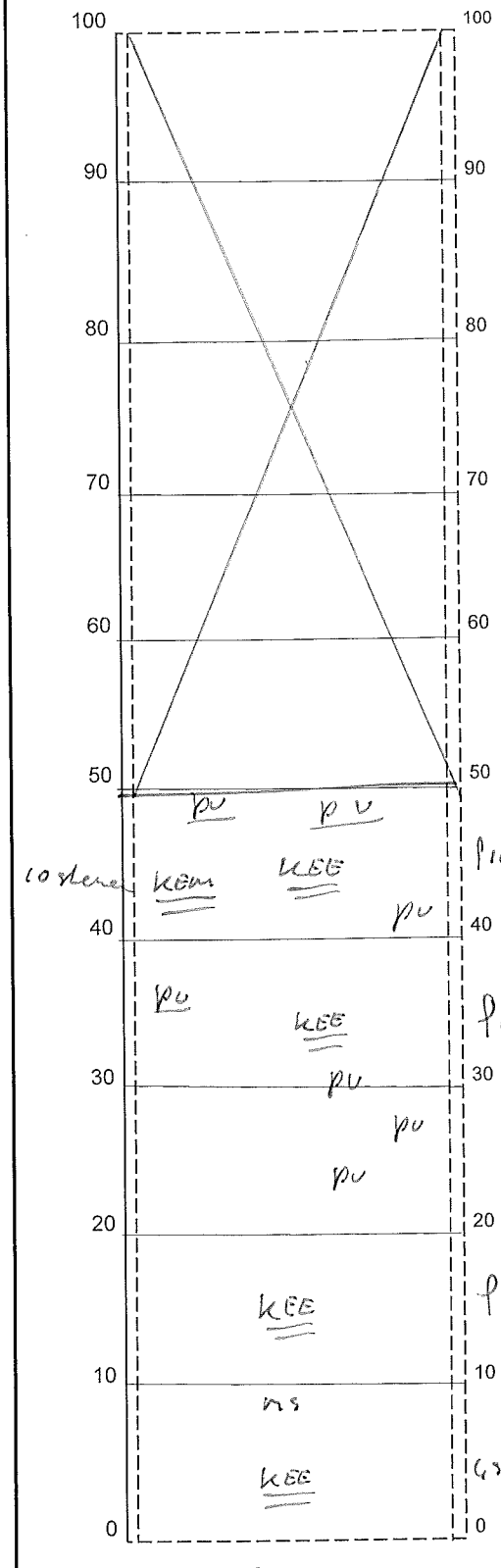

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	4	3		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen		0,11	0,02	%
				score
Belijning				%

FOTO 141 overzicht
KLEE 4 STENEN
FOTO 142 VTS 1 m².
FOTO 143 KLEE 10 STENEN
FOTO 144 KLEE 4 STENEN
FOTO 145 ZAND SPOOR
FOTO 146 KLEE 20 STENEN
KEL 5 % ONES

Beginpunt:.....

Overzicht: FOTO 141

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: C36

Totale weglengte:

Lengte: 45 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 180 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

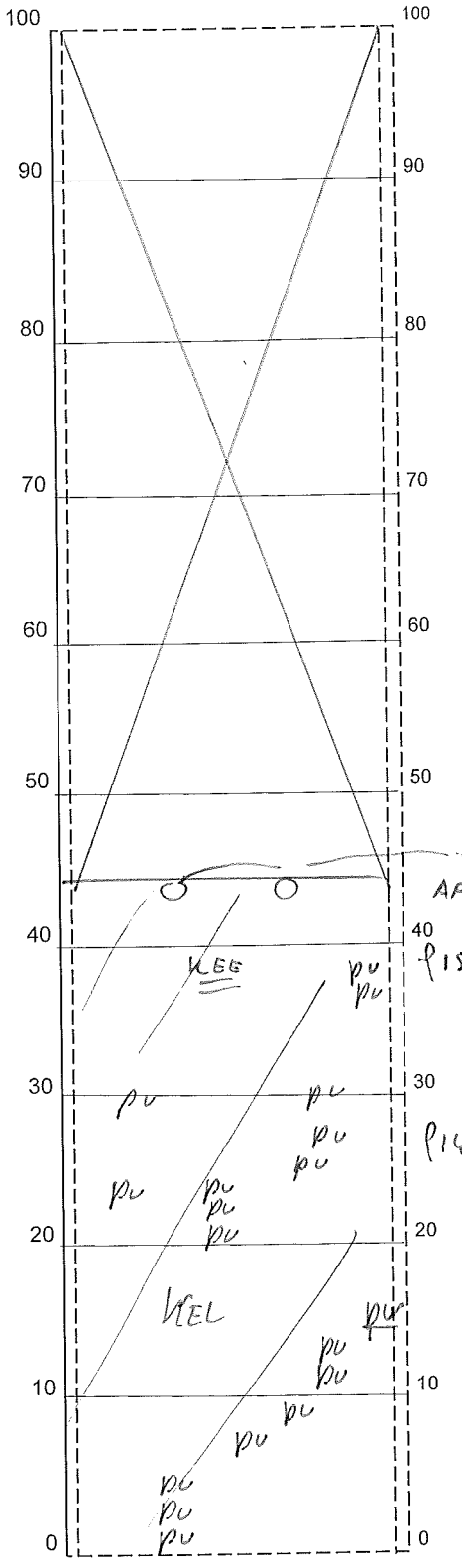

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m1
				score
Oneffenheden	17	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,02	%
				score
Kwaliteit Elementen	99,95		0,05	%
				score
Belijning				%

foto 147 overzicht

foto 149 zand

foto 149 afwijkende steen

foto 150 afwijkende steen

foto 151 klee gesteken

kel 100%.

kel 1,1% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C37

Totale weglengte:

Lengte: 38 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 152 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

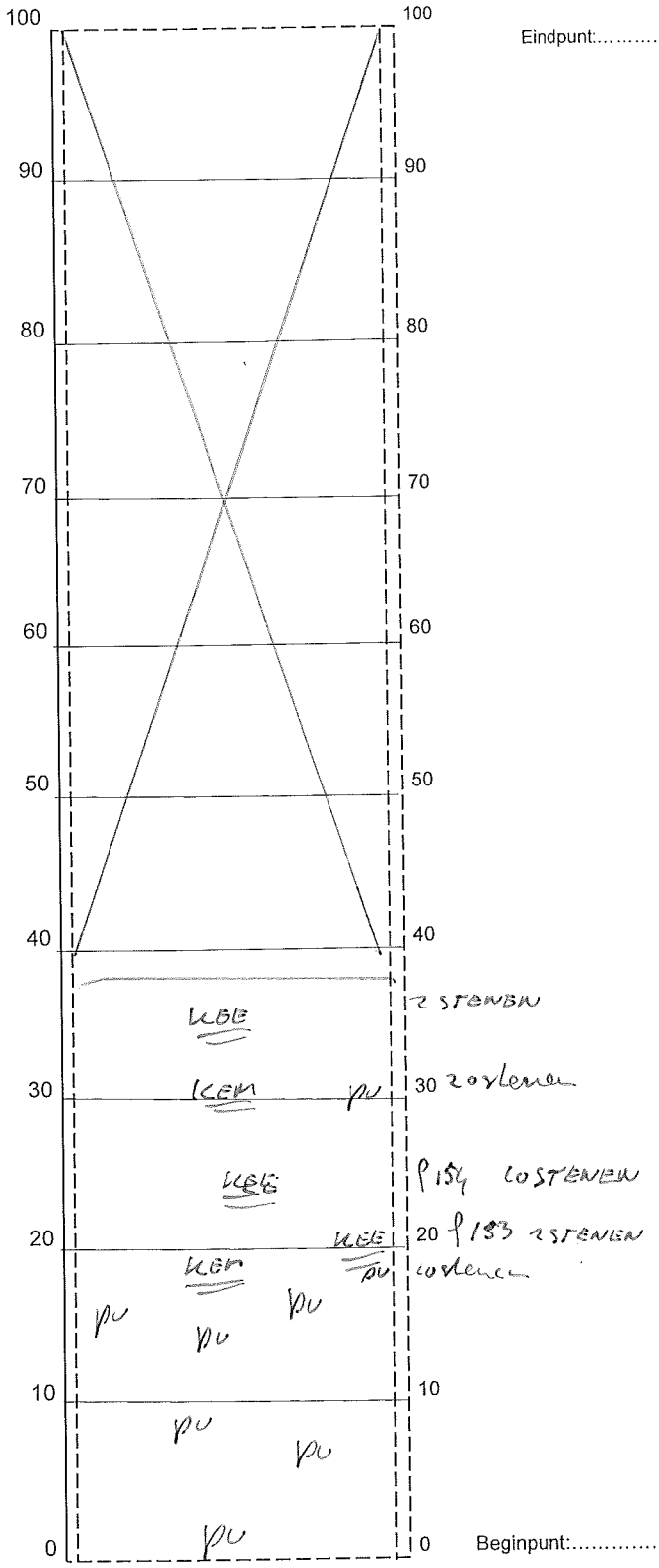

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen		0,44	0,2	%
				score
Belijning				%

foto 152 overzicht
foto 153 KEE 2 STENEN
foto 154 KEE 10 STENEN
foto 155 ZAND
KEM 20+10 STENEN
KEL 46,1 % vrij

Beginpunt:.....

Overzicht: foto 152

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C3V

Totale weglengte:

Lengte: ...19... mtr. **Breedte:** ..1.... mtr. **Oppervlakte:** ...19.... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

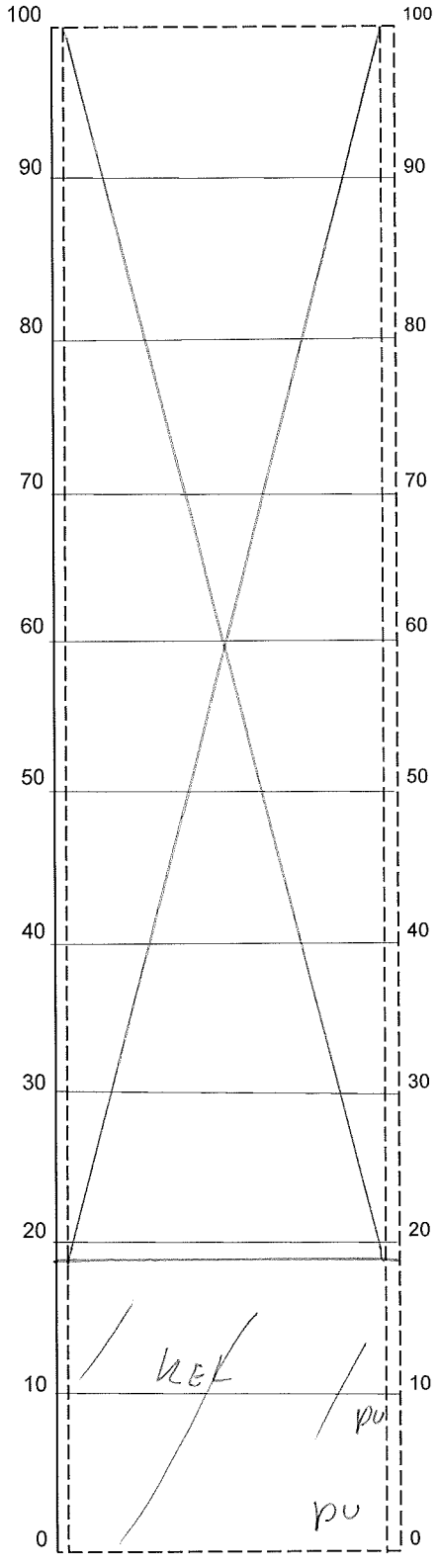

Overzicht: foto 156

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	100			%
				score
Belijning				%

foto 156 overzicht
KEK 100%

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C39 cirkel

Totale weglengte:

Lengte: 1.00 mtr. **Breedte:** 4.45 mtr. **Oppervlakte:** 44.5 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

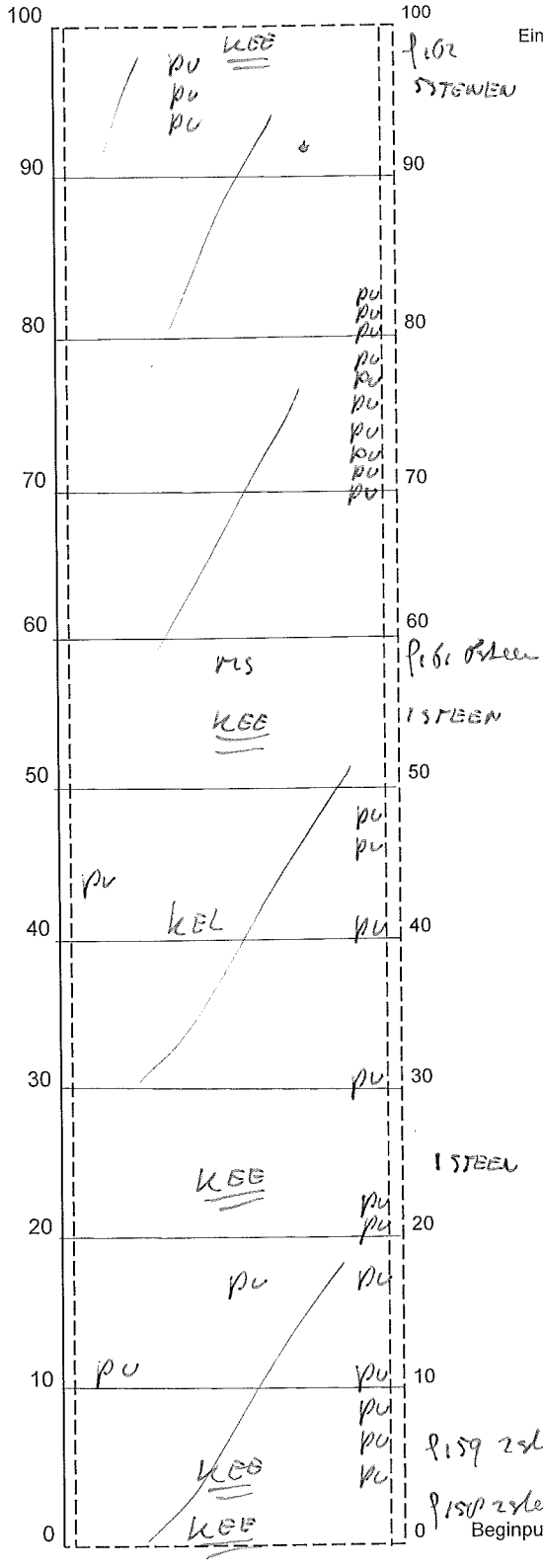

Overzicht: P157

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	27			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	99,93		9,07	%
				score
Belijning				%

FOTO 157 overzicht
FOTO 158 KEE 2 STENEN
FOTO 159 KEE 2 STENEN
FOTO 160 KEL
FOTO 161 MS 6 STENEN
FOTO 162 KEE 5 STENEN
KEL 100 %

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** C39 cirkel

Totale weglengte:

Lengte: 10 mtr. **Breedte:** 6,45 mtr. **Oppervlakte:** 64,5 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

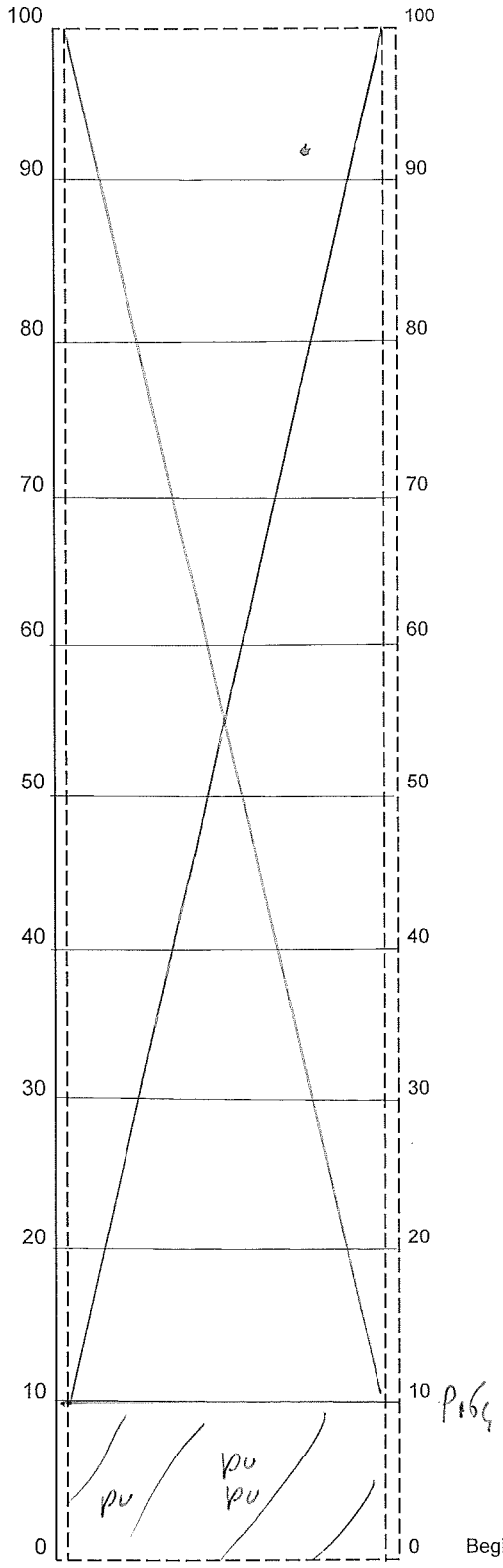

Overzicht: P163

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	100			%
				score
Belijning				%

Foto 163 overzicht

Foto 164 einde cirkel

keel 100%

Foto 165 gaten in cirkel

Foto 166 omtrekkend putdeksel

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** D1

Totale weglengte:

Lengte: ...2..... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ...8..... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

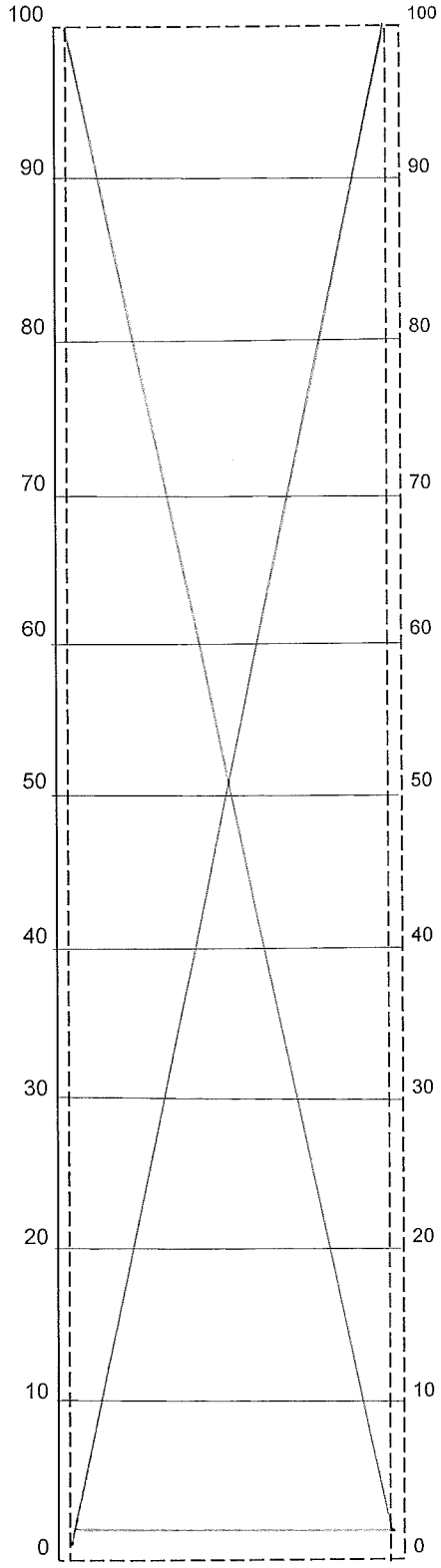

Overzicht: foto 760

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			100	%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

foto 760 overzicht
Afwijkende kleur 100%

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** D2

Totale weglengte:

Lengte: ...4.... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ...P..... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

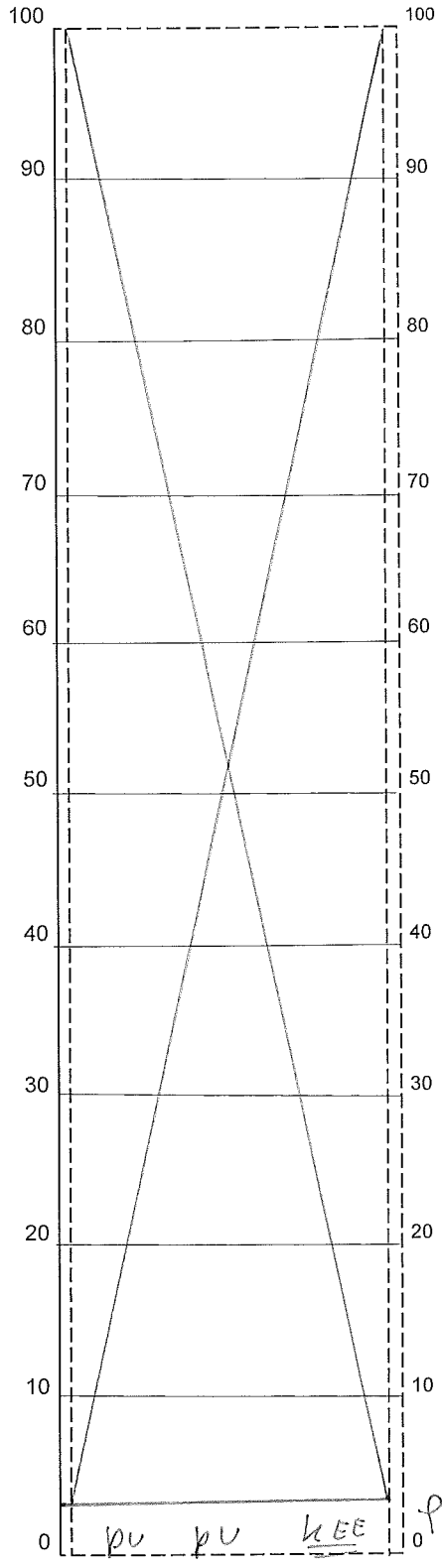

Overzicht: FOTO 761

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden	2			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			2,7P	%
				score
Belijning				%

FOTO 76. overzicht

FOTO 762 KEE 10STENEN

KEL 100% VLEI

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** D3

Totale weglengte:

Lengte: ....9.... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 36..... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

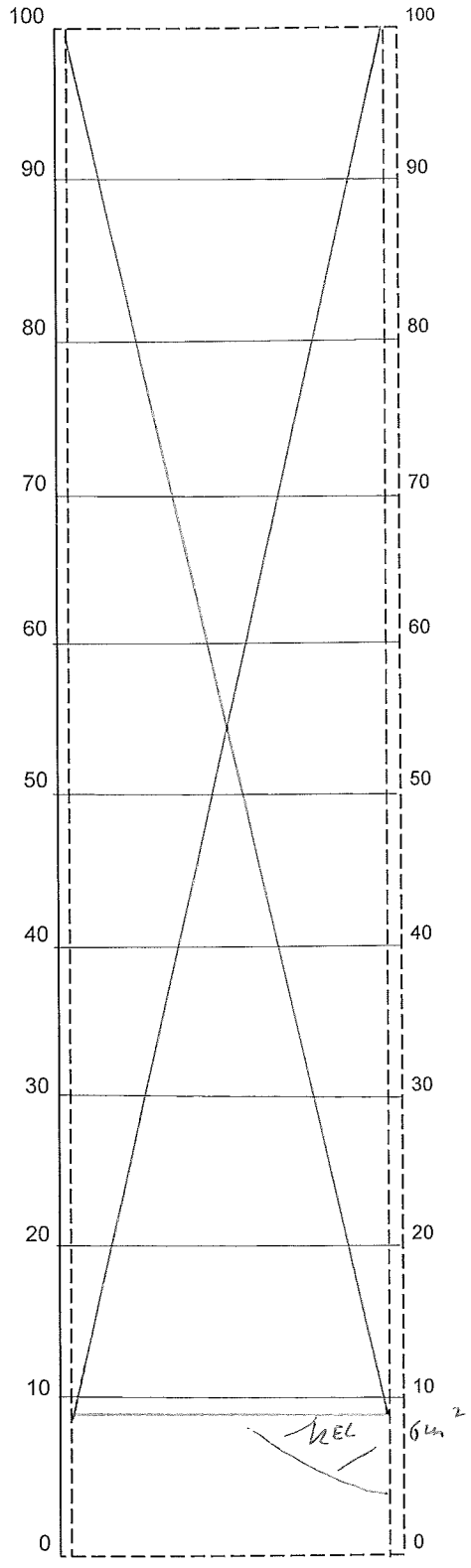

Overzicht: FOTO 763

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			Ø3,3	%
				score
Kwaliteit Elementen	16,7			%
				score
Belijning				%

FOTO 763 overzicht
AFWIJKENDE KLEUR 100%
KEL 6m²

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** 04

Totale weglengte:

Lengte: 13 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 42 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

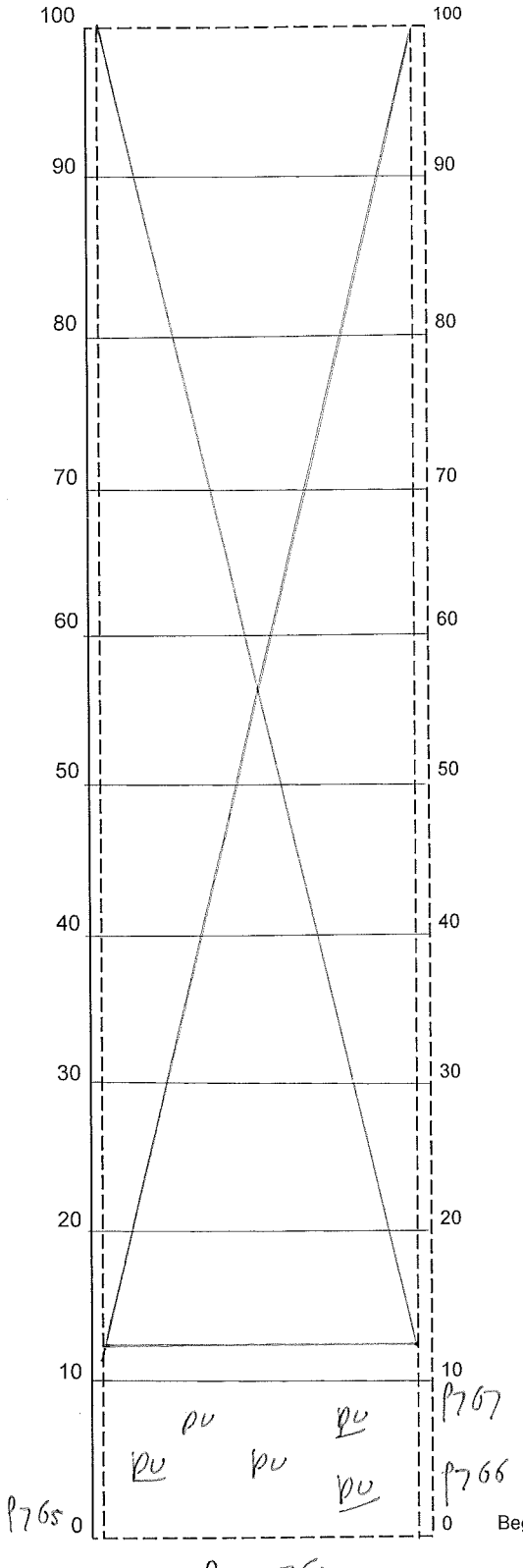

Overzicht: POTO 764

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden	3	2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning			2,4	%

POTO 764 overzicht
POTO 765 pu
POTO 766 pu
POTO 767 pu
belijning 1m²
KEL 20% vrij

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** D5

Totale weglengte:

Lengte: 29 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 116 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

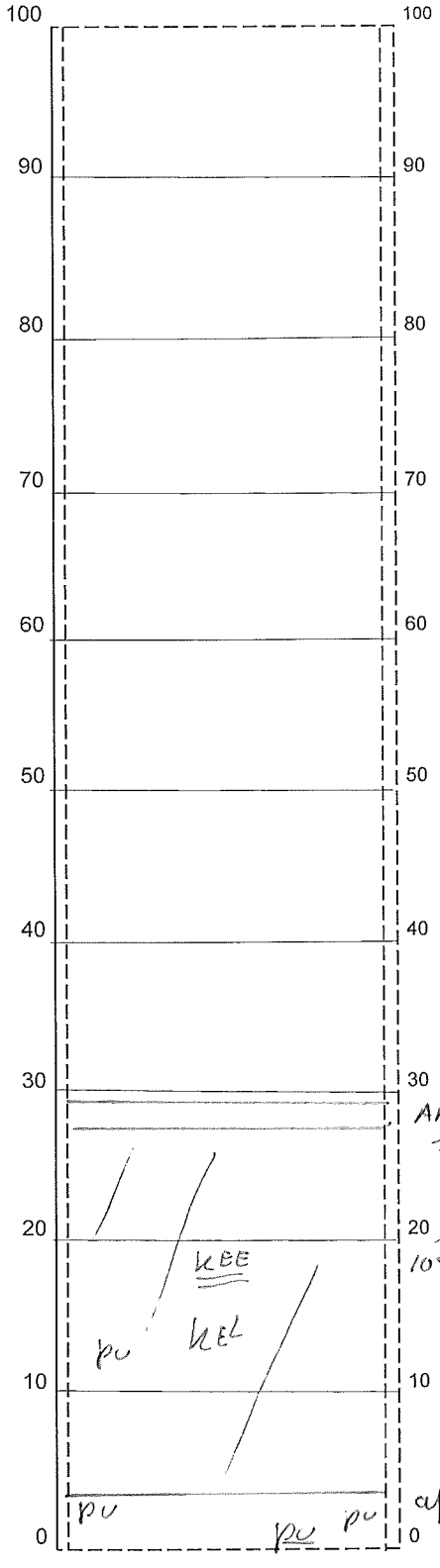

Overzicht: FOTO 768

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			20,7	%
				score
Kwaliteit Elementen	79,11		0,19	%
				score
Belijning				%

FOTO 768 overzicht
FOTO 769 PU
FOTO 770 KEE 10 STENEN
FOTO 771 AFWIJKENDE KLEUR KEL 100%

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** D6

Totale weglengte:

Lengte: ..23.. mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ..92.... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

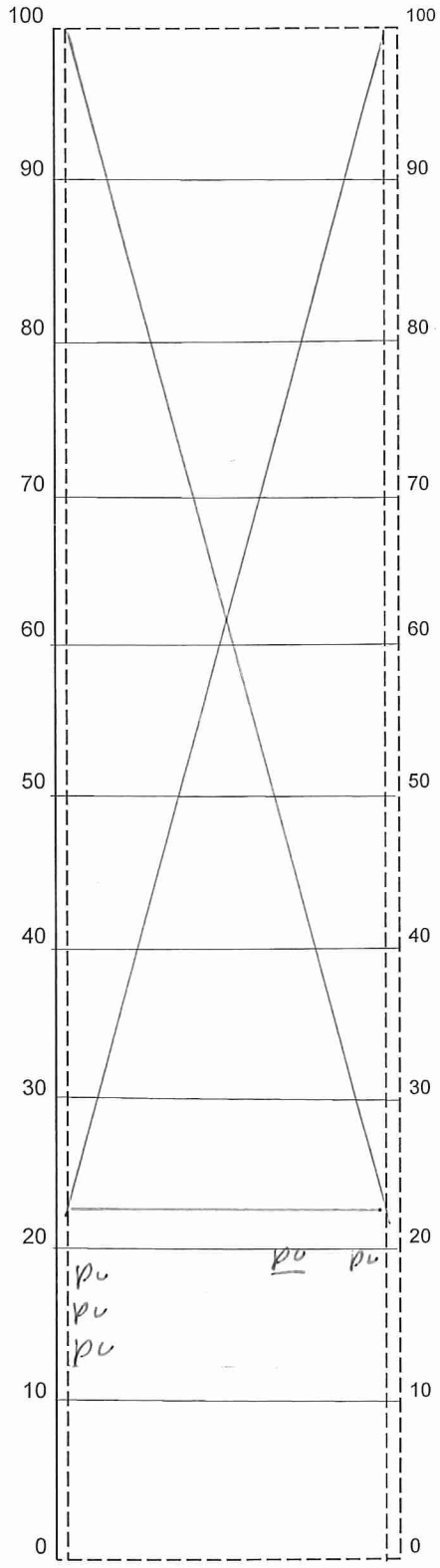

Overzicht: foto 772

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	4	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

foto 772 overzicht
KEL 100% vrij

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** D7

Totale weglengte:

Lengte: 15 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 60 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

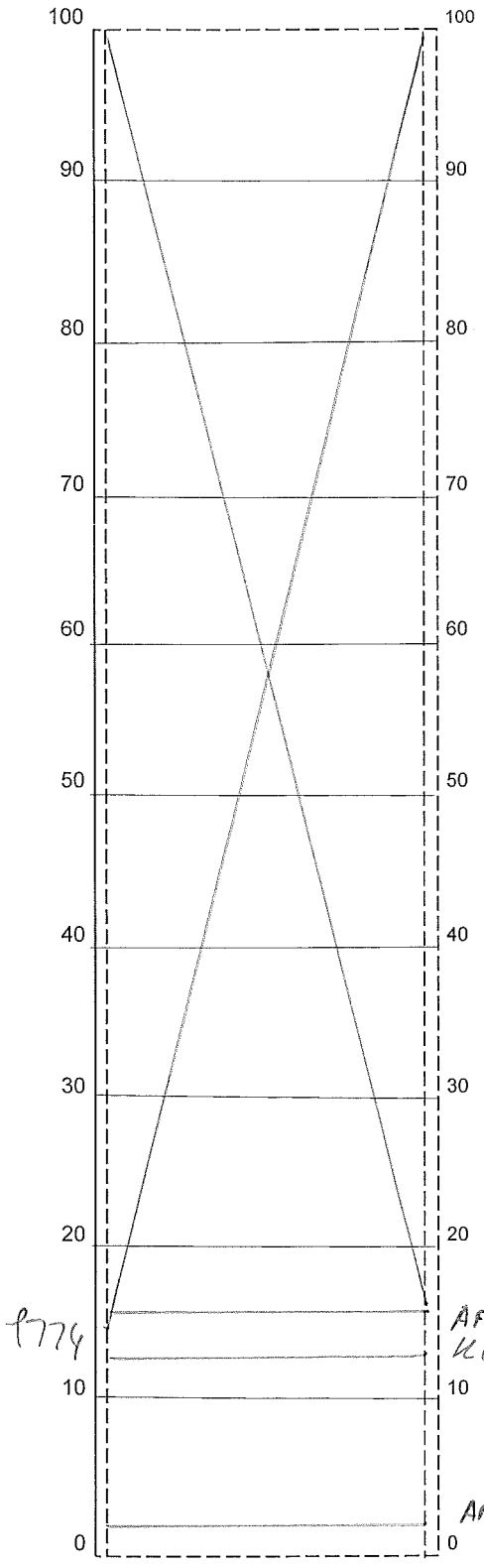

Overzicht: foto 773

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			23,3	%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

foto 773 overzicht
AFWIJKENDE KLEUR 4 m²
foto 774 AFWIJKENDE KLEUR 10 m²
KEL 10% ires

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** Dp

Totale weglengte:

Lengte: 4 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 16 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

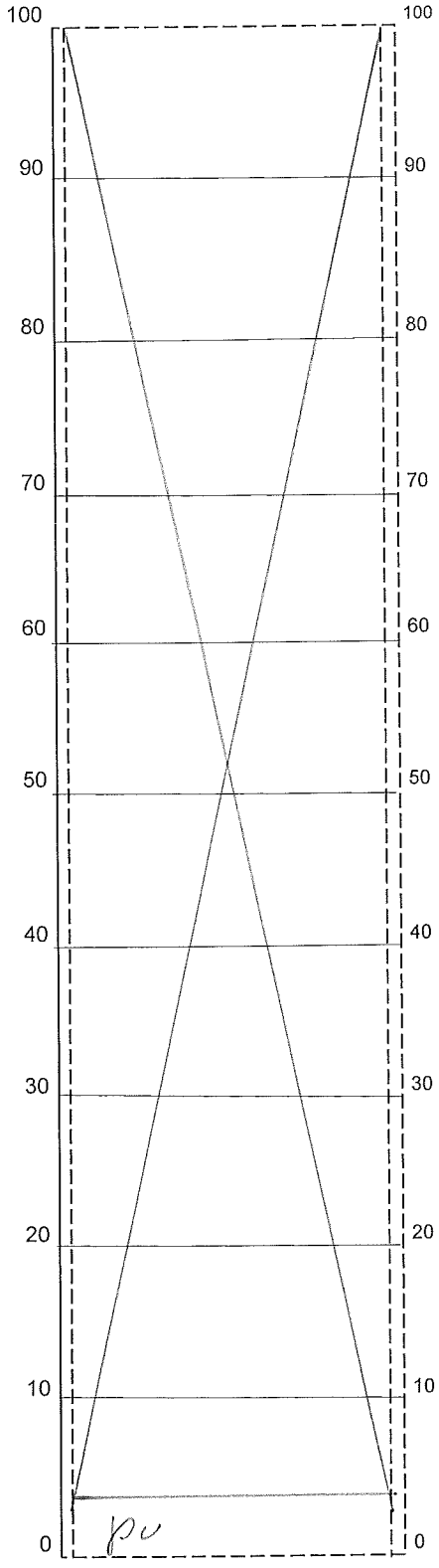

Overzicht: Foto 775

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

Foto 775 overzicht

KEL 100% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: E1

Totale weglengte:

Lengte: ...5.... mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: ...20.... m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

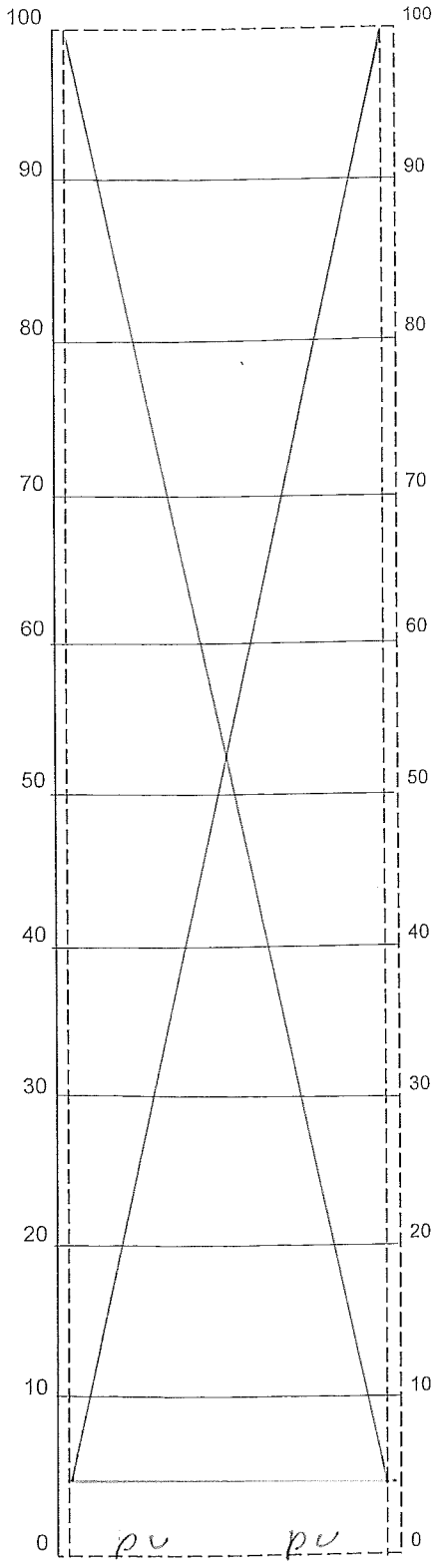

Overzicht: FOTO 7qP

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden	2			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

FOTO 7qP overzicht

KEL 100% vrij

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: E2

Totale weglengte:

Lengte: 13 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 42 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

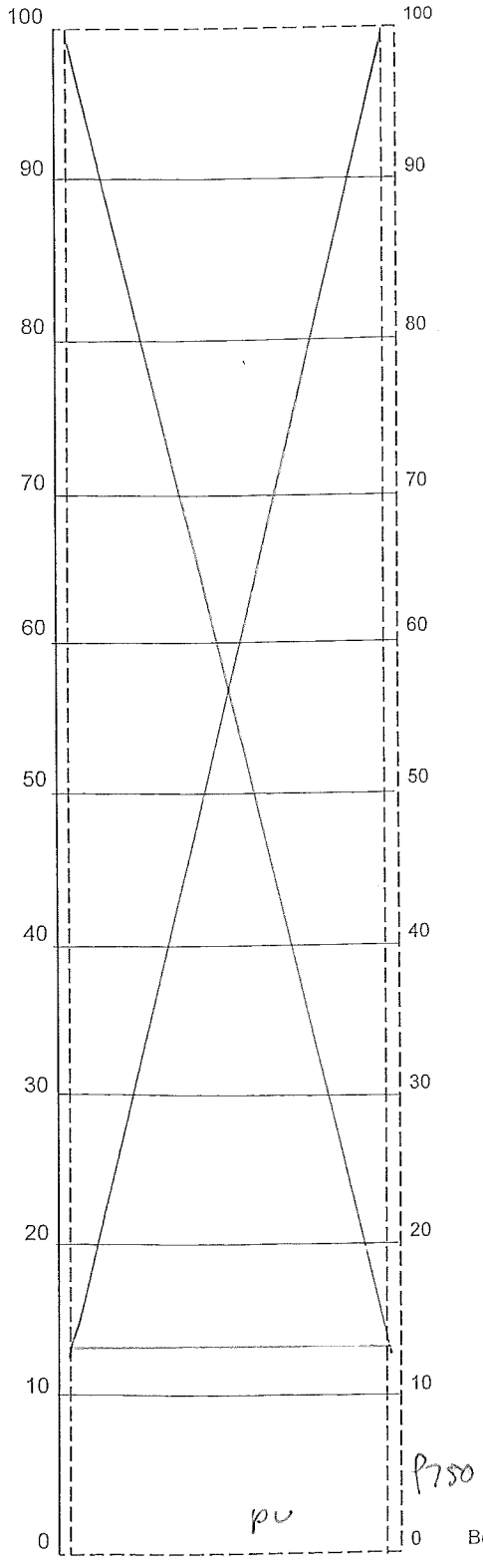

Overzicht: Foto 749

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			100	%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

Foto 749 overzicht

Foto 750 AFWIJKENDE KLEUR 100%

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: E3

Totale weglengte:

Lengte: 19 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 76 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

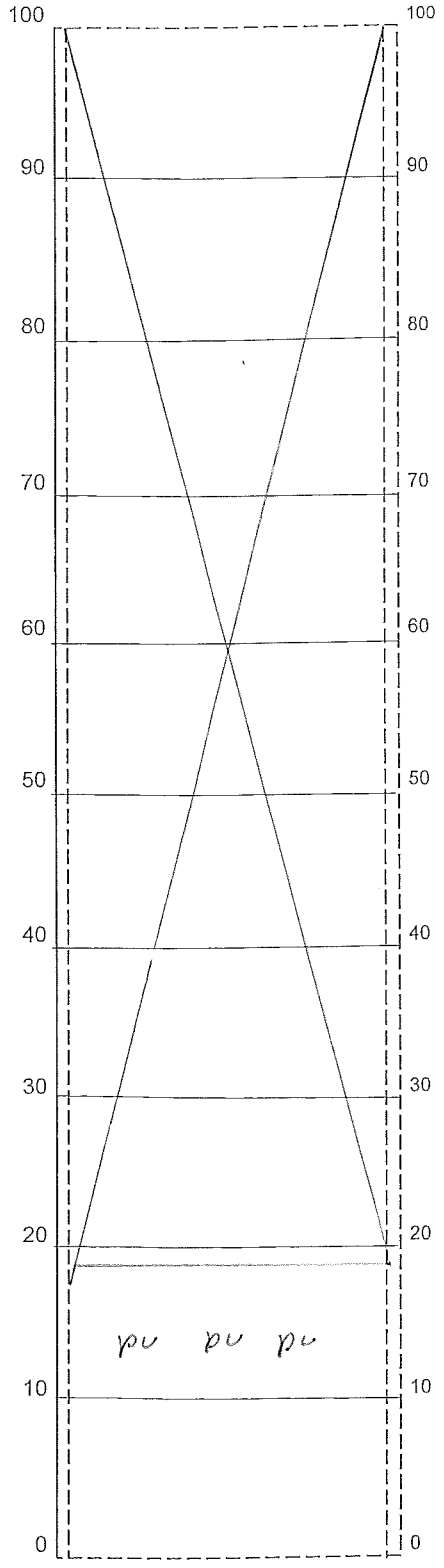

Overzicht: foto 751

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden	3			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

foto 751 overzicht

KEL 100% vrij

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** E4

Totale weglengte:

Lengte: 22 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 88 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

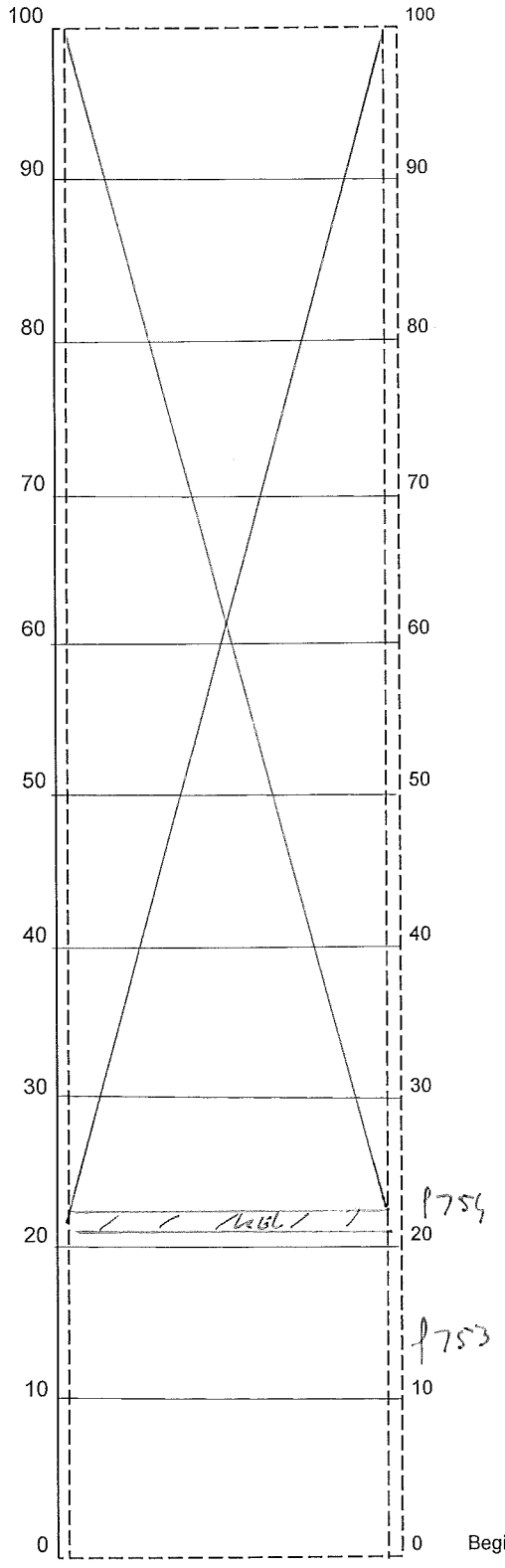

Overzicht: foto 752

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			95,5	%
				score
Kwaliteit Elementen	4,5			%
				score
Belijning				%

foto 752 overzicht
foto 753 afwijkende kleur
foto 754 originele kleur KEL

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** E5

Totale weglengte:

Lengte: 18 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 72 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

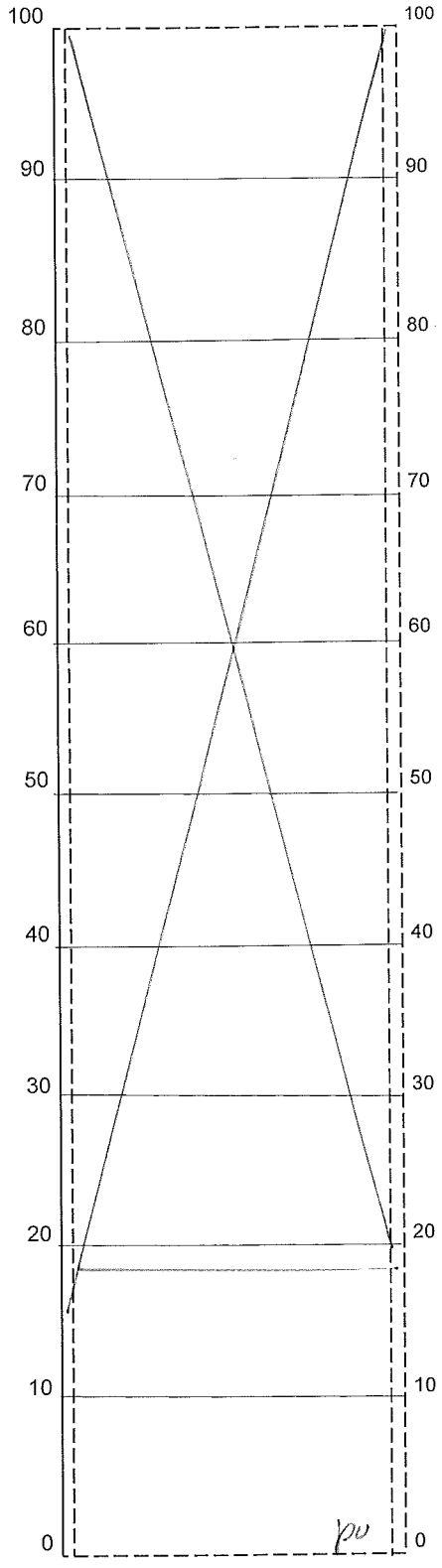

Overzicht: foto 755

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

foto 755 overzicht

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** E6

Totale weglengte:

Lengte: 13 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 42 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

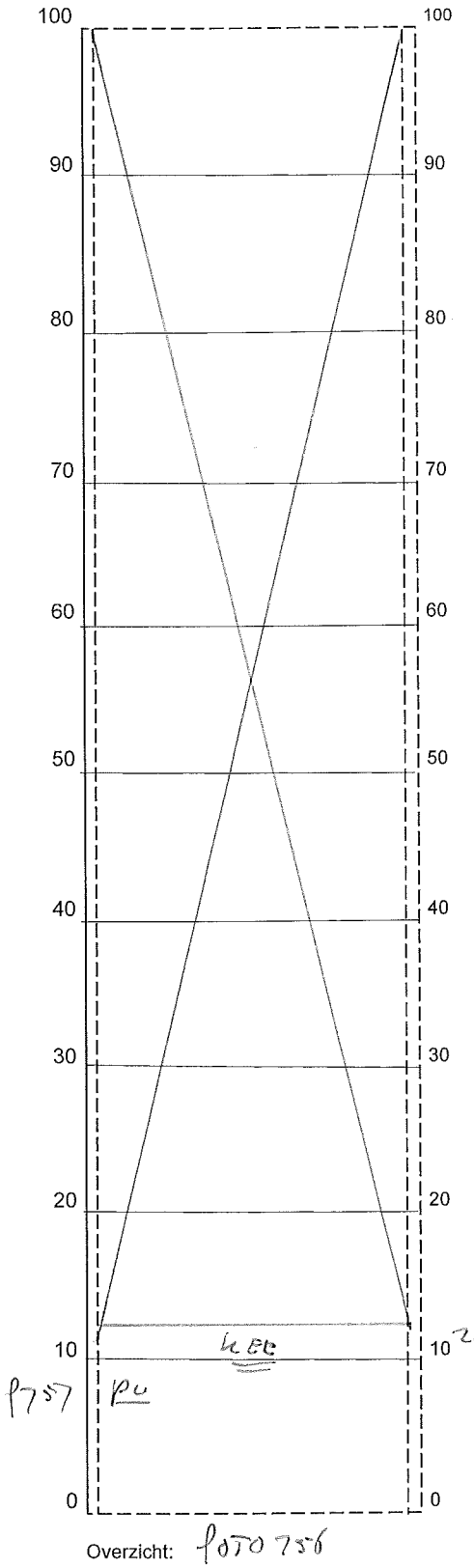

Overzicht: foto 756

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden		1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			100	%
				score
Kwaliteit Elementen			1,06	%
				score
Belijning				%

foto 756 overzicht
foto 757 PU
KEE 20 STENEN
AFWIJKENDE KLEUR 100%

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** E7

Totale weglengte:

Lengte: ...0... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ...32... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

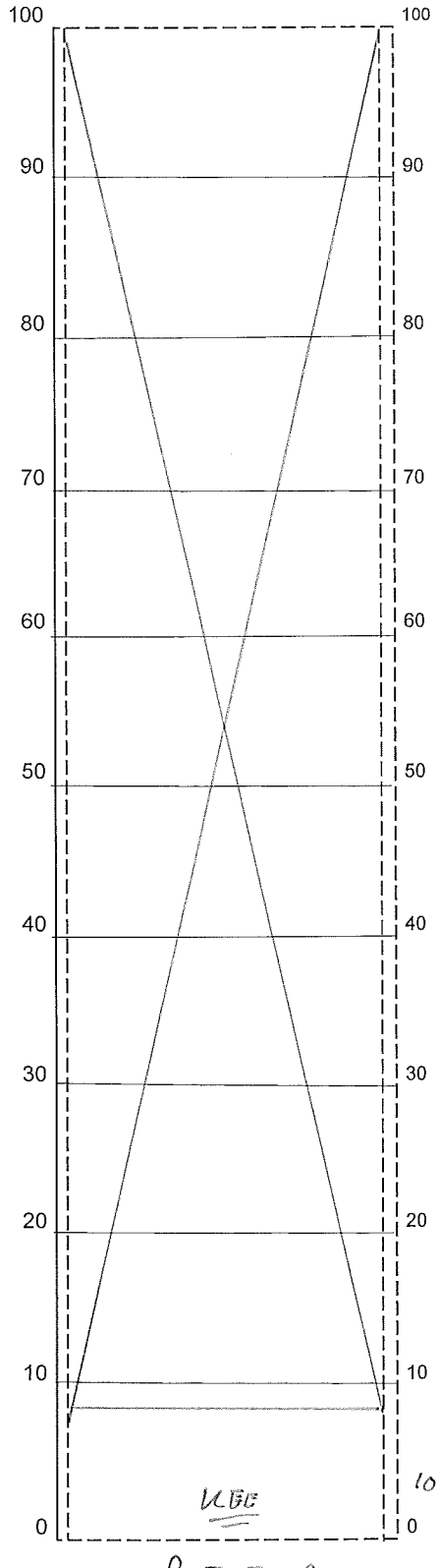

Overzicht: FOTO 750

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,69	%
				score
Belijning				%

FOTO 750 overzicht KBE 10 stenen
KEL 50% vlies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** E9

Totale weglengte:

Lengte: 4 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 16 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

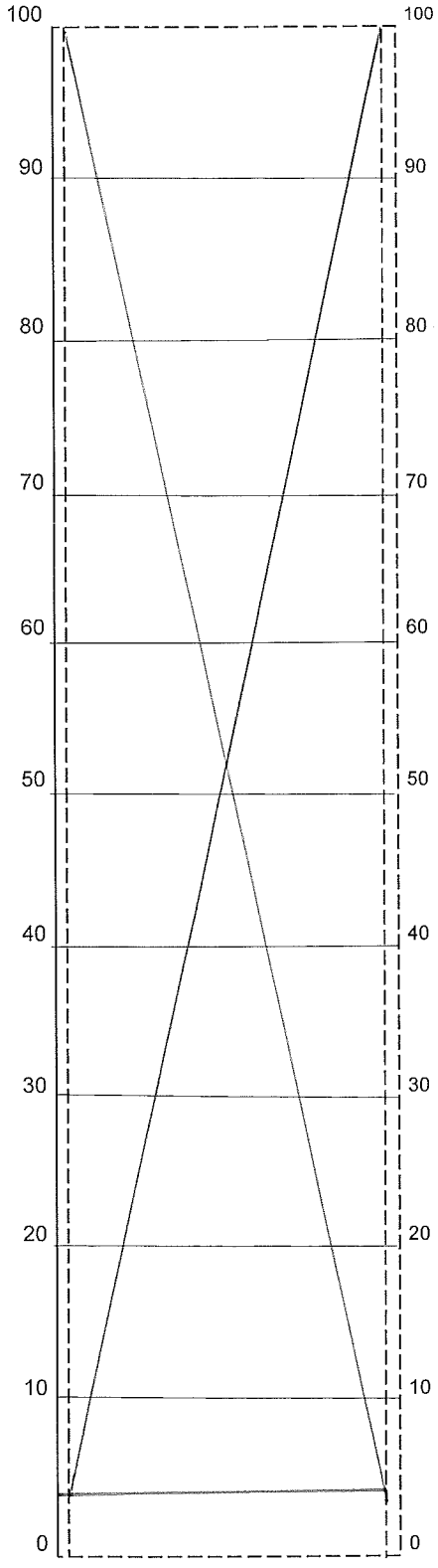

Overzicht: foto 759

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			100	%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

foto 759 overzicht
AFWIJKENDE KLEUR 100%

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: F1

Totale weglengte:

Lengte: ....4.... mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: ...16..... m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- O onbewolkt
- O lichtbewolkt
- O bewolkt

Wegdek:
- O droog
- O opdrogend
- O nat

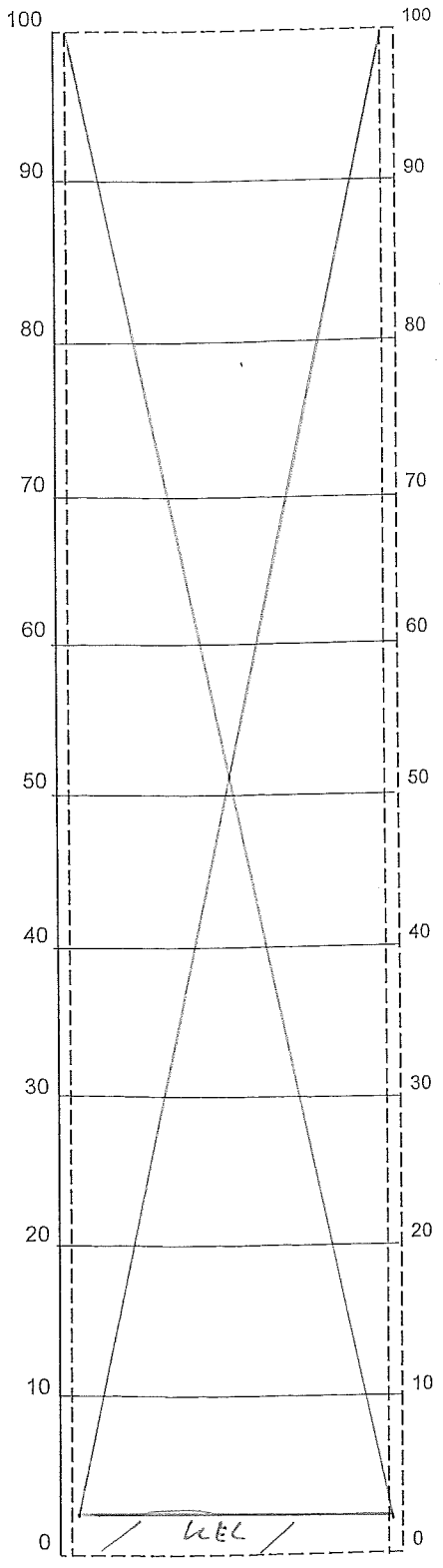

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	100			%
				score
Belijning				%

Foto 734 overzicht
KEL 100 %
KEL 100 % vies

Beginpunt:.....

Overzicht: Foto 734

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: F2

Totale weglengte:

Lengte: ....6.... mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 24..... m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ○ bewolkt

Wegdek: ○ droog ○ opdrogend ○ nat

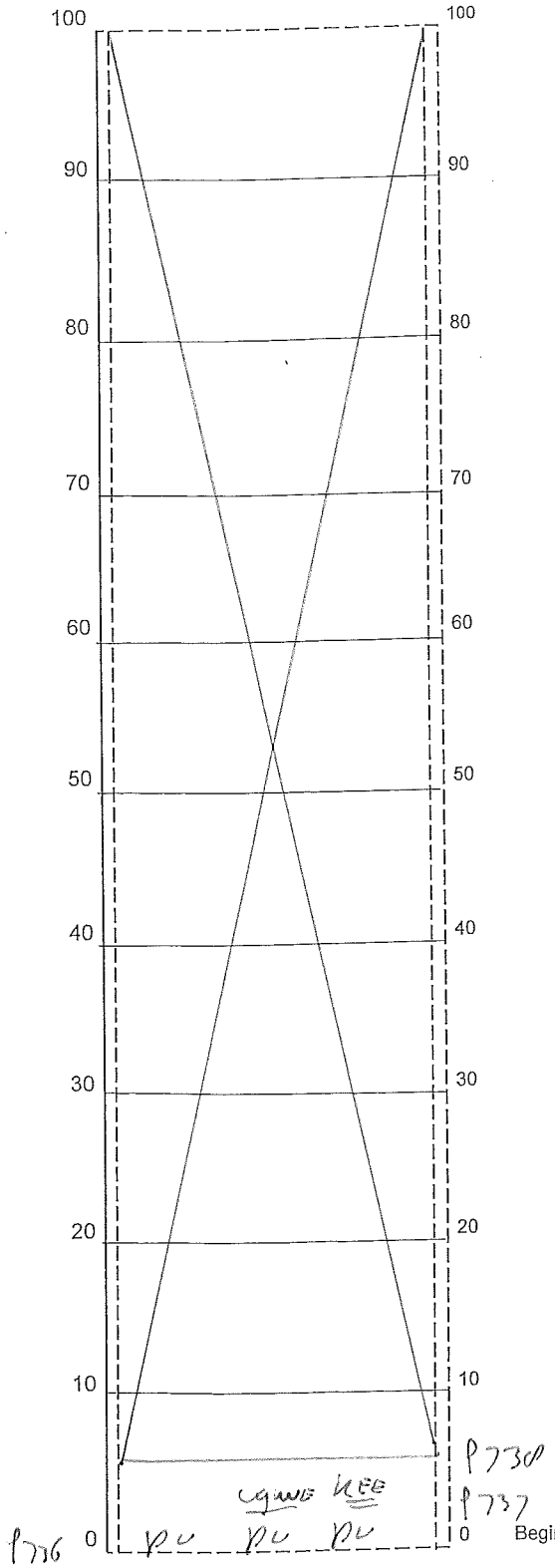

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3			stuks
				score
Voegwijdte			4,2	%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,93	%
				score
Belijning				%

POTO 735 overzicht
POTO 736 TALUD
POTO 737 ugwe 1m² KEE 10 stenen
POTO 738 TALUD
KEL 100% uies

Beginpunt:.....

Overzicht: POTO 735

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: F3

Totale weglengte:

Lengte: 10 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 40 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: O onbewolkt O lichtbewolkt O bewolkt

Wegdek: O droog O opdrogend O nat

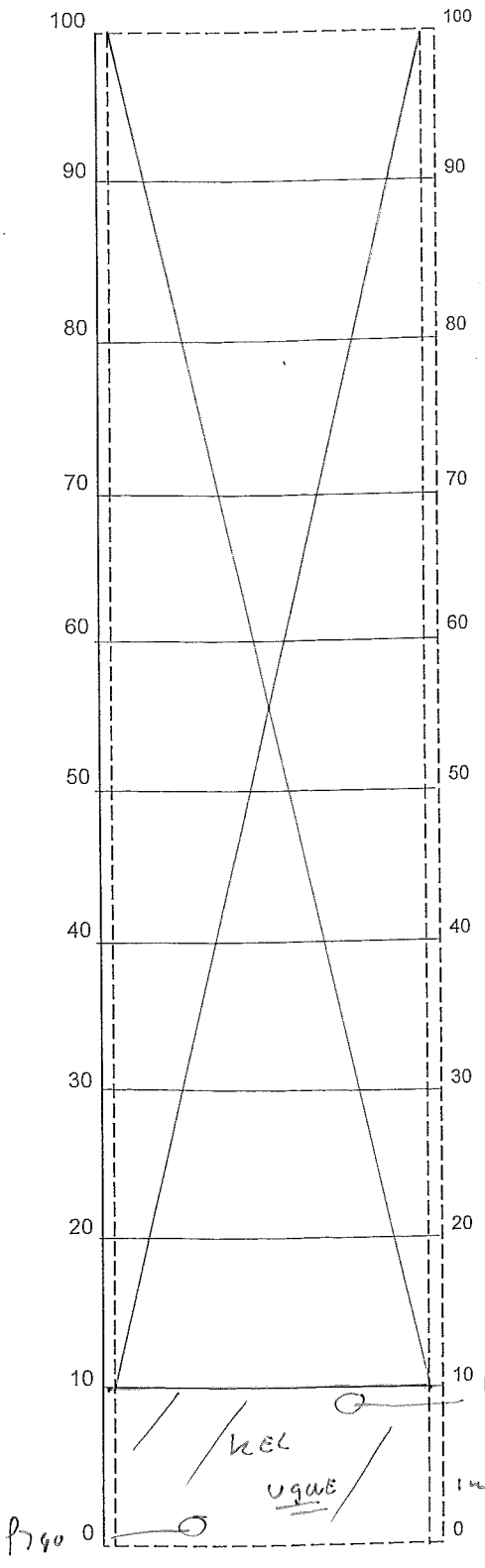

Overzicht: FOTO 739

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte			2,5	%
				score
Kleurafwijking			0,17	%
				score
Kwaliteit Elementen	99,83			%
				score
Belijning				%

FOTO 739 overzicht

FOTO 740 TALUD + AFWIJKENDE KLEUR 1 STEEN

FOTO 741 UGWE 1m²

FOTO 742 TALUD + AFWIJKENDE KLEUR 2 STENEN

KEL 100%

KEL 100% vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: F4

Totale weglengte:

Lengte: 13 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 52 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: O onbewolkt O lichtbewolkt O bewolkt

Wegdek: O droog O opdrogend O nat

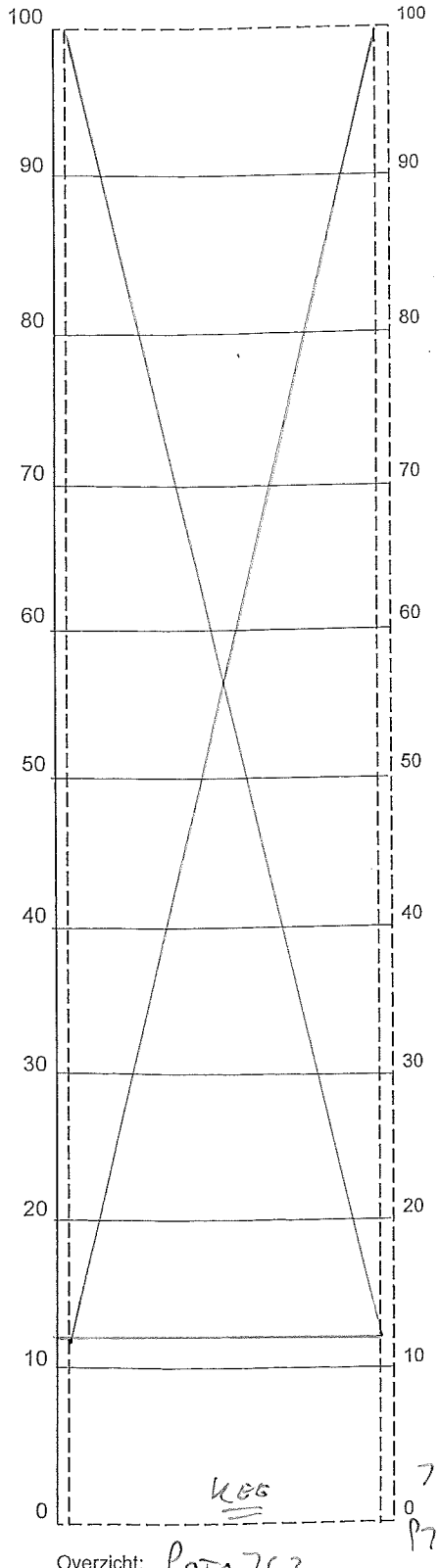

Overzicht: FOTO 743

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			9,37	%
				score
Belijning				%

P743 overzicht
P744 TALUD
KLEG 7 STENEN
KEL 100% vlies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: F5

Totale weglengte:

Lengte: 0 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 32 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ○ bewolkt

Wegdek: ○ droog ○ opdrogend ○ nat

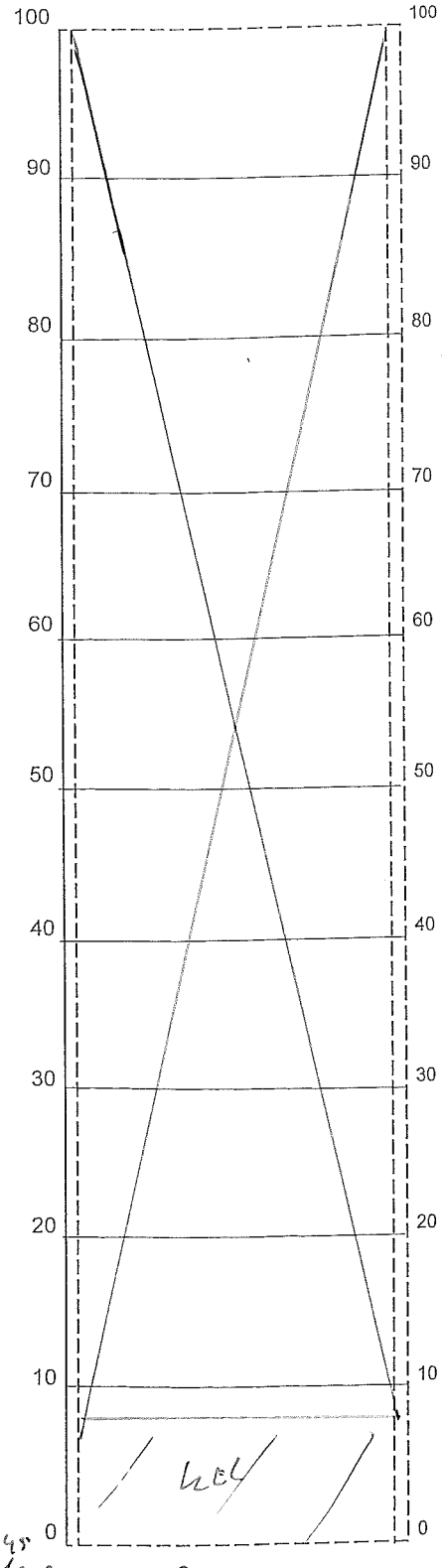

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,14	%
				score
Kwaliteit Elementen	99,06			%
				score
Belijning				%

P0TO 745 TALUD + AFWIJKENDE KLEUR STENEN

P0TO 746 overzicht

KEL 100%

KEL 30% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: F6

Totale weglengte:

Lengte: ...5..... mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: ...20..... m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- O onbewolkt
- O lichtbewolkt
- O bewolkt

Wegdek:
- O droog
- O opdrogend
- O nat

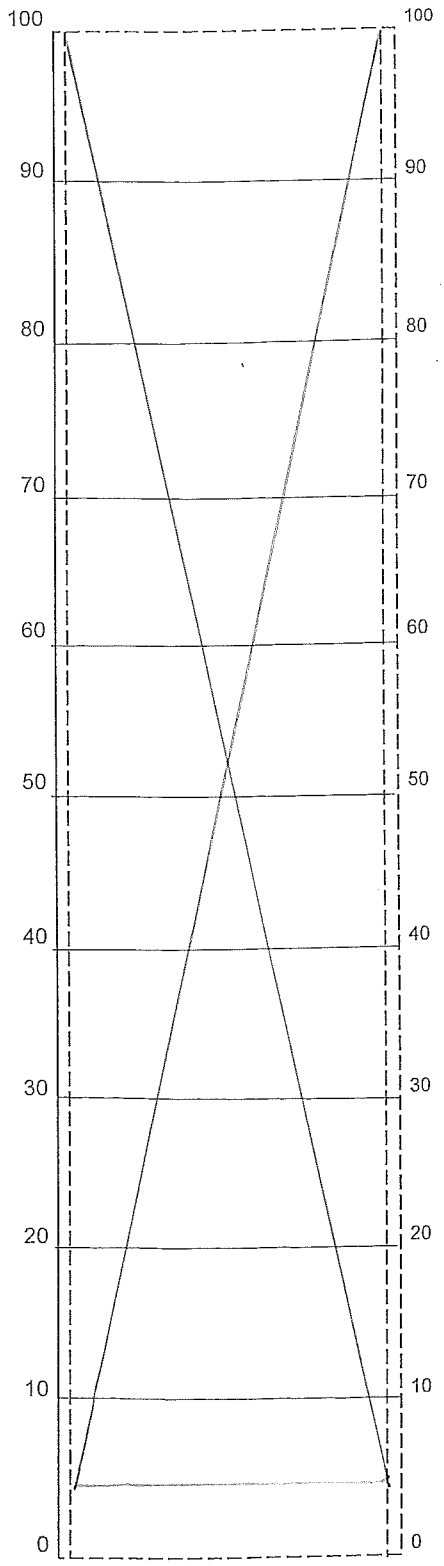

Overzicht: Foto 747

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

Foto 747 overzicht
KEL 100% STENEN VIES

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** 91

Totale weglengte:

Lengte: ..11..... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 44..... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

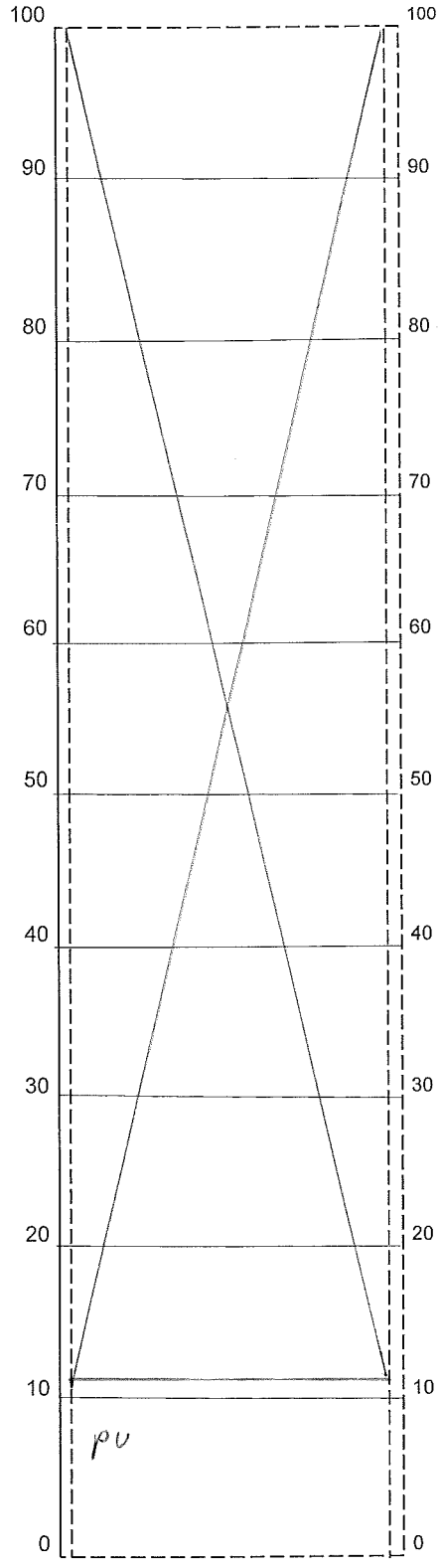

Overzicht: foto 776

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden	1			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

foto 776 overzicht
KEL 100% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** 9z

Totale weglengte:

Lengte: 15 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 60 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

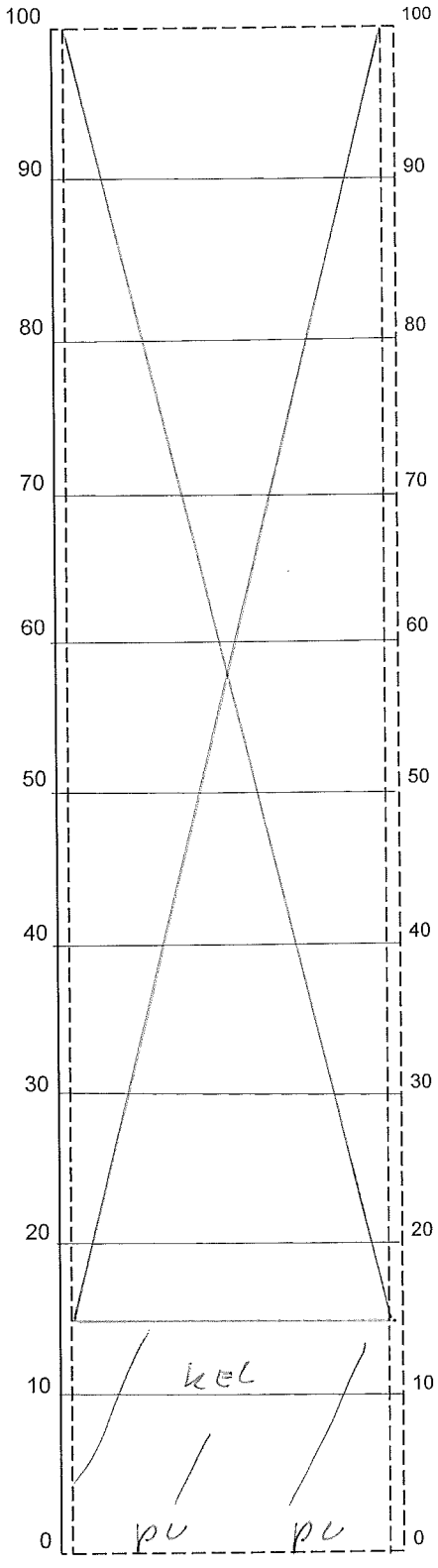

Overzicht: foto 777

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	100			%
				score
Belijning				%

foto 777 overzicht
foto 778 kel 100%
kel 50% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** g3

Totale weglengte:

Lengte: 22 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 88 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

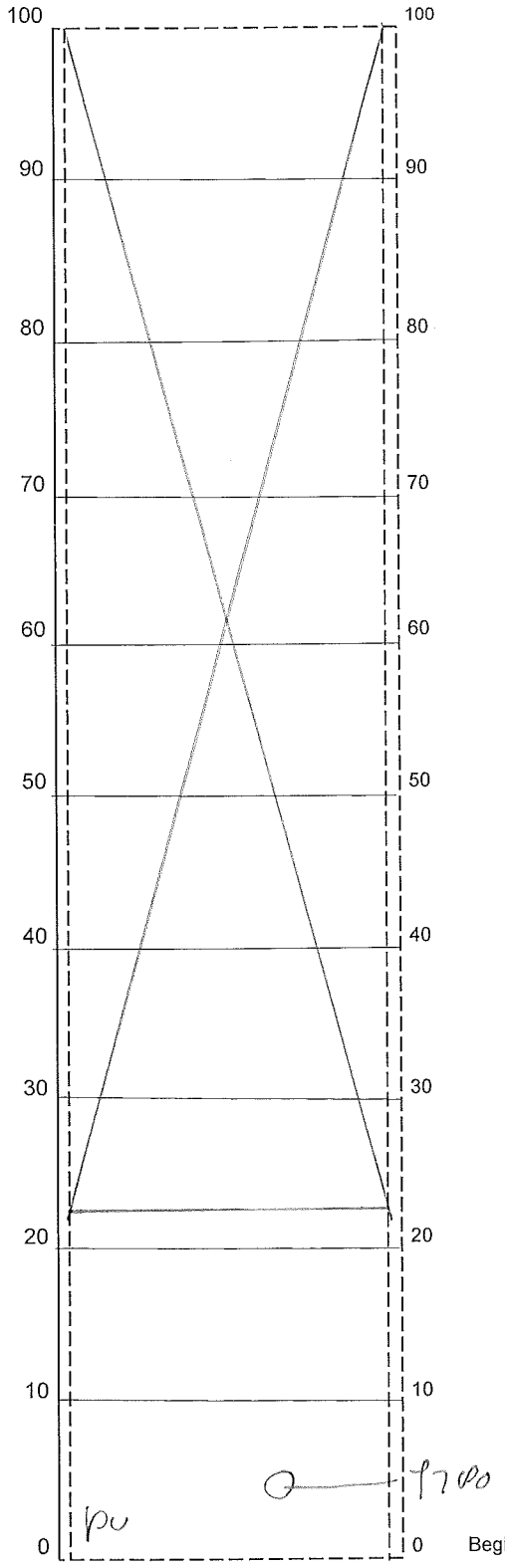

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m²
				score
Oneffenheden	1			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,1	%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

foto 779 overzicht

foto 780 AFWIJKENDE KLEUR 4STENEN

KEL 100% vies

Beginpunt:.....

Overzicht: foto 779

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** 94

Totale weglengte:

Lengte: 30 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 120 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

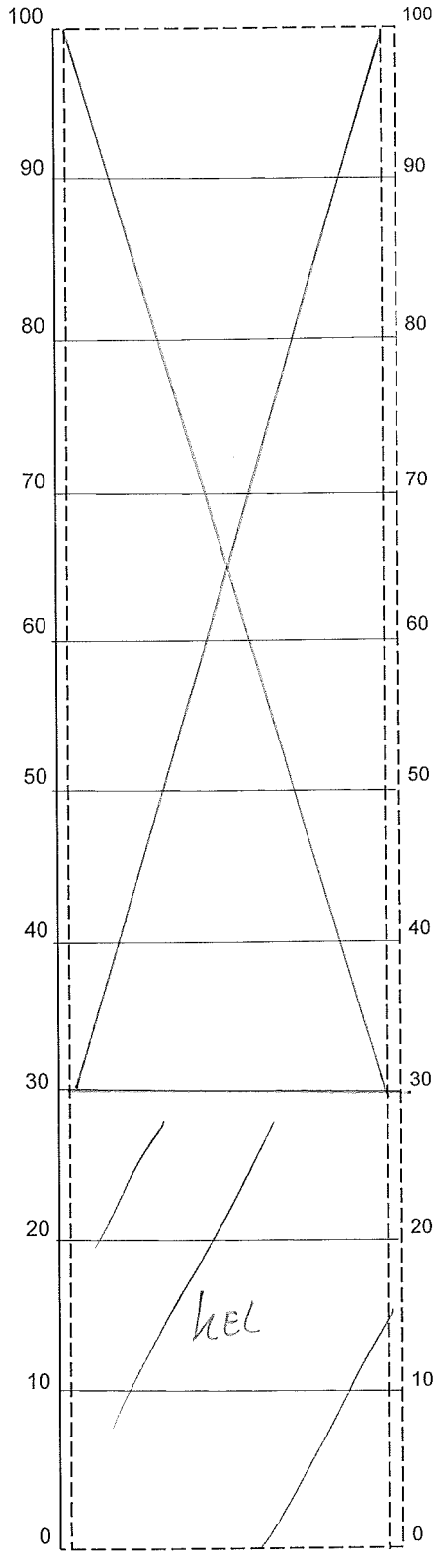

Overzicht: Foto 701

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,04	%
				score
Kwaliteit Elementen	100			%
				score
Belijning				%

Foto 701 overzicht
AFWIJKENDE KLEUR 2 STENEN
KEL 100%
KEL 20% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: 95

Totale weglengte:

Lengte: 1 mtr. Breedte: 10 mtr. Oppervlakte: 10 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

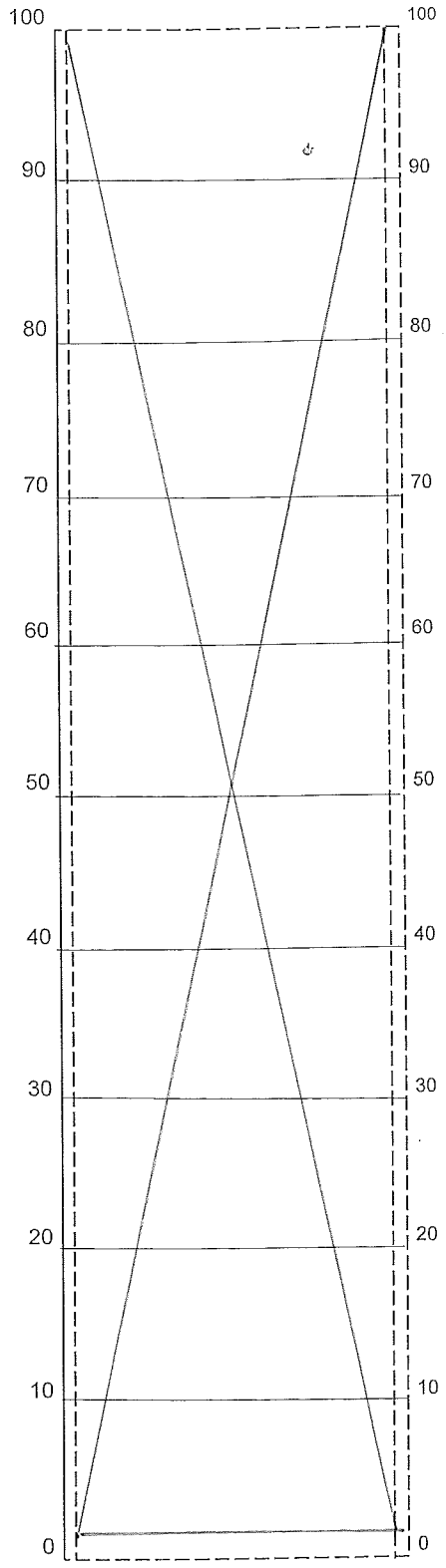

Overzicht: FOTO 7 & 2

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

FOTO 7 & 2 overzicht

KEL 100% vrij

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: 96

Totale weglengte:

Lengte: ....1..... mtr. Breedte: 10... mtr. Oppervlakte: ....10..... m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

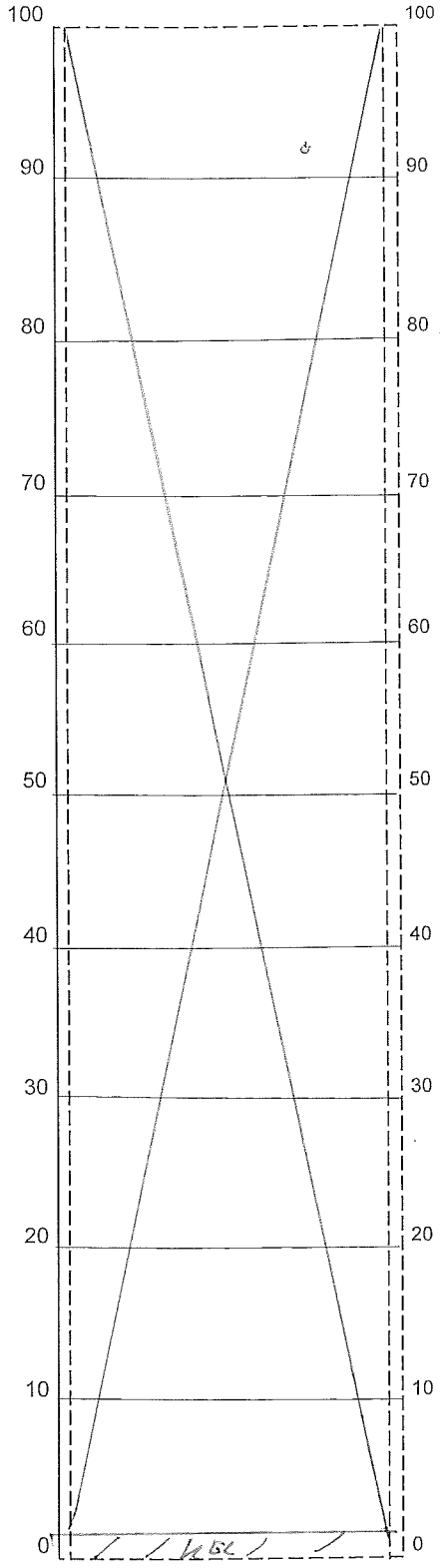

Overzicht: FOTO 703

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	100			%
				score
Belijning				%

FOTO 703 overzicht

KEL 100%

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: 97

Totale weglengte:

Lengte: ...1..... mtr. Breedte: .6..... mtr. Oppervlakte: ...6..... m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

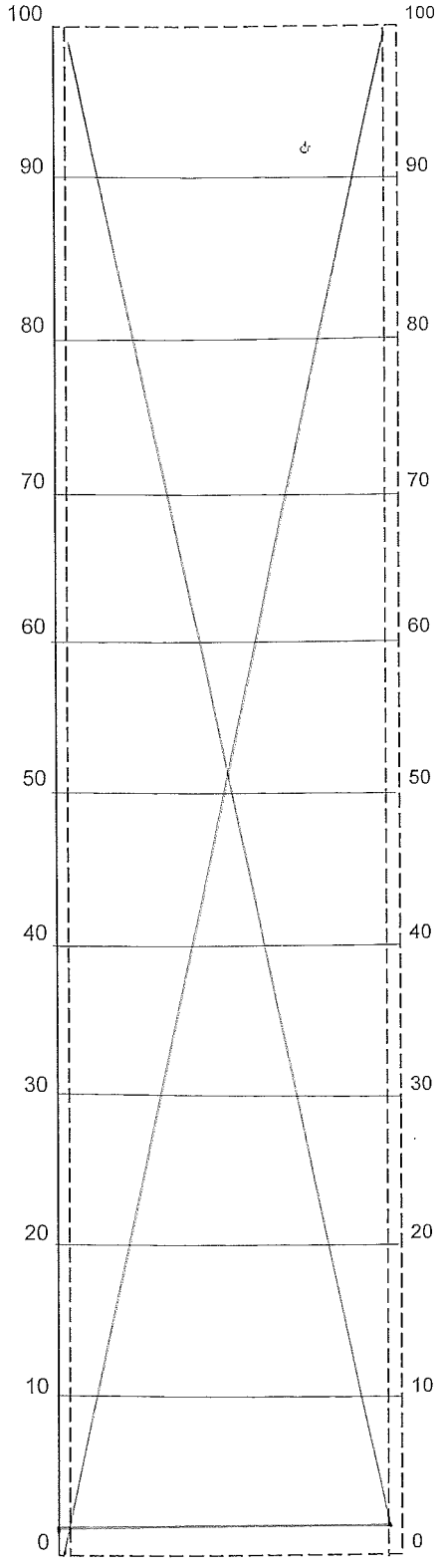

Overzicht: P7P4

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

Foto 7P4 overzicht

KEL 100 % vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** 90

Totale weglengte:

Lengte: ..1.. mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ..4..... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

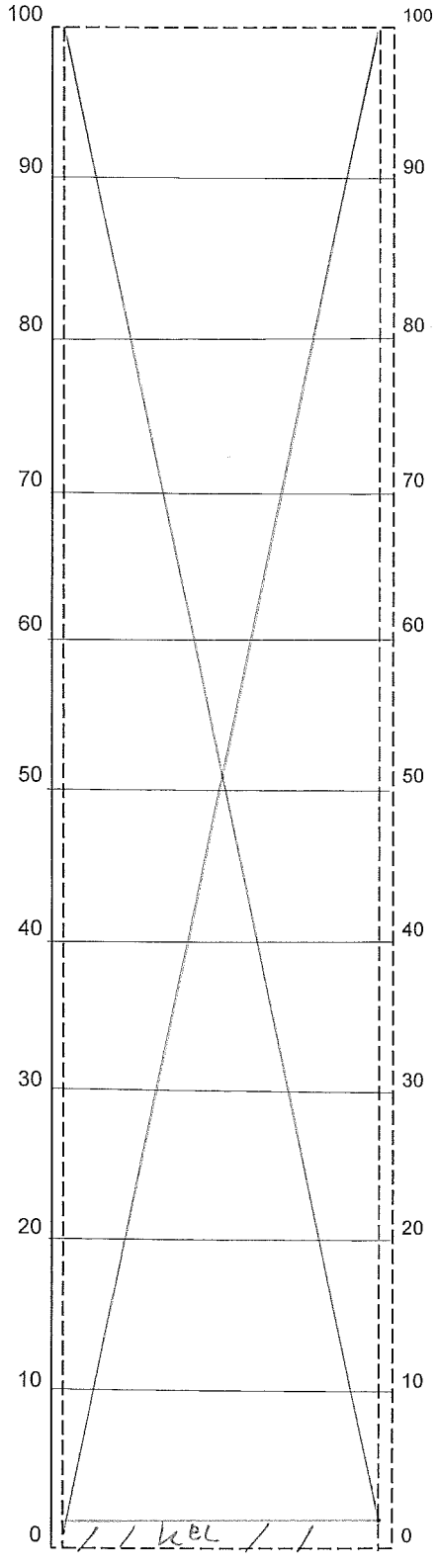

Overzicht: Foto 705

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	100			%
				score
Belijning				%

Foto 705 overzicht
KEL 100%

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** H1

Totale weglengte:

Lengte: 34 mtr. **Breedte:** 2 mtr. **Oppervlakte:** 68 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK wit

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

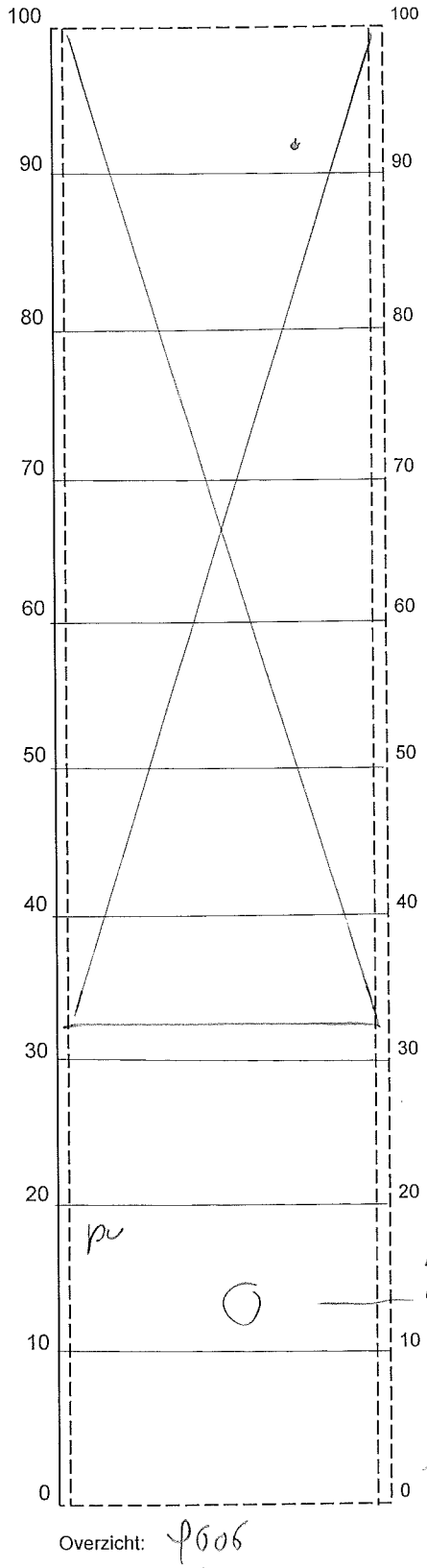

Overzicht: P606

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning			0,5	%

P606 overvlakt
BELIJNING 16 STENEN
P607 TALUD
P608 TALUD
KEL 100% vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H2

Totale weglengte:

Lengte: 53 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 212 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

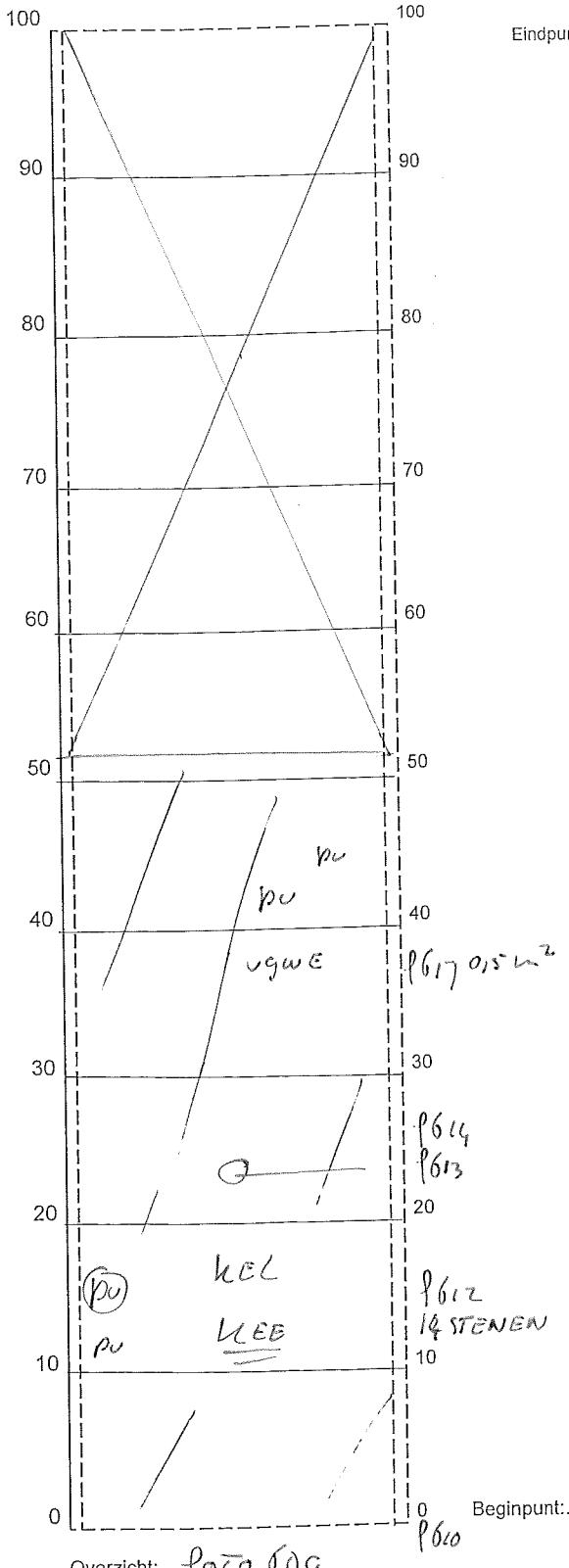

Overzicht: foto 609

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3		1	stuks
				score
Voegwijdte			0,24	%
				score
Kleurafwijking			0,33	%
				score
Kwaliteit Elementen	99,43		0,15	%
				score
Belijning			0,19	%

P609 overzicht
BELIJNING 10 STENEN
P610 TALUD
P611 KEL 100%
KEE 14 STENEN
P6n. (PU)
P613 AFWIJKENDE KLEUR 8 STENEN
P614 zand
P615 AFWIJKENDE STEEN 12 STENEN
P616 AFWIJKENDE STEEN 1
P617 vgwE. 0,5m²
KEL 60% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: U3

Totale weglengte:

Lengte: 60 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 272 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

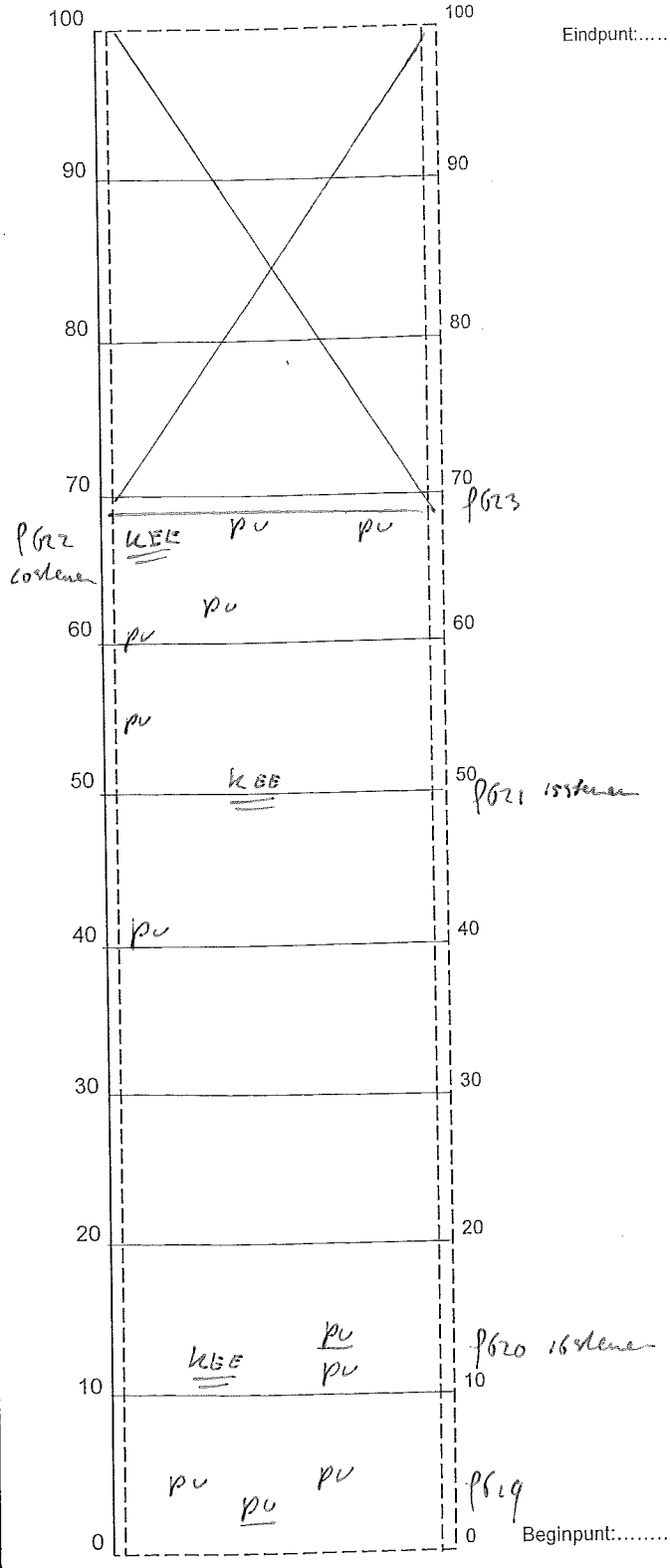

Overzicht: Foto 610

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m¹
				score
Oneffenheden	9	2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,22	%
				score
Belijning			0,1	%

Foto 610 overzicht
Foto 619 pu
Foto 620 pu KEE 16STENEN
Foto 621 KEE 15STENEN
Foto 622 KEE 16STENEN
Foto 623 talud Belijning 12STENEN
KEL 100% uies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H4

Totale weglengte:

Lengte: 103 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 332 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

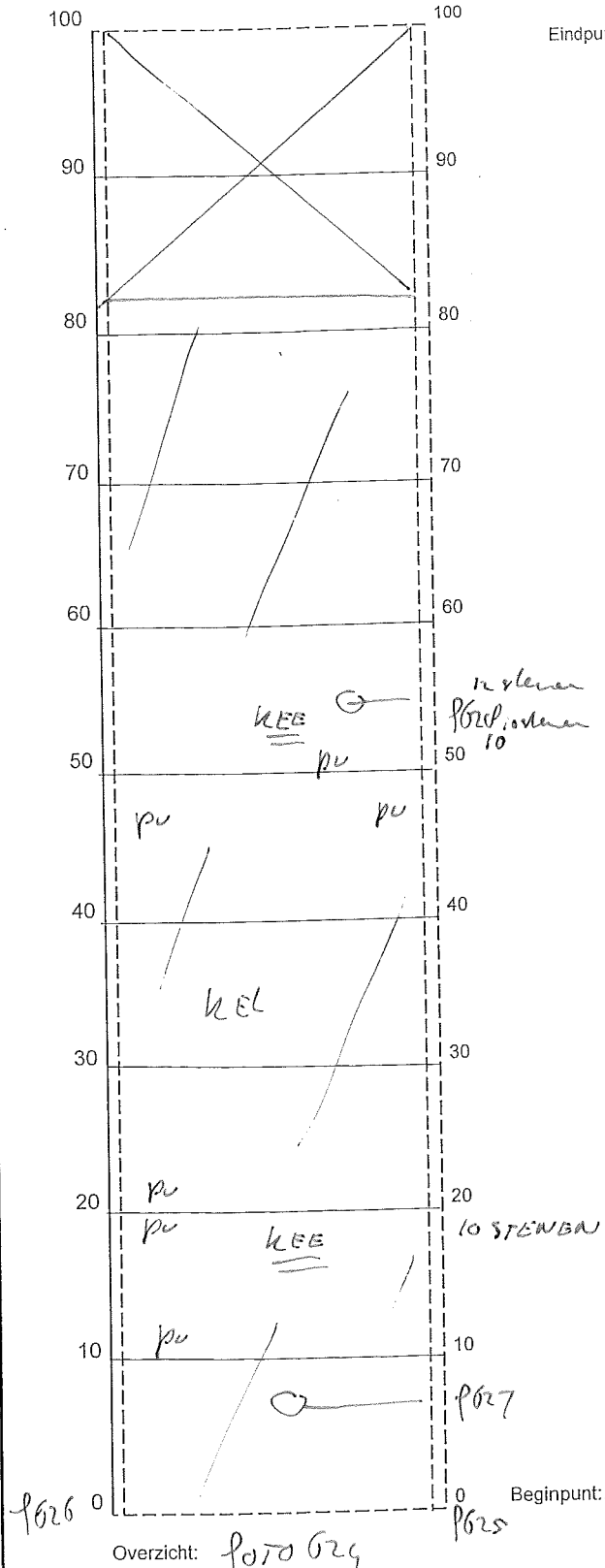

Overzicht: Foto 624

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	6			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,1	%
				score
Kwaliteit Elementen	9927		0,13	%
				score
Belijning				%

Foto 624 overzicht

Foto 625 Talud

Foto 626 KEL 100%

Foto 627 Afwijkende kleur 35 stenen

Foto 624 KEE 10 STENEN

Afwijkende kleur 12 STENEN

KEL 100% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H5

Totale weglengte:

Lengte: 96 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 366 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

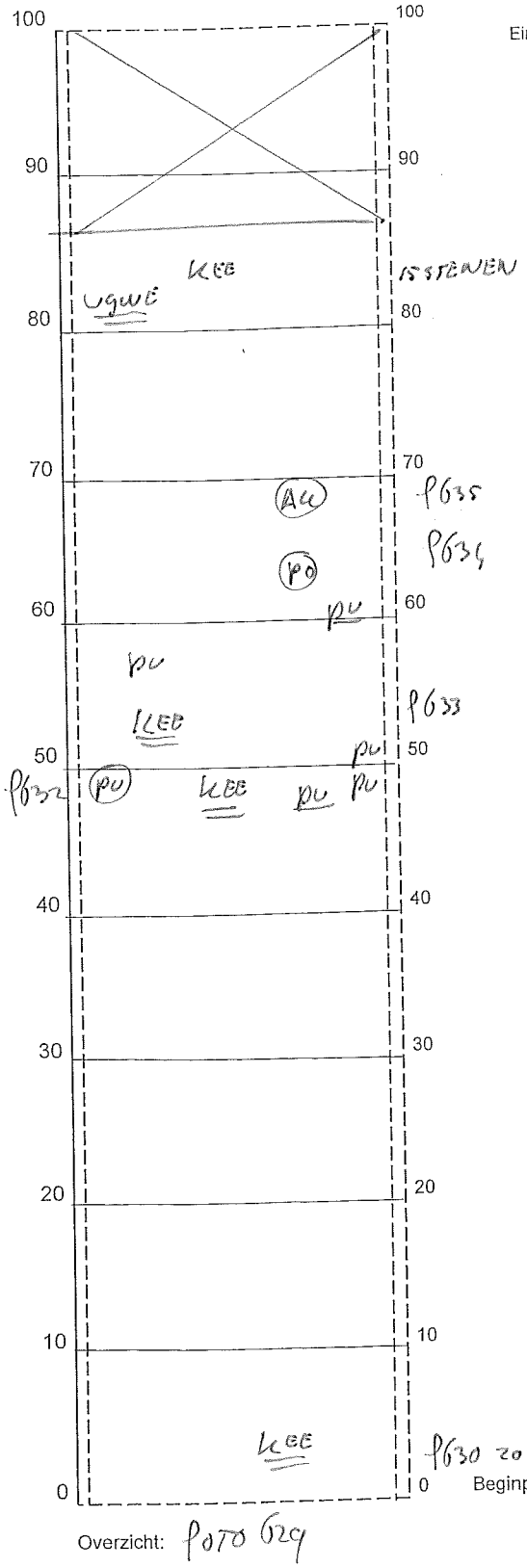

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3	2	3	stuks
				score
Voegwijdte			0,15	%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,6P	%
				score
Belijning				%

foto 629 overzicht

foto 630 talud + KEE 20 STENEN

foto 631 pu KEE 20 STENEN

foto 632 (PU)

foto 633 KEE 20 STENEN

foto 634 (PO)

foto 635 (AW)

foto 636 ugwE 0,5 m²

foto 637 talud

KEE 15 STENEN

KEL 100 % vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H6

Totale weglengte:

Lengte: 0.84 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 33.6 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

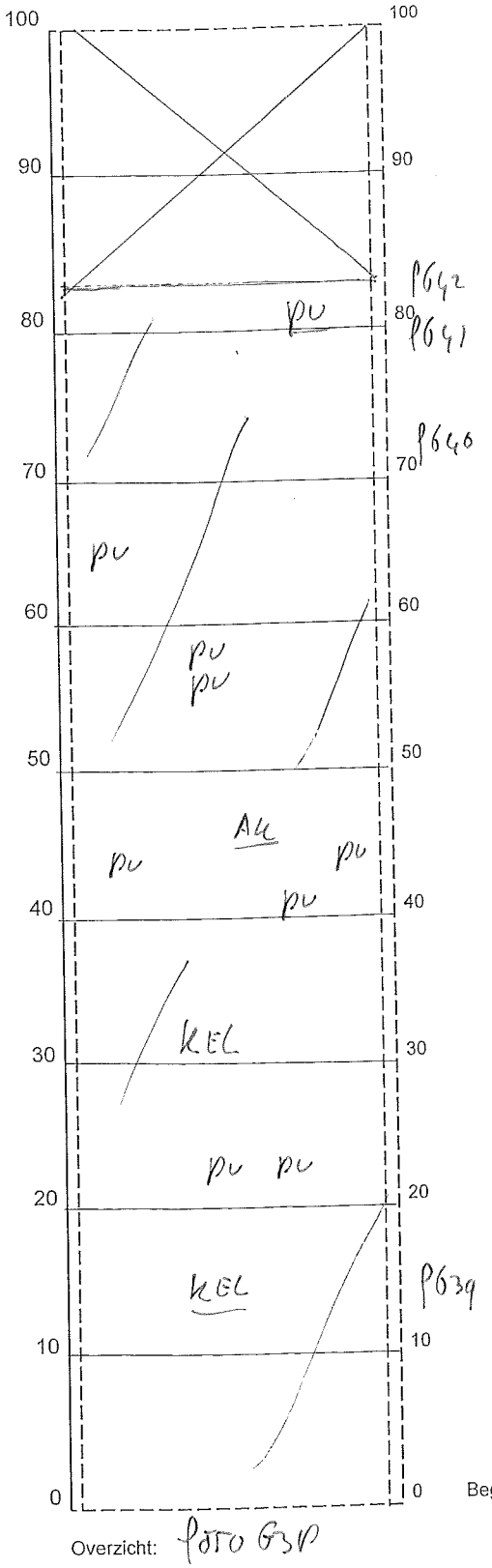

Overzicht: P650 GSP

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	0	2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	9,999			%
				score
Belijning			0,01	%

P630 overzicht
P639 KEL 100 %
P640 overzicht
P641 PU
P642 TALUD
BELIJNING 3 STENEN
KEL 60 % vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H7

Totale weglengte:

Lengte: 83 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 332 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

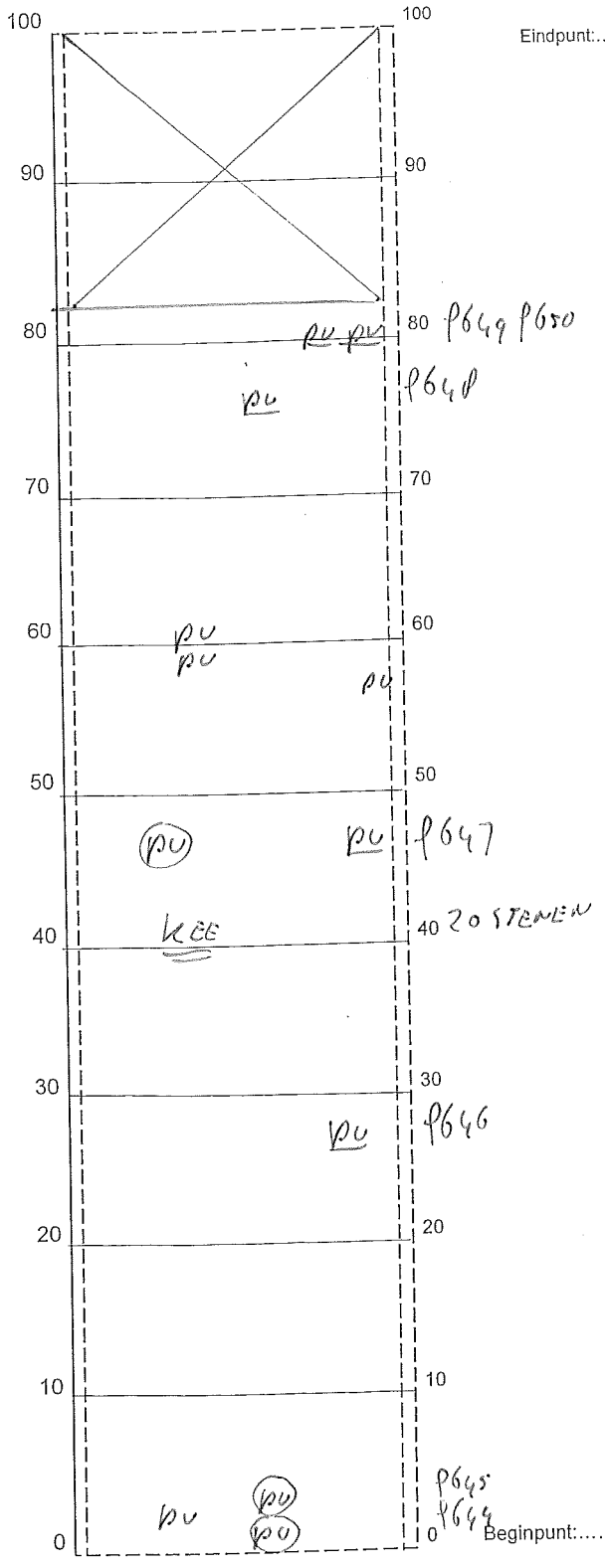

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Overzicht: foto 643

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m¹
				score
Oneffenheden	4	5	3	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,13	%
				score
Belijning				%

foto 643 overzicht
foto 644 (PU)
foto 645 (PU)
foto 646 PU
KEE 20 STENEN
foto 647 (PU)
foto 648 PU
foto 649 PU
foto 650 PU
foto 651 TALUD
KEL 100° la vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: HP

Totale weglengte:

Lengte: ..80.. mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: ..320... m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ◉ bewolkt

Wegdek: ◉ droog ○ opdrogend ○ nat

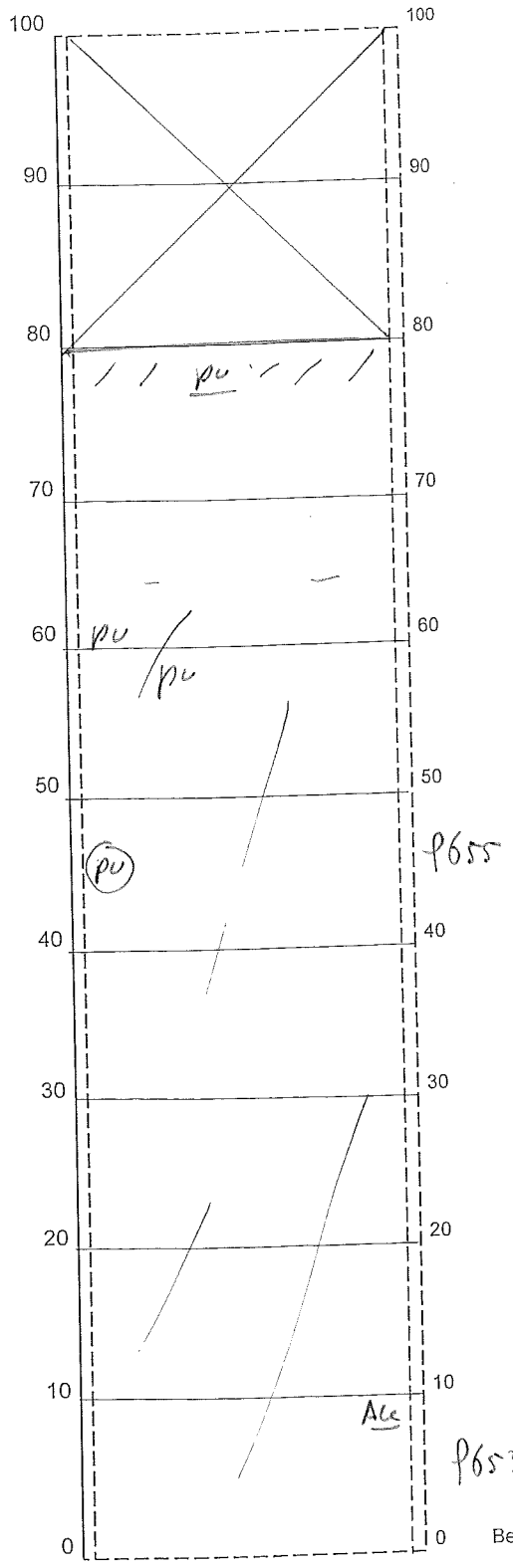

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2	2	1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	OPS			%
				score
Belijning				%

foto 652 overzicht

foto 653 KEL

foto 654 KEL

foto 655 (PU)

foto 656 TALUD

KEL 50% vies

Beginpunt:.....

Overzicht: foto 652

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: Hq

Totale weglengte:

Lengte: ..20.. mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: ..320.. m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

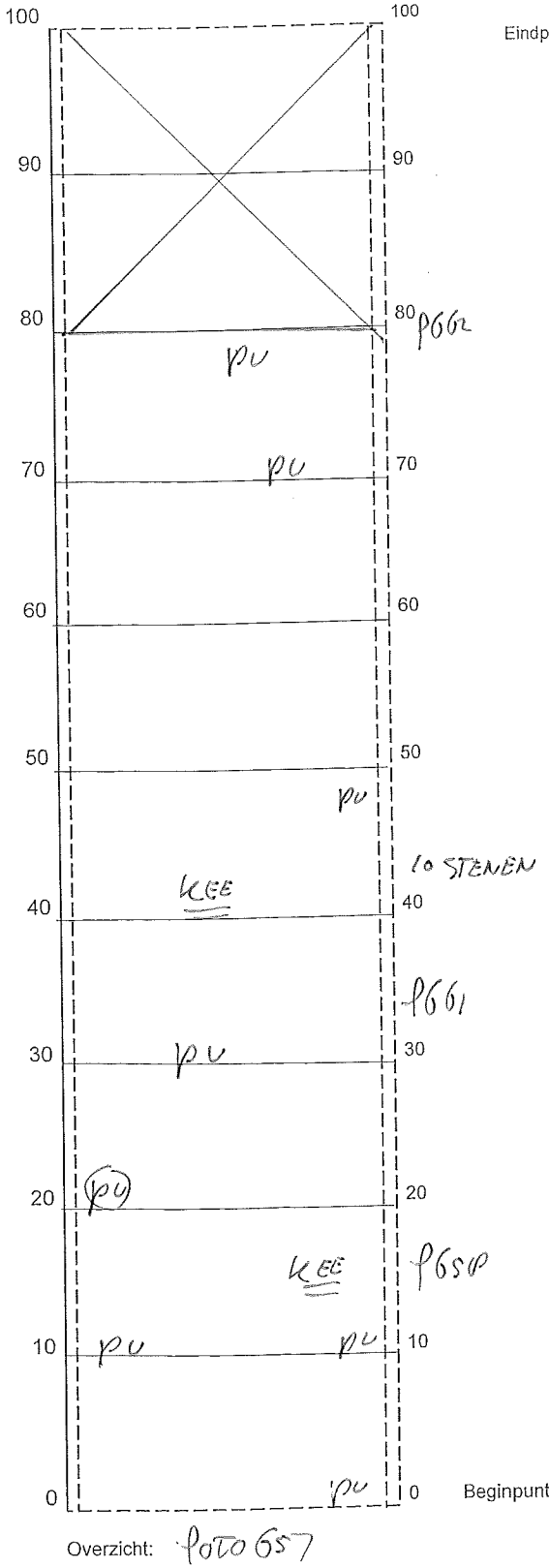

Overzicht: foto 657

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	7		1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,33	%
				score
Kwaliteit Elementen			0,07	%
				score
Belijning				%

foto 657 overzicht
foto 65P KEE 10 STENEN
foto 659 (pu)
foto 660 AFWIJKENDE KLEUR 4 à 5 STENEN
foto 661 overzicht
foto 662 TALud
KEL 100% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H10

Totale weglengte:

Lengte: 70 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 312 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

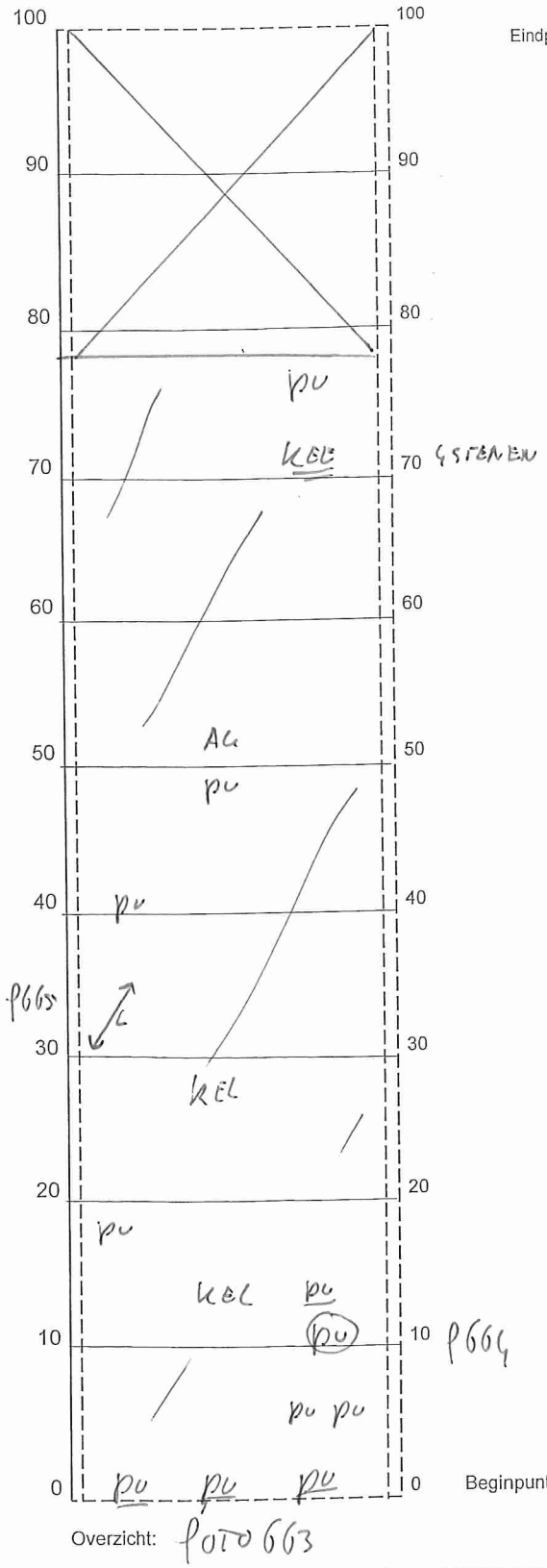

Overzicht: FOTO 663

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid	5			m'
				score
Oneffenheden	6	4		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	99,97		0,03	%
				score
Belijning				%

FOTO 663 overzicht
FOTO 664 (pu)
KEE 4 STENEN KEL 100%
FOTO 666 overzicht
KEL 50% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H11

Totale weglengte:

Lengte: 73 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 292 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

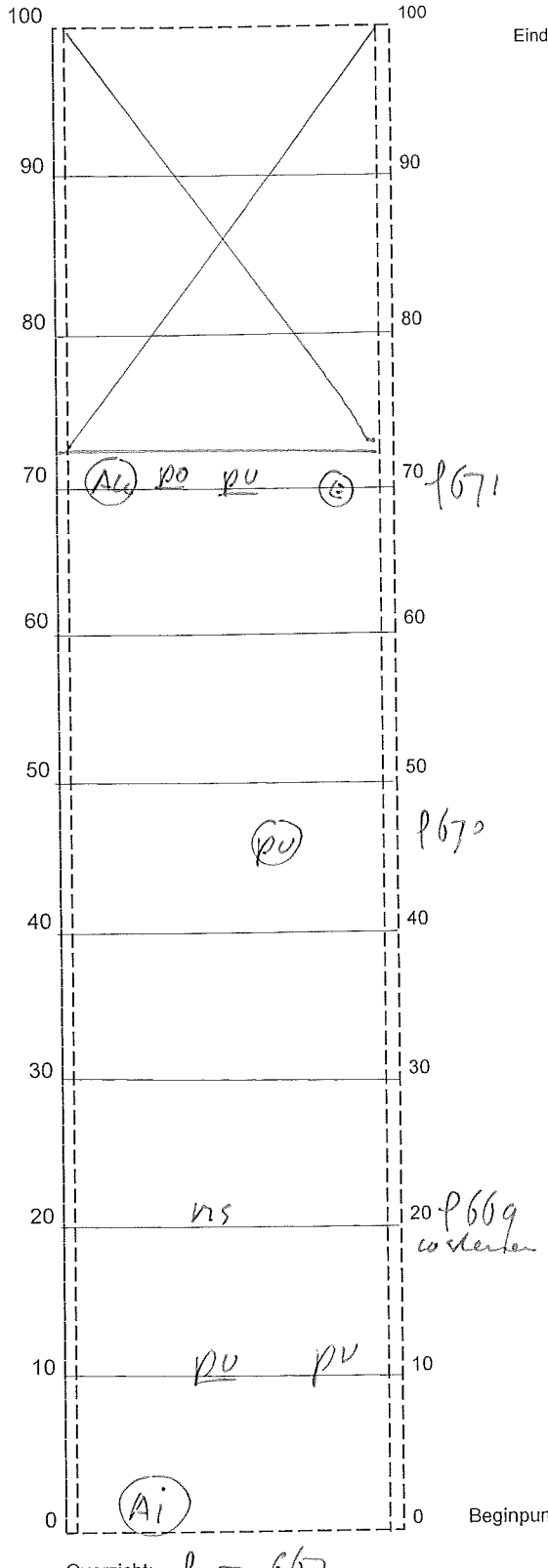

Overzicht: foto 667

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1	3	3	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,09	%
				score
Belijning				%
				score
Gat			1	st.

foto 667 overzicht
foto 668 Ai
foto 669 ms 10 stenen
foto 670 pu
foto 671 GAT
foto 672 Au
UEL 100% vrij

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H12

Totale weglengte:

Lengte: 60 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 272 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

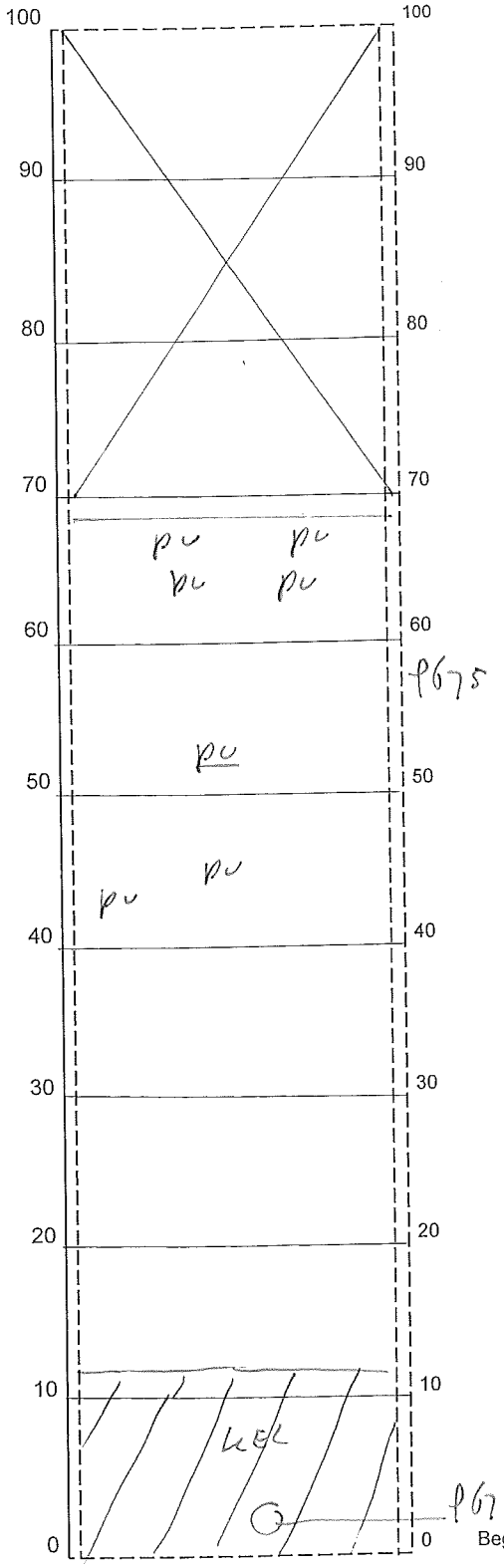

Overzicht: Foto 673

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	6	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,2	%
				score
Kwaliteit Elementen	17,6			%
				score
Belijning				%

Foto 673 overzicht

Foto 674 TALud + AFWIJKENDE STEEN 27 STENEN

Foto 675 overzicht

KEL 12' REST is vies

KEL PA,5 vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H13

Totale weglengte:

Lengte: 65.... mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 260.... m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

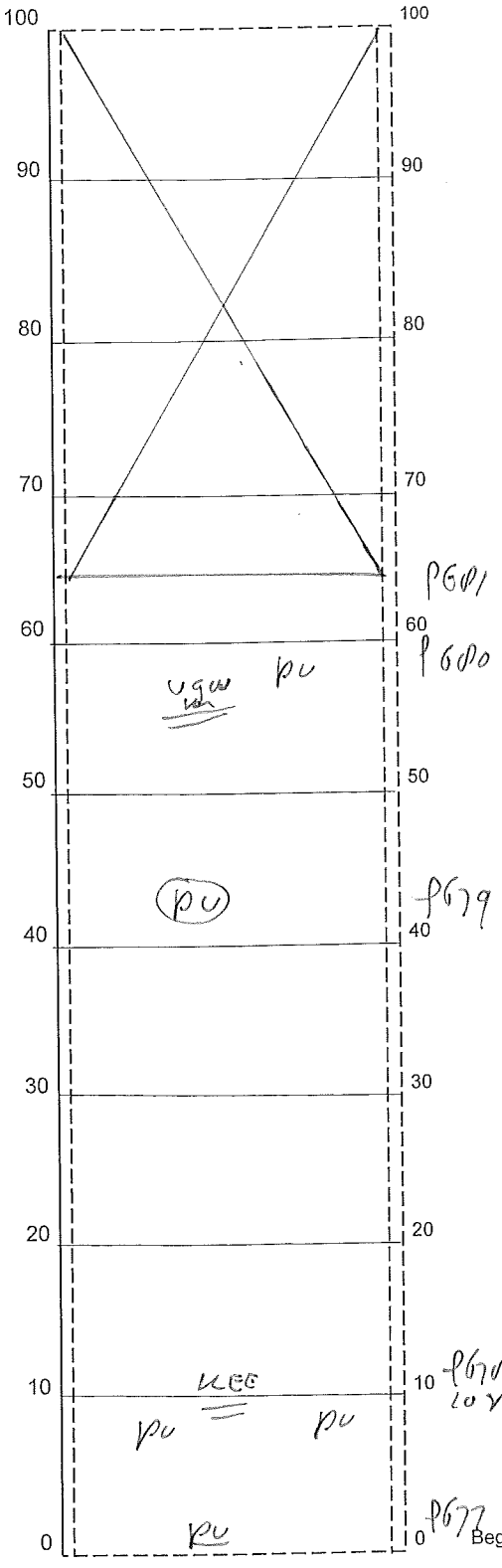

Overzicht: foto 676

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m¹
				score
Oneffenheden	2	2	1	stuks
				score
Voegwijdte		0,4		%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,06	%
				score
Belijning				%

foto 676 overzicht
foto 677 talud
foto 678 KEE 10 STENEN
foto 679 (pu)
foto 680 pu ugw in²
foto 681 talud
KEE 100% vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H14

Totale weglengte:

Lengte: 62 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 248 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

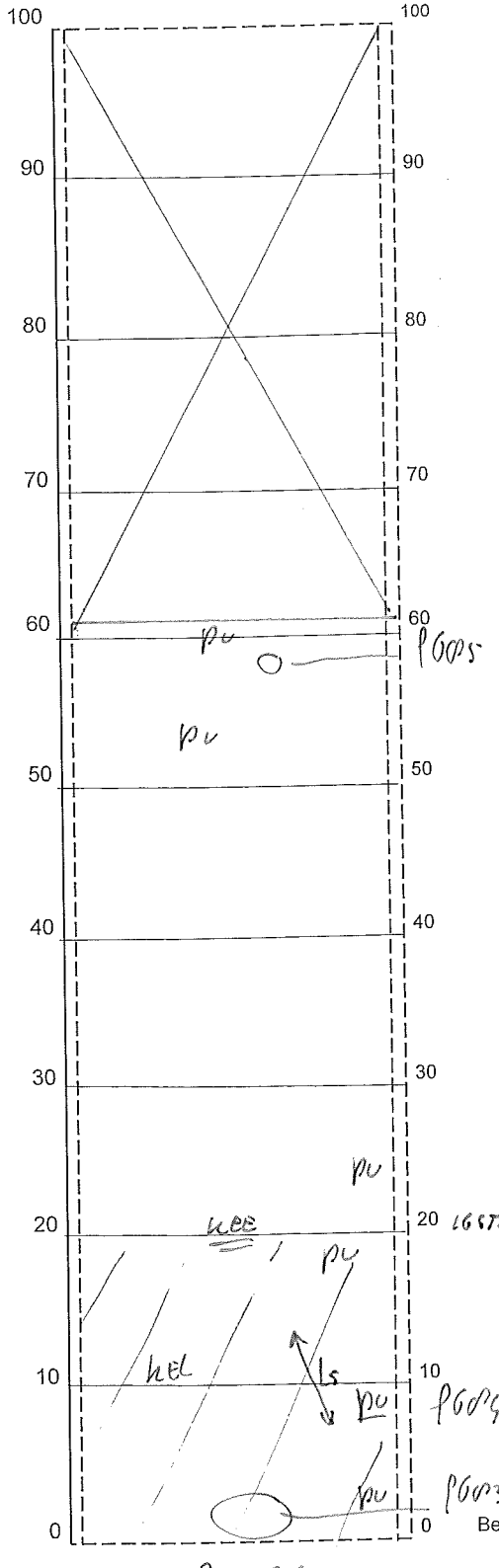

Overzicht: FOTO 602

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	5	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,07	%
				score
Kwaliteit Elementen	32,2		0,19	%
				score
Belijning				%

FOTO 601 overzicht

FOTO 603 TALUD 1 AFWIJKENDE STEEN 2m²

FOTO 605 PV

KEL 20m'

FOTO 605 AFWIJKENDE KLEUR 7STENEN

KEE 16STENEN

KEL 50% VUIL

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H15

Totale weglengte:

Lengte: 56 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 224 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

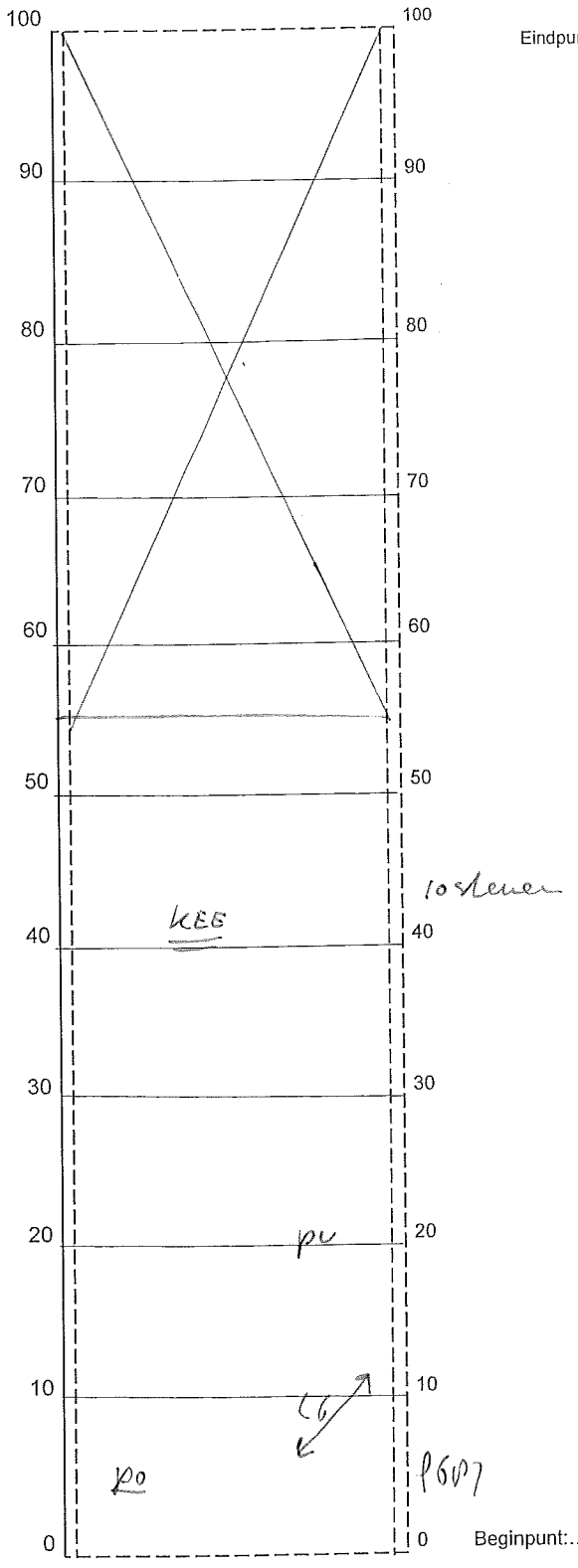

Overzicht: Foto GP6

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid	6			m'
				score
Oneffenheden	1	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,1	%
				score
Belijning				%

Foto GP6 overzicht

Foto GP7 po

Foto GP9 overzicht

KEE 10 STENEN

KEL 100% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H.6

Totale weglengte:

Lengte: 52 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 208 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

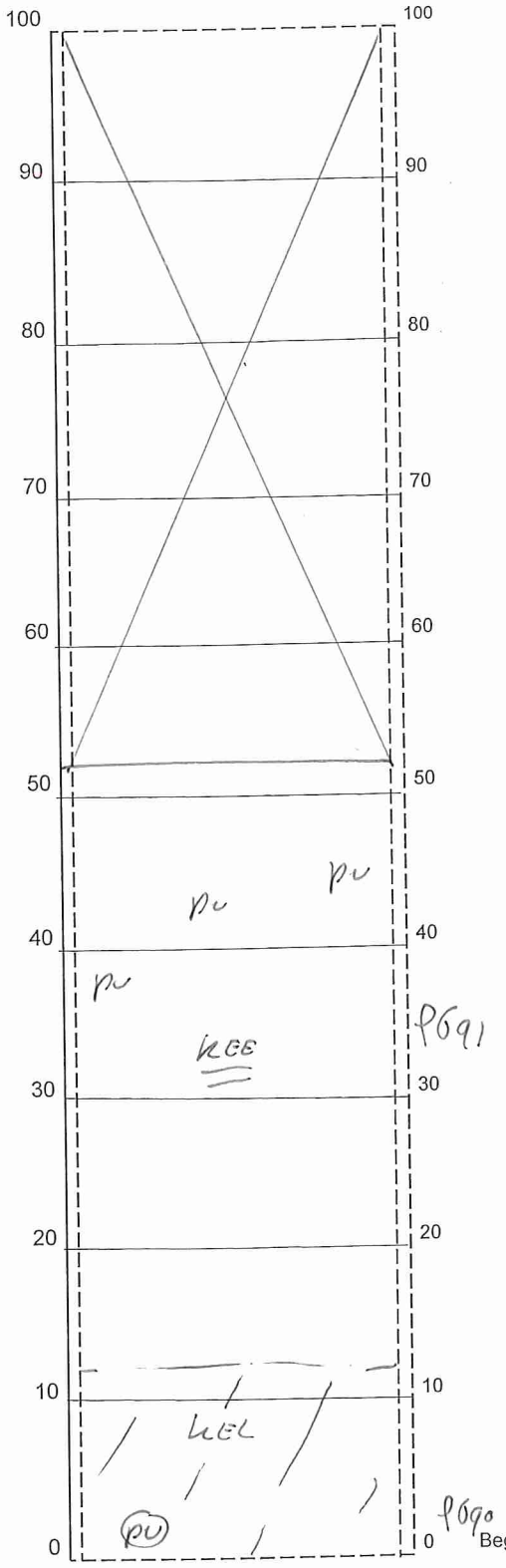

Overzicht: foto 689

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3		1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	23,1		0,11	%
				score
Belijning				%

foto 689 overzicht
foto 690 (pu)
KEL 12m'
foto 691 KEE 10 STENEN
KEL 50% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H17

Totale weglengte:

Lengte: 40 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 192 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

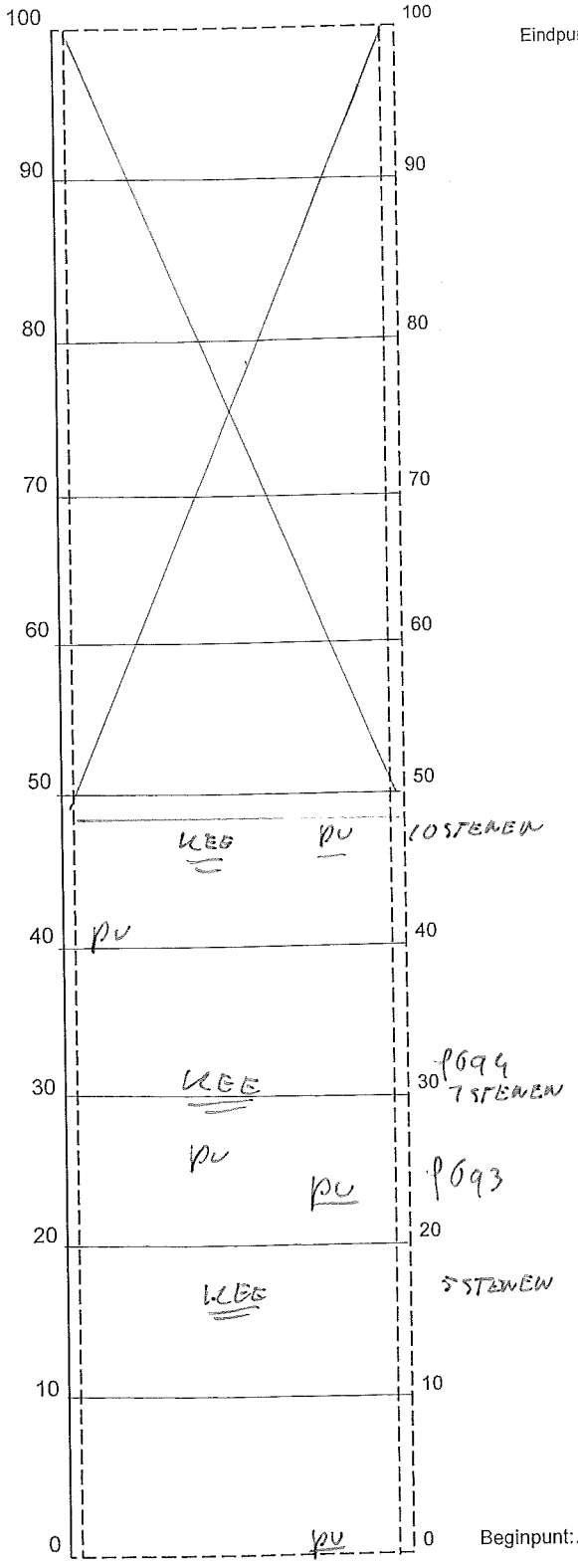

Overzicht: foto 692

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2	3		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,25	%
				score
Belijning				%

foto 692 overzicht

foto 693 putdeksel

foto 694 KEE 7 STEENEN

foto 695 TALUD

KEE 100% vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** Hlp

Totale weglengte:

Lengte: 44 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 176 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

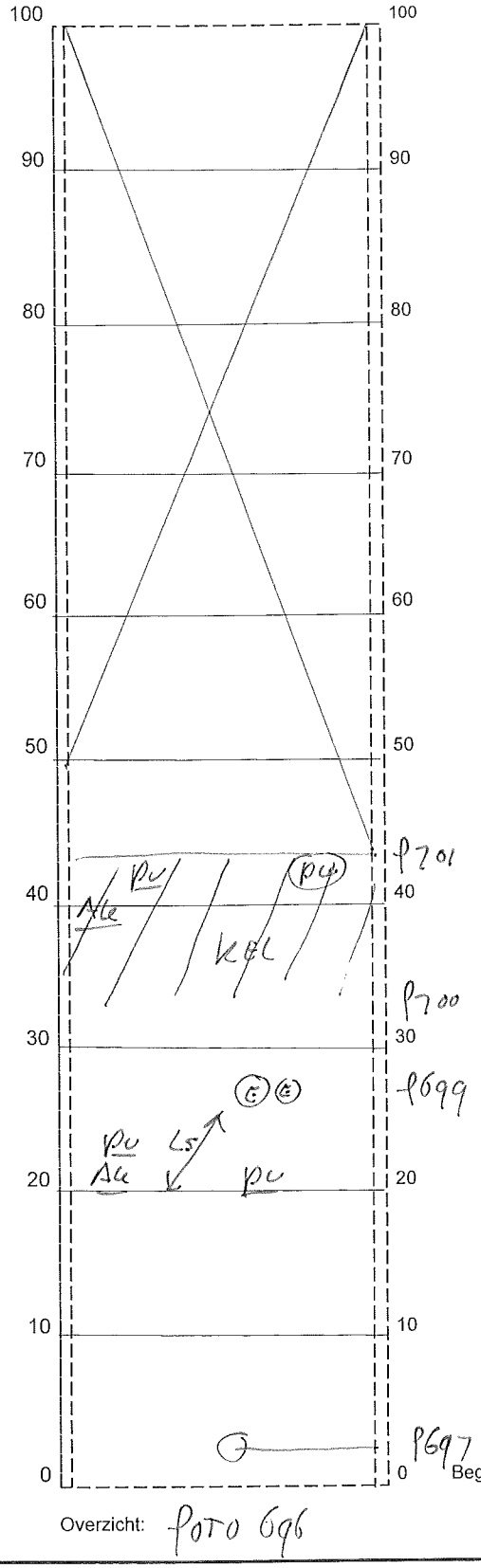

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid	5			m'
				score
Oneffenheden		5	1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,16	%
				score
Kwaliteit Elementen	22,7			%
				score
Belijning				%
				score
Gat			2	st.

foto 696 overzicht

foto 697 afwijkende kleur 13 stenen

foto 699 band 1 stuk

foto 699 2x gat

foto 700 overzicht

foto 701 (pu)

KEL 10 m'

KEL 10% vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H19

Totale weglengte:

Lengte: 40 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 160 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

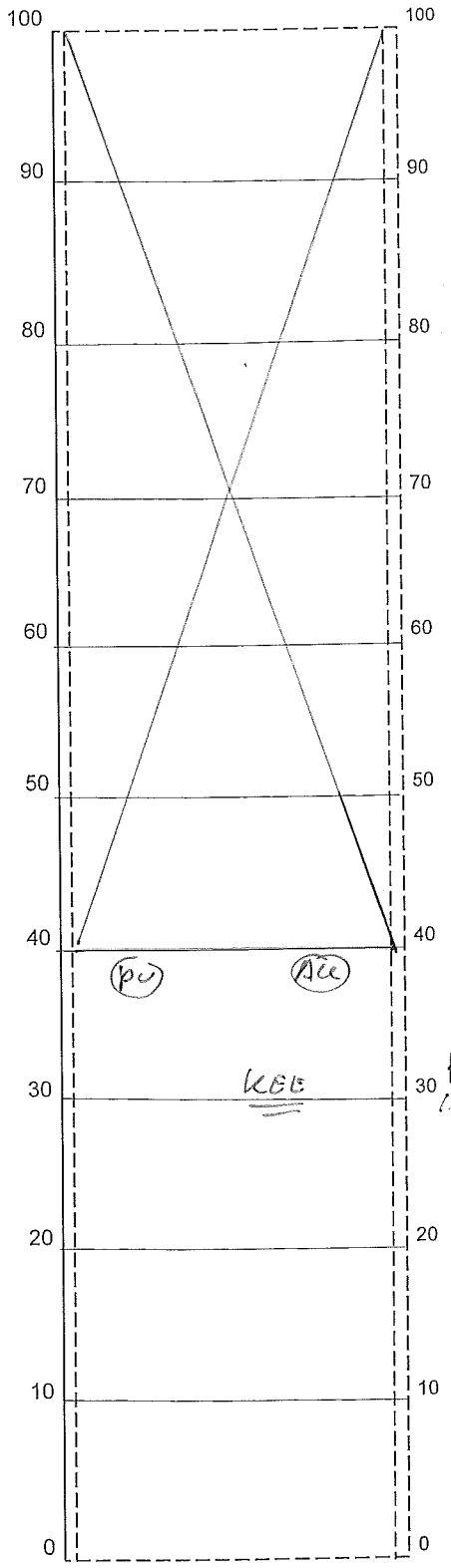

Overzicht: FOTO 702

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden			2	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,14	%
				score
Belijning				%

FOTO 701 OVERZICHT

FOTO 703 KEE 10 STENEN

FOTO 704 (PU) + (AK)

KEL 100% VLÉS

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H20

Totale weglengte:

Lengte: 35 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 140 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

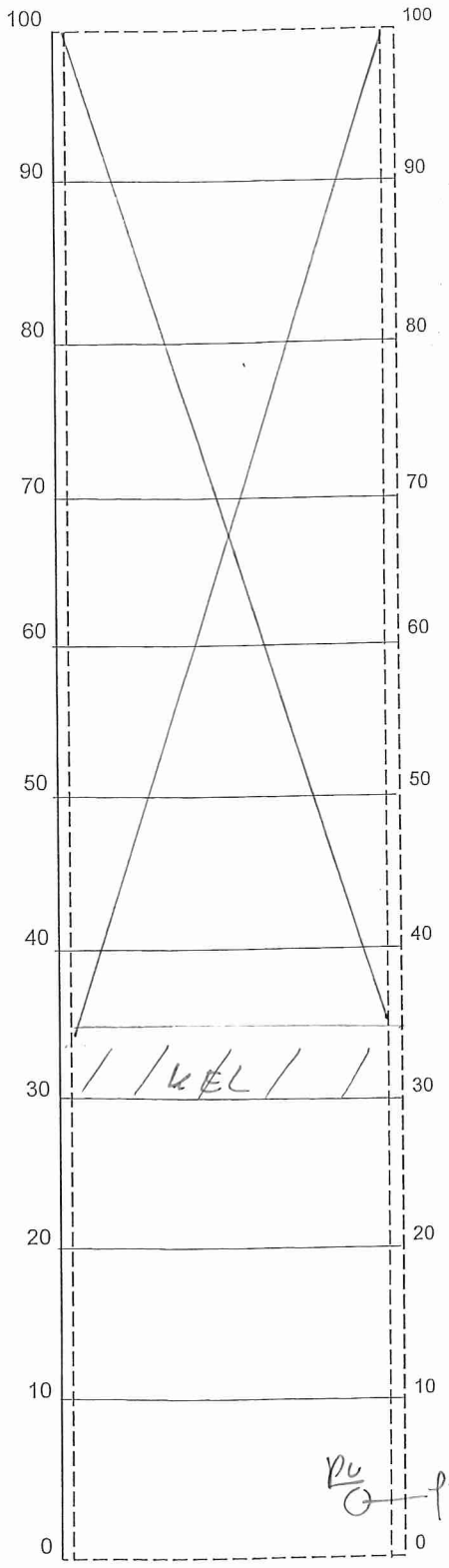

Overzicht: foto 705

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden		1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,2	%
				score
Kwaliteit Elementen	14,3			%
				score
Belijning				%

foto 705 overzicht

foto 706 AFWIJKENDE KLEUR 12 STENEN

KEL 5m'

KEL 10% VRIJ

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H21

Totale weglengte:

Lengte: 30 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 120 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

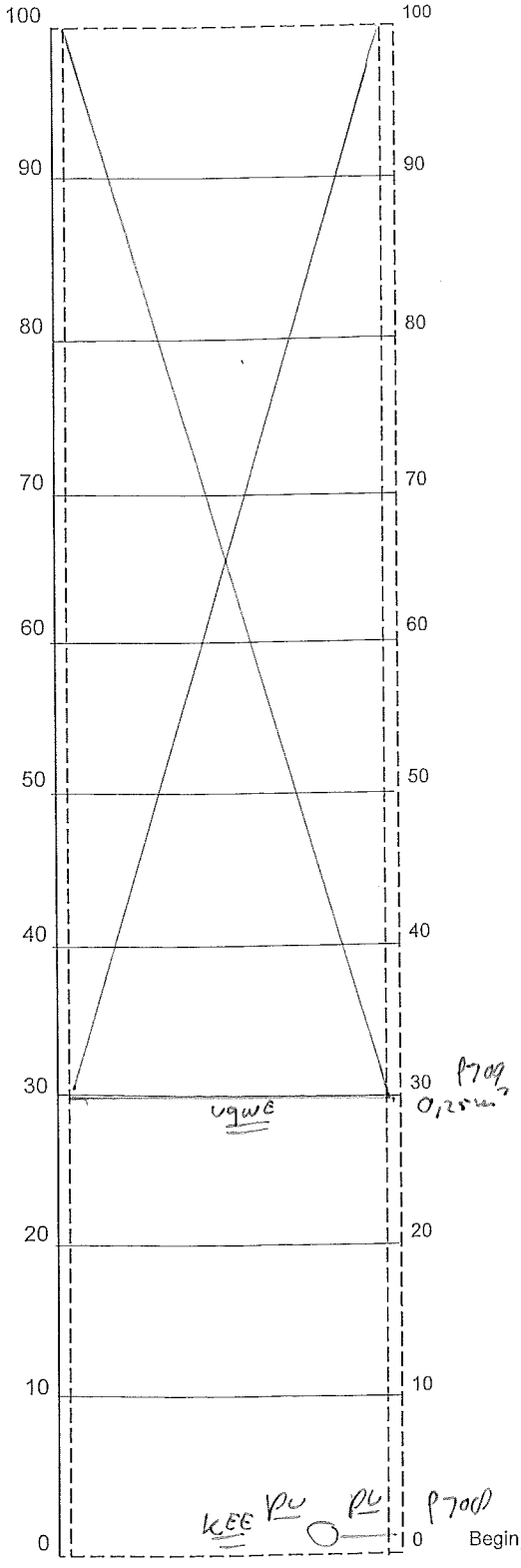

Overzicht: Foto 707

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2			stuks
				score
Voegwijdte			0,21	%
				score
Kleurafwijking			0,03	%
				score
Kwaliteit Elementen			0,19	%
				score
Belijning				%

Foto 707 overzicht

Foto 709 KEEIASTENEN + AFWIJKENDE KLEUR 1m²

Foto 709 ugwe 0,25 m² KEI 100% vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: H22

Totale weglengte:

Lengte: 20 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 80 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

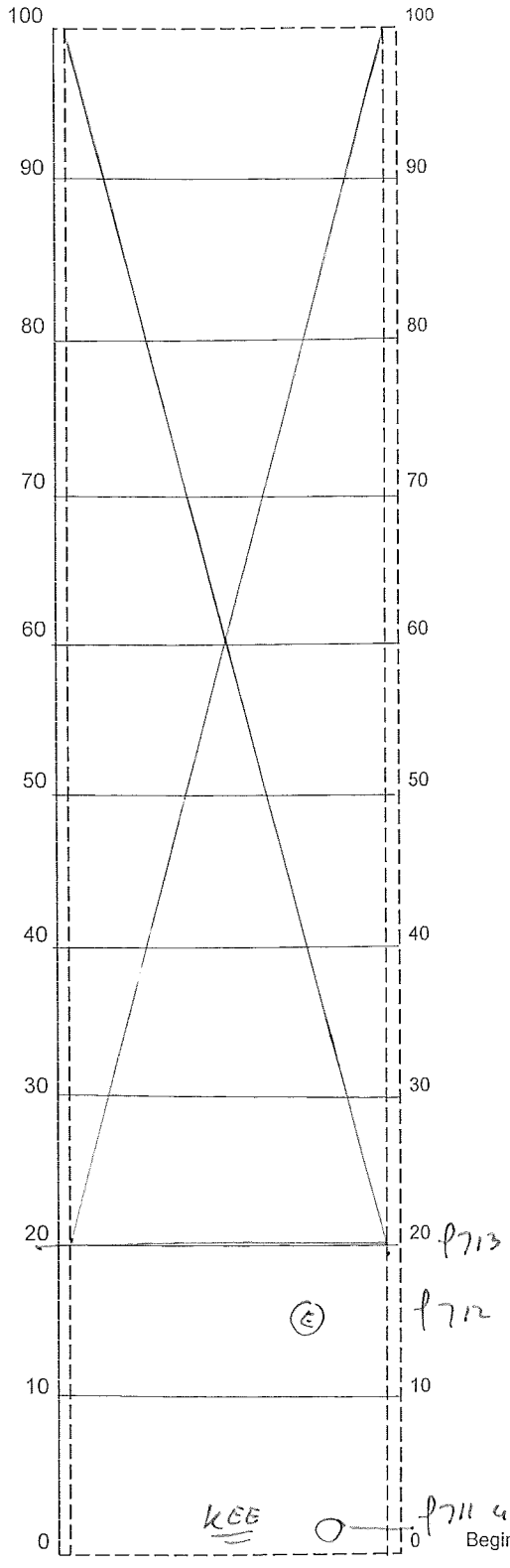

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,14	%
				score
Kwaliteit Elementen			0,11	%
				score
Belijning				%
				score
Gat			1	st.

P070 710 overzicht
P070 711 KEE 4 STENEN AFWIJKENDE KLEUR 5 STENEN
P070 712 GAT
P713 TALUD
KEL 10% ves

Overzicht: P070 710

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** I 1

Totale weglengte:

Lengte: ...12... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ...48... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

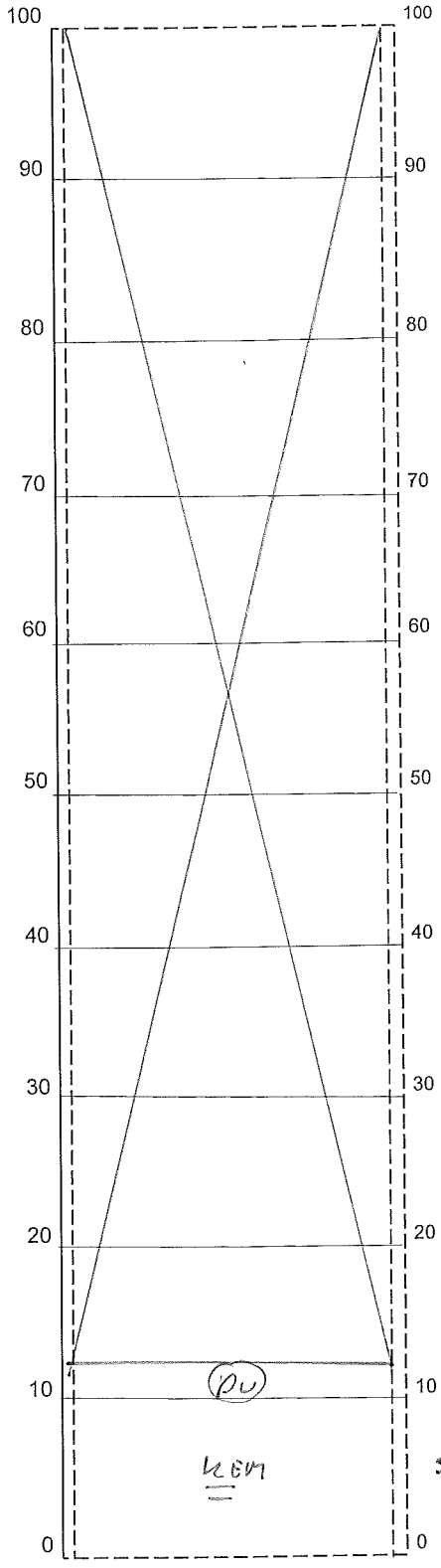

Overzicht: P0T0167

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden			1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen		0,33		%
				score
Belijning				%

Foto 167 overzicht

Foto 168 (PU)

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: I2

Totale weglengte:

Lengte: 10 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 72 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

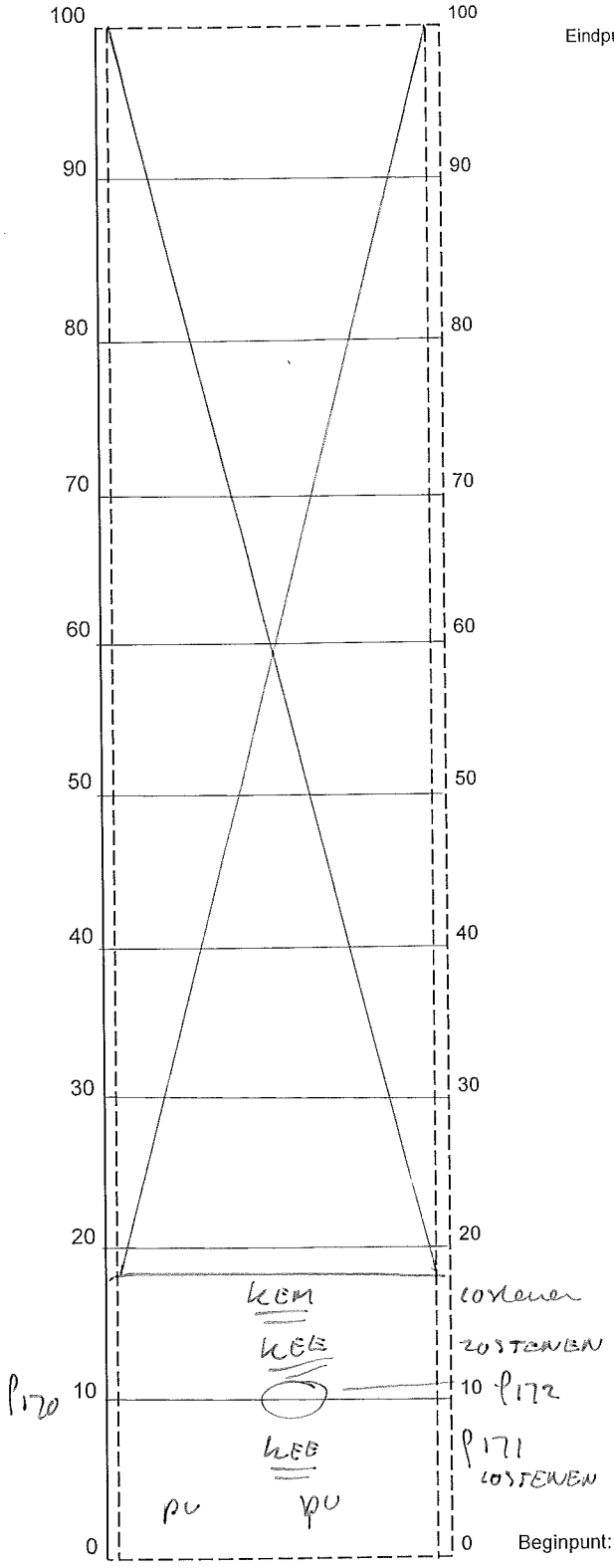

Overzicht: foto 169

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,03	%
				score
Kwaliteit Elementen		0,3	0,9	%
				score
Belijning				%

foto 169 overzicht
foto 170 rand
foto 171 KEE 10 STENEN
foto 172 AFWIJKING STEEN 1 KEE 20 % vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: I 3

Totale weglengte:

Lengte: 50 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 232 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

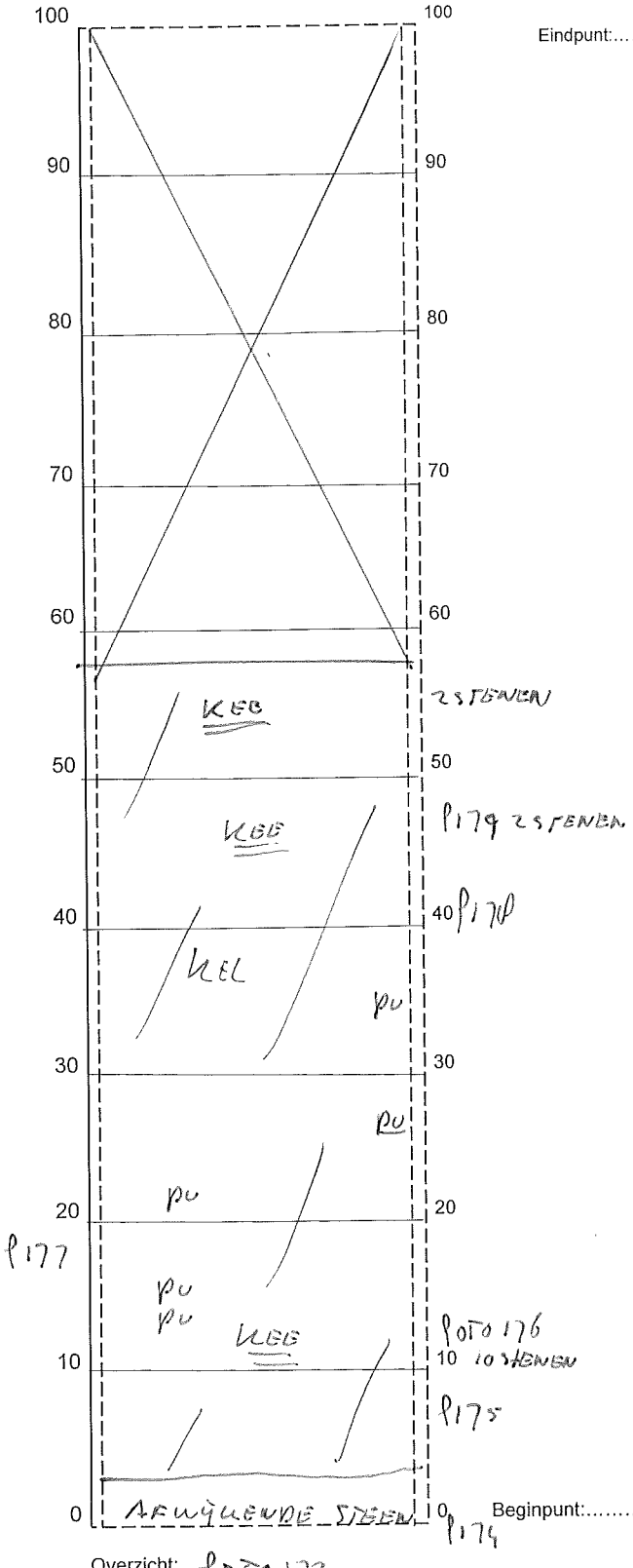

Overzicht: foto 173

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	4	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			2,4	%
				score
Kwaliteit Elementen	96,4		0,12	%
				score
Belijning				%

foto 173 overzicht

foto 174 AFWIJKENDE STEEN 1 m²

foto 175 AFWIJKENDE STEEN 1

foto 176 KEE 10 STENEN

foto 177 kolk

foto 178 ZAND

foto 179 KEL + KEE 2 STENEN

KEL 100 %

KEL 20 % vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** I 4

Totale weglengte:

Lengte: 55 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 234 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

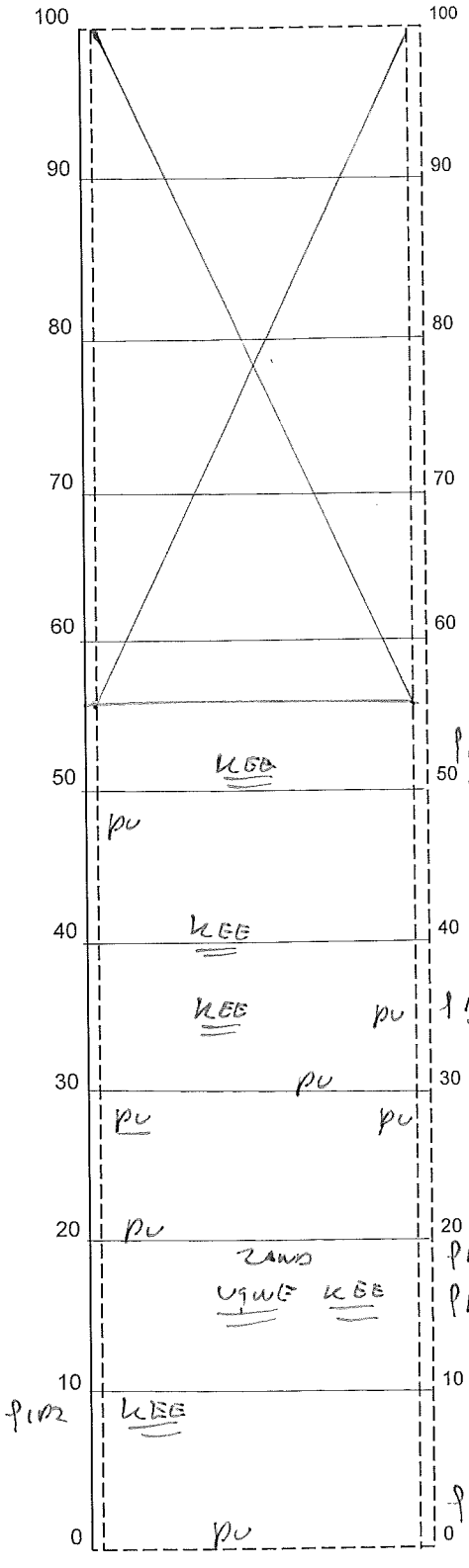

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden	6	1		stuks
				score
Voegwijdte			0,4	%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,5	%
				score
Belijning				%

FOTO 1P0 overzicht
FOTO 1P1 PU + ZAND
FOTO 1P2 KLEI 3 STENEN
FOTO 1P3 UGWE. $1m^2$ + KLEI 10 STENEN
FOTO 1P4 ZAND
FOTO 1P5 KLEI 10 STENEN
FOTO 1P6 KLEI 15 STENEN
FOTO 1P7 KLEI 10 STENEN
KEI 100 % VLES

Beginpunt:.....

Overzicht: FOTO 1P0

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: I 5

Totale weglengte:

Lengte: ...51.... mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: ...204.... m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

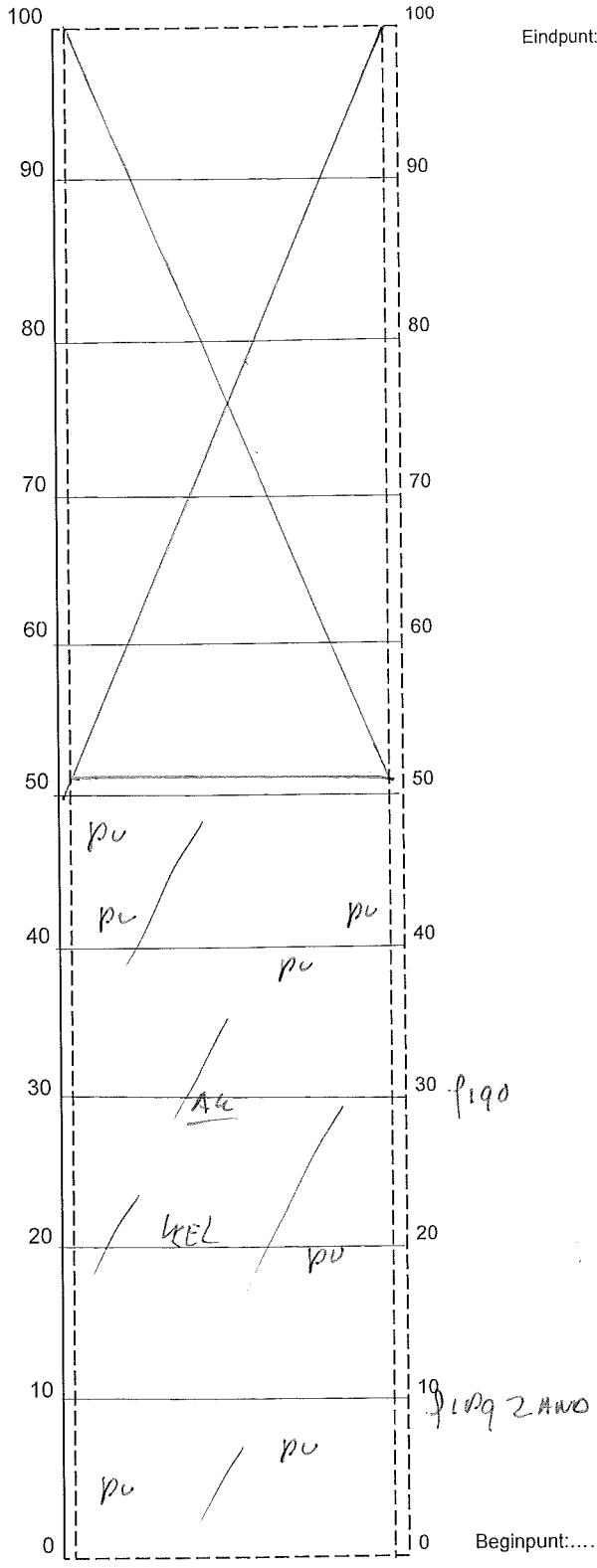

Overzicht: foto 100

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden	7	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	100			%
				score
Belijning				%

foto 100 overzicht
foto 109 zand
foto 190 AK
KEL 100%
KEL 100% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: I 6

Totale weglengte:

Lengte: 45 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 180 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

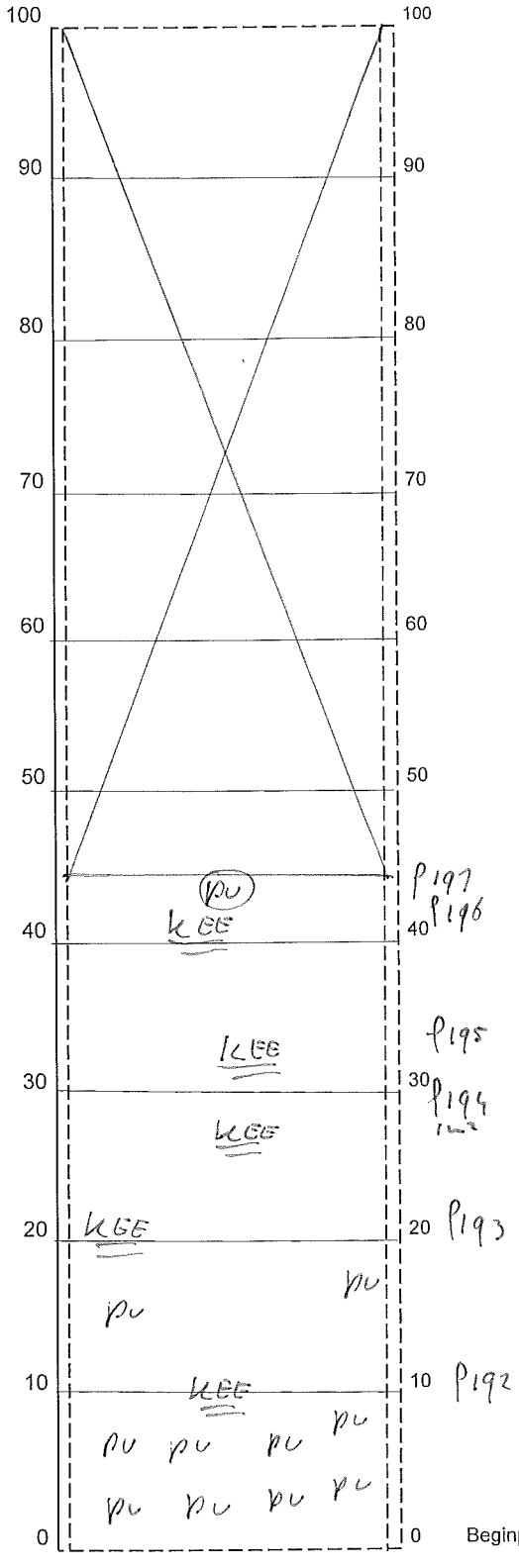

Overzicht: FOTO 191

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	20		1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			1,45	%
				score
Belijning				%

FOTO 191 overzicht
FOTO 192 KEE 10 STENEN
FOTO 193 KEE 5 STENEN
FOTO 194 KEE 1 m²
FOTO 195 KEE 20 STENEN
FOTO 196 KEE 20 STENEN
FOTO 197 (pu)
KEL 100 % vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** i7

Totale weglengte:

Lengte: ..64... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 164... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

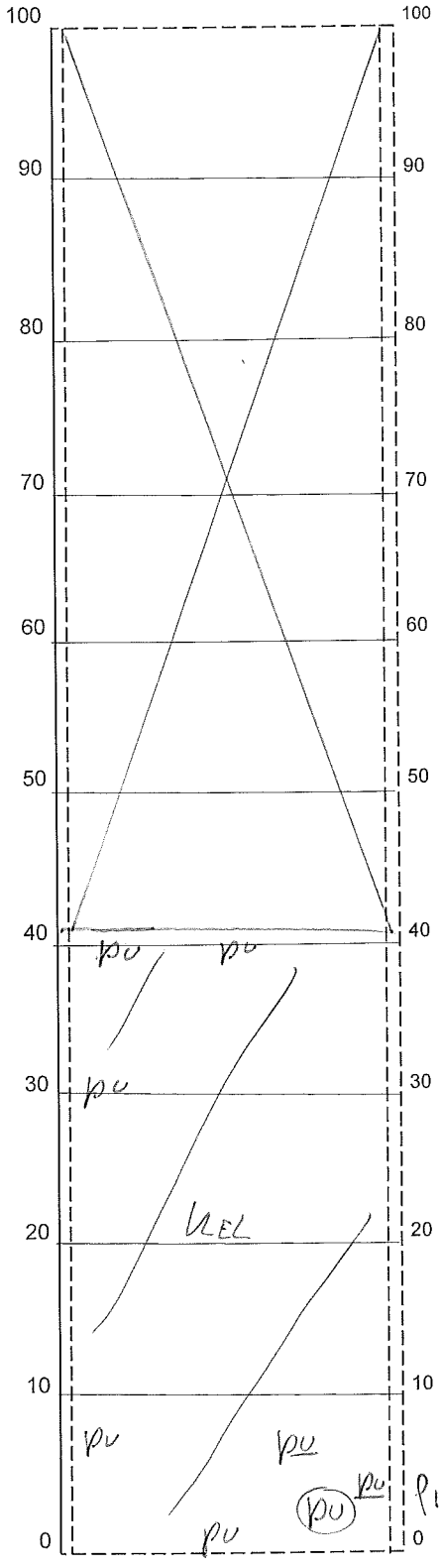

Overzicht: Foto 190

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	5	2	1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,07	%
				score
Kwaliteit Elementen	99,97			%
				score
Belijning				%

Foto 190 overzicht

Foto 199 (PU) + afwijkende steen 2

KEL 100%

KEL 100% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** 10

Totale weglengte:

Lengte: 37 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 148 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

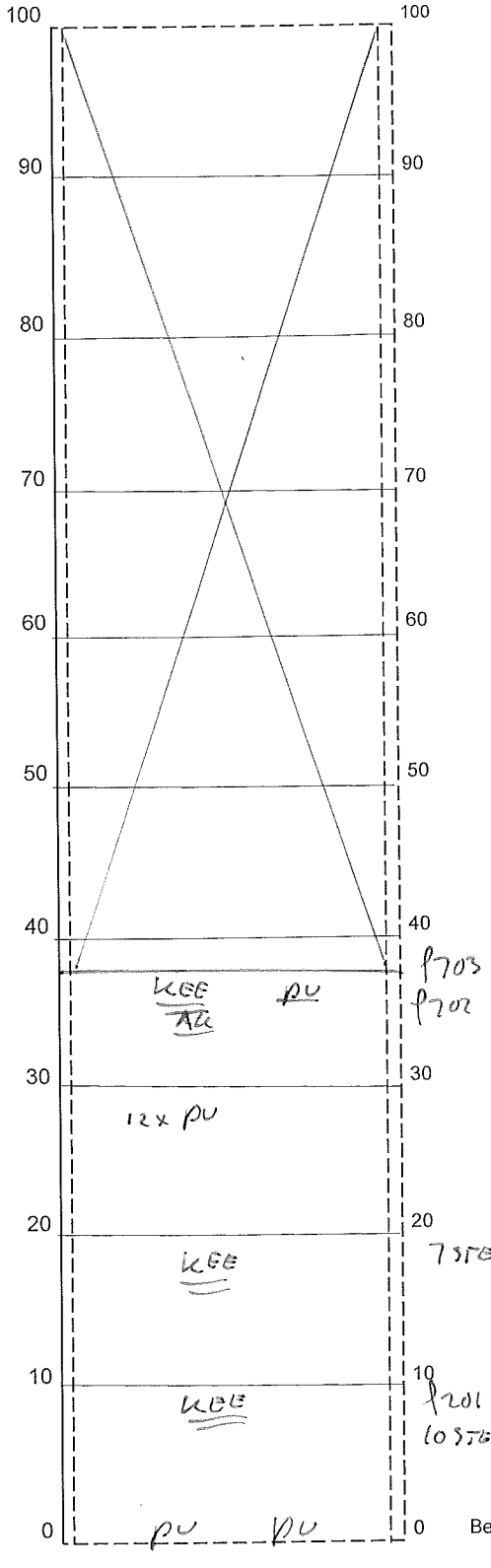

Overzicht: foto 200

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	14	2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,6	%
				score
Belijning				%

foto 200 overzicht
foto 201 KEE 10 STENEN
KEE 7 STENEN
foto 202 KEE 0,5m² + AK
foto 203 PU
KEE 100% vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: I 9

Totale weglengte:

Lengte: 33 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 132 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

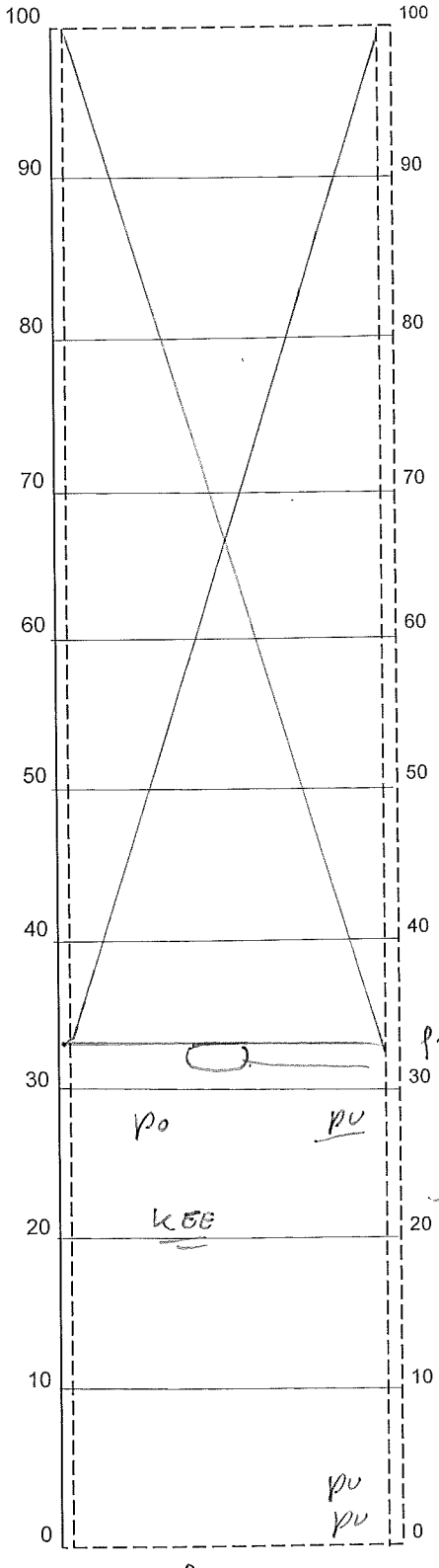

Overzicht: FOTO 204

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,15	%
				score
Kwaliteit Elementen			0,01	%
				score
Belijning				%

FOTO 204 OVERZICHT

FOTO 205 KEESSTENEN

FOTO 206 AFWIJKENDE STEEN 9

KEE 100 % VLAK

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** I 10

Totale weglengte:

Lengte: 27 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 100 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

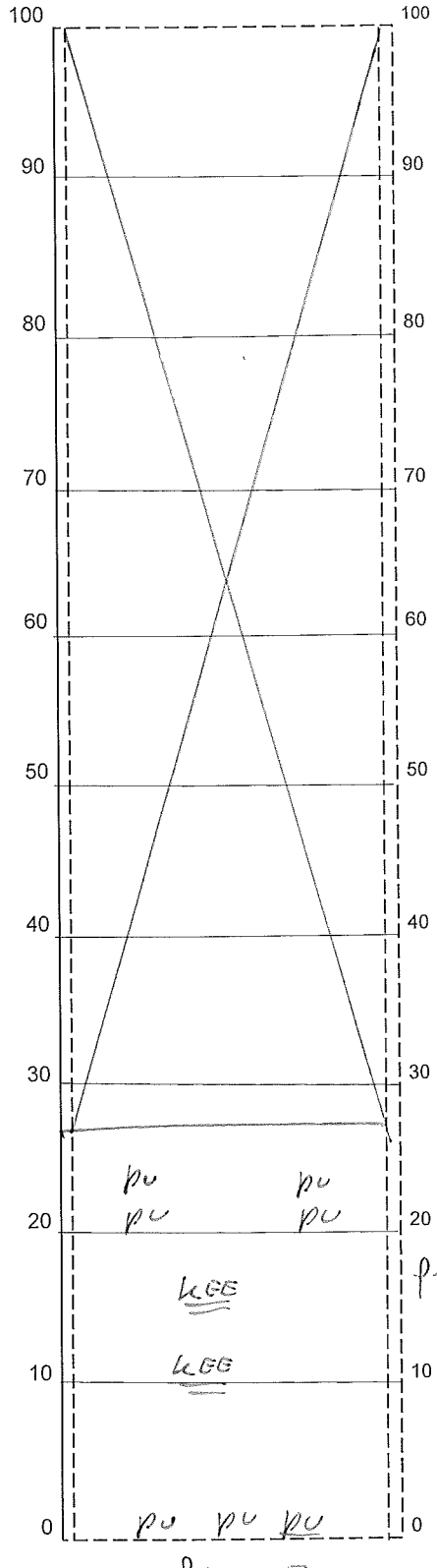

Overzicht: FOTO 207

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden	6	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,5	%
				score
Belijning				%

FOTO 207 overzicht
FOTO 208 LEG 5 STENEN
FOTO 209 LEG 20 STENEN
KEL 100% UNES

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** i 11

Totale weglengte:

Lengte: 24 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 96 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

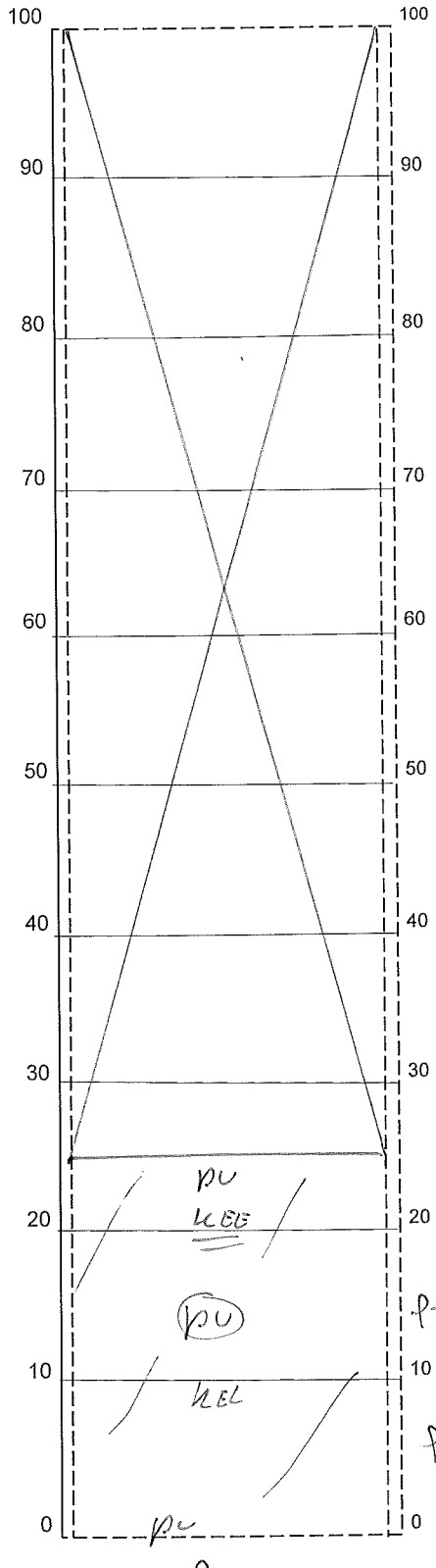

Overzicht: FOTO 210

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden	2		1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	99,98		0,02	%
				score
Belijning				%

FOTO 210 overzicht
FOTO 211 KEL close-up
FOTO 212 (PU)
FOTO 213 KEG ISTEGN
KEL 100 %
KEL 100 % res

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** 2 12

Totale weglengte:

Lengte: 20 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 80 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

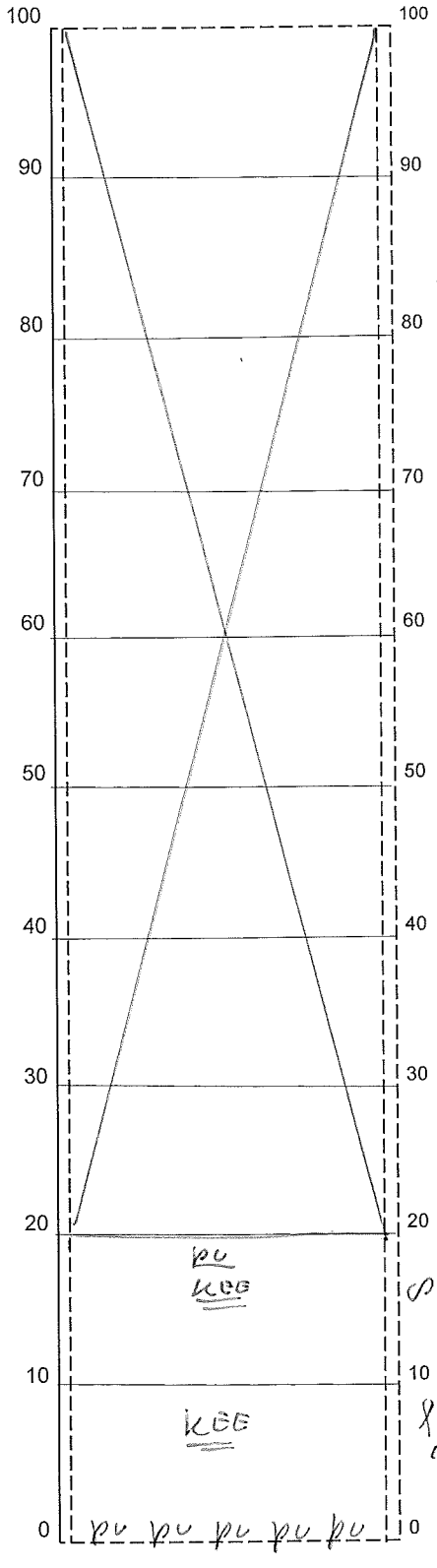

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	5	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,5	%
				score
Belijning				%

foto 214 overzicht
foto 215 KEE 10 STENEN
KEE, PSTENEN
KEE 100 % vrij

Beginpunt:.....

Overzicht: foto 214

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** I 13

Totale weglengte:

Lengte: 14 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 56 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

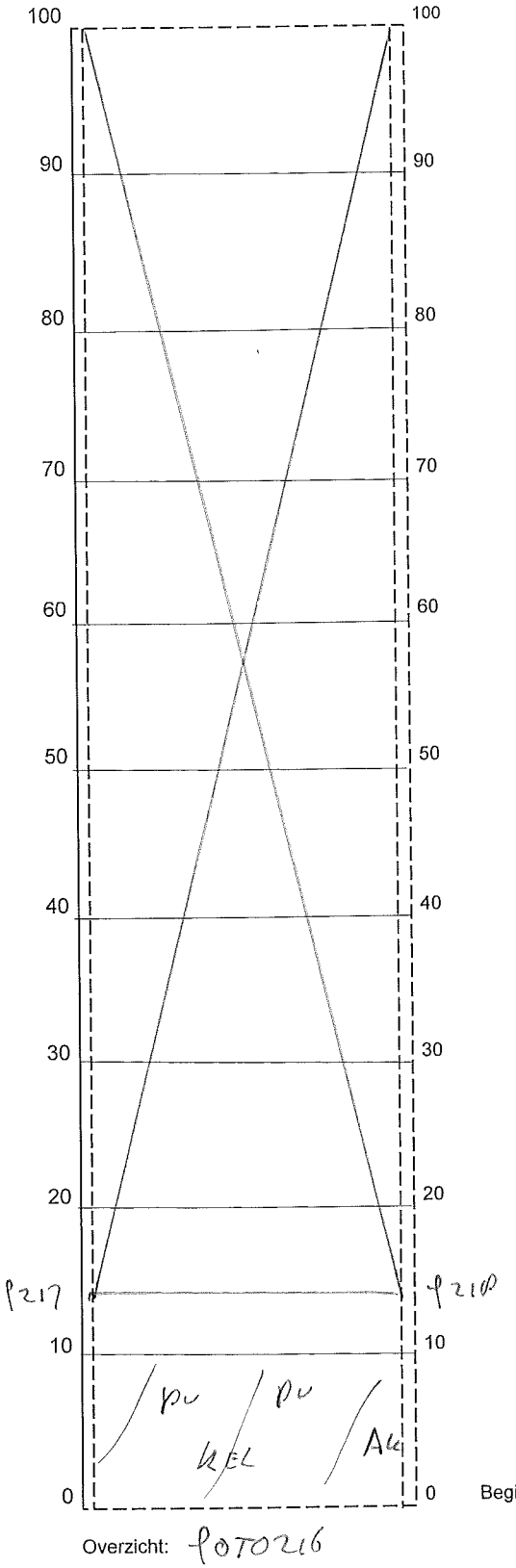

Overzicht: FOTO216

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,26	%
				score
Kwaliteit Elementen	99,76			%
				score
Belijning				%

FOTO 216 overzicht
FOTO 217 AFWIJKENDE KLEUR 3
FOTO 210 AFWIJKENDE KLEUR 4
KEL 100%
KEL 100% VIES

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** I 14

Totale weglengte:

Lengte: ...11.... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ...44.... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

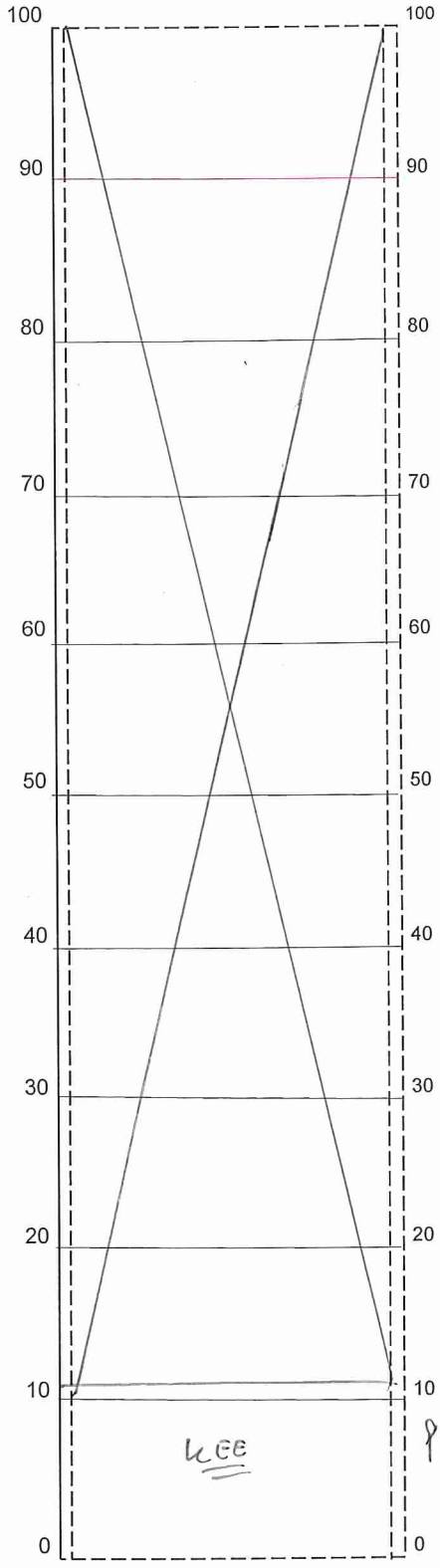

Overzicht: FOTO 219

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,5	%
				score
Belijning				%

FOTO 219 overzicht
FOTO 220 KLEE 10 STENEN
KEL 100% vrij

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** I 15

Totale weglengte:

Lengte: ..7.. mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ..28.... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

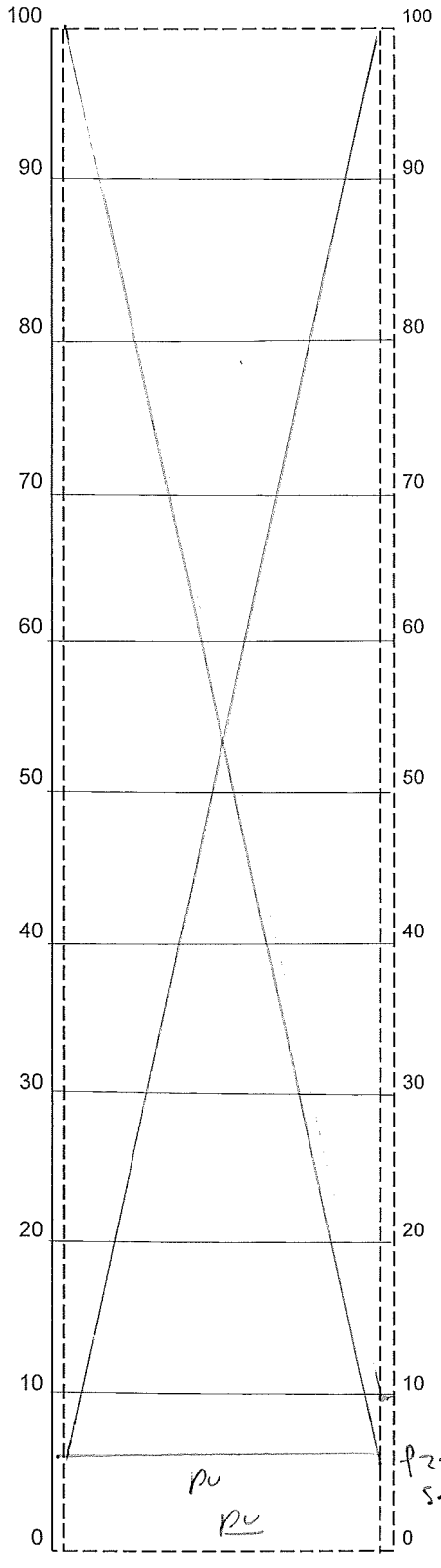

Overzicht: foto 221

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1	2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			1	%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

foto 221 overzicht

foto 222 AFWIJKENDE KLEUR IN STENEN MEL 100% INU

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

VEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: 21

Totale weglengte:

Lengte: ...2..... mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: ..0..... m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: O onbewolkt O lichtbewolkt O bewolkt

Wegdek: O droog O opdrogend O nat

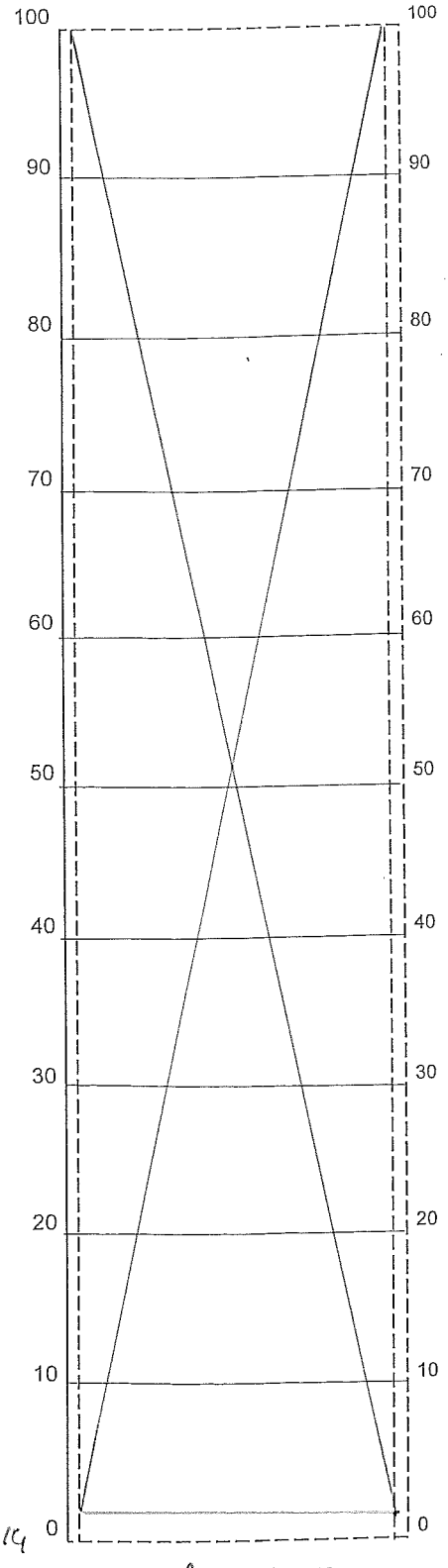

P714

Overzicht: FOTO 715

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

FOTO 714 ALGEMEEN OVERZICHT

FOTO 715 overzicht

KEL 100% vrij

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: 72

Totale weglengte:

Lengte: ...5.... mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: ...20... m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: O onbewolkt O lichtbewolkt O bewolkt

Wegdek: O droog O opdrogend O nat

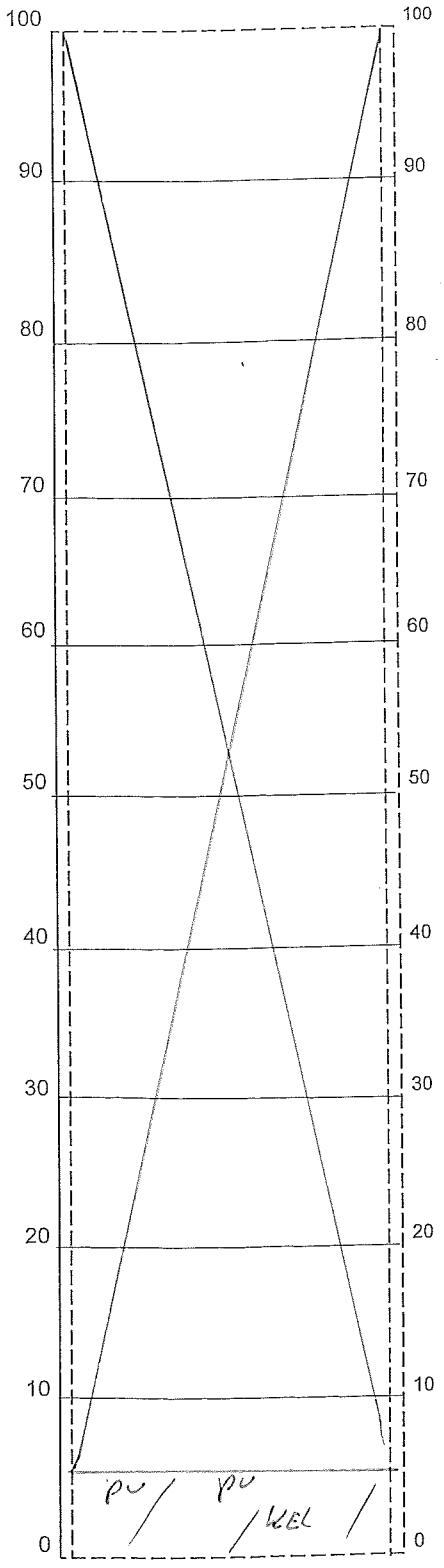

Overzicht: F716

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	100			%
				score
Belijning				%

FOTO 716 overzicht

KEL 100 %

KEL 100 % vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: J3

Totale weglengte:

Lengte: 6 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 24 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: O onbewolkt O lichtbewolkt O bewolkt

Wegdek: O droog O opdrogend O nat

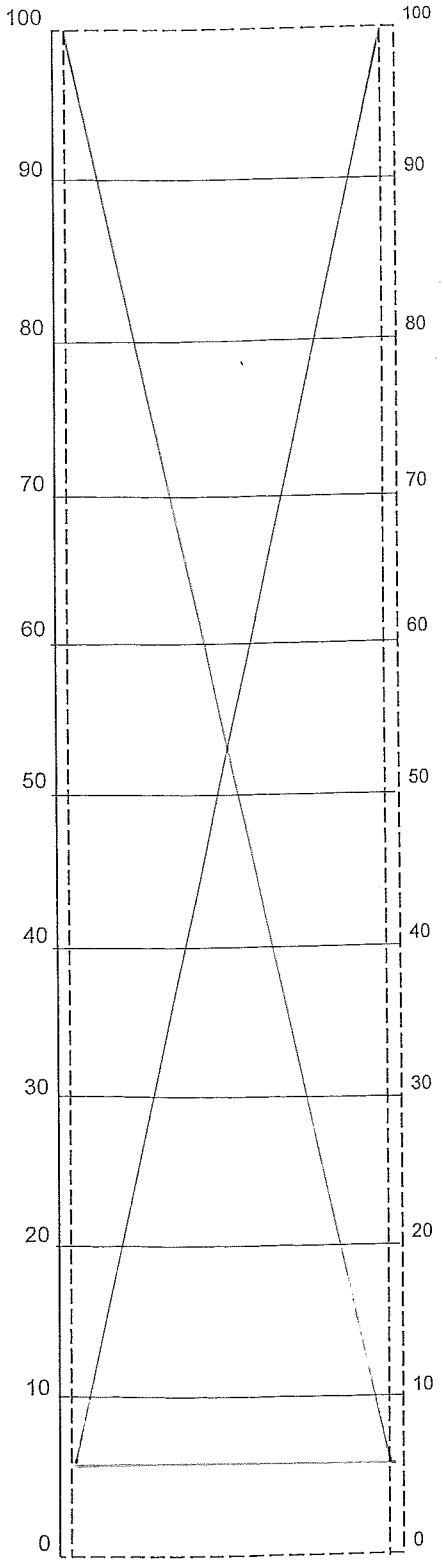

Overzicht: Foto 717

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m^1
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

Foto 717 overzicht

KEL 100% vrij

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven

Strooknummer: J4

Totale weglengte:

Lengte: ...7..... mtr.

Breedte: 4.00 mtr.

Oppervlakte: ...200..... m2

Wegvakonderdeel:

Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- O onbewolkt
- O lichtbewolkt
- O bewolkt

Wegdek:
- O droog
- O opdrogend
- O nat

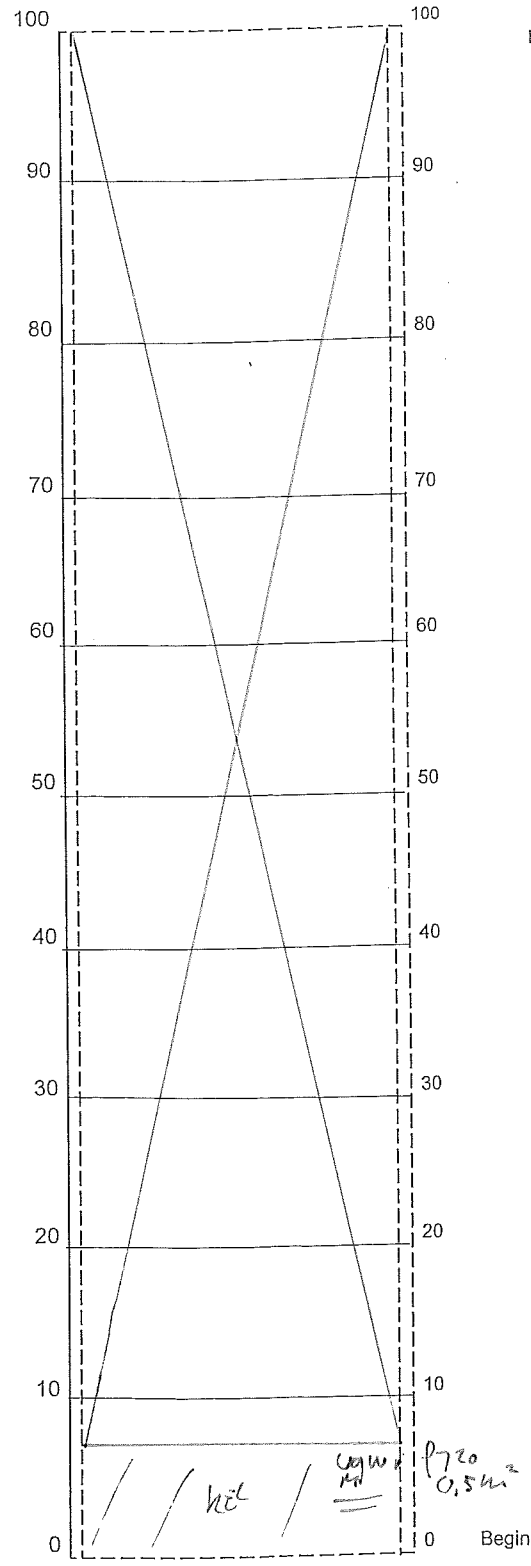

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte		1,00		%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	100			%
				score
Belijning				%

Foto 718 overzicht
Foto 719 talud
Foto 720 ugwm 0,5m²
KEL 100%
KEL 100% vies

Beginpunt:.....

Overzicht: Foto 718

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: 75

Totale weglengte:

Lengte: 6 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 24 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ○ bewolkt

Wegdek: ○ droog ○ opdrogend ○ nat

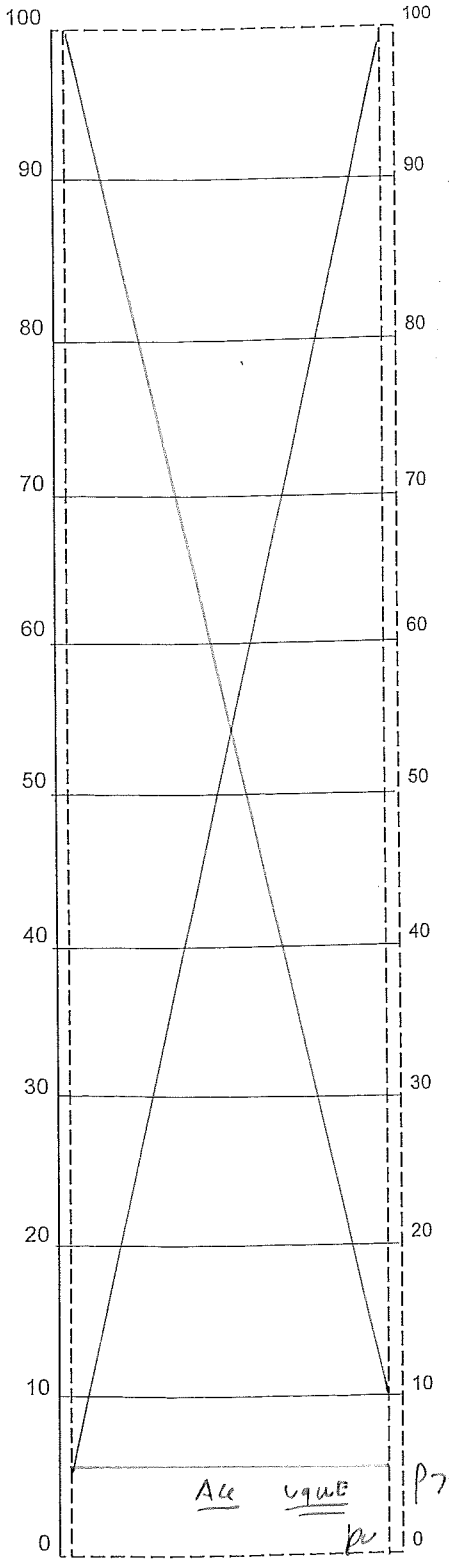

Overzicht: POTO 721

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1	1		stuks
				score
Voegwijdte			4.2	%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

Foto 721 overzicht

Foto 722 vgwE 1m²

heel 100% ves

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: 16

Totale weglengte:

Lengte: 6 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 24 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: O onbewolkt O lichtbewolkt O bewolkt

Wegdek: O droog O opdrogend O nat

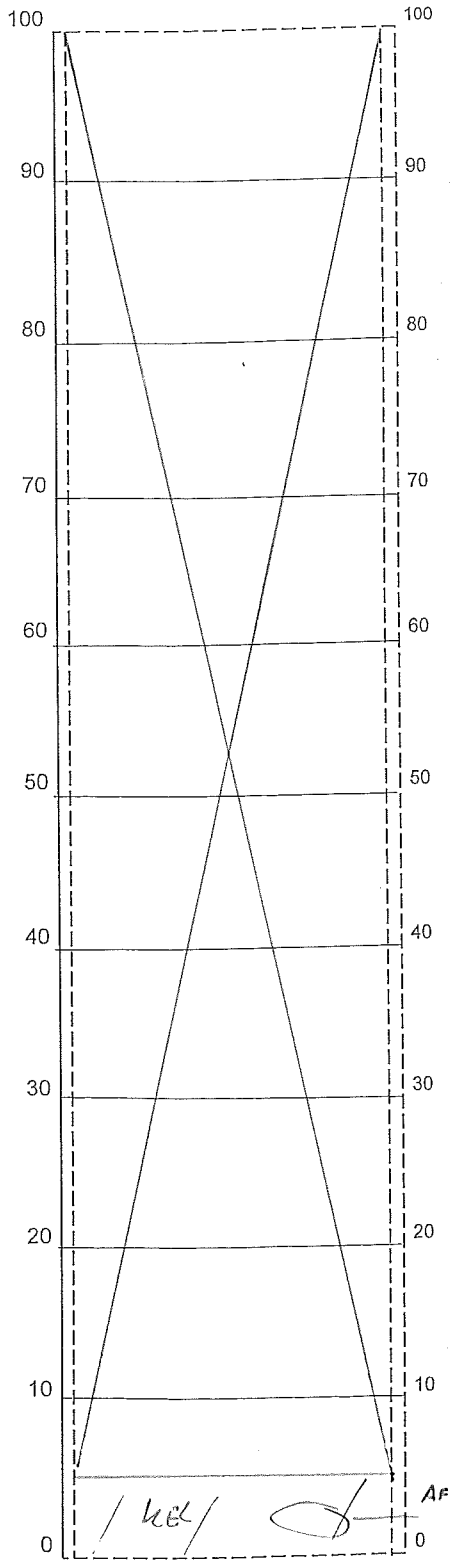

Overzicht: FOTO 723

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			46	%
				score
Kwaliteit Elementen	95,4			%
				score
Belijning				%

FOTO 723 overzicht
Afwijkende steen 50 stenen
KEL 100%
KEL 20% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: 37

Totale weglengte:

Lengte: 6 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 24 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: O onbewolkt O lichtbewolkt O bewolkt

Wegdek: O droog O opdrogend O nat

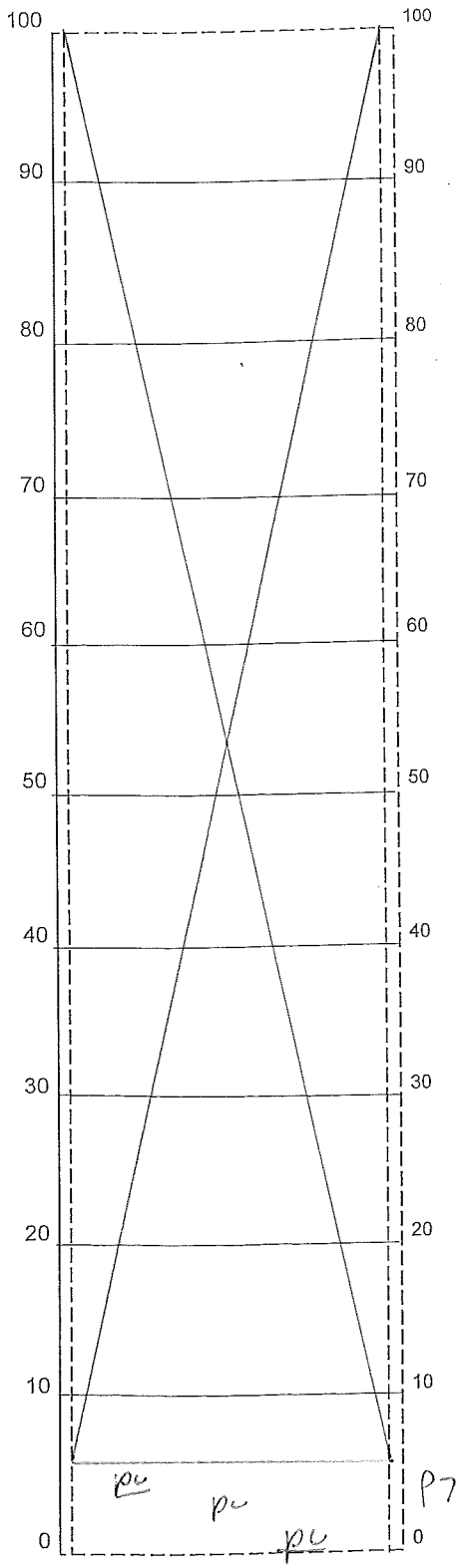

Overzicht: FOTO 724

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1	2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,200	%
				score
Belijning				%

FOTO 724 overzicht
FOTO 725 pv KLEE 3STENEN
KLEI 100% ines

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: 20

Totale weglengte:

Lengte: 6 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 24 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

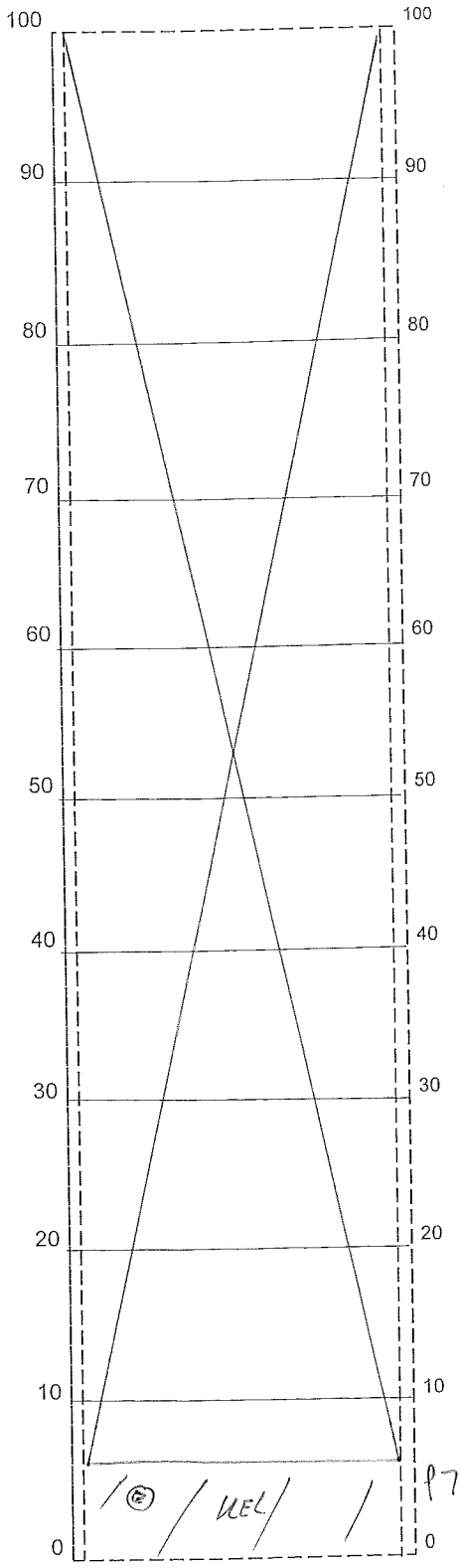

Overzicht: P0T0 726

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m1
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	100			%
				score
Belijning				%
				score
Gat			1	st.

P0T0 726 overzicht
UEL 100%
P0T0 727 GAT
UEL 20% vies

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven

Strooknummer: J9

Totale weglengte:

Lengte: 6 mtr.

Breedte: 4.00 mtr.

Oppervlakte: 24 m2

Wegvakonderdeel:

Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- O onbewolkt
- O lichtbewolkt
- O bewolkt

Wegdek:
- O droog
- O opdrogend
- O nat

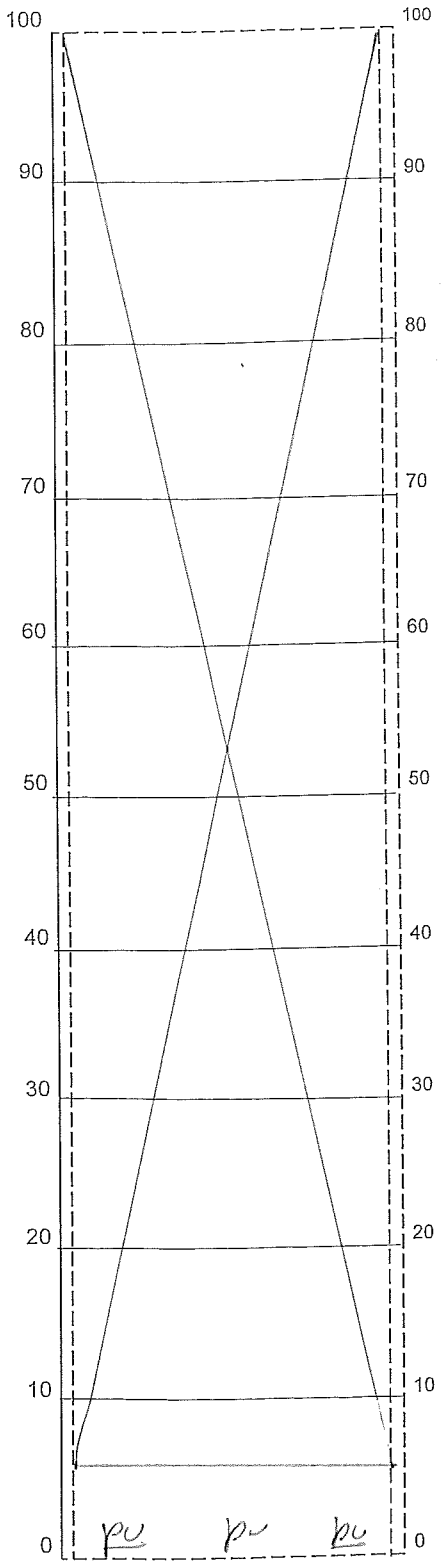

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m²
				score
Oneffenheden	1	2		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

Foto 728 overzicht

KEL 100% vies

Beginpunt:.....

Overzicht: Foto 728

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: 310

Totale weglengte:

Lengte: 6 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 24 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: O onbewolkt O lichtbewolkt O bewolkt

Wegdek: O droog O opdrogend O nat

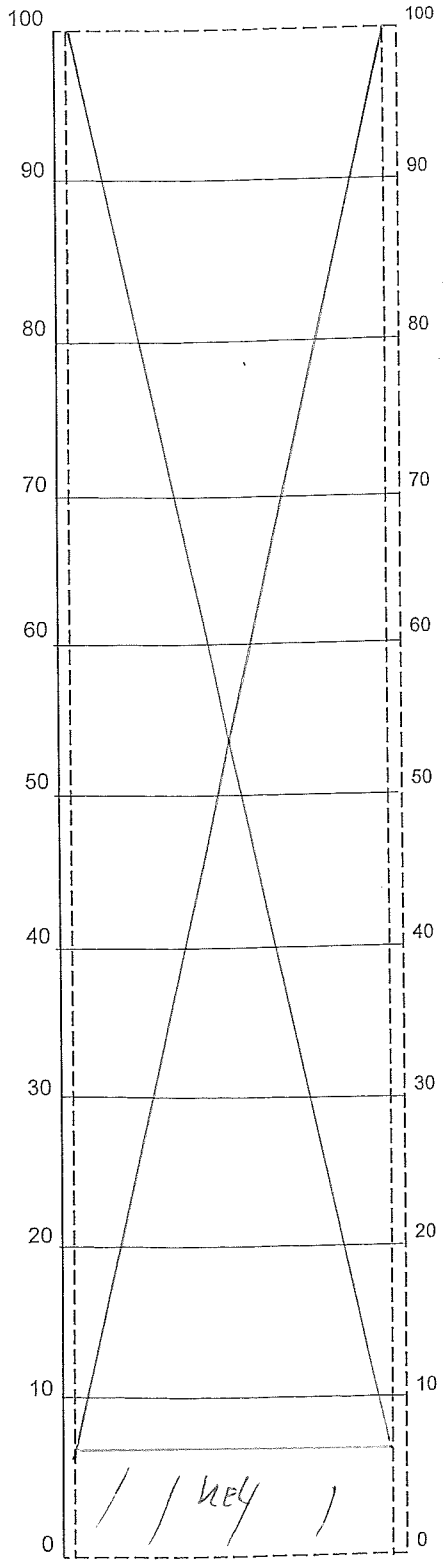

Overzicht: foto 729

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	100			%
				score
Belijning				%

foto 729 overzicht

KEL 100%

KEL 100% vies

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: 3 11

Totale weglengte:

Lengte: 6 mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: 24 m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: O onbewolkt O lichtbewolkt O bewolkt

Wegdek: O droog O opdrogend O nat

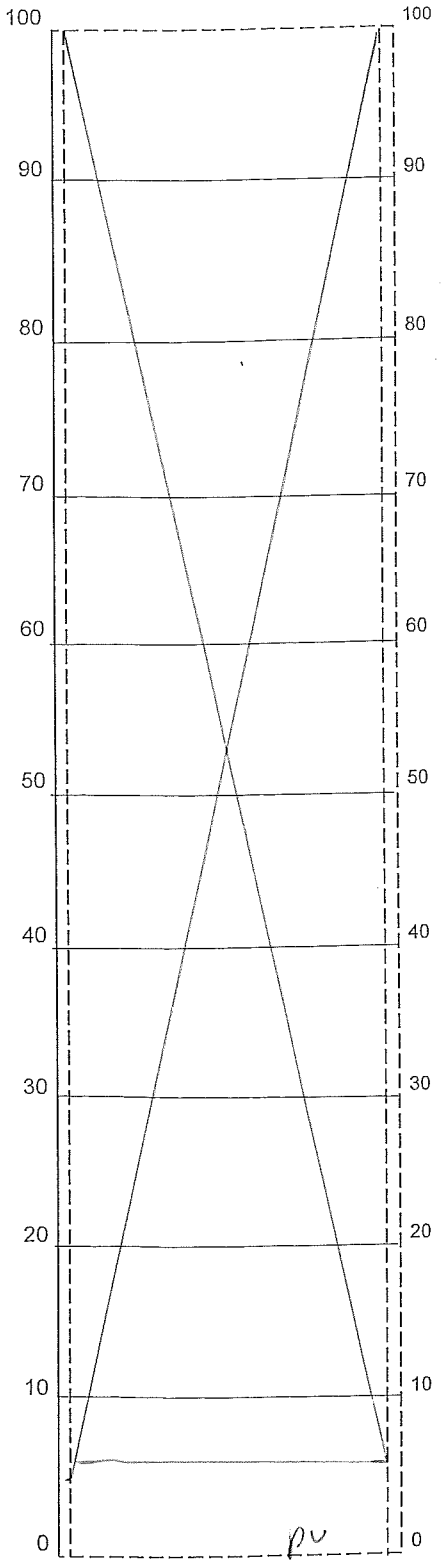

Overzicht: foto 730

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

foto 730 overzicht
KEL 100% vrij

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven Strooknummer: J12

Totale weglengte:

Lengte: ...4.... mtr. Breedte: 4.00 mtr. Oppervlakte: ..16..... m2

Wegvakonderdeel: Verharding: BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

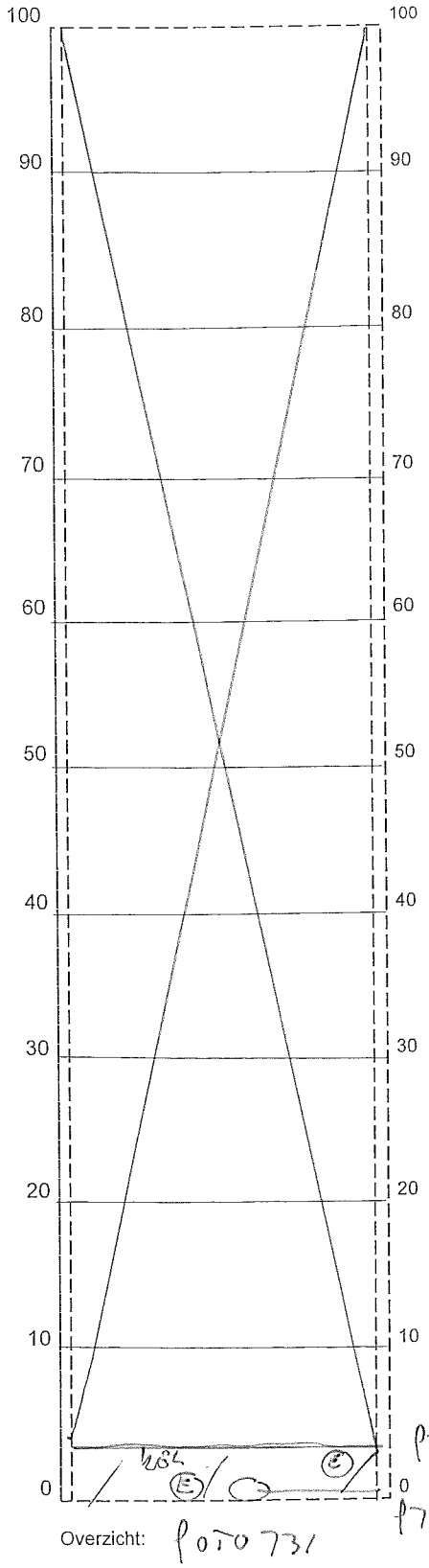

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden				stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,7	%
				score
Kwaliteit Elementen	99,3			%
				score
Belijning				%
				score
Gat			3	st.

Foto 731 overzicht

Foto 732 GAT + AFWIJKENDE KLEUR STENEN

Foto 733 GAT

KEL 100%

KEL 100% VLEK

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** K1

Totale weglengte:

Lengte: ...2..... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ...∅..... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

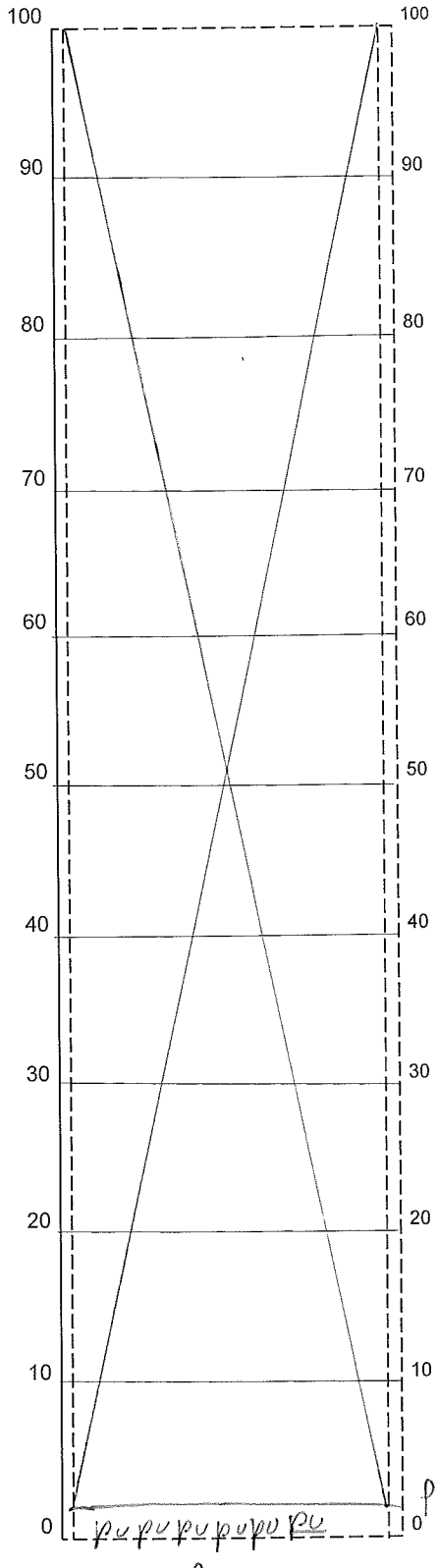

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	5	1		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen				%
				score
Belijning				%

foto 223 overzicht

foto 224 pu

KEL 100 % vrij

Beginpunt:.....

Overzicht: foto 223

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** k2

Totale weglengte:

Lengte: ...6... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ...16..... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

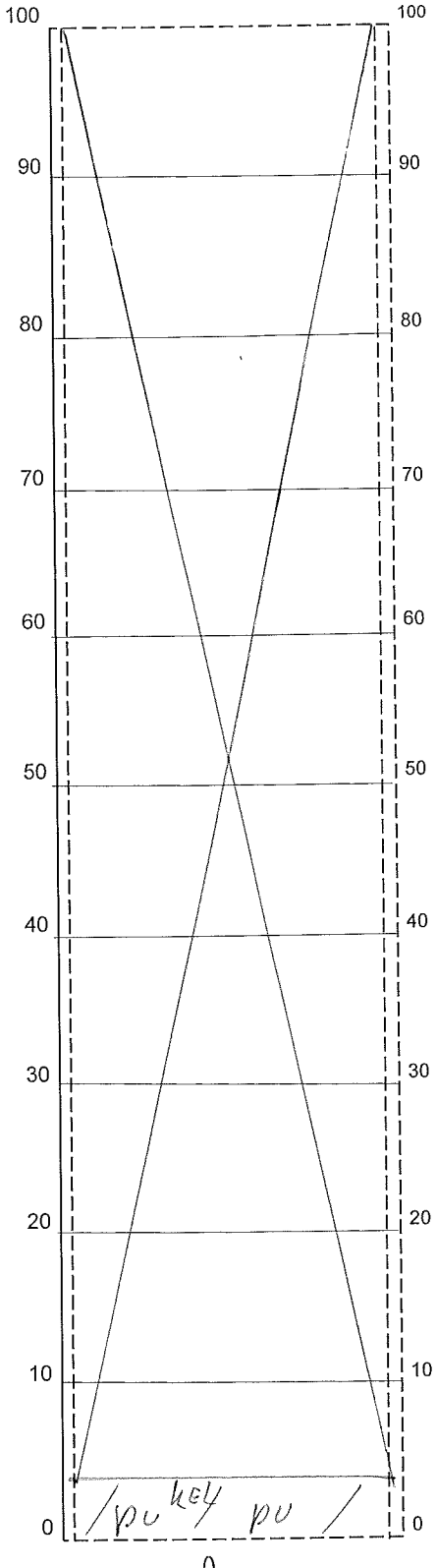

Overzicht: foto 225

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	7			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen	100			%
				score
Belijning				%

foto 225 overzicht
KEL 100%
KEL 50% links

Beginpunt:.....

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** K3

Totale weglengte:

Lengte: ....4... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ..16..... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

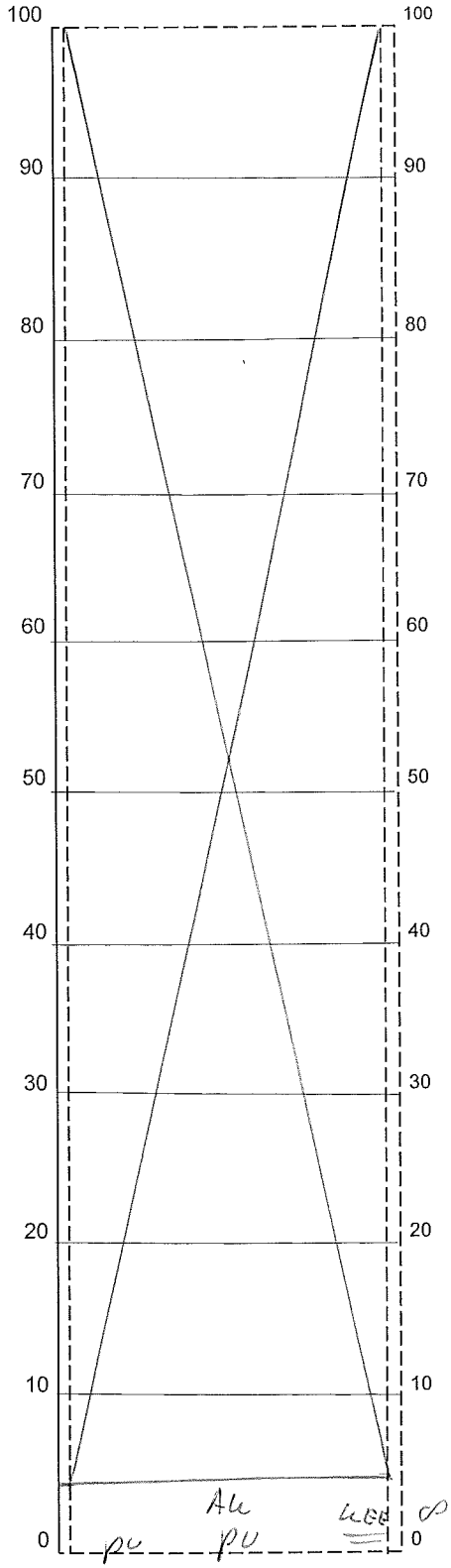

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	3			stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			1,1	%
				score
Belijning				%

foto 226 overzicht

foto 227 KEE OPSTENEN

KEL 100% vrij

Beginpunt:.....

Overzicht:

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** K4

Totale weglengte:

Lengte: 40 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 40 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

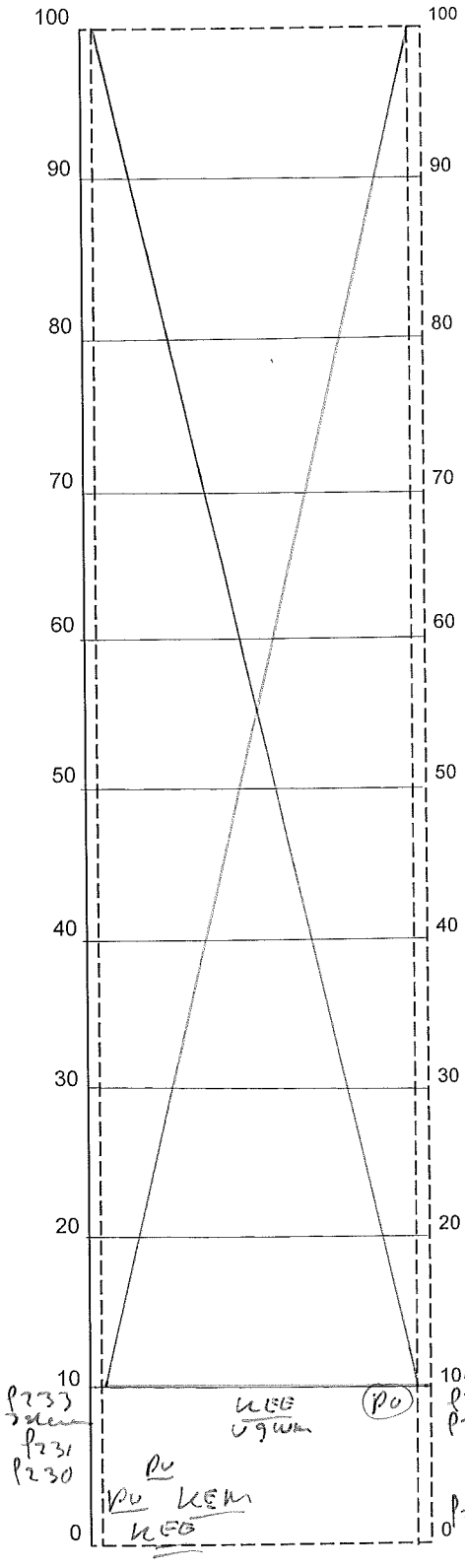

Overzicht: FOTO 228

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden		2	1	stuks
				score
Voegwijdte		2,5		%
				score
Kleurafwijking			0,05	%
				score
Kwaliteit Elementen		0,5	0,5	%
				score
Belijning				%

FOTO228 overzicht
FOTO229 KEG 6 STENEN KEM LOSSTENEN
FOTO230 PU LOSSE STEEN
FOTO231 PU
FOTO232 UGWM 1m²
FOTO233 KEG 3 STENEN
FOTO234 PU
FOTO235 AFWIJKENDE STEEN 1

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** K5

Totale weglengte:

Lengte: 14 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 56 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

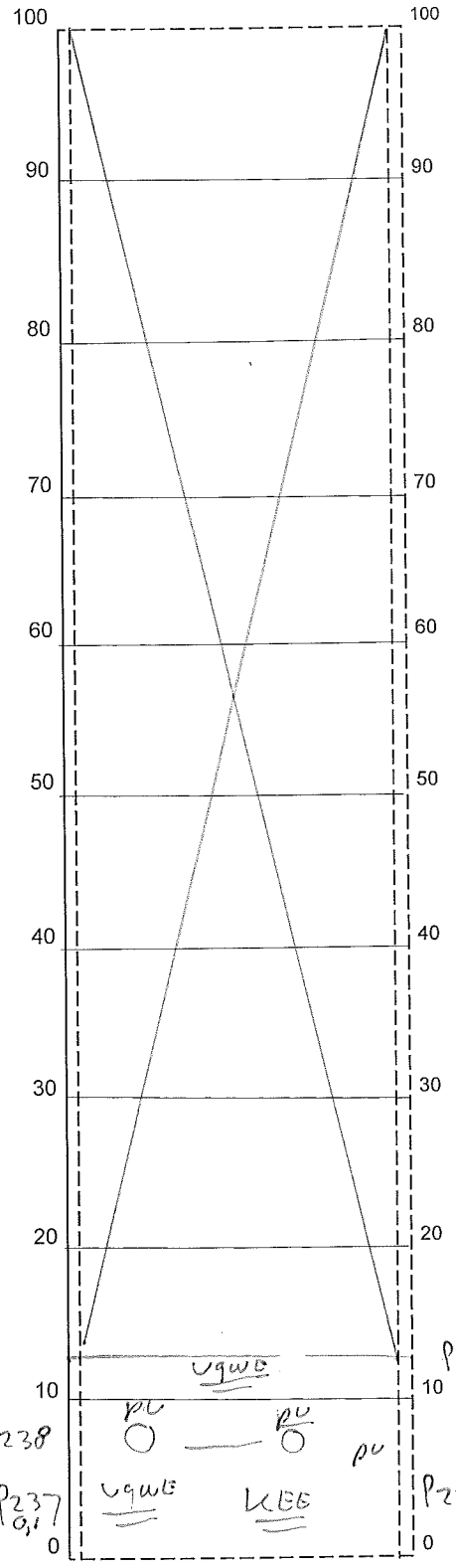

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	2	1		stuks
				score
Voegwijdte			1,1	%
				score
Kleurafwijking			7,1	%
				score
Kwaliteit Elementen			0,4	%
				score
Belijning				%

FOTO 236 overzicht
FOTO 237 UGWE 0,1m²
FOTO 238 AFWIJKENDE STEEN 4m²
FOTO 239 KLEE 10STENEN
FOTO 240 PU
FOTO 241 UGWE 0,5m²
KLEI 50% VLEK

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** k6

Totale weglengte:

Lengte: ...11... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ...44... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer:
- ○ onbewolkt
- ○ lichtbewolkt
- ● bewolkt

Wegdek:
- ● droog
- ○ opdrogend
- ○ nat

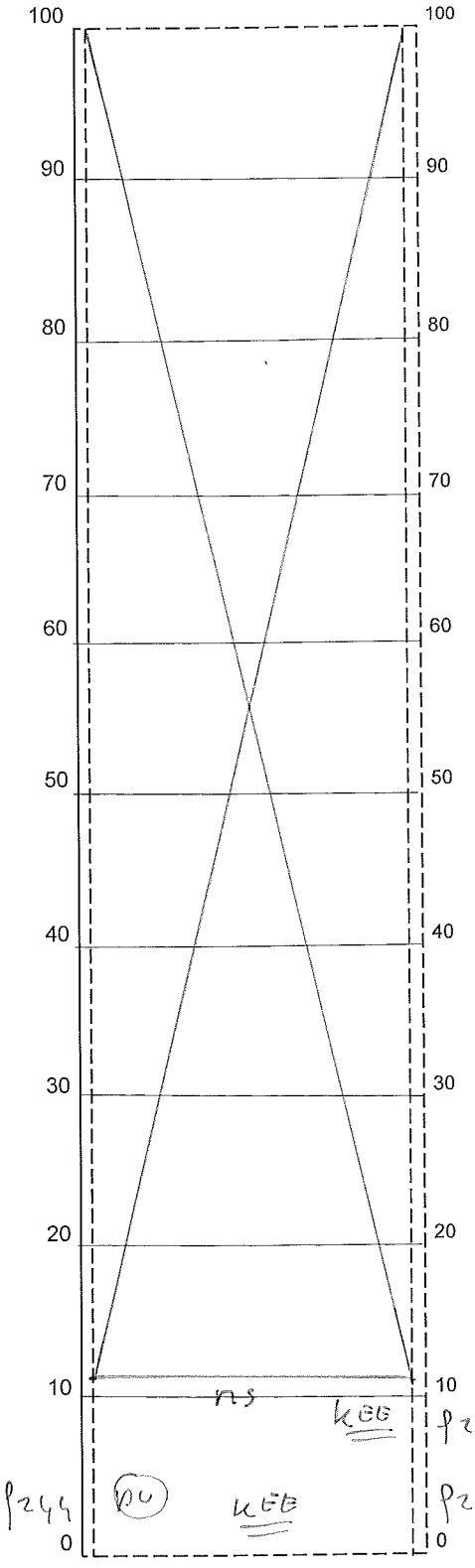

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden			1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,15	%
				score
Kwaliteit Elementen			0,4	%
				score
Belijning				%

FOTO 242 overzicht

FOTO 243 AFWIJKENDE KLEUR 3 STENEN KEE 5 STENEN

FOTO 244 (DU)

FOTO 245 KEE 3 STENEN MS 1m²

Beginpunt:.....

Overzicht: FOTO 242

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** K7

Totale weglengte:

Lengte: ...7..... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 28..... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

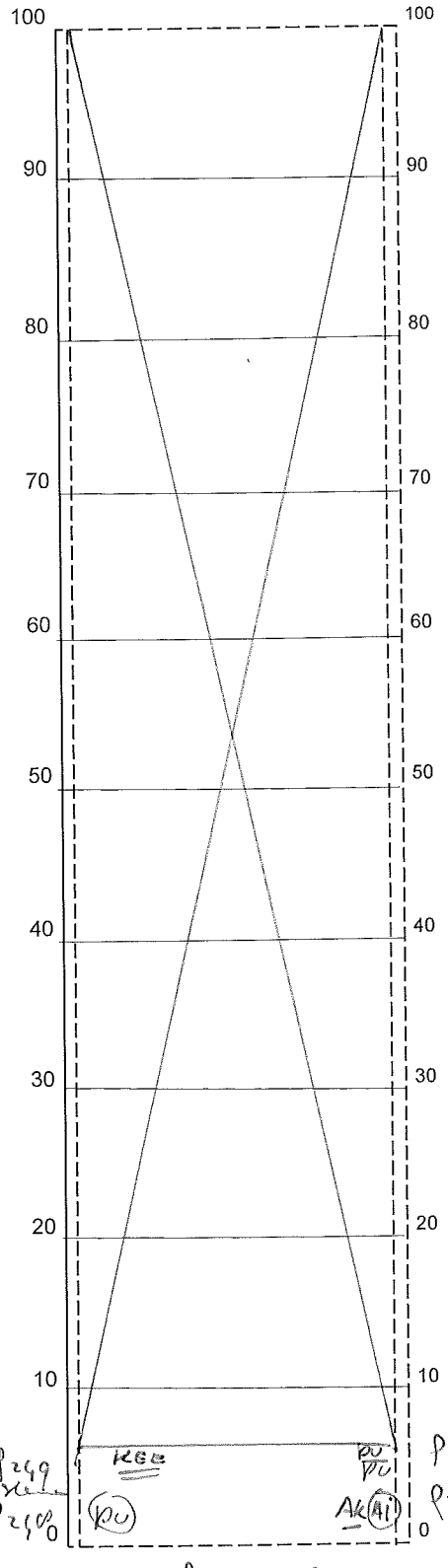

Overzicht: foto 246

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden	1	2	2	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,4	%
				score
Belijning				%

foto 246 overzicht
foto 247 AK + (Ai)
foto 248 (PU)
foto 249 KEE 5 STENEN
foto 250 PU
KEE 50% vies

Opmerkingen:

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

WEGEN ADVIES BUREAU

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** ik 0

Totale weglengte:

Lengte: 5 mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** 20 m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

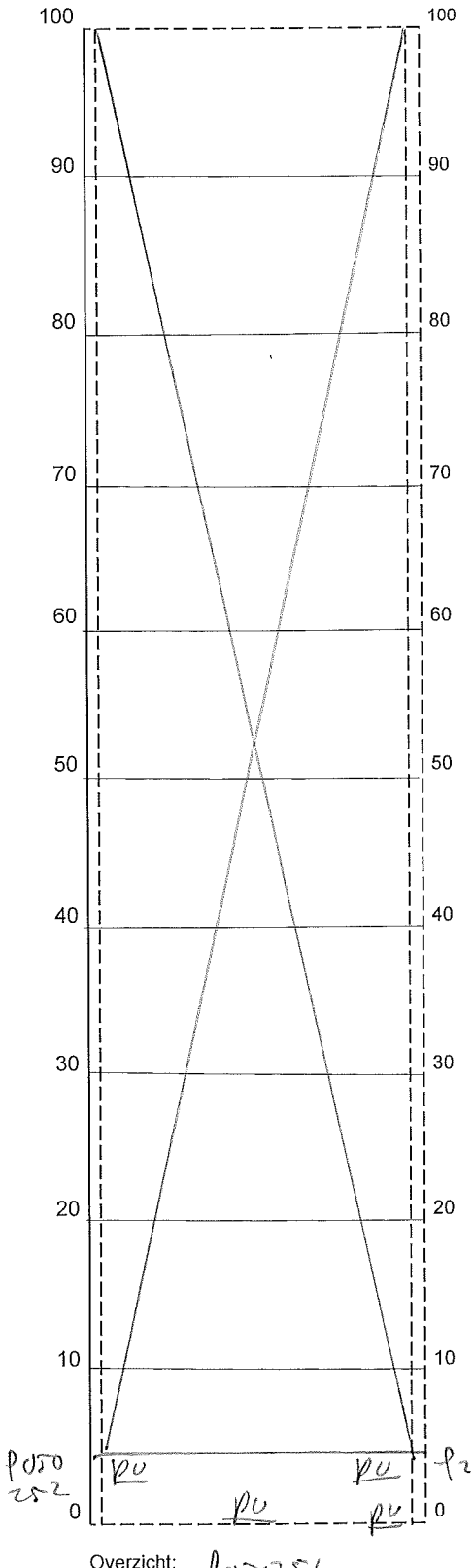

Overzicht: PO70251

Eindpunt:.....

Beginpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m'
				score
Oneffenheden		4		stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking				%
				score
Kwaliteit Elementen			0,55	%
				score
Belijning				%

PO70251 overzicht
PO70252 PU + KEE 5 STENEN
PO70253 PU
KEE 100% vies

Opmerkingen:

WEGEN ADVIES BUREAU

GEDETAILLEERDE VISUELE INSPECTIE

Wegnaam: Blauwe Golven **Strooknummer:** k9

Totale weglengte:

Lengte: ...4... mtr. **Breedte:** 4.00 mtr. **Oppervlakte:** ...16.... m2

Wegvakonderdeel: **Verharding:** BKK

Datum:

Waarnemers: W.A.B.

Weer: ○ onbewolkt ○ lichtbewolkt ● bewolkt

Wegdek: ● droog ○ opdrogend ○ nat

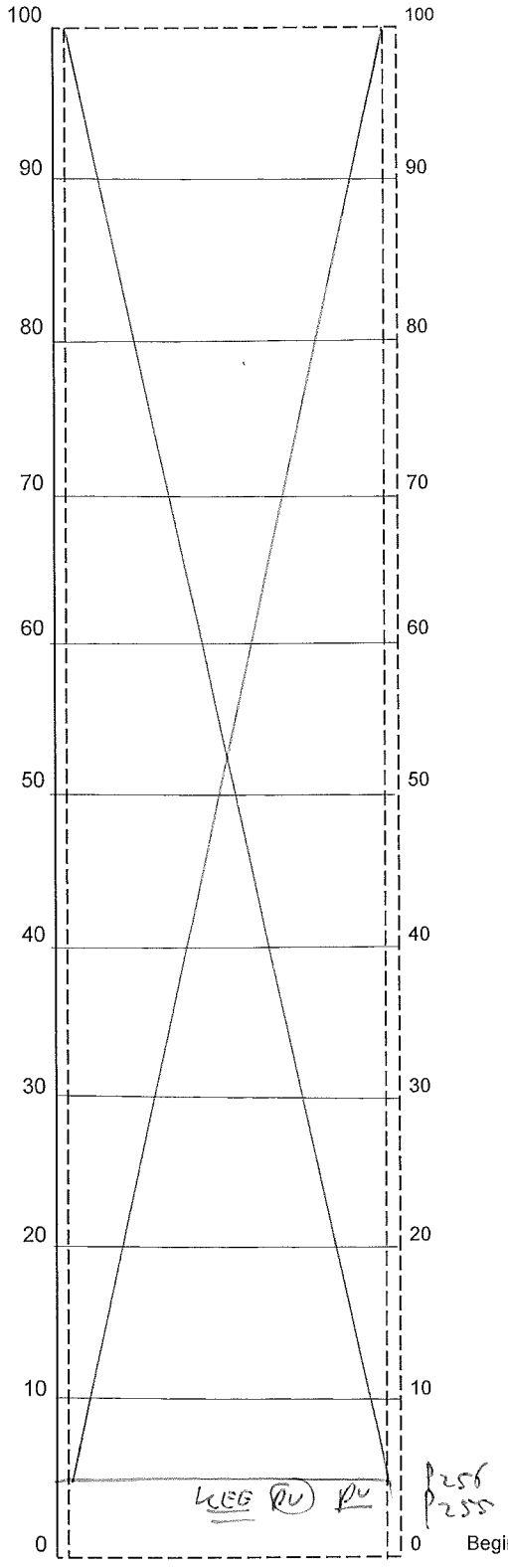

Eindpunt:.....

Zie bijgevoegde lijst van aanduidingen

Hoeveelheden

	L	M	E	
Dwarsonvlakheid				m²
				score
Oneffenheden		1	1	stuks
				score
Voegwijdte				%
				score
Kleurafwijking			0,20	%
				score
Kwaliteit Elementen			1,4	%
				score
Belijning				%

foto 254 overzicht
foto 255 AFWIJKENDE STEEN 2
KEE 10 STENEN
foto 256 (pu)
KEL 100% vies

Beginpunt:.....

Overzicht: foto 254

Opmerkingen:

Bijlage 4
Overzichtstabel resultaten visuele inspectie

Vak	Strook	Kleur	Lengte m1	Oppervlakte m2	Fotonummering van	Fotonummering tot		Dwarsonvlakheid L m1	Dwarsonvlakheid M m1	Dwarsonvlakheid E m1		Oneffenheden L st.	Oneffenheden M st.	Oneffenheden E st.		Voegwijdte L Opp.	Voegwijdte L %	Voegwijdte M Opp.	Voegwijdte M %	Voegwijdte E Opp.	Voegwijdte E %		Kwaliteit elementen L Opp.	Kwaliteit elementen L %	Kwaliteit elementen M Opp.	Kwaliteit elementen M %	Kwaliteit elementen E Opp.	Kwaliteit elementen E %	Kleurafwijking Opp.	Kleurafwijking %	Kleurafwijking L Opp.	Kleurafwijking M Opp.	Kleurafwijking E Opp.	Belijning Opp.	Belijning %	Gaten st.		Vies Opp.	Vies %
A	1	Wit	7	28	786	786							2,0																											28,0	100,0
A	2	Blauw	14	56	787	788						2,0	1,0										56,0	100,0								56,0								56,0	100,0
A	3	Wit	21	84	789	791						3,0	1,0																										84,0	100,0
A	4	Blauw	24	96	792	793						1,0											24,0	25,0								24,0								48,0	50,0
A	5	Wit	24	96	794	796						3,0																	1,0	1,0										96,0	100,0
A	6	Blauw	23	92	797	800						1,0	2,0										92,0	100,0								92,0								92,0	100,0
A	7	Wit	22	88	801	803						2,0																												88,0	100,0
A	8	Blauw	14	56	804	804						1,0											56,0	100,0								56,0								28,0	50,0
A	9	Wit	9	18	805	805																																		18,0	100,0
		Totale strook opp.		614			TOTAAL					13,0	6,0										228,0					1,0			228,0								538,0	
B	1	Wit	8	32	258	259						1,0	1,0															2,0	6,3	8,0	100,0			8,0					32,0	100,0
B	2	Blauw	12	48	260	265						1,0	1,0															2,0	4,2	2,0	4,2			2,0					25,0	50,0
B	3	Wit	20	80	266	272						1,0	2,0															1,0	1,3	10,0				10,0	1,2	1,5			25,0	31,3
B	4	Blauw	38	152	273	285						2,0	2,0	2,0						1,0	0,6							2,0	1,3	0,1	0,1			0,1	2,3	1,6			30,4	20,0
B	5	Wit	40	160	286	295						5,0	5,0	1,0														6,0	3,8						2,4	1,5			10,0	6,3
B	6	Blauw	50	200	296	308						1,0	5,0	2,0									80,0	40,0				3,0	1,5			80,0			3,2	1,6			12,0	6,0
B	7	Wit	56	224	309	324						1,0	4,0	6,0				1,0	0,4	1,0	0,4		6,0	2,7				5,0	2,2			6,0			8,1	3,6	2,0		30,0	13,4
B	8	Blauw	63	252	325	336+345						4,0	7,0							1,0	0,4		100,0	39,7				5,0	2,0	0,7	0,0	100,0		0,7	10,0	4,0	1,0		10,0	4,0
B	9	Wit	66	264	337	354						10,0	4,0	2,0														19,0	7,2	3,9	1,5			3,9	13,8	5,3	2,0		5,0	1,9
B	10	Blauw	66	264	355	368						8,0	5,0										30,1	11,4				11,0	4,2	0,1	0,0	30,1		0,1	10,5	4,0				
B	11	Wit	70	280	369	381						8,0	4,0															14,0	5,0	3,0				3,0	10,1	3,6			5,0	1,8
B	12	Blauw	73	292	382	397						8,0	3,0															6,0	2,1	6,6	2,3			6,6	12,3	4,2	1,0			
B	13	Wit	81	324	398	413						1,0	2,0	1,0														13,0	4,0	0,0	0,0			0,0	16,2	5,0			5,0	1,5
B	14	Blauw	75	300	141	424								1,0									0,9	0,3				12,0	4,0			0,9			15,0	5,0				
B	15	Wit	77	308	425	439+455						1,0	3,0															9,0	2,9						16,2	5,3	2,0		30,0	9,7
B	16	Blauw	77	308	440	454+456						5,0	3,0	1,0										1,6				11,0	3,6	0,1	0,0			0,1	17,3	5,6			10,0	3,2
B	17	Wit	78	312	457	465						4,0	3,0															5,0	1,6						14,4	4,6			20,0	6,4
B	18	Blauw	80	320	466	476						2,0	4,0										80,0	25,0				5,0	1,6	0,0	0,0	80,0		0,0	9,0	2,8			5,0	1,6
B	19	Wit	79	316	477	484						1,0	4,0															14,0	4,4						17,7	5,6			15,0	4,7
B	20	Blauw	83	332	485	494						4,0											29,9	9,0				14,0	4,2	0,0	0,0	29,9		0,0	95,0	28,6			5,0	1,5
B	21	Wit	90	360	495	501						5,0	3,0															10,0	2,8						13,7	3,8			20,0	5,6
B	22	Blauw	83	332	502	510						4,0	2,0										179,9	54,2				3,0	0,9	2,0		179,9		2,0	8,6	2,6			5,0	1,5
B	23	Wit	85	344	511	521						6,0	1,0					1,0	0,3									13,0	3,8	0,2	0,1			0,2	13,4	3,9			30,0	8,7
B	24	Blauw	86	344	522	535						6,0	3,0											37,0				2,0	0,6	80,0	9,3			80,0	15,1	4,4	1,0			
B	25	Wit	88	352	536	546							8,0	1,0														6,0	1,7	5,0					5,0	9,9	2,8	1,0		30,0	8,5
B	26	Blauw	88	352	547	556							4,0										167,9	47,7					0,0	15,0	0,1	167,9		15,0	9,2	2,6			10,0	2,8
B	27	Wit	80	320	557	564						6,0	6,0															5,0	1,6	5,0	0,0			5,0	9,6	3,0			15,0	4,7
B	28	Blauw	70	280	565	572						4,0		1,0									203,8	72,8				6,0	2,1	20,0		203,8		20,0	7,3	2,6	1,0		8,0	2,9
B	29	Wit	60	240	573	578						4,0																10,0	4,2						5,3	2,2			15,0	6,3
B	30	Blauw	45	180	579	585						1,0	2,0										179,0	99,5	1,0	0,6		0,0	5,0		0,0			5,0	7,2	4,0			20,0	11,1
B	31	Wit	38	152	586	592						5,0																6,0	3,9	0,5	0,0			0,5					25,0	16,4
B	32	Blauw	28	112	593	598						5,0	3,0										11,8	99,9				1,0	0,9	10,0	0,0	11,8		10,0					10,0	8,9
B	33	Wit	17	68	599	605						2,0	2,0	1,0														5,0	7,4						0,0		1,0		68,0	100,0
		Totale strook opp.		8204			TOTAAL					116,0	96,0	19,0				2,0		3,0			1069,5		1,0			226,0		177,2		1069,5		177,2	373,6		12,0		530,4	
C	1	Blauw	4,5	18	1	5							2,0										18,0	99,8				1,0	5,6			18,0								
C	2	Wit	5,5	22	6	9+11							3,0	1,0														4,0	18,2	0,2	1,0			0,2					21,8	99,0
C	3	Blauw	10	40	12	13+10						3,0	3,0										8,0	20,0	0,0	0,1			0,0			8,0					1,0	28,0	70,0
C	4	Wit	13	42	14	15						2,0	5,0																0,0								1,0	42,0	100,0
C	5	Blauw	17	68	16	19						1,0	4,0	1,0									64,1	94,3				1,0	1,5	3,4	5,0	64,1		3,4					68,0	100,0
C	6	Wit	18	72	20	23						2,0	1,0	1,0						1,0	1,4							1,0	1,4	4,0	5,5			4,0					72,0	100,0
C	7	Blauw	21	84	24	26							6,0										75,8	90,2				2,0	2,4	8,0	9,5	75,8		8,0					26,0	31,0
C	8	Wit	22	88	27	30							3,0												1,0	1,1		0,0	4,0	4,5			4,0					5,0	5,7
C	9	Blauw	24	96	31	35						3,0	3,0										12,0	12,5	0,2	0,2	2,0	2,1	12,0	12,5	12,0		12,0					10,0	10,4
C	10	Wit	23	92	36	39						2,0	4,0	2,0											0,5	0,5	2,0	2,2										64,4	70,0
C	11	Blauw	20	80	40	45						2,0	6,0										69,1	86,4	0,0	0,0	8,0	10,0	10,0	12,5	69,1		10,0					40,0	50,0
C	12	Wit	20	80	46	48						4,0	3,0	1,0											0,0	0,1	2,0	2,5										80,0	100,0
C	13	Blauw	20	80	49	53						3,0	6,0	1,0				1,0	1,3				79,8	99,7	0,2	0,3	1,0	1,3			79,8							5,0	6,3
C	14	Wit	20	80	54	58						6,0	2,0												9,0	11,2	3,0	3,8										80,0	100,0
C	15	Blauw	27	108	59	63						4,0	3,0	1,0				2,9	2,7				107,5	99,6	0,4	0,4	2,0	1,9			107,5							40,0	37,0
C	16	Wit	32	128	64	70							4,0	2,0											0,2	0,2	13,0	10,2										38,4	30,0
C	17	Blauw	37	148	71	77						3,0	3,0					4,0	2,7						0,4	0,3	6,0	4,1										60,0	40,5
C	18	Wit	43	172	78	84						8,0	3,0														7,0	4,1										172,0	100,0
C	19	Blauw	16	64	85	86						2,0	1,0	1,0									64,0	100,0				0,0			64,0							20,0	31,3
C	20	Wit	12	48	87	89						1,0	2,0														6,0	12,5										40,0	83,3
C	21	Blauw	9	36	90	92						2,0	1,0										35,6	98,8			4,0	11,1			35,6							10,0	27,8
C	22	Wit	5	20	93	94																					1,0	5,0										5,0	25,0
C	23	Blauw	3	12	95	96																	12,0	99,6			1,0	8,3			12,0								
C	24	Blauw	10	40	97	99						1,0	1,0										39,8	99,6			4,0	10,0			39,8								
C	25	Wit	12	48	100	101						3,0	3,0														7,0	14,6										20,0	41,7
C	26	Blauw	15	60	102	104						3,0	2,0										59,7	99,5			2,0	3,3			59,7							40,0	66,7
C	27	Wit	20	80	105	106						3,0													0,2	0,3	5,0	6,3										24,0	30,0
C	28	Blauw	25	100	107	112								1,0									91,8	91,8	0,2	0,2	8,0	8,0	0,1	0,1	91,8		0,1					15,0	15,0
C	29	Wit	29	116	113	117							4,0										15,1	13,0	0,2	0,2	6,0	5,2			15,1							15,0	12,9
C	30	Blauw	32	128	118	122																	127,6	99,7	0,4	0,3	3,0	2,3	5,0		127,6		5,0						
C	31	Wit	37	148	123	125						2,0	2,0										12,0	8,1			10,0	6,8			12,0							20,0	13,5
C	32	Blauw	43	172	126	127						7,0	2,0												0,2	0,1	2,0	1,2										5,0	2,9
C	33	Wit	57	228	128	133						4,0	1,0										10,0	4,4	0,2	0,1	5,0	2,2	1,0		10,0		1,0			2,0		10,0	4,4
C	34	Blauw	57	228	134	140						3,0		2,0									227,8	99,9			2,0	0,9			227,8							5,0	2,2
C	35	Wit	50	200	141	146						4,0	3,0												0,2	0,1	14,0	7,0										10,0	5,0
C	36	Blauw	45	180	147	151						17,0	1,0										179,9	100,0			2,0	1,1	0,0	0,0	179,9		0,0					2,0	1,1
C	37	Wit	38	152	152	155																			0,7	0,4	7,0	4,6										70,0	46,1
C	38	Blauw	19	19	156							2,0											19,0	100,0							19,0								
		Totale strook opp.		3577			TOTAAL					97,0	87,0	14,0				7,9		1,0			1328,5		14,4		144,0		47,7		1328,5		47,7			4,0		1163,6	

Vak	Strook	Kleur	Lengte m1	Oppervlakte m2	Fotonummering van	Fotonummering tot		Dwarsonvlakheid L m1	Dwarsonvlakheid M m1	Dwarsonvlakheid E m1	Oneffenheden L st.	Oneffenheden M st.	Oneffenheden E st.	Voegwijdte L Opp.	Voegwijdte L %	Voegwijdte M Opp.	Voegwijdte M %	Voegwijdte E Opp.	Voegwijdte E %	Kwaliteit elementen L Opp.	Kwaliteit elementen L %	Kwaliteit elementen M Opp.	Kwaliteit elementen M %	Kwaliteit elementen E Opp.	Kwaliteit elementen E %	Kleurafwijking Opp.	Kleurafwijking %	Kleurafwijking L Opp.	Kleurafwijking M Opp.	Kleurafwijking E Opp.	Belijning Opp.	Belijning %	Gaten st.	Vies Opp.	Vies %
C-cirkel	39	Blauw	110	489,5	157	166					30,0									489,2	99,9			3,0	0,6			489,2								
		Totale strook opp.		489,5			TOTAAL				30,0									489,2				3,0				489,2								
D	1	Blauw	2	8	760	760																				8,0	100,0			8,0					
D	2	Wit	4	8	761	762					2,0													3,0	37,5									8,0	100,0
D	3	Blauw	9	36	763	763														6,0	16,7					30,0	83,3	6,0		30,0					
D	4	Wit	13	42	764	767					3,0	2,0																			1,0	2,4		8,4	20,0
D	5	Blauw	29	116	768	771					3,0	1,0								91,8	79,1			4,0	3,4	24,0	20,7	91,8		24,0					
D	6	Wit	23	92	772	772					4,0	1,0																					92,0	100,0
D	7	Blauw	15	60	773	774																				14,0	23,3			14,0				6,0	10,0
D	8	Wit	4	16	775	775					1,0																							16,0	100,0
		Totale strook opp.		378			TOTAAL				13,0	4,0								97,8				7,0		76,0		97,8		76,0	1,0	2,4		130,4	
E	1	Wit	5	20	748	748					2,0															20,0				20,0				20,0	100,0
E	2	Blauw	13	42	749	750					1,0															42,0	100,0			42,0					
E	3	Wit	19	76	751	751					3,0															76,0				76,0				76,0	100,0
E	4	Blauw	22	88	752	754														4,0	4,5					84,0	95,5	4,0		84,0					
E	5	Wit	18	72	755	755					1,0															52,0				52,0					
E	6	Blauw	13	42	756	757						1,0												4,0	9,5	42,0	100,0			42,0					
E	7	Wit	8	32	758	758																		4,0	12,5									16,0	50,0
E	8	Blauw	4	16	759	759																				16,0	100,0			16,0					
		Totale strook opp.		388			TOTAAL				7,0	1,0								4,0				8,0		312,0		4,0		312,0				112,0	
F	1	Blauw	4	16	734	734														16,0	100,0							16,0						16,0	100,0
F	2	Wit	6	24	735	738					3,0							1,0	4,2					2,0	8,3									24,0	100,0
F	3	Blauw	10	40	739	742												1,0	2,5	39,9	99,8					0,1	0,2	39,9		0,1				40,0	100,0
F	4	Wit	13	42	743	744																		2,0	4,8									42,0	100,0
F	5	Blauw	8	32	745	746														32,0	99,9					0,0	0,1	32,0		0,1				9,6	30,0
F	6	Wit	5	20	747	747																												20,0	100,0
		Totale strook opp.		174			TOTAAL				3,0							2,0		87,9				4,0		0,1		87,9		0,1				151,6	
G	1	Wit	11	44	776	776					1,0																							44,0	100,0
G	2	Blauw	15	60	777	778					2,0									60,0	100,0							60,0						30,0	50,0
G	3	Wit	22	88	779	780					1,0															0,1	0,1			0,1				88,0	100,0
G	4	Blauw	30	120	781	781														120,0	100,0					0,0	0,0	120,0		0,0				24,0	20,0
G	5	Wit	1	10	782	782																												10,0	100,0
G	6	Blauw	1	10	783	783														10,0	100,0							10,0							
G	7	Wit	1	6	784	784																												6,0	100,0
G	8	Blauw	1	4	785															4,0	100,0							4,0							
		Totale strook opp.		342			TOTAAL				4,0									194,0						0,1		194,0		0,1				202,0	
H	1	Wit	34	68	606	608					1,0																					0,3	0,5		68,0	100,0
H	2	Blauw	53	212	609	617					3,0		1,0					0,5	0,2	211,0	99,4			4,0	1,9	0,3	0,2	211,0		0,3	0,4	0,2				127,2	60,0
H	3	Wit	68	272	618	623					9,0	2,0												7,0	2,6							0,3	0,1		272,0	100,0
H	4	Blauw	83	332	624	628					6,0									331,0	99,7			2,0	0,6	1,0	0,1	331,0		1,0						332,0	100,0
H	5	Wit	86	344	629	637					3,0	2,0	3,0					0,3	0,2					12,0	3,5											344,0	100,0
H	6	Blauw	84	336	638	642					8,0	2,0								335,0	100,0							335,0			0,0	0,0				201,6	60,0
H	7	Wit	83	332	643	651					4,0	5,0	3,0											5,0	1,5											332,0	100,0
H	8	Blauw	80	320	652	656					2,0	2,0	1,0							272,0	85,0							272,0								160,0	50,0
H	9	Wit	80	320	657	662					7,0		1,0											3,0	0,9	1,1	0,3			1,1						320,0	100,0
H	10	Blauw	78	312	663	666		5,0			6,0	4,0								312,0	100,0			2,0	0,6			312,0								156,0	50,0
H	11	Wit	73	292	667	672					1,0	3,0	3,0											3,0	1,0								1,0			292,0	100,0
H	12	Blauw	68	272	673	675					6,0	1,0								42,0	17,6					0,6	0,2	42,0		0,6						224,0	82,5
H	13	Wit	65	260	676	681					2,0	2,0	1,0			1,0	0,4							2,0	0,8											260,0	100,0
H	14	Blauw	62	248	682	685					5,0	1,0								20,0	32,3			3,0	1,2	2,2	0,9	20,0		2,2						124,0	50,0
H	15	Wit	56	224	686	688		6,0			1,0	1,0												4,0	1,8											224,0	100,0
H	16	Blauw	52	208	689	691					3,0		1,0							12,0	23,1			4,0	1,9			12,0								104,0	50,0
H	17	Wit	48	192	692	695					2,0	3,0												2,0	1,0											192,0	100,0
H	18	Blauw	44	176	696	701		5,0				5,0	1,0							10,0	22,7					0,3	0,2	10,0		0,3				2,0		17,6	10,0
H	19	Wit	40	160	702	704							2,0											2,0	1,3											160,0	100,0
H	20	Blauw	35	140	705	706						1,0								5,0	14,3					0,3	0,2	5,0		0,3						14,0	10,0
H	21	Wit	30	120	707	709					2,0							0,3	0,2					3,0	2,5	1,0	0,8			1,0						120,0	100,0
H	22	Blauw	20	80	710	713																		2,0	2,5	0,1	0,1			0,1				1,0		8,0	10,0
		Totale strook opp.		5220			TOTAAL	16,0			71,0	34,0	17,0			1,0		1,1		1550,0				60,0		6,9		1550,0		6,9	1,1	0,8		4,0		4052,4	

Vak	Strook	Kleur	Lengte m1	Oppervlakte m2	Fotonummering			Dwarsonvlakheid				Oneffenheden				Voegwijdte						Kwaliteit elementen						Kleurafwijking		Kleurafwijking			Belijning			Gaten		Vies	
								L	M	E		L	M	E		L	L	M	M	E	E	L	L	M	M	E	E			L	M	E							
								m1	m1	m1		st.	st.	st.		Opp.	%	Opp.	%	Opp.	%	Opp.	%	Opp.	%	Opp.	%	Opp.	%	Opp.	Opp.	Opp.	Opp.	%		st.		Opp.	%
					van	tot																																	
I	1	Blauw	12	48	167	168								1,0										0,1	0,2														
I	2	Wit	18	72	169	172						2,0												0,2	0,3	3,0	4,2	0,0	0,0			0,0						15,0	20,8
I	3	Blauw	58	232	173	179						4,0	1,0									231,7	96,5			2,0	0,9	8,0	3,4	231,7		8,0						45,0	19,4
I	4	Wit	55	224	180	187						6,0	1,0							1,0	0,4					15,0	6,7											224,0	100,0
I	5	Blauw	51	204	188	190						7,0	1,0									204,0	100,0							204,0								204,0	100,0
I	6	Wit	45	180	191	197						20,0	1,0													16,0	8,9											180,0	100,0
I	7	Blauw	41	164	198	199						5,0	2,0	1,0								164,0	100,0							164,0								164,0	100,0
I	8	Wit	37	148	200	203						14,0	2,0													11,0	7,4											148,0	100,0
I	9	Blauw	33	132	204	206						3,0	1,0													2,0	1,5	0,2	0,2			0,2						132,0	100,0
I	10	Wit	27	108	207	209						6,0	1,0													6,0	5,6											108,0	100,0
I	11	Blauw	24	96	210	213						2,0		1,0								96,0	100,0			1,0	1,0	5,0		96,0		5,0						96,0	100,0
I	12	Wit	20	80	214	215						5,0	1,0													8,0	10,0											80,0	100,0
I	13	Blauw	14	56	216	218						3,0										55,9	99,8					0,1	0,2	55,9		0,1						56,0	100,0
I	14	Wit	11	44	219	220																				3,0	6,8											44,0	100,0
I	15	Blauw	2	28	221	222						1,0	1,0															0,3	1,0			0,3						28,0	100,0
		Totale strook opp.		1816			TOTAAL					78,0	12,0	3,0						1,0		751,5		0,3		67,0		13,7		751,5		13,7						1524,0	
J	1	Wit	2	8	714	715																																8,0	100,0
J	2	Blauw	5	20	716	716						2,0										20,0	100,0							20,0								16,0	80,0
J	3	Wit	6	24	717	717																																24,0	100,0
J	4	Blauw	7	28	718	720											0,5	1,8				28,0	100,0							28,0								28,0	100,0
J	5	Wit	6	24	721	722						1,0	1,0							1,0	4,2																	24,0	100,0
J	6	Blauw	6	24	723	723																22,9	95,4					1,1	4,6	22,9		1,1						5,0	20,0
J	7	Wit	6	24	724	725						1,0	2,0													2,0	8,3											24,0	100,0
J	8	Blauw	6	24	726	727																24,0	100,0							24,0						1,0		5,0	20,0
J	9	Wit	6	24	728	728																																24,0	100,0
J	10	Blauw	6	24	729	729																24,0	100,0							24,0								24,0	100,0
J	11	Wit	6	24	730	730						1,0																										24,0	100,0
J	12	Blauw	4	16	731	733																15,9	99,3					0,1	0,7	15,9		0,1				2,0		16,0	100,0
		Totale strook opp.		264			TOTAAL					5,0	3,0					0,5		1,0		134,8				2,0		1,2		134,8		1,2				3,0		222,0	
K	1	Wit	2	8	223	224						5,0	1,0																									8,0	100,0
K	2	Blauw	4	16	225	225						2,0										16,0	100,0							16,0								8,0	50,0
K	3	Wit	4	16	226	227						3,0														3,0	18,8											16,0	100,0
K	4	Blauw	10	40	228	235							2,0	1,0			1,0	2,5						0,2	0,5	3,0	7,5	0,2	0,5			0,2							
K	5	Wit	14	56	236	241						2,0	1,0							0,6	1,1					2,0	3,6	4,0	7,1			4,0						28,0	50,0
K	6	Blauw	11	44	242	245								1,0												3,0	6,8	0,1	0,2			0,1							
K	7	Wit	7	28	246	250						1,0	2,0	2,0												3,0	10,7											14,0	50,0
K	8	Blauw	5	20	251	253							4,0													2,0	10,0											20,0	100,0
K	9	Wit	4	16	254	256							1,0	1,0												3,0	18,8	0,0	0,3			0,0						16,0	100,0
		Totale strook opp.		244			TOTAAL					13,0	11,0	5,0				1,0		0,6		16,0		0,2		19,0		4,3		16,0		4,3						110,0	
Totale opp. Project				21710,5				16,0				450,0	254,0	58,0				12,4		9,7		5951,1		15,9		541,0		639,2		5951,1		639,2		375,6		23,0		8736,4	
																														Totaal	6590,3								

Totalen overzicht	Dwarsovlakheid			Oneffenheden			Voegwijdte			Kwaliteit elementen			Kleurafwijking L/M/E	Belijning	Gaten	Vies
	L	M	E	L	M	E	L	M	E	L	M	E				
Totale opp./ St.	16,0			450,0	254,0	58,0		12,4	9,7	5939,1	15,9	541,0	6590,3	375,6	22,0	8736,4
opp. Oneffenheden L (gem. 1 m2)				450,0												
opp. Oneffenheden M (gem.4 m2)					1016,0											
opp Oneffenheden E (gem.9 m2)						522,0										
Percentage % t.o.v Totaal	0,1			2,1	4,7	2,4		0,1	0,0	27,4	0,1	2,5	30,4	1,7	0,1	40,2

Totalen overzicht Blauw	Dwarsovlakheid			Oneffenheden			Voegwijdte			Kwaliteit elementen			Kleurafwijking	Belijning	Gaten	Vies
	L	M	E	L	M	E	L	M	E	L	M	E				
Totale opp./ St.	10,0			218,0	120,0	23,0		9,4	3,5	5896,0	3,5	175,0	413,2	222,2	11,0	3189,4
Percentage % t.o.v Totaal	0,0			1,0	0,6	0,1		0,0	0,0	27,2	0,0	0,8	1,9	1,0	0,1	14,7

Totalen overzicht Wit	Dwarsovlakheid			Oneffenheden			Voegwijdte			Kwaliteit elementen			Kleurafwijking	Belijning	Gaten	Vies
	L	M	E	L	M	E	L	M	E	L	M	E				
Totale opp./ St.	6,0			232,0	134,0	35,0		3,0	6,2	43,1	12,5	366,0	6177,1	153,4	11,0	5547,0
Percentage % t.o.v Totaal	0,0			1,1	0,6	0,2		0,0	0,0	0,2	0,1	1,7	28,5	0,7	0,1	25,5

ROL DEPARTEMENT TIJDELIJKE ORDENING BIJ PROGRAMMEREN BLAUWE GOLVEN

proposal paper 31 maart 2020

Departement Tijdelijke Ordening (DTO) is ruim tien jaar geleden gestart als collectief dat met bottom-up initiatieven de stad aantrekkelijker en spannender maakt. In sommige gevallen is DTO de partij die zelf positie inneemt binnen projecten, in andere gevallen is DTO aanjager of kwartiermaker. Arnhemse projecten uit de koker van (de leden van) DTO zijn Showroom Arnhem, het Bartokpark (i.s.m. Buro Harro) en Coehoorn Centraal (Peter Groot als mede-initiator).

Middle-up-down

In 2015 heeft DTO een collegereeks georganiseerd over stedelijke ontwikkelingen waarbij top-down en bottom-up samenkomen. Centrale spil binnen deze projecten zijn veelal professionals die enerzijds vanuit een lokale betrokkenheid en lokaal netwerk opereren, en anderzijds weten hoe ruimtelijke processen tot stand komen onder regie van overheden, ontwikkelaars en corporaties. Het verbinden van top-down en bottom-up vormde voor deze ontwikkelingen de cruciale sleutel. DTO opereert zelf ook vanuit deze middle-up-down positie. Door een goed netwerk met zowel top-down als bottom-up partijen en een bevlogen visie op het stedelijk functioneren, heeft DTO inmiddels aardig wat projecten geïnitieerd en begeleid. Voor meer informatie hierover zie www.dto.nu.

Het Bartokpark in eerste aanleg (2012), een jaar voordat het Feestaardvarken werd geplaatst.

Blauwe Golven

In 2016 heeft DTO een mogelijk verhuizing van Showroom Arnhem naar de Blauwe Golven onderzocht. Deze studie is gevisualiseerd en DTO heeft betrokken partijen gevonden die het project mede konden uitvoeren. Alliander heeft glazen gevelpanelen geleverd, een aannemer wilde mankracht investeren, ontwikkelaars gingen op zoek naar materialen en gebouwonderdelen en adviesbureaus wilden kosteloos hun diensten verlenen aan het project. Tegelijkertijd benaderde DTO educatieve en culturele instanties die het pand konden programmeren. Als het momentum destijds goed was benut, had dit - volledig circulaire - project gerealiseerd kunnen worden. Helaas vertraagde het proces door het publieke en politieke debat over het kunstwerk van Peter Struijken. Daarnaast werden andere bureaus door de gemeente ingevlogen om de plannen voor het gebied uit te werken. DTO werd niet bij dit proces betrokken en kwam op een zijspoor terecht. Het collectief van participerende partijen viel langzaam uiteen en de positieve energie vloeide weg.

Visualisatie van het beoogde paviljoen onder de aanlanding van de Nelson Mandelabrug.

Potentie van de plek – stapeling van stedelijke programma's

DTO is overtuigd van de potentie van het gebied als incubator van creativiteit, duurzaamheid en lokale economie. Een koppeling van verschillende thema's is haalbaar als we kijken naar de programmalijnen in de routekaart die DTO heeft gemaakt voor Arnhem. De plek bij de Blauwe Golven komt hier naar voren als *overstapstation* tussen de programmalijnen *kennis* en *cultuur.* Coehoorn Centraal vormt de verbinding tussen *retail-leisure* en *diensten-industrie.* Beide plekken samen bieden kansen voor de uitwisseling van kennis, cultuur en economie. Te denken valt aan thema's als *Start ups* en *Circulaire Economie* waarbij onderwijs, bedrijfsleven en overheden hun krachten bundelen. Een dergelijk programma zal niet snel vanuit de markt ontstaan. Juist bij dit soort crossovers zullen lokale overheden vanuit een visie op de stad of de regio het initiatief moeten nemen en het proces faciliteren.

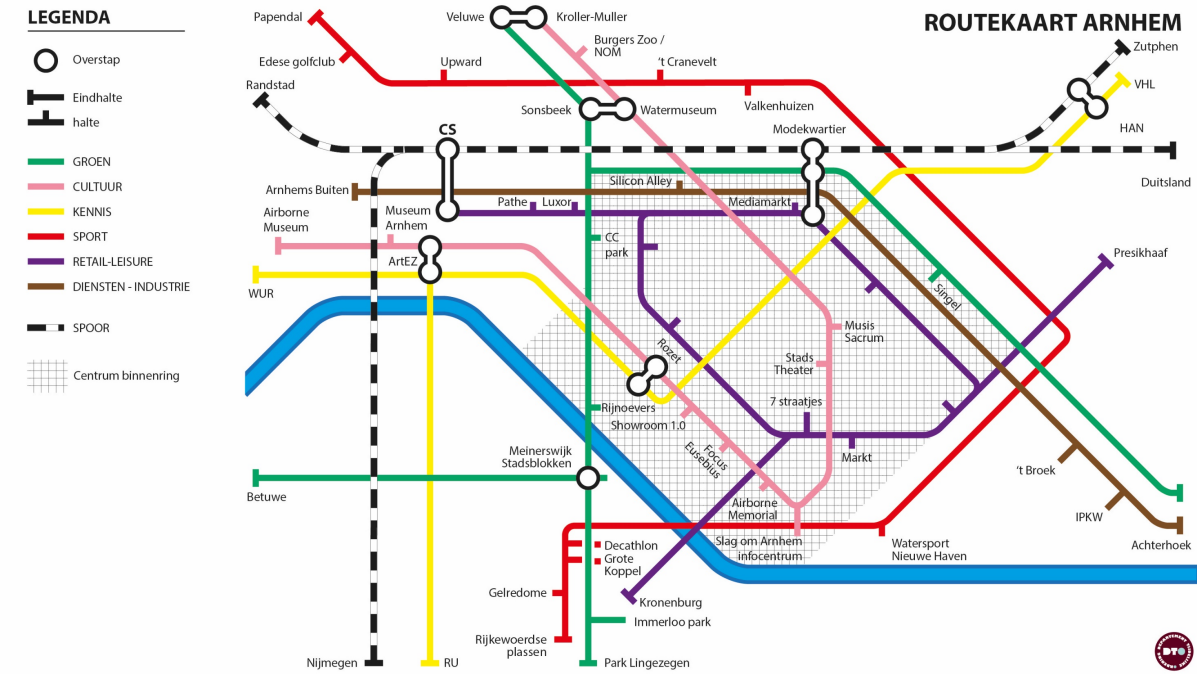

Routekaart van Arnhem die DTO heeft gemaakt om inzicht te krijgen in de verschillende programma-lijnen die door de stad lopen.

Rol DTO bij programmering Blauwe Golven

DTO heeft veel ervaring in het verbinden van top-down en bottom-up. Daarnaast heeft DTO een breed netwerk met partijen die positie kunnen innemen op de Blauwe Golven. In opdracht van de gemeente Arnhem kan DTO de rol van aanjager, verbinder of kwartiermaker innemen. Of in andere woorden; DTO kan als buitenboordmotor fungeren bij het proces waarin de gemeente Arnhem de richting bepaalt.

Een eerste stap in dit proces is het reactiveren en enthousiasmeren van de stakeholders. Door de behoeften van de stad en de stakeholders te inventariseren en deze te vertalen naar een beeldende en pakkende visie krijgt de locatie nieuwe energie. Voor de uitwerking van de visie naar een uitvoerbaar plan, zoal gezocht worden naar een coalitie van marktpartijen, onderwijsinstellingen en culturele ondernemers die een gezamenlijk belang vertegenwoordigen in het project. In deze fase is de rol van de gemeente vooral die van toetser en facilitator. Door het proces op deze wijze in te richten neemt de gemeente Arnhem de regie bij de ontwikkeling en biedt zij tegelijkertijd ruimte voor partijen uit de stad om zich in het project te verbinden.

Wij zijn ervan overtuigd dat de Blauwe Golven een programmatische bijdrage kunnen leveren aan het ontwikkelen van een Arnhemse *Creatieve Corridor* of *Culturele Mijl* en bieden graag onze expertise en diensten hiervoor aan.

Departement Tijdelijke Ordening
Peter Groot & Edwin Verdurmen

Arnhem, 31 maart 2020

KOSTENINDICATIE

Project	:Blauwe Golven	Versie	1
Onderdeel	:Kostenindicatie		
Naam	:G. van Haaren	Cluster	Openbare Ruimte
Datum	:31-03-2020	Afdeling	Ontwerp en advies
Status	:Definitief		

Totaal (excl. BTW € 7.210.000,00

SAMENVATTING

Ontwerp Veenenbos en Bosch; Blauwe Golven; d.d. 04-03-2020

Omschrijving	Eenh	Hoeveelh	Eenh. prijs	Totaal
opbreekwerkz	EUR	1	€ 504.384,90	€ 504.384,90
grondwerk	EUR	1	€ 506.020,80	€ 506.020,80
riolering	EUR	1	€ 89.801,00	€ 89.801,00
verhardingen	EUR	1	€ 2.252.929,40	€ 2.252.929,40
bebakening en inrichting	EUR	1	€ 504.415,60	€ 504.415,60
verkeersmaatregelen en fasering	EUR	1	€ 34.131,80	€ 34.131,80
groenvoorzieningen	EUR	1	€ 132.293,65	€ 132.293,65
bijkomende kosten	EUR	1	€ 22.266,00	€ 22.266,00
SUBTOTAAL	**EUR**	**1**	**€ -**	**€ 4.046.300,00**
nader te detailleren	EUR	5%	€ 4.046.300,00	€ 202.315,00
staartkosten aannemer	EUR	18%	€ 4.046.300,00	€ 728.334,00
AANNEEMSOM	**EUR**	**1**	**€ -**	**€ 4.980.000,00**
openbare verlichting	EUR	4%	€ 4.980.000,00	€ 199.200,00
ondergrondse afvalcontainers	EUR	1	€ -	€ -
speeltoestellen	EUR	1	€ -	€ -
kunstwerken	EUR	1	€ -	€ -
verkeersregelinstallatie	EUR	1	€ 20.000,00	€ 20.000,00
kabels en leidingen	EUR	1,5%	€ 4.980.000,00	€ 74.700,00
bijzondere verkeersmaatregelen	EUR	1	€ -	€ -
millieukundige begeleiding	EUR	1	€ -	€ -
DIRECTE KOSTEN	**EUR**	**1**	**€ -**	**€ 5.420.000,00**
VAT engineering	EUR	18%	€ 5.420.000,00	€ 975.600,00
risicoreservering	EUR	15%	€ 5.420.000,00	€ 813.000,00
INDIRECTE KOSTEN	**EUR**	**1**	**€ -**	**€ 1.790.000,00**
TOTALE KOSTEN	**EUR**	**1**	**€ -**	**€ 7.210.000,00**

Bijlage 5, samenvatting reacties schetsontwerp Blauwe Golven

Nr.	Samenvatting opmerking	Valt onder	Reactie
1	Aangenaam verrast, hoopt dat plannen zo uitgevoerd worden. Overlast en onveiligheid rond parkeerplaats Oude Kraan, vooral in het weekend	Overlast	De raad heeft aandacht gevraagd voor extra handhaving. In het raadsvoorstel over het schetsontwerp is dit ook een punt wat meegenomen wordt.
2	Het is een mooi ontwerp geworden. Waar is de skatebaan onder brug bij Rijnkade?	Urban Sports	Hier wordt rekening mee gehouden. In het project Rijnkade is ruimte voor een skate voorziening op deze plek. In het raadsvoorstel voor Blauwe Golven wordt hier ook op ingegaan.
3	Teleurgesteld over behoud 'grauwe golven' ipv groen plan	Groen en water	Met de keuze van de gemeenteraad voor het behoud van de Blauwe Golven is het volledig vergroenen niet meer aan de orde. Wel is getracht om de randen van het gebied (Oude Kraan en Roermondsplein) zoveel mogelijk te vergroenen.
4	Blij met het schetsontwerp. Terugbrengen voetgangersverbinding van brug naar Roermondsplein ter hoogte van Amusement	Logische verkeerssituatie / ontsluiting	Deze loopbrug heeft lange tijd gefunctioneerd maar is indertijd weggehaald vanwege achterstallig onderhoud en problemen op het gebied van sociale veiligheid. Het is niet de verwachting dat deze voetgangsersverbinding teruggebracht wordt.
5	Het plan ziet er prachtig uit. Maar hoe zit het met ontsluiting van Roermondsplein naar Rijnkade?	Logische verkeerssituatie / ontsluiting	Er komt een nieuwe afrit naar de Rijnkade ter hoogte van het Roermondsplein (afrit Vossenstraat verdwijnt). Auto's en bussen vanaf Arnhem Zuid en Oosterbeek kunnen via de weg naar het nieuwe parkeerterrein op het Roermondsplein zo op de Rijnkade komen. Verkeer vanaf de Centrumring gaat net zoals nu via de Vossenstraat en vervolgens de Rijnkade. Vertrekkend verkeer vanaf de parkeerplaats Blauwe Golven zuid gaat via Roermondsplein (bestaande straat) en komt niet door Vossenstraat (eenrichtingsverkeer blijft ongewijzigd)
6	Complimenten voor ontwerp: aandacht voor onderhoud Blauwe Golven en groen aan de randen	Onderhoud en overlast	Voor het onderhoud van de Blauwe Golven is geld gereserveerd. In het raadsvoorstel voor Blauwe Golven is aandacht voor handhaving op overlast.
7	Ontbreken afstemming met waterschap	Overig	De Rijnkade is een project van het Waterschap. Tussen beide projecten vindt afstemming plaats.
7	Onlogische ontsluiting naar Onderkade en te ontwikkelen parkeerplaats	Logische verkeerssituatie / ontsluiting	Er komt een nieuwe afrit naar de Rijnkade ter hoogte van het Roermondsplein (afrit Vossenstraat verdwijnt). Auto's en bussen vanaf Arnhem Zuid en Oosterbeek kunnen via de weg naar het nieuwe parkeerterrein op het Roermondsplein zo op de Rijnkade komen. Verkeer vanaf de Centrumring gaat net zoals nu via de Vossenstraat en vervolgens de Rijnkade. Een rechtstreekse aansluiting van de nieuwe parkeerplaats op Blauwe Golven op de hoofdinfrastructuur bij de bestaande verkeersregelinstallatie aansluiting Onderlangs op Eldenseweg - Nieuwe Plein kan niet i.v.m. te grote impact op de verkeersregeling / verkeersafwikkeling centrumring.
8	Waarom heeft Peter Struycken niet de opdracht gekregen?	Overig	Het project omvat meer dan alleen de Blauwe Golven, namelijk ook het ontwerp van de randen. Peter Strucyken heeft deelgenomen aan ontwerpateliers voor de Blauwe Golven.
8	Voorstel om opbrengsten parkeergelden te besteden aan cultuur	Overig	Dit hangt samen met de gehele gemeentebegroting, en staat los van het project Blauwe Golven.
9	Wat is ontwerp voor Corridor: hoe is bereikbaarheid en kort parkeren voor Onderlangs?	Logische verkeerssituatie / ontsluiting	Het klopt dat dit gedeelte geen onderdeel uitmaakt van het schetsontwerp Blauwe Golven. Wanneer dit gedeelte in de toekomst uitgewerkt wordt zullen we de omwonenden hierbij betrekken.
9	Meer bomen bij Onderlangs en vraag om mee te beslissen bij keuze bomen	Groen en water	Wanneer dit gedeelte in de toekomst uitgewerkt wordt zullen de omwonenden hierbij betrekken worden.
9	Oplossing voor wateroverlast bij Onderlangs 2 : twijfel over geboden oplossing	Groen en water	Er komt aan de Oude Kraan veel ruimte voor waterberging. Uw specifieke situatie zullen wij voorleggen aan de betreffende gebiedsbeheerder van de gemeente Arnhem.
9	Er is sprake van veel vandalisme door uitgaanspubliek, wat gebeurt hier tegen?	Overlast	De raad heeft aandacht gevraagd voor extra handhaving. In het raadsvoorstel over het schetsontwerp is dit ook een punt wat meegenomen wordt.
9	Parkeerplaats Boterdijk alleen voor scholen, bedrijven en bewoners om voordringen en conflicten tegen te gaan	Overlast	De parkeerplaatsen aan de Boterdijk zijn openbare parkeerplaatsen (gratis parkeren). Het is op dit moment nog niet bekend of het parkeerregime hier in de toekomst gaat wijzigen.
9	Coating aanbrengen op kunstwerken en muurtjes op uitkijkpunt om graffiti gemakkelijk te kunnen verwijderen	Onderhoud	Er blijft nog ruimte om graffiti te spuiten (Rijnkade ter hoogte van Boterdijk). Bij de verdere uitwerking zal aandacht zijn voor materiaalkeuze van straatmeubilair. Ook het idee van coating zal hierbij betrokken worden.
9	Verbod op honden op uitkijkpunt	Overlast	Dit punt wordt meegenomen bij een verdere uitwerking.
9	Aandacht voor bestrating en gras / beton aan Oude Kraan ivm vrachtwagens en gemakkelijk weghalen van troep	Onderhoud en overlast	Dit punt wordt meegenomen bij een verdere uitwerking.
9	Plaatsen van afvalbakken	Overlast	Dit punt wordt meegenomen bij een verdere uitwerking.
9	Kan gemeente stuk grond kopen, Onderlangs nr. 7	Overig	Dit punt wordt meegenomen bij een verdere uitwerking.
9	Kunnen bloemen komen op talud ter hoogte van Onderlangs 2?	Groen en water	Dit punt wordt meegenomen bij een verdere uitwerking.
9	Kan er straatverlichting komen die gaat branden als er iemand loopt en die in de nacht dempt tbv de vogels	Overig	Dit punt wordt meegenomen bij een verdere uitwerking.
9	Waar moeten bewoners van de Oude Kraan straks parkeren?	Overig	Het parkeren wordt zoveel mogelijk gecentreerd op de Blauwe Golven.
10	Het schetsontwerp ziet er aantrekkelijk uit. Rijnkade wordt drukker door aanpassingen Rijkswaterstaat en schetsontwerp met bussen, auto's en fietsers: onveilig. Oplossingen: bussen en ander verkeer via oranje pijlenroute uit Zuid naar parkeerplaats Blauwe Golven / niet meer parkeren op de onderkade / ontsluiting verkeer voor onderkade via op- en afrit bij de John Frostbrug	Logische verkeerssituatie / ontsluiting	Het verkeer naar de Lage Kade verloopt primair vanaf de Nieuwe Kade/ toegang bij de John Frostbrug. De Rijnkade is een project van het Waterschap. Tussen beide projecten vindt afstemming plaats. Dus de verkeerssituatie sluit goed op elkaar aan. Er komt een nieuwe afrit naar de Rijnkade ter hoogte van het Roermondsplein (afrit Vossenstraat verdwijnt). Auto's en bussen vanaf Arnhem Zuid en Oosterbeek kunnen via de weg naar het nieuwe parkeerterrein op het Roermondsplein zo op de Rijnkade komen. Verkeer vanaf de Centrumring gaat net zoals nu via de Vossenstraat en vervolgens de Rijnkade. Per saldo zal de verkeersdruk Hoge Rijnkade, tussen Vossenstraat en Roermondsplein (licht) afnemen. Verder zal er minder fietsverkeer op de Hoge Kade zijn omdat het fietspad van Boterdijk naar Roermondsplein komt te vervallen. Fietsers gaan in de toekomst via de Lage Kade of de Oude Kraan. Tot slot, het parkeren aan de Lage Kade moet in tact blijven t.b.v. parkeerbalans binnenstad.
11	Komt er ook een presentatie met invulling deel tussen promenade Oude Kraan en Artez?	Overig	Het klopt dat dit gedeelte geen onderdeel uitmaakt van het schetsontwerp Blauwe Golven. Wanneer dit gedeelte in de toekomst uitgewerkt wordt zullen de omwonenden hierbij worden betrokken.
12	Graffiti-gedoogzone behouden: is erfgoed van hedendaagse subcultuur	Straatkunst / graffiti	In het schetsontwerp wordt voorgesteld om van het uitzichtspunt een plek voor alle Arnhemmers te maken. Daarom wordt voorgesteld de plek meer open en toegankelijk te maken en een aantal muurtjes te verwijderen. Hierdoor nemen de mogelijkheden voor het spuiten van graffiti af. Echter langs de Rijnkade ter hoogte van de Boterdijk blijven nog plekken over om graffiti te spuiten. Voorgesteld wordt om bij een verdere uitwerking enkele graffiti artiesten te betrekken om zo te verkennen of gekomen kan worden tot een goede inpassing van de plekken waar straatkunst gemaakt kan worden.

13	Graffiti-gedoogzone behouden, is 's nachts niet onveilig. Maakt bezwaar tegen het verwijderen van de graffiti gedoogzone aan de Boterdijk. Is van groot belang voor de graffiti scene van Arnhem. Deze is de afgelopen jaren sterk gegroeid, daarom is de plek nog belangrijker geworden. Illegale graffiti zal toenemen als deze plek wordt verwijderd.	Straatkunst / graffiti	In het schetsontwerp wordt voorgesteld om van het uitzichtspunt een plek voor alle Arnhemmers te maken. Daarom wordt voorgesteld de plek meer open en toegankelijk te maken en een aantal muurtjes te verwijderen. Hierdoor nemen de mogelijkheden voor het spuiten van graffiti af. Echter langs de Rijnkade ter hoogte van de Boterdijk blijven nog plekken over om graffiti te spuiten. Voorgesteld wordt om bij een verdere uitwerking enkele graffiti artiesten te betrekken om zo te verkennen of gekomen kan worden tot een goede inpassing van de plekken waar straatkunst gemaakt kan worden.
14	Het ontwerp ziet er mooi uit. Graag het hele gebied toegankelijk maken (voor gehandicapten en chronisch zieken): zie hiervoor notitie van APCG. Belangrijke aandachtspunten zijn: baken de loopzone op Oude Kraan goed af (voldoende contrast, vlak gelegd, geen storende elementen, etc..), houd rekening met voldoende zitplekken voor minder valide mensen, zorg ervoor dat alle paden toegankelijk zijn voor minder valide mensen, zorg voor vlakte verharding. Voorkeur gaat er naar uit dat er vanaf Onderlangs ook een lift gaat naar museum. Betrek APCG bij verdere uitwerking.	Toegankelijkheid	In het voorliggende schetsontwerp is veel rekening gehouden met de toegankelijkheid en bereikbaarheid van het gehele gebied voor minder valide mensen. Ook bij de verdere uitwerking zullen we dit doen en de APCG hierbij betrekken.
15	Het ontwerp ziet er mooi uit. Waarom is gekozen voor bredere blauwe golven: zijn er impressies van bovenaf	Overig	Er is gekozen voor aangepaste breedtes van de golven om zodoende het parkeren beter in te kunnen passen. In het schetsontwerp zijn impressies opgenomen van hoe dit er uit komt te zien.
16	Behoud van huidige aantal m2 muur voor straatkunst en betrekken van straatkunstenaars en andere subculturen	Straatkunst / graffiti	In het schetsontwerp wordt voorgesteld om van het uitzichtspunt een plek voor alle Arnhemmers te maken. Daarom wordt voorgesteld de plek meer open en toegankelijk te maken en een aantal muurtjes te verwijderen. Hierdoor nemen de mogelijkheden voor het spuiten van graffiti af. Echter langs de Rijnkade ter hoogte van de Boterdijk blijven nog plekken over om graffiti te spuiten. Voorgesteld wordt om bij een verdere uitwerking enkele graffiti artiesten te betrekken om zo te verkennen of gekomen kan worden tot een goede inpassing van de plekken waar straatkunst gemaakt kan worden.
17	In de basis is het een begrijpelijk en goed plan. Sluit de herinrichting van de Rijnkade en het voorliggende plan mbt Roermondsplein op elkaar aan.	Logische verkeerssituatie / ontsluiting	Ja, beide plannen sluiten op elkaar aan.
17	Waarom worden in- en uit rijden van de zuidelijke parkeerterrein niet gecombineerd ipv de huidige situatie te handhaven, zie voorstel januari 2017.	Logische verkeerssituatie / ontsluiting	Omdat dit binnen de verkeerslichtenregeling niet kan zonder de verkeersafwikkeling van de centrumring te zeer te verstoren.
17	Is de Rijnkade in het voorliggende plan ook vanaf het Roermondsplein bereikbaar	Logische verkeerssituatie / ontsluiting	Ja.
17	Is het mogelijke de Vossenstraat vanaf de Weerdjesstraat 2 richtingsverkeer te maken zodat de verkeersafwikkeling van dit wijkje niet via het Roermondsplein moet.	Logische verkeerssituatie / ontsluiting	Dit kan bij de verdere uitwerking nader onderzocht worden. De vraag is wat de ruimtelijke consequenties in de Vossenstraat zijn en welke impact de daarvoor benodigde aanpassing van de verkeersregelinstallatie op het kruispunt met de Weerdjesstraat heeft.
18	Vindt het ontwerp van de Blauwe Golven zeer geslaagd. Idee voor nieuwe stenen. Kunnen geglazuurde stenen gebruikt worden ivm behoud van kwaliteit?	Onderhoud	In het voorliggende schetsontwerp worden nog geen definitieve keuzes gemaakt ten aanzien van de exacte type stenen. Dit idee zullen we meenemen bij de uitwerking.
19	Openstellen Bergstraat aan Zuidzijde is nog niet definitief, omdat Coehoornvisie nog niet definitief is.	Logische verkeerssituatie / ontsluiting	De projecten Coehoorn en Blauwe Golven zijn goed op elkaar afgestemd. De mobiliteitsvisie voor Coehoorn, met een openstelling van de Bergstraat, is uitgangspunt voor het schetsontwerp. Mocht er in de toekomst anders over gedacht worden dan heeft dit weinig ingrijpende gevolgen voor de Blauwe Golven en de Oude Kraan.
19	Geen bomen kappen, wanneer nodig voorziening aanbrengen. Aanbrengen vlindertuin bij parkeerplaatsen bij Du Solleilflat	Groen en water	Indien mogelijk worden bestaande bomen gehandhaafd. In totaal worden er 19 extra bomen aangeplant. Het plan bevat 2 locaties met ingrepen waarbij bomenkap helaas onvermijdelijk is: bij het aanpassen van de terp, en aan de promenade ter hoogte van de Bergstraat. Het gaat om cruciale punten en bomen met een beperkte levensverwachting. De vlakken met nieuw groen bieden ruimschoots plek aan nieuwe bomen en dragen bij aan het ontstaan van lommerrijke randen.
19	Ipv grasbeton waterdoorlatende gladde en harde verharding tbv ouderen en miva's	Toegankelijkheid	Dit wordt inderdaad voorgesteld aan de Oude Kraan. Wij zullen dit punt bij de verdere uitwerking meenemen.
19	Geen schuine rand als afscheiding tussen verkeersstromen tbv ouderen en miva's	Toegankelijkheid	Dit punt wordt meegenomen bij een verdere uitwerking.
19	Rekening houden met slechtzienden en blinden bij inrichting looproutes (bestrating en kleurwisselingen)	toegankelijkheid	Dit punt wordt meegenomen bij een verdere uitwerking.
19	Rekening houden met ouderen en vandalisme bij banken en zitgelegenheden	Toegankelijkheid / onderhoud	Dit punt wordt meegenomen bij een verdere uitwerking.
19	Folly nodigt uit tot bespuiten met graffiti	Onderhoud	Dit punt wordt meegenomen bij een verdere uitwerking.
19	Trafohuisjes kunnen bestickerd worden net als peperbussen in Varkenssstraat en Pauwstraat	Overig	Dit punt wordt meegenomen bij een verdere uitwerking.
19	Toerit parkeerplaats Roermondsplein vanaf Weerdjesstraat: verkeersonveilig door remmende auto's vanwege snelheidsverlaging van 50 km p/u naar 30 km p/u. Er zullen meer verkeersbewegingen komen op Roermondsplein. Goede verlichting wordt hier gemist	Logische verkeerssituatie / ontsluiting / verkeersonveiligheid	Dit is de beste oplossing voor een ontsluiting van de nieuwe parkeerplaats Blauwe Golven. Er is rekening gehouden met en afrit en opstelstrook. De projecten Rijnkade en Blauwe Golven zijn op elkaar afgestemd.
19	Verhogen van randen om platanen op Roermondsplein kan nadelig zijn voor bomen. Ook kunnen randen uitnodigen om te skaten.	Groen en water / overlast	De hoogte van het maaiveld in de nieuwe groenvakken op het Roermondsplein worden lokaal afgestemd met de bestaande bomen. Waar gewenst zullen de randen oplopen om zitgelegenheid te bieden.
19	Laad- en losplaats aanbrengen op Roermondsplein.	Logische verkeerssituatie / ontsluiting / verkeersonveiligheid	Het wegprofiel van het Roermondsplein is breed genoeg om laden & lossen voor de aanwezige ondernemers mogelijk te maken.
19	Invalide parkeerplaatsen met laadpalen ten hoogte van Oude Kraan / Bergstraat, omdat minder valide nooit gebruik zullen maken van parkeren op de Blauwe Golven.	Overig	Dit punt wordt meegenomen bij een verdere uitwerking.
19	Bij vergroening zoveel mogelijk voorkomen dat groen gebruikt wordt als hondenuitlaatplek: degelijk formaat struik planten	Groen en water	Dit punt wordt meegenomen bij een verdere uitwerking.

19	Duidelijke borden aanbrengen tbv parkeren en elektrisch laden	Groen en water	Dit punt wordt meegenomen bij een verdere uitwerking.
20	Graag opheffen van het bestaande langsparkeren op het Roermondsplein.	Parkeren	Het parkeren wordt inderdaad zoveel mogelijk gecentreerd op de Blauwe Golven. Het bestaande langsparkeren aan het Roermondsplein wordt verwijderd.
20	Jammer dat de uitrit van het nieuwe parkeerterrein Blauwe Golven langs de bestaande woningen op het Roermondsplein gaat lopen.	Parkeren	Voor de rust en leefbaarheid in de bestaande (woon)straat Roermondsplein zou het de voorkeur hebben om de ontsluiting van het parkeerterrein los te koppelen van de bestaande straat. Dit is om verkeerstechnische redenen echter niet mogelijk. De auto's zouden dichter bij de aansluiting van het Nieuwe Plein de Weerdjesstraat oprijden. Daarvoor zou de stopstreep enkele tientallen meters teruggelegd moeten worden. Er blijft daardoor te weinig opstelruimte over, waardoor wachtende auto's op de centrumring de aansluiting van het Nieuwe Plein zouden kunnen blokkeren. Bovendien is het zicht op het verkeerslicht voor aankomend verkeer beperkt door de bocht in de weg. Dit geldt zowel voor verkeer vanaf het Nieuwe Plein als vanaf de Nelson Mandelabrug en Onderlangs.
20	In het schetsontwerp lijkt er geen ruimte meer te zijn voor de straatkunst die nu ruimte krijgt op de Wall of Fame. Juist dit soort plekken maken de stad tot een interessante en creatieve plek met smoel (kijk naar Rotterdam / Berlijn). Het getuigt van begrip voor de creatieve sector om juist dit soort plekken en subculturen bestaansrecht te geven. Juist in de beoogde creatieve corridor zou het tegenstrijdig zijn om deze creatieve plek weg te halen.	Straatkunst / graffiti	In het schetsontwerp wordt voorgesteld om van het uitzichtspunt een plek voor alle Arnhemmers te maken. Daarom wordt voorgesteld de plek meer open en toegankelijk te maken en een aantal muurtjes te verwijderen. Hierdoor nemen de mogelijkheden voor het spuiten van graffiti af. Echter langs de Rijnkade ter hoogte van de Boterdijk blijven nog plekken over om graffiti te spuiten. Voorgesteld wordt om bij een verdere uitwerking enkele graffiti artiesten te betrekken om zo te verkennen of gekomen kan worden tot een goede inpassing van de plekken waar straatkunst gemaakt kan worden.
20	Blij dat de Blauwe Golven behouden blijven gecombineerd met een vergroening van de randen. Graag bij de uitwerking een mix van gras, bomen, struiken en bloemen realiseren. Dit in het kader van duurzaamheid en milieu.	Groen en water	In het schetsontwerp is inderdaad het uitgangspunt dat een mix van groen gerealiseerd gaat worden. Dit punt wordt meegenomen bij een verdere uitwerking.
21	Kan de Oude Kraan niet autovrij worden?	Logische verkeersituatie	Nee, dat kan niet. Hier wonen en mensen en zijn bedrijven gevestigd.
21	Er wordt een plek voor sportieve ruimte gemist in het plan. Meer aandacht voor urban sports, bijvoorbeeld een urban dance ground, skatebordpark, ruimte voor free running, etc..	Urban Sports	In het project Rijnkade is onder de brug ruimte voor Urban Sports/ skatepark. Wellicht dat hier ook een ruimte geclaimd kan worden voor een urban dance ground en mogelijkheden voor free running. Dit punt wordt meegenomen in een verdere uitwerking.

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	17 april 2019
Ter bespreking van	Creatieve corridor variant B2
Motie van	PvdD, GL, PvdA, VVD, CU, AC
Titel motie	Op naar een uitvoeringsplan Blauwe Golven!
Nummer Zaaknummer	19M23 115510

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat:

Het college aan het verzoek uit de motie "Duidelijke opdracht ten aanzien van de Blauwe Golven" heeft voldaan; in optie A1/A2 en B2 ruimte is voor CASA, urban sports, extra groen en 80 extra parkeerplaatsen;

Overwegende dat:

- Er zich tijdens het ronde tafelgesprek d.d. 21 november 2018 een raadsmeerderheid aftekende voor het behoud van de Blauwe Golven;
- De ontwerper van de Blauwe Golven (auteursrecht), Peter Struycken, heeft aangegeven dat hij akkoord gaat met de kaders in deze motie;
- De op 5 maart 2018 aangenomen moties vreemd over de Blauwe Golven, met het uitvoeren/aannemen van de onderhavige motie, de facto zijn achterhaald;

Roept het college op om:

- Optie B2 tot een raadsvoorstel uit te werken (uitvoeringsplan) met enkele opmerkingen/aanpassingen ten aanzien van het door het college aangeleverde document:
  - Aan de westelijke zijde van de entreeweg richting de Oude Kraan worden de Blauwe Golven vervangen door een extra groenstrook;
  - Maximale uitbreiding van de groenstrook Roermondsplein, voor zover dit mogelijk is in relatie tot het aantal parkeerplekken conform optie B2;
  - Hergebruik onbeschadigde originele stenen Blauwe Golven, schoonmaken en impregneren originele stenen;

AANGENOMEN

- Indien meer dan 20% van de originele stenen niet meer aan de oorspronkelijke kwaliteitseisen voldoen wordt overwogen om het gehele kunstwerk uit te voeren met nieuwe stenen (van dezelfde kleur, textuur en kwaliteit als de originele stenen) en worden de originele stenen in ieder geval elders op enigerlei wijze hergebruikt;
- Bij het herstel/herbestrating van de Blauwe Golven, de totale bestrating, wordt zoveel als mogelijk getracht te komen tot de kwaliteit van de originele uitvoering van de golfstructuur, bestrating en kleurstelling;
- De indeling van de parkeervakken wordt op een dusdanige manier uitgevoerd dat die aan de kwaliteitseisen voldoet van het originele kunstwerk de Blauwe Golven, bijvoorbeeld door verbreding van de banen;
- Parkeergelegenheid wordt ondergronds zo veel als mogelijk voorbereid op elektrische auto's;
- Voor minimaal 15 parkeerplaatsen op de Blauwe Golven tegenover de Du-Soleil-flat worden direct laadaansluitingen aangebracht;
- Uitbreiding capaciteit handhaving op overlast gedurende de nacht- en avonduren;
- De fontein weer werkend, geautomatiseerd met minder waterverbruik, van vergelijkbare grootte, vorm en bolomvang met een waterbassin als ondergrond;
- In overleg met de stakeholders Casa/Showroom 2.0 kan het gebouw eventueel in de richting van de binnenstad opschuiven;
- Bij de uitvoering wordt een constructieve afstemming, ten aanzien van het ontwerp en de vormgeving, met de ontwerper van de Blauwe Golven, Peter Struycken, betracht.

De raad spreekt uit:

- Het eerdere raadsvoorstel Creatieve Corridor Roermondsplein en omgeving niet verder te behandelen.

en gaat over tot de orde van de dag

L. de Groot (PvdD), C. Prinsen (GL), E. Greving (PvdA), L. Combee (VVD), D. Becker (CU), L. Manders (AC)

AANGENOMEN

Voor 27

Tegen 10

Motie "Op naar een uitvoeringsplan Blauwe Golven!" (19M23)

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

ChristenUnie	1	0
Becker		
Nede		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

CDA Arnhem	0	2
van Burgsteden		
van Dillen		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Dijk		
Venhoek		
van Ommen		

Arnhem Centraal	3	0
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
de Groot		
Hegge		

PvdA	3	0
Greving		
van Nunen		
Bouma		
de Vries		

SP	0	3
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

Partij voor de Vrijheid	2	0
Verheij		
Sanders		

Totaal 37

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	13 november 2019
Ter bespreking van	Vaststellen Ontwerp-Meerjarenprogramma Begroting 2020-2023
Motie van	Bas van Es - VVD Hanny van Nunen - PvdA Cyriel Prinsen - GroenLinks, Lea Manderds - Arnhem Centraal Daniël Becker - ChristenUnie Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Titel motie	Dekking voor de Blauwe Golven
Nummer Zaaknummer	**19M135** 401815

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat

De gemeenteraad op 17 april 2019 met ruime meerderheid de motie 19M23 *(Op naar een uitvoeringsplan Blauwe Golven!)* heeft aangenomen waarin college wordt opgeroepen om met een uitvoeringsplan te komen voor de blauwe golven op basis van optie B2.

Het mooi en belangrijk is voor Arnhem dat de Blauwe Golven en het aangrenzende gebied worden opgeknapt en aangepast en dat we hier zo snel mogelijk mee willen beginnen.

Het college in de MJPB 2020-2023 voorstelt om 3,2 miljoen euro van de BR zuidelijke binnenstad over te hevelen naar de AR.

Er bij het overhevelen van 3,2 miljoen euro van de BR zuidelijke binnenstad naar de AR er (te) weinig budget is voor de ambities van de (zuidelijke)binnenstad waaronder de Blauwe Golven.

AANGENOMEN

19m 135/ 12

Overwegende dat

Het goed is als Arnhemmers op korte termijn ook gaan zien dat het de gemeente Arnhem haar ambities voor de blauwe Golven gaat uitvoeren.

Er in de MJPB 2020-2023 geen specifieke (geoormerkt) dekking is opgenomen voor de uitvoering van het plan voor de Blauwe Golven.

Er in de raadsbrief 'de effecten septembercirculaire 2019' een positieve ontwikkeling van het gemeentefonds ten opzichte van de MJPB 2020-2023 te lezen is.

Verzoekt het college

Om in het eerste kwartaal van 2020 het uitvoeringsplan Blauwe Golven aan de gemeenteraad voor te leggen.

Voor de dekking, naast de BR zuidelijke binnenstad, bij de PPN met dekking te komen en daarbij ook te kijken naar de ruimte die ontstaat als gevolg van de septembercirculaire.

Na de behandeling van het uitvoeringsplan zo spoedig mogelijk (kwartaal 2/3 2020) aan te vangen met de werkzaamheden.

en gaat over tot de orde van de dag

B. van Es - VVD
H. van Nunen - PvdA
C. Prinsen - GroenLinks
L. Manders - Arnhem Centraal
D. Becker - ChristenUnie
Leo de Groot - Partij voor de Dieren

AANGENOMEN

Voor 29 *Motie "Dekking voor de Blauwe Golven" (19M135)*

Tegen 10

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

CDA Arnhem	0	2
van Burgsteden		
Hutten		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Aydemir		
Bal		

D66	0	5
Andeweg		
Loor		
Dijk		
Venhoek		
van Ommen		

Arnhem Centraal	3	0
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
de Groot		
Hegge		

PvdA	4	0
Greving		
van Nunen		
Bouma		
de Vries		

SP	0	3
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	2	0
Verheij		
Sanders		

Totaal 39

Inspreek-avond Blauwe Golven 2020.10.28
Tekst van P. Struycken, ontwerper van Blauwe Golven

Geachte raadsleden en insprekers,
Als ontwerper van het parkeerterrein Blauwe Golven ben ik in de gelegenheid gesteld kort iets te zeggen over de voortgang van de restauratie en integratie van het golfterrein in het aansluitend parkgebied. Dat heeft me aangenaam getroffen maar wel verbaasd, waarop ik nog terug zal komen.

Met Blauwe Golven heb ik bijgedragen aan de opgang die kunst in de openbare ruimte doormaakte in de 2e helft van de 20e eeuw in Nederland. Ik ben me bewust van de neergang van de waardering voor die kunst in de afgelopen decennia. Dat Blauwe Golven nog niet met de grond gelijk gemaakt is en ook andere projecten van kunst- en erfgoed-waarde in deze stad niet zonder slag of stoot worden afgeserveerd is de verdienste van de culturele klokkenluider, de historicus Peter Nijenhuis. Enkele maanden geleden is hij na een kort en ellendig ziekbed overleden. Gelukkig zijn er meer die zijn bevlogen inzicht zijn gaan delen. Hij verdient het in deze stad zijn naam gememoreerd te krijgen: Peter Nijenhuis, cultuuruitblinker van de stad Arnhem.

Wat Blauwe Golven betreft juich ik het voorlopig ontwerp toe door het landschapsbureau Veenenbos en Bosch. Uit hun plan blijken inzicht en kwaliteit van uitwerking naar aanleiding van de hier en daar veeleisende aanvullingen en wijzigingen die door de gemeente in de motie *‘Op naar een uitvoeringsplan Blauwe Golven!’* van 17 april 2019 in goed overleg zijn vastgelegd. Het bureau ontwierp riante groene wandel en verblijf-zones, fietsroutes en een uitkijkpunt, met aandacht voor de aansluiting op Blauwe Golven. Het Roermondsplein krijgt weer de allure en de aansluiting met Arnhem’s binnensingel met ruimte voor de ‘urban sports’. Met het vereffenen van de ommuurde terp met graffiti ontwierpen zij een toegankelijk en aanlokkelijk verblijfsgebied met uitzicht. Voor het parkeren vervangt een helder gemarkeerde onderlegger van blauwe en witte banen van voldoende breedte, het schilderen van vakken met oranje verf. Voorzien is dat de oorspronkelijke kwaliteit van bestrating en kleur in ere worden hersteld waaronder de vertanding en afwerking van de randen van het golfveld. Die vormen nu, in de uitvoering na de recente wegverlegging, een wezenlijke aantasting van mijn werk. Praktisch is het voorstel voor de afwatering van Blauwe Golven door het onder afschot leggen van de toeritten in de dalen van het golfveld. Goed toegankelijk en buiten ontsierend zicht zijn de oplaadpunten voor elektrische auto’s bij de kolommen onder het wegdek van de Mandelabrug. Een suggestie voor de verlichting bij avond vanaf de randen en de onderzijde van het wegdek van de brug maken het parkeerterrein ook dan prettig en veilig toegankelijk.
Het plan voor de renovatie van de fontein zal het oorspronkelijk beeld benaderen, maar zuiniger zijn in energie- en watergebruik.
Uit het voorliggend ontwerp blijkt uit alles de zorgvuldige- en betrokken inzet van het bureau Veenenbos Bosch. Hun bereidheid met mij, zo vaak als nodig, te overleggen op punten die voor Blauwe Golven beeldbepalend zijn geeft mij vertrouwen in een verdere uitwerking door dit bureau.

Zoals gezegd, ben ik verbaasd hier vanavond te mogen inspreken omdat mijn beraad met Veenenbos Bosch over Blauwe Golven tot op heden buiten overleg en medeweten van de gemeente is gebeurd. Door de gemeente ben ik buiten spel gezet.

Hoewel in de genoemde motie staat dat bij uitvoering van het project Blauwe Golven door de gemeente een constructieve afstemming met mij zal worden betracht, ten aanzien van ontwerp en uitvoering is dat niet gebeurd.
De projectwethouder, de heer Van der Zee deelde mij op 12 september vorig jaar mee dat mijn rol zou bestaan uit '*het verdedigen van mijn intellectueel eigendom*' en dat de gemeente zelfs geen adviesopdracht voor mij wist te formuleren in het kader van de constructieve samenwerking.
Voor uw duidelijkheid, het verdedigen van het intellectueel eigendom is niet iets wat iemand je kan toebedelen. Het verdedigen van het intellectueel eigendom in creatieve zaken is het mogelijk verweer tegen afbreuk en aantasting van een werk. Die mogelijkheid heb je als kunstenaar altijd. In het geval van Blauwe Golven is een beroep op het intellectueel eigendom pas achteraf mogelijk, via een gerechtelijke procedure, wanneer ontwerp en uitvoering niet beantwoorden aan de normen die voor het werk gelden. Dan moet de boel worden herzien en correct uitgevoerd op kosten van de gemeente.
Naast het verdedigen van mijn intellectueel eigendom heeft de wethouder mij bestuurlijk overleg, per stap in het ontwerp-proces, in het vooruitzicht gesteld, maar dat heeft geen enkele keer plaatsgevonden.
Voor het nu voorliggend plan was afstemming door mij met het landschapsbureau alleen mogelijk voor mijn eigen rekening en verantwoording waarbij ik het bureau dankbaar ben voor hun bereidwilligheid om mij te betrekken. Zo is het gebeurd.

Wanneer de gemeenteraad zal besluiten tot voortgang van herstel van Blauwe Golven is de buiten spel positie waarin ik nu geplaatst ben niet reëel. Het doet aan mijn inbreng geen recht en geeft aan de bereidheid van het ontwerpbureau, om toch te willen overleggen, een oneigenlijk karakter. Er zijn bij de doorwerking van het voorliggende plan en de toekomstige uitvoering een aantal haken en ogen die bij gebrek aan een tijdig advies van mijn kant inderdaad kunnen leiden tot het moeten aanspreken van mijn intellectuele rechten. Het is van de gemeente onverstandig om het daarop te willen laten aankomen en ik doe een beroep op de gemeente om ten aanzien van ontwerp en uitvoering de constructieve afstemming met mij te betrachten die in de motie wordt verlangd.

Mijn visie op de Grauwe Golven oktober 2020

Beste beleidsmakers, raadsleden en andere belanghebbende en belangenbehartigers van het project Blauwe Golven en Coehoorn in Arnhem,

Ik ben een bewoner van het onderste deel van de Bergstraat en volg beide projecten op de voet omdat beide onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn in de huidige project indeling.

Graag zou ik willen voorstellen om de Oude Kraan bij Coehoorn te voegen zodat de verkeerssituatie in de wijk Coehoorn integraal en binnen één project kan worden uitgevoerd. De Oude Kraan loopt wat mij betreft tot aan de afrit van de nieuwe brug. Deze ruimte is ook nodig. Hoe westelijker het traject verloopt, hoe smaller het wordt. Tegen het Nieuwe plein aan is ruimte over, ter hoogte van waar de afrit op het Onderlangs aansluit is de breedte krap maar niet onmogelijk.

Ik hecht er groot belang aan om als eerste op te merken dat ik zeer groot voorstander ben van het volledig vergroenen van het gehele Roermondsplein zover dit mogelijk is met het verkeer. Het is mij helaas ook bekend dat een meerderheid van de Gemeente raad de Grauwe Golven wil behouden en zelfs opnieuw wil laten aanleggen wat heel veel geld kost waar de wijkbewoners geen enkel voordeel van hebben. Daarnaast heb ik gelezen dat er een skate baan onder de afrit van de brug zou komen. Als buurtbewoner ben ik hier een zeer fel tegenstander van, omdat een dergelijke voorziening gepaard gaat met heel veel herrie en daar hebben we al meer dan genoeg van door het toenemende aantal studenten in de wijk. En daarnaast van de al jaren aanhoudende ``criminele´´ activiteiten onder de afrit van de brug met name in de late avond en nachturen op de uitgaansavonden. (dit jaar was dit veel rustiger, vermoedelijk door de Corona maatregelen).

Wat voor mij dan overblijft is het volgende: De plannen van Coehoorn zijn al jaren onveranderd. Ondanks inspraakavonden komen er geen nieuwe tekeningen waar de input van bewoners in naar voren komt. Het lijkt dus praten tegen de muren. Vanaf het begin van dit traject wil een groep de Coehoornstraat afsluiten voor gemotoriseerd verkeer omwille van een terras van een cafe, waar amper tot geen buurtbewoners gebruik van maakt. Daarnaast wil deze groep wel een trottoir en fietspad houden, het gaat dus maar om enkele meters gewin voor het pand van Stella. Dit terwijl aan de overzijde van de Coehoornstraat alle bebouwing word gesloopt en er dus volop ruimte ontstaat om de Coehoornstraat iets zuidelijker opnieuw aan te leggen langs een terras van Stella.

Daarnaast wordt er in de wijk flink bij gebouwd en zullen er meer mensen komen wonen en werken. Dit heeft onherroepelijk tot gevolg dat er meer verkeerd de wijk in en uit wil. Om dit mogelijk te maken is het van cruciaal belang om de verkeersstromen door de wijk Coehoorn goed in kaart te brengen. Alternatieve invalswegen van de wijk zijn: Bergstraat aan de zuidzijde in combinatie met de Oude Kraan, Bergstraat aan de noordzijde stationsplein, hier is nu al veel te weinig ruimte voor de

hotels en dit is alleen op te lossen wanneer er een stuk van het stationsgebouw word verwijderd. Na 20 jaar ellendige bouwput en ca. 3 miljard weggegooid geld, zou ik willen voorstellen deze berg ellende voorlopig te laten voor wat het is. Dit maakt wel dat toegang tot de wijk Coehoorn buiten Corona tijd niet soepel mogelijk is vanaf de noordzijde Stationsplein. Eveneens valt hierdoor de mogelijkheid van de korte Coehoornstraat af. Dan blijft over de Vijfzinnenstraat. Een lange smalle weg waar in de nabije toekomst mogelijk veel verbouwd, gesloopt en nieuw gebouwd gaat worden. Een weg die te smal is om al het verkeer soepel te kunnen laten doorstromen, en hierdoor afvalt als hoofd invalsweg voor de wijk Coehoorn.

Wat ik als de optimale verkeerssituatie voor de wijk Coehoorn zie is het volgende:

Laat de Coehoornstraat open voor gemotoriseerd verkeer om de wijk in te kunnen komen. Eenrichtingsverkeer zoals het nu ook is. De weg kan eventueel iets naar het zuiden worden verlegd wanneer het terras van Stella perse aan de straat kant moet komen. Achter dit pand is ruimte genoeg, en de zon komt ook niet op de Coehoornstraat wanneer de bouwplannen zijn uitgevoerd met 12 verdiepingen hoogbouw. Daarmee is het praktische argument om de Coehoornstraat af te sluiten volgens mij achterhaald.

Dan zou ik graag de Oude Kraan koppelen aan de wijk Coehoorn en dus los koppelen van het project Blauwe Golven.

Wanneer de Oude Kraan wordt aangesloten op de verkeerslichten bij Artez en deze weg twee richtingen verkeer wordt is dit een ideale weg voor het bestemmingsverkeer van de wijk Coehoorn. Vanaf de verkeerslichten bij Artez kan zowel in westelijke als in oostelijke richting worden gereden, tevens is het mogelijk om vanaf de nieuwe brug afslag Oosterbeek vanuit het zuiden de wijk te bereiken door direct bij de verkeerslichten rechtsaf de Oude Kraan op de draaien. Dit voorkomt vele kilometers door de stad, en door de woonwijk Lombok.

Wanneer we de ruimte tussen de gevels van de Oude Kraan en de afrit van de nieuwe brug bekijken dan is zelfs op het smalste stukje ruimte voor een weg in beide richtingen, een (snel)fietspad en een trottoir c.q. wandel promonade. Een aantal parkeerplaatsen zal hierdoor niet mogelijk zijn aan de westzijde van de Oude Kraan. Echter verder richting het oosten is hiervoor wel gelegenheid wanneer deze haaks op de weg richting de nieuwe brug worden gesitueerd. Tussen de Blauwe Golven en de wijk Coehoorn zou een greppel zoals deze reeds langs Onderlangs richting Roermondsplein ligt ideaal zijn. Dit voorkomt dat bezoekers van de parkeerplaats de wijk betreden. Iets wat onwenselijk is gezien het overlast gevende publiek in de avond en nacht uren wat gebruik maakt van deze parkeervoorziening.

Wanneer we de Oude kraan in oostelijke richting vervolgen stuitten we op de Bergstraat. Deze doorgang is nu heel erg smal. Het zou ideaal zijn wanneer hier een normale tweebaansweg tussen de muren door gelegd kan worden. Hiervoor moet dan of een muur een mooie oude plataan boom worden gekapt, of aan de andere kant zal een stuk grond van de studentenhuisvesting worden gekocht zodat de weg dichter langs het voormalige Gibo kantoor gelegd kan worden. Dit heeft hele grote voordelen voor de wijk Coehoorn voor zowel de huidige als de toekomstige bewoners.

Daarnaast is er sowieso al meer bestemmingsverkeer in de wijk te verwachten gezien de nieuwe bewoners en bedrijvigheid maar ook gezien de plannen om de in- en uitgang van de parkeergarage Du Solleil naar de Bergstraat te verplaatsen. Daarnaast komt er nog nieuwe parkeergelegenheid onder het huidige ``Coehoorn park´´.

De wijk Coehoorn ligt in het westen van Arnhem en vrijwel alle vervoersbewegingen naar en van de wijk gaan in de noordelijke, oostelijke of zuidelijke richting. Naar het noorden zal sowieso moeten worden omgereden via de centrumring of via Lombok (Oranjestraat) naar Hijenoord om vandaaruit verder te komen in noordelijke of noordwestelijke richting. Dit kan vanuit de wijk via de Bergstraat aan de onderzijde richting Artez, of aan de bovenzijde via het stationsplein naar de Utrechtse straat. Gezien de drukte op het stationsplein is het veelal makkelijker om dit via het Onderlangs te doen. Ook het rijden in oostelijke richting is alleen mogelijk via het stationsplein, of via de stoplichten bij Artez waarna afgeslagen kan worden naar het Roermondsplein.

Het is absoluut niet de bedoeling om de oude situatie van de Bergstraat in ere te herstellen door een direct verbinding te maken met de Blauwe golven of de wegen die hier direct langs lopen. Door de verbinding met de Oude Kraan vloeiend vorm te geven en deze strikt gescheiden te houden van de Blauwe golven en uitsluitend toegang via de verkeerslichten bij Artez komt er alleen bestemmingsverkeer door de wijk en geen sluik verkeer. De Vijfzinnenstraat kan blijven zoals hij is. De Coehoornstraat kan blijven zoals hij is, of iets in zuidelijke richting opschuiven. De Korte Coehoornstraat is erg smal maar kan niet worden afgesloten gezien de bedrijvigheid die hier gevestigd is en de noodzaak van bevoorrading van deze ondernemers.

Terug naar de Blauwe golven.

Graag zou ik opmerken wat verkeerstechnisch volgens mij het meest optimale is.

De oude kraan koppelen aan Coehoorn en de Bergstraat, een parkeerplaats voor de Du Solleil flat voor uitsluitend bestemmingsverkeer, evenals de onderkant Bergstraat. Parkeerplaatsen voor huidige bewoners dus. Alleen vergunninghouders of kortparkeerders van bijvoorbeeld bezoek.

Langs de Blauwe golven een greppel om verkeer te weren de wijk in te kunnen komen. En een snelfiets pad wat aansluit op het Nieuwe plein en aan de andere kant op het Onderlangs richting de Hulkesteinseweg . Echter zou het voor de verkeersveiligheid en de doorstroming heel handig zijn wanneer er een fietstunnel onder het Onderlangs komt waardoor fietsverkeer in oost-west richting ongelijkvloers kan kruisen met het wegverkeer. Deze tunnel zou dan volgens mij ter hoogte van Artez kunnen worden gerealiseerd.

Een fietsroute over de onderkade (lage kade) is leuk bij laag water. Een route bovenlangs lijkt me daarom essentieel. Tevens is de onder kade alles behalve lekker rijden en gezien de recente ervaringen met straat races is het ook niet handig om de weg hier te asfalteren. Mede daarom lijkt het mij essentieel om een fietstunnel te maken zodat het fietsverkeer uit het westen ongelijkvloers onder het Onderlangs naar de Oude kraan kan rijden.

Het plan om van de Oude Kraan een promenade te maken waardoor er slechts één richtingsverkeer mogelijk is op een fietspad maakt de bereikbaarheid van de wijk Coehoorn zeker niet beter. De praktijk zal zijn dat dit op het stationsplein voor extra drukte, afslaand verkeer en andere ongemakkelijke activiteiten gaat leiden. Daarbij is er voldoende ruimte voor een tweebaansweg, en daarnaast een fietspad wat de veiligheid van de fietsers ook ten goede komt. Water berging is in de breedte goed mogelijk tot ongeveer halverwege. Het laatste stukje is te smal om twee rijbanen, een fietspad, en een brede promonade te realiseren. Parkeerplaatsen voor buurtbewoners van de Oude Kraan zijn dan ook niet mogelijk.

Het idee van de Promonade is heel leuk, maar dit gaat zeer ernstig ten koste van de bereikbaarheid van de woonwijk Coehoorn. Daarnaast is het de vraag hoeveel wandelaars er gebruik van willen maken. Immers loopt deze promenade naar Artez waar de meeste met de fiets heen gaan, en verderop naar het gemeente museum. Ik heb niets tegen bedrijvigheid in en rond de wijk, maar dit mag niet ten koste gaan van de bereikbaarheid van de wijk. En hoewel ik reeds op de 1e informatie avond over de Blauwe golven heel uitvoering gesproken heb met een dame van het ontwerpbureau en mijn zorg hierover heb uitgesproken en uitgelegd, blijkt nu dat er geen rekening met het verkeer van de wijk gehouden wordt. Daarbij begreep deze dame heel goed mijn argumenten en zou hierop terug komen. De plannen van toen zijn gebleven, een sterke parallel met de vorderingen van Coehoorn. De eerste plannen zijn op tekening gezet en iedereen blijft bij die plannen. Waar is dan de feitelijke inspraak van de buurtbewoners?

Coehoorn is een woonwijk aan de rand van het centrum waar elke woning met de auto bereikbaar is. Hierop heb ik, en in schat vele andere bewoners ook gekozen voor deze plek. De bereikbaarheid is drastisch verslechterd en zal nog verder verslechteren naarmate de huidige plannen worden uitgevoerd.

Er is voldoende ruimte voor groen langs de Oude Kraan ook met een 2 baans weg en een snelfietspad en parkeerplaatsen. Het zou dan heel handig zijn om het snelfietspad langs de afrit van de Nieuwe brug te leggen met een greppel en een hek als afscheiding zodat ongewenst gedrag vanaf de Golven niet de wijk in kan komen. Voor de Du Solleil flat zal dan een oversteek voor zowel voetgangers als fietsers richting het huidige oversteek punt moeten komen. Hiervoor is meer dan voldoende ruimte in de breedte en lengte.

En verder zoveel mogelijk groen maken. Maar groen vind ik essentieel maar de bereikbaarheid voor alle soorten verkeer vind ik nog iets belangrijker. Wanneer de parkeerplaatsen gelegd worden met

waterdoorlatende verharding, en de boomspiegels ruim worden gemaakt is er volgens mij ruimte voor een groenstrook.

Ik adviseer danook om in de wijk Coehoorn Deur aan deur een tekening te verspreidden met de vraag of dit is wat bewoners willen. Een bindende enquete of referendum. Het kan toch niet zo zijn dat nieuwkomers en bedrijven rond de wijk de bereikbaarheid van een woonwijk drastisch gaan beperken omwille van eigen belang. Ik ben voor samenwerking en gezamelijke oplossingen maar dit komt bij mij over als de 3e overval op de wijk Coehoorn door de omgeving. 1e overval is het hele stationsplein en de 20 jarige bouwput. 2e overval is de intrek van Coehoorn Centraal en het park, en als 3e gaan Artez en het Gemeente museum een promenade verlangen zodat er nog minder bereikbaarheid voor de wijk over blijft. Misschien is het handiger om alle normale bewoners van de wijk uit te kopen en hen een woning in een omgeving naar keuze aan te bieden en de hele wijk opnieuw te bouwen. Bijvoorbeeld als studentenwijk waar alle herrie geconcentreerd tussen het CS en de Korenmarkt plaats vind. Dan kan de rest van de stad weer rustig slapen. Ik wil graag naar Cranevelt een andere woonwijk komt voor mij niet in aanmerking. Maar zie daar maar een betaalbare sociale huurwoning te vinden…..

Gemeente Arnhem,
T.a.v. Gemeenteraad,
Postbus 9029,
6800 EL Arnhem.

Arnhem, 27 oktober 2020.

Betreft: Raadsvoorstel De Blauwe Golven.

Beste college en gemeenteraadsleden,

Op woensdagavond a.s. heeft men dan de mogelijkheid om tijdens een ronde tafelgesprek met jullie en geïnteresseerden in gesprek te gaan over de herinrichting van De Blauwe Golven. Wel willen we eerst de projectmanager de heer Arthur Borst en zijn collega's bedanken voor de vele tijd en energie die zij in het huidige plan hebben gestoken alvorens dit bij jullie terecht kwam. Dat de gesprekken met inwoners vaak niet soepel gingen dat weten wij zelf ook uit ervaring tijdens deze lange tocht. Er waren heel veel voor- en tegenstanders als het gaat om het kunstwerk.

We zijn eigenlijk verrast door het voorstel in zijn geheel dat gepresenteerd werd in de coronatijd. Online via een YouTube film en het downloaden van de stukken werden i.i.g. door ons al zeer positief ontvangen. Wel waren we er druk mee om de niet technische inwoners en zij die absoluut geen internet hebben verder te informeren over het plan.

Het raadsvoorstel:

Skatepark:
Het voorstel komt in grote lijnen overeen wat er opgehaald is bij de inwoners en kan ook bijna de goedkeuring dragen van uit Bewonersgroep Arnhems Hart.

Echter plaatsen wij kanttekeningen inzake het skatepark dat tegen woningen aan komt en niet omheind schijnt te worden. We weten allemaal dat het geluid van skaters behoorlijk door klinkt en straks meer vanwege de Nelson Mandelabrug als overkapping. Geen omheining betekent dat men ook kan skaten op deze baan in de nacht. Voor de bewoners is dit qua geluidsbelasting ontoelaatbaar. Vele bewoners wezen indertijd ook op deze overlast en de Coehoornbewoners kregen al medelijden met de omwonenden daar.

We schuiven het dan maar af op de handhavers om hier te controleren maar we hebben al te weinig handhavers in Arnhem om dit soort controles uit te voeren. Ook het OOT (Openbare Orde Team) zal deze belasting er niet bij kunnen hebben als straks de horeca weer geopend is na de coronacrisis en Arnhem weer bruist in de binnenstad.

Graffiti bult:
De graffitibult is bedoeld als een uitkijkpost maar wie er nu wandelt zal schrikken van de bergen illegaal afval en het losse afval zoals kapotte flessen, blikjes, urine en uitwerpselen en de vele spuitbus en drankdoppen. Het is dan ook een stinkende en meurende zwijnenstal waar ook nog in de nachtelijke uren mensen slapen en er andere zaken gebeuren.

De laatste keer dat wij hier zwerfafval opruimden schrokken we behoorlijk. Er lag zoveel afval dat Sight Landscaping twee keer moest komen om alles op te halen. Met zes inwoners waren we dan ook een lange ochtend bezig om alles op te ruimen.

Zal dit voorbij zijn met een folly en het afvlakken van de berg? Of zal de folly straks een graffiti-folly worden? De plek waar de kunstenaar stil en afgeschermd kan kliederen zal in het nieuwe plan niet anders worden naar onze mening.

Deze locatie vormt een mooie gelegenheid om de kunstenaars en skaters samen te voegen. Laat ze samen deze plek beheren en schoonmaken. Laat ze samen de kunst maken met de één op zijn skateplank en de ander met de verfbussen. Dan kan die folly wellicht ergens anders komen of gewoon niet.

Vergroenen:
Het meer vergroenen van de Oude Kraan brengt vreugde bij de inwoners. Een gezellige promenade met plantsoenen en hier en daar zitgelegenheid. Geen zooitje meer met de vele (liggende) fietsen die voetgangers en mensen met een beperking geregeld moeten ontwijken.

Parkeren:
We hameren er al jaren op dat er geen bewegwijzering is naar het parkeren op De Blauwe Golven. Wanneer dit eens is gerealiseerd i.c.m. elektrisch laden dan zullen ook meer gasten van de binnenstad hier parkeren.

De ingang voor de geplande nieuwe parkeerplaats aan het Roermondsplein baarde ons vanaf begin al zorgen. We weten dat er op dit drukke punt al diverse aanrijdingen zijn geweest en verwachten door deze in- en uitgang nog meer de kans op ongelukken doet toenemen.

In de plannen omtrent de Rijnkade wordt ook gesproken om vanaf deze nieuwe parkeerplaats naar de onderkade te kunnen rijden. Dit geeft sluipverkeer en de kans deze route wederom als racebaan te gebruiken. Een racebaan die we nu al kennen in de binnenstad. En is daardoor ook de veiligheid van (brom)fietsers en voetgangers wel gewaarborgd als we de Rijnkade ook straks volledig willen omtoveren tot een rustig verblijfsgebied?

Bergstraat:
Wel of niet twee-richtingen Oude Kraan – Bergstraat? Dat is nog steeds een discussie binnen de raad en de wethouder. Inwoners willen het gewoon houden zoals nu het geval is. In dit raadsvoorstel is het al twee-richtingen en worden er mooie dikke waardevolle platanen gekapt. Met de herinrichting van de omliggende wegen zijn er al heel veel bomen gekapt, nu weer? Wanneer kunnen inwoners eens mooie bomen ook dikke mooie bomen zien worden?

Fontein:
Ja gelijk opknappen en werkend maken!

Budget:
Het is een megabedrag, inderdaad, maar moeten de stenen dan ook daadwerkelijk allemaal vervangen worden? Een Picasso schildert men toch ook niet helemaal over als deze wat grauwig is? En volgens Bond Heemschut hun informatie, door derden, hoefden ze alleen goed gereinigd worden. En over een aantal jaar als de nieuwe stenen weer grauwig zijn? Weer vervangen?

Als we verder kijken naar de opzet van het bedrag dan is het beduidend veel minder dan voor Museum Arnhem, Focus of straks wellicht voor het Stadstheater met samenwoon-variant. Met dit bedrag kunnen vele inwoners en gasten genieten van een beter, toegankelijk en vooral meer vergroende omgeving. En ze hoeven daarvoor straks totaal geen toegang voor te betalen!

Vanuit onze zijde wensen wij iedereen aan de ronde tafel een goed gesprek toe en vooral kijken naar de voor- en tegens die elk project wel heeft in Arnhem. Natuurlijk zijn we bereid om het één en

ander in een gesprek of op locatie toe te lichten. Helaas zijn we voor deze avond verhinderd vanwege de ronde tafel over het Stadstheater. Maar we kijken met een gerust Arnhems hart later de opname terug.

Met vriendelijke groet,

Dhr. E.R. Wiessenberg,
Voorzitter Bewonersgroep Arnhems Hart.

Van: peter groot
Verzonden: woensdag 28 oktober 2020
Onderwerp: Blauwe Golven

Geachte raadsleden,

voor vanavond 28 oktober staan de plannen voor de Blauwe Golven op de agenda

De raad heeft destijds besloten om te kiezen voor behoud van de Blauwe Golven.
Een zeer belangrijke argumentatie daarin was het gegeven dat het hier het grootste omgevingskunstwerk van West Europa betreft.

Met dat in het achterhoofd roept het huidige ontwerp op z'n minst vragen op.
De oorspronkelijk 50-50 verdeelde witte en blauwe banden zijn, om zeer pragmatische gebruiksargumenten, gewijzigd in brede blauwe en smalle witte banden.
Hoe rijmt dat met het behoud van het unieke kunstwerk?
Alsof je bij een schilderij van Piet Mondriaan de zwarte strepen 2 maal zo breed maakt omdat het dan ook beter zichtbaar is van een afstand.

Of is het unieke van dit kunstwerk dat het al deze wijzigingen in zich op kan nemen. (in dat geval….)

Deze nieuwe verdeling van de blauwe en witte strepen lijkt ook vanuit het streven naar een klimaat adaptieve stad geen positieve bijdrage.
Was er eerst een 50-50 verdeling van lichte en donkere stenen, in het huidige ontwerp is de verdeling 33 % licht en 67% donker.
Niet echt een verbetering van het tegengaan van hittestress.

Aan de plannen is af te lezen dat de ontwerper met een welhaast onmogelijke ontwerpopgave is opgescheept.
De op onderdelen strijdige randvoorwaarden hebben geleidt tot een overduidelijk polderplan terwijl behoud van het ongenaakbare en krachtige oorspronkelijke ontwerp de inzet was.

Doet het behoud van de Blauwe Golven in deze nieuwe vorm nog wel recht aan de mythische status die sommigen het oorspronkelijke plan toe bedeelden?

Of is het alsnog tijd om in een nieuwe tijd te kiezen voor een nieuwe inrichting van de publieke ruimte?

Ik wens u veel wijsheid.

Met vriendelijke groet,

peter groot

Betrokken Arnhemmer.

Verzonden: woensdag 28 oktober 2020
Onderwerp: Raadsvoorstel Blauwe Golven, Skatepark

Beste raadsleden van de gemeente Arnhem,

Helaas kan ik in afwachting van een uitslag op de coronatest jullie niet namens stichting 'Skate for Coen' persoonlijk toespreken over de toenemende noodzaak van het skatepark welke in de begroting is opgenomen. Vandaar dat ik het belang graag middels deze email opnieuw onder de aandacht breng.

Stichting Skate for Coen zet zich in voor skatend Arnhem en omstreken. Wij behartigen de belangen van een breed versplinterde groep individuele urban sporters en recreanten met als doel meer beweging en verbinding onder de jeugd, ongeacht niveau of discipline. We staan niet alleen voor skateboarders, maar ook voor BMX, inline skating en zelfs de jeugd met stuntstepjes.
Onze wens is een modern, ruim en veilig skatelandschap onder de Nelson Mandelabrug, uit glad beton vorm gegeven waarover door skaters zélf is nagedacht.

We eisen hiervoor een ruime, prominente en goed bereikbare plek in Arnhem op welke vrij toegankelijk is. Vooralsnog blijft onze hoofdstad achter met de verouderde, afgelegen en soms gevaarlijke skateparken welke slecht zijn uitgedacht door leveranciers om vervolgens te eindigen als een hangplek met averechts resultaat.

Dat de sport almaar aan populariteit wint staat buiten kijf: De Nederlandse skateboardsters horen inmiddels bij de wereldtop, de behoefte van oa meervoudig nederlands kampioen en olympisch skateboarder Douwe Macare uit Arnhem én de toegenomen populariteit tijdens Corona, laat zien dat de noodzaak voor een modern groot buitenskatepark in Arnhem alleen maar is toegenomen.
Maar vooral het maatschappelijk belang is enorm. Het brengt mensen laagdrempelig bij elkaar ongeacht achtergrond en is bewezen een creatieve uitlaatklep!

Wij zijn blij dat we sinds de vorige ronde tafelgesprekken van november 2018 actief mee mogen denken en onze input kunnen leveren in samenspraak met Poelman architecten.
Wat wij vragen is om het belang en urgentie in te blijven zien, en de huidige prominente plek in het ontwerp te handhaven en prioriteit te geven aan een spoedige realisatie. Daarom zouden we graag zien dat er snel groen licht komt voor realisatie en budget, zodat de skatescene eindelijk iets heeft om naar uit te kijken.

Wij zijn ervan verzekerd dat Arnhem er in sportieve en maatschappelijk zin, enorm op vooruit gaat. Skaten hoort bij het straatbeeld en zal het creatieve en eigenzinnige karakter van de stad meer bevestigen!

Hopende op jullie support,

Roy Stevens
Voorzitter stichting Skate for Coen

Skatepark Roermondsplein

door *Stichting Skate For Coen*

December 2019, Arnhem

Inhoud

1. Inleiding 2
2. Stichting Skate For Coen 3
   2.1 Ons doel 3
   2.2 Wie wij vertegenwoordigen 3
   2.3 Het bestuur 4
   2.4 Contactgegevens 4
   2.5 Onze rol in het proces 4
   2.6 Social media 5
3. Roermondsplein 6
   3.1 Pluspunten Roermondsplein 6
   3.2 Aandachtspunten Roermondsplein 7
   3.3 Veldonderzoek skatelandschap Dordrecht 8
4. Ons ontwerp 10
   4.1 Het ontwerp 10
   4.2 Ontwerp aspecten 11
   4.3 Skate For Coen obstakel/monument 12
   4.4 Eigen financiële bijdrage 12

Bijlage 1 Skate For Coen in de media 13
Interview RTV Arnhem na ronde tafel gesprek gemeente 13
Artikel De Gelderlander 13
Artikel Indebuurt.nl 16
Artikel Flatspot Magazine 19

Bijlage 2 Huidige situatie in Arnhem 21

Bijlage 3 Overige voorbeeld parken 24

1. Inleiding

Arnhem heeft een grote en actieve skateboard, BMX en inline-scene die met hun eigen cultuur een duidelijk gezicht geven aan de stad. Het zijn heel verbindende sporten, waarbij mensen van verschillende culturele achtergronden, leeftijden en sociaaleconomische status samenkomen in hun ambitie om tricks te leren en te landen.

Skateboarders en BMXers hebben in Arnhem helaas zeer beperkte mogelijkheden tot het uitoefenen van de sport. Veel skatevoorzieningen die in Arnhem aanwezig zijn, hebben te maken met achterstallig onderhoud en verval. Daarbij is in april 2019 de skatekerk aan de Roosendaalseweg definitief gesloten. Ook is het sinds de renovatie bij Thialf in het spijkerkwartier niet langer toegestaan om daar te skaten. Hierdoor zien veel Arnhemse skaters genoodzaakt hun sport te beoefenen in de openbare ruimte zoals het paleis van justitie, het provinciehuis, stationsplein en de parkeergarage onder het centraal station. Naast oneigenlijk gebruik van de 'obstacles' zoals o.a. bankjes en trappen en risico op materiële schade is dit tevens onveilig voor skaters én omstanders. Skaters zijn genoodzaakt om (veelal betonnen) outdoor en/of indoor parken buiten Arnhem op te zoeken om progressie te maken. Denk bijvoorbeeld aan Didam, Nijmegen, Utrecht en Deventer. Helaas heeft niet iedereen hier de middelen voor. Dit maakt voor de jeugd, maar ook voor volwassenen, de stap erg groot om skateboarden, bmx'en, inline-skaten of stuntsteppen op te pakken en/of door te zetten.

In het bestemmingsplan voor de ruimtelijke herinrichting van het Roermondsplein welke de komende jaren dient te worden uitgevoerd, is een gedeelte ingericht voor "urban sports". Deze locatie, onder de Nelson Mandelabrug en tegen de Rijn, biedt een unieke mogelijkheid voor een skatepark die hoort bij de stad Arnhem! Op deze plek kan met een goed skatepark niet 1, maar meerdere "urban-sports" worden gefaciliteerd.

Onze wens is dat op deze centrale en goed bereikbare plek een betonnen skatepark wordt gerealiseerd waar alle niveaus en skate disciplines op een veilige en uitdagende wijze hun sport kunnen beoefenen. Aangezien skateboarden en freestyle BMX in 2020 olympische sporten zijn, is het juist nu tijd om ook talent de ruimte en mogelijkheden te geven om zich in deze sporten te kunnen ontwikkelen!

Wij willen zeker stellen dat deze unieke mogelijkheid bij het Roermondsplein c.q. Blauwe golven juist wordt ingevuld: namelijk door skaters zelf. Wie wij zijn en waarom juist wij denken de aangewezen partij hiervoor te zijn, lichtten wij graag verder toe in dit document.

2. Stichting Skate For Coen

Op 9 juni 2018 is Coen de Bruijn op 41-jarige leeftijd zeer plotseling overleden als gevolg van een hersenbloeding. Skateboarden was voor Coen erg belangrijk. Veel skaters uit Arnhem, Gelderland en Nederland kennen hem door zijn energieke aanwezigheid bij talloze skate-sessies. Vaak nam hij Arnhemse skaters mee naar goede skatebanen en skateparken buiten Arnhem. Deze gebeurtenis heeft tot een verbindend momentum geleid, waarna de ideële stichting Skate For Coen is opgericht.

2.1 Ons doel

Het bevorderen van skatevoorzieningen in Arnhem.

In dit specifieke geval pleiten wij voor een openbare outdoor skatevoorziening onder de Nelson Mandela brug op het Roermondsplein, Blauwe Golven Arnhem.

Gezien de huidige plannen ten aanzien van de herinrichting Roermondsplein en de besluitvorming tot dusver, is dit een unieke kans voor Arnhem om een skatevoorziening op deze prominente plek op te nemen. Wij vinden het belangrijk dat het (gemeenschaps-)geld juist wordt besteed en zijn ervan overtuigd dat de gebruikers hierbij betrokken moeten worden die juist wij vertegenwoordigen.
In hoofdstuk 3 lichten wij toe waarom juist deze locatie een unieke kans is voor de stad Arnhem!

2.2 Wie wij vertegenwoordigen

Wij vertegenwoordigen skateboarders, BMXers, inline-skaters en ook de nieuwe ‘step-generatie’ van alle leeftijden uit Arnhem en omstreken. Daarnaast denken wij ook aan een toekomstige generatie die na het zien van skateboarden en freestyle BMX op de Olympische Spelen in 2020 deze sporten willen oppakken.

In Maart 2019 is een door ons opgezette petitie maar liefst 1870 keer ondertekend!
Dit getal geeft natuurlijk niet precies aan hoe groot de groep skaters is. Wel geeft dit duidelijk aan dat dit onderwerp leeft en dan velen zich aansluiten bij onze wens!

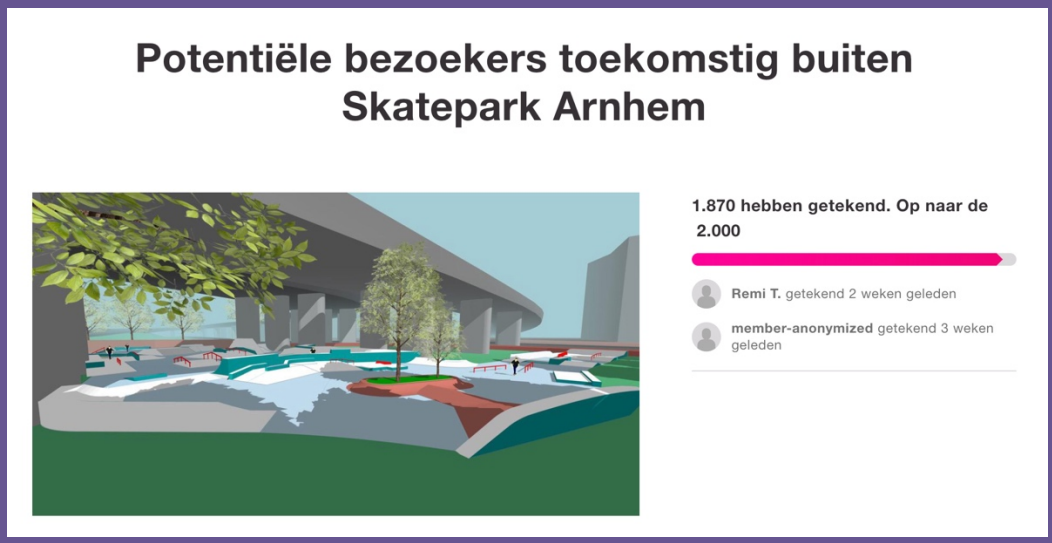

2.3 Het bestuur

Roy Stevens
Voorzitter

Technisch projectleider (freelance), met grote liefde voor skateboarden, mountainbiken, duurzaamheid en innovatie.

Sanna Rijpma
penningmeester

AIOS klinische chemie Radboudumc

Douwe Macare
secretaris

Meervoudig Nederlands Kampioen Skateboarden

Lid Olympisch kernteam skateboarden senioren heren

Huub Slinger
bestuurslid

Industrieel Product Ontwerper
Kunstenaar, ontwerper en eigenaar Slinger Made.

Fanatiek skateboarder

Sylvita Meertens
bestuurslid

Adviseur leefomgeving bij woningstischting Portaal

Janos Baars
bestuurslid

BMX instructeur en student Behavioural Change (gedragsverandering)

Joey Lefevre
bestuurslid

Fanatiek skateboarder en was lange tijd Shop Manager bij Joeys Skatepaleis

2.4 Contactgegevens

Stichting Skate voor Coen staat geregistreerd onder KvK nummer 74908766 op Van Huevenstraat 67, 6824 MN te Arnhem. Wij zij te bereiken via skateforcoen@gmail.com of 06 4683 5267 (Roy Stevens, voorzitter).

2.5 Onze rol in het proces

Om een kwalitatief hoogwaardige skatevoorziening te realiseren die aansluit bij de wensen van alle verschillende doelgroepen willen wij onze expertise en tijd inzetten door onder andere;

- Advies in te winnen bij skatepark bouwers en projectleiders van skatebaanprojecten;
- Direct te communiceren met de plaatselijke skate, bmx en inline scene.
- Draagvlak creëren onder het algemeen publiek;
- Het belang van skatevoorzieningen toe te lichten bij gemeente- en overheidsinstanties;
- Helpen bij het werven van fondsen, subsidies en sponsoren;
- Inbrengen van een eigen ontwerpvisie;
- Definiëren van de randvoorwaarden en ontwerpcondities.

Daarnaast willen wij zelf een financiële bijdrage leveren om een (skatebaar) element ter nagedachtenis aan Coen de Bruijn te realiseren op of bij de skatebaan. Deze zal symbool staan voor de verbindende factor die Coen was en synoniem staat voor wat skaten is: voor iedereen ongeacht je achtergrond!

2.6 Social media

Naast actief te zijn op onze eigen Facebook, Instagram en Youtube pagina's is Skate For Coen al een aantal keren in de media verschenen. Zo heeft kort na de raadsvergadering in november 2018 de Gelderlander een pagina aan ons initiatief geweid. In 2019 verschenen artikelen op online skateboardmagazine Flatspot en op Indebuurt.nl. De artikelen zijn te vinden in bijlage 1

Zoek eens naar 'Skate For Coen' op Facebook, Instagram of Youtube.
@skateforcoen

3. Roermondsplein

In Arnhem ontbreekt het momenteel aan goede en veilige skatevoorzieningen. Op verschillende plaatsen zijn in het verleden kleine parkjes op wijkniveau aangelegd waar prefab 'obstacles' zijn geplaatst op een stukje asfalt die nauwelijks nog worden gebruikt. Helaas is er vaak onvoldoende rekening gehouden met aanloop en positionering en kloppen de hoogte en afstandsverhouding zelden. Tevens is het asfalt vaak te ruw waar de gladde stalen obstacles veelal in zijn weggezakt wat leidt tot vervelende en bovendien gevaarlijke randen. Omdat veel skate parkjes achteraf worden weggestopt trekt het vaak een andere groepen aan waardoor de eigenlijke doelgroep elkaar elders in de stad ontmoet.

Gezien de aanhoudende populariteit van skateboarden en freestyle BMX die vanaf 2020 beiden olympische sporten zijn, is het tijd voor een skatepark dat past bij deze tijd. Te beginnen met een centrale goed bereikbare plek waar mogelijkheden zijn voor alle niveaus en disciplines. Het moet een toegankelijke plek zijn voor iedereen, ongeacht achtergrond of leeftijd, waar mensen elkaar ontmoeten, van elkaar leren en elkaar respecteren. Een bruisende plek die ook voor de toeschouwer inspireert waarbij deze urban sports onderdeel blijven van het straatbeeld.

Een modern skatepark is vloeiend vormgegeven uit glad beton. Hierdoor rolt het gemakkelijk en zijn er geen vervelende oprijranden aanwezig en scheidingen van verschillende materialen. Een ander groot voordeel van en komen niet uit een catalogus. Wellicht ten overvloede, is het juist daarom essentieel dat een dergelijk park door skaters zelf wordt uitgedacht en gerealiseerd. Om te voorkomen dat deze nieuwe baan niet net als de bestaande baantjes niet of nauwelijks gebruikt zal worden.

Omdat Roermondsplein nu volop ter discussie staat en in ontwikkeling is, is dit dé kans voor Arnhem hier een unieke plek voor urban-sports te realiseren. Een kans om Arnhem op de kaart te zetten als Urban-Sports stad. Deze locatie is bij uitstek de beste locatie voor het realiseren van een hoogwaardig en duurzaam skatepark. Een skatepark waarmee we skateboarders, BMXers, inline-skaters en steppers van deze en van komende generaties de kans kunnen geven zich te ontwikkelen.

Door juist op deze centrale plek onder de brug een skatebaan te realiseren kunnen skaters het hele jaar droog skaten op een plek die voor iedereen goed te bereiken is. Skaten past goed op deze toch al dynamische stedelijke plek.

3.1 Pluspunten Roermondsplein

Zoals hierboven aangegeven is Roermondsplein een zeer geschikte locatie en wel om de volgende redenen.

- Roermondsplein is een centrale plek in Arnhem waardoor deze urban sports onderdeel van het straatbeeld blijven;
- Goed bereikbaar met het openbaar vervoer (voor skaters uit heel Nederland en vooral ook jeugd die niet beschikken over eigen vervoer);
- Goed bereikbaar te voet, met de fiets en eventueel auto;
- Deze momenteel dode en grimmige hoek zal levendiger worden en beter bij de stad worden betrokken;
- Weinig last voor omwonenden, het geluid van de skaters zal naar alle waarschijnlijkheid niet boven het verkeer uitstijgen;
- Onder het viaduct biedt mogelijkheid voor droog skaten vrijwel het hele jaar door;
- Voldoende vierkante meters beschikbaar voor de realisatie van een modern skatepark, waar verschillende niveaus elkaar niet in de weg rijden;
- Juiste timing gezien de huidige ontwikkelingen Roermondsplein;
- Stimuleert buitensport voor mensen uit de stad;
- Waar de horeca op de kade vooral gericht is op volwassenen kan een skatebaan ook de jeugd uitnodigen naar dit gebied.

3.2 Aandachtspunten Roermondsplein

Wij zijn erg enthousiast over de locatie en zien weinig problemen. Uiteraard zijn er wel enkele aandachtspunten waar rekening mee gehouden dient te worden.

Overstromingsgebied

Eens in de zoveel tijd stroomt de Rijn over. De aangewezen locatie ligt in het talud en valt onder de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat. Het talud behoort tot het overstromingsgebied van de Rijn. Om de duurzaamheid van de skatebaan te waarborgen is het zaak om uit te zoeken in hoeverre een betonnen skatebaan bestand is tegen waterschade door overstroming. De ontwerpcondities en randvoorwaarden zullen mede van Rijkswaterstaat moeten komen.

Overlast voor omwonenden

Een skatepark heeft een aanzuigende werking voor allerlei mensen, ook voor jongeren die niet het park gebruiken voor het doel: om hun sport te beoefenen (met een skateboard, BMX, inline-skates of een step). Het is een aandachtspunt om een aanpak te bedenken om te voorkomen dat het park voor andere doeleinden dan sporten wordt gebruikt. Deze groep kan namelijk niet alleen overlast veroorzaken voor de omwonenden (bijv. geluidsoverlast, onveiligheidsgevoel) maar kan ook de gebruikers belemmeren (bijv. door intimidatie en vernieling). Er kunnen aan oplossingen gedacht worden zoals het ophangen van een camera, licht op gezette tijden en het park een goed overzichtelijke uitstraling geven. Ook kunnen we verwachten dat diegenen die het skatepark regelmatig gebruiken mensen zullen aanspreken op ongewenst en bijvoorbeeld vandalistisch gedrag.

Oppervlakte van het park

Voor een degelijk park (voldoende obstakels voor ieder wat wils) is er wellicht meer oppervlakte nodig dan nu lijkt ingetekend in de plannen. Dit is een belangrijk aandachtspunt waar snel het gesprek over gevoerd moet worden. Naast voldoende obstakels is het vooral het oppervlak van het skatepark dat het mogelijk moet maken om met gebruikers met verschillende niveaus tegelijk van de baan gebruik te maken.

Financiering skatepark

Een skatepark dat groot genoeg en uitdagend genoeg is voor de Arnhemse skatescene en tegelijk ook voor bezoekende skaters van buitenaf zal een groter budget vragen dan misschien nu beschikbaar is. Wij staan ervoor open om mee te denken over manieren om het beschikbare budget te vergroten. Bijvoorbeeld door te zoeken naar sponsoren, in contact te treden met wijkteams, provincie en bijvoorbeeld Papendal en sportfondsen.

Ook de fundering van het skatepark zal wellicht onderdeel van de totale begroting worden. Deze kosten zijn onvermijdelijk gezien het overstromingsgebied en naar alle waarschijnlijkheid bij Rijkswaterstaat weg moeten komen. Onderwerpen die ongetwijfeld later ter discussie zullen komen.

Een indicatie voor de vierkante meter prijs, zeer afhankelijk van de uiteindelijke vormgeving, is ca €300-350,-. Onze inschatting is dat de kosten redelijk overeenkomen met de gemaakte kosten in Dordrecht gezien het gewenste oppervlak en de vormgeving: €470.000,-.

3.3 Veldonderzoek skatelandschap Dordrecht

De meeste skaters in Nederland zien het outdoor skatepark van Dordrecht als de beste van Nederland. Ook wij zijn het hiermee eens. Naast het ontwerp van de obstakels en het materiaal is het voornamelijk de locatie en ruimte die het tot een geweldige skatebaan maakt. De skatebaan is geplaatst onder de spoorbrug in een omgeving met veel verkeer aan de rand/dichtbij het winkelcentrum en het centraal station. Omdat locatie Roermondsplein in Arnhem minstens net zo gunstig gelegen is als deze skatebaan in Dordrecht, zal ook Arnhem een landelijke trekpleister worden voor skatend Nederland!

De skatebaan in Dordrecht kan echt als voorbeeld worden beschouwd. Het hele jaar door zijn hier skaters te vinden. Zelfs op koude winterdagen. Als het regent blijft een groot deel van de baan droog waardoor het altijd mogelijk is om van de baan gebruik te maken.

In gesprek met dhr. Peter Matthieu, ambtenaar speelvoorzieningen gemeente Dordrecht

Om te leren van dit project zijn wij, op niets minder dan Go-skateboarding-day met 18 Arnhemse skaters naar Dordrecht afgereisd om te praten met dhr. Peter Matthieu, ambtenaar speeltoestellen gemeente Dordrecht. Destijds nauw betrokken bij de realisatie van dit project. Hij heeft ons met veel enthousiasme toegelicht hoe het ‘skatelandschap’ tot stand is gekomen.

Ontstaan

De skaters in Dordrecht maakten in het verleden, net als in Arnhem en vele andere plaatsen, oneigenlijk gebruik van o.a. trappen en bankjes en zorgden voor veel overlast. Op verzoek van initiatie nemende skaters is vanuit de gemeente sinds 1996 enkele malen gefaciliteerd middels een locatie en later ook budget voor het maken van houten toestellen en metalen toestellen van de firma meta Plus.

Geen ‘tijdelijke hype’

Na een periode van circa 15 jaar werden de obstacles onveilig door intensief gebruik en veroudering. Omdat het de gemeente duidelijk was dat het niet om een tijdelijk ‘hype’ ging, is wederom in samenspraak met dezelfde initiatief nemende skaters in 2014 de keuze gemaakt voor een betonnen skate landschap.
In samenwerking met de firma SkateOn is het huidige park tot stand gekomen welke in 2016 officieel werd geopend. Totale investering €470.000,-.

Naast het participatie traject en geldinzameling door de skaters, worden er nog geregeld evenementen en wedstrijden georganiseerd. Er heerst een sterk gevoel van samenhorigheid, respect, betrokkenheid en verantwoordelijkheid in het park.

Budget per kind per jaar

Omdat Dordrecht het belang en waarde inziet van speelvoorzieningen, is er een budget beschikbaar.
Een geïnvesteerd vermogen van circa €450,- per kind per jaar, afhankelijk van de leeftijdscategorie.
Ook wordt er afgeschreven op de bestaande toestellen waardoor er budget beschikbaar is zodra toestellen aan het eind van de levensduur zijn.

Wat de skaters ervan vinden

Het skatepark is voor alle niveaus, disciplines en is zeer gevarieerd. Het park heeft veel mogelijkheden doordat er geen gedefinieerde rijrichtingen zijn en ruim is opgezet. Ruimte is efficiënt benut en heeft leuke maar ook slimme details, ook in het kader van veiligheid. Voorbeeld hiervan is een simpele stalen buis rondom het park die skateboards tegen houdt voor omstanders en verkeer én waardoor boards niet beschadigen. Het is duidelijk dat het park door skaters is bedacht en aangelegd.

Een schoon park

Wat ook opvalt is dat het park schoon en opgeruimd is. De graffiti is van hoog niveau en alleen gespoten op de verticale niet skatebare oppervlakken. Het is gedaan met veel respect voor elkaar.

Kortom, een geweldige enoverende en bruisende plek die laat zien dat het om veel meer dan de sport alleen gaat!

"Ik vind het zelf geweldig om te zien en te ervaren hoe betrokken, oplossingsgericht, maar ook zelf initiatief nemend en meewerkend deze groep jongeren is. Wat mij betreft is dit een prachtig voorbeeld van al jarenlange jongerenparticipatie, placemaking en hoe de jeugd om kan gaan met de openbare ruimte"

-Dhr. Peter Matthieu, ambtenaar speelvoorzieningen gemeente Dordrecht-

4. Ons ontwerp

We willen actief meedenken over de uitwerking van dit project. Met de gegevens die bij ons bekend zijn over de locatie hebben wij een conceptontwerp gemaakt van een skatebaan toegepast op locatie Roermondsplein. Hierin hebben wij geprobeerd alle wensen van de lokale skaters, BMXers, inline-skaters en steppers zo goed mogelijk te vertegenwoordigen.

4.1 Het ontwerp

Dit ontwerp zou gezien kunnen worden als een studie naar de mogelijkheden op deze locatie. Niet een definitief ontwerp maar een voorstel. Een voorbeeld om onze wensen vorm te geven.

Talud

De plek die aangewezen is voor een skatebaan ligt op een talud. De meeste bestaande skatebanen liggen op een horizontaal en vlak terrein. Dat dit op deze locatie niet het geval is hoeft geen probleem te zijn en biedt misschien zelfs kansen voor het ontwerp. Door de skatebaan te verdelen in terrassen is de schuine helling om te toveren tot meerdere vlakke stroken. Op deze manier zijn verschillende manieren van skaten en verschillende niveaus te verdelen over het terrein. Ook maakt dit het mogelijk om materiaalgebruik en dus ook kosten te besparen door hogere obstakels als het ware meer in te graven in het terrein i.p.v. deze er simpelweg op te zetten.

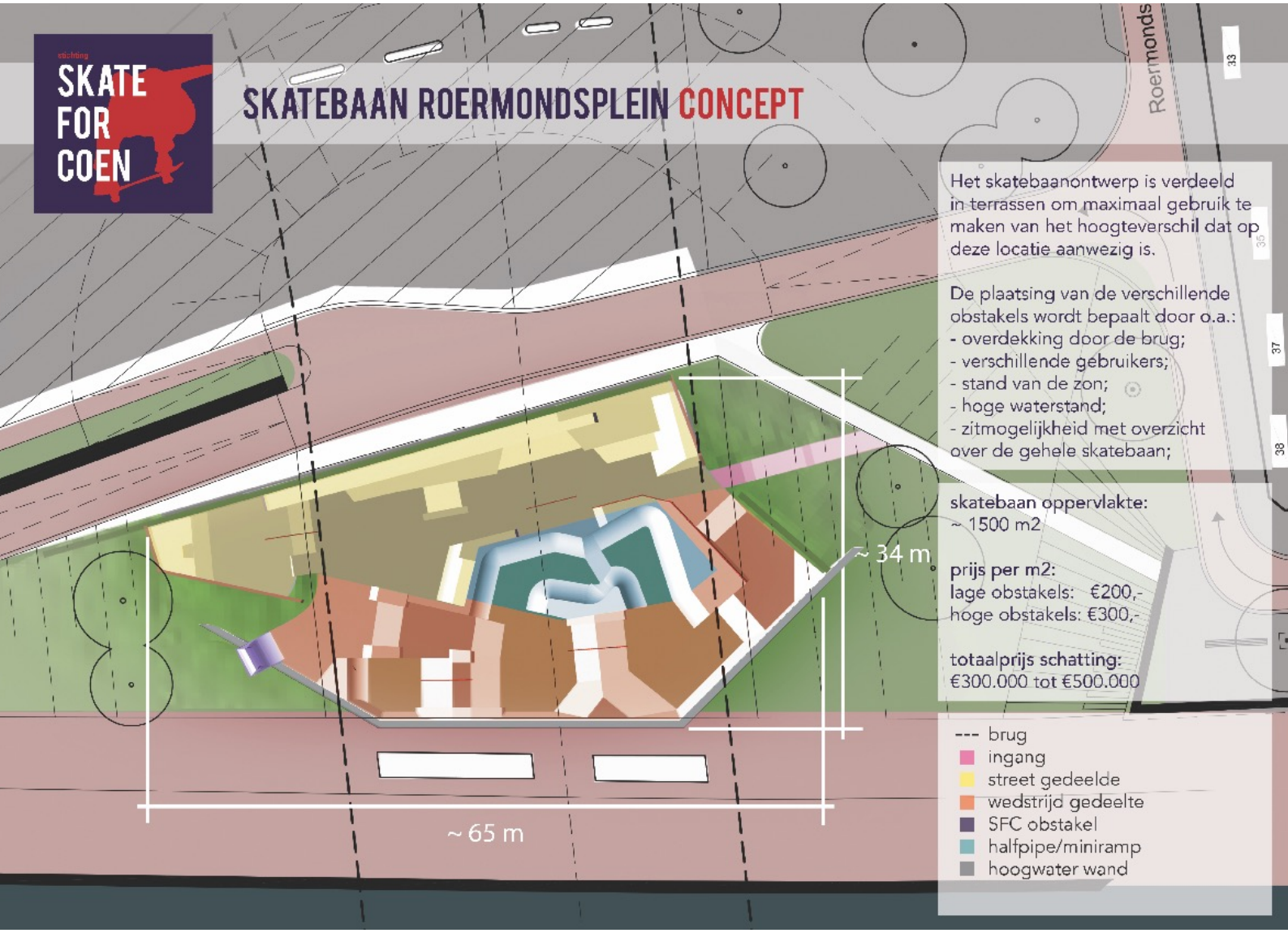

4.2 Ontwerp aspecten

In het ontwerp is rekening gehouden met de volgende aspecten.

Locatie

- Een gedeelte overdekt en een gedeelte niet. De meest essentiële obstakels zijn in het overdekte deel geplaatst voor optimaal gebruik het hele jaar door.
- Toegankelijkheid van de skatebaan.
- Talud:
  De locatie is een overstromingstalud waar de Rijn bij extreem hoge waterstand over dit talud kan stromen. De skatebaan is zo ingedeeld dat juist gebruik wordt gemaakt van het hoogteverschil in deze helling. Zo zijn hoge obstakels bijvoorbeeld verwerkt in de diepere delen van het talud.
- Overstromingsgebied:
  In het ontwerp is een wand meegenomen die moet voorkomen dat de skatebaan bij hoge waterstand onderloopt. Zo kan schade voorkomen worden dat zou kunnen optreden bij bijvoorbeeld langdurige overstroming.
- Zonlicht:
  In de middag en ’s zomers in de avond valt het zonlicht op de skatebaan en zelfs gedeeltelijk onder de brug. Hierdoor droogt de vloer sneller en is het gebruik prettiger.
- Omgeving:
  Door de betonnen skatebaan kleur te geven past de skatebaan beter in de omgeving. Bijvoorbeeld gekleurde paarse zijkanten, rode grindbuizen en groene vloerdelen.

Gebruikers

- Een goede skatebaan is ontworpen voor verschillende gebruikers. Naast verschil in niveau en voorkeuren verschilt te manier van gebruik ook bij verschillende disciplines als skateboarden, BMX, inline-skaten en steppen. Het is de bedoeling dat bijvoorbeeld een beginner niet wordt gehinderd door een ervaren gebruiker en andersom.
- Niet iedereen heeft een topconditie. En ook toeschouwers zijn gebruikers van de baan. Aan de rand van de baan zijn obstakels geïntegreerd die kunnen functioneren als skate-obstakel, zitplek en bijvoorbeeld ook als tribune bij skatewedstrijden.

Bouwmethode

- De unieke locatie maakt het bouwen van een skatebaan met prefab elementen lastig/niet mogelijk. Aangezien hier een vlak terrein voor nodig is. Echter is dit ook niet de wens van de gebruikers. De betere skatebanen worden op locatie gemaakt. Dit biedt veel meer mogelijkheden voor de keuze en plaatsing van obstakels waardoor een veel efficiëntere skatebaan te realiseren is.
- Door op locatie betonnen obstakels te construeren en de vloeren te gieten kan kleur toegevoegd worden. Dit geeft de skatebaan een vrolijk en fris uiterlijk. Geen saai grijs gebied maar een interessant gekleurd terrein.

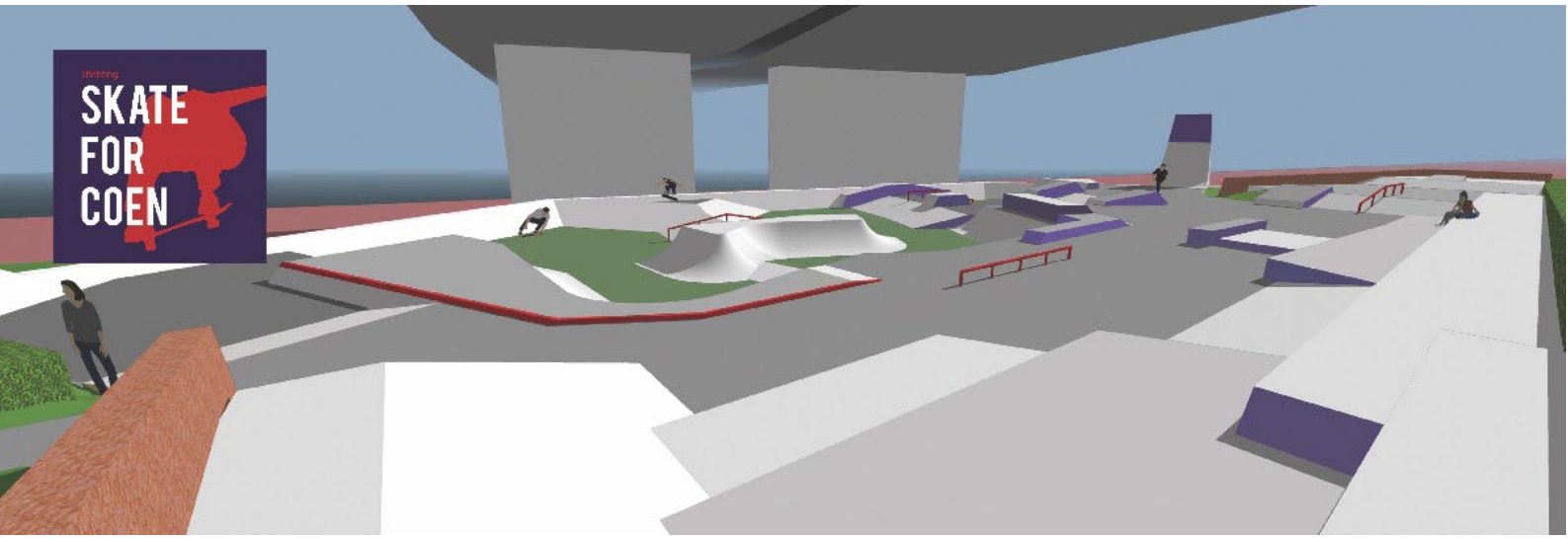

4.3 Skate For Coen obstakel/monument

Parallel aan de ontwikkeling van onze visie voor deze skatebaan werken wij aan ideeën om een monument/obstakel voor Coen de Bruijn te verwerken in de skatebaan. Voor iedereen zomaar een standbeeld plaatsen gaat natuurlijk te ver. Wij denken aan bijvoorbeeld een specifiek ontworpen obstakel of een speciaal graffiti ontwerp of beschildering op de skatebaan. Iets dat mooi verwerkt is in de skatebaan.

4.4 Eigen financiële bijdrage

Om dit obstakel/monument te realiseren wil Stichting Skate For Coen een eigen financiële bijdrage leveren. Geld dat wij deels al hebben ingezameld door bijvoorbeeld T-shirt verkoop en demonstraties zoals o.a. Framed festival Papendal. Bij definitief groen licht voor realisatie skatepark zal een crowdfunding opgezet worden met als doel minimaal €5.000,- op te halen!

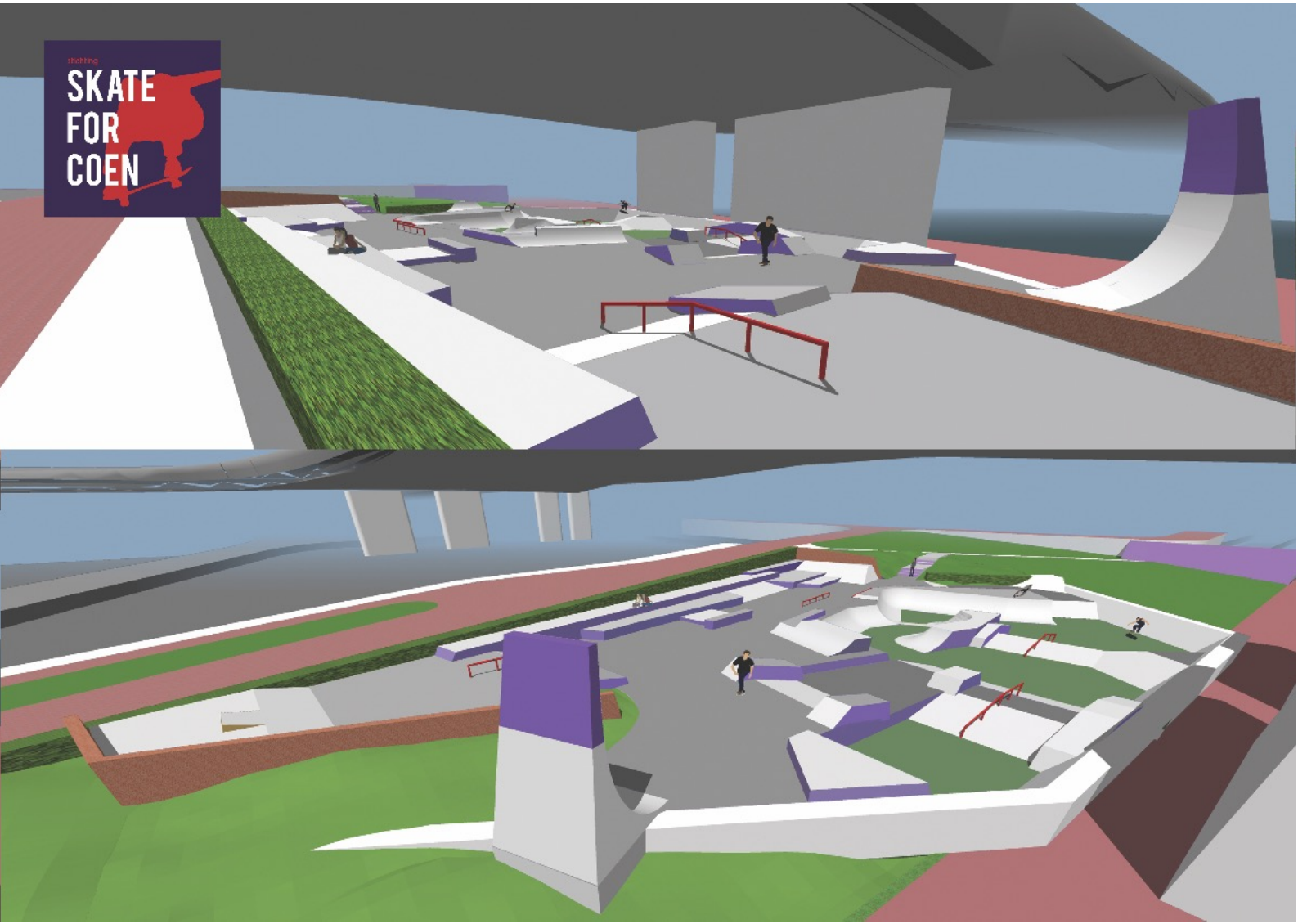

Bijlage 1 Skate For Coen in de media

Interview RTV Arnhem na ronde tafel gesprek gemeente

https://www.rtvarnhem.nl/-ik-ben-stomverbaasd-dat-de-politieke-stemming-nu-toch-uiteindelijk-voor-de-blauwe-golven-is/content/item?1110373

Skate For Coen aan het woord vanaf 2:29.

Artikel De Gelderlander

de Gelderlander

Regio Algemeen Sport Video Koken & Eten

Arnhem e.o. Nijmegen e.o. Achterhoek Betuwe De Vallei Liemers Maasland Maas en Waal Ri

Sanna Rijpma en Roy Stevens bij de Blauwe Golven onder de Mandelabrug in Arnhem. © Gerard Burgers

Vrienden willen monument voor gevallen skateheld Coen op Arnhemse Blauwe Golven

VIDEO | ARNHEM - Skateboarden was de passie van Coen de Bruijn, bij wie op 41-jarige leeftijd plots het licht uitging.

John Bruinsma 28-11-18, 13:05 Bron: De Gelderlander

Zijn levenslust moet een ereteken krijgen bij de nieuwe skatebaan in Arnhem. ,,Er is me alles aan gelegen om iets blijvends te creëren", zegt Sanna Rijpma (33).

Ze wil geen *Hart van Nederland*-achtig verhaal. ,,Maar ik ben nog steeds bezig het hoofd boven water te houden", bekent Rijpma. De brok energie die haar man Coen was, werd nog geen vijf maanden geleden in één flits verpulverd door een hersenbloeding. Toch vindt de moeder van twee kinderen de kracht om te pleiten voor een monument te zijner nagedachtenis.

Obstacle

Een obstacle, als onderdeel van de skatebaan die in het gebied van de Blauwe Golven aan de voet van de Nelson Mandelabrug moet verrijzen, moet de tastbare herinnering worden aan Coen de Bruijn, copywriter en levenskunstenaar uit Arnhem. ,,Omdat hij met zijn sportiviteit, creativiteit en verbindende eigenschappen zo belangrijk was in de skatewereld", zegt vriend Roy Stevens.

> **Coen trok met skaters het hele land door**
>
> -Sanna Rijpma, Weduwe van de in juni overleden skate-apostel Coen de Bruijn

Met Rijpma maakt hij deel uit van een groep die meepraat over de aanleg van de baan in het gebied tussen Roermondsplein en Rijnhotel. De voorziening past in de vernieuwing van de zone tussen rivier en stuwwal. Rijpma: ,,Het frustreerde Coen dat bij zulke plannen de gebruikers vaak niet gehoord worden. Dit is dé kans om dat wel te doen."

Passie

Coen de Bruijn was twaalf jaar toen hij met skaten begon, in Silvolde, waar hij opgroeide. De straatsport werd zijn passie, tot aan zijn dood. En hij zat vol zendingsdrang. Stevens: ,,Er zijn heel veel skaters die zeggen: ik heb mijn eerste board nog van Coen gehad."

▲ Coen de Bruijn. © PR

Rijpma, die haar man voor het eerst ontmoette in de P8, een 'linksdraaiende kroeg' in Terborg, gunde hem zijn uitlaatklep. ,,Toen we naar Nieuw-Zeeland gingen, waar ik ben geboren, was zijn skateboard Het eerste wat hij inpakte in z'n koffer. Coen leefde er voor. Sommige mensen zijn sportief van nature. Die moéten bewegen."

Zo ook Coen. ,,En het moest goed gebeuren", vult Stevens aan. ,,Als hij een kickflip deed, kon hij de wiskunde die er achter stak ook uitleggen." Rijpma glimlacht: ,,Het typische aan Coen was dat-ie z'n achterste hand als roer gebruikte en altijd z'n voeten bewoog. Een artiest op het skateboard."

Ook als vrijbuiter en mensenmens was De Bruijn op zijn plaats in de skatescene, waar rangen en standen op voet van gelijkheid met elkaar omgaan en een vriendelijk rebelse, anti-autoritaire inslag delen. Rijpma: ,,Er kwamen vaak mensen bij ons thuis. Coen had een auto en nam skaters mee naar de banen. Ze trokken het hele land door."

Skatevrienden met wie het wat minder ging, konden op zijn steun rekenen. Hij zocht ze thuis op of hij moedigde hen aan hun board weer tevoorschijn te halen en de baan op te gaan. ,,Deed je een beroep op hem, dan zei hij nooit nee", zegt Rijpma.

Afscheid

Half juni namen al die mensen voor wie De Bruijn iets betekende afscheid van hem in de DRU in Ulft. Er waren bijna achthonderd mensen. Ook tijdens zijn uitvaart werd gerold, in het nabijgelegen skatepark, met een witbiertje, zoals Coen het zelf gedaan zou hebben als hij er nog in levenden lijve bij had kunnen zijn. Ook zou hij goedkeurend met z'n board op de rand van de baan hebben getikt bij een mooie truc, zoals de traditie voorschrijft.

Dat z'n vrienden via crowdfunding een skate-monumentje voor hem willen realiseren zodra het licht voor de baan in Arnhem op groen gaat, zou hem plezieren.

Trappen

Zeker zou hij blij zijn dat de skaters in Arnhem zich straks niet meer hoeven te behelpen met de trappen van het Paleis van Justitie. Daar nam Coen z'n zelfgebouwde curb weleens mee naar toe, in zijn Dacia Logan. Stevens: ,,Straks kan er overdekt worden geskate onder de Mandelabrug."

De Arnhemse skatescene wijkt nu vaak uit naar Huissen, Didam of Oosterhout, waar betere faciliteiten zijn. Stevens: ,,Op het Roermondsplein willen we een trekpleister die skaters naar Arnhem lokt. Misschien dat we het met hulp van Papendal nog mooier kunnen maken. Skateboarden is in 2020 een olympische sport."

Bron: https://www.gelderlander.nl/arnhem/vrienden-willen-monument-voor-gevallen-skateheld-coen-op-arnhemse-blauwe-golven~a243b97a/

Artikel Indebuurt.nl

indebuurt Arnhem

Home Nieuws Eten & drinken Doen Winkelen Wonen Arnhemmers

Foto: indebuurt Arnhem

Sanna van stichting Skate4coen: 'Een betere locatie voor een skatepark kun je niet bedenken'

Door **Jolinda van Alfen** - 26 maart 2019

Ze wil geen monument met een standbeeld ofzo. Sanna Rijpma (33) zet zich in voor een skatepark met een bijzondere hindernis, een obstacle, die herinnert aan 'haar' Coen. "Zodat er iets geweldig moois voortkomt uit zijn dood. Een blijvende herinnering aan hoe hij was. Die maffe skater van 41, die iedereen met een passie voor het skaten wilde helpen."

We hebben afgesproken met Sanna vlakbij de plek waar een nieuw Arnhems skatepark moet komen. Om te praten over de mooie plannen die zijn ontstaan vanuit verdriet en een ongelooflijk groot gemis. "Mijn vriend Coen is in juni 2018 overleden aan een hersenbloeding. Niet te bevatten hoe een sportieve en enorm sterke vent van 41 zomaar weg kan zijn."

Sanna blijft achter met hun twee kinderen van 3 en 5. Omdat Coen veel vanuit huis werkte als freelancer, was hij als vader nauw betrokken bij hun opvoeding. Hun leven staat op de kop en terwijl Sanna haar hoofd boven water probeert te houden en haar kinderen zoveel mogelijk veiligheid en stabiliteit probeert te geven, wordt haar bakfiets gestolen. Domme pech op een wel heel slecht moment. "Ik plaatste dit op social media, in de hoop dat iemand iets gezien zou hebben en ik mijn bakfiets terug zou krijgen. Allemaal lieve mensen gingen geld inzamelen. Ik voelde me best wel opgelaten, helemaal toen bleek dat er teveel geld was."

Skate4Coen

Het liefste wilde ze dat teruggeven, maar er waren veel anonieme giften. Sanna: “Koop een nieuwe tv, opperde iemand, maar dat vond ik helemaal vreselijk. Iemand anders kwam met het idee om een obstacle als herinnering voor Coen te laten maken. Dat sprak mij meteen aan.” De ideeën ontstaan en samen met vrienden van Coen gaat ze aan de slag. De plannen groeien uit tot een skatepark. “Dat heeft Arnhem niet, vreemd toch? Skaters moeten naar Didam of andere plaatsen. Coen baalde hier ook altijd al van. De skatekerk is dicht, er zijn gewoon geen goede plekken in Arnhem om te skaten. We hoorden dat er plannen zijn voor urban sports onder de Nelson Mandelabrug bij de Rijnkade en besloten daarop in te haken.”

Een prima plek voor een skatepark. Foto: indebuurt Arnhem

Sanna en de vrienden van Coen zijn druk bezig een ideële stichting op te richten, Skate4coen. “We willen dat er echt een goed skatepark komt, niet zomaar een paar ijzeren obstacles. Nee, wij denken aan betonnen elementen die duurzaam zijn en echt jaren meegaan. Waarbij de gebruikers, de skaters zijn betrokken bij het ontwerp.” Sanna wijst de plek aan waar het allemaal moet gebeuren. “De locatie is perfect, vlakbij het station en het centrum, bij het water. En ook nog eens half overdekt dus ook droog bij slechter weer te gebruiken. Wat zou je hier anders moeten maken, zo onder de brug, er groeit niks. Nee, een betere locatie voor een skatepark kun je niet bedenken.”

Obstacle voor Arnhemse skater

Op een prominente plek in het skatepark moet dan de obstacle speciaal voor Coen komen. “We zijn al aan het nadenken en tekenen hoe het moet gaan worden. Misschien iets van een curb met een logo van Coen. Dat je hem zo in de lucht ziet, met zijn hand half achter hem. Zo typisch Coen. Dat zou mooi zijn, als uit deze donkere en verdrietige tijd iets moois mag ontstaan.” Een plek waar Sanna met haar kinderen naartoe kan gaan als ze oud genoeg zijn om misschien ook wel te leren skaten.

“Ik ben zelf geen skater, maar ging wel een beetje mee in de leefstijl van Coen. Het is mooi als we straks samen naar een plek kunnen gaan waar papa trots op zou zijn. Hij had dit natuurlijk zelf moeten meemaken, mee moeten denken over het skatepark. Maar het is zoals het is en het geeft mij wel weer een soort van energie om hiermee bezig te zijn. Ik voel me voor het eerst sinds tijden weer een beetje goed.”

Denk jij nu, dat coole skatepark moet er komen, steun Sanna en haar vrienden dan, en teken dan deze petitie voor het skatepark.

Waarom dat skatepark een goed idee is? Check deze film:

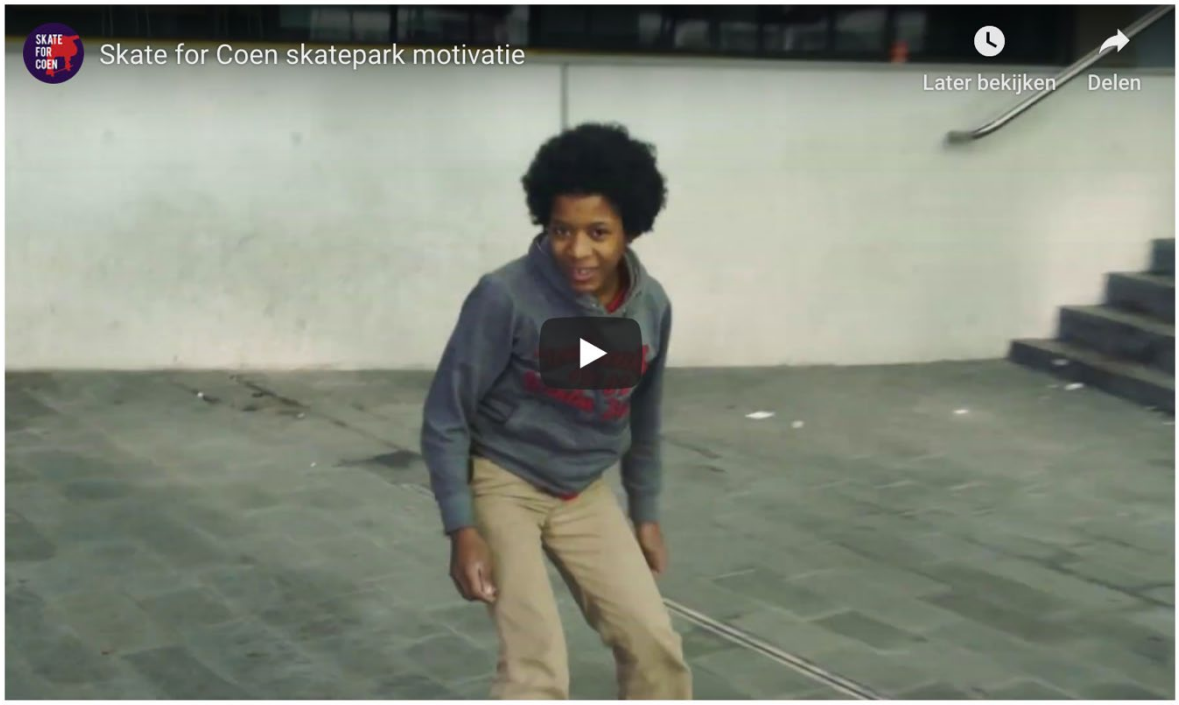

Bron: https://indebuurt.nl/arnhem/arnhemmers/arnhemmer-van-de-week/sanna-van-stichting-skate4koen-een-betere-locatie-voor-een-skatepark-kun-je-niet-bedenken~68091/

Artikel Flatspot Magazine

Flatspot MAGAZINE

skatestore AMSTERD GRO

Skatepark Arnhem Design

6 mei 2019

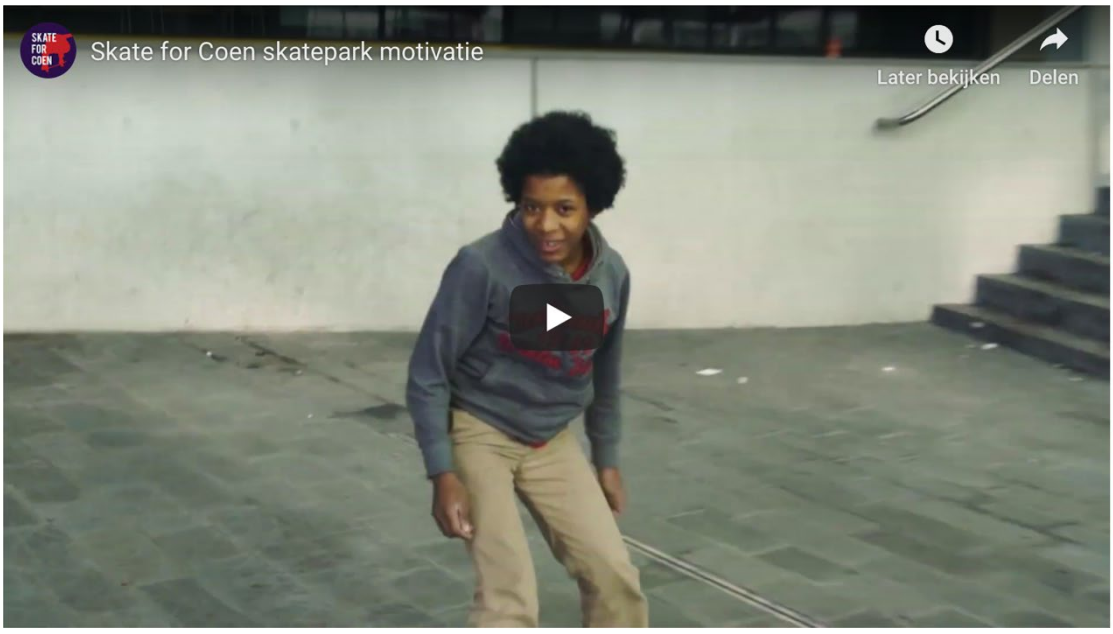

Vind ik leuk 112 Tweeten Bewaren Delen

Elke stad of drop in Nederland beschikt ondertussen over een fatsoenlijk skatepark. Toch blijft Arnhem al jaren achter wat betreft een goed park. Ondanks sloot het indoor skatepark in de kerk haar deuren en zijn er naast de vele street spots die Arnhem rijk is geen verdere enig noemenswaardige skateparken in de stad. Stichting "Skate for Coen" zet zich sinds een jaar hard in voor een park in de stad, en enige progressie is er. Check hieronder de eerste ontwerpen van het outdoor park die zou moeten komen midden in het centrum van de stad.

Bekijk ook:

Video: Skate for Coen

Video: Coen de Bruijn in Loving Memory

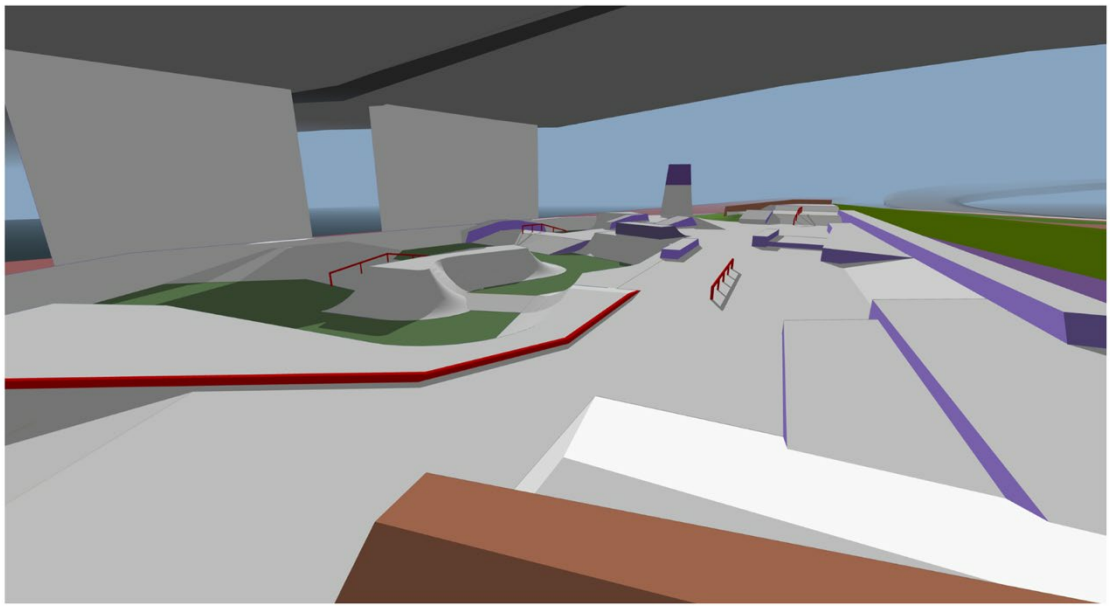

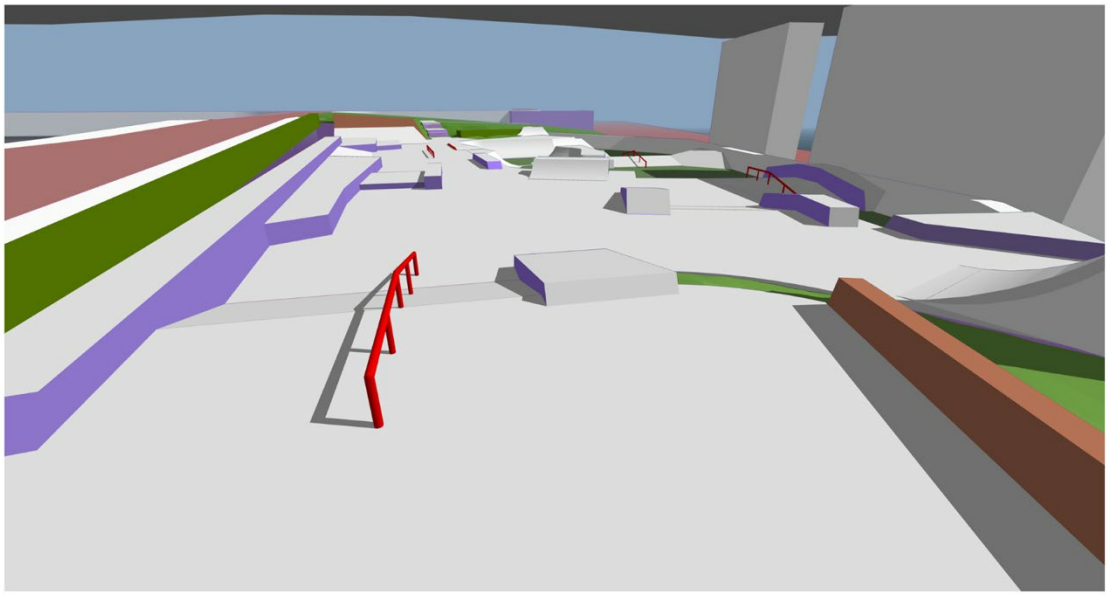

Bron: http://www.flatspot.nl/2019/05/skatepark-arnhem-design/

Bijlage 2 Huidige situatie in Arnhem

Helaas komt het vaak voor dat skatebanen worden geplaatst die veel geld kosten maar ondanks dat niet voldoen aan de wensen van de gebruikers. In de meeste gevallen komt dit door een verkeerde materiaalkeuze, verkeerde obstakels en een verkeerde plaatsing van deze obstakels. In deze gevallen is vaak niet geluisterd naar de wensen en expertise van de gebruikers. Skate For Coen heeft als missie te voorkomen dat dergelijke verkeerde keuzes worden gemaakt. Om aan te tonen wat er allemaal fout kan gaan zijn hieronder de gebreken van de Arnhemse skatebaantjes geanalyseerd.

Amsterdamse weg

Deze metalen skatebaan staat al wat jaartjes in Arnhem. Dat is ook te zien. Het metaal is op veel plekken verroest en op sommige plekken ook ingedeukt of kromgetrokken. Het asfalt is versleten waardoor obstacles niet goed zijn aan te rijden en de skaters snel wonden krijgen als ze vallen. Op deze foto's is de skatebaan te zien een uur na een regenbui. Metalen skatebanen in het bijzonder worden spekglad en dus erg gevaarlijk bij al een paar druppels regen. Representatief voor Arnhem is deze baan al lang niet meer. Het lijkt er zelfs op dat recentelijk groen is aangeplant om de skatebaan uit het zicht te onttrekken.

Presikhaaf park

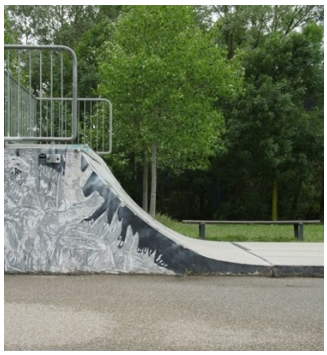

Deze skatebaan is een typisch voorbeeld van een verkeerde plaatsing van obstakels. Duidelijk is te zien dat het hier om een rechthoekig asfalt terrein gaat dat volgepropt is met een basketbalveld, twee pannakooien en skate-obstakels. De plaatsing maakt correct gebruik van de helft van de obstakels nauwelijks tot niet mogelijk. Wat zonde is want de meeste obstakels zijn van een prima kwaliteit.
In goed overleg met de doelgroep had bij deze skatebaan geld bespaard kunnen worden door bijvoorbeeld een aantal obstakels te schrappen waardoor meer ruimte beschikbaar zou zijn om de andere obstakels gunstiger te plaatsen.

De miniramp (kleine variant van een halfpipe) van deze skatebaan maakt een groot nadeel van prefab elementen duidelijk. Na verloop van tijd verzakken deze prefab obstakels vaak in het asfalt waardoor naden ontstaan. Skaters blijven haken achter deze naden. Vaak nemen speeltoestel fabrikanten ook skate-obstakels op in hun aanbod. Op dit punt kan het al fout gaan door obstakels te fabriceren die niet goed zijn ontworpen. Deze miniramp heeft bijvoorbeeld een kromming die bestaat uit twee verschillende radii. Waardoor een knik ontstaat in de transition (helling).

Ook hebben producenten van prefab elementen met veel veiligheidseisen te maken. De grindbuizen eindigen bijvoorbeeld rond om ongelukken op scherpere rechte hoeken te voorkomen. Het probleem is alleen dat deze grindbuizen een stuk minder goed te gebruiken zijn door skaters en bmx'ers.

't Craneveld (Alteveer)

Dit kleine skatebaantje is een leuk skatebaantje. Maar helaas niet leuk en uitdagend genoeg om er regelmatig gebruik van te maken. Deze skatebaan heeft één duidelijke route die de skaters kunnen nemen. En vervolgens diezelfde route weer terug. Het is daardoor haast onmogelijk om met meerdere tegelijk gebruik van de baan te maken. Ieder moet wachten op zijn of haar beurt. Met meer dan drie skaters aanwezig wordt het al echt te druk, laat staan 3 BMXers.

Het type obstakels zijn te kwalificeren als 'park' obstakels, vooral quarters (de helft van een halfpipe). Er missen 'street' obstakels, denk bijvoorbeeld aan curbs (grindblokken) en rails (grindbuizen).
Beton als materiaal is prettig voor de skaters en duurzaam. Het beton bevat helaas geen coating om langer schoon te blijven en gemakkelijker te reinigen.

De Laar-West

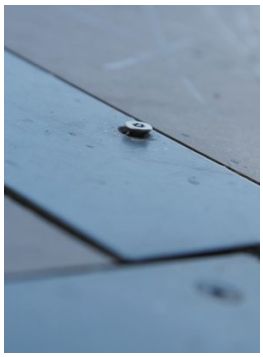

Een skatebaan bestaande uit prefab obstakels geplaatst op asfalt. De prefab obstakels zijn combinatie van plaatstaal en een kunststof hout imitatie. Een relatief duurzaam materiaal en goedkoper dan betonnen obstakels. Helaas heeft dit materiaal wel veel nadelen. Met een paar druppels regen wordt de baan gevaarlijk glad. En de obstakels bevatten veel naden die zoals ook bij deze skatebaan kunnen veranderen in gevaarlijke richels. Op de foto's zijn kromgetrokken staalplaten te zien en uitstekende schroeven. Ook deze obstakels beginnen al enigszins te verzakken in het asfalt. Terwijl dit 1 van de meest recente skatebanen is in Arnhem. De indeling van het park en de obstakelkeuze kan ook een stuk beter. De obstakels zijn erg groot en vereisen een hoog niveau van de skaters. De obstakels zien er spectaculair uit maar kunnen in gebruik behoorlijk beangstigend zijn. De drempel voor jeugd om skaten, BMXen of steppen op te pakken op deze skatebaan is daardoor veel te hoog. Met advies van skaters had dit voorkomen kunnen worden waardoor voor het geld wat deze baan gekost heeft een veel functionelere baan gebouwd had kunnen worden. Het is een misvatting om te denken dat grotere obstakels beter zijn dan kleine obstakels. Een lager en kleiner obstakel biedt de skater vaak meer mogelijkheden.

Schuytgraaf

Voordat deze obstakels hebben jaren in Presikhaaf gestaan voordat ze zijn verhuisd naar Schuytgraaf. Ook deze obstakels zijn oud en versleten. Ook het asfalt waar deze obstakels op zijn geplaatst lijkt net zo oud te zijn als de obstakels zelf.

Deze metalen obstakels worden op een zonnige zomerdag erg heet waardoor de skaters zich kunnen verbranden. De skatebaan aan de Amsterdamse weg heeft ditzelfde probleem.

Het niveau wat deze skatebaan van de skaters vereist is ook erg hoog. Te hoog, zelfs voor de ervaren skaters uit Arnhem. Beginners hebben hier niets te zoeken.

Hopelijk is een duidelijk beeld ontstaan van de aspecten waarop het allemaal mis kan lopen bij het bouwen van een skatebaan. Een goede- materiaalkeuze, obstakelkeuze, indeling en locatie zijn essentieel.

Bijlage 3 Overige voorbeeld parken

De laatste jaren zijn de Verenigde Staten niet meer de enige met goede skatebanen. In Europa en ook Nederland worden steeds betere skatebanen gebouwd. Eerder in dit document is het skatelandschap van Dordrecht uitvoerig besproken welke om veel uiteenlopende redenen ons inziens als beste voorbeeld beschouwd moet worden. Hieronder een paar andere voorbeelden van goede skatebanen die als voorbeeld beschouwd kunnen worden.

Rotterdam, West Blaak

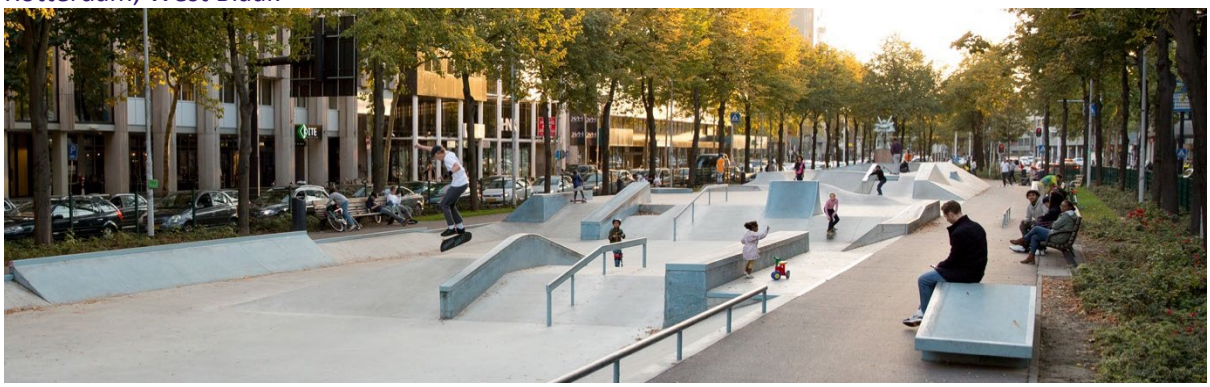

Dit skatepark is geplaatst op een middenberm in een druk gebied van Rotterdam. Een mooi voorbeeld van een goed uitgedacht skatepark in een drukke stedelijke omgeving. Door bomen en struiken wordt deze plek toch een aangename plek om te bewegen. Blauw gekleurde betonnen obstakels geven de baan een fris uiterlijk. De grootte van deze baan geeft gebruikers van alle niveaus de mogelijkheid om te leren.

Didam

Deze skatebaan in Didam is de dichtstbijzijnde goede optie voor Arnhemmers. Wederom een betonnen skatebaan die leuk is geïntegreerd in de groene omgeving. Zo staan er bomen midden in het park. Ook deze locatie is aan de rand van het dorp grenzend aan de weg. Waardoor deze goed bereikbaar is en geen overlast veroorzaakt. De obstakels zijn van een goede kwaliteit en zien er fris uit.

Luxemburg

Dit skatepark is een droom voor velen. Een grote skatebaan op een geweldige locatie. Een skatebaan van dit formaat zal op locatie Roermondsplein niet haalbaar zijn door beperkt budget en beschikbare ruimte. Wel is goed voor te stellen hoe een mooie skatebaan een toevoeging kan zijn aan Arnhem. Een bezienswaardigheid niet alleen voor de directe gebruikers maar ook mensen van buiten Arnhem.

SKATEPARK ROERMONDSPLEIN_REFERENTIE ONTWERP

datum: 01/10/2020

ontwerp door: Huub Slinger / Skate For Coen

In dit document is het referentieontwerp te zien voor het skatepark op Roermondsplein in Arnhem. Een skatepark op een unieke locatie. Grotendeels overdekt door de Nelson Mandelabrug en ingegraven in een overstromingstalud. Met dit ontwerp is geprobeerd de wensen van skaters en BMX'ers van beginner tot gevorderde zo goed mogelijk te faciliteren binnen de gestelde randvoorwaarden.

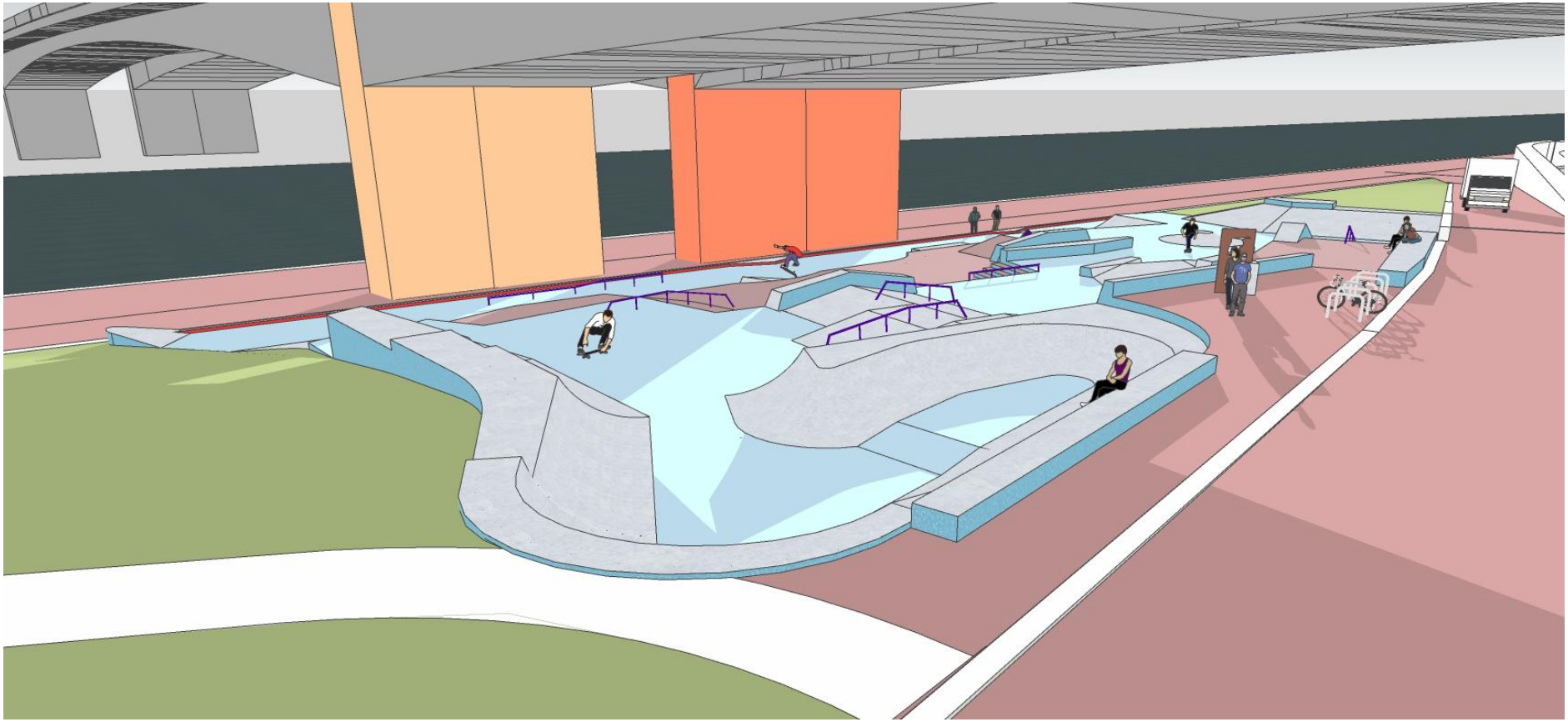

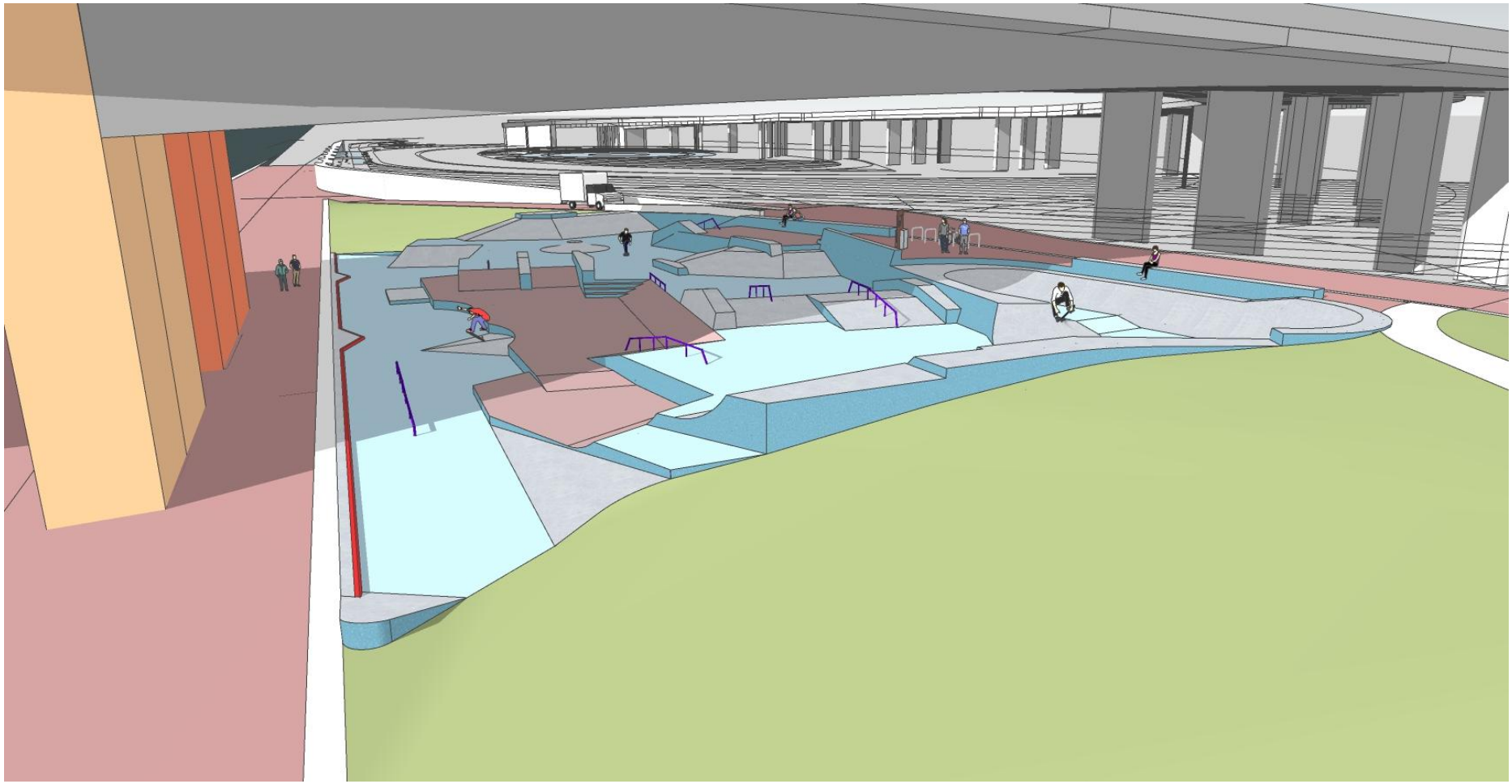

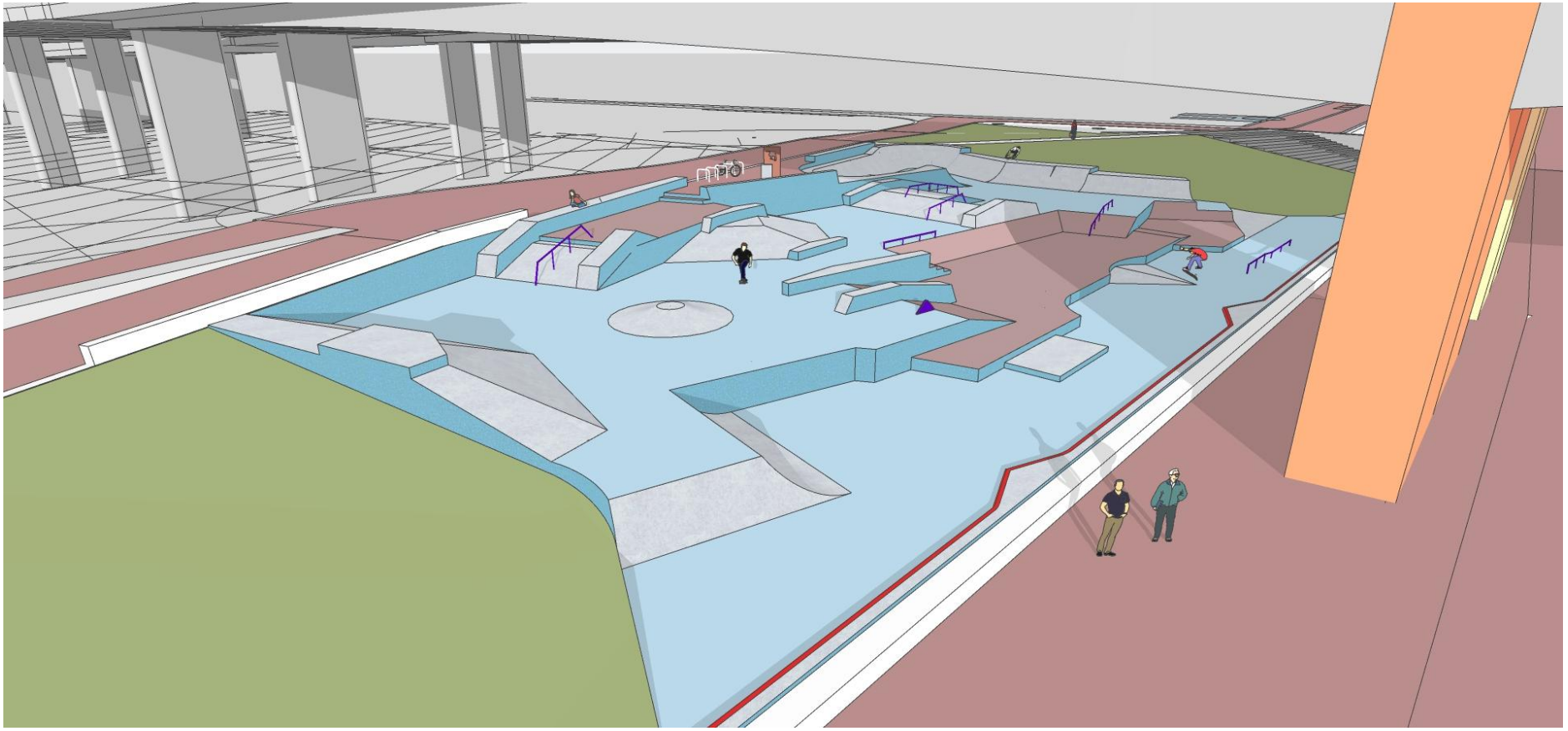

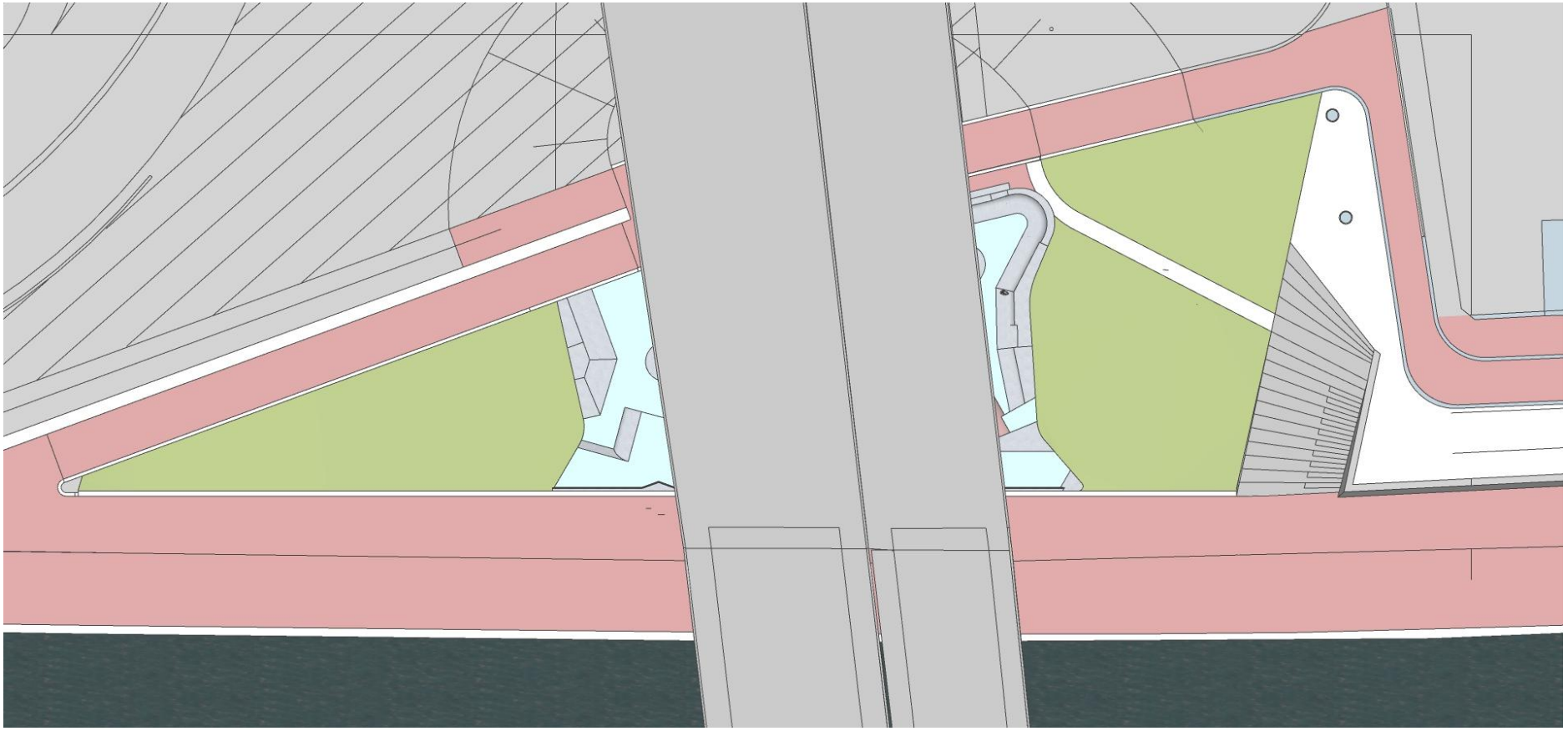

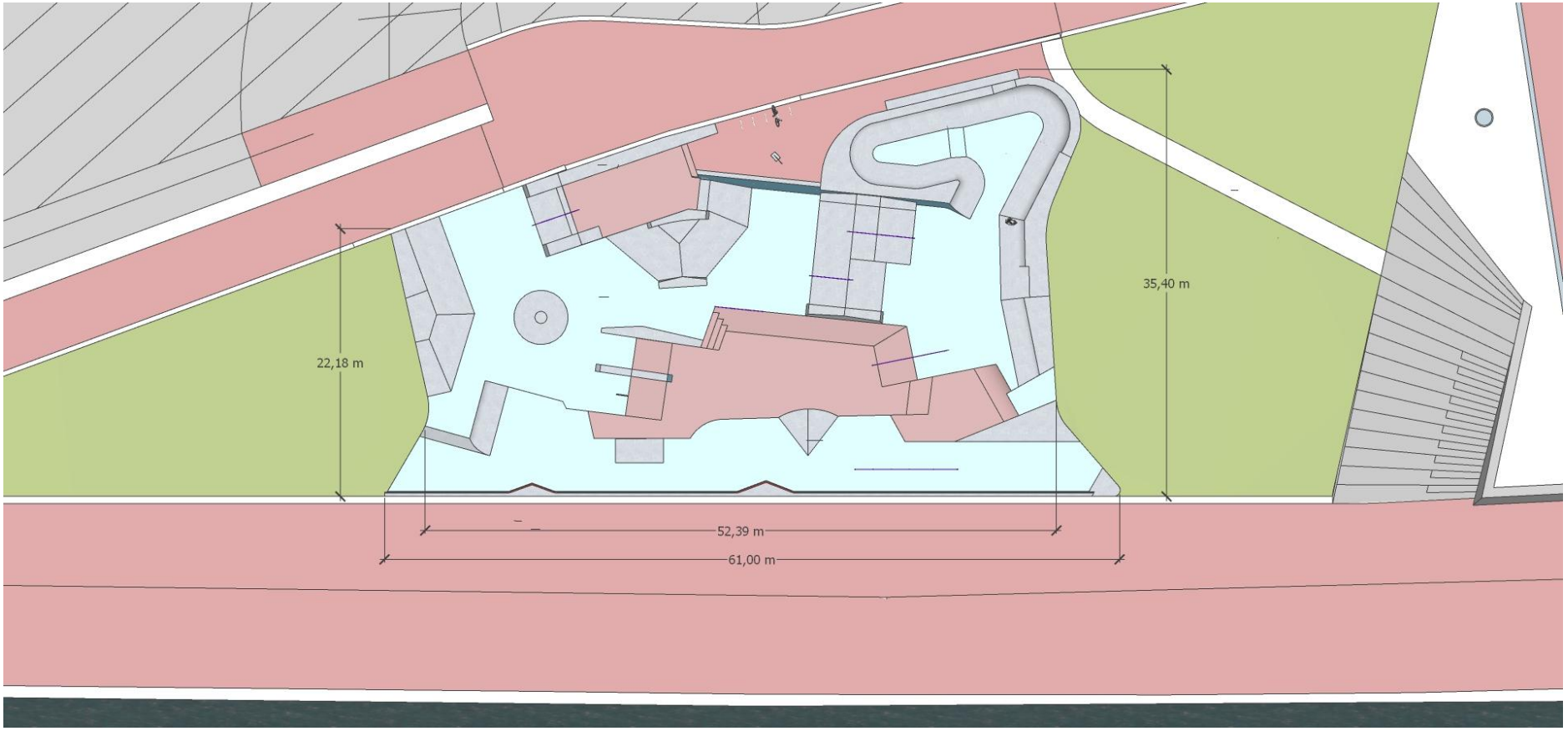
22,18 m
35,40 m
52,39 m
61,00 m

SKATE FOR COEN memorial / informatiezuil / drinkkraan?

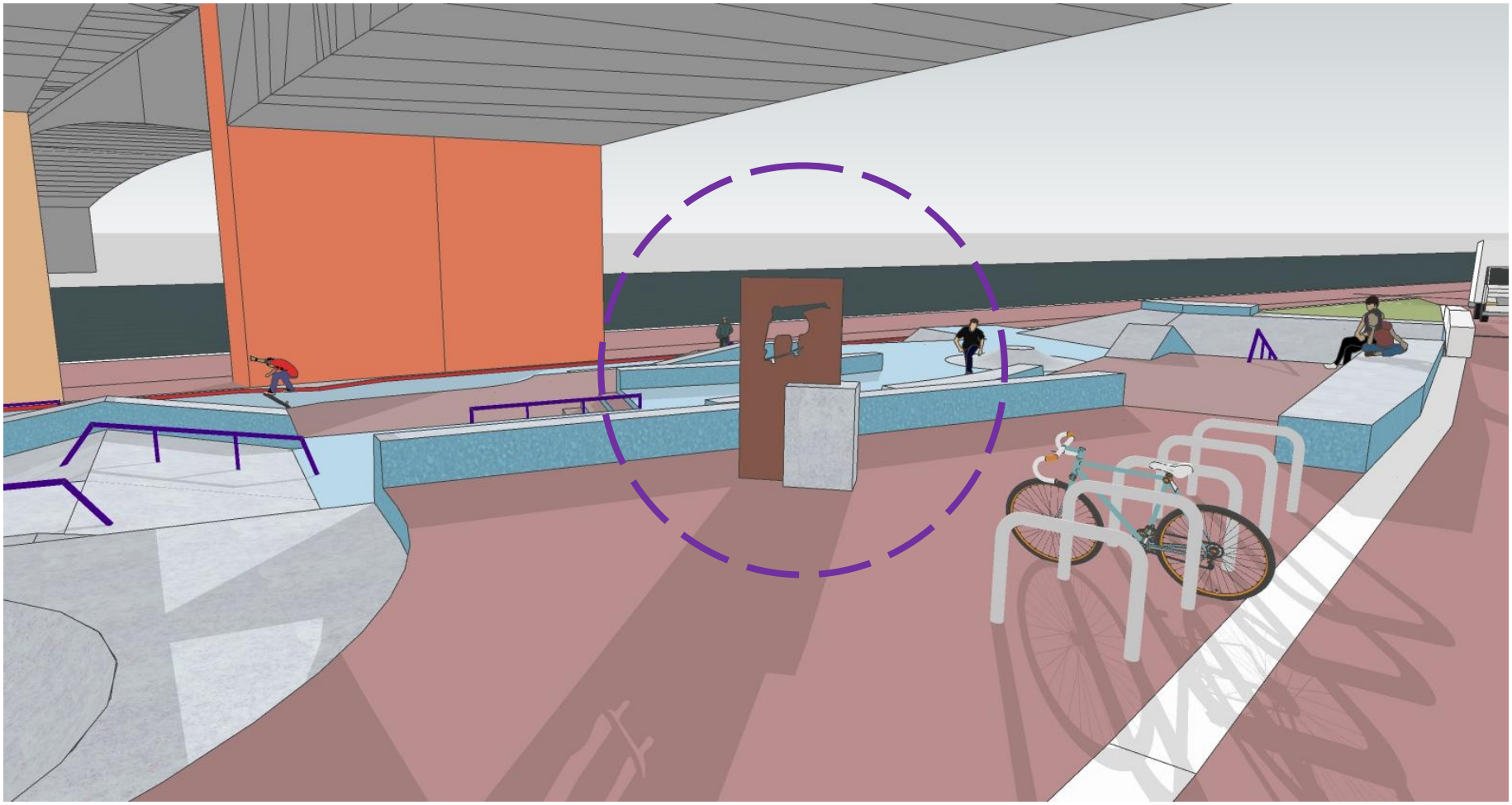

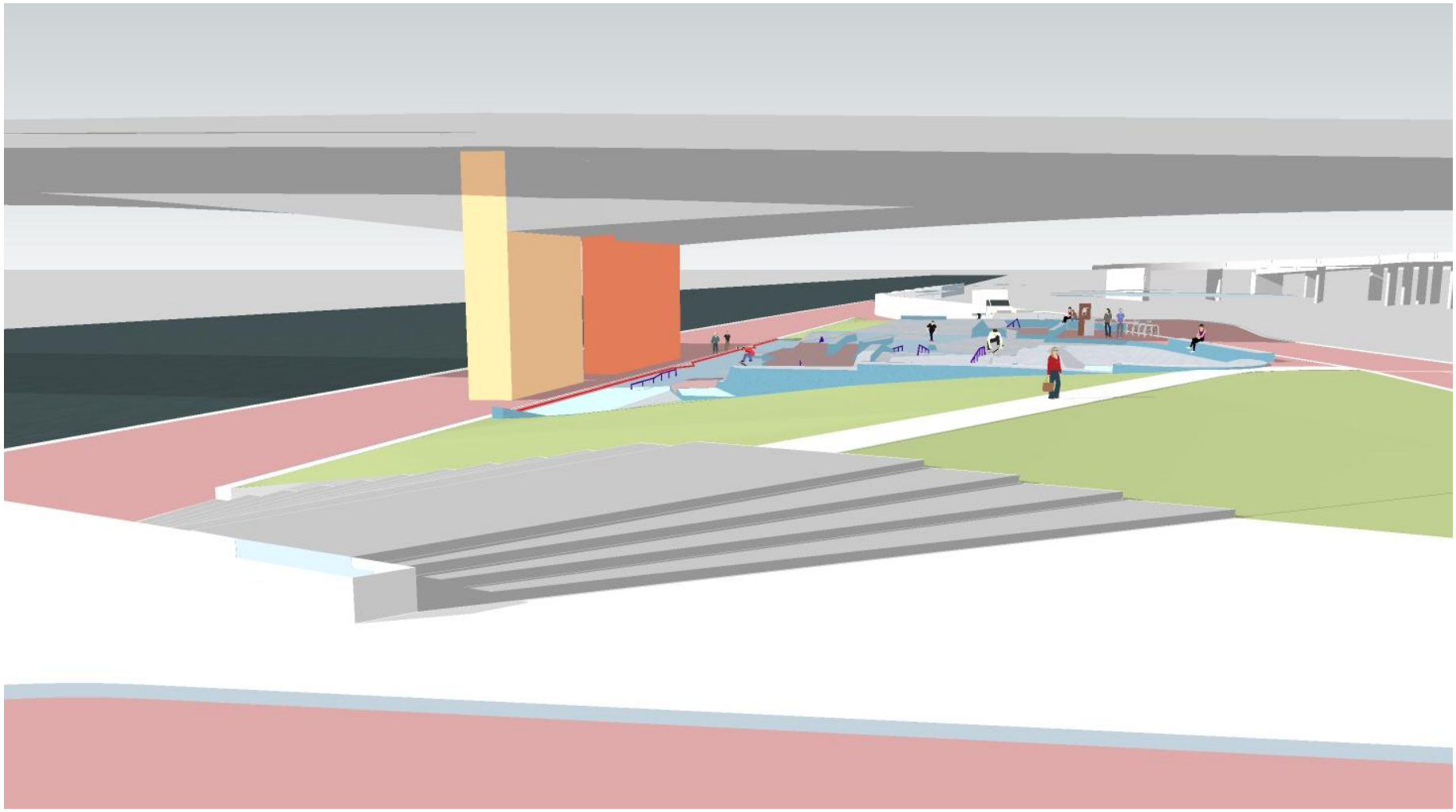

TERRASSEN VERDELING OPTIES

Het talud is verdeeld in meerdere vlakke terrassen. Bij welke indeling…

A. …steken de hoogste obstakels het minste uit in hoogte;
B. …staat zo min mogelijk skatebaan onderwater bij extreem hoog water.

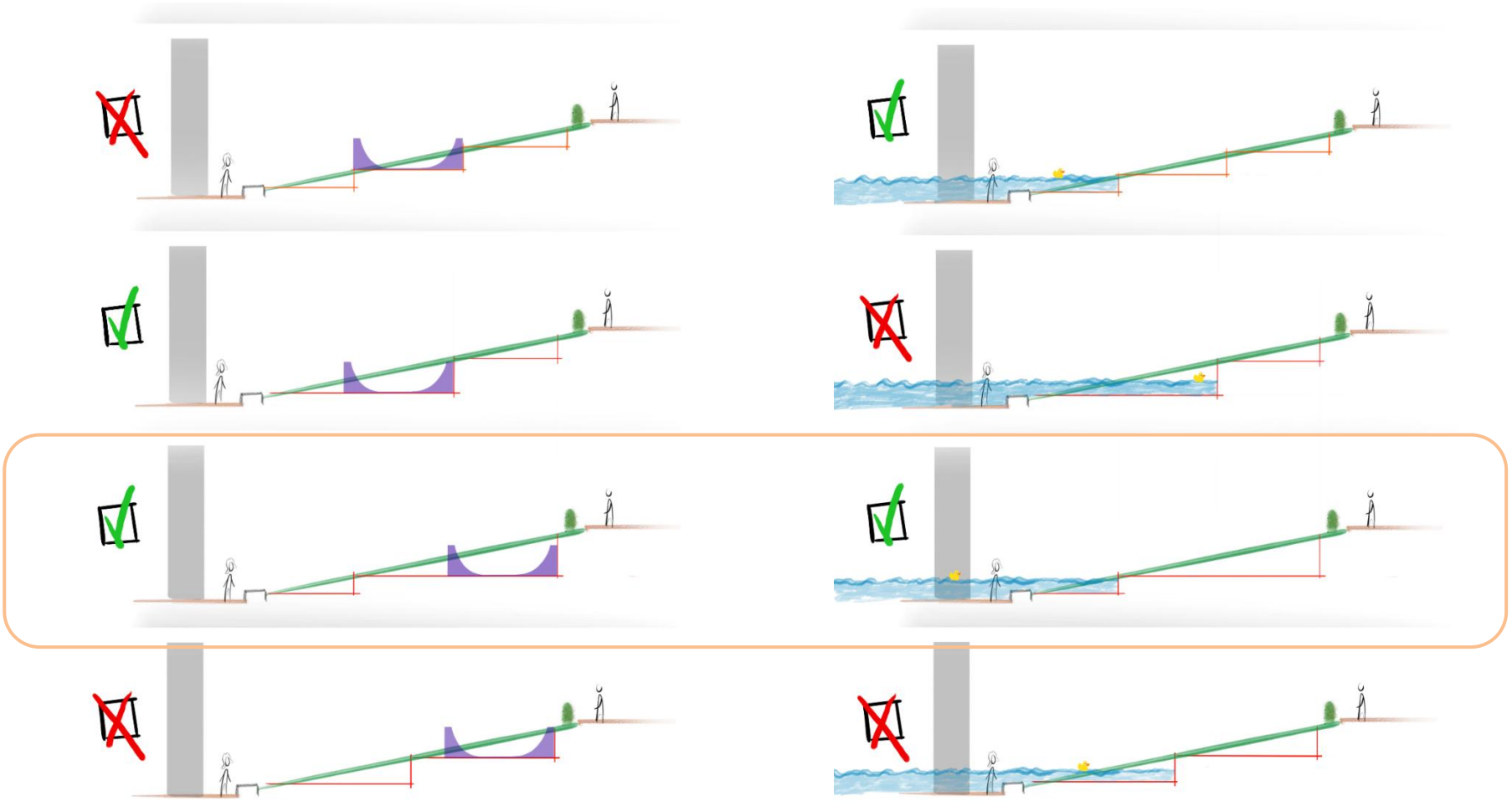

1	**Jeroen Ammerlaan**	**Over graffiti/streetart**
2	**Willem Wanrooij**	**Bewoner / verkeersdeskundige**
3	**Roy Stevens**	**Stichting Skate for Coen**
4	**Tommy Polman**	**Bewoner Boterdijk**
5	**Breunis van de Pol**	**Bewoner Boterdijk**
6	**Rob Kerner**	**Bewoner Bergstraat**

Blauwe Golven Parkeren

Centrumring+
Westervoort
Nijmegen
Oosterbeek
Utrecht
Apeldoorn
Koffie & Kunst

Pactum
Installatietechniek

DE ZEE
BLAUWE LUCHT

U82
Andere richtingen
Centrumring+
Centraal

PORTAAL
PORTAAL

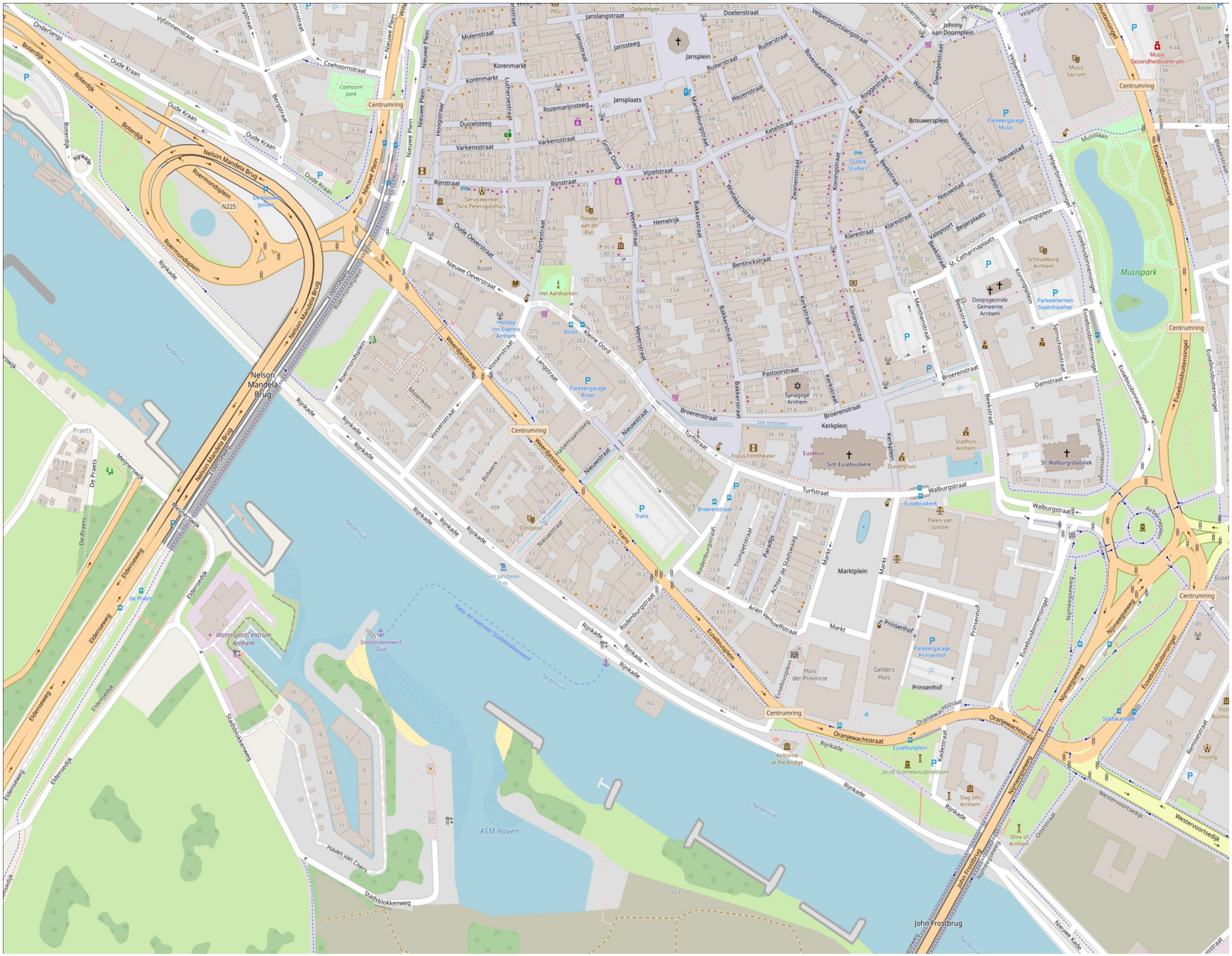
Nelson Mandela Brug
Centrumring
Rijnkade
Eusebiusbuurtsingel
Musispark
Eldenseweg
Eldensedijk
Stadsblokkenweg
ASM Haven
Nederrijn
Oranjewachtstraat
Prinsenhof
Marktplein
Eusebiusplein
Eusebiuskerk
Sint Eusebiuskerk
Kerkplein
Broerenstraat
Turfstraat
Walburgstraat
Damstraat
Pastoorstraat
Weerdestraat
Nieuwstraat
Langstraat
Jansplein
Janssteeg
Janslangstraat
Doelenstraat
Velperpoortsingel
Velperplein
Johnny van Doornplein
Musis Gezondheidscentrum
Musis Sacrum
Brouwersplein
Nieuwstad
Koningsplein
Beekstraat
Klarastraat
Bentinckstraat
Hemelrijk
Vijzelstraat
Rijnstraat
Varkensstraat
Korenmarkt
Molenstraat
Duizelsteeg
Rozemarijnsteeg
Janssplaats
Ruiterstraat
Wezenstraat
Ketelstraat
Waalstraat
Oude Oeverstraat
Nieuwe Oeverstraat
Roermondplein
Roermondsplein
Nieuwe Plein
Oude Kraan
Coehoornstraat
Coehoorn park
Boterdijk
Onderlangs
Vijzinnenstraat
Bergstraat
Oude Kraan
Nelson Mandelaplein
Roermondsplein
N225
De blauwe golven
Rijnkade
Nederrijn
Praets
De Praets
Meijnerswijk
Eldenseweg
Eldensedijk
de Praets
Watersportcentrum Arnhem
Stadsblokkenweg
Haven van Coers
Stadsblokkenwerf Zuid
Stadsblokkenwerf
Fiets- en voetpad Stadsblokkenwerf
Sint Jansbeek
Oostpoort
Havenmeesterssteeg
Trans
Rodenburgstraat
Trompetstraat
Paardsbos
Achter de Stadswaag
Arien Verhoeffstraat
Huis der Provincie
Gelders Huis
Parkeergarage Prinsenhof
Parkeergarage Rozet
Parkeergarage Musis
Parkeerterrein Stadsheather
Focus Filmtheater
Eusebius
Stadhuis Arnhem
Duivelshuis
Paleis van Justitie
St. Walburgisbasiliek
Synagoge Arnhem
Doopsgezinde Gemeente Arnhem
Schouwburg Arnhem
SNS Bank
Theater aan de Rijn
Het Aardvarken
Holiday Inn Express Arnhem
Servicewinkel Sint Petersgasthuis
Oudok Studio's
Stadskantoor
Jacob Groenewoudplantsoen
Aeborne at the Bridge
Slag om Arnhem
Sfinx of Arnhem
John Frostbrug
Nijmeegseweg
Westervoortsedijk
Oostsingel
Remmerstraat
Inzorg
Musisaan
Beekstraat
Spinnenhoofdstraat
Mauritsstraat
Kadestraat
Oostsingel
Nieuwe Kade

Memo

Datum : 27 oktober 2020

Aan : Gemeenteraad

Van : Roeland van der Zee

Betreft : Onderhoudskosten Blauwe Golven en omgeving

Door de fractie van D66 is verzocht een nadere toelichting te geven op de onderhoudskosten van de Blauwe Golven en omgeving. In de begroting is vanaf 2020 jaarlijks € 100.000 extra gereserveerd voor onderhoud van het plangebied Blauwe Golven. Dit naast de reeds bestaande onderhoudslasten van € 80.000. Bij elkaar dus € 180.000. Dat is voldoende dekking voor de geactualiseerde raming van de op het schetstonwerp+ gebaseerde onderhoudslasten van het gebied Blauwe Golven en omgeving: € 160.000.

Beheer en onderhoudkosten

Project	:	Creatieve Corridor / Blauwe Golven
Onderdeel	:	Variantenstudie (A1, A2 en B1 B2)
Naam	:	G. van Haaren
Datum	:	14-5-2020
Status	:	Definitief
Controle	:	T. van Zadelhoff

Versie	1.1
Cluster	Openbare Ruimte
Afdeling	Ontwerp en advies

Uitgangspunten

startjaar	2021	jaar
onderhoudsduur	20	jaar
nader te detailleren	0,0%	procent
Indirecte kosten (U,AK,W&R)	0,0%	procent
VAT engineering	5,0%	procent
risicoreservering	5,0%	procent
inflatie	3,0%	procent
Onderhoudsniveau B		

(3% = meerjarig inflatie gemiddelde vanaf 1901)

Schetsontwerp V&B

Schetsontwerp V&B	0,0%	3,0%
Verhardingen	€ 29.375,56	€ 46.396,25
Riolering / Hemelwater	€ 999,70	€ 1.497,41
Civiele kunstwerken	€ 8.840,52	€ 12.245,68
Bomen en groen	€ 5.819,57	€ 7.856,48
Straatmeubilair	€ 5.490,11	€ 8.203,83
NBD (bewegwijzering)	€ 1.582,02	€ 2.269,35
Openbare verlichting	€ 37.999,72	€ 55.823,47
Urban playground	€ 12.672,00	€ 18.302,68
Verkeersregelinstal.	€ 2.200,00	€ 3.235,97
Overige voorzieningen	€ 880,00	€ 1.333,12
Fontein	€ 54.450,00	€ 76.785,91
Totaal per jaar	€ 160.309,20	€ 233.950,13

Bestaande situatie

Bestaande situatie	0,0%	3,0%
Verhardingen	€ 29.017,35	€ 46.263,25
Riolering / Hemelwater	€ 999,70	€ 1.497,41
Civiele kunstwerken	€ 12.797,62	€ 18.521,42
Bomen en groen	€ 5.953,64	€ 8.106,49
Straatmeubilair	€ 5.490,11	€ 8.203,83
NBD (bewegwijzering)	€ 1.582,02	€ 2.269,35
Openbare verlichting	€ 19.870,62	€ 27.497,45
Urban playground	nvt in deze variant	nvt in deze variant
Verkeersregelinstal.	€ 2.200,00	€ 3.235,97
Overige voorzieningen	€ 522,50	€ 776,15
Fontein	€ 1.485,00	€ 2.054,98
Totaal per jaar	€ 79.918,57	€ 118.426,29

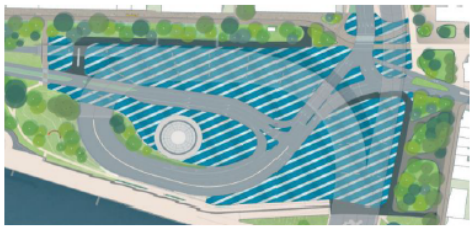

De totale bedragen zijn een geprognotiseerde reservering voor onderhoud en beheer per jaar, welke zijn gebaseerd op levensduurcijfers uit het verleden. Hetgeen betekend dat het gereserveerde bedrag slechts een indicatieve weergave is.

BEHANDELRESULTAAT
RONDETAFELGESPREK 28 OKTOBER 2020

GEMEENTE Arnhem

Blauwe Golven

Zaaknummer:	463845
Portefeuillehouder:	Dhr. Van der Zee

Resultaat van bespreking:

Aanwezig: de raadsleden/fractievolgers Manders (AC), Maref (VVD), Hutten (CDA), Venhoek (D66), Prinsen (GL), Bouma (PvdA), De Groot (Partij voor de Dieren), Broersma (ChristenUnie), Baars (SP) en Tujeehut (Arnhemse Ouderenpartij). De PPV en Denk/Verenigd Arnhem waren niet vertegenwoordigd.

Verloop
Deelnemers aan het rondetafelgesprek:

1	**Jeroen Ammerlaan**	**Over graffiti/streetart**
2	**Willem Wanrooij**	**Bewoner / verkeersdeskundige**
3	**Roy Stevens**	**Stichting Skate for Coen**
4	**Tommy Polman**	**Bewoner Boterdijk**
5	**Breunis van de Pol**	**Bewoner Boterdijk**
6	**Rob Kerner**	**Bewoner Bergstraat**

Tijdens het rondetafelgesprek hebben de woordvoerders en de betrokkenen met elkaar gesproken over (onderdelen van) het voorstel.
De heer Wanrooij zal nog een aanvullende tekening van de rijlijnen beschikbaar stellen.

Conclusie
De voorzitter concludeert dat het rondetafelgesprek is afgerond en geeft aan dat de (meningsvormende) behandeling van het raadsvoorstel Blauwe Golven, op een van de volgende Politieke Avonden (maar niet eerder dan 18 november) zal plaatsvinden.

De griffier,

J. Kersten

De voorzitter,

D. Becker

Rij lijnen
P Blauwe Golven

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	
Ter bespreking van	Motie vreemd aan de agenda
Motie van	Leo de Groot – Partij voor de Dieren Marie José Navis - GroenLinks
Titel motie	Arnhem tekent Cities Appeal voor een kernwapenvrije wereld
Nummer Zaaknummer	**20M210**

De Raad,
Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat:

- In augustus 1945, nu 75 jaar geleden, de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki vielen waarbij twee steden volledig vernietigd werden en honderdduizenden slachtoffers vielen.
- ICAN (international campaign to abolish nudear weapons) een appèl doet op steden en gemeenten om de Nederlandse regering op te roepen het VN-kernwapenverdrag te ondertekenen en te ratificeren.
- Het appèl behalve door diverse steden wereldwijd ook ondertekend is door ‘Mayors for peace’ waarin duizenden burgemeesters wereldwijd zijn verenigd, waaronder ook onze burgemeester Marcouch.
- De te ondertekenen tekst van het ICAN Cities Appeal luidt:

  ”Onze gemeente/stad heeft grote zorgen over de ernstige bedreiging die kernwapens vormen voor mensen wereldwijd. We geloven dat onze inwoners het recht hebben om te leven in een wereld zonder deze dreiging. Ieder gebruik van kernwapens, opzettelijk of per ongeluk, zou catastrofale, wijdverbreide en langdurige gevolgen hebben voor zowel mensen als het milieu. Daarom verwelkomen we het VN-Kernwapenverbod dat in 2017 door de Verenigde Naties is aangenomen en roepen we onze regering op dit Verdrag zo snel mogelijk te ondertekenen en te ratificeren.”

Overwegende dat:

- Het enige passende antwoord op de catastrofale humanitaire gevolgen van ieder gebruik van kernwapens is, ze te verbieden en volledig uit te bannen.

Roept het college op:

- Namens Arnhem het ICAN Cities Appeal te ondertekenen én de Nederlandse regering op te roepen om het VN-kernwapenverdrag te ondertekenen en te ratificeren.
- Minister Stef Blok van Buitenlandse Zaken te informeren dat Arnhem het ICAN Cities Appeal heeft ondertekend.

En gaat over tot de orde van de dag.

Leo de Groot - Partij voor de Dieren
Marie José Navis - GroenLinks

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	
Ter bespreking van	Moties vreemd aan de agenda
Motie van	René Kraaijenbrink - Arnhem Centraal
Titel motie	Herdenken 17 september de ware datum van “de slag om Arnhem”
Nummer Zaaknummer	**20M212**

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende:
- dat 17 september de dag is dat in 1944 de slag om Arnhem begon
- dat deze dag niet altijd op 17 september zelf herdacht wordt

Overwegende:
- Dat er behoefte blijkt vanuit de stad om deze dag te herdenken
- Dat de burgemeester op 17-9-2020 een petitie is aangeboden over de wens tot herdenken op 17 september
- Dat dorpen om ons heen wel aandacht aan deze datum besteden, bijvoorbeeld door kerkklokken te luiden
- Dat deze aandacht niet groots hoeft te zijn De grote herdenking blijft plaats vinden op de door het bestuur van de herdenking gekozen dag.

Roept het college op:
Om met een een voorstel tot herdenking te komen op 17 september zelf, de dag dat de slag om Arnhem begon.

en gaat over tot de orde van de dag

René Kraaijenbrink - Arnhem Centraal

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	
Bij de bespreking van	Moties vreemd aan de agenda
Motie van	Giovanni Visser - PvdA Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem
Titel van de motie	Bouwmaterialen blokkeren Arnhemse parkeerplaatsen
Nummer Zaaknummer	**20M227**

De aanleiding is langdurige bezetting van parkeerplaatsen door bouwmaterialen waarbij niet altijd duidelijk is of dat echt nodig is. Bewoners en bezoekers van de stad hebben minder pakeergelegenheid door langdurige of onnodige bezettingen. Het college heeft echter aangegeven geen reden te zien om het beleid te evalueren, ook na schriftelijke vragen gesteld door de PvdA-fractie in verband met klachten van bewoners.[1]

Door dit voorstel aan te nemen wordt het beleid op basis waarvan bouwmaterialen (tijdelijk) op openbare grond geplaatst mogen worden herzien. Zo kunnen we in onze stad solidair blijven met Arnhemmers die verbouwingen willen uitvoeren, maar ook met degenen die overlast daarvan ervaren.

Omdat we weten dat;

- voor bouwmaterialen een ontheffing verleend kan worden om deze tijdelijk op openbare grond te mogen plaatsen, waaronder (betaalde) parkeerplaatsen of openbaar groen
- bezettingen soms onnodig zijn of heel lang duren, wat overlast oplevert voor bewoners en bezoekers in de wijken
- deze situatie zich regelmatig voordoet op drukbezette parkeerplaatsen (waaronder Sonsbeek, Singels, Station Zuid)
- het college vooralsnog niet voornemens is om het beleid te evalueren of aan te passen

Omdat we vinden dat;

- we de beperkte ruimte in onze stad goed moeten benutten en een prettig leefklimaat moeten behouden
- we solidair zijn met degenen die willen verbouwen en daar tijdelijk ruimte voor moeten maken, maar niet tegen elke prijs
- Bij langdurige verlengingen van bezettingen op betaalde parkeerplaatsen, het eerlijk is om daar uiteindelijk ook een hoger tarief voor te vragen

[1] https://online.ibabs.eu/ibabsapi/publicdownload.aspx?site=Arnhem&id=b5a17baa-69bf-4117-87ba-2bfcfd8f740f

- een evaluatie de ruimte biedt om een balans te vinden tussen het faciliteren van bouwwerkzaamheden enerzijds en het voorkomen van overlast bij bewoners anderzijds

Daarom verzoekt de gemeenteraad het college om;

- het beleid voor ontheffingen openbare grond te evalueren en daarin aandacht te besteden aan het voorkomen van overlast voor bewoners en het voorkomen van ongewenst lange bezettingen
- de resultaten van de evaluatie begin 2021 naar de gemeenteraad te sturen

en gaat over tot de orde van de dag

Giovanni Visser - PvdA
Talip Aydemir - DENK Verenigd Arnhem

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	28 oktober 2020
Ter bespreking van	Moties vreemd aan de agenda
Motie van	Lea Manders - Arnhem Centraal
Titel motie	De stad praat mee over zwarte/grijze/roetveeg pieten of andere varianten
Nummer Zaaknummer	**20M230** 513193

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende:

- Dat zwarte Piet in deze tijd door velen als een racistisch figuur wordt ervaren;
- Dat dit heftige maatschappelijke discussies heeft opgeroepen en nog oproept;
- Dat een raadsmeerderheid een motie heeft aangenomen om zwarte en bruine pieten niet meer wenselijk te achten;
- Dat het college en diverse politieke partijen ook grijze pieten niet acceptabel vinden;
- Dat daarbij de stad niet in staat is gesteld een mening te geven.

Overwegende:

- Dat de Arnhemse raad het uitermate belangrijk vindt de stad te horen;
- Dat we een digipanel hebben, dat vrij zelden wordt gebruikt;
- Dat we ook nog andere instrumenten hebben om de mening van de stad te horen, zoals een ronde tafel gesprek.

Verzoekt de raad van Arnhem het de stad mogelijk te maken om mee te praten over het gewenste uiterlijk van pieten in een nieuwe vormgeving.

en gaat over tot de orde van de dag

Lea Manders - Arnhem Centraal

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	
Ter bespreking van	Motie vreemd aan de agenda
Motie van	Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij Klaartje van Dillen - CDA Hans Eliëns - Partij voor de Dieren
Titel motie	Plek KW 37 grondig gewogen
Nummer Zaaknummer	**20M310**

Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van .. december 2020 het college te verzoeken de verschillende opties, inclusief financiële aspecten, in beeld te brengen ten behoeve van bespreking in de raad, althans met het college, opdat KW37 een definitieve plek kan worden aangeboden.

We weten dat
- KW37 inmiddels driemaal is verhuisd naar een tijdelijke locatie; thans een terrein aan de Merwedestraat in Arnhem;
- de raad op 3 juli 2018 (18M40) een motie heeft aangenomen inhoudende dat het college zich inspant om KW37 een definitieve locatie aan te bieden;
- KW37 voorkeur heeft zich op een permanente plek te vestigen;
- aanwonenden aan de beoogde locatie en ook de gebruikers van de nabijgelegen percelen grote bezwaren hebben tegen het gebruik van het perceel anders dan het huidige gebruik;
- vestiging van KW37 in strijd is met het thans geldende bestemmingsplan;
- KW37 ook meewerkt aan een andere locatie, mits deze dan definitief is;
- KW37 geen bezwaar heeft tegen definitieve vestiging op het perceel Merwedestraat;
- KW37 bereid is zich te vestigen op een perceel nabij Intratuin op Presikhaaf (Beverweerdlaan) of een perceel in Park Lingezegen;

We vinden dat
- de door raad aangenomen motie d.d. 3 juli 2018 nog niet geheel is uitgevoerd;
- KW37 een definitieve locatie toekomt binnen de grenzen van de gemeente Arnhem, mits ruimtelijk goed inpasbaar en voor de gemeente financieel haalbaar;
- als er binnen de grenzen van de gemeente geen definitieve locatie kan worden gevonden ook gezocht kan worden in nabuurgemeenten;

Verzoekt het college:
- de raad te informeren over ALLE voor- en nadelen van de locaties: Merwedestraat, Natuurpark De Steenen Camer, Beverweerdlaan, Park Lingezegen en eventueel een of meer andere – nog niet genoemde – locaties, opdat de raad in gesprek met het college een weloverwogen standpunt kan innemen;

en gaat over tot de orde van de dag

Nico Wiggers - Arnhemse Ouderen Partij
Klaartje van Dillen - CDA
Hans Eliëns - Partij voor de Dieren